This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

We also ask that you:

+ *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.
+ *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.
+ *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.
+ *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

About Google Book Search

Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at `http://books.google.com/`

NYPL RESEARCH LIBRARIES
3 3433 06730052 9

Struve v. 2
*GAC

BIBLIOTHECA HISTORIAE LITTERARIAE SELECTA

CVIVS
PRIMAS LINEAS DVXIT
BVRC. GOTTH. STRVVIVS
ICTVS ET HISTORICVS IENENSIS

POST
VARIORVM EMENDATIONES
ET ADDITAMENTA
OPVS ITA FORMAVIT
VT FERE NOVVM DICI QVEAT
IOHANNES FRIDERICVS IVGLER
MAGNAE BRIT. REGI A CONSILIIS ET ACAD.
EQVESTR. LVNEB. INSPECTOR.

TOMVS II.

cum Priv. S. R. Maieſt. Polon. et Seren. Elect. Saxon.

IENAE
SVMPT. CHRISTIAN. HENR. CVNONIS
MDCCLXI.

xere telam, quam feſtinatum librum ac tumultuarium protrudendo Rem publicam fraudare litterariam, abs qua verendum erat, ne has meas ſchedas, iuſtis ex cauſſis, ablegaret ad piper, et quicquid chartis amicitur ineptis.

Terram certe leuem adhuc precor cineribus hominum celeberrimorum, MENCKENII KAPPIIque, Lipſiae quos olim fautores habui, mirifico meis inſeruiendi Muſis ſtudio incenſos, qui ſaepe iuueni, ſcriptioni intento, ſuaſerunt, vt lento procederem gradu, nec bibliopolarum tabernas nullius momenti Voluminibus onerarem. Ad maturiorem deinde aetatem prouectus, ſatis perſpexi, quam recta mihi ac ſalutaria conſilia dederint candidiſſimae animae, inter coelites nunc triumphantes.

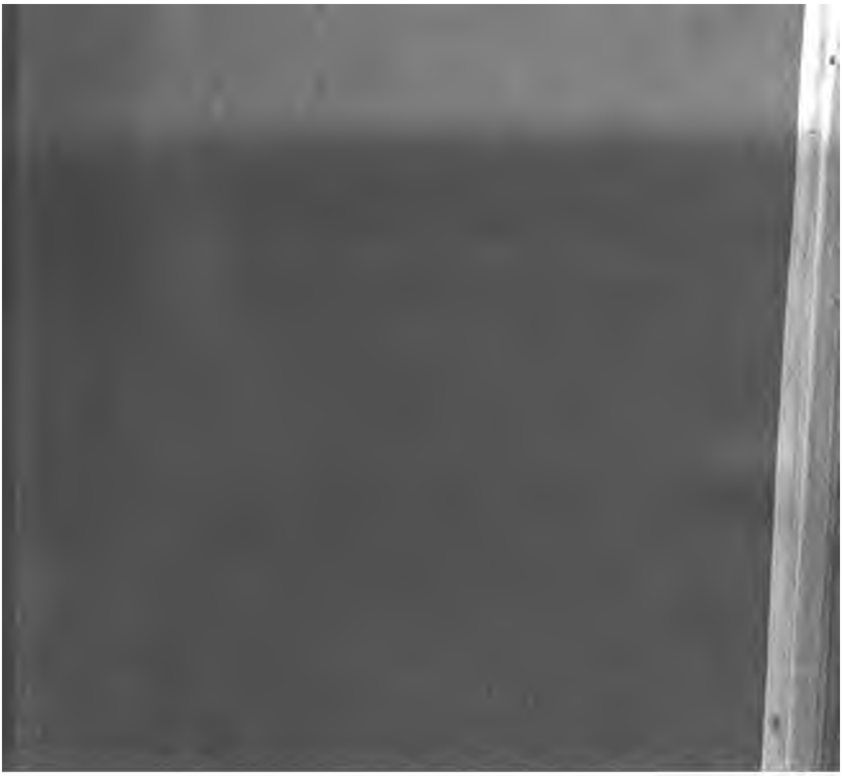
Haec autem non ideo immiſcui, LECTOR, vt perfecta abs me, omnibusque abſoluta numeris, exſpectes; bene nimirum gnarus, quam ſit mihi curta ſupellex, quam exiguum ingenium: ſed ne longae cunctationis cauſſas requiras, quae retardarunt impetum ad finem perducere deſtinata cupientis.

Obſtitit copia dicendorum, quominus toto iam labore potuerim perfungi. Placuit itaque in tres Opus Tomos, mole non diſpares, diuidere. Alterum his Tibi nundinis offero, in quo, praeter mutata et adiecta plurima, adcuratiorem, ni fallor, ordinem reperies, quam olim adhibuit STRVVIVS. Quae reſtant tria Capita, ea propediem, Deo iuuante, ſequentur, Tomumque tertium, Indicibus locupletiſſimis inſtructum, abſoluent. Fore ſpes eſt, quum pleraque in promtu

ſubſi-

ſubſidia ſint, vt intra biennium liberare fidem queam, niſi caſus improuiſus denuo interuenerit. Nulli profecto parcam operae, ad alia adſpirante animo, maxime ad promiſſos dudum de Vitis Ictorum Commentarios ampliſſimos, quos, ne multa agendo nihil agerem, rariſſime continuaui adhuc in ſchedis meis.

Caeterum ſi Tomus hic alter non vbique Tibi ſatisfecerit, HONORANDE LECTOR, cogites, quaeſo, calamitoſiſſimum illud bellum, quod, longe lateque diſperſum in Germania noſtra, et litterarum, et librorum ſubinde commercium interrupit. Quaedam innotuere demum, iis paginis, quibus adſcribenda fuerant, iam iam excuſis, quae tamen ſuo tempore Tuos meosque in vſus conuertam. Pars quoque Capitis octaui maiore

Struve v. 2
*GAC

BIBLIOTHECA HISTORIAE LITTERARIAE SELECTA

CVIVS

PRIMAS LINEAS DVXIT

BVRC. GOTTH. STRVVIVS

ICTVS ET HISTORICVS IENENSIS

POST

VARIORVM EMENDATIONES

ET ADDITAMENTA

OPVS ITA FORMAVIT

VT FERE NOVVM DICI QVEAT

IOHANNES FRIDERICVS IVGLER

MAGNAE BRIT. REGI A CONSILIIS ET ACAD.

EQVESTR. LVNEB. INSPECTOR.

TOMVS II.

cum Priv. S. R. Maieſt. Polon. et Seren. Elect. Saxon.

IENAE

SVMPT. CHRISTIAN. HENR. CVNONIS

MDCCLXI.

XLVI. p. 536. vbi ſimul vitam eius expoſitam legimus. Sed ignota mihi ſchedarum iſtarum fata ſunt. Cf. STOLLII *Hiſtorie der philoſophiſchen Gelahrheit, p. 20. edit. an. 1736.* adornatae. Exſtat etiam in *Memoires de Trevoux a. 1712. m. Febr. p. 217. ſq.* Ephemeridum Hiſtoria, repetita in *Journal des Sav. m. Oct. 1712. p. 444. ſq.* qua dicta olim a Struuio emendantur paſſim ſupplenturque. Poſtea M. PAVL. HVNOLDVS conſcripſit *curieuſe Nachricht von denen heute zu Tage grandmode gewordenen Journal- Quartal- vnd Annual-Schriften*, caet. quod Opuſculum inde ab a. 1713. aliquoties typis impreſſum, et nouiſſime *Ienae 1717. in 8.* ſi fides hac in re *Catalogo librorum* a IOH. HENR. BVRCKHARDO relictorum, *T. I. p. 159.* Sed quid in eodem vituperandum ſit, optime docet REIMMANNVS in *Catal. Bibl. ſuae T. II. p. 707.* quo loco haec inter alia: *Multa in hiſce commentationibus, et in iis quaedam κατα ῥητον deſumſit ex D. Chr. God. Hoffmanni aufrichtigen Gedancken über die Journale caet. Multa hiſtorica et critica de Ephemeridibus litt. tradidit indiligentius. Quosdam etiam Homonymos confudit et elegantiae verborum non maiorem curam habuit, quam ſtructurae rerum.* Copioſior eſt, parum tamen priore potior, H. P. L. M. (quibus ſub litteris HENR. LVDOV. GOETTENIVS, Sacerdos olim Magdeburgenſis, latet, teſte STRODTMANNO *Parte VII. des neuen gelehrten Europa, p. 620.*) *gründliche Nachricht von den Frantzöſiſchen, Lateiniſchen vnd Deutſchen Journalen, Ephemeridibus, monathlichen Extracten, oder wie ſie ſonſt Nahmen haben mögen, nach ihrem Anfange vnd Fortgang bis auf gegenwärtige Zeit. Lipſ. et Gardelebiae an. 1718. in 8.* Sequuta eſt *Continuatio ibid. 1720.* et *Continuatio altera an. 1724.* Cf. omnino REIMMANN. *l. c. p. 708.* In *Praefat.* prioris Continuationis monetur, oppido falli eos, qui Hunoldum et hunc Auctorem eſſe eundem

eundem putant. *Anno* denique *1732.* vir doctiſſimus, IOH. ALB. FABRICIVS, in *Praefat. Polyhiſtori Morhofiano* praefixa, omnium, quae ipſi innotuerant, Diariorum Catalogum ſuppeditauit, auctum, at leuiter ſaepe, a IOH. IOACH. SCHWABIO, quum bibliopola Lubecenſis *a. 1747.* nouam Operis huius litterarii editionem produceret. Dictum iam eſt hac de re in *Tomo I. Biblioth. noſtrae p. 51.* Dolendum ſane, Fabricium non paullo fuſius de praecipuis egiſſe Diariis, quod vir, in hiſce ſtudiis longe verſatiſſimus, efficere propitia Minerua poterat. Cf. quae ex Belgarum *Journal hiſtor. de la Rep. des Lettr.* monent *die Leipziger gel. Zeitung. a. 1733. p. 119.* Forte id laboris ſuſcipiet adhuc gener illius celeberrimus, HERM. SAM. REIMARVS, ſi ea recordetur, quae in *Vita Fabriciana p. 202.* ſcripſerat, deſideratur enim integra Diariorum hiſtoria, gratiſſima futura litteratis, vbi animum ad hoc argumentum conuertere voluerit laudatus Reimarus. Talem aliquando molitus eſt FRANCISC. DIONYS. CAMVSATVS, cuius inſtitutum. egregium profecto, commendant *Acta Erud. Lat. a. 1735. p. 232. ſq.* Mox autem additur ibidem: *Belle haec excogitata omnia nemo non agnoſcit, ſed et ita comparata haud difficulter intelligit, vt vnius hominis, licet maxime longaeui et χαλκεντέρȣ et vitam et vires quam longiſſime ſuperent.* Expertus id ipſum eſt Camuſatus, anno quippe 1732. Amſtelodami rebus iam humanis ereptus. Interim tamen praeſtantiam Operis inchoati, paſſim licet erroribus maculati, perſpicere quilibet poteſt ex eiusdem *Hiſtoire critique des Journaux.* Prodiit liber *Amſtael. an.* 1734. *in 12. Tomis duobus*, qui vnum commode Volumen conficiunt. Ex *Praefatione* Editoris *p.* 17. intelligitur, primum hanc Diariorum Hiſtoriam lucem vidiſſe *Veſontii. a.* 1716. *in* 4. *ibidemque* 1719. *in* 8. auctiorem fuiſſe

recuſam. Supplere non nihil Camuſatum ſtuduit BOVCHERVS D'ARGIS in *Hiſtoire abregée des Journaux de Iurisprudence Françoiſe, pour ſervir de Supplement à l'Hiſtoire critique des Journaux de Camuſat*, quod ſcriptum locum inuenit in *Nouveau Mercure de France*, *m. Iunio a.* 1737. *p.* 1261. *ſq.* Critico examinauit oculo complura Diaria, tam litteraria, quam politica et hiſtorica, quidque in iis boni maliue occurrat, multa libertate aperuit laudatus ſupra HOFFMANNVS in *den aufrichtigen vnd vnpartheyiſchen Gedancken über die Journale, Extracte vnd Monaths-Schriften*, cuius Operis *Pars I. Lipſ. a.* 1714. *Pars XXIV.* eademque vltima 1717. *in* 8. omiſſo ſcribentis nomine diuulgata eſt. A *Parte* tamen *decima et tertia* ſemper fere digreditur ab inſtituto priori, nec amplius Ephemeridum, ſed ipſorum librorum tunc temporis editorum, cenſorem agit, vt adeo locum etiam inter Diariorum conditores mereatur. Cuilibet Parti praemiſſa eſt tabula aere excuſa, quae ridiculos eruditorum mores ſatyrice delineatos, exhibet; eamque ſequitur Praefatio, ſingulare quoddam argumentum, non minus iucundum lectu, quam vtile, pertractans e. gr. *de libertate ſentiendi in Republica eruditorum; de miſero eruditionis ſtatu; de logomachiis eruditorum; de conſcientia eruditorum; de origine, progreſſu vſuque cenſurae librorum; de decoro litteratorum* caet. Socium laboris Hoffmanno adiungit reuerendum virum, IACOB. GVIL. FEVERLINVM, tunc Altorfinum Profeſſorem, CHRIST. ERN. SICVL in *Neo-Annal. Lipſ. Contin. I. ad a.* 1716. *p.* 443. Alia, quae huc pertinent, ſcripta recenſet *Catalogus Bibliothecae Bunauianae, Tomo I. Vol. I. p.* 482. *ſq.* Nolumus ea verbis iisdem repetere, vt belle fecit clariſſimus FISCHERVS in ſua *Struuianae Introductionis* editione *p.* 478. *ſq.* ne nominato quidem loco, cui longam hanc

hanc obſeruationem debebat. Is ipſe quantopere amplificarit Ephemeridum ſeriem, luculenter patet *l. c. p.* 553. *ſq.* Quis, quaeſo, ibidem requirat *Catalogos librorum ac diſſertationum*, a librariis quotannis excuſos, vel MOSERI *Ius Publicum Germanicum*, quinquaginta et quod excedit, Tomorum Opus?

§. III.

Scriptorum, qui Ephemerides compoſuerunt, dux et quaſi ſignifer vulgo habetur PHOTIVS, Patriarcha Conſtantinopolitanus, cuius *Myriobiblon*, ſeu *Bibliotheca* ducentorum et octoginta librorum, quos ipſe legit, a ſe excerptorum et recenſitorum, primum Graece edidit, magnifico certe habitu, DAVID. HOESCHELIVS, *Aug. Vindel. a.* 1601. *in f.* quod tamen exemplar, in praeſtantiſſima typographia *ad inſigne Pinus*, de qua infra dicemus, adornatum, hodie parum occurrit. Recuſum eſt Opus, cum Latina ANDR. SCHOTTI verſione, *Pariſ. apud Henricum Stephanum a.* 1611. tandemque *Rothomagi a.* 1653. *eadem forma.* Sed et hae editiones, cum primis Stephaniana, librorum rariorum numerum augent, nec accepimus nouas, quas hoc ſaeculo moliti ſunt duumuiri doctiſſimi, Capperonnerius atque Boernerus, Theologus olim Lipſienſis. Vid. CAMVSAT *Hiſt. des Journaux, Tom. I. p.* 93. Exſtat ſingularis CONSTANTINI WOLFII *Diſſert. de Photio, Ephemeridum Eruditorum inuentore, Vitemberg.* 1689. *in* 4. cuius *Cap. I.* de Photii muneribus ciuilibus, eruditione et μυριοβίβλῳ, *Cap. II.* vero de methodo Photii in auctoribus recenſendis agit. Eiusdem eſt ſententiae IVNCKERVS *de Ephemerid. eruditorum, p.* 72. vbi haec: *Non errat, quisquis laudem inuentarum primitus eruditarum Ephemeridum tribuit Photio, Patriarchae Conſtantinopolitano, - - nam etſi eo nomine non veniat opus, quod is ſcripſit, - - - tamen*

men reapſe nihil fere alienum in eo deprehendas ab inſtituto Ephemeridum recentiorum. Quamquam non diffitear, Photium ab his videri poſſe differre, quod libros aetatem ſuam iam antegreſſos pertractandos ſibi ſumat, cum hodiernae Ephemerides circa recens euulgatos tantum occupentur, ac praeterea recenſus ſuos certo anni tempore emittant, iunctim vero ſuos Photius conſcripſerit. Sed quum vterque haeſitet adhuc ea in re, et WOLFIVS etiam *l. c. p.* 14. nonnihil diſcriminis inter Photii et Ephemeridum hodiernarum methodum agnoſcat, facile patet, eum non eſſe in quieta ſatis ſtabilique huius gloriae poſſeſſione. Melius igitur faciunt, qui talem inuentionem ab illo ſaeculi noni Polyhiſtore deriuandam eſſe negant, propterea, quod varias tantum auctorum, hodie non exſtantium, particulas vnum in volumen retulit, ac de iisdem adiecit iudicium ſuum, praemiſſa ſimul, ſi celebrioris eſſent nominis, breui eorum vita. Vid. FABRICII *Bibl. Graeca, Tom. IX. p.* 374. *ſq.* Ephemeridum e contrario Scriptores longe latiorem ingrediuntur campum, libros ſcilicet vel editos iam, vel proxime edendos, indicantes, locum, annum formamque editionis, ſumma pertractati argumenti capita, controuerſias porro eruditorum, vitas mortuorum, nouas inuentiones caet. memorantes, quae omnia docent luculenter, Photii inſtitutum admodum exiguis circumſcriptum cancellis fuiſſe, atque hoc ratione parum conuenire cum Diariis hodiernis. Cf. CAMVSAT *l. c. T. I. p.* 3. et HEVMANNVS in *Conſp. Reip. litt. Cap. VI. §. 4. nota (b)* vbi obſeruat, priorem Photio Auguſtinum ſuos ipſius libros recenſuiſſe in Opere *Retractationum*; quae auctori nihil aliud ſint, quam recenſiones librorum, quibus addiderit ſubinde ſuae ſententiae correctionem.

§. IV.

§. IV.

Veri potius Ephemeridum inuentores et architecti ſunt GALLI. Praeluſiſſe tamen huic ipſi conatui Georg. Villerum, bibliopolam Auguſtanum, eumque inde ab anno 1564. vsque ad a. 1592. Catalogum librorum nouorum, in nundinis Francofurtenſibus venalium, edidiſſe, opinatur REIMANNVS in *Hiſtoria litteraria*, germanice ſcripta; *Parte I. p.* 263. *ſq.* Imo iam a. 1546. iſtum Catalogum coepiſſe, diu poſt tradidit in *Catalogo Biblioth. ſuae T. II. p.* 97. Quae duo loca non mediocriter ſibi repugnant. Sed in poſteriori, quod patet ex LABBEI *Bibliotheca Bibliothec. p. 66. edit. Rothom. a.* 1678. culpa typothetae numeri mutati ſunt. Interim, vt recte CAMVSATVS *T. I. p. 5. in medio* monuit, non leue diſcrimen eſt inter Catalogos librorum, ac Diaria litterata, ideoque res extra aleam poſita, primum eſſe horum *Le Journal des Savans*, quod ſingulis lunae diebus, et primum quidem quinto menſis Ianuarii a. 1665. *Pariſiis in 4. mai.* ſeſqui plagula diuulgauit, ſub nomine d'Hedouville, quod erat cuidam a cubiculo eius, *) DIONYSIVS DE SALLO, Supremae Curiae Pariſienſis Senator, *Pater* propterea omnium Diariorum vocatus a CAMVSATO *T. II. p. 108.* Is adiutores mox noui Operis nactus eſt Amabilem de Bourzeys, Marinum le Roy Dominum de Gomberville, Ioh. Capellanum, et alios, praecipue Abbatem, Gallois, quorum ſymbolis non, niſi adhibito delectu, vſus fuit, demtis additisue, prout ipſi conueniens vide-

*) Hoc imitatus eſt nuper exemplum illuſtris a POELLNITZ, Duci quondam Saxo-Weiſſenfelſenſi a Conſiliis intimis, qui *Frf. ad Viadr. an.* 1751. *in 4.* germanice edidit *Notitiam hiſtorico-genealogicam generoſae Gentis Weſenbeciae*, ſed Cubicularii ſui, Ehregott Ioh. Aug. Zeiz, nomen adpoſuit.

videbatur. Libros autem, qui prodierunt in vniuerſa Europa, non indicabat tantum, ſed eorum quoque aptam ſuppeditabat deſcriptionem, adiecto breui iudicio. Memorabat ſimul inuenta phyſica et medica, experimenta chymica, nouas Machinas excogitatas, Tribunalium et eccleſiaſticorum, et ciuilium, Deciſiones, fata item eruditorum, viuorum nouiſſime coetui ereptorum. Cf. *Praefatio typographi*, primis plagulis praefixa, vbi haec promittuntur generatim: *En fin, on taſchera de fairè en ſorte qu'il ne ſe paſſe rien dans l'Europe digne de la Curioſité des Gens de Lettres, qu'on ne puiſſe apprendre par ce Journal.* Interdum etiam locum dedit ſcriptis iuridicis, ab his fere neglectis, qui poſtea Ephemerides litterarias compoſuerunt. Quoniam autem de Sallo ex veritate, nullam propendens in partem, aeſtimabat libros recentiores, adeo multorum in ſe odia incendebat vir bonus, vt publico mox Edicto ſupprimerentur huius Diarii primitiae, maxime inſtinctu Nuncii Pontificii, alimenta igni praeſtantibus Patribus Loiolitis. Nonnulla enim de libertate Eccleſiae Gallicanae, et contra Decretum Inquiſitionis Auctori exciderant. Atque hinc illae lacrimae! Sic igitur conquieſcebat cum die triceſimo menſis Martii, et Parte XIII, Diarium, cuius quidem continuatio ea lege non multo poſt permittebatur, ſi Dominus de Sallo ſchedas ſuas Cenſoris cuiusdam examini relinqueret. Sed repudiauit ille conditionem tam indignam, coeptique Operis curam maluit abiicere penitus, quam, praeciſa ſentiendi libertate, illud reddere imperfectum. En apertam cauſſam interrupti Diarii nobiliſſimi! Quae enim primus diſperſit VIGNEVL-MARVILLE, et poſt eum plures alii ſecure repetierunt, lepidis nunc fabellis merito adiunguntur. Verba Pſeudonymi in *Melanges d'Hiſtoire et de Litterature,*

rature,

ture, Tom. I. p. 290. *edit. Roterodam. a.* 1702. haec
nt: *Mr. Sallo mourut la même année* (1665.) *d'une
aladie, à la quelle les enfans des Muſes ne ſont guéres
jets, et pour la quelle il n'y a point de remédes dans Hip-
crate, ni dans Galien: car il mourut de déplaiſir d'
oir perdu cent mille écus; c'eſt à dire, tout ſon bien au
t.* Cf. hic omnino *Lettres de Mr.* BAYLE, *T. III.
ttre* 261. *p.* 1002. *edit. Amſtelod. an.* 1729. nec non
AMVSAT *l. c. T. I. p.* 50. et 53. qui etiam a *p.* 55.
que ad *p.* 81. obſeruationes ſuas in ſingulas Se-
iones, a de Sallo editas, adiecit. Mortuus eſt a.
669. eique, Colberti potiſſimum prouidentia, ſuc-
ſſit IOH. GALLESIVS, Abbas, cuius exſtat Elo-
um in FONTENELLE *Eloges des Academiciens de l'
cademie Roiale des ſciences T. I. p.* 124. *ſq. edit. Belg.*
1731. *in* 8. Is igitur a quarto menſis Ianuarii die
1666. continuandas ſuſcepit has Ephemerides, al-
rumque Tomum inchoauit, cui praefixa ſunt ver-
a: *par le Sieur* G. P. i. e. *Gallois, Prêtre.* Quartus
quintus haec habens Sigla: *par le Sieur* G. P. A.
. C. i. e. *Gallois, Prêtre, Abbé de Cores,* ex quibus
oſtremis litteris STRVVIVS olim effinxit Clau-
um, Abbatem de Comiers, Galleſii adiutorem;
uod vero falſum eſt, vti docet CAMVSAT *T. I. p.*
28. *ſq.* Vltimus, quem abſoluit, Tomus *ſeptimus*
t, a. 1674. excuſus. Sed non pari ſemper nume-
o diuulgauit Sectiones. Anno enim 1667. *ſedecim;*
668. *tredecim;* 1669. *quatuor;* 1670. *vnam;* 1671.
es; 1672. *octo;* 1674. iterum *vnam* parauit Sectio-
em, cuius tarditatis cauſſa erat quotidiana, quae
ſi cum Colberto, Purpurato Regio, intercede-
it, conſuetudo. Recenſiones eius plerumque
nt egregiae, cum primis quae ad Mathematica,
hyſica, Medica et Hiſtoriam naturalem pertinent.
iudicando tamen anteceſſore ſuo eſt circumſpe-
tior, et exemplo eius deterritus, et iuſſu publico
ad

ad ſcribendi moderationem adſtrictus. Cf. hic omnino GVY PATIN *Lettr. choiſes, Tomo II. p.* 235. *ſq.* 248-253. 259. 265. 292. *et* 311. *edit. Pariſ. an.* 1692. Interſeruit aliorum etiam ſcripta eriſtica et Obſeruationes breues, ex quibus lectores voluptatem vſumque percipere haud mediocrem poſſunt. Neglexit autem Galleſius notare mortem Virorum doctrina illuſtrium, nec anonymos quosdam ſcriptores detegere ſtuduit, nec in iudiciis ferendis ſemper adcuratus eſt, laudans interdum, qui laude indigniſſimi erant, aliquos e contrario perſtringens, quorum in litteras merita ſententiam longe mitiorem expoſcebant. Ab anno 1675. vsque ad exitum anni 1686. curam huius Diarii ſuſtinuit IOH. PAVL. DE LA ROQVE, Abbas, ideoque Tomus octauus exhibet litteras: A. D. L. R. i. e. *Abbé de la Roque.* Sed languidae ſunt ac ieiunae viri iſtius recenſiones, ſaepe etiam meras librorum Praefationes deſcripſit, vt plurimi hodie facere ſolent. Quumque iudicio neceſſario ad ſeligenda, quae lectorem reddere attentum queant, eruditione item ſufficienti deſtitueretur, euenit inde, vt craſſi paſſim errores irreperent. Praeter haec in laudandis ſcriptoribus ſtateram haud raro tranſiliit, quod ex primo ac ſecundo laboris ſui anno, maxime perſpicitur: in poſterioribus enim moderatiorem omnino praeconem egit. CAMVSAT *T. II. p. 11. ſq.* Cf. *Lettres de Mr.* BAYLE, *T. I. p. m. 215. et 216.* Poſt interpoſitam aliquot menſium moram, die 17. Nouembris a. 1687. LVDOVICVS COVSINVS, vir eruditiſſimus, et Curiae monetariae Praeſes Ephemerides haſce Gallicas continuauit, munusque ſuum, ad finem anni 1701. vsque, laudabiliter exſequutus eſt, rarius aliorum ſuppetiis leuatus. Vid. CAMVSAT *l. c. p. 41. ſq.* vbi etiam *ſſ. IV.* ea tangit, quae non nullis diſplicuerant in Couſini laboribus,

haud

haud magni tamen momenti ſunt. Elogia celebrium eruditorum, morte exſtinctorum, mira dexteritate compoſuit, recteque de illis ſcribit VIGNEVL-MARVILLE *l. c. p. m.* 297. *Les Eloges, que cet habile écrivain fait de tems en tems des hommes illuſtres de la République des Lettres, ſont ſes chef d'oeuvres.* Nouas mutationes annus 1702. attulit. Auctore nimirum IOH. PAVLO BIGNONIO, Abbate, auſpiciisque *de Pont Chatrain*, Cancellarii Franciae, ſingularis eruditorum Pariſienſium Societas coaluit, vt, quod vnius denegatum erat ingenio, maiori a pluribus ſtudio perficeretur, ac Diarium illud, iam exterorum ludibrio expoſitum, priſtinam reciperet dignitatem. Cenſores igitur librorum fuerunt in theologicis Ludou. Elias du Pinius; in Iurisprudentia Stephan. Raſſicodus; in medicis ac phyſicis Nicol. Andry; in mathematicis Bernh. Fontenellius; in Hiſtoria Renatus Aubert. Vertotius; in linguis et philologicis Iulianus Pouchardus; qui omnes ſingulis hebdomadis, per aliquot horas, in aedibus Bignonii, Directoris, commorari ſolebant. Du Pinio, anno 1703. ob reiectam Pontificis Romani Infallibilitatem, vt vulgo dicunt, exſuli, ſubſtitutus eſt ſtatim Bigreſius, Abbas, ac poſtea prioribus acceſſerunt Hauardus, Claud. Franc. Fraguerius, Petr. Ioh. Burettus, Mironus, Raguetus, Ioſeph. Saurinus, Matthaeus Terraſonus, Ludou. Hericourtius, Ioh. Paſtelius, aliique. Praefixa eſt Tomo triceſimo, ſiue Ephemeridibus anni 1702. Praefatio, quae de nouo ordine atque inſtituto plura docet. Locum quoque iterum dederunt Auctores Diarii Diſſertationibus varii argumenti ſelectis, a qua conſuetudine, a de Sallo aç de la Roque introducta, Galleſius atque Couſinus receſſerant. Anno 1714. Directoris prouinciam depoſuit quidem Bignonius, at recepit eandem anno 1724. Interea tem-

temporis haec delata fuerat Rochepotio, Dagueſſeau, de Voyer d'Argenſon, et Abbati de Vienne. Anno 1733. praeter iam laudatos Burettum, Andry et Hericourtium, Reſnelius, Abbas, in recenſendis libris occupatus fuit, teſte IORDANO in *Hiſtoire d'un voyage litteraire p. 121.* Reliquos, qui nouiſſime id egerunt, nominat KAPPIVS in *notis ad* IVVENEL de CARLENCAS *Geſchichte der ſchönen Künſte und Wiſſenſchaften, P. II. Cap. 22.* quo breuis Operis hiſtoria occurrit, *p. 292.* Sunt ii Reſnelius iam memoratus, Vatry, Geinos, de la Dinte, omnes Abbates, Bruhierius, Medicinae Doctor, Montcavillius, Profeſſor mathematum Regius, et Meignau de Tourigny, in ſuprema regni Curia Aduocatus. Nunc iis addendi Ioſeph. de Guignes, Gabr. Henr. Gaillard, et Ludou. Anna Lavirotte, de quibus vid. *La France littéraire par* FORMEY. Lavirotte, Medicus, in flore aetatis anno 1759. deceſſit. Initio Diarium hoc Pariſiis in forma quadripartita, vti ſupra diximus, deinde ab anno 1684. in hac et minori forma ſimul, ad minuendos exteris ſumtus, editum fuit, atque ad hunc vsque diem quouis menſe, non amplius ſeruato hebdomatum ordine, ſtrenue continuari ſolet. Recuditur ſtatim apud Amſtelodamenſes, ita, vt ſingulis menſibus prodeat Pars *in 12.* earumque ſex Tomum expleant Indice inſtructum. Quae editio, iam volumina CLXX. ſuperans, plerumque in Germania conſpicitur, rariſſime Authenticum Pariſienſe. Admiſcent vero Bataui, inde ab anno 1713. exemplari ſuo nonnulla ex Diario Treuoltienſi, ne de aliis loquamur, quae monet CAMVSATVS *T. II. p. 116.* In Latinum etiam ſermonem Ephemerides annorum 1665. vsque ad 1670. FRIDERIC. NITZSCHIVS, Mathematicus poſtea et Ictus Giſſenſis, conuertit ediditque *Lipſiae anno 1667. ſq. in 8. Tomis V.* qui labor

elegans quidem ac ſatis fidelis dicitur in ipſo
rio *Pariſienſi a. 1068. p. 422. edit. Belgicae.* Sed
contrariam fouent ſententiam. REIMMANNVS
e in *Catalogo Bibl. ſuae ſyſtematico-criticae, Tomo*
. 708. dictionem Auctoris Latinam non eſſe illi-
a plane, nec verſionem extra omnem erroris
m poſitam, contendit. In honore tamen ha-
dum librum addit, quia primus ſit in hoc ge-
, qui Latine conſcriptus, et quia non vbique
rrat. Cf. CAMVSAT *l. c. p.* 317. *ſq.* qui monet
ıc ſub finem §. II. Anglos etiam recenſiones
dam ſua lingua transtuliſſe in *Philoſophical*
ſactions; Nazarium item vtiliſſima quaeque,
ce verſa, ex Pariſienſi Romano Diario, *Giornale*
etterati nominato, inſeruiſſe. Nec deſunt alii,
multa exinde, ea in primis, quae ad noua in-
a ſpectant, deſcripſerunt. Quae licet Operis
ntur praeſtantiam; ſurrexerunt tamen varii eru-
ſimorum Virorum contra Criticos Pariſienſes, a
us iuſto videbantur aſperius excepti. Horum
cipui ſunt Carolus Patinus, Tanaquillus Faber,
d. Menagius, Ioh. Claudius, Ioh. Harduinus,
am. Pufendorfius. Addidit IVNCKERVS *de*
merid. eruditorum, p. 102. *et* 103. Ioh. Frider.
kelmannum, ac Thom. Bartholinum, eumque
vlla dubitatione ſequutus olim eſt STRVVIVS;
nea quidem ſententia tam leues ſunt Iunckeri,
us id probare ſtuduit, rationes, vt optimo iu-
uumuiri illi ex eorum, quos produxi, aduerſa-
m numero tolli queant. Anno 1707. occe-
eſt parare *Supplementa*, quae Pariſiis ſingulis
ſibus prodierunt, eo conſilio, vt locum ibi ha-
nt libri, quorum recenſionem, ob ſpatii ino-
, ipſi Diario inſerere non licebat. Quumque
rati deſiderarentur Indices rerum praecipua-
et librorum, a Pariſienſibus memoratorum,

CORNELIVS A BEVGHEM, Senator ac bibliopola Emmericenſis, *Amſtaelod. a.* 1683. *in* 12. edidit: *La France Savante,* i. e. *Galliam eruditam, criticam et experimentalem nouiſſimam, ſeu manuductionem ad faciliorem inuentionem et cognitionem, non tam Scriptorum Operumque, quam Experimentorum, Obſeruationum, aliarumque rerum, notatu dignarum, cuiusuis Facultatis, Artis et Scientiae, quarum Summaria in Ephemeridibus eruditorum huius celeberrimi regni, ab anno 1665. quo coeperunt, vsque ad annum 1681. recenſentur. Iuxta ſeriem cognominum Auctorum ac titulorum adornatam, et in aliqualem Bibliothecae formam triplici conſpectu, 1) chronologico, 2) perſonali, 3) reali, digeſtam.* Vides titulum ſatis ſpecioſum. At amphora coepit inſtitui currente rota, nihilque tandem, niſi vrceus, exiit. Nullius fere vſus hic labor eſt; ideoque laudem ipſi merentur Galli, quod de melioribus Indicibus conficiendis nunc toto pectore cogitant, eaque exſoluere ſtudent, quae iam anno 1744. publice promiſerant. Cf. *die Leipz. gelehrten Zeitungen an.* 1744. *p.* 427. *ſq.* Accepimus nimirum *an.* 1753. *ſq. Tomos VI.* vtiliſſimi Operis hoc titulo *Pariſ. in 4. mai.* excuſos: *Table generale des Matiéres, contenües dans le Journal des Savans, de l'edition de Paris, depuis l'année 1665. qu'il a commence, jusqu'en 1750. incluſivement, avec le nom des Auteurs, les titres de leurs Ouvrages, et l'extrait des Jugemens, qu'on en a portés.* Auctor ANDR. DECLAVSTRE, Sacerdos Lugdunenſis, peruenit ad dimidiam circiter Alphabeti partem, additurus adhuc ſex minimum Tomos alios. Conf. *Leipz. gelehrte Zeitung. an.* 1754. *p.* 729. et FORMEY *France littéraire p.* 155. Vel tribus verbis adhuc dicendum eſt de IEAN BAPTISTE DENIS *Recueil des Memoires et Conferences ſur les Arts et les Sciences, preſentées à Monſeigneur le Dauphin, pendant les années* 1672. 1673. *et* 1674. *Pariſ. in 4.* et *Amſtael.*

ael. 1673. *in* 12. cum figuris aeneis. Vere hic Supplementi loco eſſe poteſt Diario erudito-, quod tunc temporis admodum lente conti-atur a Galleſio. Dedit autem Deniſius modo, modo tres, modo vnam Sectionem per men-m ſpatium: non nunquam etiam vnum men-vel plures, praetermiſit ſilentio. Prioribus :ripta quaedam, proxime diuulgata, medica :ipue et phyſica, recenſet, talesque paſſim Ob-tiones et Excerpta ex Diario Nazarii Italico, icoque Oldenburgii intermiſcet: deinceps, a Iulio menſe anni 1672, nil niſi experimen-: Diſſertationes eiusdem argumenti proponit, lectiores quidem, quae, per octo annorum n, in aedibus Auctoris, Conſiliarii et Medici i, ex eius et priuatorum quorundam natae in-) fuerant. Deſiit inſtitutum anno 1674. quo)inae ſaltim prodierunt Sectiones, primo men-nuarii ac Februarii die. Cf. qui merito laudat em, CAMVSATVS *T. I. p.* 310. *ſq.*

§. V.

Hactenus de Diario, quod *Journal des Savans* iptum eſt. Poſt eius initium, et anno quidem . menſe Ianuario *Pariſiis in* 12. lucem vidit *ure galant*, quod opus incepit, et ad annum e 1710. quo mortuus eſt, continuauit IOH. IEAV DE VIZE'. Refert autem ille varia, quae ſe quouis acciderunt. Mixto igitur ordine le-ur *carmina in caſus complures*, *aliique ingenio-luſus*; *ortus*, *obitus*, *atque elogia Principum*, *et rium vel muneribus ſuis*, *vel doctrina*, *virorum*; *tiones ſolemnes*; *Cardinalium*, *Epiſcoporum et tum renunciationes*; *nuptiae nuper contractae*; *ıtiones eruditorum in Academias*, ſiue Societates

 publi-

publicas; *Orationes; feſti dies, vel gaudii, vel luctus cauſſa indicti; librorum recenſiones; pertractationes quaeſtionum curioſarum; inſcriptiones; numismata; diſſertationes litterariae* caet. quae omnia non ex Gallia modo, ſed ex aliis etiam regionibus petuntur. Vid. IVNCKERVS *de Ephemerid. erudit. p.* 124. *ſq.* ex cuius expoſitione patet, omnino hoc Diarium inter ea, de quibus iam agitur, eſſe conſtituendum. Initio, partim ob valetudinem aduerſam, partim aliis de cauſſis, Auctor lento proceſſit gradu, et quouis demum trimeſtri dedit Mercurium ſuum; cum Volumine ſexto interruptum: deinde vero ab anno 1678. ſingulis menſibus Volumen exhibuit, quandoque etiam duo, praeter tres quatuqrue Ephemerides extraordinarias, cuiuis anno additas, in quas ea reiecit, quae in ordinariis locum commodum habere non poterant. Talia Supplementa, titulo *L'Extraordinaire du Mercure galant* inſignita, ab anno 1678. vsque ad an. 1685. prodierunt. IVNCKER. *l. c. p.* 122. et CAMVSAT *T. II. p.* 215. Varia iudicia de hac VIZEI Mercurio lata fuerunt. IOHANNES DE LA BRVYERE *dans les Caracteres, ou les moeurs de ce ſiecle*, qui liber adiectus eſt THEOPHRASTI *Characteribus ethicis*, ab eo Gallice verſis, primumque editis *Pariſ. a.* 1688. *in* 12. poſt *Amſtael. an.* 1701. iterumque an. 1720. *Tom. III. in* 12. *mai.* recuſis, vbi *Tomo I. p. m.* 108. *edit.* annum 1701. praeferentis ita dicit: *Le Mercure galant eſt immediatement au deſſous du rien.* Et in *Actis Eruditor. Latinis a.* 1689. *m. Auguſto p.* 403. Mercurio illi, non niſi farraginem citra boni et mali, veri et falſi, diſcrimen coaceruanti, parum eſſe fidei tribuendum, adſeritur. Add. BVDERI, Viri illuſtris *Neueſter gel. Staat von Paris p.* 218. Acri etiam impetu Auctorem inuadit FRANCISC. GACON

dans

dans le Poëte ſans fard, ou diſcours ſatiriques ſur toute ſorte de ſujets, 1701. in 8. ex quo libro longum adducit locum CAMVSATVS *T. II. p. 202. ſq.* Inter alia, quod ad indicata ſcripta recentiſſima pertinet, ſequentem in modum cogitata mentis eloquitur Satyricus:

Après quelques Sonnets, Impromptus, Madrigaux,
Le Mercure s'étend ſur les Livres nouveaux,
Et prodiguant l'encens au flatteur mercenaire,
Il porte jusqu'aux cieux l'Auteur le plus vulgaire.

Videatur, qui de plurimis Vizei peccatis fuſius disſerit, at eumdem ſaepius defendit quoque, CAMVSATVS *l. c. p. 209. ſq.* Nec indignus eſt Auctor omni patrocinio, iuſtamque de eo ſententiam pronunciauit olim his verbis STRVVIVS: *Quidquid ſit, licet ſelectum non adeo obſeruauerit, multa tamen congeſſit curioſa et notatu digna, licet inſperſis quibusdam nullius momenti.* Poſt Vizei obitum, anni ſcilicet 1710. initio, CAROL. RIVIERIVS DVFRENY a Ludouico XIV, cuius florebat gratia, facile priuilegium continuandi huius Mercurii cauſſa impetrabat. Menſe igitur Iunio dicti anni prior ab eo Tomus editus eſt, quem caeteri vsque ad exitum an. 1713. ſequuti ſunt. Tunc enim nouus Auctor, varii ac mutabilis ingenii homo, pro quadam penſione, qua per vitae tempus reliquum quotannis fruebatur, ceſſit iura ſua HARDVINO LE FEVRE, Topiario Pariſienſi. Is menſe Maio a. 1714. coepit laborem hunc, in quo tamen ne poſt menſem Octobrem a. 1716. pergeret, interdicto regio praepeditus fuit, ob impia quaedam, compluriumque honeſtiſſimorum virorum exiſtimationi pernicioſa, quae in ſchedas eius menſtruas immigrarint. Succeſſit cum ipſo

merides. Primus auctor ſupremusque harum director fuit RENAT. IOSEPHVS TVRNEMINIVS, vir perdoctus, ad ſocietatem accedentibus iis praecipue, qui perpetuum habebant cum eruditis, etiam exteris, litterarum commercium. Non pauci Pariſienſes, et patres quidem Ignatiani, fuerunt, vt profitentur ipſi *menſe Iunio a.* 1703. *ſub initium*, vbi ſimul ſingulos eruditos ad conferendas ſymbolas ſuas inuitant, et, quid ab iis obſeruari velint, aperiunt. Conſtituerant autem inter ſe, iudicare de libris omnibus, vbicunque terrarum excuſis, eorumque inſerere recenſiones, quae ad ipſos transmiſſae fuerint: ſuppeditare porro varias explicationes difficiliorum Sacri Codicis locorum, atque numismatum, noua item inuenta phyſica, mathematica, medica, eandemque ob cauſſam integras ſaepe Epiſtolas, vel, ſi longiores fuerint, potiora earum argumenta: exponere tandem illuſtres eruditorum controuerſias, apud Gallos maxime, atque originem illarum, veram rationem et capita praecipua. Sed commune hominum doctiſſimorum, ſacris quoque Pontificiis addictorum, de his Commentariis iudicium eſt, etſi diligenterii conſcribantur, facileque auctores prodant ingenii haud vulgaris, nimium tamen partium ſtudium in iis dominari, ac ſcripta Euangelicorum paſſim iniqua perſtringi acerbitate, talia e contrario laudari immodice, quae ab ipſis illorum fratribus profecta ſunt. Itaque Belga quidam Nobilis in cenſura ſua de hiſce Ephemeridibus, quae continetur *menſe Iulio a.* 1701. *p.* 134. *edit. Amſtael.* ſcribit: *enfin, ſi ceux pour l'execution de ſon deſſein, n'adouciſſent leur Critique, ils font s'allumer une guerre dans la republique des Lettres, qui répandra bien de l'ancre, et barboüillera bien du papier.* Sigillatim IOH. CLERICVS vitia Diarii huius

haud vno loco detexit, e. g. in *Biblioth. Choiſie T. p.* 321. ac *Tomo V. in Praefat.* Conf. GERAR-TELESII *Apologia epiſtolaris pro Dionyſio de Sain-ſarthe,* Pariſ. a. 1716. exarata, quae legitur in *is Erud. Lat. Supplem. T. VI. Sect. 8. p.* 373. *ſq.* fine Apologiae *p.* 384. *Res,* inquit Teleſius, *eſt lerandă, Treuoltianos Ieſuitas, toties contuſos, ini-mum in ſuis Diariis tribunal erexiſſe, in eoque ratione duce, ſed animi impotentia; non aequita-egibus, ſed praeiudiciis; non veritatis lance, ſed ius aut odii pondere, optimis exquiſitiſſimisque ibus detrahere, peſſima ad coelum vsque laudibus re: ignaris Auctoribus, modo ſecum ſentiant, aut faueant, vbique blandiri, doctiſſimos ſibi non pla-leditos plusquam canino dente mordere.* Iisdem ri-ſſimis Italorum cenſoribus celeberrimus Fon-nus vel eo nomine vapulauit, quod duo capita nediate ſequentia libri *de Antiquit. Hortae Colo-Etruſcorum* eadem vocula *Sed* orſus fuerat, ut ex *Giornale de' Letterati d'Italia T. XXI. art.* 2. eruat TILGNERVS *ad* MENCKENII *Charlatan. ditor. p.* 134. *edit. Amſtaelod.* (quem locum falſo lus indicat) *anno* 1727. adornatae. Nec iniu n facit his Criticis laudatus FONTANINVS, quum *Praefat.* ad *Diſcum argenteum votiuum veterum ſtianorum,* Commentario ſuo illuſtratum, *p.* 26. *V.* eos ſemper ſua et ſuorum laude, nunquam na, paſci, contendit. Vid. HEVMANNI *Conſp. ubl. litt. Cap. VI. ſ. 9. nota s).* Priores nouem ni *Amſtaelodami* vsque ad m. Iulium a. 1705. *in* ecuſi fuerunt, nonnullisque ſubinde animaduer-ibus locupletati, maxime vbi durius, contra Eu-elicos ſcripſerant Auctores. Ipſi, ac poſt eos Iohanni Clerico has eſſe tribuendas credide-t. Sed fefelliſſe illos opinionem, patet ex *Art. XXXV.*

XXXV.m. Maii et Iunii a. 1701. p. 441. edit. Belg. quo loco haec exſtant: *Ils ſont mal informez, car Mr. Clerc ne la lit; ni ne la corrige. Il a bien autre choiſe à faire, qu' à prendre ſoin de l'edition d' ouvrage, comme celui-la, que l' on ſait bien, qu'il ne ſauroit approuver. Il eſt aſſez occupè aux ſiens, pour ne pas ſe mêler de ceux d'autrui, quand il en auroit même une toute autre idée. Il n'a fait que parcourir legerement ce Journal, et n'en a lû que très peu d'articles.* Additi ſunt etiam in editione Belgica noui quandoque articuli, aſteriſco notati, qui tamen in refutationibus eorum plerumque conſiſtunt, quae in ipſis Ephemeridibus peruerſe fuerant propoſita. Memorarunt praeterea Belgae Noua litteraria, ratiores exhibentia Obſeruationes de controuerſiis, ſcriptis edendis, eruditorum morte, aliisque egregiis ac ſcitu maxime neceſſariis. Inuitarant autem omnes eruditos, vt ad bibliopolam perferendum curarent, quidquid inſeri vellent in poſterum huic Operi litterario. Quae diuerſorum ſchedae, e quibus noui ſemper facti ſunt articuli, quum nimis excreſcerent, commodiſſimum putauit Editor, *Supplementa* addere, eorumque *Tomus I. anno 1702.* prodiit. Is complectitur potiſſimum *Secreta monita Societatis Ieſu*, atque alia, quae horum hominum artes, et varias inter ſe lites, quas in China excitarant, detegunt liberrime. Et haec ipſa, quippe admodum copioſa, ſingulari Tomo reſeruata fuerunt. Conf. GVNDLINGII *Neue Vnterredungen, m. Februar. p. 162.* in eiusdem *ſcriptis ſatyricis*, Germanice diuulgatis. Interrupta vero eſt aliquamdiu editio Amſtaelodamenſis, ob horribile bellum, quod tunc temporis Hiſpanicae ſucceſſionis cauſſa exarſerat. Promittebatur ſaltim, ſub menſis Iulii a. 1703. initium, continuatio Diarii vsque ad finem eiusdem anni, omne licet commercium litterarium cum Gallis eſſet prohibitum. Quod

Quod quidem bona eſt fide praeſtitum ab Editore; at in fine menſis Nouembris lectori haec ſignificat: *L'impoſſibilité, où je ſuis de reçevoir la ſuite de ces Mémoires, outre à l'avis, que j'ai eu de Geneve, qu'on étoit ſur le point, de les diſcontinüer à Trevoux, faute de matiere, m'oblige auſſi, à les diſcontinüer.* Adiectus interim menſi Decembri Index in ſingulos ſex Tomos; nec ita multo poſt perſequutus eſt Editor coepta, qua de re in monito, Tomo ſequenti praemiſſo, ſcribit: *L'impoſſibilité, où j'etois de reçevoir de France la ſuite de ces Mémoires, par l'interruption des lettres, a eté cauſe, que je n'ai pas continüé à les donner. Je vai en faire parôitre ſix Mois à la fois en un Volume, jusques à ce, que j'aye rejoint l'edition de Trevoux: après quoi je les donnerai par Mois, comme j'ai fait dans les premieres Années.* Sed cum Tomo *nono* conquieuit Belgarum ſtudium, quod ideo dolent eruditi, quoniam haec editio et elegantior, et, propter interſperſas Obſeruationes, vtilior eſt Treuoltina. Ipſum e contrario Authenticum ad hunc vsque diem procedit, ac *duodecim* ſemper *Partes* quotannis excuſae ſunt, tria implentes Volumina, praeter annum 1701. quo *nouem;* annum 1704. quo *tredecim;* annum 1720. quo *quinque;* annum 1726. 1737. et 1738. quo iterum *tredecim;* annum 1735 quo *decem* ac *quatuor;* et annum 1736. quo *quindecim Partes* editae fuerunt. Tardius tamen peruenire in Germaniam ſolent. Ab anno 1730. vsque ad a. 1734. *Lugduni,* poſtea ſemper *Pariſiis* prodierunt. Iam Mich. Rey, bibliopola Amſtaelodamenſis, ab anno 1754. vno volumine coniungere ſolet *Le Journal des Savans et les Memoires de Trevoux, ſuite des CLXX Volumes du Journal des Savans.* Ex illuſtris BVDERI *Neueſten gelehrten Staat von Paris p. 217.* diſcimus, Turneminium, poſtquam an. 1718. ex Collegio Ludouici Magni in Domum Profeſſam,

vt

vt vulgo' adpellatur, tranſierat, ſupremam huius Diarii, aliquamdiu procraſtinati, curam reiiquiſſe Patri THOVBEAV, prioris Collegii Bibliothecario, atque ſub eo Socios ordinarios fuiſſe Hongnant, Ioſeph. de Courbeville, Petr. Iulian. Roville, Petr. Brumoy et Ludov. Caſtel, anno 1757. Pariſiis mortuum: extraordinarios vero Turneminium, Claudium Buffier, quem diligentiſſimum in hoc labore perhibent, et Ioh. Anton. du Cerceau. Per plures etiam annos Collegae fuerunt Bernh. Routh et Ioh. Souciet. Iam, quantum ſciamus, Patris Thoubeau locum ſuſtinet GVIL. FRANC. BERTHIERIVS, cui adſiſtunt Petr. Pleſſius, et Ioh. Franc. Fleuriau. Vid. *La France litter. par* FORMEY, *p. 109.* De Italica Diarii Treuoltini verſione vid. *die Leipziger gelehrte Zeitung. anno 1744. p. 227.* Binis ſcilicet in locis, *Piſauri* ac *Venetiis*, ſuſcepta fuit. Sed exſtinxiſſe videtur bibliopola Venetus alterius conatum, illiusque tantum editio innotuit, ſecundum Amſtaelodamenſem parata, ac Diſſertationibus quibusdam locupletata, quae ex *Mémoires de l'Academie Roiale des Inſcriptions et des belles Lettres* depromtae ſunt. Sex omnino Tomos prelo exiiſſe decem abhinc annis, indicatur iisdem in Schedis litterariis, *an. 1746. m. Dec. p. 939.* Vtrum plures deinde acceſſerint, nec ne, ego quidem ignoro. Si coniecturis indulgere licet, emtorum paucitate permotum credo bibliopolam, vt ab hoc inſtituto cogitationes auerteret.

§. VII.

Vix inchoatum fuerat Diarium Treuoltinum, quum aliud apud Pariſienſes luci exponeretur, *Eſſais de Litterature pour la connoiſſance des Livres* inſcriptum. Factum eſt id *anno 1702.* menſe Iulio, at, abſolutis duodecim Ephemeridibus, poſt Iunium anni 1703. deferbuit Auctoris induſtria. Eum MORLIE-

RIVM,

RIVM, Doctorem Sorbonicum, eſſe dicit FABRICIVS in *Notit. Ephemeridum alphabetica.* Nouum autem, et ſeparatum ab aliorum laboribus in hoc ſcribendi genere, conſilium inierat, ſcilicet, vt ipſe loquitur, *de ne traiter preciſément, que certains livres, recommendables par leur antiquité, par leur rareté, ou par leur ſingularité; de diſcerner les meilleures editions, qui en ont fait ſupprimer quelques uns, et ceux, qu'on a retranchés, ou ajoutés à d'autres, et de rendre ſur tout au Public la connoiſſance de certains livres curieux et ſecrets, que le tems a fait perir, ou a fait devenir ſi rares, qu'ils ſont entierement inconnus même à la plus-part des gens de lettres, qui ont le plus d'erudition.* Ex quo loco luculenter adparet, Auctorem non tam ad libros reſpexiſſe recentiores, quam ad alios, qui vel antiquitate ſua, vel raritate, ſunt inſignes. Et ſane laude digniſſimum erat inſtitutum, dummodo promiſſis ſemper fides exſtitiſſet. Negliguntur enim ſaepenumero libri antiquiores, ſolique fere nouiſſimi ſermonis materiam praebent, quum tamen illorum pars maxima probe cognita eſſe debeat doctrinae exquiſitae amatoribus. Sed audiamus, quid Auctor *Artic. VI. des Memoires de Trevoux, menſis Ianuarii anno 1703*, qui ab Editore Belga adiectus eſt, de hoc Diarii Scriptore ſentiat. *Ce qu'il a donné*, inquit, *qui ſe raporte à ſon Plan, eſt très bon et très curieux: mais ces endroits-la ſont ſi peu en nombre, qu'au lieu, de faire principal de l'ouvrage, comme la raiſon le demandoit, ils n'en ſont qu'à peine l'acceſſoire. La plus-part des livres, dont il a parlé dans ſont premier Eſſai, ne ſont point rares, et les choſes, qu'il en dit, le ſont encore moins: elle ſe trovent ou dans les Lettres de Mr. Simon, ou dans la Bibliotheque de Mr. du Pin, ou dans les Melanges*

de

de Vigneul-Marville, ou dans le Journal des Savans, ou dans le Dictionaire de Morery, ou dans le Dictionaire Hiſtorique et Critique, ou dans d'autres livres nouveaux et connus de tout le monde. Les Eſſais ſuivans n'ont été guére moins expoſés au même reproche, ſi vous exceptez celui de mois de Novembre, qui contient un peu plus de choſes proportionées au premier projet. Pergit deinde Cenſor monſtratque, quid obſeruandum ſit Auctori, ſi librum ſuum eſſe velit propoſito conuenientem. Nimirum ſummis ipſum viribus contendere debere, vt non niſi libros rariores producat in medium, horum materiam, obiectum, occaſionem, virtutes editionesque memoret, de auctore non, quae vbiuis ſint obuia, ſed ſingularia, tradat, nihil ſine auctoritate firmiſſima relinquat, tandemque in laudibus tribuendis modum ſeruet. Notat etiam Cenſor aliquot errores, quos Auctor commiſerit, qui plerumque ſunt chronologici, quandoque ſaltim typographici, eidem non exprobrandi. Nec deſunt alii, qui hocce Diarium ad tribunal artis criticae vocarunt. Licebit transſcribere locum ex *Memoires de Trevoux menſ. Sept. anno 1703. p. 239.* Ita vero ille ſe habet: *Il a paru depuis peu deux petits Livres contre les Eſſais de Litterature, l'un eſt intitulé Remarques critiques ſur les Eſſais de Litterature, par le Sieur Pelheſtre. Premiere partie, Mr. Pelheſtre mal traite fort l' Auteur des Eſſais de Litterature: il pretend le convaincre d'avoir pris dans des Livres fort communs ce, qu'il dit avoir tiré de Memoires ſecrets et curieux: et il fait pour cela de longues confrontations de ſon Texte avec celui de ſes Livres: il ajoûte, qu'il s'eſt trompé ſouvent de ce, qu'il a emprunté de ces Auteurs, ou de perſonnes, qu'il a conſultées, et de Pelheſtre lui même:*

qu'il

l a pris de Manuſcrits pour des Livres imprimez, les Livres imprimez pour des Manuſcrits; qu'il a dire aux ecrivains, dont il donne l'extrait, ce qu' n'ont jamais dit, et qu'il eſt tombé dans tous les de-s, qu'il avoit reproché dans ſa premiere Préface autres Journaliſtes. Mr. Pelheſtre fait paroitre ce petit ouvrage beaucoup d'erudition. Le Supple-t des Eſſais de Litterature vient apparement de la ne main. On y examine en detail les fautes des Eſſais Litterature. On y trouve de l'erudition comme dans Remarques critiques, mais le ſtyle eſt un peu ne-é dans ces deux ouvrages. L'Auteur des Eſſais de erature a répondu dans la Préface des Eſſais du d'Avril à la Préface des Remarques de Mr. Pel-re. Sa reponſe eſt vive et bien ecrite. Comme ces res ſont entre les mains de tout le monde, Vous vez vous inſtruire de leur différent, et en juger vous même. Inſertae ſunt porro obſeruationes edam de Mr. Pelheſtre, (ſub quo nomine late-Abbatem FAYDIT, in *Catalogo Bibliothecae Bu-*. *T. I. vol. 1. p. 485.* et in FABRICII *Notitia Ephe-idum* adfirmatur) menſi Nouembri dicti Diarii ic. *XVIII. a. 1703. p. 383. ſq. edit. Amſtel.* ad quae en reſpondet Auctor des Eſſais *ibidem m. Iulio 704. Artic. V. p. 28. ſq.* Parum benigne de iſto rio, quod *Hagae Comit. a. 1703. in 12. Tomis II.* nſum fuit, iudicat etiam IACOB. BERNARDVS *Nouvelles de la République des Lettres, m. Iulio a. 1704.* vbi ait: *Les Eſſais de Litterature continuent tou-s, mais ils ſont un peu reculés, car au mois de Juin donne le mois d'Avril. Ils ſont plus mal travaillés jamais. C'eſt preſentement un Libraire, nommé m, qui les imprime.* Add. BAELII *Remarques ge-les ſur les Eſſais de Litterature* in *Operibus* eius di-

uerſis, Hagae Com. Gallice *in folio* editis *Tomo IV. p. 171, ſq.* Continuationis loco CAROL. LVDOV. HVGO eſſe voluit *Journal litteraire, à Soleure*, ſiue potius *Pariſ. a. 1705. 12.* At eodem anno concidit conatus.

§. VIII.

Memorabimus nunc alia, quae apud Gallos nata ſunt, Diaria litteraria. Sic *Pariſiis anno 1704. in 12. mai.* prodire coeperunt *Pièces fugitives d'Hiſtoire et de Littèrature anciennes et modernes* caet. de quo libro acerbe iudicat BERNARDVS *in Nouvelles de la Republ. des Lettres, m. Iulio a. 1704. p. 109.* vbi haec: *On voit depuis peu une brochure en 12. en forme de Journal, qui a pour titre: Pièces fugitives. Cette brochure parle des Ouvrages anciens et modernes. L'Auteur ſe plait à mordre. Il loüe et blâme, ſelon le penchant, qui l'entraine. Il donne beaucoup de loüanges au nommé Linières, qui eſt mort depuis peu, et qui, de ſon vivant, n'étoit pas fort eſtimé des honnêtes gens. Quelques uns ont attribué cet Ouvrage à l'Auteur des Eſſais de Littérature; mais ceux, qui ſavent mieux la Carte du Païs littéraire, l'attribuent à un Garçon libraire, qui a demeuré autre fois chez Aniſſon, et qui, faute de pratique dans ſa profeſſion, s'occupe à écrire préſentement.* Verum his meliora ſunt, quae diſſerit ANCILLON in *Praefatione des Memoires concernant les Vies et les Ouvrages des Savans p. 19.* Verba ipſa ſunt ſequentia: *Mr. du Perier a imaginé une nouvelle eſpece d'Ouvrage de cette nature. Il a publié, il n'y a pas long tems, un Recueil des Pieces fugitives d'Hiſtoire et de Litterature ancienne et moderne, avec les Nouvelles hiſtoriques de France et de Païs étrangers ſur les Ouvrages du tems; et les Nou-*

velles

elles découvertes dans les Arts et dans les Sciences, *ur ſervir à l'Hiſtoire anecdote des gens de Lettres.* *: deſſein eſt trop utile et trop agreable tout enſemble,* *ur être abandonné. Il ne faut pas douter, que Mr.* *Perier, et quelqu' autre aprés lui ne ſoûtienne di-* *ement cette entrepriſe.* Perſpicitur exinde, lon- : alium huius Diarii eſſe auctorem, ac putauerat ernardus. Finem autem habuit illud anno 1705. im *Parte quarta:* neminem ſaltim nouimus, qui ures ſucceſſiſſe docuerit. *Monſtrum* quoddam *terarium* BERNARDVS *l. c. m. Ianuario a. 1709. p. 4.* librum vocat, qui *Pariſ. a. 1709. in 12.* hoc titulo lucem eſt emiſſus: *Almanach Bibliographique pour mnée 1709. contenant le Catalogue des Livres imprimez ms ce Roiaume pendant l'année 1707. les Titres des dits et Declarations du Roi de la même année; les Ar- vêchez et Evêchez de France, avec le tems de leur erec- on, et les noms de ceux, qui les poſſédent, un Calen- rier des Saints, dont on celébre les Fêtes en France, et tems de leur mort; les Phaſes de la Lune* caet. *On a joint un Vocabulaire de la langue des Sauvages, qui bitent les Terres Magellaniques.* Vere dicitur Tra- tatus iſte monſtrum litterarium, quum argumen- hic loci coniuncta tam male cohaereant. Typo- raphus quidem, Carol. Huguierius, ſui eſſe inge- ii partum adſerit; verum Bernardus Abbatem po- us DE LA MORTIE'RE architectum habet, typo- raphum, addens, nihil aliud, quam Catalogum brorum, anno 1707. euulgatorum, eundem ta- en ſine ordine, ac parum exactum, corraſiſſe; amque ob cauſſam varios etiam naeuos adnotauit iſto laudatus Bernardus.

Maiori iure huc pertinet: *Le Pour et Contre, uvrage periodique d'vn goût nouveau, dans le quel on explique librement ſur tout ce, qui peut intereſſer la*

curioſité du Public en matière des Sciences, d'Arts, Livres, d'Auteurs caet. *Sans prendre aucun parti, ſans offenſer perſonne, par l'Auteur des Memoires d'homme de qualité*, i. e. per ANTON. FRANÇ. PRVOST D' EXILLES. Vid. *Catal. Biblioth. Bunav.* To: *I. Vol. 1. p. 487.* et *La France littér. p. 267.* itemq: *die Leipz. gelehrte Zeitungen a. 1733. p. 578.* Nonnu: tamen in *Vol. XVII. Vol. XVIII.* et *Vol. XIX.* deb ri CAROLO HVGVES LE FEBVRE DE SAINT-MAR teſtatur *La France littér. p. 175. edit. Berolin.* Sing lis hebdomadis plagula huius Diarii *Pariſ.* ab *an* 1733. *in 12.* eſt edita; at cum Volum. XX. eſſe d ſiit inſtitutum, quod Belgis tantopere placuit, *eodem* ſtatim *anno* et ſequentibus omnia recuden curarent *Hagae Com.* Voluminibus X. *in 12.*

Nec illaudatum praetermitti debet, quod a ctoribus Abbate PETRO GVYOT DES FONTAIN et GRANET *Pariſ. a.* 1735. ſq. prodiit, Diariur *Obſervations ſur les Ecrits modernes* inſcriptum. T mos illud XXXI. *in 12.* conficit, quorum vltim *an.* 1743, ni fallor, prelo exiit. Vid. NEMEITZ *Vernünftige Gedancken* caet. *Parte VI. p.* 267. vbi memorat, Opus hoc, Epiſtolarum exaratum m thodo, cum reliquis Fontanii libris, iuſſu public eſſe Pariſiis a. 1743. ſuppreſſum, idemque nonnull laborare naeuis: primo quippe deſiderari et libroru deſcriptorum, et rerum praecipuarum Indicem; d inde abuti Auctorem cenſoria virgula; tum dicen genus plerumque ac nimis eſſe aculeatum. In FO MEY *Conſeils pour former une Bibliotheque p. 32. edit. te tiae, a.* 1755. emiſſae, *Tomi XXXIV.* numerantur.

Nouum interea temporis BOISTELIVS m litus eſt apud alium bibliopolam Pariſienſe Diarium, teſte *Tomo XXIV. des Obſerv. ſur Ecrits modernes, p. 164.* Impoſuit ſchedis ſuis tit lum: *Reflexions ſur les Ouvrages de Litteratu*

Tom

Tomus primus *ibid. a.* 1738. *in 12*: duodecimus, qui poſtremus eſt, *an.* 1740. excuſus. Poſt primi tamen editionem Boiſtelio ſucceſſit GRANETVS, cui, quod ad ſeptem priores Tomos attinet, ſymbolas ſuas exhibuit ALEX. FRANC. D'ES BOIS. Vid. *La France littér. par* FORMEY, p. 115. Quilibet Tomus quindecim continet plagulas, vna ſingulis Lunae diebus foras data. Profitetur Granetus, ſe nullius in verba iuraſſe, aequitatem tantummodo ſanamque mentem ſequi, et ea plerumque diiudicare velle, quae nouitatis habeant gratiam, praecipueque eruditorum attentionem excitarint. Stetiſſe illum promiſſis, ac ſine partium ſtudio humaniſſimi iuſtiſſimique cenſoris eſſe officio functum, nec laudare aliquid, niſi dignum ſit laudari; ea e contrario veritate duce, ac ratione comite, notare, quae damnanda ipſi videantur, indicant *die Leipziger gelehrte Zeitungen a.* 1740. *p. 41. ſq.* Conf. *Catalogus Bibl. Bunav. l. c.*

Continuatio Diarii Fontaniani, *Obſervations ſur les Ecrits modernes* inſcripti, et auctoritate ſuperiorum exſtincti, mox *Auenione* ſequuta eſt. En! nouum Opus: *Iugemens ſur quelques Ouvrages nouveaux, par* BVRLON DE LA BVSBAQVERIE, *à Avignon* 1744. *in 12.* ſub quo nomine latere ipſum DES FONTAINES dubio caret. *Tomos X.* noui, quibus acceſſiſſe plures, vix credendum, ſub finem anni 1745. Auctore ſocietati humanae erepto. Satyrica enim quis non dixerit, quae exſtant in *Controlleur du Parnaſſe, Tom. III. p. 144?* Verba ſunt haec: *Les Jugemens ſeront continués par le nommé* Gobert, *ci-devant laquais du défunt, et ſon ſécretaire au moment de ſa mort, à qui il a laiſſé pour recompenſe ſes feuilles Sibyllines, comme Elie laiſſa ſon eſprit et ſon manteau à ſon diſciple Eliſée, et qui ne tardera point auſſi ſans doute à prophétiſer lui même.* Ille idem *Controlleur du Par-*

naſſe lucem vidit *Bernae a.* 1745. *in 12. mai.* Epiſtolarum modo, et quidem, vt in titulo legitur, *pour ſervir de preſervatif contre les faux Jugemens de Mr. l' Abbé* des Fontaines, *caché ſous le nom de Mr.* Burlon de la Busbaquerie, *et de quélques autres Journaliſtes ineptes et infidèles.* Tomus III, quem vltimum ſcio, *Amſtael. a.* 1748. prodiit. Adiectus Auctor LE SAGE DE L'HYDROPHONIE Pſeudonymorum Catalogum auget. Succeſſit non ita multo poſt aliud Diarium, nominatum *Lettres ſur quelques Ecrits de ce tems*, quae Epiſtolae *Pariſ. a.* 1749. coeptae ſunt, quamquam *Londinum* in titulo legatur. Conſtant generatim ex *Voluminibus XIII. in 12. mai.* Tomique priores quatuor *anno* 1752. recuſi ſunt. Apud alium deinde bibliopolam auctor, ELIAS CATHAR. FRERON, *anno* 1754. prodire iuſſit *L'Année littéraire*, adſcripto *Amſtelodami* loco. Singulis annis pollicitus eſt quadraginta *Cahiers*, ſeu noſtra lingua *Lagen*, Voluminibus VIII. *ead. forma.* Anno autem primo ſeptem tantum Volumina dedit, quouis plagulas decem et quinque, vel ſex, continente. Anno contra 1755. et ſequentibus ſemper Volumina octo ſunt diuulgata, quae Pariſiis quatuor et viginti librarum pretio vendi ſolent. Schedae illae iucundae lectu, in quibus non niſi Gallico ſermone exarata, maxime poetica, certis itidem Epiſtolis recenſentur ac diiudicantur, anno 1757. adhuc viguerunt: an porro edantur, in his turbis bellicis explorare non licuit. Vidi Tomos complures ſummi cuiusdam Maecenatis beneficio. Locum pariter hic ſibi vindicant *Obſervations ſur la Litterature moderne et autres Ouvrages. Hagae Comitum*, ſeu rectius *Pariſiis, a.* 1749. *ſq. in 12.* Tomi exſtant XI. quorum auctor fuit IOSEPH. de la PORTE, teſte FORMEY, *in France littér. p.* 265. Ibidem tamen *p.* 296. huic adiungitur FRANC. IOACH. DVPORT DV TERTRE. Verba

[redacted]

Verba ſunt: *Il a travaillé aux feuilles periodiques avec MM. Fréron et de la Porte.* Examinantur hic ſcripta Gallorum recentiſſima, quorum ingens quotannis ſylua conſpicitur, quidque boni, quid praui, in iisdem exſtet, oratione ſuaui ac perfacile currente indicatur. Iudicia vero cenſoris haud aequa ſemper et ſolida eſſe, monetur in *den Leipziger gel. Zeitungen a. 1750. p. 891. ſq.*

Auſpiciis Domini de COVRCELLE, eruditorum quorundam ſocietas *ibidem anno* 1754. menſe Aprili adgreſſa eſt *Le Journal Etranger in 8.* Scilicet quicquid in ſcientia vel arte aliqua exteri, quicunque ſint, diuerſis linguis, ſola excepta Gallica, praeſtiterint, quod gloriae emolumentoque, imo et voluptati, eſſe poſſit aetatis noſtrae hominibus, id vel adcurata verſione, vel ſufficienti deſcriptione, additis obſeruationibus, talibus etiam, quae de ipſis Scriptoribus, eorumque fatis, agant, peruulgaturos ſe Auctores eſſe polliciti ſunt. De inſtituto hoc vberius diſſerunt in ſchedula ſeparatim edita, ex qua non nihil decerpam. *Les deux moyens,* dicunt, *d'y réuſſir, l'analyſe et la traduction, ſeront employés avec diſcernement; le premier, lorsque la longueur, le ſujet, ou le ſtile de l'ouvrage, exigeront qu'on le reſſerre dans vn abregé, ou qu'on rapproche ſes parties les plus eſſentielles par le retranchement de tout le ſuperflu; le ſecond, dans le cas, où la brièveté, la force, & l'élégance, ne permettront aucune ſuppreſſion. Tels ſont des morceaux d'Eloquence & de Poëſie, des réflexions politiques, morales, ou métaphyſiques.*

Partout où le ſtile de l'original méritera d'être conſervé, ſurtout dans la Poëſie, on ſe fera une loi de rapporter pluſieurs extraits du texte les plus propres à faire connoître le génie de la langue, et à mettre les

 lecteurs

lecteurs qui la ſçauront, à portée d'apprécier le mérite de l'expreſſion.

On ajoutera, ſoit à l'analyſe, ſoit à la traduction, le nom de l'Auteur, ſes titres, et les autres détails relatifs à ſa réputation littéraire, ou aux récompenſes qu'elle lui auroit méritées; les jugemens que ſes compatriotes auront portés de ſon ouvrage, et les obſervations générales abſolument néceſſaires, ſoit pour éclaircir la matiere, ſoit pour relever, avec la politeſſe, la décence, et tous les égards imaginables, les erreurs eſſentielles de fait ou de raiſonnement. On n'oubliera pas de parler du cours que le livre aura eu, ni des traductions qui en auront été faites. On marquera également le nombre, la date, le lieu, et la qualité des éditions, ainſi que l'adreſſe des Libraires. Indicant deinde, etiam locum hic fore Opuſculis dramaticis, ſchedis fugitiuis, at notatu dignis tantum, edictis Principum, ſiue integris, ſiue in compendium redactis, ſi quidem in Hiſtoria, vel publico Iure, alicuius momenti ſint. Paullo tamen poſt mutarunt quodammodo conſilii rationes, qua de re vid. *die Leipziger gel. Zeitung. a.* 1755. *p.* 1. et *p.* 185. Haec ipſa Noua litteraria, ab anno 1754. vsque ad praeſens tempus, diligenter agunt de Opere iſthoc, cuius primus moderator fuit FRANC. VINCENTIVS TOVSSAINT, Aduocatus Pariſienſis, libro, nomine *les Moeurs* inſignito, aliisque clariſſimus, cui ſucceſſit a menſe Ianuar. vsque ad menſem Sept. an. 1755. PREVOST D' EXILLES, atque huic poſtea FRERONIVS, vterque ſupra laudatus. Vid. *La France littér. p.* 268. et *p.* 186. Verum et hic, nimiis implicitus negotiis, m. Oct. a. 1756. alii lampada tradidit, cui DELEYRE nomen eſt. Quolibet menſe.

Pars

Pars quindecim circiter plagularum prodit, paſſimque accedunt figurae in aere expreſſae. Omnes per annum integrum Pariſiis vendi ſolent viginti, et quod exercedit, libris Gallicis. Cogitauit de recudendo Diario hoc *Steph. de Bourdeaux*, bibliopola Berolinenſis, ideoque *a.* 1754. ſchedulam Gallice conſcriptam luci expoſuit. Sed res, quantum reſciui, non eſt ad exitum perducta.

Anno tandem 1758. *Pariſiis* coepta fuere, Germanorum more, Noua litteraria, ſic inſcripta: *Annales typographiques, ou Notice du progrès des connoiſſances humaines.* Quotannis ſeptuaginta circiter plagulae *in 4.* promiſſae ſunt, vti docent *die Leipz. gel. Zeit. a.* 1759. *p.* 209. quo et loco plura de inſtituti ratione dicuntur. Caeterum iam olim de nouo Gallorum Diario ſpem fecerat BERNARDVS in *Nouvell. de la Rep. des Lettres, m. Ian. a. 1705. p. 97.* vbi haec ſcribit: *Quatre des Auteurs du Journal des Savans ont entrepris de publier vn nouveau Journal, qui ſera vn abregé de tous ceux, qui s'impriment actuellement dans les Pays Etrangers; et de tems en tems ils en donneront vn autre des annees précédentes, en commençant par celle, où ils ont été publiés pour la premiere fois.* Conſilium itaque hoc fuit, vt excerpta praeſtantiorum materiarum ex Diariis eruditorum quibuscunque, ad illud vsque tempus compoſitis, publice exhiberentur, eoque ipſo non ſumtus circumciderentur modo, ſed multum etiam temporis lucrari liceret, quod alias in tot Ephemeridum lectionem eſſet impendendum. At ſecunda caruit hicce conatus fortuna.

§. IX.

Gallos in hoc Diariorum genere, de quo praeſens agit Sectio, imitati ſunt ITALI, primumque

diuulgatum eſt apud eos *Giornale de' Letterati, dall' anno 1668. ſino all' anno 1675. In Roma, per Nic. Aug. Tinaſſi in 4.* Continatum fuit vsque ad vltimum menſem anni 1681. In Epiſtola dedicatoria ad Camillum Maximum, R. E. Cardinalem, fidem facit librarius, ad componendas haſce Ephemerides multos eruditos operam ſuam contuliſſe. Fuerunt hi, teſte NICERONIO, Mich. Angel. Ricci, poſtea Cardinalis, Ioh. Luci, Saluator et Franc. Serra, Franc. Nazarius, Thom. de Giuli, Ioh. Paſtrizi, et Ioh. Iuſtin. Ciampini, qui primis Opus lineis deſignarunt. Praecipuae tamen partes in hoc labore fuerunt NAZARII, (philoſophiae in Collegio Sapientiae Romano Profeſſoris, de quo vid. *die Leipzig. gel. Zeitung. a.* 1717. *p.* 550.) atque iam dicti SALVATORIS SERRAE. Hic vero, Caroli Pii, Cardinalis, Auditor, ob negotiorum multitudinem mox receſſit, et omnia Nazarii reliquit induſtriae, qui ſolus igitur vsque ad menſem Martium anni 1675. ſupremam Diarii curam habuit. Hoc tempore, orto inter eum ac Tinaſſum, librarium, diſſidio, Nazarius *ibidem* publicauit ſequentes Ephemerides impenſa Bened. Carrarae. Aegre autem ferebat mutationem bibliopolae CIAMPINVS, ideoque is, a priori Societate ſeiunctus, nouam inſtituebat ipſe, cuius membra memorantur Luc. Ant. Porzio, Franc. Eſchinardi, Philipp. Buonarotti, Dominic. Quarteroni, Franc. Brunacci, et Franc. Maria Honorati. Atque hac ratione omnia, quae Tinaſſus cum menſe Martio vsque ad finem anni 1679. exhibuit, Ciampino, eiusdemque Collegis, debentur. Docet haec NICERONIVS, in *Vitis eruditorum, Art. Ciampini, P. IV. p. 363. ſq. edit. Halenſis Germ.* FABRICIVS e contrario in *Conſp. Theſ. litter. Italiae p. 4.* Maffei auctoritate confirmat, Ciampinum vsque ad tres priores menſes anni 1681. in hac eſſe palaeſtra ver-

ſatum,

m, Nazariumque, vsque ad extremum anni 9. apud Carraram ſuos labores continuaſſe. Ad- vir laudatus, *annum 1689.* Diarii Nazariani eſſe m *Bononiae* recuſum cum paucis acceſſionibus. i viderint iſthoc *Giornale de Letterati*, pauci erunt. Germania, pauciores qui poſſideant integrum; ic enim in rariſſimis habetur, etſi dignum ſit nino, quod plurium teneatur manibus. De s librorum deſcriptionibus nihil dicam; quae gnam partem iuſto ſunt breuiores, nec latis ad m lectorum accommodatae. At, quae immixta ſunt paſſim ex variis doctrinae ſublimioris par- us, Matheſi, Scientia naturae et Medicina, item ae pertinent ad antiquarum rerum et Numiſmatum elegantiora ſtudia, Obſeruationes non vulga- , ſiue hic primum editae, ſiue ex Transactioni- ; Anglicanis et aliunde mutuo ſumtae, eius t generis et pretii pleraeque, vt his magno cum fructu vti lectores ad vnum omnes poſſint. FRIDER. OTTO MENCKENIVS, praematura mor- litteris humanioribus ereptus, in *Miſcellan. Lipſ.* vis ſentit, *Vol. I. Part. 4. p.* 708. Magis vero orum recenſiones probat CASP. BARTHOLINVS *Praefat.* libri *de tibiis veterum. Franciſci Nazarii hemerides*, inquit, *tantam librorum cuiuscunque ntiae et linguae varietatem, tamque diſtinctam no- am complectuntur, vt ſingularia eorundem, quae laborioſe ſolus perſtringit, clarius et ſolidius ab ipſis ſim auctoribus haberi nequeant.* Sed forſitan Bar- olinus, tunc temporis adoleſcens adhuc, non acri s iudicio inſtructus acceſſit ad huius Diarii le- onem. Exhiberi in eo, ſingulis menſibus, prae- aliquos annos, qui vel plures, vel pauciores, itinent Sectiones, plerumque libros, quos Ita- protulit, atque eosdem proinde argumenti eſſe i vnius, IVNCKERVS refert in Schediaſmate *de Dia-*

Diariis eruditorum, *p.* 108, ex quo STRVVIVS olim profecit. Haec de Opere dicta ſunto, quod perluſtrare non contigit. Si quid igitur a nobis fuerit in eius deſcriptione peccatum, errauimus certe cum viris doctis, ac peritiſſimis rei litterariae, quorum hic vſurpauimus ſubſidia.

§. X.

Sequuntur Veneti, qui vnica ſemper plagula *in 4*. ediderunt *il Giornale Veneto de' Letterati*, a menſis Febr. die 15. *anni* 1671. vsque ad diem decimum m. Decembr. *a.* 1680. Sed, quod mireris, tot anni vndeuiginti tantum Ephemerides protulerunt, annus ſcilicet 71, earum *decem*; a. 72. *tres*; a. 73. *totidem*; a. 75. *duas*; et a. 80. *vnicam*, adeoque anni 74. et 76. vsque ad 79. ſteriles plane manſerunt. Auctores fuere PETR. MARIA MORETTI et FRANCISCVS MILETTI. Hic certe nonam confecit plagulam: ille vero nomen ſuum adſcripſit plagulae ſextae, octauae, decimae, vndecimae, decimae tertiae, decimae quartae, decimae ſeptimae, decimae octauae, ac tandem vltimae; nec dubitandum priores quoque eiusdem calamo deberi. Occaſionem componendi haſce Ephemerides dediſſe ipſis, adſerunt, Romanas ac Transmontanas, vt vocant, ſeu Gallicas, et Anglorum *Philoſophical Transactions*. Argumentum autem ſuarum eſſe voluerunt Excerpta ex his, notitiam experimentorum, recitationes ſeu relationes Academicas, et compendia librorum, quorum pars breuius, pars fuſius recenſetur, praemiſſis quandoque elogiis. Maximum tamen ſpatium occupant Obſeruationes phyſicae, anatomicae ac mathematicae, vel ab Italis transmiſſae, vel ex caeteris deſumtae Diariis. Praeter haec fideliter exponitur, quid in Academia hiſtorica et Theologica, Venetiis eo tempore celebri, actum fuerit.

fuerit. Vid. IVNCKERVS *l. c. p. 111. ſq.* Aliud deinceps, idque maioris momenti, apud Venetos prodiit Diarium, cui eſt titulus: *Giornale de' Letterati d'Italia.* Initium factum *anno* 1710. qua de re vid. *Acta Erud. Lat. a.* 1710. *p.* 317; finis autem Operi, adcurata induſtria, eruditione ingenioque caeteris Italiae Diariis longe ſuperiori, impoſitus eſt *a.* 1740. cum *Tomo XL. in 12.* Auctores eius dicuntur complures, e. g. Bernard. Treuiſanus, Anton. Valliſnierius, Ioh. Bapt. Morgagnus, Laur. Patarolus, Scipio Maffeius, caet. Cf. *Memoir. de Trevoux m. Febr.* 1712. *p.* 228. Sed praecipuae partes tribuendae Viris celeberrimis, APOSTOLO ZENO, eiusque fratri, PETRO CATHARINO; quippe qui a. 1718, poſtquam, Apoſtolus ad ſuſcipiendum Poetae et Hiſtoriographi Caeſarei munus Vindobonam migrauerat, caeterique Collegae vel mortui, vel pertaeſi laboris erant, adſcitis aliis nonnullis dexterrime curam egit Diarii, eandem tamen, ob debilitatas corporis vires, anno 1728. cum Tomi triceſimi et octaui Parte prima abiicere penitus coactus eſt. Interea temporis vndecim Tomi maximam partem eius ſunt ex ingenio profecti. Vid. ipſum *Giornale de' Letterati d'Italia, Tomi XXXIII. Parte prima* in *Praefatione*, et *Parte altera Tomi XXXVIII. artic. 1.* vbi SANTINELLI *Elogium Petri Cathar. Zeni* exſtat. Dicti Tomi XXXVIII. Pars altera ſucceſſit demum a. 1735. reliqui deinde vsque ad annum 1740, forte calamo Apoſtoli Zeni, quem poſt reditum ex aula Vindobonenſi manum iterum admouere voluiſſe Operi, refertur in *den Leipzig. gel. Zeitung. a.* 1734. *p.* 609. Non autem librorum deſcriptiones vnice id ipſum implent. Leguntur in eo ſimul Epiſtolae ac Diſſertationes breuiores, Obſeruationes phyſicae ac mathematicae, Elogia Vitaeque eruditorum Italorum, Noua item litte-

litteraria, quorum ad Editores notitia peruenit, Praefationem Tomo I. praefixit SCIPIO MAFFEIVS, quae inſcribitur *Notizia dell' Iſtituzione de' Giornali*, ac eiusdem etiam *Rime e Proſe*, *Venet.* 1719. *in* 4. *p.* 185. *ſq.* inſerta fuit. Tomus XXV. complectitur Indices quadruplices in ſuperiora XXIV. Volumina: *primum* ſcilicet Scriptorum, de quibus dictum eſt, alphabetico ordine; *ſecundum* eorum librorum, quorum ſunt parentes, per claſſes digeſtorum, pro varietate argumenti; *tertium* Auctorum, quorum eſt mentio facta; *quartum* denique rerum prae caeteris notabilium. Acceſſit, niſi memoria fallit, alter quoque huius Indicis Tomus, reliquis Voluminibus deſtinatus. Conf. FABRICII *Conſp. Theſ. litt. Ital. p.* 8. *Anno* 1722. *ſq.* HIERON. LIONI *Venet. in* 12. addidit *Supplementi al Giornale de' Letterati d' Italia*; quod inſtitutum tamen *trium*, quantum ſciamus, *Tomorum* cancellis fuit circumſcriptum. Neque libros recenſuit Auctor, ſed eruditas tantum popularium ſuorum Diſſertationes, et alia Opuſcula minora, nondum edita, ſiue antiqua, ſiue recentiora, dummodo Italica Latinaue exarata ſint lingua, vnum congregare in locum, lucique exponere ſtuduit. De MAFFEI Obſeruationibus litterariis, ad continuandum *Giornale de' Letterati d' Italia* conſcriptis, quum apud Venetos haud prodierint, infra *§. XII.* dicetur. Memorari hic potius debet *il gran Giornale di Europa*, *Venet. a.* 1725. *in* 4. quae folia ex prioribus Diariis, facto cum anno 1666. initio, breuiter indicant libros ab eo tempore editos, vt quique prae caeteris placuerunt: non nunquam nouas quoque Diſſertationes complectuntur. Vid. FABRICIVS *l. c. p.* 9. vbi auctorem eſſe ANGEL. CALOGIERAM docet, Monachum Camaldulenſem. *Quatuor* harum Ephemeridum *Partes* adducuntur in *Catal. Bibl. Bunav. T. I. Vol.* 1. *p.* 488.

p. 488. quas neſcio an plures exceperint. Succeſſere *anno* 1730. *in* 4. *Novelle della Republica delle Lettere dell' anno* 1729. Emiſſa eſt quauis hebdomada plagula, atque exinde natum annis ſingulis Volumen, quorum inueniuntur *quatuor* in laudata *Bibliotheca Bunav. l. c.* Sed certum omnino, *a.* 1748. Auctores adhuc perſequutos eſſe incepta. Inter hos praecipuus dicitur ipſe typographus, IOH. BAPT. ALBRIZZIVS, vir doctus. Methodus communis eſt fere cum iis, qui Lipſiae Noua litteraria ſermone vernaculo annunciarunt: Diaria ſaltim aliorum non ſolent excerpi. Praecipua cura eſt nouorum librorum in Italia excuſorum, de quibus plerumque tam copioſe diſſeritur, adcurateque, vt multa repetita legantur in *Bibliotheque Italique*. Relationes de Belgicis Gallicisque ſcriptis maximam partem deſumtae ex Diariis exterorum ſunt. Aliquando et Vitae eruditorum nuper mortuorum, item Obſeruationes criticae, philologicae, phyſicae, aliarumque diſciplinarum, interferuntur. v. KOHLII *Hamburgiſche Berichte von gelehrten Sachen, a.* 1732. *p.* 693. *ſq.* His meretur adiungi *Storia letteraria d'Italia*, cuius architectus praedicatur FRANC. ANTON. ZACCARIA. Non niſi libros nouos Italicos ſermonis hic praebere materiam, Tomumque primum *a.* 1748. *in* 8. tertium vero *a.* 1751. exiiſſe, ſignificant *die Leipz. gel. Zeit. a.* 1752. *p.* 75. et *p.* 907. *ſq.* In Bibliotheca tamen FRID. OTT. MENCKENII *P. III. p.* 359. adfertur adhuc *Tomus* huius Diarii *quintus*, a. 1753. editus, cum *Supplementorum Tomis II.* Ex vtroque nouorum Lipſienſium loco, ad quem prouocaui, adparet, tres libros Tomum complecti vnumquemque, ac *primum* illorum agere de ſcriptis theologicis, iuridicis, politicis, medicis et botanicis, mathematicis item atque philoſophicis; *alterum* de geographicis, chronologicis

gicis, et iis, quae ad Hiſtoriam ſacram, ciuilem, litterariam, Antiquitates, Linguas, Poeſin et Rhetoricam ſpectant, addita notitia librorum generis mixti, pariterque eorum, qui vel in Italicum conuerſi ſermonem, vel recuſi fuerunt; *tertium* vero de Bibliothecis et Academiis, honoribus, quibus aucti ſunt docti homines, Obſeruationibus mathematicis, inuentis phyſicis, Vitis celebrium Virorum, nouiſſime mortuorum, caet. Nonnunquam tamen nimio partium ſtudio abreptum fuiſſe Auctorem in peruerſa, exiſtimant acutiores eiusdem Lectores. Tandem *a.* 1753. *ibid. in* 8. prodierunt *Memorie pour ſervir all' Iſtoria letteraria*, cuius Diarii duo quotannis Volumina exhiberi ſolent. Tractantur hic plerumque theologica et hiſtorica, vel quae ad rem Italorum litterariam ſpectant. Multae occurrunt librorum recenſiones, et praeter has Vitae eruditorum, rariora item numiſmata, inſcriptionesque explicantur, inſertis paſſim Obſeruationibus ſingularibus. Germanorum autem quorundam libri, cum primis qui ad Poeſin referendi, non ſatis adcurate ſolideque diiudicantur. Conf. *die Göttingiſchen gelehrten Anzeigen a.* 1759. *P. XXII. p.* 203. *ſq.*

§. XI.

Hactenus de Diariis Venetis, quae, melioris ordinis cauſſa, ſerie non interrupta placuit in medium producere. Nunc IOH. CINELLVS primum ſe offert, Patricius Florentinus, et in Academia vrbis Profeſſor medicae artis. Nemo facile, Hiſtoriae litterariae peritior, nominis illum celebritatem conſequutum eſſe ignorabit *Bibliotheca* ſua *volante*, qua, ſermone Italico, ſecundum litterarum elementa recenſet, cuiuscunque ſint linguae vel argumenti, libellos, potiſſimum gentis ſuae, qui vix plagulas ſex conficiunt, adeoque, propter paruitatem, plurimo-

plurimorum mox oculis ſubducuntur. Tales ſunt Diſſertationes, panegyricae, aliaeque Orationes, ſententiae iudiciariae, ſcripta eriſtica, vitae, dramata, poemata varii generis, et ſimilia, quae negligi vulgo ſolent, ſaepe tamen eximiae ſunt vtilitatis. Diuiſit CINELLVS laborem ſuum in *Scanzias*, i. e. pluteos, ſiue ſeries. In ſingulis trecentorum plus minus eiusmodi Opuſculorum tituli, cum forma, anno locoque, quo ſunt edita, adnotantur, additis ſubinde elogiis, et lectu dignis interdum de auctore, vel ſcripto eius, Obſeruationibus. Iudicia vero rariſſime intermiſcentur. Conf. *Acta Erud. Lat. a.* 1689. *p.* 345. *ſq.* vbi ſpecimina non nulla occurrunt. Omnes Scanziae, etſi non quotannis, vt alia Diaria, excuſae ſunt *in 8.* et prima quidem ac ſecunda *Florent. ann.* 1677; tertia et quarta *Neapoli a.* 1682; quinta *Parmae a.* 1686; ſexta *Romae a.* 1689; ſeptima et octaua *Parmae* 1692; nona *Venetiis a.* 1700; decima *ibid.* 1705; undecima *Mutinae a.* 1695; duodecima atque decima tertia *Romae 1697*; decima quarta *Venetiis 1699.* et in *Galleria di Minerva Tomo III. p. 260. ſq*; decima quinta et decima ſexta *ibid. 1706*, in cuius Praefatione, quatuor adhuc pluteos promittit Auctor. Sed eo ipſo anno animam efflauit; ac deinceps latuere diu, quae continuandæ Bibliothecae fugitiuae cauſſa Vir diligentiſſimus congeſſerat, donec ea in manus Apoſtoli Zeni, indeque ad DIONYS. ANDR. SANCASSANVM peruenirent, qui *Ferrariae a. 1716. et 1717.* decimam ſeptimam ac duodeuiceſimam Seriem ex ſchedis Cinellianis vulgauit, atque ipſe vndeuiceſimam viceſimamque, eadem compoſitam methodo, ac *Patauii* 1718. typis impreſſam, adiecit. Finem ſic habere videbatur inſtitutum. At perrexit tamen coeptum filum deducere MARIANVS RVELIVS, *anno*que *1733. Roureti in 8.* publicauit Seriem viceſi-

viceſimam primam, quam *ibid.* 1736. ſequuta eſt viceſima ſecunda, *Romae*que 1739. viceſima tertia, in qua legitur ſimul Specimen Hiſtoriae librorum prohibitorum. Vid. *Leipziger gelehrte Zeitung. a.* 1734. *p.* 323. *a.* 1737. *p.* 131. et *a.* 1740. *p.* 729. Ignoro, pluresne acceſſerint, an Ruelius dereliquerit poſtea id negotii. Interim plutei Cinelliani, non vno quippe in loco, nec magna exemplarium copia, excuſi, rariſſime iunctim conſpiciebantur. Quartus deerat plerumque, ideo manu carnificis combuſtus, quoniam Auctor controuerſias inter Bernardinum Ramazzinum, et Ioh. Andr. Moneglia, Medicos, acriori ſtilo tetigerat, quae dicendi libertas, ſiue potius imprudentia, eum etiam trimeſtrem in cuſtodiam coniecit. Tanta igitur Operis raritas commouit typographum, Ioh. Baptiſt. Albrizzium, vt illud ipſum, auxiliatrices manus porrigente DOMINICO LALLIO, cum continuatione Sancaſſani, in commodiorem redactum formam, variiſque acceſſionibus et obſeruationibus locupletatum, denuo luci exponeret. *Tomus I. Venetiis a.* 1734. *Tomus II.* 1735. *Tomus III.* 1746. ac *Tomus IV.* 1747. *in* 4. prodiit. Cf. *Acta Erudit. Latina a.* 1739. *p.* 381. et *p.* 468. *ſq.* BAVMGARTENII *Nachr. von merckwürdigen Büchern, Volum. VIII. p.* 180. *ſq. die Leipziger gelehrte Zeitung. a.* 1734. *p.* 811. ſq. et *a.* 1748. *p.* 642. itemque FABRICII *Conſp. Theſ. litt. Italiae p.* 203. *ſq.* Si quis autem cauſſam requirat, cur tam confuſe prioris editionis plutei ex Auctoris prouenerint muſeo, is certe non mirabitur, ſimul ac ipſi innotuit, partim fata hominis aduerſa; partim typographum, cuius negligentia pluteus decimus interciderat; partim Camilli Landi indignationem, a quo pluteus decimus quintus, ipſius curae commiſſus, at, perquam excuſus mendoſe, combuſtus eſt, paucis ſeruatis, quae iam ad quosdam

miſſa

ſſa fuerant, exemplaribus; partim alia impedi-
nta iuſtum eorundem ordinem perturbaſſe. *)
Satyra, in qua Cinelli et Anton. Magliabechii
a, mores ac ſtudia acerbiori dicendi genere ab
onymo, vtriusque famae infenſiſſimo, perſtrin-
ntur, vid. AVG. BEYERI *Memor. hiſt. crit. libror.
rior. p. 45. ſq.* Inſcripta eſt: IOH. CINELLI *et* AN-
N. MAGLIABECHI *Vitae, Fori Vbior. 1684. in 4.*
Parmenſibus accepimus *il Giornale de' Letterati,
rmae* ab *a. 1686.* vsque ad finem *a. 1690. in 4.* Sin-
li anni diuiſi ſunt in duodecim Ephemerides,
aeter vltimum, qui nouem tantummodo exhi-
t. Non ignorant eruditi, hocce Diarium cala-
o deberi Virorum, aliis etiam ſcriptis clariſſimo-
m, GAVDENTII ROBERTI et BENEDICTI BAC-
HINI, qui animaduertentes, Diarium Romanum,
Venetum prius, de quibus ſupra egimus, cum
tius orbis litterati dolore deſiiſſe, ſuas ipſi ſym-
las contulerunt, vt inuenta Italorum caeteris
ctis, et horum Opera Italis, mutuo et ex pere-
inis Ephemeridibus deſumto commercio nota eſ-
erentur. Non ſolum autem libros recenſent,
a occaſione contradicunt paſſim auctoribus, ſine
petu tamen, ſine bile; verum integros etiam
rmones, ab Academicis Italis habitos, Obſerua-
ones medicas, phyſicas, mathematicas, numiſma-
cas, easque elegantes, inſerunt, pariterque de Vi-

 rorum

*) Titulum Operis Cinelliani vſurpauit etiam neſcio quis, quì ſub litteris I. G. I. D. M. latere voluit. Is *Amſtel. a. 1700. in 12.* edidit *Bibliotheque Volante, ou Elite de Pieces fugitives,* quo in libro monumenta litteraria minora fugitiua, anonyma, prohibita, rariora, metrica et proſaica, edita ac nondum edita, collegit conatu ſane non vituperando. *Tom* I. Partibus quinque conſtat. *Tomi II.* Partem ſaltim primam, *Coloniae 1701.* excuſam, memorat REIMMANN. in *Catal. Biblioth. ſuae, T. II. p. 763.*

rorum eruditorum, qui obierunt, vita et ſcriptis adiiciunt quaedam, nec alia reticent, quae ad antiquitates nouiſſime repertas, et Philologiae viridaria ſpectant. Plurimis igitur ſe commendauit labor mirifice, ſolo, quantum ſciamus, excepto MICH. BENVENGA, Abbate, cuius Itinerarium (*Viaggio di Levante, Bonon. 1688. in* 12.) ſtilo non ſatis conuenienti exaratum eſſe, monetur in *an.* 1690 *p.* 224. Acerbum hoc videbatur Abbati, ideoque, ſingulari Apologia ſeſe defendere ſtuduit, quae legitur anno eodem, nihil reſpondentibus Diarii Auctoribus. Conf. IVNCKERVS *de Diariis Eruditor. p.* 212. *ſq.* Poſtquam Bacchinus per aduerſariorum odium Parma Mutinam diſcedere cogebatur, perrexit ibidem hoc ſaxum voluere, *anno*que 1692. Continuationem edidit. Plura ea de re memorantur in *Actis Eruditor. Lat. a.* 1693. *p.* 45. En! ipſa verba: *Redintegrarunt* (Bacchinus et Robertus) *laborem illum anno ſuperiori* 1692. *nouumque orſi ſunt volumen, cuius ſectiones ſeptem iam ad nos peruenerunt, non Parmae tamen, ſed Mutinae excuſae, qua in vrbe abſolutum illud iam eſſe, aut abſolutum certe iri propediem, non dubitamus. Deinceps vero, vt ex illuſtris Magliabechii litteris accepimus, Diarium iſtud Bononiae continuabitur, poſtquam in Academiam illam ad Lecturam, quam vocant, ſeu Profeſſionem S. Scripturae P. Bacchinus vocatus eſt, proditurum, vt veroſimile eſt, multo locupletius, quandoquidem P. Bacchinus, quod vniuerſo Operi per nouam functionem haud fideret parem ſe futurum, laboris ſibi ſocios Dominicum Guilielmum, Bernardinum Ramazzinum, clarosque forte viros alios adſciſcere conſtituit.* Et ſucceſſerunt omnino tria adhuc Volumina, *anni* ſcilicet 1693. 1696. et 1697. *Parmae* tamen, non Bononiae, in quam vrbem nunquam demigrauit Bacchinus, ſolo Profeſſoris Bononienſis titulo contentus. Vid. IOECHERI *Gelehrten Lexicon,*

n, Tomo I. p. 685. ſq. edit. nouiſſ. et FABRICIVS *l. c.* *6.* Vterque Auctor diſertis contendit verbis, quaor annos dicti Diarii eſſe Mutinae diuulgatos, usque generatim *nouem* proſtare *Volumina.* Sed rupulum hoc iniicit doctiſſimo Editori *Catalogi Biotb. Bunauianae, Tomo I. Vol.* 1. *p. 487.* quoniam in *bliotbecae ſelectiſſimae Scboenbergianae Catalogo Tomo p. 403.* adfirmatur, praeter annum 1692. nihil amius prodiiſſe. Crederem ego facile huic teſtimoo, niſi obſtaret TENTZELIVS in *den monatblicben nterredungen a.* 1697. *p.* 18. quo loco meminit Epilae Latinae, ab ſe ad Magliabechium exaratae, *Sceleto Elepbantino Tönnae nuper effoſſo,* quam Bacinus Diarii Mutinenſis *menſe Octobri anni* 1696. cenſuerit. Add. IDEM *p.* 70. *in princ.*

§. XII.

Reſtat, vt caetera Diaria celebriora nomineus, quae in ipſa Italia fuerunt exhibita. Sic *Ferriae a.* 1688. *et* 1689. *in 4.* auctore IOH. ANTON. IILONIO prodiiſſe ſcribit FABRICIVS *l. c. p. 5. iornale de' Letterati in Ferrara.* Nihil autem de intuto eius ac virtutibus memorat Vir optimus, ſed itim ad aliud huius vrbis properat, eodem titulo ſignitum, quod opinione citius deſiit, quum vix ia eius et altera Sectio lucem adſpexiſſet. Conf. *Ia Erudit. Latin. a.* 1692. *p.* 47. Longe eruditior iori creditur architectus, PHILIPPVS nimirum :LLA TORRE; *et tempus bene congruit,* ait FABRIVS, *illo enim anno conſtat Philippum, Auditoris funm munere, verſatum Ferrariae apud Cardinalem Imrialem.* Sed ſilent hac de re, quos conſului, vitae orrianae Scriptores. Vnde igitur IVNCKERVS *de iariis Erud. p.* 273. vbi hunc Auctorem nominat, acceperit, non liquet. Docet idem, vidiſſe ſe nuarium ac Februarium *anni* 1691. *in 8.* et vtrum-

que menſem duabus ex plagulis conſtare, in quibus libri deſcribantur varii, at non fuſe admodum, nec frequenter etiam cenſurae alicuius veſtigia adpareant. In calce vtriusque menſis inueniri, addit, Indicem librorum aliquot, nouiſſime editorum. Quodammodo huc pertinet ſaltim *il gran Giornale in Forli*, (in *Foro Liuii*) per *annos* 1701. 1702. 1703. *et* 1704. *in fol.* Singulis hebdomadis vnum publicatum eſt folium, cuius prima pagina res inter litteratos geſtas, altera vero quotidianas, ciuiles ac militares, indicat, teſte laudato FABRICIO *l. c. p.* 7. Subſequenti *anno* 1705. *ibidem in* 4. IOSEPH. MALATESTA GARVFFI incepit *il Genio de'Letterati appagato colle notizie più ſcelte e pellegrine de'Libri moderni, e con altre abbondanti ed erudite Curioſità à varie Scienze ed Arti appartenenti.* Abſolutus eſt *Tomus I. paginis 304.* ipſo eo *anno 1705; Tomus II. p. 298. anno 1708; Tomus III. pag. 131. anno 1709.* Valde rarum hoc vocat Diarium GOETZIVS in *den Merckwürdigkeiten der königlichen Bibliothec zu Dresden, Tomo III. p.* 175. *ſq.* vbi et ſignificat, laudandam eſſe Auctoris voluntatem, at vixiſſe eundem in loco exiguo, parumque ad inſpiciendos libros optimos opportuno; interim eum complura recenſuiſſe ſcripta, quae paucis Germanorum innotuerint, idque variis comprobat exemplis. Ante viginti, et quod excedit, annos auxit etiam Diariorum Italicorum numerum SCIPIO MAFFEVS. *Veronae in* 12. is edidit *Oſſervazioni letterarie, che poſſono ſervir di continuazione al Giornale de' Letterati d'Italia. Tomus I. a. 1737. Tomus II. ac III. a. 1738. Tomus IV. et V. a.* 1739. *Tomus VI,* quem vltimum eſſe ſcimus, *anno* 1740. prelo exiit. Quum maior eſſet librorum apud Italos vulgatorum copia, quam vt omnes vno in Diario habere locum poſſent, Editor celeberrimus,

pro

pro arbitrio ſuo, ſelegit aliquos tantum, de quibus paullo copioſius diſſereret, variasque adiungeret animaduerſiones criticas ac litterarias. Praeter librorum vero recenſiones inſeruntur paſſim Obſernationes aſtronomicae, quaedam elogia doctorum Virorum, et alia, quae ad Antiquitatum ſtudium referri debent. Cf. *Praefatio* Tomo primo praemiſſa. Laudantur pariter *Novelle letterarie Oltramontane per uſo de' Letterati d'Italia*, quas ſchedas, triennio poſt, mutato titulo, *Giornale de' Letterati* inſcriptas, Pagliarini, bibliopolae Romani, in hac ipſa Pontificis ſummi ſede quouis menſe *in 4.* excuderunt, et ab *anno* quidem 1742. Mentionem huius inſtituti faciunt *die Leipziger gelehrte Zeitung. anni* 1742. *p.* 703. vbi legimus, exſpectandam eſſe in hocce Diario notitiam librorum praecipuorum, qui apud Gallos, Anglos Ruſſosque lucem adſpexerint, et Philoſophiam, Geometriam, Philologiam, Antiquitatesque potiſſimum illuſtrent; eorum vero librorum, qui theologici ſint argumenti et religionem tangant, non niſi titulos indicaturos Auctores. Poſtea in his ipſis Lipſienſium Nouis litterariis *a.* 1748. *p.* 666. addita quaedam ſunt, ex quibus totius laboris cognoſci ratio apertius poteſt. Eodem ex loco ſuſpicari licet, quintum Volumen a. 1746. prodiiſſe; nonum autem anni 1750. recenſetur *anno* 1752. *p.* 369. Quum haec ſcripſiſſem, peropportune in mentem veniunt *Novelle letterarie, publicate in Firenze.* Incepit haec Noua IOH. LAMIVS, adſcitis quibusdam Sociis, *a.* 1740. *in 4.* A menſe Iulio anni 1743. ſolus continuauit eadem vsque ad finem Tomi V. Proſpere adhuc, quantum reſciui, procedunt. Conf. BRVCKERI *Bilder-Saal heutiger berühmter Gelehrten, Decade IV. art. 5.* et STRODTMANNI *Beyträge zur Hiſtorie der Gelahrheit Vol. I. p. 9.* vbi de controuerſiis propterea excitatis varia legun-

tur. *Ibidem a.* 1742. *in 8.* auctoribus diuerſis ſequutum eſt *Giornale de' Letterati publicato in Firenze.* Quouis trimeſtri Pars eſt promiſſa decem plagularum, ita, vt annus quilibet Tomum ſingularem, Indice inſtructum, exhibeat. Initium laboris factum menſe Aprili, at a. demum 1750. Tomus VI. abſolutus eſt, docente id *Catalogo Biblioth.* FRID. OTTON. MENCKENII *P. III. p.* 395. Cf. *die Leipziger gelehrte Zeitung. anni* 1743. *p.* 915. Ignoro, an plures deinde acceſſerint Tomi. Exemplum Florentinorum accendit Siculos, vt ſimilia tentarent. *Panormi* enim *anno* 1756. *Memoire per ſervir alla Storia letteraria di Sicilia* prelo exierunt. His in ſchedis libri in Sicilia editi recenſentur ac diiudicantur, vel, ſi tales forte deficiant, Catalogi ac deſcriptiones MStorum optimorum inſeruntur, item relationes de Bibliothecis, de nouis inuentis phyſicis, medicis, mathematicis, caet. Gratiſſimum erit exteris inſtitutum, dummodo aetas ipſi prouectior contigerit.

§. XIII.

Ab Italis progredimur ad GERMANOS noſtros, qui, horum Gallorumque ſtudiis moti, idem ſuſcepere negotium, et plerumque felici ſatis conatu. Cogitauerat iam hac de re MORHOFIVS, qui in *Polyhiſt. Tomo I. libr.* 1. *cap.* 16. *ſ.* 33. *p.* 177. *edit. nouiſſ.* ipſe ita loquitur: *Iam viginti propemodum anni ſunt, cum conſilium non nemini ſuppeditarem, vt ſingulis ſaltim menſibus (vt in rebus politicis fieri ſolet) varias de rebus litterariis ex tota Europa conquiſitas relationes publicaret, vſus eorum opera, quibus magnum eſt cum viris celebribus litterarum commercium: quod non ad libros tantum, ſed et ad omnia cogitata et inuenta aliasque hiſtorias litterarias extendi vellem.* Pergit idem §. 42: *Anno 1682. in Academia Lipſienſi*

[redacted]

Lipſienſi viri aliquot docti laudabili conſilio negotium hoc ſuſceperunt, vt Acta Eruditorum publicarent, quibus non libros ſolum in omni doctrinae genere, ex omni gente, nouos recenſerent, ſed et inuenta noua phyſica et mathematica vndique conquiſita proponerent. Optime illa res hactenus cum eruditi orbis applauſu ſucceſſit, eſtque eius rei fructus longe maximus. Ego certe Germaniae atque illuſtri huic Academiae de illo conſilio gratulor, quod exteris quoque, quibus noſtra raro ad palatum ſunt, nunc placere incipit, vt iam in Gallicam quoque linguam Acta illa conuertantur. Primi ſunt igitur Lipſienſes, qui in vniuerſa Germania Opus tale vtiliſſimum exorſi ſunt, Diariumque Latina lingua ediderunt, titulo *Actorum Eruditorum* inſignitum. Effloruiſſe id inſtitutum videtur ex radicibus duorum, quae Lipſienſem olim Academiam haud parum nobilitarunt, Collegiorum, *Gelliani* ſcilicet et *Anthologici*, quorum Hiſtoriam, ab illuſtri GEBAVERO praeclare ſcriptam, infra *Cap. X.* non reticebimus. Socii iſtorum Collegiorum certis ſtatisque horis de rebus ad eruditionem ſpectantibus amicos conferre ſermones, maxime vero de libris nouis diſſerere, ex iis optima quaeque adnotare, atque haec in faſciculos, priuatis ipſorum vſibus inſeruituros, colligere ſolebant. Viguerunt haecce Collegia inde a medio ſaeculo XVII. ad annum, quod conſtat, 1673. quo deferueſcere paullatim coepit ardor Sociorum, et conuentus illi bonis litteris tam fructuoſi, incertum, qua de cauſſa, celebrari deſierunt. Neque tamen cum nomine res ipſa exſpirauit. Alterum enim Collegiorum, *Anthologicum*, vires reſumſit a. 1685. et ab illo tempore per annos amplius ſexaginta integrum ſeruauit decus ſuum, nouiſſimeque in aedibus Boerneri, Theologi praeſtantiſſimi, iucundum nacta eſt

 hoſpi-

hoſpitium; alterum, a *Gellio* nomen habens, nouam quaſi formam accepiſſe videtur a. 1682. in Collegio ad componenda *Eruditorum Acta* conſtituto, nihil fere diuerſo a priori, niſi quod huius Socii laborum ſuorum fructus cum aliis communicandos, librorumque deſcriptiones in publicos redigendas Commentarios duxerint: Gelliani e contrario ab hoc de re litteraria bene merendi conatu fuerint remotiores. Eo ipſo igitur *anno* 1682. prodierunt *Lipſiae in 4. Acta Eruditorum*, quorum Pars ſingulis menſium Calendis exhibita ſemper eſt. OTTO MENCKENIVS, Philoſophiae moralis ac ciuilis Profeſſor, praecipuam Diarii curam ſuſcepit, litterarum commercium cum viris doctis, exteris potiſſimum, inſtituit, ne materia ſcribendi, hoc eſt nouorum librorum adparatus, deeſſet vnquam, operam nauauit, ſociorum in aedibus ſuis conuentus indixit, his, vt cuiusque facultas et ſtudiorum ratio ferebat, penſa dedit, horum labores ordinauit, interdum etiam, quod ipſi a nonnullis permiſſum eſt, elimauit; porro in cuiusque Partis editionem ſumtus erogauit; abſoluto Volumini Praefationem, et nonnunquam, ſimul Dedicationem, Indicesque Auctorum, ac rerum notabiliorum adiecit. In Directoris nomine quum ineſſe magis inuidiae, quam gloriae verae, iudicaret Menckenius, non ipſe tantum per omnem vitam modeſte ab eo ac prudenter abſtinuit, ſed alios etiam, ne hunc ſibi titulum tribuerent, ſeuere rogauit. Quod vero ad librorum recenſiones attinet, hic plus a ſociis, quam ab Ottone praeſtitum fuit, cui quippe continuum cum Viris eruditis ac typographorum gente litterarum commercium ſeruanti, in reuidendis primum, poſtea publicandis, Sociorum laboribus occupato, et alia plura curanti, quae abeſſe non poterant ab eo, quo inter Collegas fungebatur, munere, ſaepe ab

expo-

[redacted]

exponendis librorum argumentis feriandum, quam ipſe vellet, diutius fuit. Compenſauit tamen hanc moram induſtria inſigni, dictionisque non vulgari elegantia, cuius, quaecunque auctorem habent Menckenium, librorum deſcriptiones luculenta oſtendunt veſtigia. Quò in iudicis litterati negotio ita eſt verſatus, vt de ſcriptis leuioribus leuiter, de grauioribus autem grauiter et copioſe diceret, ſeque adeo, et labores ſuos omnes, ad Auctorum, quos ante oculos habebat, dignitatem componeret. Inter eos, qui adiutores fuerunt optimo Viro, noti ſunt praecipue Mich. Ettmüllerus, Valent. Alberti, Ioh. Olearius, Frid. Benedict. Carpzouius, haud obſcurum exteris nomen, quorum plurimos amicitia et litterarum commercio ſibi coniunctiſſimos reddiderat, Polyhiſtor ſane, doctrina et litteras adiuuandi ſtudio, quam ſcriptis editis, clarior, Ioh. Bohnius, Adam Rechenbergius, Ant. Gunth. Heshuſius, Henr. Sam. Eckoldus, Ordinis primum iuridici apud Lipſienſes Adſeſſor, poſtea Lycei Gerani Inſpector, Chriſtoph. Pfautzius, (a quo priores anni non librorum tantum deſcriptionibus, ſed mathematicis etiam, in primis aſtronomicis, Obſeruationibus ita ſunt ditati, vt vix praedicari ſatis hoc nomine praeclara eius et ſolito maior induſtria poſſit,) Ioh. Cyprianus, Thomas Ittigius, aliique longe plures, etiam exteri, et praeter hos, equeſtris Ordinis Viri, doctrina illuſtres, v. g. Vitus Ludou. a Seckendorf, de cuius diligentia, ab a. 1683. vsque ad a. 1692. adhibita, vid. DAN. GODOFR. SCHREBERVS in *Vita eius*, *Adpendicis littera*, *D.* Ehrenfr. Waltherus a Tſchirnhaus, Henr. Comes a Bunau, caet. Exſtat integrum Actorum horum exemplar in Bibliotheca Lipſienſis Academiae Paulina, vbi ſingulis librorum recenſionibus Auctorum nomina adſcripta ſunt. Conf.

CHRI-

CHRISTOPH. ERN. SICVL in *Prodromo Neo-Annal. Lipſ. ann. 1715.* edito *p. 149.* in *Continuatione I. p. 424:* in *Contin. III. p. 725.* in *Contin. IV. p. 879;* eiusdemque *Leipz. Iahr-Geſchichte anni 1719. p. 47. derſelben annus* 1720. *p. 135.* et *annus* 1721. *p.* 247. *ſq.* quibus locis memorantur omnes eruditi, qui inde ab anno 1682. vsque ad a. 1716. ſymbolas ſuas contulerunt. Ex ſolis Academiae Lipſienſis Doctoribus publicis, qui non in partem laboris venerint, perpauci ſane proferri queunt. Erepto viuis Ottone Menckenio, quod anno 1707. factum, filius eius, IOH. BVRCHARDVS, inſtitutum hoc parentis excoluit mirifice, et ad ſummam dignitatem euexit. Magno vtique labore, litterarum cum exteris commercio ampliſſimo, ſumtibusque haud exiguis effecit, vt ex omni terrarum parte conquiſita librorum nouorum copia eius in manus perueniret. Ita enim exiſtimabat non ignarus iſtarum rerum Menckenius, vt decus quoddam, laudemque praecipuam, nondum occupatam a caeteris Ephemeridum, quarum turmas et phalanges innumerabiles inde a ſaeculo dimidio dedit Gallia, Britannia, Belgium, et nihil non monſtrorum in ſuum dedecus parturiens Germania, Scriptoribus, ſuis eruditorum Actis acquireret, in eo elaborandum ſibi cumprimis eſſe, ne vulgaria nimis, et in triuiis compitisque obuia, aut quorum facile carere lector notitia poſſet, hic locum inuenirent, nec rudi magis plebeculae et in elegantiori ſtudiorum genere tirunculis, quam exercitati et ad maturitatem perducti ingenii viris, haec viderentur ſcripta: deinde, vt, qui de libris recens editis publice dicerent ſententiam, hi probe gnari huius artis eſſent, opinionemque doctrinae haberent, et Latine ſcirent comte ſcribere: denique vt ab his ipſis longiſſime abeſſet vel vituperandi libido petulans, vel laudandi ſtudium prae-

praepoſterum, eſſentque omnia, quae dicerentur, non minus ad rigorem veritatis; quam mollem, ſi fieri id poſſet, lenitatem compoſita. Haec verba ſunt, a fide non aliena, filii, FRIDERICI OTTONIS MENCKENII, (in *Vita parentis*, *Diſſertationibus* eius *Academicis* praefixa, *p. 35.*) qui, poſt patris laudatiſſimi obitum, anno 1732. a Calendis Maii auiti paternique Diarii curam ſuſcepit, prouiditque ſedulo, ne a priſtina ſcribendi iudicandique norma Auctores eius temere deflecterent. Singulos idem Tomos Praefatione ornauit perquam eleganti. Sed abiit hoc munere Vir, vita longiori digniſſimus, anno 1754. menſe Martio, eiusque in locum heredes Menckeniani ſubſtituerunt clariſſimum apud Lipſienſes Profeſſorem, CAROL. ANDR. BELIVM. Is igitur, adhibitis more priſtino variis laborum conſortibus, ſtrenue continuat Opus, per octoginta prope annorum ſeriem nunquam interruptum. Totius autem inſtituti haec eſt ratio. In recenſendis libris et opuſculis minoribus, omnium diſciplinarum linguarumque, id agitur primum, vt titulus indicetur, Auctor, locus, annus editionis, forma, et bibliopola, additis etiam a menſe Iulio anni 1689. plagulis, quas ſcripta quaelibet complectuntur. Pro re nata diſſeritur deinceps modo fuſius, modo breuius, de librorum argumentis: plerumque adſcribi ſolent iudicia, item animaduerſiones criticae nonnunquam, ſi Auctor non vbique adſenſum mereri videatur. Eos porro, qui latere voluerunt, detegere ſaepe ſtudent Actorum horum architecti, Virorumque celebriorum, quos mors abripuit, Elogia, ſiue Vitas, ex ſchedis adcuratis deſumtas, adnectunt, quod vero anno demum 1706. introductum eſſe deprehendimus. Paſſim occurrunt quoque Noua litteraria, vel Catalogus librorum ab exteris nuper vulgatorum, nec non noua

inuenta

inuenta mathematica, phyſica, medica, atque alia ſcitu digniſſima, ſiue ex nobiliſſimis Anglorum Gallorumque Ephemeridibus electa, ſiue hic primum expoſita. Accedunt, praeter haec, Excerpta ex hominum doctiſſimorum litteris, ad Editores exaratis, variaeque Obſeruationes mathematicae, philoſophicae, phyſicae, anatomicae, chirurgicae, *ſeptem Tomis*, vt legimus, a Venetis ſeparatim *an.* 1740. *ſq. in 4.* conſilio BERNARDI ZENDRINI, prelo ſubiectae. Quod quam aegre tulerit FRIDER. OTTO MENCKENIVS, docent ipſa *Eruditorum Acta anni* 1740. *p.* 571. *ſq.* vbi etiam, poſt indicatas editionis huius adulterinae maculas, longe melioris ſpem facit, ita quidem, vt emtorum conſulatur commoditati, et, reuocata certas ad claſſes tot ſcriptorum ſylua, alio Volumine mathematica, et quaecunque ſublimioris ſunt Philoſophiae, alio medica et ex doctrina naturali petita, alio litteraria et miſcellanea quaeque (talium enim Commentationum, praeclaram copiam continet ſimul Actorum Opus) exhibeantur. Sed non licuit exſequi deſtinata, forte ob eorum paucitatem, qui de ſumtibus recipiendis certiorem reddiderunt, Virum boni publici ſtudioſiſſimum. A prima Diarii praeſtantiſſimi origine vsque ad annum 1732. quinquaginta edita ſunt Volumina, quorum vnumquodque duodecim Ephemerides, frequenter figuris aere excuſis ornatas, complectitur. Dicto anno 1732. incepta ſunt *Noua Acta Eruditorum*, ſeruatis tamen priſtinis legibus, praeterquam quod inde ab anno 1738. Volumina eorum tribus Partibus aucta fuerunt. Quum enim creſceret in dies librorum numerus, de quibus, pro argumenti dignitate, per longam ſaepe paginarum ſeriem diſſerendum erat, nec *Supplementa*, iam aliquoties addita, ſufficerent, menſes Martius, Iunius atque September in duas Sectiones, prorſus inter

inter ſe aequales, ſunt diuiſi. Conf. *Praefatio anno* 1737. praefixa. Ad Supplementa, quorum eſt modo iniecta mentio, quod attinet, eorum *Tomus primus*, duodecim, vt reliqui, Partes habens, *a.* 1692. *in 4.* publicatus integer fuit. *Alter* ſucceſſit 1696; *tertius* 1702; *quartus* 1711; *quintus* 1713; *ſextus* 1717; *ſeptimus* 1721; *octauus* 1724; *nonus* 1729; *decimus* 1734. Eiusmodi Supplementis *Noua* etiam *Acta* inſtructa eſſe nouimus, exiitque Tomus *primus* a. 1735; *ſecundus* 1737; *tertius* 1739; *quartus* 1742; *quintus* 1745; *ſextus* 1749; *ſeptimus* 1754; *octauus* 1757. Sunt haec ſpicilegium quaſi eorum librorum, qui aut ſero, et vbi gratiam nouitatis iam exuerant, peruenerunt in manus Editorum, aut ipſorum antea; memoriam effugerunt. Caue igitur ſuſpiceris, nil niſi leuia, et in triuiis collecta, quaeque Actis futura eſſent dedecori, coniecta in Supplementorum Tomos fuiſſe. Horum aeque ac ipſorum Actorum Voluminibus ſingulis ab initio ſtatim, Scriptorum rerumque notabilium Indices acceſſerunt, iique cum Decennio ſecundo paullo locupletiores. Magis tamen adcommodati ſunt lectorum vſibus Indices generales cuiusque Decennii, quos admodum amplos eſſe, et, praeter Auctorum, de quorum dictum erat libris, Catalogum, ordine alphabetico confectum, rerum theologicarum, iuridicarum, medicarum, phyſicarum et mathematicarum, miſcellanearum, tandemque Auctorum emendatorum, explicatorum, notatorum, vindicatorum, ingentem monſtrare copiam, vel vno cerni oculo poteſt. Editi ſunt hi *Indices generales primi Actorum Decennii et Supplementorum Tomi I. a.* 1693. *in 4.* auctore potiſſimum IOH. IAC. STVBELIO, ita quidem, vt, qui contenti eſſe hoc Actorum Decennio vellent, integrum quaſi poſſiderent Opus, nec neceſſe haberent, etiam reliqua,

qua, quae poſt annum 1691. luci expoſita fuerant, comparare: qui vero recentiora maxime deſiderarent, ſumtum poſſent minuere, eaque coëmere demum, quae ab anno 1692. prodierant. Subſequuti ſunt *Indices generales in Decennium alterum et Supplementorum Tomum ſecundum ac tertium an. 1704; in Decennium tertium ac Supplementorum Tomum quartum et quintum a. 1714; in Decennium quartum et Supplementorum Tomum ſextum et ſeptimum a. 1723; in Decennium quintum, nec non Supplementorum Tomum octauum, nonum et decimum 1733; in Decennium ſextum, quod eſt Nouorum Actorum primum, et ad ea Supplementorum Tomum primum vsque ad quintum 1745.* Caeterum tanto plauſu excepta fuerunt ab eruditis haec Acta, vt etiam in Belgio verſionem Gallicam aliquis moliretur. Sed abſolutus eſt ſaltim annus primus, *Hagae Comitum a. 1685. in 12.* hoc titulo foras datus: *Ouvrages des Savans publiez à Leipſik, l'An 1682. Tom. II.* Nec hoc tacendum, varias exterarum Ephemeridum Collectores ex iis in ſuos vſus conuertiſſe meliora. Multorum, quorum condecorata ſunt laudibus, nomina FRID. OTTO MENCKENIVS adfert in *Vita parentis, p. 31. not. gg).* Non defuerunt tamen, qui ſcriptis ſingularibus *Eruditorum Actis* ſeſe opponerent; quod nemo mirabitur, qui, nunquam ius dici aequaliter poſſe, ſecum reputauerit. Inter hos, vt vno alteroue id probetur exemplo, occurrunt IOH. HENR. EGGELINGIVS, qui Myſteria ſua Cereris et Bacchi Opuſculo *Cenſura cenſurae Myſteriorum Cereris et Bacchi* inſcripto, *Bremaeque 1684. in 4.* edito, defendere conatus eſt, cui autem IOACH. FELLERVS in *Vindiciis aduerſus I. H. Eggelingium Lipſ. 1685. eadem forma* reſpondit; PETR. POIRETVS, cuius e calamo, ſatis infeſto, manauit *Monitum neceſſarium ad Acta Erud. Lipſ. an. 1686. m. Ianuarii ſpectans, in quo compilator articuli*

tertii

Actorum de Antonia Burignonia eiusque operibus
ens plusquam quadrageſies falſi conuincitur, *Am-*
686. 4. contra quod vero prodiit ampla Ano-
i, i. e. SECKENDORFII, *Defenſio Relationis de*
nia Burignonia, *Actis Erud. Lipſ. m. Ian. an. 1686.*
ae, *aduerſus Anonymi famoſas chartas* caet. *Lipſ.*
4. in ipſis Actis *anni 1687. p. 233.* breuiter indi-
, non recuſa, vt falſo lectoribus ſuis confirmat
ONG in *Biblioth. hiſtorique de la France p. 889;*
nius a Mara, ſeu, quod verum eius nomen
ELIAS SCHNEEGASS, de quo vid. *Acta Erud.*
89. p. 651. ſq; CAROLA CATHARINA PATINA,
s *Epiſtolae Apologeticae pro parente*, *Patauii an.*
datae, praecipua capita memorantur *ibid. a.*
p. 337. ſq; item IAC. GRONOVIVS, cuius con-
erſiae talis eſt ratio. Ediderat IOACH. FELLE-
, adſumto Franciſci Dermaſii nomine, *Lipſ. a.*
in 4. *Epiſtolam* ad Adam. Rechenbergium *de*
rabili faſtu criticorum quorundam, ſpeciatim Iac.
ouii, caet. in qua Grotius non ſolum, ſed alii
n Belgarum critici perſtringuntur, et potiſſi-
Gronouius, propter argumentum de morte
e, refutatur. Inde motus eſt Gronouius, vt
tera editione Exercitationum ſuarum *de nece Iu-*
L. B. *1702. in 4.* in Actorum Collectores, imo
n Academiam et Ciuitatem Lipſienſem, inique
dum et proterue inueheretur. Paucis, ſed
ter recteque, ira eius exploſa eſt in *Actis*
a. 1703. p. 15. Cf. IOH. BVRCH. MENCKENII
I. de Charlat. eruditorum p. 85. edit. quartae Li-
ſ, *a. 1727.* adornatae. Alii maiorem in feli-
is libris curam deſiderarunt. His vero com-
landa *Praefatio*, *Tomo I. Supplementorum ad No-*
ta Eruditorum praemiſſa, vbi ſequentia prae-
legi merentur: *Commemorari paſſim leuia, nec*
rto orbe digna ſatis, non ſolum non vituperan-

 dum,

dum, ſed quodammodo laudandum etiam putamus. Quam vellemus, ita comparatum eſſet cum litteris, vt nihil non praeclarum et eximium eruditorum manibus exiret, nec eſſet nobis interdum de re vili et inutili leuiter et abiecte dicendum. Sed peſſime ſcilicet hac ſorte vtitur res litteraria, vt colligentibus regales hederas ſaepiſſime infelix lolium obueniat. Vbi muneris nos arbitramur noſtri eſſe, probra haec et deboneſtamenta eruditionis ante oculos omnium exponere, et, vt tempeſtiue ab his caueant Lectores, prudenti admonitione efficere. Adde, ſi lubet, *Praefationem*, quae in *Tomo II.* horum *Supplementorum* conſpicitur. Quod perſonato illi VIGNEVL-MARVILLE in Eruditorum Actis diſplicet, non adeo magni quidem eſt momenti, vix improbandum tamen, quantum nobis ſtatuere datum. Poſt laudes enim debitas, quas tribuit labori, in *Melanges d'Hiſtoire et de Litterature, T. I. p. 298. edit. ſecundae* ſic ſcribit: *On en pourroit retrancher pluſieurs Préfaces, qui ſe trouvant ſans neceſſité à la tête des queſtions, ne peuvent paſſer que pour des piéces hors d'oeuvre.* Sed quo facilius haec et alia fortitan, vbi plura nitent, poſſunt tolerari, eo certius eſt HEVMANNI iudicium in *Poecil. Tomo III. lib. 4. p. 614. Qui acta,* inquit, *Eruditorum poſſidet, per tot annos Lipſiae edita, quantam is bibliothecam poſſidet, et quam multorum librorum inde petere poteſt notitiam, eamque non titularem ſolum, ſed etiam realem!* His verbis clauſulam imponimus antiquiſſimi apud Germanos Diarii deſcriptioni, ad quam vtiles nobis fuerunt IVNCKERVS *de Ephemerid. eruditor. p. 142. ſq.* et FRID. OTTO MENCKENIVS in notis ampliſſimis, Parentis *Orationi de vita et in litteras meritis Ottonis Menckenii* ſubiunctis. Occupat illa ſpatium poſtremum in *Volum. I. Parte 4. Nouorum Miſcellaneor. Lipſienſ. p. 644. ſq.*

§. XIV.

§. XIV.

Inter eos, qui Germanica lingua libros recen-
:runt, primum ſibi locum vindicat CHRISTIA-
'S THOMASIVS, Vir celeberrimus. Edere is coe-
: cum menſe Ianuario *anni 1688. Schertz- vnd ernſt-
ſte, vernünftige vnd einfältige Gedancken über aller-
id luſtige vnd nützliche Bücher vnd Fragen, in einem
ſpräch vorgeſtellet von der Geſellſchaft der Müſſigen.
ſiae,* et cum menſe Aprili, *Halae Magdeburg. in 8.*
ontinuauit laborem ſingulis menſibus vsque ad fi-
m anni 1689. Qui priori anno prodierunt men-
;, in duos Tomos fuerunt diuiſi, vtroque Indice
tructo. Omiſſa tamen ſtatim poſt alterum men-
n Societatis otioſorum mentio, menſisque De-
mber hunc habet titulum: *Ernſthafte Gedancken
er etliche ernſthafte Bücher vnd Fragen;* quoniam in
*Maſii de Intereſſe Principum circa religionem Lu-
ranam* librum ſtilo ſerio ſub examen vocauerat
ictor. Poſterioris anni Ephemerides ſic fuerunt
ſcriptae: *Freymüthige, iedoch Vernunft- vnd Ge-
zmäſſige Gedancken über allerhand, fürnemlich aber
ue Bücher.* Figurae huius anni, aeri inciſae, et
iuis menſi praefixae, repraeſentant aliquod ae-
gma, cuius explicationem ipſe Auctor ſuppeditat
Adpendice p. 1161. ſq. Figurae autem anni 1688.
hiſtoriam aliquam, aut certam rem ſpectant,
ae in ipſa recenſione ſermonis materiam prae-
erat. Has cogitationes menſtruas Thomaſius
n plane librorum deſcribendorum cauſſa, ſed
o etiam animo, diuulgauit. Scilicet id eſt moli-
s vbique, vt praeconceptas, quae a tam longo
mpore homines deceperant, opiniones euelleret,
dantiſmum, immanem illam belluam, viuis co-
ribus depingeret, ſingulosque de vitando eodem
rtaretur, item, ſi qui ſpecioſis librorum titulis
rcumuenerint eruditos, illorum aperiret inſaniam,

 et

et communem ſcribendi pruritum per riſum iocumque contemneret. Ad haec vero peragenda nullam is methodum iudicauit aptiorem, quam Dialogos, in quibus diſputantes libere ſenſa mentis explicant. Et multa ſane expoſuit hac occaſione Auctor, quae haud vbiuis obuia ſunt, ſtrenueque perſequutus eſt deſtinata. Anno tamen 1689. ab hac methodo receſſit, ob cauſſas, in *Praefatione p. 24. ſq.* adlatas. *Ibidem p. 28.* de inſtituto ſuo ſic ipſe loquitur: *Mein Vorhaben iſt dahin nicht gerichtet, daß ich über Bücher aus allen Facultäten raiſonniren wolle, ſondern ich bin nur geſonnen, über etliche Schriften, die entweder auf eine indifferente Beluſtigung des Gemüths, oder auf rechtſchaffene Erbauung des Verſtandes ihr Abſehen gerichtet haben, oder die unter dem Deckmantel einer ſcheinbaren Gelahrheit und Gottesfurcht Vngelahrheit und ſcheinheiliges Weſen zu verbergen oder zu vertheidigen geſucht, meine unmaßgeblichen Gedancken dem Leſer mitzutheilen, vnd zwar dieſelben eintzig vnd alleine nach meinem eigenen Gefallen auszukieſen, vnd mich dißfalls zu keines Menſchen Sclaven zu machen.* Facile igitur colligi poteſt, diuerſos hocce Diarium nactos eſſe iudices, alioſque laudaſſe, alios culpaſſe, praecipua eius argumenta. Plerique nimiam ſentiendi libertatem, et ſatyricam ſcribendi rationem reprehendebant, contra quos autem ipſe ſe defendit Auctor in *Praefatione* memorata *p. 15. ſq.* Nonnulli etiam publicas commouerunt lites, inter quos Ioh. Ludov. Praſchius, Ictus Ratiſbonenſis, et Hector Godofredus Maſius, Theologus Hafnienſis, potiores ſunt. Vid. de illo *Diarii Thomaſiani annus 1689. m. Aprili p. 295. ſq:* de hoc autem, qui acerrimus fuit, *ibidem menſis Maius et Iunius p. 309. ſq.* Abſurdum eſt ſcriptum, quod *Lipſiae a. 1689. in 8.* excuſum

m eſt hoc titulo: *Bédencken über die Schertz- und ſthafte alberne und unvernünftige Gedancken einer ſamen neuen Geſellſchaft der Müſſigen. Gedruckt ch der erſten Edition zu Aboë in Finnland.* Ex IOBI DOLFI, viri alias litterarum ſtudiis clariſſimi, ca- no illud fluxiſſe, hodie nemini facile ignotum it, qui vel ſolum CHR. IVNCKERI *de vita, ſcri- s ac meritis Ludolfi Commentarium p. 168.* inſpexerit quando. Incenderat iram cenſura Thomaſii in *nſe Ianuario anni 1688.* propter Opuſculum Ludol- num *de bello Turcico feliciter conficiendo.* Cf. hic *dicatio* THOMASII *a. 1689.* praemiſſa, eiusque ini- cis oblata, *pagina,* ſi numeres, 34. Generatim endum eſt, Auctorem, ob haſce ſchedas men- uas, Lipſienſium quorundam animos primum ſperaſſe, ita quidem, vt ſe paſſim depexos dari dentes, ad internecionem fere perſequerentur ndem, quod ipſe docet in *Parte III. der ernſthaf- aber doch muntern und vernünftigen Gedancken über rhand iuriſtiſche Händel, p. 4. ſq.* Abrupit autem orem ſuum finito anno 1689. huiusque conſilii iones ipſe ſub finem *Tomi vltimi* expoſuit *p. 45. ſq.* vbi legitur *Beſchluß und Abdanckung des toris.* Continuandum quidem inſtitutum ſuſce- at Anonymus hoc titulo: *Freymüthige, iedoch rnunft- und Geſetzmäßige Gedancken über allerhand, nehmlich aber neue Bücher, Halae 1690. 8.* Sed poſt nſem Aprilem nihil amplius prodiit ab Auctore, em eſſe IOH. IACOBVM a RYSSEL, Lipſienſem, n non dubitatur. Nullius inſtinctu ſe conſcripſiſ- haſce ſchedas in *Praefatione p. 6.* ipſe ſignificat. n autem quoscunque libros recenſet, ſed illos tum, qui conducere ad vitam ciuilem poſſint. s itaque in compendium redegit, Gallica etiam, uae molis et inuentu rariora, Germanice con- tit, ſuas deinde adiecit Obſeruationes, quid-

que ipſi albo atroue calculo notandum videbatur, diligenter monuit. Aduerſarium nactus eſt ANDR. PETERMANNVM, Lipſienſem Medicum ac Profeſſorem, qui ficto Iani Ariſtophili nomine duabus plagulis *in 4.* edidit: *Eine gründliche Beantwortung der freymüthigen, aber ungegründeten Gedancken, welche ein unbekannter Cenſor in ſeinem April-Monate von der Vindicatione Philoſophiae Carteſianae ohne gebührenden gnugſamen Bedacht geführt*, caet. Conf. IVNCKERVS *de Ephem. eruditor. p. 257. ſq.* Thomaſiano labori ſubiungi merito debent *die Monathlichen Unterredungen einiger guten Freunde von allerhand Büchern und andern annehmlichen Geſchichten, allen Liebhabern der Curioſitäten zur Ergötzlichkeit und Nachſinnen herausgegeben von A. B. Lipſ.* 1689. 8. Decem ſunt iuſtae magnitudinis Volumina, quae vsque ad annum 1699. excurrunt. Verum auctorem habent iſthaec Colloquia menſtrua GVIL. ERNESTVM TENTZELIVM, qui ſingulis menſibus Partem eorundem publicauit. Varios amicorum quorundam, in certa quadam vrbe ſtatis diebus conuenientium, ſermones de libris fingit, ad omne diſciplinarum genus pertinentibus. Horum igitur titulum et argumenta commemorat, ſtiloque libero, et non nunquam ſale condito, multas quaeſtiones, notatu dignas, proponit, ac de iisdem quid ſentiat, aperit. Inſeruit quoque integras quasdam relationes, quarum facilis eſt iactura, Epiſtolas eruditorum, inſcriptiones, nummorum explicationes, Vitas virorum celebrium, noua litteraria, et ſimilia, quae et iucunda, et neceſſaria ſunt ſcitu. Praeter tabulam aeneam, ſingulis menſibus praefixam, qua vel nummus, vel alia res, modo ſeria, modo iocoſa, exhibetur, inque ipſo colloquio illuſtratur, cuilibet Tomo accedit triplex Index, quorum vnus libros, Lectoribus indicatos, alter Scriptores, de quibus

[redacted]

quibus mentem ſuam expoſuit Auctor, vel memorabile quid interſperſit, tertius denique res potiores continet. Multum ſane eruditionis, at in poſteriobus Partibus minori feruore, hoc nobili Diario commonſtrauit Tentzelius; neque enim in ſola librorum recenſione perſtitit, ſed varias etiam, easque rariores, immiſcuit Obſeruationes, quae inſignem in re litteraria vſum praeſtant. Mouerunt hae dotes SIMONOM DE VRIES, vt laudatum Diarium in Belgicam transferre linguam inciperet, ſed poſt Tomum primum, *Vltraiecti anni* 1703. *in* 8. excuſum, abiecit, neſcio quam ob cauſſam, continuandi laboris conſilium. Conf. *Praefat. Fabriciana*, MORHOFII *Polyhiſtori* praefixa, vocibus: *Monathliche Vnterred.* STRVVIVS ſcripſit olim, de Vries ea potiſſimum, quae iucunda ſunt et curioſa, elegiſſe ex Tentzelii Opere, atque Obſeruationibus quibusdam adauxiſſe; quae an recte ſe habeant, nec ne? dicere non auſim, quum nunquam oculis obuenerit meis verſio haec Belgica. Inter aduerſarios Tentzelii referuntur a *Iunckero l. c. p.* 267. *ſq.* IOH. REISKIVS, CASP. HEVNISCHIVS, IOH. CHRISTOPH. HOLTZHAVSEN, ERASMVS FRANCISCI, DANIEL HARTNACCIVS, et alii Anonymi. Durius et iniquius eſſe videtur CHRIST. THOMASII iudicium in *Praefatione Ethicae*, vbi ſic de Auctore: *Seine Vnterredungen bezeugen insgeſamt, daß er zwar ein Mann ſey, der viel Bücher geleſen, und der in hiſtoricis et antiquitate des ihm gehörigen Ruhms nicht zu berauben iſt; aber der hierbey in Philoſophia reali, ſowohl Theoretica als Practica, das allerwenigſte verſtehe, und gelernet habe, ſondern wenn er darauf fällt, nicht anders als ein offenbarer Sophiſte raiſonnire, und ſeine Vnwiſſenheit für iedermanns Augen lege.* Plures floſculos, ſi Diis placet, elegantes praeter-

 mitto,

mitto, quia ne Lectorum huius Praefationis oculis forte occulti manerent, ſtatim in titulo libri additur: *nebſt einer Vorrede, in welcher unter andern der Verfertiger der curiöſen Monathlichen Vnterredungen freundlich erinnert und gebeten wird, von Sachen, die er nicht verſtehet, nicht zu urtheilen, und den Autorem dermahleins in Ruhe zu laſſen.* Maiori adhuc impetu idem adgreſſus eſt Tentzelium in *der weitern Erleuterung durch verſchiedene Exempel des ohnlängſt gethanen Vorſchlags wegen der neuen Wiſſenſchaft, anderer Menſchen Gemüther erkennen zu lernen, Halae 1692. 8.* Quatuor ibi Capitibus, quae libellum fere totum conficiunt, acriter Tentzelium perſtringit, alteroque eorum copioſe diſſerit de mendis quam plurimis, quibus Colloquia menſtrua impleta ſint. Meo quidem iudicio modum transgreſſus eſt Thomaſius, magna tamen culpae pars etiam in Tentzelium cadit, qui Virum ſatyrici ingenii, nec mediocris eo iam tempore auctoritatis, non niſi leuiſſime tractare debebat. Nec negari praeter haec poteſt, varia in Colloquiis Tentzelianis obſeruari, quae ad ineptias, dictaque parum prudenter emiſſa, iure ac merito referri debent, vti quidem Thomaſius *l. c.* luculenter comprobat. *Anno* 1704. ad continuandum Diarium animum Tentzelius adpulit, ſed inſtituto parumper immutato. Noui laboris titulus eſt: *Curieuſe Bibliothec, oder Fortſetzung der Monathlichen Vnterredungen einiger guten Freunde*, caet. *durch Wilh. Ernſt Tentzeln, Lipſ. 1704. 8.* Tomi ſunt tres, in Repoſitoria diuiſi, quorum duo priora duodecim loculos, vltimum vero *anni 1706.* non niſi nouem pandit, quoniam Auctor paullo poſt rebus humanis ereptus fuerat. Reliquos tres loculos, ne lacuna ſuper-

[redacted]

ſupereſſet, adiecit quidam C. T. I. quem fuiſſe IOH. GOTTLIEB KRAVSIVM, tunc iuuenem adhuc, indicant *die Leipziger gelehrten Zeitung. a. 1736. p. 904. ſq.* Verum eodem, quo Tentzelius, adparatu haud fuit inſtructus. In hac ipſa continuatione Tentzelius more dialogi non vtitur, ſed, poſt praemiſſum libri titulum, ad ipſius ſtatim progreditur recenſionem, ita tamen, vt Obſeruationes complures immiſceat paſſim, rem nummariam illuſtret, inſcriptiones atque alia proferat, quandoque cenſorem etiam agat. Neque vero tantum eruditionis, tantumque librorum praeſtantiorum, hic oculis occurrit, vti quidem in Colloquiis menſtruis, cuius inopiae cauſſam Auctor ipſe adduxit in *Repoſitorio III. p. 191.*

Anno huius ſaeculi *ſecundo* prodierunt: *Neue Vnterredungen, darinnen ſowohl ſchertz- als ernſthaft über allerhand gelehrte und ungelehrte Bücher und Fragen freymüthig und unpartheyiſch raiſonniret wird, vorgeſtellet von P. S. Q. Lützen, wo König Guſtav Adolph von Schweden tod geblieben. 8.* Auctor eſt NIC. HIERON. GVNDLINGIVS, celeberrimus olim in Academia Halenſi Ictus, vbi et libellus excuſus fuit. Differit ille non de libris tantum, ſed etiam aliis rebus obuenientibus, ſpeciatim opinionibus ſingularibus, quas tamen ſaepe tangit potius et acute perſtringit, quam adcurate diiudicat. Multa profecto libertate viros exagitat clariſſimos, eorumque vitia et praeconceptas opiniones iuſto forſitan acrius notat, quod ipſum viuido ſcribentis et ſatyrico ingenio conueniebat. De ſacris quoque noſtris haud pie ſatis eundem ſermonicari, conqueritur non nemo in *den Vnſchuldigen Nachrichten a.* 1702. *p.* 91. Deſiit autem cum tertia Parte, menſe Martio, inſtitutum, quoniam plerisque diſplicebat. Quae RICHEIVS olim in

Collegio MSto ad Introd. Struuianam Cap. I. §. 17. propterea monuerit, haec ſunt: *Gundlingius ille, apud Halenſes nunc Profeſſor publicus, iamque ex aliis ſcriptis ſatis notus, licet elegantioris doctrinae ſatis habeat, non ſolis tamen ludimagiſtris, et veterum nugarum mancipiis, vti forte ipſe putat, ſed cordatioribus etiam inuiſus eſt ob arrogantiam, et affectatum rerum nouarum ſtudium, cum mordacitate ſtili coniunctum, in quibus data opera ad mores Chriſt. Thomaſii ſe effingit.* Inſeruerat haec, nomine Auctoris, caſu quodam, non adiecto, *Analectis* ſuis *ad Struuian. Introd.* IOH. CHR. COLERVS, quod ita irritauerat Gundlingium, vt non poſſet ſibi temperare, quin *Parte XXXVI. Gundlingianorum p. 20. ſq.* aſpere bonum Virum ac vehementer perſtringeret. Inter praecipuos Nouorum horum Colloquiorum aduerſarios referendus eſt Anonymus quidam, qui edidit *den neu eröffneten Ianus-Tempel, oder unvermuthlich entſtandenen Federkrieg, bey Gelegenheit des gar zu hitzigen Ianuarii, Ranſtadt auf dem Wege nach Lützen 1702. in 8.* Praeter notatam nimiam cenſendi libertatem, excuſantur in hoc libello viri illi eruditi, quos parum liberaliter tractauerat Ephemeridum Auctor, ſimulque, cuius dogmata de Iure naturae impugnauerat idem, Ioh. Gröningius, defenditur. Caeterum dolent ſatyrici amatores ingenii, ſegetem hanc Gundlingianam in ipſa herba fuiſſe ſuppreſſam. Sunt enim, qui pro certo adfirmant, Samuelem praecipue Strykium, magnae tunc in Academia Fridericiana auctoritatis Ictum, vltimam paginam ad ſe tranſtuliſſe, ſtatimque, ne pergeret Scriptor, interdictione publica effeciſſe. Digna ſunt, quae hic loci adferantur STOLLII verba in *der Nachricht von den Büchern ſeiner*

ſeiner Bibliothec, Parte V. p. 508. Ita vero ille: *die Vrſache hierzu iſt ſonderlich im letzten Blate zu ſuchen; denn es meinten verſchiedene unter der Perſon Caſſanders angeſtochen zu ſeyn, deren Anſehen hinlänglich genug war, wieder einen iungen Scribenten, der noch keinen Character, und damahls blos Thomaſium und Buddeum zu Patronen hatte, durchzudringen.* Nihilo tamen minus pulchre vendidit, vt plerumque fieri ſolet, prohibitas haſce plagulas bibliopola, ideoque, per aliquot annorum ſpatium, rarius eaedem obuenerunt in tabernis librariis. Nunc vero recuſae leguntur in GVNDLINGII *ſatyriſchen Schriften*, quae Collectio foras data eſt *Ienae 1738. in 8.* Conf. *ibidem p. 250.* et *p. 231.* ſubiunctae notulae, vbi corroborantur dicta ante de Strykio. STOLLIVS *l. c.* memorauit argumenta praecipua, quae in his Colloquiis pertractantur.

Addere hic paucis licebit *Nouveau Journal des Savans dreſſé à Berlin par M. C. à Berlin 1696. 8.* Continuatum per duos annos ſequentes fuit hoc Diarium, tribuendum STEPH. CHAVVINO, cuidam ex Galliae exulibus, anno aetatis octogeſimo quinto Berolini 1725. viuis erepto; quique iam tales Ephemerides eodem titulo *Roterodami a. 1694.* a menſe Ianuario ad Iunium *in 8.* luci exponere coeperat. Recenſet ille varii generis libros, in ſola tamen, quae ſatis fida eſt, argumenti expoſitione occupatus, ſine interiectis Obſeruationibus. In fine cuiuslibet Sectionis, quae binos ſemper menſes complectitur, adnectuntur aliqua Noua litteraria ex quauis politiorum gentium regione, Germania vero et Gallia cum primis, eaque maximam partem vel edendorum ſcriptorum ſpem faciunt, vel breuiter iam editorum ſumma capita exhibent. Conf. omnino BENTHEMIVS *im Holländiſchen Kirchen-*

chen- und Schulen-Staat, *P. II. cap. 4. p. 437.* et BAELIVS *Lettr. choiſ. T. I. p. 245.*

§. XV.

Directore inſtituti, et auxiliatrices manus praebente, Godofr. Guil. Leibnitio, IOH. GEORG. ECCARDVS, tunc temporis eidem a ſecretis, *anno* 1700. *Hanouerae in 8.* adgreſſus eſt *Monathliche Auszüge aus allerhand neu herausgegebenen nützlichen und artigen Büchern.* Feliciter ſucceſſit labor vsque ad anni 1702. exitum, quo conquieuit plane cum *Tomo tertio*, non eadem vbique cura et eruditione, vti quidem priores, abſoluto. Auctor enim ad alia translatus: Leibnitius etiam Berolinum conceſſerat: ideoque per alios Tomus vltimus fuit compoſitus. Trium ſane Partium vltimarum elaborationem IOACH. MEIERO, Gymnaſii quondam Goettingenſis Profeſſori, adſcribi, lego in *der Geſchicht-Beſchreibung der Stadt Göttingen Parte III. p. 254.* Ipſae contra Ephemerides Eccardianae melioris omnino frugis ac notae ſunt, dolendumque profecto, eas non diutius a Viro tam docto continuatas fuiſſe. Libri quippe recenſentur omnium diſciplinarum, iique vtiliſſimi, paucis tamen ſub examen vocatis. Si quid autem vel de Auctore, eiusque ſcriptis aliis, vel propter argumenti pertractationem, monendum erat, id notis ſeparatis perficitur. Inſeruntur quandoque Obſeruationes numiſmaticae, et alia iucundiora, quae Eccardo transmiſſa fuere. Adduntur in fine ſuprema hominum celebrium fata, et plura Noua litteraria, inter quae non pauca ſunt praeſtantiora. Id modo aegre ferunt, qui libros eiusmodi euoluere ſolent, promiſſos a bibliopola Auctorum, ſcriptorum, rerumque praecipuarum Indices non acceſſiſſe. Conf. STOLLII *Nachr. von den Büch. ſeiner Biblioth. P. V. p. 501. ſq.*

Paullo

Paullo poſt BVRC. GOTTH. STRVVIVS in
m protulit *Acta litteraria, ex MStis eruta,*
: *1703. in 8.* Tot iam ea tempeſtate quum
tarent Ephemerides, vt plane incongruum
ret, easdem augere, aliam eligere ipſi viam,
ſque, nondum editos a quopiam, re-
ere placuit. In *Faſciculos* redegit omnem ad-
tum, quorum primus, poſt Schediaſma de
eriis MStorum, cuius in *Tomo I. huius Biblio-*
e p. 766. iniecta eſt mentio, exhibet. *Geſta Da-*
ti Regis, ex Codice Bibliothecae Salanae de-
nta, quibus hinc inde varias ex antiquitate et
ria Francica notas adiecit; *Expoſitionem MSti*,
l vltra centum diuerſarum linguarum alpha-
complectitur, et a ruſtico quodam apud Vari-
, Nicol. Schmidio, *den gelehrten Bauer* dicto,
poſitum eſt, vbi ſimul de doctis ruſticis agitur;
af. *Bibl. huius T. I.* de Bibliotheca Gerana, *p.*
Recenſionem quarundam notarum *Thomae*
tzeri ad librum de viſionibus; tandem *Compen-*
Vitae Vicelini, quod rerum Index ſubſequitur.
aſciculo ſecundo, *qui Ienae 1705.* excuſus eſt, oc-
unt: *Ioh. Alb. Portneri elogia Iac. Puteani;*
nae Campanellae Atheismus triumphatus; Hiſto-
ertaminis Reuchliniani; Vita Ioh. Loniceri; et
Bened. Carpzouii ad Caſp. Sagittarium Epiſtola.
mox acceſſit, tertius Faſciculus, *Vitam Ioh.*
tiani L. B. a Boineburg, Excerpta Epiſtolarum
arum Boineburgii et Prüſchenckii, itemque *Con-*
Adriani VI. comprehendit. In quarto Faſci-
, 1706. edito, reperiuntur haec: *Inuentarium*
thecae Sixti IV. per B. Platinam; Ioh. Maio-
ynodus auium, carmen virulentum, ac difficile
lectu, *cum adnotationibus Ioach. Felleri; Con-*
radi

radi de Monte puellarum (i. e. Magdeburgenſis,) *Oeconomica; Viti Winshemii Epiſt. ad Ioh. Stigelium de capite ſtatuae Mauritii, in arce Berolinenſi auulſo.* Quintus Faſciculus lucem adſpexit 1707. atque continet: *Zach. Prüſchenckii Vitam et Epiſtolas varias ad Helmſtadienſes potiſſimum; Caſp. Scioppii Epiſtolam ad Conrad. Rittershuſium*, de fatis ac doctrina Iordani Bruni, Romae combuſti; *et Carmina varia.* In ſexto Faſciculo, qui *a.* 1709. prodiit, exſtant: *Miſcellanea litteraria ex Epiſtolis eruditorum Virorum congeſta*; *Caſp. Barthii Epiſtolae ad Daumium; Pauli Fuchſii et Ge. Schubarti binae Epiſtolae ad Ge. Adam. Struuium; Ioh. Ern. Thomanni Epiſtola ad Sagittarium.* Faſciculus ſeptimus, *a.* 1710. typis impreſſus, offert: *Iac. Thomaſii Epiſtolas ad diuerſos; aliorum Epiſtolas ad eundem; Iac. Aug. Thuani Epiſtolam ad Ioh. Meurſium; Rectoris Acad. Vitembergenſis ad Academiam Lipſienſem litteras, de excluſo ex communitate Conrado Schlüſſelburgio.* De reliquis Faſciculis, octauo nempe, nono ac decimo, *a.* 1713. adiunctis, dicere nihil attinet, ne nimis excurrat oratio. Vid. interim de iis, ac prioribus, *Acta Erud. Lat. a. 1703. p. 59: a. 1710. p. 286:* et *a. 1713. p. 141. ſq.* Eodem anno decem hiſce Faſciculis, titulo *Collectaneorum MStorum, ex Codicibus, fragmentis antiquitatis, atque Epiſtolis anecdotis eruditorum excerptorum*, rerumque Indice inſtructis, nouam Auctor praefationem praemiſit, in qua eorum maxime operam laudat, qui diuerſa antiquitatis monumenta collegerunt, ſcituque neceſſaria ex MStis eruerunt; quorum in numero ponit Caniſium, Goldaſtum, Dacherium, Labbeum, Mabillonium, Baluzium, Tollium, et Ant. Matthaeum. Primum hunc Tomum excepit inde ab *a.* 1717. alter, Faſciculos octo continens. Poſtea reliquit

[redacted]

reliquit Auctor inſtitutum, paucitate forte emtorum permotus. Si enim dicere liceat, quod plurimi confirmant, inter res bonae frugis multa etiam irrepſere, quorum tolerabilis fuiſſet iactura.

Sub initium *anni 1705.* alium ſuſcepit idem STRVVIVS laborem, incitantibus Viris eruditis, vt excerpta daret librorum antiquorum, ſaeculi potiſſimum ſexti ac decimi. Nata eſt inde *Bibliotheca antiqua*, ſingulis menſibus *in 4.* luci expoſita. Leuia ſibi tribuit Struuius, praeſtantiora, qui eius ope conſiliisque in dirigendo negotio vti, et in omnibus Actorum Lipſienſium Collectores ſequi voluerunt, laboris expediendi Sociis facile concedens. Totius inſtituti ratio ex Praefatione patet; igitur operae facturi pretium ſumus, ſi ſequentia inde transſcripſerimus. *Alii*, ait Editor, *quum probe introducant in Scriptores recentiores*, *noſtrum ſolummodo erit*, *de antiquioribus aliqua proponere. Saeculi autem decimi ſexti ſaltim Scriptores primo loco nos occupabunt*, *vsque dum cum operibus atque temporis progreſſu ad alia nos extendamus. Illi vero non triti atque obuii ſed rariores ſaltim. Neque tamen illos facile adgrediemur*, *qui recuſi ſunt noſtra aetate*, *niſi forſan horum recenſionem in ephemeridibus recentioribus vel plane non*, *vel non integram reperiamus Methodum a celeberrimis Actorum Lipſienſium Collectoribus didicimus*, *ita*, *vt ſub initium cuiuslibet menſis noua Bibliothecae antiquae ſectio publicetur. Poſt titulum libri exponemus vitam atque fata Scriptoris*, *ea maxime*, *quae ad rei litterariae notitiam faciunt*, *occaſionem libri*, *et ſi quae alia memoratu digna. Ipſam ſcripti recenſionem ſecundum libros et capita faciemus*, *vt integrum librum exhauriamus*, *atque praeter diſpoſitionem*, *potiora quoque atque rariora*, *quae occur-*

runt,

runt, exponamus. Praeter editiones diuerſas, quid de libro ex aliorum ſententia iudicandum, vel noſtrum etiam iudicium, addemus. Non haerebimus in vnius ſaltim diſciplinae ſcriptis, ſed quaecunque nobis obuenient. Non interrupto labor ordine, per annos 1705. et 1706, proceſſit, et vtrique Tomo Auctorum ac rerum adiunctus Index fuit. Cum bibliopolae autem obitu Ianuarius, Februarius et Martius anni 1707. qui ſimul prodiere, finem conſtituerunt conatibus, laude omnino digniſſimis. Optandum igitur, vt aliquis noſtra aetate incepta feliciter perſequatur. Satis enim iam onerati fuimus Diariorum, libros recentiores exhibentium, aceruo: at eorum eſt perexiguus adhuc numerus, quae antiquos, eosque meliores, duobus abhinc ſaeculis editos, adcurate cumulateque ſub vno quaſi adſpectu ponant. Opus hocce Struuianum *Ienae a. 1710.* ſequenti fuit inſcriptione, vti mos eſt inter bibliopolas, commendatum: *Theſaurus variae eruditionis, ex Scriptoribus potiſſimum ſaeculi XVI. et XVII. collectus.* In addita Praefatione nominantur, qui ſuas ad haſce dapes contulerunt ſymbolas, ſcilicet Ludolph. a Friedag, Eques Marcanus, qui hiſtorica quaedam et rei nummariae ſpecimina inſeruit; Georg. Serpilius, Ratisbonenſium Antiſtes; Ioh. Phil. Storrius, Sacrorum apud Heilbronnenſes et Gymnaſii ibidem, Inſpector, qui in percenſendis ſcriptis theologicis aliquam collocarunt induſtriam; Sebaſt. Schrammius, verbi diuini apud Iſenacenſes praeco, qui non ſolum occaſionem obtulit ad ſuſcipiendum inſtitutum, ſed etiam in elaborandis materiis, librorumque ſumma exponenda, ſtrenuum ſe geſſit et impigrum adiutorem; Adam Gſchwendius, tunc Lycei Eiſenbergenſis Rector, poſt ſacrorum apud Numburgenſes miniſter, cui librorum, ad philologiam ſpectantium,

ſtantium, recenſio debetur; Ioh. Ge. Liebknechtius, Mathematum in Acad. Giſſenſi Profeſſor, a quo profecta ſunt mathematica; Ioh. Andr. Vhlius, Equeſtri Scholae apud Brandenburgenſes deinde praefectus, qui philologica quaedam ſibi ſumſit; ac denique Frider. Gottlieb Struuius, frater Editoris, qui diu Muſas Kilonienſes, et praecipue Ordinem Ictorum, ſuis meritis illuſtrauit. Illi vero pleraque ex Iure ciuili ſunt tribuenda.

§. XVI.

In optimorum Diariorum claſſe dudum eruditi habuerunt *den ausführlichen Bericht von allerhand neuen Büchern und andern Dingen, ſo zur heutigen Hiſtorie der Gelehrſamkeit gehörig. Zu Fortſetzung der monathlichen Vnterredungen, monathlichen Auszüge und curieuſen Bibliothec. Pars I. Lipſiae a. 1708. in 8.* prodiit, XII. et *vltima* vero 1710. Cauſſam conſilii lucenter indicat titulus: nec ignoramus eos, qui manus admouerunt operi. Praecipuus fuit CHRISTOPH. WOLTERECKIVS, primarius poſtea Praefecturae Guelpherbytanae adminiſtrator, Vir aliis etiam laboribus litterariis clariſſimus. Socios is adſumſerat Ioh. Gottlieb Krauſium, et Chr. Schoettgenium, vti docet *Catal. Bibliotb. Ioh. Burch. Menckenii, p. 99. edit. ſec.* Multam certe Collectores induſtriam prae ſe ferunt, non in recenſendis tantum libris adhibitam, ſed etiam in ſubiectis notis, quae doctae ſunt vtique, ac iucundae lectu. Accedunt Noua quaedam litteraria, quae non minus laudem merentur. Confirmant id ipſi etiam Auctores Diarii *Memoires de Trevoux* inſcripti, *m. Februar. 1712. p. 235.* vbi haec: *Il paroit beaucoup de goût dans les jugemens, qu'ils portent, et beaucoup d'erudition dans leurs remarques.* STOLLIVS in *der Nachr. von den Büchern ſeiner Bibliothec P. V. p. 512.* ita ſcribit:

bit: *die Vrheber dieſes ausführlichen Berichts führen keine ſo ſcharfe Feder, als N. H. Gundling; ſchreiben aber doch gelehrt, und führen ſo ſchöne Sachen an, machen auch ſo richtige Auszüge, daß ihr Journal unter den nützlichen mit oben an ſtehet. Vor iedem Stücke lieſet man die Titel der recenſirten Bücher, zu Ende findet man einen Anhang, nebſt dem Inhalt deſſelben, und dann ein dreyfaches Regiſter. Das erſte meldet die Authores nach dem Alphabet, deren Bücher hierinn erzählet worden: das andere die Scribenten, davon ein Vrtheil gefället, oder was merckwürdiges angezogen wird: das dritte aber gehet über die vornehmſten Sachen vnd Geſchichte.*

Poſt hocce Diarium *a. 1709. Halae Magdeb. in 8.* prodire coepit *Neue Bibliothec, oder Nachricht vnd Vrtheile von neuen Büchern, und allerhand zur Gelehrſamkeit dienenden Sachen.* Auctor erat GVIL. TVRCKIVS, I. V. L. homo eruditus quidem, ſed moribus peſſimis deformatus, de quo plura legi queunt in *Praefatione* bibliopolae ad *eius Specimen Hiſtor. ſacrae, ibid. 1712. in 8.* editum, et in STOLLII *Obſeruationib. Heumannianum Compend. Hiſt. litt. illuſtrantibus p. 872.* Struuius olim ſcripſerat, a Turckio, qui alios etiam ſocios habuit, breuia ſaltim tradita, ſine obſeruationibus, Excerpta, et vltimis demum faſciculis adiecta fuiſſe Noua litteraria. De quo iudicio grauiter conqueritur Auctor cum in *Parte VII. p. 617.* tum in *Praefatione Tomo II.* praefixa. Et ſi dicendum, quod res eſt, merito erroris arguitur Struuius, quippe qui nec Praefationem, nec ipſos Diarii articulos ſatis attente inſpexiſſe videtur. A Parte XIII. vsque ad Partem XL. Operis curam ſuſcepit NIC. HIERON. GVNDLINGIVS, et non ſolum dignitatem eius, praeclaris recenſionibus, quarum varias ex Theologia et Philologia acceperat a Petro Adolpho Boyſen, ſaluam praeſtitit,

ſed

ſed paſſim integras quoque Commentationes, vel nullo plane, vel ficto nomine adiecto, intermiſcuit. Sunt hae omnes argumenti hiſtorici, doctrina delectuque commendabiles, recuſae poſtea *Halae M.* 1737. *in 8.* et hoc titulo: *Nic. H. Gundlings Sammlung kleiner teutſchen Schriften und Anmerckungen* inſignitae. Qui poſtea ſucceſſerint tanto Viro ad continuandum Diarium, non adeo cogniti ſunt. Varios fuiſſe, vix dubio caret. Inter eos quidam IOH. IAC. SCHMAVSSIVM et CHR. AVG. SALIGIVM praecipue referunt. HEVMANNVM etiam breues quasdam Diſſertationes, more Gundlingii, inſeruiſſe, patet ex *Praefat.* eius, ſecundae editioni *Conſp. Reipubl. litter.* praemiſſa, *artic. III.* Cum *Part. LXI.* immutatum fuit nonnihil inſtitutum, ita quidem, vt plagulae cuiuslibet Partis duplicarentur, primumque Excerpta darentur librorum ex aliis Diariis nobilioribus, v. g. *Bibliotheque ancienne et moderne, Giornali de' Letterati d'Italia, Journal des Savans, Memoires de Trevoux, Actis Eruditor. Lipſ.* caet. deinde vero reliquum ſpatii nouis impleretur recenſionibus, nomine *der deutſchen Bibliothec* diſtinctis. Eruditorum porro hominum imagines, quae antea ſingulis Partibus, quamquam non pari ſemper elegantia aeri inſculptae, praefixae fuerant, poſt hanc mutationem parcius, et in fronte tantum abſoluti Tomi cuiusdam, acceſſerunt. Annus 1721. finem attulit labori, qui totus conſtat ex *centum Partibus* ſeu *decem Tomis*, Indices quoque neceſſarios continentibus. Cum ipſa Bibliotheca *a.* 1717. prodiit *Nachleſe der Neuen Bibliothec, oder Auszüge aller ſo wohl ausländiſchen, als einheimiſchen, Lateiniſchen, Deutſchen, Frantzöſiſchen, Italiäniſchen, Engliſchen und Holländiſchen gelehrten Journals, und Neuigkeiten von gelehrten Sachen.* Decem ſaltim Partes extant. Plures ideo non ſequutae, quoniam, vt paullo ſupra dictum,

 ar-

argumenta diuerſorum Diariorum Bibliothecae ipſi fuerunt inſerta. Non vna profecto ratione ſe commendarunt quinque Tomi priores, multa quippe ſentiendi libertate, nec minori librorum delectu, grata item dictionis breuitate, a Turckio et Gundlingio, caeteriſque collegis, exhibiti. Paſſim tamen vnum alterumue modeſtiae cancellos tranſire, partiumque te neri ſtudio, praeſertim in rebus theologicis, nemo facile negauerit. Sic, ne deſit exemplum, Gundlingius Halenſes, quibuscum habuerat controuerſiam, vellicaturus Theologos, finxit callide librum, nunquam editum, eiusque ſummam retulit in *Parte XXV. p. 420. ſq.* Conf. IO. GE. PERTSCHII, diſcipuli quondam Gundlingiani, *Verſuch einer Kirchen-Hiſtorie, P. I. p. 326. in notis.* Qui poſtea ſucceſſere Tomi, ii plane non aequant priores, paucique oculis occurrunt articuli, qui redoleant induſtriam et ingenium, antehac plurimis ex foliis progerminans. Conf. de hoc Diario *Vita Gundlingii*, ab HEMPELIO *ſermonibus eius Academicis in* HEVMANNI *Compend. Hiſtor. Litter.* adiecta, *p.* 7132. *ſq.* Non defuiſſe aduerſarios publicos, vel duobus probabo exemplis. Sic ſine loco annoque, haud dubie *Vitemb. a.* 1716. *in 8.* vna plagula prodiere ANTENORS *gründliche Remarquen über das ungegründete Iudicium des Herrn Autoris der ſogenannten Neuen Bibliothec bey Recenſirung Herrn Gottfr. Wagners Allocutionum et Diſputationum:* item IOH. GE. LEIB *Abfertigung des Vnfugs der Neuen Bibliothec, wegen Caroli V. Regier-Kunſt*, caet. *Lipſ. a.* 1716. *in 8.* plag. 2. De Car. Arndii lite repete iam dicta *Tomo I. cap. 1. §. 16. p. 58.*

Ad continuandum Diarium Woltereckii, opinione citius finitum, *Lipſiae a.* 1710. *in 8.* lucem adſpexit *der neue Bücher-Saal der gelehrten Welt, oder ausführliche Nachricht von allerhand neuen Büchern,*

und

und andern zur heutigen Hiſtorie der Gelehrſamkeit gehörigen Sachen. Directores fuerunt IOH. GOTTLIEB KRAVSIVS et IOH. GE. WALCHIVS: adiutores vero vterque habuit plurimos, quos inter noui Ge. Chr. Gebauerum. Vid. cum primis *Volumen III. p.* 647. *ſq.* vbi adcurate legi poteſt, quid Krauſio, quid Walchio ſit attribuendum. Totum Opus conquieuit a. 1717. et *Volumina quinque* complectitur. Vnumquodque diuiſum in XII. Sectiones, quas Auctores *Oeffnungen* vocarunt; adeoque Sectio LX. poſtrema eſt. Singulae Sectiones ornatae ſunt Viri docti ac celebris effigie, paſſimque in Volumine I. figurae aeneae conſpiciuntur. Recte ſcribit REIMMANNVS in *Catal. Bibl. ſuae, Tom. II. p.* 718. librorum ſummaria nec extenſa nimis eſſe, nec contracta: Criſes pleraſque moderatas et verecundas: et notas opportunas vt plurimum, et ſelectas, et rebus illuſtrandis idoneas. Librorum, ex omnium diſciplinarum penu, recenſionibus ſubiiciuntur vel Obſeruationes mathematicae, antiquariae, numiſmaticae, genealogicae; vel Epiſtolae eruditorum; vel Vitae hominum in Republica litteraria clariſſimorum. Plerumque Noua etiam, ex eadem adlata, et ea quidem ſcitu digna, memorantur. Vtiliora reddunt Volumina Indices quadruplices, primum librorum, deinde Auctorum, de quibus ſingularia ſunt obſeruata, tum locorum, ex Sacro Codice productorum, explanatorumque, poſtremo rerum, prae caeteris memorabilium.

§. XVII.

Praeter Acta Eruditorum Latina, quorum hiſtoriae ſupraſdatus eſt locus, exſtant pariter die *deut-* ſp.82
ſchen Acta Eruditorum, Lipſiae a. 1712. *in* 8. coepta, atque ab illis penitus diſiuncta. Quare ipſi Actorum Latinorum Collectores in *Praefat. anni* 1713.

monendum duxere: *Quum aliqui in ea eſſe opinione deprehendantur, quaſi ea Eruditorum Acta, quae hactenus vernaculo ſermone imprimi apud nos coepta ſunt, cum his noſtris prorſus et omnino conueniant, certe eosdem agnoſcant excerptorum Auctores, publice hoc loco indicandum duximus, diuerſa vtique a noſtris eſſe Acta iſta; facile interim patimur, ſubinde ea ſcripta vernaculis inſeri, a quibus recenſendis, non vna de cauſſa, iam pridem abſtinemus.* Idem *Praefatio, Parti I. Actorum Germanicorum* praefixa, docet, quod repetitum fuit in *Praefatione Part. XXV.* Princeps praeclari Diarii auctor non Ioh. Burch. Menckenius, vti quidam ſibi perſuaſerunt, ſed IVSTVS GOTTHARD. RABENERVS dicendus, quippe qui ab eius ſtatim initio vsque ad a. 1718. ſolus id adornauit, adſcitis tamen, quod facile credendum, ſociis quibusdam, e. g. Godofr. Tilgnero, infeliciter mortuo, Chriſt. Schoettgenio, Ioh. Ge. Walchio. Deinde adiunxit ſibi CHRISTIAN. GOTTLIEB. IOECHERVM, eidemque, ad alia vocatus, a. 1720. curam laboris omnem reliquit. Laudatus igitur Ioecherus coeptam pertexere telam ſtrenue ſtuduit, auxilio ſuffultus collegarum, inter plures, doctiſſimorum, Chriſt. Godofr. Hoffmanni, poſtea Icti Viadrini, Ge. Chr. Gebaueri, Iac. Aug. Franckenſteinii, et praecipue ab a. 1724. Iac. Gehringii, in oppido Königsbruccenſi Sacerdotis primarii. HEVMANNVS in *Conſp. Reip. lit. cap. VI. ſ. 5. p. m. 320.* et REIMMANNVS *l. c. p. 720.* addunt Ioh. Erh. Kappium, a quo Acta etiam Latina multum olim ornamenti acceperunt. Idem Reimmannus virtutes Diarii, de quo iam agitur, tam vere ſolideque expoſuit, vt gratum fore Lectorum plerisque arbitrer, ſi verba eius ipſa perceperint. Sunt autem haec: *Non vnius commatis ſunt, quibus hoc corpus Ephemerodologicum conſtat,*

conſtat, membra, quia non vnum Auctorem agnoſcunt. Pleraque tamen lucernam olent, et vngues arroſos ſapiunt, et caput digito laborioſo ſcalptum teſtantur. Genus dicendi eſt vegetum, et roſeo decore ſplendeſcens. Summaria librorum non ex praefationibus et indicibus conſtipata, ſed ex argumentis ipſis eorundem ſtudioſe conquiſita. Nec iudicia de iisdem blandiloqua, aut aſpera et mordacia, ſed moderata pleraque, et inter aſſentationem et auſteritatem media. Accedunt noua litteraria, de eruditorum laboribus, honoribus, fatis, morte caet. Imagines etiam eorundem aeri inciſae. Tales nimirum ſingulis praefixae Partibus, quarum exſtant ducentae et quadraginta, Voluminibus XX. circumſcriptae. Nec deſunt copioſi librorum ac rerum Indices. Conquieuit inſtitutum nobile an. 1739. at ſaltim ſi Operis titulum ſpectaueris. Mox enim a. 1740. continuatum fuit, ope eiusdem bibliopolae, et eadem methodo, vt olim, hac tamen inſcriptione noua: *Zuverläſſige Nachrichten von dem gegenwärtigen Zuſtande, Veränderung und Wachsthum der Wiſſenſchaften.* In Praefatione Partis I. monetur, multitudinem Voluminum, ad quae excreuerint Germanica Eruditorum Acta, praecipuam eſſe mutationis cauſſam; non paucis enim oneri fuiſſe, tot comparare ſibi volumina, ſi Diarium hoc integrum adpeterent. Quibus ſubiiciuntur ſequentia: *Jedoch es haben weder die Verfaſſer, noch der Verleger, den Vorſatz fahren laſſen, denen Liebhabern gelehrter Geſchichte mit einer denen Actis ähnlichen Monath-Schrift ferner zu ſtatten zu kommen: und wir werden von der Beſchaffenheit dieſer neuen Nachrichten vollkommen Rechenſchaft geben, wenn wir verſichern, daß in denenſelben die Einrichtung, die Abſicht, der Vortrag und die Verfaſſer mit der Einrichtung, Abſicht, Vortrag und den Verfaſſern*

der Actorum Eruditorum gäntzlich einerley ſind. Potiores igitur partes et hic ſibi vindicat Ioecherus, qui de recenſendis quidem omnium diſciplinarum libris ſollicitus fuit, at ſummam tamen curam ad id contulit, vt praeſtantiſſimi ſaltim, ex Theologorum, Philoſophorum et Hiſtoricorum officinis editi, talium ſtudiorum cultoribus innoteſcerent. Hac mente reſpexit maxime ad Opera rara et pretioſa, quae in exteris regionibus, v. g. apud Anglos, prodierunt. Ea enim plerumque a pauciſſimis eruditorum Germanorum vel conſpiciuntur, vel leguntur: quorum rationibus vt conſuleret Ioecherus, argumenta eorundem adcurate cumulateque commemorantur, additis iudiciis, monitis, illuſtrationibus vel correctionibus, ſine bile tamen, ſine indecenti genere ſcripturae. Quum vero copioſe admodum recenſeri ſoleant libri, nullo intelligi negotio poteſt, vix quatuor, vel quinque, articulos vnam continere Sectionem. A Parte CCVI. omiſſae fuerunt doctorum Virorum imagines, quo ipſo decoris non nihil corpori pulchro ademtum eſt. Poſt Volumen denique XVIII, quod ducenteſima Pars ſextaque et decima terminat, nihil amplius, ob Ioecheri mortem, acceſſit.

§. XVIII.

Qui ſupra laudatus merito fuit, CHR. THOMASIVS, vt rei litterariae ſtudioſis porro prodeſſet, conſpicuam librorum, in eius Bibliotheca obuiorum, ſuppellectilem lingua Germanica deſcribendam curauit; ſimili fere inſtituto, quo Struuius antea Bibliothecam antiquam aperuerat. Obſeruans enim, complures libros, ante natales Diariorum, editos, partim in obliuione iacere penitus, partim non ſatis, vt merebantur, cognitos eſſe noſtra aetate, amicorum nonnullos commouit ad

ad ſubtiliorem eorum contemplationem ac recenſionem ampliſſimam. Initium laboris factum eſt *Halae Magdeb. a.* 1715. *in 8.* hac quidem inſcriptione: *Summariſche Nachrichten von auserleſenen, mehrentheils alten, in der Thomaſiſchen Bibliotheque vorhandenen Büchern.* Sed non niſi *Partes quatuor ſupra viginti* prodierunt, vltima *a.* 1718. excuſa. Conficiunt hae *Tomos II.* egregiis Indicibus inſtructos, itemque, poſt Thomaſii obitum, hoc nouo titulo, vt reliqua forte exemplaria diſtraherentur: *Nucleus Bibliothecae Thomaſianae, beſtehend in einem kurtzen Begriff derer vornehmſten und auserleſenſten Bücher, die ſich in der unvergleichlichen, und nun zur öffentlichen Auction kommenden Bibliothec des Herrn Chriſt. Thomaſii befinden. Nebſt einer Vorrede, in welcher der Hauptgrund der groſſen Verdienſte dieſes berühmten Mannes bey der gelehrten Welt unpartheyiſch erwogen wird. Halae Magdeb. a. 1729.* Inter auctores Operis refertur *in den Leipzig. gel. Zeitung. a.* 1749. *p.* 397. IOH. ZACHAR. PLATNERVS, Medicus deinceps celeberrimus, et in *Lexic. Eruditor. Ioecheriano Tomo IV. p. 54.* CHRIST. AVG. SALIGIVS. Audiui olim a beato Socero, VAL. ERN. LOESCHERO, varia etiam adſcribi Hahnio cuidam, (ni fallor, SIMONI FRIDERICO HAHNIO, Hiſtorico illuſtri, qui tunc temporis in Academia Fridericiana commoratus adhuc eſt,) nec non filiae Thomaſii, natu minori. Reſpexit vero Bibliothecae poſſeſſor ad libros maxime, ſolidam Iurisprudentiam illuſtrantes, quo non ſine cauſſa pertinere credidit, quicquid in Philoſophia, Antiquitatibus Iudaicis, Romanis, Germanicis, et aliorum populorum, in Hiſtoria ciuili, eccleſiaſtica, litteraria et ſpeciatim philoſophica, praeſtiterunt homines eruditi. Quantopere librorum eiusmodi recenſiones excurrant, vel exinde

Hhh 5 licet

licet perſpicere, quod earum ſexaginta tantum, et ſex ſeptemue, in Tomo vtroque exſtant. Exempli cauſſa nomino BVLAEI *Hiſtor. Vniuerſit. Pariſienſis*; HINCMARI Remenſis, *Opera*; et LAVNOII *Tract. de regia in matrim. poteſtate.* Inſperſae ſunt idemtidem Auctorum animaduerſiones, quae tamen ne acerbi quid et iniqui ſecum ferrent, Thomaſius publice declarauit, ſe, poſtulante ſic neceſſitate, limam eſſe acriorem adhibiturum. Haec de Diario commendabili, quod vellem per complures annos tenuiſſet curſum.

Pergamus ad IOH. GOTTLIEB KRAVSII *Vmſtändliche Bücher-Hiſtorie, oder Nachrichten und Vrtheile von allerhand alten und neuen Schriften, zu genauerer Vnterſuchung der Bücher-Wiſſenſchaft aus vielen Autoribus zuſammen getragen, und ans Licht geſtellet. Lipſ. 1715. 8.* Rogatus Auctor, vt continuaret librum, in quo iudicia eruditorum de ſcriptis variis corraſa fuerant, (dicitur *der Vnpartheyiſche Bibliothecarius*) maluit alia ratione ſatisfacere bibliopolae deſiderio, ideoque integram librorum hiſtoriam auſpicatus eſt. Agere autem ſtuduit de occaſione ſcribendi, de Auctoris indole, de fatis librorum, de iudiciis ab aliis prolatis, de variis eorundem editionibus, ac verſionibus, de controuerſiis, vnius alteriusue ſcripti cauſſa excitatis, caet. Noluit quidem Krauſius huncce laborem in Ephemeridum haberi numero; at licebit mihi cum aliis eidem hic locum attribuere. *Partem I.* ſequuta eſt *a.* 1716. *altera*, non minori diligentia et eruditione adornata. Sed mox interruptus eſt, ſingulari quodam caſu, conatus. Quum enim *Artic. V. p. 284. ſq.* Anonymi quandam commentationem Gallicam propter horrendum de *tribus Impoſtoribus* librum inſeruiſſet, dura lege, vt alia taceam incom-

commoda, infra ſuo loco memoranda, Partis ſecundae exemplaria Fiſco addicebantur. Quo fulmine theologico deterritus Auctor innocens, rem inchoatam perſequi dubitauit. Plura ſcire cupiens adeat *die Leipz. gel. Zeit. a.* 1715. *p.* 424. *ſq.* et *a.* 1716. *p.* 191. Conf. STOLLII *Nachr. von den Büchern ſeiner Bibliotb. Vol. I. p.* 462. *ſq.*

§. XIX.

Annus 1718. bina, eodem fere tempore, *Halae Magd.* Diaria protulit. Scilicet curante IOH. CHRISTOPH. FRANCKIO, Viro in Iurisprudentia et elegantioribus litteris non parum exercitato, primum lucem adſpexit *die vermiſchte Bibliothec, oder zulängliche Nachrichten und unpartheyiſche Gutachten von allerhand, mehrentheils neuen, Büchern, und andern gelehrten Materien, in* 8. Inſtitutum conuenire videtur cum priori Halenſium Diario, *die neue Bibliothec* inſcripto. Auctores varii ſuas contulerunt ſymbolas, ita tamen vt res ſacras Theologus, iuridicas Ictus, medicas Medicus, philoſophicas et litterarias horum ſtudiorum ſatis gnarus recenſeret. Multa deberi, praeter Franckium, Ioh. Iac. Schmauſſio, olim confirmauit mihi Heumannus. Ioh. Henric. Schultzium etiam, et Georg. Henr. Zinckium, ad hanc acceſſiſſe Societatem, patet ex reuer. GOETTENII *Gelehrten Europa, Vol. I. p.* 434. et clar. WEIDLICHII *Geſchichte ietztlebender Rechtsgelehrten P. II. p.* 697. Egregie vero vnumquemque ſuis perfunctum eſſe partibus, haud poteſt difficulter intelligi. Praeſtiterunt, quod promiſerant in Praefatione. En! ipſa verba: *die Verfaſſer werden ſich die Mühe geben, erſtlich den Inhalt eines Wercks überhaupt, und die Ordnung deſſen anzuzeigen, ſodann einen wohlgefaſten und nützlichen Auszug machen, hierauf beurtheilen, wie der*

Autor

Autor die Sache ausgeführet, worinnen er was neues, und beſonderes habe, ob ſeine Meynung von den andern Scribenten abweiche, oder mit ihnen übereinkomme, wie ſeine Principia, Schlüſſe, Gedancken und der Stilus beſchaffen, auch nach Gelegenheit, aus wohlmeynenden Abſehen nicht verſchweigen, ob und wie die Abhandlung der Materie vermehret und verbeſſert werden könne. Intermiſcentur etiam Obſeruationes ſingulares de argumentis rarioribus, defenſiones quorundam, propter libros eorum acriter diiudicatos, Auctorumque ad has reſponſiones, caet. Partes XII. Tomum conficiunt, quem Indices abſoluunt: anno autem 1720. cum Parte XXI. finis impoſitus eſt Operi.

Alterum Diarium hoc inſignitum titulo prodiit: *Abgeſonderte Bibliothec, oder zulängliche Nachrichten und vnpartheyiſche Gutachten* caet. et non niſi ex Partibus XIII. *in* 8. conſtat. Poteſt ſane Adpendix dici prioris, quum eandem ſeruet methodum, et coeptum eſt ideo ſaltim, vt ſeparatim exhiberentur libri quidam, qui, certas ob cauſſas, praetermiſſi fuerant in Bibliotheca miſcellanea. Iidem, qui hancce compoſuerant, Auctores videntur rem ſuſcepiſſe. De Schulzio ſaltim id eſt certe praedicandum, itemque de Zinckio. STOLLIVS in *den Nachrichten von den Büchern ſeiner Bibliothec, Vol. II. p. 152. ſq.* tam fuſe vtroque de Diario egit, vt et libros omnes, qui recenſentur in iisdem, adſcripſerit. Nouum paullo poſt *Lipſiae* natum eſt, iam non adeo frequenter obuium. Inſcribitur: *Hiſtorie der Gelehrſamkeit unſerer Zeiten, darinn Nachricht von neuen Büchern, Leben gelehrter Leute, und andern dergleichen Merckwürdigkeiten ertheilet werden.* Auctores, quos detegere licuit, ſunt IOH. CHRISTIAN. CLODIVS, Profeſſor olim Linguar. Orientalium,

talium, et laudati iam KRAVSIVS atque GEBAVERVS. *Pars I.* excuſa eſt *anno 1721. in 8. XII.* eademque *vltima, a.1725.* Recenſentur libri theologici, iuridici, phyſici, hiſtorici, philologici, caet. ita quidem, vt plauſu communi exceptus fuerit labor eruditus, et longiori aetate omnino dignus:

De meliori pariter commendanda ſunt *die Fränckiſche Acta Erudita et Curioſa, die Geſchichte der Gelehrten in Francken, auch andere in dieſem Creys vorgefallene Curioſa und Merckwürdigkeiten in ſich haltend. Norimberg. a. 1726. 8.* Originem traxit hoc Diarium a *Nouis litterariis Circuli Franconici, ibid. 1725. in 8.* Germanice publicatis, ſtudio ERN. FRID. IVSTI HEIMRICHII, Medici in aula Coburgenſi. Quibus cum Parte ſecunda mox exſtinctis, idem Auctor molitus eſt *Acta Franconica*, adiutoribus quam plurimis, v. g. Feuerlino, (cui tamen non niſi pauca debentur, quamquam, iuſſu ſuperiorum, a Parte octaua primariam negotii dirigendi curam ſuſtinuit,) Guſt. Ge. Zeltnero, quem adiicit HEVMANNVS in *Bibl. Acad. p. 27. ſub finem.* Koelero, Deinlino, Chriſtio, caet. Ipſo ex titulo iam luculenter perſpicitur conſilii ratio. Omnia igitur, quae huc ſpectant, diligenter recenſentur, ſiue ſcripta maioris ponderis ſint, ſiue minora: adduntur paſſim Obſeruationes variorum nouae et nondum editae; hominum illuſtrium, vel doctrina celebrium, vitae; Noua litteraria; et alia multa, quae non ſunt vulgaria. Plures autem quam XXIV. *Partes* non prodiere. Singulae Viri cuiusdam, in Franconia conſpicui, prae ſe ferunt effigiem. Vltima Pars, ſeu, vt Auctores malunt, *Collectio, a. 1732.* prelo eſt liberata. Omnes duo commode Volumina, tribus Indicibus locupletata, complectuntur. Conf *Leipz. gel. Zeit. a. 1726. p. 316.* Finis huius Diarii occaſionem illico ſuppeditauit, vt de nouo cogitaretur.

Quippe

Quippe IAC. GVIL. FEVERLINVS, GE. FRIDER. DEINLINVS, et IOH. DAV. KOELERVS, omnes eo tempore Profeſſores Altorfini, paullo ante laudati, coniunctis viribus continuare ſtuduerunt inſtitutum Heimrichianum. Ne tamen, ſi in ſolo Franconiae tractu haererent, nimis anguſtis continerentur finibus, et, deficiente nonnunquam ſcribendi materia, vel omnia corradere cogerentur, cuiuscunque farinae, vel Opera praeſtantiſſima, extra Franconiam exhibita, ſilentio praetermittere: longius progreſſi ſunt, et Sueuiam quoque, Rheni ſuperioris Circulum, Bauariam, Auſtriam, Bohemiam, terrasque his confines, quae omnes prouinciae vulgo *Imperium* dicuntur, apertum eſſe, in quo circumſpicerent, campum voluerunt. En! ipſum Opuſculi titulum: *Nützliche und auserleſene Arbeiten der Gelehrten im Reich, d. i. in Francken, Schwaben, OberRhein, Bayern, Oeſterreich, Boehmen, und angräntzenden Orten. Nürnb. 1733. 8.* Neque vero nouos tantum libros recenſent Auctores, ſed antiquos etiam, eosque rariores, non occultata, quid cuique ſit pretii ſtatuendum, ſententia; item Vitas eruditorum, et Obſeruationes ſingulares, ex Hiſtoria ciuili ac litteraria, nec non ex Matheſi petitas, vna cum Nouis litterariis adiiciunt. Recenſione finita plerumque litterae A. B. vel C. oculis occurrunt, quarum prima Feuerlinum, altera Deinlinum, tertia Koelerum indicare videtur. Reliquos, qui non nihil contulerant, explorare haud contigit. *Pars ſeptima* huius Diarii a. 1736. excuſa eſt, cui poſtea plures non ſucceſſerunt. Conf. *Leipz. gel. Zeit. a. 1733. p. 403. ſq.*

Altum etiam, inter Ephemeridum auctores, obtinuit gradum SIGISM. IAC. BAVMGARTENIVS, Fridericianae Academiae ornamentum, a. 1757. grauiter lugente Republica litteraria exſtinctum. Celeberrimus ille noſtri aeui Polyhiſtor, Thomaſii forſi-

forſitan et aliorum incitatus exemplo, *Halae Magd. anno 1748. in 8.* edere coepit *Nachrichten von einer Halliſchen Bibliothec.* Maxima pars librorum, qui vel ab ipſo Baumgartenio, vel ab amicis, et eius diſciplinae alumnis, vnoquoque menſe modo breuiter, modo pluribus verbis, recenſentur, ad rem ſacram pertinet, varii tamen ſunt etiam hiſtorici ac litterarii argumenti. Praeter haec princeps conſilii ſuſcepti ratio eo tendit, vt Opera cum ſuperioribus ſaeculis, tum extra Germaniam, edita, et vtramque ob cauſſam ſaepenumero rarius obuia, perfecte pleneque innoteſcant iis, qui excluſi ſunt ab inſtructiſſimarum Bibliothecarum vſu. Talium igitur Operum fata, editiones diuerſae, rerum, quas continent, capita praecipua, et quae ſunt cunque de Auctoribus digna ſcitu, non mediocri diligentia et iudicio memorantur. Neque vero nouos libros neglectos penitus videmus. Si quis etiam virus malitiae nequitiaeque in religionem euomuit, illius vis minus efficax redditur paſſim, refutationibus apte compoſitis. Sex partes explent ſingulare Volumen, binis Indicibus inſtructum. Pars XLVIII. finem conſtituit Volumini VIII. et ſimul Operi vniuerſo, cuius tamen in locum *anno 1752.* ſurrogatum eſt, laborioſiſſimi Baumgartenii auſpiciis, aliud eiusdem naturae, inſcriptum: *Nachrichten von merckwürdigen Büchern.* Probata perrexit methodo: copioſius hic in qualibet Parte dictum eſt ſaltim vel de integri Sacri Codicis, vel de librorum diuinorum ſingularium, exemplaribus, quae variis locis linguisque prodierunt. De aliis quibusdam, conſilium editoris indicantibus, legatur *Praefatio Voluminis I.* praemiſſa. Mors Baumgartenii interuertit conatum, adeoque Voluminis XI. Partes reliquae vsque ad ſextam et ſexageſimam, quae poſtrema eſt, ſtudio reuerendi SEMLERI debentur: Volumen autem

autem XII. ditiſſimos Indices huius ac prioris Diarii Lectoribus ſuppeditat. Inter adiutores, quos habuit defunctus in vtroque adornando, ipſe laudat Maſchium, Sacerdotem, Gotth. Traugott Zachariam, Ordini philoſophico Adiunctum, et Bened. Gottl. Clauswitzium, Theologum olim Halenſem. Vid. *Nachricht von merckwürdigen Büchern, Vol. III. p. 369. Vol. VII. p. 470.* nec non *Nachricht von einer Halliſchen Bibliothec, Vol. VI. p. 91.*

§. XX.

Accedimus nunc ad eas Germanorum Ephemerides, in quibus non niſi Diſſertationes, Programmata, et alia ſcripta minora recenſentur. Primum, ni fallor, locum hic ſibi vindicat *Fama Academica, intimans Diſputationes, in Academiis Germanicis, ac quibusdam exteris, habitas, Lipſiae ab a.* 1707. *vsque ad a. 1709. in 4.* Sectiones XIV. ſiue *Tubae* exſtant. Nec videre tamen Opuſculum, nec eius auctorem explorare licuit. Inde manaſſe poſtea videtur *die gelehrte Fama, welche den gegenwärtigen Zuſtand der gelehrten Welt, und ſonderlich derer deutſchen Vniuerſitæten entdecket.* Architecti Operis, *Lipſ. a.* 1711. *in 8.* coepti, fuerunt ADAM. FRID. PETZOLDVS, Medicus, FRID. AVG. VSLEBERVS, I. V. L. et IOH. IAC. KLOSIVS, in agro Lipſienſi quondam Sacerdos, cui plurima tribuit IOECHERVS *im Gelehrten Lexico*, v. *Kloſſ.* Conf. SICVL in *Neo-Annal. Lipſ. Contin. I. ad ann.* 1716. *p.* 443. Maxima certe huius Diarii pars minora indicat omnium diſciplinarum ſcripta, quorum argumentum breuiter exponi ſolet ſiue ipſis Auctorum verbis, ſiue Germanico ſermone. Iudicia tamen rarius leguntur. Interſperſa ſunt varia Noua litteraria cum Vitis doctorum, qui naturae ſatisfacere debuerunt. Mediocri quidem hic labor exceptus eſt plauſu: interim vti-

litate

te non deſtituitur, Conf. HOFFMANNI *Gedan-*
über die Journale caet. Tomo I. p. 288. ſq. et IAC.
L. FEVERLINI *Sendſchreiben, darinn von der ge-*
ten Fama unpartheyiſch geurtheilet wird, Leipz. 1713.
. Anno 1718. cum Parte LXVIII. ac *Tomo VI.*
it, quolibet eorundem, praeter vltimum, Par-
XII Iconibus hominum eruditorum ornatas ex-
ente. Accedunt Auctorum rerumque praeci-
rum Indices, quos pleniores tamen optat REIM-
NNVS in *Catal. Bibl. ſuae, Tomo II. p. 719.* vbi plu-
le hoc Diario memorat, in ſolo Partium nume-
ac Petzoldi nomine errans, Philoſophumque
ı Medico, minus in Republica litteraria noto;
mutans.

Statim, dictoque adhuc *anno 1718,* ſucceſſit *Ha-*
Magd. Bibliotheca Academica, qua Diſputationes,
tiones et Programmata, hoc anno vel primum edita,
recuſa, recenſentur, in 4. Praefatio docet inſtituti
onem. Quum enim, qui in ſcribendis rei li-
riae commentariis eo tempore occupati fuerant,
ımodi ſchedas Academicas vel neglexiſſent pla-
vel talia indicantes vix operae pretium fecis-
t, maiori ſtudio Auctores noui huius Diarii, quos
er fuerunt IOH. CHRIST. FRANCKIVS, et IOH.
VR. SCHVLZIVS, rem tanti vſus adgreſſi ſunt,
uidem conſilio, vt minora ſcripta, ſiue in Aca-
niis, ſiue in Gymnaſiis, excuſa, ſingulis menſi-
, ſi fieri commode poſſet, aliis adcurate inno-
erent. Steterunt promiſſis egregie, et eruditis
enumero monitis intermixtis ſuam de opella
ducta ſententiam dixerunt. Conf. *die Leipz. gel.*
ung. a. 1718. p. 669. ſq. Dolendum vero, laborem
ıc opinione citius deſiiſſe; anno quippe 1718.
ı *Sectione XII.* abſoluto, ſequens *Sectionem* tan-
ı I. protulit cum Epilogo et Indicibus. Conf. *die*
z. gel. Zeit. a. 1720. p. 413. in fine.

Anno 1727. Lipſiae in 4. edi coepta ſunt *Noua litteraria, quae Diſputationes, aliasque commentatiunculas theologicas, iuridicas, medicas et philoſophicas, in praecipuis Germaniae Academiis et Gymnaſiis nouiſſime euulgatas, recenſent, et earum occaſionem, finem et vſum, notis hinc inde annexis, oſtendunt.* WEIDLICHIVS in *der Geſchichte ietztlebender Rechts-Gelehrten, P. I. p. 156.* auctorem perhibet IOH. GE. CRAMERVM, Ictum clariſſimum, *tres* vero Opuſculi, commendati ab aliis, quod nondum oculis meis occurrit, *Partes* typis eſſe impreſſas tantum, opinatur. In *Catalogo* contra *librorum*, a IOH. HENR. BVRCKHARDO, Medico Guelpherbytano, relictorum, *P. I. p. 164. in fine, duodecim Continuationes* indicantur.

Aliquot annis poſt denuo exordiri eiusmodi telam ſtuduerunt Lipſienſium nonnulli, quos inter noui exſtitiſſe IOH. ERH. KAPPIVM, IOH. HENR. MYLIVM, mox praematura morte exſtinctum, HENR. GOTTL. FRANCKIVM, hodie Iuris Publici Profeſſorem Lipſienſem, et GOTTLOB AVG. IENICHEN, iam Ictum Giſſenſem multae famae. Ab his aliisque profecta ſunt *Acta Academica, praeſertim Academiarum, Societatum litterariarum, Gymnaſiorum et Scholarum ſtatum illuſtrantia.* Singulis menſibus, ab *anni 1733.* initio, edita fuit Sectio quatuor plagularum *in 4.* duodecim Sectionibus Volumen conficientibus, quod tribus auctum Indicibus eſt, primo locorum ex Codice Sacro, in quos ſingulares ſcriptae ſunt Diſſertationes: altero Profesſorum, et Auctorum reliquorum, quorum Diſſertationes ac Schediaſmata memorantur: tertio rerum in primis notatu dignarum. In *Praefatione*, Volumini I. praefixa, ſic loquuntur, inter alia, Collegae, KAPPIO interprete: *Complectentur haec Acta,* tem-

tempore ſuccedente, ſtatum omnium Academiarum, praecipue Germaniae, ita, vt nomina docentium, eorum praelectiones, diſputationes, programmata, etc. ad ea ſint referenda. Exhibebimus ergo praeter Catalogos Profeſſorum et praelectionum, vel recenſiones diſputationum, orationum, programmatum, omnium ordinum, quos vulgo Facultates vocamus, vel tantum horum laborum inſcriptiones, nec intactas plane relinquemus ſocietates litterarias, noſtra aetate florentes, earumque ſtatum recentiſſimum ſubinde deſcribemus, longis recenſionibus ſpeciminum earundem conditoribus Diariorum eruditorum relictis, nec Scholas et Gymnaſia plane praetermiſſuri. Sed in tanta rerum copia, qua nos obrutum iri ſentimus, omnia breuiſſimis perſequemur, genere dicendi, quoad eius fieri poteſt, puro et perſpicuo vſuri. Cauſſas amoris et odii procul a nobis eſſe iubemus, hinc nec inuidenda elogia, nec acriores cenſurae in Actis noſtris locum habebunt, ſed ſi quando iudicandum eſt, praecipue etiam de placitis, a religione Euangelico-Lutherana diſcedentibus, modeſte, et circumſpecto iudicio, pronuntiare contendemus. Hac methodo perrexerunt Auctores vsque ad annum 1738. quo conſtituerunt, ne partium teneri ſtudio viderentur, omnes Commentationum recenſiones in breuiorem redigere epitomen, et earum quoque mentionem iniicere, quae, iam olim diuulgatae, ob argumenti praeſtantiam nouiſſime typis repetitae fuerunt. Taceo alias, at leuiores, mutationes. Hic ipſe interim *annus 1738.* quo *Volumen VI.* prodiit, toti labori attulit finem, impenſas plures denegante forſitan typographo.

Pertinent huc etiam *die gründlichen Auszüge aus den neueſten theologiſch-philoſophiſch- vnd philologiſchen*

giſchen Diſputationibus, *die auf denen hohen Schulen in Deutſchland gehalten worden.* Initium huius Diarii *in 8.* itidem *a. 1733. Lipſiae* factum. Auctor eſt ABRAHAM. KRIEGELIVS, qui multa cura in labore ſuſcepto verſatus eſt. Non vulgariter enim exponit argumenta Diſſertationum, Programmatum et Commentationum theologicarum, philoſophicarum atque philologicarum, ſed potius definitiones earundem, probationes, illuſtrationes caet. ſolide memorat, additis paſſim obſeruationibus et iudiciis modeſtis. Habet ſimul talium ſcriptorum, (quae nouiſſima ſunt plerumque, non nunquam tamen nec antiquis, quae recuſa fuerunt, neglectis,) delectum, ne inter nitentia culta infelix lolium ſterilesque auenae dominentur. Quolibet ſpatio bimeſtri exacto, prodiit Pars aliquot plagularum, adeoque integer annus *ſex Partes*, cum Indicibus, exhibet. Continuauit Vir doctus operam ſuam vsque ad annum 1745. quo Volumen XIII. excuſum eſt.

Poſt huncce annum Diarii, quod adhuc anno 1759. viguiſſe ſcio, aliis reliquit curam: ipſe vero nouum inchoauit, hac inſcriptione a priori diſtinctum: *Vollſtändige Nachrichten von dem ordentlichen Inhalte derer kleinen und auserleſenen academiſchen Schriften*, *welche vornehmlich in die Gottesgelahrheit*, *Weltweisheit*, *und ſchönen Wiſſenſchaften einſchlagen*, *und in neulicher Zeit an das Licht gekommen.* Primum Volumen, *anno* 1746. *Lipſiae in 8.* editum, itemque alterum, tot complectitur Partes, quot olim placuerant: ab anno autem 1748. additae ſunt ſex ob creſcentem in dies minorum ſcriptorum adparatum, adeoque Partes duodecim prodierunt. Atque hac ratione proſequutus clariſſimus Auctor eſt inſtitutum laudabile, ac ſuperiori, ſi caput rei ſpectes, prorſus conſentaneum. Conf. *Praefatio an.*

1749.

1749. cui Kriegelianum nomen adpoſitum eſt. Anno itidem 1759. aliquot Partes in librariorum Catalogis indicatas reperi. Ex vtroque Diario quum plurimum emolumenti redundet in ſacrarum rerum ſtudioſos, nonnulli Lipſienſes, ſimili opera, iis etiam conſulere voluerunt, qui Iurisprudentiae, arti medicae, Hiſtoriae, Philoſophiae naturali ac diſciplinis mathematicis animum praecipue addixerunt. Primum igitur *ibidem anno* 1736. *in* 4. vidimus

Gründliche Auszüge aus den neueſten iuriſtiſch- mediciniſch- hiſtoriſch- phyſicaliſch- und mathematiſchen Diſputationibus, welche auf den hohen Schulen, ſonderlich in Deutſchland, gehalten worden. Kriegelii potiſſimum Auctores tenuere morem, ita, vt et, praeter Diſſertationes praeſtantiſſimas, in cathedram productas, libellos alios, qui vulgo Diſquiſitiones, Commentationes, caet. dicuntur, in chorum reciperent, nec antiquiora, ſiue raro comparanda, ſiue non ita pridem recuſa, exulare hic paterentur. Subiunctae ſunt copioſae Obſeruationes, ſaepe quidem exiles, at nonnunquam tamen lectu digniſſimae. Ordo menſium haud adcurate ſeruatus: ipſa vero ſcripta tam dextre ſunt in epitomen redacta, vt nucleus facile in oculos incurrat. Abſoluto Volumine I. typographus, ſatis plurimorum facturus deſideriis, recenſiones iuridicas et hiſtoricas ſeparauit a medicis, phyſicis ac mathematicis, quas poſteriores noui Diarii titulo inſignire maluit. Itaque prodierunt ab *anno* 1737. *gründliche Auszüge aus iuriſtiſch- und hiſtoriſchen Diſputationibus* vsque ad annum 1743. quo *Voluminis IV. Pars quarta* vltima, quantum ſciam, fuit. Priora autem tria Volumina, aeque ac primum omnium, ex ſex Partibus, Indicibusque binis, conſtant. Eadem eſt conditio *der Auszüge aus mediciniſch- phyſicaliſch- und mathe-*

matiſchen Diſputationibus. Volumen primum, a. 1737. itidem *in 4.* excuſum, ſequebatur mox *alterum tertium*que: *quarti* non niſi *Partes III.* me videre memini, *anno* 1741. editas.

§. XXI.

Nec deſunt in Germania ſchedae, quae ſingularium Academiarum, itemque Scholarum, ſtatum litterarium indicant; quod inſtitutum quantum commodi adferat, praecipue exteris, euidenter perſpicitur. Non omnia corradam hic, momenti cuiuscunque, ſed, habito potius delectu, de iis dicam tantum, quae prae ceteris notari merentur. Primus igitur in medium procedat IOH. DAVID KOELERVS, olim Profeſſor Altorfinus, poſtea Gottingenſis, qui compoſuit *Faſtos Vniuerſitatis Altorfinae*, in Rectoratu annuo Euch. Gottlieb Rinckii, et aliorum. *Quinque Sectiones* editae ſunt *Altorfii in 8.* prior *anno* 1719. vltima 1723. In Praefatione praemiſſa Vir celeberrimus conſilii ſui his verbis pag. 7. exponit rationem: *Cum nec noui exempli, nec nullius in publicum commodi ſit, commemorare labores Academicos, aggredior etiam faſtos Academiae Altorfinae iuxta annorum ſeriem, per ſucceſſiones Rectoratus Academici diſtinctam, conſignare, in quibus non ſolum totius anni res Academicae continebuntur perſcriptae, hoc eſt lectiones publicae et priuatae, diſputationes, orationes, ſolemnes honorum collationes, et quaecunque ad operas Academicas ſpectare videbuntur; verum etiam vitae celebrium huius Academiae Profeſſorum, adiectis caelatis facierum effigiebus, cum indice ſcriptorum, ab iis euulgatorum, exhibebuntur. - - - - Singulis decennalibus voluminibus adiicientur indices nominum et rerum locupletes, vt hac etiam in*

re

re ſtudiis lectoris beneuoli ſubueniatur. Quod vero ad Indices attinet, ii quidem non acceſſerunt, labore hoc iuſto citius finito. Quumque ſub eius initium memorati ſaltim eſſent ſcriptorum Academicorum tituli, ſine breui argumentorum expoſitione, quod multis diſplicere audierat Koelerus; in ſequentibus tribus Sectionibus monito huic locus eſt relictus, eoque ipſo longe vtilius redditum inſtitutum. Conf. *Praefatio,* quae *Sectionem III.* antecedit. Praeter imagines eruditorum Altorfinorum, ſingulis Sectionibus praefixas, paſſim aliae figurae, aeri inciſae, occurrunt, imo integra quoque variorum Programmata, et carmina SCHWARZII, cuius iucunda ſemper Muſis Noricis memoria erit.

Eodem fere, quo Koelerus in Faſtis Altorfinis occupatus erat, tempore molitus eſt IOH. CHRISTOPH. COLERVS *Acta litteraria Academiae Vitembergenſis,* quorum *Tomus I. Vitemb. a.* 1719. *in 8.* prelo exiit. Praecipua ipſi cura fuit, vt ſcripta Academica publica, Programmata, Indictiones, Catalogi Lectionum, Orationes, et huius generis alia diligenter adſeruarentur integra, et a iactura, quae his alias libellis facile imminet, vindicarentur. Proximum concedere locum voluit Elogiis Profeſſorum, qui vitam cum morte commutarunt: Diſputationes etiam, ſolemnes praeſertim et inaugurales, aliasque haud vulgaris argumenti, redigere in compendium, ac libros maioris molis, eosque Vitembergae excuſos, breuiter memorare ſtatuit. At poſt Partem ſecundam, Colero interim ſacrum ſuſcipiente munus, iſthaec duodecim plagularum opella finem habuit, renouata demum, ac velut a mortuis excitata, *ibidem a.* 1724. hoc titulo: *Acta Academiae Vitembergenſis in Rectoratu ſemeſtri Ge. Frid. Schroeeri, caet. a. 1722. et 1723.* Auctor perhibetur SAM. FRID. BVCHERVS, Antiquitatum tunc temporis Profeſſor,

 qui

qui bibliopolae nomine praefatus eſt, et quid exſpectandum in hac ſit continuatione, expoſuit. En! ipſa eius verba: *Duo horum Actorum (quae in ſe continebunt 1) conſpectum Diſſertationum, 2) Programmata, 3) Orationes, 4) ſcripta polemica, 5) ſingulares Anatomicorum, Phyſicorum, Medicorum, Mathematicorum, obſeruationes, 6) nouas Philoſophorum et Philologorum paſſim opiniones ac methodos, 7) perbreuem librorum, Vitembergae editorum, recenſionem,) Volumina cotannis in lucem emittere conſtitutum eſt; quorum prius res a die XVIII. Octobr. poſterius a die I. Maii hic geſtas recenſebunt, ita tamen, vt vnumquodque Semeſtre pagellarum numero alterum ſemper aequet. Quodſi vero hoc vel illud Semeſtre, deficiente materia, iuſtum pagellarum numerum accedere nequeat, tractatus alios ſelectiſſimos, perraros, vtiliſſimos, ſubnectemus.* Prodiit hac ratione *Semeſtre primum; alterum*, in Rectoratu Chr. Henr. de Berger, *a.* 1724. tandem vero *tertium*, plura quippe haud ſucceſſerunt, in Rectoratu Ioh. Henr. de Heucher, a. 1725; quolibet eorundem plagulas quatuor circiter ac decem continente. Multa etiam hic, more inſtitutoque Coleri, Programmata leguntur integra, cum Orationibus et Carminibus quibusdam: recenſiones autem, theologicae in primis ac medicae, fuſe admodum conſcriptae ſunt ab ipſis plerumque Diſſertationum Auctoribus.

Hiſtoriam porro Ienenſis Academiae recentiſſimam, Altorfinorum ac Vitembergenſium exemplo, inceperat olim IOH. ANTON. STRVBBERGIVS. Proſtat ſane *Diarium* eius *Salanum anni 1720. in quo, praeter Acta litteraria Academiae Ienenſis ſtricte ſic dicta, nempe diſputationes, orationes, programmata, mandata,*

s antiquiorem illuſtrantia. Singulis Auctor tri-
ribus Acta haec Ienenſia, in duas diuiſa Sectio-
nulla quaternionum habita ratione, luci ex-
ere conſtituerat. Sed mox, eo a Muſis diſce-
e Salanis, deſierunt cum *Trimeſtri II, Ienae an.*
. *in 8.* excuſo. Laudandum interim eſt ſtudi-
quoniam ſcriptorum Academicorum argu-
ta non adcurate tantum recenſuit, adiectis paſ-
Obſeruationibus ſuis, Strubbergius, ſed alia
que protulit bonae frugis. Plura vide de iſt-
qui totus, ni fallor, ex plagulis triginta con-
labore in KRAVSII *Nouis litter. a.* 1721. *p.* 31. *ſq.*
a IOH. ANDR. FABRICIVS, adiutoribus Dan.
ofr. Wernero, Ioh. Chriſtoph. Koechero, tan-
que Mart. etiam Schmeizelio ac Theod.
ſtoph. Vrſino, compoſuit *Monatbliche Nachrich-*
on gelehrten Leuten und Schriften, beſonders dem
wärtigen Zuſtande der Uniuerſität Iena. Exhibi-
eſt *ibidem a.* 1726. *Tom. I. in 8.* qui Sectiones
cum Indice complectitur. *Anno* 1727. ſingulis
menſibus Sectio edita, ſicque generatim ſex
iere: *Anno* 1728. interruptus eſt conatus: *An-*
729. tres a Koechero additae Sectiones, quae

Chriſtium pariter ad Ephemerides anni 1726. non nulla contuliſſe, patet ex *Catalog. Biblioth. Chriſtiae, P. II. p.* 441. Nec praetermittam hoc loco *die Thüringiſchen Nachrichten von gelehrten Sachen, ſonderlich der Univerſität Iena, ibidem a.* 1734. 1735. *et* 1736. *in* 8. cuius Diarii hiſtoriam breuem inuenio in HEVMANNI *Bibliotheca Academica p.* 96. vbi *Auctor eſt,* inquit, *Ioh. Andr. Fabricius, recenſens, ſubinde que cenſura ſeueriori excipiens nouiſſimos libros, Diſſertationes, Orationes, ſiue Ienae, ſiue alibi Thuringiae editas. Fuerunt tamen et alii, qui ſymbolas adiicerent ſuas. Initio ſingulis hebdomadibus dimidia plagula, deinceps ſingulae plagulae, tertio anno ſingulis menſibus binae plagulae emittebantur. Cum autem laborem hunc plus odii ſequeretur, quam fauoris, auctor vltra triennium illud non eſt progreſſus.* Alios quoque ſe nactum eſſe ſocios, ipſe FABRICIVS *l. c. p.* 912. profitetur. Succeſſere *anno* 1740. *Noua Ienenſium litteraria,* ſiue *neue Ienaiſche Nachrichten* caet. Quouis menſe Pars trium plagularum excuſa, et hac quidem methodo, vt ſcripta Latina ſermone Latino, Germanica patrio indicentur. Inſerta nonunquam, quae antea non fuerant edita. Incepit laborem PETR. KVNZIVS, finiuit IOH. CHRISTOPH. MYLIVS. Vltimam Partem in menſe Febr. *anni* 1742. collocat FABRICIVS *l. c.* Conf. *die Leipz. gel. Zeit. a.* 1740. *p.* 646. *ſq.*

Plauſum communem excitarunt *Annales Academiae Iuliae, ex editis et manuſcriptis monumentis compoſiti. Helmſt.* 1722. 8. In Semeſtria diuiſus liber: quorum quatuor priora, cum adiunctis Actis Societatis Conantium, de qua ſuo loco dicam, tribuenda ſunt CORNELIO DIET. KOCHIO, Theologo ac Philoſopho Helmſtadienſi. Quatuor his Partibus rerum ac nominum Index acceſſit. Poſtea, ob labores Auctoris grauiores, eiusque ſubinde ex vita diſceſſum, ad pertexendam telam perſuaderi ſe paſſus

[redacted]

is eſt GOTTLIEB SAM. TREVERVS, tunc Iuliae
mentum. Hic igitur a. 1725. vno Faſciculo
ta exhibuit Semeſtria quintum, ſextum, ſepti-
n et octauum, annoque 1726. Semeſtre vndeci-
n Indice pariter inſtruxit, tamquam Volumen II.
o 1727. accepimus Semeſtre duodecimum, ac
inum tertium; ſequenti anno decimum quar-
Semeſtre, quintumque ac decimum, quod Vo-
en III. abſoluit, idque vltimum. Nec hoc ſuo
itutum eſt Indice. Noli vero hic Annales quae-
, ab incunabulis Academiae inchoatos; expo-
tur tantummodo, quae geſta ſunt a Muſis
nſtadienſibus iis annis, quibus Ephemerides
conſcribebantur. Ipſe KOCHIVS in *Praefatione*
eſtri I. praemiſſa, *propoſitum eſt*, ait, *ſcriptori,*
d per fata licebit, ſingulis annalium voluminibus
menta ingeniorum, quaecunque per ſex menſes
emia Iulia peperit, ordine temporis diſpoſita com-
orare, exceptis carminibus conſuetis; nec comme-
are ſolum, vel indicare, quo ſermone, titulo, loco,
, qua officina, quaque forma, in lucem quodque
ierit, ſed etiam argumenta percenſere in tantum,
uantum quidem ad iuſtum ſat eſt; manu vero exa-
, modo breuiora et ſingularia, inferre integra,
indicem praelectionum, et ſi quid praeterea iudi-
hoc eodem modo deſcribendum. Hanc et ſequu-
formulam eſt TREVERVS, qui operam ſe datu-
recepit, *vt cuiusuis ſcripti idea plenius et exacte*
eetur, eaque exteris adpareat, qualis reapſe ab
ore ſuo in quouis monumento litterario fuit exhi-
Quapropter etiam, pergit, *verbis auctoris,*
tum potero, et excerptionis compendium permit-
inſiſtam, vt quemuis ſuum maneat pretium, ſuus
. De caetero obſeruationes, quas ſingulatim edere

inte-

integrum non eſt, hinc et inde inſpergam, ſiue a me fuerint adnotatae, ſiue ab aliis in academia noſtra ſuppeditentur. - - Faxit Deus, vt rarius mortuorum elogia inſerendi neceſſitas, mihi iniungatur. Vid. *Praefatio Semeſtri* IX. praefixa. Et debent omnino hi Annales, non vna de cauſſa, pluris aeſtimari, quam alia multa huius generis ſcripta. Vt enim Epiſtolas mutuas taceam, quibus argumenta varia illuſtrantur, v. g. numiſmatica, critica, medica, caet: frequentes etiam *Obſeruationes*, nondum editae, emicant paſſim veluti ſtellae primae magnitudinis. Qua in re praecipua ſunt merita Treueri, cuius ex ingenio profluxerunt Obſeruationes *von Ehren-Rechten; de origine ſpiritus vini deſtillati; de Legibus Palatinis medii aeui in Germania; de origine abuſus nominis politici, in odium tracti; de reliquiis Papiſmi in compotationibus, quae in Academiis pro acceſſu, vt vocant, requiri ſolent, vulgo Acceſſ-Schmäuſen; de Academiae politicae inſtituto, a principibus ſummis tentato, in vſus Academicos conuertendo; de Academiis moralibus Pontificiorum; Specimen adnotationum ad Wicquefortii librum: le parfait Ambaſſadeur; ac de pomo, ſeu globo Imperii, in numis non nullis duplicato;* quae poſtrema disquiſitio paullo poſt, cum *Hiſtoria globi crucigeri*, ſeparatim et auctior *Brunſuigae in 8.* prelo exiit. Praeter haec gratae multis erunt, quae ornant ſingulas Partes, Profeſſorum Helmſtadienſium, tunc temporis illuſtrium, imagines, non vulgari artificum ſtudio expreſſae. Conf. *Acta Erud. Lat. a.* 1724. *p.* 48.

Anno 1723. *in 8.* prodierunt ſermone Germanico *Acta Lipſienſium Academica, oder Leipziger Vniuerſitäts-Geſchichte, welche den gegenwärtigen Zuſtand der Academiſchen Gelehrſamkeit auf der Vniuerſität Leipzig*

[redacted]

zig ſorgfältig eröffnen: nebſt einem Anhange von allerhand Neuigkeiten, und dem ietztlebenden Leipzig. Partibus quinque ac decem haec Acta propoſita ſunt, quarum ſeptem priores *Tomum I.* reliquae octo *Tomum II.* conficiunt. Vtrumque tres Indices vtiliorem reddunt euoluenti. Diſſertationes Lipſienſium et Programmata recenſentur hic perquam copioſe, multis ſaepe Obſeruationibus ſubiunctis. Iudicia vero ſatyrica non nunquam ſunt atque aculeata; qua de cauſſa Auctoribus, inter quos MICH. RANFFTIVS, teſte IOH. ANDR. FABRICIO *im Abriß einer allgemeinen Hiſtorie der Gelehrſamkeit, Tomo I. p. 857*, praecipuus fuit, continuatione, iuſſu ſuperiorum, eſt interdictum. Vid. *Leipz. gel. Zeit. an.* 1726. *p. 79.* Succeſſit deinde *a. 1726.* itidem *in 8.* lingua Latina *Lipſia litterata, relationes* continens *Diſſert. in Acad. Lipſ. euulgatarum*; at Partem I. haud excepere plures. Longior contigit aetas ABR. KRIEGELII *nütz. Nachr. von den Bemühungen der Gelehrten in Leipzig, ibidem ab anno 1739.* vsque ad *a. 1753. in 8.* Sunt XV. exiguae ſtaturae Volumina, quorum de ratione agitur in *den Leipz. gel. Zeit. a. 1740. p. 72.*

Haſſiacarum Academiarum ſtatum litterarium, per aliquot tempus, delineatum videmus in *der kurtzen Hiſtorie der vormahligen und gegenwärtigen Gelehrtheit derer Heſſen, von unpartheyiſcher Feder entworffen.* Quatuor Trimeſtria, quolibet nouem plagulas exhibente, emiſſa, nullo loco nominato, anno 1725. *in* 8. totidemque *a.* 1726. *et* 1727. quae tria Volumina Auctorum ac rerum Indice locupletata ſunt. Sterilis fuit annus 1728. inſequenti vero 1729. Trimeſtre I. ac II. prodiit: plura non exſtare audiui. Eſt ſaltim Vol. I. et II. in manibus meis: integrum opus occurrit rarius, quantum obſeruare licuit. Incipit illud ab anno 1724. neque tamen antiquiora tempora plane relinquuntur intacta.

tacta. Praeter breuem enim Academiarum Marburgenſis, Giſſenſis ac Rintelienſis hiſtoriam, Vitae Profeſſorum, olim in iis florentium, exponuntur; deinde Vitae nuper mortuorum addi ſolent, cum recenſione ſcriptorum, in his Academiis non ſolum, ſed Caſſellis quoque, et aliis Haſſiae locis, nouiſſime typis impreſſorum. De veris egregii Diarii architectis diſputatur. In *den Leipz. gel. Zeit. a. 1726. p. 222.* Marburgi editum dicitur ſtudio DÜLCKENII Candidati Medicinae, ANDR. DESERRET, Philoſophiae et Eloqu. Gallicae Profeſſoris, et IOH. ADOLPHI HARTMANNI, Eloqu. et Hiſtor. Profeſſoris, priores vero mox fatis conceſſiſſe. Cuius tamen indicii fides imminuitur in *Trimeſtri I. anni 1726. p. 32.* Parum intereſt noſtra, perſcrutari auctores, qui latere maluerunt: ſufficit nobis, eorum inſtitutum ita eſſe comparatum, vt largos exinde fructus ſibi promittere queant rei litterariae ſtudioſi. Interim, quod ad Hartmannum attinet, anno 1744. rebus humanis ereptum, diſerte ipſi laudati Operis cura adſcribitur in DVNCKELII *Nachrichten von verſtorbenen Gelehrten, Vol. I. Parte 2. p. 225.*

Qui *Roſtochii a. 1722. et 1723. in 8.* lucem viderunt *Annales litterarii Mecklenburgenſes, in annos 1721. et 1722.* Germanico ſermone, ii poſt alteram ſtatim Partem, ſeu, vt Auctores ſcribunt, *Vorſtellung*, finiti ſunt. Sectio prior *Perſonalia*, i. e. Vitas eruditorum, mutationes munerum publicorum, honores Academicos, nonnullis delatos, diesque ſolemnes: Sectio poſterior *Realia*, ſiue ſcripta Roſtochii recentiſſime publicata, repraeſentat. Debetur labor PHIL. FRID. HANIO et ERN. IOH. FRID. MANTZELIO, a Partis vero II. *pagina 161.* GE. DETHARDINGIO, Medico tum in hac Academia Profeſſori. Eodem potiſſimum auctore ſucceſſerunt *Recenſiones Actorum Eruditorum, aliorumque memo-*

memorabilium, *in alma Roſtochienſi*. Sed etiam hae, poſt Collectionem II. in prima herba exaruerunt. ſumtibus enim pepercit bibliopola. Agitur de Diſſertationibus ac libris, ibidem a. 1723. excuſis; de Obſeruationibus, Epiſtolis, controuerſiis hominum doctorum; de honoribus ac morte quorundam caet. integra etiam Programmata recuſa fuerunt. Vide *die Leipz. gel. Zeit. a.* 1725. *p.* 890. *ſq.* et HEVMANNI *Biblioth. Academ. p.* 182.

Locum et hic ſibi vindicant IVSTI ISRAEL BEYERI *Alte und neue Geſchichte der Halliſchen Gelehrten ſowohl insgemein, als beſonders der Friedrichs-Vniverſität allda. Halae* 1739. 8. Enarrantur Vitae quorundam eruditorum, et ſcripta nouiſſima ſatis diligenter: at deſtituit Auctor inchoatum poſt Partem ſextam, *a.* 1741. prelo liberatam.

Scholarum Germaniae celebrium faciem recentiſſimam, resque in iis geſtas, ante oculos poſuit Vir doctus ac diligens, IOH. GOTTLIEB BIEDERMANNVS, hodie Gymnaſii Freybergenſis Rector. Primum *anno* 1741. *Iſenaci in* 8. ab eodem exhibebantur *Acta ſcholaſtica, worinnen, nebſt einem gründlichen Auszuge derer auserleſenſten Programmatum, der gegenwärtige Zuſtand derer berühmteſten Schulen, und der dahin gehörigen Gelehrſamkeit, entdecket wird.* Quodlibet Volumen, quorum ſunt VIII, ſex Partes continet: praeter poſtrema Volumina tria, quae duodecim habent Partes, ſingulis menſibus editas. Acceſſerunt Indices neceſſarii. Quum alium poſtea, qui ſumtus ferre vellet, inueniſſet Auctor librarium, *Noua Acta ſcholaſtica* compoſuit, quorum Pars I. *Lipſiae a.* 1748. *eadem forma* excuſa eſt. Huius continuationis *duo*, quantum ſciam, *Volumina* prodiere, quolibet Partes duodecim, cum Indicibus, continente. Mutatio bibliopolae alium denuo laboris titulum peperit. Sequebatur igitur

Halae

Halae Magd. a. 1752. *in 8. Altes und neues von Schul-Sachen*, Volumen VIII. *ibid. a.* 1755. abſolutum eſſe cognoui. Biedermannus in his omnibus Ephemeridibus eandem ſeruauit methodum, et partim Programmata antiqua pariter ac recentiſſima, partim Vitas hominum doctorum, qui ſcholis ſe addixerant totos, percenſuit, partim etiam varia Noua ſcholaſtica memorauit, quo ipſo non paucis rem fecit gratiſſimam. Vid. *die Leipz. gel. Zeit. a.* 1741. *p.* 253. nec non *die Ratblef- und Strodtmanniſchen Geſchichte ietztlebender Gelehrten, Parte X. p.* 435.

§. XXII.

Ab aliis Diaria profecta ſunt, quae vulgari nomine dicuntur *Nouellae litterariae*. In his locum habent, quaecunque inter eruditos vbique gentium acciderunt nuperrime, ſcripta item ſiue maioris molis, ſiue minora, quae plerumque non niſi paucis indicari verbis ſolent. Proluſiſſe videntur, quae, per aliquot annos, vt fungi ſubito natae ſunt in Germania et longe lateque diffuſae, eiusmodi ſchedis *Ephemerides litterariae, Hamburgi a.* 1686. *in 4.* Latine, ac ſub idem tempus Gallice etiam ſeparatim. Quauis hebdomada plagulam dare conſtituerant Auctores, inter quos IOH. GARMERS et DAVID VON DER BECKE, docti Hamburgenſium Medici, praecipui fuiſſe creduntur a MICH. RICHEY. Sed poſt ſextam hebdomadam in ipſis ſtatim incunabulis exſtinctus fuit conatus. Recenſentur hic noua litteraria ex diuerſis orbis partibus Hamburgum perlata, et ipſis quidem plerumque Scriptorum verbis. Vid. IVNCKER. *de Ephemerid. eruditor. p.* 166. Quidam minus recte tribuunt opellam GABR. D'ARTIS, ob religionem exuli Gallo, a quo profectum eſt *Journal de Hambourg*, cuius Tomi IV. *in 8.* proſtant. *Primus* a die 3. Sept. ad 24. Dec. 1694. *alter*

alter a die 1. Apr. ad 24. Iunii 1695. *tertius* a d. 1. Iulii ad Decembrem eiusdem anni, *quartus* a d. 13. Ianuar. ad 27. Apr. a. 1696. excurrit. Leguntur autem hic non hiſtoriae ſolum litterariae, ſed ciuilis etiam ac miſcellae nouiſſimae, argumenta varia. Conf. MOLLERI *Cimbria litterata*, *Tom. II. p. 45.* Poſt ſucceſſerunt *Noua litteraria maris Balthici et Septemtrionis*, edita *Lubecae a. 1698. in 4.* Primi horum Nouorum litterariorum auctores fuere ACHILLES DANIEL LEOPOLDVS, I. V. D. et IAC. a MELLEN, Eccleſiaſtes Lubecenſis, qui ſocios diuerſos nacti ſunt, a IOH. HENR. VON SEELEN in *der Nachricht von der Lübeckiſchen Buchdruckerey*, *p. 146.* nominatos. Inſtitutum erat, vt quid in re litteraria ageretur per Ducatum Mecklenburgicum, in Pomerania, Pruſſia, Liuonia, Suecia, Dania et Holſatia, duabus per menſes ſingulos plagulis, commemorarent. Praecipuum eſt fere index earum rerum, quae geſta tunc temporis in Academiis Kilonienſi, Roſtochienſi, Dorpatenſi. Quumque olim ſtatus litterarius in terris Septemtrionalibus difficulter innoteſceret Germanis aeque ac aliis populis, negari profecto nequit, multa exinde diſci, quae alibi non inueniantur. Longe tamen vtilior eſſet labor, ſi delectum rerum adhibuiſſent Auctores. Saepius enim nugas immiſcent, quae non debebant eruditi lectoris oculo proponi. Continuata interim ſunt, ſtudio CASP. HENR. STARCKII, a menſe Sept. an. 1705. vsque ad menſem Auguſtum anni 1708. et generatim *Volumina XI.* complectuntur. Ab anno autem 1704. ſinguli menſes, plagulis quatuor conſtantes, *Hamburgi* typis ſunt impreſſi.

Sequuti eandem viam apud Hamburgenſes fuerunt PETR. AMBROS. LEHMANNVS, Regi Poloniarum a ſecretis legationum, et GODOFRED. STRASBERGIVS, Scholae, quae Hamburgi a Iohanne, Euan-

Euangeliſta, nomen habet, Collega, cum aliis forte, *anno*que *1703. in 4.* coeperunt *Noua litteraria Germaniae*, quibus ſupplere ſtuduerunt, quae Collectores prioris Diarii, ob regulas ſibi praeſcriptas, non tetigerant. Itaque Lubecenſibus prouincias verſus Septemtrionem ſitas relinquentes, expoſuerunt, quae per caeteram Germaniam in re litteraria acta ſunt. Eo conſilio Nouis hiſce inſerendum curarunt, quicquid ad ipſos ex diuerſis Academiis, v. g. Lipſienſi, Vitembergenſi, Ienenſi, Halenſi, Francofurtana, item aliis ex locis, perlatum fuerat; atque ſic de ſcriptis honoribusque Academicis, morte Virorum celebrium, aliis laboribus litterariis, caet. dicunt, breuem quoque ſcripti cuiusdam, vel Diſſertationis, recenſionem adnectentes. Non ipſi tamen ſingula ſuis exprimunt verbis, ſed ea ſaepius digerunt, quae cum iis fuerant communicata. Addunt quandoque Obſeruatioes medicas, integras eruditorum Epiſtolas, numiſmata et naturalia, primo alteroque anno aeri inciſa paſſim, et ſi alicuius Scriptoris mentio iniiciatur, vitam eiusdem atque ſcripta caetera memorant. Delectus tamen hic itidem deſideratur in inſtituto, cui alias laus ſua denegari nequit. Varia certe interſeruntur, quae nouorum litterariorum auido moleſta ſunt admodum: quis enim curet facile nomina Magiſtrorum Lipſienſium ac Vitembergenſium, proxime renunciatorum? quid, quaeſo, eruditi intereſt, cognitos habere Sacerdotes omnes, in hoc vel illo diſtrictu degentes, item Conſules ac Senatores ciuitatum municipalium, aliosque homines, honeſtos quidem, at obſcuros in Republica litteraria? Euolue, ſi exempla requiras, *anni 1704. paginas 192. 451. 286. 156. ſq.* pariterque *p. 319.* vbi cuiusdam Ioach. Warneke vita legitur, in qua nihil notatu dignum. Intelligimus tantum exinde, eum patrem ha-

ıbuiſſe matremque; ob res domi anguſtas Acade-
iam quandam adire non potuiſſe; poſtea, interie-
ɔ interuallo aliquo, Secretarium Cellenſem fuiſſe;
:ores tres matrimonio ſibi iunxiſſe; ex altera libe-
s duodecim ſuſcepiſſe; tandem vero ſenem no-
ıgenario aliquot annis maiorem de vita deceſſiſſe.
usmodi res pulchrae ac memorabiles ſaepius oc-
ırrunt, id ſaltim poſteritati aperte indicantes,
ıod Auctores iudicii nonnunquam inopia labora-
ıt. Sed forſitan haec talia, vt ſchedae eorum plu-
s emtores nanciſcerentur, fuerunt adiecta. Alias
ɔn male iudicauit BERNARDVS *in Nouv. de la Rep.
s Lettr. m. Iunio 1703. p. 687.* vbi dicit: *Nous avons
ı les trois premiers Mois de ce Journal, qui contien-
nt des choſes fort curieuſes, et très inſtructives.*
uouis menſe prodierunt plagulae quinque, vel
x, imo et quatuor. Anno abſoluto acceſſerunt
:rſonarum rerumque Indices, haud leuiter confe-
i. In Tomo V. ſiue cum anno 1707. coeperunt
ollectores etiam extra patriae fines excurrere,
ıicquid in Italia, Gallia, Magna Britannia, Belgio,
x quo iam in Tomo IV. varia protulerant,) Hel-
:tia, aliisque locis exteris, inter litteratos geſtum
:, ſimul recenſentes, qua de mutatione ipſi fuſius
cunt in *Praefatione.* Itaque Diarium inſcripſerunt
*'oua litteraria Germaniae, aliorumque Europae regno-
ım.* A Tomo VI. vero, qui annum 1708. conti-
:t, auxerunt adparatum ſuum Nouis litterariis
aris Balthici et Septemtrionis, quae, vti ſupra
ctum eſt, tunc temporis in exitu erant. At et
ſum hoc Diarium Hamburgenſe idem mox fatum
ıbiit, quippe abruptum eſt cum menſe Decembri
ını 1709. ac *Tomo VII.* Conf. de hiſce Diariis
OHLII *Praefationes*, praemiſſae *den Hamburgiſchen
erichten annorum 1741. et 1742.*

Anno 1715. IOH. GOTTLIEB KRAVSIVS, ſuaſu po-

 tiſſimum

tiſſimum hortatuque, imo et ſumtibus, Ioh. Burch. Menckenii, inchoauit lingua Germanica *Neue Zeitungen von gelehrten Sachen, oder geſammlete Nachrichten von allem, was ein Jahr über in der gelehrten Welt Ruhm- und merckwürdiges vorgefallen. Lipſiae in 8.* Paullo ante Auctor in animum induxerat, Noua, quae rei litterariae commodo per vniuerſam prope Europam variis linguis publicarentur, aut quae forte amicorum indagari ope poſſent, vnum cogere in locum, ac ſeptimo quouis die cum eruditis communicare. Id autem quum aliis obrutus negotiis differret aliquamdiu, eadem fere prouincia a non nemine in Belgio occupabatur, quem imitati ſunt Francofurtenſes, itemque Lipſienſis quidam, eo ipſo anno 1715. *in 4.* exhibens *wöchentliche Poſt-Zeitungen von gelehrten Neuigkeiten.* Hi tamen aliorum conatus tantum abeſt, vt reuocarint ab inſtituto, vt ad perficiendum potius Krauſium incenderint. Prodiere igitur per annum 1715. et 1716. plagulae dimidiatae duae et quinquaginta, in quibus tum ex Ephemeridibus eruditorum omnibus, tum ex litteris amicorum, praeſertim ad Menckenium, ex plurimis Europae regionibus perſcriptis, excerpta memorantur noua litteraria, ad Vitas et opera eruditorum, reliquumque Hiſtoriae litterariae adparatum ſpectantia. Inſeruntur multorum, quae iam tum variis linguis proſtabant, Diariorum ſumma capita, notatis diligenter iudiciis, ſi talia de ſcriptis aliisque doctorum hominum conatibus lata ibidem fuerant. Taceo plura iucunda lectu. Tam paucarum vere plagularum anguſtia quum cuncta non caperet, ſubnectere placuit Supplementa XII. in quae ſerius cognita reiicerentur. Factum ita per duos annos priores: anno deinde 1717. ſequentibusque omnibus quauis hebdomada Partes II. ſunt editae, adeoque centum quotannis ac quatuor, vel quinque,

quinque, Supplementis plane praetermiſſis. Sub initium anni 1734. abeunte Krauſio a munere ſcribendi haec *Noua*, Vitembergae etiam per aliquot annos ab eodem collecta, eius in locum ſucceſſit FRID. GVIL. STVBNERVS, qui tamen, ob mortem praematuram, non niſi duo Volumina confecit. Itaque Frid. Otto Menckenius, ad quem negotii paterni cura deuoluta erat, lampada tradidit WOLFG. BALTHAS. a STEINWEHR, hoc tempore celeberrimo in Academia Viadrina Profeſſori. Poſt eius a Muſis Lipſienſibus diſceſſum anno, quantum recordor, 1740. vacuum occupauit locum IOH. IOACH. SCHWABIVS: exacto tamen triennio, vt inſtitutum Reipublicae litterariae magis redderetur proficuum, ſex eruditi Viri Lipſienſes, coniunctis viribus, *Noua* iſthaec continuanda ſuſceperunt. Vid. *Annus* 1742. *p*. 831. Mors Menckenii a. 1754. nouae cauſſa mutationis fuit. Heredes enim eiusdem hac de re pactionem fecerunt cum CAR. ANDR. BELIO, Prof. Lipſ. clariſſimo, cuius auſpiciis ad hunc vsque diem, ſine intermiſſione, antiqui tela Operis producitur. Singulis annis Volumen prodiit, ab anno 1717. duas diuiſum in Partes, tribusque inſtructum Indicibus, primo Diariorum, et aliorum huius fere generis librorum, quorum iniecta eſt mentio; altero Auctorum omnium; tertio Scriptorum anonymorum. In Praefationibus breuiter ſemper ſtrictimque repetuntur, quae fuſius per annum integrum memorata ſunt; atque adeo cognoſci exinde nullo poteſt negotio, quae ſingulis litterarum generibus factae ſint quotannis acceſſiones, et quae ſtudia acrius nunc remiſſiusue excolantur, quam olim. Quumque in his ſchedis litterariis vel parcius, vel plane non, locum habere poſſet eorum, qui in nobilioribus exterorum eruditorum Diariis recenſentur, librorum expoſi-

tio, addebatur, vt multorum ſatis deſiderio fieret, abexeunte m. Iunio a. 1734. quauis hebdomada Supplementum vnius plagulae. Titulus noui Operis eſt hic: *Nöthiger Beytrag zu den neuen Zeitungen von gelehrten Sachen, oder umſtändliche Auszüge aus denen gelehrten Monaths-Schriften, welche in den neuen Zeitungen von gelehrten Sachen nicht Platz hatten.* Abſoluta ſunt Vol. VIII. *in 8.* quorum poſtremum prae; ſe fert an. 1743. Primum elaboratum fuit a STVBNERO: caetera tribuuntur GE. FR. RICHTERO, STEINWEHR, et GE. FRID. BAERMANNO. Indices varii vſum egregium praeſtant. Nec praetermitti debet *das Vniverſal-Regiſter der Leipziger gelehrten Zeitungen, ingleichen der Beyträge* caet. Vol. I. *a.* 1740. *in 8.* Vol. III. *a.* 1743. excuſum. Plura non vidi. In *Catalogo* tamen *Bibl. Bunav. Tomi I. Vol. I. p. 491.* indicantur eorundem ſeptem, quod falſum ideo eſſe videtur, quoniam in *den Leipz. gel. Zeit. a.* 1741. *p.* 896. Volumen tertium vltimum dicitur. Caeterum cf. *Acta Erud. Lat. anni* 1716. *p.* 333. *ſq.*

Sub huius conatus initium quum plures exterorum, linguae Germanicae ignari, quibus operis ſuſcepti ratio aut ex Eruditorum Actis, aut aliunde innotuerat, vt Latine quoque legi haec Noua poſſent, optare viderentur: KRAVSIVS cum ipſo *anno* 1718. *ibidem in 8.* ſingulis menſibus bina edidit folia, alterum ad Calendas, alterum ad Idus, eaque hoc inſigniuit titulo: *Noua litteraria, in Supplementum Actorum eruditorum diuulgata, obſeruationibusque hiſtoricis, phyſicis et mathematicis diſtincta.* In *primo* ſtatim *Volumine* Auctor ita praeloquitur inter alia: *Non autem animus eſt mihi, aut reddere exteris, quae ipſorum ex diariis ad notitiam peruenerunt meam, aut noſtris crambem recoctam apponere; quin potius ſedulo cauebo, ne eadem, quae collecta ex omnibus patrio ſermone legenda exhibui, repetantur, vt adeo non bis*

modo,

odo, ſed omnibus, quae publicantur, ephemeridibus 'terariis Latina haec noſtra ſupplementi loco futura it. De Germanis vero meis prae caeteris ero ſolli- tus, cum videam quam plurima eorum exteros latere, nonnullis ſaepe minus recte ipſis conſtare, quod tum iguas noſtrae difficultate, tum locorum diſtantia, m aliis impedimentis a penitiori rerum noſtrarum gnitione probibentur. Additur tandem: *nec obſer- itiones nouas, phyſicas, mathematicas, criticas, phi- logicas, et ſi quas iſtis ſimiles alias ſchedarum iſta- um beneficio ad exteros perferri optauerint viri docti, axime, quae breuitate et ſelectu ſe commendabunt, m excluſurus.* Hac ratione Auctor non ſine laude :ogreſſus eſt vsque ad annum 1723, quo *Volumen I.* idque vltimum, quolibet Indice perſonarum : rerum inſtructo, typis eſt impreſſum. Cum Vo- imine III. autem ipſis tantum Calendis vna plagu- diſtributa, Prioribus etiam Voluminibus paſſim iſertae conſpiciuntur figurae, aeri inciſae. Conf. *e deutſchen gelehrten Zeitung. a. 1722. p. 432.*

Lipſienſium induſtriam aemulati ſunt Hambur- enſes, eo potiſſimum conſilio, vt praeter alia, ripta in Saxonia inferiori ſpeciatim edita indica- :nt, quum Lipſienſes occupati maxime in recen- ndis peregrinis eſſent. Itaque *a. 1729. Hambur- in 8.* prodierunt duobus per hebdomadam foliis, ira CHPH. FRID. LEISNERI, *Niederſächſiſche neue eitungen von gelehrten Sachen*, ſiue, vt ab anno 1731. cebantur, ne Menckenium in iure adquiſito in- :rpellare temere, adeoque res inuadere alienas deretur Auctor, *Niederſächſiſche Nachrichten von lehrten neuen Sachen.* Hoc ipſo tamen anno 1731. :ſtitit conatu Leisnerus, et IOH. PETRO KOHLIO, rofeſſori aliquando Petroburgenſi, omne nego-

 tium

tium reliquit; at mox anno inſequenti reſumſit telam languore, vt ait, et negligentia Kohlii motus, cui varia ideo exprobrat in Praefatione *anni* 1732. quae legi vtique meretur tota. Adiutores tunc temporis nactus Leiſnerus eſt Ioh. Mattheſonium, cui Anglica multa et Muſica: C. P. Kriegerum, Iuris Practicum, cui iuridica praecipue: Chriſt. Ioach. Loſſau, cui medica: Ioh. Henr. a Spreckelſen, cui botanica deberi profitetur. Meminit etiam aliorum Virorum doctiſſimorum, interque hos Profeſſoris cuiusdam Hamburgenſis, qui ſuas beneuole ſymbolas contulerint. Sub finem autem menſis Martii a. 1734. iterum deſeruit inſtitutum Leiſnerus, trecentis, vti in *Praefatione*, anno 1733. praefixa, monet, cauſſis coactus. Praecipua forſitan fuit odium quorundam, quod veritatis ipſi ſtudium, ſtilusque non nunquam aculeatus peperit. Succeſſit eidem CHRISTIAN. MELCH. HOLTZBECHERVS I. V. D. a quo profecta eſt continuatio annorum 1734. 1735. et 1736. Hoc poſtremo finito colophonem addere ſimul placuit Operi Voluminum VIII. Multa ſunt in his lectu omnino digna, nec obuia vbiuis: multa quoque acriter diiudicata, pro conditione ſcriptorum, quibus in iisdem locus eſt datus.

Interim clariſſimus KOHLIVS, obſeruans ſagaciſſime, non ſine commodo quodam conſcribi Ephemerides litterarias, *ibidem anno* 1732. ipſe exorſus eſt tales, inſignitas hoc titulo: *Hamburgiſche Berichte von neuen gelehrten Sachen* caet. Singulis annis Volumen *in* 8. editum: anno tamen 1757. peracto deferbuit Auctoris ardor, adeoque *Volumen XXVI.* claudit theatrum, in quo permulti fuerunt inducti nihil ingenii, nihil auctoritatis apud Reipublicae litterariae ciues habentes. Poſtrema certe Volumina inſigni rerum memorabilium laborare inopia

nopia videntur. Quod iudicium ſi quis forte iniquum dixerit, is legat benignius, quaeſo, in REIMANNI *Catal. Bibl. ſuae, Tomo II. p.* 731. En! locum integrum: *Res in Republica litteraria Saxoniae inferioris maxime et ſuperioris geſtae ea ratione referuntur, vt dubitare queas, an prodeſſe magis, an delectare Auctor voluerit. Genus dicendi liquidum eſt, et ingenioſum, et dulce. Oeconomia Schediaſmatum ad Syſtematum indolem accommodata. Phaenomena ex proprio litterarum commercio nata. Iudicia circumſpecta, modeſta, rara. Nec ſpiſſis Voluminibus tantum in his Ephemeridibus Hamburgenſibus eſt locus, ſed et ſchedis minoribus, quae facile pereunt, ſi quidem commemoratione dignum quid contineant.* Statim Kohlii in locum ſucceſſere alii quidam Viri doctiſſimi, quos inter praecipuum eſſe CHRISTIAN. ZIEGRA percepi, hique *anno* 1758. inchoarunt *Hamburgiſche Nachrichten aus dem Reiche der Gelehrſamkeit, in* 8. Volumini I. praemiſſa Praefatio lectu iucunda, in qua de vitiis eiusmodi ſchedarum, quae apud nos frequentiores ſunt, ac facile poſſent nominari, data opera diſſeritur. Pergunt adhuc ſtrenue Auctores. Nota ſunt porro alia, quae hanc augent claſſem, Hamburgenſium Diaria, ſcilicet *Beyträge zur Aufnahme der gelehrten Hiſtorie und der Wiſſenſchaften*, quae ſchedae *a.* 1740. *in* 8. auctoribus ALARDO et WODARCHIO coeptae, cum *Volum. IV.* ſub *anni* 1743. finem deſierunt: et *die freyen Vrtheile und Nachrichten zum Aufnehmen der Wiſſenſchaften und der Hiſtorie überhaupt.* Natalis huius Diarii, quod ſtudio parentis ſui, BARTH. HENR. ZINCKII, ad *Volumina XVI.* excreuit, incidit in *annum ſequentem*, et *a.* 1759. exitum habuit. Eius vero nunc locum occupant *die freymüthige Briefe über die neueſten Werke aus den Wiſſenſchaften in und auſſer Deutſchland.* Quouis menſe promiſſa eſt Pars ſex vel ſeptem plagula-

gularum *in 8.* reique initium factum ſcio a menſe Ianuario *anni* 1760.

Prodierunt quoque ab *anno* 1736. ad hunc vsque diem *in 4. Franckfurthiſche gelehrte Zeitungen, darinnen die merckwürdigſten Neuigkeiten der gelehrten Welt, ſowohl in Anſehung der ietztlebenden Gelehrten, als auch aller zur Gelehrſamkeit gehörigen Wiſſenſchaften, Künſte und Sprachen, umſtändlich berichtet, und inſonderheit der gegenwärtige Zuſtand aller in und auſſer Deutſchland blühenden hohen Schulen und Geſellſchaften, mit unpartheyiſcher Feder entworffen.* Originem debent Noua illa litteraria SAM. TOBIAE HOCKERO, Notario Caeſareo, cuius de conatu parum honorifice iudicatur in *den Leipz. gel. Zeitung. a.* 1736. *p.* 590. *ſq.*

Magno certe plauſu eruditae ciuitatis conſortes exceperunt *die Göttingiſchen Zeitungen von gelehrten Sachen.* Initium fecit laudatus iam ſupra STEINWEHRIVS *a.* 1739. Poſt eius diſceſſum curam laboris GOTTLIEB SAM. TREVERVS ſuſcepit, cui an. 1743. morte exſtincto praematura ſucceſſerunt WILLICHIVS, OEDERVS, SIMONETTIVS, qui et deinceps ſe coniunxit cum BOEHMERO, HALLERO et KAHLIO, Viris ampliſſimis. *Anno* 1753. *ſq.* hac noua inſcriptione: *Göttingiſche Anzeigen von gelehrten Sachen, unter der Aufſicht der Königl. Geſellſchaft der Wiſſenſchaften,* ſchedae vtiliſſimae continuatae ſunt, et ab hoc tempore in iis adornandis occupatus praecipue fuit IOH. DAVID MICHAELIS V. C. induſtria ſuffultus illuſtris SCHEIDII, et aliorum quorundam. Viginti iam Tomos, qui in duas quotannis Partes diuidi ſolent, excedunt. Stilus recenſentium eſt elegans, dilucidus et grauis: delectus rerum egregius: iudicia libertatem ſentiendi redolent, at aequam eandem et modeſtam: nec implentur horrea meſſe aliena, vt vnus alterue eorum,

qui

[redacted]

qui idem agunt, impudentiſſime facere ſolet. Optanda eſt igitur laboris diuturnitas.

Auctore IOH. CAR. DAEHNERTO *Gryphiswaldiae anno* 1743. *in 8.* accepimus *Pommerſche Nachrichten von gelehrten Sachen.* Quo litterario negotio, propter impedimenta grauiſſima, *a. 1748.* finito, *ibidem a. 1750.* iuſſu ſuperiorum iterum ſuſcepit illud vir doctiſſimus, hac noua inſcriptione notatum: *Critiſche Nachrichten.* Sed anno 1754, abſoluto *Volumine V. in 4,* eius quoque rei depoſuit curam. Recenſuit Auctor libros varios egregie, hosque potiſſimum, qui ad litteras humaniores referuntur. Neque tamen iuſto ſemper tempore ſchedae hae emittebantur. Coniuncta fuit cum Relationibus criticis *die Pommerſche Bibliothec, eadem forma,* quod inſtitutum per menſes continuatum Hiſtoriae patriae, tam ciuili, quam litterariae, et iis pariter, quae digna notatu videbantur de Pomeraniae eruditis, dicatum fuit. Hanc ſolam Bibliothecam, additis Nouis litterariis exterorum, poſt a. 1754. exitum prouehere longius conſtituit Auctor: neſcio autem, qui fuerint conſilii laudabilis euentus.

Annus 1749. protulit *die Ienaiſchen gelehrten Zeitungen in* 8. *mai.* Architecti praecipui ſunt celeberrimi Viri GE. ERHARD. HAMBERGERVS BASIL. CHR. BERNH. WIEDEBVRGIVS, CAROL. GOTTHELF MVLLERVS, ZENCKELIVS, HIRTIVS, BLAVFVSIVS, IO. GOTTFR. MVLLERVS, iam biblioth. academicae praefectus, et alii. Nonnulli iam deceſſere. In Parte I. quae loco Praefationis eſt, exponitur conſilii ratio. Conſtitutum quippe fuit a Societate, primum dare locum ſcriptis Ienenſium eruditorum, ſi quidem alicuius ſint momenti; alterum ſelectis iis, quae in Germania, extra Academiam Salanam, prodierunt, ita tamen, vt

vt vbique indicetur tantum, quid noui, quid boni prae aliis, in iisdem inueniatur, inſertis, oblata occaſione, vindiciis contra iniquas aliorum, qui Ephemerides litterarias edunt, cenſuras. Memorantur etiam exterorum ingeniorum monumenta, vel ab aliis praetermiſſa, vel non ſatis adcurate inſpecta. Hominum vero ieiunorum et inanium, ſcribendique pruritu agitatorum, ſchedulas leuidenſes, maxime ſi alibi ad caelum elatae laudibus fuerint, acri nonnunquam aceto perfundunt Auctores, partim vt in ſeſe deſcendant, et quam ſit ipſis curta ſupellex agnoſcant miſeri: partim ne plures exemplo ſuo, tamquam peſte grauiſſima, inficiant. Nec parcunt Viris, de re litteraria bene meritis, ſi vel tumidi ſuperbia criſtas tollere, ideoque inclinare ad nugas, vel ſcriptis, aeterna tegendis obliuione, parta olim decora diminuere coeperint. Vide v. g. lepidam ſatyram in *Parte I. anni 1750. p. 4.* item *p. 740.* Duo priora Volumina, ſumtibus Cunonis eleganter excuſa, habeo in manibus: reliqua horum Nouorum non poſſideo. Sunt eorundem *Vol. IX.* generatim, *anno*que *1757.* labor omnis deſiit.

Addo adhuc *die Roſtockiſchen gelehrten Nachrichten.* Noua haec, (quae *Wismariae a. 1751.* antecedebant *die Mecklenburgiſchen gelehrten Zeitungen*, auctore VALENT. IAC. MÖLLERO, Med. D. et Vrbis Phyſico, de quo vid. *die Roſtockiſchen gelehrten Nachrichten, anno 1757. p. 504.*) *Roſtochii a. 1752. in* 8. primum edita, maxime debentur praecellentiſſimo Profeſſori, ANG. IOH. DANIELI AEPINO. Inſtitutum praecipuum eſt, vt ſcripta Mecklenburgica, nouiſſime in lucem producta, recenſeantur. Neque tamen alia negliguntur, quae in variis Ephemeridibus forſitan fruſtra quaeſiueris. Stilo Auctores vſi ſunt iucundo et plerumque eleganti. Iudicant etiam libere, quamquam modeſtiae fines non trans-

anseunt. Deducunt filum adhuc: videntur au-
m Volumina priora, varietate rerum ac praeſtan-
ı, eſſe anteponenda poſterioribus.

Gallica lingua I. IGNATII RODERIQVII cala-
us *Coloniae Agripp. 1743. in 8.* publicauit *Correſpon-
nce des Savans, ou Nouvelles litteraires des diverſes
rrties de l'Europe.* Singulis Mercurii Sabbathique
ebus plagulam dedit Auctor, quae, finito trime-
i, Partem, et, exacto ſemeſtri, Tomum iuſtae for-
ae conficiunt. Praeter duos autem anni huius
omos nihil amplius vidi. Defuiſſe credo emto-
s, et hanc forte ob cauſſam, quoniam nimis co-
oſe de libris nouis diſſeritur, quod in eiusmodi
hedis fieri, mea ſententia, non debet.

§. XXIII.

Paucis adhuc de aliis quibusdam Diariis Ger-
anorum vniuerſalibus agamus. Leuioris momen-
ſunt *des Frantzöſiſchen Helicons Monaths-Früchte,
er getreue Veberſetzungen und Auszüge allerhand
rieuſer und auserleſener Frantzöſiſcher Schriften von
aats- Welt- und Liebes-Händeln, wie auch andern
oraliſchen, geographiſchen und dergleichen Materien,
erreicht von Talandern. Leipzig 1696. in 8.* Auctor
variis ſcriptis Germanicis, fabulis praeſertim Ro-
anenſibus, quas noſtra aetate nemo legit, haud
notus, eſt AVGVSTVS BOHSIVS. I. V. D. et Pro-
ſſor olim primarius in Academia equeſtri Ligni-
nſi. Perperam eum cum Ioh. Andr. Boſio, Pro-
ſſore Ienenſi celeberrimo, commutauit tectus ille
. P. L. M. in *der gründlichen Nachricht von Frantzö-
ſchen, Lateiniſchen und Deutſchen Journalen, p.* 70.
ptimus forte, inter reliquos Bohſii illius libros,
t modo memoratus, in quo recenſionem ac trans-
ionem ſuſcepit ſcriptorum Gallicorum hi-
ſtori-

ſtoricorum, moralium, atque ſimilium. Patet autem ex toto inſtituto, has Ephemerides non tam eruditis ſcriptas eſſe, quam iis, qui otii conſumendi cauſſa lectione ducuntur. Anno 1696. per menſes ſingulos prodierunt, eodemque finito adiectus eſt rerum Index. Abruptae poſtea, reſtitutae demum fuerunt a. 1703. ita tamen, vt non amplius per ſpatium menſtruum, ſed per trimeſtre ſaltim, ederentur, facta diuiſione in *Winter- Frühlings- Sommer-*et *Herbſt-Quartal.* Sequentibus annis ager ille aridus fructuum nihil tulit.

Maiori iure ad Ephemerides litterarias pertinet *der Deutſche Pavillon der Muſen, oder Verſammlung der Gelehrten, welche in Recenſirung und Beurtheilung der allerneueſten Schriften zum Aufnehmen der Gelehrſamkeit einigen beliebigen Beytrag thun, Lipſ.* 1725. 8. Deſcribere auctores, inter quos praecipuus fuit MICH. RANFFTIVS, eos potiſſimum libros, qui aliis in Diariis Germanorum locum haud inuenerunt, non nunquam eruditi Viri, morte deleti, Vitam, itemque, data occaſione, commentationem argumenti theologici, hiſtorici, vel philoſophici intermiſcere voluerunt. Conf. *die Leipz. gel. Zeit. a.* 1725. *p.* 378. *ſq.* At mox, edita Parte VIII, receſſerunt a labore hoc, qui ſeſe commendauit ob iudicia ſolida et moderata, Obſeruationesque haud contemnendas.

Apud Hamburgenſes menſe Ianuario *a.* 1728. *in* 8. lucem viderunt *Hamburgiſche Auszüge aus neuen Büchern und Nachrichten von allerhand zur Gelahrtheit gehörigen Sachen.* Princeps inſtituti ratio in eo conſiſtit, vt ſcripta, in Saxonia inferiori excuſa, diligenter recenſeantur, additis doctorum hominum vel Vitis, vel cogitatis, quae nondum diuulgata fuerant libellis eriſticis, a moderatione animi non ſeiunctis, omnibusque, rem litterariam quodam-

modo

modo illuſtrantibus. Non quidem ſingula praeſtita ſunt, quae promiſerat Auctor, IOH. GE. HAMANNVS, quippe mox altero anno cum Parte XVII. conquieuit eiusdem ſtudium: interim tamen nihil obſtat, quo minus hocce Volumen inter melioris notae Diaria referatur. Partem XII. ſequuntur Indices librorum memoratorum rerumque praecipuarum. Quaelibet etiam Pars exhibet Conſulum, Syndicorum, vel ſeniorum tunc temporis Senatorum Hamburgenſium imaginem, perita Fritzſchii manu aere excuſam.

Quae *Tubingae a. 1730. in 8.* originem habuerunt *Relationes von gelehrten Neuigkeiten*, eas ipſe ſibi IOH. IAC. MOSERVS, Ictus notiſſimus, vindicat in *Lexico* ſuo *der ietztlebenden Rechtsgelehrten, p. 184. edit. ſecundae.* Inueniuntur in hiſce ſchedis excerpta Diariorum litterariorum, quae in Germania, Belgio, Anglia, Gallia et Italia adornata tunc temporis fuerant, item ſcriptorum, per partes continuatorum: porro memorabilia de Vita operibusque doctorum hominum, nouiſſime mortuorum: expoſitio actorum inter ſuperſtites, librorumque vel nuper editorum, vel prelo ſubiectorum, vel promiſſorum: Noua denique de conditione praeſenti Vniuerſitatum, Academiarum, Societatum litterariarum, Gymnaſiorum, Bibliothecarum, aliisque ad rem eruditorum ſpectantibus. Haec omnia ſex Capitibus plerumque indicari ſolent, quorum, vltimum Miſcellanea litteraria ponit ob oculos. Totam autem Partem XI. implet, loco forſitan inopinato, commemoratio ſcriptorum variorum Moſerianorum. Claudit riuos Pars XII. anno 1731. diuulgata, cui Index Auctorum et rerum accedit. Quaelibet earundem ex plagulis ſex conſtat. Non eſt deneganda labori huic ſua laus; poterat Moſerus tamen partes, quas ſuſceperat, melius agere, ſi animus

mus fuiſſet ſerio, diutius in hac verſari officina.

Progrediamur ad bina Diaria Gottingenſia. Prius inſcriptum eſt *Abriß von dem neueſten Zuſtande der Gelehrſamkeit*, *und einigen wichtigen Streitigkeiten in der politiſchen Welt.* Pars I. prodiit *Gottingae an.* 1737. Pars XVI, eademque poſtrema, *a. 1744. in 8.* Patet exinde, paullo tardius haſce ſe Partes, quae duo Volumina conficiunt, ſequutas fuiſſe. Auctores, quos inter locum primum tenuit LVD. MART. KAHLIVS, tum clariſſimus Acad. Prof. iudicant libere de varii generis Operibus, ſtilo tamen vtuntur quandoque nimis acuminato. Sub finem Partis Noua litteraria, et a quarta Parte ſcripta in controuerſiis illuſtrium edita, quae *Deductiones* vulgo dicimus, recenſentur diligenter, doctisque paſſim Obſeruationibus ornantur. Alterum Diarium exſtat Latine compoſitum, adhibito titulo: *Relationes de libris nouis.* Excuſum eſt, dirigente negotium Societate Scientiarum Regia, *Vol. I. ibid. a.* 1752. *in 8.* et Faſciculos quator continet, ſingulis plagulas decem octoque ſuppeditantibus. Editionis cura demandata fuit celeberrimo Viro, IOH. DAV. MICHAELIS, Phil. Prof. ordinario, et Societatis Gottingenſis Secretario, qui et Praefationem praemiſit. In ea tria ſibi propoſuit agenda, primo ſcilicet vt oſtendat, quo pacto Societas ſcribendis Relationibus coaluerit, deinde vt conſilii rationes exponat, tandem vero doceat, qui ſint de libris nouis ſententiam dicturi. Certas Auctores condidere leges, quarum haec ſumma eſt: *enarrantor libri maioris momenti, ac qui nouae aliquid veritatis continent, ita quidem, vt ſi libros ipſos nanciſci plurimi nequeunt, ſententiis certe atque inuentis auctorum abundent, ſintque illis bibliothecae inſtar relationes Gottingenſes; minoribus libris, niſi molis exilitatem argumenti vbertate compen-*

tpenſent, locus nullus eſto; libri damnati non com- morantor, niſi nouis ratiociniorum fraudibus veri- i infeſti, aut tantum celebritatis ipſo errore nacti rint, vt de illis curatius doceri velle lectores vide- 'ur; libros cenſendos quisque ſociorum ipſe legito, 1ue ex aliorum commentariis excerpito, quae de illis ibit, eaque, quae grata et iucunda non indoctis le- ribus fore ſperat, quae noua eſſe, aut ſaltim non is nota intelligit, delibato, ac ſi fieri poſſit, cura- vt ſua enarratio ipſius libri inſtar acutioribus eſſe :at, verbis tamen paucis res multas complectitor; 'tum ne eſto, aliorum, qui ſocii non ſunt, enarra- nibus pro ſuis vti, quodſi autem librum ad ſuam :ntiam pertinentem enarratione dignum quis iudi- , nec ipſe, ob temporis anguſtiam cenſere poſſit, pe- o ab alio laboris ſocio ordinario, vt illam ſcriptionem ſe ſuſcipiat; nec vero incommodum viſum eſt, ab , qui auditores perpetui Societatis Regiae fuerint, n Gottinga diſceſſerint, aptique negotio fuerint, pe- vt de libris relationes mittant, qui Gottingae ha- 'i non poſſunt, de eorum tamen ſcriptionibus prae- iudicato, ſeuerius ab illis ſcripta mitigato, et ſi qua a emendanda fuerint, emendato, ſententias demen- r demito, nec tamen addito, quae auctoribus diſpli- 'e poſſe videbuntur, haecque omnia aut ipſe facito, : alii laboris ſocio committito. Quodſi ſcriptio ologica fuerit ab aliis miſſa, ad Cancellarium, 1. Laur. a Mosheim, *eius cenſura pertineto.* Prae- Societatis Regiae praeſidem illuſtrem, ALBER- M ab HALLER, relationibus conficiendis operam derunt MOSHEMIVS, FRID. ESAIAS PVFENDOR- /S, CHR. LVDOV. SCHEIDIVS, et IOH. MATTH. SNERVS, Viri ſummi, quibus acceſſit laudatus

 MICHAE-

MICHAELIS, et, ni fallor, DAVID. GE. STRVBIVS etiam, ſenex meritis ac dignitate conſpicuus: is certe ſua de nouis libris iudicia promiſerat ſub inſtituti exordium. Alii, qui ſuas contulerunt ſymbolas, nominis mentionem fieri publice noluerunt. Plura petantur ex Praefatione, quam ſupra adduxi. Tribus quibusuis menſibus Faſciculus prodiit, eorumque decimum ac tertium, ſeu Voluminis IV. primum, vidi *annum 1756.* praeferentem. Continuare poſteà voluerunt laborem priſtinum Auctores, vti docent *die Götting. Anzeigen von gelehrten Sachen a. 1757. p. 473*; ſed ad hunc vsque diem non licuit exſequi deſtinata.

Anno 1747. Berolini conſtruebatur *Berliniſche Bibliothec, worinnen von neu herausgekommenen Schriften, und andern zur Gelahrheit gehörigen Sachen, kurze Aufſätze und Nachrichten mitgetheilet werden.* Deſiit opus *a. 1750.* cum Parte quarta et viceſima. Itaque non niſi *Volumina IV. in 8.* proſtant. Exponitur in his ſtatus praecipue litterarius terrarum Boruſſicarum, adiectis ſubinde relationibus cum de libris vel nondum editis, vel rarioribus, qui ſunt in Bibliotheca Regia obuii, tum de Vita hominum eruditorum, item integris commentationibus epiſtoliſque antea non excuſſis, tandemque memorabilibus variis, quae gentes effecerunt exterae ad propagandos eruditionis fines. De auctoribus laboris audiamus PERARDVM V. C. in *Catalogo Bibliothecae ſuae, Sedini a.* 1756. diuulgato, *p. 351.* Ita vero ille: *Les auteurs de ce Journal, qui a été bien reçu du Public, et dont les Litterateurs ont vû l'interruption avec peine, étoient divers gens de lettres, qui vivoient alors à Berlin. Mr. le Docteur* Jean Charl. Conr. Oelrichs, *Comte Palatin, et Profeſſeur en Droit au College Roiale et Académique de Stettin, en avoit*

avoit la principale direction, il y a fourni les extraits des livres de Droit, un grand nombre d'articles hiſtoriques auſſi bien que les Nouvelles litteraires. Ses Collegues etoient Mr. Philippe Jacob Ammendorff, *à preſent Docteur et Profeſſeur en Theologie à Douisbourg; Mr.* Jean Charl. Guillaume Moehſen, *Docteur en Medecine à Berlin; Mr.* Charl. Louis Muzelius, *Paſteur de l' Egliſe Reformée Allemande à Prentzlow; Mr.* Samuel Murſinna, *Prorecteur du College du Werder à Berlin; Mr.* Erneſte Auguſte Schultze, *Recteur de l' Ecole Reformée de Francfort ſur l' Oder; Mr.* Dan. Henri Hering, *Candidat du St. Miniſtere, et Mr.* Melch. Louis Widekind, *ſecond Paſteur de l' Egliſe Reformée Allemande du Werder et de la ville neuve à Berlin, mort le 18. Fevrier 1756. au grand regret de ſon Egliſe, de ſes Amis, et de la Republique des Lettres.* Commentationes, quas WIDEKINDVS paſſim inſeruit, memorat STOSCHIVS in *dem neuen gelehrten Europa, Parte XI. p. 677.* Praeter hos Viros laudatos nonnulla ſuppeditauit etiam doctiſſimus IOH. HENR. TODIVS, qui tunc temporis Luneburgi commorabatur. Continuationem harum Ephemeridum PERARDVS dicit *die vermiſchten Abhandlungen und Urtheile über das neueſte aus der Gelehrſamkeit. Pars I. Berol. a. 1756. in 8. maj.* prodiit, *VI. ibid. 1757.* cum Indice, qui Volumini I. finem imponit. *Pars VII.* ſeu prima Voluminis II, *a. 1759.* eſt diuulgata.

Succedat aliud Diarium, *Lipſ. a. 1748. in 8.* inchoatum. Nominatum eſt *die critiſche Bibliothec,* parentemque partus huius ſe profitetur IOH. ANDR. FABRICIVS in *dem Abriſs einer allgemeinen Hiſtorie der Gelehrſamkeit, Tomo I. p. 870.* Habuit tamen alios quosdam adiutores. In Praefatione regulas, quas praeſcripſerat ſibi, communicat cum Lectoribus. Latine repetam, quae ideo Germanice indicauit Vir doctus. Recenſebo, ait, libros antiquos, eos-

 demque

demque rariores inprimis et ſingulares: neque vero praetermittam plane nouos: de his aeque ac de illis, adcurate prius memorato argumento, dicam ingenue, quid boni complectantur, quid contra in iis deſiderandum ſit: varia intermiſcebo, quibus emendari queat Hiſtoria litteraria: addam quandoque commentationem de rebus ad Philoſophiam, Theologiam, Linguasue pertinentibus: examinabo, ductu artis criticae, Diaria nonnulla, et eius generis libros: legetur nunc hic, nunc illic, eruditi hominis Vita: dabo, quae collegi ad illuſtrandam quarundam diſciplinarum hiſtoriam: quosdam immerito laceſſitos a maleuolorum iniuriis vindicabo, eos vero, quos peruerſos, fraudisque ac Pedantismi reos deprehendi, commoda occaſione in ſcenam producam: monſtrabo etiam, quid praeſtari adhuc in hac vel illa diſciplina queat: aniles fabulae vt euellantur ex animis, detecta earundem vanitate, adnitar: noua litteraria, quae mihi quidem innotuerunt, ſubiiciam: euitabo blanditias pariter et cauillationes: denique orationes apte compoſitae ornataeque, poemata item, chartae publicae, epiſtolaeque doctorum Virorum nondum editae hic locum habebunt. Hactenus Auctor; qui an omnia deſtinata ſit exſequutus, iudicium penes Lectores eſto. Cf. *die Ienaiſch. gel. Zeit. a. 1749. p. 101. 106. et 531. ſq.* Id interim adfirmare certo licet, multa proferri ab eo, quae non proſunt tantum egregie, ſed etiam delectant. Singulis annis ſex Partes promittebantur, quae Volumen conſtituerent Indicibus auctum. At nimis lenta fuit laboris continuatio. Volumen quartum enim *anno* demum *1759.* finitum eſt.

In eadem Academia *a. 1753.* lucem viderunt *Commentarii Lipſienſes litterarii in 8.* nitide, parum tamen emendate, excuſi. Debentur conſilio FRID. PLATNERI,

NERI, Icti acPhilologi non vulgariter docti, qui collegas habuit Ioh. Fr. Chriſtium, Paul. Bern. Vidalium, Iſlandum, et alios Viros celebres, mihi nondum cognitos. Triplex autem libelli dos eſt. Primum enim occurrunt Excerpta e libris nouis; deinde Auctorum Exercitationes, non editae antea, inter quae et conſpicitur non nunquam Vita eruditi mortui nuper, et in Saxonia de litteris optime meriti; poſtremo Noua ex Academia Lipſienſi. Singulis annis promiſſae fuerant Sectiones VI, qualibet continente octo plagulas. Et hae quidem iuſtae formae Tomum explent, quem auctorum rerumque Index reddit vtiliorem. Haud ita pridem conſpexi demum Tomi II. Sect. 3. Etenim paullo tardius adhuc, forte ob iniqui belli furorem, hoc etiam proceſſit Opus pulchrum, relationibus de iis ſcriptis, etiam minoribus, deſtinatum, quos alii vel plane praeterierunt, vel non ſatis indicauerunt adcurate. Maxima librorum commemoratorum pars ad litteras ſpectat elegantiores. C. *Götting. gel. Zeit. anno 1753. p. 1302. ſq. Ibidem a. 1756. in 8.* prodiit *die Brittiſche Bibliothec.* Exhibentur in his ſchedis vtiliſſimis Excerpta ex libris Anglicis, vel iis ſaltim, qui apud Anglos excuſi fuerunt, adcuratae item translationes Commentationum praeſtantiorum, Vitaeque hominum doctrina inſignium. Comprobatur inſtitutum in *den Götting. gelehrten Anzeigen a. 1757. p. 1199.* Volumen I. ſex conficiunt Partes. Iam quinti aliquot Partes proſtant.

In Ducatu quoque Mecklenburgico coeptum eſt nouum Diarium, hac inſcriptione ornatum: *Neueſte Geſchichte der Gelehrſamkeit in Schweden, Roſtock und Wismar a. 1756. 8.* Vid. hic itidem *die Gött. gel. Anzeigen dicti anni, P. XX. p. 187.* Auctor, natione Germanus, iam vero Stockholmiae viuens, in Dedicatione, Operi praemiſſa, ſub litteris

A. L. S. latere voluit. Quouis anno Partem duodecim circiter plagularum iuſſit exſpectare, *anno*que 1759. pars edita eſt quarta, quam propediem ſequetur; quinta, Volum. I. vltima. Labor in Sectiones binas diſpertitus: altera *noua* ab a. 1750, altera *antiqua* ex Hiſtoria Suèciae litteraria, vbi quaedam aliorum debentur induſtriae, exponit. Vitae etiam eruditorum immiſcentur. Merito placet conatus perutilis.

Nec ſine multo plauſu exceperunt Ephemeridum Lectores *die Bibliothec der ſchönen Wiſſenſchaften und der freyen Künſte*. Haecce Bibliotheca, *Lipſ. 1757. in 8. mai.* aperta, diues eſt rerum, quae ad eloquentiam, poeſin, artesque pictoriam, chalcographicam, ſtatuariam, architectonicam, muſicam atque ſaltatoriam ſpectant. De libris itaque talium argumentorum, non tantum nouiſſimis, ſed antiquioribus etiam, ſiue apud Germanos prodierint, ſiue apud Anglos, Gallos Italosque, praecipua ſuppeditant, adduntque, ſi opus eſſe videatur, iudicium, ac ſub finem Noua ſcenica, et alia miſcella quaedam, Auctores politiſſimi. Duae Partes annuum Volumen, octo circiter ac viginti plagularum, explent. Quintum *anno 1759.* eſt abſolutum.

§. XXIV.

Iam Diaria Germanorum ſingularia deſcribere animus eſt, ea ſcilicet, quae non vniuerſum eruditionis campum ementiuntur, ſed libros tantum certae diſciplinae, et alia Noua, ad hanc ipſam referenda, indicare ſolent. Quod inſtitutum, mea quidem ſententia, dici non poteſt, quam vtile ſit eruditorum plerisque. Pauci enim legere cupiunt, quae ad ſe minus pertinere arbitrantur. Permultis etiam odioſum eſt moleſtumque,

que, ſumtus non modicos in tot impendere Ephemerides, quarum auctores permiſcent omnia, qualiscunque ſint argumenti, et ex quibus vix vnum caput cum eorum congruat ſtudiis. Horum igitur optime conſulitur rationibus, ſi ab ipſis parari facile queant Diaria vel mere theologica, vel iuridica, vel medica, vel philoſophica, vel philologica. Vid. omnino GOTTSCHEDII *Neuer Bücherſaal*, in *Praef. Vol. I.* praefixa. Eam vero laudem iure ſibi vindicant Germani, quod praeſenti aetate primi libellis eiusmodi manus admouerint. Age! diſponamus eosdem ſecundum diſciplinarum ordinem, iam pridem receptum.

Theologicas inter Ephemerides familiam ducit *das Alte und Neue aus dem Schatz theologiſcher Wiſſenſchafften Vitemb.* 1701. *in 8.* Edebantur aliquot plagulae per menſes, in duas diuiſae Sectiones, quarum altera libros antiquos, Obſeruationes rariores de nummis, inſcriptionibus, fragmentis atque reliquiis Patrum, epiſtolas Theologorum nondum editas, Acta Colloquiorum, Hiſtoriam rituum eccleſiaſticorum et controuerſiarum theologicarum, atque alia continet; altera libris nouiſſime foras datis, caet. dicata eſt. Debetur Opus, quod ad faciem Eccleſiae noſtrae, et eruditionis theologicae, depingendam inſigniter expedit, VALENT. ERNESTO LOESCHERO, beato Socero meo, tum Antiſtiti Iutrobocenſi. Primos habuit adiutores Io: Caſparum, fratrem, et Chriſt. Andr. Loſſium, a quo tamen pauca ſunt profecta. Ob diſſidium cum librario Vitembergenſi exortum, ſtatim *a.* 1702. *Lipſiae* excuſa fuit continuatio, nouo hoc titulo inſignita: *Vnſchuldige Nachrichten von alten und neuen theologiſchen Sachen, Büchern, Vrkunden, Controuerſien, Veränderungen, Anmerckungen, Vorſchlägen*, caet. Diuidebatur initio

labor ſecundum ſeriem dierum ſolis. Poſtea id mutatum, et ab a. 1704. vsque ad a. 1710. quotannis duodecim Partes, ſiue Ordines, cum Adpendice trium Partium, atque Indice; ab anno autem 1711. vsque ad a. 1719. ſex tantum Partes, qualibet octo vel decem plagulas exhibente, cum Adpendice quotannis prodierunt. Acceſſerant interim varii ſocii, nimirum Chriſtoph. Henr. Zeibichius, Hector Adrianus Ianſon, Godofr. Balth. Scharffius, Iuſt. Chriſtoph. Vthenius, Mart. Grünewald, Adam. Zahnius, Ioh. Godofr. Rochau, Mich. Henr. Reinhardus, Criſpinus Weiſſius, Ioh. Chriſt. Kochius, Ioh. Dau. Steuckardus, et Ioh. Chriſtoph. Manzelius, omnes Sacerdotes docti, partimque aliis etiam laboribus theologicis clariſſimi. Anno 1720. Loeſcherus, cauſſis grauiſſimis motus, praecipuam Diarii curam reliquit MICH. HENR. REINHARDO, qui adgreſſus eſt Opus, ita ab ſe inſcriptum: *Fortgeſetzte Sammlung von alten und neuen theologiſchen Sachen, darinnen von Büchern, Vrkunden, Controuerſien, Veränderungen, Anmerckungen, Vorſchlägen,* caet. *durch einige Diener des göttlichen Worts nützliche Nachricht ertheilet wird.* Praeter priores ſocios, quotquot tunc ſupererant, ſuas etiam ſymbolas contulerunt Ioh. Chriſtoph. Olearius, Ioh. Chriſtoph. Schüſslerus, Erdmann. Rudolph. Fiſcherus, Henr. Iac. Strubbergius, Ioh. Chriſtoph. Colerus, Ge. Chriſtoph. Zimmermannus, et Chriſt. Mündenius, qui tamen mox receſſit. Ipſe Loeſcherus ſtrenue perrexit ſuppeditare quam plurima, quorum nunquam inopia laborabat. Edidit quoque Vir, boni publici ſtudioſiſſimus, *die theologiſchen Annales des erſten und zweyten Decennii des XVIII. Saeculi, oder Begriff der Vnſchuldigen Nachrichten und Fortgeſetzten Sammlung von theologiſchen Sachen, von a. 1701. bis 1720. nebſt dazu gehörigen Supplemen-*

plementis, Verthaydigung und Verbeſſerung abgedachter Iahre der Vnſchuldigen Nachrichten, mit einiger chriſtlichen Perſonen Beyhülfe ausgefertiget. Vol. I. *a.* 1715. Vol. II. *a.* 1725. *in 8. Lipſiae* typis impreſſum eſt. In *Praefatione* prioris Voluminis initia, progreſſus et fata huius Operis enarrantur: in altero Obſeruationes ſingulares de incrementis ac diminutione eruditionis theologicae per annos decem praeterlapſos occurrunt. Cf. *Leipz. gel. Zeitung. a. 1725. p. 825.* Reinhardo, primo anni 1732. die Weiſenfelſae, vbi ſummus in aula Principis Sacerdos fuerat, apoplexia exſtincto, et paullo ante animum ab hac occupatione laxante, ipſe beatus Loeſcherus rediit ad priſtinum inſtitutum, a quo tamen quum a. 1746. penitus auerteret curas ſuas, conſenſu eiusdem ſub anni 1749. initium praefectus Diario fuit IOH. ERH. KAPPIVS, Profeſſor Eloqu. in Acad. Lipſienſi, qui mox addidit annos reſiduos. Vid. *die Leipz. gel. Zeit. a. 1751. p. 79.* Acceſſerunt ab *anno 1735.* vsque ad *a. 1742. die frühaufgeleſenen Früchte der theologiſchen Sammlung von Alten und Neuen* caet. Quotannis ſex particulae prodierunt, eo conſilio, vt ſcripta et acta Eccleſiae recentiſſima, nondum in *der fortgeſetzten Sammlung*, cui adligari ſolent, memorata, hic locum ſuum haberent. Legas *Leipz. gel. Zeit. a. 1735. p.* 550. Anno 1751. ſequens Diario longaeuo adſcriptus eſt titulus: *Neue Beyträge von alten und neuen theologiſchen Sachen* caet. Cf. *Leipz. gel. Zeit. a. 1752. p. 708.* Poſt Kappium IOH. RVDOLPHO KIESLINGIO, Doctori theologo, demandata fuit continuatio, quae ad hunc vsque diem procedit Lipſiae. Ibidem etiam ab IOH. GE. HAGERO in lucem emiſſum eſt *Annalium theologicorum*, quorum ſupra mentionem feci, *Decennium*, ſeu *Volumen* III. a. 1737; IV. *a.* 1748; ac denique V. *a.* 1754.

quae duo posteriora auctorem habent CAROL. FRID. HESSIVM, Sacerdotem Stolpenſem perinduſtrium. Nec tacendi ſunt Indices generales huius Diarii. Volumen *primum* (ab initio eius ad annum 1710.) *ibid.* 1721; Vol. *ſecundum*, (ab a. 1711. vsque ad a. 1720.) 1728; Vol. *tertium*, (ab a. 1721. vsque ad a. 1730.) 1741; Vol. *quartum*, (ab a. 1731. vsque ad a. 1740.) 1750; Vol. *quintum*, cuius Auctor, IOH. CHRIST. MESSERSCHMIDIVS, in Praefatione varias Diarii mutationes eleganter expoſuit, a. 1755. abſolutum eſt, et ad annos 1741. vsque ad a. 1750. pertinet. Fuerunt pariter, qui Opus amplum ac pretioſum redigere ſtuderent in epitomen, ne complures ab eiusdem vſu abſtraherentur. Primum id eſt molitus IOH. CHRISTOPH. AMMON, Sacerdos Franconicus, á quo quippe manauit *Auszug der beſten Schriften und auserleſenſten Materien in allen Theilen der theologiſchen Wiſſenſchaften, aus den 40. Bänden der Unſchuldigen Nachrichten.* Pars I. *Rothi a. 1745.* Pars II. *anno* 1746. Pars III. *a.* 1748. Pars IV. tandem *a.* 1752. prodiit *in 8.* Vid de inſtituto *die Leipz. gel. Zeit. a.* 1745. *p. 262. ſq.* Grauiter autem id ferebat, quo plane inſcio res erat ſuſcepta, librarius Lipſienſis, ideoque, inſtinctu eiusdem, ſtatim ſequebatur *Lipſiae a.* 1746. *in 8.* Benedicti Bornii, P. P. (id eſt BENIAMIN BIELERI, Paſt. primarii Schweinizenſis in Circulo Saxoniae electorali,) *Neu eröffnete Schatzkammer aller theologiſchen Wiſſenſchaften, aus den Unſchuldigen Nachrichten, Fortgeſetzten Sammlungen, Frühaufgeleſenen Früchten, und ihren Annalibus:* Pars I. *Praefatione* IOH. ERH. KAPPII, Pars II. *Praef.* CHR. ERN. SIMONETTI ornata eſt: Pars III. et IV. *ibid. a.* 1747. prelo exiit. Plauſu publico non caret labor ille, de quo vberius agitur in *den Leipz. gel. Zeit. a.* 1746. *p. 318. ſq.* Primam Partem ante-

ıtecedit quoque Hiſtoria Diarii, quae legi merer.
r. Idem factum eſt in *Praefatione*, *Annalium*
ol. I. praemiſſa, vt ſupra iam indicaui. Si quis
go habere integrum velit Opus, is poſſideat,
:ceſſe eſt, ad annum vsque 1759. *Volumina*
item ac ſeptuaginta, adnumerata Ammonis Bieleri-
ıe Epitome. Caeterum varia vtique, et oppido
uerſa, eruditorum de his Relationibus theologi-
s iudicia ſunt. Solide diſſerit de iisdem HOFF-
ANNVS in *den aufrichtigen und unpartheyiſchen Ge-
ancken über die Journale, T. I. p. 510. ſq.* cui adden-
ıs omnino REIMMANNVS in *Catal. Bibl. ſuae T. II,*
715. Verba eius haec ſunt: *Quia, quod facile
uinare poſſumus, non omnes eiusdem fuerunt inge-
i, iudicii, acuminis, ſtudii et progreſſus in ſcien-
is theologicis, ea etiam, quae in his Ephemeridi-
ıs leguntur, non eiusdem poſſunt eſſe commatis.
Tideas ſane quosdam ita deguſtare ſcriptorum anti-
uorum et recentiorum argumenta, vt canes Nilum:
uosdam de iis ita iudicare, vt partium ſtudium oppi-
ı pelluceat: quosdam, melioribus ſcriptis praeter-
iſſis, in ſchediasmatis leuidenſibus enarrandis ope-
am conſumere.* Ex *Commentariis tamen litterariis,
ui* κατ᾽ ἔτος *eduntur, hic procul dubio vnus eſt ex
raecipuis, qui iudicio plurimorum in ciuitate eru-
itorum probatus eſt, ... ſtudioſeque lectitatur ob va-
ia, quae in eo occurrunt, ſcripta rara, praeclara,
ıedita, inſcriptiones et nummos, rebus theologicis il-
ıſtrandis perutiles: Acta theologica publica et priua-
ı, non cuiuis nota: Origines religioſas, et phraſes
iblicas, accurate inueſtigatas: Conſilia et ſpecimina
perum theologicorum edendorum, Hiſtorias controuer-
arum, Obſeruationes nouas caet. Et plane ita ra-
tionem*

tionem ducimus, *iis*, *qui a fortuna ita deiecti ſunt*, *vt ad comparandam bibliothecam theologicam neceſſaria non ſuppetant*, *hoc Opus bibliothecae loco eſſe poſſe*. Cf. IO. FRANC. BVDDEI *Iſagoge in vniuerſam Theologiam*, *p. 211*. Varia in iſtis recenſionibus theologicis deſiderari poſſe, nemo negauerit, imo largiuntur id ipſi Collectores; plura tamen inſtituto condonanda eſſe videntur, de quo in *Praefatione 1712*. ita pronunciatur: *Wir wollen*, *ſo viel möglich*, *alle theologiſche Bücher*, *die uns vorkommen*, *recenſiren*, *und wo etwas wegen der Evangeliſchen Wahrheit*, *der Wohlfarth unſerer Kirchen*, *und des gegebenen Aergerniſſes halber zu erinnern hauptſächlich nöthig iſt*, *es mit Beſcheidenheit anführen*, *auch die profectus ſtudii theologici nach Möglichkeit mit beobachten*. - - *Vnd iſt es hoffentlich genug*, *wenn von dem Auctore*, *dem Titel*, *der Gröſſe*, *dem Ort des Drucks*, *der Abſicht und dem General-Plan eines Buches Nachricht ertheilet wird*; *hiernächſt ſetzen wir etwan kürtzlich*, *wo zu Vermehrung der theologiſchen Erudition etwas iſt dienlich befunden worden*; *iedoch nur alſo*, *daß wir gleichſam mit Fingern darauf zeigen*, caet. Diſputatur paſſim contra Atheos atque Fanaticos, acriter etiam contra eos, qui ſuſpecti ſunt Auctoribus de ſententiis puriori doctrinae contrariis, quod ipſum complures peperit libros eriſticos. Ita e. g. IOACH. LANGIVS, Theologus Halenſis, ſcripſit *aufrichtige Nachrichten von der Vnrichtigkeit der unſchuldigen Nachrichten*, *zur Vnterſcheidung der Orthodoxie und Pſeudorthodoxie*, *nach der Wahrheit und Liebe ertheilet*. Partes ſunt X. *in 8*. quarum prima *Lipſ. a*. 1707. vltima *a*. 1714. excuſa. Reſpondit eidem GOD. BALTH. SCHARFFIVS, oppoſuitque *a*. 1708. *in 8*. *die annoch unſchul-*

ldigen Nachrichten in ihrer Richtigkeit. Seque-
r porro TOBIAE PFANNERI *Verantwortung ſei-
'denckens von Ioh. Ge. Roſenbach, auf die Cen-
r unſchuldigen Nachrichten, Lipſiae 1708. in 8.*
·ORSTII *unrichtige und ſophiſtiſche Cenſur der
nnten unſchuldigen Nachrichten, ibid. 1709. in 8;*
ıART. SCHAMELII *Vnrichtigkeit der unſchuldi-
achrichten, ibid. a. 1715. in 8;* HENR. MVHLII
*a ad Loeſcherum de cautionibus iu cenſendis Theo-
m ſcriptis quam maxime obſeruandis,* quae lo-
habet in eius *Schediasmatibus de eo, quod iu-
ſt et factu vitatuuc neceſſarium circa puram do-
n cuſtodiendam, Kil. 1716. 4.* Taceo plures, de
s diſſeritur, ſi recte memini olim lectorum,
.LCHII *Einleit. in die Religions-Streitigkeit. der
r. Kirche, Parte V.* Haec autem contentio
ndique aſperitas, quae tot aliis ſtomachum
rat, remiſit admodum in poſterioribus hu-
arii annis, et nunc tota euanuit in *den neuen
igen von alten und neuen theologiſchen Sachen,*
Opus, vt ſupra dictum, ſucceſſit Loeſche-
per integros quinquaginta annos, quam-
tardius quandoque, rerum ſacrarum ſtudio-
ıibito. Libri in eodem quum non niſi breui-
ictimque, pro inſtituti ratione, poſſent com-
ɔrari, aliud Diarium, pleniores continens re-
ınes, promittebatur in *der fortgeſetzten Samm-
anno 1721. p. 462.* Adgreſſus id eſt, ratum ha-
b. Loeſchero conatum, IOH. CHRISTOPH.
ɿVS, Vir non leuiter eruditus, atque *Lipſiae
:. in 8.* edere coepit.
*ıserleſene theologiſche Bibliothec, oder gründliche
ıchten von den neueſten und beſten theologiſchen
ɾn und Schriften.* Selectorum librorum, ac Di-
ionum Academicarum, diſciplinas theologi-
regie illuſtrantium, nouiſſimeque excuſarum,
fuſe

fuſe ac diligenter exponit argumenta, ſubiuncto iudicio aequo modeſtoque. Intermiſcentur nonnunquam Vitae Theologorum, epiſtolae quorundam, obſeruationes de libris ſingulares, imo et integra Opuſcula, de Gallico in Germanicum conuerſa. A Parte XL. addita fuerunt Noua theologico-litteraria, et a Parte XXXVII. alios quosdam adiutores habuit Colerus, quo Vinariae menſe Martio anni 1736. viuis erepto, colophonem labori impoſuit GVIL. ERN. BARTHOLOMAEI. Proſtant igitur *Volumina VII.* Vnumquodque Partes duodecim complectitur, et Indicibus inſtructum eſt. Acceſſerunt *Supplementorum* Partes XVI. in quibus memorantur praecipue ſcripta, anno 1730, quippe iubilaeo Lutheranorum, a piis hominibus diuulgata. Cf. *Acta Erud. Lat. 1725. p. 515. ſq.*

Deſiderabatur poſtea, per aliquot temporis ſpatium, qui Colerianis inſiſteret veſtigiis. Excitabat id FRID. GVIL. KRAFTII, quondam ſacri Ordinis apud Gedanenſes Senioris grauiſſimi, ingenium, vt *Ienae a. 1742. in 8.* inchoaret *Nachrichten von den neueſten theologiſchen Büchern und Schriften.* Recenſentur hic ſtilo maſculo elegantique libri theologici recentiores, quo ſimul Hiſtoria eccleſiaſtica et Philologia ſacra ſpectant, item Diſſertationes et Programmata, atque alia paruae molis ſcripta. Expoſitio argumentorum non copioſa quidem, ſufficiens tamen ad intelligendum cuiusuis auctoris inſtitutum. Iudicem rariſſime agit Kraftius, id ſolum efficiens pro viribus, vt Lectores ipſi ex dictorum nexu atque ordine, facili negotio, quale ſit pretium ſtatuendum ſingulis Scriptoribus, obſeruare queant. Sex plagulae Partem implent, quarum decem ad Volumen referuntur, triplici Indice auctum. Sed negligentior fuit librarius, Gollnerus, cum in emendandis typothetarum erratis,

tum

a fuit.

Interea temporis Kraftius *Lipſiae a.* 1746. in offi-
i Breitkopfiana continuauit Ephemerides ſuas,
titulo inſignitas: *Neue theologiſche Bibliothec,
innen von den neueſten theologiſchen Büchern und
iſten Nachricht gegeben wird.* Pars I. menſe Au-
o. prodiit *in* 8. Iam, quae neceſſaria de nouo
labore videbantur, attulerat is in *Praefat. Vo-
mis IV. der Nachr. von theolog. Büchern.* Vbe-
deinde conſilii rationes explicat in *Praefat.*
ae Parti I. praefixa. Retinuit easdem, quas olim
conſtituerat, leges: nonnullae vero mutatio-
, quae hoc Diarium a priori ſecernunt, tantum
ſt vt officiant Lectoribus, vt potius proſint.
umque accedunt librorum recenſionibus iudi-
et ea moderata quidem, partiumque a ſtudio,
ntum perſpicere licuit, remota. Strenue per-
t Viri diligentiſſimi calamus, nonnunquam ab
ſubleuatus modo, donec mors nuper ferias
ceret. Volumen itaque XIII, quod Pars 130.
, eſt vltimum. *Index vniuerſalis*, isque incredi-
ſtudio confectus, in *decem priora Volumina* ſuc-
t *anno* 1758: ipſum autem Diarium Kraftianum,

einiger Schmeichelſucht, wenn wir frey heraus bekennen, daß wir dieſe Schrift vor ein Meiſterſtück in ihrer Art zu halten kein Bedencken tragen, und die beſtändige Fortſetzung derſelben nicht allein unſeres eigenen Vergnügens, ſondern auch des allgemeinen Nutzens wegen, recht ſehnlich wünſchen.

Anno etiam 1749. Gollnerus, bibliopola ſupra memoratus, *Ienae* luci expoſuit *den theologiſchen Bücher-Saal, darinnen von dem Inhalte der neueſten theologiſchen Bücher und Schriften zuverläſſige Nachricht gegeben wird.* Auctores, quorum princeps fuit CHRISTIAN. GVIL. BECKERVS, de iis potiſſimum libris agere vberius conſtituerunt, qui propter raritatem et pretium in aliis Ephemeridibus fruſtra quaeruntur. Probatur eorundem ſtudium in *den Ienaiſchen gelehrten Zeitung. a.* 1749. *p.* 375. et in *den Leipz. gel. Zeit. eod. anno p. 365.* Sed non niſi Volumina II. *in 8.* accepimus, quouis *Partes duodecim* exhibente.

Libros ad excolendam Theologiam moralem ſcriptos, antiquos pariter ac recentiores, fuſe recenſendos ſibi ſumſit GOD. CHRISTIAN. LENTNERVS in *der neueröffneten Moraliſten-Bibliothec, Lipſ. a.* 1715. *in 8.* Commendat laborem, et plura de hoc ipſo diſſerit HOFFMANNVS in *den aufricht. Gedancken über die Journale, Tom. I. p.* 921. *ſq.* KRAVSIVS tamen obſeruat in *den Leipz. gel. Zeit. a.* 1715. *p.* 500. Auctorem libros Anglorum authenticos non ſemper ad manus habuiſſe, ſed interpretationes tantum Germanicas, ieiunas plerumque et obſcuras; inde multas voces inſolentes influxiſſe in eiusdem ſchedas. Anno 1717. Vratislauiam abeunte Lentnero, Pars X. clauſit riuos.

Locum tandem inter Diaria theologica ſibi vindicat quoque PETRI ZORNII *Bibliotheca antiquaria et exegetica, in vniuerſam Scripturam ſacram.* Prodiit *Frf. et Lipſ. a.* 1724. *et* 1725. *in 8.* Partibus XII. De conatu

conatu hoc ſic dicitur in *Actis Erud. Lat. a. 1726. p. 44: Zornius optimos quosque et rariſſimos ex Hiſpanis, Italis, Gallis, Belgis, Germanis, Antiquarios paullo fuſius recenſere, ſuisque paſſim animaduerſionibus illuſtrare conſtituit.* Et id quidem ea mente, vt facilior reddatur diuinorum Codicum interpretatio. Neſcio autem, quae cauſſae obſtiterint, quo minus Auctor numerum, quem ſtatuerat ſibi, millenarium abſoluere potuerit. Haec de Diariis theologicis ſufficiant.

§. XXV.

Sequuntur iuridica. Primus, quantum noui, tale quid tentauit GOTTLIEB SLEVOGTIVS, Ictus olim in Academia Ienenſi priuatus. Is *ibid. a. 1725. in 8.* ſuppeditare coepit, non adiecto nomine, *Nachricht von einigen auserleſenſten, gröſtentheils raren, alten und neuen iuriſtiſchen Büchern*; ſingulisque menſibus promiſit continuationem. Sed recte addidit in fine Praefationis: *homo proponit, Deus diſponit.* Poſt Partem enim alteram ardor penitus remiſit, quod aegre ferendum, quum eſſet Sleuogtius non impar eiusmodi negotio. Vtraque Pars plagulas duodecim complectitur: raro autem obuius eſt libellus. Cf. *die Leipz. gel. Zeit. a. 1726. p. 616.*

Vitembergae deinde *a. 1734. in 8.* edebantur, praecipuo auctore FRID. BENED. CARPZOVIO, Viro rei litterariae admodum perito, iuſtoque citius bonis litteris et Iurisprudentiae ſubducto, *Acta Ictorum, oder neueſte Nachrichten von gelehrter Iuriſten Leben und Schriften, und andere nützliche Beyträge zur heutigen Rechtsgelehrſamkeit.* Memorantur libri notatu digni cum epicriſi; nec praetermittuntur diſſertationes et libelli Academici tam exterorum, quam Germanorum; porro Vitae deſcribuntur Ictorum celebrium; nonnunquam etiam caſus, vt vulgo dicunt,

practicus, isque ſingularis et nouus, immiſcetur, additis ſubinde Nouis litterariis iuridicis. Tanto plauſu excipiebatur hocce Diarium, vt Partes tres priores mox recudendae eſſent. Sed praeter opinionem, ob librarii iniquitatem, Carpzouius, cum reliquis quinque ſociis, edita Parte tertia abiecit calamum, quo facto alii vsque ad Partem octauam, quae vltima eſt, continuarunt inſtitutum, non ea tamen dexteritate, qua primi Auctores coeperant.

Interim vulgare illud: vnius corruptio eſt alterius generatio, et hic locum habebat; quippe tarditas Operis et plura vitia producebant *anno 1737. Lipſiae den iuriſtiſchen BücherSaal, oder gründliche Nachricht von den beſten iuriſtiſchen Büchern, der berühmteſten Rechtsgelehrten Leben, und andern zur Rechtsgelahrheit dienenden Sachen.* Architectum eſſe GOTTLOB AVG. IENICHEN, Ictum quondam in Academia Giſſenſi celeberrimum, inter omnes conſtat. *Duo* proſtant huius Diarii *Volumina in 8.* tribus ornata Indicibus, primo locorum ex Codice ſacro; altero Legum ex Corpore Iuris Iuſtinianei adlatarum; tertio ſcriptorum rerumque notatu digniſſimarum. Generatim autem Partes ſunt XVI. altera alteri ſuccedente ſemper, exacto ſex hebdomadarum interuallo. Bene meritus eſt hoc labore de litteraria Iurisprudentiae hiſtoria Ienichenius. Maculae nonnullae offendent profecto neminem, vbi plura nitent melioris metalli. Vix tamen partus eius lucem adſpexerat, quum Carpzouius, ſociis adiutus prioribus, *Vitembergae* reuerteretur ad propoſitum, priſtinum, et, in alia officina, *ibidem* excudenda curaret *Noua Acta Ictorum, oder gründliche Auszüge und unpartheyiſche Vrtheile über die neueſten Iuriſtiſchen Bücher und Diſputationes, nebſt vollſtändigen Lebensbeſchreibungen berühmter Iuriſten, und andern nützlichen Beyträgen zur heutigen Rechtsgelehrſamkeit.* Pars I. prodiit

prodiit *a. 1738. in 8.* Pars IX. vero, cui acceſſerunt Indices quatuor locupletiſſimi, iam *anno* 1739. vltimum praeclaro conatui terminum conſtituit.

Eo ipſo etiam anno IENICHENIVS continuauit Diarium ſuum iuridicum, et hac noua inſcriptione *Ienae* exhibuit: *Allerneueſte Nachrichten von iuriſtiſchen Büchern, academiſchen Abhandlungen, Deductionen und Verordnungen groſſer Herren: Leben der berühmteſten verſtorbenen und noch lebenden Rechtsgelehrten, nebſt andern zu der Rechtsgelehrſamkeit gehörigen Sachen.* Patet exinde ratio inſtituti, priori plane reſpondentis. Perrexit Auctor clariſſimus hac via vsque ad finem a. 1747. quo a Lipſienſibus Muſis ad Giſſenſes tranſiit.

A Parte igitur ſeptima et quadrageſima Operis curam ſuſcepit IO. ANDR. HOFFMANNVS, tunc in Ienenſi Academia priuatam Doctoris vitam agens, de cuius tamen continuatione parum eſt honorificum WEIDLICHII iudicium in *den Geſchichten der ietztlebenden Rechtsgelehrten, P. I. p. 382. ſq.* Hoffmanno a. 1754. Marburgum euocato, ſucceſſit V. C. CAROL. FRID. WALCHIVS, Ictus Ienenſis, a cuius doctrina multum ornamenti accipere poterant iſthae Ephemerides. Sed mox anno 1755. cum *Volumine X*, in quo Pars octogeſima vltima eſt, huic etiam labori faſtigium impoſuit bibliopola. Quodvis Volumen Partes continet octo, ſimulque praecipuarum rerum Auctorumque Indicem.

Eodem Iurisprudentiae cultoribus inſeruiendi ardore ſtimulati eruditi quidam Lipſienſes, quorum anteſignanus erat Vir elegantis ingenii, IOH. AVG. BACHIVS, ſub finem anni 1758. in flore aetatis viuentibus ereptus, *Lipſiae a.* 1750. *in 8.* exordiebantur *die unpartheyiſche Critick über iuriſtiſche Schriften inn-und auſſerhalb Deutſchland.* In Praefatione ironice depingitur perfectus Ephemeridum ſcri-

 ptor,

ptor, poſtea vero Auctores, quid praeſtare velint, ſignificant. Et promiſſo ſane fides exſtitit. Scilicet ſermo iis eſt de ſcriptis iuridicis theoreticis pariter et practicis, potiſſimum tamen de his, quae Legum illuſtrationi conducunt. Praeter haec memorant commentationes Academicas, eas ſigillatim, quae in Belgio prodierunt, et rarius in Germania noſtra conſpiciuntur. Immiſcent etiam quandoque aliorum Obſeruationes nondum editas, et Vitas Ictorum inſignium. Adduntur vbique recenſionibus iudicia, paſſim non ſine aculeis prolata. Sex Partes explent Volumen, Indice Legum explanatarum, ac rerum praecipuarum inſtructum. Laudem certe meretur conatus, longe tamen accidiſſet Lectoribus iucundior, ſi et iuſto ſemper tempore, vti ſpes facta erat, continuari vtiliſſimae ſchedae potuiſſent, et BACHIO diuturniorem vitae vſuram conceſſiſſet ſupremum Numen. Volumen enim VI, in cuius Praefatione ille idem praecipuum ſeſe auctorem dicit, vltimum eſt, eique a. 1759. aliquot plagulis adiuncti ſunt Indices vniuerſales in totum Opus, cum breui *de Vita ſcriptisque* BACHII Relatione.

Vacuum nunc locum occupare poteſt CAROL. FRID. GERSTLACHERVS. Vir iſte doctiſſimus *Stuttgardiae a.* 1758. *in 8.* aperuit *die iuriſtiſche Bibliothec, worinn von den neueſten iuriſtiſchen, und andern einem Juriſten dienlichen Büchern und Schriften, Nachricht gegeben wird.* Quouis Trimeſtri Pars eſt promiſſa decem circiter plagularum. Prima tantum innotuit mihi: plures nondum contigit videre.

De illuſtris Icti, DAN. NETTELBLADT, *Hälliſchen Beyträgen zu der iuriſt. Gel. Hiſtorie* infra *Sect. II.* agetur, ad quam has Ephemerides magis pertinere arbitror, quam ad praeſentem.

Medi-

Medicorum commodis egregie conſuluit RVDOLPH. AVGVSTIN. VOGELIVS, iam Profeſſor Gottingenſis clariſſimus. Incepit is *Erfordiae a.* 1751. *in 8. die mediciniſche Bibliothec, darinnen von den neueſten zur Artzneygelahrheit gehörigen Büchern und Schriften ausführliche Nachricht gegeben, und zugleich nützliche Erfahrungen, nebſt andern Neuigkeiten, bekannt gemacht werden.* Recenſentur hic, vti ex titulo patet, non ſolum ſcripta medica nouiſſima, ſed interſeruntur quoque aliorum Obſeruationes. Prodierunt Partes nouem ac decem, Voluminibus II., quae et Indicem triplicem exhibent. Auctor deinde *Gottingae a.* 1754, quum loci mutatio alium bibliopolam exigeret, perrexit deducere filum, hac noua inſcriptione: *Neue mediciniſche Bibliothec.* Plurima ex priori retinuit inſtituto. Exterorum tantum Diariis vtitur nonnunquam, praecipue *Gentleman's Magazine*, *Monthly Review* et *Journal des Savans.* In quauis Parte libros ex omnibus artis medicae diſciplinis memorat. Parcior autem porro eſt, quemadmodum antea conſueuerat, in excerpendis ſcriptis, quae ſuum in Philoſophia et Hiſtoria naturali locum habent. Eo ipſo tempore, quo haec ſunt typis imprimenda, vidi Volumen tertium, quorum ſingula ſex Partes, cum Indicibus, complectuntur. Quartum nuper inceptum.

Vogelii conatum ſequtus, paullo poſt eius initium, eſt alius apud Lipſienſes. *Anno* quippe 1752. *in forma octaua maiori ibidem* lucem viderunt *Commentarii de rebus in ſcientia naturali et medicina geſtis.* Ortum ſuum nobile hoc debet Diarium Medicis nonnullis Lipſienſibus, quos inter primas tenet V. C. CHR. GOTTLIEB LVDWIG; hi enim, ſocietate inita, amplificare ſcientiae medicae terminos conſtituerant. Inde euenit, vt hosce colligerent Commentarios, et cum orbe erudito communi-

municarent. Arctiſſimus vero quum ſit inter medendi artem et res phyſicas nexus, facile intelligi poteſt, quam ob cauſſam ad has quoque Auctorum procedat induſtria. Examinantur non maioris tantum molis Opera, ſed et Diſſertationes, Programmata, atque Schediasmata: conquiruntur ſimul ex variis Collectionibus ac Diariis Obſeruationes, quae ad rem faciunt: de ſingulis autem ita diſſeritur, vt completa, quoad fieri poſſit, recentioris Medicinae hiſtoria quondam exſiſtat. In recenſendis libris, vario modo compoſitis, inſtituti primum ratio traditur, deinde methodus, qua vſus eſt auctor in perrractando argumento, ſpecimine quodam, ſi effici commode queat, indicatur, tum noua, prolata forſitan, aut recedens ab aliorum more, veritatis demonſtratio, vlteriorque eiusdem confirmatio vbicunque occurrit, fideliter exponitur, poſtremo ſubiunguntur iudicia, ex quibus, quid praeſtiterit Scriptor, luculenter adpareat. Praeter haec Vniuerſitatum et Academiarum, Collegiorum item medico-chirurgicorum, in quibus iuniores formantur, flos et incrementum commemoratur; quo et ſpectant Catalogi Profeſſorum, aliorumque in arte potiſſimum medica excolenda Virorum celebrium, horti botanici, officinae chemicae, Laboratoria vulgo dicta, theatra anatomica, caet. Nec ſilentio praetermittitur, ſi qui eruditorum Medicorum publicam docendi acceperint prouinciam, Societatibus illuſtribus adſcripti fuerint, domicilium mutauerint, de vita deceſſerint, vel alias experti ſint rerum viciſſitudines, eas maxime, quae cum Scientiarum cultura cohaerent. Inſeruntur etiam, data occaſione, Vitae Medicorum ac Phyſicorum praeſtantiſſimorum, quos mors eripuit, eoque ſedulo reſpicitur, vt exinde Hiſtoriae medicae aliquid lucis accedat. Tertio quouis menſe exa-

exacto Pars duodecim circiter plagularum promiſſa fuit, idque adhuc, quantum ſcio, adcurate obſeruatur. Quarta ſemper Pars, Indicibus aucta, Volumen iuſtae magnitudinis conficit. Iam vidi Volumina VII. Plura docet *Praefatio Parti I.* praefixa, ad quam remitto omnes, quibus dicta hoc loco nondum ſatisfaciunt. Communi plauſu dignum Opus exiſtimant huiusmodi rerum periti; breuiter tamen naeuos eius indicauit VOGELIVS in *der medicin. Bibliothec*, *Parte X. p. 881. ſq.*

Philoſophis porro ne deeſſent ſingularia Diaria, docti quidam Viri operam dederunt. Primum id molitus eſt IOH. GE. HAGERVS, hodie Rector Scholae Chemnicenſis clariſſimus. Inchoauit is, non adiecto nomine ſuo, *Lipſiae a.* 1741. *in 8. den philoſophiſchen Bücherſaal, worinnen ſowohl von alten, als neuen dahin gehörigen Büchern eine gründliche Nachricht ertheilet wird.* Poſt Partem vero tertiam hoc ſaxum voluendum reliquit GE. HENR. ZINCKIO, vti adſerit WEIDLICHIVS in *der Geſchichte ietzt lebend. Rechtsgelehrten*, *P. II. p.* 697. Libri, qui producuntur, et antiqui ſunt, et noui. Iudicia de iisdem honeſtum veritatis amorem teſtantur. Stilus non eſt inelegans. Accedunt recenſionibus Vitae non nunquam Philoſophorum, et varia Noua, inſtituto conſentanea. Sed labor non fuit diuturnus; *anno* quippe 1744. cum Parte octaua penitus deſiit.

Maiori deinde felicitate idem negotium adgreſſus eſt Vir nobiliſſimus, CHRISTIAN. ERNEST. *von* WINDHEIM, tunc in Gottingenſi, hodie in Erlangenſi Academia Philoſophiae Profeſſor. Nota eſt eius *Philoſophiſche Bibliothec, worinnen Nachrichten von den neueſten Schriften der heutigen Weltweiſen und andern Vmſtänden derſelben, wie auch kurze Vnterſuchungen, mitgetheilet werden.* Pars I. *Hanouerae a.*

 1749.

1749. *in 8.* prodiit. In Praefatione Auctor exponit vberius, quid exſpectare debeant Lectores. Scilicet intelligit hic Philoſophiam in ſignificatione propria, ideoque ex libris huius generis, de quibus diſſeret, modeſteque iudicabit, notare conſtituit quaecunque noua ſint, vel qua ratione cum nouis cohaereant. Locum concedet ſimul Hiſtoriae philoſophicae, et impugnationibus religionis Chriſtianae, cuius cauſſam aget vtique, ſi quis, vt perficiceret quod intenderat, Philoſophiam ad malitiam conuerterit. Nonnunquam commentationes philoſophicas, vel a ſe ipſo elaboratas, vel tranſmiſſas ab aliis, immiſcebit, imo tales quoque, Germanice redditas, ex Operibus maioribus ac pretioſis, maxime exterorum, adiunget. Nec tacebit quae in Ordine philoſophico Academiarum, praecipue apud Germanos, acciderunt memorabilia: quo conſilio indicabit nomina et praelectiones docentium, Diſſertationes, nouos quorundam honores, vel mortem, et alia. In Adpendice, vbi ſuperſit ſpatium, varia occurrent, quae ſunt ad res, in Philoſophorum Ordine generatim geſtas, referenda. Facile perſpicient Diarii huius Lectores, nec voluntatem, nec vires, defeciſſe Auctorem doctiſſimum praeſtandi ea, quae in ſe receperat. Cuilibet Volumini adſignatae ſunt Partes ſex, annoque 1757. abſolutum eſt Volumen IX. Non tamen amplius bibliopola Hanoueranus, ſed Norimbergenſis Opus excudendum curat.

Idem WINDHEIMIVS *Norimbergae* ab *anno 1751. in 8.* edidit: *Bemühungen der Weltweiſen, oder Nachrichten und Auszüge aus ihren Schriften, ſonderlich der ausländiſchen, vom Iahr 1700. bis 1750.* Nondum plura poſt Vol. VI. ſcio prodiiſſe. Quum in Bibliotheca philoſophica non niſi de ſcriptis recentiſſimis agatur, hic loci commemorantur ea, quae, per quin-

ıuaginta huius ſaeculi annos, in primis ab ex-
um ingeniis adornata fuerunt.

philoſophica Diaria ſpectat etiam *Bibliotheca,*
ſta et ſcripta magica, Lemgouiae a. 1738. ſq. in 8.
ɔne Germanico diuulgata. EBERH. DAV.
ERVM, iam Theologum Hafnienſem, aucto-
eſſe, conſtat inter omnes. Recenſuit is, ac di-
ter examinauit, complures libros olim editos,
um argumentum eſt de diaboli potentia in
ra et res humanas. Partes exſtant ſex ac tri-
, tribus incluſae Voluminibus. Magno vſui
poterit Hauberi labor, ſi quis plura noſſe cu-
le ſcriptis magicis.

anſeamus tandem ad Ephemerides Germano-
philologicas. Huc referri omnino debent *die*
äge zur critiſchen Hiſtorie der deutſchen Sprache.
erunt Opus Partium XXXII. in forma octaua,
ım quatuor ſemper Volumen conficiunt, au-
m, vocum ſingularium, rerumque praecipua-
Indicibus inſtructum, Collegae quidam Socie-
Teutonicae Lipſienſis *anno 1732.* vsque ad an-
1744. in officina Breitkopfiana. Principes in-
os ipſos fuere IOH. CHR. GOTTSCHEDIVS
atque IOH. GE. LOTTERVS, quorum non ni-
boribus additum eſt a Ioh. Henr. Winckleiro,
g. Balth. Adolpho de Steinwehr, Ioh. Ioach.
abio, Iac. Bruckero, Ge. Venzky, aliisque.
ribere ſolent Auctores, et ſatis quidem copio-
on tantum varios libros modo antiquos, modo
s, ad hiſtoriam linguae Germanicae pertinen-
ed intermiſcent quoque Obſeruationes ſingu-
, ex quibus non parum emolumenti redundat
m litterariam, artem criticam, poeſin et elo-
tiam Germanicam. Nonnunquam adiicitur
hominis, de lingua noſtra bene meriti. Iudi-
recenſionibus ſcriptorum adpoſita, plerumque

adcurata ſunt et ad veritatis regulam directa. Commendandum igitur Opus iis, qui linguae patriae ſunt paullo ſtudioſiores. Cf. GOTTSCHEDII *Praef.* praefixa Parti practicae *Compendii philoſophici a. 1756. in 8. mai.* recuſi, *pagina*, ſi numeres, *30. ſq.*

Laudatus GOTTSCHEDIVS vlterius poſtea progreſſus eſt, et vt litterarum humaniorum incrementa cognoſci vno quaſi adſpectu poſſent, haberentque, qui has amant, ſeparatum Diarium, *Lipſiae a. 1745. menſe Iulio*, in eadem officina, edere coepit, adſcitis quibusdam adiutoribus, eiusmodi rerum peritis, *den neuen BücherSaal der ſchönen Wiſſenſchaften und freyen Künſte.* Referuntur hic loci ſumma capita ſcriptorum, quibus locupletata fuit nouiſſime eloquentia tam ſoluta, quam ligata, hiſtoria item cum antiquitatibus, grammatica, arsque muſica et pictoria. Nec Germanica tantum ipſi ſunt curae, ſed etiam quae Latine, Anglice, Gallice atque Italice exarata proſtant. Quandoque integri libelli breuesque commentationes et epiſtolae, in quibus doctrina et venuſtas adparet, decora Muſis manſuetioribus, admiſcentur recenſionibus, et haec omnia quidem vel antea non edita, vel ex aliis linguis in Germanicam translata. Sic v. g. ex *Hiſtoire de l' Academie des Inſcript. et belles Lettres* Obſeruationes complures occurrunt. In iudicando aequitas et humanitas ſuprema lex ſunt. Sub finem quoque plurimarum Partium varia Noua occurrunt, quae multis verborum ambagibus opus non habent. Singulis menſibus Pars fuit exhibita ſex plagularum, totidemque Partes modici Voluminis ſpeciem formant. Generatim autem Partes ſexaginta *Voluminibus X.* prodierunt *in 8.* Cuiuis eorundem Index librorum deſcriptorum adiectus fuit. Cf. *die Leipz. Gel. Zeit. anno 1746. p. 703.*

Sub-

Subſequutum eſt mox, eodem potiſſimum aucto-
:, nouum Diarium, *das Neueſte aus der anmuthigen*
'elehrſamkeit inſcriptum. Coepit illud menſe Ia-
uario *a. 1751. in 8.* itidem apud Breitkopſium. In-
itutum priori non diſſimile: varia tantum carmi-
a Germanica inſeruntur, non nunquam et Galli-
ı, atque alia, quae delectant. Nonnulla forſitan,
bi Gottſchediani nominis mentio inicitur, cauil-
ıtionis ſuppeditare materiam poſſent: (vid. e. g.
nni 1752. *Pars IX. p.* 684. et *p.* 899.) At haec facile
ɔlerabunt aequi Lectores, qui probe norunt, quae
t natura humanorum ingeniorum. Laudandus
ihilo minus eſt Viri celeberrimi conatus, quo per-
it inſeruire cultoribus Muſarum elegantioribus,
ouiſſima ex eruditione iucunda percipere geſtien-
ibus. Partes duodecim explent Volumen, Indici-
us tribus inſtructum. Primus commentationes,
armina, et relationes de factis ſcitu dignis, alter
:ripta, de quibus dictum fuerat: tertius rerum
raecipua ob oculos ponit. Singulae etiam Par-
es tabula aeri inciſa ornatae ſunt, in qua modo
edificia ſplendidiora, modo antiquitatis monu-
nenta, modo numiſmata, modo phyſica quae-
lam vel mathematica conſpiciuntur. Iam Vo-
ımen IX. anno 1759. abſolutum eſt.

Nec Muſici carent hodie Diariis. Primum tale
ı mentem venit LAVR. MIZLERO, quippe qui
ipſiae a. 1736. *in 8.* luci expoſuit *die muſicaliſche*
'ibliothec, oder gründliche Nachricht, nebſt unpar-
eyiſchem Urtheile, von muſicaliſchen Schriften und
'üchern. Auctor non recentiores tantum libros,
:d antiquos etiam, in ſcenam producit, quid re-
ti prauique complectantur, ſtudioſe notat, Obſer-
ationes nonnunquam intermiſcet, operamque dat
mul, vt hiſtoria Muſicae litteraria ſuppleatur.
ıdiungit tandem Noua varia, quae inter Muſicos
acci-

acciderunt. Partes ſex implent Volumen, cum Praefatione atque Indicibus, variis item figuris aeneis. Voluminis IV. Pars prima edita fuit *anno* 1754. Plures an poſtea ſucceſſerint, mihi quidem haud innotuit. Hoc certum, lente admodum laborem procedere.

Incitatus ergo videtur propter hanc cauſſam, vt idem *Berolini a.* 154. tentaret, FRID. GVIL. MARPVRGIVS, cuius e calamo fluxerunt *die hiſtoriſch-critiſchen Beyträge zur Aufnahme der Muſic.* Recenſet ille ſcripta et Vitas Muſicorum, paſſimque commentationes, etiam ex antiquitatibus deriuatas, et modo a ſe ipſo, modo ab aliis elaboratas, ſubiungit. Sex itidem Partes deſtinatae ſunt Volumini ſingulari *in 8.* Quartum prodiit *anno* 1759. Cf. GOTTSCHEDII *Neueſtes aus der anmuthig. Gelehrſamk. a.* 1757. *Parte IX. p.* 743. *ſq.* itemque *die Leipz. gel. Zeit. a.* 1754. *p.* 547. Vtrumque inſtitutum honorificum eſt Auctoribus, iucundumque iis cum primis, qui artis muſicae ſe profitentur cultores.

Atque haec de Diariis Germanorum ſeparatis, quae iidem, non ſine praeclaro multorum commodo, primi omnium gentium inceperunt.

§. XXVI.

Iam celebriores, quae apud ANGLOS natae ſunt, par eſt memorari Ephemerides. Sed quo rarius tales occurrunt in Germania, eo facilius ſpero veniam culpae, ſi de quibusdam non ſatis adcurate dixero. Eo ipſo tempore, quo Lipſienſes Acta Eruditorum inchoauerant, ſcilicet *anni* 1682. initio, Londini etiam prodiere *Weekly Memorials for the Ingenious* caet. quae ſchedae, libros nouiſſimos et alia litteraria indicantes, ſingulis hebdomadis per *annum* 1682. *in* 4. continuatae ſunt, at, quantum obſeruaui, poſt menſem Ianuarium anni ſequen-

ſequentis deſierunt. Idem videtur fatum fuiſſe Diario Londinenſi *the Works of the Learned* inſcripto, et *a.* 1691. *in 4.* ſuſcepto a IOH. CORNANDO DE LA CROSE, Clerici olim in adornanda Bibliotheca vniuerſali ſocio. Vid. *Praefatio* eiusdem, praemiſſa *à la Suite du Tome XXI. de la Bibl. univerſelle*, vbi parum honorifice de Cornando diſſerit. Poſt menſem Februarium anni 1692. nihil amplius harum Ephemeridum Anglicarum ſe vidiſſe adſerit IOH. ALB. FABRICIVS in *Notit. Diarior. litterariorum, pagina penultima.* Poſtea ſucceſſit *ibidem a.* 1692. *in fol. the Young-Students-Library, containing Extracts and Abridgments of the moſt valuable Books, from 1665. to 1692.* Praecipui, qui ab anno 1665. vsque ad a. 1692. in Anglia diuulgati fuerant, libri ſuccincte hic recenſentur. Eodem *anno* 1692. *Londini* coepit *the compleat Library* caet. Quouis menſe progreſſus eſt labor; cum anni 1694. fine tamen conquieuit Auctor, qui ſub litteris R. W. latere voluit, adeoque nonniſi *Volumina III. in* 4. proſtant.

Longius aetate proceſſit *the Hiſtory of the Works of the Learned.* Ab anno 1699. vsque ad exitum anni 1711. per menſes ſingulos editum fuit hoc Opus *ibidem*, parentesque habuit eruditos quosdam Oxonienſes. Conſtat ex *Voluminibus* XIII. *in 4.* Quae de libris exterorum dicuntur, ea ex aliis deſumta eſſe Diariis, v. g. Actis Eruditorum Lipſienſibus, quae ſaepenumero ad verbum ſint exſcripta, memini me olim audire a b. Menckenio. Cf. *Catal. Bibl. Ioh. Burch.* MENCKENII *p. 98. edit. alter.* et BERNARDI *Nouv. de la Rep. des Lettr. m. Sept.* 1701. *p.* 259. quo loco DES MAIZEAVX in *Epiſtola* ad Bernardum *Le Cayer*, ait, *qu' on publie à Londres tous les mois ſous le titre d'* Hiſtory of the Works of the Learned, *ne mérite rien moins, que d'être mis en ligne de compte. Ce n'eſt, en effet, qu' une traduction, quel-*

que-

quefois aſſez fautive, des autres Journaux, et lorsqu'on y fait de nouveaux Extraits, il y regne ſi peu d'honnêteté et de politeſſe, que les habiles gens ſe font une peine de les lire.

SAM. PARKERO, ſecundo, tribuitur *Cenſura temporum: the good or ill Tendencies of Books, Sermons, Pamphlets* caet. quod Diarium *Londini a.* 1708. *a.* 1709. *et a.* 1710. *Vol. III. in 4.* luci fuit expoſitum. BERNARDVS *l. c. menſe Maio* 1708. *p.* 596. ſic de hoc ipſo diſſerit *ex litteris ad eum exaratis: On publie depuis quelques mois une eſpèce de Journal, ſous le Titre de Cenſura temporum. C'eſt une critique, en forme de Dialogue, des Livres nouveaux. L'Auteur en dit du bien et du mal, conformément à ſon goût. Il y a bien des gens, qui n'eſtiment guéres cet Ouvrage.* In *Catalogo* contra *Bibliothecae Menckenianae, p.* 99. *edit. alt.* hoc legitur iudicium: *Autor Parkerus bene hoc Diario in primis de theologicis meruit, ſed id ab A.* 1708. *ad tertium tantum menſem Anni* 1710. *continuauit.*

Ibidem a. 1710. m. Martio exordium ceperunt *Memoirs of Litterature.* Auctor, MICH. DE LA ROCHE, Ephemerides hasce ſemel primum, deinde bis per hebdomadam, ſua impenſa, edidit, at menſe Septembri anni 1714. ob emtorum paucitatem relinquere inſtitutum coactus eſt. Ipſe hac de re conqueritur in *Praefatione*, Tom. I. *de la Bibliotheque Angloiſe*, praefixa. Cf. *Acta Erudit. Lat. a.* 1715. *p.* 184. Recenſentur maxime libri, extra Angliam typis impreſſi, intermixtis Epiſtolis ac Diſſertationibus variorum, Anglice redditis, item nonnullis, quas ipſe de la Roche elaborauit, Obſeruationibus miſcellaneis. Volumen I. *a.* 1711. *in folio*: Vol. II. 1712. *in 4.* Vol. III. *a.* 1713. et Vol. IV. *a.* 1714. *eadem forma* excuſum eſt. Plauſu poſtea non caruiſſe Opus, exinde, opinor, colligi poteſt, quod

anno

o 1722. *octo Voluminibus in 8. mai. ibidem* recu-
ı fuit correctius, et Indicibus auctius. Cf. omni-
die Leipz. gel. Zeitung. a. 1722. *p.* 25. et *a.* 1723.
8.
Addidit laudatus DE LA ROCHE (de *Bibliothe-
Angloiſe*, et *Memoires litteraires de la Gr. Bre-
ne*, quae Diaria interea temporis ab a. 1717.
eperat, infra dicetur) *New Memoirs of Littera-
e* Voluminibus VI. *in 8. mai.* quae *Londini a.*
. — *1727.*prelo exierunt. Sex enim menſes
lumen ſingulare complectitur. Auctor vero
ſim decerpſit ex Diariis exteris, v. g. *Jour-
des Savans, Memoires de Trevoux, Actis litterariis
ciae*, quae non ingrata fore Anglorum ingenio
ɔicatus eſt. Et id quidem fecit rogatu librarii.
fine Partis varios libros nouos indicare ſolet,
re aliorum. Poſtquam de la Roche abierat ab
ce negotio, ii, qui ſumtus neceſſarios ſuppe-
ırant, REIDIO illud ipſum demandarunt. Mox
ur cum menſe Ianuario *anni* 1728. ſequuta eſt
ıtinuatio, hoc nouo titulo:
The preſent State of the Republick of Letters. Poſt
nſem Auguſtum autem dicti anni Reidio, ad
inenſes iter ſuſcipienti, ſucceſſit COLIN. CAMP-
LLVS, vti docent *die Leipz. gel. Zeit. a.* 1729. *p.*
. Auctores non tantum ſumma librorum no-
um et Anglicorum, et exterorum capita expo-
ıt; ſed ſcripta etiam minora, et rarius obuia,
ınunquam inſerunt, ſimulque, data occaſio-
, Vitas eruditorum Britannicorum comme-
rant. Iudicia ſolida dicuntur et a partium ſtu-
aliena. Operae fuerit pretium, legere quae
pta ſunt in *Bibliotheque Angloiſe, Tom. XV. p.* 551.
ipſa verba: *Je ne ſai, qui en eſt, ou qui en ſont les
teurs. Mais independamment de leur nom, qui n'y
rien, je dois dire, que le deſſein eſt executé d'une*
manie-

maniere ſavante, et dans laquelle il regne un jugement et ſûr, et delicat. On y rémarque avec raiſon, dans la Preface, que la Gr. Bretagne eſt le païs du monde le plus propre pour des etabliſſemens de cette Nature. Cf. *die Leipz. gel. Zeit. a.* 1730. *p.* 849. *ſq.* Hic etiam, pariterque in *dem nöthigen Beytrag zu den gel. Zeitungen,* pleraque huius Diarii copioſe recenſentur. Finitum eſt *anno* 1736. cum Volumine XVIII.

Eadem Vrbs exſtruxit *a.* 1735. *the Literary Magazine; or ſelect British Library.* Singulis menſibus prodiit Pars *in 8. mai.* Mox tamen anno ſequenti Auctores Ephemerides illas inſcripſerunt *Hiſtory of the Works of the Learned.* Dicitur in iis de libris domeſticis pariter exterisque, paſſim etiam immiſcentur Vitae doctorum hominum, Diſſertationes et Obſeruationes criticae. Vid. *Beytrag zu den Leipz. gel. Zeit. Vol. IV. p.* 659. In *Catalogo Bibliothecae, a* FR. OTT. MENCKENIO relictae, *P. II. p.* 203. nominantur Volumina, ſeu Partes, quatuor et centum, quarum poſtremae *anno* 1743. excuſae ſunt: SCHWABIVS contra in *Additionibus ad Praefat. Fabricianam,* MORHOFII *Polyhiſtori* praefixam, hoc Diarium adhuc anno 1746. viguiſſe ſcribit. Cf. *die Götting. gel. Zeit. anno* 1743. *p.* 194. vbi docetur, vnum Diarium, ex arbitrio diuerſorum Auctorum, qui ſucceſſere ſibi inuicem in adornando eodem, variis notatum fuiſſe nominibus. Primum ſcilicet nuncupatum eſſe *Memoirs of Litterature;* deinde *New Memoirs of Litterature;* mox *the preſent State of the Republick of Letters;* tum *Literary Magazine;* poſtremo *the Hiſtory of the Works of the Learned.*

Huc porro ſpectat *Hiſtoria litteraria: or an exact and early Account of the moſt valuable Books publiſhed in the Several Parts of Europe.* Partes ſunt tres ac viginti, *Londini* ab *anno* 1730. vsque ad *a.* 1734. *in 8.*

diuulgatae, quas continent Volumina IV. Ex-
ıntur in his quoque ſchedis tam Anglorum,
n aliarum gentium, labores litterarii, varios-
earum Auctores plauſum reportaſſe publicum,
matur in *den Leipz. gel. Zeit. a.* 1730. *p. 895.*
[arum omnium Ephemeridum tituli pleniores
nt in *Catal. Bibl. Bunau. Tomi I. Vol. I. p.* 492.
Addo ego *the monthly Review.* Lucem primam
exit Opus laude dignum *Londini a.* 1749. iam-
cum fine a. 1757. Volumen decimum ſepti-
ıque *in 8. mai.* abſolutum eſt. Quouis enim
ſe Partem plagularum ſex exhibuerunt Aucto-
quae, exacto ſemeſtri, Volumen conficiunt,
ndice auctum et Indicibus. Relationes variae
Octo, duodecim, pluresque interdum libri,
praecipue, qui in ipſa Anglia excuſi fuere,
copioſe recenſentur, cum iudiciis, pro li-
ıte gentis ſaepe aſperioribus. Res theologi-
acile produnt homines Arii dogmata ſequentes:
icae, cumprimis quae ad Anatomiam et Botani-
ertinent, leuiter tractantur: hiſtoricae contra ſi-
aeconceptis opinionibus ſolent diligenter expo-
Debeo haec *den Götting. gel. Anzeigen, anni* 1758.
. *p.* 344. *et P.* 53. *p.* 511. Quae vero dicuntur
i loco, quod hocce nimirum Diarium anti-
imum ſit eorum, quae ſigillatim Noua litte-
Britannica indicent, ea mihi quidem non ad-
um perſpicua videntur. Certiores reddi faci-
ſſunt de rei veritate, quibus ipſae hae ſche-
Anglicae ſunt ad manus. De aliis Diariis,
s Britonum deſcribentibus, vid. *infra* §.
I. — XXXIII.

§. XXVII.

pud BELGAS, et *Amſtaelodami* quidem primum
it *le Mercure Savant, a.* 1684. *in 12.* Auctor credeba-

tur a multis Petr. Baelius, qui tamen in hoc Mercurio ſiue edendo, ſiue dirigendo, partem ſe habere vllam negauit. De vero opifice alia docet PETR. DES MAIZEAVX *in Vita Baelii*, praefixa eiusdem *Dictionaire hiſt. et critique Amſterd. a. 1730. p. 30.* vbi haec memorantur: *C'étoit une entrepriſe du Sieur* DE BLEGNY, *Chirurgien de Paris, homme fertile en projets. - - Il n'oſant plus faire imprimer de Journal en France,* (Ephemerides enim medicas antea diuulgauerat, ob orationem immitem et efferatam, interdictione publica interruptas) *jetta les yeux ſur la Hollande, et s'aſſocia avec Mr. Gautier, Medecin de Niort, qui demeuroit à Amſterdam. Il lui envoyoit des Memoires. Du reſte, ce nouveau Journal ne contenoit point d' extraits de livres, mais pluſieurs petites pieces, qui rouloient presque toutes ſur la Medecine. On y trouvoit auſſi des chanſons avec la Muſique, des Poëſies et des nouvelles politiques. La médiſance y regnoit encore plus, que dans le Journal de Medecine. Un ouvrage ſi mal conçu et ſi mal executé, piqua Mr. Bayle, et lui fit reprendre la penſée, qu' il avoit euë, de donner un Journal. Mr. Jurieu l' y exhorta fortement. Il étoit bien aiſe, d' avoir une plume aſſurée qui fit le panegyrique des livres qu' il publieroit. Mr. Bayle ſe rendit à ſes ſollicitations, et commença de travailler à ſon Journal le 21. de Mars 1684. Le 4. d'Avril il convint avec le Sieur Desbordes pour l' impreſſion, et ſe determina à le donner tous les mois, ſous le titre* de Nouvelles de la Republique des Lettres; *à commencer par le mois de Mars. Il ne parut du* Mercure ſavant *que le mois du Janvier et Fevrier; ſur quoi quelques perſonnes s' imaginerent, que Mr. Bayle en étoit l' Auteur, ce qui l' obligea de déſavouer formellement cet Ouvrage.*

Videmus

Videmus exinde, PETRO BAELIO, quum deſiiſſet ſtatim poſt Sectionem alteram Mercurius, anſam fuiſſe datam, vt apud eundem bibliopolam cum menſe Martio *anni 1684.* ſuas inciperet Ephemerides, *Nouvelles de la Republique des Lettres* inſcriptas; ideoque cum iisdem ſaepius binae iſtae Mercurii Sectiones fuerunt diuenditae. Audiamus nunc porro, quae in adducta *Baelii Vita l. c.* dicuntur ad hiſtoriam adornati abs eodem Diarii ſpectantia: *Les Nouvelles du mois de Mars ne parurent que le 2. du mois de Mai, et celles du mois d'Avril le 2. de Juin: mais il travailla avec tant de diligence, que celles de Juillet furent publiées au commencement d'Août, et ainſi des autres, les Nouvelles de chaque mois paroiſſant les premiers jours du mois ſuivant. Dans la Préface il rendit compte du plan, qu'il s'étoit fait, et qui ne differoit pas beaucoup de celui des autres Journaliſtes. Il diviſa chaque Journal en deux Parties: la premiere contenoit des Extraits détaillez, et la ſeconde un Catalogue, de livres nouveaux, accompagné de quelques remarques. Cela lui donnoit lieu de parler d'un plus grand nombre de livres, et de faire connoitre pluſieurs Ouvrages, dont il ne croioit pas devoir donner l'Extrait. Il ornoit ſes Extraits de mille traits curieux et intereſſants ſur l'Hiſtoire des Auteurs, ſur leur Ouvrages, ſur leur diſputes; et de pluſieurs reflexions fines et délicates. Il ne travailloit pas uniquement pour les Savans: il avoit auſſi en vue de plaire et de ſe rendre utile aux gens du monde. En un mot, tout étoit vif et animé dans ſes Extraits; il avoit l'art d'égaier toutes ſes matieres, et de renfermer en peu de mots l'idée d'un livre, ſans fatiguer le Lecteur par un mauvais choix, ou par de froides et*

ennuieuſes reflexions. Il étoit ſage et retenu dans ſes jugemens, ne voulant ni choquer les Auteurs, ni ſe commettre en proſtituant les louanges. On trouva d'abord, qu'il louoit trop, et cela l'obligea à être plus économe de ſes louanges. Il recevoit avec plaiſir les avis, qu'on lui donnoit, et en ſavoit profiter. Cet Ouvrage fut reçu avec applaudiſſement univerſel. Mr. Bayle s'étoit flaté, qu'il ne ſeroit pas défendu en France, cependant il le fut; mais cette défenſe n'empêcha pas qu'il n'y en paſſât tous les mois un grand nombre d'exemplaires. Tout le monde s'empreſſoit à le lire. Varia longior hicce locus continet ſcitu iucunda. Baelius quidem initio nomen ſuum reticuit, at in menſe Martio anni 1685. haec verba librarius adiecit: *par le Sieur B. Profeſſeur en Philoſophie et en Hiſtoire à Rotterdam.* Continuauit haec Excerpta Reipublicae litterariae (ita enim ipſe Latine adpellat Diarium ſuum in *Epiſtola ad Theodor. Ianſon. ab Almeloueen* a. 1686. exarata) vsque ad medium menſem Februarium a. 1687. quo tempore mancas quodammodo exhibere cogebatur Ephemerides has; quippe altero minus recte vtebatur oculo, cui malo febris acceſſerat. Mox interim Particulam, menſi Martio deſtinatam, eſſe prodituram ſpondebat. Sed vi morbi magis in dies oppreſſus omni hoc labore ſe relaxare debebat. Iamque in *Praefatione menſis Martii* de continuatione Ephemeridum haec leguntur verba: *d' habiles gens les ont faites pour lui, et continueront autant de tems, que cela ſera neceſſaire.* Fuit inter hos, praeter IAC. BERNARDVM, de quo vid. *Memoires de Trevoux a. 1712. p. 221.* inprimis DAN. DE LA ROQVE, cui ſoli Martius, Aprilis et Maius tribuuntur. Cf. *Clef du Cabinet des Princes m. Iulio anni 1708. p. 9.* quo loco Auctor ſcribit:

Mr.

Mr. de la Roque eſt fort connu et eſtimé en Hollande, où il travailla autre fois à la continuation des Nouvelles de la Republique des lettres pendant une maladie de quelqùes mois, qui obligea la ſavante et feconde plume de Mr. Bayle, de diſcontinuer cet ouvrage penible. Tres menſes, qui ſequuntur, diuerſos nacti ſunt auctores: a menſe vero Septembri *anni 1687.* vsque ad m. Aprilem *anni 1689.* IOH. BARINVS, Sacerdos Gallicus, patria terra extorris, ſolus laboris huius curam habuit. Vid. DES MAIZEAVX *l. c. p. 43.* Atque ſic anni quinque, ſex Tomis comprehenſi, lucem viderunt. Nam Tom. I. quinque menſes a Martio ad Iulium; Tom. II. reliquos quinque anni 1684. menſes continet: ſequentes vero integros annos, qui tamen in duo commode Volumina redigi poſſunt. Vltimum Volumen, quod hac diuiſione facta, vndecimum eſt, quatuor illos menſes exhibet, qui *anno 1689.* prodierunt. Sub finem Tomi rerum Index conſpicitur; primus tamen et alter vnicum accepere. Nunc omnia haec, quae a Baelio ipſo profecta ſunt, recuſa exſtant in eiusdem *Oeuvres diverſes, Hagae Com. a. 1725. ſq. in fol.* editis, et quidem integro *Tomo* I. Praecipue, inter eius reliquos, hunc ingenii partum amauit Auctor. Et ſane dici non poteſt, quanto ingenio, iudicioque et ſtili ſuauitate ſuas Ephemerides confecerit. Fuſe ſatis recenſet libros diuerſae diſciplinae ac linguae, ſi Germanice Belgiceque ſcriptos exceperis, quos quippe nuſpiam in choro deprehendi. Praemiſſa ſaepius eſt breuis Praefatio, qua generatim de libro, eiusue auctore, diſſeritur. Paſſim adiectae ſunt etiam figurae aere excuſae. Theologicas controuerſias rarius tangit, neque enim, ait, de religione hic loci, ſed de ſcientia et eruditione, agendum eſſe. A ſatyris abſtinuit, et multo magis ab

 iſtis

iſtis libellis, qui honorem aliorum et famam laedunt, quod ipſum, inter alia, ſibi diſplicuiſſe in *Mercure ſavant* profitetur. Loco autem talium immiſcuit quandoque relationes, diſſertationes, epiſtolas, explicationes rerum dubiarum, elogia item vitasque Virorum eruditorum. In *Tomo* I. vitia erroresque variorum libere cenſet ac notat, et id quidem facit non ſine ſale, quod vero in Tomis ſequentibus parcius obſeruatur. Cauſſam indicat in *Praefatione Tomi* II, ſcilicet hoc ſal non omnibus fuiſſe iucundum. Addit etiam, nec laudaturum ſe facile quemquam in poſterum, vt eo minus partium abreptus ſtudio videatur. Sicubi errauit ipſe, vltro, vel ab aliis admonitus, emendat parum adcurate dicta. Interim nec in hoc negotio litterario aduerſariorum euitare odium potuit. Ad plurimorum tamen reſpondet inſimulationes, et vel excuſat ſua, vel fortius tuetur. Cf. DES MAIZEAVX *l. c. p. 37. ſq.* et, qui fuſe de hocce Diario egit, IVNCKERVS *de Ephemerid. eruditor. p. 170. ſq.* Add. BASNAGII *Hiſtoire des Ouvrag. des Savans, a. 1706. menſ. Decembr. p. 547.* vbi haec de continuatione laboris Baeliani: *Il commença en 1684. et finit en 1687. Depuis ce tems-la ce n'eſt plus Mr. Bayle.*

Librarius, cuius aere Opus illud menſtruum excuſum fuerat, quum eiusdem finem ferret moleſtius, praeterlapſo integro prope decennio ad peragenda, quae orſus erat Baelius, inuitauit IACOBVM BERNARDVM, Sacerdotem Leidenſem, ac Philoſophiae et Mathematum Profeſſorem, qui et nomen ſuum haud occultauit. In poſterioribus autem Ephemeridibus, a. 1710. inſtauratis, litterae tantum obuiae in titulo: *par* I. B. P. E. P. E. P. E. E. M. A. L. i. e. *Jaques Bernard, Paſteur et Profeſſeur en Philoſ. et en Mathemat. à Leiden.* Deſcendit is ad conditionem oblatam, et a menſe Ianuario *a. 1699.*

vsque

vsque ad *anni 1710.* exitum, priori ſeruato titulo hanc pertexere telam ſtuduit. Baeliana etiam veſtigia vbique perſequi conatus eſt, at non felici ſatis ſucceſſu; quippe deſideratur paſſim Baelius, ſiue ſtilum, ſiue excerpendi rationem ſpectauerimus. Nec ipſe id diffitetur Bernardus in *Praefatione*, Volumini I. praefixa. Ita enim ille: *Je n'ai pas aſſez de préſomtion, pour pretendre pouvoir ſuivre l' inimitable Auteur de ces Nouvelles, que dans un grand éloignement.* Adcuratae ſunt quidem recenſiones librorum, non vero tam iucundae per interſperſas Obſeruationes, vt Baelius facere conſueuerat. Quae tamen adiecta fuere Noua litteraria ex Anglia potiſſimum, Gallia et Belgio, ea ſuam habent laudem, et multa continent notatu digniſſima. De Germanis rarius aliquid adfert, quod commercii litterarii inopiam prodere videtur. Semeſtri quouis abſoluto Index rerum adiectus eſt, adeoque ſex menſes Volumen ſingulare triginta plagularum conficiunt. Interiectos etiam annos, quibus conquieuit Diarium, adhuc eſſe ſe ſuppleturum, aliquo modo promiſerat Bernardus, cui autem conſilio optatus haud euentus contigit. Poſt annum 1710. iterum interruptum eſt Opus cum *Volumine XXIV.* Librarius enim, quae ipſi ſupererant, exemplaria vendiderat alii, quocum res ad pactionem de labôris pretio venire haud poterat. Vid. *Nouv. de la Rep. des Lettr. a. 1718. p. 296.* Tandem vero Bernardus *anno 1716.* binis ſemper menſibus coniunctis denuo ſuſcepit continuationem vsque ad menſem Aprilem *a. 1718*; quo exeunte viuorum ereptus eſt numero. Ne igitur deeſſet aliquid Semeſtri huic, menſes duos reliquos, Maium ac Iunium, cum paucis, quae addenda erant adhuc Parti priori, nondum abſolutae, elaborauit IOH. CLERICVS, de quo mox plura. *Leipz. gel. Zeitung a. 1718.*

a. 1718. p. 445. cum quo loco conf. quae *ibidem p. 366.* memorantur, item bibliopolae monitum, Parti huic vltimae praemiſſum. Nouae ſic continuationis ſunt Volumina III. in quibus plura de libris iudicia, quam olim, Bernardus ſubiunxit. Integrum autem Diarium conſtat ex *Voluminibus octo et triginta;* vel, ſi annos 1716. et 17. prioribus aliquot plagulis ampliores diuidere quis malit, ex Voluminibus quadraginta. Index in totum Opus generalis, quem vir quidam doctus meditatus eſt aliquando, lucem nunquam vidit. Cf. *Praef.* ad *annum 1716. in fine.*

Iam in ſcenam prodeat *Hiſtoire des Ouvrages des Savans par Mr. B.* Auctor eſt HENR. BASNAGIVS de BAVVAL, Iurium Doctor, non, vt falſo credidit THOMASIVS in *den Monaths-Geſpräche n a. 1688. P. I. p. 861.* frater eius, Iac. Basnagius, Theologus) quem ipſe Baelius induxerat, vt edere pergeret *les Nouvelles de la Republique des Lettres.* Cauſſam vero, cur mutauerit Operis inſcriptionem, in *Praefatione Vol. I.* his eleganter explicat verbis: *Puisque je ſuis entré dans ce détail, l'on voudra ſavoir ſans doute, pourquoi je n'ai pas continué ſous le même titre de Mr. Bayle. Il eſt vrai, que cela eût été plus naturel; mais mes engagemens particuliers pour Rotterdam, l' abondance des meilleurs livres, qui ſe trouvent chez Mr. Leers, et quelques autres raiſons, dont il n'eſt pas neceſſaire de s'expliquer, m'ont fait préferer le changement. Après tout j'ai crû, qu'il étoit bon de traiter le public comme ces perſonnes affligées, par la perte d'une perſonne cherie, qu'il ne faut jamais ramener dans les lieux, qui peuvent rappeller le ſouvenir, et reveiller les idées de l'objet, qui cauſe leur triſteſſe. On auroit toûjours cherché dans les Nouvelles de la*

Republi-

publique des Lettres l'illuſtre Auteur, qui leur a nné la naiſſance: et le même titre mal ſoutenu n'auit ſervi, qu' à redoubler les regrets, d'avoir perdu homme inimitable. Itaque eo ipſo tempore, quo ri quidam docti, rogatu Desbordes, bibliopolae mſtaelodamenſis, ad continuandas Ephemerides ielianas acceſſerant, Basnagius quoque, incitante ielio, ſuas eſt exorſus. Factum id *Roterodami* enſe Septembri *anni 1687.* Primum ſingulis menous producta eſt Pars ſingularis, quarum quatuor olumen complectitur. At a menſe Octobri 1689. es iunctim menſes editi, ita quidem, vt per inteum annum quatuor Partes vnicum Volumen exleant. Proditurum interim denuo eſſe Opus mo: priſtino, ſimul ac reſtitutum fuerit, bello finito, ommercium litterarium, ſpem facit bibliopola . *Iulio dicti anni.* Neque tamen id poſtea eſt praeitum. Plagularum etiam numerus non ſemper ar conſpicitur. Initio enim quouis menſe plagus ſex: deinde, propter bellum, quod inopiam brorum attulerat, plagulas quatuor: tandem a. 689, trimeſtri ſpatio exacto, Partem ſex tantum lagularum diuulgauit Auctor. Imo anno 1697. ienſes Septembrem et reliquos vsque ad Martium 1698. in vnicam coanguſtauit, ſex itidem plaguirum, Partem, quoniam aliis tum implicatus erat ioleſtis negotiis et operoſis. In Volumine pariter IX. menſis Iulius et reliqui anni 1703. ſimul editi, abetque hoc Volumen minus plagularum, quod t a Vol. III. vsque ad Vol. V. perſpexi. Annus 707. plane vacuus eſt relictus, adeoque deſideraır. Vid. *Neuer Bücher-Saal der gelehrten Welt, Vol. I.* .785. Omnis labor, qui generatim *Volumina XXIV.* *i 12.* repraeſentat, initio tabulis aeneis ornata, fiitus eſt menſe Iunio *anni 1709.* Circa id quippe empus hydrope vrgebatur Basnagius, hoc morbi

 genere

genere conſumtus mox anno ſequenti. Quod ad virtutes huius Diarii attinet, more Baelii Auctor doctiſſimus librorum nouorum atque cuiusuis generis argumenta ſcite enarrauit, et varia interſperſit, quae de Scriptorum Vita et libris aliis, memoratu digna eſt arbitratus. Quandoque Obſeruationibus etiam ad ſe miſſis, Elogiisque doctorum Virorum, locum conceſſit. In iudicando mediam capeſſere viam ſtuduit, ita quidem, vt nec laudaret effuſe, nec reprehenderet aſperius. Res theologicas, vbi de iis dicendum erat, neutram ad partem inclinans recenſuit plerumque; ſtilo autem adeo vſus eſt eleganti et iucundo, vt facile attentum tenere lectorem poſſet. Fuerunt ſaltim, qui dolerent, eum ſua cogitata a verbis auctorum non ſatis adcurate diſtinxiſſe: at, ipſe hanc ob rem, purgauit ſeſe in *Praefatione*, *menſi Octobri a. 1688.* praefixa. Similiter DE LA ROCHE contendit in *New Memoirs m. Januar. 1727. art. IX.* Basnagii Noua Anglica plena eſſe errorum. Menſes in articulos certos diuiſi, in quibus ſingulis liber deſcribitur: vltimum articulum vero implent Noua plerumque litteraria, ex variorum Epiſtolis, ad Auctorem exaratis, delecta. Sub finem Partis occurrit Index rerum breuis, et poſt Volumen quoduis vberior, ſecundum ordinem litterarum. Quot elogiis commendatus fuerit iam pridem vtiliſſimus ille labor, in quem omnes ingenii neruos intenderat Basnagius, non opus eſt, vt multis comprobetur teſtimoniis. Inſtar omnium ſit BAELIVS, qui ſic loquitur in *Dictionario ſuo* v. *Henri Basnage*, nota ſubiuncta: *il s'eſt aquis et il s'aquiert tous les jours par toute l'Europe une réputation immortelle, en publiant l'Histoire des Ouvrages des Savans. Les démêlez, qu'il eut avec Mr. Jurieu, le détournérent ſouvent de cet Ouvrage, et produiſirent de part et d'autre divers écrits*

écrits fort vifs et fort picquans. Ex BERNARDI *Praefatione*, quae *annum 1699. des Nouv. de la Republ. des Lettres* antecedit, addo haec: *l' Auteur écrit d' une maniere polie et fine, et qui ayant l'art de changer en or et en pierreries tout ce, qui paſſe ſes mains, remplit parfaitement l'attention du Public.* Praeſtantia etiam Operis exinde elucet, quod non paucae Partes bis, ter, quaterue excuſae fuerunt. De pluribus, quos nactus eſt Auctor, aduerſariis agit IVNCKERVS *de Ephem. erudit. p. 269. §. 10. ſeq.* Conf. STOLLII *Nachricht von den Büchern ſeiner Bibliothec Vol. II. p. 569. ſq.*

§. XXVIII.

Baelianum Diarium, tanto exceptum plauſu, librariorum Batauorum excitaſſe inuidiam, et produxiſſe aliud, *Bibliotheque univerſelle et hiſtorique* inſcriptum, obſeruat CAMVSAT *Hiſt. des Journaux T. II. p. 116. in nota.* De hoc igitur agam paullo fuſius.

Principes auctores fuiſſe certum eſt IOH. CLERICVM, Philoſ. et Hiſt. eccleſ. inter Remonſtrantes Amſtaelodamenſes Profeſſorem, et IOH. CORNANDVM DE LA CROSE, ex Gallia exſulem, non confundendum cum Matur. Veyſſerio de la Croze, qui Berolini olim ſtabilem fortunae ſedem inuenerat. Coeptum eſt Opus cum *anni 1686.* initio *Amſtaelodami.* Vniuerſalis vocatum Bibliotheca, quoniam libros, quotquot camparari potuerunt, quacunque lingua recens editos complectitur: hiſtorica vero, quod eorundem argumentum, ſine vlla cenſura aut elogio, more hiſtoricis familiari, a partium qui ſunt ſtudio alieni, recenſere volebant. Promiſerant Auctores menſibus ſingulis ſex aut ſeptem Excerptorum plagulas, ita quidem, vt quatuor menſes Tomus vnus reciperet, factumque id

id primo anno, qui Tomis tribus abſoluitur. Reliqui tamen anni quatuor exhibent Tomos, tribus menſibus iunctim ſemper editis, adfixoque cuilibet Tomo Indice, praeter Tomos XVI. et XVII. XVIII. et XIX. itemque XX. et XXI. qui vnicum ſaltim habent. Tomis XX. et XXI. Adpendix adiecta, tres quoque menſes continens: Tomus autem XXII. cum reliquis in duas eſt Partes diuiſus. Quidnam cuilibet Auctori tribuendum in hac ſit Bibliotheca, optime aperit *Eloge hiſtorique de feu Mr. Jean le Clerc, à Amſterd. 1736. in 12. mai.* ex quo libello huc pertinent, quae in *Actis Erud. Lat. a. 1737. p. 521. ſq.* repetuntur his verbis: *Bibliothecam vniuerſalem et hiſtoricam Clericus initio conſcripſit ſocio Ioh. Corn. de la Croſe, id quod latuit diu eruditos, donec Cornandus nomen vtriusque ſub calcem Tomi IV. apponeret. Poſtea vnusquisque illorum dimidiam partem cuiusque Tomi,* (a ſexto vsque ad octauum,) *confecit, donec tandem in Tomo IX. Clericus diſtingueret lucubrationes ſuas a laboribus ſocii.* (Libere nimirum profitetur, a *p. 1.* vsque ad *p.* 291. quae exſtant, ſua eſſe.) *Tomus X. ſolum Clericum, et XI. ſolum Cornandum, auctorem agnoſcunt. Tandem plane ab opere ceſſauit Cornandus, ita, vt, ſi Tomum XIII. excipias, in quo praeter Articulos 8. et 15. nihil elaborauit Clericus, reliqui Tomi a XII. vsque ad XIX, imo maxima ex parte* (rectius dictum fuiſſet: *aliqua ex parte) etiam XX, a Clerico ſolo fuerint elaborati. Quicquid in viceſimo reliquum eſt, et ceteri Tomi vsque ad XXV, labores ſunt Bernardi illius, qui Republica ſua litteraria* (Nouvelles de la Republique des Lettres) *eruditis innotuit.* Ipſe BERNARDVS in *Nouv. de la Rep. des Lettr.* et quidem *Praefatione, anno* 1716. praefixa, diſertis hoc verbis teſtatur. Addo huic

IOH.

IOH. LOCKIVM, Anglum, quem ſub negotii litterarii exordium ſuppeditaſſe Excerpta quaedam, adſerit NICERON. in *Vitis erudit. P. I. p. 323. edit. Germ.* Cf. *l'Europe Savante, T. I. in Praef. p. 8.* Cauſſam vero, cur Clericus deſeruerit inſtitutum, quod factum eſt a. 1691. indicauit olim peregrinatori cuidam, ſcilicet ſe melius traducere poſſe tempus edendis Operibus aliis; et ſane tunc induſtriam eius exercebat maxime Pentateuchus, praeter Paraphraſin perpetuam, Commentario philologico, variisque Diſſertationibus criticis illuſtrandus. Morte deinceps bibliopolae deſiit hocce Diarium cum menſe Decembri *anni* 1693. Complectitur illud *Volumina XXVI. in* 12. paſſim ornata tabulis, caelo exſcriptis. Poſtremum Indices exhibet auctorum ac rerum generales, demumque *anno* 1718. *apud Wetſtenios* prodiit. Tomi XV. et ſequentes vsque ad XX. contracti ſunt, propter belli tunc furentis calamitates, in pauciores plagulas. Recuſum dicitur Opus *ibidem a.* 1688. *ſq.* iterumque, reuiſum et emendatum, *a.* 1700. quod vero de prioribus tantum Voluminibus credendum eſt forſitan. Viderint haec adcuratius, qui conferre inter ſe poſſunt exemplaria. Etiam Anglice verti coepiſſe laborem Clerici, obſeruat IOH. ALB. FABRICIVS in *Notit. Diariorum litter.* v. *Bibl. univerſelle.* Libros cuiusuis generis ac linguae hic recenſeri ſupra iam dictum: potiorem tamen locum tenent theologici, philoſophici, et qui ad Hiſtoriam referuntur eccleſiaſticam. Plerumque praemittitur breue exordium, antequam libri deſcribantur, quorum paginae in *Tomo IV.* primum ſunt numeratae, exemplo antea incognito: hiſtoria item controuerſiarum, quae hac vel illa natae ſunt occaſione, pleno ſaepius calamo exponitur. Non nunquam inſertae ſunt integrae Auctorum Commentationes litterariae et

criticae

criticae cum primis, antea nondum typis impreſſae. Tales e. g. ſunt CLERICI *Vitae Patrum quorundam et haereticorum*, quae inde collectae, et in Germanicum tranſlatae ſermonem, *Halae Magdeb. a.* 1721. *in* 8. editae fuerunt cum *Praefat.* CHRIST. THOMASII. Cenſura nemini graues eſſe voluerant Auctores: nihilo tamen minus videmus illos partem aliquam haud raro amplecti, et multa notare in Lutheranis potiſſimum, qua de re plura exempla adduxit IVNCKERVS *de Ephem. erud. p.* 231. *ſq.* Quod eſt profecto contra fidem, in *Praefat. Tomi I.* datam. Indifferentiſmi, vt vulgo dicunt, quamquam moderatioris, varia hic ſpecimina occurrunt, lubenterque Clericus in ea inhaereſcit materia, vbi perſtringere poteſt feruorem in defendenda religione. Alia etiam de Scriptoribus quibusdam iudicia excitarunt aduerſarium non vnum, quos inter nouimus Sam. Pufendorfium, Ioh. Harduinum, et Rich. Simonem, de quibus v. IVNCKER. *l. c. p.* 237. *ſq.* Is plura memorat adhuc de hoc Diario, tandemque THOMASIVM in *den Monaths-Geſpr. a.* 1688. *P. I. p.* 228. *ſq.* totam fere Tomi I. Praefationem redegiſſe in compendium, ſubiungit. Audiamus, quae Vir ille ſummus diſſerit *l. c. p.* 233: *Man ſiehet gar deutlich, daß dieſe Bibliotheque aus aemulation des Franzöſiſchen Journals*, (Journal des Savans) *derer Leipziger Actorum, und der Rotterdamiſchen Nouvellen gemacht ſey worden. Aber, wenn ich meine wenige Gedancken davon ſagen ſöllte, wollte ich lieber dieſe Bibliotheque entbehren, als eines von denen andern dreyen. Denn zu geſchweigen, daß man unterſchiedenes von dem, was ſie an denen andern getadelt, auf ſie appliciren könte, ſo weiß ich nicht, ob ſie allemahl ohne Affecten referiret haben. - - Dieſes iſt wohl gewiß, daß, ſo viel die Weitläuftigkeit betrift,*

trift, dieſe Bibliotheque von denen dreyen andern Journalen mercklich unterſchieden iſt. Wenn man aber alles genau unterſuchen wollte, wäre noch viel zu ſagen, ob dieſe Weitläuftigkeit, oder der andern ihre Kürtze, nützlicher ſey? Von der Annehmlichkeit will ich nicht reden. Et eſt ſane communis propemodum eruditorum ſententia, minori, quam priores a Thomaſio laudatae, Ephemerides has exceptas plauſu fuiſſe, ideoque mirum videtur, ſi bis recuſae ſint, vt ſupra indicaui, aliorum fide ſubnixus.

Interim non paucos Bibliothecae vniuerſalis continuationem exoptaſſe, cognouerat Clericus. Itaque *Amſtael. anno* 1703. in alia officina libraria diuulgauit *Bibliotheque choiſie, pour ſervir de ſuite à la Bibliotheque univerſelle.* Nomen ſuum adpoſuit Auctor Operi, quod, vti iam titulus docet, prioris Diarii veſtigiis, at noua quodammodo ratione, inſiſtit. Quippe non ſolum in recenſendis libris recentiſſimis occupatus eſt Clericus, ſed etiam talium dare analyſin ſtudet, quos exiſtimauit eſſe meliores, adeoque paſſim antiquiores intermiſcet. Audiamus ipſum in *Praefat. Tomi I.* vbi haec inter alia: *Je n'ai d'autre deſſein, que de parler confuſément de Livres anciens et modernes, à meſure, qu'ils me tomberont entre les mains, ou que je les lirai, comme j'ai accoûtumé de faire; ſans obſerver en cela, aucun ordre, et ſans avoir égard au tems, au quel ils ont paru. J'en ferai des extraits exacts, et je dirai ce, que j'en penſe, lorsque je le trouverai à propos* caet. Quandoque iungit Diſſertationem criticam, ab ſe maximam partem conſcriptam, vel Vitam et elogium hominis, doctrina commendati. Sic v. gr. agit *de Operibus Latinis Petri Bembi;* de *Vita Eraſmi Roterodami, ex eius Epiſtolis eruta;* de *Boethio, itemque Sulpicio Seuero, eorundemque ſcriptis.* Complures, quorum ſumma exponi.

exponitur, libri memorati fuerunt a STOLLIO in *den Nachrichten von ſeiner Bibliothec Vol. II. P.* 15. *p.* 561. *ſq.* vbi et ſub finem recenſionis huius fatetur, Clericum compoſite, perſpicue, iucunde, et plerumque ſine partium ſtudio, ſcripſiſſe. Similiter REIMMANNVS in *Catal. Bibl. ſuae T. II. p.* 757. honorifice iudicat de labore Clerici. *Bibliotheca haec ſelecta*, inquit, *a plerisque, qui rei litterariae intelligentes ſunt, in honore eſt habita. Selecta enim ſunt ſcripta, quorum mentionem facit Auctor. Et eorum argumenta non copioſe tantum recenſet, et lectori deguſtanda exhibet, ſed et libere ſimul pronuntiat, quid ſibi de iisdem videatur. Vir non vulgari iudicandi facultate praeditus. Variarum linguarum et ſcientiarum cognitione imbutus, percommode et pereleganter loquens, et in re litteraria ita excellens, vt ad Bibliothecam ſelectam ſcribendam vix aptior inueniri potuerit.* At audiamus e contrario Collectores *Diarii Treuoltienſis* (Memoires de Trevoux) *m. Iunio 1704. p. 346.* Verba ſunt ſequentia : *Cette Bibliotheque choiſie eſt du même goût, que la Bibliotheque univerſelle. Le ſtile de l'Auteur eſt plus coulant, que pur, ſon erudition plus etendüe, qu'exacte, ſa critique ſouvent judicieuſe, toûjours hardie. On remarque un grand penchant à favoriſer l'incredulité, un grand ſoin de juſtifier tous les Heretiques, et fort peu d'égards pour les grands hommes, que l'antiquité chrétienne a le plus reſpecté.* Media hic videtur via tutiſſima. Non enim indignus Auctor eſt laude, nec tamen difficulter probare liceret, nouitatis amore ita captum eſſe eundem, vt paradoxa saepius et errores varios, dummodo noui ſint, atque inauditi antea, conſtantiſſime defendat. Finitum eſt hocce Diarium *anno* 1713. *Tomos*que *XXVIII. in* 12. implet,

nplet, quorum vltimus, *anno 1718.* a Wetſteniis ad- itus, nil niſi Indices vniuerſales, (plerisque enim 'omis iam ſingulares acceſſerant,) complectitur, adem ratione, vt in Bibliotheca vniuerſali. To- nus XX, itemque caeteri ſequentes, in duas diuiſi unt Partes, ita quidem, vt, qui primum ſemeſtris, oſt a Tomo VI. ex deſiderio multorum quadrime- ris, erat labor, nunc tribus ſemper menſibus prod- ret. In IOH. LIRON. *Singularités hiſtoriques et lit- eraires, à Paris 1734. ſq. Tomi III.* initio, exſtare di- untur *Remarques ſur quelques endroits de la Biblioth- ue Choiſie de Mr. le Clerc.* Vid. hac de re *Catalog. Bibl. Bunau. T. I. Vol. 1. p. 485.* Add. *Le Gazettier nenteur, ou Mr. le Clerc convainçu de menſonge et de alomnie, par* PIERRE BVRMANN, *à Utrecht 1710. in* 2. plagulis vndecim. Legi de acerbo hoc, plenoque ruris, libello, in quo varia ad Clerici Ephe- nerides pertinent, meretur *die Neue Hälliſche Biblio- hec, T. I. p. 523. ſq.*

Mortuo typographo, qui Bibliothecam Selectam xcudendam curauerat, Auctor, vtrum pergeret, ec ne, in dubio verſabatur. Victus tandem ami- orum quorundam precibus ad continuationem la- orum ſuorum animum adpulit: nouo tamen eos- em inſigniuit nomine, atque ſic *ibidem anno 1714. pud Dav. Mortier* in lucem conſpectumque prodiit *Bibliotheque ancienne et moderne, pour ſervir de ſuite ux Bibliotheques univerſelle et choiſie.* Accepimus uius Diarii *Tomos XXVIII. in 12.* quorum poſtre- nus Operi clauſulam impoſuit *anno* 1727. Qui *a.* 730. acceſſit Tomus XXIX. is Indices generales xhibet. Vnusquisque Tomus, more iam antea ecepto, ex binis Partibus conſtat, et Indice ſingu- ari auctus eſt. Coepit etiam Opus verti Anglice, oc titulo: *the antient and modern library,* vti FA- RICIVS teſtatur in *Praefat.* MORHOFIO praefixa.

Auctor, ſi diſſertationes nondum editas, Vitasque hominum doctorum, quae quippe hic plerumque deſiderantur, exceperis, eadem ratione, quae placuerat in *Bibliotheca ſelecta*, inſtitutum eſt perſequutus, ideoque nihil attinet, huic rei diutius immorari. Hoc ſaltim ex MENCKENII *Charlatan. eruditor. p. 160. edit. Amſtael.* ſeu *Lipſienſis* potius, *a.* 1727. adornatae ſubiungere lubet, quod ipſe Menckenius in nota quadam commemorat. En! eius verba: *Alii id curant tantum*, (ſermo eſt de Diariorum Scriptoribus) *vt ſuos ipſi libellos, eosque, qui ex officina typographi ſui prodeunt, extollant, caeteros omnes, praeſtantiſſimos licet, carpunt et ſugillant, quo id conſequuntur, vt Autores, velint nolint, ſua ſcripta offerant gratis Cenſoribus illis, vt vel leui ſaltim cenſura afficiantur, vel indicta certe maneant. Ita ſunt, qui* I. Clericum *accuſant, quod nullo alio fine tot annis ſcripſerit ſuas Ephemerides, quam vt ſcriptis ſuis digne recenſendis ac vindicandis, aliorum vero, quibus male vellet, carpendis, locum faceret.* At hoc certe vitio plures hac noſtra aetate infecti ſunt, et adhuc laborant. Nec difficulter probari poſſet, multos hodie, qui res ab eruditis nouiſſime geſtas in Commentarios referunt, eam vnice ob cauſſam libros, in omnibus bibliopolarum tabernis obuios, ac dignos vtique memoratu, ne verbo quidem indicare, quoniam eorundem auctores vnum vel duo exemplaria, ſupplicibus adiectis litteris, non obtulerunt tantis iudicibus, qui maieſtatem adfectantes dictatoriam famam cuiuslibet Scriptoris atque ſalutem poſitam eſſe ſua in vrna credunt. Quemadmodum autem paucorum res patitur familiaris, vt, qua macerantur tales homines, auri ſacram famem expleant: ita etiam alienum arbitror eſſe a nobilioris indolis viro, laudes pretio redimere ac precibus,

viaque

viaque tam inhoneſta graſſari ad nominis celebritatem.

§. XXIX.

Memoratis, ordine paulliſper interrupto, quae de Clerici Diariis dicenda erant, in mentem venit *de Boekzaal van Europe, ontsloten met de Maanden Julius en Auguſtus, anno 1692. in 8.* Ortum ſuum habuit hocce Opus *Roterodami* in officina *Petri van der Slaart.* Auctor latere voluit initio eius, at mox in *Praef.* anni ſequentis adparet, PETRVM RABVM, Scholae Roterodamenſis Eraſmianae Rectorem, Virum non leuiter litteris eruditum, hunc laborem, et quidem ſine aliorum auxilio, ſuſcepiſſe. Edidit a menſe Iulio anni 1692. quouis bimeſtri Partem aliquam, ita, vt Iulius et Auguſtus ſcenam aperiant. Progreſſus eſt hoc modo vsque ad m. Iunium anni 1700. quo Volumen XVI. abſolutum fuerat. Quum enim ipſi cum bibliopola, ob pretium non ſolutum, lis eſſet, alium elegit mox Roterodami, nimirum *Barent Bos*, mutatoque Diarii titulo a menſe Ianuario a. 1701. vsque ad m. Iunium a. 1702. illud *tweemaandelyke Vyttrekſels* inſcripſit, quae Ephemerides Vol. III. implent. *) Circa hoc autem tempus Rabo vitam amittente, inſtitutum a menſe Iulio anni 1702. vsque ad m. Decembr. a. 1704. continuauit GVIL. SEWEL. Sunt huius continuationis Volumina V. Anno 1705. Operis cura translata eſt *Amſtaelodamum* ad *Franc. Halmam*, bibliopolam, atque tunc vocatum *de Boekzaal der geleerde*

*) Nihilo tamen minus bibliopolam *van der Slaart* per alium hominem doctum proſequi coepta voluiſſe, et a Iulio anni 1700. vsque ad Decembrem anni 1701. omnino adhuc edidiſſe Volumina III. *de Boeckzaal van Europe* inſignita, cognoui ex *Catalogo Biblioth.* IOH. HENR. BVRCKHARDI, *Parte I. p. 161.*

leerde Werreld. Integer hic annus itidem debetur Sewelio, ſequenti vero 1706. et quidem a Ianuario vsque ad m. Octobrem 1708. ipſi ſucceſſit. IOH. van GAVEREN, adeoque noui hi labores non niſi Volumina VIII. complectuntur. Generatim igitur omnia ſunt *quinque ac triginta* numero, ſi Volumina tria, quae infra in ſubiecta nota occurrunt, addideris. Quilibet annus in Volumina II. diuiſus eſt, ſeptuaginta circiter plagularum. Singulis Voluminibus acceſſit Index. At praeſtantior eſt vniuerſalis ille, in omnes Partes, quem ISAAC le LONG anno 1716. luci expoſuit. Cf. BENTHEMII *Holländiſch. Kirch. und Schul. Staat, P. II. cap. 4. p. 438. ſq.*

Poſtquam van Gaveren ſub finem anni 1708. Amſtaelodamum, ob aduerſa fata, relinquere cogebatur, Diarii huius progreſſus aliquamdiu interruptus eſt. Quippe cum menſe Iulio demum anni 1710. *ibidem* in officina Wetſteniana illud ipſum redordiebatur IOH. RUYTERVS, Medicinae et Philoſ. D. ac Theologiae Candidatus. Hunc, ſi vera percepi, a. 1713. a negotio recedentem, alii deinde, mihi tamen ignoti prorſus, ſequuti ſunt. Solum noui adiutorem, BERNH. KEPPELIVM, Sacerdotem olim Batauum, quem pertinacia anno 1746. munere ſacro priuauit. Vide STOSCHII *Neues gelehrtes Europa, Parte X. p.* 428. Exactis binis menſibus itidem, vt antea, Pars prodiit, nouo titulo inſignita *Het Republyk der Geleerden, of kort Begryp van Europa's Letternieuws* caet. Initio mediocri Opus plauſu excipiebatur: deinde vero magis placere coepit eruditis, ideoque ad aetatem adultam peruenit. Sub finem enim anni 1757. adhuc viguit, iamque illud anno 1748. *Volumina octo* et *ſeptuaginta* comprehendit. Permulti hic, inter alios, libri recenſentur Belgice ſcripti. Immiſcentur etiam Epiſtolae et Obſeruationes variae, nondum editae.

Finiunt

[redacted]

Finiunt Partes quasuis Noua litteraria ex omni Europa. Recenſiones librorum, haud vtique magni momenti, nimis nonnullis copioſae videntur. Rabi tamen dictio et argumentorum praeſtantia, prae caeteris, peritiorum adſenſum meruit.

Anno 1697. *Vltraiecti* lucem vidit *Bibliotheca librorum nouorum, collecta à* LVDOLPHO NEOCORO *in 8.* Hic Pſeudonymus eſt LVDOLPH. KVSTERVS, ſatis inter Viros doctos cognitus, qui verum nomen Graecis vocibus occultare voluit. Coepit illa Bibliotheca menſe Aprili a. dicti, ipſeque Auctor in *Praefatione* inſtituti rationem his verbis explicat: *Edetur in poſterum alternis ſemper menſibus Bibliothecae noſtrae pars, nouem plus minus plagulis conſtans, in eaque recenſebuntur non ſolum libri, qui hic in Belgio edentur, ſed etiam, qui aliis ex locis huc importabuntur.* Solus nouem huius anni menſes confecit Küſterus. Idem cum HENR. SIKIO elaborauit integrum annum 1698. et ſex priores menſes anni 1699. Sikio autem vnice debentur ſex poſteriores menſes eiusdem anni. Küſterus enim tunc temporis in Angliam ſeceſſerat. Poſtea deſiit labor, Sikio peregrinationem cum Huntingtono, Comite Anglo, ſuſcipiente. De vtriusque Auctoris fatis ſingularibus vid. NICERONII *Vitae erudit. P. II. p.* 110. *ſq. edit. German.* itemque *die Neue Hälliſche Biblioth. Tomo III. Parte 23. p. 249.* vbi GVNDLINGIVS nonnulla de Sikio indicauit, quae et nunc recuſa exſtant in eiusdem *kleinen deutſchen Schriften Hal. Magdeb.* 1737. *in 8. p. 508. ſq.* Libri varii generis in hocce Diario, quorum non pauci noſtris in oris haud frequentes ſunt, ſatis adcurate, ſtiloque luculento, recenſentur, intermixtis paſſim Obſeruationibus eruditis; nummi etiam explicantur quandoque; in fine autem cuiuslibet Partis catalogus librorum nouorum adiicitur. Iudicia parcius feruntur, niſi

in cauſſa Reformatorum contra Pontificios, inde aduerſarii etiam ſurrexerunt. REIMMANNVS *in Catal. Bibl. ſuae, Tomo II. p.* 713. merito laudat Kuſteri conatum. *A Ioh. Ge. Graeuio*, inquit, *ad has Ephemerides ſcribendas ſuſcitatus, ſingulis διμήνοις, vel τριμήνοις, volumen edidit, et in eo librorum ſelectiſſimorum argumenta, eo ordine, iudicio, ſtudio, et dicendi genere enarrauit, vt optimis huius generis ſcriptoribus annumerari mereatur.* Totum opus, cum tabulis aeneis nitide excuſum, at rarius obuium hodie, in Tomos V. diuiſum eſt, quouis duplici Auctorum pariter et materiarum Indice inſtructo. Tomi primi Pars prior quatuor, altera quinque menſes exhibet. Secundus Tomus, ac reliqui tres, ſemper ſex menſes repraeſentant. STOLLIVS in *der Nachricht von den Büchern ſeiner Bibliothec Parte V. p.* 481. *ſq.* plurimos nominat libros, de quibus ibidem agitur. Continuare coepta haec Küſteriana voluerunt Amſtaelodamenſes quidam, publicata eo fine *a.* 1700. ſchedula cuius en! titulum: *Inuitatio Collegii Amſtaelodamenſis ad eruditos quosuis tam in Belgio, quam in aliis totius Europae partibus degentes, cuiuscunque ſint Facultatis et linguae, vt auxiliares ferant manus ad promouendam Hiſtoriam rei litterariae, ex toto orbe erudito colligendam, atque ſingulis tribus menſibus Amſtaelodami typis euulgandam.* In eadem Inuitatione, quae legitur integra in LEHMANNI *hiſtoriſchen Remarques anni* 1700. *p.* 246. ſe, ſingulis tantum tribus menſibus elapſis, in quarto librum eſſe promittunt edituros, vt facilius deinde quiuis annus vna compactura, initio facto a nouo ſaeculo, poſſit comprehendi. In fine autem ſemper ſe adiecturos eſſe dicunt catalogum eorum, quae in Ephemeridibus Anglicis, Germanicis, Gallicis, Italicis et Belgicis fuerint memorata. Omnes itaque inuitant eruditos ad ſymbolas conferendas. At neſcio

[redacted]

ſcio quae difficultates iſti obſtiterint conſilio: nihil enim huius rei lucem vidit.

§. XXX.

Non ſine cauſſa reponi etiam in Diariorum coetu ac numero poteſt *Hiſtoire critique de la Republique des Lettres, tant ancienne que moderne.* Plerumque PHILIPP. MASSONVS architectus dicitur. Sed CAMVSATVS in *Hiſtoire critique des Journaux, T. II. p.* 162. *nota* 7. SAMVELI MASSONO, Eccleſiae Anglicanae apud Dordracenos Paſtori, praecipuam huius laboris curam tribuit. Socios tamen habuit fratrem, IOHANNEM, et conſanguineum, PHILIPPVM. De omnibus altum eſt in *Lexico Eruditorum Joecheriano ſilentium.* Cf. interim WOLTERECKII *ausführlicher Bericht von neuen Büchern, Parte III. p.* 277. Quouis trimeſtri ſpatio Tomus *in* 12. promittebatur, duoſque priores Guil. a Poolſum *Vltrai. ann.* 1712. et 1713. typis curauit imprimendos. Poſtea is ipſe negauit ſumtus plures, quoniam liber tot emtores, quot forte ſperauerat, non alliceret. Itaque alius bibliopola, Iac. Desbordes nomine, lucri certior, *Amſtaelodami* continuationem adgreſſus eſt ſtatim *anno* 1713. quo Tomum tertium quartumque edidit. Reliqui autem tardius ſequuti ſunt. Quintus nempe ac ſextus itemque ſeptimus a. 1714. octauus ac nonus 1715. decimus vndecimusque nec non duodecimus 1716. tertius ac decimus, quartusque ſupra decimum 1717. decimus quintus, qui vltimus eſt, 1718. Referuntur haec, quae de mutatione bibliopolae dicta ſunt, in *Praefatione Tomi I. de l'Europe ſavante, p.* 9. At alia diſcimus in *Praefat. Tomi III.* ipſius *Operis Maſſoniani.* Ibi enim perſuadere ſtudet Auctor Lectoribus, ſe, vt conatus melius ſuccederet, Vltraiecto Amſtaelodamum ſe recepiſſe, moxque in celeberrimo hoc

emporio inueniſſe librarium, qui porro exhibere velit laborem hunc, chartae nitidae typis elegantibus impreſſum. Librorum recenſiones minimum horum XV. Tomorum, qui nonnunquam tredecim, nonnunquam ſedecim plus minus plagulas continent, ſpatium occupant. Potior pars conſiſtit in collectione Obſeruationum criticarum et Epiſtolarum, vel Gallice, vel Latine, ſcriptarum, quibus varia ſacri Codicis, Auctorum veterum, Patrumque Eccleſiae, loca illuſtrantur et emendantur. Saepenumero hic diſputari contra Viros clariſſimos, et praecipue Ioh. Clericum, ſolet, ita quidem, vt videri propemodum poſſit, eum vnice ad edendum hocce Diarium occaſionem dediſſe. Nec deſiderantur Diſſertationes breues ex antiquitatibus, chronologia, et re numiſmatica. Debentur haec omnia Iac. et Theod. Haſaeo, Alphonſo des Vignoles, de Roſel Baumon, Conſiliario Berolinenſi, Ioh. Henr. Maio, Gabr. Dumont, ipſis Diarii Editoribus, aliisque, inter quos eſſe vnus alterue anonymus voluit. Paſſim notas horum Scriptorum lucubrationibus ſubiecit Maſſonus. Accedunt librorum, nuperrime excuſorum, Catalogi, eorumque argumentum paucis exponitur: item Noua litteraria ex nobiliſſimis Europae vrbibus et Academiis, quae tamen aliquoties vel ex aliis Ephemeridibus exſcripta ſunt, vel gratiam ſaltim nouitatis non habent. Interdum Vita etiam hominis, vel doctrina, vel dignitate, conſpicui, occurrit. Tomi ſex priores Indicibus, quamquam leuiter confectis, inſtructi, reliqui autem talibus plane deſtituti ſunt, quod ipſum non ſine cauſſa aegre ferent Lectores. Caeterum labor ille Maſſonianus diuerſas, vt fieri ſolet, ſententias excitauit. Sunt, qui eruditionem, et ingenii acumen, ibidem elucens, laudibus ad coelum extollunt: ſunt contra complures, qui acerba nimis

nimis et illiberalia de conatibus aliorum iudicia, faſtum criticum, orationemque ieiunam et horridam damnant vtique ac deteſtantur. Inter hos reperi CAMVSATVM *l. c. p.* 159. cuius verba digna ſunt, quae adſcribam, *Le plan*, ait, *que le Miniſtre de Dordrecht ſe propoſoit, ne pouvoit manquer d'être utile et agréable au public, s'il y eut emploié plus de politeſſe. Il falloit auſſi l'accompagner de moins de hauteur, d'une érudition moins faſtueuſe, et moins pedantesque, et s'y tenir à portée de tous les Lecteurs. On le trouve par tout heriſſé d'Hebreu, de Grec et de Latin.* (Cf. hoc loco *Le Chef d'Oeuvre d'un Inconnu*, auctore pſeudonymo, CHRYSOST. MATANASIO, in *Dedicatione* ad MASSONVM exarata.) *ſon François eſt presque toujours un jargon inſuportable, et quelque fois un galimatias qu'il eſt difficile de penetrer. L'on peut dire enfin, que l'auteur déploye ſon érudition avec une rudeſſe digne des Gots, depuis le premier Volume de ſon Ouvrage jusqu'au dernier, qui eſt le quinſiéme, et que c'eſt également par tout un Chef d'Oeuvre de mauvais gout.* Pergit idem, poſt alia nonnulla, *p.* 164. hoc modo: *L'Hiſtorien Critique prend des airs de hauteur avec tout le monde; il gronde et maltraite les morts les plus reſpectables. Il querelle les vivans, il fait de ſes Nouvelles Litteraires un champ d'invectives, une eſpece de retranchement, d'où il adreſſe ſes coups à ceux, qui ont le malheur de lui deplaire. Il a toujours des extraits de Lettres à ſa devotion, pour entretenir ſa mauvaiſe humeur. J'ai oui dire en Hollande, qu'avant de ſe determiner à faire imprimer ſon Hiſtoire Critique à Utrecht, il s'étoit adreſſé à Fritſch et Böhm, Libraires de Rotterdam, et que pour leur faire valoir le mérite de ſon Ouvrage, il leur avoit promis,* d'y écraſer les le Clerc, et autres demi ſavans, dont

le mérite conſiſtoit à faire la barbe au bon ſens et à la pure et ſaine érudition. *Il n'en fallut pas davantage pour ſe faire refuſer. Apres la mort de Desbordes il s'adreſſa à tous les Libraires du Païs, ſans pouvoir en trouver un ſeul, qui daignât accepter ſes ofres.* Videmus exinde cauſſam etiam, cur deſierit MASSONI Diarium cum Tomo XV. ſi vera ſunt, quae CAMVSATVS memorauit. Et eſſe omnino pleraque, haud difficulter, vt credam, adducor. Interim negari tamen nequit, multum hoc Opus vtilitatis adferre iis, qui alba et atra diſcernere didicerunt. Critici cum primis varia hic obſeruabunt, quae digna ſint eorum ingenio. Cf. *die deutſchen Acta Erudit. Tomo II. Parte 20. p.* 716. et 829. *ſq.*

Interiecto anno, poſt coeptum MASSONI laborem, ſcilicet 1713. ſequebatur *Journal litteraire.* Duo ſemper menſes coniunctim prodierunt, vsque ad Tomum VI. qui anno 1715. lucem vidit, captumque ſcribendi exordium a Maio et Iunio *Hagae Comitum in 8.* Opus eſt in Tomos diuiſum, quorum ſinguli Partes binas continent, et harum quaelibet plagulas quindecim, vel decem et ſex, comprehendit. Abſoluto Tomo Index rerum praecipuarum accedit. Librarius in monito, *Tomo I.* praemiſſo, eam ſe ob cauſſam noui huius Diarii curam ſuſcepiſſe ait, quod et BASNAGII *Hiſtoire des Ouvrages des Savans*, BAELIIque et BERNARDI *Nouvelles de la Republique des Lettres* tunc temporis deſierint, ſolaque in Belgio adhuc procedat CLERICI *Bibliotheca ſelecta*, mox tamen eodem anno, quod ſupra dictum, clauſa. Vt meliori ſucceſſu edi poſſet *le Journal litteraire*, ſingularis eruditorum hominum Societas coiit. Fuerunt illi Iuſtus van Effen, Alexandre, Guil. Iac. s'Graveſande, qui, Profeſſoris Mathematum dignitate Lugd. Bat. illuſtris, anno 1742. e vita exceſſit

exceſſit, Alb. Henr. de Sallengre, Proſper Marchand, et Paul. Themiſſeul de St. Hyacinthe. Maximum tamen prae caeteris in has Ephemerides impendebat ſtudium VAN EFFEN, quia commodum exinde ſolus percipiebat, ſociique, ſatis bonorum poſſidentes, vnice contenti honore erant. Vid. *die Leipzig. gel. Zeitung. a.* 1737. *p.* 690. Is ipſe, diſſoluta menſe Dec. a. 1715. Societate, ſolus etiam aliquamdiu continuauit Opus, donec Iohnſoni, librarii, negligentia, quippe qui tarde nimis illud edere ſolebat, impelleretur, vt plane ab hac tela recederet. Primum enim, non ſeruato amplius menſium ordine, quouis ſemeſtri; tum a Tomo X. quotannis Pars diuulgabatur; poſtremo ab anno 1723. longior mora eſt interpoſita. Videtur interim poſt Effenium Graueſandius locum vacuum, per breue tempus, occupaſſe. *Leipz. gel. Zeitung, 1729. p. 557.* Anno 1729. Johnſonus ius excudendi vendendique Diarii ceſſerat Goſſio et Neaulmio, manco relicto Tomo XI. et XII. cuius vtriusque Pars ſaltim prima a. 1722. et 1723. fuerat ab eodem exhibita. Noua igitur Societas continuationem adgreſſa eſt. Elias de Joncourt, Sacerdos Euangelicus in oppido, quod Silua Ducis adpellatur, theologica; Graueſandius mathematica et philoſophica; Sacrelaire medica; Marchandus litteraria excerpſerunt. Addit PERARDVS in *Catalogo Biblioth. ſuae, a. 1756. Sedini* emiſſo, *p. 338.* de Superville, Gabr. Cramerum et Calendrinum, vtrumque Profeſſorem olim Philoſophiae apud Geneuenſes. Cf. *die Leipz. gel. Zeitung. a. 1731. p.* 196. His omnibus debentur Tomus XIII. et ſex, qui hunc ſequuntur, vsque ad Tom. XX. Supplerunt etiam noui librarii Tomi XI. et XII. Partem alteram, quod vero negotium aliorum eruditorum induſtria expediuit. *Leipz. gel. Zeitung. a. 1729. p.* 557. *p.* 925. et *p.* 945. Poſterioris Tomi Pars ſecunda

cunda continet annos 1723. vsque ad 1728. ne lacuna maneret. Multum ſane gratiae hoc ſibi Diarium in Republica litteraria conciliauit; ſingulae nimirum recenſiones, a quopiam ſcriptae, in conuentu totius Societatis recitatae fuerunt, et quam adcuratiſſime poſtea examinatae, antequam typis imprimendae traderentur. Laudant culpantue Auctores pro eo ac merentur libri, de quibus diſſerunt, neque tamen modeſtiae fines transgrediuntur, etiam vbi iocoſe illudunt. In rebus theologicis tantum, ne partium teneri ſtudio videantur, ſententiam dicere non audent, niſi aliquando incidant in hoſtes religionis Chriſtianae, quibus nullo modo parcunt. Paſſim pariter immiſcent, data commode occaſione, Obſeruationes eruditas, quae vel Scriptoris cuiusdam argumenta illuſtrant, vel corrigunt minus recte propoſita. Praeter librorum ex quacunque diſciplina recenſiones, ampliſſimas ſaepe, varias addiderunt Epiſtolas ac Diſſertationes antea non editas, item eruditorum hominum Vitas. Tandem occurrunt Noua litteraria quamplurima. Anno 1732. menſe Iunio ius vendendi Operis exemplaria transiit ad Ioh. van Duren, quocum vero aliquid commercii habere nolebat Societas paullo ante laudata; ideoque a Tomo XX. vsque ad Tom. XXIV. qui poſtremus eſt, annoque 1737. prodiit, Auctores alii ſucceſſerunt. Priores e contrario Socii eruditi, nondum pertaeſi, quam tanto plauſu in componendo Diario poſuerant, operae, mox *Lugd. Bat. menſe Iulio a. 1732.* incepere *Journal hiſtorique de la Republique des Lettres.* Eadem, vt antea, ratione dederunt, interiecto ſemper bimeſtri ſpatio Partem ſingularem, quarum tres Tomum exhibent, Indice inſtructum. At ſpe citius *anno 1733.* menſe Decembri deſiit inſtitutum nobile, adeoque non niſi *Tomos III. in 8.* accepimus.

mus. Cf. hic omnino *die Leipzig. gelehrte Zeitung. a.* 1733. *p.* 113. *ſq.* et PERARDVS *l. c.*

§. XXXI.

Initio *anni 1715. Hagae Com.* lucem adſpexerunt *Nouvelles litteraires, contenant ce qui ſe paſſe de plus conſiderable dans la Republique des Lettres.* Congeſta quidem haec Noua fuiſſe a ſe ipſo librarius, Henr. du Sauzet, profitetur; at alii confirmant, poſt hanc tabulam latuiſſe IOH. FR. BERNHARDVM, bibliopolam Amſtaelodamenſem, et plurima ab ſe conſcripta Sauzetio tranſmiſiſſe. Vid. *Leipz. gelehrte Zeitung, a. 1715.* in *Praefatione, pagina,* ſi numeres, 3. Primum ſingulis hebdomadis plagula vna eſt edita, quae deinceps, anno exacto, in Tomos ſunt duos redactae. A Tomo autem decimo quem cum ſequentibus parare voluit Iuſt. van Effen, niſi mox in Sueciam abiiſſet, quouis trimeſtri plagulae octo ac decem ſimul prodierunt, Tomique in duas Partes diuiſi. Sic Tomi X. Pars I. menſes Iulium, Aug. et Septembrem anni 1719 continet: Pars II. menſ. Octobr. Nov. ac Decembrem. Cf. *Praefatio* dicto Tomo X. praefixa. Poſtremus eſt Tomus XI. qui menſes ſex priores anni 1720. complectitur, atque hac ratione ad annos ſingulos Tomi ſunt bini referendi in *forma octuplicata.* Praeter Noua litteraria recenſentur breuiter, et a Tomo X. fuſius, libri varii, fata Vitaeque eruditorum, et inuenta recentiſſima. Inſertae ſunt paſſim Epiſtolae aliorum, et aliquoties Obſeruationes criticae. De verſione Germanica Francofurtenſi, naeuis item harum Ephemeridum, v. g. in Geographia, vid. dicta *Praefat. Krauſiana,* praemiſſa *anno 1715. der Leipz. gelehrten Zeitung.*

Eodem anno, et apud eundem bibliopolam Hagienſem, edi coeperunt *Memoires de Litterature*

ture in 8. Auctor fuit ALB. HENR. DE SALLENGRE, de quo iam ſupra dictum. Non tamen nouos producere libros ſtatuit, ſed antiquos potius, atque rariores, eos etiam, qui iam pridem notati carbone ſunt. Itaque diſſerit de POSTELLI *Orbis terrae concordia;* eiusdem *natiuitate mediatoris;* HENR. STEPHANI *Traité préparatif à l'Apologie pour Herodote;* DIOPHANTI ALEXANDRINI *Arithmeticorum libris ſex;* MARCI HIERON. VIDAE *Operibus;* diuerſorum Scriptorum tractatibus *de memorabilibus et claris mulieribus;* POSTELLI *les très merveilleuſes Victoires des femmes du monde; Paſquillorum Tomis II.* caet. Neque in ſolis librorum recenſionibus occupatus eſt Auctor. Addit quoque integros libellos, inuentu difficillimos, Epiſtolas, vel anecdotas, vel argumenta litteraria continentes, Vitas eruditorum, atque Obſeruationes bonae frugis pleniſſimas. Ipſe hoc de inſtituto in *Praefatione* ſic loquitur: *Je ferai plus, j'y infererai toutes ſortes de Pièces, qui regarderont en quelque manière les Arts et les ſciences; en particulier celles, qui rouleront ſur des ſujets d' Hiſtoire, de Litterature, et ſur les Editions de Livres, ſoit que ces Pièces ſoient de ma façon, ſoit qu'elles m' ayent été envoyés, pourvû-qu'elles me paroiſſent dignes de la curioſité du Public.* Laudem certe meretur conatus, quamquam CAMVSATVS *T. II. de l'Hiſt. des Journaux, p. 141. ſq.* nonnulla vituperat. Cf. HOFFMANNI *aufrichtige Gedancken über die Journale, Vol. II. Parte 16. p. 197. ſq.* Sed a medio anno 1715. vsque ad finem anni 1717. non niſi Tomi II, vtroque ex Partibus binis conſtante, prodierunt. Continuauit, interiecto decem fere annorum ſpatio, PETR. NICOL. DESMOLETS, Clericus Gallus, et Bibliothecae Patrum Oratorii praefectus, operam Sallengrianam hoc titulo: *Continuation des Memoires de Litterature et d'Hiſtoire de Mr. de Sallengre.* Tomus I.

Pariſ.

Pariſ. a. 1726. in 8. editus eſt. Auctor quouis trimeſtri Partem promiſerat, ſed non ſemper id obſeruauit. Anno enim 1732. Tomum XI. exhibuit demum, isque finem impoſuit Operi. Quilibet Tomus duas etiam Partes habet, vbi varia Opuſcula, in quibus numiſmata, inſcriptiones, antiquitates, hiſtorica caet. explicantur, poemata, Vitae eruditorum et aliorum hominum leguntur. CAMVSATVS *l. c. p. 149.* non ex toto probat Galli huius laborem. *Il ſeroit à ſoubaiter*, inquit, *que cet Ouvrage ſe fit avec plus de choix, et que ce R. P. ne raſſemblât pas indifféremment le bon, le mauvais, et le médiocre.* Cf. *Hiſtoire litter. de l'Europe m. Septbr. a. 1727. artic. 3. et Acta Eruditor. Lat. a. 1728. m. Aprili p. 166.* vbi recte indicatur, haud idem Auctoris, ac Sallengrii, inſtitutum eſſe, ſed plane diuerſum: illum ſcilicet diſſertationes non a ſe ipſo, ſed aliis, elaboratas: tractatus non dudum in publicum emiſſos, ſed adhuc ineditos, ad imitationem Bibliothecae Bremenſis et Obſeruationum Halenſium exhibere, adeoque inſcriptionem *Continuationis Sallengrianarum Relationum* hoc Opus immerito poſſidere. Quae quum ita ſint, et illud ad hanc Diariorum claſſem, in qua iam verſamur, plane non pertineat, mentionem eiusdem, velut in tranſitu, factam eſſe Lectores mei exiſtiment.

Potior eſt cauſſa, cur locus hic dandus ſit Operi Belgice ſcripto, cui titulus: *Maendelyke Vittrekſels, of Boekzael der geleerde Werrelt.* Initium eius incidit pariter in *annum* 1715. cuius menſe Iulio Pars I. *Amſtaelodami in 8.* prodiit. Singulis deinde menſibus continuatio ſequuta eſt, ita, vt ſex Partes, quarum vnaquaeque octo plus minus plagulas continet, Volumen iuſtae magnitudinis abſoluant. Primi Auctores fuiſſe dicuntur DAVID VAN HOOGSTRATEN, Medicinae Doctor, et Gymnaſii Amſtae-

Amſtaelodamenſis Collega, LVDOV. SMIDS, et IAC. SCHOOLHOVDER, quibus poſtea acceſſit PETR. POERAET. Vid. *Leipz. gel. Zeit. a.* 1717. *p.* 12. *in not.* et 1723. *p.* 69. Caeteri, qui ſuas ſubinde contulerunt ſymbolas, mihi haud innotuerunt, neque iam ipſum Diarium ad manus eſt. Interim hoc ex aliorum relationibus ſuccurrit, complura Belgico ſermone exarata in eo memorari, Vitas eruditorum intermiſceri, ſub finem etiam Noua litteraria legi, quibus ſpeciatim adiecta ſint geſta in Eccleſia, Academiis, Scholisque Belgii foederati. Cum anno 1719. Editores proponere ſimul coeperunt variorum Theologorum Belgicorum Obſeruationes, nondum excuſas, in loca ſacri Codicis difficiliora. Recenſiones librorum vel nimis dilatari non nunquam, vel iudiciis adſpergi acerbioribus, diſplicet multis: aliquas ex Actis etiam Eruditorum Latinis deſumtas eſſe, et Belgice tantum redditas, monent *die Leipz. gel. Zeit. a.* 1719. *p.* 78. *ſq.* Abſolutum eſt *Volumen ſexageſimum* ac *ſeptimum* cum menſe Decembri a. 1748. Neque tamen deſiit poſtea inſtitutum: anno certe 1758. proceſſiſſe legi. Caeterum conf. hic, quae ſupra §. *XXIX.* dicta ſunt de RABI *Boekzaal van Europe.*

Suos quoque natales *Amſtaelodamo* debet *Bibliotheque Angloiſe, ou Hiſtoire litteraire de la Grande Bretagne, par M. D. L. R.* ſub quibus litteris exploratum eſt MICH. DE LA ROCHE latere, notum iam ex §. *XXVI.* Diariorum conditorem. Coepit haec Bibliotheca cum *anni* 1717. exordio, eo conſilio, vt libri Anglice ſcripti, vel Latini etiam, apud Anglos typis impreſſi, ab iis cognoſcantur, qui partim ignari ſunt huius linguae, partim ad inſpiciendos tales libros occaſionem nullam habent. Audiamus, quae ipſe Auctor in *Praefat. Tomi I.* differit. *On peut dire en général,* ait, *que les livres Anglois*

Anglois ne ſont gueres connus hors de cette Isle; et ceux, qu'on traduit de tems en tems en François, ou dont les Journaliſtes parlent, ne ſuffiſent pas pour donner une juſte idée de l'état, où les Sciences s'y trouvent aujourdhui, ni pour ſatisfaire la curioſité du Public. De ſorte, que le deſſein, où je ſuis de rendre compte, non ſeulement des Livres nouveaux, à meſure, qu'ils paroiſſent, mais auſſi de quelques-uns de vieille date, et fort curieux, dont les Journaliſtes n'ont rien dit jusques ici, ne ſera pas déſagreable, ſi je ne me trompe, aux perſonnes, qui aiment les belles Lettres. Avec tout cela je ne m'arrêterai pas à toutes les Brochûres, qui fourmillent dans ce Pais: mais il y en a quelques-unes de la derniere importance, qui contiennent plus de véritez eſſentielles au Chriſtianiſme, et au bien de la Societé Civile, que de gros Volumes; et l'on en trouvera de beaux exemples dans cette Bibliotheque Angloiſe. Je donnerai douze feuilles de trois en trois Mois, ce qui produira deux Tomes d'une groſſeur raiſonnable toutes les années: et je ne manquerai pas de joindre une Table des matieres à la fin de chaque Volume. D'ailleurs j'obſerverai une exacte neutralité à l'égard de toutes les Partis, qui regnent dans cette Isle; et j'entretiendrai le Public de toutes ſortes d'Ouvrages, ſoit qu'ils viennent des Orthodoxes rigides, ou des Tolerans, des Whigs ou des Torys, et des Hérétiques même: Tros Rutulusue fuat, nullo diſcrimine habebo. Satis exinde patet inſtituti ratio. Quum deinde Auctor ſuſpicionem animi contra Reformatos vehementioris, nimiaeque in Pontificios indulgentiae, excitaſſet, ac propterea orta eſſet inter ipſum et bibliopolam diſcordia, edito Tomo V. *a. 1719.* reliquit hoc negotium litterarium, idque per-

fecit deinceps ARMANDVS DE LA CHAPELLE, Paſtor Eccleſiae Wallonicae Hagienſis, digniſſimus Viro tam erudito ſucceſſor; qui anno 1746. ad ſuperos abiit. Docet hoc, praeter alios complures, PERARDVS in *Catal. Bibliotb. ſuae p.* 341. vbi ſic ſcribit Theologus humaniſſimus: *Mr. de la Roche n'a donné que les cinq premiers Volumes; tout le reſte eſt de Mr.* Armand de la Chapelle, *qui a mis ſon nom au Tom. IX. Les Lettres initiales* A. B. D. M. T. *que l'on voit aux Tomes 6. 7. et 8. ſignifient* Armand Bloisbelland de Montreſor, *nom, que l'Auteur portoit en France.* Vtriusque labor iam pridem ſe omnibus probauit mirifice, tam propter librorum delectum, ſolidumque ac moderatum de iisdem iudicium, quam ob ſtili perſpicuitatem et elegantiam. Vid. e.g. *L'Europe Savante, Tomo I. Parte 2. p. 328.* Verba ibidem haec ſunt: *Ceux, qui liront la Bibliotheque Angloiſe, y verront par eux-mêmes, que l'Auteur ſait bien choiſir les livres, dont il veut parler; qu'il entend bien ſes matiéres; que ſon ſtile eſt clair, ſimple et concis; qu'on remarque en lui un eſprit plein de moderation et d'équité; qu'il a l'art de mettre au fait d'un livre, en formant neanmoins l'extrait, qu'il en donne de ce, qu'il y a de plus inſtructif, de plus important, et de plus curieux. Il joint quelque fois aux choſes, qu'il ramporte, ſes reflexions, et ſa critique: mais il le fait rarement, et il a ſoin d'empecher, que ce, qu'il dit de lui, ne ſoit point confondu avec ce, qu'il rapporte des autres. Quelque fois, au lieu de donner un ſimple extrait, il prend la peine de traduire preſque tout l'Ouvrage: mais il eſt aiſé de voir par les choſes, qu'il traduit, que cet Auteur judicieux ne ſonge, qu'à l'inſtruction, et qu'au plaiſir de ſes Lecteurs.* Addi meretur REIMMANNI ſententia in

Catal

Catal. Biblioth. ſuae, T. II. p. 753. *Rariora ſunt*, inquit, *ſcripta Anglorum plerumque apud nos. - - - Et vel hoc nomine nobis in honore debet eſſe haec Bibliotheca Anglica, in qua velut in tabula conſpicienda proponuntur Acta eruditorum Britannorum: ſcripta edita et edenda, et inedita etiam nonnulla, virorum doctiſſimorum elogia, Commentationes biographicae, Diſſertationes epiſtolicae, Obſeruationes criticae, narrationes variae de rebus litterariis* caet. Vera ſunt omnino haec a Reimmanno dicta: at negari tamen nequit, primum Auctorem varia etiam hic repetiiſſe, quae iam locum nacta fuerant in eiusdem *Memoirs of Litterature*, quod exemplis luculenter probant *die Leipz. gel. Zeit. a. 1717. p. 63.* et *p. 735. ſq.* Finis impoſitus eſt Operi *a. 1727.* totumque conſtat ex *Tomis XV. in 12.* quolibet in Partes duas diuiſo.

§. XXXII.

Occurrit nunc *l'Europe Savante*, Diarium, *Hagae Com.* menſe *Ianuario a. 1718. in 8.* inchoatum. Tomi proſtant XII. ſingulique Partes etiam duas exhibent. Poſſunt autem tres Tomi vno commode Volumine coniungi. Quouis menſe Pars prodiit decem, vndecim vel duodecim plagularum. At a Tomo XI. id eſt neglectum; itaque per integrum annum 1719. decem tantum Partes lucem viderunt, annoque 1720. ſolus Tomus XII, qui vltimus fuit, acceſſit. Cuilibet Tomo rerum praecipuarum Index adiectus. In *Praefatione Tomi I. p. 11. ſq.* monetur, certam eruditorum Societatem eiusmodi laborem ſuſcepiſſe. Qui fuerint omnes, explorare haud licuit. Tres indicat ſaltim celeberrimus PERARD. *l. c. p. 339.* et *p. 464.* Sunt hi LEVESQVE DE BVRIGNY, PIERRE FRANÇOIS LE COVRAYER, et PIERRE REMOND de Sainte Albine; de quibus

 idem

idem adſerit *La France littéraire par* FORMEY. Acceſſiſſe dicitur PAVL. THEMISSEVL DE SAINTE HYACINTHE. Vid. *Leipz. gel. Zeit. a. 1718. p. 775.* Inſignis eſt error, qui facile aliquos ſeducere poſſet, IOH. CHRISTOPH. MYLII in *Bibliotb. Anonym. et Pſeudon. p. 345.* vbi ex male intellecto loco *der Leipz. gel. Zeit. a. 1718. p. 597.* hocce Diarium Viris tribuit, qui Pariſienſe, *le Journal des Savans* dictum, continuarunt. Recenſent Auctores libros varii generis, qui quidem eorum oculis ſe obtulerunt: praecipuum tamen hic gradum tenent Hiſtoria eccleſiaſtica et ciuilis, Philoſophia atque res criticae. Inſeruntur praeterea Diſſertationes et Epiſtolae aliorum, Elogia et Vitae eruditorum, tandemque Noua litteraria. Iudicia de libris, et eorum auctoribus, plerumque ſunt ſolida; quumque in prioribus Partibus delectus deſideraretur et breuior Scriptorum recenſio, mox monitis iſtis relictus eſt locus. Atque hac de cauſſa *L'Europe Savante* in meliorum Ephemeridum Catalogo iure referri debet. GOVIETVS, Abbas, in *Bibliotheque Françoiſe,* quae ab eodem profecta eſt, *Tomo I. p. 195.* vocat hunc librum *un des plus judicieux Ouvrages periodique, qui ont paru depuis le commencement de ce Siecle.*

Succeſſerunt *ibidem a. 1720. Memoires litteraires de la Grande Bretagne, par* MICH. DE LA ROCHE, *Auteur des cinq premiers Tomes de la Bibliotheque Angloiſe, in 12. forma.* Cauſſa noui huius Diarii fuit ſuſpicio de Auctore partium ſtudioſo in rebus theologicis, quod ipſum, vt ſupra memoraui, diſſenſionem inter eundem commouit et bibliopolam, qui Bibliothecam Anglicam diuulgauerat. Qua de re plura diſſerit in *Praefatione, Tomo I. des Memoires litteraires* praefixa. Cf. *die Leipz. gel. Zeit. a. 1720. p. 209. ſq.* Seruauit hic inſtitutum, quod ei iam in

priori

[redacted]

priori Diario placuit, perrexitque vsque ad medium *annum 1724.* quo Tomus XVI. et is quidem vltimus prodiit. Omnes hos commode octo Volumina comprehendunt. Tomus primus duas exhibet Partes. At ſtatim cum Tomo altero mutauit hocce conſilium, poſtquam intellexerat, a paucis eiusmodi diuiſionem probari. GODOFR. KOHLREIFFIVM in *Prooemio Chronol. ſacrae p. 10.* has de la Roche ſchedas venenatas vocare, in quibus monſtroſa Whiſtoni dogmata ſplendente quodam ſucco infucentur, didici a REIMMANNO in *Catal. Bibl. ſuae, Tomo II. p. 755.* Quae an recte dicta ſint, viderint harum rerum peritiores.

Eodem *anno 1720. Amſtaelodami* lucem adſpexit *Bibliotheque Germanique, ou Hiſtoire litteraire de l'Allemagne et des Pays du Nord.* Inſtitutum iam expoſuit KRAVSIVS in *Nouis litterariis a. 1719. p. 99. ſq.* vbi haec ad rem noſtram pertinent: *Quum Bibliotheca Anglica, Gallice ſcripta, magno cum Reipublicae litterariae adplauſu excepta fuerit; hoc exemplo moti nonnulli Viri docti Berolini degentes* Bibliothecam Germanicam *Gallico etiam idiomate adornare decreuerunt, ad inſtar Bibliothecae ſupra memoratae. In ea libri praecipui, qui in Germania conſcribuntur, tum antiqui, tum recentes, ſiue Latine, ſiue Germanice, ſiue Gallice ſcripti, recenſebuntur. Tractabuntur* 1) Theologica, *ſed rarius et parce; niſi ad hiſtoriam dogmatum aliquid emolumenti conferre poſſint. Controuerſiae acriores inde exulabunt. Si quid ad pacem et concordiam eccleſiaſticam ſpectet, honorifice commemorabitur.* 2) Iuridica, *et praecipue ea, quibus Ius naturale et gentium, quemadmodum et Ius publicum, aliqua ex parte elucidabuntur.* 3) Philoſophica, *ſed ſobrie. Eadem cautio obſeruabitur circa* Medicinam

cinam et Diſciplinas mathematicas. 4) Hiſtorica et Critica *potiorem in hac Bibliotheca obtinebunt locum, cum, experientia teſte, ſint omnium elucubrationum ſapori publico maxime accommodatae. Ita tamen eiusmodi eruditionis ſpecimina delibabuntur, vt vrbanitas, quae litterarum humaniorum cultores decet, perpetua ſit comes artis criticae; ac proinde nullus inuectiuis, iniuriis, imputationibus falſis, atrocibus accuſationibus, in hanc Bibliothecam permittetur acceſſus. Singulis trimeſtribus quindecim folia in 8. proſtabunt. Libri Suecorum, Danorum, Polonorum, Helueticorum, queis Diaria Gallica carere conſtat, ibi commemorabuntur. In vnoquoque Volumine accedent excerptis hiſce* Noua litteraria *ex diuerſis locis, quantum licebit. Autores huius Bibliothecae iudicia ſua et obſeruationes modeſte proponent, addita notula marginali, qua diſtinguantur ab Autore Tractatus, qui excerpetur, aut in compendium redigetur.* Initium Operis factum eſt itaque a *menſe Iulio 1720.* quem cum Auguſto et Septembri complectitur Tomus I. Director fuit IAC. LENFANT, Theologus Reformatus Berolinenſis, qui et Praefationem Tomi I. exarauit, et a Tomo IV. caeterorum adiutorum laboribus iunxit ſuos. Certa enim Societas Virorum doctiſſimorum ſingulis Lunae diebus in eius conuenire domo ſolebat, et exinde nata eſt Bibliotheca Germanica. Cf. *die Leipzig. gel. Zeit. a.* 1724. *p.* 327. Moderatorem primum ſubſequuti fuerunt ISAAC DE BEAVSOBRE, PAVL. AEMIL. DE MAVCLERC et IOH. HENR. SAM. FORMEY, Viri celeberrimi: inter adiutores vero, quorum plures acceſſiſſe certum eſt, praecipue nominandi Alphonſ. des Vignoles, Ioh. Henr. le Maitre, Sacerdos aulicus Buckeburgenſis, Peliſſonus, Sacerdos Eccleſiae Gallicae apud

Bremen-

Bremenſes, et Philipp. Forneret, Sacerdos Berolinenſis. Vid. RATHLEFII *Geſchichte ietztlebend. Gelehrt. P. II. p. 307.* Proceſſit Opus, tardius aliquoties, quam initio promiſſum fuerat, continuatum, vsque ad annum 1741. quo *Tomus quinquageſimus in 8.* eidem terminum conſtituit. Recenſentur in eo non ſolum libri varii, quos inter nonnulli ad Ius ciuile et eccleſiaſticum ſimul ſpectant, ſed Academicae quoque diſſertationes, a Viris doctiſſimis editae., Immiſcentur praeterea Diſſertationes et Epiſtolae antea non excuſae, in quibus complura diſciplinarum theologicarum, mathematicarum, phyſicarum, item Hiſtoriae et ciuilis et eccleſiaſticae, Geographiae atque Chronologiae argumenta illuſtrantur. Nec deſunt Vitae hominum eruditorum, et Noua litteraria. Plerique hoc Diarium, acre iudicium ac doctrinam ſelectam redolens, magni aeſtimant. Aliqui tamen, quae ipſis diſpliceant, publice indicarunt. Sic v. gr. IVVENEL de CARLENCAS *in der Geſchichte der ſchönen Künſte, Parte II. p. 297. edit. German.* obiicit Auctoribus indecoram et fere perpetuam, cum-primis Pontificiorum, cenſuram, quae omnibus prudentioribus mouere ſtomachum poſſit. Quod vero iudicium iniquum pronuntiat merito KAPPIVS in nota ſubiuncta. In *Journal des Savans menſ. Febr. a.* 1721. quid moneatur, paucis memorant *die Leipz. gel. Zeit. a.* 1721. *p.* 213. De aliis vid. RATHLEFIVS *l. c. p. 309. ſq.*

Sequebatur deinde *Hagae Comit. a.* 1741. apud Iſaac. Beauregard *Journal litteraire d'Allemagne, de Suiſſe et du Nord, par les Auteurs de la Bibliotheque Germanique.* Continuatio haec prioris Diarii multum debet MAVCLERCIO, quo anno 1742. mortuo clariſſ. FORMEY curam rei praecipuam egit. Sed mox *anno* 1743. interruptus eſt conatus, adeoque

non niſi *Tomos II. in 8*, vtroque duas exhibente Partes, accepimus.

Tandem iterum *Amſtaelodami a.* 1746. apud Petr. Mortier prodire coepit *Nouvelle Bibliotheque Germanique*, *ou Hiſtoire litteraire d' Allemagne*, *de la Suiſſe*, *et des Pays du Nord*. Facile cognoſcitur Opus priſtinum, exigua tantum tituli mutatione ab eo diſtinctum, renouaſſe auctores prae caeteris laudandos, IOH. HENR. SAM. FORMEY AC IAC. PERARDVM, Sedinenſium decus. Hic in *Catal. Bibl. ſuae*, ſaepe iam adducto, *p.* 342. ita ſcribit: *Formey et de Perard*, (*qui a dirigé les cinq premiers Volumes de cette Continuation*,) *en ſont les principaux Auteurs. Mr. Formey*, *Profeſſeur en Philoſophie et Secretaire perpetuel de l' Academie Royale de Pruſſe*, *a mis ſon nom au Journal depuis l' année* 1750. *au Tome VI.* poſteaque is ipſe ſolus eodem labore perfunctus eſt. Vid. *La France littéraire par* FORMEY, *p.* 180. Initio tardius aliquamdiu edita, nunc ſtrenue procedit continuatio, annoque 1759. Tomus XXV. prelo eſt liberatus. Singuli Tomi Partes duas complectuntur. Optandum interim, vt ad ſummam ſenectutem veniat Opus de meliori commendandum, exteriſque linguae Germanicae ignaris, rerum noſtrarum tamen, in litterarum ſtudiis geſtarum, auidis, longe vtiliſſimum.

§. XXXIII.

Gallorum labores eruditos indicat ſpeciatim *Bibliotheque Françoiſe*, *ou Hiſtoire litteraire de la France.* Hoc Diarium *Amſtaelodami a.* 1733. *in* 8. inchoatum *anno*que 1746. cum *Tomo ſecundo ſupra quadrageſimum* finitum eſt, quolibet Tomo ex Partibus duabus compoſito. *Catalogus Bibl. Bunav. Tomo I. Vol. I. p.* 590. Tomos XLIV. adducit, qui duo poſteriores forſitan Indices generales continent. In

In PERARDI *Catalogo p. 340.* adfirmatur, librarios, qui ſumtus ſuppeditarunt, BERNARDVM nimirum, quem IORDANVS in *Voyage litteraire p.* 187. vocat *un Libraire, qui a de l'Eſprit et du Savoir, et qu'il aime peut-être trop l'Etude pour ſon negoce;* ac poſt eum ab anno 1730. DV SAVZET, praecipuos fuiſſe huius Diarii auctores, ſuas tamen et ſymbolas contuliſſe varios Lutetiae Pariſiorum, aliorumque locorum, homines eruditos. Id certius vero, tres Tomos priores maxime deberi FRANC. DIONYS. CAMVSATO, qua de re ipſum audiamus in *Hiſtoire critique des Journaux, T. I. p.* 144. *n.* 7. *Je me ſers de cette occaſion,* ait, *pour avertir, qu'il n'y a de moi, que les trois premiers Volumes, ou les ſix premiers Parties de la Bibliotheque Françoiſe. Je n'ai en aucune part ni directement, ni indirectement à ceux, qui ont ſuivi. M. B. Libraire établi à A. a travaillé aux quatre Parties, qui ſont les Tomes 4. et 5. Les Volumes ſuivans ſont de la façon de divers Auteurs, et M. B. a fait auſſi la plus grande partie du 13.* Eundem in litteris ad amicos hoſce ſuos Commentarios *indigeſtum laſciuientis adoleſcentiae fructum* vocare per modeſtiam conſueuiſſe, lego in *Actis Erud. Lat. a.* 1726. *p.* 47. In clariſſimi FORMEY editione *de la France littéraire p. 306.* IACOB. DE VEZE, datur Camuſato collega, his quidem verbis: *il a beaucoup de part aux trois premiers volumes de la Bibliotheque Françoiſe de Camuſat;* ibidemque *p.* 255. de CLAVDIO PARFAICT ſcribitur: *il a travaillé en ſocieté avec Mr. de Morand au Journal intitulé:* Bibliotheque Françoiſe. Opus continuatio eſſe videtur Diarii, apud Bernardum *a.* 1722. *in 8.* hoc titulo editi: *Memoires hiſtoriques, et critiques;* cuiusque menſem primum laudatus Camuſatus, reliquos menſes vndecim alii confecerant. Quemadmodum enim in hoc libri

plerumque Gallici recenſentur; ita Bibliotheca quoque Gallica tales proponere ſolet, ac ſumma eorundem capita cum Lectoribus communicare. Aliquoties tamen ſcripta gentium aliarum Latina ſunt in hunc gregem reiecta. Cf. *Leipz. gel. Zeitung. a.* 1722. *p.* 401. *ſq.* et *a.* 1723. *p.* 298. *ſq.* Praeter librorum deſcriptiones permultae Diſſertationes et Epiſtolae variorum, argumenta theologica, philologica, critica, et philoſophica potiſſimum exponentes; item Vitae eruditorum, tam Gallorum, quam exterorum; tandem vero Noua litteraria conſpiciuntur. In iudiciis ferendis Auctores liberi hominis animum, at ea, qua decet, modeſtia oſtendere ſtudent. Saepe addunt etiam Obſeruationes bonae frugis pleniſſimas. Ipſae Partes non vno ſemper tempore, et modo quouis bimeſtri, modo menſtruo, modo trimeſtri, modo longiori ſpatio interiecto prodierunt. Plura de inſtituto vid. in *den Leipz. gel. Zeitung. a.* 1726. *p.* 441. *ſq.* et in STOLLII *Nachr. von den Büchern ſeiner Bibliothec, Parte VIII. p.* 715.

Digna eſt ſimiliter, cuius hic mentio iniiciatur honorifica, *Hiſtoire litteraire de l'Europe*, quae coepta *Hagae Comit.* cum initio *anni* 1726. *in 8.* Auctores, mihi prorſus ignoti, *in Praefatione* excerpta ex libris nouis, iisque melioribus, vel raritate ſua conſpicuis, maxime ad humanitatis et Hiſtoriarum ſtudia pertinentibus, ſiue ſint Latina, ſiue Gallica, ſiue Anglica, aliaue lingua conſcripti: porro Vitas hominum doctorum, ſchediaſmata nondum edita, Noua litteraria, Catalogumque recentiſſimorum librorum promittunt. Nec deceperunt exſpectationem Lectorum; plura tamen praeſtitiſſent haud dubie, niſi compreſſiſſent conatum neſcio quae cauſſae, *anno* 1727. circumacto. Singulis menſibus Pars prodiit ſex plagularum, quatuorque Partes in Tomum

Tomum redacti ſunt, quorum generatim *ſex* proſtant, Indicibus inſtructi. Cf. *Leipz. gel. Zeitung. a.* 1726. *p. 265. ſq.*

Longe diutius ſeſe ſuſtinuit *Bibliotheque raiſonnée des Ouvrages des Savans de l'Europe.* Menſis Iulius *anni* 1728. noui huius Diarii, *Amſtaelodami* in officina Wetſteniana producti, fuit initium. Illuſtris PERARDVS in *Catal.* Bibliothecae *p. 339.* haec de eodem obſeruat: *Les Auteurs de ce Journal, dont les commençemens ont eté fort goutés, garderent l'incognito, et même ils ne ſe connoiſſoient pas entre eux.* MM. DE LA CHAPELLE *et* BARBEYRAC *y ont travaillé.* Cf. *Praefatio Tomo I.* praefixa *p.* 12. De Barbeyracio idem adfirmant *die Leipz.gel.Zeit. a.* 1744. *p.* 795. Vtrique *in France Littéraire par* FORMEY *p. 234.* ſocius datur PETR. MASSVETVS, Medicus in Belgio clariſſimus, his quidem verbis: *M. Maſſuet eſt un des Auteurs, qui ont travaillé le plus conſtamment à la Bibliotheque raiſonnée ſourtout depuis 1741. jusqu'en 1753. où elle a pris fin.* Singulis tribus menſibus Pars quindecim circiter plagularum edita eſt, duaeque ſemper Partes Tomo iuſtae magnitudinis *in 8.* continentur. Finitum eſt Opus *anno 1753.* cum *Tomo quinquageſimo.* Addita bina Volumina Indicum generalium, quolibet Tomis XXV. conſtituto. Librorum, a variis gentibus variis linguis diuulgatorum, recenſiones amplae ſunt plerumque, et multiplicis eruditionis copia diſtinctae. Saepius quae vna in Parte abſolui nequeunt, continuantur in altera, quod vero nonnihil moleſtiae adfert legenti. A Tomo XXVII. Auctores vel nunquam, vel parciſſime, locum conceſſerunt libris iuridicis, polemicis, iisque, qui doctrinae plebeiae et aridae ſpecimen praebent. E contrario ſcripta hiſtorica, politica, medica, poetica, philoſophica, litteras humaniores illuſtrantia, nouisue inuentis conſpicua, praecipuam

puam Operis eſſe dotem voluerunt. Paſſim inſeruere Epiſtolas ac Diſſertationes antea non editas, Vitasque eruditorum, quamquam has rarius, et tunc potiſſimum, ſi tales ab aliis expoſitas, ferente ſic occaſione, non potuerunt tranſire ſilentio. Sub finem cuiuslibet Partis Noua litteraria varia memorant. A iudicandi vera regula deflectunt quandoque, nec ſemper ſuſceptum in vnum alterumue Scriptorem odium occultant; quae tamen culpa attribuenda magis videtur librarii deſiderio. Nihilo minus Diarium hocce collocandum arbitror in praeſtantioribus eſſe, cum primis quod pertinet ad priores Tomos XXV.

In contumeliam Wetſtenii Rouſſetique oppoſitae ſunt Operi laudato *Lettres ſerieuſes et badines ſur les Ouvrages des Savans, et ſur d' autres matiéres.* Prodierunt *Hagae Comit.* ap. Ioh. van Duren *a. 1729. in 8.* Praeter librorum recenſiones leguntur hic etiam Vitae hominum doctorum et Obſeruationes antea non excuſae, noua item litteraria, librique recentiſſimi, qui indicantur. Omnia haec propoſita ſunt per Epiſtolas. *Tomi* ſunt harum Epiſtolarum *Octo*, qui, ſi ſolum excipias primum, in duas diuiſi Partes fuere. Quinto Tomo Supplementum ſingulare acceſſit. PERARDVS in *Catal. Bibliothecae p. 340.* ſcribit: *Ces Lettres ſont de M.* de la Barre de Beaumarchais, *on les a attribuées à* MM. Janiçon et Bruzen de la Martiniere. *C'eſt un veritable Libelle contre le* Sr. Rouſſet *et ſes amis.* Negauit quidem olim, ſe auctorem eſſe, de Beaumarchais; ſed Perardi tamen opinio confirmatur ex *artic. 7. in Bibliothec. Françoiſe Tomi XVIII. Parte 2.* vbi exſtat *Lettre aux Auteurs de la Biblioth. Françoiſe, par Rouſſet.* Cf. caeterum *die Leipz. gel. Zeit. a. 1731. p. 185. ſq.* et *p. 205.* Adde IOH. MICH. VON LOEN *kleine Schriften, Parte IV. p. 313.* vbi et laudat Aucto-

ris,

ris, ipſi ſatis cogniti, ingenium, mirifice ex his Epiſtolis elucens. Deſiit labor ille, non omnino improbandus, *anno 1740.* Adiecit tamen bibliopola Tomos adhuc quatuor, vt adeo plerumque duodecim numerentur. Tomus IX. *Les Lettres ſur la Hollande ancienne et moderne, par Mr. de la* BARRE *de* BEAVMARCHAIS; Tomique X. XI. et XII. *Les Amuſemens litteraires, ou Correſpondance politique, hiſtorique, philoſophique, critique et galante,* eodem auctore, continent.

Annus 1730. *Hagae Comitum* protulit *Critique deſintereſſée des Journaux litteraires, et des Ouvrages des Savans, par une Societé des Gens de Lettres.* Factum id inſtinctu bibliopolae, Chriſtiani von Lom, qui aegre tulerat, *Le grand Theatre ſacré du Duché de Brabant,* Opus ab ſe editum, at ſplendidum magis, quam vtile, non ita eſſe in Diariis commendatum, vti quidem ſperauerat. Fabricata igitur *Critique deſintereſſée,* vt haec omni occaſione carpi, conuiciisque proſcindi poſſent. Vid. *die Leipz. gel. Zeit. a. 1731. p. 193. ſq.* et *p. 206.* Auctorem laboris PERARDVS *l. c. p. 343.* FRANC. BRVYS dicit, quod et confirmat *Lexicon Erud. Ioecherianum.* Primum Diaria nonnulla Gallica examinantur: deinde libri varii recentiores deſcribuntur: tandem vero Noua litteraria occurrunt. Statim anno poſtero conatus hic, plauſu deſtitutus, remiſit, adeoque non niſi *Tomos III. in 8.* eosque mediocris molis accepimus. Multa de iis diſſeruntur in *Vitis Niceronianis, Tomo XLII. p. 145. ſq.*

Bibliotheque Belgique Leidae coepta eſt menſe Iulio *a. 1731. in 12.* ſingulisque menſibus continuata vsque ad Aprilem anni ſequentis, quo deſiit. Vltimum hunc menſem memorant adhuc *die Leipz. gel. Zeit. a. 1733. p. 147.* Proſtant igitur menſes decem, *duos* in *Tomos* redacti. In ſingulis Partibus recen-

recenſentur quatuor vel quinque libri, varii generis, maxime tamen a Belgis editi, ac poſtea ſubiiciuntur Noua Academica et litteraria. His, qui linguae Belgicae ſunt ignari, non eſt inutile inſtitutum, quippe cognoſcere poſſunt exinde quorundam argumenta librorum, eadem lingua exaratorum. Praecipuus Bibliothecae huius conditor dicitur FERDINANDEZ, Sacerdos Gallicus Brielenſis in Hollandia meridionali. Vid. *Hamburg. Berichte von gelehrt. Sachen a.* 1732. *p.* 104.

Anno 1733. menſe Aprili *Hagae Com.* diuulgata eſt *Bibliotheque Britannique, ou Hiſtoire des Ouvrages des Savans de la Gr. Bretagne, in 8.* Finem habuit eadem *a.* 1747. menſe Martio, et cum Indice generali *Tomos XXV.* complectitur. Quilibet Tomus ex Partibus conſtat binis, et plerumque ſingulis tribus menſibus Pars prodiit. Eſt hoc Diarium continuatio *de la Bibliotheque Angloiſe*, cuius etiam Auctores methodum ſequi ſtuduerunt, vti id ipſi declararunt in *Praefatione Tomi* I. Nomina vero eorundem pauciſſimis forte ſunt cognita. IORDANVS in *Voyage litteraire p.* 159. quamquam eos noſſe videtur, ita tamen ſcribit: *Il y a toute apparence, que ce Journal aura un heureux ſuccès: les Auteurs ſont gens de mérite, et qui entendent tous parfaitement l'Anglois: Mrs. S. B. le M. D. et le ſavant Mr. D.* Plurimos Londini commoratos eſſe, dubio caret. Acceſſiſſe tamen IOHANNEM quoque BARBEYRACIVM, Ictum Belgii celeberrimum, docetur in *den Leipz. gel. Zeit. a.* 1744. *p.* 795. Copioſe docteque recenſentur libri vel Anglice ſcripti, vel Gallice, Latine, Graece, apud Anglos excuſi, ac praeterea Epiſtolae, et Obſeruationes ſingulares nondum editae, Vitaeque hominum eruditorum interdum inſeruntur. Sub finem Partis Nouorum litterariorum expoſitio Lectoribus offerri ſolet.

Plauſu

Plauſu communi exceptum eſt Opus propter ſolida Auctorum iudicia, diligentiamque in memorandis et librorum, raro in exterorum notitiam peruenientium, et controuerſiarum theologicarum atque philoſophicarum argumentis.

Succeſſit *ibidem a.* 1750. menſe Ianuario *Journal Britannique par* MATTHIEV MATY, *Docteur en Philoſophie et en Medecine.* De inſtituto v. *die Leipz. gel. Zeit. a.* 1750. *p.* 482. *ſq.* Quatuor menſes Tomum explent viginti circiter plagularum, anno tamen 1755. cum Tomo XVIII. *in* 12. *mai.* ab inſtituto nobiliſſimo receſſit Auctor. Id *anno ſequenti* continuauit ſtatim clariſſimus MAVVIVS, ac noui certo, Tomum XXI. prodiiſſe. Cuiuis etiam menſi adiecti ſunt Indices variorum librorum, apud Anglos nouiſſime diuulgatorum. Poſt priorem Auctorem huius Diarii aliud *a.* 1756. molitum eſſe ELIAM DE IONCOVRT, docet STOSCHIVS *in dem neuen gel. Europa, Parte XII. p.* 1017. Nominauit illud *Nouvelle Bibliotheque Angloiſe.* Reliquit autem praeceſſoris ſui methodum, neque libros recentiſſimos multum curae habuit. Vterque Scriptor neſcio an adhuc in conatu iſto perſiſtat. Cf. *die Leipz. gel. Zeit. a.* 1756. *p.* 546.

Nec praetermitti debet *Nouvelle Bibliotheque, ou Hiſtoire litteraire des principaux Ecrits, qui ſe publient.* Prima Pars *Hagae Comit.* prelo exiit menſe Octobr. *anni* 1738. ac deinceps menſibus ſingulis ſequutae ſunt reliquae vſque ad anni 1743. initium; ab eo tempore per trimeſtria coepit edi Diarium, mox vero finitum eſt cum menſe Iunio *anni* 1744. Primum quatuor Partes, vel menſes, Tomo ſingulari ſunt adſignati, eaque de cauſſa librarius tribus poſterioribus menſibus anni 1738. Supplementum addidit, ne inaequalia redderentur Volumina. At enim a dicto anno 1743. tres ſemper menſes in Tomum

Tomum redacti ſunt, quorum generatim proſtant *vndeuiginti in* 12. Ad Auctores quod attinet, PERARDVS in *Catal. Bibliothecae p.* 339. Viros doctos, DE LA CHAPELLE et CHAIS multum collocaſſe ſtudii in huius Bibliothecae continuatione profitetur. Iungo iis BARBEYRACIVM, et IOH. BAPT. DE BOYER, Marquis D' ARGENS. Vid. *die Leipz. gel. Zeit. a.* 1744. *p.* 795. itemque *die Beyträge zu dieſen Zeitung. Vol. V. pag.* 813. *in fine.* Copioſiſſimae ſunt ſaepenumero recenſiones librorum Latine, Gallice, Anglice, Italice vel Belgice ſcriptorum. Plurimum tamen ſpatii Gallici ac Latini occupant. Commentationes et Epiſtolae aliorum aliquoties, Vitae eruditorum contra rariſſime immiſcentur. Quaedam translata etiam fuerunt ex Diario Anglorum, *Hiſtory of the Works of the Learned* inſcripto. Noua litteraria cuilibet Parti, more a pluribus obſeruato, accedunt. Elogia Auctorum pariter et cenſurae moderatae ſunt plerumque, et nihil ad horum, vel illorum, cauſſam inclinant. Dolendum eſt itaque, praematurum Opus elegans exitum habuiſſe.

Interim ineunte *anno* 1750. *Lugduni Batav.* eius in locum ſubſtituta fuit *Bibliotheque impartiale.* Singulis binis menſibus Pars edita eſt *in* 8. quarum tres iuſtum Volumen implent. Bibliopolae, Ioh. et Elias Luzac, adcurate praeſtiterunt etiam, quae definito temporis ſpatio promiſerant, vidique anno 1756. Tomum XIII. ad menſem Iunium procedentem. Indices, cuilibet adiecti Tomo, commoditati legentium inſeruiunt. In *der Berliniſchen Bibliothec, Vol. IV. p.* 421. itemque in STRODTMANNI *Neuem gel. Europa, Parte V. p.* 198. auctor eſt noui huius Diarii clariſſ. FORMEY, ſaepe iam a me laudatus, qui nec id abnuit ipſe in *France litter. p.* 182. Nullum tamen eſt dubium, alios quoque fuiſſe eiusdem

eiusdem adiutores. Poſtea non niſi ſymbolas quasdam contulit, abiecta perpetua negotii cura. Cf. vbi de hocce conatu plura memorantur, *die Leipz. gel. Zeitung. a.* 1750. *p.* 499.

Agmen hoc, ſatis magnum, claudat *Bibliotheque des Sciences et des beaux Arts.* Coeptum eſt Diarium *Hagae Comit. a. 1754. in 8.* ſingulisque trimeſtribus Pars plagularum decem et ſex promiſſa, quarum duo Tomum, ſeu Volumen, implent. Auctores mihi non cogniti, praeter CHAISIVM, ſupra adductum, cui laboris partem fama tribuit, teſte FORMEY in *France littér. p. 136.* methodum ſequi dicuntur Bibliothecarum *Germanique, Britannique et Impartiale.* Laudatur iudicium eorundem ac diligentia in *den Leipz. gel. Zeit. a. 1755. p. 309.* additurque, tam copioſa hic et adcurata librorum plerumque, maxime in Belgio editorum, exhiberi Excerpta, vt ipſis fere libris carere ſine damno Lectores poſſint. Cf. etiam *die Götting. gel. Anzeigen a. 1754. p. 795. ſq.* Totum annum 1754. proſtare certum eſt: an vero adhuc proſequantur Auctores coepta, explorare non licuit. Quinque Tomorum nuper eſt mentio iniecta in continuatione *Bibliothec. theologicae Kraftianae.*

§. XXXIV.

Migremus nunc in HELVETIAM, vbi primum occurrunt *Noua litteraria Heluetica, collecta a* IOH. IAC. SCHEVCHZERO, Medicinae Doctore. En! quae ipſe hac de re ſcribit in PEZOLDI *Miſcellaneis Lipſ. Tom. VIII. p.* 120. *ſq.* vbi exſtat Relatio ſcriptorum ſuorum. *Inter tot*, ait, *Diariſtas, Actorum, et nouorum litterariorum Publicatores, comparere et ego volui, oſtenſurus pro meo erga patriam amore, non deeſſe in exiguo Heluetiae, praeſertim Reformatae,*

angulo, qui omnis generis ſcientias habeant in deliciis. Prodierunt itaque pro anno 1701. Noua litteraria Heluetica *Tiguri 1702. quibus paſſim inſunt eruditorum biographiae, et fragmenta nonnulla inedita, et in primo quidem primi anni faſciculo extractum ſcriptorum, quod in ſequentibus annis omiſi, ſola contentus titulorum recenſione et biographia. Nec me reprehendat quisquam, quod non ſpiſſa duntaxat volumina recenſuerim, ſed ad ipſas deſcenderim conciones. Apologiam ſuſcipit rev.* LVD. MELCH. FISCHLINVS, *V. D. M. Stuttgardianus,* in Biographia praecip. Theol. Wirtemberg. *Vlmae 1710. 8. edita, vbi ſequentia legas verba: Carpit non nemo* (intelligitur hic forte STRVVIVS *Introd. in notit. rei litt. Cap. VI. §. 51.*) *Ioh. Iac. Schcuchzerum, quod ſingulas conciones funebres nouis ſuis litterariis Helueticis addiderit. At vero, ſi Principum, Comitum, Nobilium, Doctorumque Vitas aeſtimamus, quidni et Parentationes et Conciones, in quibus commemorantur?* caet. Pergit deinde, atque haec Noua litteraria edita fuiſſe profitetur *pro anno 1702.* a. 1703; *pro anno 1703.* a. 1704; *pro anno 1704.* a. 1705; *pro annis 1705. et 1706.* a. 1707; *pro annis 1707. et 1708.* a. 1709; *pro annis 1709. et 1710.* cum Vita Magni Henr. Bullingeri a. 1711; *pro annis 1711. et 1712.* quibus adiectus ſyllabus ſcriptorum, quae rem Toggicam, et bellum inde ortum, attinent, a. 1713; *pro annis 1713. et 1714.* a. 1715. *in 8.* Addit Vir doctus tandem: *Hic deſii, tum aliorum laborum mole impeditus, tum alias ob cauſſas, quarum recenſione ſuperſedeo. Nouem* hae *Partes* octo vel decem plagulas implent ſingulae, nec vſu deſtituuntur, quamquam negari vix poteſt, Auctorem non vtique delectus fuiſſe ſtudioſum.

Poſtea

Poſtea *Tiguri a.* 1722. prodierunt *Zeitungen der Jelehrten aus dem Schweitzer-Land in 12.* Recenſen- ur hic, et examinantur plerumque, libri ac Diſ- ertationes; ſed, quantum ſciam, *Sectiones* tantum *VII*, quae omnes ex totidem plagulis conſtant, lu- em viderunt. Cf. *die Leipz. gel. Zeitung. a.* 1722. . 972.

Sequebatur *ibid. a.* 1725. *Neue Zeitungen aus der elehrten Welt, zur Beleuchtung der Hiſtorie der Ge- hrſamkeit, geſammlet von Biblophilo*, i. e. IOH. IAC. REITINGERO, Profeſſore Tigurino. Quae de Hel- etiae eruditis dicuntur, alibi fruſtra quaeſiueris: aetera vero maximam partem deſumta ſunt ex Iouis litterariis Lipſienſibus, quae Germanice *Ieue Zeitungen von gelehrten Sachen* inſcripta fuere. abor hic Breitingerianus per anni ſaltim ſpatium icceſſit, quum bibliopola male, quae promiſerat, xſequeretur. Vid. RATHLEFII *Geſchichte jetzt le- nder Gelehrten, Parte VI. p.* 413. *ſq.*

Maioris momenti fuit *Bibliotheque Italique ou liſtoire litteraire d' Italie*, quod elegantiſſimum, odieque parum obuium, Diarium coeptum eſt *eneve a.* 1728. *in* 8. et menſe quidem Ianuario. e auctoribus haec obſeruat PERARDVS in *Catal. ibliotb. p.* 342. *Le celebre* Louis de Bochat, *qui a it d' bonneur à ſa Patrie et aux Lettres, a été le Di- cteur de cet Ouvrage periodique, qu'il a enrichi de uſieurs morceaux intereſſans.* MM. Bourguet *de Neuf- atel*, Ruchat *de Lauſanne*, du Lignon, *Gentilhom- e François, établi dans le pais de Vaud*, Seigneur : Corrovon, *Membre de la Societé Royale de Mar- lle, et quelques Savans de Geneve, entr'autres* M. ernet, *y ont travaillé avec autant d' aſſiduité, que de ccès.* De LVDOV. BOVRGVETO, Phyſices olim acMa- .em. Profeſſore Gymnaſii Neocomenſis, idem ad- matur in *den Leipz. gel. Zeitung. a.* 1729. *p.* 418.

De Bochatio autem videri poteſt BRENLESII *Eloge hiſtorique de Mr. Charl. Guil. Louis de Bochat, Lauſannae a.* 1755. *in 8.* vbi nonnulla de eius in hoc Diarium meritis. Quum Italorum litteraria monumenta haud frequenter innoteſcant exteris, ipſumque *Giornale de' Letterati d' Italia,* Venetiis tunc adhuc continuatum, extra Italiam rarius etiam occurrat, moti fuerunt Auctores laudati, vt hoc Opus adgrederentur, maximo deinde, quem omnino merebatur, plauſu exceptum. Adcuratae ſunt enim ſolidaeque librorum, prudenter delectorum, recenſiones, ſtilo facili ac perſpicuo adornatae, in quibus etiam modeſtia, mentis integritas, partisque neutrius ſtudium elucent. Vt varietas excitet Lectores, eruditae intermiſcentur Obſeruationes, Epiſtolaeque aliorum, ad Aſtronomiam, Phyſicam, artem criticam, caet. pertinentes, item relationes de mox edendis multorum Voluminum Operibus, Vitae hominum doctrina et ſcriptis illuſtrium, et Noua litteraria, quae Tomos finire ſolent. Quouis ſpatio quadrimeſtri Tomus prodiit, quorum ſunt *XVIII.* quum *anno* 1734. abrumperetur filum, quod boni omnes dolent. Indices nonnunquam adiecti plures Tomos complectuntur.

De nouo Diario, *Neocomi* (Neufchatel) a menſe Decembri *a.* 1732. vsque ad menſem Decembr. *a.* 1748. *in 8.* hoc titulo excuſo: *Mercure Suiſſe, ou Recueil de Nouvelles hiſtoriques, politiques, litteraires et curieuſes*, nihil, quod dicam, in promtu eſt, praeter id, quod PERARDVS in *Catalogo Bibl. p.* 343. obſeruauit. Verba Viri doctiſſimi haec ſunt: *Les Editeurs ſeparerent en 1738. la partie litteraire, ſous le titre de* Journal Helvetique, ou Recueil de Pièces fugitives *etc. L'article des Nouvelles parut en 1748. ſous un nouveau titre, ſavoir:* Le Nouvelliſte Suiſſe, hiſto-

rique

rique, politique, litteraire et amuſant. PETRVM ROQVES, Theologum Baſileenſem, per aliquot annos varia huic inſeruiſſe Diario, lego in STRODTMANNI *Beyträgen zur Hiſtorie der Gelahrheit*, *P. I. p.* 110. PERARDVS Volumina *nouem et quadraginta* id ipſum, ait, comprehendere.

Huc et pertinet *die Helvetiſche Bibliothec, beſtehend in hiſtoriſchen, politiſchen und critiſchen Beyträgen zu den Geſchichten des Schweitzer-Landes.* Pars I. *Tiguri a.* 1735. Pars VI. 1741. *in 8.* diuulgata. Plures ſequutae non videntur. In hoc vero Diario, praeter Obſeruationes ex Hiſtoria patria petitas, librorum etiam, et editorum, et manu adhuc ſcriptorum, recenſiones cum Nouis litterariis inueniuntur. Cf. *die Leipz. gel. Zeitung. a.* 1736. *p.* 563. *ſeq.*

Anno 1744. *Tiguri in 4.* lucem adſpexerunt *Freymüthige Nachrichten von neuen Büchern, und andern zur Gelahrheit gehörigen Sachen.* Plurima hic ex Nouis litterariis Hamburgenſibus, Lipſienſibus, Gottingenſibus, aliisque deſcripta ſunt et corraſa. In quibusdam vero, quae addunt ex ingenio ſuo Auctores, dictio ſatyrica principatum obtinet, maxime ſi ſcripta recenſeant, ad Eloquentiam, vel Poeſin, ſpectantia. Singulis deinde annis, ordine haud interrupto, Volumen eſt editum, quorum *quintum ac decimum* a. 1758. me videre memini.

Tandem apud Bernenſes *a.* 1758. auctore BERN. TSCHARNERO, Italorum gratia, prodiit *Eſtratto della letteratura Europea.* Singulis trimeſtribus Volumen octodecim plagularum *in 8.* promiſſum eſt, iamque integri anni 1758. et 1759. exſtant. Cf. *die Götting. Anzeig.* 1759. *p.* 152. Vt et iis conſuleretur, qui res inter Italiae Heluetiaeque eruditos geſtas, maxime quod ad diſciplinas et litteras elegantiores attinet, cognoſcere cupiunt, *ibidem a.*

1758. a menſe Iulio adiectum eſt nouum Diarium Latinum, hoc titulo inſignitum: *Excerptum totius Italicae et Helueticae litteraturae.* Quouis anno quatuor, vel tria, vel duo minimum Volumina *in 8.* exſpectanda. Vtrumque inſtitutum HALLERI ac DAN. BERNOVLLII auſpiciis procedit. Cf. *Götting. gel. Anzeigen l. c. p.* 15. et *p.* 416.

§. XXXV.

Apud DANOS iam *anno* 1720. coepta ſunt Noua litteraria, quae poſt Lipſienſia antiquiſſima huius generis dicit clariſſ. BVSCHING, in Diario de re litteraria Danorum, de quo mox plura, *Parte V. art.* 12.

Poſtea *anno* 1737. *Hafniae in 8.* ſubſequuta eſt *Däniſche Bibliothec, oder Sammlung von alten und neuen gelehrten Sachen aus Dännemark.* Auctor eſt OLAVS HENR. MOLLERVS, docti Parentis filius clariſſimus. Quum *Noua litteraria maris Baltbici* iam pridem deſiiſſent, iucundum fore credidit exteris, ſi commemoraret, quae digna ſunt notatu de Danorum in re ſacra, et ſtudiis optimarum artium conatibus. Eo certe conſilio recenſet libros et antiquos et nouos, Diſſertationes, Programmata itemque Orationes, quibus omnibus interſerit varias Epiſtolas, Vitas hominum doctorum, atque Conſtitutiones regias, ad inſtruenda ciuium ingenia promulgatas. Sub finem Noua plerumque litteraria, vel eccleſiaſtica, indicari ſolent. Quaelibet Pars iuſtae molis Volumen exhibet: tarde tamen et cunctanter proceſſit Opus: quippe anno 1747. *Pars* demum *nona*, et haec quidem poſtrema, in lucem emiſſa eſt. Cauſſa morae adſcribenda forſitan librariis Hafnienſibus. Id ſaltim ſcio, tres eorum, alio poſt alium ſuccedente, neceſſarias in editionem feciſſe impenſas. Plurima huius Diarii ad

ad Theologiam pertinent atque Hiſtoriam eccleſiaſticam, ideoque iis potiſſimum vſui erit, qui haec ſibi ſtudia, prae caeteris, excolenda ſumunt.

Iam libenter leguntur *die Nachrichten von dem Zuſtande der Wiſſenſchaften und Künſte in den Königl. Däniſchen Reichen und Ländern*, cuius inſtituti factum eſt initium *Hafniae* et *Lipſ. a.* 1753. *in 8.* Princeps auctor fuit V. C. ANTON. FRID. BVSCHING, hodie in Academia Gottingenſi Profeſſor meritiſſimus. Varios tamen habuit ſocios, quibus, Hafnia diſcedens, paullo poſt reliquit curam Operis, quum ipſe, ob negotiorum multitudinem, non niſi duo Volumina priora diuulgare poſſet. Tertii editio debetur IOSIAE LORCK, Sacerdoti Germanico Chriſtianhafenae, qui et Praefationem praemiſit, vbi ſignificat, habere ſe adiutores Coldium, Anteceſſorem in Academia Sorana, Ern. Chriſt. Hauberum, Theologi Hafnienſis filium, eiusque ſororem, virginem doctiſſimam, item Iac. Chriſt. Kreberum, Subcenturionem exercitus regii: Büſchingium non niſi ſymbolam quandam contuliſſe, talesque in poſterum ab eodem etiam exſpectandas eſſe, ſi labores Academici permiſerint. Interim cum Volumine III. ac *Parte quarta et viceſima*, (octo enim Partes, tribus Indicibus inſtructae, Volumen implent,) finitum quodammodo eſt inſtitutum *anno* 1757. Sed mox apud alium bibliopolam, Frider. Chriſt. Pelt, *ibidem* Continuatio ſequuta fuit, *Fortgeſetzte Nachrichten caet.* inſcripta. Auctores priori quidem ſeruata methodo pergunt ſtrenue: vt vero tria illa Volumina, olim edita, ſingularis Operis faciem haberent, nouarum Partium numerus a principio progreditur. Occurrunt in his Ephemeridibus librorum, et ſcriptorum minorum, recenſiones adcuratae, et a partium ſtudio alienae, Vitae eruditorum Danorum, variique generis Noua

litteraria. Itaque omnes ii, qui de cognoſcendo feliciſſimi regni ſtatu litterario ſolliciti ſunt, permoleſte ferent, ſi dignus laude conatus opinione forſitan citius interrumpatur. Sex Partes Volumen abſoluunt, nuperque ſecundi Pars altera prodiit.

Danice ſcribitur Diarium, inde ab *a.* 1756. *Hafniae* diuulgatum, hac inſcriptione: *Efterretninger om nye Böger og laerde Sager i Danmark og Norge.* Tangunt illud *die Götting. Anzeigen von gel. Sachen, anno* 1758. *p.* 1421. addito hoc iudicio: *in derſelben Monathtsſchrift werden die neuen Däniſchen Bücher und Schriften mit groſſer Freymüthigkeit, und zum Theil mit nicht geringer Schärfe beurtheilet.*

Ex *Succia* primum accepimus *Acta litteraria Sueciae, a.* 1720. *Upſaliae in 4.* publicata. Editum eſt Opus hoc per trimeſtria, cura in primis et auxilio ERICI BENZELII, filii, qui tandem ad Archiepiſcopi regni Sueciae, et Procancellarii in Academia Vpſalienſi dignitatem adſcendit, annoque 1743. diem obiit ſupremum. Animaduertens enim, in Diariis exterorum recenſeri ſubinde iuuenum Suecorum ſpecimina Academica, et in iis quaedam non ſatis adcurata, vnde ſiniſtra de Muſis Suionum apud alias nationes oriri facile opinio poſſet; eo conuertendas eſſe cogitationes cenſuit, vt, inita cum aliis litterarum amatoribus ſocietate, quid agerent Muſae in Suecia, iis etiam, qui extra eandem degunt, ſtudioſe fideliterque annunciaretur. Inde nata ſunt igitur acta haec litteraria, in quibus ſcripta, apud Suecos vel patria lingua, vel Latina, excuſa, quo et referendae ſunt variae Diſſertationes, in Academiis Vpſalienſi ac Lundenſi productae, porro Vitae doctorum virorum, Epiſtolae, nondum quoque editae, Obſeruationes medicae, mathematicae et hiſtoricae, itemque Noua

Noua litteraria enarrantur et exhibentur, ſine epicriſi tamen, omiſſoque Indice perſonarum ac rerum memorabilium. Vid. omnino REIMMANNVS in *Catal. Bibl. ſuae, Tomo II. p.* 441. Perſequuti ſunt Auctores incepta vsque ad *annum* 1733. quumque Trimeſtria paucas tantum expleant plagulas, omnia haec ſatis idonee *Volumina tria* capiunt, paſſim tabulis aeneis exornata. In IOH. NEAVLME, librarii Berolinenſis, *Catalogue d' une belle Collect. de livres et d'eſtampes, ibid.* 1755. *8. p.* 132. haec Acta litteraria *Vpſaliae* et *Stocholmiae* vsque ad *a.* 1740. proceſſiſſe lego, quod alibi non obſeruaui. Priores quinque anni recuſi ſtatim fuerunt *Roſtochii in 4.* quod induxit IOH. CHRISTOPH. MYLIVM in *Bibl. Anonyma et Pſeudon. p.* 771. vt REIMMANNO, hic haeſitanti, nimis fidei habens audacter ſcriberet, duraſſe tantum haec Acta per quinquennium; ſed dolendum eſſe, ea tam breui tempore deſiiſſe, hoc enim modo Germanis ademtam eſſe occaſionem, Muſarum Suecarum arcana cognoſcendi.

Anno deinde 1755. CAR. CHRISTOPH. GIÖRWELL, Regiae Bibliothecae ſcriba, *Holmiae* molitus eſt *Stockholms hiſtoriska Bibliotek*, i. e. Holmiae Bibliothecam hiſtoricam; quo in Diario, Hiſtoriae potiſſimum patriae dicato, Vitae hominum illuſtrium, recenſiones librorum hiſtoricorum recentiorum, et alia notatu digna inueniuntur. Prodierunt ſic *Partes tres in 8.* Poſtea mutauit non nihil inſtitutum. Quippe menſe Iulio dicti anni, *eadem forma*, inchoauit *Swänska Mercurium*, in quo, ſingulis continuando menſibus, maximam partem, Suecorum commodo, ſuppeditantur Excerpta ex Diariis exterorum v. g. Nouis litterariis Gottingenſibus; neque tamen libri Suecici penitus ſunt praetermiſſi. Diſſertationes, et minora ſcripta, paucis tangi tantum ſolent. Interſeruntur variae Vi-

rorum eruditorum Obſeruationes, quarum plures memorantur in *den Götting. gel. Anzeigen anno* 1758. *Parte 37. p. 358. ſq.* Aliquid ſpatii politica etiam continet. Bibliotheca vero hiſtorica, quum priores Partes duae deſiderarentur in tabernis, easque recudendas curare nollet Auctor, iam, ab *anno* 1757. continuatur *in 4.* titulo *Swänska Bibliotek* inſignita. Quauis hebdomada plagula diuulgatur, earumque quinquaginta ſingulari deſtinata ſunt Volumini. Alterum a. 1758. lucem adſpexiſſe, intelligitur ex Gottingenſium relatione *l. c. p.* 1369. Tertium anno ſequenti ſucceſſit. In hac Bibliotheca non niſi Hiſtoria Septemtrionalis nunc locum habet; narrationes contra de libris Nouisque litterariis in ſolo ſunt *Mercurio Suecico* requirendae. Id ſaltim incommodi hae ſecum ferunt Ephemerides, quod lingua patria, paucioribus exterorum familiari et vſitata, excuduntur. Germanis certe magis opportunae accidunt illae, quae adpellantur *die neueſte Geſchichte der Gelehrſamkeit in Schweden*, et ſupra *§. XXIII. ſub finem* producta ſunt et laudata.

§. XXXVI.

Nec deſtituimur Diariis, *Boruſſorum* ac *Polonorum* ſtatum litterarium exponentibus. Praecipue hoc nominari loco debet *das gelahrte Preuſſen, aus neuen und alten, gedruckten und ungedruckten, groſſen und kleinen Schriften, wie auch der gelahrten Männer, welche in Preuſſen gebohren, oder daſelbſt gelebet, oder von Preuſſiſchen Sachen geſchrieben, Nahmen und Leben, wöchentlich vorgeſtellet.* Architectus eſt GE. PETR. SCHVLTZIVS, Medicinae Doctor, et Gymnaſii olim Thorunienſis Profeſſor, qui *an.* 1722. *Thorunii in 8.* id Operis inchoauit adiutore Mich.

Mich. Lilienthalio, vti profitetur ipſe in *Actis Boruſſ. Vol. III. p.* 857. Initio, quauis hebdomada, vnica plagula: tum vero a menſe Aprili a. 1723. ſingulis menſibus Pars quatuor plagularum prodiit, exactoque ſemeſtri Volumen eſt abſolutum. Patet iam ex titulo Germanico euidenter, libros hic recenſeri et minora Opuſcula, tam excuſa, quam manuſcripta, tam antiqua, quam recentiſſima, et ea quidem, quae Hiſtoriam Boruſſiae ciuilem ac litterariam illuſtrant: praeter haec vero interſeri etiam Vitas doctorum, quos Boruſſia vel protulit, vel aluit, hominum, nec non varia Noua litteraria Regiomontana, Gedanenſia ac Thorunienſia. Edita ſic fuerunt *Volumina quatuor*, quorum poſtremum praefert *annum* 1724. Vid. *die Leipz. gel. Zeitung. a.* 1724. *p.* 834. *ſq.* et *p.* 879. *ſq.* item *a.* 1725. *p.* 234. et *p.* 299. *ſq.* vbi diligenter copioſeque, quid Partes contineant ſingulae, indicatur. Idem Auctor *anno ſequenti* prouexit nouo hoc titulo inſtitutum: *Continuirtes gelehrtes Preuſſen, oder vierteljähriger Auszug aus allerhand Preuſſiſchen Büchern, nebſt der gelehrten Männer Leben und Manuſcripten, Anmerckungen von Preuſſiſchen Denckwürdigkeiten.* Perrexit eadem, vt antea, methodo; nec tamen ordinem amplius menſium obſeruauit, quin potius quouis trimeſtri ſpatio Partem emiſit duodecim plagularum: cum *quarta* interim *Parte* ipſo adhuc *anno* 1725. finem impoſuit Operi, iucundo certe lectu, hodieque parum obuio. Cf. de argumentis, ibidem legendis, *die Leipz. gel. Zeitung. a.* 1725. *p.* 787. et *a.* 1726. *p.* 425-434.

Paullo poſt laudatus SCHVLTZIVS, quamquam anonymus, exorſus eſt *den Preuſſiſchen Todes-Tempel, worinnen verſtorbene Perſonen allerhand Standes von den auserleſenſten Sachen der Preuſſiſchen, Pohlniſchen, Schwe-*

Schwediſchen, und Brandenburgiſchen geiſtlich- welt-lich- und gelehrten Hiſtorie etc. wie auch neuen ge-lehrten Schriften in Preuſſen und Pohlen, mit einander redende vorgeſtellet werden. Conſtantinopel, in der neu angelegten Buchdruckerey, ſine anno in 4. Vere li-brum in Pruſſia *a.* 1728. et 1729. eſſe typis impreſ-ſum, docetur in *den Leipz. gel. Zeit. a.* 1730. *p.* 49. vbi et videmus, praeter eruditorum Boruſſorum Vitas et Noua litteraria, variorum ſcriptorum, ibi-dem editorum, Excerpta in his legi Dialogis, quo-rum ſinguli ex nouem plagulis conſtant. Sedecim eorundem materiam eſſe primi Voluminis voluit Auctor: verum in *Catalogo Bibl. Bunav. Tom. I. Vol. 1. p. 603.* non niſi *quatuor* ac *decem* exhibentur, nec forte acceſſerunt his plures. Cf. *die Leipz. gel. Zeit. a.* 1728. *p.* 824.

Huc et pertinet: *die Pohlniſche Bibliothec, wel-che von Büchern und andern zur Pohlniſchen und Preuſ-ſiſchen Hiſtorie dienenden Sachen ausführliche Nach-richt giebt. Mentiri neſcio: librum, ſi malus eſt, ne-queo laudare. Tannenberg, wo Vladislaus Jagyello die Creutzherren ſchlug.* Haec eſt inſcriptio Diarii, quod *Gedani* 1718. *in 8.* diuulgare, tecto nomine, inſtituit GODOFR. LENGNICHIVS, Gymnaſii primum Gedanenſis Profeſſor, poſt Reipublicae Syndicus longe celeberrimus. Depromit ibi ſumma capita ex nonnullis Poloniae Boruſſiaeque Commentariis hiſtoricis, ac liberrime ſaepius, et aliquando non ſine ſale ſatyrico, de iis ipſis ſententiam dicit. Addit hominum illuſtrium Vitas, hiſtoricasque Ob-ſeruationes, ſuo calamo exaratas. Mox autem de-ſiit labor, in Hiſtoria Polonica vtiliſſimus, cum *Parte decima*, Indice inſtructa, vti Pars V; qui bi-ni Indices ad caeteras quoque Partes ſunt accom-

modati

modati. Cf. *Bibliotheca hiſtorica Struuio-Buderiana, Tomo II. p. 1508.* quo loco cuiuslibet Partis argumenta exacte indicantur.

Anno 1753. Varſouiae, ſeu *Lipſiae* potius, LAVR. MIZLERVS, adplaudentibus maxime exteris, emittere ſtuduit *die Warſchauer Bibliothec, oder gründliche Nachrichten, nebſt unpartheyiſchen Vrtheilen, von allen Büchern und Schriften, ſowohl alten als neuen, ſo jemahls in Pohlen heraus gekommen, oder von auswärtigen Gelehrten in Pohlen geſchrieben worden.* Praeter tamen opinionem abruptum eſt inſtitutum, ideoque *Partes* modo *quatuor in 8.* proſtant. Interim, quae lingua tunc Germanica expoſuerat, nunc Latine proſequitur clariſſimus MIZLERVS: incepit nimirum *Acta litteraria regni Poloniae, et magni Ducatus Lithuaniae*, ſingulis trimeſtribus continuanda. Primum *Varſouiae* exhibitum eſt *a.* 1755. *in 4.* iamque, dum haec typographo tradenda, audio, Trimeſtre primum anni 1756. menſ. Sept. anni ſequentis prelo exiiſſe. Quoduis decem plus minus plagulas implet. Recenſentur et hic libri cum noui, tum antiqui, Vitae hominum dignitate ac doctrina illuſtrium, varia item litteraria, quae nuper apud Polonos innotuere.

Nondum vidi, laudari tamen ſcio *Journal littéraire de Pologne, contenant un Recit exact des livres nouvellement publiés dans ce païs, avec pluſieurs remarques utiles et curieuſes.* Tomus I. plagularum decem octoque *anno* 1754. ſine loci mentione, forſitan *Varſouiae*, adiunctis Nouis Poloniae litterariis et Indice rerum, *in 8.* prodiit. In Praefatione Auctoris nomen notatur ſiglis. F. Z. L. ſub quibus CHRISTIAN. GOTTLIEB FRISIVM latere certum eſt. Quouis anno Tomi II. promiſſi fuerunt. Vid. *die Leipz. gel. Zeit. a.* 1755. *p.* 237. itemque *die*

Götting.

Götting. gel. Anzeigen eiusdem anni, p. 358. quo vero loco obſeruatur, notas, occaſione remotiori adiectas, diſtrahere Lectoris animum, nec ſemper ſignificari, qua ſit lingua ſcriptus liber, cuius memoratur argumentum. Sed hos quidem naeuos vitare in ſequentibus Tomis facili negotio potuit Auctor doctiſſimus, ſi tales, quod ignoro, ſucceſſerunt.

§. XXXVII.

Tandem de HISPANORVM etiam hac in re conatu vel tribus verbis dicendum eſt. Apud eos, inaudito antea exemplo, *Madriti a. 1737. in 8.* lucem. adſpexit *Diario de los Literatos de Eſpanna.* Tomos VII. vsque ad *annum 1743.* editos poſſedit IOH. ERH. KAPPIVS, Profeſſor Lipſienſis, adcuratamque huius Diarii deſcriptionem ſine dubio communicaſſet mecum, niſi grauior morbus, quem paullo poſt mors ipſa eſt ſequuta, Viri optimi et bonis litteris, et mihi ſpeciatim, inſeruiendi ſtudium diſturbaſſet. Id ex Praefatione eius SAAVEDRAE *Gelehrten Republic, Lipſ. a. 1748.* praemiſſa, intellexi *p. 102.* auctores eſſe FRANC. DE LA HVERTA, IVAN MARTINEZ SALAFRANCA, et LEOPOLDO GERONIMO PVIG. Quum in *Tomo II.* Icti clariſſimi, GREGORII MAIANSII, *Origines de la lengua Eſpannola* vehementioribus maledictis eſſent laceſſitae, defenſionem libri ſui parauit Maianſius et hoc edidit titulo: *Converſacion ſobra et Diario de los Literatos de Eſpanna. La publico Don Placido Veranio. En Madrit 1737. 8.* Cf. laudatus KAPPIVS in *notis ad* JUVENEL. DE CARLENCAS *Verſuch einer Geſchichte der ſchönen und andern Wiſſenſchaften, P. II. p. 287. ſq.*

Addimus nunc, ad finem huius Sectionis properantes, nonnullorum labores, qui Excerpta conti-

continent ex Ephemeridibus eruditorum. Ita CORN. A BEVGHEM, praeter Bibliothecas certarum tantum diſciplinarum, ante iam *Tomo I. cap. 1. §. 20. p. 89.* memoratas, diuulgauit quoque *Adparatum ad Hiſtoriam litterariam nouiſſimam, ſeu Bibliographiae eruditorum critico-curioſae conſpectum*, cuius *Tomi quinque Amſtael. in 12.* prodierunt: *primus* quippe *a. 1689. alter a. 1694. tertius a. 1699. quartus a. 1701.* et *quintus a. 1710.* Videmus hic diſpoſitionem harmonicam, vt ipſe ait Auctor in titulo, Scriptorum Operumque, quorum ſummaria et contenta in Actis et Ephemeridibus Eruditorum vniuerſae ferme Europae exhibentur. Iam *anno 1683. ibidem in 12.* huius viri ſtudio producta fuerat *La France ſavante*, i. e. *Gallia erudita, critica et experimentalis nouiſſima* caet. de quo libro PETR. DES MAIZEAVX in *nota quadam*, adiuncta BAELII *Epiſtolis, Tomo II. p. 481. edit. Amſt. a.* 1729. adornatae, ſequentem in modum diſſerit: *C'eſt une Liſte de tous les livres, dont il avoit été parlé dans le* Journal des Savans, *depuis 1665. qu'il commença, jusqu' en 1681. incluſivement. Ils y étoient diſpoſez 1) ſelon l'ordre du tems, où ils ſe trouvoient dans ces Journaux. 2) ſelon l'ordre alphabetique des noms des Auteurs. 3) ſelon l'ordre des matiéres: et cette derniere claſſe étoit diviſée en cinq parties. Cette diſpoſition fut cenſurée par Mr. Baillet dans ſes Jugemens des Savans, T. II. p. 20. de l'edition d'Amſterdam en 1725. in 4. En effet, toutes ces Claſſes pouvoient être reduites à deux Tables alphabetiques; une des noms des Auteurs, et l'autre des ouvrages anonymes. C'eſt auſſi le Plan, que Mr. Beughem ſuivit dans l' ouvrage intitulé:* Apparatus ad Hiſtoriam Literariam nouiſſimam - - - - *Ces Volumes contiennent tous les Livres, dont il eſt parlé*

parlé dans les Journaux, depuis 1665. jusqu' en 1700. incluſivement. Mr. Bayle remarque fort bien (v. Lettre 124. p. 481.) que cet ouvrage eſt d'un grand ſecours pour trouver bientôt l'endroit, où les Journaux parlent de tel ou tel Livre. *Il ſeroit à ſouhaiter, qu'on en donnât une nouvelle Edition, où après avoir corrigé quelques inexactitudes, et tiré plusieurs Livres du rang des ouvrages Anonymes; on reunît les Tables des cinq Volumes, et on marquât les Diſſertations et les Lettres inſerées dans ces Journaux, et les Eloges des gens de Lettres, qui s' y trouvent.* Ab hac vero ſententia diſceſſit REIMMANN. in *Catal. Bibl. Tomo II. p. 765.* vbi exiſtimat, Auctorem varium eſſe ac mutabilem in methodo, et in adpendicibus addendisque, et corrigendis cumulandis ſatis liberalem quidem, ſed non ita ſufficientem, vt non ſexcenta addenda et corrigenda adhuc reliquerit. Librum hunc a Bibliographiae Critico curioſae titulo tam procul diſtare, vt nihil ſit eiusmodi in cella hac vinaria, quod promittit ſuſpenſa hedera. Bibliopolis forte, qualis fuit Beughemius, magis vtilem laborem ſubiungit, quam Bibliophilis et Reipublicae litterariae ciuibus. Verum eſt omnino REIMMANNI iudicium, quocum conferri meretur CAMVSAT *Hiſt. des Journaux Tom. II. p. 120. ſq.* Vid. etiam, quae dixi *§. IV. huius Capitis* circa finem. Interim dubium non eſt, peropportunum fore iis, qui plerisque Diariis deſtituuntur, ſi quis, fundamenti loco poſitis Indicibus Beughemianis, libros, et alia, quae intermixta fuerunt, ex omnibus Ephemeridibus, ad hanc vsque aetatem, ſedulo notaret, paucisque iudicia recenſentium adſcriberet, ac methodo idonea in aliquot Voluminum redigeret Commentarios. Praeclara iam hac in re praeſtiterunt Lipſienſes, qui partim in *Nouis*

littera-

litterariis Germanicis, partim in *den Beyträgen zu den gelehrten Zeitungen*, vti ſupra §. *XXII.* memoraui, ex nobilioribus variarum gentium Diariis collegerunt librorum deſcriptiones, cum Obſeruationibus nondum editis, Elogiisque hominum eruditorum. Idem tentatum fuit, quod ſpeciatim attinet ad Germanorum Ephemerides, *Erlangae a. 1747.* Eo ſcilicet tempore prodiit *Vollſtändige Einleitung in die Monaths-Schriften der Deutſchen*, quo de inſtituto legantur *die Leipz. Gel. Zeit. a. 1747. p. 596.* Sex Partes explent Volumen *in 8.* Indicibus inſtructum; neque tamen plures vidi, praeter Voluminis III. Partem priorem, *a. 1754.* excuſam. Auctores adcurati ſunt omnino, et a partium ſtudio alieni, qua de cauſſa labor eorundem vtiliſſimus de meliori commendandus eſt. Non ſine fructu etiam Lectorem dimittet *Extrait de la Litterature de ce tems, contenant ce, qu' il y a de plus curieux dans les Journaux de France, et de plus intereſſant dans les autres ouvrages periodiques, qui ont quelque reputation en Allemagne*, (v. g. Journal des Savans, Memoires de Trevoux, Bibliotheque Germanique,) *à Merſebourg a. 1754. in 8.* Tomi I. Pars octaua ibidem eſt abſoluta *a. 1756.* Cf. *die Leipz. gel. Zeit. a. 1754. p. 916. ſq.* Eodem anno locoque in lucem pariter exiit *Auszug merckwürdiger Sachen, aus den neueſten MonathsSchriften der Gelehrſamkeit, mit Anmerckungen. Pars nona* ſubſequuta eſt *a. 1755.* Iam a. 1704. de ſimili cogitaſſe inſtituto Pariſienſes quoſdam, diſcimus ex BERNARDI *Nouvell. de la Rep. des Lettres, a. 1705. menſe Ianuario, p. 97.* Sed res exitu caruit proſpero, vti me ſcribere memini ſub finem.

CAPITIS SEXTI
SECTIO II.
DE
EPHEMERIDIBVS,
IN QVIBVS
CERTA ERVDITIONIS VARIAE ARGVMENTA MAXIME PERTRACTANTVR.

---

§. I. *Anglorum Philoſophical Tranſactions, Miſcellanea Academ. Nat. Curioſorum, et Continuationes, Acta Medica Hafnienſia.*

§. II *Acta Nouae Academiae Philexoticorum Brixienſia, La Galleria di Minerva, Fabri Europ. Staats-Cantzley, Lehmanni hiſtoriſche Remarques, Obſeruationes ſelectae Halenſes.*

§ III. *Europäiſche Fama, Hiſtoire de l' Acad. Roiale des Sciences, établie à Paris, Hälliſche auserleſene Anmerckungen.*

§. IV. *Electa Iuris publici Ienenſia, Miſcellanea Berolinenſia, Theod. Cruſii Vergnügung müſſiger Stunden, Gundlingiana, Heumanni Acta Philoſophorum, Noua Acerra philologica Halenſis, Reinbeckii Freywilliges Hebopfer.*

§. V. *Miſcellanea Lipſienſia Pezoldiana, Academiſche Nebenſtunden, Exercitationes ſubſeciuae Francofurtenſes, Breslauer Sammlungen* caet. *Altes und Neues aus der gelehrten Welt.*

§. VI. *Franckii Biblioth. nouiſſ. Obſeruat. ac Recenſionum, Bibliotheca hiſt. philol. theologica Bremenſis, eiusque Continuatio, Hiſtoire de l' Academie* Roiale *des Inſcriptions et belles Lettres.*

§. VII. *Bibliotheca litteraria, Londini Anglice edita, Parnaſſus Boicus, das erleuterte Preuſſen, Putonei Enunciata et Conſilia, Bibliotheca Lubecenſis, Schelhornii Amoenitates litterariae, Beyſchlagii Sylloge variorum Opuſculorum, Chriſtii Noctes Academicae.*

§. VIII. *Nettelbladtii Schwediſche Bibliothec, Kuchenbeckeri Analecta Haſſiaca, Raccolta d' Opuſcoli ſcientifici e filologici, Commentarii Academiae Scientiar. Petropolitanae, Koeleri Hiſtoriſche Müntzbeluſtigung, Acta Boruſſica.*

§. IX. *Saligii Electa Iuris, Miſcellaneae Obſeruationes in Auctores veteres ac recentiores, Commentarii Inſtituti Bononienſis, Eſtor auserleſene kleine Schriften, Gerdeſii Miſcellanea*

Dais-

Duisburg. et Groningana, item Scrinium antiquarium.

§. X. *Acta hiſtorico-eccleſiaſtica, Nützliche Anmerckungen über allerhand Materien, Heſſiſches Hebopfer, Helmſtädtiſche Nebenſtunden, Tempe Heluetica, et Muſeum Helueticum, Lamii Deliciae eruditorum.*

§. XI. *Parerga Gottingenſia, Lochneri merckwürdige Medaillen, Schriften der prüfenden Geſellſchaft zu Halle, Oberlauſitziſcher Beytrag zur Gelahrheit, Nemeitzii vernünftige Gedancken, Abhandlungen der Königl. Schwediſchen Academie der Wiſſenſchaften.*

§. XII. *Miſcellanea di varie Operette, Selecta Iuris publici nouiſſima, Lilienthalii Preuſſiſche Zehenden, Beluſtigungen des Verſtandes und Witzes, Noua Miſcellanea Lipſienſia Menckeniana, von Ludewig gelehrte Halliſche Anzeigen.*

§. XIII. *Hamburgiſche vermiſchte Bibliothec, Hamburg. Magazin, Preuſſiſche Sammlung von Hanouio, Gorii Symbolae litterariae Leipziger Sammlungen von wirthſchaftlichen und Cameral-Nachrichten, Hohenthalii Oeconomiſche Nachrichten.*

§. XIV. *Marburgiſche Beyträge, The Student, Muſeri kleine Schriften, Commentarii Societatis Regiae Scientiar. Gottingenſis, Weſtphäliſche Bemühungen, Allgemeines Magazin, Noua Bibliotheca Lubecenſis, Halliſche Beyträge zur iuriſtiſchen gelehrten-Hiſtorie, wöchentliche Franckfurtiſche Abhandlungen, Bremiſches Magazin, Wincklers Anecdota Hiſtoriae eccleſiaſticae.*

§. I.

Nunc de iis dicendum Ephemeridibus, quibus varia eruditionis capita, ſtudioſius pertractata, potiſſimum exhibentur. Seligam et hic loci eas tantum, quas eſſe in iſta claſſe vel praecipuas credo, vel non vulgares certe; nec ſequar veſtigia non nullorum, qui nimis talium ſcriptorum Indicem extenderunt.

Et aetate, et raritate pretioque ſuperiores omnibus ſunt Anglorum *Philoſophical Transactions, giving ſome Account of the preſent Vndertakings, Studies and Labours of the Ingenious in many conſiderable Parts of the World*, i. e. *Philoſophicae Obſeruationes, continentes relationem hodiernorum actorum, ſtudiorum*

 et la-

et laborum inter ingenioſos homines in potioribus orbis partibus. Sunt haec Acta Regiae fructus Societatis, edita non iuſſu quidem eius, ſed ſuopte conſilio ac Marte, ab HENRICO OLDENBVRGIO, eidem ab epiſtolis, vti teſtatur ipſe in admonitione ad Lectorem, *Vol. I. p. 160.* Lucem illud adſpexit *Londini a. 1666. in 4.* perrexitque Oldenburgerus vsque ad Volumen XII. quod *anno 1679.* prodiit. Mortuo circa id temporis Collectore, coeptum ab eo Opus continuauit ROBERT. HOOKIVS, Mathematicus inſignis, nomine tamen non expreſſo, mutatoque paullisper titulo, quippe illud *Philoſophical Collections* inſcribens. Debetur huic pars Voluminis XIII. tarde nimis producti, abſolutique demum anno 1682. cura NEHEMIAE GREW, qui et priorem titulum atque methodum reddidit inſtituto. Voluminis XIV. Editor eſt ROBERT. PLOT, Director Experimentorum in Societate Philoſophica Oxonienſi, et Secretarius Societatis Regiae. Volumen XV. profectum a GVIL. MVSGRAVE, Vol. XVI. ab EDMVNDO HALLEY, et ſequentia duo a RICH. WALLERO acceſſerunt. Tum Operis curam ſuſcepit, Volumenque XIX. vsque ad XXIX. exhibuit HANS SLOANE, cuius a. 1753. mortui vita recenſetur in *den Gotting. gel. Anzeig. a. 1754. p. 473. ſq.* itemque in *Commentar. Societ. Regiae Scient. Gotting. Tomo IV. in fine.* Succeſſorem eius iam quidem ignoro: id certum tamen, a. 1758. *Voluminis quinquageſimi* Partem priorem, in qua Obſeruationes anni 1757. leguntur, prelo exiiſſe. Cf. *die Götting. gel. Anzeig. a. 1753. p. 1379.* vbi de noua Operis diſpoſitione dictum. Ephemerides illae, non iuſto ſemper tempore continuatae, rarius in ipſa Magna Britannia inueniuntur integrae; ideoque tali theſauro merito ſuperbit Bibliotheca Gottingenſis Academica. Continent autem Relationes de

nouis experimentis naturalibus, medicis, chymicis, et mathematicis, quae magni ſunt momenti, Galliſque, Italis, Germanis ac Belgis adeo placuerunt, vt varia exinde in ſuas referrent Ephemerides certatim. Per plures annos aliquae librorum recenſiones intermixtae fuerunt, quod poſtea omiſſum. Nonnulla etiam Volumina in Latinum exſtant ſermonem translata. En! titulum: *Acta Philoſophica Societatis Regiae in Anglia, anni 1665. 66. 67. 68. 69. et 70. auctore Henr. Oldenburgio, Societatis Regiae Secretario, Anglice conſcripta, et in Latinum verſa, interprete C. S.* quibus ſub litteris latere CHRISTOPH. SANDIVM, ſecundum, nunc in aprico eſt. Prodiit hoc *ſex Voluminum* Opus *Amſtael. a. 1672.* vsque ad *a. 1681.* cum figuris aen. *in 12.* typiſque repetitum eſt, adiecto Indice, *Lipſiae a. 1675. in 4.* Neque tamen haec altera editio annum 1669. excedit Ante oculos habeo etiam Vol. primum Amſtaelodamenſe, anno 1674. diuulgatum. Annum ſimiliter 1669. a IOH. STERPINO, erudito quodam Hafnienſi, Latine redditum *Amſtael. 1671. in 12.* iterumque *Francof. eod. anno in 8.* cum tabb. aeneis ſcio ſeparatim eſſe emiſſum. Vterque autem labor diſplicuit, non vna de cauſſa, Oldenburgio, qui Voluminum ſuorum ipſe dare conſtituerat verſionem Latinam, niſi mors interrupiſſet conatum. Vid. IVNCKERVS *de Ephemer. erudit. p. 28. ſq.* Nouiſſimos ſui temporis annos Gallica expreſſit lingua, notisque doctiſſimis illuſtrauit FRANC. DE BREMOND. Incepit ab a. 1736. hoc quidem conſilio, vt antecedentes proxime annos pedetentim adiungeret. Sed, Auctore a. 1742. in flore aetatis mortuo, non niſi *Vol. IV. in 4.* accepimus, aeneis ornata tabulis, et *Pariſ. a. 1738. 1740. et 1741.* nitide excuſa. Vol. I. *annos* 1735. *et* 1736. Vol. II. *a.* 1734. Vol. III. a. 1733. Vol. IV. denique *annos* 1731. *et* 1732. complecti-

tur. Iam idem inſtitutum perſequi ſtudet PETR. DEMOVRS. Sic enim breuiter ſcribit FORMEY *in France littêr. p. 156. Il continue de traduire en François les Transactions de la Societé Royale de Londres.* Vt eorum conſuleretur rationibus, qui a tanti tamque pretioſi Operis vſu exlcuduntur, primum id redigere in compendium tentauit IOH. LOWTHORPIVS. Debentur eidem *Volumina III. in 4. Londini a.* 1705. ac tertium *a.* 1722. hoc excuſa titulo: *The Philoſophical Transactions and Collections, from the Year* 1665. *to the Year* 1700. *abridg'd and diſpos'd vnder general Heads* i. e. *Transactiones et Collectiones Philoſophicae ab a.* 1665. *vsque ad a.* 1700. *in epitomen redactae, et per generalia capita diſpoſitae.* Quo de labore ita in *Supplementis Actor. Erud. T. IV. p. 290.* diſſeritur: *Pro diſpendiis compendia vulgo habentur: aſt Luthorpianum Transactionum Anglicarum compendium ſi Opere ipſo praeſtare dixeris, a vero non aberraueris. Quae enim per Volumina fere viginti duo ſine ordine ſparſa, concinno ordine in conuenientia capita ab Auctore digeruntur. Cum in diſcurſibus Auctorum, qui Diariis iſtiusmodi inſeruntur, multa plerumque occurrant, quae ad rem propoſitam intelligendam apprime non faciunt; ea Noſter omiſit, in reliquis vero ipſa illorum verba ſancte cuſtodiuit, ne ſua pro alienis venditaſſe videretur. Similiter librorum recenſiones deſuper habuit, nec denuo propoſuit, quae iam aliis in ſcriptis traduntur, ea exhibiturus, quae alibi fruſtra quaeruntur. - - - Tria ſunt compendii Volumina, quorum primum Mathematica, alterum Phyſica, tertium Anatomica, Medica, Chymica et Miſcellanea* (nempe Grammatica, Chronologica, Hiſtorica et ad Antiquitates ſpectantia) *complectitur.* Methodo Lowthorpiana perrexit, et ab anno 1700. vsque

vsque ad a. 1720. *Volumina II. ibid. a.* 1721. addidit BENIAMIN MOTTE, primo Volumine Mathematica, Anatomica et Medica, altero Phyſica, Philologica et Miſcellanea exhibente. Ab anno 1720. vsque ad annum 1732. REIDIVS et IOH. GRAY *ibid.* 1733. *Volumina II.* luci expoſuerunt, hosque ſequuti ſunt IOH. EAMES et IOH. MARTYN, a quibus ab anno 1732. vsque ad a. 1743. itidem *Vol. II.* quae in ordine octauum et nonum efficiunt, continuatio eſt profecta. Vid. *Leipz. gel. Zeit. a.* 1747. *p.* 730. Verti etiam haec Epitome Italice coepit *Neapoli a.* 1729. ſtudio TOMMASI DERBAM, ſequentique inſcriptione: *Saggi delle Transazioni Filoſofiche della Società Regia;* quod inſtitutum haud ſcio an felicem habuerit progreſſum. Cf. *Beytrag zu den Leipz. gel. Zeit. Vol. IV. p. 696.* Tandem *anno* 1753. *Hafniae* prodierunt: *Neue Anmerckungen über alle Theile der Naturlehre, aus den Engliſchen Transactionen, und Pariſiſchen Abhandlungen überſetzt.* Pars IV. haud ita pridem *in 8.* in tabernis librariis comparuit. Clariſſ. STOCKHAVSEN in *dem crit. Entwurf einer auserleſnen Bibliothec p. 24. edit. ſec.* id ſaltim deſiderat his verbis: *Vielleicht möchten einige Leſer nur noch dieſes erinnern, daſs man verſchiedene wichtige Artikel etwas ausführlicher, und oft etwas practiſcher möchte angezeigt haben.* Praecipua inuenta phyſica et mathematica ſelecta ſunt ex Opere maiori in libro Anglice *Londini a.* 1705. *ſq. tribus Vol. in 8.* edito, tertiumque *ibid. a.* 1726. in lucem producto, cui titulus: *Miſcellanea curioſa* caet. Vid. *Acta Erud. Lat. a.* 1705. *p. 539. ſq.* Commodo eorum, qui rerum, in Diario Anglico obuiarum, Indicem exoptant, laudatus ſupra DE BREMOND *Pariſ. a.* 1739. *in 4.* edidit: *Table des Memoires, imprimés dans les Transactions philoſophiques de la Societé Roiale de Londres, depuis* 1665. *jusqu' en*

1735. rangée par ordre chronologique, par ordre des matiéres, et par noms d'Auteurs.

Laudabili, poſt coeptas Ephemerides has, inſtituto complures Viri illuſtres et celeberrimi Acta *Academiae Naturae Curioſorum*, de qua ſuo loco copioſius dicam, colligere ſtuduerunt. Habemus quippe ab iis *Miſcellanea curioſa medico-phyſica Acad. Naturae Curioſorum, ſiue Ephemeridum medico-phyſicarum Germanicarum curioſarum Decurias III.* quae *Lipſiae, Francofurti, Norimb.* et *Vratisl.* ab a. 1670. vsque ab a. 1706. *in 4to*, cum figuris aeneis excuſae fuerunt, et ex XXIV. Voluminibus conſtant, binis non nunquam annis vnico Volumine emiſſis. Acceſſerunt duo *Indices generales*, cum Sylloge Auctorum alphabetica, *Norimb. a.* 1695. et *Frf. an.* 1713. *eadem forma* exhibiti, quorum prior, a IOH. PAVLO WVRFBAINIO confectus, Decuriam I. et II. alter Decuriam III. continet, et IOH. CONR. MICHAELI debetur. Interiecto deinde annorum aliquot ſpatio ſubſequutae ſunt *Academiae Caeſareo-Leopoldinae Naturae Curioſorum Ephemerides, ſiue Obſeruationum medico-phyſicarum, a celeberrimis Viris, tum Medicis, tum aliis eruditis in Germania, et extra eam, communicatarum, Centuriae.* Prior et altera *Frf. et L. a.* 1712. *in 4.* tertia et quarta *Norimb. a.* 1715. quinta et ſexta *a.* 1717. ſeptima et octaua *a.* 1719. ibidem, nona tandem ac decima *a.* 1722. *Aug. Vindel.* lucem viderunt, multis tabulis aeneis exornatae. Conſtat igitur nouum hoc Opus ex Voluminibus V; quibus abſolutis *Norimb. a.* 1739. GVIL. ANDR. KELLNERVS dedit *Indicem vniuerſalem et abſolutiſſimum rerum memorabilium ac notabilium medico-phyſicarum, quae in Decuriis III. ac Centuriis X. Ephemeridum Acad. Natur. Curioſorum, ab a. 1670. vsque ad a. 1722. ſeorſim hactenus editarum, exſtant.*

exſtant. Hoc Volumen, quod ex Partibus II. *in 4.* compoſitum, valde commendatur in *den Leipzig. gel. Zeit. a.* 1740. *p.* 13. Iam ante vero, ab *a.* 1727. *et ſq. ibidem* complura Volumina, eadem forma, aeneisque itidem tabulis conſpicua, prodierant hoc titulo: *Acta phyſico-medica Acad. Caeſar. Leopoldino-Carolinae Nat. Curioſ. exhibentia Ephemerides, ſiue Obſeruationes, Hiſtorias et Experimenta, a celeberrimis Germaniae et exterarum regionum Viris habita et communicata.* Volumen X. idque vltimum *a.* 1754. prelo exiit. Nunc inſtitutum continuatur mutata nonnihil inſcriptione; *ibidem* enim *a.* 1757. *in 4.* adornatus eſt Tomus I. *Nouorum Actorum phyſico-medicorum* caet. In omnibus hiſce Voluminibus notabiles occurrunt Obſeruationes phyſicae, medicae et chymicae, paſſimque inſeruntur etiam praeſtantiſſimorum Medicorum Vitae, qua de cauſſa optandum eſt, vt nec in poſterum langueſcat Sociorum doctiſſimorum induſtria. Rarius interim Opus integrum reperitur hodie in tabernis librariis; ideoque, vt et Chirurgis conſuleretur, linguae Latinae plerumque ignaris, *anno* 1755. Norimb. incepta eſt verſio Germanica, aliqua ex parte contracta. Omiſſae ſunt quippe Obſeruationes et Quaeſtiones mere phyſicae, philoſophicae ac mathematicae. Ne tamen cuidam, Obſeruationes quaspiam, ad Latini exempli ordinem numerosque alicubi adductas, euoluturo, remorae non nihil obiiciatur, illarum ſaltim inſcriptiones ſunt adiectae, vt numerorum ſeries inturbata ſeruaretur. Superat nouum hoc Opus chartae candore, atque elegantiori, ac factum olim fuerat, tabularum aenearum inciſione, Volumina Latina. Iam *anno* 1759. Pars VII. *in 4.* lucem vidit, hoc quidem titulo: *der Römiſch-Käyſerlichen Academie der Naturforſcher auserleſene mediciniſch-chirurgiſch-anatomiſch-*

chymiſch-und botaniſche Abhandlungen. Caeterum cf. IVNCKERVS *de Diariis erudit. p. 32. ſq.* et, qui adcuratiſſime copioſiſſimeque de hoc Opere, ac variis multorum, antiquiorum in primis, Voluminum editionibus, tam furtim, quam conſentiente Academia, paratis, nuper diſſeruit, Vir illuſtris, ANDR. ELIAS BÜCHNERVS, in *Acad. Nat. Curioſ. Hiſtoria, Halae Magd. a. 1755. 4. mai.* a §. CVIII. vsque ad §. CXVII. *p. 319. ſq.*

Similem, poſt Germanos, adgreſſi laborem ſunt Dani, quorum *Acta medica et philoſophica* ab a. 1673. vsque ad a. 1680. *Hafniae in 4.* Tomis V. prodiere. Auctores, praeter THOM. BARTHOLINVM, ſeniorem, cui praecipua debentur, recenſet IVNCKERVS *l. c. p. 54. ſq.* Sunt inter hos e. g. Olaus Borrichius, Simon Paulli, Olig. Iacobaeus, Nic. Benzo caet. Non autem Danorum tantum, ſed variorum quoque exterorum Obſeruationes hic leguntur phyſicae, medicae, chymicae, interſperſis nonnunquam hiſtoricis, philologicis atque numiſmaticis. Vol. primum *anni 1671. et 1672.* alterum *anni 1673.* tertium quartumque, iunctim excuſum, *anni* 1674. 75. *et* 76. quintum *anni* 1677. 78. *et* 79. acta proponit, ſimulque Opuſculorum Hafniae ſcriptorum catalogum, cum breui quandoque argumentorum recenſione. Mors deinde Bartholini continuationem interrupit. Cf. IVNCKER. *l. c. p. 49. ſq.* Nuper ad hanc telam pertexendam acceſſere Regii Collegii medici apud Hafnienſes Socii, *ibidem*que *a.* 1753. *in 4.* emiſere *Prodromum, praeuertentem continuata Acta medica Hafnienſia*, quo de inſtituto v. *Acta Erud. Lat. a.* 1757. *p.* 111. *ſq.*

§. II.

Proximum his locum tribuo *Actis Philexoticorum Brixienſibus*, quae adpellationem traxere a Societate quadam Brixienſi, ſub Venetorum ditione, ideo

ideo ſic dicta, quia, vt ipſi Collectores in Praefatione ſcribunt, *ſapidioribus exterarum nationum fructibus inhiant, atque id propter ea, quae in Italico ſolo naſcuntur, proferunt.* Nomina quorundam Collegarum ex eorum Actis eruit IVNCKERVS *p. 66.* Sunt ii Hippolithus Fenarolus, Carol. Maſperonus, Leonard. Cominellus, Bernard. Tombinus, Bern. de Bonis, Iul. Anton. Aueroldus, et Franc. Tertius de Lanis, ſeu Lana, qui auctor praecipuus fuit. Edidit haec Acta, Obſeruationum phyſico-medico-mathematicarum plena, HERMES FRANC. LANTANA, Patricius Brixianus, et Societatis ab epiſtolis, hoc titulo: *Acta nouae Academiae Philexoticorum naturae et artis, Brixiae a. 1687. in 8.* Coeperunt autem a menſe Martio *a.* 1686. et continuata ſunt vsque ad m. Februarium anni ſequentis. Mors enim Lanae inſtitutum ſtatim in herba ſuppreſſit. In fine cuiusque menſis libri aliquot, in Italia recens excuſi, perſpicue recenſentur, et *p. 234.* antiquus numus Auguſtae Gneae Corneliae Superae, vt et exemplar duorum numiſmatum Siamenſium profertur; *pagina* vero 239. mors Lanae, Religioſi e. S. Ieſu, indicatur, tandemque Index additur rerum in Actis propoſitarum, teſte IVNCKERO *p. 67.*

Nouum deinceps huius generis apud Italos emicuit Diarium, inſcriptum *La Galleria di Minerva, o vero Notizie univerſali, di quanto è Stato ſcritto da Letterati di Europa, non ſolo nel preſente ſecolo, mà ancora ne' giá traſcorſi, in qualunque materia, ſacra e profana* caet. Tomus primus prodiit *Venetiis a.* 1696. alter 1697. tertius 1700. quartus 1704. quintus 1706. ſextus 1708. ſeptimus, qui finem conatui impoſuit, *a.* 1717. *in f.* Singuli Tomi in duodecim diuiſi Partes ſunt, in quibus non tam libri noui recenſentur, (licet hi quoque interdum) quam variae exhibentur, eaeque digniſſimae lectu, Obſerua-

ſeruationes, Epiſtolae ac Diſſertationes diuerſi argumenti, antiquae pariter ac recentioris aetatis. Nomina Auctorum, quae ſunt plerumque adiecta, magno numero exſtant in FABRICII *Conſp. theſauri litt. Italiae p.* 7. vbi et memorat, paſſim exponi eruditorum hominum Vitas. Coaluerat certa Societas, *Academia della Galleria di Minerva* dicta, cui Opus hoc debetur, rarius hodie, ſi ſit integrum, in Bibliothecis occurrens. Plura tamen, quam caeteros, ad illius editionem contribuiſſe APOSTOLVM ZENVM et IOH. ANT. ASTORIVM, Academiae ab epiſtolis, FRANC. FARINAM, PASQVALE et IAC. BIONDI, ſuſpicatur IOH. CHR. GOETZIVS in *den Merckwürdigkeiten der Königlichen Bibliothec zu Dresden, Vol. III. p. 30.* Idem, parum illud adcurate eſſe excuſum, nec paginas iuſto ordine numeratas, ipſosque Italos haud admodum probaſſe inſtitutum, adſerit, quamquam et fatetur, magni omnino aeſtimari Diſſertationes Epiſtolasque, ibidem obuias, ex quibus bene multas indicat, tam Italice, quam Latine exaratas. Monet ſimul, frequenter conſpici in eodem figuras aere pariter lignoque expreſſas.

Inter Ephemerides, Iuris publici prudentiam illuſtrantes, ſingulari excepta plauſu fuit ANTONII FABRI *Europäiſche Staats-Canzley.* Sub ficto hoc nomine latet CHRISTOPH. LEONHARD. LEVCHTIVS, Reipubl. Norimberg. quondam Conſiliarius, qui *Norimb. a.* 1697. adgreſſus eſt ampliſſimam hancce Collectionem, permulta omnino ad ſtatum Comitiorum, abuſus opificiorum, commercia, ius monetandi, militaria et curialia Germanorum caet. continentem. *Anno* 1758. prodiit Pars tertia ac decima ſupra centeſimam *in 8.* et iuſtae quidem magnitudinis, vt caeterae. Priores vsque ad

ad octauam et viceſimam attribuendae ſunt laudato Leuchtio, poſt quem ignotus mihi Ictus continuationem ſuſcepit. Partem nonam et ſeptuageſimam, vsque ad Partem quartam et centeſimam edidit IOH. CAR. KOENIG, Anteceſſor tandem Halenſis, a. 1753. non ſine graui damno Iurisprudentiae numero viuentium ereptus. Qui nunc eiusdem partes agat, adcurate haud ſcio. In Opus tot Voluminum, quae non nunquam negligenter habita, parumque emendate lucem adſpexerunt, octo etiam Indices locupletiſſimi proſtant. Priores quatuor, vsque ad Partem XLVIII. excurrentes, *Norimb. a.* 1729. reliqui *Frf. et L. a.* 1740. 41. 52. *et* 54. editi ſunt, ſemperque vnus Index Partes XII. complectitur, praeter ſeptimum et octauum, qui ad Partes XIV. ſunt adcommodati. Atque ſic inueniri haud difficulter poſſunt, quae in centum Voluminibus adferuntur, memorabilia.

Anno 1699. PETR. AMBROS. LEHMANNVS *Hamburgi in 4.* exire iuſſit *Hiſtoriſche Remarques über die neueſten Sachen in Europa.* Quauis hebdomada plagula vna eſt exhibita, omnesque, abſoluto anno, Titulo et Indice ſunt inſtructae. Sub finem plagulae libri nuper editi plerumque indicari ſolent: quandoque agitur etiam de controuerſiis eruditorum, aliisque rebus, lectu iucundis. Maximum tamen laboris pretium conſiſtit in explicatione nummorum, Germanicorum praeſertim, quod factum cum Volumine IV. ab anno 1702. ita quidem, vt numiſmata, aere expreſſa, primo ſtatim plagulae adſpectu occurrant. Anno 1707. cum Volumine IX. Auctor Operi, de meliori commendando, at hodie rariori, finem impoſuit. Additus eſt a. 1711. Index generalis.

Initio huius ſaeculi *Halae Magd.* colligi coeperunt *Obſeruationes ſelectae, ad rem litterariam ſpectantes*

ſpectantes. Leges inſtituti erant, vt Hiſtoriae omni, cum primis litterariae, lucis aliquid accenderetur, errores communes refellerentur, fabulae et commenta, vulgo recepta, exploderentur, Virorum, errorum, haereſeos, aut atheiſmi perperam ſuſpectorum, iniuſteue a poſteris ignominia notatorum, vindicaretur exiſtimatio, aliorumque doctrina illuſtrium Vitae exponerentur. Nec res morales, phyſicae, medicae, iuridicae, atque theologicae hic deſiderantur. Primos Auctores, inita certa Societate, fuiſſe conſtat tres Academiae Fridericianae Profeſſores, longe celeberrimos, ſcilicet CHRIST. THOMASIVM, qui moderator fuit Operis, GE. ERN. STAHLIVM, atque IOH. FRANC. BVDDEVM. Permiſerunt hi aliis etiam ſuas conferre ſymbolas, ideoque magno numero tales congeſſerunt BVRC. GOTTHELF STRVVIVS, GVIL. ERN. TENTZELIVS, NIC. HIER. GVNDLINGIVS, GE. BEYERVS, IAC. FRID. REIMMANNVS, caet. Obſeruationes complures ex ſchedis parentis ſui, IACOBI, inſeruit Thomaſius: nomina vero Auctorum nullibi praefixa ſunt. Satisfacturus igitur legentium in Scriptores occultos auiditati CASP. HENR. STARCKIVS, Sacerdos olim Dioeceſeos Lubecenſis, *Roſtochii a.* 1716. *in 8.* edidit Επίμετρον *ad Placcii Theatrum Anonymorum, Obſeruationum Halenſium Latinarum Auctores detegens.* At quum ſaepius a Starckio erratum eſſe, obſeruaret THEOD. CRVSIVS, inſtructiorem is ipſe dedit Indicem in *Vergnüg. müſſiger Stunden, P. XI. art.* 2. *p.* 71. *ſq.* Tum STOLLIVS etiam in *der Nachr. von den Büch. ſeiner Biblioth. Tom. II. p.* 425. *ſq.* Auctores Obſeruationum varios nominauit. Multi tamen ipſi fuere incogniti, nec ſingulas iis tribuit, ad quos iure ſunt referendae. Mouit hoc HEVMANNVM, cuius hic non nunquam ſtilo vſus ſum,

vt

vt in *Miſcellaneis Nouis Lipſienſibus* a MENCKENIO diuulgatis, *Vol. I. p.* 292 *ſq.* Indicem Auctorum longe pleniorem et adcuratiorem cum eruditis communicaret. Quosdam vero Vir laudatiſſimus explorare plane non potuit, quo pertinet e. g. *Obſeruatio* 15. *Tomi VII. de vita, morte ac ſcriptis Hug. Grotii*, quam deberi IOH. GERH. MEVSCHENIO, poſtea didicit demum ex Catalogo ſcriptorum eius, monente id Appendicula *Vol. II. Lipſienſium Miſcellaneorum p.* 736. Primus quidem et ſecundus *Obſeruationum* Tomus prodiit *Hal. Magd. a.* 1700. tertius et quartus *a.* 1701. quintus et ſextus *a.* 1702. ſeptimus *a.* 1703. octauus et nonus *a.* 1704. decimus *a.* 1705. *in 8.* Acceſſit Additamentum ad omnes Tomos X. quod, aeque vt ii ſinguli, Obſeruationum ac rerum Indice inſtructum eſt. Gundlingiana Opuſcula, iis inſerta, vna cum eiusdem Praefatione *de Dedicationibus, libris praefigi ſolitis*, quae Tomum III. Obſeruat. Halenſium ornat, excuſa ſeparatim exſtant in *Tomo II. Obſeruationum Selectarum a.* 1737. *in 8.* praemiſſo Viri ſummi nomine diuulgatarum, a *pag.* 1. vsque ad *p.* 205. Caeterum varia vtique de Obſeruationibus Halenſibus eruditorum ſunt iudicia. Primi Editores, et caeteri, horum qui ſequebantur veſtigia, quum a. 1704. recederent ab inſtituto fere omnes, vel grauioribus impliciti negotiis, vel aliis de cauſſis: bibliopola, oblato operae pretio, Viros complures inuitauit, vt ſuas ipſi transmitterent lucubrationes. Exinde maximam partem compoſiti ſunt Tomi X. et XI. ſiue Additamentum. Tomi autem IX. Obſeruationes omnes auctorem habent IAC. THOMASIVM, adeoque non merentur titulum *Halenſium*, ſed *Lipſienſium* potius, *Obſeruationum.* Nec eſt haec ſola bibliopolae fraus, ſed Lectori etiam, ſcripta noua, certe nondum edita, exſpectanti

ctanti, talia vnice ſuppeditat, quae iam dudum proceſſerant in publicum. Vid. HEVMANN. *l. c. p.* 314. Multa omnino, pro libertate ſentiendi, tunc in Academia Halenſi introducta, occurrunt, quibus album adiicere calculum dubitarunt inueteratarum opinionum patroni, paſſimque v. g. in Diario theologico, *Vnſchuldige Nachrichten* inſcripto, diſputatum eſt contra nonnulla capita. Neque tamen negari poteſt, inſignem etiam doctrinae adparatum in Obſeruationibus Halenſibus proponi, et argumenta ſingularia pertractari haud vulgariter.

§. III.

Anno 1702. apud Lipſienſes prodiit *die Europäiſche Fama, welche den gegenwärtigen Zuſtand der vornehmſten Höfe entdecket, in 8.* quod vtiliſſimum lectuque iucundiſſimum Diarium res in aulis Principum hoc noſtro ſaeculo geſtas eleganter, quantumque fieri potuit, adcurate, non nunquam et ſatyrice, exponit, quod maxime in prioribus Voluminibus obſeruatur. Caſtigare ideo hanc libidinem ſtuduit IOACH. CHRISTOPH. NEMEITZIVS ſingulari *de modeſtia Hiſtoricorum in cenſuris Principum obſeruanda* libello, *Londini Scanor. a.* 1709. *in 8.* excuſo, iamque rarius obuio. Primus Famae huius auctor fuit PHILIPP. BALTH. SINOLDVS a SCHÜTZ, qui vsque ad annum 1711. circiter Operis curam geſſit. Huic alii ſucceſſerunt, quos inter noui CHRIST. GODOFR. HOFFMANNVM, Ictum tunc Lipſienſem, poſt Viadrinum, cui Partes centeſima et nonageſima nona vsque ad Partem duceteſimam, quinquageſimam et primam adſcribendae. Vid. *die Leipz. gel. Zeit. a.* 1735. *p.* 827. CAROL. etiam GVIL. GAERTNERVM, iam Senatus aulici Imperialis Collegam perilluſtrem, Partes

uas elaboraſſe, memoratur in *dem Juriſti-*
z BücherSaal, *Parte IV. p. 356.* Proceſſit labor
ue ad *annum 1735.* quo cum Parte CCCLX. et
umine XXX. eidem certo eſt modo finis im-
tus; ſtatim autem, nullaque interiecta mora,
; eſt in locum ſubſtituta *die Neue Europäiſche Fa-*
, cuius parentem dicunt GOTTLIEB SCHV-
NNVM, Virum aliis etiam ſcriptis clariſſimum.
liopola mutauit propterea titulum, quod non
nium, rerum nouarum cupidorum, rationes
:bant, tot ſibi comparare Volumina, per tri-
ta et quod excedit, annos diuulgata. Hi ipſi
o nouarum Partium Opus minori impendio
imque acquirere potuerunt. Nunc et hoc de-
cum Volumine XVI. cuius Pars CXCII. vltima
edita *a. 1756.* Cauſſae finiti negotii exponun-
p. 928. ſq. Singulae *Antiquae* et *Nouae Famae*
tes, quarum duodecim Volumen iuſtae magni-
inis implent Indice inſtructum, vel Princi-
, vel hominum omnibus belli ac togae doti-
hoc ſaeculo eminentiſſimorum, prae ſe fe-
t effigiem. De pretio huius Diarii laudatus
FFMANNVS, antequam ipſe ad eiusdem con-
ıationem acceſſerat, ita ſcribit in *den aufricht.*
'ancken über die Iournale, *Parte III. p. 231: die*
opäiſche Fama hat allezeit eine gute Famam in
gelehrten und politiſchen Welt gehabt. Die
ſorge des berühmten Herrn Verlegers (Ioh. Fr.
:ditſchens) *hat hierzu nicht wenig beygetragen.*
Accurateſſe und Nettigkeit derer vor jedem Thei-
ich befindenden Portraits hat viele Liebhaber ge-
den - - Ueber dieſes iſt die Einrichtung von
em Iournal billig zu loben. Die Herren Autores
ienen ſich einer freyen und ungezwungenen Schreib-
, welche auch geringe Sachen und unnöthige Vm-

ſtände mit einer Anmuth vorträget. Sie eröffnen ihre Gedancken, und verfallen bisweilen auf luſtige und ſatyriſche Expreſſionen, welche dem unordentlichen Appetit derer Leſer gemeiniglich gar wohl anſtehen. Sie laſſen auch Acta Publica, Friedensſchlüſſe, Briefe, Reden, u. w. d. m. von groſſen Herren in ihr Iournal einrücken, damit auch diejenigen ihre Satisfaction finden mögen, welche dergleichen curieuſe Piecen conſeruiret wiſſen wollen. Ferner muß man auch mit Danck annehmen, daß ſie von groſſen Herren und andern bekannten Perſonen particularia communiciren, welche theils aus einer guten Correſpondenz, theils particulieren Obſeruation genommen ſind, wie denn auch ſonſt nichts unterlaſſen wird, was nur einiger maſſen unter die Nouitaeten und Curioſitaeten kann gerechnet werden, daß man davon Nachricht zu geben ſich nicht bemühen ſollte. Vera haec eſſe omnino, harum rerum peritiores nullo negotio perſpicient. Nunc autem ii, qui vtuntur laudato Opere, in votis habebunt, vt accedat integrum Volumen, Indices vniuerſales continens. De aliis Diariis hiſtorico-politicis Cf. *Bibl. hiſtor. Struuio-Buder. T. I. p. 136. ſq.* et HOFFMANNI *Biblioth. Iur. publ. p. 63. ſq.*.

Maximi momenti in rebus phyſicis et mathematicis Opus eſt *Hiſtoire de l'Academie Roiale des Sciences, établie à Paris 1666. depuis ſon renouvellement* (1699.) *avec les memoires de Mathematique et Phyſique, tirez des Regiſtres de cette Academie, à Paris a. 1702. ſq. in 4.* Priora Volumina XLI. edidit BERN. LE BOVIER DE FONTENELLE, qui Vir doctiſſimus a. 1757. centum fere annorum ſenex occubuit. Reliqua Volumina, poſt eum, adiunxit IOH. PAVL. GRANIEAN DE FOVCHY, perpetuus, vt

vt ille, Academiae Secretarius ab anno 1744. Vid. *La France littér. par* FORMEY, *p. 183.* Praeter eorum, quae ſingulis annis aciderunt in hac Societate, expoſitionem adcuratam, exhibentur integrae Diſſertationes, a Collegis conſcriptae, nec indignae, quae ederentur, ac tandem ſequuntur elogia morte ſublatorum. Repetere hic loci iuuabit verba CAMVSATI *Hiſt. des Journaux T. II. p. 169 Le Secretaire* ait, *qui eſt chargé de publier cet Ouvrage, - - - eſt maitre de donner aux materiaux, qu' il a entre les mains, la forme, qui lui paroit la plus convenable. On ne ſauroit aſſez ſe repreſenter la peine, qui accompagne ce travail. Il exige de celui, qui l' entreprend, une connoiſſance profonde des Sciences, dont il doit traiter, un eſprit juſte et methodique, beaucoup de préciſion et de netteté. L' Academie des Sciences ne pouvoit confier cet Ouvrage à perſonne, qui fut plus en état d' y réuſſir, que M. de Fontenelle. On eſt étonné de voir, comment il ſait embellir des ſujets, qui par eux-mêmes ſemblent incapables de recevoir de l' agrément. Sur tout it excelle à mettre les matieres les plus abſtruſes au niveau des moindres eſprits. Pluſieurs Academiciens ont reconnu, qu' ils lui étoient redevables d' une clarté, qu' ils n'avoient jamais pû acquerir par eux-mêmes; et M. Parent l' a remercié pluſieurs fois, de ce qu' il avoit, diſoit il, éclairci.* Idem *p. 170. nota 8.*) *Praefationem*, Volumini I. praefixam, vehementer commendat. Scribit quippe: *Cette Preface, qui roule ſur l' utilité des Mathematiques, eſt un Chef-d' Oeuvre, et peut être miſe en parallele avec les plus belles Prefaces, que nous ayons.* Iam Volumina, *Pariſiis* diuulgata, habemus tria et quinquaginta, quorum vltimum ad *a. 1753.* ſpectat. Primum *ibid. 1718.* re-

cuſum eſt. Excedit pretium eorundem ducentos Imperiales, ob typorum et chartae nitorem, tabularumque, aere excuſarum, inſignem copiam. Rationibus igitur eorum, qui tantum nummorum in hocce Diarium impendere vel nolunt, vel nequeunt, conſulere ſtuduerunt librarii Amſtaelodamenſes editione noua, quam inde ab *anno 1706. in 12. mai.* adornarunt. Sed et haec, cuius *a. 1754.* Volumen ſecundum et octogeſimum abſolutum eſt, vix poterit minoris emi, quam quinquaginta Imperialibus. Indicem in grande hoc Opus vniuerſalem vsque ad a. 1734. vno Volumine *in 4.* et tribus Voluminibus *in 12.* vt vtrique editioni inſeruiat, confeciſſe PETR. MASSVETVM, Medicum Leidenſem, docet Clar. FORMEY *in France littér. p. 234.* Alios tamen Indices Voluminibus quinque *in 4.* exſtare noui etiam, quorum Partem aliquam, ab a. 1731. vsque ad a. 1740. editam *Pariſiis anno 1747*, elaborauit PETR. DEMOVRS. FORMEY *l. c. p. 156.* Succeſſit eiusdem induſtria *anno 1758.* nouum Volumen ab a. 1741. vsque ad a. 1750. Apud nos Vir illuſtris WOLF. BALTH. ADOLPH. DE STEINWEHR, ex Gallico vertit Germanice Commentationes Academiae Pariſienſis phyſicas, quarum ab *a. 1748.* vsque ad *a. 1759.* Partes tredecim *in 8. mai. Vratislauiae* editae ſunt. Idem *a. 1749. et ſq.* dicta in vrbe diuulgauit quoque anatomicas, chymicas et botanicas. Partem octauam a. 1757. accepimus. Omnes figuris ſunt aeneis exornatae. Cf. *die Leipz. gel. Zeit. a. 1748. p. 500.* et *a. 1750. p. 486.* Solam Hiſtoriam Academiae, cum elogiis Sociorum mortuorum, et Praefatione modo laudata, vt iis prodeſſet, qui Opus antea memoratum legere recuſant, ſeparatim luci expoſuit FONTENELLIVS *Pariſ. anno 1708. et 1717. Tomis II. in 12.* recuſis poſt cum *Amſtael. a. 1709. et 1720. ead. forma*, tum

m in *Tomo III. Operum Fontenellianorum in f.* Cf. c. BERNARDI *Nouv. de la Rep. des Lettr. m. Oct.* 18. *p.* 460. *ſq.* Ex hisce, et aliis celeberrimarum Europa Societatum Ephemeridibus optima quae-s colligere, et publicos ad vſus producere con-:uerat IOH. BERRYAT, Doctor medicus. Prod-'unt etiam, poſt eiusdem obitum, *Diuioni* et *ıtiſſiodori* (à Dijon et à Auxerre) *anno* 1754. *in* 4. *ıi. Tomi II.* tabulis aeneis pulchriores hoc titulo: *cueil de Memoires, ou Collection de pièces academi-es, concernant la Médécine, l' Anatomie et la Chi-'gie, la Chymie, la Phyſique experimentelle. la Botanique ' Hiſtoire Naturelle, tirées des meilleures Sources.* Cae-'os tamen, qui, mutato nonnihil titulo, ſubſe-uti adhuc ſunt, Tomos IV. non vidi. Com-:ntarios ab hac Academia olim adoptatos, ac ıeriis temporibus in typographia Regia excuſos, rariſſime obuios, GVIL. IAC. GRAVESANDIVS *'gae Com. a.* 1731. *in* 4. *mai.* Tomis V. hac inſcri-one collectos exhibuit: *Memoires de l' Academie iale des Sciences, contenant des Ouvrages adoptez, ınt ſon renouvellement.* Vid. *Acta Erud. Lat. a.* 1732. 70. Ad imitationem Obſeruationum ſelectarum lenſium, et vt iis etiam proſpiceretur, qui lin-ae Latinae non ſatis ſunt gnari, *Halae Magd. a.* 4. *in* 8. edi coeperunt *Auserleſene Anmerckungen r allerhand wichtige Materien und Schriften.* Par-tamen V. exiſtunt modo, Indicibus ſingulari-s locupletatae. Poſtrema non habet annum ad-tum, at videtur 1708. ſucceſſiſſe. Pars I. varia Scholis Germanice reddita continet, quae iam :ine leguntur in *Obſeruationum Halenſium Tomo* et a CHRIST. THOMASIO fuerant ſuppeditata. poſterioribus autem non nulla exſtant, quae ua ſunt, nec indigna notatu. Inter auctores men ſuum profitetur REIMMANNVS in *Catal. Bi-*

 blioth.

bliotb. Tomo II. p. 702. Nos etiam, ait, *non paucas ex iisdem Obſeruationibus elucubrauimus. Quas certis de cauſſis ſilentio praeterire, quam digito monſtrare malumus.* Exploratum eſt, ex eius calamo profluxiſſe *Obſeruat. VII. Partis II. p. 134. ſq.* Nec dubito, eidem adſcribendas eſſe *Obſeruationes XI.* et *XIV.* hac ipſa in *Parte, p. 207.* et *p. 380. ſq.* Quae occurrunt in *Parte V. Obſeruationes I. III. IV.* et *V.* eas fecit GVIL. TVRCKIVS, teſte *Praefatione*, huius *Speeimini Hiſtor. ſacrae Hal. 1712. in 8.* praefixa: GOTTLIEB autem STOLLIVS binas ſequentes adiecit. GVNDLINGIO etiam et FRID. HOFFMANNO partem laboris tribuit DAN. EBERH. BARINGIVS in *Praef. Clauis diplomat. p. 47. edit. prioris.* Tantum interim hoc Opus eruditionis non redolet, quantum decerpi poteſt ex Obſeruationibus Latinis. Taceo, quaedam argumenta Codicis ſacri expoſita multorum Theologorum indignationem excitaſſe.

§. IV.

Inter recentiores Actorum publicorum Collectiones de meliori commendari debent *Electa Iuris Publici, worinnen die vornehmſten Staats-Affairen in Europa, beſonders in Teutſchland, aus bewährten Actis Publicis, mit Beyfügung der Schreiber, Memorialien, Concluſorum, Informationen,* caet. *in forma, oder durch accuraten Extract, recenſiret werden.* FABRICIVS in *Diarior. litter. Notitia, Polyh. Morhof.* praemiſſa, Caſſandrum Thucelium, ſeu Chriſt. Leonh. Leucht, ſupra laudatum, auctorem dicit, at falſo. Cauſam errandi ſine dubio dederunt *Electa Iuris Publici curioſa, Frf.* ſeu *Ienae a. 1694. in 4.* ab eodem edita. Iam nemo facile ignorabit, prioris Operis initia referenda eſſe ad GE. MELCH. DE LVDOLF, Conſiliarum tunc in aula Iſena-

Iſenacenſi, tandem Camerae Imperialis Adſeſſorem; quod ipſe docet in *Vita* a ſe ſcripta, et, HEVMANNO adiutore, *Gottingae a.* 1740. *in 8.* excuſa. En! verba integra *p.* 53. obuia: *Prodierunt meo conſilio et opera Electorum Iuris Publici Tomi duo, et pars aliqua tertii. Reliquum in tertio, et omnia Tomorum ſequentium, ſi excipias in quarto Tomo vnum alterumque caput a me additum, ſunt aliorum, quos tamen ab inſtituto meo multum deflexiſſe vidi.* Continuationem poſtea ſuſcepiſſe IOH. IOACH. MVLLERVM, intimum Secretarium Vinarienſem, Virum ſcriptis aliis celeberrimum, quaedam tamen inſerta eſſe quandoque, quae tecto nomine ſint transmiſſa, indicat illuſtris BVDERVS in *Bibliotheca Iuris ſelecta, Cap. XVI. §. 8. p. 673. edit. nouiſſ.* Tomus I. *Ienae a. 1709. in 8.* lucem vidit: Tomus XX. *ibid. a. 1734.* Acceſſerunt *Supplementorum Partes V. a.* 1725. Quilibet Tomus, quorum primus *a.* 1711. et 1713. recuſus eſt, Partes complectitur XII. CHRISTIAN. GODOFR. HOFFMANNVS in *Biblioth. Iur. Publ. p.* 43. ita ſcribit: *Inſigni haec prae aliis gaudet Collectio praerogatiua, quod in ea inſtructiſſimae reperiantur Obſeruationes de grauiſſimis iuris publici materiis, et quod illuſtrium controuerſiarum argumenta neruoſo ordine recenſeantur.* Nominat poſtea praecipua capita, quae in ſingulis tomis pertractantur. Index adcuratus et vniuerſalis, iam pridem exſpectatus magno deſiderio, nunc, poſt tot annorum ſpatium, vix eſt ſperandus.

Dicendum quoque de *Miſcellaneis Berolinenſibus, quae ſunt ad incrementum Scientiarum ex ſcriptis, Societati Regiae exhibitis, edita.* Initium factum *Berolini a.* 1710. Continuatio I. ſequuta eſt *ibid.*

ibid. 1723. Cont. II. *ibid.* 1727. Contin. III. *ibid.* 1734. Cont. IV. *Hal. M.* 1737. Contin. V. *Berol.* 1741. Contin. VI. *ibid. a.* 1743. adeoque ſunt generatim *Volumina ſeptem*, mediocris molis, figuris aeneis Indicibusque exornata *in* 4. Ad tres vero claſſes reuocanda ſunt ſcripta et Obſeruationes non Sociorum tantum, ſed aliorum etiam Virorum eruditorum, aut experientia valentium: ſcilicet ad phyſica et medica, ad mathematica, et ad litteraria i. e. hiſtorica et philologica. Poſt haec illuſtris Academia nouos laborum ſuorum fructus nouo habitu orbi offerre litterato coepit, diuulgata *Hiſtoire de l' Academie Royale des Sciences et des belles Lettres de Berlin, année 1745. avec les Memoires pour la même année, tirez des Regiſtres de cette Academie.* De inſtituto vid. *Acta Erudit. Lat. a.* 1748. *m. Aug. p.* 453. ex quo loco transferre ſequentia licebit: *Varia ſunt, quibus hoc Opus ab eo, quod antea ſub titulo* Miſcellaneorum Berolinenſium *prodiit, differt. Primo non merae hic apparent Diſſertationes integrae, ſed ad modum Academiae Pariſienſis praefigitur* Hiſtoria, *qua partim ipſae hae Diſſertationes*, Commentariorum *nomine inſignitae, recenſentur; partim quoque aliae Obſeruationes breuiores afferuntur, variaeque in iis materiae ſuccincte diſcutiuntur; partim laborum, a Sociis ſuſceptorum, ratio redditur; additis Sociorum, eo anno defunctorum, elogiis. Dein Gallicam linguam prae Latina eligere placuit iis, quibus praeſentis Operis editio debetur; cuius rei rationem, neſcimus quam recte, eam reddunt, quod huius campus quotidie anguſtioribus circumſcribatur limitibus, illa contra magis magisque optimorum quorumuis Operum interpres euadat.* (Vera forſitan mutatae linguae cauſſa

uſſa haec eſt, quod Rex Boruſſiae Gallicam prae-
ɔue in deliciis habet.) *Denique, quum huc vs-
e tribus tantum claſſibus, mathematica, phyſica,
torica, omnia comprehenſa ſint, his additur quarta,
iloſophica, qua materiae, ad Metaphyſicam, Phi-
ophiam practicam, et Ius Naturae pertinentes, tra-
ntur.* Hac methodo lucem adſpexit Tom. I.
rol. 1746. *in* 4. *mai.* anniſque ſequentibus caeteri
ceſſerunt, et nunc quidem proſtat Tomus XIII.
1759. editus. Singuli multis figuris in aes inci-
conſpicui ſunt, totiusque Operis curam adhuc
tinuit clariſſ. FORMEY.

THEODORI CRVSII, in Ducatu quondam Suid-
cenſi et Iaurauienſi Aduocati doctiſſimi, *Vergnü-
ng müſſiger Stunden, oder allerhand nützliche zur
utigen galanten Gelehrſamkeit dienende Anmer-
ungen*, prodire coeperunt, nomine Auctoris non
iecto, *Lipſiae a.* 1713. *in* 8. Non niſi *Partes vi-
nti*, quae Volumina II. implent, at rarius hodie
ueniuntur integrae, me videre memini. Vltima
cuſa eſt *a.* 1732. Varia illuſtrantur Hiſtoriae lit-
rariae capita; praecipue autem agitur de ſingu-
ribus eruditorum, et ſcriptorum, ab iis edito-
m, fatis. In fine Partis Vita docti Sileſii plerum-
ie locum occupat, cuius et effigies in fronte ad-
ret.

Longe autem ſunt maioris momenti *Gund-
giana*, quae Viro memoriae immortalis, NICOL.
IERON. GVNDLINGIO, Academiae olim Frideri-
anae Profeſſori, debentur. Partes pulcherrimi
peris habemus quinque et quadraginta, quarum
ima *Halae Magd. a.* 1715. poſtrema *ibid. a.* 1732.
ɔſt Auctoris obitum typis impreſſa. Quinque
mper Partes, Indice Scriptorum ac rerum inſtru-
ae, Volumini ſatis commodo adſignatae ſunt.

Inſignis hic adparatus proponitur Diſſertationum et Obſeruationum, quibus ſelecta argumenta Iurisprudentiae omnis, Philoſophiae, Hiſtoriarum, artis criticae reique litterariae, nonnunquam etiam Theologiae, ſolita tanti Polyhiſtoris doctrina pertractantur. Lingua vtitur is modo Germanica, modo Latina. Non tamen omnia exacte reſpondent veritati. Occurrunt enim, quae ingenium produnt magis, quam rationum grauitatem ac pondus. Recte pariter REIMMANNVS iudicat *Catal. Biblioth. T. II. p.* 608. vbi ſic loquitur: *Docet* *ἀυτοψία*, *non parem diligentiam ad haſce Diſſertatiunculas collatam, ſed plus induſtriae in vna, quam in altera conſumtum; et* *παραδοξοφιλίαν* *exſerere ſe in omnibus.* Cf. CHR. FRID. HEMPELII *Leben Gundlings, als ein Anhang zu deſſen Diſcours über Heumanni Compend. Hiſt. Litter. p.* 7290. *ſq.*

Annus itidem 1715. *Hal. Magd.* protulit *Acta Philoſophorum, d. i. gründliche Nachrichten aus der Hiſtoria Philoſophica, nebſt beygefügten Vrtheilen von denen dahin gehörigen alten und neuen Büchern.* Auctor eſt, vti nemini non conſtat, CHR. AVG. HEVMANNVS, Academiae Gottingenſis ornamentum. Partes horum Actorum ſunt decem octoque, vltima *a.* 1727. excuſa. Sex earundem in Tomum ſingularem, cum Indice Auctorum ac rerum, ſunt redactae, adeoque *Tomi III. in 8.* exſtant. Quaelibet Pars in tres eſt diuiſa ſectiones, quarum prior argumentum aliquod ex Hiſtoria philoſophica copioſius pertractatum; altera commentationem de re ſeparata, eodem tamen ſpectante; tertia vnius alteriusue libri, Hiſtoriam iſtam illuſtrantis, recenſionem exhibet. Inſertae ſunt non nullorum Philoſophorum, veterum ac recentiorum, Vitae: vario-

ıriorum etiam imagines acceſſerunt. Nec illud cendum, paſſim hic antiquorum librorum loca :l emendari, vel explicari. Cf. *Acta Erud. Lat.* *mo* 1716. *p.* 463. *ſq.* et *Supplementorum T. VII. Sect.* . *p.* 473. *ſq.* itemque *Acta Erud. a.* 1727. *p.* 519. . vbi omnes Tomi ſermone vberiori deſcribun- ır. De praeſtantia laboris audiamus IAC. BRV- KERVM, harum rerum longe peritiſſimum, in *Diſ- rt. praeliminari, Tomo I. Hiſtoriae criticae Phi- ſoph. praemiſſa, p.* 38. vbi, poſt dicta de variorum ı Hiſtoriam philoſophicam meritis ita pergit: *uia vero horum diligentia, etſi ad leges artis cri- cae et hiſtoriae exacta, et cum iudicio philoſophico ſcepta, intra anguſtos compendiorum cancellos ſub- itit, rem altius aggredi, et accuratam hiſtoriam hiloſophicam condere ſuſcepit vir celeberrimi nominis agnaeque eruditionis,* CHR. AVG. HEVMANNVS. *uius initia in* Actis philoſophorum *lingua patria caratis ita fecit, vt facile ſperari poſſet, et lectio- is copia, et iudicii dexteritate, et acuto artis cri- cae ſenſu, et magno ad eiicienda praeiudicia animo, almam illum omnibus ſurrepturum. Verum et haec uiderunt orbi erudito fata, quoniam maioribus oc- ıpatus vir eruditiſſimus, cum tertio volumine totum borem curamque abiecit.*

Antiquitatum ſtudioſi non ſine fructu vſurpare ucunt *die Neue Acerram philologicam, oder gründ- che Nachrichten aus der Philologie, und den Römi- hen und Griechiſchen Antiquitaeten, darinn die hwerſten Stellen aller Autorum claſſicorum der ſtudi- enden Jugend zum beſten in einer angenehmen Er- klung kürtzlich und gründlich erkläret werden.* ars I. *Halae M. a.* 1715. Pars XII. eademque vlti- ma

ma, 1723. prodiit, omnesque complectuntur Tomi II. tabulis aeneis ornati, ac tribus inſtructi Indicibus, 1.) rerum memorabilium, 2.) formularum ſolemnium, vocum propriarum, phraſiumque perſpicue explicatarum, 3.) difficiliorum in veterum libris locorum explicatorum. Primi Tomi auctorem eſſe PETR. ADOLPH. BOYSEN, Sacerdotem quondam Halberſtadienſem, iam neminem credo ignorare. A quo vero alter profectus fuerit, indicare non licet. Dolendum ſane, caetera Antiquitatum capita, eadem expoſita methodo, lucem haud adſpexiſſe.

Moderatore Theologo celeberrimo, IOH. GVSTAVO REINBECKIO, qui et ipſe multa elaborauit, *Berolini a.* 1715. *in 8.* exiit *das freywillige Hebopfer von allerhand in die Theologie lauffenden Materien.* Sunt generatim Partes, vel *Symbolae, octo et quadraginta.* Decem implent Volumen, quorum quintum cum Parte octaua abruptum eſt *a.* 1730. Cf. NEVBAVERI *Nachricht von Lutheriſch- und Reformirten Theologen, P. I. p.* 314. Exhibentur argumenta exegetica, critica et polemica contra Atheos, Fanaticos, Socinianos, ſimulque interſperguntur ſcripta nondum edita, quae ad Hiſtoriam eccleſiaſticam pertinent. REIMMANNVS in *Catal. Bibl. T. II. p.* 721. a plerisque hunc laborem in deliciis eſſe habitum, et velut merces Attalicas certatim coëmtum, adfirmat.

§. V.

Anno 1716. *Lipſiae in* 8. colligere inſtituit CAROL. FRID. PETZOLDVS variorum eruditorum Obſeruationes philologicas, criticas, philoſophicas, mathematicas, hiſtoricas, imo et ſaepe theologicas, raro iuridicas, medicasque. Nata ſunt inde

inde *Miſcellanea Lipſienſia, ad incrementum rei litterariae edita.* Singulis trimeſtribus Tomum ſingularem promiſerat Editor, niſi forte tempus, aut aduerſa fata, impedimento eſſent. Et prodierunt ſane dicto a. 1716. Tomi IV. quorum vltimo Indices varii, in hunc et priores, acceſſerunt. *Anno* tamen 1717. non niſi duo, totidemque *ſequenti* diuulgati ſunt, ſcilicet ſeptimus et octauus, qui, more antea adſumto, Indices habet in quatuor Tomos. Nonus *a. 1720.* decimus *a. 1721.* vndecimus *a. 1722.* duodecimus, cui etiam adiecti fuere Indices, *1723.* ſucceſſit. Is terminum conſtituit Operi, rerum optimarum pleniſſimo, et, ſi pauca exceperis, admodum commendabili. Inter Obſeruationum enim Auctores, quorum praefixa ſunt nomina, Viri reperiuntur longe doctiſſimi, multisque in Rem publicam litterariam conſpicui meritis. Pertinent huc Salomo Deylingius, Ioh. Laur. Moshemius, Iac. Guil. Feuerlinus, Chr. Aug. Heumannus, Iac. Bruckerus, Ioh. Matth. Geſnerus, Io. Ge. Schelhornius, Ioh. Fr. Weidlerus, Tobias Eckhardus, aliique plures. In *Praefatione Tomi VIII.* inſertae Relationes de vita, fatis ac ſcriptis quorundam Collegarum, viuis ereptorum, paſſimque occurrunt etiam tabulae aeneae. Ingens autem errorum typographicorum ſylua deformitatem quandam adfert Collectioni, de qua plura honorifica diſſerit FRID. OTTO MENCKENIVS in *Praef. Vol. I. Miſcellan. Lipſ. Nouorum* praemiſſa, *p. 18. ſq.* Inter alia haec ſunt notatu digna Viri celeberrimi verba: *Cum numero Sociorum ita creuit ipſa fama Operis, vt, qui Miſcellanea haec nominaret, videretur officinam eruditionis et induſtriae, et quaſi diuerſorium nobilium ingeniorum, nominare.* Nimis igitur acerbe iudicat THEOPH. SIGFR. BAYERVS in *litteris ad Joh. Matth. Geſnerum*

rum, vbi ſic ſcribit, poſtquam eiusdem Commentationem *de eruditione Graecorum*, Tomo II. obuiam, commemorauerat: *Miſeret me tui*, *quod tam praeclara commentatio tua loco tam tenebricoſo eſt edita. Non poſſum diſſimulare*, *me ita de Miſcellaneis Lipſienſibus iudicare*, *vt malim eiusmodi librum exſtare nullum. Praeter tuum*, *et Siberi Thryllitiique ſcriptum*, *nihil placuit. Duo ſunt Germanorum vitia*: *primum*, *quod ſcriptillandi de quauis inaniſſima re morbo laborant*; *alterum*, *quod*, *cum ſcribunt*, *paſſim ſine omni cura*, *retractatione*, *aut imitatione maiorum ſcribunt.* Vid. illuſtris VHLII *Sylloge noua Epiſtolarum varii argumenti*, *Norimb. a. 1758. in 8. mai. libro I. p. 11.*

Die Academiſchen Nebenſtunden, *worinnen allerhand Obſeruationes von beſondern zur Gelahrheit dienenden Materien*, *desgleichen auch Auszüge von alten und neuen Schriften*, *und bisher ungedruckte Briefe enthalten ſind*, labores exhibent Ephr. Gerhardi, Herm. Vlr. a Lingen, Ioh. Henr. Kromayeri, Ioh. Conr. Schwartzii, Gottlieb Stollii, et aliorum. Sunt modo Partes ſex, quarum tres priores *Jenae a. 1717.* quarta *a. 1718.* quinta et ſexta denique *a. 1719. in 8.* editae. Excellunt prae caeteris Obſeruationes philoſophicae et criticae, dignumque erat inſtitutum, moderatore STOLLIO ſuſceptum, quod per longius temporis ſpatium continuaretur. *Anno 1723.* bibliopola nouo librum titulo, Indice dupiici, et Praefatione de Auctoribus Obſeruationum inſtruxit. Hos etiam indicatos leges in laudati STOLLII *Nachr. von den Büch. ſeiner Bibliotb. Parte VIII. p. 789. ſq.*

Eodem *anno 1717.* in Academia Viadrina Latino ſermone coeptae ſunt *Exercitationes ſubſeciuae*

Franco-

Francofurtenſes a variis Profeſſoribus, v. g. Bern. Henr. Reinoldo, Andr. Ottom. Goelicke, Arnoldo Weſenfeld, Iuſto Chr. Dithmaro, et Iac. Hermanno, Mathematico inſigni. Offeruntur hic ergo Commentationes iuridicae, medicae, philoſophicae, mathematicae atque hiſtoricae argumenti ſelectioris. Tomi ſaltim III. *formae octauae* proſtant, in binas ſemper Sectiones diuiſi, quarum quaelibet quatuordecim plus minus plagulas continet. Vltima Tomi III. Sectio *a. 1722.* abſoluta eſt. Reinoldianae Exercitationes nunc locum habent in Auctoris doctiſſimi *Opuſculis iuridicis*, ſtudio meo qualicunque L. B. *a. 1755. in 8. mai.* luci expoſitis. Addere iuuabit adhuc, nonnulla moneri contra Tomi I. Sectionem priorem in *der Hälliſch. vermiſchten Bibliothec*, *P. II. p. 157. ſq.*

Apud Vratislauienſes, auſpiciis IOH. KANOLDI, qui adiutores praecipue habuit IOH. GE. BRVNSCHWITZIVM et IOH. CHRISTIAN. KVNDMANNVM, eiusdem et in Praxi medica, et in Acad. Nat. Curioſorum, Collegas, Annales, ſeu Collectiones rerum naturalium et artificialium non in Germania tantum, ſed aliis quoque regionibus, ſunt inchoatae, eo quidem conſilio, vt mutationes tempeſtatis adnotarentur ſtudioſius, morbi epidemici deſcriberentur, vegetabilium et animalium prouentus indicaretur, quae ſingularia in firmamento, vt vulgo dicunt, in aëre, in terra, et ſub eadem, in aqua, in hominibus et caeteris animalibus, obtigerint, commemoraretur, quae in Philoſophia naturali et Medicina non ita pridem fuerint inuenta, conſignaretur, Noua item litteraria phyſico-medica ſubiungerentur, additis breuibus librorum ac Diſſertationum Academicarum recen-

§. VI.

Exemplo Obſeruationum Halenſium, quae Latine ſunt ſcriptae, IOH. CHRISTOPH. FRANCKIVS, paſſim iam adductus, molitus eſt *Bibliothecam nouiſſimam Obſeruationum ac Recenſionum*, cuius Sectio I. *Halae Magd. a.* 1718. *in* 4. exiit. In Praefatione praefixa ſic differit Editor: *Conſtitutum eſt, cum omnis generis liberales diſciplinas nouis inuentis illuſtrare, tum antiquas veritates aduerſus recentes innouationes, nulla neceſſitate factas, nouis rationibus defendere. Ne crambe bis vel ſaepius cocta apponatur, ſedulo cauebimus, pridem ab aliis dicta minime repetituri, ſed ea tantum prolaturi, quae ſuo quisque Marte reperit, nec aliis iam obſeruata fuiſſe credet. Libertatem ingenuos Reipublicae litterariae ciues decentem ita tuebimur, vt tamen ab effreni huius aetatis licentia ſtudioſe nobis temperaturi ſimus, nec quidquam ſcripturi, quod virorum cordatorum indignationem merito prouocare, vel imbecillioribus offendiculo eſſe poſſit. Adiungentur meditationes ad hunc modum elaboratae, nec nimis prolixae, aliorum, ſi qui forte ſuas obſeruationes his adiici deſiderauerint, eoque fine mihi transmiſerint. Quod qui facient, ſua nomina pro lubitu vel adſcribere, vel omittere, vel mutare poterunt. Nobis eadem libertate vti, ac modo nomina noſtra profiteri, modo poſt tabulam latere, decretum eſt. - - Singulae ſectiones ſex plagulis conſtabunt. Editio ſtato tempori haud adſtringetur. Opera tamen dabitur frequentibus continuationibus. Quo fine, quoties vna tantum vel altera obſeruatio defuerit, eius vice fungetur recenſio ac cenſura noui cuiusdam libri, cuius non modo inter Germanos noſtros, ſed etiam*

inter

inter exteros, vſus eſſe poſſit, nec adhuc aliqua in vernaculis Bibliothecae miſcellaneae vel ſeparatae excerptis mentio fuerit iniecta. Hactenus Franckius. Librorum recenſiones minimum laboris explent ſpatium. Potior pars conſiſtit in Obſeruationibus iuridicis, medicis, mathematicis et criticis. Pauca etiam theologica ſunt inſerta. Inter auctores, quorum nonnulli latere voluerunt, obſeruaui, praeter ipſum Franckium, Ioh. Gottl. Heineccium, Ioh. Henr. Schultzium, Ioh. Henr. Kromayerum, caet. Subſtitit autem conatus *a.* 1721. intra *Sectiones XI.* nec plures vnquam oculis meis obuenerunt.

Bibliotheca hiſtorico- philologico- theologica Bremenſis induſtriae THEOD. HASAEI, et FRID. ADOLPHI LAMPII, Theologorum Reformatorum, debetur. VIII. *Claſſes*, ſiue Volumina, huius laboris habemus, quolibet in Faſciculos ſex diuiſo. Primus editus eſt *Bremae a.* 1718. vltimus *ibid.* 1725. *in 8.* Larga hic ſeges offertur Diſſertationum et Obſeruationum litteras et ſacras, et profanas illuſtrantium, quarum diuerſi ſunt auctores, partim anonymi. Inter celebriores eminent Haſaeus et Lampius, Ioh. Laur. Moshemius, Campeg. Vitringa, Ioh. Ge. Eccardus, Chriſtoph. Aug. Heumannus, Iac. Elſnerus, caet. Inſertae ſimul Theologorum doctorum Vitae, Epiſtolae nondum editae, et alia anecdota, imo integra etiam Opuſcula minora, ne plurimorum vſui ſubtraherentur, recuſa. Nec plane deſunt recenſiones librorum, at eorum ſaltim, qui non facile ſunt in Germania obuii, ac theologica tractant. Noua, quae ſaepe acceſſerunt, theologica, hiſtorica et litteraria, varia certe continent memoratu lectuque digniſſima. A Volumine V. hoc ſaxum ſoli Haſaeo

 vol-

voluendum reliquit Lampius, tunc temporis Brema vocatus ad Profeſſoris theologi in Academia Vltraiectina dignitatem ſuſcipiendam. Cf. *Supplem. Actor. Eruditor. Tomo IX. p. 439. ſq.* et REIMMANN. in *Catal. Biblioth. T. II. p. 540.* vbi ita diſſerit Vir doctus: *Multum ex hoc labore vtilitatis in Eccleſiam et Rem publicam litterariam manauit, tot obſeruationibus theologico- philologico- criticis in hanc Bibliothecam congeſtis, totque librorum optimorum recenſionibus, cum virorum doctorum vitis, ſcriptis, memorabilibus etc. vt inſtar Amaltheae cornu, et menſae variis cupediis inſtructae, haberi valeat.* Reprehenderunt quidem nonnulli, haud omnia eadem eruditione, eodem iudicio, ſtiloque eſſe exarata, vel paſſim adiici, quae ad rem propoſitam nihil faciant. Ideoque doctrinam, loco alieno monſtratam, ſaepe obſcuriorem reddere cauſſam principalem, et fatigare Lectores. Sed reſpondetur ad haec in *Praefatione, Claſſi quartae* praemiſſa. Operae adhuc eſt pretium, adſcribere his MOSHEMII de Bibliotheca Bremenſi iudicium. Ita vero ille in *Theſauro epiſtolico Lacroziano, T. I. p. 292: Duo mihi ſemper,* ait, *in iſto diſplicuere libro. Primo, quod ſacrarum litterarum explicationes tot plane ineptas continet, quae aliis forte riſum, mihi indignationem mouent. Certe nihil grauius fero, quam in eum ſenſum ſacra detorqueri oracula, de quo ſcriptorem ne cogitaſſe quidem iuratus adfirmare poſſum. Quid ſtultius, exempli cauſſa, quam ex ſeptem diaconis, in actis legatorum Chriſti commemoratis, ſeptem eruere periodos? Deinde controuerſias inter Chriſtianos agitatas durius interdum in eo libro explicari, moleſtum mihi eſt. Nihil ſe de iſtis commemoraturos eſſe, in praefatione polliciti ſunt*

t editores. caet. Recudendum curaſſe Opus, eologis praecipue conſecratum, bibliopolam endam Amſtaelodamenſem, lego in *den Leipz. Zeit. a. 1720. p. 825.* Ignoro tamen, an abſoum plane fuerit inſtitutum. In adducta ſupra efatione deſideratur diligentia Belgarum, ad lendos, qui auxerint priores, typographicos ores neceſſaria. Bibliothecae huius in locum ſtitutum eſt *Muſeum hiſtorico-philologico-theoicum*, quod laudatus HASAEVS et NICOL. NONNIVS *Bremae, a. 1728* aperuerunt. *Octo* ſunt *tes*, in Voluminibus II. incluſae. Poſtrema o *1731.* edita. Morte nimirum Haſaei laboris interrupta continuatio.

Supra laudaui Academiae Regiae Scienum Pariſienſis Diarium. Ab hoc vero longe erſum eſt aliud, quod Academia Inſcription et humaniorum litterarum euulgauit. Haec em Pariſiis adhuc illuſtris in eo primum t occupata, vt partim nummos ederet, quibus louici XIV. res geſtae indicantur, partim locis uſtis infigeret inſcriptiones, munificentiae iae ac ſplendori conſecratas. Poſtea vero laes ipſi conſtituti fines ſunt, ideoque omnia lia elegantiora ſumſerunt ſibi quotannis excoda, publiceque, humeri quid valerent, oſtendet Socii. Proſtat ſcilicet *Hiſtoire de l'Academie Roiale Inſcriptions et belles-Lettres, depuis ſon etabliſſement 1663.) jusqu' à preſent, avec les Memoires de litture, tirez des Regiſtres de cette Academie* caet, mus I. et II. *Pariſ. a.* 1717. ſeu potius *a.* 1718. *mai.* Tom. III. et IV. demum *a.* 1723. prodiit, m. V. et VI. *a.* 1729. et ſic caeteri paullo tardius uti ſunt. Cauſſa fuit, praeter alia impedinta, diutina valetudinis infirmitas, qua Torum XV. editor, CLAVDIVS GROSAEVS DE

BOZE, Academiae a ſecretis, laborauit. Poſt nouas moras Tomos XVI. et XVII. in ordinem redegit STEPH. FONCEMAGNE; quo ad alia vocato, demandata rei cura eſt IOH. PETRO de BOVGAINVILLE. Is igitur editis Tomis XVIII. et caeteris vsque ad Tom. XXI. ſuppleuit, quae deerant in annorum ſerie, omnia. Tomi XXIII. et XXIV. *anno*, ſi recte memini, 1756. ab eodem ſunt abſoluti, ſingulique figuris aeneis quam plurimis ſuperbiunt. Tomi XI. et XXII. nil niſi Indices, et eos quidem dexterrime confectos, in binas Decades continent. Ne et iis deeſſet Bozius, qui Hiſtoriam Academiae, cum Sociorum elogiis, habere ſeparatim exoptauerant, *ibidem a.* 1740. Tomis III. *in* 12. exhibuit *Hiſtoire de l' Academie Roiale* caet. *depuis ſon établiſſement, avec les Eloges des Academiciens, morts depuis ſon renouvellement.* Laudantur in primis Elogia, quae elegantiſſimo Bozii calamo debentur. Mouit maiorum praeſtantia Commentariorum, bonae frugis pleniſſimorum, raritas item et pretium editionis, Pariſienſis, (quoduis enim Volumen vix minoris, quam quinque Imperialibus, redimi poteſt in Germania) librarios in Belgio, vt *Amſt.* et *Hagae Com. in* 12. *mai.* de recudendis iisdem cogitarent, quod et ſtrenue factum ab *a.* 1719. vsque ad *a.* 1743. vidique generatim *Tomos octo et viginti*, qui deſinunt in anno 1737. Nec ſperandi nunc videntur plures. Diu enim remiſit ardor priſtinus, neſcio quam ob cauſſam. Poſteriores Tomi II. hoc ſunt titulo inſigniti: *Hiſtoire ſuivie de l' Acad. Roiale* caet. *Avec les Eloges des Academiciens morts, l' Catalogue et les differentes Editions de leurs Ouvrages. A quoi l' on a joint* 1.) *une Table chronologique de tous les changemens arrivez dans les Liſtes de l' Academie depuis ſon renouvellement jusqu' à preſent;*

2.) *La*

2.) *La Liſte particuliere des Academiciens actuellement en place.* 3.) *Table diſpoſée par ordre de matiéres des titres des Ouvrages, contenus dans XXIX. Volumes de l'Hiſtoire et des Memoires de l'Academie.* Quum autem ne ſic quidem Virorum doctiſſimorum labores ſatis obuii apud noſtram gentem eſſent, vt merebantur: omnino laudabili conſilio ignotus mihi Auctor verſionem Germanicam eſt molitus, prodiitque Pars I. *Erfordiae a. 1749. in 8.* cum illuſtris BIDERI *Praefat. de meritis Potentiſſimae Domus Auſtriacae in litteras elegantiores.* Mox tamen ſuppreſſus eſt hicce conatus, (de quo vid. *die leipz. gelehrte Zeit. a. 1749. p. 766.*) ſimili inſtituto honeſtiſſimae matronae, LVD. ADELG. VICTORIAE GOTTSCHEDIAE, cuius quippe translatio feliciter ſucceſſit ab a. 1749, quo Pars I. Lipſ. in 8. edita eſt, vsque ad a. 1757, quo Partem XI. Indices continentem accepimus. Auctor eſt communi [illegible], V. C. qui ex variis additamentis atque emendationibus Gallorum Opuſcula [illegible] Verſio. Gottſchediana ſic eſt inſcripta *Geſchichte der Königl. Academie der Aufſchriften und ſchönen Wiſſenſchaften zu Paris, darinne zugleich unzählige Abhandlungen aus allen freyen Künſten, gelehrten Sprachen und Alterthümern enthalten ſind.* Haec ipſa editio, chartae typorumque nitore, figuris aeneis, ſtili elegantia, GOTTSCHEDII que, mariti, Obſeruationibus haud raro ſubiectis, de meliori commendanda, longo poſt ſe interuallo relinqueret Erfordienſem, ſi maxime coepta fuiſſent peracta. Nunc, quod dolendum, plures Partes vix exſpectandae. Vid. GOTTSCHEDII *Neueſtes aus der anmuth. Gelehrſ. a. 1757. num. VI. p. 497. et num. XI. p. 853. ſq.* Ad ipſius Operis pulchri diſpoſitionem quod attinet, praemiſſo Sodalium Catalogo, quos aut amiſit, aut nouiſſime nacta eſt

 Aca-

Academia, aliisque, quae in eadem euenerunt, memoratis, breuiter recenſeri ſcripta ſolent, ſingulis annis ab Academicis elaborata: tum ſequuntur Collegarum morte exſtinctorum Elogia: tandem vero obuiae ſunt vberiores productioresque Academicorum Diſſertationes, raritate argumentorum ac delectu inſignes plerumque, nec pauca proferentes in apricum, antea haud ſatis cognita. Feſtas profecto dapes in hoc Opere inuenient, qui Hiſtoriae ciuili ac litterariae, Antiquitatum, reique criticae et numiſmaticae ſtudiis nomen dederunt. Cf. GOTTSCHEDIVS *l. c.* et CAMVSAT *Hiſt. des Journaux, T. II. p.* 172. *ſq.* vbi et illud ipſum Opus recte vocat *un aſſemblage eſtimable et précieux de Diſſertations ſur toutes ſortes de ſujets de litterature tant ancienne, que moderne.* Add. *Journal des Savans a.* 1730 *m. Januari art.* 6. Quum haec iam ſcripſiſſem, ſuccurrit adhuc, laudatam GOTTSCHEDIAM Germanico etiam ſermone *Lipſ. a.* 1753. et 1754. *in* 8. *mai.* adieciſſe Partes II. *der ausführlichen Schriften der Königl. Academie der Aufſchriften und ſchönen Wiſſenſchaften.*

§. VII.

Londini a. 1722. *in* 4. emiſſa *Bibliotheca litteraria, being a Collection of Inſcriptions, Medals, Diſſertations* caet. Auctor dicitur IOSEPH. WASSE, qui colligere ſtuduit varia ſcripta minora, facile pereuntia, itemque interpretationes Inſcriptionum antiquarum et nummorum rariorum. Ipſe non nulla inſeruit, eius ab ingenio nata. In fine Partium, (Anglice has expreſſit voce *Numbers*) quarum non niſi *decem* diuulgatae ſunt, addi ſolet Index librorum, in Anglia, vel apud exteros, prelo ſubiectorum. Cf. *die Leipz. gel. Z. a.* 1722. *p.* 987. *ſq.* et *Bibliotheque Angloiſe, Tom. X. Parte* 2. *art.*

art. 6. vbi admodum honorifice de labore iſthoc diſſeritur.

Nunquam vidi, neque tamen ex hac Ephemeridum claſſe eiiciendum eſſe arbitror, *Parnaſſum Boicum, oder den neu eröffneten Muſenberg, worauf verſchiedene Denck- und Leswürdigkeiten aus der gelehrten Welt, zumahl aus Bayriſchen Landen, abgehandelt werden.* Prodiit Opus *Monachii anno* 1722. vsque ad *a.* 1727. *in 8.* et Colloquia, ſeu Partes XXIV. in *Volumina quatuor* redactas complectitur. Succeſſit deinde *der neufortgeſetzte Parnaſſus Boicus*, et alia tandem Continuatio, hoc titulo: *Etwelche, meiſt Bayriſche, Denck- und Leswürdigkeiten, zur Fortſetzung des Parnaſſi Boici*, cuius libri Pars quinta *anno* 1740. prelo exiit. Rariſſimum eſt Opus, in quo varias eruditorum Bauarorum Vitas, hiſtorica item ac mathematica, diſquiſitionesque de Gentis noſtrae *lingua* exſtare intellexi. Vid. *die Beyträge zur crit. Hiſtor. der deutſch. Sprache, Vol. IV.* *p.* 264. *ſq.* et *Catal. Biblioth.* CHR. GOTTL. SCHWARTZII *Parte I. p.* 63. 64.

Plenum eſt rerum optimarum, ſtatumque eccleſiaſticum, ciuilem ac litterarium regni Boruſſiae eleganter illuſtrat, Diarium Germanicum, *das erleuterte Preuſſen* inſcriptum. Coepit illud *Regiomonti a.* 1723. *in 8.* moderatore et auctore praecipuo MICH. LILIENTHALIO, Viro plurimis aliis doctrinae monumentis clariſſimo. Socios is laboris habuit Theophil. Siegfr. Bayerum, Ioh. Iac. Rhodium, Ioh. Chriſtoph. Volbrechtum, Dan. Henr. Arnoldum, et Ge. Dan. Seylerum. Vid. reuer. GOETTENII *Gelehrt. Europa, P. I. p.* 285. vbi et obſeruatur, Lilienthalium, propter hoc inſtitutum, non parum in ſe odii deriuaſſe. Cf. *Acta Boruſſica, Vol. III. p.* 838. Partes duodecim iuſti Voluminis, cui Obſeruationum rerumque Indices

accedunt, formam exhibent. Primum abſolutum eſt *a.* 1724.; alterum *a.* 1725.; tertium *a.* 1726; quartum *a.* 1728. quintum denique *a.* 1742. Poſtremum illud exſtat etiam nouo hoc titulo a bibliopola inſignitum, vt iis conſuleretur, qui priora comparare nollent: *Preuſſiſche Merckwürdigkeiten* caet. *Zur Fortſetzung des Erläuterten Preuſſens.* Sunt in eo ipſo partim Obſeruationes recentiores, partim Supplementa et emendationes priorum, quales iam ſingulis additae Voluminibus. Paſſim varia numiſmata, vel alia notatu digna, aere fuerunt excuſa. Referendae ad Hiſtoriam litterariam ſunt Obſeruationes de Bibliothecis publicis Regiomontanis, Regia et Wallenrodiana; de Codicibus MStis Simonis Grunauen, ibidem obuiis; de ortu et progreſſu Academiae Regiomontanae; de Vita doctorum Boruſſorum, ſcilicet Simon. Dachii, Lucae Dauidis, Chriſtoph. Sandii, ſenioris, Ioh. Heuelii, Mart. Chemnitii, Ioh. Phil. Pfeifferi; et aliorum; de Gregorii Mölleri Annalibus Boruſſiae manuſcriptis et caet. Taceo, breuitatis cauſſa, Commentationes, quibus ſingularia Hiſtoriae eccleſiaſticae et ciuilis, itemque rei numiſmaticae, capita docte pertractantur.

Iureconſulti, qui verſantur in foro, commode adhibere poſſunt PVTONEI *Enunciata et Conſilia* diuerſorum Ictorum et Dicaſteriorum, collecta, et Obſeruationibus illuſtrata. Opus hoc lingua Germanica editum eſt *Lipſiae* ab *a.* 1720. vsque ad *annum* 1739. ſeptem Voluminibus *in 8*, quae Partes generatim continent *ſeptem et ſexaginta.* Praeter Indices, cuiuis Volumini adiectos, quorum aliqua octo, aliqua duodecim Partes complectuntur, Repertorium generale *a.* 1742. ſequutum eſt, quod Volumini vltimo finem imponit. Auctor praecipuus Diarii huius iuridici fuit IOH. CHR. MEINIGIVS,

ıIVS, Ictus Lipſienſis; Pars nona' vsque ad
ırtam ac decimam tribuenda IAC. AVG. FRAN-
ENSTEINIO, Viro ſcriptis compluribus notis-
o: IOH. HENR. ROTHERVS etiam ab anno
o. Collectoris partibus functus eſt, teſte
DLICHIO in *den Geſchicht-iczt-lebend. Rechtsge-
ten*, *P. II. p. 389.* Proponuntur a laudatis Ictis
us, vt vulgo dicunt, memorabiles, partimque
ioris argumenti, et quidem ex omnibus Iuris-
dentiae claſſibus, qui, praemiſſa facti ſpecie,
ponſis et Conſiliis deciduntur.

Succeſſit *a.* 1725. *in 8. Lubecae Tomis III*, quae
umina duodecim exhibent, *Bibliotheca Lube-
ſis*. Auctores ſunt HENRIC. SCHARBAV, SAM.
ıARD. A MELLEN, et IOH. HENR. VON SEELEN,
nes Viri eruditiſſimi. Plures tamen alii ſuas
ıtulerunt ſymbolas. Finitum eſt Opus *a.* 1731.
ıd refertum Obſeruationibus philologico- exe-
ico- criticis, ac hiſtorico- eccleſiaſtico- litte-
is; Epiſtolis etiam et Schediasmatis hominum
torum ineditis, Biographiis porro et librorum
ıorum recenſionibus, aliisque de rebus litte-
is Commentationibus. Non omnia quidem
ſdem ſunt metalli, quoniam non omnes Col-
ae eodem facultatum genere abundarunt;
nia tamen ſunt lectu digna, et in iis quaedam
Scriptoribus ac ſcriptis Suecicis, quae in aliis
ſmodi libris vix, ac ne vix quidem, reperias.
iudicat REIMMANNVS in *Catal. Biblioth. T. II.
8.* Cf. *die Leipz. gel. Zeit. a.* 1724. *p.* 571. De
ua Biblioth. Lubecenſi dicetur infra *ſ. XIV.*

Quae IOH. GE. SCHELHORNII ſtudio debentur
oeuitates litterariae, eae profecto iam dudum
dem conſequutae ſunt ciuitatis eruditae. *Tomos*
undem habemus *XIV*, quorum primus Frf. et
ſiae, ſeu verius *Vlmae a.* 1725. vltimus *a.* 1731.
in 8.

in 8. luci eſt publicae expoſitus, non ſine dolore plurimorum. Ita enim *Acta Erudit. Lat. a.* 1731. *p.* 467. indicant inſtituti iucundiſſimi terminos: *Sicuti Ariſtodemus quondam indigno vultu victoriam nunciaſſe fertur; ita nos fere, non ſine animi quadam moleſtia, contractaque fronte, nosmet iam accingimus ad recenſendos Tomos* (poſteriores) *Amoenitatum Cl. Schelhornii: non quod caeteris vllo modo inferiores, minusue ſuaues, ſed quod ſunt vltimi, et Opus, magno reipublicae litterariae plauſu hactenus exceptum, mature nimis coronant.* Auctor, qui nomen ſuum adponere titulo noluit, in *Praefatione* breui, *Tomo I.* praefixa, ſcribit, ſe rariorum librorum notitiam, Virorum litteris illuſtrium Vitas, variasque amoenioris argumenti diſſertatiunculas, per otium ſibi natas, eſſe cum Lectoribus communicaturum, vtque his aliquam conciliet gratiam, pretioſam ſemper panno ſuo ſubtextam purpuram exhibiturum, rariora videlicet, nec vbiuis obuia, quaedam Opuſcula, et non nulla monumenta anecdota diuerſi generis, notatiunculis eius ſubinde explicanda. Et ſtetit omnino promiſſis Vir doctiſſimus, belleque deſtinata exſequutus eſt. Cf. STRODTMANNI *Beyträge zur Hiſtorie der Gelahrheit, P. I. p.* 185. *ſq.* vbi ſingulorum Tomorum, quorum duo ſemper Indice rerum adaucti ſunt, argumenta ſtudioſe recenſentur. Priores quatuor Tomi ob raritatem recudi debuerunt. Acceſſerunt poſtea, continuationis quaſi loco, *Amoenitates Hiſtoriae eccleſiaſticae et litterariae, quibus variae obſeruationes, ſcripta item quaedam anecdota et rariora opuſcula, diuerſis vtriusque hiſtoriae capitibus elucidandis inſeruientia, exhibentur.* Tom. I. *in* 8. *a.* 1737. Tom. II. 1738. *ibidem* prodiit. Plures autem deſiderantur. Vid. STRODTMANN. *l. c. p.* 223. *ſq.*

Vtilita-

Vtilitate quoque ſua non deſtituitur FRID. IAC. BEYSCHLAGII *Sylloge variorum Opuſculorum, Programmatum, Orationum, Epiſtolarum, Poematum, Diſſertationum, aliarumque Obſeruationum, quae vel ante edita, ob raritatem, aliasue cauſſas, recuduntur, vel adhuc inedita in lucem proferuntur, vel recens elucubrata cum orbe erudito, in qualecunque rei litterariae incrementum, communicantur.* Tomi I. *anno* 1727. *Halae Sueuorum in* 8. coepti Faſciculi quinque proſtant, Indicibus tribus inſtructi: Tomi vero II. Faſcic. primus *a.* 1731. editus, iuſto citius interrupit conatum. Pleraque alios habent quidem auctores: multa tamen ipſe Editor interſperſit, ſuo in fundo nata. Sub finem Faſciculi leguntur Noua litteraria, cum Obſeruationibus variis. Non admodum frequens eſt haec Sylloge, qua de re vid. *Leipz. gel. Zeit. a.* 1729. *p.* 101.

Longiorem ſimiliter aetatem *Noctes Academicae* merebantur, quas IOH. FRID. CHRISTIVS, Profeſſor deinde Lipſienſis, ſub idem tempus luci expoſuit. Primum quippe Specimen *Hal. Magd. a.* 1727. quartum, et id quidem vltimum, *a.* 1729. *in* 8. prelo ſubiectum eſt. Varia in iis Iuris Iuſtinianei, Auctorumque veterum loca, Antiquitatum item et rei litterariae capita pulchre illuſtrantur. Acceſſerunt tenui, ſi molem ſpectes, Volumini Scriptorum rerumque Indices: cuiuis autem Specimini praefixa eſt tabula, ipſius Chriſtii manu aeri inciſa. Cf. FRIDERICI PLATNERI V. C. *Lanx ſatura, Altenb. a.* 1758. *in* 8. nitidiſſime producta, vbi in *Vita* CHRISTII *p.* 12. recte ſcribit: *Ex iſto ſolo libro, ſi alia quoque teſtimonia deficerent, doctrinae, quae in Chriſtio iam ea aetate erat, varietas intelligi poſſet. Sunt enim iſtae Obſeruationes*

tiones

tiones miſcellae, *quibus Gellii exemplo noctium nomen dedit*, *fructibus diuturnae et adſiduae lectionis refertae*, *quibus quanta ſimul capere Chriſtii ingenium potuerit*, *clariſſime adparet. Dolendum eſt*, *hunc librum*, *raro emere volentibus obuium*, *ab Auctore ipſo redditum non fuiſſe. Auxerat enim multis in rebus*, *deinde*, *vt fere in omnibus ſolebat ſuis Chriſtius*, *in eo exemplo*, *quo ipſe vtebatur*, *emendarat et correxerat multa in non paucis locis*, *in quibus poſteriore tempore a ſuperiori opinione receſſerat.*

§. VIII.

Ad res Suecorum cognoſcendas admodum facit *die Schwediſche Bibliothec*, auctore CHRIST. NETTELBLADT, hodie Camerae Imperialis Adſesſore grauiſſimo. Pars I. iam *Hamburgi a.* 1726. *in* 4. fuerat edita; ſed quum infiniti typothetae errores irrepſiſſent, ac bibliopola mutilaſſet quodammodo exemplar manu exaratum, Vir illuſtris, indigne ferens hanc audaciam, ad piper, et quicquid chartis amicitur, ablegauit editionem Hamburgenſem, ac *Stockholmiae a.* 1728. Partem primam, in aliam plane formam redactam, excudendam curauit. Cf. *die Leipz. gel. Zeit. a.* 1728. *p.* 522. *ſq.* Pars altera *ibid. eodem* que *anno*, tertia 1729. quarta 1731. quinta denique et vltima 1736. ſucceſſit. *Duobus* hae omnes *Voluminibus in* 4. comprehendi poſſunt. Auctoris inſtitutum eo ſpectat, vt his, qui vel ignari ſunt linguae Suecicae, vel, propter locorum longinquitatem, ſcriptorum Suecicorum comparandorum occaſione carent, ante oculos ponatur, quid egerit gens, a ſtudiis neutiquam aliena, cum in ſtatu eccleſiaſtico, tum ciuili, litterarioque. Itaque hic occurrunt ſcripta theologica, hiſtorica, etymologica, numiſ-

numiſmatica, heraldica, et typis impreſſa, et nondum edita; Acta publica; Vitae Heroum; Relationes de rebus memorabilibus; Noua litteraria, praecipue ex Academiis Sueciae, cum librorum quorundam recenſionibus. Saepius Diſſertationes, Orationes, Epiſtolas, Carmina, et alios minoris molis libellos, ſiue Latine, ſiue Germanice, exaratos, inſeruit integros, vt ab interitu vindicarentur. Pars VI, cum Indice promiſſa, lucem non adſpexit.

Analecta Haſſiaca, quae *a. 1728. Marburgi in 8.* coepta fuerunt, editore IOH. PHIL. KVCHENBECKERO, primum titulo Latino, poſt, a Collectione tertia, Germanico prodiere. Sunt in iis Varia, ad Hiſtoriam, Iurisprudentiam et rem litterariam Haſſorum pertinentia, partim Latine, partim Germanice ſcripta. Interſerta paſſim quoque Documenta nondum excuſa, vel libelli olim diuulgati, ſed rarius nunc obuii. Pleraque ex ſcriniis Viri illuſtris, IOH. GE. ESTOR, et IOH. ADOLPHI HARTMANNI exierunt. Inter Obſeruationes nouas magna pars laudato ESTOR, et CHR. FRID. AYRMANNO, qui et nomen ſuum profeſſi ſunt, eſt tribuenda. Aliqua ipſe addidit KVCHENBECKERVS. *Collectiones* proſtant *duodecim*, vltima *a. 1742.* abſoluta. Duae ſemper mediocre ſunt in Volumen redactae, tribus inſtructum Indicibus. Nonnunquam accedunt ſigilla, aere expreſſa. Cf. *Biblioth. hiſtor. Struuio-Buderiana, Tom. II. p. 1245. ſq.* vbi Editoris quoque in Hiſtoriam Haſſiacam merita laudantur.

Eodem *anno 1728.* ANGEL. CALOGIERA *Venetiis* molitus eſt Collectionem Opuſculorum ſcientificorum et philologicorum, ſeu, vt Italica eſt inſcriptio, *Raccolta d' Opuſcoli ſcientifici e filologici.* Theologos, morum Doctores, Hiſtoriae ſacrae ac pro-

profanae ſtudioſos, Poetas, Rhetores, Mathematicos, rerumque ad naturam ſpectantium curioſos, aequali ſibi beneficio is obſtrinxit. Quicquid enim ab Italiae eruditis in ſua arte politiſſime et ſapientiſſime modo Latina, modo patria lingua ſcriptum iudicauit, id vel ex ſchedis nondum editis, vel ex magna librorum rariorum copia ſelegit, dapibusque his menſas ſuas philoſophicas et philologicas inſtruxit. Certe in Tomi I. *Praefat.* ad VALLISNIERVM, Medicum celeberrimum, directa, qui et, vna cum IAC. FACCIOLATO, ipſum initio adiuuit ſtrenue, teſtibus *den Leipz. gel. Zeit. a. 1733. p. 769*, recepit Calogiera, non niſi ea, quae nouo aliquo inuento, vel facti cuiusdam raritate, viderentur memorabilia, vel quae parari difficulter poſſent, eo in Opere proditura; haec vero, quorum maior moles obſtaret, contracta ſeſe in epitomen daturum eſſe. Vide, vnde profeci hic, *Acta Erud. Lat. a. 1738. p. 254.* et *die Beyträge zu den Leipz. gel. Zeit. Vol. V. p. 680. ſq.* Ipſum enim Opus adcuratius inſpicere non licuit. Hoc ſcio tamen, verum id dici poſſe theſaurum, praeterque Obſeruationes medicas, phyſicas et mathematicas, quarum eſt larga ſeges, varia etiam reperiri de Vitis eruditorum, de argumentis criticis, numiſmaticis, et ex Antiquitate petitis, quae alibi vel nunquam, vel non facile occurrant. Opto itaque, vt apud Germanos noſtros editio ſuſcipiatur Latina, translatis, quae ſunt Italice exarata, ſeparatisque diſciplinis, quibus lumen ab Auctoribus accenditur. Poſſent enim, ne omnes omnia emere cogerentur, alii Tomi medicis, phyſicis et mathematicis, alii philologicis, alii theologicis et moralibus compleri. Hac ratione ingens ceſſaret raritas Operis, *anno 1754.* cum Tomo quinquageſimo *in 12.* ad finem perducti: Mox tamen Vir

doctus

doctus aliam adgreſſus eſt Collectionem, priori ſimillimam, excluſis tantum ſcriptis, quae nil niſi ingenium ſpirant. Nominauit eandem *Nuova Raccolta d' Opuſcoli ſcientifici e filologici*, Tomusque I. *ibid. a. 1755. in 12.* prelo exiit, ac nuper acceſſit Tomus IV. Vid. *die Götting. gel. Anzeig. anni 1757. m. Nov. p. 1259.*

Illuſtris Academia Scientiarum Petropolitana, exemplo Londinenſis, Pariſienſium ac Berolinenſis incitata, *Petropoli a. 1728. in 4. mai.* edere coepit *Commentarios* ſuos, quorum Tomus I. ad a. 1726. pertinet. Opus inſigne, plurimorumque memorabilium copia refertum, in tres ſemper diuiſum claſſes eſt, quarum prior mathematica, ſecunda phyſica, tertia hiſtorica et philologica complectitur. Sub finem Obſeruationes occurrunt aſtronomicae. Tom. II. *a. 1729.* Tom. III. *a. 1732.* Tom. IV. *a. 1735.* Tom. V. *a. 1737.* Tom. VI. *a. 1739.* Tom. VII. *a. 1740.* Tom. VIII. *a. 1741.* Tom. IX. *a. 1744.* Tom. X. *a. 1748.* Tom. XIV, qui ad annum vsque 1746. excurrit, *a. 1751.* prodiit, et colophonem imponit vetuſtioribus Academiae laboribus. Cf. *die Leipz. gel. Zeit. a. 1750. p. 769. ſq.* Adiectae ſunt ſingulis Tomis multae figurae aeneae, interque Auctores reperiuntur Iac. Hermannus, Bernoullii, Goldbachius, Bülfingerus, Eulerus, du Vernoi, Kraftius, Bayerus, caet. Viri ſtudiis literarum longe clariſſimi. Priores Tomos *Bononiae* fuiſſe recuſos, IOH. ANDR. FABRICIVS tradit, *Vol. I. des Abriſſes einer Hiſtor. der Gelehrſ. p. 855.* Interea temporis, et antequam poſteriores Tomi euulgarentur, *ibidem eademque forma a. 1750.* ſucceſſerunt *Noui Commentarii Acad. Scientiar. Imperialis Petropolitanae*, quorum Tomus I. annos exhibet 1747. et 1748. Plerumque inſtitutum ſeruatum eſt priſtinum. Quatuor tantum Claſſes fecerunt Socii, ita quidem, vt in

prima mere mathematica, in altera phyſico-mathematica, in tertia mere phyſica, in quarta tandem aſtronomica argumenta proponantur. Hiſtoricis hic locus eſt nullus adſignatus. Tomus II. *a. 1751.* Tom. III. *a. 1753.* Tom. IV. *a. 1759.* ſequutus eſt.

Nec taceri hoc loco debet IOH. DAV. KOELERI *hiſtoriſche Müntzbeluſtigung, darinnen allerhand merckwürdige und rare Thaler, Ducaten, Schauſtücke, und andere ſonderbare Müntzen accurat in Kupfer geſtochen, beſchrieben, und aus der Hiſtorie erkläret werden.* De inſtituto diſſeritur in *Actis Erud. Lat. a. 1738. p. 348.* et his quidem verbis: *Quotquot celeberrimi Koeleri exquiſitam norunt in rebus hiſtoricis, Iuris publici, bibliothecaria, et numiſmaticis peritiam, eis iam ex titulo libri apparet, nihil niſi egregium in hac Collectione reperiri. Arriſit viro celeb. inſtitutum hebdomadarium, quo ſingulis hebdomadibus vnum numum memoratu digniorem illuſtrandum et exponendum ſuſcepit, quem nitide aeri incidendum curauit primo, deinde deſcripſit, ac tandem commentario hiſtorico illuminauit, adiectis Hiſtoricorum in calce teſtimoniis, ſummatim indicatis. Index librum reddit vſui accommodatum.* Pars I. cuius Praefatio de IOH. IAC. LVCKII *Sylloge Numiſmatum* agit, *Norimb. a. 1729. in 4.* prodiit, caeteraeque deinceps exceperunt ſe inuicem vsque ad *Partem XXII.* annum 1750. exhibentem, demumque *a. 1756.* èx ſchedis Viri optimi editam paullo ante viuis erepti. Quae ibidem a *p. 209.* vsque ad *p. 224.* occurrunt, filium, IOH. TOB. KOELERVM, auctorem habent; ſequentia vsque ad *p. 393.* deſumta ſunt ex Norimbergenſi Calendario, a beato Koelero per triginta, et quod excedit, annos confecto; (*der durchlauchtigen Welt Geſchichts- Geſchlechts- und Wapen-Calender*) quae deinde

deinde leguntur, ea IOH. CHRISTOPH. GATTERER, Hiſtorico iam Gottingenſi doctiſſimo, huiusque vltimae Partis Editori, qui et *Vitam* KOELERI praemiſit, tribuenda ſunt. Quaelibet Pars binis inſtructa Indicibus eſt, altero numiſmatum explicatorum, altero rerum memorabilium. Exſpectantur nunc tamen Indices vniuerſales ad totum Opus adcommodati, quos Vir in his rebus probe exercitatus parare dicitur. Habent igitur, Koeleriano beneficio, harum rerum amatores Opus, ex quo complura diſcere argumenti amoenioris, doctrinaeque ſelectiſſimae, poſſunt. Prima Pars a clariſſimo FORMEY Gallice reddita, *Berol. a. 1740. in 4.* lucem vidit, isque ſine dubio eadem lingua protuliſſet reliquas, niſi res librarii inclinatae obſtitiſſent conatui.

Acta Boruſſica, eccleſiaſtica, ciuilia, litteraria, oder ſorgfältige Sammlung allerhand zur Geſchichte des Landes Preuſſen gehöriger Nachrichten, Vrkunden, Schriften und Documenten, MICH. LILIENTHALIVS *Regiom. ab a. 1730.* vsque ad *a. 1732.* Tomis III. *in 8.* edidit. Singuli Tomi Partes continent ſex, plerumque ornatas effigie Viri celebris, vel nati in Boruſſia, vel ibidem, ob inſignia in Rem publicam merita, conſpicui. Praeter varia Hiſtoriae eccleſiaſticae et ciuilis capita, Vitae doctorum hominum, recenſiones librorum, qui exſtant manu ſaltim exarati, vel excuſorum etiam, at rarius obuiorum, itemque Noua litteraria, imo et integra nonnunquam ſcripta recuſa, hic leguntur. Accedunt Indices neceſſarii. Cf. *die Leipz. gel. Zeit. a. 1731. 1732. et 1733.* quibus in Voluminibus omnia trium horum Tomorum argumenta memorantur. Sunt autem hi ipſi velut continuatio Boruſſiae illuſtratae, (*des erläuterten Preuſſens*) cuius eſt ſupra mentio iniecta.

§. IX.

IOH. CHRISTIANI SALIGII *Electa Iuris theoretico-practica, beſtehend in einer Sammlung unterſchiedener Anmerckungen über beſondere Fragen und Caſus, welche nach denen Principiis Iuris unterſuchet, beantwortet und entſchieden, auch mit berühmter Dicaſteriorum Reſponſis und Vrtheln illuſtriret werden,* prodire coeperunt *Lipſ. a. 1730*; integrum autem Volumen primum *anno* demum *1733.* alterumque *a. 1738. in 8.* abſolutum eſt. Hoc aeque ac illud duodecim ex Partibus conſtat, Indicibusque inſtructum Lectoris commoditati inſeruit. Neque tamen alter Index rerum, in Vol. II. obuius, et ab homine confectus haud ſatis perito, Auctoris meruit adprobationem; ideoque pleniores et adcuratiores promiſit, finito Volumine III, Indices: at cum *Parte prima ac trigeſima*, ſeptimaque tertii Voluminis, *a. 1743.* imperfectam reliquit hancce Collectionem. Sunt certe in eadem Obſeruationes bonae frugis, quae Reſponſis Ictorum idoneis illuſtrantur. In Parte octaua et viceſima *p. 327. ſq.* recuſa exſtat GE. CHR. HANSEMANNI *Irenarcha reſtitutus, ſeu ad L. vn. C. de Irenarchis Diſſertatio, Argent. a. 1715.* (ſeu rectius *a. 1665.*) eruditorum examini ſubmiſſa, quae antiquitatum etiam ſtudioſis lectu iucunda erit. Caeterum alios quosdam, et inter hos IOH. SALOM. SEMLERVM, Ictum olim Weiſſenfelſenſem, ſuas hic ſymbolas contuliſſe, obſeruat Clar. WEIDLICHIVS *Vol. II. der Geſchichte ietztlebender Rechtsgelehrten, p. 408.*

Apud Anglos, et *Londini* quidem, inde ab *anno 1731. in 8. mai.* diuulgabantur *Miſcellaneous Obſervations upon Authors ancient and modern;* quod inſtitutum vt iis magis proficuum eſſet, qui vel ignari ſunt linguae huius, vel non compotes facile Anglicorum

glicorum fieri librorum poſſunt, eruditi Belgae verſionem Operis Latinam ſuſceperunt. Itaque *Amſtael. eadem forma ſequenti* ſtatim *anno* lucem viderunt *Miſcellaneae Obſeruationes in Auctores veteres et recentiores, ab eruditis Britannis a. 1731. edi coeptae, cum notis et auctario variorum virorum doctorum.* Tres Tomi, quorum ſinguli plagulas decem continent, Volumen efficiunt, placuitque binos libellos Anglicos in vnum transformare bimeſtrem. Quumque Britanni poſt Voluminis ſecundi editionem plura dare deſiiſſent, Belgae ipſi coeptam diutius pertexere telam ſtuduerunt. Qua de re operae pretium eſt audire Collectores *Act. Erud. Lat. a. 1736. p. 40.* quo loco ſic diſſerunt: *In ſecundi quidem Voluminis Praefatione iam ſignificant Belgae, minui paullatim Britannicas copias, quod ipſum futurum praedixerant, cum patrio ſermone illas ſcribere incepiſſent Auctores, quo fit, vt extra illam inſulam non vendantur, in ipſa autem pauci nimis ſint, qui legere eas, quam libellos alios de Philoſophia, aut de re publica, malint. Cum vero continuari ſuum Opus optarent Belgae, idque eodem loco ſignificarent; res ita cecidit, vt in quarti Voluminis, eiusque Tomi III, Praefatione et defeciſſe iam Britannorum Obſeruationes querantur, et tamen indicent, eas ſibi tum ex Belgio, tum ex Germania, tum ex ipſa denique Anglia, copias vel adeſſe iam, vel promiſſas ſperari, vnde porro continuari Opus vtiliſſimum poſſit. Igitur etiam in titulo aliquid mutatum, qui a Voluminis quinti Tomo I. talis eſt:* Miſcellaneae Obſeruationes in Auctores veteres et recentiores, ab eruditis Britannis inchoatae, et nunc a doctis Viris in Belgio et aliis regionibus continuatae: *et deprehendent, qui iudicare de his rebus poſſunt, etiam hic eſſe, quorum Bri-*

tannos non pudeat, *quaeque ſolari defectum illum poſſint.* Proceſſit Opus, cuius PETR. BVRMANNVS et IAC. PHIL. D'ORVILLE curam ſuſtinuerant, vsque ad *Volumen X.* quod *a. 1739.* abrupit huncce laborem, a Vol. V. trium menſium, et cum Volumine poſtremo, quatuor menſium interuallo interiecto, continuatum. Eorum is maxime ſtudiis expedit, qui artem criticam tractant, et in legendis Graecorum Romanorumque libris haud negligenter ſunt occupati. Partes priores Germanice proſtare etiam, adſerit SCHWABIVS in FABRICII *Notit. Ephemeridum, Morhofiano Polyb.* praefixa, quas vero me videre non memini. Cf. omnino STRODTMANNI *Neues gelehrtes Europa, P. II. p. 348. ſq.* Succeſſere poſtea, ſolius D'ORVILLII conatu, *Miſcellaneae Obſeruationes criticae nouae in Auctores veteres et recentiores, in Belgio collectae et proditae.* Tomus primus, plagularum decem, *Amſtael. a. 1740. in 8. mai.* exiit, nonus autem *a. 1749.* hique omnes tria commode Volumina implent. An plures Tomi prodierint, ignoro: videtur tamen, referente STRODTMANNO *l. c. p. 351.* Volumen quartum paullo ante Editoris obitum, *anno* nempe *1751*, abſolutum eſſe. Non obſeruauit in hoc nouo Opere D' ORVILLIVS menſium ordinem, ſed tunc ſaltim exhibuit Tomum, ſi iuſtus ipſi Obſeruationum adparatus ad manus eſſet. Vid. *die Leipz. gel. Zeit. a. 1742. p. 84.*

Diſciplinas phyſicas, medicas et mathematicas egregie adiuuant, laboribusque Societatum Londinenſis et Pariſienſis merito ſunt aequiparandi. *Commentarii de Bononienſi Scientiarum et Artium Inſtituto atque Academia.* Vol. I. *Bonon. 1731.* recuſum *a. 1748.* Vol. II. Pars prima *1745.* Pars altera *1746.* Pars tertia *1747.* Vol. III. *a. 1755.* Vol. IV. *anno 1757. in 4. mai.* lucem adſpexit. Omnia ſunt figuris

ris aeneis ſplendidiora. Tria vero proponuntur potiſſimum. Partim enim origo, progreſſus ac forma Inſtituti, adiunctaeque Scientiarum Academiae, memoratur: partim de iis diſſeritur, quae in Academia pertractata fuere ad varias illuſtrandas diſciplinas: partim denique Academicorum proferuntur Opuſcula. Editor eſt FRANC. MARIA ZANOTTVS, Academiae a ſecretis, qui tam adcurate partibus eſt ſuis functus, nemo vt melius potuiſſet. Vid. *Acta Erud. Lat. a.* 1732. *p.* 263. *anno* 1748. *p.* 649. et *anno* 1749. *p.* 293. *ſq.*

Non ſine cauſſa refero etiam ad hanc Ephemeridum claſſem IOH. GE. ESTOR *auserleſene kleine Schriften.* Illuſtris ille hac noſtra aetate Haſſiae Ictus more Gundlingii, praeceptoris olim ſui, varia ſcripta minora, tam a ſe ipſo, quam ab aliorum calamo, litteris conſignata, collegit, perque partes diuulgauit. Coeptum eſt inſtitutum *Giſſae a.* 1732. quo Pars prima lucem vidit: reliquae ita ſunt additae, vt modo vna, modo duae, modo tres, quotannis ſe inuicem ſequerentur. Quatuor Partes iuſti formam habent Voluminis, Indice rerum praecipuarum adaucti. *Duodecima a.* 1738. Volumini tertio *in 8.* ſimulque toti Operi finem impoſuit. Agitur vero in eodem de vtiliſſimis Iurisprudentiae vniuerſae, cumprimis publicae ac feudalis, interdum etiam de Hiſtoriae ciuilis litterariaeque argumentis. Nec pauca intermixta occurrunt aliorum ingeniorum monumenta, vel typis repetita, vel primum ex ſchedis manu exaratis producta. Spectant huc e. g. praeſtantiſſimi Viri, FRID. ESAIAE PVFENDORFII *de tutela fructuaria Obſeruationes, ad Ius hodiernum Luneburgicum accommodatae*, quae et nunc in eiusdem *Obſeruationibus Iuris vniuerſi Tomo I. p.* 119. *ſq.* locum inuenerunt:

runt: nec non complura Ganerbica in *Parte VII.* et *VIII.* Tot ſtatim emtores nactus eſt labor ille Eſtorianus, vt priores nouem Partes, diuerſis annis, denuo prelo ſubiici a bibliopola deberent. In altera tamen editione facta haud leuis mutatio. Praeterquam enim, quod auxerit paſſim et emendauerit Vir celeberrimus antea dicta, quaedam demſit plane, quaedam e contrario noua ſubſtituit. Sic deſunt hic, quae in priori editione leguntur, ſcripta *Partis quartae art.* 2. 3. *et* 5. vbi GRAEVII *de iure praediatorio Diſſertatio; Murium in Campegianis hortis degentium, aduerſus Nicol. Beſtii Edictum, Oratio pro ſemet ipſis; et Obſeruatio, wie Kayſerliche Maieſtät des heil. Röm. Reichs Ritter- und Edlen Stand ertheilen?* Horum ſcriptorum locum occupat *Vita Euricii Cordi p.* 765. *ſq.* Quae porro *Partis quintae art.* 1. *et* 4. membra erant ANTON. DADINI ALTESERRAE *ſex Praelectiones ſolemnes, habitae pro inſtaurandis ſcholis, et Collegarum Societatis Regiae apud Londinenſes Deſignatio*, nunc aliis ceſſerunt; quemadmodum et in altera editione *Partis ſextae art.* 4. GRAVINAE *de corrupta morali doctrina Dialogus*, et *art.* 9. Commentatio Germanica *de Iure Romano, Hiſtoria litteraria et arte Inſignium* deſideratur. Acceſſerunt autem quatuor articuli noui, a tertio vsque ad ſextum, *p.* 199-293. Atque haec ideo monere viſum, vt quantum ſit intelligatur inter vtramque Operis eruditi editionem diſcriminis.

Anno 1732. cuius mentio eſt in titulo neglecta, *Duisburgi* ad Rhenum ſuam nacta originem ſunt *Miſcellanea Duisburgenſia, ad incrementum rei litterariae omnis, praecipue vero eruditionis theologicae, publicata.* Diuulgauit eadem Vir celeberrimus, DAN. GERDESIVS, qui paullo ante ſcripto ſingulari *Conſilium edendorum Miſcellaneorum Duisburg.* eruditae pietatis

pietatis amatoribus aperuerat, eosque inuitaret ad ſymbolas ſuas conferendas. Exſtant in hacce Collectione edita iam olim, et inedita, inter quae ipſius Gerdeſii, et aliorum hominum doctiſſimorum, v. g. HOTTINGERI, LAMPII, OFFERHAVSII, WEISMANNI, HEBENSTREITII, ZORNII, Obſeruationes occurrunt, quae in Hiſtoria eccleſiaſtica et litteraria, praecipue autem Philologia ſacra, ſtudioque exegetico, multiplicem vſum praeſtant. Quatuor Faſciculi, quibus Indices accedunt, Volumen *in 8.* implent, eorumque duo prodierunt. Continuatum deinde eſt inſtitutum Editore Groningam euocato, hac noua inſcriptione: *Miſcellanea Groningana, in Miſcellaneorum Duisburgenſium continuationem publicata*, quorum Volumen I. *a.* 1736. etiam *Duisburgi*, reliqua vero *Groningae* excuſa fuere. Vltimum eſt *Vol. IV. anno* 1745. exhibitum. Cf. *die Leipz. gel. Zeit. anno* 1746. *p.* 420. qui locus admodum eſt honorificus Editori doctiſſimo. Idem poſtea *Scrinium antiquarium* aperuit, *ſiue Miſcellanea Groningana noua, ad Hiſtoriam eccleſiaſticam Reformationis praecipue ſpectantia.* Inſeruntur huic Operi Tractatus varii generis, Epiſtolae, Orationes, Biographiae caet. vel nondum diuulgatae, vel nunc rarius obuiae. Tomi I. Pars I. *Groningae a.* 1748. *in 4.* Tomi IV. Pars II. cum Indicibus in quatuor Tomos *Groning.* et *Bremae a.* 1755. lucem vidit. Subſequuta eſt Tomi V. Pars prior *anno* 1756. et poſterior *a.* 1758. Vid. STOSCHII *Neues Gel. Europa Parte IX. p.* 234. *ſq.*

§. X.

Ad cognoſcendam Hiſtoriam eccleſiaſticam recentiſſimi temporis adprime faciunt *Acta hiſtorico-eccleſiaſtica, oder geſammlete Nachrichten von den neueſten Kirchen-Geſchichten, nebſt nöthigen Beylagen, und*

kurtzen theologiſchen Bedencken. Pars prima *Vinariae a.* 1734. *in* 8. eſt excuſa. Initium inſtituti laudabilis debetur IO. CHRISTOPH. COLERO, qui Partes priores quinque in ordinem redegit ediditque: tum reliquas, vsque ad Partem ſextam et nonageſimam, adiunxit GVIL. ERNEST. BARTHOLOMAEI, Theologus itidem Vinarienſis, quo a. 1753. rebus humanis exemto, continuationem ſuſcepit frater eiusdem, IOH. CHRISTIANVS, Vir clariſſimus, Ducalique Bibliothecae praefectus. Inueniuntur hic partim documenta de rebus in Eccleſia geſtis; partim Vitae Theologorum mortuorum; partim variae Obſeruationes, a Viris doctis ſuppeditatae; partim Nouorum, ex Ordine ſacro memorabilium, Relationes. Nonnunquam paucis etiam recenſentur ſcripta theologica, vel integra interſeruntur. *Viginti* proſtant *Volumina*, quouis Partes continente ſex, Indicibus inſtructas. Cuilibet etiam Volumini Adpendix ſingularis acceſſit. Tria praeter haec, ſex itidem Partium Volumina, *Beytraege* inſignita, adiuncta fuerunt. *Anno* 1758, quo finis impoſitus eſt Operi, Indicem vniuerſalem promiſit doctiſſimus Editor; quem vt propediem perficiat, plures optabunt. Statim incepit idem, ne pretium Diarii prioris multos arceret a lectione rerum eiusmodi, *Noua acta hiſtorico-eccleſiaſtica*, quorum Pars I. *a.* 1758. exhibita eſt, altera vsque ad ſextam *ſequenti.*

Anno ſimiliter 1734. *Lipſiae*, laudato COLERO collectore, prodierunt *Nützliche Anmerckungen über allerhand Materien aus der Theologie, Kirchen- und gelehrten Hiſtorie, wie auch aus der Critic und Litteratur, in 8.* Mors Coleri poſt editam Partem quartam interrumpere videbatur conatum. At, ne hoc eueniret, operam dedit GVIL. ERN. BARTHOLOMAEI, qui *Vinariae a.* 1737. continuationem molitus

litus eſt, hoc quidem titulo: *Fortgeſetzte nützliche Anmerckungen* caet. Collectio duodecima clauſulam impoſuit *a.* 1742. Vol. I. Indicibus, et hac noua inſcriptione, inſtructo: *Sammlung nützlicher Anmerckungen aus der Theologie, Kirchen- und gelehrten Hiſtorie.* Cf. NEVBAVERI *Nachricht. von den Lutheriſch. und Reformirten Theologen in und um Deutſchland p.* 12. *ſq.* vbi exponitur, quid in hoc Volumine, duabusque ſequentibus Collectionibus, pertractatum fuerit. Collectio viceſima ac tertia exiit *a.* 1747. pluresque ego quidem non vidi; ſuſpicor tamen, Volumen alterum penitus eſſe abſolutum. Inter Auctores Obſeruationum celebriores occurrunt HEVMANNVS, GVDIVS, IOH. DIET. WINCKLERVS, LEMKERVS, GE. VENZKY, et BIEDERMANNVS. Ipſi etiam Editores, Colerus ac Bartholomaei, multa inſeruerunt bonae frugis.

Similis argumenti eſt *das Heſſiſche Hebopfer theologiſch- und philologiſcher Anmerckungen.* Pars I. *Giſſae,* vel *Francofurti ad Moenum* potius, *a.* 1734. *in 8.* cum caeteris quinque diuulgata eſt a Theologo magni nominis, IOH. IAC. RAMBACHIO, quo a. 1735. ex hac vita vocato, penſum ab eo relictum imponi ſibi paſſus eſt ERN. FRID. NEVBAVERVS. Hic ipſe igitur a Parte ſeptima cum IOH. PHIL. FRESENIO, olim Giſſenſi, iam Francofurtenſi Theologo, perſequutus eſt coepta vsque ad annum 1748. quo itidem naturae debitum reddidit. Qui poſtea ſucceſſerit eidem, non comperi. Forte laudatus Freſenius nunc principem Operis curam ſuſtinet, qua in coniectura me confirmant, quae leguntur *Vol. II. p.* 5. Anno 1758. Pars prodiit ſexageſima, adeoque *Volumina ſex* abſoluta ſunt, quolibet Partes decem cum variis Indicibus continente. Non nullas olim Obſeruationes ſuppeditauit HEVMANNVS, complures ab ipſis Editoribus etiam, a IOH.

GOTT-

GOTTLIEB BIEDERMANNO, IOH. LEONH. RECKENBERGERO caet. profectae ſunt. Praeter Commentationes theologicas Vitae Theologorum, et, ſub finem Partium, Noua litteraria exhibentur. Cf. *die Leipz. gel. Zeit. a.* 1735. *p.* 430.

Anno 1735. IOH. GVIL. A GOEBEL, Ictus egregius, *Helmſtadii in 8.* inchoauit *die Helmſtädtiſchen Nebenſtunden*, at, quod dolendum eſt, Partes tantum ſex, numero plagularum admodum impares, edidit. Vltima *ſequenti anno* in lucem eſt emiſſa. In ſingulare Volumen redegit easdem, Praefatione et Indice rerum praecipuarum, nouoque hoc titulo: I. W. *von* GOEBEL *gründliche und vollſtändige Abhandlungen aus dem Staats-Rechte und den Geſchichten, wie auch allen andern Theilen der Rechtsgelehrſamkeit* inſtruxit Vir clariſſimus, HENR. GOTTL. FRANCKIVS. Selecta in primis Iuris Publici argumenta ſcite pertractauit Goebelius v. g. de reditibus, bonisque Principum Imperii; de domaniis Brunſuico-Luneburgicis; de Ducatu Caſtrenſi, et Comitatu Ronciglionenſi, Ducumque Parmenſium iure in vtrumque; de Polonis, non facile, in electione Regis, defuncti proximos ſanguine praetereuntibus, caet.

Tempe Heluetica, Diſſertationes atque Obſeruationes theologicas, philologicas, criticas, hiſtoricas, exhibens, ortum ſuum debet IOH. GE. ALTMANNO, olim Profeſſori Bernenſi. Sectio prima *Tiguri a.* 1735. *in 8. mai.* prodiit. Quatuor Sectiones Tomum implent, quorum *ſex* proſtant, vltimo 1743. finito. Leguntur hic variorum, praecipue Heluetorum, lucubrationes eruditae, quibus ipſe Editor paſſim ſuas adiecit. Quaedam iam ante cognitae, ob raritatem et praeſtantiam, recuſae fuerunt. Nonnunquam Vitae hominum doctorum, et, ſub finem

finem Sectionis, Noua etiam Heluetiae litteraria occurrunt. Cf. *die Leipz. gel. Zeit. a.* 1736. *p.* 13. vbi Sectio I. recenſetur. De reliquis dictum eſt eodem, ſequentibusque annis.

Huius Diarii in locum ſubſtitutum eſt *ibidem a.* 1746. *Muſeum Helueticum, ad iuuandas litteras in publicos vſus apertum.* Conditum id eſſe a IOH. IAC. ZIMMERMANNO, et IOH. IAC. BREITINGERO, Profeſſoribus Tigurinis, BRVCKERVS refert in *Miſcell. hiſt. philoſ. p.* 291. In hocce Opere ſcripta potiſſimum Heluetorum, vti iam de *Tempe Heluetica* monui, et Obſeruationes, ſacri Codicis loca illuſtrantes, offeruntur: nec deſunt tamen, quae rei litterariae, ſtudiorumque humaniorum, cultoribus placeant. *Volumen ſeptimum*, quod Particula octaua et viceſima terminat, *a.* 1753. exhibitum eſt *in 8. mai.* Poſſunt enim Partes quatuor in vnum commode Tomum coarctari. Plures acceſſiſſe poſtea non audiui. De totius inſtituti ratione vid. *die Leipz. gel. Zeit. a.* 1747. *p.* 139. et *a.* 1748. *p.* 851. *ſequ.* nec non *Acta Erud. Lat. a.* 1749. p. 688. vbi perampla Tomi I. recenſio exſtat.

In Diariorum quoque numero collocare licebit IOH. LAMII, celeberrimi Profeſſoris Florentini, *Delicias eruditorum, ſeu veterum ἀνεκδότων Opuſculorum Collectanea*, quorum Vol. primum *Florent. a.* 1736. *in 8.* prelo exiit. De conatu Editoris ita diſſeritur in *Actis Erud. Lat. a.* 1742. *p.* 511. *ſequ. Gratias haud vulgares debent elegantioris litteraturae ſtudioſi Celeb. Lamio, quod conſilium ceperit, non nulla ſcripta ἀνέκδοτα in publicam lucem et doctorum hominum conſpectum proferendi. - - Omnibus impedimentis feliciter remotis, animus eſt doctiſſimo Lamio, XXIV. plus minus Voluminibus praeclaras atque eximias Virorum eruditorum, qui ante ſaeculum p. Chr.*

nat.

nat. XVI. floruerunt, *Commentationes ἀνεκδότους certo ordine et ratione comprehendere*, *vt ſingulis Voluminibus diuerſi argumenti*, *aut linguae*, *aut compoſitionis*, *Opera contineantur. Breues autem lucubrationes hoc in loco ſeligentur; ampliores enim et longiores Commentarios alio loco dabit. Initio quidem eo ſpectabat inſtitutum Autoris*, *vt Opuſcula talia in lucem emitteret*, *quae in Florentinis Bibliothecis ignota huc vsque delituerant*; *nunc tamen ſtatutum ipſi eſt*, *ex aliis etiam Bibliothecis remotiorum prouinciarum ad ſe miſſis Opuſculis non prorſus locum denegare. Simili exceptione vſurus eſt*, *quando aliquid transmittetur*, *quod ſaeculo XV. ſit poſterius. Carmina et Orationes*, *quamuis vetuſtas*, *omnes ex hac Collectione excludet*, *reliqua tamen omnia admittet*, *quae ad Hiſtoriae ſupplementum et illuſtrationem*, *aut aliarum liberalium artium et diſciplinarum ornatum et incrementum*, *aliquid facere poſſunt. Singulis etiam Opuſculis*, *quae in hac Collectione comparebunt*, *breuibus vita Autoris praefigetur*, *Bibliotheca*, *ex qua prodibunt*, *indicabitur*, *variantes lectiones adiicientur*, *cum criticis animnduerſionibus. Haec eſt ratio inſtituti*, *quod* eruditorum delicias *appellare viſum eſt Cel. Lamio*, *quia eiusmodi labor plenus ſuauitatis et voluptatis eſt.* Argumenta Commentationum collectarum ad Theologiam, Philoſophiam, Matheſin, Hiſtoriam et eccleſiaſticam, et naturalem, itemque ad Antiquitates pertinent. De ſingulis Voluminibus, vsque ad quintum ac decimum, quod a. 1744. prodiit, breuiter agitur in STRODTMANNI *Beyträgen zur Hiſtorie der Gelahrtheit*, *Parte I.* in qua Vita Lamii expoſita eſt, *p. 27. ſq.* Poſtea tria adhuc Volumina ſucceſſere, imo plura forſitan, quae in

in hac bellorum calamitate, bonis etiam litteris pernicioſa, nondum apud Germanos innotuerunt.

§. XI.

Argumenta ex omni fere diſciplinarum genere petita, ſi ſolos, qui nihil dederunt, Medicos exceperis, complectuntur *Parerga, ſiue acceſſiones ad omnis generis eruditionem, Gottingae a. 1736. in 8.* coeptae. Celeberrimi quidam nouae tunc Academiae Profeſſores, v. g. Heumannus, Treuerus, Gebauerus, Maſcouius, Senckenbergius, Gesnerus, Segnerus, ſelectas, quas conſcripſerant, Commentationes obtulerunt in his Parergis orbi litterato. Nec excluſi hic fuerunt exteri, id eſt tales, qui non erant Academiae Gottingenſis membra, quod nomina Virorum inſignium, Dav. Ge. Struben, Ioh. Chriſtoph. Koecheri et Harenbergii luculenter oſtendunt. Mox tamen, neſcio quo fato, elanguit Collegarum conatus. *Anno* quippe 1738. cum *Tomi I. libro quarto*, cui breuis rerum Index adiectus, deſiit inſtitutum, de quo recte in *Actis Erud. Lat. a.* 1739. *p.* 473. his verbis iudicatur: *ingenue fatemur, et argumenta harum Diſſertationum ſua ſe partim raritate, partim nouitate, commendare, et elaborationes earum non eſſe perfunctorias, ſed demorſos ſapere vngues. Quare vehementer optamus, vt Tomo huic primo non ſolum ſecundus ſuccedat, ſed aliquando etiam centeſimus, atque ſic ex nouae Academiae Georgiae Auguſtae conatibus plurimum ad litterariam rempublicam commodi redundet.*

Numiſmaticum KOELERI Opus, ſupra laudatum, incitauit forſitan IOH. HIERON. LOCHNERVM, vt idem voluere ſaxum tentaret. Dedit quippe *eine Sammlung merckwürdiger Medaillen, in*

wel-

welcher wöchentlich ein curieuſes Gepräge, meiſtens von modernen Medaillen ausgeſucht, und nicht nur fleiſſig in Kupfer vorgeſtellt, ſondern auch durch eine hiſtoriſche Erleuterung hinlänglich erkläret wird. Natalis huius inſtituti incidit in *annum* 1737. cuius initio ita Vir doctus labores ſuos exhibuit, vt ſingulis hebdomadis vna plagula, aeneis numiſmatum expreſſorum tabulis ornata, ederetur. Atque hac methodo perrexit ſtrenue, vsque ad *annum* 1744. quo *Volumen octauum in 4.* riuos clauſit. Non denegarunt Lochnero laudem eiusmodi rerum ſatis periti; deſiderarunt ſaltim delectum in adductis ſcriptoribus, quorum fide ac teſtimonio nititur, itemque maiorem paſſim in nummis aere excuſis elegantiam, quae a chalcographo certe adhibenda erat. Cf. *die Leipz. gelehrte Zeit. a.* 1745. *p.* 668.

Apud Halenſes *a.* 1738. *in 8.* lucem adſpexerunt ſermone Germanico *die Schriften der prüfenden Geſellſchaft zu Halle, welche allerhand wichtige, in alle Theile der Gelehrſamkeit laufende Materien zu erörtern ſich angelegen ſeyn läſſet.* Specimen octauum *a.* 1741. Tomum I. abſoluit, quodam rerum Indice inſtructum. Sequebantur mox *der prüfenden Geſellſchaft zu Halle fortgeſetzte, zur Gelehrſamkeit gehörige Bemühungen;* at huius Continuationis non niſi Partes duodecim vidi, quarum octo priores Tomum alterum explent. Poſt Partem duodecimam, *anno* 1747. editam, plures acceſſiſſe non audiui. Argumenta pertractata ſunt varii generis; modo enim theologica, modo iuridica, modo medica, modo philoſophica, hiſtorica et litteraria occurrunt, quae plerumque gratiam nouitatis habent. Iurisprudentiae ſtudioſi, vt hoc addam ſpeciatim, non nulla ibidem inuenient, quae legiſſe non poenitebit

nitebit eoſdem. At parum nunc obuium eſt Opus integrum, quoniam Tomus II. ipſius Societatis impenſa prodiit. Cf. *die Leipz. gel. Zeit. a.* 1741. *p.* 292. Inter Obſeruationum auctores, quorum aliqui reticuerunt nomen ſuum, Viri clariſſimi, IOH. FRID. STIEBRITZ, SAM. LENTZIVS, ANDR. ELIAS ROSMANN, IOH. FRID. IOACHIM, GEORG. VENZKY, et IVSTVS ISRAEL BEYERVS digni ſunt vtique honorifica hic loci mentione.

Eodem *anno* 1738. eruditi quidam Luſatiae ſuperioris ciues, ſingulis hebdomadis, *Goerlicii in 4.* ediderunt *den Oberlauſitziſchen Beytrag zur Gelahrheit und deren Hiſtorie.* Non parum ſe commendarunt ſchedae iſtae et propter varietatem, et propter delectum rerum expoſitarum. Anno peracto collectae fuerunt illae ipſae, praeterque Indicem, titulo ſingulari exornatae. Perrexerunt Auctores diligenter vsque ad *Volumen quartum*, quod vltimum eſt, *anno*que demum 1743. poſt interpoſitum aliquod ſpatium tabernas librariorum intrauit. Lipſienſes *in den gel. Zeit. a.* 1743. *p.* 638. ita de hoc Diario iudicant: *Es ſind darinnen ſchöne und wohl ausgeſuchte Anmerckungen aus allen Theilen der Hiſtorie, gründliche und beſcheidene Beurtheilungen neuer Bücher, und gelehrte Abhandlungen aus der Gottesgelahrheit, den Rechten und der Naturlehre, enthalten, welche insgeſammt von ihrer Verfaſſer Einſicht und Geſchicklichkeit gute Proben ablegen.* Recenſio librorum minima eſt Operis dos; itaque illud merito ad claſſem Diariorum ſecundam pertinere arbitror.

Vtile dulci admodum miſcetur in IOACH. CHRISTOPH. NEMEITZII, a. 1753. Francofurti mortui, *vernünftigen Gedancken über allerhand hiſtoriſche, critiſche und moraliſche Materien, nebſt ver-*

ſchiedenen dahin gehörigen Anmerckungen. Pars prima *Francof. a.* 1739. ſexta, eademque vltima, *ibid.* 1745. *in* 8. prodiit. Quaelibet commodum rerum Indicem adiunctum habet. Eminent hic praecipue litteraria et hiſtorica, et quamquam non omnia pari diligentia et ſoliditate pertractata ſint, vt ipſe Auctor diffiteri nequit; multa tamen inuenient, paſſim ipſis vſui futura, elegantiorum ſtudiorum dulcedine capti. Confirmatur ſententia mea in *den Leipz. gel. Zeit. a.* 1746. *p.* 263. vbi ſequentia leguntur: *Es finden ſich unter dieſen Stücken verſchiedene, ſo mit einer artigen Beleſenheit abgefaſſet ſind; zuweilen aber ſcheinet es doch, als ob man zu viel durch Muthmaſſungen beweiſen wollen.* Quae de Parte quidem poſtrema dicta ſunt, at recte ad priores etiam transferre licebit.

Medio anno 1739. Academia Regia Scientiarum Stockholmenſis vt, quae priuatim egerat, nunc publice prodeſſent, quouis trimeſtri Commentarios ſuos ex rebus phyſicis, oeconomicis et mechanicis *Holmiae* edidit. Initium factum a menſe Iulio dicti anni, poſteaque Socii ita ſunt perſequuti, ordine haud interrupto, inſtitutum, vt Lectores quatuor Partes, ſingulis annis, acciperent. Quum vero lingua patria, exteris parum familiari, cogitationes ſuas aperire Viri optimi ſoleant, plauſu apud nos mirifico excepta eſt interpretatio Germanica, hoc titulo inſtructa: *der Königl. Schwediſchen Akademie der Wiſſenſchaften Abhandlungen aus der Naturlehre, Haushaltungskunſt und Mechanik.* Volumini I. quod cum ſequenti *anno* 1749. *in* 8. *mai. Hamburgi* prodiit, et a CHRIST. MELCH. HOLTZBECHERO de authentico conuerſum eſt, Praefationem praemiſit V. C. ABR. GOTTH. KAESTNERVS, qui et a Volumine III. interpretis ipſe partes ſuſcepit, paſſimque

que adiecit notas eruditas. Iam *anno* 1759. abſolutum *Volumen viceſimum*, variis aeneis tabulis, vt omnia priora, decoratum. A Parte quinta Indices acceſſerunt demum, cum iis ſimul, qui antea praetermiſſi fuerant, adeoque hoc etiam pacto plus vtilitatis in eiusmodi rerum amatores redundat. Cf. *die Leipz. zuverl. Nachrichten Vol. XII. Parte 134. p. 93. ſq.*

§. XII.

Locum hic etiam occupare debent *Miſcellanea di varie Operette*, auſpice IACOBO FACCIOLATO, vt MENCKENIVS in *Miſcell. Lipſ. nouis, Vol. I. p. 91.* ſuſpicatur, *Venetiis a. 1740. in 12.* edi coepta. Singulis annis tres promittebantur Partes, ſed *anno* demum 1744. octaua prodiit, cui plures, ni fallor, haud acceſſerunt. In eo Opere litterarum elegantiorum, cum primis autem Antiquitatum ac Philoſophiae naturalis, cultores inuenient delicias. Nec diſſertationes tantum, ſed carmina etiam, Orationes et epiſtolae, modo Latine, modo Italice ab antiquioribus aeque noſtrique aeui auctoribus ſcriptae, occurrunt. Varia igitur obſeruabis vel antea non excuſa, vel ob raritatem typis repetita. Sed, vt fieri adſolet in eiusmodi Collectionibus, quaedam bonis mixta ſunt mala, talia ſaltim, ſi mitiſſime loqui velimus, quibus facile carere Res eruditorum publica poterat. In Tomo VIII. prae caeteris legi merentur Viri clariſſimi, IOSEPHI AVERANII, de non nullis veterum ludis Commentationes.

Ad continuandum MOSERI Opus, *die Reichs-Fama* inſcriptum, cuius ab *a.* 1727. vsque ad *a.* 1738. Partes tres ac viginti *in 8.* diuulgatae fuere, et ad ſupplenda, quae in recentiſſimis Partibus Diarii Leuchtiani, quod *Europäiſche Staats-Cantzley*

 vocatur,

vocatur, ob inſtituti rationem omitti debuerant, vtiliſſimo conſilio IOH. CAROL. KOENIGIVS, Anteceſſor quondam Academiae Marburgenſis et Halenſis celeberrimus, *a.* 1740. exhibuit *Selecta Iuris Publici nouiſſima, worinnen das merckwürdigſte, was ſich an groſſer Herren Höfen, ingleichen bey allgemeinen Reichs- und Creys- Verſammlungen, oder ſonſt im heil. Röm. Reich vor kurtzem zugetragen, und ſowohl in die Staats- und Reichs- Angelegenheiten, als in die Kirchen- Policey- Iurisdictional- Lehn- Militar- Commercien- und Cameral- Sachen einſchläget* caet. *Frf. et Lipſiae in 8.* Parti primae ac ſecundae nullum, tertiae quartaeque fictum ANTONII FABRI, reliquis autem verum nomen adpoſuit Editor. Pars quinta vsque ad nonam *Marburgi*, decima e contrario, et ſequentes, *Vlmae* prelo exierunt. Deduxit ita filum doctiſſimus Vir vsque ad Partem octauam et viceſimam, anno 1753. editam, cuius ſub finem ex vitae humanae miſeriis ad coeleſtem tranſiit. Quae mox ſucceſſerunt Partes nona et viceſima itemque triceſima, eae nomen adhuc eiusdem prae ſe ferunt, repertae forſitan inter ſchedas ab ipſo relictas: poſtea vero, a Parte prima et triceſima, quidam continuauit inſtitutum adiectis titulo ſiglis G. R. S. ſub quibus latere IOH. GE. GRITSCH, ſpectatiſſimum Reipublicae Ratisbonenſis Senatorem, indicatur in recentiſſima *Bibliothecae iuridicae Lipenianae* editione, *Tomo I. p. 13.* Iam, quum haec ſub manu typographi verſantur, ante oculos habeo Partem nonam ac triceſimam; quam vt longe plures ſequantur, omnes merito exoptant, qui Iuris publici R. G. ſtudio ſe conſecrarunt. In ſex ſemper Partes Indices copioſi, duodecim plus minus plagularum, ſeparatim confecti ſunt, primusque *a. 1744. Marburgi*, alter *Vlmae*

mae a. 1747. prodiit. Acceſſerunt deinde iuſto tempore, reliqui, ſextusque Index, ad Partes triceſimam primam, vsque ad ſextam, adcommodatus, ibid. *a.* 1757. abſolutus eſt. Qui laudatum Opus poſſidere integrum velit, is addat, neceſſe eſt tres Koenigii Commentationes *von den hohen Reichs-Vicariats-Gerechtſamen*, quarum prior *Frf. et Lipſ. a.* 1741. altera *Marburgi* 1742. tertia *Halae Magdeb. a.* 1753. lucem *in 8.* adſpexit.

Qui ſupra *§. VII.* laudatus eſt, Diarii cuiusdam cauſſa, MICH. LILIENTHALIVS, is *Regiom. a.* 1740. nouum inchoauit, hoc titulo: *Preuſſiſche Zehenden allerhand geiſtlicher Gaben, von mancherley in die Gottesgelahrtheit, Kirchen- und gelehrten Geſchichte laufenden Materien, zum Dienſte des Heiligthums und Verpflegung der Kinder Levi wohlmeynend mitgetheilet.* Varii ſunt hae Decimae argumenti; partim enim dogmatica, partim exegetica, partim polemica, partim philologica, partim critica, partim hiſtorica exhibent. Nec vnus eſt auctor, cuius ex calamo manarunt Obſeruationes. Inter easdem antiquiores etiam occurrunt, cum chartis et Epiſtolis; quae omnia vel nondum fuere antehac edita, vel, propter inſignem raritatis notam, recuſa. Placebit Theologis praecipue inſtitutum. Triginta vero Partes, vsque ad *annum* 1744. productas, vidimus tantum, haeque *Tomis III. in 8.* continentur.

Gallici Diarii, *Mercure de France* dicti, aliqua ex parte methodum repraeſentant *die Beluſtigungen des Verſtandes und des Witzes.* Initium factum eſt *Lipſiae a.* 1741. in percelebri Breitkopfii officina. Editoris, IOH. IOACH. SCHWABII, conſilium eo ſpectabat, vt ſingulis menſibus ciuium Germanicorum, ingenio valentium, carmina partim, partim alia ſcripta minora, patrio ſermone nuper elaborata,

colligeret, atque hoc pacto inſeruiret poeſeos, eloquentiae ac philoſophiae omniumque humaniorum litterarum amatoribus. Et ſunt certe plurima ab inſtituto laudabili haud aliena. Placuerunt maxime, quae Muſa Gellertina, Schlegeliana, Kaeſtneriana, Rabeneriana, peperit. Caeteri auctores nominantur in *Tomo ſecundo p. 480.* Ad finem perductum eſt Opus *a. 1745.* cum Parte octaua et quadrageſima, adeoque *Tomo VIII. in 8.* Quilibet enim eorundem Partes ſex complectitur. Oppoſitum quaſi huic Diario fuit aliud *Bremae a. 1744. ſq. eadem forma* hoc titulo: *Neue Beyträge zum Vergnügen des Verſtandes und Witzes*; quae variorum ſymbolae v. g. Gellerti, Klopſtockii, Crameri, Rabeneri, Gieſekii, Zachariae, caet. luculenter docent, ex Germanorum etiam ingeniis lepida et concinna naſci. Collectio debetur, qui et ipſe multa egregia inſeruit, Viro clariſſimo, CAROLO CHRIST. GAERTNERO. Tomus quintus tamen ſextusque, qui eſt poſtremus, ab Hamburgenſibus acceſſit, prioribus longe inferior. Cf. *Ienaiſche gel. Zeit. a.* 1749. *p.* 39. Adpendicis fere loco addebatur deinceps *Sammlung vermiſchter Schriften von den Verfaſſern der Bremiſchen neuen Beyträge*, cuius Operis, ab *anno* 1749. vsque ad *a.* 1753. *Lipſiae in 8.* excuſi, *tria* proſtant *Volumina*, quouis ex partibus ſex conſtante.

Miſcellaneorum Lipſienſium inſtitutum quum renouari optarent vsquequaque omnes, tandem FRID. OTTO MENCKENIVS, iucundum illud Muſis nomen, *Lipſiae a. 1742. in 8.* luci expoſuit *Miſcellanea Lipſienſia noua, ad incrementum Scientiarum, ab his, qui ſunt in colligendis Eruditorum nouis Actis occupati.* Per Partes publicatus eſt labor, ita quidem, vt quatuor Volumen iuſtae molis expleant, eleganti Editoris Praefatione, Indicibusque binis inſtructum. Vltimum eſt Volumen IX. *anno* 1753.

ab

ab ipſo abſolutum, atque huic, poſt mortem demum Menckenii, ſucceſſerunt Voluminis X. Partes tres. Plures exſpectandae in poſterum. Praecipuam in hiſce Miſcellaneis Philoſophiae, Matheſeos, rei medicae et naturalis rationem ſe habiturum, nec tamen neglecturum Hiſtoriae et ſacrae, et ciuilis, et litterariae, Antiquitatum omnis generis, Criticae item et Philologiae ſacrae ſtudia, in *Praefatione prima* pollicitus eſt Editor. At in *altera*, Volumini II. praemiſſa, *p. 9.* cauſſam adfert, cur medica et mathematica offerre nequeat. Itaque caeterae tantum, quas nominaui, diſciplinae Obſeruationibus doctiſſimis illuſtrantur: in primis autem hic eminent ſingularia Philologiae ſacrae, artis grammaticae et criticae, Antiquitatum, Hiſtoriaeque litterariae argumenta. Interſperguntur frequenter vel Epiſtolae eruditorum, vel alia iam pridem exarata, atque nunc primum publicis exhibita vſibus. In numero eorum, qui Obſeruationum ſunt auctores, occurrunt paſſim Ioh. Chriſt. Harenberg, Petr. Zornius, Chr. Aug. Heumannus, Ioh. Conr. Schwartzius, Car. Henr. Zeibichius, ipſe Menckenius, aliique Viri doctrina commendabiles.

Nec ſilentio praetermitti hic loci debent IOH. PETRI DE LVDEWIG, Ducatus olim Magdeburgici et Acad. Fridericianae Cancellarii, *Gelehrte Anzeigen in alle Wiſſenſchaften, ſo wohl geiſtlicher als weltlicher, alter und neuer Sachen, welche vormahls den wöchentlichen Hälliſchen Anzeigen einverleibet worden, nunmehro aber zuſammen gedrucket und mit einem vollſtändigen Regiſter verſehen.* Vol. I. exiit *Halae a.* 1743. et poſt Auctoris obitum Vol. II. *ibid.* 1744. Vol. III. vero, in fine aliquot HEINECCII Obſeruationibus adauctum, 1745. *in 4;* Opusque integrum,

vt plurimorum emtorum deſideriis fieret ſatis, *anno* 1749. *ibidem* recuſum eſt. Audire hic fas eſt FRIDER. WIDEBVRGIVM in eleganti *de vita et ſcriptis Ludewigii* Commentario, vbi *p. 112. ſq.* ita loquitur: *Pertinuerat huc vsque Diurnorum vſus in aliis Boruſſicis terris ad commoditatem duntaxat vtilitatemque vitae ciuilis, et ad politicas vnice rationes ſpectabat; ſed noſtris Halenſibus duplo maiorem gratiam conciliatum iri Ludewigius augurabatur, ſi cuiuis plagulae commendabilis de re ſcitu digna insereretur tractatio, huiusque laboris communio quaedam et conſociatio ordinariis in Fridericiana Profeſſoribus imponeretur. Probatum valde Sereniſſimo Regi conſilium, nec detrectatum a quopiam noſtratium glorioſum onus. Fuit tamen protinus in Ludewigio tantus praeclare merendi ardor, vt, ſicut foecundiſſimo ingenio erat, opibusque ac diuitiis multifariae eruditionis diffluebat, omnibus hanc prouinciam praeriperet, ac fere ſolus eo labore perfungeretur, paucis exceptis aliorum obſeruationibus, quas interdum ſuis, ſi mererentur, interſerebat, a tralatitiis et exilibus commentis mirifice abhorrens, vnde ſingularem in tuenda laude et commendatione inſtituti huius prouidentiam atque curam agnoſcas. Quotusquisque vero conſideret, vniuerſo hoc temporis tractu, pulchritudinem et varietatem materiarum, rerum, quae lectores conſtanter intentos habent, nouitatem, enunciandi ſuauitatem et elegantiam, abundantiſſimam vndiquaque eruditionem, haud facile mirabitur, in ore oculisque mille hominum verſata tum Diurna Halenſia, cupideque ab exteris etiam lecta et requiſita fuiſſe.* Veritate haec vtique nituntur, certumque eſt, inſtituti auctorem in aliis Germaniae prouinciis excitaſſe

aſſe complures, vt ſimilia tentarent. Prouo-
·e ſaltim liceat ad Commentarios diurnos, qui
ſtea Brunſuigae, Hanouerae caet. coepti ſunt, et
huc ſtrenue continuantur. Maximam tamen fa-
ım auctoritatemque Halenſes obtinuerunt.
ıamquam enim Ludewigius ingenio indulſit ſae-
, nec vbique dicta eius ſolido ſunt fundamento
poſita; quam plurima tamen attulit bonae fru-
;, maxime ex omnibus Iurisprudentiae partibus,
ıtiquitatibus, Hiſtoria et re numiſmatica, quae
ſuccum ſanguinemque conuertere poterunt
ınes melioris doctrinae ſtudioſi. In theologicis,
ae intermiſcentur paſſim, varia damnarunt ſa-
ırum litterarum interpretes. Exemplo Ludewi-
ınae Collectionis alii deinde Profeſſores Acade-
ae Fridericianae coniunctim ediderunt, quas
tea in Diurnis hiſce produxerant, Obſeruationes.
ıo nomine laudari certe merentur KNORRIVS,
DEBVRGIVS, et IOACHIMVS. Tantopere accre-
runt enim Diurnorum Halenſium Volumina, vt
ıltos eorundem deterreat pretium, niſi et inſi-
is priorum annorum raritas obſtaret. Si quis
nc ſimili ratione, quod iam pridem optaui,
ıehmerianas congereret Commentationes, non
dubium, quin tali beneficio Rempublicam lit-
ːariam haud parum deuinciret.

§. XIII.

Succeſſit *anno* etiam 1743. *in 8. mai.* collecto-
, atque editore IOH. PETRO KOHLIO *die Ham-
rgiſche vermiſchte Bibliothec*, caet. Sex Partes iu-
formam Voluminis habent, prodiitque *tertium*,
id quidem vltimum, *a.* 1745. Cuiuis acceſſe-
nt Indices idonei. Omnium Auctorum Catalo-
ım hic loci exhibere non attinet: ſufficit inter
lebriores nominaſſe Magnum Cruſium, Ioh.

Car. Henr. Dreyerum, Ioh. Matth. Geſnerum, Alb. Hallerum, Chr. Aug. Heumannum, Ioh. Diet. Trekellium, Ioh. Henr. Pratie et Ioh. Diet. Wincklerum, ipſum etiam editorem, qui varia lectu digna adiecit. Praetermitto alios, non minus doctrinae praeſtantia commendabiles. Iuſtitutum erat, vt noua inuenta et cogitata patefierent cum in ſtudio theologico, iuridico, medico phyſicoque; tum in Philoſophia, Hiſtoria quacunque, Antiquitatibus, arteque critica. Ex omni hoc eruditionis genere ſpecimina proferuntur haud contemnenda, quaedam vero plane egregia. Plurimum tamen ſpatii explent Obſeruationes theologicae, Codicisque ſacri interpretationes. Intermiſcentur aliquoties Epiſtolae eruditorum nondum editae: non nunquam occurrunt quoque ſcripta, iam ante cognita, ideoque recuſa, ne multorum paullatim vſibus ſubducantur. Sub finem Partium problemata exſtant, in quibus ſoluendis occupata tum aliorum fuit induſtria. Varia exinde transtulerunt Belgae in nouum Diarium, quod publici iuris factum *L. B. a.* 1748. *in 8.* atque inſcribitur: *allgemeene oeffen School en Bibliothek der Geleerden.* Qua de re vid. *Berliniſche Biblioth. Vol. II. Parte 2. p. 269.*

Apud Hamburgenſes *a.* 1747. *in 8.* prodire porro coepit *Hamburgiſches Magazin, oder geſammlete Schriften zum Vnterricht und Vergnügen aus der Naturforſchung und den angenehmen Wiſſenſchaften überhaupt.* Auctores diuerſi, quos inter praecipuus dicitur ABRAH. GOTTH. KAESTNERVS V. C. olim Lipſienſis, nunc Gottingenſis Profeſſor, eo rem vtiliſſimam conſilio adgreſſi ſunt, vt maximi momenti ſcripta, quae in Commentariis Societatum eruditarum, a cultioribus gentibus conditarum, diſperſa leguntur, inque paucorum exſtant manibus

bus, lingua Germanica cum patriae noſtrae ciuibus communicarentur. De omni inſtituto ipſi ſic diſſerunt in *Praef. Vol. I.* praemiſſa: *In der Schriften der Academien der Wiſſenſchaften liegt ein Schatz, woraus unſere Nachkommen noch den Vorrath zu einem vollſtändigen Gebäude der Natur nehmen werden. Aus dieſem wollen wir unſern Landesleuten ein Kleinod nach dem andern hervor langen, damit wir ſie zu dem groſſen Lichte, welches die folgenden Zeiten erleuchten wird, vorbereiten, und ihnen inzwiſchen einen und den andern Strahl davon mittheilen mögen. Alles, was von der Oſtſee an, bis an das atlantiſche und mittelländiſche Meer in den Schriften der gelehrten Geſellſchaften hievon enthalten, und wegen ſeiner Seltenheit und der mancherley Sprachen den Deutſchen gröſtentheils unbekannt geblieben iſt; das wollen wir ihnen in der gegenwärtigen Sammlung nach und nach überſetzt, oder in einem Auszuge, mittheilen. Wir wollen aber ihre Einbildungskraft nicht mit algebraiſchen Rechnungen und krummen Linien erſchrecken; ſondern nur dasjenige daraus wählen, was am brauchbarſten und nützlichſten iſt, und ſich ohne dieſe Tiefſinnigkeiten verſtehen läſt. Wir nehmen die Naturlehre in ihrem weiteſten Vmfange, und wollen auch die Arzeneykunſt nach allen ihren Theilen darunter begreifen. Iedoch ſoll dieſelbe nicht unſer einziger Gegenſtand ſeyn. Die Haushaltungskunſt, die ſich gutentheils auf die Naturlehre gründet; die Geſchichte, wenn ſie eine wichtige Begebenheit in ſich faſſt, oder eine gewiſſe Schwierigkeit auflöſet; die angenehmen Wiſſenſchaften, wenn wir regelmäſſige und nützliche Stücke darinnen antreffen, ſollen gleichfalls von uns mitgenommen werden. Die eigenen Arbeiten unſerer Landesleute*

[redacted]

desleute wollen wir gar nicht ausſchlieſſen; ſondern wenn jemand in dieſen Wiſſenſchaften etwas Bemerckenswürdiges beſitzet, oder entdecket hat, geſetzt, daß es auch nur eine Beobachtung von einem klugen Landmanne wäre, und uns ſolches unter ſeinem Nahmen mittheilen will: ſo wollen wir es mit Danck annehmen und bekannt machen. Nur diejenigen werden ſich betrügen, die ein hertzbrechendes Liedgen auf ihre Doris gemacht haben, und das Andencken derſelben in unſern Blättern aufbehalten wollen. Dieſe mögen ein anderes Behältniß für ihre Kleinigkeiten und für ihr Nichts ſuchen. Exinde, praeter alia, intelligitur, nullum hic diſciplinis mathematicis concedere locum voluiſſe Auctores. At mutarunt paullo poſt ſententiam, et in *Praefat. Vol. II.* earum quoque ſe rationem eſſe habituros interdum, verbis ſequentibus declararunt: *Da wir bemercket haben, daß das Magazin bey Männern von höherem Geſchmacke einigen Beyfall gefunden; ſo haben wir den erſten Vorſatz aufheben, und den Mathematikverſtändigen das Recht einräumen müſſen, welches den Arzeneygelehrten ſchon beym Anfange dieſer Sammlung zugeſtanden iſt. Wir wiſſen mehr als zu deutlich, daß die Mathematik einer gründlichen Naturlehre eben ſo unentbehrlich, als ſie einer gründlichen Arzeneywiſſenſchaft iſt, und daß nur diejenigen Männer in dieſen beyden Wiſſenſchaften groß geworden ſind, welche ſich mit jener vorher genau bekannt gemacht haben.* Iam Volumen huius Operis tertium ac viceſimum proſtat. Singula Partes continent ſex, tabulis non nunquam aere expreſſis, rerumque Indice ornatas. Inter Germanorum ſcripta varia hic occurrunt, quae Kaeſtneriano ingenio debentur.

Eodem

Eodem anno *Gedani* prelo exiit *Preuſſiſche Sammlung allerley bisher ungedruckter Vrkunden, Nachrichten und Abhandlungen.* Volumina ſunt III. vltimo *a.* 1749. diuulgato. Quoduis ex Partibus duodecim conſtat. STRODTMANNVS in *den Beyträgen zur Hiſtorie der Gelahrh. Parte IV. p.* 35. Editorem dicit MICH. CHRISTOPH. HANOVIVM, Prof. Gedanenſem. Honorifica huius Collectionis mentio iniicitur a Lipſienſibus in *den gel. Zeit. a.* 1748. *p.* 539. tandemque additur: *Man ſiehet hieraus, wie trefflich die Rechte, die Geſchichte der Kirche, des Staats, und der Gelehrten, beſonders im Pohlniſchen Preuſſen, durch dieſe Nachrichten erläutert, verbeſſert, und ergäntzet werden können.*

Meliorum quoque Diariorum numerum augent ANT. FRANC. GORII, ornamenti Florentini, *Symbolae litterariae, Opuſcula varia, philologica, ſcientifica, antiquaria, ſigna, lapides, numiſmata, gemmas, et monumenta medii aeui, nunc primum edita, complectentes,* quibus magnam omnino gratiam ab elegantiorum ſtudiorum cultoribus iniit. Volumen I. atque II. *Florent. a.* 1748. *in 8. mai.* lucem adſpexit. *Anno* deinde 1749. diuulgatum eſt, et in *Actis Eruditorum Lat. eod. anno p.* 630. *ſq.* recuſum, *Programma de continuatione Symbolarum,* in quo Vir ſummus bona fide promittit Volumina XII. quidque in futuris Voluminibus ſex exſpectandum ſit, adcurate docet. Adiungit ſimul catalogum Opuſculorum, quae vel ipſe inſerere conſtituit, vel ab aliis hominibus doctis, ſecundum litterarum ordinem commemoratis, elaborata partim in manibus ſe habere iam, adfirmat, partim breui habiturum confidit. Quum autem luculenter pateat exinde, ampliorem eſſe talium ſcriptorum adparatum, quam vt in duodecim paruae molis Volumina redigi commode poſſit; Gorius, abſoluta Decade, incepit mox

mox alteram, cuius Volumina quatuor *Romae a.* 1751. et 1752. excuſa fuere. Cf. *Catal. Bibl. Bunauianae, Tomo II. p. 456.* An plura nunc Decadis II. Volumina proſtent, ignoro adhuc; ea eſt enim librorum Italicorum apud nos conditio, vt non facile, niſi in Bibliothecis inſtructiſſimis, rariſſime autem in tabernis, eorundem inſpiciendorum copia detur. Ipſe doctiſſimus STOSCHIVS, qui Vitam Gorii in *dem Neuen gelehrten Europa, Parte X. p. 301. ſq.* data opera deſcripſit, priora ſaltim Volumina quinque, quorum certe nouit editionem, recenſet. Nec multa tamen, ſi quae praetermiſſa abs me ſunt, reſtabunt, Editore a. 1757. e rebus humanis ſublato. Scripta exhibita modo Latine, modo Italice, plerumque tamen illa lingua, ſunt compoſita, et, praeter alia quantiuis pretii monumenta, multa etiam continent, quae Antiquitates eccleſiaſticas mirifice illuſtrant. Qua in re conſentientes habeo ad vnum omnes, ipſam licet Syllogen Gorianam legere mihi nondum contigerit. Passim accedunt figurae aeri inciſae.

Qui ſtudio oeconomico, noſtris temporibus egregie exculto, intentiori cura ſeſe dicarunt, iis non parum proderunt bina Diaria Lipſienſia, aetate quidem non nihil diſparia, ſed quae commode tamen coniungi hoc loco poſſunt. Primum ita inſcribitur: *Leipziger Sammlungen von allerhand zum Land- und Stadtwirthſchaftlichen Policey- Finantz- und Cameralweſen dienenden Nachrichten caet.* Pars prima *Lipſiae a.* 1743. *in 8.* prodiit, ac nuper vidi centeſimam ſeptimamque et quinquageſimam, quae Volumen XIV. inchoat. Promiſſi etiam ſunt haud ita pridem Indices vniuerſales in priora Volumina duodecim. Singula eorum Partes complectuntur duodecim, ac Praefatione atque Indice inſtru-

inſtructa ſunt. Auctor inſtituti eſt Vir harum rerum peritiſſimus, GE. HENR. ZINCKIVS, quem alii nonnulli ſuis ſymbolis adiuuare ſtuduerunt. Praeter varias Commentationes et Conſilia, ad Oeconomiae culturam adcommodata, ſcripta etiam huius generis indicantur quandoque et recenſentur, vna cum Vitis eorum, quorum ſunt magna in hoc ipſo ſtudio merita. Cf. *die Leipz. gel. Zeit. a. 1743. p. 261. ſq.* vbi tandem ita de Opere laudato iudicatur: *Einem ieden, der ein Liebhaber von Cammer- und Wirthſchaftsſachen iſt, wird dieſe gründliche Monathsſchrift angenehm, denen aber, die mit Land- und Ackerbau ſich beſchäftigen, unentbehrlich ſeyn.*

Alterum Diarium ſequutum eſt *ibidem a.* 1749. vocatumque *Oeconomiſche Nachrichten.* Verus eius parens eſt Vir perilluſtris. PETRVS L. B. AB HOHENTHAL, Lipſiae ſuae decus, cuius mihi iucundiſſima ſemper recordatio erit, quod contigit olim, ſtudia eius ac mores moderari. Is, adſcitis quibusdam ſociis, in hoc maxime animum defixit, talium ſtudiorum amore vehementer inflammatum, vt publice proponeret, quicquid ad agrorum, hortorum, vinearum, reique pecuariae; ſaltuum item ac piſcinarum culturam, nec non ad zythum coquendum, horumque omnium emendationem, ſpectat. Ex quo haud difficulter cognoſcitur, anguſtioribus, quam Zinckianum, hoc Diarium cancellis circumſcribi. Nec tamen cedit eidem grauitate rerum ac praeſtantia. Plenum eſt vtique inuentorum nouorum atque obſeruationum vtiliſſimarum, quae vel ipſis debentur Auctoribus, vel, ex monumentis exterorum prudenter delecta, Germanicum in ſermonem translata fuere. Duodecim Partes Volumen implent *in 8.* hisque ſemper Index accedit. Centeſima haud ita pridem Pars ac

triceſima ſecunda Volumen XI. abſoluit; cui vt ſuccedant longe plura poſthac, induſtria efficiet Hohenthaliana.

§. XIV.

In dictum ſupra *annum* 1749. incidunt adhuc natales *der Marburgiſchen Beyträge zur Gelehrſamkeit, nebſt den Neuigkeiten der Vniuerſitäten Marburg und Rinteln.* Quatuor Partes, Praefatione Viri illuſtris, IO. GE. ESTOR, et copioſo rerum Indice ornatae, non exiguae molis Volumen *in 8.* conſtituunt, quotannisque vnum promiſerant Auctores, inter quos cogniti ſunt Ioh. Arckenholtz, Aemil. Ludov. Hombergk zu Vach, Ge. Ern. Ludov. Preuſch, Iurium tunc Candidatus doctiſſimus, Ioh. Adam. Bernhard, Tabulario Hanouienſi praefectus, et ipſe laudatus Eſtor, qui licet occultare ſeſe voluerit, facile tamen, ni plane fallor, obductum retrahi velum poteſt. Sed poſt Partem quintam, quam *Marb. a.* 1750. accepimus, deferbuiſſe conatum credo: plures certe, quas diligenter in taberna non vna requiſiui, adipiſci haud licuit. Multa continent hae Symbolae inedita, eaque ad Ius patrium et publicum in primis Hiſtoriamque, ciuilem ac litterariam, pertinentia. Speciatim Haſſiae habita eſt ratio; ideoque et Edicta Principis, et res inter eruditos Marburgenſes, Rintelienſes, Caſſellanos atque Hanouienſes geſtae, diuerſis Capitibus exponuntur.

Oxonii a. 1750. *in 8. mai.* neſcio quo Auctore prodiit: *the Student, or the Oxford and Cambridge monthly Miſcellany.* Minora hic offeruntur Opuſcula, verſusque Anglici et Latini. Delecta ſunt quaedam ex omnibus litterarum humaniorum partibus, ne quid, pro varietate ingeniorum, deſideretur. Scripta, ſermone ſoluto exarata, modo critica ſunt, modo

modo ſatyrica, modo moralia, modo iocoſi, modo
ſerii argumenti, eaque omnia primum hic in lu-
cem, nec inſciis iis, a quibus originem habent,
proferuntur. Cf. *die Leipz. gel. Zeit. a.* 1752. *p.* 41. *ſq.*
Neſcio autem, an diu ſucceſſerit inſtitutum. In
Catalogo librorum FRID. OTT. MENCKENII *P. II. p.*
106. inueni tantum *ſedecim Numbers*, ſiue Particu-
las, quarum poſtremae *a.* 1751. editae fuerunt.
Decem tenue Volumen explent.

Adiungo huic longe vtilius apud nos Diarium,
ſcilicet illuſtris Viri, FRID. CAROLI MOSERI *kleine
Schriften, zur Erläuterung des Staats- und Völker-
Rechts, wie auch des Hof- und Cantzley-Ceremoniels.*
Vol. I. *Frf. ad M. a.* 1751. *in* 8. diuulgatum eſt.
Inſcriptio Operis iam ſatis docet, quo potiſſimum
conſilio celeberrimus Auctor hoc ipſum ſuſceperit.
Commendandum igitur de meliori eſt iis, qui in
aulis verſantur, Principumque negotia tractant.
Selecta ſunt autem talia capita, quae nemo vel te-
tigit ante, vel vllo veritatum inter ſe, et cum
principiis ſuis connexarum, ordine propoſuit. Iu-
ra ſigillatim Legatorum in omni Europa ſolidius
copioſiusque, quam factum eſt ab aliis, explicare
ſtudet Moſerus. Idem quouis bimeſtri peracto Vo-
lumen promiſit, quod et praeſtitum initio: deinde
vero neſcio quae cauſſae morae non nihil ac tardi-
tatis attulerunt. Anno enim 1759. Volumen de-
num octauum accepimus. Plura exſpectant eius-
modi rerum amatores, exſpectant quoque Indices,
quorum bis facta ſpes eſt. Nunc ii accedent forſi-
tan vna Decuria abſoluta.

Multa in rebus mathematicis, phyſicis, medi-
cis, atque hiſtorico- philologicis praeclara docent
*Commentarii Societatis Regiae Scientiarum Gottingen-
ſis*, qui ſtudio V. C. IOH. DAV. MICHAELIS ad-

 huc

huc diuulgati ſunt. Tomus primus *Gottingae a.* 1752; alter *a.* 1753; tertius *a.* 1754; quartus *a.* 1755. *in 4. cum fig. aen.* lucem vidit. Tanta eſt in hiſce ſtudiis doctrina Halleri, Segneri, Hollmanni, Kaeſtneri, Mayeri, Gesneri, Erneſtii, ipſius Michaelis, et aliorum Obſeruationum Auctorum, vt ex eorundem ingenio non niſi nouae veritates, vel antea haud ſatis expoſitae, naſcantur. Itaque in Commentariorum etiam Voluminibus laude, qua florent, digna obtulerunt.

In Weſtphalia docti quidam Viri Diarium adornarunt, hoc titulo inſignitum: *Weſtphäliſche Bemühungen zur Aufnahme des Geſchmacks und der Sitten.* Lectu iis erit iucundiſſimum, quibus elegantiores litterae in deliciis ſunt. Quoduis Volumen Partes complectitur ſex, primaque *Lemgouiae a.* 1753. *in 8.* prodiit: quarta vero ac viceſima, quae *Volumini IV*, eidemque poſtremo, clauſulam imponit, *ibid. a.* 1755. Ipſi Auctores de inſtituto ſic diſſerunt in *Praefat.* Parti I. praemiſſa: *Unſere Bemühungen ſollen ſich, auſſer dem Geſchmacke, auch auf die Sitten erſtrecken. - - - Alle mögliche Arten der Abhandlung ſollen uns dazu dienen. Bald werden wir ernſthaft, bald aufgeweckt und beluſtigend ſchreiben. Erzählungen, Briefe, Geſpräche, Betrachtungen, Characters, Fabeln, Träume, Ueberſetzungen, und mit einem Worte, allerley Auffätze werden willkührlich mit einander abwechſeln.* Inſpexi olim ſchedas haſce, quantumque memoria repetere lecta poſſum, varias etiam librorum recenſiones criticas deprehendi.

Ad *annum* quoque 1753. referri origo debet *des allgemeinen Magazins der Natur, Kunſt und Wiſſenſchaften.* Opus *Lipſiae in 8. mai.* excudi ſolet. Certa quaedam doctorum hominum ſocietas illud

ipſum

ipſum eo adgreſſa eſt conſilio, vt praeſtantiſſimae Obſeruationes, argumenti maxime phyſici, quae in exterorum pariter et Germanorum Commentariis vel rarioribus, vel ſaltim pretioſis, diſperſae inueniuntur, patria lingua legi, communemque ad vtilitatem adhiberi a plurimis poſſent. Multa igitur hic obuia ſunt ex *Transactionibus Anglicanis*, aliisque huius gentis Ephemeridibus, ex *Commentariis Bononienſibus*, *Academiarum Petropolitanae, Berolinenſis et Gottingenſis*, *ex Muſeo Heluetico*, *Iournal Oeconomique*, *Saggi di diſſertazioni academiche di Cortona*, *Raccolta d' Opuſcoli ſcientifici e filologici* caet. deſumta, paſſimque interpretum notis illuſtrata. Quaelibet Pars mediocris Voluminis formam habet. Decima prodiit *a.* 1758. Nonnunquam intermixtae ſunt tabulae aeneae. Cf. *die zuverläſſigen Nachrichten*, *Vol. XVI. Parte 185. p. 352. ſq.* et *Götting. gel. Zeit. a.* 1753. *p. 739. ſq.*

Ad continuandam, quae ſupra §. V. memorata fuit, Bibliothecam Lubecenſem *eodem anno Lubecae*, ſtudio FRID. IOACH. SCHNOBELII, IOH. HACKII, Sacerdotum, et IOH. DAN. OVERBECKII, Conrectoris Lubecenſis, prodire coepit *Noua Bibliotheca Lubecenſis*, labor Theologiae, et in primis artis exegeticae, ſtudioſis potiſſimum conſecratus. Non nulla tamen, vt in priori Bibliotheca litterariae Hiſtoriae capita, eaque haud contemnenda. occurrunt, v. g. *Seelenii* Notitia libri rariſſimi, *Speculum humanae ſaluationis* inſcripti, caet. Quatuor et hic Volumina Tomum implent primum *in 8.* eleganti clariſſimi Overbeckii Praefatione ornatum: cum altero autem, *a.* 1757. abſoluto, finitum eſt hocce negotium, cuius in locum ſucceſſere, auctoribus doctiſſimis Viris, OSTERMEIERO et SCHNOBELIO, Sacerdotibus, atque IOH. DAN. OVERBECKIO, *Miſcellanea Lubecenſia.* Volumen I. *Roſtoch.*

et *Wiſmar. a.* 1758. alterum 1759. *eadem forma* eſt productum. Quoduis vndecim explet plagulas.

Iis, qui Iurisprudentiam tractant, et cum re litteraria coniungunt, de meliori commendari debent *die Halliſchen Beyträge zu der juriſtiſchen gelehrten Hiſtorie.* Architectus iucundiſſimi huius Diarii eſt illuſtris Fridericianae Anteceſſor, DANIEL NETTELBLADT, vti aperit ipſe in *Praef. Vol. II.* praefixa. Pauca ſaltim initio aliorum induſtria ſuppeditauit, ſcilicet *Parte I. art. 2. et 4; Parte II. art. 3;* ac *Parte III. art. 2.* Prima Pars lucem vidit *Halae M. a.* 1754. *in 8.* quatuorque in Volumen ſunt redactae, Indice rerum praecipuarum inſtructum. Iam haec ſcribenti Pars decima, quae Voluminis tertii ſecunda eſt, ante oculos verſatur, ac verendum omnino, ne hoc propediem vltimum ſit, niſi, quod ſpero, plauſus publicus remittentem paullatim ardorem excitet rurſus innouetque. Triplex autem Operis dos eſt; reſpicitur enim partim ad Hiſtoriam Iurisprudentiae, partim ad Biographiam, partim ad Bibliographiam iuridicam. Pleraeque Commentationes nouae ſunt: nonnullae tamen recuſae etiam, ſi difficulter hac aetate comparari queant. Pertinent huc, quae LVDOV. AVG. WÜRFFELIVS *de Tiberio Coruncanio;* ADR. STEGERVS et CHRISTOPH. WOLLIVS *de Vlpiano, eiusque Hebraiſmis;* CAR. OTTO RECHENBERGIVS *de origine et hiſtoria Profeſſionis de V. S. et R. I. in Academ. Lipſienſi;* MICH. HENR. GRIBNERVS *de incrementis, quae proximis temporibus ſenſit Iurisprudentia,* ac *de titulis veterum Ictorum, quum Iuris auctores, conditores, adpellantur;* CAROL. FRID. SCHOEPFIVS *de Sagi-Baronibus in Mallobergiis* olim ſcripſerunt. Inter praeſtantiſſimorum, quos mors dudum viuentium eripuit numero, Ictorum vitas, diligenter expoſitas, nec ita obuias alibi, referri merito debent Re-

latio

lationes de Franc. Duareno, Caſp. Zieglero, Corn. van Eck, Henning. Goden, Hieron. Schurffio, Melch. Klingio, Ioh. Sam. Heringio, Arnoldo Vinnio. Singulis Partibus adiuncta eſt cum recentiſſimorum, quae ad Hiſtoriam Iurisprudentiae litterariam faciunt, ſcriptorum, tum Nouorum iuridicorum Halenſium enumeratio.

Longiſſimam omnino aetatem merebantur *die wöchentlichen Franckfurthiſchen Abhandlungen, zu Erweiterung der nothwendigen, brauchbaren und angenehmen Wiſſenſchaften.* Per *annum* 1755. ſingulis hebdomadis plagula *in 8. Francof. ad Moenum* edita, omnesque deinceps titulo vniuerſali in tabernas productae librarias fuerunt. Argumenta, quae pertractantur, deſumta potiſſimum ſunt ex Iure gentium et publico, ex Philoſophia morali, atque ex Scientia Politiae et Oeconomiae. Moderator inſtituti fuit FRID. CAROL. MOSERVS, Vir ſcriptis limatiſſimis celeberrimus, cuius Commentationes in fine libri ſimplicis ſtellulae ſigno notantur. Parentem, IOH. IAC. MOSERVM, indicant, quibus triplex eſt ſtellula ſubiecta: caeterae, duplici diſtinctae, auctorem mihi haud cognitum habent. Eae, quas Moſerus, filius, dedit, et propter delectum rerum, et propter venuſtatem ſtili, mirifice Lectoribus placebunt. Dolendum igitur, fructus hoſce, quos multi ſibi promiſerant vberrimos, in ipſa ſtatim herba eſſe ſuppreſſos. Cauſſas *in Epilogo* Diarii ſequentes adfert laudatus Moſerus: *Die Vmſtände derer, welche daran den mehreſten Antheil haben, und die ſie zu wo nicht wichtigern, iedoch dringendern Geſchäften abrufen; der Mangel der Mitarbeiter, die bey einer Schrift unumgänglich erfordert werden, welche ſich ſo mancherley Arten von*

 Leſern

Leſern angenehm und brauchbar machen ſoll, und zum Theil auch der herrſchende Geſchmack hieſiger Gegend, wo vielleicht ein Journal von Wein- und Waaren-Preiſen, und eine pragmatiſche Geſchichte der neueſten Banquerouts und der hangenden Proceſſe (dann wir haben zwar laufende Gelder, aber keine ſolche Iuſtitz) dem Verleger mehrern Abgang, als eine chriſtliche Sittenſchrift, zuwege bringen würde, machen dieſer Schrift ein kurtzes Ende.

Agmen hoc amplificat *das Bremiſche Magazin, zur Ausbreitung der Wiſſenſchaften, Künſte und Tugend von einigen Liebhabern derſelben mehrentheils aus den Engliſchen Monathsſchriften geſammelt und herausgegeben.* Principem huius Diarii curam ſuſtinet, quantum ego quidem ſciam, Vir doctiſſimus, IOH. PHIL. CASSEL, factumque rei initium eſt *anno* 1756. Rationem inſtituti luculenter docet adſcriptus iam titulus Germanicus. Argumenta Obſeruationum, ex Anglicis plerumque Ephemeridibus translatarum, mixta ſunt, vt multos adliciant Lectores. Itaque inueniuntur hic, quae ad Philoſophiam naturalem ac moralem, quae ad Medicinam, quae ad Antiquitates et rem criticam, quae ad Hiſtoriam litterariam caet. ſpectant. Adiecta ſimul ſunt loca, ex quibus depromta fuere ſingula. Sub finem autem Partis memorantur libri, nouiſſime apud Anglos excuſi. Tres Partes implent iuſtae molis Volumen *in 8. annoque* 1759. abſolutum eſt Volumen tertium, cui vt Editores, boni publici ſtudioſiſſimi, longe plura ſuccedere iubeant, eo magis optandum, quo rarius Ephemerides Anglicae vel acquiri, vel legi in Germania poſſunt.

Nuper-

Nuperrime demum inſpicere contigit Viri celeberrimi, IOH. DIETER. WINCKLERI, iam Theologi Hamburgenſis, *Anecdota Hiſtoriae eccleſiaſticae nou-antiqua*, *oder Sammlung ungedruckter gelehrter Merckwürdigkeiten*, caet. Quae quum iuſto indicare loco non amplius mihi ſit integrum, hic ſatius eſt eadem ſubnectere, quam plane tranſire ſilentio. Pars I. et II. *Chemnitii a.* 1751. ſequentes ab *anno* 1754. *Brunſuigae in 8.* prodierunt. Sexta, cum Adpendice ac rerum Indice, Volumen primum terminat. Septima Pars, Voluminis II. prima, *anno* 1759. eſt exhibita. Profert autem diligentiſſimus Wincklerus partim ex ſuis, partim aliorum ſcriniis, varia memorabilia, largaque manu notas interſpergit, maxime litterarias. Non nulla horum Anecdotorum ſuppeditauit, vt exemplo vtar, ſumme reuerendus ſacrorum Luneburgenſium Antiſtes, IOH. IVST. EBELINGIVS. Dubium non eſt mihi, quin Hiſtoriae eccleſiaſticae cultores auide exſpectent inſtituti praeclari prorogationem. Manum nunc retraho a labore, qui, vix dictu eſt credibile, quantum temporis eripuerit mihi, quantum moleſtiae attulerit. Reſtare adhuc inſignem Diariorum copiam, haud ignoro: locum tamen hic omnibus dare nec potui, nec volui. Satis enim ſpatii iam occupauit hocce Caput in Bibliotheca ſelecta, tantumque abeſt, vt addere plures eiusmodi libellos liceat, vt deſecandi potius nonnulli eorundem videantur. Multi etiam indigni ſunt, meo quidem iudicio, qui ſtudioſius recenſeantur, atque ex tenebris in hanc ſaeculi lucem procedant. Plerique certe, a me, quantum in poteſtate mea ſitum fuit, adcuratius deſcripti, praeſtantiſſimorum, ni plane fallor, Diariorum laudem habent; a quibus vero ſi praetermiſſa quaedam excluſerim, facile culpae me veniam ab aequo Lectore ſpero

 impe-

impetraturum. Malui aliquam eorum partem omni cura ſtudioque proponere, quam horum ingredi veſtigiis, qui ante me horrendam Diariorum farraginem leui brachio, iudicioque nonnunquam deſtituti, corraſerunt.

CAPVT SEPTIMVM

DE

SCRIPTORIBVS VITARVM.

§. I. *Inſignis Biographiarum vtilitas. Quidnam in iis ſit obſeruandum. Diuiſio Biographorum.*

§. II. *Scriptores biographici vniuerſales in genere, cum primis chronologici.*

§. III. *Scriptores vniuerſales inter* Italos;

§. IV. *Scriptores vniuerſales inter* Gallos;

§. V. *Scriptores vniuerſales inter* Germanos;

§. VI. *Scriptores vniuerſales inter* Anglos *et* Belgas *ſpeciatim.*

§. VII. *Biographi particulares certarum nationum, vbi primum de vitis eruditorum* Ebraeorum, *aliorumque* Orientalium, Graecorum *item ac* Romanorum.

§. VIII. *Biographi* Italorum *in genere.*

§. IX. X. *et* XI. *Biographi* Italorum *in ſpecie.*

§. XII. *Biographi* Germanorum *et* Heluetorum *in genere.*

§. XIII. XIV. XV. *et* XVI. *Biographi* Germanorum *in ſpecie.*

§. XVII. *Biographi* Gallorum *in genere.*

§. XVIII. *Biographi* Gallorum *in ſpecie.*

§. XIX. *Biographi* Hiſpanorum *ac* Luſitanorum.

§. XX. *Biographi* Anglorum, Hibernorum *et* Scotorum.

§. XXI. *Biographi* Belgarum.

§. XXII. *Biographi* Polonorum, Boruſſorum, Liuonum *et* Hungarorum.

§. XXIII. *Biographi* Suecorum *ac* Danorum.

§. XXIV. *Biographi certarum dignitatum et Ordinum, inter quos primo Scriptores de* Pontificibus *et* Cardinalibus doctis.

§. XXV. *Biographi de claris Viris Ordinum* Auguſtiniani *et* Benedictini.

§. XXVI. *Biographi de claris Viris Ordinum* Dominicani *et* Franciſcani.

§. XXVII. *Biographi de claris* Carmelitanis *et hominibus e* Soc. Ieſu.

§. XXVIII. *Biographi eorum, qui*

certas ſcientias artesue profeſſi ſunt, et primum quidem antiquiores ſcriptorum eccleſiaſticorum.
§. XXIX. *et* XXX. *Biographi* ſcriptorum eccleſiaſticorum *recentiores.*
§. XXXI. *Vitae* Theologorum *ex recentiori aetate.*
§. XXXII. *Vitae* Ictorum *antiquorum.*
§. XXXIII. *Vitae* Ictorum *recentiorum.*
§. XXXIV. *Scriptores de Vitis* Medicorum.
§. XXXV. *Scriptores de Vitis* Philoſophorum *antiquorum.*
§. XXXVI. *Vitae recentiorum* Philoſophorum.
§. XXXVII. *Biographi* Mathematicorum.
§. XXXVIII. *Biographi* Hiſtoricorum.
§. XXXIX. *Biographi* Poetarum et Oratorum.
§. XL. *Scriptores de Vitis* Muſicorum, Pictorum, Sculptorum, Architectorum *ac* Typographorum.
§. XLI. *Biographi certi* temporis.
§. XLII. *De Biographis* ſingularibus, *iisque, qui* ſuam ipſi *Vitam expoſuerunt.*
§. XLIII. *Collectores* Epitaphiorum, *et Inſcriptionum ſepulcbralium.*

§. I.

Praecipuam Hiſtoriae litterariae partem Vitarum conſtituere ſcriptores, iam olim recte dixit MORHOFIVS in *Polyh. Tomo I. lib. 1. cap. 19. princ. Quum enim*, pergit, *duplex proficiendi in litteris via ſit, altera per praecepta, altera per exempla; haec poſterior priori praeferenda omnino eſt, quo magis ipſe vſus in rem praeſentem deducit. Prout enim incidimus in vitam vel Philoſophi, vel Icti, vel Medici, vel Politici; ita multa diſcimus, quae ad ſcientias illas ſpectant, e* τύπῳ *illo* περιςατικῷ, *ſingularia, de quibus nunquam cogitarunt, qui praecepta tantum proponunt. Ex illis arcana quaedam colligi poſſunt, quae non ſcientiam tantum, ſed et prudentiam hominis litterati augent. Vt enim in vita ciuili, ita quoque in vita hominis litterati, prudentia quadam opus eſt in omni negotio. Conuerſationis ſane eruditae ratio e vitis virorum doctorum formari quam maxime poteſt.* Accedit, Vitas

tas hominum ingenio doctrinaque illuſtrium legendo, non ſolum praeiudicium, vt vulgo dicimus, auctoritatis antiquitatisque ſenſim exui, ſed cognoſci etiam, quanti Viri, Muſarum ope ac beneficio, euaſerint, adeoque alios, vt ſimilia tentent, incitari. Cf. HEVMANNI *Conſp. Reip. litt. Cap. I. §. 4.* Idem breuiter docet *Cap. VII. §. 1.* quidnam in perfecta Vitae deſcriptione ſit obſeruandum. Haec omnino eiusmodi digna eſt laude, quae primo familiam Viri docti, natiuitatem, educationem, peregrinationes, quo et referri debent ſcholae et Academiae, in quibus litteris didicit, munera, coniugium liberosque, fata ſingularia, morbos obitumque, praecipue vero ingenium, mores ac viuendi rationem exponit; deinde ſtudia eius litteraria, commercium epiſtolicum, controuerſias litterarias, ſcripta non edita ſolum, adiecto loco, anno formaque, qua prodierunt, ſed etiam nondum excuſa, itemque adfecta, diligenter commemorat. Paullo fuſius haec ab Heumanno adlata repetiit Clar. CHR. FRID. GE. MEISTERVS in *Diſſ. epiſtol. de vtilitate, virtutibus et naeuis Hiſtor. litt. biographicae Gottingae* 1742. *in 4.* Exempla Vitarum eiusmodi, quae magni aeſtimantur vtique, infra producere animus eſt. Iam id adhuc tangere licebit, an in Vitae deſcriptione indulgendum ſit etiam rerum minimarum recenſioni? Damnauit hoc ROLAND. MARESIVS *lib. II. epiſt. 5.* et *epiſt. 44.* In eiusdem *libri epiſt. 25. p. 366. edit. Lipſ.* Germanos praecipue vituperat, quod ex his quidam eorum, de quibus ſcribunt, parentes referant, diem, et aliquando horam, qua nati ſint, et talia, quae in Regibus ſolum, et in Viris maxime illuſtribus, requirantur. In quo non ſequi eos, addit, Suetonium, optimum auctorem, qui in libellis de claris Rhetoribus et Grammaticis, relictis eius-

modi

li inutilibus ea tantum, quae ad rem faciunt,
ıcta, nempe de eorum conditione fortunaſ, de
ıtis, et aliis rebus maxime notabilibus. Sed, prae-
MORHOFIVM *l. c.* inſpiciendum, data opera
eſium refutare ſtuduit CHRIST.
chediaſmate, *quo in genere de eruditorum Germa-*
m vitis contra iniquas nonnullorum Gallorum cen-
s, in ſpecie de Βιογραφοις *Germanorum, contra*
Mareſii iudicium agitur. Prodiit *Lipſiae a.* 1707.
. inſertumque poſtea eiusdem *Miſcellaneis ſacris*
ruditis, ibid. eademque forma a. 1715. exhibitis.
no interim, non prorſus a mente deſertus, pru-
ter verſabitur in vita deſcribenda, nec ita mo-
ſedulus erit, vt omnia, quae ſunt puerilia et
ota, interſerat. Nemo certe riſum tenere pot-
, qui Beniam. Bieleri legerit vitam, vel ELIAE
D. SCHMERSAHLII, illam obuiam in RATH-
II *Geſchichten ietzt lebend. Gel. Parte IV. p.* 523. *ſq.*
c itidem Germanice *Langenſaltzae a.* 1758. *in 8.*
tibus IV. editam, de qua vid. *die Götting. Anzeig.*
gel. Sachen a. 1759. *Parte LXIII. p.* 558. *ſq.* et *Par-*
XXXVIII. p. 1199. Quantum hic nugarum! Non
icile foret, plura congerere exempla: at nolim
brones irritare. Diuiditur Hiſtoria litteraria
graphica in *vniuerſalem, particularem,* et *ſingula-*
. Vniuerſalis vel omnium, quotquot ab orbe
ıdito ad recentiſſima vsque ſaecula innotuere,
orum doctorum vitas continet, vel certae ſal-
ı patriae, diſciplinae, aetatisue non habet ra-
ıem: particularis tales proponit eorum, qui
tam gentem, vel vrbem, certum ordinem, cer-
ı diſciplinam, vel artem, certum item tempus
ıſtrarunt: ſingularis denique eſt, ſi vnius tan-
n vita recenſeri ſolet. De his omnibus commo-
, quantum rerum copia permittet, methodo
nc agemus.

§. II.

§. II.

Operoſus admodum fuit PHIL. LABBEVS in deſignandis Scriptoribus, qui Elogia et Vitas clarorum hominum cum generatim, tum certarum nationum Ordinumque, imo particulares etiam, compoſuere. Factum id in *Bibliotheca* eius *Bibliothecarum*, aliarum ſimul rerum fertili, quae primum *a.* 1653. cum Specimine nouae Bibliothecae MStor. librorum, deinde curis ſecundis perpolita *anno* 1664. *in* 4. *Pariſiis*, adiecta Bibliotheca nummaria et Mantiſſa antiquariae ſupellectilis; praeterea *Rothmagi a.* 1678. *in* 8. SELDENI libello *de nummis* auctior; denique *Lipſ. a.* 1682. *in* 12. prodiit. Singulos Scriptores ordine alphabetico, ſecundum cuiusque praenomen, recenſet Labbeus, at non ſine multis erroribus, ſiue nomina ſpectaueris Auctorum et librorum titulos, ſiue ipſa ſcripta, quae aliud haud raro inſtitutum habent, quam vt hic occupare locum poſſent. Quod quum probe perſpiceret ANTON. TEISSERIVS, emendatiorem longe nouisque ſubſidiis inſtructiorem is parauit editionem, *Geneuae anno* 1686. *in* 4. *mai.* ita productam: *Catalogus Auctorum, qui librorum Catalogos, Indices, Bibliothecas, Virorum litteratorum Elogia, Vitas, aut Orationes funebres, ſcriptis conſignarunt: cum* PHIL. LABBEI *Bibliotheca nummaria, et Mantiſſa antiquariae ſupellectilis.* Fundamento vtique Labbeano niti hoc Opus, dubio caret: ex titulo tamen, niſi et Praefatio legatur, facile credendus eſſet ſolus Teiſſerius architectus eiusdem. Deleuit is iniurias contra Proteſtantes ſimul, quae apud Labbeum paſſim occurrunt. Acceſſit poſtea *ibid. a.* 1705. *Auctarium*, in quo ſupplentur quidem antea omiſſa, ſed complura etiam typothetarum menda irrepſere. Cf. *Supplementa ad Acta Erud. Tomo II. p.* 5. et REIMMANNI *Catal. Biblioth. Tomo II. p.* 82. *ſq.*

vbi

vbi nec ea ſunt neglecta, quae iure Teiſſerio vitio vertuntur. Poſt huncce veluti Prologum accedamus ad ipſos Biographos vniuerſales, quo et Elogiorum Scriptores, Iconumque Editores, referendi. Primum quodammodo inter eos locum obtinet PETR. OPMEERVS, Amſtaelodamenſis, quippe qui ſcripſit *Opus chronographicum Orbis vniuerſi, a mundi exordio vsque ad a.* 1570, continuatum deinde vsque *ad a.* 1611, quo ipſo *Antwerp. Tomis II. in fol.* per LAVR. BEYERLINCKIVM eſt typis impreſſum. Optima haec editio et rariſſima. Cf. FELLERI *Monum. ined. Trimeſtri VII. p. 421. ſq.* Maxima laboris pars Hiſtoriam quidem ciuilem complectitur; at inueniuntur tamen in eo Icones etiam et Elogia Pontificum caet. Virorumque illuſtrium. Vſus Operis hodie perexiguus eſt, praecipue quum Opmeerus, morte praeuentus, vltimam ei limam adferre non potuerit. Addenda IOH. IAC. FRISII *Bibliotheca Philoſophorum claſſicorum Auctorum chronologica*, caet. Liber *Tiguri a.* 1592. *in 4.* excuſus, deinde inſertus IANI GVALTERII, i. e. GRVTERI, *Chronico Chronicorum eccleſiaſtico*, *Tomo II. p. 820. ſq.* Centum quoque exemplaria *Hamburgi*, *anno* circiter 1655. Auditorum gratia, ſuo aere PETR. LAMBECIVS edidit. Scriptores autem non philoſophos tantum, quos indicat titulus, ſed alios pariter, qui a mundi origine, vsque ad annum 1540. inclaruerunt, recenſet Friſius, eosdemque per temporum ſeriem diſtinguit, vbi vixerint, et quid ſcripſerint, breuiſſimis exponens. Nec ſatis tamen ea in re verſatus eſt diligenter, iamque LAMBECIVS in *Prolegomenis ad Prodrom. Hiſtor. litter.* oſtendit, vilioris hunc eſſe librum conditionis. *Haec quidem*, ait, *Bibliotheca inſcriptione ſua aureos mihi pollicebatur montes, adeo, vt, quod quaeſiueram, certo iam crederem me inueniſſe; verum vbi Opus illud penitius inſpexi,*

ſpexi, *pro theſauro*, *vt aiunt*, *carbones*, *et pro virgine ceruam repperi.* Comprobat haec dicta variis argumentis. Primum enim in Chronologia fallitur Auctor ſaepius, multosque modo antiquiores, modo iuniores, quam re ſunt vera, reddit; deinde ſcripta ſpuria ac ſuppoſita haud raro ſincera habet atque genuina; tandem diuerſos eiusdem nominis homines vbiuis propemodum confundit, vnumque cum altero imprudenter permiſcet. Cf. HEVMANNI *Acta Philoſ. Tom. I. p. 720. ſq.* Caeterum exemplar manu ſcriptum *Bibliothecae Friſianae*, ab Lambecio ſuppletae, correctae, ac Diſſertationibus aliquot illuſtratae, e Mayeriana olim in IOH. B. MENCKENII Bibliothecam tranſiit, teſte *Catalogo p. 834. edit. ſec.* Hoc ſaeculo meliora nobis producta ſubſidia fuere. Quod enim, ſub initium eius, ſcripſerat STRVVIVS *Introd. in not. rei litt. Cap. VII. §. 2.* his verbis: *Multi quidem vſus eſſet*, *ſi Opus biographicum haberemus*, *in quod congeſtae Vitae eruditorum*, *quotquot poſſunt haberi*, *et quae ad litterariam notitiam faciunt*, id poſt KOENIGII *Bibliothecam veterem et nouam*, de qua ſupra *Tomo I. p. 82. ſq.* fuſius dixi, nunc praeſtitum feliciter eſt *Lexico Eruditorum Lipſienſi*, Germanice exarato, primumque laudati MENCKENII auſpiciis, et variorum, praecipue IOH. DAN. IACOBI, induſtria *Lipſ. a.* 1715. edito, poſtea IOECHERI calamo ita perpolito auctoque, vt nunc *Tomos IV. in 4. mai.* expleat. Poteſt hoc vere Opus biographicum vniuerſale adpellari; quamquam concedo non inuitus, complura emendari adhuc debere addique, et largiſſimum ſupereſſe omnino, poſt meſſem Ioecherianam, ſpicilegium. Tale cum eruditis communicare inceperat CHRISTIAN. ERN. HAVBERVS, cuius *Beytrag zum Ioecheriſchen Gelehrten Lexicon Hafn. et Lipſ. a.* 1753. *in 8.* prodiit. Breuis hic, triumque ſaltim plagu-

gularum, libellus inſertus eſt deinde IOH.
TTL. GVIL. DVNCKELII Collectioni. Maiora
ppe is fuit molitus, vt Lexicon hoc perfectius
jue redderetur. Inſcriptio ſequens eſt laboris
bandi: *Hiſtoriſch- critiſche Nachrichten von
ſtorbenen Gelehrten und deren Schriften, inſon-
heit aber denenjenigen, welche in der allerneueſten
gabe des Ioecheriſchen allgemeinen Gelehrten-Le-
ons entweder gäntzlich mit Stillſchweigen übergan-
, oder doch mangelhaft und unrichtig angeführet
den. Cöthen 1753. ſq. in 8.* Partes quatuor iuſti
ent formam Voluminis, Auctorum Indice, mul-
jue acceſſionibus et obſeruationibus nouis in-
cti. Iam haec ſcribenti ad manus eſt Volumi-
III. Pars tertia. Non iniquam autem credo
tentiam in *den Leipz. gel. Zeit. a. 1758. p. 671.*
haec: *Wir haben bemerckt, daß der Verfaſſer,
vie faſt alle bisherigen, die von Gelehrten und ih-
Schriften geſchrieben haben, mit dem Nahmen
s Gelehrten zu freygebig iſt; daher dann Männer
unterlaufen, deren Lebensläufe der gelehrten
lt ſehr gleichgültig ſeyn können, und deren Schrif-
ſo gar manchen Buchhändler und deſſen Erben ſeuf-
machen.* Quae monita fuerant in KOHLII *Ham-
g. Bericht von gelehrten Sachen a.* 1753. *p. 686.*
ea reſpondit Auctor doctus in *Praefatione Parti
Vol. I.* praefixa. Inſignem quoque ſupple-
ntorum et emendationum huius Lexici cauſſa,
logen parauit Clar. LESSINGIVS, quam vero
ous Ioecheri futuris, vti accepi ab Amico, re-
iit. Specimen interim lucubrationum illius
eritur in ſcriptis eiusdem minoribus Germani-
, *Parte II. p. 225. ſq.* Varias Decades erudito-
n, qui Luſatiam ſuperiorem illuſtrarunt, et in
Lexico

Lexico Ioecheriano fruſtra quaeruntur, Diurnis Dresdenſibus (*wöchentlichen gelehrten Anzeigen*) *anni* 1755. inſeruit IMMANVEL. FRIDER. GREGORIVS. Nec hoc praetereundum eſt loco, *Berolini a.* 1756. *in 8. mai.* lucem adſpexiſſe *Leben und Schriften verſtorbener, beſonders auswärtiger Gelehrten, welche in dem allgemeinen Gelehrten-Lexico theils noch nicht ſtehen, theils unvollſtändig beſchrieben ſind.* Parens huius partus, IOH. MART. MEYLINGIVS, ex Dedicatione cognoſcitur. Plures is ipſe promiſit ſymbolas, haud ingratas certe futuras litterariae Hiſtoriae ſtudioſis. Reliqua, de Lexico Menckenio-Ioecheriano quae addi poſſent, iam nec lubet, nec decet repetere. Diſſerui enim de hoc Opere in *Tomo I. p. 84.* Huc et pertinent GE. CHRISTOPH. HAMBERGERI V. C. *zuverläſſige Nachrichten von den vornehmſten Schriftſtellern vom Anfange der Welt, bis aufs Iahr 1500.* Pars *prima*, quae Scriptores ante natum Seruatorem exhibet, *Lemgouiae a.* 1756:. Pars *altera*, tales a Chriſto nato, vsque ad ſaeculum IV, recenſens, *ibid. a.* 1758. *in 8. mai.* diuulgata eſt. Auctor doctiſſimus, cui ſemper vti licuit locupletiſſima Gottingenſis Academiae Bibliotheca, ſatisfecit omnino exſpectationi Lectorum, ideoque caetera, quae reſtant, ſine dubio abſoluet.

§. III.

Pergamus ad eos Biographos vniuerſales, qui, neglecto longiori Chronologiae ordine, variorum eruditorum Vitas collegerunt. Scenam aperiant Itali. Primus eorum, quantum ſciam, eſt PAVL. IOVIVS, cuius exſtant *Elogia Virorum litteris illuſtrium.* Saepius, poſt editionem *Venetam*, primam, quantum ſcio, hodieque rariſſimam, *a.* 1546. *in f.* adornatam, lucem vidit Opus, v. g. *Antwerp.*

Antwerp. a. 1557. Baſil. anno 1567. et 1571. in 8. at ſine [conibus, *ibid. 1577. in* f. *cum fig. ligneis*, haud inele-gantibus. Habemus etiam HIPPOLITI ORII ver-ſionem Italicam, inter libros minus obuios refe-rendam, *Florent. a. 1552. in 4.* de qua vid. *Theſaur. Bibliothecalis, Vol. I. p. 70.* Repetita fuit *Venetiis a. 1558. in 8.* teſte *Catal. Bibl. Chriſtiae R. II p. 399.* Du-centi fere deſcripti ſunt Viri eruditi, quorum ima-gines Comi collegerat Iouius in Muſeo ſuo. REIM-MANNVS in *Catal. Bibliothecae, T. II. p. 37.* hoc de dicto Opere iudicium tulit: *Viros ab auorum me-moria, publicatis ingenii foetibus claros, ea ſerie re-citat, quam aetatis ratio praeſcribit, vt natu maio-ribus iuniores locum concedant. Et dici non poteſt, quam praeclara, et illuſtria, et lectu digna ſint haec elogia, et quam rebus ſingularibus et maxime raris referta. Quae licet non omnia extra dubitationis aleam ſint poſita; - - - multa tamen habent non obiuis obuia, et veritati tamen omnino conſentanea, v. g. de Ioh. Reuchlino, et Epiſtolis obſcurorum viro-rum, N. 143. de Eraſmo Roterodamo N. 95. de doctis Germanis in Epilogo. Nec elogia ſcribit tantum do-ctorum virorum, ſed et vituperia. Siquidem nonnullos ex iis tantum abeſt, vt laudibus illuſtret, vt potius in-temperanter laceret; quo dente N. 120. Ludou. Cael. Rhodiginum rodit, et alios. Et cum de mortuis ac fato functis hoc primo agat Volumine, de viuis ſe actu-rum ſecundo pollicetur. Quam fidem fata intercepe-runt.* Longe aliter e contrario ſentit ROLAND. MARESIVS *Epiſt. philolog. lib. I. epiſt. 41. p. m. 185. In elogiis doctorum virorum*, inquit, *pauca quaedam de his, nec admodum notabilia, aliquando etiam inepta affert.* Nec ſine cauſſa, ſi quid recti perſpicio, Ma-reſius ita exiſtimat. At ſunt haec tempori, quo

ſcripſit Iouius, tribuenda. Singulis imaginibus ſubiecta ſunt vnum, vel plura, Epigrammata; atque inter haec ſemper exſtant, quae auctorem habent IOHANNEM LATOMVM, Berganum. Catalogus, ordine alphabetico confectus, omnium doctorum hominum, de quibus diſſerit Iouius, reperitur in *Bibliotb. Hiſtorica Hamburg. P. V. p. 133. ſq.* Italorum praecipue Elogia exponit, non omittit tamen et aliarum gentium Viros claros, IAC. PHIL. TOMASINVS, cuius *Elogia illuſtrium virorum, Iconibus exornata*, Tomis II. prodierunt *Patauii*, et primus quidem *a. 1630.* alter *a. 1644. in 4.* In hoc autem Opere, rarius nunc obuio, praeconem potius agit, quam verum ac perfectum vitae ſcriptorem. In adnotando interim ſtudiorum curſu, muneribus, quae geſſerunt, epitaphiis et ſcriptis eruditorum plerumque eſt adcuratus, ſi chronologiam exceperis, in qua fallit haud raro. Cf. omnino NICERON *P. X. p. 75. edit. Germ.* Intermiſcet etiam feminas quasdam. Sunt, qui IOH. RHODIVM, doctiſſimum Danum, non ipſum Tomaſinum, iſtorum Elogiorum praecipuum dicunt architectum, qua de re inſpici meretur THOM. BARTHOLINVS *de libr. leg. Diſſ. II. p. 34. edit. Meuſchen.* et in primis FRID. OTTO MENCKENIVS *Nouor. Miſcell. Lipſ. Vol. I. p. 148. ſq.* cui addendus VIGNEVL MARVILLE *Melang. d' Hiſt. et de Litterat. Vol. II. p. 376. edit. Roterod. a. 1700.* exhibitae. Sequutum hunc Auctorem IOH. IMPERIALIS *Muſeum hiſtoricum et phyſicum*, quod cum Iconibus quatuor et quinquaginta primum in lucem exiit *Venet. ap. Iuntas a. 1640. in 4.* Muſeum *hiſtoricum* illuſtrium litteris Virorum imagines, ad viuum expreſſas, continet, iunctis Elogiis, vitas eorundem ac mores notantibus: *phyſicum* ideo ſic dictum, quod in eo animorum imagines, ſiue ingeniorum natura, differentiae, cauſſae ac ſigna

ıa phyſice perpenduntur. Audiamus hic loci ANVSATVM in *iudiciis de quibusdam Elogiorum ſcri-* *or.* GIACCONII *Bibliothecae* praemiſſis, *p. 29. Ita-* *rum* inquit, *praecipuam inieciſſe mentionem Elogia-* *'aphum conſtat, at celeberrimos caeterarum nationum* *riptores non intermiſit: verum nihil ferme habet,* *uod lectorem harum rerum peritum detinere poſſit,* *vum generalia quaedam tantum dnuotet, cuique haud* *'cognita, et eo ſtilo ſcripta, qui homini, in antiquorum* *ctione vel mediocriter exercitato, nunquam arridebit.* ıſe recenſetur liber in STRVVII *Biblioth. antiqua* *nni 1706. p. 451. ſq.* Recudendum eundem curauit, ıà cum LEONIS ALLATII *Apibus vrbanis*, IOH. LB. FABRICIVS *Hamb. a. 1711. in 8.* Cf. *Acta Eru-* *torum Lat. a. 1712. p. 42.* Icones, vt pretium mi- ıeretur, omiſſae ſunt. Praeterea vero, quid in ıc editione noua deſiderandum ſit, ingenue pro- :etur REIMMANNVS *l. c. p. 110.* Scilicet Parte vna, ıae Diſſertationes phyſicas exhibet, tota deſtitui- ır, et alteram mutilam profert tantum, et imagi- .bus aeri inciſis orbatam; adeoque vix dici editio cunda poteſt. HIERONYM. GHILINVS *Theatrum* ›eruit *hominum litteratorum*, lingua diuulgatum alica primum *Mediolani in 8.* ſine anno adiecto, ıem KAPPIVS in *not. ad* IVVENEL DE CARLEN- AS *Geſchichte der ſchönen und anderer Wiſſenſch. P. I.* *465.* dicit eſſe annum *1640.* deinde autem *Venet.* *1647. Partibus II. in 4.* quae eſt optima editio, ›tamque habet non vulgaris raritatis. Auctor : Scriptoribus quingentis et ſexaginta circiter, po- ſſimum exteris, agit, et apud nos parum cogni- ;. Sed nec adcurata ſunt ſemper, quae memo- t, nec fontes, ex quibus ſua hauſit, indicat, quod peri, alias non inutili, praecipuum detrahit or- ımentum. NICERONIVS in *Vitis erudit. Tomo XXIX. p. 120. edit. Gall.* hac vtitur cenſura de Ghi-

Zzz 2 lino:

lino: *Ses Eloges ne contiennent presque rien, que des generalités. Le peu de dates, qu'il y a, ſont ſouvent fauſſes, et il parle des Ouvrages d'une maniere ſi vague, qu'il n'apprend presque rien. Il faut cependent excepter un petit nombre d'articles, qui ſont plus curieux, plus recherchés, et plus exacts, que les autres.* Eodem paene modo formaque LAVRENT. CRASSVS *Elogia hominum litteratorum*, lingua itidem Italica, compoſuit, quae *Venet. a. 1666.* et *1668. Partibus duabus in 4.* edita fuere, ac nunc, aeque vt Ghilini, rarius conſpiciuntur. Prior Pars Elogia et Icones LXXII. altera LXX. repraeſentat. De Auctore MORHOFIVS in *Polyh. T. I. libro I. cap. 19. ſ. 52.* ita iudicat. *Continet liber varios per orbem terrarum litteratos, de quibus ille interdum non nulla refert, quae alibi non facile inuenias. Neſcio tamen an ſincera omnia fide: credo enim, multa illum ex aliorum relationibus hauſiſſe. Recenſet ille libros autorum editos ac ineditos, et nonnulla de vtrisque iudicia ſaepius inſperſit. Notat etiam, vbi inueniri poſſint MSti quorundam autorum labores; quod vtile multis modis eſſe poteſt. De Scaligerianis et Salmaſianis ſcriptis multi hic nominantur inediti, de quibus nullam apud alios mentionem fieri vidi. Non pauca ex hoc Autore didici, quae faciant ad hiſtoriam doctorum virorum. Adiunctae etiam ſunt imagines.* Add. BAILLETVS in *Jugem. des Savans Tomo II. P. I. p. 39. edit. Amſtael.* ibique DE LA MONNOYE, qui ſic de Ghilino et Craſſo *Ghilini et Craſſo*, ait, *ſont deux Ecrivains peu judicieux, grands et fades louangeurs, le premier ſur tout.* De ANTON. BALDASSARRI *Compendioſo Riſtretto delle Vite di perſonnaggi alcuni illuſtri per la ſcienza ed altri celebri per ſantità e dottrina, in Foligno a. 1711. in 12.* et *in Venetia a. 1724. in 8.* diſſeritur a Collectoribus *Actor. Erud. Germanicorum, Tomo IX. Parte 107. p. 786. ſq.* Diſcimus

ſcimus exinde, Lexicon paruum eruditorum, ſacris Pontificiis addictorum, hanc, quam ipſe Auctor leuem, nec immerito, vocat, opellam exhibere; ordine alphabetico trecentas, et quod excedit, Vitas Pontificum, Patrum et aliorum Scriptorum, in diuerſis terris celebrium, recenſeri; noſtrorum ſacrorum homines, ſi occaſio ferat, conuiciis conſectari Baldaſſarrum turpiſſimis; multos paſſim errores eundem committere, raroque dicta ſua idoneorum teſtium fide confirmare.

§. IV.

Ex Biographis vniuerſalibus Gallorum caeteros aetate ſuperat THEOD. BEZA. Notae ſunt eius *Icones*, i. e. *verae imagines virorum doctrina ſimul et pietate illuſtrium, quorum praecipue miniſterio partim bonarum litterarum ſtudia ſunt reſtituta. partim vera religio in variis orbis Chriſtiani regionibus, noſtra patrumque memoria, fuit inſtaurata; additis eorundem vitae et operae deſcriptionibus, quibus adiectae ſunt nonnullae picturae, quas Emblemata vocant. Geneuae a. 1580. in 4.* Admodum rarum eſt hoc Opus, quam ſolam ob cauſſam eidem aliquid ſtatuendum videtur pretii; Vitae enim delineationes hodie vix mediocriter erudito placebunt. Cf. CLEMENT *Biblioth. de livres dificiles à trouver, T. III. p. 283. ſq.* vbi et verſionem Gallicam adducit, *a. 1581. ead. forma*, ipſius conſenſu Bezae, a SIMONE GOVLARTO editam, variisque auctam Iconibus, quae deſunt in Authentico Latino. Add. BAVMGARTENII *Nachr. von einer Hälliſch. Bibl. Vol. VII. p. 474.* Quadriennio poſt ANDREAS THEVETVS, Hiſtoriographus Regis Galliarum, *Pariſ. a. 1584. in f. Tomis II.* luci expoſuit *Pourtraits et Vies des hommes illuſtres Grecs, Latins et Payens, recueilliz de leur Tableaux, Livres, Medailles antiques et modernes.* Recuſum

Opus *ibid. a. 1671.* et *1695. Tomis octo in 8.* iamque inter rariora eſt numerandum. Titulus nouarum editionum, quae priore ſunt multo auctiores, eſt hic: *Hiſtoire des plus illuſtres et ſçavants hommes de leurs ſiécles, tant de l' Europe, que de l'Aſie, Afrique et Amerique; avec leurs Portraits en taille douce, tirez ſur les veritables originaux.* Plures quidem Principum perſonarumque illuſtrium, Patrum item veterumque Scriptorum Vitas deſcribit, neque tamen recentiores hoc ex choro reiicit. Incipit ſtatim a Dionyſio Areopagita, quem, vulgari errore, primum Gallorum Apoſtolum dicit. Huius autem, adfirmat, ſe imaginem ex Athenarum vrbe deſumſiſſe. Multam ſibi Theuetus, variis in Graeciam atque alias terrarum partes itineribus ſuſceptis, acquiſiuerat notitiam, et hac occaſione non Icones tantum ſtatuasque illuſtrium Virorum delineauerat, ſed complures quoque nummos collegerat, imaginibus Virorum ſummorum inſignitos. Horum itaque Vitas expoſuit, ſed illas non a capite ad calcem deduxit, ſaepiusque attulit Elogia magis, quam ſingularia. Mores tamen et faciei notas exprimere conatur. Reperias quandoque quae digna ſunt memoratu, pleraque vero ita comparata, vt fidem Auctoris ac diligentiam deſideres merito. Abundat Opus imaginibus, aere excuſis, ſed hae parum ſunt nitidae, certe in poſterioribus editionibus. Ita fere STRVVIVS olim ſcripſit, quod diſplicuiſſe lego CAMVSATO in *iudiciis de quibusd. ſcript. Elogior. p. 27.* apud CIACCONIVM. Verba eius haec ſunt: *Struuium tam adcurate de Theuetianis elogiis diſſeruiſſe pudet; cum tanti non ſint, vt de iis ſerio loqui deceat.* Et habet omnino Camuſatus THVANVM conſentientem, qui *Hiſtoriar. libro XVI. p. m. 760.* de Theueto agens ita eundem depingit: *Religioſis et aliis peregrinationibus primam aetatem contriuit, ex quibus fama con-*

contracta animum ad libros ſcribendos inepta ambitione applicuit. quos alieno calamo plerumque exaratos, et ex Itinerariis vulgaribus atque huiusmodi de plebe ſcripturis conſarcinatos, miſeris librariis pro ſuis venditabat. Nam alioquin litterarum, antiquitatis, atque omnis temporum rationis ſupra omnem fidem fuit imperitus, vt fere incerta pro certis, falſa pro veris, et abſurda ſemper ſcriberet. Equidem memini, quum amici quidam mei, viri docti et emunctae naris, ad eum animi gratia ventitarent, me praeſente tam abſurda quaedam, tam ridicula, quae pueri vix crederent, illi perſuaſiſſe, vt ipſe riſum non tenerem. Vt me hodie miſereat multorum, qui quum in litteris multum videant, agyrtae tamen illius fucos non ſolum non peruideant, ſed eius nomen cottidie in libris ſuis honorifice appellent; mirarique ſaepius ſubiit, qui fieri potuerit, vt homo, cui tam facile imponeretur, tanti nominis viris tam turpiter imponat: quos ideo nunc monitos cupio, vt in poſterum inſciti et inepti nebulonis nomine ac teſtimonio praeclara ſcripta ſua contaminare deſinant. Haec Thuanus, ex quo non paucis gratum forſitan erit cognouiſſe, cuius ſit farinae Opus hoc, de quo vid. *Theſaurus Bibliothecalis Vol. II. p. 349. ſq.* vbi Viri etiam ſinguli nominantur, quorum ibidem deſcriptae Vitae ſunt. Homines illuſtres generatim producit quidem, neque tamen eruditos excludit ANTON. DV VERDIER in *Proſopographie, ou deſcription des Hommes illuſtres et autres renommez, diſcourant amplement de leurs vies, actes, dits et faits memorables, ſuivant l'ordre des Monarchies* caet. quod *Tomorum III.* Opus primum *Lugduni a. 1589.* ac deinde *a. 1605. in f.* prodiit, figurisque ligno inciſis decoratum eſt. Cf. *Catal. Bibl. Bunav. Tomo I. Vol. I. p. 510.* Antiquiorem quidem

 dem

dem habemus editionem, *ibid. a. 1573. in 4.* excuſam; ſed haec nil niſi adumbratio maioris Operis, quod inuentu difficile eſt, eſſe videtur. Rarae ſunt itidem IOH. IAC. BOISSARDI *Icones virorum illuſtrium, doctrina et eruditione praeſtantium* Pars prima *a.* 1597. altera ac tertia *1598.* quarta *1599.* quinta *1632. Francofurti ad M.* lucem adſpexit *in 4.* Prima Pars *ibid. a. 1628.* et ſecunda *1630.* Iconibus vitisque aliquot auctior recuſa, teſte *Catal. Biblioth. Bunav. l. c. p. 511.* Imagines eruditorum penes ſe adſeruauit, et ad viuum ipſe delineauit, fuit enim in ea arte mirifice exercitatus, poſteaque deſcriptionibus illuſtrauit Boiſſardus: aere autem excudit easdem ediditque THEODOR. DE BRY. Priores tamen Partes duae debentur ſaltim Boiſſardo; tertiam et quartam, poſt obitum Chalcographi, addiderunt, ex vltima morientis voluntate, filii eius, IOH. THEODOR. et IOH. ISRAEL DE BRY, Vitas exponente, Boiſſardi exemplo methodoque, IOH. ADAMO LONICERO: quinta tandem, viginti continens imagines, quum antecedentes earundem quinquaginta offerant, ſine Vitis acceſſit GVIL. FITZERI impenſis, qui de conatu ſuo ſic differit in monito praefixo: *En! tibi, ſpectator beneuole, Iconum illuſtrium Partem quintam, quam tibi nudam et ſine longis vitarum narrationibus exhibeo, tum, quod eorum nec natales, nec emortuales, in tam breui temporis ſpatio, indagare aut nanciſci potuerim; tum, quod cum animo meo conſtituerim, perfectum aliquod Opus concinnare, in quo non confuſanee, non inordinate, non carptim, nec fruſtillatim, vt ab aliis factum, omnes omnium aetatum, omniumque facultatum, viros ſapientia, prudentia atque litteris conſpicuos, ad viuum aere noſtro expreſſos, cum vitarum deſcriptionibus, repraeſentare.* Quod vero conſilium, etiam a Clemente Ammone initum,

tum, teſte STRVVIO *Obſeruat. ſelect. Halenſ. T. IV. obſ. 2. p. 36.* felici caruit ſucceſſu. Atque haec de prima editione, cuius honorificam mentionem iniecit DAV. CLEMENT, a me hoc loco cum fructu adhibitus, *l. c. Tomo V. p. 19. Je conſerve,* inquit Vir clariſſimus, *prétieuſement cette edition, qui eſt la premiere et la meilleure: ſoit à cauſe qu'elle nous preſente les premiers epreuves des Portraits des Savans; ſoit parceque Boiſſard y a ajouté les vies, qui ne ſe trouvent pas dans les editions ſuivantes de ſes Icones.* Subſequuta eſt *Francof. a. 1650. ead. forma* editio altera, ſic inſcripta: *Bibliotheca chalcographica illuſtrium virtute atque eruditione in tota Europa clariſſimorum virorum, Theologorum, ICtorum, Medicorum, Hiſtoricorum, Geographorum, Politicorum, Philoſophorum, Poetarum, Muſicorum, aliorumque. Collectore* IANO IAC. BOISSARDO, *ſculptore* IANO THEOD. DE BRY, *Chalcographo. Ante hac cum vitis editorum, et in quinque partes diſtributorum, nunc vero coniunctim ſolis iconibus et diſtichis ſingulorum ſubiiciendis exhibitorum, et ab eorum exitu continuatorum, impenſis Ioh. Ammonii, Bibliopolae.* Longior hic titulus varia docebit Lectores meos, quae alias, in epitomen contracto eodem, a me ipſo memoranda fuiſſent. Succeſſerunt huic Operi quatuor continuationes, ſcilicet Pars ſexta, ſculptore SEBAST. FVRCKIO, et ſeptima, ſculptore CLEMENTE AMMONE, dicto *anno 1650.* Pars octaua, eodem ſculptore, *a. 1652.* et Pars nona *Heidelb. a. 1664. in 4.* Alia Operis totius editio, *ibidem* adornata, praefert *annum 1669.* Plura de hac, nec non de altera, vid. apud CLEMENTEM *l. c.* Paucis tangendum adhuc, quod ad inſtituti rationem pertinet. Ac primo quidem nonnulli eleganter ſculptas imagines, at ple-

raſque non ad viuum, vti adſerit titulus, factas eſſe contendunt: deinde ipſa, quae Iconibus adiecta conſpiciuntur, Elogia, quamquam haud ſpernenda ſunt, breuem quippe vitarum delineationem, librorumque praecipuorum indices, continentia, verum tamen in multis, praeſertim chronologicis, litura et emendatione opus habent; poſtremo haud pauca Elogia magnam partem ex NICOL. REVSNERI *Iconibus*, de quibus infra dicam, exſcripta ſunt, omiſſo tamen eius nomine, vt propterea plagiariorum prope catalogo inſerendus videatur Boiſſardus. Cf. SCHELHORNII *Amoenit. litter. Tomo I. p. 109. et* NICERON. in *Vit. erud. Tomo XVIII. edit. Gallicae*, ac *Parte XIV. edit. German. p. 315.* Addita quoque imaginibus diſticha, quae interdum quidem arguta et elegantia eſſe, complura vero nihil ſapere ingenii, VOGLERVS ſcribit *Introd. vniuerſ. in notit. Auctor. p. m. 21. edit. Helmſt. a. 1691.* cura Meibomii repetitae; quod forte iudicium tranſtulit in *Bibliothecam* ſuam *curioſam* HALLERVORDIVS, exploſum autem a CAMVSATO *l. c. p. 29.* MORHOFIVS in *Polyh. Tomo I. lib. 1. cap. 19. §. 49.* docet, breuiter omnia, et ſatis neruoſe, ex Boiſſardo excerpſiſſe Melch. Adamum, vt carere, quantum ad Germanos, illo poſſint, qui ADAMI *Vitas* habent, niſi quis Iconibus delectetur, quas tamen plane non eſſe ad viuum factas, cum aliis profitetur. IOH. PAPIR. MASSONI *Elogia*, poſt obitum eius, ex muſeo *Ioh. Balesdens* prodierunt primum *Pariſ. a. 1638.* iterumque *a. 1656. in 8.* Duae ſunt Partes, quarum prior Imperatorum, Regum, Ducum, aliorumque inſignium Heroum, ſuperioribus ſaeculis, Auctorisque aeuo, virtute maxime bellica illuſtrium, vitam complectitur, poſterior vitam eorum exhibet, qui ampliſſimarum dignitatum titulis, vel eruditionis laude, et publicatis litterarum monumen-

numentis, claruerunt. Acceſſit ipſius MASSONI *Vita*, ſcriptore IAC. AVG. THVANO. Quaedam eruditorum Elogia, viuo Auctore, iam edita ſeparatim fuerant, e. g. Elogium Franc. Balduini, Ioh. Aurati, Iac. Cuiacii, Petri Pithoei, Renati Chopini, caet. Aliqua vero in Collectione hac omiſit, aliqua contra, quae a Maſſono haud ſunt exarata, adiecit Balesdenſius. Vid. NICERONII *Vitae Parte V. p. 294. edit. German.* Saepe Vitas eleganter concinnaſſe, originemque, mores ac vitia notaſſe, nec raro tamen iniquius egiſſe Auctorem, vbi de Proteſtantibus ipſi ſermo ſit, obſeruauit olim hoc loco STRVVIVS. Huc porro referenda ISAACI BVLLARTI *Academie des Sciences et des Arts, contenant les vies et les eloges hiſtoriques des hommes illuſtres, qui ont excellé en ces Profeſſions, depuis environ quatre Siècles parmi diverſes Nations de l' Europe, avec leurs Portraits tirez ſur des Originaux au naturel, et pluſieurs inſcriptions funebres, exactement recueillies de leurs tombeaux.* Opus, poſt obitum parentis, luci expoſitum *Pariſ. a. 1682. Tomis II. in. f.* a filio, IACOBO IGNATIO, qui ita quidem iſtud tractauit, vt fuſiori verborum in Elogiis ambitu repudiato, quem interdum adhibuerat parens, verſibusque Ronſardi et aliorum Poetarum Gallicorum, quos inſperſos inuenerat, reſectis, Vitas ab eodem conſcriptas expoliret, nouas item, quarum notitia Auctorem fugerat, adiiceret, pluribusque Opus imaginibus exornaret. In duos id ipſum Tomos diuiſit. Primus quinque libros continet, in quibus Viri, rerum publice gerendarum laude inſignes; rerum geſtarum narrationibus bene meriti; iuris ſcientia clari; litterarum elegantiorum ſtudio praeſtantes; ac denique pingendi, aedificandi, artisque ſtatuas apte concinnandi peritia noti occurrunt. Alter Tomus, ex capitibus ſex compoſitus, rerum

rum ſacrarum cognitione eximios; philoſophiae, matheſeos ac medicinae ſtudiis praeſtabiles; vario ſcientiarum genere excellentes; carminum dulcedine memorabiles; artium diuerſarum, typographiae, geographiae, muſicae, rei bellicae ſiue inuentione, ſiue cognitione, conſpicuos; pingendi tandem, oculorumque et oblectandorum et adiuuandorum dexteritate praeditos offert. Vid. *Acta Erud. Lat. a. 1683. p. 178.* vbi etiam imagines, aeneis inſculptae formis, nitide dicuntur expreſſae. Liber non quotidie obuius eſt, neque credendum, plures eiusdem exſtare editiones. Audire certe iuuabit, quae clar. CLEMENT monet, in *Bibliotheque de livres dificiles à trouver, Tomo V. p. 412.* Ita vero ille: *On a fait imprimer quelques Titres, au bas desquels on a mis:* à Bruxelles, ſe vendent chez Franc. Foppens, au Saint Eſprit, 1682. in f. *mais cela ne fait pas une nouvelle edition. Mr. du Fresnoy en cite une edition aparente* d' Amſterdam 1682. *dans ſa Methode pour étudier l' Hiſt. T. IX. p. 1783. mais c' eſt toujours la meme edition. Et je crois ne pas trop hazarder, ſi je dis, que l' edition prétendue* de Bruxelles 1695. in f. *que le Pere Coronelli a indiquée dans ſa Bibl. uniuerſale, T. VI. col. 1432. n' a qu' un nouveau Titre, quoique le dit Coronelli nous aſſure, que c' eſt une nouvelle impreſſion.* Ignotus mihi auctor eſt libri, cui titulus: *Abregé de l' Hiſtoire des Savans, anciens et modernes, avec un Catalogue des livres, qui ont ſervi à cet Abregé.* Tom. I. quem plures ſequuti non videntur, *Pariſ. a.* 1708. *in 12. mai.* foras exiit. Recenſetur a STOLLIO in *den Nachricht. von den Büch. ſeiner Bibliotb. Parte VI. p.* 628. Non pauca ex *Dictionario Baeliano* eſſe depromta, fontibus ſilentio praetermiſſis, craſſosque paſſim ſcribentis errores occurrere, caeterum vero ſtilum perſpicuitate ac venuſtate commendari, adſerit idem,

[redacted]

idem, adiungens, rarum iam factum librum, nec facile futurum, qui recudendum eundem curet. Ingenti eruditorum plerique exceperunt plauſu IOH. PETRI NICERON *Memoires pour ſervir à l' Hiſtoire des hommes illuſtres dans la Republique des Lettres, avec un Catalogue raiſonné de leurs ouvrages.* Hoc *Tomorum XLII.* Opus, in quo non pauca debentur induſtriae CLAVD. PETRI GOVIETI, et IOH. BERNH. MICHALTI, teſtante *La France litteraire par* FORMEY *p.* 195. *et* 239. *Pariſiis a.* 1727. *in* 12. *mai.* coeptum, *anno*que 1741. finitum eſt. Vltimos tres Tomos, Auctore iam 1738. viuis erepto, alia manus ex ſchedis eius relictis adiecit. Decimus autem ac viceſimus nil niſi additiones nouas, et emendationes antea dictorum, comprehendunt. Poſtremum Index alphabeticus eruditorum omnium claudit, quorum Vitae exhibentur. Plures promiſſi fuerant Tomi, quorum ipſe Niceronius reliquerit materiam, ſed nondum tales videre licuit. Cf. *Acta Erud. Lat. a.* 1745. *p.* 573. Adcuratiſſime hic exponuntur plerumque Vitae hominum doctorum, qui diuerſo tempore apud diuerſas gentes floruerant. CAMVSATVS tamen in *iudiciis de quibusd. ſcriptor. Elogior. p.* 34. apud CIACCONIVM, et ordinem deſiderat, et plura de vnoquoque erudito aliorum iudicia. Sed hoc leuius adhuc: grauiora ſunt, quae ſubiicit, ſcilicet plagia perquam putida commiſiſſe Niceronium, nec ſolum Operi admouiſſe manum, omnia potius, quae de Burgundis illuſtribus habeat, a Papillonio, Bibliothecae Burgundicae auctore, fuiſſe confecta. Quae autem cenſura nimis videtur acerba KAPPIO in *Obſeruatione* ad eum Camuſati locum. Critico etiam oculo has Vitas perluſtrauit, et multa in iis reprehendit Abbas D' ARTIGNY in *Nouveaux Mémoires d' hiſtoire, de critique et de litterature, Tomo I. Pariſ.*

Pariſ. a. 1749. *in* 12. *mai.* excuſo, *art. III. p.* 22. *ſq.* vbi exſtat *Jugement ſur les Mémoires du R. P. Niceron.* Verum enim vero ſatis reſpondit ad haec BAVMGARTENIVS in *Praef. Parti II. edit. Germanicae* praemiſſa, de qua mox plura dicentur. Interim ipſa haec Cenſoris verba magno ſunt honori Niceronio: *Quoiqu' il y ait des fautes dans cette vaſte compilation, il eſt encore plus ſurprenant, qu'il ne s' y en trouve pas un plus grand nombre. On la regardera toujours comme le fruit d' une lecture immenſe, d' un travail prodigieux et très utile aux Bibliographes. Ajoutons, qu'il y regne d' un bout à l' autre un air d' impartialité, qui met le P. Niceron fort aux deſſus de ceux, qui ſe ſont exercés dans ce genre de litterature. Toute l' Europe lui a rendu juſtice ſur cet article.* Auctor profecto, qui initio nomen ſuum reticuerat, ſua hauſit partim ex Ephemeridibus litterariis, partim ex Operibus eorum Scriptorum, quorum Vita iisdem eſt praefixa, partim ex aliis, et his quidem optimis, fontibus. Recte igitur HEVMANNVS, qui et omnia eruditorum propoſitorum nomina ordine alphabetico, *Conſpectui Reipubl. litt. cap. VII. §. 4. p.* 411. *ſq. edit. nou.* inſeruit, de labore Barnabitae clariſſimi loquutus eſt in *Actis Erud. Lat. a.* 1742. *p.* 377. En! ipſa eiusdem verba: *De vita cuiusque ac ſcriptis ita diſſerit, vt nec breuiores iuſto, nec longiores, habeantur vitae litteratorum, ab eo concinnatae. Quanto ſtudio undecunque collegit hanc notitiam! Quam induſtrius eſt et adcuratus in recenſendis librorum editionibus, ferendoque de ſingulis iudicio! Quam vacuus eſt ſtudii partium! Non minus laudat, quae laudanda veniunt, in haereticis, (liceat loqui ex mente Niceronii,) quam in catholicis; nec minus catholicorum notat, quae ſibi occurrunt, vitia, quam haereticorum.* Quum vero Opus tam

tam inſigne, tantique vſus, apud nos neque obuium ſatis eſſet, neque modico veniret pretio, laude digniſſimum eſt inſtitutum Polyhiſtoris nunc beati, SIGISM. IAC. BAVMGARTENII, cuius auſpiciis Viri nonnulli, linguae Gallicae peritiſſimi, e. g. Ioh. Dav. Cubius, Ioh. Ioſua Sucro, Ioh. Dav. Heilmannus, Aug. Franc. Mullerus, verſionem moliti ſunt Germanicam, nouis ab ipſo Directore Obſeruationibus adauctam, imo et variis eorum Vitis, quas praetermiſit Niceronius, quamquam ſuum hic locum prae multis aliis merebantur. *Pars* huius editionis *prima Hal. M. a.* 1749. *in 8.* lucem adſpexit, in fronte, vt ſequentes omnes, celeberrimi inter eruditos hominis ornata effigie. Poſt obitum Baumgartenii rei curam, a Parte decima ſextaque, ſuſcepit FRID. EBERH. RAMBACHIVS, Theologus itidem Halenſis, qui doctiſſimus Vir vt mox abſoluat feliciter coepta, vehementer exoptant mecum Hiſtoriae litterariae ſtudioſi. Iam, prelo his ſubiectis, prodiit Pars XIX. Idem in Parte XVII. ſpem fecit Indicum rerum locupletiſſimorum, et ad omnes Partes Germanicas adcommodatorum; quod ſane conſilium Lectoribus multiplicem adferet vtilitatem. Caeterum euoluatur BAVMGARTENII *Praef.* Parti I. praefixa, vbi exponitur adcurate, quid in editione noua ſit immutatum, praeſtitumque. Generatim ſingulae Praefationes commendandae, in quibus quippe non vulgaria, et ad ipſam Niceroniani Operis lectionem neceſſaria, pertractantur. Caeterum huc et pertinent duo illi Dictionariorum conditores, BAELIVS et PROSP. MARCHAND, de quibus infra *Cap. VIII.* plura dicentur.

§. V.

Inter Germanos noſtros primum iniicienda eſt mentio NICOL. REVSNERI, Icti tum et Anteceſſoris

ris Argentoratenſis Academiae, tandem Ienenſis. Ab eo profectus eſt liber, *Argent. a.* 1587. in 8. hoc titulo excuſus: *Icones, ſeu imagines virorum litteris illuſtrium, quorum fide et doctrina religionis et bonarum litterarum ſtudia, noſtra patrumque memoria, in Germania praeſertim, in integrum ſunt reſtituta. Additis eorundem elogiis diuerſorum Autorum.* Typis eundem ſcio repetitum *ibid. a.* 1590. pariterque, rarius eo poſtea occurrente, *Frf. ad M. a.* 1719. *ead. forma.* Vid. VOGTII *Catal. libr. rarior. p. m.* 578. vbi haec de labore Reuſneriano exſtant: *Continet centum imagines virorum, litteris ingeniique monumentis illuſtrium. a Bern. Iobino, typographo Argentinenſi, collectas, in quibus ad viuum delineandis in primis pictore vſus fuit Tobia Stimmero, inter primos ſuae aetatis ſummo atque perfectiſſimo. Singulis Iconibus ſingula appoſuit Diſticha Nicol. Reuſnerus, quibus deinde iunxit eorundem vitae et operae deſcriptiones breues, partim ex ipſorum monumentis, partim ex aliorum ſcriptis, Iouii praeſertim et Bezae, breuiter et ſummatim compoſitas. Denique addidit etiam aliorum virorum clarorum elogia de iisdem.* Singulare de his Iconibus Opuſculum, quod vero nunquam vidi, edidiſſe clar. VENZKY, memoratur in *den Hamb. freyen Vrtheilen a.* 1750. *P. VIII. p.* 58. Coniungi debet, laudato monente VOGTIO, cum hoc libro alius Reuſneri, ſatis infrequens, cuius ea eſt inſcriptio: *Icones, ſiue imagines viuae, litteris clarorum virorum Italiae, Graeciae, Germaniae, Galliae, Angliae, Vngariae, cum elogiis variis. Baſil.* 1589. 8. Continet Icones XCI. modo ex Muſeo depromtas Iouiano, modo aliunde acquiſitas. CASP. CVNRADI in *Proſopographia melica* Virorum illuſtrium vitam ac famam ſingulis diſtichis delineauit.

neauit. Millenarius I. ac II. *Frf. a.* 1615. Millen. III. *Hanouiae a.* 1621. *in 8.* lucem vidit Continuare inſtitutum adgreſſus eſt filius, IOH. HENRICVS, *Sileſia* ſua *togata* clarus, iamque Millenar. IV. V. VI. et VII. abſoluit; quod Opus, prelo paratum, inter MSta *Bibliothecae*, a IOH. BVRCH. MENCKENIO collectae, *p.* 834. *edit. alt.* reperitur. Rariores nunc ſunt Millenarii, typis impreſſi, in quibus diſticha plerumque elegantiam redolent, feliciterque exponunt eruditorum ingenium, patriam; annos ac dies, quibus nati ſunt mortuique, et alia memorabilia. Ordine vtitur Auctor alphabetico. Cf. *Theſ. Bibliothecal. Vol. I. p.* 345. *ſq.* Ab IOH. ANDR. QVENSTEDTIO accepimus *Dialogum de patriis illuſtrium doctrina et ſcriptis virorum, qui ab initio mundi claruerunt vsque ad annum* 1600. Forte hic liber tamen ad prioris claſſis Biographos vniuerſales, Chronologiae nimirum ſtudioſos, erat referendus. Editus *Vitembergae a.* 1654. *in 4.* recuſus eſt *ibid. eademque forma a.* 1691. et his temporibus non frequenter occurrit. Secundum patriam recenſentur eruditi, in Europa, Aſia vel Africa orti; factumque initium cum Hiſpania, fine in Aethiopia conſtituta. Sed breuia ſunt et parum adcurata, quae de iisdem memorantur. Complures potiſſimum errores geographici et chronologici irrepſere. Qua de re fuſius egit REIMMANNVS in *Catal. Biblioth. ſuae, Tomo II. p.* 134. vbi vero, quod primus fuerit ille, qui Hiſtoriam litterariam methodo geographica tradiderit, excuſatur. Nihil enim inuentum ſimul et perfectum eſſe. Acrius igitur iuſto in Auctorem inuectus eſt PHIL. LABBEVS *Bibl. Bibliothecar. p.* 126. *edit. tertiae Rothomag.* eundem Mataeologum Vitembergenſem, ne grauiora repetam, dicens. Maiori cura inſtitutum biographicum perſequutus fuit PAVL. FRE-

HERVS in *Theatro Virorum eruditione clarorum*, quod *Norimb. a.* 1688. *Tomis II. in f.* prodiit vna cum Iconibus, quae tamen nulla ex parte adcuratae ſunt. Proponuntur in hoc Opere vitae ac ſcripta Theologorum, Ictorum, Medicorum, et Philoſophorum, tam in Germania ſuperiore et inferiore, quam in aliis Europae regionibus, Graecia, Hiſpania, Italia, Gallia, Anglia, Polonia, Hungaria, Bohemia, Dania et Suecia, a ſaeculis aliquot, vtque ad proxime praeteriti partem praecipuam, ſecundum annorum, quibus vita exceſſere, ſeriem. Rareſcere incipit Opus, nec facile noua exſpectanda editio, quum tabulae aeneae omnes perierint teſte *Catalogo Bibliothecae Rinckianae p. 880.* Non autem ipſe Auctor illud abſoluit, ſed ex fratre nepos, CAROL. IOACH. FREHERVS, Medicus Norimb. ex ſchedis ab eo relictis in lucem conſpectumque protulit. Inde mirum non eſt, tot in eodem maculas obſeruari. Multas iam pridem notauit CHR. THOMASIVS in *den Monaths-Geſprächen anni* 1688. *P. II. p. 248. ſq.* cui iungatur REIMMANN. in *Catal. Bibl. ſuae, Tom. II. p.* 45. Vere ibidem ſcribit: *Deſcriptiones biographicae non omnes ſunt eiusmodi, vt laudis praemium exigere queant. Quippe non ex liquidis fontibus ſunt hauſtae nonnullae; ſed ex obſcuris ciſternis, h. e. Concionibus funebribus, Programmatibus Academicis, Auctoribus recentioribus; Quenſtedtio, Bucholzero, Gerhardo, Melch. Adami, MStis etiam quibusdam incertis et Apocryphis, et, quod mireris, nouellis interdum Francofurtanis. Plura etiam ſubobſcura hic comparent nomina, et non pauca Virorum celeberrimorum ſunt praeterita, v. g. Herm. Conringii, Iacobi Thomaſii, Ioh. Caſelii, Ioh. Sperlingii, Ludov. Cappelli, Renati Carteſii, Bacon. de Verulamio. Quaedam, quae vel nullum plane, vel*

vel exiguum rei litterariae emolumentum attulerunt, luculenter admodum et ambitioſe deſcripta. Alia leuiter et ſtrictim, quae plurimum: vt Eraſmi Roterodami, Nicol. Copernici caet. *Scriptores Homonymi confuſi; ex vno libello facti duo, ex duobus vnus. Et Biographiae pleraeque ita traditae, vt nec Hiſtoriam amanti faciant ſatis, nedum Hiſtoriam litterariam.* Interim et Freherus, et alii huius generis Scriptores, moderatius merentur iudicium, naeuique, quos habent, excuſandi videntur. Longe nimirum amplior eorum eſt labor, quam vt ſingula capita iuſto elaborari modo poſſint. Vid. HEVMANNI *Conſp. Reip. litter. Cap. VII. §. 4. p. m. 406.* Adcuratiora ſunt plerumque, quae Freherus ex ADAMI *Vitis*, itemque ex *Vitis Profeſſorum Leidenſium*, Marburgenſium, etſimilibus, congeſſit, errores licet, in eiusmodi ſcriptis obuios, non emendarit. Certe BAELVIS in *Diction.* v. *Agrippa, litt. c.*) adfirmare id non dubitauit, his quidem verbis: *Le Sieur Freher en tout ce, qu' il copie de Melch. Adam, ſe contente des fautes de cet Auteur, il n'y en ajoûte point d' autres.* Poſt Freherum ſurrexit ADOLPH. CLARMVNDVS, *Vitas*que *clariſſimorum in re litteraria Virorum* Germanica lingua edere, cum paruis ipſorum Iconibus, coepit *Vitemb. a.* 1703. *in 8.* continuatumque eſt inſtitutum vsque ad Partem XIV. tertiae Centuriae initium, *anno* 1714. productum. Latet ſub hoc ficto nomine IOH. CHRISTOPH. RVDIGERVS, quondam diſciplinae Schurzfleiſchianae alumnus, ſed cuius Vitas ipſe non probauit praeceptor. Nec probarunt easdem alii. Primum Auctoris naeuos detexit IOH. LVDOV. SCHAVERVS, in *Epiſtola, qua amicus amico in Ciuitate patria collatum munus fortunatum eſſe iubet, et de* Adolphi Clarmundi *clariſſimorum in re litter. virorum*

rorum vitis et adiectis Iconibus in primis Ge. Schubarti; *diſſerit, Ienae* 1704. *in* 4. Quoniam haec Epiſtola ſine nomine diuulgata eſt, adſcribi vulgo ſolet GE. NIC. KRIEGKIO; ſed alia certe oſtendit IAC. BVRCKHARDVS in *Comment. de Vita ſua, Catalogo Bibliothecae* adiecto, *p.* 175. Subſequuta eſt *Vitemb. a.* 1705. *in 4. Cenſura Epiſtolae* praecedentis. Paucis etiam de CLARMVNDO ſententiam ſuam dixit GROSCHVFFIVS in *noua libr. rarior. Collect. Faſcic. I. p.* 96. vbi, poſtquam varia eius errata in *Vita Ioach. Camerarii* notauerat, ita pergit: *Quodſi Camerarius in* Errato ſuo, *(libello a. 1535. Norimb. in 8. excuſo,) quadraginta errores a diuerſis ſcriptoribus commiſſos adnotauit, ego in vnico* CLARMVNDO *trecentos inſigniores errores in vitarum enarratione confictos obſeruaui Innumera quoque, operarum manu, corrupta ac deprauata ſunt.* Idem factum in *der Neuen Hälliſch. Bibliothec, Vol. I. Parte 2. p. 148.* quo loco haec exſtant, ſine dubio a GVIL. TVRCKIO, huius Voluminis Auctore, exarata: *Alle Welt hat ſich über den verdrieſslichen, nicht an einander hangenden ſtylum, und die vielen Irrthümer mannigfaltig beklagt.* - - et *p. 152.* ſequentia adduntur: *Inzwiſchen wirds gut ſeyn, wann in den folgenden Theilen die tauſendfache allegata aus den Collegiis MStis des Schurzfleiſchii und Dopperti ausgelaſſen werden, weil doch unter tauſend kein eintziger dieſe Cimelia hat, oder darein gucken kan. Von den läppiſchen Exordiis, mit welchen die armen Leſer in allen Vitis gecreutziget werden, will ich nichts ſagen, damit der Autor ſich nicht allzuſehr ärgere, wann er vernehmen ſolte, daß die aus Oſten und Weſten geholete inuentiones, um welche er ſichs ſo blut ſauer werden läſſet, klugen Leuten einen Eckel erwecken.*

cken. In *Praefat. Vitae Schurzfleiſchii a.* 1710. praefixa hoc iudicium labefactare quidem conatus eſt CLARMVNDVS ille, ſed accepit mox in *eodem Diario Parte VII. p.* 563. *ſq.* GROSCHVFFII, qui CASPAR. BONIFACII nomen adſumſit, *Epiſtolam* Latinam, multa vera, multa etiam acerba et inficeta, continentem. Vid. *ibidem Praef. Vol. II.* praemiſſa. Tandem nec ſileri debent THEOD. CRVSII *Anmerckungen von Adolphi Clarmundi Lebensbeſchreibungen*, in *der Vergnügung müſſiger Stunden*, *Parte II. p.* 55. *ſq.* Patet exinde, longe mitius, quam merebantur, de hisce Vitis iudicaſſe olim STRVVIVM. Scribit enim, laudandum non ſolum eſſe inſtitutum, ſed etiam ipſam tractationem, in qua reperiantur ſingularia multa, haud vbiuis cognita. Auctorem ſcripta potiora exhibere, atque de iisdem tum ex ſuo, tum ex aliorum ingenio, ſententiam dicere. Illud quoque laudandum, quod remittat ſemper ad ſcriptores, ex quibus ſua hauſerit, vt eo meliorem fidem habeant. Bene tamen famae ſuae conſuluit idem Struuius, vbi negandum non eſſe profitetur, irrepſiſſe etiam naeuos perplures, caet. Ego certe, iam in prima adoleſcentia inſpectis Vitis Clarmundianis, tanto celerrime faſtidio ab iis abalienatus fui, vt e numero rerum mearum proiicere Volumina inepta non dubitauerim. Interim addendum adhuc, priores Partes IX. *Vitemb. a.* 1708. *ſq.* tertium, quod mireris, excuſas, ac Partem XI. multo adcuratius et elegantius a IOH. HEVBELIO confectam eſſe, teſte STOLLIO in *den Nachr. von den Büch. ſeiner Biblioth. P. VII. p. 668.* Conf. REIMMANN. in *Catal. Bibl. T. II. p. 629.* et *p.* 656. A CHRIST. GRYPHIO collectae, ob ſummam raritatem, et, poſt eius obitum, *Vratislav. a.* 1711, *in 8.* editae ſunt *Vitae ſelectae quorundam eruditiſſimorum ac illuſtrium*

Virorum, quae olim a clariſſimis conſcriptae hominibus ſeparatim prodierant. Vid. de iis *Bibliotheca* IOH. BVRCHARDI MENCKENII *p. 24. edit. ſec.* Quum parum innotuiſſet haec Sylloge, *ibid. a.* 1739. reliqua exemplaria denuo producta fuere, non ſolum Vita *Diogenis Chriſtiani*, ſed Indice etiam rerum memorabilium auctiora. Cf. *die Leipz. gel. Zeit. a.* 1739. *p.* 768. Succeſſit Clarmundo DAN. FRID. POENMANNVS, deditque *Vitemb. a.* 1714. *in 8. Lebensbeſchreibungen etlicher vortrefflich gelehrter Männer in mancherley Wiſſenſchaften.* Maiore hic dexteritate negotium biographicum adgreſſus eſt, et in Praefatione ſingulis ſemeſtribus exhibiturum aliquam ſe Partem bibliopola promiſit; at conſilio haud reſpondit felix ſucceſſus. Vid. REIMMANN *l. c. p.* 634. Inter Biographos vniuerſales referendus quidem, aeque vt Gryphius, non eſt IOH. GERH. MEVSCHENIVS, dignus tamen, cuius et hic loci mentio iniiciatur. Selegit is quippe ſingulares ſummorum Virorum vitas, in praecipuis Europae regionibus a multis abhinc annis, imo ſub ipſis artis typographicae incunabulis, diuulgatas, ſed iam pridem rarius obuias. Has denuo reuocare in lucem conſtituerat, rei ponens initium *Coburgi a.* 1735. *in* 4. quo Tomus I. hoc prodiit titulo: *Vitae ſummorum dignitate et eruditione virorum, ex rariſſimis monumentis litterato orbi reſtitutae.* Tomus II. ſubſequutus eſt *anno* 1736. Tom. III. *a.* 1738. Tom. autem IV. *a.* 1741. cum Indice generali. Omnes implent Volumen modicum. Occurrunt in hac Sylloge Vitae Bartoli, Beroaldi, Bened. Accolti, Titi Liuii, Petrarchae, Lipſii, et aliorum. Nonnulla tamen irrepſerunt ſcripta, quae locum inter Vitas eruditorum, quas titulus promittit ſolas, occupare, mea quidem ſententia, non debebant. Lipſii etiam Elogium, *Ienae a.* 1689. *in 4.* non adiecto vero

vero Auctoris nomine editum, haud ſatis recte tribuitur Caſp. Sagittario, quandoquidem ex elegantiſſimo profluxit ingenio IOH. PHIL. SLEVOGTII, Icti olim Ienenſis. Non niſi eruditorum variorum imagines, quibus dignitates eorum, annique ac dies natales mortisque, veluti quaedam Vitae compendia, ſubiecti fuere, foras exire iuſſit FRIDER. ROTHSCHOLTZIVS, doctus bibliopola. Debentur ſcilicet illius ſtudio *Icones Virorum omnium ordinum, eruditione omnique item genere et varietate artium de Republica litteraria, et ſpeciatim de Academiis et Gymnaſiis totius pene Europae, ab aliquot ſaeculis ad noſtra vsque tempora, optime meritorum.* Quinque proſtant Partes *in fol.* quarum tres priores *Norimb. a.* 1725. quarta et quinta vero *a.* 1728. diuulgatae ſunt. Quaelibet, ordine alphabetico, quinquaginta continet imagines, haud ineleganter expreſſas. Ipſum hoc Opus videre non contigit, quae itaque dixi de illo, ea accepi ab aliis. Cf. interim *die Leipz. gel. Zeit. a.* 1725. *p.* 588 Idem ROTSCHOLTZIVS inceperat *anno* 1725. *Norimb. in* 8. Hiſtoriam Iconographicam, at cum Parte III. *a.* 1726. deſiit conatus. Titulus hic eſt: *Beytrag zur Hiſtorie der Gelehrten.* Docet primum, vbi reperiantur Virorum eruditorum effigies, manu artificum aeri inciſae, vel nummis gemmisque expresſae, vel alia quacunque ratione e metallo, marmore, lapide caet. ductae. Tum adfert monumenta quaedam litteraria nondum edita, vel parum in vulgus nota, iisdemque nonnunquam addit ſuam ἐπίκρισιν. Vid. REIMMANN. *l. c. p.* 665. Quomodo autem Icones eruditorum cum fructu colligi debeant, ſingulari Schediasmate Germanico *Norimb. a.* 1728. *in* 8. oſtendit SIGISM. IAC. APINVS. Goettenii, eiusque ſucceſſorum, laboribus biographicis iuſtus infra locus adſignabitur.

 §. VI.

§. VI.

Apud Anglos GVIL. BATESIVS *Vitas ſelectorum aliquot Virorum, qui doctrina, dignitate, aut pietate inclaruere, Londini a.* 1681 *in 4. mai.* protulit. Recuſae fuerunt *Oxonii a.* 1704. iamque rarius occurrunt. Neque tamen has deſcripſit ipſe Bateſius, ſed variorum tantum orationes, narrationes epiſtolasue huius argumenti collegit. In tres iſtae Vitae claſſes commode poſſunt diſpeſci. Ad primam referendi Principes, nobilesque Viri; ad alteram homines eccleſiaſtica dignitate conſpicui; ad tertiam denique ii, qui maxime ſunt celebres in Republica litteraria. Cf. *Acta Erud. Lat. a.* 1682. *p.* 12. Vtiliſſimum eſt inſtitutum, ſelectiores parumque cognitas Virorum eruditiſſimorum vitas hoc modo tradere: at magis placeret Collectio, ſi paſſim abſciſſi fuiſſent floſculi oratorii, qui turbant ac remorantur lectionem. In Belgio, et *Antwerpiae* quidem, *a.* 1587. *in fol. minori Imagines quinquaginta Virorum, qui bene de ſtudiis litterarum meruere, cum ſingulorum elogiis* diuulgauit PHIL. GALLAEVS. Sequebantur deinde *a.* 1599. *in 4. Icones Virorum noſtra patrumque memoria illuſtrium, quorum opera cum litterarum ſtudia, tum vera religio fuit reſtaurata,* ab HENR. HONDIO *ſculptae, aeneisque typis excuſae.* Nouiſſime *Amſtaelodami* ab *anno* 1730. vsque ad *a.* 1733. *in 8. mai.* prodiere *Levensbeſchryvinge van beroemde en geleerde Mannen* caet. i. e. *Biographiae Virorum clarorum et eruditorum.* Tomi ſaltim proſtant VI. Iconibus variis et Indice vniuerſali exornati. Fuſius de iisdem agitur in *Actis Erud. Lat. a.* 1734. *p.* 163. *ſq.* atque *Supplem. ad Noua Acta Tomo III. p.* 26. *ſq.* Priori loco, praeter alia, ſic de Auctoribus diſſeritur: *Inter deliberandum, quonam potiſſimum aeuo ſcriptionis telam quam commodiſſime ordirentur, viſum tandem fuit, ab illa inde tempeſtate auſpici-*

ſpicium capere, qua, quod ſcribunt ipſi, medias inter ignorantiae atque impietatis, quibuscum miſerrime conflictari ante aliquot ſaecula et Eccleſiam, et Rempublicam oportuit, tenebras, exorta paullatim ſunt in vtraque lumina, quae emendationi tum doctrinae diuinae pariter ac humanae, tum morum, ſaeculo demum XVI. ineunte, plenius erumpenti, praeluſerunt. Belgico autem ſermone vſi propterea ſunt, vt iis, qui nec Latinam nec exterorum aliam quamuis linguam ſatis callent, variae fructuoſaeque lectionis, cuius cupidiſſimi ſunt inter Belgas plerique, materiam luculentam ſuppeditarent, vernaculoque ipſis ſermone proponerent non indigenarum tantum, ſed et exterorum, non huius tantum aeui, ſed et praeteritorum temporum, homines eruditione meritisque inſignes. Vid. *ibidem l. c.* In Tomo II. ac ſequentibus ſubnectuntur *Noua Academica*, quae conſtant ex enarratione Promotionum, Diſſertationum caet. recentiſſime in Academiis Belgicis habitarum. Talia tamen commodiori loco in Ephemeridibus litterariis poterant, meo quidem iudicio, exhiberi. Opus per menſes fere continuatum, ita, vt Faſciculi quinque Tomum ſingularem impleant, methodo Niceroniana compoſitum videtur, ſolo excepto ordine, qui hic eſt chronologicus, non arbitrarius, cui doctus ille Barnabita indulſerat.

§. VII.

Procedamus nunc ad Biographos particulares certarum nationum, vbi primum de Vitis eruditorum, quos antiqua tulit aetas, dicendum eſt. Atque in hac ipſa claſſe EBRAEI familiam ducunt, qui cognoſci poſſunt ex IVLII BARTOLOCCII *Bibliotheca magna Rabbinica de ſcriptoribus et ſcriptis Ebraicis, ordine alphabetico, Ebraice et Latine digeſtis,*

cuius Pars I. *a.* 1675. Pars II. *a.* 1678. Pars III. *a.* 1683 Pars IV. poſt obitum Auctoris, a CAROLO IOSEPHO IMBONATO abſoluta et aucta, *a.* 1693. *Romae in fol.* lucem adſpexit. In raro hoc et pretioſo Opere praecipuorum Scriptorum natalem et vltimum diem, patriam, familiam, ingenium, ſtudia, honores, fortunam, res geſtas, varias item ſingulorum librorum editiones, verſionesque a viris peritis elaboratas, commemorauit, et quousque vel ſua lectione, vel aliorum auxilio penetrare potuit, breue argumentum exhibuit Bartoloccius. Plura legantur in *Actis Erud. Lat. a.* 1686. *p.* 588. et *Supplementor.* ad haec *Acta Tom. II. p.* 297. *ſq.* Rectene ſe habeat an minus RICH. SIMONII in *Biblioth. critique Tomo I. cap.* 26. cenſura, viderint harum rerum ſatis gnari. Adſerit quippe, BARTOLOCCII Bibliothecam Rabbinicam Opus eſſe magnae quidem molis, at ſine iudicio ſcriptum, multaque complecti inutilia: adeo, vt de eodem Graecorum illud dicendum videatur: Βιβλίον, μέγα κακὸν μέγα. Addidit IMBONATVS *Bibliothecam Latino-Ebraicam, ſiue de ſcriptoribus Latinis, qui ex diuerſis nationibus contra Iudaeos, vel de re Ebraica, ſcripſere, adiectis obſeruationibus criticis et philologico-hiſtoricis, ibid. a.* 1694. *in f.* Quemadmodum Bartoloccius Ebraeos, ita Imbonatus Latinos de Ebraeorum rebus Scriptores, ordine alphabetico, recenſuit, ortusque, religionis et vitae conditionem breuiter plerumque adnotauit, quae verba exſtant in *Supplem. ad Acta Erud. Tomo cit. p.* 303. Quum vero horum Auctorum labores et ob raritatem in paucorum eſſent manibus, et praeterea tum emendandi, tum ſupplendi largam reliquiſſent materiam: conſultum putauit IOH. CHRISTOPH. WOLFIVS, Vir apud nos olim in hiſce ſtudiis verſatiſſimus, partim ea, quae in Buxtor-

fii,

ſii, Plantauitii, Hottingeri, aliorumque libris, ac praecipue pergrandi Bartoloccii Opere, dicta fuerant copiolius, redigere in compendium; partim limam iisdem adhibere; partim omiſſa ſuis inſerere locis; partim notitiam Scriptorum Ebraeorum, quos noſtra tulit aetas, caeteris ſuperaddere. Sequutus eſt itidem litterarum ordinem. Ipſum eius Opus ita inſcribitur: *Bibliotheca Hebraea, ſiue notitia tum Auctorum Hebraeorum cuiuscunque aetatis, tum ſcriptorum, quae vel Hebraice primum exarata, vel ab aliis conuerſa ſunt, ad noſtram aetatem deducta.* Prodiit *Hamburgi Tomis IV. in 4.* primo *a. 1715.* altero *a. 1721.* tertio *a. 1727.* quarto, eoque vltimo, *a. 1733.* excuſo. Vid. *Acta Erud. Lat.* ex quibus profeci, *anno 1715. p. 265.* et *a. 1727. p. 490. ſq.* Vltimi duo Tomi, tertius nempe ac quartus, acceſſiones atque emendationes, quae ad priores pertinent, complectuntur. Dignum profecto eſt Opus, quod magnis ornetur elogiis. Generatim autem de Viris, cum antiquis, tum recentioribus temporibus in Oriente doctrina claris, conſulenda BARTHOL. HERBELOTII *Bibliotheque Orientale* caeteraque, mortuo inter ipſam Operis editionem Auctore, cura ANT. GALLANDI *Parif. a. 1697 in f.* prelo exiit. Eſt haec Bibliotheca, iam rarior, omnino Dictionarium vniuerſale, in quo ſtupenda induſtria ex fontibus optimis hauſta fuere, quae non ſolum de gentium Orientalium religione, regimine, legibus, moribus, ſtudiis, verum etiam de Sanctorum, Philoſophorum, Hiſtoricorum et Poetarum vitis notari merentur. Atque has obſeruationibus criticis illuſtrauit Herbelotius. Vid. NEOCORI et SIKII *Bibl. libror. nouor. Tomo I. p. 426.* ac *T. II. p. 3. ſq.* item *Acta Erud. Lat. a. 1698. p. 105. ſq.* et *Supplementor. Tom. VII. p. 411.* Iam auctior et emendatior editio paratur apud Pariſienſes, Fru-

ſtra

ſtra enim exſpectata fuerunt, quae olim eſt meditatus IOH. CHRISTIAN. CLODIVS, vti perſpicitur ex *Act. Erud. a. 1722. p. 281.* Cf. *Theſaur. Epiſtol. La Crozianus, Tomo II. p. 172.* De plagio Herbelotii, a REISKIO detecto, lege *die Leipz. gel. Zeit. a. 1737. p. 640.* Hic et locum ſibi vindicat IOS. SIMONII ASSEMANI *Biblioth. Orientalis, Clementino-Vaticana,* de qua nolo repetere, quae iam *Tomo I. cap. 3 §. 18. p. 285.* me ſcribere memini. GRAECORVM Scriptorum Vitas nemo ampliori doctrinae adparatu expoſuit IOH. ALBERTO FABRICIO. Quadraginta annorum labor eſt eiusdem *Bibliotheca Graeca, ſiue Notitia Scriptorum Graecorum, quorumcunque monumenta integra, aut fragmenta edita exſtant,* caet. Emiſſa fuit *Hamburgi a. 1705. ſq.* Voluminibus XIV. *in 4.* Poſtremo acceſſit Index ad vniuerſa Volumina generalis, a IOH. CHRISTIANO WOLFIO adornatus. Pleraque ſunt recuſa, et primum Volumen emendatius etiam, locisque quam plurimis auctius. De omnibus data opera diſſeruit Vir celeberrimus, HERM. SAM. REIMARVS, in *Comment. de Vita et ſcriptis Fabricii p. 118. ſq.* Breuiter idem totius Operis argumentum his verbis propoſuit: *Scriptores Graecos, maxime profanos, omnis aetatis, vsque ad captam a Turcis Conſtantinopolin, h. e. ad ſaeculi XV. medium, VI. Libris recenſet, ſic vt etiam deperditorum habeatur ratio. Eorum vero praecipue qui ſuperſunt, aetas, vita, doctrina, ſcripta, commentatores et ſcholiaſtae, Codices MSti, editiones, ſtupendo labore et ſummo cum iudicio deſcribuntur. Multa inſeruntur ſcripta adhuc vel inedita, vel rariora, vel certe nunc caſtigatiora et notis illuſtrata: Obſeruationes praeterea doctiſſimae ad Philologiam, Criticen, Hiſtoriam, Antiquitates, Philoſophiam et omne genus artium ſpectantes, non parca manu appendun-*

duntur. De Supplementis ipſe Auctor in *Praef. Vol. XIV.* praefixa ſcribit, ſe conſtituiſſe, totum Opus retractando, omiſſa ab ſe, vel perperam poſita, annotare. Sed copiam obſtitiſſe, atque ſingulari hoc Supplementorum Volumini reſeruare coegiſſe. Id vero, quod eſt dolendum certe, non addidit poſtea Fabricius. *Succinctam Introductionem in hanc Bibliothecam Graecam, uſui potiſſimum ſcholaſtico adcommodatam*, IOH. IVSTVS VON EINEM *Magdeb. 1734.* aliquot plagulis *in 8.* edidit, in quo leui ſpecimine paucis agitur de Scriptoribus Graecis antiqui ac medii aeui. Recentiores alio tempore Auctor ſubiungere volebat; quod exitu caruit conſilium. Maiorem praeſtitiſſet vſum, ſi, quod ipſe Fabricius meditatus fuerat olim, Compendium lucem adſpexiſſet. Vid. *die Leipz. gel. Zeit. a. 1734. p. 455.* Similem conatum fuiſſe conſtat IOH. VLRIC. STEINHOFERI, Prof. Tubingenſis, quippe qui praecipua ex Bibliotheca Graeca in ſeptem Volumina formae octuplicatae redigere conſtituerat: at, contradicentibus Fabricii heredibus, is ipſe conatus prima ſtatim in herba exſtinctus eſt. Cf. *Leipz. gel. Zeit. a. 1738 p. 508.* et *p. 555. ſq.* Iam ante Fabricium *Bibliothecam Graecam* elaborauerat IOH. MEVRSIVS. Sunt libri III. quos ex chirographo Auctoris primum in lucem produxit, *Tomo*que X. *Theſ. Ant. Graec.* inſeruit IAC. GRONOVIVS. *Ibidem p. 1393. ſq.* exſtat MEVRSII *Bibliotheca Attica*, *ſiue de antiquis Atticis Scriptoribus, operibusque eorundem*, *libri IX.* itidem ex manuſcripto eiusdem exemplari primum diuulgati. Multum hi libri poſteriores faciunt ad eorum Scriptorum, qui interciderunt, hiſtoriam. Recuſi nunc optime ſunt, notisque paſſim illuſtrati, in *Operum Meurſianorum Tomo II. Florent. a. 1744. in f.* IOH. LAMII beneficio. Tomus eorundem III. Bibliothe-

thecam Graecam *p. 1049. ſq.* exhibet. De his, et aliorum, laboribus vid. FABRICIVS *in Praef. Vol. I. Bibl. Gr.* praemiſſa. PAVLI VINDINGII Diſſertationes III. *de variis linguae Graecae Scriptoribus*, quarum prima *Hafniae a. 1693.* ver Graecum, altera *ibid. a. 1699.* aeſtas Graeca, tertia, *ibid. a. 1705. in 4.* edita, auctumnus Graecus inſcripta eſt, memorantur in *Catalogo Bibl. Bunav. Tomo I. Vol. I. p. 516.* Sed eas in his terris rariſſimas inſpicere non contigit. LAVR. LVNDII *Compendium Biblioth. Graecae, ex praelectionibus Vindingianis compoſitum*, *ibid. a. 1704. in 8.* prodiit, eoque Scriptores Graeci ordine alphabetico percenſentur; at breuibus tantum eorundem libri, praecipuaeque tunc temporis editiones adductae fuere. De Anonymi *Biographia claſſica*, *Londini a. 1740 Volum. II. in 12. mai.* excuſa, in qua Vitae antiquorum Graecorum Romanorumque Poetarum, Hiſtoricorum, et Oratorum, Anglico ſermone deſcribuntur, adiectis Criticorum doctiſſimorum de monumentis eorundem iudiciis euoluantur *die Leipz. gel. Zeitung. a. 1741. p. 713. ſq.* Reliquos, qui in ſpecie Philoſophorum, Hiſtoricorum Poetarum, caet. Vitas enarrarunt, infra, iuſto loco, nominare animus eſt. De ROMANIS eruditis bene pariter meritus fuit HENR. IVLIVS SCHEVRLIVS *in Statua Mercurii ad optimos quosque Scriptores Latinos.* Prodiit *Lipſ. a. 1628.* et *Helmſt. a. 1637. in 8.* tandem longe melior *a. 1670. in 4.* Intermixta ſunt iudicia de iisdem non contemnenda. Parum tamen liber ille noſtris temporibus vſurpari ſolet, poſtquam in ſimili argumento verſatus eſt laudatus ſupra FABRICIVS. Nota omnibus *Bibliotheca* eius *Latina*, *ſiue Notitia Auctorum veterum Latinorum, quorumcunque ſcripta ad nos peruenerunt.* Primum edita fuit *Hamburgi a. 1697. in 8.* poſt recuſa *Londini a. 1703.* iterumque *Hamb. a. 1708.*

a. 1708. et *a.* 1712. ac tandem optime *a. 1721. eadem forma.* Acceſſit poſteriori huic editioni recognitae auctaeque, Volumen alterum, tertiumque *a.* 1722. in quibus ampliſſima Supplementa reperiuntur. Nec deſunt Indices neceſſarii. Omnia haec typis nouiſſime ſunt repetita *Venetiis a. 1728. Tomis II. in 4.* ita quidem, vt Supplementa, quae antea ſeparatim excuſa maximo Lectorum incommodo adhibebantur; ſuis quibusque locis occurrant. Pauca tamen, quae Pontificii ferre non poterant, omiſſa ſunt. Cf. REIMARI *Vita Fabricii p. 111.* Tria, vt ipſe ait in Praefat. Vol. I. Auctor, ſibi propoſuerat; primum, vt Latinos Scriptores veteres, quorum libri aetatem tulerunt, recenſeret vniuerſos ordine chronologico; deinde, vt ſingula eorum ſcripta commemoraret; ac denique, vt, quantum fieri poſſet, quasque ſingulorum, certe praecipuas, adnotaret commendaretque prae caeteris editiones. Quod *Ienae a. 1710. in 8.* publicatum eſt Opuſculum hoc titulo: *Notitia Auctorum veterum, aureae praeſertim et argenteae aetatis*, id Viri doctiſſimi, MICHAEL. RICHEY, calamo quidem debetur, antea communicatum nimirum cum Auditoribus ſuis; at inſcio eodem inuitoque, nec adiecto nomine Auctoris, typis impreſſum eſt totque maculatum erroribus, vt nulla fere pagina ab his vacua ſit. Argenteae quoque aetatis Scriptores plane deſunt, quamquam in titulo promittuntur. De priorum autem rebus, ſcriptis, dictione atque editionibus non ieiune diſſeritur, facileque poteſt cognoſci, quantum emolumenti percipere liceret iuuenibus, rei litterariae antiquae ſtudioſis, ſi liber ex ipſa elegantiſſimi Auctoris officina exiiſſet. BENIAM. HEDERICHII *Notitia Auctorum antiqua et media*, quae *Vitemb. a.* 1714. *in 8.* diuulgata eſt ſermone Germanico, rudibus adhuc pueris proderit,

erit, vt exinde, ordinis chronologici ductu, praecipua de Scriptoribus veteris Graeciae Romaeque, medii item aeui, perdiſcant. Ad priores quod attinet, excerpta dedit Hederichius ex FABRICII *Bibliotheca Graeca et Latina*, quod non eſt vituperandum, dummodo eos, per quos profecit, nominatim indicaſſet, et ſcriptis certis interdum dubia non immiſcuiſſet, et iudicia nonnunquam ex iis haud attuliſſet, qui nullius fere ſunt in ciuitate litteraria auctoritatis. Vid. REIMMANNI *Catal. Bibl. T. II. p.* 513. *Succinctam* quoque *Introductionem in Bibliothecam Latinam Fabricianam* IOH. IVST. VON EINEM *Magd. a.* 1734. *in 8.* ſcriniis ſuis extruſit, qui libellus conſilio Editoris reſpondet. Iam de meliori commendanda IOH. NIC. FVNCCII de varia linguae Latinae aetate Volumina, quibus idem egit, at maiore longe adparatu, quod antea nominati perficere ſtuduerunt. Scenam aperiunt *de origine et pueritia Latinae linguae libri II. Marb. a.* 1735, auctiores longe et emendatiores *in 4.* editi, quum *anno* iam 1720. primum exhibiti fuiſſent. Sequitur *de adoleſcentia Lat. linguae Tractatus*, *ibid.* 1723. quem excipiunt *de virili aetate Lat. linguae Partes II. ibid. a.* 1727. et. 1730. Acceſſere tandem *de imminente Lat. linguae ſenectute* ac *de vegeta Lat. linguae ſenectute Commentarii*, quorum alter *ibid.* 1736. alter 1744. *in 4.* lucem adſpexit. In hocce Opere clariſſimus Auctor omnium Scriptorum Romanorum, qui inde a bello Punico II. vsque ad Principatum Honorii, Imperatoris, floruerunt, vitas, libros, diuerſasque eorundem editiones, quantum fieri potuit, adcuratiſſime commemorat, ac de ſtilo, et aliis notatu dignis, partim doctiſſimorum Virorum, partim ſuam ipſe ſententiam dicit. Poſtremi Voluminis *Cap. X.* Scriptores Chriſto deuotos, quos vulgo eccleſiaſticos vocamus, complectitur; at de his

his alio loco agam, non magis enim huc pertinent, quam eiusdem *Commentarius de inerti ac decrepita Lat. linguae ſenectute, Lemgouiae a.* 1750. editus, in quo quippe Scriptores quidam, aeuo medio vsque ad Caroli M. obitum occurrentes, recenſentur. Ante duodecim, et quod excedit, annos GODOFR. EPHR. MVLLERVS inceperat *eine hiſtoriſch-critiſche Einleitung zu nöthiger Kenntniß und nützlichem Gebrauche der alten Lateiniſchen Schriftſteller.* Pars I. II. ac III. *Dresdae a. 1747.* Pars IV. *a. 1749.* Pars V. *a. 1751. in 8. mai.* diuulgata eſt. Auctor, poſt ea viuis ereptus, ſequutus potiſſimum fuit laudatum ſaepius Fabricium, neque tamen ſatisfecit vbique argumento ſuo, vt noſtris his temporibus fieri haud difficulter poterat. Opus in ſcholis inferioribus vtile quodammodo, ſi peritioris interpretis cura acceſſerit. Cf. *die Leipz. gel. Zeit. a. 1747. p. 411. ſq.* Caeterum erunt fortaſſe non pauci, quibus FRID. PLATNERI de labore hoc Mulleriano iudicium iuſto durius videatur. Ita enim Vir ille, ingenii ſui elegantia nobiliſſimus, in *Vita Chriſtii, Lanci ſaturae p. 30.* praemiſſa: *Gottfr. Ephr. Müllerus quidam, ſcriptor parum doctus et arrogans, auſus eſt vernacula lingua talem Hiſtoriam Auctorum claſſicorum edere, qualem inter noſtrates Ioh. Alb. Fabricius latine propoſuit. Sed vt erat hic Müllerus ab omni lectione veterum ſcriptorum alienus, ita etiam rudis et indigeſta libri moles eſt, quam peperit. Enimuero, quod deerat homini doctrinae nomine, id fiducia ſua ſupplere ſolebat. - - Sed ohe! iam ſatis eſt de hoc capitali homine, qui nuper ſine omni litterarum incommodo mortuus eſt.* Benigniorem de conatu iſthoc ſententiam lege in HAMBERGERI V. C. *Zuverl. Nachr. von den vornehm-*

nehmſten Schriftſtellern, *P. I. p. 37. der erſten vorläufigen Abhandlung.*

§. VIII.

ITALORVM eruditorum Vitas compoſuit olim XICCO POLENTONVS in Opere *de illuſtribus Scriptoribus Latinae linguae*, quod libros XVIII. continet, adhuc vero latet in MSto. Ex ipſa Italia exemplar ſecum attulit in Saxoniam Ioh. Dieter. a Schoenberg, Eques doctiſſimus, idque eo conſilio IOH. ERH. KAPPIO, Profeſſori Lipſienſi, tradidit, vt ſtudio eius protraheretur in lucem. Sed mors Viri clariſſimi, et alia forſitan, conatui obſtiterunt. Conſcripſit Polentonus Codicem hunc ſaeculo XV. et quinque ac viginti annos eidem impendit. Vitas in eodem Italorum, litteris inſignium, a M. Liuio Andronico vsque ad Franciſc. Petrarcham et Ioh. Boccatium, ſtilo perſpicuo expoſuit, ſimulque recenſuit ac diiudicauit ſcripta eorum, inſertis paſſim integris particulis, adhibendae antiquis Auctoribus medicinae inſeruituris. Quum autem Opus hoc non vltra annum 1433. procedat, facile patet, de cuius aetatis hominibus hic agatur. Prouocarunt ad illud complures, e. g. GYRALDVS, PIGHIVS et BERNARDIN. SCARDEONIVS, qui in *Antiquit. Patauinis p.* 236. ita loquitur: *Scripſit in primis Polentonus magnum Volumen de illuſtribus ſcriptoribus Latinis, filio Polydoro dicatum, anno ſalutis humanae 1433. cuius quidem exemplar, eius manu deſcriptum, penes nos eſt.* Cf. laudati KAPPII *Diſſert. de Xiccone Polentono, Cancellario Patauino, hiſtoriae litterariae ſaec. XV. in Italia inſtauratore, Lipſ.* 1733. Praeter hunc IAC. PHIL. TOMASINVS in *Parnaſſo Euganeo, Patauii a. 1647. in 4.* edito, qui nudus eſt Index Scriptorum, aeuo ſuperiori clarorum, teſtatur de ANGELICO APROSIO, quod *Athenas Italicas*, de doctis Viris, qui Italiam ſcriptis editis et inedi-

ineditis illuſtrarunt, paruerit, qui tamen liber lucem itidem nondum vidit. Habemus interim *Bibliothecam* eiusdem *Aproſianam*, *Bononiae* primum *a.* 1673. *in* 12. Italice excuſam, tamque parum obuiam in Germania olim, vt eruditorum quidam, inter quos et MORHOFIVS fuit, eam typis exſcriptam fuiſſe non crediderint. Librum, ex lingua Italica in Latinam conuerſum, recudendum curauit, notisque doctiſſimis vtiliorem reddidit, IOH. CHRISTOPH. WOLFIVS *Hamburgi a.* 1734. *in* 8. Sed vid. CLEMENT. V. C. in *Bibliotb. de livres dificiles à trouver*, *T. I. p.* 377. vbi haec digna ſunt lectu: *J'ai remarqué, que Mr. Wolfius a commencé ſa traduction à la p.* 262. *deſorte, qu'il a ſauté la premiere partie du Volume, qui n'eſt à la verité qu'un Chaos; mais qui contient cependant cent particularités, que l'on chercheroit vainement ailleurs. Je ſouhaiterois auſſi pour la commodité des Lecteurs, que Mr. Wolfius ne ſe ſoit pas donné la peine de traduire les Titres des livres Italiens raportés dans ce Volume, ce qui les rend méconnoiſſables, et fait que la lecture en eſt moins profitable.* Mira prorſus ratione hanc Bibliothecam condidit Aproſius, qui ſub adſcititio *Cornelii Aſpaſii Antiuigilmi* nomine latere voluit. Eos enim, qui plures ipſi libros, vel vnum etiam, donauerant, effuſiſſime laudauit, horumque nomina, vna cum vitae genere, rebus geſtis et muneribus, ſecundum litterarum ſeriem, ſollicite recitauit, librorumque, quos illorum debebat munificentiae, titulos ſubiecit. Progreſſus autem eſt ad litteram Alphabeti quartam ſaltim. Alter Tomus, imo alii adhuc, ab eodem prelo parati, non prodierunt, quod vtique dolendum. Quamuis enim perpetuo digreſſiones, ab inſtituto penitus alienas, immiſceat Auctor; illae tamen haud ſunt ineptae, multaque

 omni-

omnino de Viris Italiae doctis et illuſtribus, eorumque ſcriptis, adferuntur, quae alibi fruſtra quaeſiueris. Vid. *Acta Erud. Lat. a. 1735. p. 37.* et *Germanica, Parte* CCIII. *p. 799. ſq.* Qui a STRVVIO memoratus eſt ANTON. FRANC. DONI liber Italice exaratus, et *La Libraria* caet. inſcriptus, is quidem locum hic fere nullum meretur, propterea quod Italorum eruditorum ſcripta, ordine nominum alphabetico, continet magis, quam Vitas. Rarus tamen eſt liber, ea maxime editio, quae *Venet. a. 1557. in 8.* producta fuit. Nonnulla exemplaria indicant etiam annum 1558. cognito bibliopolarum more. Accedunt celeberrimorum Italorum, patrii qui ſermonis nitorem conſeruarunt, imagines, ligno expreſſae. Reliquae editiones, itidem *Venetiis a. 1550. in 12. anno 1555. in 8. minoris formae*, et *a. 1580. in 12.* exhibitae, mancae ſunt mutilaeque omnes, et vel primam, vel ſecundam Partem comprehendunt. In tres enim Sectiones diuiſus eſt labor. Prima Scriptores vulgo notos, altera eorum Opera, quae Donius ſcripta manu vidit, adlectis Auctorum nominibus, et libris reliquis; tertia Academias in Italia conditas, et omnia Sociorum ſcripta, recenſet. At in his memorandis parum eſt adcuratus, quando, vbi, qua forma, prodierint, nunquam docens. In Praefatione Vitas vberiores ſe pollicetur editurum, quod praeſtitum, quantum conſtat, haud fuit. Vid. IOH. PETRI KOHLII *geſammleter Briefwechſel der Gelehrten anni 1751. Parte XXX. p. 465. Parte XXXVIII. p. 601.* et *Parte XL. p. 641. ſq.* nec non *Catal. Bibl. Bunav. Tomo I. Vol. I. p. 552.* Ad Italiae etiam eruditos reſpexerunt potiſſimum TOMASINVS in *Elogiis illuſtrium Virorum*, et IMPERIALIS in *Muſeo hiſtor. et phyſico*, de quibus re-
1090. petantur, ſi placet, ſupra dicta *§. III.* GALEAZZO GVALDO *Scena d' Huomini illuſtri d' Italia Venet. a. 1659.*

1659. in f. cum *fig. aen.* lucem adſpexit. Varii hic deſcribuntur Viri illuſtres, ex Italica gente, cum doctrina, tum fortibus factis egregii, hos enim Viris doctis immiſcet, teſte MORHOFIO in *Polyh. T. I. libro I. cap. 19. ſ. 53* GREGOR. LETI quae in *Italia* ſua *regnante*, *Genev. a. 1675. in 12.* Italice diuulgata, duabus poſterioribus Partibus, tertia nempe quartaque, de gentis huius eruditis, tunc temporis florentibus, habet, ea ſunt plerumque leuia, et ex ſolo fere nominum catalogo conſtant. In ſcriptis tamen multorum commemorandis plus diligentiae oſtenditur. Melioris farinae eſt PAVLI COLOMESII *Italia et Hiſpania Orientalis*, *ſeu Italorum et Hiſpanorum*, *qui linguam Ebraeam*, *vel alias Orientales*, *excoluerunt*, *Vitae*, quas ex Auctoris autographo *Hamb. a. 1730. in 4.* primum edidit, notisque inſtruxit IOH. CHRISTOPH. WOLFIVS. Nonaginta in hoc Opuſculo Itali occurrunt, qui litteras Orientis calluerunt, et ex parte ſcriptis ornarunt. Eorum in Vitis enarrandis breuior eſt Colomeſius, et aliorum ſaepiſſime, THVANI nominatim VOSSIIQUE verbis vtitur: in ſcriptorum enumeratione laborioſius occupatus: in teſtimoniis autem aliorum et iudiciis adferendis copioſiſſimus, et forte nimius interdum. Praeter haec Auctor Epiſtolas quorundam ἀνεκδότυς e. g. CASAVBONI, aliquoties inſeruit. Vid. plura in *Actis Erud. Latinis a. 1730. p. 279. ſq.* Eodem in Diario nobili *a. 1725. p. 57.* recenſetur diligenter HYACINTHI GIMMA *Idea della Storia dell' Italia Letterata* caet. *Neapoli a. 1723. in 4. Tomis II.* vbi Vitae clariſſimorum in Italia hominum, tam veterum, quam recentiorum, ita dicuntur expoſitae, vt nec ſcitu neceſſaria deſideres, nec ſuperuacanea faſtidias. Neque tamen ire inficias poſſumus, multos etiam ſoloeciſmos irrepſiſſe litterarios. Nouiſſime accepimus IOH. LAMII *Memorabilia Italorum*,

eruditione praeſtantium, *quibus vertens ſaeculum gloriatur*. Tom. I. et II. *Florent. a. 1742.* et 1747. *in 8.* Tomi II. Pars altera, ſeu Adpendix, *ibidem a. 1748.* lucem adſpexit. Memorantur oratione parum aequabilii, delectuque rerum haud adcurate ſeruato, (quaedam enim, ab aliis iam ſcripta, immiſcuit Lamius integra,) Vitae Pontificum, Clementis XI. et Benedicti XIII. Principumque variorum, qui regnarunt in Italia, nec non eruditorum, quos inter ſunt quidam in primis ſubſelliis collocandi. Tomi II. Pars altera continet Vitam Rich. Romuli Riccardii, Patricii Florentini, etiam ſeparatim exhibitam, et Vitam Franc. Ariſii, Cremonenſis. Vid. *die zuverl. Nachrichten Parte XCI. p. 499.* et *Parte CIV. p. 631. ſq.* Omnium hoc in argumento conatus longiſſime ſuperabit aliquando, ſi prodierit integrum, quod optandum magis, quam ſperandum videtur, illuſtriſſimi Comitis, IOH. MARIAE MAZZVCHELLI, Lexicon Eruditorum Italorum. Inſcriptum eſt quantiuis pretii Opus *Scrittori d' Italia, cioè notizie ſtoriche e critiche intorno alle Vite e agli ſcritti dei Letterati d' Italia.* Tomi I. Partes binae editae fuerunt *Brixiae a. 1753. in f.* Tomi II. Pars prior acceſſit *ibidem a. 1759.* et eos praebet conſpiciendos, quorum nomina cum litteris *Ba* incipiunt, vnde patet, quam immenſum Auctor induſtrius et adcuratus campum ſit ingreſſus. Cf. *die Götting. Anzeigen anni 1756. p. 571.* BENEDICTI ACCOLTI *Dialogus de praeſtantia Viror. ſui aeui*, et ERYTHRAEI *Pinacotheca*, CORTESII item *Dialogus de hominibus doctis*, quum haec ſcripta magis ad certi temporis biographias pertineant, infra §. XLI. locum ſuum occupabunt.

§. IX.

Eos, qui eruditorum, in certa prouincia Italiae vel vrbe natorum et illuſtrium, Vitas exponere ſtu-

ſtuduerunt, ordine alphabetico, Lectoribus, niſallor, commodiſſimo, proferre nunc in medium placet. De *Aquileiae* doctis hominibus agit IVSTVS FONTANINI in *Hiſtoriae litterariae Aquileienſis libris V. Romae a. 1742. in 4.* Non tota tamen hic vrbis exhibetur Hiſtoria litteraria, ſed aliqua ſaltim eiusdem pars pertractatur ſcitiſſime, quum Auctoris obitus reliqua interruperit. Sex enim deſcribuntur Viri doctrina praeſtantes, qui ſingulari Aquileiae ornamento fuere, ſcilicet Corn. Gallus, Poeta antiquus, Hermes Paſtor, eiusque frater, poſtea Pius I. Pontifex, Fortunatianus et Chromatius, ſaeculi IV. et V. Epiſcopi, ac denique Rufinus, Hieronymo aequalis. Copioſius de hoc Opere, poſtumo quidem, at non ex eorum genere, quae vltimam Auctoris manum deſiderant, diſſeritur in *Actis Erud. Lat. anno 1745. p. 448. ſq.* Memoriam clarorum ciuium, quos *Beneuentum* tulit, propagare ad poſteros voluit IOHANNES DE NICASTRO in *Beneuentana Pinacotheca, Beneuenti a. 1720, in 4.* Poſtquam enim libro I. varia vrbis fata et libro II. Sanctos ibidem natos, et Pontifices maximos, Cardinales, Archiepiſcopos Epiſcoposque commemorauerat, libro III. de iis Beneuentanis verba facit, qui doctrinae laudibus exornati fuerunt. Inter hos e. g. conſpiciuntur Orbilius, vetus Grammaticus, Papinianus, Ictus, caet. Vid. *Acta Erud. Lat. a. 1725. p.* 519. Plures in promtu ſunt de *Bononiae* doctis hominibus Scriptores. Primum hic mentio iniicienda NICOL. BVRTII, qui in *Bononia illuſtrata* hoc argumentum paucis tangit, ſed quae hodie neutiquam ſatisfacient eiusmodi rerum auido. Editus eſt libellus *Bonon. a. 1494. in* 4. ſummae raritatis cauſſa recuſus in MEVSCHENII *Vitis erudit. Tomo II. p.* 157. *ſq.* Poſtea prodierunt *Li Dottori Bologneſi di Legge Canonica*

 e Civi-

nomina, quod ne moleſtum eſſet, Indice commodo prouidit. Cuiuslibet nomina, cognomina, munera, ſcripta, resque alias praeclare geſtas, adcurato ſtudio exponit. Vid. *Acta Erud. Lat. a.* 1706. *p.* 134. et *a.* 1746. *p.* 337. *ſq.* vbi notatur de Tomo III, non placere Lectoribus elegantibus ſcribendi genus, iisdemque gratius futurum fuiſſe, ſi Vitam cuiusque eruditi delineaſſet Auctor diligentius, nec ipſos mortis annos plerumque praeteriiſſet ſilentio. Sed forte, quae in exemplari flammis abſumto congeſſerat, meliora fuerunt: forte extrema eius ſenectus, anno enim aetatis ſexto et octogeſimo, haud ita multo poſt editum Tomum tertium, mortuus eſt, non permiſit, vt omnia ſumma cura conquireret. Supplementa, quae ad Opus hoc, rarius iam integrum obuium, parauerat Ariſius, itidem Vulcani corrupiſſe violentiam, legi in *den Leipz. gel. Zeit. a.* 1749. *p.* 915. Cf. CLEMENT *Bibl. de livr. dific. à trouver, T. II. p.* 71. *ſq.* Epiſcopos Cremonenſes ſpeciatim deſcriptos reperies in *Cremonenſium Epiſcoporum ſerie, a* FERD. VGHELLO *primum contexta, deinde a* NIC. COLETO *aliquantulum aucta, nunc tandem a* FRANC. ANT. ZACHARIA *reſtituta, emendata, pluribusque ineditis documentis locupletata, Mediolani a.* 1749. *in* 4. *mai.* de quo libro v. *die Leipz. gel. Zeit. a.* 1750. *p.* 202. Ordinis electi ratio perducit nos ad Viros doctos *Ferrarienſes*, de quibus exſtat AVGVSTINI SVPERBI *Apparato degli huomini illuſtri della Città di Ferrara. In Ferrara a.* 1620. 4. Rarum eſt hoc etiam centum ac triginta quinque paginarum Opuſculum, in quo Auctor *Parte I.* de Clericis, *Parte II.* de Laicis, qui ſcriptis inclaruerunt, ac *Parte III.* de artificibus nobilioribus, antiquariis nempe, pictoribus, muſicis et architectis, non ſemper tamen adcurate, diſſerit. Poetas ſpeciatim Ferrarienſes Diſſertatione

tione *Ferrar. a. 1698. in* 4. excuſa, recenſuit HIERON.
BARVFFALDI, prout CINELLVS indicat in *Biblioth.*
volante, Pluteo X. Inſerta deinde haec Diſſertatio, in
qua praecipuorum Poetarum, quorum Opera vel
ſeparatim in eruditorum verſantur manibus, vel
iunctim fuere exhibita, exactiſſima notitia ſuppe-
ditatur, *Theſauro Antiquit. et Hiſtor. Italiae, Tom.*
IX. Vol. 8. Idem promiſerat olim integram *Scri-*
ptorum Ferrarienſium Bibliothecam, quae tamen lu-
cem non adſpexit. Cf. *Acta Erud. Lat. a. 1706. p. 72.*
Eruditos homines, qui *Florentiam* illuſtrarunt, me-
morauit MICH. POCCIANTIVS in *Catalogo Scripto-*
rum Florentinorum omnis generis, quorum et memo-
ria exſtat, atque lucubrationes in litteras relatae ſunt
vsque ad annum 1589. Ducentos fere Scriptores ad-
didit LVCAS FERRINIVS, librumque, hodie per-
rarum, *Florent a.* 1589. *in* 4. diuulgauit. Producit
Auctor eruditos ſuos ſecundum praenomina ordine
alphabetico; ſed parum adcuratus maximeque im-
perfectus eius eſt labor: inter libros excuſos ma-
nuque ſcriptos nihil adparet diſcriminis: iudicium
ne modicum quidem adhibitum: ſtilus aſper eſt et
incultus. FRANC. BOCCHII *Elogiorum, quibus viri*
clariſſimi, nati Florentiae, decorantur, libri II. ibid.
a. 1607. *in* 4. prodiere. Grande aliquando de
Scriptoribus Florentinis, hoc eſt, omnibus, qui in
magno Ducatu Etruriae floruerunt, meditatus fuit
Opus IOH. CINELLVS. At conqueritur poſtea in
Bibl. volantis Pluteo X. ſe Florentinos Scriptores,
quorum quatuor millia ad ſuam peruenerint noti-
tiam, illuſtraturum eo fuiſſe adductum, vt Floren-
tiam, patriam ſuam, linquere debuerit, nec de-
eſſe, qui viginti trium annorum labores etiam nunc
e manibus euellere ſuis conentur. Vid. *Acta Erud.*
Lat. a. 1706. *p.* 68. Laudabiliter interim, quae
promiſerat Cinellus, praeſtita fuere a IVLIO NE-

GRI

GRI in *Iſtoria degli Scrittori Fiorentini*, poſt Aucto-ris obitum a Collegio Societatis Ieſu Ferrarienſi, cui adſcriptus erat, *Ferrariae a.* 1722. *in f.* producta. Haud perfunctorie hic recenſentur eruditi, quinque poſterioribus ſaeculis celebres, nonnunquam tamen neglexit meliores fontes, v. g. in vita Bened. Aueranii: nonnunquam de ſcriptis magis, quam de vita cuiusdam enarranda ſollicitus fuit. Cf. *Acta Erud. Lat. a.* 1723. *p.* 251. *ſq.* et BAVMGARTENII *Nachr. von merckwürd. Büch. Vol. X. p.* 528. vbi, quid deſiderandum in hoc ſit Opere, aperte vereque profitetur. *Anno* 1747. *Venetiis in* 4. exierunt PHILIPPI VILLANI *Vite d' Vomini illuſtri Fiorentini, colle annotazioni del Conte* MAZZVCHELLI. Auctor Opuſculi, cuius aetas incidit in ſaeculum XIV, nouem decemque Scriptores Florentinos, tunc temporis claros, depinxit, multa ſunt autem ab eo ieiune obſcureque dicta, quae obſeruationes Mazzuchelli egregiae paſſim explent atque illuſtrant. Vid. *die Leipz. gel. Zeit. a.* 1748. *p.* 250. et BAVMGARTEN. *Nachr. von einer Hälliſch. Bibl. Vol. VII. p.* 278. Huc et pertinet Volumen, quod MAGLIABECHIVM maxima ex parte auctorem habet, *Florent. a.* 1700. *in* 4. Italice hac inſcriptione editum: *Notizie letterarie ed iſtoriche intorno agli Vomini illuſtri dell' Academia Fiorentina.* Complectitur, praeter hiſtoriam ampliſſimae Societatis, viginti et ſex ſupra centum Academicorum memoriam, de quibus varia occurrunt notatu digniſſima. *Foroliuienſium* Virorum illuſtrium Vitas *Foroliuii a.* 1726. *in* 4. edidit. GEORG. VIVIAN. MARCHESIVS. Idem *anno ſequenti eadem forma* adiunxit *Monumenta Virorum illuſtrium Galliae togatae, olim Occidentalis Imperii ſedis;* quo ex ſpecimine intelligitur, Auctorem ſingulari aliquando libro percenſere voluiſſe vniuerſae prouinciae, cuius ciuitas eſt Forum Liuii

uii et quae *Galliae togatae* vocabulo Romanis olim fuit vſurpata, hiſtoriam, ſigillatimque ibi Virorum illuſtrium, quos habuit omni aeuo, geſta paullo fuſius enarrare. Perſpecta autem incredibili rei difficultate, maluit maiora de ſe exſpectantibus ingentis Operis non niſi delineationem quandam adducto libello exhibere, aliisque, quorum intereſt, pedetentim et cum tempore amplificandam, meliusque perficiendam, relinquere. Vid. omnino *Supplementa ad Noua Acta Erud. Lat. Tomo I. Sect. 6. p. 262. ſq.* vbi plura de hoc ipſo ſpecimine adferuntur. De claris *Genuenſibus* perbreuem libellum habemus IAC. BRACELLI, inſertum eius *Lucubrationibus de bello Hiſpano*, *Pariſ.* 1520. *in* 4. ANDR. SCHOTTI *Italiae illuſtratae*, *num. IX. p.* 641. nec non *Theſauro Antiqu. et Hiſtor. Italiae Tomo I. Vol. I. num.* 3. VBERTI FOLIETAE *Clarorum Ligurum Elogia*, *Romae*, *a.* 1574. *in* 4. et *ibid. a.* 1577. *in* 8. auctius edita, poſteaque dicto *Theſ. Ant. et Hiſtor. Ital. Tomi I. Vol.* 2. *p.* 484. ob inſignem raritatem illata ſunt. Cf. BVNEMANNI *Catal. libror. variſſ. p.* 93. Hic ſe oculis offerunt Pontifices, Principes, militari arte illuſtres, atque inter hos Viri etiam litterati, quamquam, pro inſtituti ratione meris ornantur elogiis. Sic et MICH. GIVSTINIANI exſtant *Scrittori Liguri*, *Romae* 1667. *in* 4. et RAPH. SOPRANI *Scrittori della Liguria*, *Genuae eod. anno*, *eademque forma*. Sed vterque hic liber iam pridem auxit rariorum Catalogum. Idem dicendum de AVGVSTINI OLDOINI *Athenaeo Liguſtico*, ſeu *ſyllabo Scriptorum Ligurum*, *nec non Sarzanenſium ac Cyrnenſium*, *Reipublicae Genuenſis ſubditorum*, *Peruſiae anno* 1680. *in* 4.

§. X.

§. X.

Lombardiae prouincia quos protulerit homines doctos, ANDR. ROVETTA oſtendit in *Bibliotheca chronologica illuſtrium virorum Prouinciae Lombardiae, ſacri Ordinis Praedicatorum, qui ab orbe condito, ad haec vsque tempora, in Eccleſiae vtilitatem calamum acuerunt. Bonon. a.* 1691. *in f.* Incipit ab ipſo Dominico, eiusdemque adſeclas, quotquot ingenii monumentis innotuerunt, ita deſcribit, vt ſtudia ipſorum, dignitates et virtutes, aliaque ad vitae curriculum ſpectantia, opera item ab iis elaborata, exinde cognoſci queant. Recenſent illam Bibliothecam *Acta Erud. Lat. a.* 1691. *p.* 331. monentque Collectores, ad Lombardiam non eos referri tantum ab Auctore, qui hac in prouincia nati, ſed eos etiam, qui profeſſione ſolemni facti ſint conuentuum filii in eadem. De *Mediolanenſibus* nouimus PHILIPPI PICINELLI *Ateneo dei Letterati Milaneſi, Mediol. a.* 1670. 4. At praetermiſſi ſunt Virorum doctrina ſcriptisque illuſtrium bene multi, et in illorum etiam, quos exhibet Picinellus, Vitis deſcribendis parum eſt adcuratus. Itaque, quod ad Medicos attinet, meliora dare conatus eſt BARTHOL. CORTIVS in *Notizie iſtoriche intorno a' Medici Scrittori Milaneſi* caet. *Mediol. a.* 1718. *in* 4. Praefatur Auctor nonnulla de Italorum praecipuis in re medica inuentis et, praeter Mediolanenſium Medicorum Vitas, varias etiam aliorum, qui in Italia quidem, non vero in Ducatu Mediolanenſi nati fuerant, exponit. Plura haurienda de hoc libro ex *Act. Erud. Lat. a.* 1723. *p.* 254. *ſq.* Perfectum eſt Opus, maximaque dignum laude, PHILIPPI ARGELATI *Bibliotheca Scriptorum Mediolanenſium, ſeu Acta et Elogia Virorum, omnigena eruditione illuſtrium, qui in Metropoli Inſubriae, oppidisque circumiacentibus, orti ſunt;*

additis

additis litterariis monumentis, poſt eorundem obitum relictis, aut ab aliis memoriae traditis. Mediolani a. 1745. *Tom. II. in f.* Praemiſſa eſt IOS. ANTON. SAXII *Hiſtoria litterario-typographica Mediolanenſis.* Ipſa Argelati Bibliotheca ordine eſt alphabetico diſpoſita, inque duas diſtributa Partes. Prior celebriorum Auctorum res geſtas continet: altera caeteris dicata eſt, quos minoris notae eruditos vocat. Omnium vero Scriptorum, de quibus verba fecit, aetatem diligentiſſime inueſtigauit, eorum etiam parentes, munera, ſtudia, fortunam, mores, vltimumque vitae tempus, et quicquid ad vberiorem eorum hiſtoriam conducere poterat, ſatis indicans adcurate. Libri typis exſcripti ſi recenſendi ſunt, locum, annum, typographi nomen, et librorum formam, ſemper adnotauit; cumque ii, qui ante annum 1506. editi fuerant, ob raritatem Codicibus manuſcriptis ſoleant aequiparari, ea de cauſſa locum etiam, vbi reperti ſunt iſti, ſtudioſe adiecit. Copioſiſſime de hoc Opere loquuntur Collectores *Actor. Erud. Lat. a.* 1748. *p.* 241. *ſq.* quorum nonnulla hic repetere ab inſtituto eſt alienum. *Meſſanae* ciues litteris claros non praeteriit PLACID. REYNA in Parte poſteriore *Notitiae hiſtoricae de vrbe Meſſana*, quae eius res cum ſacras, tum ciuiles, a ſalutis reſtitutae principio vsque ad annum 1600. complectitur. Italice lucem viderat Operis Pars I. *Meſſanae* 1658. Pars II. *ibid. a.* 1668. *in f.* Poſt a IOH. LAVR. MOSHEMIO Latine verſum, notisque paſſim illuſtratum, in *Theſ. Antiqu. et Hiſt. Italiae Tomi X. Vol. 9.* ſuum etiam locum inuenit. *Neapolitanos* eruditos, ordine alphabetico ſecundum eorundem praenomina, conſpiciendos praebuit NICOL. TOPPIVS in *Biblioteca Napoletana, et apparato a gli Huomini illuſtri in lettere di Napoli,* qui liber *Neapoli a.* 1678. in

in f. prodiit. Acceſſerunt *ibid. a.* 1683. *ead. forma* LEONARDI NICODEMI *Addizioni copioſe alla Biblioteca Napoletana del Dottor Nic. Toppi.* De vtroque hoc labore digna vtique ſunt, quae adſcribantur, verba in *Actis Erud. a.* 1685. *p.* 447. En igitur ipſa! *Toppius, Scriptores ex regno Neapolitano oriundos magna cura in ſua Bibliotheca Neapolitana digeſſit, eo inſtituto, vt patriam, officia, et geſtos honores, opera edita et inedita, et teſtimonia denique aliorum eruditorum cuiusuis nomini ſubiiceret. Cum vero prodiiſſet iſthoc opus, incidit id in manus illuſtris Magliabechii, qui cum in tranſcurſu non pauca deprehendiſſet, vel perperam ab Auctore poſita, vel in tanta materiae copia omiſſa, breues notas ſub manu natas in marginem libri coniecit, et Petro Valerio Diazio, Viſitatori generali Siciliae, et Regis Catholici Conſiliario, pro mutua familiaritate illas communicauit; quas hic intra priuata ſcrinia deliteſcere, minime paſſus, Leonardo Nicodemo tradidit, adiecta lege, vt certo ordine digeſtas editioni praepararet. Nicodemus vero non modica acceſſione de ſuo locupletatas, ſub titulo* Additionum ad Bibliothecam Neapolitanam Nic. Toppii, *typis exſcribi fecit.* Hodie Opus hoc, ſaltim in Germania, parum frequenter occurrit. Nouiſſime *Neapoli* lucem vidiſſe accepi *Tomum I. in* 12. *dell' Iſtoria degli Scrittori nati nel regno di Napoli, ſcritta da* GIO. BERNARDINO TAFVRI. Auctor eos Neapolitanos, qui ante Chriſtum natum ad noſtram vsque aetatem, inclaruerunt, ordine alphabetico depingere coepit, quae reſtant, haud dubie additurus. Initium rei iam poſuerat in CALOGIERA *Raccolta d' Opuſcoli ſcientifici e filologici,* vbi in *Tomo XVI. Tom. XVIII. Tom. XXI. Tom. XXIV.* et *Tom. XXVI.* exſtat eiusdem

dem *Serie Cronologica degli Scrittori nati nel regno di Napoli, comminciando dal Secolo V. fino al Secoli XVI.* Complura eorum Elogia, qui Societatis *Roſcianenſis* membra fuere, congeſſit HYACINTH. GIMMA. Prodierunt eius *Elogi Accademici della Società degli* Spenſierati *di Roſſano Neapoli a.* 1703. *in* 4. Volum. II. at pauciſſimorum in manibus apud nos verſantur. Nunc in eo totum eſſe IOH. ANTON. SERGIVM, vt pleniſſimam Hiſtoriam regni Neapolitani litterariam Italice componat, in *Praefatione, a.* 1742. cultiſſimis DE IANVARIO *Carminibus* praefixa, ipſe indicauit. Cui quidem inſtituto ſi fortuna faueat, doctorum etiam hominum Vitis ſuum concedet locum Vir clariſſimus. De *Panormitanis* eruditis FRANC. BARONII ac MANFREDIS *de Panormitana Maieſtate Hiſtoria* agit, et quidem *lib. III. cap.* 3. de Oratoribus ac Poetis, *cap.* 4. de Medicis, *cap.* 5. de Ictis, et *cap.* 6. de Philoſophis ac Theologis. Opus *Panormi* primum *a.* 1630. *in f.* editum, recuſum eſt poſtea in *Theſauro Ant. et Hiſtor. Italiae, Tomo X. Vol.* 13. RANVCCIVS PICVS Italica lingua *Parmae a.* 1642. *in* 4. Viros illuſtres *Parmenſes* ab obliuione poſterorum vindicauit, quo autem id factum ſucceſſu fuerit, ob inſignem libri raritatem explorare haud eſt conceſſum. De *Patauinis* eruditis varia congeſſit, quae ad rem pertinent litterariam, BERNARDINVS SCARDEONIVS in *libris III. de antiquitate vrbis Patauii, et claris ciuibus Patauinis*, quod Opus *Venetiis a.* 1558. iterumque *Baſil. a.* 1560. *in f.* excuſum eſt. Inſertum quoque, ad exemplum, manu Petri Scriuerii recognitum, emendatius, et ampliori auctius Indice, dicto *Theſaur. Ital. Tomo VI. Vol.* 3. Fuſe illud recenſetur in STRVVII *Biblioth. antiqua, anni* 1705. *p.* 153. *ſq.* quo loco videmus, Auctorem de Theologis, Ictis, Medicis, Philoſophis, Grammaticis, Rhe-

toribus et Oratoribus, item linguae Italicae Scriptoribus, clariſque Muſicis Patauinis, diſſerere: et licet in vitis breuior ſit, ideo aeſtimandum eſſe tamen, quod pleraque eorundem ſcripta nominauerit, inter quae plura reperiantur, in Germania plane incognita. ANTON. RICCOBONVS in *Commentar. de Gymnaſio Patauino libris VI. Patauii a.* 1598. *in* 4. editis, non originem ſolum et hiſtoriam huius Gymnaſii deſcribit, ſed etiam Doctores in eodem vsque ad annum 1571. celebriores recenſet, horumque controuerſias, et alia memoratu digniſſima, interſerit. Nunc liber dudum rarior ſuum obtinet locum in *Theſauro Ital. T. c. Vol.* 4. Multos item Scriptores Patauinos et horum Opera ANGELVS PORTENARVS memorat in libro VII. *della felicità di Padoua, Patauii a.* 1623. *in f.* Theologorum, Philoſophorum et Medicorum, qui a. 1681. Patauii docuerunt, Vitas atque Icones, pereleganter ſculptas, vna cum ingenii monumentis, exhibet CAROL. PATINVS in *Lyceo Patauino*, quod *ibid. a.* 1682. *in* 4. lucem adſpexit. Cf. ſummatim *Acta Erud. Lat. a.* 1682. *p.* 374. *ſq.* Pars huius Operis poſterior, Ictis Patauinis deſtinata, monente HEVMANNO in *Biblioth. Academica*, CONRINGII *Antiqu. Acad.* adiecta, *p.* 164. non fuit edita, nec fortaſſe vnquam elaborata. Quum vero hi Auctores partim longo ab hinc tempore floruerint, adeoque de recentiſſimis eruditis nihil dicere potuerint, partim argumento ſuo non ita, vt omnino debebant, ſatisfecerint vbique: NICOL. COMNENVS PAPADOPOLVS diuulgata *Venet. a.* 1726. *Tomis II. in f. Hiſtoria Gymnaſii Patauini* eximium operae pretium tulit. Tomi I. libro 3. Elogia Profeſſorum, nitido ſuccinctoque ſcriptionis genere, in medium profert, Vitamque ipſorum, et praeclara tum in rem litterariam vniuerſam,

uerſam, tum in Patauinum praecipue Gymnaſium, exponit merita, ſimulque ſcriptorum, quae quisque confecit, notitiam ſuppeditat. Pari induſtria eos Gymnaſii alumnos, qui magnum deinde inter eruditos nacti nomen ſunt, recenſet Auctor, nec partium abripitur ſtudio, ſi quidam occurrant a ſacris Pontificiis alieni. Adeant *Acta Erud. Lat. a.* 1727. *p.* 49. *ſq.* qui plura legere de Opere praeſtantiſſimo diſcupiunt. *Peruſinorum* Ciuium, qui patriam illuſtrarunt, *Elogia* duabus Centuriis *Fulginiae a.* 1635. *in* 12. dedit CAESAR ALEXIVS. Adiungendum huic AVGVSTINI OLDOINI *Athenaeum Auguſtum, in quo Peruſinorum ſcripta publice exponuntur.* Editus liber *Peruſiae* eſt *a.* 1678. *in* 4. M. ANTONII. BONCIARII *Hiſtoria Virorum illuſtrium, qui per annos quadringentos Peruſiae armorum vel litterarum gloria floruerunt*, quamquam in *Lexico eruditor. Ioecheriano* refertur inter libros editos; certius tamen videtur adſerendum, eam nunquam fuiſſe abſolutam. Cf. ERYTHRAEI *Pinacotheca I. cap.* 53. Ordine alphabetico commemorat claros doctrina *Piſtorienſes* FRANC. ANTON. ZACCARIA in *Bibliotb. Piſtorienſi*, *Aug. Taurin. a. 1752. in f. Parte II. p. 165. ſq.* Sed breuiter ac ieiune agit de plerisque, non adeo dignis notatu. *Regienſes* eruditi cognoſci poſſunt ex IOH. GVASCI *Storia letteraria del principio e progreſſo dell' Academia di belle Lettere in Reggio* caet. de quo libro, *Regii a. 1711. in* 4. emiſſo, vid. *Supplem. Actor. Erud. Tomo VI. p.* 529. *ſq.* Multi quidem in hac Hiſtoria conſpiciuntur, quorum vel plane nulla, vel leuia tantum, ſcripta ſuperſunt; at interlucent etiam aliqui, quos doctrinae copia merito nobilitauit. *Romanos*, qui a. 1630. et biennio poſt Romae vixerunt, typisque diuulgarunt aliquid, produxit LEO ALLA-

TIVS in *Apibus Vrbanis*, *Romae a. 1633. in 8.* editis, et ob ſummam raritatem *Hamb. a. 1711. ead. forma* cum IOH. IMPERIALIS *Muſeo hiſtorico* recuſis, ſtudio IOH. ALB. FABRICII. Ordine vtitur Auctor alphabetico, ſed plerumque, vt recte obſeruant REIMMANNVS in *Catal. Bibliotb. ſuae*, *Tomo II. p. 627.* et DAVID CLEMENT V. C. in *Bibl. de livr. dificiles à trouver*, *Tomo I. p. 188.* exilia ſunt et breuia nimis, quae adfert, totusque labor eam ob cauſſam ſuſceptus vnice ab Allatio videtur, vt infirmitati memoriae conſuleret. Interim non penitus eſt contemnendus; complures quippe Scriptores, eorumque libros, indicat, qui in Germania, ſine eius auxilio, vix innotuiſſent. Longe praeſtantior eſt PROSPERI MANDOSII *Bibliotheca Romana*, *ſeu Romanorum Scriptorum Centuriae.* Volumen I. *Romae a. 1682.* Vol. II. *ibid. 1692. in 4.* prodiit. Decem hic exhibentur doctorum Virorum Centuriae, in quibus Auctor, nulla temporis ordinisue alphabetici ratione habita, Scriptoris cuiuslibet Vitam atque Opera, quae vel edidit, vel edere voluit, ſtudioſe memorat, adeoque modo Pontificem quendam, vbi tamen vſus eſt non ſine plagio OLDOINI *Athenaeo Romano*, de quo alibi; modo priſcum Poetam, aut Hiſtoricum; modo recentiſſimae aetatis hominem ſibi delineandum ſumit. Gemmarum inſtar, ob argutum dicendi genus, Inſcriptiones Virorum illuſtrium ſepulchrales paſſim exſplendeſcunt. Vid. *Acta Erud. Lat. a. 1683. p. 237.* et *a. 1693. p. 307. ſq.* quo loco poſteriore diſcimus etiam, Mandoſium parare adhuc voluiſſe Volumen tertium Scriptorum praeſtantium, ex diuerſis terris originem trahentium, Romanae tamen ciuitatis iure donatorum; quod vero conſilium proſpero caruit ſuc-

ceſſu.

ceſſu. Solum *ibidem a. 1696. in 4.* addidit Θέατρον, *in quo maximorum Chriſtiani orbis Pontificum Archiatros ſpectandos praebet.* Centum, et quod excedit, a ſaeculo nono poſt natum Chriſtum, vsque ad finem ſaeculi ſuperioris, eorum congeſſit Medicorum, qui tuendae Pontificum valetudini praefecti fuerant, nec ipſorum tantum nomina, patriamque, et quicquid ad ſingulorum perſonam ſpectat, notat, ſed ſcripta etiam, ab iisdem confecta, diligenter ſubiungit. In enarrandis autem nominibus, non temporis, quo vixerunt hi Medici, obſeruat ordinem: ad praenominum potius initiales litteras, alphabeti ſerie diſpoſitas, reſpicit. Rarius omnes hi libri noſtra aetate occurrunt, interque eosdem poſtremus de Medicis optimus eſt, quandoquidem Auctor maiorem in hunc, quam in Bibliothecam Romanam, curam impendit. Cf. GOETZII *Merckwürdigk. der Königl. Bibl. zu Dresden,* Tomo. III. *p. 159. ſq.* Sociorum, qui Academiam Arcadum ſuis meritis illuſtrarunt, Vitas praeclare deſcriptas videmus in IOH. MARII CRESCIMBENI *Vite degli Arcadi illuſtri.* Pars I. *a. 1708.* Pars II. *a. 1710.* Pars III. *a. 1714.* Pars IV. *a. 1727. Romae in 4.* prodiit cum figuris aeneis. Non vnus eſt Vitarum iſtarum Scriptor, ſed diuerſae manus haec Volumina compoſuerunt, nunc itidem rariora. Singulis doctorum Vitis eorum praemiſſa fuit effigies. Optandum certe foret, vt omnes biographiae hac methodo concinnarentur. Neque ſileri debet penitus IOSEPHI CARAFFAE liber *de Gymnaſio Romano, eiusque Profeſſoribus, Romae a. 1751. in 4. Tomis II.* editus.

§. XI.

Egregiae ſunt etiam, quas DOMINICO DE ANGELIS debemus, *Salentinorum* Vitae, *Florent.* et *Neapoli a. 1710.* et *1713. duabus Partibus in 4.* hoc excuſae titulo: *Le Vite de' Letterati Salentini.* Commendatur Opus in *Giornale de' Letterati d' Italia Tomo XIII. p. 263.* et *Tomo XX. p. 175. ſq.* quae loca digna ſunt vtique lectu, ſi quis id ipſum cognoſcere paullo adcuratius voluerit. In Vitas Scriptorum *Siculorum* plures operam curamque intenderunt, ſcilicet PETR. CARRERA, CAROLVS DE NEAPOLI, ANTON. AGRAZ, nobilis Panormitanus, et ALOYSIVS LA FARINA. Sed horum omnium labores inchoati tantum, non finiti editique fuerunt. De Siculis Poetis Commentarios molitus eſt IOH. VINTIMIGLIA; morte tamen impeditus non niſi Bucolicos abſoluere potuit. Inſcriptio haec eſt libri: *De' Poeti Siciliani libro I. nel quale ſi tratta de' Poëti Bucolici* caet. Lucem adſpexit *Neapoli a. 1663. in 4.* Poſtea HIERONYMI RAGVSA *Elogia Siculorum, qui veteri memoria litteris floruerunt, Lugduni anno 1690. in 12.* ſucceſſere, recuſa in *Theſauro Antiqu. et Hiſtor. Italiae, Tomo X. Vol. 14.* longeque auctius ab HIERON. RENDA-RAGVSA, Auctoris nepote, *Romae a. 1700. in 4.* ſub titulo: *Bibliotheca vetus Siciliae, continens Elogia veterum Siculorum, qui litterarum fama claruerunt;* ſed ieiunum admodum librum eſſe, docent ea, quae adfert BAELIVS in *Dict. hiſtor. et crit. v. Dicaearchus, nota K.* Interim STRVVIVS hoc loco adfirmare non dubitauit, multa ſingularia de patriis eruditorum Siculorum habere Auctorem, ac de ſcriptis, eorumque editionibus, et in alias linguas translationibus non diſſerere ſolum, ſed etiam iudicare adcurate. Inter MSta latere adhuc eiusdem RAGVSAE *Siciliae Bibliothecam recentem,*

tem, continentem Elogia Siculorum, qui, ab anno Chriſti 1500. ad initium vsque huius aetatis, litterarum fama claruerunt, et in Centurias XIV. ordine alphabetico digeſtam: porro *Bibliothecam veterem ac nouam*, exhibentem Elogia et veterum et recentiorum Scriptorum, qui quoquo modo Siciliae monumenta illuſtrarunt, in annos diſtributam, ex *Galleria di Minerua Tomo IV. p. 121.* refertur in WOLTERECKII *ausführl. Bericht von neuen Büchern, P. VII. p. 684.* Subſequuta hoc eſt ſaeculo ANT. MONGITORIS *Bibliotheca Sicula, ſiue de Scriptoribus Siculis, qui tum vetera, tum recentiora, ſaecula illuſtrarunt, Notitiae locupletiſſimae, in quibus non ſolum Siculorum Auctorum, qui ad haec vsque tempora ſcripſerunt, Codices excuſi, vel manu ſcripti, adnotantur; verum etiam eorundem patria, aetas, profeſſio, munia, dignitates, memoranda, obitus, et epitaphia, recenſentur. Encomia itidem, quibus adhuc exteri Scriptores Siculos Auctores exornarunt, indicantur, nonnulli Scriptorum lapſus corriguntur, pluresque Siculi Scriptores, vel ab alienigenis prouinciis vſurpati, vel ignorati, verae patriae reſtituuntur.* Proſtant Operis Tomi II. altero *Panormi a. 1707.* altero *a. 1714. ibid. in f.* emiſſo. Sed vterque iam, apud nos quidem, paullo eſt rarior. Cf. omnino *Acta Erud. Lat. a. 1708. p. 537. ſq.* vbi haec inter alia leguntur: *Noſter eum ſequutus eſt ordinem, quem litterarum elementa ſuppeditant. Raguſa complexus eſt Siculos, ſolo doctrinae iure in Opus ſuum exceptos, et qui nulla ſaepe ingenii dederunt monimenta, plures etiam non Siculos, vt Noſter putat, vel dubiae patriae, ex aliorum fide, in Opus transſcripſit; at Noſter eos tantum Siculos, qui patria Siculi fuere, et vel ediderunt non nihil, vel ſcripſerunt, commemo-*

memorat, naeuos etiam in Raguſae Bibliotheca occurrentes diligenter emendat. Vt vero et ſibi, et eruditorum ſpei de ſe conceptae ſatisfaceret, et omnia adcurate conſcriberet, nullis nec ſumtibus, nec laboribus pepercit. - - - In Scriptoribus Siciliae delineandis hunc obſeruat ordinem, vt patriam, natiuitatis diem, annum, inſtitutum, munera et res praeclare geſtas, fata memorabilia, diem fatalem aliaque diligenter enotet, in quo calamum ita temperat, vt rem nec circumducat nimis, nec nimium breuitate conſtringat, ſubinde ad Auctores remittendo, qui fuſius rem pertractarunt. Librorum titulos, quo linguae genio conſcripti ſint, adlegat, addito vrbis et typographi nomine, ac forma; variis itidem Operum, ſi quae ſequutae ſunt, editionibus: et manuſcripta, vbi diteſcant, fideliter oſtendit. Quae cum ita ſe habeant, multos aliorum Scriptorum naeuos diligenter corrigit, Toppii maxime et Coronelli. Scribendi genus, vt ipſe Auctor de ſe cenſet, ſequitur nec ornatum nimis, nec nimis depreſſum, ſed quod inter Oratorem et Hiſtoricum interiacet. De Tomo II. dictum in *Supplem. Actor. Erud. Tomo VI. p. 497. ſq.* confirmatumque ibidem eſt, Virorum doctorum fata tanta recenſere cura Mongitorem, vt reliquis eius generis Scriptoribus omnibus palmam praeripiat: ſimulque hoc Tomo mentionem ſubinde iniici tam Societatum eruditarum, in Sicilia celebratarum, quam feminarum, ingenio ſcriptisque nobilium. *Ticinenſis* Vniuerſitatis Viros illuſtres, ad exemplum RICCOBONI *de Gymnaſio Patauino* promiſit olim ANTON. GATTVS in *Gymnaſii Ticinenſis Hiſtoria, Mediol. 1704. in 8.* recuſa deinde in *Theſauri Antiqu. et Hiſtor. Italiae Tomo IV. Parte 2.* At fruſtra exſpectatum eſt hocce Opus, quod Voluminis ſecun-

ſecundi titulo ipſi Gymnaſii Hiſtoriae ſubtexere conſtituerat. De *Venetis* habemus IAC. ALBERICI *Catalogo breve degl' illuſtri e famoſi Scrittori Venetiani, quali tutti hanno dato in luce qualche opera, conforme alla loro profeſſione particulare. Bononiae a. 1605. in 4.* Minus adcuratus eſt hic libellus, rarus tamen hodie, teſte CLEMENT in *Bibl. de livr. dificiles à trouver, T. I. p. 115.* Adiiciam Viri docti de eodem iudicium. *J'y ai trouvé*, ait, *peu de conſolation. Il eſt ſi court et ſi ſec, qu'il n'a presque d' autre avantage, que celui de la rareté.* Elogia Patriciorum Venetorum, belli pacisque artibus illuſtrium, NICOL. CRASSVS edidit *Venet. a. 1612. in* 4. qui liber recuſus eſt in *Theſauro Ant. et Hiſt. Italiae Tomo V. Vol. 4.* quatuor autem ſunt modo Decades, ex quadraginta, quas parabat Auctor. Italica lingua AVGVSTIN. SVPERBVS de iis etiam Venetis egit, qui vel dignitate ſacra, vel armis, vel litterarum ſtudiis conſpicui fuere. Titulus libri, *Venetiis a. 1629. in 4.* excuſi, hic eſt: *Trionfo glorioſo d' Heroi illuſtri et eminenti dell' inclita et maraviglioſa Città di Venetia*, caet. Quod *ibidem a. 1744. in 12.* prodiit Opuſculum, ita inſcriptum: *Memoria de' Scrittori Veneti, Patrizi eccleſiaſtici e ſecolari, ampliata da* PIETRO ANGELO ZENO, id primum lucem adſpexerat *a. 1662.* eaque complectitur omnia, quae ALBERICVS et SVPERBVS antea congeſſerant. Variis tantum Supplementis, nouas Vitarum deſcriptiones continentibus, locupletauit illud Editor. Non autem excedit labor medium ſaeculum XVII. Quae reſtant ad hanc vsque aetatem, Tomo deſtinata ſunt alteri, qui tamen ſucceſſiſſe nondum videtur. Cf. *die Leipz. gel. Zeit. a. 1744. p. 694.* Nouiſſime accepimus *Notizie iſtorico-critiche intomo la vita e le opere degli Scrittori Viniziani.* Tom. I. *ibid. a. 1752.* Tom. II. *a. 1754. in 4.* editus eſt, pluresque

resque ſunt forſitan exſpectandi. Auctor quippe, GIOVANNI DEGLI AGOSTINI, ſaeculum XVII. nondum attigit. Commendandus eſt de meliori hicce conatus, quocum priorum hoc in genere labores nulla ſunt ratione comparandi. Cf. *die Götting. gel. Anzeig. 1756. P. CXXXI. p. 1187.* Sigillatim de Scriptoribus Venetis, tam vetuſtioribus, Latinis maxime, quam de illis, qui poſtremis his ſaeculis hiſtoriam auctoritate publica deſcripſerunt, diſerte agit APOSTOLVS ZENVS, in *Praef.* quae ornat Collectionem *Scriptor. Venetorum, Venet. a. 1718. ſq. Tomis X. in 4. mai.* diuulgatam lingua Italica. Idem partim ſingulis Hiſtoricis, in hisce Voluminibus productis, eorum praemiſit Vitam, vel a ſe ipſo, vel ab aliis, v. g. PETRO CATHARINO, fratre, expoſitam, ſuisque auctam Obſeruationibus: partim et alibi, ſcilicet in *Galleria di Minerua,* nec non in *Giornale de Letterati d' Italia* de Hiſtoricis Venetorum adcuratiſſime loquutus eſt, amplioriſque aliquando Operis ſpem fecit *de Scriptoribus Venetis.* Vid. *Acta Erud. Lat. 1726. p. 289.* et *die Leipz. gel. Zeit. a. 1719. p. 572. ſq.* Sed non audiui, hoc perfeciſſe Virum doctiſſimum ante ſupremam horam, quae abſtulit eum anno 1750. octogenario maiorem. In MARCI etiam FOSCARINI praeſtantiſſimo Opere *della Letteratura Veneziana,* cuius Pars I. *Patauii a. 1752. in f.* prodiit, multa leguntur haud vulgaria, quae ad Vitam pertinent variorum, ornatiſſimorum apud Venetos doctrina. Diſſerit ſimul *p. 312.* de iis breuiter, qui Venetorum eruditorum Vitas exhibuere. Viros illuſtres *Veronenſis* memorauit TORELLVS SARAYNA in Opere *de orig. et amplitud. Ciuit. Veronae,* in hac ipſa vrbe edito *a. 1540. in f.* inſertoque *Theſ. Ant. et Hiſt. Italiae Tomo IX. Vol. 7. De Collegii Veronenſis illuſtribus Medicis et Philoſophis, qui vel ſcribendo, vel publice profi-*

ofitendo, *Collegium*, *patriam*, *et bonas litteras*, *il-ſtrarunt*, *Sectionibus III.* egit ANDR. CHIOCCI *eron. 1623. in 4.* Editio altera emendatior auctiorue in dicto *Theſauro* exſtat, *Tomo IX. Vol. 8.* Au-ori nec iudicium defuit, nec ſtili elegantia: omi-t tamen annum plerumque, quo nati mortuique int, quos deſcripſit, Viri docti. Non ignota ſunt tiam IVLII A PVTEO *Elogia Collegii Veronenſis*, *Colgii iudicum*, *Aduocatorum*, *doctrina*, *natalibus*, *ho-oribusque inſignium*, *Veronae a. 1653. in f.* Praeſtan-ſſima vero eſt SCIPION. MAFFEI *Notitia Scripto-im Veronenſium*, quae Partem II. implet *Veronae il-ſtratae*, *ibid. a. 1731. in f. mai.* lingua Italica diuul-atae. Chronologice adornata eſt haec Scripto-im fere ſeptingentorum Bibliotheca, omnesque AFFEVS ingenii neruos intendit, vt Auctoris di-gentiſſimi adcuratiſſimique laudem ferret. Scri-tores prouinciae *Vmbriae* recenſuit LVDOV. IA-OBILLVS in *Bibliotheca Vmbriae*, *ordine alphabe-co digeſta*, quae *Fulginiae a. 1658. in 4.* prodiit, odieque in rariorum librorum Catalogo locum abet. *Volſcorum*, qui fuerunt antiqui Latii inco-e, litteris, armis vel dignitate illuſtrium, Vitas alice hoc titulo: *Teatro degli Vomini illuſtri nel gno antichiſſimo de' Volſci*, ANTON. RICCHI *Romae 1721. in 4.* exhibuit, de quo libro, parum apud ermanos cognito, nihil, quae dicam, in prom-ı eſt. Atque haec de Vitis eruditorum, quos roduxit et aluit Italia. Qui plura de hoc argu-ıento noſſe voluerit, ei ſatisfaciet FABRICII *mſp. Theſ. litt. Italiae p. 279. ſq.* itemque *Catal. Bibl. unav. Tomi I. Vol. I. p. 552. ſq.*

§. XII.

Inter Scriptores de Vitis GERMANORVM gene-les primum habemus IOH. TRITHEMIVM, Abba-tem

tem olim Spanhemenſem, poſtea Herbipolenſem, cuius *de Luminaribus Germaniae liber vnus*, *ſiue Catalogus illuſtrium virorum*, *Germaniam ſuis ingeniis et lucubrationibus omnifariam exornantium*, *Moguntiae a. 1495 in f.* eſt excuſus, teſte NICERONIO in *eius Vita*, *P. XVIII. p. 288. edit. Germ.* ac deinde illius *Operibus* ſtudio MARQV. FREHERI, *Frf. ad M. a. 1601. in. f.* editis, Tomo I. inſertus. Trecentos Viros eruditos ſcriptum hoc ſex ac decem plagularum continet. Multam certe notitiam eiusmodi hominum, eorum in primis, quorum alias vix mentio iniecta fuit, nobis praebet hic ipſe Catalogus. Et quamquam in Vitis exponendis admodum breuis eſſe ſolet, ſingularia quandoque ſunt tamen, quae proponuntur. Id ſolum vitio Auctori vulgo vertitur, quod de omnibus nil niſi honorifica referat, quum ſint inter eosdem non pari laude digni. Sequutus eſt Trithemium HENR. PANTALEON, qui in *Proſopographia Heroum atque illuſtrium Virorum totius Germaniae* de hominibus et factis heroicis et eruditione claris, agit; ſed breuiter ſaltim, plerisque ex Trithemio, Geſnero, atque multis aliis hauſtis. Ab orbe condito progreditur vsque ad annum Chriſti 1565. additque imagines ligno inciſas, Iouii exemplo excitatus, ad cuius quidem pompam in dictione non accedit, interim liquido et aequabili vtitur genere orationis. Plures tamen imagines plane ex ingenio artificis confictae, quaedam et ſaepius repetitae, et aliis adpoſitae, ad quos non pertinent. Biographiae paſſim vel fabulas redolent, vel ex Scriptoribus fabuloſis deſumtae, omnesque, Trithemii more, ita elogiis refertae ſunt, vt Vitas Sanctorum condidiſſe Auctorem crederes. Scripta leuiter tantum indicat, multis omiſſis. Sexcenti praeterea huic Elencho immiſti, qui ex Germanorum ſanguine nati

nati non fuere. Moderatus tamen eſt in deſcribendis iis, qui diuerſa ſacra, diuerſasque opiniones ſequuti ſunt. Cf. REIMMANNI *Catal. Bibl. ſuae T. II. p. 39.* Proſtant autem dicti Operis Partes tres, quarum duae priores *Baſil. a. 1565.* vltima *1566. in f.* prodierunt, iamque rarius conſpiciuntur. Habemus etiam verſionem eiusdem Germanicam, ab ipſo Auctore adornatam, editamque *ibid. a. 1568. et 1570.* Partibus III. *in f.* hoc quidem titulo; *Teutſcher Nation Heldenbuch, von dem Autore ſelbſt verteutſcht, gemehret und gebeſſert.* Accedunt huic pariter editioni, quae praeferri ſolet Latinae, figurae ligno expreſſae. Cf. *Arbeiten der Gelehrten im Reich, Parte* III. p. 265. *ſq.* quo loco de vtraque editione copioſius agitur. CORNEL. LOOS, ſiue CALLIDII *illuſtrium Germaniae Scriptorum Catalogus Mogunt. a.* 1581. *in 8.* lucem vidit, et hodie rarior itidem eſt. In hoc libro doctrina ſimul eſt pietate celebrium Vita et Opera memorantur, quorum potiſſimum ingenio litterarum ſtudia Germaniae ab anno 1500 vsque ad annum dicti ſaeculi primum et octogeſimum ſunt reſtituta, et ſacra fidei dogmata a profanis Sectariorum opinionibus nouis vindicata. VALERIVS ANDREAS in *Bibl. Belg.* p. 158. *edit. ſecundae* ita de eo ipſo ſcribit: *quo in libro nimis calide in nouorum Epiſcopatuum erectionem incurrit; et, dum Scriptores nobis promittit, ſolas fere vrbes, Scriptorum ſedes natales, depingit.* Longe meliora eſt auſus MELCH. ADAMVS. Congeſſit is Vitas Philoſophorum, Theologorum, Ictorum ac Medicorum Germanorum, qui ſeculo XVI. et XVII. floruerunt. Agmen ducunt *Philoſophi*, quibus et Hiſtoricos, Poetas, generatimque omnes humaniorum litterarum peritos adiunxit. Editae horum ſunt *Vitae Heidelb. a.* 1615. *in 8. mai.* Acceſſerunt *ibidem a.* 1619. *Theologorum Vitae*; hasque exceperunt *ibid.*

a. 1620.

a. 1620. et *Ictorum Vitae* et *Medicorum*. Repetita dicitur haec editio *Frf. ad M. anno* 1653. exceptis Philoſophis, qui *anno* demum 1663. acceſſerint. Praeſtantiſſima tamen eſt prima, quam ipſemet recognouit, et a mendis typographicis repurgauit Auctor. Rarius obuiam credit eandem SAM. ENGELIVS in *Spicilegio Catalogo libr. rariſſ. adiecto, p.* 1. Parum e contrario emendata eſt editio *Francofurtenſis, a.* 1706. *in f.* vno Volumine exhibita. Audiamus adcuratum de Collectione Adami iudicium, quod BAELIVS in *Dict. hiſt. et crit. v. Melch. Adam* adſcripſit. Ita vero ille: *quoiqu'il n'ait compoſé que peu de ces Vies, il n'a pas laiſſé de donner beaucoup de tems à cet Ouvrage, et d'y prendre beaucoup de peine, parcequ'il a mis en abregé les Ecrits, qui lui fourniſſoient les matériaux; ſoit que ce fuſſent des Vies proprement dites, ſoit que ce fuſſent Oraiſons funebres, Programmes, Eloges, Préfaces, ou Mémoires de famille. Je ne dis rien des Sommaires, qu'il a mis au marges en fort grand nombre. Il a oublié quelques perſonnes, qui n'étoient pas moins conſiderables, que pluſieurs de celles, dont il parle. Il l'avouë lui-même; mais il declare, qu'il n'y a point eu en cela quelque affectation, et que le défaut de Mémoires en a été la ſeule cauſe. Les Lutheriens ne ſont pas contens de lui: ils le trouvent fort partial, et ne veulent pas, que ſon Recueil ſerve de regle pour juger de l'Allemagne ſavante.* Add. REIMMANNVS in *Catal. Bibl. ſuae, T. II.* p. 46. et 47. vbi dignum eſſe Opus adſerit, quod emendationibus et acceſſionibus locupletatum denuo ſub prelum ire iubeatur. Longe nimirum abeſt a perfecta Hiſtoria, inque Elogiis prolixior eſt, et in Scriptorum recenſione non adeo adcuratus. Vid. MORHOF. *Polyhiſt.*

Tomo

Tomo I. lib. 1. *cap.* 18. §. 51. Plura de his Vitis, et earum naeuis, ipſoque Collectore, ſuppeditat IOH. GOTTLIEB KRAVSIVS in *der umſtändl. Büch. Hiſtorie, Parte I. art.* 5. p. 87. ſq. Continuauit Adamum HENNINGVS WITTENIVS, cuius Decades XVI. exſtant, *Memoria Theologorum* ſui ſaeculi *clariſſimorum* inſcriptae. Prima et altera Decas *Frf. ad M. a.* 1672. lucem vidit *in* 8. recuſa ibid. *a.* 1674. Succeſſerunt caeterae vsque ad *annum* 1685. omnesque Volumina II. implere ſolent. Eiusdem *Memoriae Ictorum ſaeculo ſuperiori clariſſimorum renouatae* Decades IV. *ibidem a.* 1676. *in* 8. ſeparatim etiam prodierunt, et modici ſunt Voluminis Opus. *Memoria Medicorum eiusdem ſaeculi clariſſimorum* non niſi ex Decadibus II. conſtat, editis *ibid. eod. a. in* 8. Poſtrema Collectio *Memoriae Philoſophorum, Oratorum, Poetarum, Hiſtoricorum et Philologorum,* ſua aetate clariſſimorum, conſecrata eſt. Nouem earum habemus Decades, quas duo commode Volumina aequalia, eiusdem formae, recipiunt. Priores quatuor ibid. *a.* 1677. reliquae *a.* 1679. impreſſae typis fuerunt. Varii quidem in hisce libris eruditi Viri recenſentur, qui patria Germani non ſunt; at plurima tamen eorum pars ad ciues noſtros pertinet. Inutilis plane non eſt labor Wittenianus, quamquam inſpicientibus hunc ipſum facile occurrent, qui deformitatis non parum adferunt, naeui. Multorum enim hominum celeberrimorum nullam iniecit mentionem; ipſorum etiam, quos produxit, Vitae ſatis adhuc ſunt imperfectae, vel Oratorum ſaltim floſculis, et excurſionibus haud raro ineptis, repletae; cuius rei cauſſa eſt, quod Editor integras Orationes et Programmata funebria, non praeciſis ſarmentis ſuperuacaneis, congerere maluit, quam excerpere, quod ineſt boni. Sub finem cuiuslibet Vitae Catalogum ſcriptorum

adiun-

adiungit, qui tamen paſſim eſt mancus minusque adcuratus. In *Bibliotheca* IOH. BVRCH. MENCKENII *p. 835. edit. ſec.* memoratur Memoriae Theologorum clariſſimorum renouatae Semicenturia, itemque Memoriae Ictorum renouatae Semicenturia, quae ſcripta, cum WITTENII *Praefationibus* prorſus prelo parata, luci nondum fuerunt expoſita. Quod coeperat hic, ſtrenue, ab *a.* 1684. quo deſinit Witteniana Sylloge, perſequi ſtuduit, quantum ad recentiores Theologos, HENR. PIPPINGIVS, qui *ſacrum Decadum Septenarium, memoriam Theologorum noſtra aetate clariſſimorum renouatam exhibentem*, dedit *Lipſ. a.* 1705. *in 8.* Acceſſit ab eo ipſo ibid. *a.* 1707. *ead. forma Trias Decadum - - - ſacro Decadum Septenario iungenda.* Fatetur Auctor, non vbique ſatisfieri Lectori his Vitarum deſcriptionibus, quae non complectantur ſemper neceſſaria. Et recte quidem id ipſe perſpexit. Maiori profecto vſui fuiſſet, ſi reiectis, quae Oratores intermiſcere ſolent, praecipua ſaltim ex Orationibus et Programmatibus delibare placuiſſet. Cf. REIMMANNI *Catal. Bibl. Theolog.* p. 173. *ſq.* Idem Pippingius plures collegerat Vitas, GE. HENR. GOETZIO *Epiſtola* ſingulari, *Lipſiae a.* 1709. excuſa in 8, dono oblatas. Is quippe ſequutus priorem fuit, et *Lubecae a.* 1708. *in 8.* luci expoſuit *Elogia Germanorum Theologorum ſaeculi XVI. et XVII.* Addidit *ibid. eodemque anno Elogia Philologorum quorundam Ebraeorum*, quorum ſunt decem, omnes, praeter vnum Leusdenium, Germani; item *Elogia Germanorum quorundam Theologorum*, (quorum numerantur octoginta, et hos inter varii Lubecenſes,) *ibid. a.* 1709. *in 8.* Volumine ſatis amplo. Eidem debentur *Elogia praecocium eruditorum, aliorumque Virorum doctorum*, HENR. WITTENII *nouem Decadibus ſuperaddenda, ibid. eod. a. in 8.* Tres hic

hic inueniuntur praecoces, quorum deſcripta eſt Vita, ſcilicet Guſtav. ab Helmfeld, Conſiliarius Reg. Suecicus, Ioh. Iac. Thurmius, et Elias Schedius; reliquae ſeptem Vitae ad alios pertinent. Acceſſit Index alphabeticus in decem has Decades omnium eruditorum, quorum fata memorantur. At bonus Goetzius, nimio ſcribendi edendique pruritu abreptus, vti in aliis eius litterariis laboribus, ita et hic feſtinauit, inque Programmatibus et ſcriptis aliis, in quibus hae Vitae exſtant, colligendis haud iuſtum vbique obſeruauit delectum. Wittenii quoque exemplo FRID. CASP. HAGENIVS *Baruthi a. 1710. in 8.* prodire iuſſit *Memorias Philoſophorum, Oratorum, Poëtarum, Hiſtoricorum et Philologorum, noſtrae aetatis clariſſimorum, renouatas*. Duae autem ſunt Decades tantum; haud contemnendum ex Programmatibus, Orationibus, Inſcriptionibus Epiſtolisque adparatum exhibentes: non enim adiecit poſtea Editor, quas promiſerat, integram Philoſophorum Centuriam, ICtorumque ac Medicorum Memorias. Cf. *Supplem. Actor. Erud. Tomo VI. p. 143.* Idem fuit inſtitutum REINH. HENR. ROLLII, qui dicto etiam *anno 1710. Roſtochii in 8.* Orationes vel Programmata congeſſit, quibus Vitae eruditorum exponuntur. Duas habemus ab eo Decades, breuibus paſſim notis illuſtratas, atque ſic inſcriptas: *Memoriae Philoſophorum, Oratorum, Poëtarum, Hiſtoricorum et Philologorum, inde a* MEGALANDRI *Lutheri reformatione, ad noſtra vſque tempora, renouatae.* Qui liber quum tot emtores non ſtatim eſſet nactus, quot bibliopola, cupidus lucri, exoptauerat, hic morae diuturnioris impatiens, reſecto priore titulo, alium ſubſtituit, et, quaſi nouum eſſet Opus, *anno 1713.* merces ſuas ita venales obtulit fraudis turpiſſimae ignaris: *Vitae eruditiſſimorum in re lit-*

teraria Virorum, ex monumentis rariſſimis et exquiſitiſſimis collectae a M. CHRIST. HENRICI. Cfr. REIMMANNI *Catal. Bibl. T. II. p. 636.* Deſideratur hic Praeloquium quoque, in quo Rollius Scriptorum biographicorum Catalogum confecerat. Quae de Wittenii Pippingiique conatu dicta ſunt, ea et hic locum habent. Multa omnino, quae Graeci ἀλλότρια vocant, ſine vllo detrimento poterant praetermitti. Cf. *die Neue Hälliſche Biblioth. Vol. I. P. 3. p. 218. ſq.* Ad bibliopolae vero dolum quod attinet, vel in transcurſu licebit obſeruare, plura inſignia exempla alia innotuiſſe, quae conquiri forſitan mereantur. Vtque STRVVIVS aliquando de *doctis impoſtoribus* diſſertationem conſcripſit: ita et aliquis libello ſingulari proferre in medium poſſet *bibliopolas impoſtores.* Referenda huc *Schola Ictorum medica,* THOM. REINESIO adficta, qua de re legenda omnino *Acta Erud. Lat. a. 1723. p. 256.* Poſtea CHRISTIANVS POLYC. LEPORINVS *Quedlinb. a. 1719. et ſeq.* edidit *Leben der Gelehrten, ſo in Deutſchland vom Anfange des 1719. Iahres dieſes Zeitliche geſegnet.* Octo ſunt Partes, ſupplemento auctae, quas non difficulter vnicum Volumen *in 8.* complectitur. Non quidem indignae ſunt hae Vitae, quae perluſtrentur; varias tamen leuioris eſſe credo momenti. Interſperſae etiam Obſeruationes complures hodie non niſi paucis placebunt. Quid enim permagni noſtra intereſt, ſcire, qui Medici aetate adhuc florente, et ante quadrageſimum annum, diem obierint ſupremum? qui Theologi morte ſint repentina oppreſſi? qui Gymnaſiorum Rectores per longum temporis ſpatium muneri ſuo praefuerint? Subſequuta eſt *ibidem a.* 1724. huius Auctoris *Germania litterata viuens; oder das ietzt lebende gelehrte Deutſchland, durch ausführliche Lebensbeſchreibungen vieler in Deutſchland zu unſerer Zeit lebenden gelehrten Männer.*

Männer. At non eſt progreſſus vltra binas Partes *in 8.* quae continent Vitam Ioh. Andr. Schmidii, Burc. Gotth. Struuii, Mich. Bernh. Valentini, et Chriſt. Thomaſii. Amplae ſunt hae Vitae, Thomaſiana cumprimis, quae integram Partem II. implet: at, quae adferuntur, paſſim Supplementis et lima opus habent. Poetas Germanorum Graecos deſcripſit GE. LIZELIVS in *Hiſtoria Poëtarum Graecorum Germaniae, a renatis litteris ad noſtra vsque tempora*, *Frf. et Lipſ. a.* 1730. *in 8.* Haud ineleganter hic recenſentur Vitae eorundem, poëmata, et in priſcos Poëtas Graecos merita. Recte tamen monetur in *Actis Erud. Lat. a.* 1730 *p.* 480. horum Poëtarum numerum et augeri, et minui, potuiſſe: minutiasque irrepſiſſe quasdam p. 109. p. 112. p. 326. et alibi, quas omiſiſſe ſatius fuiſſet. Pollicitus eſt clar. Auctor Latinos quoque Germaniae Poëtas, quorum integrum ſe collegiſſe exercitum ait; ſed ad hunc vsque diem ſpem fortuna fefellit. Praeclarum eſt IAC. BRVCKERI Opus, quod ſic inſcriptum: *Ehren Tempel der deutſchen Gelehrſamkeit, in welchem die Bildniſſe gelehrter Männer unter den Deutſchen aus dem XV. XVI. und XVII. Iahrhundert aufgeſtellet, und ihre Geſchichte, Verdienſte und Merckwürdigkeiten entworfen ſind.* Initium factum *Aug. Vind. a.* 1747. quo prima Decas *in* 4. *mai.* excuſa, quinta vero, eademque vltima, a. 1749. ſucceſſit. Imagines elegantiſſime fuerunt aere expreſſae manu IOH. IAC. HAIDII, Pictoris et Chalcographi. Laudatus contra Bruckerus, PERRAVLTI exemplo, qui illuſtrium apud Gallos hominum Icones Vitasque dedit, in deſcriptione Germanorum ſuorum, qui litteras potiſſimum humaniores excoluere, praecipua ex optimis fontibus hauſit, et mira breuitate, additis etiam, quae ab aliis non ſunt obſeruata,

propoſuit, vna cum ſcriptorum, a ſingulis relictorum, Catalogo adcurato. Duplex Index primo huic Volumini finem imponit. Cf. *die Leipz. gel. Zeit. a.* 1747. *p.* 269. et 1749. *p.* 804. De MOSERI, IENICHENII et WEIDLICHII *Vitis Ictorum Germanorum* hoc pariter loco dicendum eſſet non nihil: at fiet id commodiore occaſione, infra §. XXXIII. Quam olim in *Praef. ad Supplementum Lexici Gueſſtiani* IOH. CHRISTIAN. CLODIVS promiſerat *Germaniam Orientalem*, ſiue Germanorum qui, linguae Ebraeae, vel aliarum Orientalium, peritiſſimi fuerunt, Vitas, exemplo Colomeſii elaboratas, haec propter Auctoris obitum nunc quidem exſpectabitur fruſtra, niſi ſchedae eiusdem in manus inciderint eruditi, qui et voluntatem et facultatem idoneam, ad coepta perficienda habeat. Caeterum non nulla licebit his adiicere de Vitis Heluetorum. Primum eſt memoranda IOH. HENR. HOTTINGERI *Bibliotheca Tigurina Tiguri a.* 1644. in 4. vbi *p.* 65. *ſq.* Vitae ac ſcripta doctorum Tigurinorum breuiter exhibentur. Nouiſſime prodiit *Berniſches Mauſoleum, oder berühmten und ſonderlich um die Kirche Gottes in dieſem Lande hochverdienten Männern aufgerichtetes Ehrenmahl, in ihrer kurtzen Lebensbeſchreibung.* Auctor, qui nomen ſuum litteris G. E. H. exprimere ſaltim voluit, Theologum ſe dicit Heluetum, et has Vitas *Bernae anno* 1740. *ſq. Tomis II. in 8.* edidit cum Iconibus. An plures ſubſequuti ſint, vti ſpes quidem in Epilogo Tomi II. facta, certo non ſcio. Sex eorundem adferuntur in *Catalogo Biblioth. Kappianae, Parte II. p.* 238. *num.* 21. Erudite, ſtilo tamen parum culto, pertractaſſe eundem argumentum ſuum, adſerunt *Acta Erud. Lat. a. 1744. p. 160.*

§. XIII.

§. XIII.

Accedendum ad eos, qui homines doctos, in prouincia quadam vel vrbe Germaniae procreatos, conſpicuosue deſcripſerunt ſpeciatim. Sic FRID. GOTTH. GOTTERVS Elogia clarorum Virorum, qui *Altenburgum* noſtra patrumque memoria tum ſcriptis, tum egregiis meritis illuſtrarunt, *Ienae a.1713.* et *anno 1727. in 8.* protulit, eſtque poſterius Opusculum continuatio prioris. Variorum *Anhaltinorum*, qui ſcriptis inclaruere, Vitas, alphabetico ordine, congeſſit IOH. CHRISTOPH. BECMANNVS in *der Hiſtorie des Fürſtenthums Anhalt, Tomo II. Parte 7. cap. 3.* Adeat *die neue Hälliſche Bibl. Vol. I. Parte 7. p. 586.* qui ſingulorum ſcire nomina velit. De *Auguſtanis* exſtat IOH. CHRISTOPH. WENDLERI *Auguſta litterata*, *Ienae a. 1713. in 4.* Diſſ. Academica propoſita. Sed quum Auctor non eo laborem conſilio adgreſſus ſit, vt Vitam ac fata doctorum Auguſtanorum fuſe memoraret, admodum eundem eſſe mancum, ſtatim adparet. *Trium Occonum*, Medicorum ſaec. XVI. illuſtrium, Vitas, praeclare fabricauit IAC. BRVCKERVS, edita *Lipſ. a. 1734. in 4.* eorundem Hiſtoria. Praemiſit et aliorum Medicorum, Occonibus aequalium, Vitas Proluſione ſingulari *de Medicis Auguſtanis, ſaec. XVI. celebribus*, tandemque adiecit ſimilis argumenti Opuſculum, *Hygaeam Auguſtanam*, ſiue memoriam ſaecularem Collegii Medici Auguſtani, a LVCA SCHROECKIO antea *a. 1682.* in 4. iam diuulgatam. Pleniſſimam olim, vt indicant *die Leipz. gel. Zeit. a. 1732. p. 79.* meditatus eſt IOH. GE. LOTTERVS. Hiſtoriam huius vrbis litterariam, *Bibliothecae Auguſtanae* titulo proferendam, in qua eos eruditos omnes, quorum vel patria, vel fortunae ſedes, Auguſta Vindelicorum fuit, recenſere adcuratius conſtituerat. Sed Viri clariſſimi diſceſſus in Aca-

demiam Petropolitanam, et, quae paullo poſt ſequuta eſt, mors praematura non permiſit, vt deſtinata exſequeretur. *Auſtriae* eruditos duodecim colligere coepit nuper FRANC. CONSTANT. FLORIAN. a KHAVTZ *im Verſuch einer Geſchichte der Oeſterreichiſchen Gelehrten, Frf. a.* 1754. *in 8.* quod ſpecimen ita eſt comparatum profecto, vt plura exoptent omnes. *Brunſuicenſium* ac *Luneburgenſium* Vitas in Epiſtola quadam, *Hanov. a.* 1730. *in* 4. excuſa, promiſit DAN. EBERH. BARINGIVS, atque haec promiſſa repetiit anno 1747. in fine *Praefationis, Claui diplomaticae* praefixae. At mortuo nunc homine docto ſchedae eius fato forſitan communi obnoxiae erunt. Sociorum, qui Academiae Scientiarum *Berolinenſi* adſcripti fuere, et aliorum quorundam eruditorum Vitas, celeberrimus FORMEY hoc titulo *Berolini*, ſeu verius *Pariſiis, a.* 1757. *in* 12. Tomis II. exhibuit: *Eloges des Académiciens de Berlin, et de divers autres Savans.* Non eſt nouum id Opus, ſed collectio ſaltim eorum Elogiorum, quae iam pridem inſeruerat Commentariis Academiae, cui eſt a ſecretis, Gallicisque ſuis Diariis, doctiſſimus Auctor. De eruditis *Chemnicenſibus*, extra patriam bene exceptis promotisque, *Programmata XXI. in f. Chemnicii ab a.* 1711. vsque ad *a.* 1738. dedit DAN. MVLLERVS, Scholae tunc Rector. Amici veteris beneficio pleraque ſunt meis in manibus. Expertus vero ſum legendo, quod ſaepiſſime alia huius generis ſcripta planum reddidere mihi, ſcilicet magnos inter Deos maximam eſſe minutorum ac patellariorum turbam. Bene feciſſet Müllerus, ſi paucioribus plagulis intuliſſet Georg. Fabricio et Ioh. Car. Naeuio, Icto Vitembergenſi, vt exemplis vtar, ſimiles. *Coburgenſes* cognoſci quodammodo poſſunt ex ANT. COBVRGERI, i. e. IOH. CASP. WEZELII, *ietztleben-*

den

den geebrten und gelebrten Coburg, *mit dazu gebörigen Schriften*, *Anmerckungen und Epitapbiis*, *Coburgi*, *a.* 1718. *in 8.* Meliora deinde ſuppeditauit ALB. MENO VERPOORTENIVS in GODOFR. LVDWIGII *Hiſtorie des Hochfürſtl. Caſimiriani Academici*, P. II. poſt huius obitum ab illo *ibidem a.* 1729. abſoluta, vbi a *p.* 52. *ſq.* Gymnaſii Scholarchae, Directores et Profeſſores deſcribuntur, quos inter non omnes tamen Coburgum nacti ſunt patriam. De *Colonienſibus* lectu digna eſt IOSEPHI HARTZHEIM *Bibliotheca Colonienſis*, *Colon. a.* 1747. *in f.* quae iam rareſcere incipit. Itaque non paucis gratiſſimum fuerit, ſi noua mox, eademque emendatior atque auctior, cuius eſt ante aliquot annos ſpes facta, editio proferatur. Vid. IOH. DIETER. FRANC. ERN. VON STEINEN *Vnterſuchung*, *in wie weit die Gruneriſche Vertheidigung Weſtphalens nötbig und zulänglich ſey? Hamb. et Lipſ. a.* 1753. *in* 4. *p.* 34. Hartzheimius vero in hoc Opere propoſuit exemplo ſibi ANTONII *Bibliothecam Hiſpanam*, deque Viris eruditis, et ſcriptis eorum, commentatus eſt, qui in Dioeceſi Colonienſi, Ducatibusque Weſtphalienſi, Angarienſi, Moerſenſi, Iuliacenſi, Cliuienſi, caet. Ciuitatibus item Colonienſi, Aquisgranenſi, Tremonienſi, vel nati ſunt, vel dignitate floruerunt. Accedunt clari Coloniae, Pictores, Chalcographi Typographique. Neque negari tamen poteſt, magnam Vitarum partem eſſe ieiunam admodum; multas fabulas, aliaue nullius momenti, veluti lolium ſubcreuiſſe; partiumque ſtudium paſſim obſeruari ſine negotio. Immodicus eſt profecto Hartzheimius in ſuorum laudibus, Patrum praecipue e Soc. Ieſu; acris e contrario in noſtros, potiſſimum reformatae religionis ſacris addictos, quorum et libros, ſi doctrinis Pontificiorum repugnent, penitus praeterire ſi-

lentio conſueuit. Cf. *die zuverl. Nachrichten Vol. X. pag. 225. ſq.* De *Cygneis*, ſeu Zwiccauienſibus, diſſeruit in libello quodam, *Lipſ. a.* 1686. *in 4.* excuſo, IOACH. FELLERVS. Inſcriptio haec eſt: *Cygni quaſimodogeniti, h. e. clari aliquot Cygnei, quorum in Chronico Cygneo aut nulla, aut ſuperficiaria, facta eſt mentio, ab obliuione vindicati.* Praefatio claros nonnullos alios Miſnicorum oppidorum Viros recenſet. *Dresdenſium* Theologorum, partim qui Sacrorum Antiſtites in vrbe, partim qui in aula fuerunt, Vitas compoſuere CHRISTIAN. SCHLEGELIVS et IO. ANDR. GLEICHIVS. Illius quippe proſtant *Lebensbeſchreibungen der ehemahls, von Zeiten der Reformation an, in Dresden geweſenen Superintendenten, Dresdae a.* 1697. et 1698. *in 8.* Hic vero in *Annalibus eccleſiaſticis, oder gründlichen Nachrichten der Reformationshiſtorie Churſächſiſch-Albertiniſcher Linie.* caet. fuſe memorauit Sacerdotum aulicorum Vitas et ſcripta, ſingulorumque Icones adiecit. Vid. *die Leipz. gel. Zeit. anno* 1730, (quo ipſo prodiit Opus *Dresdae* Partibus II. *in 4,*) *p.* 341. *ſq.* Laudatur ibidem diligentia Auctoris, inſertorumque Documentorum ingens copia. *Erfordienſium* Vitas ſermone vernaculo accepimus *Erford. a.* 1722. et 1723. Particulis II. *in 8.* a BIANTE, quem Pſeudonymum eſſe IOH. MICH. WEINRICHIVM, aulae quondam Meinungenſis Sacerdotem, ex Profeſſore quodam Erfordienſi ſe audiuiſſe refert HEVMANNVS in *Bibliotb. Academica p.* 50. At aliter ſe rem habere, potiusque tribuendum Opuſculum eſſe IOH. DANIELI GRIEL, docetur *Erfordiae litt. Vol. III. P. I. p.* 175. Hunc autem longiſſime ſuperauit IOH. CHRISTOPH. MOTSCHMANNVS in *Erfordia litterata*, modo adducta, quae eſt Germanice typis impreſſa *ibid. a.* 1729. *ſq. in 8.* Vol. II. priore Collectiones ſex, altero, *Erfordia litte-*

litterata continuata inſcripto, Continuationes quinque exhibente. Praemiſſa cuilibet Sectioni effigies, paucis tamen ſatis eleganter ſculptis. Poſt Auctoris obitum IOH. NICOL. SINNHOLDVS *ibid. a.* 1748. Volumen tertium incepit, quo mox viuis etiam erepto, GOTTLOB. THEOPHIL. OSANN *anno* 1753. Partem huius ſecundam edidit. Plures adhuc, quantum ego quidem ſciam, non ſucceſſerunt. Binae doctorum Virorum imagines, in hoc obuiae Volumine, a peritioris artificis manu expreſſae ſunt ac politae. Suppeditat autem laudatum Opus, praeter alia ad Academiae hiſtoriam pertinentia, centum octoque et quadraginta Vitas eruditorum, qui Erfordiam doctrina nobilitarunt meritisque, et vel in hac Thuringiae metropoli, vel alibi, lucem adſpexerunt. Multi occurrunt inter eosdem, antea ignorati fere, digni tamen poſterorum memoria: nonnullorum e contrario notiſſimum fuit nomen, quorum de fatis altum apud alios eſt ſilentium. Praeter has Vitas paſſim intermiſcentur breuiores eorum, qui tunc temporis in quouis eruditorum ordine floruerunt. *Francofurtenſium* ad Viadrum Profeſſorum variorum Vitas pertexuit, et cum Iconibus complurium edidit IOH. CHRISTOPH. BECMANNVS in *Notit. Vniverſit. Francofurtanae*, auctius prolata *Francof. ad Viadr. a.* 1707. *in f.* De claris *Franconiae* Viris generatim tria proſtant IOH. HENR. BOCRISII Schediasmata, quorum primum *Suinfurti a.* 1712. *in f.* alterum tertiumque *ibid.* 1716. *in 4.* excuſum. Quarto Schediasmate doctos Franconiae Iudaeos recenſere, imo integrum de *Franconia litterata* Opus elaborare voluit: ſed mors in flore aetatis oppreſſit optimae ſpei Virum. *Leipz. gel. Zeit. a.* 1717. *p.* 216. Profeſſorum, natione Francorum, qui Wittenbergam illuſtrarunt, ſeriem, cum ſuccincta de Vita

ipſorum ſcriptisque hiſtoria, *Wittenb. a.* 1702. Diſſ. quadam exhibuit IOH. BARTHOL. LENZIVS. Fruſtra exſpectatur adhuc, quam eſt olim meditatus EHRENR. GER. COLDEWEY, *Friſia Orientalis litterata*, ſeu enarratio Virorum doctorum, quos Friſia Orientalis vel genuit, vel aluit. Vid. *die Leipz. gel. Zeit. a.* 1735. *p.* 531. Theologiae Profeſſores, qui Academiam *Giſſenſem* ab eius origine, vsque ad recentiſſimam aetatem, illuſtrarunt doctrina et ſcriptis, ſtrictim carptimque delineauit ERN. FRIDER. NEVBAVERVS in *dem Heſſiſchen Hebopfer, Vol. I. p.* 105. *p.* 252. *ſq.* et in caeteris huius Voluminis Partibus: idemque poſtea pleniore calamo adiunxit eorum Vitas, qui Philologiae ſacrae Profeſſores fuerunt, in *Vol. II.* dicti Diarii, *p.* 368. *ſq. p.* 664. *ſq. p.* 703. *p.* 855. et *p.* 931. *ſq.* quibus addenda, quae *p.* 975. *ſq.* adhuc proferuntur. *Goldbergenſes* eruditi in Sileſia cognoſci poſſunt ex IOH. CASP. EBERTI *Peplo bonorum ingeniorum Goldbergenſium, Olsnae a.* 1704. *in 8.* vbi in prima Centuria eos doctrina et virtute clariſſimos homines, quos Goldberga ipſa genuit, in altera vero tales, qui Goldbergae vixerunt, nati licet ibidem haud fuerint, breuiter recenſet, diſticho quippe in vnumquemque, cui adiecit annum mortis, vitae genus et elogium. De doctis Viris *Gothae* ortis nonnulla congeſſit FRID. RVDOLPHI in *Gotha diplomat. Parte III. p.* 329. *ſq.* Eos vero ſcriptis cognitos, qui ortum ſuum *Gottingae* debent, inuenies in *Parte III. der Zeit- und Geſchichtbeſchreib. der Stadt Göttingen,* libro *in 4. anno* 1738. edito, qui HEVMANNVM auctorem habet totus. Supplementa idem *Diſſert.* quadam adiecit *a.* 1755. Vitam et fata complurium Ictorum *Gryphiswaldenſium* Programmatibus VII. *in 4. Gryphisw. ab a.* 1737. vsque ad *a.* 1742. enarrauit Vir illuſtris, AVGVSTIN. DE BALTHASAR; quae rarius obuia recudi

recudi coniunctim merentur. Hoc etiam exemplo excitatus CHR. STEPHAN. SCHEFFELIVS, clariſſimus Medicus, addidit *ibid. a.* 1757. *in 4. Vitas Profeſſorum Medicinae, qui in Acad. Gryphisw. a primis eius initiis, vsque ad finem anni ipſius ſaecularis tertii vixerunt.* Lucem non vidit, quam adfectam ſeruare ſe REIMMANNVS dicit *im Verſuch der Einleit. zur Hiſtor. litt. Parte I. p.* 417. Hiſtoria litteraria Halberſtadienſis, qua ſe hiſtoriam Virorum, in Dioeceſi *Halberſtadienſi*, a Caroli M. temporibus vsque ad noſtra clarorum, ſumma contexuiſſe induſtria ipſe ſcribit. Interim hoc argumentum tetigit quodammodo IOH. ANDR. SCHMIDIVS in *Diſſert. de Triumuiris Halberſtadienſibus, Helmſt. a.* 1715. in qua Clementem II. Pontificem, Ioh. Semecam, et Conr. de Halberſtad depinxit. Hoc ſequutus exemplum eſt nuper CHRIST. GODOFR. DERLINGIVS, et *Halberſt. a.* 1753. *in 4.* Proluſionem *de claris Halberſtadienſibus* emiſit, cui plures, vt ſpes facta, tempore opportuno accedent inpoſterum. Vitas eruditorum, quos *Hala Magdeb.* vel produxit, vel aluit ornauitque, magno numero, ſunt enim eorundem prope ſeptingenti, exponit ſtudioſe, et varia, non obſeruata ab aliis, intermiſcet Vir illuſtris, IOH. CHRISTOPH. A DREYHAVPT, in *der diplomatiſch-hiſtoriſchen Beſchreib. des Saal-Crayſes, Parte II, Hal. a.* 1750. *in f.* edita, *cap. XXIII. p.* 572. *ſq.* Placebit omnino haec inſignis Collectio ſtudii biographici amatoribus, eoque magis placebit, quo illuſtrior iſta Ciuitas reddita eſt noſtro potiſſimum ſaeculo Virorum celeberrimorum ingeniis. De *Hamburgenſium* eruditis bene meritus eſt IOH. ALB. FABRICIVS in *Memoriis Hamburgenſibus*, cuius Operis Volumina VIII. *in 8.* exſtant, *Hamb. ab anno* 1710. vsque ad *a.* 1745. diuulgata. Vltimum poſt mortem ipſius acceſſit. Leguntur hic multi Viri,

qui ſcriptis ſuis nominis nacti-ſunt celebritatem, multi tamen vix memoria digni videntur extra patriae ſuae limites. Non pauca etiam fuerunt inſerta, quae ad res Hamburgenſium ciuiles, non litterarias, pertinent. Interim hoc erat Viri diligentiſſimi conſilium, vt eo labore omnibus inſeruiret Reipublicae ciuibus, ipſique monumentum erigeret pietatis, ob beneficia, per tot annos in eum collata. *Ibidem a.* 1739. *in 8.* edidit ARNOLD. CHR. BEVTHNERVS *Hamburgiſches Staats-und Gelehrten-Lexicon, worinnen die Nahmen, das Leben und die Verdienſte derjenigen Männer geiſt- und weltlichen Standes angeführet werden, welche von der Reformation an bis auf gegenwärtige Zeit in dieſer Stadt, und derſelben Gebiethe, ein anſehnliches Ehrenamt, oder eine hohe Würde, bekleidet, ſich durch Schriften berühmt gemacht, daſelbſt gebohren, und in der Fremde Beförderung erhalten, bereits aber das Zeitliche geſegnet haben.* Sed leuis eſt et inanis labor Auctoris, parum ad ſcribendum apti. Nec iniquum eſſe credo iudicium in *den Leipz. gel. Zeit. a.* 1739. *p.* 832. his verbis expreſſum: *Von vielen hat er keine andere Verdienſte beygebracht, als daß ſie entweder gebohren worden, ein Amt gehabt, oder geſtorben ſind. Ja von einigen findet man auch weder Geburt, noch Tod, und ihr Nahme, nebſt ihrem Amte, iſt alles, was vns eine Hochachtung für ſie beybringen ſoll. Man würde dem Herrn Beuthner mehr verbunden ſeyn, wenn er uns nicht gröſtentheils ſehr magere Gerippe von ſeinen auch in der That wohl verdienten Mitbürgern hätte vorſtellen wollen.* Schedae illae, quae aliquoties *Hamburgi litterati* elogio *in 8.* prodierunt, et PETRO AMBROS. LEHMANNO tribuuntur, huc plane non pertinent, quoniam in his,

recte

recte monente HEVMANNO *Conſp. Hiſt. litt. Cap. VII.* §. 4. *p. m.* 408. ſola eorum conſpiciuntur nomina, qui verſati fuerunt in Academiis, ſiue egregie, ſiue mediocriter, ſiue nulla ratione cum Muſis habuerint commercium. Caueant igitur, ne pro Iunone nubem amplectantur, Biographorum indagatores. Vitas *Haſſorum* generatim IOH. CHRISTOPH. KALCKHOF meditatus eſt iam pridem, eaque mente *Caſſellis a.* 1707. *in* 4. emiſit Epiſtolam *ad Patronos et Amicos, vt ſe Opus* de claris Haſſis *ſcribentem adiuuent, et communicanda communicent.* Abſolutum quoque id ipſum, et prelo ſubiectum fuiſſe, indicant *die Leipz. gel. Zeit. anno* 1722. *p.* [illegible] vbi memoratur integer titulus: at vel hic falſa dicuntur, vel caſus improuiſi conatum certe laudabilem euerterunt. Qui enim vel vnicam viderit plagulam, iam excuſam, ego ad hunc vsque diem cognoui neminem. *Heidelbergenſes* proferuntur in *Parnaſſo Heidelbergenſi*, qui Icones omnium huius Academiae Profeſſorum cum eorundem Elogiis continet, lucemque adſpexit *Heidelb. a.* 1660. *in f.* Pergo ad eos ex eruditorum ordine Viros, quibus *Helmſtadium* nomen ac famam debet. Primo hic loco adducenda quidem GEBH. THEOD. MEIERI *Monumenta Iulia, Memorias Profeſſorum Helmſtadienſium, qui diem ſuum obierunt, exhibentia, Helmſtad. a. 1680. in* 4. Sed quid de libro hoc ſentiendum ſit, optime docet REIMMANN. in *Bibl. ſuae Catal. T. II. p.* 254. vbi adfirmat, de quibusdam Theologis tantum et Ictis dici, neglectis Medicis, Philoſophis ac Philologis; et illorum memoriam ita eſſe traditam, vt, quae prae caeteris ſunt memorabilia, ſcripta fere omnia, et certamina erudita, et fata ſingularia, ſilentio ſint praetermiſſa. Supplere hanc poſtea ſtuduit lacunam IVSTVS CHRISTOPH. BOEHMERVS, Vir

Vir diſertiſſimus, ac binis Proluſionibus, *Guelpherb. a.* 1719. *in 4.* excuſis, *Memorias Profeſſorum Helmſtadienſium in Medicorum Ordine, qui diem ſuum obierunt*, recoluit modo fuſius, modo breuius, prout ad manus ipſi ſubſidia fuere, ſemper tamen genere dicendi comtiſſimo. *Eiusdem* proſtant *Memoriae Profeſſorum Eloquentiae, quos habuit Academia Helmſtadienſis*, primum editae plagulis aliquot *Gottingae a.* 1733. *in 4.* a ſaepius laudato HEVMANNO. Cf. *Supplem. Actor. Erud. Tomo X. p.* 519. Is ipſe compertum ſe habere ſcribit in *Bibliotheca hiſtor. Acad. p.* 87. Boehmerum illum caeterorum etiam Philoſophici Ordinis Profeſſorum elaboraſſe Vitas, quas ſuis e tenebris prodituras eſſe aliquando in apricum publicum, ſperat. Et profitetur omnino BOEHMERVS in *Memor. Profeſſor. ex Medicor. Ordine p. 3.* ſe de iis, qui in Collegio, litterarum ac ſapientiae ſtudia colentium floruerunt olim Helmſtadii, quae proponi potuerint, ſeptem habitis Proluſionibus dixiſſe. Sed nondum hac in re publicis deſideriis ſatis eſt factum. *Vulnera Acad. Iuliae, et mortibus, et diſceſſibus Profeſſorum inflicta, ordine chronologico Helmſt. a.* 1746. tribus plagulis *in* 4. adnotauit Vir reuerendus, GVIL. CHR. IVSTVS CHRYSANDER, iam inter decora Academiae Rintelienſis merito numerandus. Indicantur tabulis quibusdam nomina Profeſſorum, patria, munera, tempus, quod Helmſtadii transegerunt, diſceſſus, vel mors, vniuscuiusque. *Eodem anno in 4.* aliquot foliis acceſſerunt eiusdem *Lumina Academiae Iuliae, in ſynopſi, vna cum Indice alphabetico.* Copioſius deinde hoc pertractare argumentum coepit in Parte prima Voluminis I. ſic inſcripta: *Diptycha Profeſſorum Theologiae, qui in Acad. Iulia, inde a natalibus eius vsque ad hoc tempus, docuerunt, variis inter-*

interſperſis monitis et obſeruationibus illuſtrata, Guel-pherbyti a. 1748. in 4. Caetera interrupta fuere, quoniam haec Diptycha iuſſu publico mox ſupprimebantur ob dicta quaedam in Vita IOH. FABRICII, qui non plane improbauerat olim ſacrorum noſtrorum cum Pontificiis mutationem. Cf. SCHMERSAHLII *Geſchichte ietztlebender Gottesgelehrten, Parte VI. p.* 705. et 717. *ſq. die fortgeſetzte Sammlung von alten und neuen theolog. Sachen, anni 1748. Parte*, ſeu Symbola, VI. ſvbi Supplementa quaedam Diptychorum occurrunt, itemque *die Berlin. Bibliotb. Vol. II. Parte 2. p. 216. ſeq.* quo et loco diſcimus, IOH. NIC. FROBESIVM integra olim Academiae Iuliae Hiſtoria litteraria occupatum fuiſſe. Idem FROBESIVS *Mathematicorum* quorundam *Helmſtadienſium Memorias* binis Opuſculis Academicis *Helmſtad. a.* 1746. et 1747. *in 4.* annoque poſt ſingulari *Oratione, edd. forma* edita, celebrauit non modo, ſed de pleniore etiam *Helmſtadienſium Mathematicorum* Hiſtoria cogitauit, quibus tamen conſiliis obſtitit mors, haud ita pridem Virum doctum reuocans de his aliisque laboribus.

§. XIV.

Viri, quos dedit *Hirſchberga* Sileſiorum, ſcriptis ac eruditione fulgentes, breuiter delineantur in Centuria I. *Ceruimontii litterati, Vratislav. a. 1726. in 8.* a IOH. CASP. EBERTO exhibiti. De quo labore REIMMANN. *Catal. Bibl. T. II. p. 563.* ait, Auctoris induſtriam excellere maxime in ſchedis nondum editis excutiendis, Scriptoribus homonymis diſcernendis, nominibus obſcuris illuſtrandis, et Epigrammatibus condendis. *Holſatiae* doctos homines in illuſtri velut theatro conſpiciendos praebuit IOH. MOLLERVS. Iam *Sleſuigae anno* 1687. *in 4.* ad Marqu. Gudium ſcripſerat *Cimbriae litteratae*

Pro-

Prodromum, ſiue de ſuis in Hiſtoria patriae litteraria conatibus, quo in libello quaſi in transcurſu indicat, de quibus acturus Scriptoribus ſit, quamque ſequi conſtituerit methodum. Quadriennio poſt, *anno* ſcilicet *1691*, *Hamb. in 8.* addidit *Iſagogen ad Hiſtoriam Cherſoneſi Cimbricae quadripartitam; ſiue* Ἀποσπασμάτιον *Cimbriae litteratae*, maiusque huius argumenti Opus promiſit. In quo rite adornando quum per quadraginta annorum ſpatium fuiſſet occupatus, mors interuenit; ideoque filio Auctoris, OLAO HENRICO, editio eiusdem relicta eſt. Factum id, beneficio illuſtriſſimi Maecenatis, IOH. LVDOV. AB HOLSTEIN, *Hafniae a.* 1744. *Tomis III. in f.* Praefatione egregia IOH. GRAMMII exornatis, ex qua plura peti poſſunt, ad ipſius Operis adcuratiorem cognitionem neceſſaria. Inſcriptio haec eſt: IOH. MOLLERI *Cimbria litterata, ſiue Scriptorum Ducatus vtriusque Slesuicenſis et Holſatici, quibus et alii vicini quidam accenſentur, Hiſtoria litteraria tripartita.* Complectitur autem *Tomus I.* Scriptores vniuerſos indigenas, hisque immiſtos plures, quorum explorari patria nondum potuit; *Tom. II.* adoptiuos, ſiue exteros, qui in his Ducatibus vel publicis functi muneribus, vel diutius commorati fuerunt; *Tomus* denique *III.* quadraginta et ſex inſignium Scriptorum partim indigenarum, partim adoptiuorum, hiſtoriam multo longiorem, quae ob ingentem dicendorum copiam Tomis prioribus inſeri non potuit. Memorantur autem in omnium paullo celebriorum Elogiis, ordine diſpoſitis alphabetico, aetas, patria, officiorum aut vitae genera, annique et dies, quoties eos inueſtigare contigit, emortuales: ſcripta iſtorum et excuſa, et nondum edita, item adfecta, vel promiſſa: aliorum eruditorum iudicia de Auctoribus ſingulis, eorumque monumentis litterariis: Controuerſiarum, qui-

quibus impliciti fuerint, hiſtoria, et plura digniſſima notatu. Accedit Index neceſſarius. Stilus quidem Molleri non ſatis habet elegantiae, quod vero vitium in Hiſtorico minimum eſt. Inter Scriptores etiam occurrunt multi, quorum ſunt leuia in eruditionem merita. Nec negari poteſt, Theologos nonnullos, purioris doctrinae ſcriptis, praeſertim polemicis, conſpicuos, iuſto durius quandoque tractari, rigidisque obteri iudiciis. Sed ad haec dextre reſpondit IOH. HENR. VON SEELEN V. C. in *Eclogario, Lubecae a.* 1745. *in* 8. excuſo, *p.* 82. *ſq.* vbi *Epiſtola* ad Amicum *de* IOH. MOLLERI *Cimbria litterata* legitur. Praeter haec varii in Opus hoc errores irrepſerunt, quorum aliquos iam indicauit correxitque in laudata *Praefatione p.* 26. *ſq.* IOH. GRAMMIVS. At ſunt talia et ſimilia facile condonanda Viro, tanta rerum obruto multitudine, vt mirari potius debeamus, eum non eſſe ſaepius hallucinatum. Quae interim praetermiſit Auctor, ea forte lucem adhuc videbunt ſtudio filii, OLAI HENRICI, Editoris ſupra memorati; multa enim Supplementa Operi paterno adſcripſiſſe eundem, ſignificatur in KOHLII *Hamburg. Berichten von neuen gelehrten Sachen, a.* 1752. *p.* 544. Cf. caeterum *Acta Erud. Lat. a.* 1745. *m. Iun. p.* 289. *ſq.* vbi ſatis honorifice de Cimbria litterata diſſeritur. Eorum, qui *Ienam*, notiſſimam illam ſedem Muſarum, illuſtrarunt, primus Indicem dedit ADR. BEIERVS in *Syllabo Rectorum et Profeſſorum Ienae in Studio generali; Iudicum in Iudicio prouinciali; Ordinariorum in Facultate iuridica; Paſtorum et Diaconorum in Templo,* primum *Ienae a.* 1631. tertium *a.* 1659. *in* 12. typis impreſſo. Idem fecit SAM. GVALTERVS in *Hiſtoria breui et Catalogo omnium a fundatione Profeſſorum Academiae Ienenſis, ibidem a.* 1639. *in* 4. Poſterioris tamen labor vulgaris et leuis dicitur. Maiora

iora deinde auſus eſt Beierus, quae manuſcripta reliquit, quaeque adſeruata ſunt olim in ſcriniis filii, ADRIANI, Anteceſſoris Salani, nunc vero in bibliotheca academiae publica exſtant. Inter haec ſeptem praecipue Volumina *Athenarum Salanarum* ſunt, in quibus ſtatum eccleſiaſticum, ciuilem et litterarium Ienenſem delineauit. Ex hiſce quartum Volumen *Antiſtitum Sacerdotum*que Vitas comprehendit, ſextum Volumen *Rectores* et *Profeſſores*, ſeptimum *Doctores*, ibidem creatos, horumque Vitas, exhibet. Aliud Volumen *Millenarium hominum in choro, Lyceo, foro, thoro*, caet. continet, in quo deſcripſit Vir induſtrius Vitas Ienae natorum, educatorum, politorum bonis litteris, ſepultorum, reliqua. Sed vtut exſtent adhuc iſthaec ſcripta, vix futurum tamen eſt, vt nunc, mutata tantopere eruditionis facie, a quopiam in lucem protrahantur. Beieriano ſtimulatus exemplo, data opera, ad Vitas Profeſſorum Ienenſium conuertit animum IOH. CASP. ZEVMERVS, primumque Theologos *a.* 1704. deinde Iureconſultos *a.* 1705. *ibidem in 8.* diuulgauit. Reliquorum etiam Vitas iam typographo tradiderat, quum mors eundem opprimeret. Coniunctim itaque *ibid. a.* 1711. *in 8.* cum Praefatione ſua laborem hoc titulo edidit CHRISTOPH. WEISSENBORNIVS: IOH. CASP. ZEVMERI *Vitae Profeſſorum Theologiae, Iurisprudentiae, Medicinae et Philoſophiae, qui in illuſtri Acad. Ienenſi, ab ipſius fundatione, ad noſtra vsque tempora vixerunt, et adhuc viuunt, vna cum ſcriptis a quolibet editis.* Fuſe ſatis hoc argumentum pertractauit Auctor, vbi Beieriano vti Syllabo potuit. In recentioribus contra varia ſuppleri emendarique debent. Scripta quoque non ſunt adcurate vbique memorata. Nec, niſi raro, expreſſa animi indoles, qua notabiles eruditorum ſinguli fuere. Stilus tandem non ſemper aequabilis. Cf. *die Ienaiſchen*

aiſchen monathlichen Nachrichten a. 1727. *m. Sept.* *tque Octobr. p.* 443. *ſq.* et REIMMANNI *Catal. Bibl.* *T. II. p.* 662. At excuſat Zeumerum Editor in *Praeat.* his verbis: *Prolixiorem quidem in multis ſe fuiſſe iuturum, Noſter ipſe, quum adhuc in viuis eſſet, fateatur, niſi ardens bibliopolae deſiderium reiicere quae-'am et amputare iuſſiſſet. Stilum non vbique aequa-ilem in praemiſſa priori primae vitarum claſſis edi-ioni praefatione ipſe excuſauit eo, quod varios ſequu-us auctores eorum verba et phraſes ſaepius ſtudio re-inuit, ne aliquid de illis immutaturus iuuenili quo-'am tantae famae viros reprehendendi pruritu labo-are videretur.* Adiecit BARTHOL. CHRISTIAN. ICHARDVS *ibid. a.* 1710. *in 8.* Commentationem *'e Vita et ſcriptis Profeſſorum, tunc temporis in Aca-'emia Ienenſi publice docentium.* Scribendi genus onge eſt Zeumeriano elegantius; at omnes Vitae b eo expoſitae iam locum obtinent in ZEVMERI ibro, adeoque pauca erunt a Richardo prolata, uae Zeumerus non dixerit prius. Catalogus ſcri-torum haud eſt vbique ita confectus, vt omnino eri debebat. Vid. et hic *die Ienaiſchen monathli-hen Nachrichten l. c. p.* 459. Denique IOH. ANT. TRVBBERGIVM *Diario* ſuo *Salano a.* 1720. et 1721. *1 8.* typis impreſſo, *Catalogum et Biographiam mnium Theologiae Profeſſorum omnium*que *Iuriſpr. 'rofeſſorum*, inde ab ortu Academiae, *p.* 193 - 238. c *p.* 364 - 411. inſeruiſſe, teſtatur HEVMANNVS *Bi-lioth. Academ. p.* 94. Ipſum enim hocce Diarium on eſt ad manus, vt quid praeſtiterit Auctor ea in ;, perquirere diligentius et inueſtigare queam.

Ingolſtadienſium Theologorum Vitae non inele-anter a VALENT. ROTMARO et IOH. ENGERDO ompoſitae, magno numero occurrunt in *Almae ngolſtadienſis Academiae Tomo I. Ingolſt. a.* 1581. *in* 4.

 cuius

cuius libri eſt inſignis hodie raritas. Vid. in eodem *Pars VII. p. 95. ſq.* Alter Tomus, Ictorum, Medicorum ac Philoſophorum Vitis ab Engerdo, poſt Rotmari obitum, deſtinatus, lucem non adſpexit. Acerbiſſima quaedam de Luthero, et eius adſeclis, in Tomo primo obuia deteſtabilem indicant mentis feruorem. Recenſio libri, qui ne in Bibliotheca quidem Ingolſtadienſium Academica reperitur, legenda in *den Arbeiten der Gelebrten im Reich, P. VI. p. 501. ſq.* Auctor eſt huius notitiae FRANC. IOSEPH. GRIENWALDTIVS, Medicus Monachienſis, teſte HEVMANNO *l. c. p. 98.* Hac aetate de Vitis Ingolſtadienſium, imo et aliorum Bauariae eruditorum, copioſe actum eſt in *Parnaſſo Boico, oder dem neu eröfneten Muſenberge* caet. de quo Opere, *Monachii a.* 1722. *ſq. in 8.* euulgato, repete, ſi lu-
o33. bet, quae *Capitis VII. Sect. 2. §. 7.* notaui. *Leorinum eruditum*, in quo Viri, quos protulit Leoberga Sileſiorum, ſcriptis et doctrina celebres, Centuria quadam comprehenduntur, ac breuiter delineantur, *Vratislav. anno* 1714. *in 4.* editum habemus a IOH. CASP. EBERTO. Sed, quod eſt commune fere libris eiusmodi vitium, complures hic anſeres argutos ſtrepunt inter olores. Ne quid de teſtibus dicam, ad quos prouocat quandoque, parum certos et locupletes. Doctorum Virorum, quos *Lipſia* filios nacta vel alumnos eſt, quo ſpecioſiorem nouimus numerum, eo magis mirandum certe, quod nemo adhuc Vitas eorum digne deſcripſerit. Varios breuiſſimis exornauit ſaltim elogiis IOH. BVRCH. MENCKENIVS in Orat. polita *de Viris eruditis, qui Lipſiam ſcriptis atque doctrina illuſtrem reddiderunt, Lipſ. a. 1710. in 4.* primum, iterumque in *Orationibus* eiusdem *Academicis p. 120. ſq.* publicata. Paullo vberius de Vitis diuerſorum dictum eſt in Anonymi *kurzen Nachricht von der Stadt Leipzig,*

Leipzig, und abſonderlich von der Univerſität daſelbſt, cap. V. et *VI. p. 102. ſq.* Prodiit hic libellus *ibidem a. 1709. in 8.* Verum enim vero nec ea ſufficere, vnusquisque haud difficulter obſeruabit. Ipſe ego igitur meditatus olim fui maiora in *Hiſtoria Academiae Lipſienſis litteraria*, cuius laboris ſumma capita indicant *die Leipz. gel. Zeit. a. 1739. p. 288.* Hic enim de Vitis omnium Profeſſorum, reque deinceps adcuratius perſpecta, aliorum etiam Lipſienſium, doctrina et ſcriptis celebrium, agere, inter alia, conſtitueram. Iamque manum admoueram Operi, et complura collegeram ſubſidia, de iis etiam certior factus, quae in Tabulario Academico meo inſeruire inſtituto poterant. Nunc autem, Deo ita volente, per quatuor prope luſtra diſtractus a Muſis Lipſienſibus, quarum iucundiſſima mihi ſemper erit recordatio, alterius induſtriae relinquere cogor et a me, et ab AVG. QVIRINO RIVINO antea, vti docent *die Leipz. gel. Zeit. a. 1720. p. 39.* initum conſilium; quod vt mox a Viro quodam expleatur harum rerum perito, nouumque ſic decus Vrbi pulcherrimae, tabeſcentibus inuidia hoſtibus, adiiciatur, non vna ego de cauſſa in votis habeo. De *Lubecenſibus* eruditis conſulendus IAC. A MELLE in *Notitia maiorum, plurimas Lubecenſium, aliorumque clarorum Virorum, de eccleſia, Republica et litteris egregie meritorum, Vitas, ab aliquot ſaeculis repetitas, et documentis authenticis illuſtratas, comprehendente, Lipſ. a.* 1707. *in* 4. Cf. de hoc 19. plagularum Opuſculo *Noua litter. Germaniae a.* 1707. *p. 56. ſq.* item *Acta Erud. Lat. a. eiusd. p. 218.* vbi dicitur, quicquid ex diſperſis hinc inde monumentis ad familiae ſuae memoriam conſeruandam indagare potuerit Auctor, id collegiſſe eundem in hoc Schediaſmate induſtria haud mediocri, Vitasque aliquorum doctrina celebrium, ſcripta, fata, et

 quod-

quodcunque ad eos ſpectare viſum eſt, laudabiliter propoſuiſſe. Poſtea Vir praeſtantiſſimus, IOH. HENR. VON SEELÉN, praecipuum hodie Lubecenſium decus, parauit *Athenas Lubecenſes*, in quibus, praeter glorioſas memorias Conſulum et Senatorum, caet. multae clariſſimorum Theologorum, Ictorum, Medicorum, Philologorum et Philoſophorum Vitae, partim renouatae, partim nunc primum litteris conſignatae, adiecta ſcriptorum editorum et non editorum notitia, exhibentur. Partes proſtant Operis docti *IV. in 8. Lubecae a.* 1719. vsque *ad a.* 1722. excuſae. Quarta Pars Hiſtoriam Athenaei Lubecenſis, cum variis Epiſtolis et aliis documentis rarioribus, complectitur. Diligenter, quae coeperat, exſequutus eſt Auctor, non pauca tamen deinceps obſeruauit, quae Supplementa ſuppeditare in poſterum queant. Ita enim ille in *Progr.* memoriae HENR. SCHARBAV *a.* 1759. *in fol.* dicato: *Pleniorem et adcuratiorem ſcriptorum Scharbauii, et aliorum momentorum ad eum ſpectantium, indicem promitto aut in Supplementis Athenarum Lubecenſium, quas valde augeri poſſe, non diffiteor, ſi Deo ſanctiſſimo benigniſſimo vitam prorogare placuerit; aut ab illo, qui a me collectis et colligendis vti, atque laborem meum continuare voluerit.* In CASP. HENR. STARCKII *Lübeckiſchen Kirchenhiſtorie, Hamburgi* 1724. *in* 4. praeter multa alia, quae ad litterarium vrbis huius ſtatum cognoſcendum faciunt, ſtudioſius elaboratae Vitae Antiſtitum ſacrorum Lubecenſium, vna cum Iconibus, et ſcriptorum ab iis relictorum Indice, reperiuntur. Cf. *die Deutſchen Acta Erudit. Vol. IX. P.* 102. *p.* 407. *ſq.* vbi plura de hoc Opere quae notari merentur, diſces. *Luſatiae* eruditos quosdam deſcripſit IOH. CHRIST. SÜHNELIVS in *Decemuiralibus Luſaticis, oder Lebensbeſchreibungen X. Adlicher und gelehrter Männer im Marggrafthum Ober-*

er-Lauſitz, welche im Iahr 1728. *das Zeitliche geſeg-* *haben. Budiſſae a.* 1730. *in 8.* Sed non vidi li-llum. De Zittauienſibus ſpeciatim agitur in IOH. NED. CARPZOVII *hiſtoriſchem Schauplatz der Stadt* *tau, Parte III. cap. 7. p. 118. ſq.* Luſatiae inferio- homines clari repraeſentantur a PETRO IAENI-IO in *Conſpectu Luſatiae litteratae*, Diſſertat. qua-or, *Vitemb. a.* 1703. *et* 1705. editis. Recuſae nc exſtant in CHR. GOD. HOFFMANNI *Scriptor.* *um Luſatic. Tomo II. p. 326. ſq.* Auctorem nouam rare voluiſſe editionem, eamque longe locuple-rem, indicant *die Leipz. gel. Zeit. a.* 1717. *p. 829.* neſcio, quae cauſſae obſtiterint conatui. Inte-n non vulgariter Luſatorum ſuorum Vitas expo-t, inter quos eminent Baſil. Faber, Mich. Nean-r, Ioh. Rhagius, aliique nonnulli. Adpendicis oque loco *Litterati Sorauienſes* adiecti ſunt IOH. M. MAGNI *Beſchreib. der Stadt Sorau, Lipſ. a.* 1710. *4.* de qua tamen ſylloge quid ſentiendum ſit, ndide profitentur Auctores *der Neuen Häll. Bibl.* *mo I. p. 217.* En! ipſa eorundem verba: *Nach n Chronico folgen die Litterati Sorauienſes, nach n Unterſchied der Facultäten in Alphabetiſcher dnung. Es ſind aber faſt lauter Dii minorum gen-m, welche ſich in der Welt keinen ſonderlichen ng unter den Gelehrten gemachet; wo aber noch ſo mittelmäſſiger vorkommt, iſt die Beſchreibung ſo ger, daß man Barmherzigkeit damit haben muß.* ı meliora praeſtiterit Anonymus in *den gründli-n Nachrichten von alten gelehrten Sorauern nach al- Facultäten,* qui libellus *Sorau* 1738. *in 4.* prodiit, ierint ii, quibus ad manus eſt; nunquam enim ulis meis occurrit.

§. XV.

Marchiae Brandenburgicae litteratos poſteritatis memoriae commendauit MARTIN. FRID. SEIDELIVS in *Iconibus et Elogiis Virorum aliquot praeſtantium, qui multum ſtudiis ſuis conſiliisque Marchiam olim iuuerunt et illuſtrarunt. Berol.* 1671. *in f.* At praetermiſit tunc temporis Elogia, ſcribens in Praefatione: *Vitas et Elogia iſtorum Virorum feminarumque communicare tecum huc vsque non viſum eſt; elaborata tamen et collecta pro virium noſtrarum et ingenii modulo proximo vſui reſeruo.* Centum igitur Icones hominum illuſtrium, plerumque cum inſignibus eorum, annisque notatis, quibus et nati ſunt, et deſierunt inter viuos eſſe, exhibuit ſaltim Seidelius. Parum autem, vel nihil potius, elegantiae habent plurimae Icones, quo de naeuo conqueritur APINVS in *der Anleit. wie man die Bildniſſe gelehrter Männer mit Nutzen ſammlen ſoll, Norimberg.* 1728. *in 8. p.* 150. Neque tamen fictae putandae imagines. Scribit enim in dicta Praefatione Auctor: *Incorrupta fide e numis, epitaphiis, ſaxis, gemmis ac picturis antiquis et nouis ſingulas me deſumſiſſe, et tuo vſui accommodaſſe perſuaſiſſimum tibi habeto.* Rarus interea fuit liber, ipſius quippe Auctoris editus impenſa. Mouit hoc Virum clariſſimum GE. GODOFR. KÜSTERVM, vt frequentiorem redderet non ſolum hancce Collectionem, ſed nouo etiam cultu ornatuque illuſtraret. Addidit nimirum Vitas, ſermone Germanico, Catalogumque ſcriptorum, et vtrumque peregit tam concinne profecto et adcurate, vt ſemper eſt eidem in more poſitum, ſi quid ſuis elabi ſcriniis patiatur. Titulus Operis, *Berolini a.* 1751. *in fol.* excuſi, ſequens eſt: MART. FRID. SEIDELS *Bilder-Sammlung, in welcher hundert gröſtentheils in der Marck Brandenburg gebohrne, allerſeits aber um dieſelbe wohlverdiente Männer vorgeſtellet werden,*

werden, mit beygefügter Erläuterung, in welcher derſelben merkwürdigſte Lebens-Umſtände und Schriften erzehlet werden, von GE. GOTTFR. KÜSTER. De Seidelii *Hiſtoria librorum, et Vitis doctorum*, grandi Opere manuſcripto, ſex Volumina *in fol.* continente, quod fuit nuper in IOH. PETR. A LVDEWIG Bibliotheca, v. BAVMGARTEN *Nachricht von einer Hälliſchen Bibliotb. Vol. V. p. 522. ſq.* Habemus etiam GE. PETR. SCHVLTZII *de claris Marchicis Diſſertationes epiſtolicas quinque*, quarum prior *Frf. ad V. a.* 1706. poſtrema *ibid. a.* 1709. *in 4.* typis impreſſa. Omnes non niſi rariſſime conſpiciuntur, dignaeque eſſent omnino, quae recuderentur. Binas deinde Centurias *clarorum Marchicorum* prelo paratas poſſedit Auctor. Vid. *die Leipz. gel. Zeit. a.* 1724. *p.* 839. et KÜSTERI *Marchiae litter. Specimen VI. ſſ. IX.* vbi haec ſub finem: *Id adiungo, celeberrimum* Schultzium, *quae de claris Marchicis collegit, mihi transmiſiſſe, ea lege, vt publici iuris facerem. Stabo igitur, ſi Deus dederit, promiſſis, datam* Schultzio *fidem liberaturus, quamprimum opportuna offerretur occaſio.* Quod vt fiat tandem aliquando, mecum non pauci optabunt. Interim quasdam harum Vitarum, quae vel nouae ſunt, vel fuſius exaratae, de Latino in Germanicum conuerſas, notisque amplificatas luculentis, *Collectioni Opuſcul. Hiſtor. Marchicam illuſtrantium*, cuius *Vol. II. in 8.* proſtant, iam inſeruit laudatus KÜSTERVS. Idem *Marchiae litteratae Specim. cit. ſſ. VIII.* eos nominat omnes, qui deſcripti in Diſſertationibus quinque Schultzianis fuere. Pertinent huc porro KÜSTERI *Memorabilia Colonienſia, Speciminibus XIX. abſoluta, Lipſiae* 1731. *in 4.* His quippe de Hiſtoria litteraria biographica praeclare promeritum eſſe Auctorem, recte adſeritur in *Supplem. Nouor. Actor. Erud. Tomo III. p.* 144. Eidem debetur, vt paullo ante dixi, *Marchia litte-*

 rata,

rata, Schultzii exemplo, variis Speciminibus exhibita, in quibus ſpicilegium poſt meſſem inſtituit. Primum *Berol. a.* 1740. octauum ac decimum *ann.* 1756. *in 4.* lucem adſpexit, nec dubitandum forte, quin plura ſequantur, tandemque vno coniuncta faſciculo facilius, quam adhuc, comparari queant. Agitur autem in his de variis Marchiae doctis hominibus, nec obuia vbiuis adferuntur. Praecipue digna ſunt lectu, quae de Stoſchio, eiusque damnato libro, *Concordia rationis et fidei* inſcripto, Ioach. Hoppio, Burggrauio Regio Gedanenſi, Ge. Petro Schultzio, caet. memorata fuerunt. *Marburgenſes* carminibus elegiacis breuiter, pro inſtituti ratione, delineauit PETR. NIGIDIVS in *Elencho Profeſſorum Academiae Marburgenſis*, *Marb. a.* 1591. *in 8.* Maiori deinceps adparatu IOH. TILEMANNVS, dictus SCHENCK, *Vitas Profeſſorum Theologiae, qui in Acad. Marburgenſi ad noſtra vsque tempora docuerunt*, *ibid. a.* 1727. *in 4.* expoſuit. Quem librum laudant merito *Acta Erud. Lat. a.* 1730. *p.* 17. his praecipue verbis: *Auctor, quicquid de Academiae Marburgenſis doctoribus inuenire in aliorum libris potuit, curate hic congeſſit, adiecto e* Petri Nigidii *Elencho Profeſſorum Marburgenſium elogio cuiusque metrico, et e* Guil. Dilichii *inedito de vrbe et Academia Marburgenſi Opere vita cuiusque breuiter deſcripta, annexo catalogo librorum et diſputationum, ab vnoquoque editarum - - - Optamus,* additur in fine, *vt breui etiam videamus promiſſas in Praef. Vitas Ictorum, Medicorum et Philoſophorum eiusdem Academiae.* Id vero ad hunc vsque diem non factum; quaeque meditatus eſt olim IOH GE. ESTOR, Vir illuſtris, nunc grauioribus implicitus negotiis vix proſequetur. Cf. *die Leipz. gel. Zeit. a.* 1726. *p.* 554. vbi tamen, quae de iam editis Vitis non-

nonnullis adduntur, Tilemanno potius videntur tribuenda, quam ESTORI laudato, vt credidit HEVMANN. *Bibl. Academ. p. 118.* Nuſquam certe tales in ſcriptorum Eſtorianorum Catalogo inueni. De *Megapolitanis* eruditis generatim conſuli poteſt *das Mecklenburgiſche Gelehrten-Lexicon, oder kurtze Lebens-Geſchichte derer in Mecklenburg in allerley geiſt- und weltlichen Bedienungen geſtandenen Gelehrten, IV. Centurien, als der Miſcellaneorum Mecklenburgicorum I. - IX. Stück. Roſtoch. a. 1729-1734. in 8.* Ita memoratur liber, mihi non cognitus, in *Catal. Bibl. Bunav. Tom. I. Vol. I. p. 575.* ſimulque docetur, Partem tertiam, quartam, quintam, ſeptimam nonamque de ſcriptis agere eruditorum Megapolenſium. HEVMANNO teſte *l. c. p. 183.* Auctor huius Opuſculi eſt ERN. IOH. FRID. MANTZELIVS, clariſſimus Acad. Roſtoch. Ictus. Hiſtoriam *Mulhuſae* litterariam Diſſert. quadam, Reſpondente Ioh. Ge. Fritſchlero, *Vitemb. a.* 1709. propoſuit GE. GVIL. VOLLANDVS. Vidi hanc ſolo etiam Reſpondentis nomine adductam eſſe a quibusdam, quod errorem forte peperit, vt vno ex ſcripto bina fingerentur. De *Nordhuſanis* Viris doctis euoluenda IOH. HENR. KINDERVATERI *Nordhuſa illuſtris, oder hiſtoriſche Beſchreibung gelehrter Leute, welche in der Kayſerl. freyen Reichsſtadt Nordhauſen gebohren, und theils daſelbſt, theils an andern Orten, im Regiment, in der Kirche, auch hohen und niedern Schulen, Gott gedienet haben,* caet. *Guelpherb. a.* 1715. *in 8.* Auctor alphabetico ordine Vitas quinque et ſexaginta ſupra centum eorum recenſet Virorum, quorum patria Nordhuſa fuit, illa Thuringiae Ciuitas Imperialis. Eminent inter hos Iuſtus Ionas, Ioh. Gigas, Petr. Müllerus, notiſſimus Ictus Ienenſis, Sigfr. Saccus, Gottl. Gerh. Titius, et pauci alii.

Cae-

Caeterorum plerique parum celebritatis conſequuti ſunt in orbe litterario, digni tamen viſi, quorum, ob merita in rem ſacram et ciuilem, ad poſteros memoria propagaretur. Inſertae ſunt etiam variorum Epiſtolae, partim nondum editae. Vtilior foret Auctoris labor, ſi ſcripta, a quolibet relicta, memoraſſet adcurate, quod certe parcius factum. Cf. *die Neue Häll. Bibl. Parte XLI. p. 54. ſq.* quo loco ſimul nominantur omnes, quorum de fatis diſſeruit Kinderuaterus. *Norimbergenſium* Vitas et in litteras merita plures deſcripſerunt. Referendus huc DAN. GVIL. MOLLERVS, a quo tres habemus Diſſertationes, *Altorf. a.* 1706. *et* 1707. excuſas, in quibus Vita Andr. Arnoldi, Ge. Phil. Harsdoerferi, et Leon. Wurfbainii exponitur. Plures non ſucceſſerunt. Prioris Diſſ. titulus ſatis eſt ridiculus, vti tunc erat more receptum. Ita enim ſe habet: *Lamprandrologia Norimbergenſis, ſub Daduchia* Molleriana *in ſano Phoebeo Palaeocometico arae Muſarum cyclicae illata a Ge. Iac. Schwindelio.* MAGNVS etiam DAN. OMEISIVS *de claris quibusdam in orbe littérato Norimbergenſibus* Schediaſma, ordine alphabetico conſcriptum, *ibid. a.* 1708. *in 4.* coepit edere, diſputationibus circularibus continuandum. Sed res exitu caruit. Interim Opuſculum diuulgatum, acceſſionibus bene multis auctum, recudendum curaſſet ERH. REVSCHIVS, niſi primum alia negotia, deinde mors, interrupiſſet conatum. Breuiter, at ea, qua ſemper ſolebat, elegantia CHRIST. GOTTL. SCHWARZIVS *Altorf. ab a.* 1714. vsque ad *a.* 1737. ſingularibus Programmatibus *in 4.* protulit *Norimbergenſes* de Academiis Lipſienſi, Vitembergenſi, Ienenſi, Argentoratenſi, Ingolſtadienſi, Regiomontana et Helmſtadienſi aliisque bene meritos, quibus addidit Norimbergenſes quosdam,

Megun-

Moguntiae olim celebres; de re ſacra bene meritos; de Auguſtana Confeſſione, et de ſacris emendatis bene meritos. XVII. noui horum Programmatum generatim, quae quum rarius obueniant integra, in vnum redacta faſciculum denuo repeti typis merentur. Cf. KOELERI *Faſti Vniuerſ. Altorfinae a.* 1720. *p. 66. ſq.* et *Catal. Bibl. Rinckianae p. 983.* GE. IAC. SCHWINDELIVM parare voluiſſe olim *Norimbergam nobilem et litteratam*, intelligimus ex eius *Theſauro Bibliothecali Vol. III. p. 175.* quem vero laborem vix crediderim abſolutum, mortuo ante aliquot annos Viro doctiſſimo. Nunc omnium ſuperauit induſtriam V. C. GE. ANDR. WILLIVS, Profeſſor Altorfinus, quippe qui *Lexicon eruditorum Norimbergenſium*, qui vel nati intra Reipublicae ampliſſimae fines, vel meritorum cumulati laude fuerunt, lingua Germanica, exhibere ſtuduit *Norimb.* et *Altorfii a.* 1755. *in 4.* quo Pars I. prodiit. Succeſſit Pars IV. eademque vltima, cum Supplementis, *ibid. a.* 1758. Cedro eſt Opus digniſſimum, de quo plura honorifice dicuntur in *den Göttingiſ. gel. Anzeig. a.* 1755. *Parte 127. p. 1180.* Commode iungi cum hoc poteſt, quod itidem laudato debemus WILLIO, *Commercium epiſtolicum Norimbergenſe*, in *Capite ſequenti* fuſius memorandum. Mathe- p.1606
maticorum ſpeciatim et Artificum Norimbergenſium conſeruare memoriam placuit IOH. GABR. DOPPELMAYERO in *der hiſtoriſchen Nachricht von den Nürnbergiſchen Mathematicis und Künſtlern, welche faſt von dreyen Seculis her, durch ihre Schriften und Kunſtbemühungen, die Mathematic und mehreſte Künſte in Nürnberg vor andern befördert, und ſich um ſolche ſehr wohl verdient gemacht*, caet. Partes ſunt II. *in fol. Norimbergae a.* 1730. excuſae, variisque ornatae tabulis aeneis. In Vitarum deſcriptione duos maxime ſcopulos vitauit, tum ne ſicca et ieiuna eſſet, tum

tum ne ſeries dicendorum, excitatis Auctorum verbis, veluti emblematis diſtincta, ſaepius interrumperetur. Quo autem omnium expleret cupiditatem, ſatis amplas copioſasque, et eas quidem eruditiſſimas, adnotationes extremae paginarum parti adiecit, quibus Hiſtoriae Mathematicorum litterariae conſcribendae facem praefert, ac praeterea multarum rerum inuentionem ciuibus ſuis vindicat. In Vitarum tamen recenſione ea tantum laudauit merita, quae ex Mathematum cultura quisque ſibi comparauerat: reliqua, tamquam aliena ab inſtituto, conſulto praeteriit, indicans modo Lectori, vnde et iſta poſſint cognoſci. Vitas non nullorum, iam ante ipſum ab aliis expoſitas, v. g. *Regiomontani*, *Pirckheimeri*, *Camerarii*, luculentis acceſſionibus auxit, ſcriptorumque catalogos confecit diligentiſſime. Ita iudicant Collectores *Actor. Erud. Lat. a.* 1730. *p. 512. ſq.* et plura ex Opere hoc notatu digna proferunt. Norimbergenſibus adiungi hic abs me licebit *Altorfinos*, ſuo ſupra loco praetermiſſos. Prima eſt mentio iniicienda MAGNI DAN. OMEISII, qui *Altorf. a.* 1683. *in 4.* euulgauit *Gloriam Academiae Altorfinae, ſiue Orationum faſciculum, Vniuerſitatis Noricae ortum, progreſſum et cuncta memorabilia, omniumque Profeſſorum Vitas, mortes et ſcripta fideliter exhibentem.* Quatuor in eo Opuſculo Orationes, a iuuenibus ſtudioſis recitatae, ab Omeiſio autem plurima ex parte compoſitae, de Profeſſoribus Theologiae, Iurisprudentiae, Medicinae et Philoſophiae agunt. Accedit alia, de *Vita et obitu* IOH. PAVLI FELWINGERI, itidem Philoſophi Altorfini. Poſt eam *p. 132. ſq.* Additamenta Omeiſii varia occurrunt, quibus Orationes antecedentes vtiliter illuſtrantur. Nec deeſt perſonarum, rerumque praecipuarum Index. Quum autem nondum ſufficeret labor ille, quamquam

laude

de non indignus; hoc ſaeculo alii Viri claris-
i Vitas Profeſſorum Altorfinorum ſeparatis Vo-
ninibus copioſius adcuratiusque deſcripſerunt.
tium inſtituti factum a SIGISM. IAC. APINO, qui
as et effigies Procancellariorum Acad. Altorfinae
rimbergae et *Altorf. a.* 1721. *in 4.* praemiſit.
m ſequutae ſunt GVST. GE. ZELTNERI *Vitae*
eologorum Altorfinorum, a condita Academia
tium, vna cum ſcriptorum recenſu, et imaginibus
um Virorum aeri inciſis, *ibid. a.* 1722. *in 4.*
nuo eas bibliopola *a.* 1742. produxit, at nouo
im titulo fraudulenter praefixo, qui ſequens eſt:
ae celebriorum quorundam in Germania Theologo-
n, vna cum ſcriptorum ab iis editorum recenſione,
Hiſtoriae eccleſiaſticae et litterariae vſum plenius
adcuratius deſcriptae. Addidit IOH. IAC. BAIE-
s *Biographias Profeſſorum Medicinae, qui in Aca-*
i. Altorfina vnquam vixerunt, ſingulorum aere ex-
ſis Iconibus ornatas, *ibid.* 1728. *in 4.* Denique
epimus *eodem anno, eademque forma* laudati API-
Vitas Profeſſorum Philoſophiae, qui a condita Aca-
ia Altorfina ad hunc vsque diem, claruerunt. Ad-
ae ſunt ſingulorum etiam effigies. De Zeltne-
io libro vid. *Acta Erud. Lat. a.* 1722. *p.* 455. *ſq.*
Baieriano autem et Apiniano *die Fränckiſchen*
a Erudita et Curioſa, Vol. II. p. 123. et 233. *ſq.* quo
teriori loco variae Obſeruationes interſertae le-
itur. Reſtant igitur Vitae tantum Ictorum Al-
finorum, quod in ſe negotium ſuſceperat CHRI-
AN. GOTTL. SCHWARTZIVS, vti docent *die*
z. gel. Zeit. a. 1722. *p.* 309. iamque hoc Opus edi-
i ait GOTTL. STOLLIVS in *der Hiſt. der iuriſt.*
ahrh. p. 33, Sed veriſſimum eſt, id ad hunc vs-
diem non prodiiſſe. Alium igitur Profeſſores
is merentur Scriptorem, qui, poſt obitum
Schwar-

Schwartzii, collecta forſitan ab eo in ordinem redigat, quaeque deſunt, ſuppleat; cui labori par hodie, prae caeteris, eſſet IOH. HEVMANNVS, Academiae Noricae decus. Icones omnium horum eruditorum Altorfinorum ſeparatim vno Volumine FRID. ROTHSCHOLTZIVS *Norimb.* et *Altorfii ann.* 1721. *ſq. in f.* exhibuit, ipſorumque breuia repetiit Elogia, annos et dies, quibus nati mortuique ſunt, item dignitates, indicantia. Vid. *Acta Erud. Lat. a.* 1723. *p.* 363. *ſq.* et NETTELBLADT *in den Hälliſchen Beyträgen zu der iuriſtiſch. gelehrt. Hiſtorie, Vol. II. p.* 376.

§. XVI.

Viros doctos, quos vel protulit *Numburgum*, vrbs ad Salam Epiſcopalis, vel fouit aluitque, ſecundum temporum ſeriem breuiter recenſuit IOH. MART. SCHAMELIVS Partibus II. titulo *Numburgi litterati* inſignitis, quarum prior *a.* 1727. altera, continuationem huius et ſupplementa comprehendens, *a.* 1736. *Lipſiae in* 4. edita. Adiectae ſunt vtrique Parti variae eruditorum Epiſtolae, antea nondum in lucem productae. Atque his quidem ſuum denegari pretium nequit. Ad Vitas autem quod attinet, recte iudicauit REIMMANNVS in *Catal. Bibl. Tomo II. p.* 389. Etenim *non defuit*, ait, *materiae Auctor, qui multum, et fere nimium, diligentiae in ea expolienda conſumſit; ſed defuit Auctori materies. - - Sane in hac rerum litterariarum, Numburgi geſtarum, ſerie multae ſunt minutiae. Et in doctorum Catalogo plures thyrſigeri quam Bacchi. Dele enim quinque vel ſex nomina, et habebis elenchum Virorum non admodum celebrium in re publica litteraria. Quo ipſo tamen laudibus Auctoris nihil decerpitur.* Dedit, quae poterat, Theologus, de hac ciuitate et Hiſtoria

›ria patria praeclare meritus. *Pomeraniae* homi-
:s eruditos plures deſcribere tentarunt. Primus
›meraniam litteratam promiſit BENIAM. PÖTZER-
:, Acad. Gryphiswald. Profeſſor, iamque *a.* 1693.
4. Schediaſma cum Sciagraphia Operis diuulga-
t, teſte MICH. LILIENTHALIO in *Conſult. de Hiſt.*
t. certae gentis ſcribenda p. 3. Idem ſunt meditati
›LBERGIVS et PALTHENIVS; at omnium cona-
.s mors interrupit. *Colbergii* Epiſtola *de conſcri-*
nda Pomerania litterata, a. 1698. edita, legi nunc
›teſt in Viri illuſtris, HERM. HENR. ENGEL-
ıECHT *Delineat. Status Pomeraniae Suetbicae,* in
'antiſſa Num. II. p. 6. Cf. IAENCKENII *gelebrtes*
›mmerland, de quo paullo poſt, in *Praefatione.*
IDREAM quoque WESTPHALIVM luci exponere
›luiſſe *Hiſtoriam Pomeranorum litterariam,* ex
iorum forſitan ſchedis adornatam, diſco ex lau-
.ti ENGELBRECHTI *Diſſ. epiſtol. de meritis Pome-*
norum in Iurispr. naturalem, Gryphiswald. a. 1726.
4. p. 8. Quod inſtitutum neſcio quae fata retar-
.rint. Poſtea *Stargard. a.* 1728. *in 4.* AMAND.
ıROL. VANSELOW exhibuit *das gelebrte Pommern,*
›r alphabetiſches Verzeichniß einiger in Pommern
bohrnen Gelehrten, männlichen und weiblichen Ge-
›lechts, nach ihren merkwürdigſten Umſtänden
d verfertigten Schriften zuſammen getragen.
oduxit eruditorum trecentos prope et quinqua-
:ıta, inter quos tamen, vt facile credendum,
nt varii, parum celebres. Interim fuſius agit
: iisdem Auctor, parcius contra de Viris clariſſi-
is aliquando, quum deſtitutus eſſet melioribus
cumentis. Iucundum vero erit hic paſſim co-
oſcere Opera anecdota, maxime quae ad Hiſto-
.m Pomeranicam, vel vicinam, ſpectant. Vid.
ta Erud. Latina a. 1729. *p.* 405. Sequutus hunc
IOH. DAVID IAENCKEN, qui, poſtquam *ibidem*

 a. 1730.

a. 1730. *in 8.* praemiſerat *Vorbericht von ſeiner Abhandlung des Gelehrten Pommerlandes*, *Sedini a. 1734. in 4.* foras dedit *das Gelehrte Pommerland, worinnen die Hiſtorie ſowohl aller in Pommern gebohrnen, als auch anderer in Pommern geſtandenen, oder verſtorbenen, Gelehrten, die ſich durch Schriften bekannt gemacht haben, mitgetheilet wird.* Sed prima ſaltim Pars Tomi I, qui Theologis conſecratus fuerat, noſtris in manibus eſt, et haec ipſa Pars non niſi Vitam Ioh. Bugenhagenii complectitur, ſatis copioſe expoſitam, et eleganti ornatam Viri ſummi effigie. Nouo titulo, Praefatione de fatis libri huius, Obſeruationibus nonnullis ipſi transmiſſis, Vitaque Auctoris inſtructa eſt a IOH. CAROLO CONR. OELRICHS, Viro clariſſimo, mihique amiciſſimo. Factum id a. 1757. Vid. *die Leipz. gel. Zeit. a.* 1757. *p. 843. ſq.* et, vbi plura de libro memorantur, *Acta Erud. Germanica Vol. XVII. Parte 199. p. 525. ſq.* Caeterum dolendum non eſt admodum, reliqua, quae moliebatur Iaenckenius, haud ſucceſſiſſe, vti oſtendit DAEHNERTVS in *der Pommeriſchen Bibliothec, Vol. I. Parte 12. p. 98. ſq.* Antiſtitum ſupremorum in Pomerania citeriori Vitas IAC. HENR. BALTHASAR inſeruit *Collectioni II. einiger zur Pommeriſchen Kirchenhiſtorie gehörigen Schriften, P. II. p. 317. ſq.* Varia ſimul Documenta et Obſeruationes haud vulgares, quas addidit Theologus hic Gryphiswaldenſis, vſum Vitarum amplificant. *Ratisbonenſium* doctorum Vitas concinnauit, ſuperiori ſaeculo, EVERHARD. WASSENBERGIVS in *Ratisbonenſi Dioeceſi illuſtrata*, quod ſeptem Voluminum in maiori forma Opus adhuc manuſcriptum latet in Bibliotheca Monaſterii Scotorum ad S. Iacobi Ratisbonae. Sextus Tomus has complectitur Vitas, cuius editionem MOSERVS in *Biblioth. MStor. Norimb. a.* 1722. *in 4.*

in 4. p. 10. ideo optat, quoniam Auctor de integris eruditorum Centuriis egregia et incognita referat. De *Rintelienſis* Academiae eruditis nemo adhuc, praeter V. C. CAR. ANT. DOLLIVM, Theologum Stadthagenſem, bene ſtuduit mereri. Emittere is coepit *Hanouerae a.* 1752. *in 8.* Partibus II. *Vitas Profeſſorum Theologiae Rintelienſium*, ſermone Germanico, qui labor eruditus plauſu exceptus eſt publico. Excitet hoc inſtitutum alios, vt caeterorum Ordinum Profeſſores, quorum non-pauci rerum geſtarum gloria florent, methodo eius delineandos ſibi ſumant. *Roſtochienſes* quodammodo cognoſcuntur ex *Roſtochio litterato*, *Roſtoch. a.* 1700. *in 8.* Auctor, qui ſub litteris A. D. H. D. latere voluit, eſt ANDR. DAN. HABICHHORSTIVS, Theol. Doctor et Profeſſor. Exhibet ſyllabum litteratorum, qui ibidem a. 1698. et 1699. vixerunt, cum Vitis praecipuorum, non Profeſſorum tantum, ſed aliorum etiam, qui Muſas coluerunt. Recenſetur liber in *Nouis litterar. maris Balthici a.* 1700. *p.* 347. *ſq.* Perfectius eſſet vtique, cuius magna iam pars proceſſerat, SEBASTIANI BACMEISTERI Opus, niſi abruptum fuiſſet. Ille ſcilicet reliquit *Megapoleos litteratae Prodromum*, de Rectoribus Acad. Roſtochienſis, librosque duos *de Ictis et Medicis Roſtochienſibus*, a condita Academia vsque ad huius initium ſaeculi. Quae ſcripta, multis eruditorum Iconibus, iisque elegantiſſimis, decorata, et a filio, IOH. BACMEISTERO, aucta atque emendata, primum in lucem conſpectumque protulit ERN. IOACH. DE WESTPHALEN, *Monument. rer. Cimbric. et Megapol. Tomo III. p.* 1005. *ſq.* qui et in *Praefatione p.* 139. *ſq.* complura, omnino legenda, de iisdem diſſeruit. Inter alia ſcribit, non dubitandum eſſe, quin Bacmeiſterus biographias Profeſſorum Theologorum, Philoſophorum, Doctorumque ibi creatorum

aç reliquos, qui Roſtochium patriam nobilitarunt, aliquot libris perſequutus ſit, vel ſaltim primas eorum duxerit lineas. Fruſtra ſe tamen id ſcripti quaeſiuiſſe. *Salisburgenſium* Profeſſ. Vitae breuiter memorantur, ſubiecto librorum, a ſingulis compoſitorum, Catal. in *Hiſt. Vniuerſ. Salisburg. Frf. et Lipſ. a.* 1728. *in 4.* vbi toto *libro II.* hoc argumentum non ſine diligentia pertractatur. Auctorem huius Operis eſſe IOSEPH. PORTAM Calinenſem Theol. didici ex *Act. Er. Lat. a.* 1741. *p. 678.* Ictos huius Academiae exinde decerpſit V. C. DAN. NETTELBADT, in *den Häll. Beytr. zur iur. Gelehrten-Hiſt. V. III. P. 9. p. 66. ſq.* Ad *Sileſiae* eruditos facit IOH. HENR. CVNRADI *Sileſia togata, ſiue Sileſior. doctrina et virtutibus clariſſimor. Elogia ſingulis diſtichis comprehenſa, quibus dies omnium natales et emortuales, officiorumque ab iis geſtorum tituli ſubiunguntur.* Ex manuſcripto Auctoris edidit librum CASP. THEOPH. SCHINDLERVS *Lign. a. 1706. in 4.* Non inique iudicat de eo REIMMANNVS *Cat. Bibl. T. II. p. 249.* vbi profitetur, pleroſque, qui enumerantur in hac Sylloge, obſcuros eſſe et ignobiles, nullaque doctrinae laude commendatos: et ſi qua habeant in litteras merita, ea ab Auctore fuiſſe praetermiſſa: Carmina id ſalis non oſtendere, quod ineſſe debeat Epigrammati: adiectam exegeſin hiſtoricam mutilam eſſe ſaepius, et parum quandoque adcuratam. Interim ad hanc Sileſiam togatam IOH. CHRISTIAN. LEVSCHNERVS *Hirſchberg.* ab *anno* 1752. vsque ad *a.* 1757. Progr. XXII. *in 4.* bonae frugis Spicilegium inſtituit, quod aliquando, vt ſpes eſt, Volumen ſingulare implebit, facilius, quam hae ſchedae, comparandum. Longe vincit Cunradi laborem MARTINI HANCKII liber *de Sileſiis indigenis, poſt litterarum culturam cum Chriſtianiſmi ſtudiis a.* 965. *ſuſceptam, ab a.* 1165. *ad a.* 1550. Prodiit *Lipſ. a.* 1707. *in 4.* Acceſſerunt ſtatim, *eod. anno eademque forma, Sileſii alienigeni eruditi ab a.* 1170. *vsque ad a.* 1550.

550. Agitur in vtroque libro ea, qua fulgebat
ıuctor, eruditione de iis, quos vel patria, vel vita,
ecit Sileſios, neque de eruditis tantum, ſed etiam
.e Viris illuſtribus, Ducibus, Praeſulibus, Equiti-
ıus et Nobilibus, qui factis inclaruerunt. Subiecit
ːx Indices, ſcilicet praenominum, cognominum,
ıatriae, temporis, quo mortem obierunt, ſcripto-
um, et rerum memorabilium. Extra oleas vagari
ıon nunquam Hanckium, iam obſeruauit STOLLIVS
n *den Nachr. von den Büch. ſeiner Bibl. P. III. p. 242.*
)e IOH. IAC. FVLDNERI *Bio- et Bibliographia Sileſiaca*
uius Repoſitorium primum, Vol. I. *Laubanae, a.* 1731.
14. ſermone German. excuſum eſt, euolui poſſunt,
ie Leipz. gel. Zeit. a. 1731. *p. 361. ſq.* vbi vitia opellae in-
icantur. NIC. HENELII *Sileſia togata* lucem nondum
dſpexit. Idem dicendum de IOH. CASP. EBERTI
ibliotheca Sileſiaca, ſeu de Scriptoribus, Viriſque
.octis caeteris, qui vel ortu Sileſii, vel habita-
.one fuerunt. Sed hic ſchedas ſuas reliquiſſe im-
erfectas videtur. Interim ſpecimina quaedam
)peris exſtant in *Nouis litter. Germaniae, a.* 1705.
. 287. ſq. De Poetis ſigillatim, quorum fertiliſſi-
ıa ſemper fuit haec prouincia, IOH. SIGISMVND.
ƆHNIVS egit in *Parnaſſo Sileſiaco, ſiue recenſionis
'oetarum Sileſiacorum Centuriis II. Vratislav. a.* 1728.
: 1729. *in 8.* editis. Rectius tamen feciſſet Auctor,
Deos ipſi minorum gentium eiicere hoc ex cho-
ɔ placuiſſet. *Stadam litteratam*, doctorum Viro-
ım, Stadae a. 1711. viuentium, Vitas, honores
tque Opera, edita et inedita, exhibentem, *Sta-
ıe a.* 1711. *in* 4. diuulgauit doctiſſimus tunc Gy-
ınaſii ciuis, IOH. HENR. VON SEELEN. Non exi-
ıa redundaret in ſtudium biographicum vtilitas,
omnes huius generis Commentationes ſimili do-
:rina induſtriaque confectae eſſent. De Viris eru-
itis *Tirolenſibus* praeclarum habemus libellum

IAC. TARTAROTTI, lingua Italica hoc proſtantem titulo: *Saggio della Biblioteca Tiroleſe, o ſia Notizie iſtoriche degli Scrittori della Provincia del Tirolo. In Rovereto a. 1733. in 8.* Rarius obuium hoc Specimen Bibliothecae Tirolenſis, quod laudat GOETZIVS, doletque, Auctorem, praematura morte ereptum, non potuiſſe perficere, quas ſit meditatus, doctorum Tirolenſium Vitas. Vid. *Merckwürdigk. der Königl. Bibl. zu Dresden, Tomo I. p. 24.* Quae REINH. HENR. ROLLIO innotuerant olim, ad eruditos *Tremonienſes* ſpectantia, ea congeſſit in *Memoriis Tremonienſibus, ſiue Virorum eruditorum, qui Tremoniae Weſtphalorum, a Lutheri Reformatione ad noſtra vsque tempora, claruerunt, et vel ibidem, vel alibi, diem ſuum obierunt, Vitis et elogiis.* Prodiit Opuſculum *Tremoniae a. 1729. in 4.* Generatim autem de doctis *Weſtphaliae* hominibus DAV. CHYTRAEI, IOH. CASELII, HERM. HAMELMANNI aliorumque narrationes exſtant inter *Opuſcula varia de Weſtphalia*, quae cum notis IOH. GOES *Helmſt. a.* 1668. *in 4.* edita fuere. Plura tamen ex dicti HAMELMANNI *Operibus genealogico-hiſtoricis de Weſtphalia, Lemgou. a.* 1711. *in* 4. peti poſſunt. Sermo eſt enim *p. 91. ſq.* de quibusdam Weſtphaliae Viris ſcientia claris, qui, exploſa barbarie, puritatem Romanae linguae toti Germaniae attulerunt; *p. 133. ſq.* de illuſtribus ſcientia, virtute, pietate et ſcriptis Viris, qui vel Weſtphali fuerunt, vel in Weſtphalia olim vixerunt, vel inde oriundi aliis in regionibus claruerunt; tandem *p. 321. ſq.* adſerit Auctor, hominibus Weſtphalis adſcribendum potiſſimum eſſe, quod lingua Latina, et politiores artes, reſtitutae priori nitori ſint. Tria deinde Programmata, *Mindae a.* 1713. *ſq. in* 4. typis impreſſa, *de Weſtphalis doctis*, HAMELMANNO *plane non, vel minus, memora-*

moratis, accepimus ab IOH. LVDOLPHO BVNE-
ANNO. Tertium ſpeciatim ſiſtit Mindenſes. Ac-
ſſit *ibid. a.* 1748. IOH. CAR. OPITII Programm.
ligenter exaratum *de tribus Weſſelingiis, doctis Weſt-
alis in* 4. In *Miſcellan. Nouis Lipſienſibus Vol. I.*
665. *ſq.* MENCKENIVS paucis in ſcenam produxit
eſtphalos, eorumque Elogia adiecit, qui prae
eteris in horum litteratorum ſunt numero ponen-
. Plenius olim Opus *de illuſtribus Viris et Scripto-
bus Weſtphalis* meditatus eſt CHRISTIAN. Baro
PLETTENBERG, vti teſtatur MEIMBOMIVS *Ad-
. ad* VOGLERI *Introd. vniuerſ. p. m.* 194. Sed vix,
oſt Auctoris mortem, amplius quid exſpectan-
um. Nec *Wittembergenſis* Academiae eruditi ne-
ecti penitus fuerunt. *Elogia praecipuorum Docto-
m ac Profeſſorum Theologiae*, complectentia vitam,
cubrationes et confeſſionem Lutheri, Crucigeri,
nae, Melanchthonis, et aliorum, BALTHAS. MEN-
VS *Vitemb. a.* 1606. *in* 8. concinnauit, Iconibus li-
o inciſis, quae rudes ſunt vtique, nec ad ſimilitu-
nem hominum laudatorum accedere videntur,
ſtructa. Cf. STOLLII *Nachricht von den Büchern
ner Biblioth. Tomo I. p.* 616. Poſt hunc Vitas ac
s geſtas praecipuorum Theologorum *Halae M. a.*
14. *in* 4. exhibuit IOH. BISMARCVS, qui liber *Ba-
a.* 1657. *ead. forma* recuſus dicitur. Continet
rationes, quas vel ipſe Auctor coram Colloquii
uenslebiani fratribus, vel alii in Academia Wit-
mbergenſi, recitauerant. Inueniuntur hic etiam
tae illorum, qui habiti ſunt inter Crypto-Calui-
anos. Sed leuis eſt labor, parumque adcuratus.
ſcriptis eorum plane nihil adlatum. Infrequens
terim liber, de quo plura vid. in *Theſauro Biblioth.
l. I. p.* 310. *ſq.* Meliora daturus erat IOH. CHRI-
OPH. COLERVS, ſi, quarum ſpem fecerat ali-
ando, *Vitas Theologorum et Profeſſorum Wittem-*

 bergen-

bergenſium abſoluiſſet. Specimen inſtituti luculentum eſt *Vita* GOTTLIEB WERNSDORFII, *Wittemb. a.* 1719. *in* 4. ab eo ipſo diuulgata. GODOFR. SVEVI *Vitas Ictorum*, ibidem clarorum, latere adhuc inter manuſcripta, docet STRVVIVS *Bibliotb. Saxonicae T. I. p.* 32. Cf. AVG. BVCHNERI *Diſſertationes, ſeu Programmata Academica, Frf. a.* 1678. *in* 4. *p.* 970. vbi de Sueui conatibus idem legitur. Nouiſſime V. C. FRID. BOERNERVS renouare coepit *Memorias Profeſſorum Medicinae in Academ. Wittembergenſi*, Partemque primam *ibidem a.* 1755. *in* 4. emiſit, quam ſine dubio excipient, quae reſtant, caeterae. In adducto Buchneri Volumine, pariterque CONR. SAM. SCHVRTZFLEISCHII *Diſſert. Academicis, Wittemb. a.* 1699. *in* 4. et IOH. GVIL. BERGERI *Diſſert. Academ. ibid.* 1717. *in* 4. quibus poſtea ſucceſſit eiusdem *Stromateus Academicus, ibid. a.* 1745. *ead. forma* excuſus, multa ſunt obuia eruditorum huius Ciuitatis Elogia, quibus Vita ipſorum delineata eſt; de ſcriptis contra vel nihil, vel parum, adiectum. Inter eos, qui homines in Ducatu *Würtembergico* doctrina librisque claros recenſuerunt, laudandus eſt praecipue LVDOV. MELCH. FISCHLINVS, cuius *Memoria Theologorum Würtembergenſium reſuſcitata* caet. *Vlmae a.* 1710. *in* 8. Partibus II. prodiit. Orditur Auctor laborem ſuum a tempore repurgatorum ſacrorum, pergitque vsque ad huius initium ſaeculi, ita quidem, vt eos depingat, qui partim in hoc Ducatu, partim extra ſuam patriam, verbum diuinum docuerunt. Addidit Elenchum ſcriptorum et editorum, et ineditorum. Stilus exilis tamen et plebeius: nec probandus delectus eſt vbique, occurrentibus quibusdam, qui vel nullum, vel obſcurum certe in Republica ſacra et litteraria nomen habent. Quod quum perſpexiſſet ipſe, popularium ſuorum gratia id a ſe factum

eſſe

eſſe monuit. Cf. REIMMANNI *Catal. Bibl. theolog.* *p. 171.* IOH. IAC. MOSERI curae debetur *Würtembergia litterata viua*, cuius tamen ſola Decas I. plagulas tantum quatuor implens *Tub. a.* 1723. *in* 8. lucem adſpexit. Vid. *die Leipz. gel. Zeit. a.* 1723. *p.* 280. In eiusdem *Erläuterten Würtemberg*, qui liber *ibid. a.* 1729. *in* 8. Partibus II. ſequutus eſt, variae etiam eruditorum Würtembergicorum, cumprimis Tubingenſium, Vitae, ex Programmatibus plerumque Academicis deſumtae, exſtant, quae legi non ſine fructu poſſunt. *Imagines Profeſſorum Tubingenſium*, qui altero Academiae ſaeculo, an. 1577. inchoato, ad annum 1596. vixerunt et floruerunt, per Epigrammata, ſingulorum Vitam breuiter recenſentia, illuſtrauit, ac *Tub. a.* 1596. *in* 4. ex ipſa, quam habuit, typographia, edidit ERH. CELLIVS. Praeterire licebit alia antiquiora, minoris momenti. Hac noſtra aetate celeberrimus MOSERVS, tunc annos habens ſeptem ac decem, *Vitas Profeſſorum Tubingenſium, ordinis theologici* exarare coeperat, ſed praeter Decadem I. *ibid. a.* 1718. *in* 4. emiſſam, nihil accepimus; ita enim Auctoris mos fuit ſaepius, vt, vni perficiendo operi non diu intentus, illico ad alia delaberetur. In hac Decade Theologorum quorundam, qui auſpicatisſima renouatae per Lutherum religionis initia viuendo praeceſſerunt, fata expoſuit. In ANDR. CHRIST. ZELLERI *Merckwürdigkeiten der Uniuerſität und Stadt Tubingen, ibid.* 1743. *in* 8. de Vitis quoque Profeſſorum omnium a condita Academia vsque ad annum 1742. *p.* 398. *ſq.* agitur, ita tamen, vt nemo Lectorum in his acquieſcere poſſit. Plura cumulare huius argumenti ſcripta non lubet. Iam enim ſatis accreuit de Vitis Germanorum tractatio. Adeant, qui alia, ſed magna ex parte leuioris farinae Opuſcula noſſe cupiunt, *Catal. Biblioth. Bunauianae*

uianae, Tom. I. Vol. I. p. 568. ſq. vnde pleraque, iis etiam, quae ad biographias vix referenda, non praetermiſſis, fideliter deſumſit clariſſ. FISCHERVS in noua *Introductionis Struuianae* editione *p. 625. ſq.* quem ipſe fontem *p. 632.* haud occultauit.

§. XVII.

Apud GALLOS primus de patriae ſuae ciuibus eruditis egit FRANC. DE LA CROIX - DV - MAINE. Nota eſt eius *Bibliotheque, qui eſt un Catalogue de toutes ſortes d'Autheurs, qui ont écrit en François depuis cinq cents ans et plus, jusques à ce jour d'huy. Avec un Diſcours des Vies des plus illuſtres et renommez entre les trois mille, qui ſont compris en cet Oeuvre, enſemble un recit de leurs compoſitions, tant imprimées, qu'autrement. à Paris 1584. in f.* Mox *anno 1585. Lugduni* ſucceſſit eadem forma ANTON. DV VERDIER *Bibliotheque, contenant le Catalogue de tous ceux, qui ont écrit ou traduit en François et autres dialectes de ce Royaume, enſemble leur Oeuvres imprimées et non imprimées, l'argument de la matiére, y traitée, quelque bon propos, ſentence, doctrine, phraſe, proverbe, comparaiſon, ou autre choſe notable tirée d'aucunes d'icelles Oeuvres, le lieu, forme, nom et datte, ou comment et de qui elles ont été miſes en lumiere. Auſſi y ſont contenus les livres, dont les Autheurs ſont incertains. Avec un ſupplement de l'Epitome de la Bibliotheque de* GESNER. Sed Opus vtrumque, iam pridem rarius factum, ad cognoſcenda magis Scriptorum nomina, quam eorundem Vitam, pertinet. Interim praeſtantior Crucimanii labor. Audiamus COLOMESIVM in *Biblioth. choiſie, num.* 74. vbi haec: *La Bibliotheque de la Croix du Maine, qui ſe fait rare, eſt à mon avis plus utile*

utile, que celle de du Verdier. Celle ci ne nous indique que le nom des Autheurs, et celui de leurs Ouvrages, au lieu, que l'autre nous apprend diverſes particularitez de ceux, dont elle fait mention. Addendus omnino Clar. VON SEELEN in *Orat. de praecocibus eruditis p. 39.* ex quo loco excerpere ſequentia iuuabit: *Non deſtituitur quidem Crucimanii Opus naeuis ſuis, dum ſcilicet nimia interdum breuitate vtitur ille, et nonnunquam Auctores parum certa fide adducit, ſiquidem non ſemper legit aut vidit libros, de quibus loquitur, ſed aliorum ſaepe narrationibus ſe decipi paſſus eſt. Probauit hoc vno ſaltim exemplo* Baelius *T. III. Dict. p. 2614.* A. *minime autem difficile foret, longe plura eidem adiungere. At haec tamen eo magis condonanda ſunt Crucimanio, quo pauciora erant ſua aetate ſubſidia, ad eiusmodi Opus ſcribendum neceſſaria, et quo largius iſthaec diligentia, atque notatu dignis, de auctoribus plerisque eorumque ſcriptis, relationibus compenſauit.* Σύγχρονον *in eodem argumento ſcriptorem habuit* Ant. Verdierium, *qui quidem ſtrenue negat, quod Crucimanio quaedam ſuffuratus ſit, verum a plagii ſuſpicione non omnino eundem abſolui poſſe, vtrumque legenti et inter ſe conferenti patebit. Reliquit tamen non pauca egregia Crucimanio Verdierius, neque ſemper optima et ſingularia ex eodem ſelegit. Vnde haud praeter rem Bibliothecam Crucimanianam Verdieriana vtiliorem et praeſtantiorem dixerunt Colomeſius et Baillëtus T. II. P. I. Iudic. p. 155. Feminas doctas quoque recenſuit Crucimanius in hac ſua Bibliotheca, cuius primum Tomum ſecundus, quantum conſtat, non excepit.* In hoc Auctores Gallos, qui Latine ſcripſerunt, proponere ſtatuerat. Ad nouam pariter Bibliothecam Gallicam in-

ſtruen-

ſtruendam, i. e. ad condendos ampliſſimos de Scriptoribus, quotquot vnquam Gallia habuit, eorumque libris, Commentarios multa collegerat, perficienda, niſi mors obſtitiſſet, NICERONIVS; qua de re vid. *Acta Erud. Lat. a.* 1742. *p.* 377. Communi excepta plauſu fuerunt SCAEVOLAE SAMMARTHANI *Elogia Gallorum* (paucis, qui tales non ſunt, immixtis) *ſaeculo XVI. doctrina illuſtrium*, quae nouiſſime, ſaltim apud Germanos, prodierunt *Iſenaci a.* 1722. cum notis et erudita Praefat. CHR. AVG. HEVMANNI *in* 8. quae eſt optima editio. Primam DRAVDIVS in *Bibl. claſſica p.* 1106. exhibitam dicit *Auguſtoriti Pictonum a.* 1598. *in* 8. idque confirmatur, niſi error vel ſcribentis, vel typographi, irrepſerit, in *Bibliotheca* FRID. OTTON. MENCKENII, *Parte II. p.* 349. *n.* 309. Sed talis creditur potius ab Heumanno *Pictauienſis* eſſe, *a.* 1600. *in* 8. producta, quam ſequuta fuit *Pariſienſis* auctior *a.* 1616. *ead. forma*, et, inter *Opera Sammarthanorum*, *ibid. a.* 1633. *in* 4. Recuſa quoque ſunt haec Elogia *Ienae ann.* 1690. *in* 12. ibidemque, GEORGIO SCHVBARTO, vt aiunt, Editore, *a.* 1696. *in* 8. Sed admodum vitioſe, ita quidem, vt ſaepe verba, imo integri nonnunquam verſus, omiſſi ſint. Gallicam verſionem *Pariſ. a.* 1644. *in* 4. adornauit GVIL. COLLETETVS, quam elegantem eſſe adcuratamque Heumannus exiſtimat. Ad ipſum quod attinet librum, recte obſeruat idem in *Praefat.* §. *XIX.* Auctorem, etſi non hiſtoriam, ſed Elogia, ſcripſerit, tamen, quum partem hiſtoriae non negligenter pertractarit, eundem illum, quem caeteri Elogiorum conditores, mereri inter Biographos locum: adeoque nec infructuoſam eſſe Vitarum eiusmodi lectionem. Interim negandum tamen non eſt, quod IAC. LE LONG in *Biblioth. hiſtor. de la France p.* 870. his adſerit verbis: *Ses eloges ſont bien écrits, mais ils contiennent*

nt peu de faits. Stilus plerumque nitidus eſt ac
nuſtus, et iure omnium in ſe admirationem iam
ıdum conuertit. Quae ſermonis vitia notauit
eumannus, ea *l. c. ſ. XXI.* indicata fuerunt.
em CORNEL. TOLLII et AVB. MIRAEI ex Sam-
arthano plagia, de quibus ſuo loco, detexit,
emorauitque adhuc *ſ. XXIII.* GVID. PATINVM
iſt. CCCLXIII. p. 86. ſq. pollicitum eſſe Continua-
onem horum Elogiorum; *ſed*, inquit, *ſapienter
m feciſſe arbitror, quod poſtea conſilium illud abiecit.
mma enim ſtili diuerſitas et Scaeuolae honorifica, et
tino ingenti erat futura dedecori.* Quaedam olim
ıpiti huic de Scriptoribus Vitarum apud Gallos
didit STRVVIVS, quae ad LVDOV. IACOBI DE
. CAROLO ſpectant, non quidem huc referenda,
um Vitas apud eum fruſtra quaeramus. Aucto-
m tamen variorum nomina recenſet, qua de
uſſa, commodiorem ignorans occaſionem, hic et-
n mentionem iniicere Viri placuit. In animo is
buit *Bibliothecam Gallicam vniuerſalem* quatuor
mae maioris Voluminibus conſcribere, hoc ti-
o: *La Bibliotheque univerſelle de tous les Autheurs
France, qui ont écrits en quelque ſorte de ſciences
de langues.* Verum exſtat modo *Bibliographia*
ısdem *Pariſina*, ſeu *Catalogus omnium librorum,
riſiis ab anno* 1643. *vsque ad annum* 1650. *incluſiue
uſorum*, qui Voluminibus quinque *in 4. mai.* lu-
n vidit. Annus vero 1646. neglectus eſt, anni-
e 1643. et 44. nec non anni 1647. et 48. coniun-
m prodiere. Idem compoſuit *Bibliographiam
llicam vniuerſalem*, h. e. *Catalogum omnium libro-
n, per vniuerſum Galliae regnum, annis* 1643. 44.
et 46. *pariterque annis* 1651. 52. *et* 53. *excuſorum*,
ıe Bibliographia Volumina quatuor eadem for-
explet. Omnia haec, et priora, *Pariſiis* typis
runt impreſſa, rariusque integra occurrunt. Cf.

LABBEI

LABBEI *Bibliotb. Bibliotbecar. p. 148. edit. Rothom. anno* 1678. repetitae, et FREYTAGII *Analecta litter. de libr. rarior. p. 479. ſq.* Maiori omnino iure hic ſibi locum vindicat IOH. CAPELLANI, Gallice Chapelain, *Memoire de quelques gens de Lettres, vivans* 1662. quod ſcriptum, de plurimorum Gallorum fatis agens, DESMOLETS legendum praebuit in *Continuation des Memoires de Litterature et d' Hiſtoire de Mr.* DE SALLENGRE, *Tomi II.* P. *1. p. 21. ſq.* iterumque CAMVSATVS in *Melang. de Litterature de Mr.* CHAPELAIN *p. 181. ſq.* notis illuſtratum ſuis. Gallorum, qui linguam Ebraeam, et Orientales alias, excoluerunt, Vitas PAVL. COLOMESIVS in *Gallia Orientali* exhibuit, *Hagae Com.* 1665. *in* 4. et in *Opuſculis* eius, a FABRICIO collectis. Pauca tamen de cuiusque fatis ſingularia protulit, ſollicitus magis de congerendis elogiis, quibus hi Viri ornati ab aliis fuerant. CAROLVS PERRALTVS homines Galliae illuſtres ex recentiori aeuo reuocauit depinxitque in Opere, ſic inſcripto: *Les Hommes illuſtres, qui ont paru en France, pendant un Siecle avec leurs Portraits au naturel.* Tomus I. *a.* 1696. Tom. II. *a.* 1700. *Pariſiis in fol.* diuulgatus eſt. Vterque autem Volumen mediocre conficit. Icones artificioſiſſime, et ad ſtuporem vsque, ſunt aere expresſae. Rara profecto et pretioſa haec prima editio. Amſtaelodamenſis enim, *annis* 1698. et 1701. Tomis II. *in 8.* prelo ſubiecta, caret Iconibus. Cf. BAVMGARTENII *Nachr. von merckwürdigen Büchern, Vol. VII. p. 273.* Occaſionem, cui debemus hoc Opus, refert DES MAIZEAVX *in Lettres de Mr.* BAYLE, *Tom. II. p. 610.* edit. *anno* 1729. adornatae. *Mr. Begon,* ait in notis, *Intendant de Juſtice et de Marine, fit graver les Portraits de ces Hommes illuſtres d' après ceux, qu'il avoit dans ſa Bibliotbeque, et engagea Mr. Perrault, a compoſer les Eloges, qui les accompagnent.* Primum Auctor

›r locum adſignat iis, qui inſtatu eccleſiaſtico
ıuerunt; alterum, qui bellicis excelluerunt
is; tertium, qui publicis muneribus regni Re-
ıe miniſterio adfuerunt; quartum, qui erudi-
: inclaruerunt; quintum denique, qui alias
lendas artes ſumſerunt, veluti Muſicam, Ar-
:cturam, Mechanicam, caet. Vid. *Acta Erud.*
a. 1699. *p.* 323. et *a.* 1701. *p.* 241. *ſq.* Breuiter,
ulta elegantia, Vitas centum Virorum expoſuit
ıltus, maiori omnino laude dignus, ſi parem
iptis nominandis induſtriam adhibuiſſet. Cae-
n ex BAELIO in *Dict. hiſt. et crit.* V. ANTON.
ᴀVLD *litt.* (BB) *p. m.* 347. obſeruandum eſt me-
in plerisque primae editionis exemplaribus,
ım e Soc. Ieſu gratia, Elogia et effigies Anton.
ldi et Paſchalii deſiderari, quae tamen ſuo
uta loco ſunt in editione Amſtaelodamenſi.
ı hac de re ap. BAELIVM *l. c.* Cf. VIGNEVL-
VILLE *Melanges d'Hiſt. et de Litterat. Vol. II. p.*
ʟ. edit. Roterod. *a.* 1700. abſolutae. In PETRI
ɪELETI *Dictionaire de la langue Françoiſe ancien-
moderne*, cuius nouam *Lugduni a.* 1759. editio-
, Tomis III. *in fol.* accepimus, praemiſſa eſt
›theca *Auctorum*, qui paſſim in Opere ipſo me-
ıntur. De hac ita in *Actis Erud. Lat. a.* 1729.
. iudicatur: *Opuſculum perelegans et lectu ad-
m iucundum, quo vitae recenſentur celeberrimo-
Gallorum, Lugdunenſium maxime, (quibus tamen
uci ex aliis gentibus acceſſere) qui quouis tempo-
ixerunt, et partim adhuc in viuis ſunt: quod etſi
timis editionibus ſub Richeleti nomine praemiſſum
fuit, hic tamen a* Petro Auberto *inſigniter au-
eſt, adeo vt* Morerius, Baelius, *et ſimiles Bio-
bi inde corrigi et ſuppleri non parum poſſint. - -
n etiam Auctores anonymi et pſeudonymi detegun-
tur*

tur. Sed falſo hic tribuitur Auberto, Dictionarii Richeletiani Editori, iſthaec auctorum Bibliotheca. Debetur enim ea LAVR. IOSSE LE CLERC, cuius laborem plane contemnit PHILIPP. LE CERF, motosque adſerit librarios eſſe Amſtaelodamenſes, vt haſce ſchedas, tamquam monſtroſum corporis membrum, in editione Operis noua deſecarent. Vid. *Lexicon eruditor. Ioecherianum Tomo I. p. 1960.* itemque *Biblioth. Françoiſe Tomi XVI. Parte I. art.* 4. et quae exinde memorant *die Leipz. gel. Zeit. an.* 1732. *p. 168.* Egregius liber eſt, quem CAROL. ANCILLONIVS *Amſtael. a.* 1709. *in 12. mai.* edidit hoc titulo: *Memoires concernant les Vies et les Ouvrages de pluſieurs modernes, celebres dans la Republique des Lettres.* Omnes fere, qui hic occurrunt, eruditi Galli ſunt natione, ſcilicet Valent. Conrartius; Barthol. Herbelotius; Vrb. Chevreau; Henr. Iuſtellus; Adr. Baillet; Iacobus, Beniaminus, et Ludouici Aubery, Domini du Maurier; Iohannes et Claudius Aubery; Ioh. Bapt. Cotelerius, et Laur. Begerus. Horum Virorum Vitas ita deſcribit Auctor, vt non niſi ſingularia proponat, et, quicquid hinc inde ſparſum, colligat. Multa intermiſcet erudita, quae ad rei litterariae cognitionem adprime faciunt; Auberios probe diſtinguit, variorum errores notat, de ſcriptis iudicat, horumque ſaepe enarrat hiſtoriam. Aegre ferendum igitur, quod continuationem non ſuſceperit, a qua non plane alienus videbatur, Ancillonius. Forte mors, qui anno 1715. ſuſtulit hominem doctum Berolini, coeptos iam conatus interrupit. Cf. de libro hoc STOLLIVS in *den Nachrichten von den Büchern ſeiner Bibliothec, Parte VII. p. 658. ſq.* et REIMMANNVS *Catal. Bibl. ſuae Tomo II. p. 628.* quo ex loco haec iuuabit transſcribere: *hic faſciculus non Vitas quidem eruditorum continet, nec elogia, ſi Auctorem in Praefatione*

ıtione audias, ſed memorias, h. e. Collectanea, ad vi-
is vel laudes eorum condendas idonea. Et *quia ex*
sdem interdum fontibus ſua prata irrigauit auctor,
e quibus Carolus Perraltius, factum eſt, vt in quibus-
am eius ſcrinia compilaſſe videri queat, vbi maxime
erraltiana omnia ad verbum repetit. Quod in Her-
lotii deſcriptione deprehendes, ſi, quae p. 134. 136.
37. leguntur, cum iis, quae p. 154. 155. 156. de eo-
em habet Perraltius, componas. Nec taceri hoc
oco debet IAC. LE LONG, qui in *Biblioth. hiſtorique de*
France, Pariſ. a. 1719. *in fol.* excuſa, praeter li-
ros adlatos multa etiam dixit, quae ad Auctorum
itam conducunt. De nonnullis certe Hiſtoriae
rancicae Scriptoribus vberius egit ſub finem Ope-
s, quoniam, ſi ſuis inſerta quaelibet locis fuiſ-
ent, totam perturbaſſent tractationem, Lectorem-
ue nimis ſuſpendiſſent, integrum perluſtrantem
olumen. Vid. *Acta Eruditor. Lat. a.* 1720. *p.* 196.
uctiorem hanc Bibliothecam et emendatiorem
are conſtituerat Longius, verum conatus hos
iors interuertit. Et egere omnino eandem pas-
m lima conſpectus probat. Vel ex ſola id Epiſto-
ı elucet, Berolini Gallice exarata, productaque
ı *Nouvelles littéraires, Hagae Comit.* quondam et
mſtaelod. diuulgatis *Tomi XI. P.* 2. *art.* 10. vbi er-
ores complures, praecipue in annis, quibus mor-
ıi dicuntur Scriptores, a Longo adducti, indican-
ır et corriguntur. In TITONI DE TILLET *Par-*
aſſe François, quod Opus ſplendidum nouiſſime
ariſ. a. 1732. *in fol.* cum figuris aeneis editum eſt,
ıemoriaeque Poetarum et Muſicorum Gallico-
ım conſecratum, ortus talium hominum, tempus,
uo vixere, indoles, ingeniique dotes, et quae
ruditi alii de variis eorundem ſcriptis iudicarint,
reuiter exponi ſolet. Cf. *die Leipz. gel. Zeit. anni*

 1728.

1728. *p. 249.* vbi tamen de antiquiori editione ſermo eſt. De noua agitur in *Supplem. ad Noua Acta Erud. T. III. p. 49. ſq.* Duo Supplementa acceſſerunt *a.* 1744. et 1755. *eadem forma.* Poſtea *ibid. a.* 1733. *in 4. mai.* coepta fuit *Hiſtoire littéraire de la France*, caet. et ſtudio quidem Monachorum, Ordini St. Benedicti deuotorum, quos inter praecipuus fuit ANTON. RIVETVS, ope ſuffultus IOSEPHI DVCLOV, MAVR. PONCET et IOH. COLOMB. Proſtant Tomi IX. priore in Partes duas diuiſo. Vltimus ad ſaeculi duodecimi excurrit ſaltim initium, vnde luculenter patet, quantum adhuc ſuperſit. Vix eſſe videbatur continuatio ſperanda, ob ſummam laboris difficultatem, dicendorumque copiam, praecipue, poſtquam Riuetus a. 1749. morti ſuccubuerat. Sed nunc indicatur in *France littér. p. 143. edit. Berol.* CAROL. CLEMENCET cum CLEMENTIO occupatum eſſe in perficiendo Opere, mirifica vtique diligentia elaborato, et inter alia Hiſtoriae litterariae capita illuſtribus in Gallia hominibus referto, quorum Vitas, res geſtas et ſcripta vberrime Auctores, quantumque ſaeculis obſcuris fieri potuit, adcuratiſſime commemorant. Conf. *Acta Erud. Lat. a.* 1736. *p. 342.* anno 1737. *p. 393. ſq.* et 1741. *p. 629. ſq.* itemque *Acta Erud. Germanica, Vol. XVII. P. 201. p. 612. ſq.*, quibus locis de omni Virorum doctiſſimorum inſtituto plura cognoſcere licet. Mirum profecto, nondum exſtitiſſe hac aetate in Germania, vbi et leuiſſima exterorum ſcripta patriam in linguam transferuntur, qui Opus tantae vtilitatis, at plurimis nimis pretioſum forte, nec vbiuis obuium, Germanice reddere voluerit. Mentio hic iniicienda etiam libri egregii, cuius conditor eſt PHILIPP. LVDOV. JOLY, Canonicus Diuionenſis. Edidit is, nomine tamen ſuo non addito, *Eloges de quelques Auteurs François*, *Diuione a.* 1742.

ı2. *in 8.* Honorifice recenſetur haec Vitarum
ge in *Actis Erud. Lat. a.* 1744. *p.* 37. *ſq.* En!
lam exinde: *Succedere velle videtur Auctor in lo-*
Niceronii. Adeo et ſtudioſe, et feliciter, huius inſiſtit
iis. Imo eius diligentiam ſuperare videtur, dum
gis librorum inſerit iudicia de iis doctiſſimorum ho-
n, eaque, licet interdum copioſius expoſita, ad ver-
xhibet. Imitatur et in eo Niceronium, quod Vitis,
ntextis, immiſcet Vitas, a ſuis amicis compoſitas.
ilicet in Volumine tres occurrunt Vitae, ab ipſo non
ae, Mich. Montani, Delecampii, et Broſſini.
tos, qui Galliam imperante Ludouico XIV. il-
runt, dexterrime quamquam non ſemper
artium ſtudio, quod ad Religionem attinet,
xit, ſubiunctis eorundem ſcriptis, CLAVD.
CISC. LAMBERTVS in *Hiſtoire littéraire du re-*
e Louis XIV. Pariſ. 1751. *Vol. III. in 4. mai.*
l Opus nunc Germanica lingua recuditur *Li-*
impenſis bibliopolii cuiusdam Hafnienſis,
a. 1759. Pars I. et II. *in 8. mai.* prodiit; duae
: exſpectandae propediem. Omnium hic Or-
n Viri docti locum habent, mulieres etiam
io ac litteris nobiles, quibus tandem adiun-
ere Architecti, Pictores, aliique artifices prae-
ſſimi. Subiectae ſunt ſemper hae Vitae Com-
ationibus ſingularibus de progreſſu Scientia-
et Artium in Gallia, per aetatem Regis illius.
Vitas quidem plenius deſcriptas, multa tamen
allicorum Auctorum aetate ac dignitate, mo-
entisque ingenii, continet *la France littéraire,*
ctionaire des Auteurs François vivans. Primae
ineae ductae fuerunt a FRANC. IOACH. DVPORT
ERTRE *Pariſ. a.* 1752. Alteram editionem *a.* 1754.
it DESBRAILLES, Abbas, tertiamque *a.* 1756.
PH. DE LA PORTE, cui ſucceſſit quarta, in

Germania prima, *Berol. a.* 1756. *in* 8. iam abſoluta, et non paucis emendationibus atque ſupplementis a clariſſimo FORMEY exornata. Saepe, nec ſine fructu, vſus hoc ſum Lexico, vt paſſim Lectores mei obſeruabunt.

§. XVIII.

Pergendum ad eos, qui ſeorſum de Vitis Eruditorum Gallorum egerunt. Sic illuſtres *Aquitaniae* Viros, a Conſtantini M. imperio ad ſuam vsque aetatem, *Burdigalae a.* 1591. *in* 8. produxit GABR. LVRBEVS. Haud inſpicere contigit librum, ex aetate tamen eius facile credendum, de Vitis horum Virorum vel plane non, vel ſaltim leuiter, eſſe tractatum. Nec meliora ſunt haurienda forſitan de doctis *Bituricenſibus* ex NIC. CATHERINOT Opuſculo *Les illuſtres de Berry* inſcripto editoque *Biturige a.* 1682. *in* 4. Non deerat Auctori doctrina; ſed nimia ſtudiorum fiducia, et varia ſcribendi pruritus, effecerunt plerumque, vt ſchedas extemporales, crudasque adhuc, in tabernas librariorum propelleret. Quod ne quis dictum contemtim arbitretur, ipſius Auctoris adiiciam verba quaedam ex libello *de arte imprimendi*, Gallice *ibid. a.* 1685. *in* 4. excuſo, Latineque reddito in IOH. CHRISTIANI WOLFII *Monumentis typographicis Parte II.* vbi haec *p.* 960. leguntur: *Commentatus haec ſum more mihi familiari, ſine libris, ſine excerptis, ſine ſubſidiis, ſine conſultatione, ſine deliberatione, et fere memoriae meae confiſus.* Interim rariſſima ſunt eius omnia, quod non eſt ideo mirandum, quoniam pauca folia, eaque Auctoris aere prelo ſubiecta, ſaepenumero elabi ex aliorum manibus atque intercidere ſolent. Illuſtrium hominum, in agro *Bleſenſi* natorum, Vitas exhibuit IOH. BERNIER. Euoluatur eiusdem *Hiſtoire de Blois, Pariſ. a.* 1682.

in

Parte III. p. 335-604. Praeclarum eſt, longi-
laboris Opus, quod de Scriptoribus *Burgundiae*
uit PHILIB. PAPILLONIVS. Prodiit illud, eo
inno 1739. mortuo, *Diuione anno* 1742. *Tomis*
f. hoc titulo ſignatum: *Bibliotheque des Auteurs*
ourgogne. Proferuntur autem hic dumtaxat
ipſa procreauit Burgundia, neglectis qui
i regionem nacti ſunt patriam, et apud Bur-
los munus ſuſtinuerunt aliquod, ibidemque
exceſſerunt. Nec iis datus eſt locus, quorum
niſi manuſcripti exſtant libri, vel opuſcula,
ue vnum alterumue breue carmen aliorum
ixerunt lucubrationibus, praeterea nihil di-
runt. Cf. *Acta Erudit. Latin. a.* 1744. *p.* 625. *ſq.*
t ſequenti elogio commendatur labor, plauſu
nuni exceptus: *Opus ipſum, quod ordine decurrit*
betico, ita eſt elaboratum, vt vel curioſiſſimo
ri placere poſſit. Etſi enim Vitae pleraeque ſunt
eues, ſcriptorum tamen cuiusque notitia exhibe-
leniſſima. Commemorantur omnes cuiusque libri
nes, verſiones item, ſi quae habentur; iudicia de-
de iis aliorum proferuntur. Edidit id ipſum
PHILIPP. LVDOV. JOLY, ſupra laudatus, ex
oris ſchedis, ita quidem, vt illud vsque ad
m 1742. continuaret, quae ad rem pertinere
idebantur, deleret, multisque contra articu-
iue capitibus, ſupplementa adiiceret atque
ctiones. Praemiſit quoque Papillonii Vitam
n verbis, quibus eandem in *Eloges de quelques*
rs François paullo ante expoſuerat. *Cabilo-*
m eruditorum Catalogum habemus in LVD.
BI A ST. CAROLO *de claris Scriptoribus Cabilo-*
us libris III. Pariſ. a. 1652. *in* 4. quibus cen-
fere exhibentur, at breui tantum ſermone,
et Opera eorum, qui Cabiloni vel dignitate

 aliqua

aliqua floruerunt, vel in Dioeceſi ac Praefectura Cabilonenſi nati ſunt, vel ibidem diem ſuum obierunt. Vid. *Biblioth. hiſtor. Hamburg. Centur. V. p. 61. ſq.* CLAVD. etiam PERRY *Hiſtoriam vrbis Cabilonenſis ac de claris eius Viris* Gallice *Cabiloni a.* 1659. *in fol.* diuulgauit, in quo forſitan Opere Iacobi ſubſidiis vſus eſt, eundemque continuauit. Viderint hoc ii, quibus ante oculos verſatur liber vterque rarius obuius, maxime Perrianus, fruſtra quaeſitus a me in Bibliothecis inſtructiſſimis. Nec reperi quendam, qui de hoc ipſo fuſius diſſerat. *Cadomenſes* Viros doctos collegit IACOB. CAHAGNESIVS in *Elogiorum ciuium Cadomenſium Centuria prima, Cadomi a.* 1609. *in 4.* Vid. de raro hoc, at exigui momenti libro CLEMENT *Bibl. de livr. dificiles à trouver, Tomo VI. p. 40. ſq.* et *Catal. Bibl. Bunav. Tomo I. Vol. I. p. 592.* vbi adſeritur ex fontibus liquidis, Auctorem optimi potius ciuis, quam optimi hiſtorici, perſonam ſuſtinere: neque praemia diſtribuere bene meritis, ſed miſſilia ſpargere in vulgus: nec delectum facere, ſed congerere aceruum. Additur *ibidem* in PETRI DAN. HVETII *Origines de Caën, à Rouen a.* 1702. *in 8. Cap. XXIV.* produci *Les hommes de Caën illuſtres dans l' Egliſe et dans les Lettres.* Multo diffuſiſſimum eſſe docent hocce Caput *Acta Erud. Latin. a.* 1704. *p. 186.* eosque primo recenſeri loco, qui nati in vrbe, aut agro vicino, ſunt, hosque excipere, qui aliam nacti patriam, Cadomum tamen ſedem elegerunt, munerumque illuſtrarunt dignitate. De *Carnutenſibus*, litterarum ſtudiis celebribus, exſtat IOH. LIRONII *Bibliotheque generale des Auteurs de France livre premier, contenant la Bibliotheque Chartraine* caet. *Pariſ. a.* 1719. *in 4.* Auctor, quemadmodum ex titulo adparet, de condenda vniuerſali Gallorum Eruditorum Bibliotheca cogitans, praemiſit Carnutenſem,

[redacted]

ſem, breuique ſe daturum pollicitus eſt Tvronenſem, mox plures, amico etiam adſcito ſocio, qui aliis in partibus eidem negotio ſeſe accingeret. Hanc enim vnicam eiusmodi Operis conficiendi rationem eſſe arbitrabatur Scriptor doctus, quod ita laboris immenſitas, cui Ludouicum Iacobum et Philipp. Labbeum ſuccubuiſſe ferunt, minus eſſet metuenda, facileque, quibusdam fato exſtinctis, ſuccedere per ſingulas regiones alii poſſent, vnius etiam cuiusque prouinciae Viri clari lubentius in ſingulari Volumine deſcripti legantur. Verum enim vero inſtitutum LIRONII in ipſa quaſi herba ſuppreſſum eſt, nihilque, praeter primum hunc librum, accepimus. Coniunguntur hic cum doctis hominibus Viri feminaeque Principes, quorum nomen charta vetus prae ſe fert, item, Perralti exemplo, arte pictoria, ſculptoria, architectonica, ſimilibusque conſpicui. Ordo vbique chronologicus, ratione in primis habita annorum, ſi de iis conſtat, emortualium, electus fuit, quo ſeruato et quae ad Vitam cuiusque ſpectant, et quae ad notitiam ſcriptorum eius faciunt, quanta fieri potuit, diligentia recenſentur. De compluribus varia notatu digna congeſſit Auctor. Saepe tamen miſcet quadrata rotundis, rudesque ac ignobiles hominibus doctiſſimis: nonnunquam etiam monumenta et ſubſidia ſcribendi, vti conqueritur ipſe, defuerunt. Vid. *Lettre d'un Conſeiller de Blois à un Chanoine de Chartres ſur la Bibliotheque Chartraine de D.* LIRON, *à Orleans* 1719. *in 8.* vbi Auctor, PERDOVX DE LA PERIÉRE critice hanc Bibliothecam examinat, et *Acta Erud. Lat. a.* 1720. *p. 1. ſq.* quo ex loco me profeciſſe, niſi faterer ingenue, plagii temerarii reus eſſem. *Delphinatus* Viros litteris claros, qui nati ſunt ibidem vel ſuſtentati, collegit GVIDO ALLARDVS in *Bibliotheque de Dauphiné, contenant les noms de ceux, qui ſe ſont*

ſont diſtinguez par leur ſavoir dans cette Province, et le dénombrement de leurs Ouvrages, depuis XII. Siècles. à Grenoble a. 1680. in 12. Dolendum autem, eum in ſcriptis memorandis non vbique, vti debebat, eſſe adcuratum copioſumque. Recenſio libri vid. in *Journal des Savans a. 1680. p. 332. ſq.* Haud ita pridem AVGVSTIN. CALMETVS, Monachus Benedictinus, non ignotus ſacrarum litterarum ſtudioſis, doctorum in *Lotharingia* ciuium memoriam renouauit in *Bibliotheque Lorraine, ou Hiſtoire des hommes illuſtres, qui ont fleuri en Lorraine.* Prodiit Opus hoc *Nanceii a.* 1751. *in f.* eiusque notitia exſtat in *Actis Erud. Lat. a.* 1755. *m. Iunio, Parte I. p. 231. ſq.* Mox autem oppoſuit eidem *Bruxell. ann.* 1754. *Tomis II. in 8.* FRANC. ANT. DE CHEVRIER *Memoires pour ſervir à l' Hiſtoire des hommes illuſtres de Lorraine, avec une refutation de la Biblioth. Lorraine de Calmet.* Vti docent *die Götting. gel. Anzeigen. a. 1755. p. 66. ſq.* paſſim haud immerito ſub examen vocatur Calmeti Bibliotheca; ipſe tamen Cenſor non eſt variis ſolutus erratis. Lectorum omnium gratiam conciliauit ſibi, qui eleganti perſpicuoque ſcribendi genere *Lugdunenſium* eruditorum Vitas expoſuit, DOMINICVS DE COLONIA. Factum id in *Hiſtoire litteraire de la ville de Lion, Lugd. ann.* 1728. et 1730. *Partibus II. in 4. mai.* Per ſaecula procedit Auctor, et ſingularibus ſemper Capitibus de Scriptoribus ſacris atque profanis agit, qui in hac vrbe floruerunt. Non pauci, quos *Lutetia Pariſiorum* nobiles ingenio habuit, delineantur a CAESARE EGASSIO BVLAEO in *Hiſtoria Vniuerſitatis Pariſienſis*, rariſſimo, magnique pretii, Opere, *Pariſ.* ab *a.* 1665. vsque ad *a.* 1673. Tomis VI. *in fol.* excuſo. Qua de re fuſius diſſerentem conſule HEVMANNVM in *Bibliotheca Academ. p. 52. ſq.* Multi quoque

quoque hic eſſe vſus poteſt IOH. LAVNOII *Regii Nauarrae Gymnaſii Pariſienſis Hiſtoria*, edita *ibid. a.* 1677. *in 4. Partibus II.* iterumque, vt bibliopola exemplaria reliqua felicius diuenderet, *ibid. an.* 1682. nouo hoc producta titulo: *Academia Pariſienſis illuſtrata, quatuor Partibus diuiſa.* Nouiſſime locum obtinuit in Auctoris *Operibus, Coloniae Allobrogum a.* 1731. *in fol. Tomis V.* collectis, *Tomi quarti* Parte prima *p. 289. ſq.* In Parte altera laudati libri, qui non eſt mediocris molis, Launoius Vitam et ſcripta centum quatuorque ac triginta enarrat Virorum, hoc in Gymnaſio litteris perpolitorum, iisque adiuncti fuere alii, centum, tres et ſexaginta numero, nullis quidem ingenii monumentis memorabiles, non tamen indigni elogio, quia bene acta vita inclaruerunt. Cf. *die ſummariſchen Nachrichten von der Thomaſiſchen Biblioth. Vol. I. p. 242. ſq.* Quae de *Collegii Regii* Profeſſoribus in promtu habuit, ea eleganter tradidit CLAVD. PETR. GOVIETVS Opere ſingulari, *Pariſ. a.* 1758. *Vol. III. in 12.* euulgato, atque ſic inſcripto: *Memoire hiſtorique et litteraire ſur le College Royal de France.* Pauciores maculae nihil detrahunt de pretio laboris vtiliſſimi, multisque anecdotis exornati. Huc porro referenda PAVLI PELISSON *Hiſtoire de l'Academie Françoiſe* caet. quae lucem primum vidit *Pariſ. a.* 1653. poſt recuſa eſt auctior *Hagae Com. ann.* 1688. *in 12.* ac denuo *Amſtael. a.* 1717. *in 8.* tandemque, nouis locupletata Obſeruationibus, et ad noſtri vsque ſaeculi initium deducta, ſtudio IOSEPHI THOVLIERII OLIVETI, *Pariſ. a.* 1729. *in 4.* Vol. II. et 1730. *in 12.* totidem Voluminibus, qui liber Academicorum etiam omnium, iam viuis ereptorum, fata complectitur, et ſcripta. Oliuetus maxime laudatur in *Actis Erud. Lat. a.* 1730. *p.* 361. his quidem verbis: *Altera Sectio, ad ſingulorum Academi-*

 corum

eorum hiſtoriam priuatam ſpectans, vniuscuiusque vitae ſummam, in Academiam merita, ſubinde etiam ſcriptorum, tum vorſa, tum proſa editorum, cenſuras, quantumuis liberas, modeſtas tamen, continet. Placuit omnino nobis doctiſſimi Editoris prudens conſilium, qui noluit, vulgarium Biographorum more, minutiſſimas etiam domeſticarum rerum circumſtantias taedioſe conſectari, ſed illas vnice attentione dignas exiſtimauit, quibus viri illi tamquam Academici debent conſiderari caet. Eorum, qui Academiae Regiae Scientiarum adſcripti fuerunt, Elogia, venuſto et concinno ſermone Gallice expoſita, debemus BERN. DE FONTENELLE. Coniunctim prodierunt *Hagae Com. a.* 1731. *in 12. Tomis II.* ac teſte clar. FORMEY *in France littér. p.168. anno* 1742. *eadem forma Vol. IV*, forte *Pariſiis*. Hoc excitatus exemplo IOH. IAC. D'ORTOVS DE MAIRAN, ſucceſſor olim Fontenellii, compoſuit *Les Eloges des Academiciens de l'Academie Royale des Sciences, morts dans les Annêes* 1741. 1742. *et* 1743. quae vnum in Volumen redactae Vitae *Pariſ. a.* 1747. *in 12.* diuulgatae ſunt. Egregie perfunctus eſt Auctor partibus ſuis, et praeter ea, quae de fatis decem Virorum doctiſſimorum ſcitu ſunt neceſſaria, adcuratiſſime etiam eorundem ſcripta recenſuit. De *Montis Peſſulani* hominibus claris euolui poteſt DE SERRES *Hiſtoire abregêe de la Ville de Montpellier, avec un abregê de la vie de quelques hommes, illuſtres, tant en Droit civil, qu'en Medecine, qui s'y ſont rendus recommendables, à Montpellier a.* 1719. *in 12.* qui liber, parum apud Germanos cognitus, in *Catal. Bibl. Bunav. Tomo I. Vol. I. p. 593.* memoratur, in iis autem, quae conſului, Diariis penitus eſt neglectus. *Pictauienſium* eruditorum Vitas exhibuit IOH. FRANC. DREVX DV RADIER, elegans cauſſarum patronus, in *Bibliotheque hiſtorique et critique*

de

de Poitu, contenant les Vies des Savans de cette Province, depuis le troiſiéme ſiécle, jusqu'à preſent; une notice de leurs Ouvrages, caet. *Pariſ. a.* 1754. *in 12. mai. Vol. V.* Laude digniſſimum Opus, in quo multa occurrunt de hominibus doctis, antea ignota. Inter celebriores reperiuntur Barn. Briſſonius, Andr. Tiraquellus, Iul. Caeſ. Bulengerus, Antoni Rivetus, cuius ſ. *priori* mentio eſt iniecta, aliique plures. Commendari merentur *die zuverl. Nachr. Vol. XVII. P.* 196. *p.* 292. *ſq.* iis omnibus, qui de hac ipſa Bibliotheca copioſiorem recenſionem legere cupiunt. *Prouinciae* Viros illuſtres olim de ſcribere conſtituerat IOSEPH. BOVGERELLVS, in ſcriptione laboris ſequenti iam indicata: *Hiſtoire des hommes illuſtres de Provence, qui ſe ſont diſtinguez par leur Sainteté, par leur ſavoir, par leurs emplois, et par leur habileté dans les beaux Arts, depuis le ſiécle d'Alexandre le Grand, jusqu'à preſent.* Quo de conatu multa ſuppeditantur in den *Leipz. gel. Zeit. a.* 1719. *p.* 73. *ſq.* et in *Europe ſavante, Tomo X. p.* 306. Sed neſcio, quae impedimenta obſtiterint Auctori; diu enim ſuperſtes adhuc, (viuere quippe deſiit anno demum 1753.) non tamen praeſtitit, quae promiſerat. Interim Anonymus *Pariſ. a.* 1752. *in* 12. *mai.* edidit *Mémoires pour ſervir à l'Hiſtoire de pluſieurs hommes illuſtres de Provence.* Quod ſpecimen eſt ſaltim Operis maioris, aliquando perficiendi. Cf. *die Leipz. gel. Zeit. a.* 1754. *p.* 177. Auctor videtur IOH. BAPT. BONARDY, Doctor Sorbonicus, de quo v. FORMEY *France litter. p.* 116. Vitas Poetarum, quos haec tulit Prouincia, compoſuit IOH. DE NOSTRADAMVS. Titulus libri hic eſt: *Vies des plus celebres et anciens Poëtes Provencaux, à Lion* 1575. *in* 8. Italice redditus a IOH. GIVDICI prodiit *ibidem, eodemque anno et forma*: item in IOH. MARII CRESCIMBENI *Iſtoria della volgar Poeſia Vol. II, Romae a.* 1710.

1710. *in 4.* excuſo, *Parte I.* vbi et nouus interpres notas adiecit bene largas atque eruditas, quibus adſertionibus Noſtradami ex aliorum teſtimoniis fidem facit ampliorem, interdum diuerſam quoque ab eo ſententiam tuetur, idque agit in primis, vt adpareat, quinam de his Poetis fuſius commentati ſint, aut quae ipſorum monumenta manuſcripta in Bibliothecis lateant. Sequuntur deinde Acceſſiones ad Poetarum Prouincialium hiſtoriam, quorum haud meminit Noſtradamus. Recenſentur ii ſecundum litterarum ſeriem, et maiori quidem copia, quam in ipſo Noſtradami libro factum. Cf. *Acta Erud. Lat. a.* 1711. *p. 43.* Denique PETR. FRANC. GODARD. DE BEAVCHAMPS in *Recherches ſur les Theatres de France, à Paris* 1735. *in 12.* Tomo I. easdem inſeruit Vitas, neque tamen ad verbum transtulit. *Timerenſis pagi*, in regione Perticenſi, Viros claros cognoſces ex *Eloges hiſtoriques des hommes illuſtres de la Province de Thymerais, avec un Catalogue raiſonné de leurs Ouvrages, à Paris* 1749. *in 12.* qui liber breuis et paucos, eosque parum exterorum notitia dignos, continens homines, adſcribitur ſupra laudato DREVX DV RADIER in FORMEY *France littér. p. 165.*

§. XIX.

Inſignia quoque de HISPANIAE eruditis exſtant ſubſidia. Inter antiquiores notus eſt ISIDORVS, Hiſpalenſis Epiſcopus, cuius *de claris Hiſpaniae Scriptoribus et Epiſcopis* libellus, cum variorum additionibus, ſaepe eſt editus, e. g. in ANDR. SCHOTTI *Hiſpania illuſtrata, Tomo II. p. 1. ſq.* vbi etiam eiusdem notae acceſſerunt, et nouiſſime in I. A. FABRICII *Bibliotheca eccleſ. p. 58.* Cf. *Bibliothec. Hiſtorica Hamburg. Centur. VIII. p. 66. ſq.* et *Catal. Bibl. Bunav. Tomo I. Vol. I. p. 815.* item ALPHONSI GARSIAE MATAMORI Liber ſing. *de Academiis*

demiis

miis et claris Hiſpaniae Scriptoribus, *Compluti anni* 553. *in 8.* et *Hiſpan. illuſtr. Tomo II. p. 801 - 829.* opioſius Auctorem de Viris eruditis, quam de cademiis Hiſpanorum, agere, docet HEVMANNVS *Bibl. Academ. p. 19.* Poſt hunc VALERIVS AN- REAS, qui ſe TAXANDRVM dixit, (Brabantia enim, atria eius, olim vocata Texandria, vel Taxandria; id. *Praef.* NIC. ANTONII *Biblioth. Hiſpan. veteri* raefixa *§. IX. p. 30.*) *Catalogum clarorum Hiſpaniae* *riptorum* edidit *Mogunt. a. 1607. in 4.* qui rarus uidem hodie, nec magni tamen momenti, liber t. ANTONIVS cum inſtinctu SCHOTTI, cui tunc mporis a manu fuit Andreas, congeſtum eſſe, lſerit, eo quidem conſilio, vt excitarentur Hi- ani ad ſuppeditanda ipſi ſubſidia, locupletandae bliothecae Hiſpanicae cauſſa, quam Schottus editabatur. Vid. CLEMENT *Biblioth. de livr. di- iles à trouver, Tomo I. p. 318.* vbi et haec: *V. An- é ne l'a pas mis au nombre de ſes Ecrits, dont a fait la liſte p. 852. et 853.* de ſa Bibliotheca lgica: *ce qui fait, que quelques Auteurs l'ont at- ibué au P. Schott, en ont crû, que V. André avoit é obligé de lui prêter ſon nom, parceque ce Pére ne geoit pas cet Ouvrage digne de porter le ſien.* elior eſt dicti SCHOTTI *Hiſpaniae Bibliotheca, f. ad M. a.* 1608. *in 4. Tomis III,* qui tamen me- ocre tantum Volumen efficiunt, diuulgata. No- en ſuum Editor non adpoſuit, ſed ita ſaltim ſub- ripſit Dedicationi: *A. S. Peregrinus.* In hoc li- o, hodie perraro, praeter alia de Academiis, bliothecis, Epiſcopis, caet. *Tomo II.* de omnium rdinum eruditis egit, ſeparatisque claſſibus Do- inicanos, Franciſcanos, Carmelitas, Eremitas, et cietati Ieſu addictos, Ictos item, Medicos, Poe- , Hiſtoricos, feminasque litteris claras, deſcripſit, ta etiam librorum aliqua mentione, ſed ea nec integra,

integra, nec adnotatione loci, temporisque, quo prodierunt, diſtincta. *Tertio* autem *Tomo* Elogia diuerſorum, ſecundum prouincias, continentur, ita quidem, vt iunctim ſemper recenſeri ſoleant eruditi Luſitanorum, Caſtellanorum, Arragonum, aliarumque nationum. Hunc poſtea Auctorem longe multumque ſuperauit NIC. ANTONIVS in *Bibliotheca* ſua *Hiſpana*, de qua paullò vberius dicendum. Praemiſit Scriptores ſaeculi XVI. et XVII. *Romae*que *a.* 1672. *Tomis II. in f.* edidit oratione venuſta *Bibliothecam Hiſpanam, ſiue Hiſpanorum, qui vsquam vnquamue, ſiue Latina, ſiue populari, ſiue alia quauis lingua, ſcripto aliquid conſignauerunt, Notitiam, his, quae praeceſſerunt, locupletiorem et certiorem, breuia elogia, editorum atque ineditorum Operum Catalogum, duabus Partibus continentem, quarum haec ordine quidem rei poſterior, conceptu vero prior, duobus Tomis de his agit, qui poſt annum ſaecularem MD. vsque ad praeſentem diem floruere.* Quum Antonii impenſa hi Tomi excuſi eſſent, in ſummam propterea paupertatem incidit, vnde et factum, vt reliqui, eo iam anno 1684. viuis erepto, aere Patris purpurati, IOSEPHI SAENZ DE AGVIRRE, in lucem producerentur. Inſequuta eſt itaque *ibid. a.* 1696. *eadem forma, Tomis itidem II. Bibliotheca Hiſpana vetus, ſiue Hiſpanorum, qui vsquam, vnquamue ſcripto aliquid conſignarunt, Notitia, complectens ſcriptores omnes, qui ab Octauiani Auguſti imperio, vsque ad annum MD. floruerunt.* In noua quidem Bibliotheca ordine alphabetico procedit Antonius, ſecundum Auctorum praenomina: in veteri e contrario aetatis habet rationem. Elegantiſſimum eſt inſtitutum, quippe primo cuiuslibet Scriptoris Vita delineatur adcuratiſſime, atque elogia et teſtimonia de eo adducuntur. Deinde libros eorum

editos

os, itemque in Bibliothecis latentes adhuc, vel
erditos, ſollicite memorat, veraque a ſuſpectis
oſitisue diſcernit. Porro nec deſunt Obſerua-
es doctiſſimae de librorum editionibus, verſio-
ıs, fatis, virtutibus ac vitiis. Tandem vero ac-
ınt Bibliothecae nouae Indices ſeptem, in qui-
occurrunt Auctores ſecundum cognomina, pa-
m, munera, et eccleſiaſtica, et ciuilia, Ordines
nachorum, vltimoque loco res praecipuae, qui
ex adcuratiſſimus eſt, caeteriſque amplior.
iquae Bibliothecae praemiſſus eſt tantum Aucto-
ı, et in fine ſubiectus rerum memorabilium
ex. Praefatio Antonii de Hiſpanorum doctrina,
liothecarum vtilitate, et propoſito huius Ope-
lectu digniſſima certe, quae ornat Bibliothe-
nouam, denuo, eam forte ob cauſſam, ne haec
deraretur, ſi quis vtramque comparare nollet,
bita fuit in Bibliotheca antiqua. Pauca ſaltim
idit hic, quae ad cognitionem laboris poſtumi
inent, EMAN. MARTINI, Vir notus omnibus
ie, cui curam editionis demandauerat SAEN-
s. Caetera, meo quidem iudicio, non erant
tenda. Idem Martini nonnunquam notulas
sdam, in margine obuias, ipſius Cardinalis no-
e intexuit. Recenſere plures poſſem, qui de
re hoc eximiae raritatis, pleraque nimirum
nplaria ſenſim pedetentimque in ipſa diuendita
Hiſpania, haud negligenter diſſeruerunt. At,
ıitatis ſtudio, non niſi vnum alterumue laudabo,
ı primis conſulendum. Inſtar omnium eſt ce-
VAN SEELEN, cuius plenior exſtat *Notitia* NIC.
ONII *Bibliothecae Hiſpanicae*, *Bibliothecarum*
cipis, in eius *Selectis litterariis*, *Lubecae* 1726.
pag. 1-52. BAELIVS quoque in *Dict. hiſtor. et*
c. v. Antonio; Auctores *Biblioth. nouiſſ. Halenſis*
ruat. ac recenſionum, *Sect. II. p.* 58. *ſeq.* vbi oſten-
dere

dere ſtuduit IOH. HENR. SCHVLTZIVS, multa iuſſu publico in hoc Opere fuiſſe deleta; *Bibliotheca Hiſtor. Hamburg. Centur. VIII. p. 6. ſq;* CLEMENT in *Biblioth. de livr. dificiles à trouver, T. I. p. 394;* et BAVMGARTENIVS in *den Nachricht. von merckwürdigen Büchern, Vol. VII. p. 257. ſq.* varia ſuppeditant, quae non ſine inſigni fructu Lectorum plerique perluſtrabunt. Supplementa ad Antonii Bibliothecam vt pararet, CAMVSATVS aliquando concitauit GREG. MAIANSIVM. Reſpondit hic, ſe conſilium id lubenter amplecti velle, ſi aut Valentiae, vbi tunc commorabatur, eſſent Bibliothecae librorum copia abundantes, quales ad tantum coeptum perficiendum neceſſariae ſint; aut ſi penſio annua adſignaretur ipſi, qua ſubleuatus maiorem librorum numerum coemere queat, et peregrinationem aliquam ſuſcipere ad excutiendas Bibliothecas aliquorum Conuentuum, in quibus lateant multi libri, qui quod mirum non ſit in tanta copia, Antonii diligentiam effugerint. Atque eiusmodi peregrinationem omnino neceſſariam eſſe ad Bibliothecam Veterem ſupplendam. Nam ad Nouam quod attinet, recentiores libros, licet innumeros, ante omnium eſſe oculos poſitos; certe inuentu faciliores. *Verum,* addit, *haec ſperare, idem eſt, ac exſpectare volaturam teſtudinem.* Vid. MAIANSII *Epiſtolae p. 239.* et *p. 289. edit. Lipſ.* Interim tabulae nuper publicae nunciarunt, recudi nunc in Hiſpania Bibliothecam Antonii ad noſtra vsque tempora tam productam diligenter, vt ſex maioris formae Tomos expleat. Cui conatui, Maianſianis forſitan ſubſidiis fulto, proſperos ego ſucceſſus precor. De PAVLLI COLOMESII *Italia et Hiſpania Orientali,* qui liber etiam hic ſibi locum vindicat, ſupra dictum *§. VIII.* Id ſaltim adiicio, Scriptorem hunc ſex ac triginta collegiſſe Hiſpanos Luſitanosque, a

doctrina

doctrina orientali celebrandos, quos inter duae ſunt feminae. Ictorum Hiſpanorum et Luſitanorum, atque ſcriptorum ab iis compoſitorum, breuem notitiam, ex Antonio potiſſimum petitam, dedit GER. ERN. DE FRANCKENAV in *ſacris Themidis Hiſpanae Arcanis, Hanouerae a.* 1703. *in 4.* Sed perfectas Vitas noli apud eum perquirere. De Scriptoribus genealogicis et heraldicis vid. IDEM in *Bibliotheca Hiſpanica hiſtorico-genealogico-heraldica, Lipſ. a.* 1724. *in 4. Valentiae* homines claros ſpeciatim exhibet IOSEPH. RODRIGVEZ in *Bibliotheca Valentina*, ſermone Hiſpanico *Valent. a.* 1730. *inf.* edita, quo de libro ſic ſcribit MAIANSIVS *l. c. p.* 288. *Haec Bibliotheca publici iuris non eſt facta, propterea quod eius Auctor, quum operis editio iam ad vmbilicum perueniret, e viuis deceſſit IV. Kal. Decembris anni 1703. aetatis ſuae 73. Auctor ego fui Monachis, vt ſuppleant, quae deſunt, aut ſaltim, vt publicent Bibliothecam, Praefatione praemiſſa. Sed vento loquutus ſum. Fuit Rodrigezius homo diligentiſſimus, non admodum doctus, et parum emunctae naris. Semper tamen ad fontes digitum intendit, vt facile diſcernere poſſis, vtrum aqua limpida, an coenoſa, prout eius origo. Hunc librum nuper compilauit* Franc. Ortinus, *Canonicus Valentinus, in eo libro, qui inſcriptus eſt*: Memoriae hiſtoricae fundationis et progreſſuum inſignis Academiae Valentinae, *Matriti a.* 1730. *in 4.* (Cf. *Acta Erud. Latina a.* 1731. *p.* 438. et 439. vbi et quaedam de eodem libro, Hiſpanice compoſito.) *Hic ſcriptor adfectibus ſuis aliquantulum indulſit, adeoque, vt viros magnos celebret, qui vix merentur nominari; neque verbum facit de multis, qui magni viri fuerunt, aut ſunt, et Rempublicam litterariam ſuis ſcriptis ornant et illuſtrant. Quos*

amat, tollit ad aſtra; quos auerſatur, deprimit, aut ſilentio inuoluit. Crimine ab vno diſce hominis candorem. Emanuelem Martinum, *Hiſpanorum hodie viuentium eruditiſſimum, obliuioni tradidit. Praetereo, illum, Scriptores recenſentem, nullum Catalogum conficere eorum Operum, nullum iudicium ex obſeruatione propria ſubiicere, vt hominis lectionem et criticen agnoſcas. Sed fortaſſe veniam meretur homo alioqui probus, et aliis rebus intentus, ingenio minime contemnendo, facilique ſtilo, parum licet emendato, aliquando etiam inaequali, vt animaduertere poſſis multorum, qui eum adiuuarunt, diuerſiſſimas manus.* Hactenus Maianſius. De Bibliotheca vero Rodrigezii notandum adhuc ex *Catalogo Bibliotb. Bunav. Tomi I. Vol. I. p. 595.* eam nunquam publice fuiſſe venalem, ideoque longe rariſſimam. Sumtibus enim Patrum ex Ordine Dominici excuſa, qui omnia exemplaria ſuis in clauſtris retinuerunt.

Ad LVSITANIAE Viros doctos quod attinet, memoranda hic, praeter ſupra adductos, DIEGO BARBOSA MACHADO *Bibliotbeca Luſitana hiſtorica, critica et chronologica*, patria lingua compoſita, cuius Tomus I. *Lisbonae a.* 1741. *in fol.* prodiit. Acceſſit deinde Tom. II. iamque parari Tom. III. accepimus. Auctor ordine alphabetico, ſecundum praenomina, Vitas Luſitanorum, litteris illuſtrium diligentiſſime exponit, et ſcripta eorundem adfert, partim edita, partim adhuc inter manu exarata in Bibliothecis latentia. Pſeudonymos etiam adcurate ſolet detegere. Nimio tamen ciuium ſuorum amore obcaecatus eſt paſſim, odioque in eos incenſus, quos a ſacris Pontificiis nouit eſſe alienos. Vid. *die Leipz. gel. Zeit. a.* 1743. *p.* 241. Potiora exinde decerpta dari coepta ſunt in Pariſienſi Diario, *Journal*

Journal Etranger, m. Iunio a. 1757. *p. 1.* vſque ad *p. 79.* et *m. Aug. eiusdem anni.* Quaedam de Scriptoribus Luſitanis, potiſſimum hiſtoricis, ex Antonii Opere repetita inueniuntur in IOH. IAC. SCHMAVSII *Staat von Portugal, Parte II. toto Cap. 19. p. 596. ſq.* His adiici poſſunt, quae de Luſitaniae eruditis OLIVEIRA congeſſit in *Memoires hiſtoriques, politiques et litteraires, concernant le Portugal, Amſtael. a.* 1743. *in 8. Tomis II.* vbi ordine alphabetico, vsque ad litteram ſeptimam, varios nominat, ſed rarius de Vita eorundem et ingenio ſingularia profert. Plures Tomi, quorum eſt ſpes facta, mihi nondum innotuere. Cf. *die zuverläſſigen Nachrichten, Vol. V. Parte 59. p. 784. ſq.* Paullo poſt ERN. LVDOV. RATHLEFIVS in *der Geſchichte itztlebender Gelehrten, Parte VIII. p. 241. ſq.* communicauit cum Lectoribus ſuis *das Neue gelehrte Portugal, oder kurtze Nachrichten von den neuen Gelehrten in Portugal.* Collegit Vir admodum reuerendus ex variis monumentis, quae ad noſcendos huius regni Scriptores faciunt, hosque litterarum itidem ordine enumerat. Neque tamen licuit ipſi de aetate illorum et fatis neceſſaria interſerere. Doctos homines *Eborenſes* FRANC. A FONSECA ſpeciatim exhibuit in *Euora glorioſa, Romae a.* 1728. *in f.* ſermone Luſitano edita. Quinque ſunt Operis Partes, quarum prior *Euora profana*, altera *Euora pia*, tertia *Euora Pontificia*, quarta *Euora religioſa*, quinta *Euora docta* inſcripta fuit. Cf. *Memoires de Trevoux a.* 1730. *m. Nouembri, art. 8.* Quorundam denique Profeſſorum, qui Vniuerſitatem *Conimbricenſem* illuſtrarunt, Vitas cum eorum ingenii monumentis commemoraſſe FRANC. LEITANVM FERREIRA in *Noticias chronologicas da Vniuerſidade da Coimbra*, cuius libri Tom. I. *Lisbonae a.* 1729. *in f.* ſeparatim typis impreſſus, adiectusque eſt etiam Voluminum IX.

 Operi

Operi, cui titulus: *Colleçam dos Documentos, Eſtatutos e Memorias da Academia Real da Hiſtoria Portugueza*, didici ex *Actis Erud. Lat. a.* 1733. *p.* 481. *ſq.* Cf. *Catal. Bibl. Bunav. Tomo I. Vol. I. p.* 971.

§. XX.

De ANGLIAE Scriptoribus primus egit IOH. LELANDVS, ſaeculo XVI. clarus, cuius vero Commentarios, quos ſtili venuſtas et elegantia longe ſupra aetatis ſuae conditionem commendat, foede commaculatos atque interpolatos IOH. BALEVS traduxit in *Scriptorum illuſtrium Maioris Britanniae Catalogum.* Ex Autographo demum Lelandino hos Commentarios *Oxonii a.* 1709. *in 8. Tomis II.* producere coeperat ANTON. HALL. Quum enim Opus integrum quatuor abſoluatur libris, duos tantum priores Hallius tunc temporis luci expoſuit, tertium etiam prelo a ſe parari, ſub Tomi II. finem indicans. Sed id poſtea non factum. Iam quidem ſuperiori ſaeculo THOMAS TANNERVS idem agitauit conſilium, qua de re ſic ſcripſit a. 1697. ad Otton. Menckenium GVIL. CAVEVS: *Tannerus ingens meditatur opus, nempe Bibliothecam Britannicam, omnes M. Britanniae et Hiberniae ſcriptores complectentem, exteros etiam, qui munera, vel dignitates, apud nos ſuſtinuerunt. Huic integrum* Lelandi *opus de Scriptoribus Angliae inſeretur, diuerſo quidem charactere, ſed propriis verbis, infinitis additionibus auctum, praeter bis mille ſcriptores, quorum Lelandus non meminerit. Incipit a primis gentis noſtrae ſcriptoribus, et per quaeuis ſaecula decurrens, vsque ad exitum Reginae Elizabethae iuxta temporis ordinem perducet. Cuiuis ſaeculo praefiget Diſſertationem de ortu et progreſſu controuerſiarum, deque ſtatu rei litterariae apud*

apud nos iſthoc ſaeculo, de inſtitutione Monachatus, Collegiorum, Bibliothecarum, Caenobiorum, caet. Integro operi praemittetur prolixa Praefatio generalis, qua de origine litterarum, doctrinae, caet. in Anglia agetur, deque aliis quam plurimis, quae ſub ſingulis ſcriptoribus locum commode habere non potuerunt. In pertexendo hoc incomparabili opere tantos progreſſus iam fecit diligentiſſimus Auctor, vt ſperet, intra vnius anni ſpatium prelo ſe illud paratum habiturum. Vid. *Miſcell. Lipſ. Noua Menckeniana Vol. VI. Parte 2. p.* 369. Quinque luſtris poſt, Tannerum LELANDI Commentarios cum Additamentis vberrimis e Codicibus manuſcriptis et impreſſis, et BOSTONI BVRIENSIS Catalogo Scriptorum Eccleſiae, propediem eſſe editurum, ſignificatur in *den Leipz. gel. Zeitung. a.* 1722. *p.* 994. Sed interea, huic intentus rei, anno 1735. vitam cum morte commutauit, relicta inter ſchedas *Bibliotheca Britannico-Hibernica*, de qua mox dicendi occaſio erit. Redeundum eſt a Lelando ad Baleum. Opus eius, adductum ſupra, quinque in Centurias diuiſum, prodiit primum *Gippeswici*, in Anglia, *a.* 1548. *in* 4. recuſum ſtatim, teſte *Catal. Biblioth. Gudianae p.* 349, *Veſaliae anno* 1549. *ead. forma.* Nouem Centurias continens editum eſt *Baſil. a.* 1557. *in f.* hisque *ibid. a.* 1559. Pars poſterior, ex quinque conſtans Centuriis, acceſſit. Inſertum quoque a CONR. LYCOSTHENE *Bibliothecae Geſnerianae* ab eo in Epitomen redactae, quod de prima tamen editione intelligendum, non de Baſileenſi. Admodum labor ille Balei inuiſus eſt Pontificiis, ideo praecipue, quod Auctor Carmelitani olim Ordinis Monachus, a ſacris eorundem ad Reformatos, vt vulgo nominantur, tranſierat. Fidem ergo hominis infirmare quouis modo conati ſunt. Nec ignorantur inter ipſos Anglos, qui pa-

rum de eo honorifice ſentiunt. Vid. exempli cauſſa HENR. WHARTON. in *Praefat. Angliae Sacrae* praefixa *p. 31. et 47.* Add. VOGLERI *Introd. vniuerſal. p. 95. ſq. edit. Helmſt. anno* 1691. Alii contra, iuſtiores rerum aeſtimatores, merito laude dignas cenſent eius Centurias. Quamquam enim Lelandum peſſime tractauerit, in Vitarum deſcriptionibus ſit breuior, in enarrandis iis, quae ad ortum et progreſſum Coetus Pontificii ſpectant, vix ſibi temperet ab opprobriis et amaris ſalibus, ne de aliis loquar, quae ipſi verti vitio queant: pleraque tamen eius eſſe metalli, vt notari aſteriſco, et linea rubra ſubduci mereantur, cum pluribus adſerit REIMMANNVS in *Catal. Bibl. Tomo II. p. 31.* Cf. THOM. POPE - BLOVNT in *Cenſura celebr. Auctor p. 693. edit. Geneuenſ. a.* 1694. *et* CLEMENT *Biblioth. de livres dific. à trouver, T. II. p. 375. ſq.* vbi etiam de inſigni Operis raritate reddit nos certiores. GEORG. LILII *Virorum aliquot in Britannia eruditione et doctrina clarorum Elogia*, quae exſtant in PAVLI IOVII *Deſcript. Britanniae, Scotiae et Hibern. Tomo I. Opp. Baſil. a.* 1578. *in fol.* excuſorum, *p. 36. ſq.* exigua ſunt, et memoratu vix digna, iudice MORHOFIO *Polyhiſt. Tomo I. p. m. 205. edit. nouiſſ.* Poſt Baleum diuulgatae ſunt IOH. PITSEI *Relationes hiſtoricae de rebus Anglicis Pariſ. a.* 1619. *in 4.* quarum Tomus primus, plures enim non ſucceſſere, Parte II. continet, ſecundum ordinem chronologicum, Catalogum illuſtrium apud Anglos Scriptorum: Parte III. vero Adpendicem, trecentos adhuc Auctores, litterarum ſerie, exhibentem. Omnium abſolutiſſimum vocat atque adcuratiſſimum, qui librum poſt Pitſei mortem edidit, GVIL. BISHOPIVS. Sed a GVIL. BORTONO in *Hiſtor. Graecae linguae p. m. 697.* in *Noua libror. rarior. Collect. Halenſi*, a GROSCHVFFIO quondam coepta, dicitur Auctor plagiarius

giarius impudens, qui Baleum foede ſuppilauerit, caet. Idem et alii adfirmant. Praecipue notanda, quae ex ANT. WOODII *Athenis Oxonienſ.* NICERONIVS adfert in *Vitis Erudit. Parte XI. edit. German. p. 257.* vbi memoratur, Pitſeum ſemper abiecte loqui de Baleo, quem exſcripſerit, ſaepiusque laudare Lelandum, quem viderit nunquam: complures eum Scriptores, a Baleo productos, omiſiſſe, horumque loco magnum eorum numerum ſubſtituiſſe, qui Pontificiorum ſacra ſint amplexi: pleraque in Adpendice congeſta deberi THOMAE IAMES *Eclogae Oxonio-Cantabrigienſi*: non ſolos hic Anglos, vt voluerit Auctor, occurrere, ſed exteros etiam, quorum non ſatis diligenter patriam inueſtigauerit. Reliqua non addam, facile nunc apud Niceronium legenda. HENR. HOLLANDI *Heroologia Anglica*, ſeu *clariſſimorum et doctiſſimorum aliquot Anglorum, qui floruerunt ab A. Chriſti MD. vsque ad A. MDCXX. viuae effigies, vitae et elogia, Arnhemii a. 1620. in fol. Tomis II*, nomine Auctoris tantum per litteras H. H. indicato, lucem viderunt. Scripta tamen cuiuslibet rarius adiiciuntur. Imagines elegantiam artificis oſtendunt, ea e contrario, quae typis ſunt impreſſa, infinitis fuere mendis maculata. Vid. omnino GOETZII *Merckwürdigk. der Königl. Biblioth. zu Dresd. Vol. II. p. 359. ſq.* vbi et ſingulorum, qui deſcribuntur, nomina inuenies. Eodem ſaeculo IOH. FELLVS, Epiſcopus Oxonienſis, Virorum apud Anglos maxime celebrium, qui duobus proxime elapſis floruerant ſaeculis, Vitas, tria forſitan Volumina implentes, edere conſtituerat. Verum interrupit conatus hos mors, Theologum illum a. 1686. rebus eripiens humanis. Itaque, eius incitatus exemplo, THOMAS SMITHVS *Londini a.* 1707. *in 4.* protulit *Vitas quorundam eruditiſſimorum et illuſtrium Virorum*, quos Angliae ornamenta

namenta iure nuncupaueris. Admodum laudatur liber in *Actis Eruditor. Lat. a.* 1707. *p. 145. ſq.* et ab REIMMANNO *Tomo II. Catal. Biblioth. p. 395.* his potiſſimum verbis: *Omnes* (hae Vitae) *tales ſunt, quales eſſe debent virorum doctorum Hiſtoriae, rebus ſelectis, et ad rem litterariam illuſtrandam et augendam ſpectantibus, refertae. Eminet tamen in iis, et velut ſtella primae magnitudinis in hac Sphaera fulget, Vita Iac. Vſſerii, Archiepiſcopi Armachani, et totius Hiberniae Primatis, multis nominibus illi Biographiae praeferenda, quae de eodem Vſſerio exſtat in Bateſio. Haec enim multo eſt copioſior, et exactior, et luculentior. In qua non omittit Auctor memoranda, nec memorat omittenda. Nec laudes huius Herois exprimit tantum, ſed et maculas, caet.* Dolendum ſaltim, non niſi octo Vitas deſcripſiſſe Smithum, a quo plura Volumina ambabus manibus excepiſſent Hiſtoriae litterariae amatores. Nunc autem cumulate compenſata ſunt haec damna incomparabili Anglorum quorundam ſtudio; quippe *Londini a.* 1747. *in fol.* diuulgari coepit *Biographia Britannica, or the Lives of the moſt eminent Perſons, who have flouriſhed in Great Britain and Ireland,* rel. i. e. *Vitae celeberrimorum Virorum, qui tam in Anglia, quam in Hibernia, ab antiquis inde temporibus, ad noſtram vsque aetatem, floruerunt, ex monumentis cum typis impreſſis, tum manu exaratis, collectae.* Auctores latere volunt, ſingulis tamen articulis primam nominis ſui litteram adiecerunt. Ad imitandum propoſuere ſibi Dictionarium Baelianum, ac ea de Viris doctis dixere oratione viuida et iucunda, quae ſunt notatu digniſſima, praeterque ſcripta cuiuslibet, et varias eorum editiones, in Obſeruationibus copioſis adcuratiſſime adductas, fontes indica-

runt

runt ſemper, ex quibus haurire licuit. Ordine vtuntur alphabetico, iamque, haec ſcribens, Volumina III. noui, quae facile ſeptem octoue alia ſequentur. Vix autem ſperandum eſſet vnquam Opus integrum, in quo non ſoli homines doctrina clari, ſed aulici quoque et illuſtres, Duces terra marique peritiſſimi, artifices nobiliores, caet. depinguntur, niſi partim ampla eruditorum Societas acceſſiſſet ad hunc laborem, partim inter nouem ac viginti bibliopolas de ſumtu ſuſtinendo conueniſſet. Cf. BAVMGARTENII *Nachr. von einer Hälliſch. Biblioth. Vol. VI. p. 541. ſq.* In primi Voluminis *Praefatione* agitur praeclare fuſeque de Bibliothecis vniuerſalibus huius generis, ac ſpeciatim de iis, qui antea Britonum eruditorum Vitas resque geſtas ad poſteritatis memoriam propagarunt. Quum non pretium tantum, ſed raritas etiam Anglicorum librorum in Germania, imo ipſa, qua plerique conſcribuntur hodie, lingua haud ſane paucis obſtet, ne multum exinde percipere vſus poſſint: laudabili conſilio, *Halae Magdeb. ab anno* 1754. maxima Operis pars Germanice conuerſa prodiit hoc titulo *in 8. mai: Sammlung von merckwürdigen Lebensbeſchreibungen, gröſtentheils aus der Brittanniſchen Biographie überſetzt.* Praefationem praemiſit BAVMGARTENIVS, ex qua plura hac de re diſcuntur. Nuper abſoluta eſt Pars V. perſonarum ac rerum Indice, vt caeterae, inſtructa. Idem, cui nunc in hoc negotio ſucceſſit IOH. SALOMO SEMLERVS, Vir doctiſſimus, iam varias ex Biographia hac Britannica Vitas inſeruerat *Niceronianis Voluminibus*, auſpiciis eius ibidem recuſis. *Anno* etiam 1748. *Londini in f.* exiit Volumen illud Tanneri manuſcriptum, cuius editionem teſtamento commendauerat heredibus. Praeſtitit hoc non ſine plauſu publico, ſchedasque Auctoris ita redegit in ordinem, et multa

de ſuo adiecit DAVID WILKINSIVS, Canonicus Cantuarienſis, vt Lexicon eruditorum Anglorum, ſatis inſtructum, dicere poſſimus, quadraginta annorum Opus. En! eiusdem titulum: *Bibliotheca Britannico-Hibernica, ſiue de Scriptoribus, qui in Anglia, Scotia et Hibernia ad ſaeculi XVIII. initium floruerunt, litterarum ordine iuxta familiarum nomina diſpoſitis, Commentarius; vbi Auctor non tantum Scriptores quam plurimos, a Lelando, Baleo, et aliis, praetermiſſos, e Codicibus MStis nunc primum in lucem protulit, ſed notis etiam vberioribus, tum omiſſa ſuppleuit, tum parum fideliter tradita correxit et illuſtrauit.* *Praefixa eſt* DAV. WILKINSII *Praefatio, Hiſtoriam litterariam Britannorum ante Caeſaris aduentum, Bibliothecae huius Schema, Boſtonum Burienſem,* (ex hoc ſolo aeſtimandum forſitan, quod nunc primum erutus ex tenebris fuit,) *aliaque ſcitu non indigna complectens.* Plura noſſe cupienti ſatisfacient non nihil *die Leipz. gel. Zeit. a.* 1750. *p.* 377. *ſq.* Cf. *Miſcellan. Lipſ. noua Menckeniana, Vol. VI. P.* 2. *p.* 368. *ſq.* Vltimum adhuc inter Scriptores de Vitis Anglorum generales addimus HENR. LVDOLPHVM BENTHEMIVM, a quo habemus *den Neueröfneten Engelländiſchen Kirch- und Schulen-Staat.* Liber hic primum prodiit *Luneb. a.* 1694. iterumque *Lipſiae* 1732. *in* 8. *mai.* longe auctior et emendatior. *Capite XXIX. p.* 786. *ſq. edit. poſterioris* de Angliae eruditis, qui antiqua et recentiori aetate vixerunt, varia non inutilia collegit Auctor, adlatis quoque ſcriptis; quamquam haec non eo ſemper ſtudio recenſuit, vti hodie quidem requiritur. Moleſtiſſimus interim eſt libri vſus. Nec enim ſingulis Capitibus dicendorum ſumma praemiſſa, nec Index rerum praecipuarum acceſſit. Priorem editionem Belgice quoque *Vltraiecti a.* 1701. *in* 8. interprete

SIM.

SIM. DE VRIES fuiſſe exhibitam, adfirmat COLERVS in *Analect. ad Struuium.* Poetarum Britannicorum, qui a ſaeculo XIII. vsque ad XVIII. innotuerunt carminum pangendorum facultate, duas fere Centurias ita inſcriptas: *The Lives of the moſt famous Engliſch Poets*, *Londini ann.* 1687. *in 8.* diuulgauit GVIL. WINSTANLEY. Non ipſi ſatis fuit, ſingulorum aeuum, patriam, geſta praeclara, mortem, poematum denique titulos, ſuccincte enarraſſe; ſed vbiuis interſperſit etiam Excerptorum non nihil e potioribus Poetae Operibus, vt iis, quibus haec inſpicere non contingit, iſthinc ſaltim iudicare de Auctoris ingenio liceret. Vid. *Acta Erud. Latin. a.* 1687. *p.* 578. Eodem in Diario *a.* 1699. *p.* 424. ſermo eſt Collectoribus de GER. LANGBAINII *Lives and Characters of the Engliſh Dramatick Poets*, qui liber primum *Oxonii a.* 1691. ac denuo, cum CAROLI GILDONI ſupplementis et emendationibus, *Londini a.* 1699. *in 8.* excuſus fuit. Succeſſit *ibid. ann.* 1723. *in 8. mai. Vol. II. The Poetical Regiſter: or the Lives and Characters of all the Engliſh Poets, with an Account of their Writings, by G. I.* i. e. GILES IACOB. *c. fig. aen.* Ordinem ſequitur alphabeticum, et in deſcriptone Poetarum ſcenicorum ex Langbainio optima quaeque ſuam in rem conuertit. Plura legi poſſunt in *Biblioth. Angloiſe, Tomi XI. Parte I. art. 6.* Altera editio *ibidem a.* 1733. *ead. forma* eſt producta. Vid. *Catal. Bibl. Bunav. Tomo I. Vol. I. p.* 598. Suſpicatur tamen GOTTSCHEDIVS im *Neuen Bücher-Saal, Tomo III. p.* 134. *ſq.* Auctorem plus iuſto profeciſſe ex Winſtanleii Vitis, ac generatim de illius labore parum benigne iudicat. Poetarum denique Britannicorum et Hibernicorum Vitas, *Londini* 1753. *ſq. Voluminibus V. in* 12. *mai.* lingua patria editas CIBBERI et aliorum induſtria, nuper annunciarunt tabulae publicae. Multae deſumtae

ſumtae ſunt ex *Biographia Britannica*, omiſſis maxima ex parte Obſeruationibus, iisdem ſubiectis: aliae ex Praefationibus Operum collectorum repetitae. Sunt tamen non omnes, quae hic offeruntur, vnius pretii, pro diuerſitate ingeniorum, de quibus agunt. Quaedam etiam Virorum ſummorum inueniuntur, quae in Biographia Poetarum vix locum ſibi vindicare poterunt. Caeterum vero memoratu digna, obuia vbique, cum Catalogo ſcriptorum, a quolibet compoſitorum, commendant Operis lectionem. Titulus eius hic eſt: *The Lives of the Poets of Great Britain and Ireland*, - - - *collected for this Deſign by Mr.* CIBBER, *and other Hands.* Nec ii ſunt hoc loco praetereundi, qui ſpeciali cuidam prouinciae, vel vrbi, adhaerentes, Vitas eruditorum, ibidem illuſtrium, expoſuere. Sic nota eſt ſatis, quamquam rariſſima, ANTON. WOODII *Hiſtoria et Antiquitates Vniuerſitatis Oxonienſis*, *Oxon. a.* 1674. *in fol.* Prior editio Anglico ſermone adornata eſt *in 4. annum*que praefert 1668. Altera inſtinctu IOH. FELLI, Epiſcopi Oxonienſis, Latine conuerſa, et Academiae ſumtibus pulchre excuſa. Sed aegre conatum tulit ipſe Auctor, quoniam Fellus multa, pro arbitrio, deleuit vel addidit. Operisque interpretes, CHRISTOPH. WASE et RICH. PEERS, non ſemper exactam diligentiam adhibuerunt. Vid. NICERONII *Vitae P. XIV. p. 444. edit. Germanicae.* In hoc Opere Woodius non ſolum originem et progreſſum Academiae, verum etiam Scriptores celebres, ſecundum diuerſa, quae ibidem florent, Collegia, cum vita illorum et ſcriptis recenſet. Multa igitur exinde de Viris Angliae eruditis hauriri poſſunt, quorum potiorem partem faciunt Oxonienſes. Plagii tamen arguit Auctorem THOMAS HEARNIVS, vſumque eundem eſſe BRIANI TWYNI *Apologia Antiquitatis Acad. Oxon.*

ibid.

ibid. a. 1608. *in 4.* edita, et LANGBAINII libro, ſupra memorato, fontibus haud indicatis, contendit. Vid. *die Leipz. gel. Zeit. a.* 1721. *p. 558.* Indices Operi non acceſſerunt, quod vtique neceſſarium erat, ob Scriptorum, qui nominantur, multitudinem. Poſtea idem Auctor, nomine ſuo non adiecto, *Londini a.* 1691. *et* 1692. *in fol. Vol. II.* luci expoſuit *Athenas Oxonienſes: an exact Hiſtory of all the Writers and Biſhops, who have had their education in the Vniverſity of Oxford*; i. e. *Hiſtoriam adcuratam omnium Scriptorum atque Epiſcoporum, qui ſunt in Vniuerſitate Oxonienſi educati.* Incepit ab anno Chriſti quingenteſimo ſupra milleſimum, perrexitque vsque ad finem anni nonageſimi ſuperioris ſaeculi. Cognoſcere hic licet ortum, fortunam, munera, res geſtas obitumque omnium Scriptorum ac Praelatorum, quotquot ex Oxonienſi Academia prodierunt, ſiue in Anglia, ſiue extra eam, aut naſci, aut domicilium conſtituere ipſis contigerit. Illi numerum explent mille ducentorum ac duodecim: hi ducentorum nouemque et ſeptuaginta. Adduntur ſaepe fata et characteres librorum, ab iisdem confectorum, tandemque *Faſti* etiam *Oxonienſes*. Vid. *Acta Eruditorum Lat. a.* 1692. *p.* 35. et *Supplem. Tomus II. p.* 569. Adiutorem habuit Woodius Ioh. Albericum, (ſeu Aubrey,) adoleſcentem, a 1642. Collegio Trinitatis apud Oxonienſes adſcriptum, quem in intimam receperat amicitiam, vti legitur in eodem Diario *a.* 1722. *p.* 550. Diu hoc etiam Opus notam habuit raritatis, praecipue Volumen alterum, quod, ab Academia damnatum, carnificis manu concrematum dicitur. Ita certe OTTO MENCKENIVS ad GVIL. CAVEVM olim: *Athenarum Oxonienſium Partem ſecundam tantum abeſt, vt acceperim, vt ne viderim quidem, imo vt damnatam, et manu carnificis exuſtam, citius, quam editam, cognouerim.* *Cauſſam, cur tam dira fata Opus*

hoc

hoc ſubierit, *adhuc dum ignoro*, *niſi quod in Nouellis publicis relatum memini*, *illuſtri*, *neſcio cui*, *familiae maculam in eo adſperſam fuiſſe.* Vid. *Miſcellan. Lipſ. noua Vol. I. Parte 2. p. 353.* Clarius id explicat SCHELHORNIVS *Amoen. litt. T. IX. p. 745.* Scilicet *in biographia*, inquit, *Eduardi Comitis de Clarendon multa protuliſſe acerbiora videbatur Auctor. Folia igitur illa*, *quibus ea continentur*, *flammis publica auctoritate mancipata fuerunt. Sunt et*, *qui integrum eius Operis Tomum II. eam fortunam eſſe paſſum perhibeant.* Nunc vero noua proſtat editio, *Londini a.* 1721. *in fol. Volum.* itidem II. adornata, et quingentis fere aucta Vitis, e ſchedis Wodii depromtis, quas Volumini III. haud dubie deſtinauerat, vt id Supplementi eſſet loco. Sed iſtud conſilium interuertit mors, qua anno 1695. exſtinctus eſt. *Acta Erud. Latin. Supplementor. T. II. p. 569.* In hac editione, mutata rerum facie, reſtituta legitur *Tomo II. col. 386.* narratio illa, cuius cauſſa is ipſe, rem vrgente Comite Clarendonio, filio, combuſtus fuerat. Cf. omnino BAVMGARTENII *Nachr. von einer Hälliſch. Bibl. Vol. V. p. 279. ſq.* quo ſimul loco docetur, parum eſſe commodam Operis lectionem, multaque negligenter, et ſine iuſto dicta ordine, paſſim deprehendi. Add. *Biblioth. Angloiſe Tomo XI. P. I. art. 1.* ex quo obſeruatur in *den Leipz. gel. Zeit. a.* 1724. *p. 694.* nec noua membra diſtincta probe fuiſſe ab antiquis, nec de ipſa Auctoris vita ſingularem relationem acceſſiſſe, nec Indicem vllam laudem mereri, quippe huius conditorem videri ſummis viribus contendiſſe, vt ille Index omnes alios nullius momenti ſuperaret. Additiones et correctiones Athenarum et Faſtorum Oxonienſium HVMPHREDI HVMPHREY, lingua Anglica exaratae, ſunt inſertae *Vol. II. p. 606. ſq.*

ſq. THOMAE CAII *Vindiciarum Antiquitatis Acad. Oxonienſis*, quem librum ex autographo *a.* 1730. *in 8. mai. Oxonii* emiſit THOM. HEARNIVS. Eodem in Volumine Vita etiam Wodii, a ſe ipſo compoſita, occurrit, ex qua plura etiam peti poterunt de eius Operibus ſcitu neceſſaria. *Dannonii orientales illuſtres*, ſeu Vitae fortunaeque celeberrimorum Theologorum, Politicorum, Militum, Medicorum, Scriptorum, aliorumque Virorum inſignium, quibus in *Deuonia* naſci contigit, a temporibus, Normannorum inuaſionem praecedentibus, ad praeſentem vsque aetatem, ſecundum alphabeticum ordinem, e probatiſſimis Auctoribus, tam excuſſis, quam manu ſcriptis, lingua Anglica enarrantur a IOH. PRINCE. Opus *Exonii a.* 1701. *in f.* prodiit, et verus eſt rei litterariae theſaurus, armis etiam gentilitiis conterraneorum ſuorum ab Auctore diſtinctus. Maiorem tamen praeſtaret vſum, ſi hunc ipſum librum inſtruxiſſet Indicibus, vel ſaltim, euoluentium gratia, nomina omnia ſub vnius tabulae conſpectu exhibuiſſet. Agunt de eodem ſatis copioſe *Acta Erud. Lat. a.* 1702. *p.* 281. *ſq.* Collegii Greshamenſis Profeſſores apud *Londinenſes* praeclare deſcripſit IOH. WARD. Accepimus enim *Londini a.* 1740. *in f. The Lives of the Profeſſors of Gresham College*, caet. Perdiligenter recenſentur hae Vitae, aliquot figuris aeneis ornatae, in *den zuverläſſigen Nachr. Vol. V. Parte* 49. *p.* 1. *ſq.* finisque tandem ſermoni his verbis imponitur: *Diejenigen, die dieſes Werck ſelbſt leſen, werden uns Beyfall geben, wenn wir die Profeſſores des Greshamiſchen Collegii glücklich ſchätzen, daſs ſie einen ſo geſchickten Geſchichtſchreiber ihres Lebens, und ihrer gelehrten Bemühungen bekommen haben.* De Scriptoribus HIBERNIAE libros duos *Dublini a.* 1639. *in 4.* edidit IAC. WARAEVS. Prior continet eos, qui nati ſunt in Hibernia: alter alios, qui

qui munera ibidem obierunt. Plana eius et commoda dicendi ratio laude ſua fraudari non debet. Plurima vero deſumta ſunt ex BALEO, et RICH. STANIHVRSTI *de rebus in Hibernia geſtis libris IV. Antwerp. a.* 1584. *in 4.* Nunc illud Waraei Opus, ex eiusdem ſchedis paſſim adauctum, Angliceque redditum, acceſſit ipſius Antiquitatibus et Annalibus Hiberniae, qui bini libri, eandem in linguam translati, *Londini a.* 1705. *in f.* diuulgati ſunt hac inſcriptione: *The Antiquities and Hiſtory of Ireland.* Vid. NICERONII *Vitae, Parte XIV. p. 367. edit. Germ.* et *Acta Erud. Lat. a.* 1724. *p. 430.* Debetur quoque Waraeo *Hibernia ſacra*, ſiue *ſeries chronologica Hiberniae Praeſulum*, qui Commentarii paullo ante mortem Auctoris *Dublini a.* 1665. *in f.* prodiere. Exponit hic Epiſcoporum Vitam, et actiones maxime memorabiles, ab anno poſt natum Seruatorem 432. vsque ad dictum annum 1665; et id quidem facit vere, libere, candide, vti profitetur ipſe in *Praefatione* praefixa, ſubiungens, ſe partes quidem aliquas huius penſi in lucem iam dudum emiſiſſe, (reſpicit ad Scriptores Hiberniae) ſed et iis non pauca nunc addidiſſe, prius omiſſa. Cf. *Theſaurus Bibliothecalis, Vol. II. p. 286. ſq.* Noua editio, *Dublini* et *L. B. a.* 1717. *ead. forma* producta, memoratur in *Catal. Biblioth.* FR. OTTON. MENCKENII, *P. II. p. 269.* Anglice redditum quoque Opus, *Dublini*que *a.* 1704. *in fol.* excuſum adiunctum eſt *Antiquitatibus* eius et *Hiſtoriae Hibernicae*, modo indicatae. Vid. *Bibliotheca* IOH. B. MENCKENII *p. 659. edit. ſec.* De noua omnium Operum Waraei editione v. *Leipz. gel. Zeit. a.* 1743. *p. 593.* SCOTORVM denique Vitas eruditorum ſummo ſtudio elaborauit GE. MACKENZIE, Medicus Edenburgenſis. Rariſſimum poſſident Opus, quorum in Bibliotheca ſunt eiusdem *Lives and Characters of the moſt eminent Writers*

Writers of de Scots Nation, with an Abſtract and Catalogue of their Works, their various editions and the judgement of the learned concerning them. Vol. I. *Edenburgi a.* 1708. Vol. II. *a.* 1711. Vol. III. *anno* 1722. *in f.* impreſſum typis eſt. Vid. de eo labore *Supplementa Act. Erud. Tom. VII. p.* 425. *ſq.* et *Biblioth. Angloiſe, Tom. II. Parte* 2. *art.* 5. *p.* 543. *ſq.* Nec tamen ſolis Vitis deſcribendis intentus eſt Auctor, ſed latius non nunquam exſpatiatur, et varia pertractat, oblata occaſione, argumenta, quae vix in hoc opere quaeſiueris.

§. XXI.

BELGAE quoque, de Scriptoribus ſuis ſolliciti, tentarunt idem, quod aliae gentes. PANCRATIVS quidem CASTRICOMIVS *Nomenclatorem Scriptorum Latinorum Hollandiae, Zelandiae et Vltraiecti* edidit *L. B. a.* 1601. *in* 4. At merus hic eſt nominum Index, teſte ANDREA apud LABBEVM *Bibl. Biblioth. p. m.* 166. Poſt hunc AVBERT. MIRAEVS propoſuit *Illuſtrium Galliae Belgicae Scriptorum Icones et Elogia, Antwerp. a.* 1602. *in* 8. et 1608. *in f.* quae eſt optima editio, et auctior. Aliam *in* 4. annum 1609. praeferentem nonnulli adducunt: Sed vix credendum, intra tam breue temporis ſpatium bis eſſe hunc librum, et eadem quidem in vrbe, recuſum. Hic Miraeus panegyriſten agit modo et in ſolis haeret elogiis eorum, qui ſacris Pontificiorum fuere addicti. In his vnum elogium praeferendum omnino eſſe alteri, optimumque videri, quod Ioh. Gorop. Becano ſcriptum, peſſimum e contrario, quod Deſiderii Eraſmi dicatum eſt memoriae, quippe ieiunius, quam eſſe debebat, et partium ſtudio, velut fermento quodam, totum infectum, contendit REIMMANNVS *Catal. Bibl. Tomo II. p.* 551. Saepius eundem ex SAMMARTHANI *Elogiis Gallorum*

rum furto ignobili profeciſſe, obſeruat HEVMANNVS in *ʃ. XII. Praefationis*, nouae Sammarthani editioni praemiſſae. Succeſſit VALER. ANDREAE, (qui ſe a patria Deſſelio, pago Brabantino, *Deſſelium* vocauit, vti in Catal. claror. Hiſpaniae Scriptorum *Taxandrum*,) *Bibliotheca Belgica, de Belgis vita ſcriptisque claris, Louanii a.* 1623. *in* 8. *ibidem*que, tertia parte auctior, *a.* 1643. *in* 4. quae editio hodie rarius inuenitur. In hac autem Bibliotheca Scriptores, ordine alphabetico, ſecundum praenomina recenſentur, cum vita eorum ſcriptisque, quorum Catalogus plerumque adcuratus eſt, Vitae e contrario breuiores adparent. Facile animaduerti tamen poteſt, Auctorem ſtrenuum fuiſſe dogmatum Pontificiorum ſectatorem. Neglexit enim, vel non ſine ſugillatione nominauit eos, qui ab hiſce ſacris ſe profeſſi ſunt alienos, quod variis exemplis probat REIMMAN. *l. c. p.* 132. Laudat caeterum librum, at nimis forſitan, his verbis: *Non aequalem habet Auctor in hoc argumento, nedum ſuperiorem, qui Scriptorum Belgicorum vitas et ſcripta,* ἔκδοτα et ἀνέκδοτα, *elogia etiam interdum, ita commemorat, vt praeferri omnibus aliis mereatur, qui eandem incudem tundere ſuſtinuerunt.* Quinquennio poſt primam Bibliothecae, ab ANDREA adornatae, editionem, *anno* quippe 1628. *Antwerpiae in f.* prodierunt FRANC. SWEERTII *Athenae Belgicae*, ſiue *Nomenclator inferioris Germaniae Scriptorum, qui diſciplinas philologicas, philoſophicas, theologicas, iuridicas, medicas et muſicas illuſtrarunt*, caet. Lectu digniſſima ſunt et ad hiſtoriam libri pertinent, quae V. C. DAV. CLEMENT differit in *Biblioth. de livres dificiles à trouver, Tom. I. p.* 317. Audiamus ipſum! *Valere André*, ait, *avoit été Secretaire du P.* André Schott, *qui lui conſeilla de travailler à cette Bibliotheque.*

theque. Il s' occupa pendant pluſieurs annees à en raſſembler les materiaux, et l' envoia enfin à Bruxelles en 1615. pour la faire imprimer. Elle paſſa par les mains de tant de perſonnes, qu'elle ſe perdit en quelque façon, et ne ſe retrouva qu'apres avoir été cachée pendant cinq ans. Enfin l' Auteur aiant recouvré ſon Manuſcrit, le fit imprimer à Louvain en 1623. in 8. François Sweertius *aiant viſité le* P. Schott, *dans le tems même, que cette Bibliotheque étoit perdue: le dit Pere l' excita à en entreprendre une autre, parcequ'il eſtimoit, que* Valere André *étant occupé à des afaires de plus grande conſequence, ne penſeroit peut-être plus à cet ouvrage.* Sweertius *ſuivit le conſeil du* P. Schott, *et travailla de ſon côté, à former une nouvelle Bibliothéque Belgique, pour reparer la perte, que le Public auroit faite en celle de* V. André, *qui avoit diſparu. En attendant, la premiere ſe retrouva: et l'Auteur en hata l'impreſſion, pour prevenir* Sweertius. V. André *jaloux de ce, que* Sweertius *avoit jetté la faucille dans ſa moiſſon, ne put pas s'empêcher d'en dire quelques mots dans ſa Préface, et de publier, que* Sweertius *avoit pillé ſa Bibliotheque, et en avoit tiré la plus grande partie de ſon Ouvrage, ce qu'il repete hautement dans l'Edition de l'an 1643. in 4to, p. 244.* Fr. Sweertius *ne laiſſa pas de continuer ſon Recueil. Il le fit imprimer à Anvers en 1628. in f. ſous le Titre d'* Athenae Belgicae. *Il ne manqua pas de ce plaindre du tort, que* V. André *lui avoit fait, de le décrier comme un Plagiaire; il le relança à ſon tour dans la Préface, et de nouveau p. 698.* V. André *ne perdit point ſon livre de vuë, il y fit des augmentations conſidérables, et le donna au public augmenté d'un tiers, en 1643. in 4.* Sweertius *n' a plus penſé à ſon Ou-*

vrage, iſt eſt devenu rare, auſſi bien que celui de Val. André. Aliqua etiam ex parte huc facit ADRIANI PARS *Index Batauicus of Naamrol van de Bataviſe en Hollandſe Schryvers* caet. qui liber *L. B. a. 1701. in 4.* lucem adſpexit. Auctor eos omnes, qui a Iulii Caeſaris aeuo ad noſtram vsque aetatem de Batauis, eorumque origine, geſtis, inſtitutis, fatis, quidquam memoriae prodiderunt, recenſere, horum enarrare ſcripta, ac doctorum de iisdem iudicia, aliaque, quorum haberi ratio in Hiſtoria litteraria ſolet, copioſe ediſſerere ſuſtinuit. Vltra trecenti ſunt horum Virorum, interque eos triginta, quorum ſimul exhibetur effigies. Cf. *Acta Erud. Lat. a.* 1702. *p. 131. ſq.* Nouiſſime IOH. FRANC. FOPPENS in lucem conſpectumque protulit *Bibliothecam Belgicam*, ſiue *Virorum in Belgio vita ſcriptisque illuſtrium Catalogum, librorumque nomenclaturam, continentem Scriptores, a* VAL. ANDREA, AVB. MIRAEO, FRANC. SWEERTIO, *aliisque recenſitos, vsque ad annum* 1680. Tomi ſunt II. compluribus eruditorum Iconibus exornati, (tres enim et ſexaginta ſunt ſupra centum,) editique *Bruxellis a.* 1739. *in 4. mai.* Tomus III. iis deſtinatus, qui ab anno 1680. inclaruerunt in Belgio, promiſſus itidem fuit ab Editore, fruſtra tamen ad hunc vsque diem exſpectatur. Nec difficulter ex Praefatione poteſt intelligi, alieno ingenio hunc laborem relinquere maluiſſe Foppenſium. Reſtituta quidem hic ſunt hominum antea nominatorum monumenta, rarius obuia, multaque acceſſerunt Supplementa, quae nouae editioni praerogatiuam gratiamque conciliant. Habet tamen Opus varios etiam naeuos. Foppenſius quippe vel in compendium redegit quaedam, vel plane praetermiſit, vel vnum in corpus confudit; adeoque ſuum porro pretium conſtabit editionibus prioribus. Deinde, praeceſſorum

[redacted]

rum exemplo, parcus eſt admodum in recenſendis eorum vitis, qui coetui Pontificio nomen non dederunt, imo religio eſt ipſi prope eorum meminiſſe. Tandem vero, quod ad imagines attinet, eas corraſas eſſe, vtique, ex forma diuerſa patet; neque diſſimulatur in Praefatione, tabulas fuiſſe adhibitas, quae iam in MIRAEI *Elogiis* et BVLLARTI *Academie des Sciences* vſum praeſtiterant. Plura vid. apud CLEMENT *l. c. p. 317.* et in *Supplem. ad Noua Acta Erud. T. VII. p. 289. ſq.* item in *Nouvelle Bibliotheque m. Nov. 1739. art. 1.* Addendus eſt vltimo loco HENR. LVDOLFI BENTHEMII *Holländiſch. Kirch- und Schulen-Staat, Martisb. 1698. in 8.* vbi *Parte II. cap. 4. p. 161. ſq.* non pauca diſſeruit, quae ad cognoſcendos Belgii Viros doctos, eorumque ſcripta, pertinent. In his tamen exactior non nunquam diligentia deſideratur vna cum rerum praecipuarum Indice, quibus et vitiis laborare eiusdem *Engelländiſch. Kirch- und Schulen-Staat*, ſupra monui. Rarior factus nunc liber. Hi ſunt generales de Vitis eruditorum in Belgio Scriptores. Dicendum nunc de ſingularibus. *Brugenſes* eruditionis fama clari delineantur in ANTON. SANDERI *Flandria illuſtrata, Tomo II. p. 152. ſq. edit. nouiſſ. Hagienſis.* Antea editus fuerat liber ſeparatim *Antwerp. anno 1624. in 4.* Carere autem facile poteſt eodem; qui ANDREAE SWEERTIIque Commentarios habet, vtpote pleniores et adcuratius ſcriptos. De *Dauentrienſibus* egit IAC. REVIVS in *Dauentriae illuſtratae libris VI. vsque ad a. 1641. productis, L. B. 1651. in 4.* vbi ſtatum vrbis ciuilem ac litterarium exponens multas quoque hominum doctorum Vitas inſeruit. *Flandriae* Scriptores libris III. *Antw. a. 1624. in 4.* exhibuit ANT. SANDERVS. Conſulenda et hic eiusdem *Flandria illuſtrata*, primum *Colon. Agripp. a. 1641.* et *1644. Tomis II. in f.* Au-

ctoris impenſis edita, atque ob ſummam raritatem *Hagae Com. a.* 1732. *ead. forma* recuſa. De Scriptoribus *Friſiae* proſtant Decades XVI. et ſemis, a SVFFRIDO PETRI *Col. Agripp. a.* 1593. *in 8.* diuulgatae, typisque nitidis repetitae *Franequ. a.* 1699. *in 12.* Incipit a tribus, antequam Chriſtus natus eſt, ſaeculis, et ad ſua vsque tempora progreditur, modoque breuiter, modo fuſius Scriptorum de rebus Friſiorum Vitas recenſet. Sunt inter hos tamen, qui nunquam exſtiterunt, ideoque caute legendus libellus. Cf. *Biblioth. hiſtor. Hamburg. Centur. VII. p.* 275. *ſq.* et, ad quam ibidem prouocatur, *Bibl. libr. nouor.* NEOCORI et SIKII, *Tomo V. m. Septembr. et Octobr. p.* 673. MARTINI HAMCONII *Friſia, ſeu de Viris rebusque Friſiae illuſtribus libri II. Franequ. anno* 1620. iterumque auctius et emendatius, variisque imaginibus adiectis, *Amſtael. a.* 1623. *in 4.* editi, non magno admodum vſui hic erunt; verſibus enim Hamconium omnia expreſſiſſe, diſco ex *Lexico Erud. Ioecheriano, Tomo II. p.* 1339. Nouiſſime prodiit, Auctore EMONE LVCIO VRIEMOET, LL. Orient. Profeſſore, tamen anonymo, *Series Profeſſorum et Lectorum Academiae Friſicae, quae eſt Franequerae; accedentibus Faſtis Rectoralibus, et Syllabo eorum, qui Senatui Academico fuerunt ab Actis, vt et Bibliothecariorum, Franequ. a.* 1745. *in 8. mai.* Paucarum eſt plagularum libellus, parum apud nos obuius, at inter Biographos non vulgari dignus loco. Laudatur igitur in *den Leipz. gel. Zeit. a.* 1746. *p.* 540. hoc addito, varia exinde ſuppleri emendarique poſſe, ab aliis omiſſa, vel perperam memorata. Cf. etiam *Acta Erud. Lat. a.* 1747. *p.* 543. vbi ſignificatur, non tota hic ex diuerſis monumentis collecta Elogia offerri, ſed velut maioris Operis, cuius facta ſpes eſt, ἀποσπασμάτια. Poſt in medium proferuntur ſingulorum Profeſſorum Lectorumque nomina,

nomina, quorum ſunt multi nec in Friſia, nec in reliquis Belgii prouinciis nati. Claros eruditione Viros, qui *Gandaui* floruerunt, libris III. ab obliuione vindicauit SANDERVS, aliquoties iam adductus. Et hic ipſe Commentarius *Antw. a.* 1624. *in* 4. exiit, poſteaque ſuum nactus eſt locum in *Flandriae illuſtratae Tomo I. p.* 341. *ſq. edit. nouae.* His itidem, et prioribus Sanderi libris, quorum iam iniecta mentio, vſus eſt FOPPENSIVS in *Bibliotheca Belgica.* Profeſſorum, qui in Academia *Groningenſi* floruerunt, effigies et Vitae *Groningae a.* 1654. *in f.* prodiere. Imagines iterum *a.* 1725. luci expoſuit FRID. ROTHSCHOLTZIVS, qua de re v. *die Leipz. gel. Zeit. a.* 1725. *p.* 588. At meliora praeſtitiſſet Editor, ſi Vitas etiam, haud frequenter parabiles, ſubiunxiſſet. Non pauca in iisdem ſingularia inueniri, BAVMGARTENIVS *Vol. VII. der Nachricht. von merckwürd. Büch. p.* 537. merito adſerit. *Hannoniae* doctorum Elogia et ſcripta carmine complexus eſt PHIL. BRASSAEVS, ſeu BRASSEVR, quem librum *Sidera illuſtrium Hannoniae Scriptorum* nominauit. Excuſus eſt *Montibus a.* 1637. *in* 8. *ibidem a.* 1639. *in* 4. accedente *Bibliotheca Hannoniae*, ab eo ipſa compoſita. Vterque autem liber parum eſt cognitus. De *Harderuicenſis* Academiae Profeſſoribus varia memorabilia legenti offeruntur in IOH. SCHRASSERT *Harderuico antiquo*, lingua Belgica primum edito *Harderv. a.* 1730. ac denuo *ibid. anno* 1732. *in* 4. Partibus II. Cf. *Noua Acta Erud. Lat.* in *Supplem. Tom. V. p.* 196. vbi de Curatoribus et Profeſſoribus Academiae Harderuicenſis ſuccincte commentari Auctorem adfirmatur. Profeſſorum *Louanienſium* propagare memoriam ſtuduit NIC. VERNVLAEVS, cuius exſtant *de Academia Louanienſi libri III. in quibus eius origo, incrementum, forma, magiſtratus, Facultates, priuilegia, ſcholae, Col-*

legia, Viri illuſtres, res geſtae, deſcribuntur Louanii, a. 1627. *in 4.* Recognitum librum auctumque per CHRIST. A LANGENDONCK, et *ibidem a.* 1667. *in 4.* recuſum eſſe, docet IOH. HENR. BVRCKHARDI *Bibliotheca, P. I. p. 75.* At rarius hodie conſpicitur. Huc et pertinent VALERII ANDREAE *Faſti Academici Studii generalis Louanienſis*, i. e. origo et inſtitutio Academiae, ſeries Rectorum et Cancellariorum, Conſeruatorum, Doctorum in qualibet Facultate caet. *ibidem a.* 1635. et, ex editione longe auctiori, 1650. *in 4.* de qua poſteriori lis olim orta inter IOH. CHRISTOPH. COLERVM et HEVMANNVM. Vid. CLEMENT *Bibl. de livr. dific. à trouver, T. I. p. 317. ſq.* In eo libro, cuius editio altera, parum obuia, eruditis in pretio eſt praecipue, multa quidem ieiune ſunt dicta, alia vero ſcitu haud eſſe indigna, obſeruat COLERVS *Anthologiae Faſc. III. p.* 240. quo et loco recitat ordinem ſeriemque Theologorum Louanienſium, ab ANDREA productorum. Idem Auctor *Louanii a.* 1614. *in 4.* diuulgauit libellum *de initiis ac progreſſu Collegii Trilinguis Buslidiani* (ab Hier. Buslidio ſic vocati, qui hoc inſtituit, vt linguae Ebraica, Graeca et Latina illic excolerentur,) *deque vita et ſcriptis Profeſſorum eiusdem Collegii.* Ibi memorata poſtea inſerta partem maximam *Faſtis Academicis* fuiſſe *Cap.* XIII. *p. 164. ſq. edit. prioris* video; ipſeque in hoc libro, *p. 2. ex ſcriptis a me alias,* inquit *pauca hic retexta.* De *Leidenſis* Academiae Viris doctis meritus bene eſt IOH. MEVRSIVS. Edidit is primum, nomine ſuo non adſcripto, *Lugd. Bat. a.* 1613. *in* 4. *illuſtrem Acad. Lugd. Batauam:* i. e. *Virorum clariſſimorum Icones, Elogia ac Vitas, qui eam ſcriptis ſuis illuſtrarunt.* Recuſus eſt libellus elegans *ibid. a.* 1614. *eadem forma,* hoc titulo: *Alma et illuſtris Academia Leidenſis,* i. e. *Icones atque Vitae Principum Aurangiae, Academiae Fundatorum,*

Cura-

Curatorum et Profeſſorum caet. Cf. STOLLII *Nachr. von den Büch. ſeiner Biblioth. P. II. p. 112. ſq.* quo etiam ex loco patet, mutatum eundem paſſim eſſe, nouisque Vitis locupletatum. Ipſe Meurſius ſe profitetur auctorem in *Praefatione Athenis Batauis* praemiſſa, qui liber ibidem *a.* 1625. iterumque *a.* 1633. *in* 4. prodiit, teſte HEVMANNO *Biblioth. Academ. p. 113.* In his autem Athenis Batauis, quae agunt de vrbe Leidenſi, Academia, et Viris claris, qui in ea floruerunt, omnia repetita fuerunt, priori libro expoſita. Recenſentur eruditorum quinquaginta Vitae, quum in prima editione ſaltim exſtent quatuor ac triginta, ſingulisque imago aere expreſſa accedit. Nonnullae tantum Vitae ſine Iconibus ſunt obuiae. Deeſt Index, quod legentibus moleſtum. Locum quoque ſuum obtinuit hic Meurſii liber in *Operibus* eius omnibus, quae IOH. LAMIVS *anno* 1741. *ſq. Tomis X. in fol. Florentiae* produxit elegantiſſime. Ibi exſtant *Tomo X. p.* 433. *ſq.* Pauca de Athenis Batauis memoranda reſtant. Non deſunt, qui Meurſium ex antiquo Manuſcripto, Auctoris ſuppreſſo nomine, ſua deſumſiſſe, contendunt. At iniuriam fieri eidem, ex Praefatione, ſupra adlata, manifeſtum eſt. Ibi enim candide fatetur, vrbis Leidenſis deſcriptionem ex IOH. IANSON. ORLERI *Beſcbryvinge der Stadt Leyden,* qui liber *L. B. a.* 1641. Parte tertia locupletior recuſus eſt *in* 4. fuiſſe excerptam, et ab ſe Latine redditam: Vitas quoque Profeſſorum deberi variis, quod non difficulter ſtili diſſimilitudo aperiat, neque famae amplificandae cauſſa, ſed potius vt bibliopolae ad voluntatem ſeſe adcommodaret, rem omnem eſſe ſuſceptam. Fundatoris, Curatorum et Profeſſorum, aliorumque illuſtrium Virorum, quos Academia Lugduno-Bataua habuit, effigies *ibidem anno,* vt ſuſpicor, 1721. *in f.* repraeſentauit

PETR. VAN DER AA, quo de conatu recte ſentiunt Collectores *Acta Erud. Lat. a.* 1723. *p.* 366. optandum eſſe, vt, ad exemplum libri Meurſiani, ſi non alia, quae ad Vitas ſpectant, annus ſaltim ac dies, quo quisque ortus erat vel mortuus, imaginibus adiectus fuiſſet. *Traiectum eruditum, Virorum doctrina illuſtrium, qui in vrbe Traiecto, et regione Traiectenſi nati ſunt, ſiue ibi habitarunt, Vitas, fata, et ſcripta exhibens, auctore* CASP. BVRMANNO *Vltraiecti a.* 1738. *in* 4. lucem adſpexit. Egregie ſuis functus eſt partibus, paſſim tamen in rebus etiam leuiſſimis iuſto videtur operoſior. Cf. *Acta Erud. Latin. a.* 1742. *p.* 451. itemque *die zuverläſſ. Nachricht. Vol. I. Parte* 5. *p.* 297. *ſq.*

§. XXII.

Nec deſunt inter POLONOS, qui de Vitis eruditorum ſuorum ciuium egerunt. Primus hoc tentauit SIMON STAROVOLSCIVS, cuius *Scriptorum Polonicorum* Ἑκατοντὰς, *ſeu centum illuſtrium Poloniae Scriptorum Elogia et Vitae Francof. a.* 1625. *in* 4. diuulgatae ſunt. Typis repetitum fuit Opuſculum *Venetiis a.* 1627. *in* 4. *mai.* et *Vratislauiae a.* 1733. *in* 4. Rariſſima eſt atque optima editio Veneta, longe auctior quippe et emendatior, quam non adhibuit librarius Vratislauienſis, vel adhibere forſitan non potuit. Breuiter quidem, ac ſaepius negligenter, hoc argumentum pertractauit Auctor, multa tamen interſperſit quoque ſingularia; quae magis placerent, ſi maledictis abſtinuiſſet agreſtibus, quae, oblata quauis occaſione, in Lutherum coniecit, eiusque doctrinam ſequentes. Vid. e. g. *Cap. XI.* de Andrea Patricio; *Cap. XXVII.* de Antonio Anapachanie; *Cap. LVIII.* de Staniſl. Orechonio; *Cap. LIX.* de Iac. Prilnſio. Cuiuis Elogio ſubiectum eſt Epigramma, nonnunquam plura, IAC. VI-

[redacted]

TELLII, IOH. IASCROVII, et aliorum. Aegre ferendum omnino, non prodiiſſe emendationes et additiones, quibus ornare olim voluit librum IOH. GOTTLIEB KRAVSIVS, vt memorat V. C. IOH. DAN. IANOZKI in *der Nachr. von raren Pohlniſchen Büchern*, *Parte II. p. 93.* Inuentu rariſſimus itidem erat olim, imo inter Phoenices librorum numerandus, eiusdem STAROVOLSCII *de claris Oratoribus Sarmatiae* Tractatus, *Florentiae a.* 1628. *in 4.* excuſus, in quo octoginta circiter Virorum Elogia, admodum diſerte compoſita, variisque Obſeruationibus litterariis, veluti floſculis, conſperſa, leguntur. Vid. IANOZKI *l. c. p. 95.* Nunc libellum hunc denuo *Varſouiae* in ſua, quam ibidem habet, officina, *anno* 1758. *in 8.* typis imprimendum curauit illuſtris LAVR. MIZLERVS, cum breui Auctoris, eiusque Operum notitia. Mox autem diuenditis exemplaribus inſertus eſt *Actis litterar. regni Polon. Trimeſtri II. anni* 1756. *p.* 77. *ſq.* Vid. *Anhang zu Krafts neuen theolog. Biblioth. Parte I. p. 63.* Noſtrae aetatis initio PAVLI Comitis POTOCKI *Saeculum Bellatorum et Togatorum, vel Centuria Elogiorum clariſſimorum Virorum Polonorum et Lithuanorum* exhibita eſt. Factum id *Cracouiae* circa *annum* 1702. *in* 4. Sed in fatali quodam incendio non nulla tantum exemplaria ſeruata fuere. Reſtituit poſtea librum, ſexaginta bellatores, et quadraginta homines, togae dotibus eminentiſſimos, continentem, reuerendiſſimus Vir, IOSEPH. ANDR. Comes ZALVSKI, in *Operibus Potockianis, Varſouiae a.* 1747. *in f.* diuulgatis. DAVID porro BRAVNIVS in *Catalogo de Scriptoribus Poloniae et Pruſſiae, Coloniae* ſeu *Elbingae* potius, *a.* 1723. *in 4.* qui *Gedani a.* 1739. nouum nactus eſt titulum, non pauca de patria, aetate, dignitatibus, libris, eorumque editionibus, ſcribendi ratione, virtutibus ac vitiis Hiſtoricorum, Politicorum et Ictorum,

rum, qui apud Polonos atque Boruſſos floruerunt, adcurate plerumque, ac magna iudicandi libertate, diſſeruit. Neque vero eundem a partium ſtudio alienum eſſe, paſſim in libro laudato contendit IANOZKIVS, a quo *Vratisl. a.* 1750. *in 8. mai.* Partem I. accepimus *Poloniae litteratae noſtri temporis*, vbi tamen parcior in Vitis delineandis, liberalior in elogiis fuit. Cf. *die Leipz. gel. Zeit. a.* 1751. *p.* 69. Idem parauit nuper *Lexicon der ietztlebenden Gelehrten in Pohlen*, cuius Pars I. et II. *ibidem eademque forma a.* 1755. prodiit. Indicant illud *die Götting. gel. Anzeigen a.* 1755. *p.* 589. *ſq.* Quae reſtant ſupplenda forte, ea propediem, vt ſperandum, addet Viri politiſſimi diligentia, idque eo lubentius, quo maiori plauſu excepti fuere ipſius de doctis Poloniae hominibus Commentarii. Abſolutiſſimum foret Opus, ſi, quam olim eſt meditatus laudatiſſimus Comes ZALVSKI, *Hiſtoria Sarmatiae litteraria* aliquando in lucem conſpectumque produceretur. Vid. *die Leipz. gel. Zeit. a.* 1730. *p.* 1. Addam nunc ſingulares quosdam Vitarum Scriptores. Pertinent huc Vitae Epiſcoporum *Poſnanienſium*, a IOH. LONGINO, ſiue DLVGOSSIO, exaratae, operaque THOMAE TRETERI *Brunsbergae a.* 1604. *in* 4. editae cum inſignibus Epiſcoporum, eleganter ligno inciſis. Supplementum adiunxit TRETERVS. Plura de hoc viginti plagularum libello, pro conditione temporum haud contemnendo, congeſſit IANOZKIVS in *der Nachr. von raren Pohlniſch. Büchern, P. I. p.* 94. *ſq.* Idem *p.* 101. *ſq.* diſſerit de IAC. SCROBISSEVII Vitis Archiepiſcorum *Halicienſium* et *Leopolienſium*, excuſis *Leopoli a.* 1628. *in* 4. totidem plagulis, vbi varii etiam Viri, doctrina clari, breuiter deſcribuntur. De *Miechouienſibus* egit SAM. NAKIELSKI in *Miechouia, ſiue Promtuario Antiquitatum Monaſterii Miechouienſis, Cracouiae, a.*1634. *in f.* Multa hic

[redacted]

hic reperiri ad Vitas eruditorum Polonorum generatim cognoſcendas, atque paſſim emendari exinde ſuppleriqne poſſe STAROVOLSCIVM, IANOZKIVS *l. c. p. 109.* ſignificat, ſingularique Collectione diſperſa haec digna cenſet. Poſt prodiit eiusdem STAROVOLSCII Opus, Vitas Antiſtitum *Cracouienſium* continens, *ibid. a.* 1655. *in f.* Vid. IANOZKIVS *l. c. p. 79.* vbi profitetur, ſe iudicium de hoc ipſo *nouis Epiſtolis criticis*, Germanice diuulgatis, *Parte LXXIII.* inſeruiſſe. Iſtae vero non ſunt ad manus. De Viris vtriusque BORVSSIAE litteratis, et eorum Vita, complura egregie collecta occurrunt *in dem gelehrten Preuſſen, dem continuirten gelehrten Preuſſen, erläuterten Preuſſen, dem Preuſſiſchen Todes-Tempel, Actis*que *Boruſſicis*, quae omnia Diaria in Capite *de Ephemerid. eruditor. Sect. I. §. 36.* et *Sect. II. §. 8.* copioſius memoraui. Centuriam talium hominum DAN. HENR. ARNOLDVS Parti II. *Hiſtoriae Academiae Regiomontanae, Regiom. a.* 1746. *in 8. mai.* noſtra lingua editae, *p. 474. ſq.* ſubnexuit. Succeſſerunt *ibid. a.* 1756. Additiones cum ducentis Vitis et quinquaginta eruditorum. Nuper Medicorum Boruſſicorum Vitas etiam promiſit ERN. GODOFR. KVRELLA. Vid. *der Hamburg. Correſpondent, a.* 1755. Parte LXIV. Inter eos autem, qui vnius territorii eruditos propoſuere, referendum eſt laudati ſupra TRETERI de *Epiſcopatu et Epiſcopis Eccleſiae Varmienſis* Opus poſtumum, quod eius ex fratre nepos, MATTHIAS A LVBOMIERZ TRETERVS, *ibid. a.* 1685. *inf.* publicauit. Primas inſtituti lineas duxerat IOH. KRETZMARVS lingua Germanica, quas ſchedas Latine reddidit Treterus auxitque. Mortuo poſtea eo curam editionis ſuſcepit nepos, et varios adiecit maiori ſtudio doctrinaeque vbertate, quorum a patruo mentio iniecta non fuerat. Vid. et hic IANOZKIVS *l. c. Parte III. p. 48. ſq.* De

Geda-

Gedanenſibus exſtant EPHR. PRAETORII *Athenae Gedanenſes*, *Lipſ.* 1713. *in 8.* vbi Auctor Gymnaſii originem praeſentemque tunc temporis faciem, vna cum Rectorum ac Profeſſorum Vitis, quanta fieri potuit, induſtria delineauit. Recenſetur libellus in *Actis Erud. Lat. a.* 1713. *p. 103.* ANDR. SCHOTTVS *Analecta* parauit ad eundem, quae exſtant in *Actis Iubilaei ſecundi Gymnaſii Gedanenſis*, *Gedani a.* 1759. *in f.* excuſis, *Parte I. artic. 24.* Sequutum eſt mox Praetorii conatus ANDR. CHARITII Opuſculum ita inſcriptum: *Commentatio hiſtorico-litteraria, de Viris eruditis, Gedani ortis, ſpeciatim iis, qui ſcriptis inclaruerunt. Vitemb. a.* 1715. *in 4.* Latiorem ingreſſus eſt campum Charitius, omnesque ordine alphabetico protulit, ac praecipua de iis enarrauit, qui Gedanum nacti ſunt patriam. Viuentes adhuc noluit in chorum recipere. Honeſtum erat Auctoris propoſitum, at non exactam ſatis ipſum diligentiam adhibuiſſe, fuſius oſtendit GE. DAN. SEYLERVS in *dem gelehrten Preuſſen, Vol. II. Parte 5. art. 1. p. 307. ſq.* Quam cenſuram probat, et Charitii Commentationem ieiunam dicit, vitioſam mancamque IANOZKIVS *l. c. Parte III. p. 89.* Spicilegium ad eandem inſtituit, ac Diſſertatione publica, praeſide MICH. CHRISTOPH. HANOVIO, *Gedani a.* 1729. expoſuit frater, CHRIST. FRIDER. CHARITIVS. Vitas Profeſſorum *Regiomontanorum* ARNOLDVS libro ſupra adducto, *Parte II. p. 152. ſq.* memorauit paucis, eorumque ſcripta plerumque addidit, in quibus tamen recenſendis non ita eſt adcuratus, vti his noſtris temporibus more receptum. De eruditis, qui floruerunt in LIVONIA, nonnulla ſuppeditant libelli ſingulares, ſcilicet DANIEL. EBERHARDI *Dorpatum litteratum*, *Dorpati a.* 1698. *in 8*; IOH. PHRAGMENII *Riga litterata*, *Roſtoch. a.* 1699. *in 4.* praeſide ZACH. GRAPIO; *Reualia litterata* IOH. RVDOLPHI

BREM,

BREM, *Reual. eod. a. in 8; Narua litterata* SIM. DIET. GEERKENII, *Naruae* 1703. *in 8.* et GABR. SIOEBERGII *Pernauia litterata, Pernauiae eod. anno in* 4. Pars altera, teſte HEVMANNO *Bibliotb. Acad. p. 165.* acceſſit *anno* 1704. HVNGARIAE doctos Viros data opera depinxit DAVID CZVITTINGERVS, Nobilis Hungarus, in *Specimine Hungariae litteratae, Virorum eruditione clarorum, natione Hungarorum, Dalmatarum, Croatarum, Slauorum, atque Tranſyluanorum Vitas, ſcripta, elogia et cenſuras, ordine alphabetico, exbibente, Frf. et Lipſiae,* ſeu vere *Altorfii, a.* 1711. *in 4.* Notauit hunc librum, varias ob cauſſas, REIMMANNVS *Catal. Bibliotb. T. II. p. 136. Dictio enim inculta eſt,* ait, *et aliquid Hungaricae inſuauitatis habet. Structura litterarum collocationem in Alphabeto ſequitur, quae eo longius recedit ab arte, quo propius accedit ad caſum; Scriptores plures omiſſi, nec pauci in hunc Catalogum coniecti, qui vnica tantummodo diſſertatiuncula inclaruerunt. Reliqui ex* Guil. Cave, Philippo Alegambe, Iac. Aug. Thuano, *vel potius ex* Ger. de Stöcken *Thuano enucleato, et aliis, decerpti, vel, ſi mauis, deſcripti; ad verbum ſane aliunde deſumti ſunt.* Acriter autem reſpondit Reimmanno alius quidam Hungarus, doctrinae non vulgaris, MICH. ROTARIDES, qui litteris H. M. ſeſe occultauit, in *Hiſtoriae Hungaricae litterariae, antiqui, medii atque recentioris aeui, Lineamentis, Altonav. et Serueſtae a.* 1745. *in 4.* diuulgatis, vbi *p. 63. ſq.* multa contra Reimmannum diſputat. Quum tamen ipſe fateatur ingenue, Czvittingerum in Vitis eruditorum Hungariae, et annexo illis Scriptorum patriae Catalogo, verborum ac rerum delectum, iuſtum item neceſſariumque iudicium, vt et methodum adcuratiorem

tiorem non adhibuiſſe; multos inſuper clariſſimos Viros incaute, ac velut oſcitanter, omiſiſſe, neque promiſſis in ſupplendo emendandoque Specimine litterario ſtetiſſe; ſubinde etiam ab inſtituto aliena, parumque aut nihil ad rem pertinentia, attuliſſe; nonnulla perperam et vitioſe poſuiſſe; vnum idemque, ſine vlla neceſſitate, frequentius repetiiſſe; magnam praeterea partem commentariorum ſuorum ex aliis, exiguae interdum fidei auctoribus, compilauiſſe; ac multa denique alia, eruditorum reprehenſione digna, commiſiſſe: non ita peccaſſe mihi videtur Praeſul Hildeſienſis, vt tanta in eum contentione, totque verbis aculeatis, inueheretur. Laudandus interim Czvittingeri conatus, qui forſitan meliora dediſſet tunc temporis, niſi Altorfii, ob aes alienum, in cuſtodiam coniectus, hoc Specimen ibi compoſuiſſet, quod relatum lego a IOH. PETRO DE LVDEWIG in *der rechtlichen Erläuterung der Reichs-Hiſtorie, Hal. M.* 1735. *8.* Prooemii *p.* 77. Quae deinde cura FRID. ADOLPHI LAMPII *Vltrai. a.* 1728. *in 4.* exiit PAVLI EMBERI, ab vrbe patria DEBRECZENI cognomine inſigniti, *Hiſtoria Eccleſiae Reformatae in Hungaria et Tranſyluania*, eam et fontem eſſe, ex quo Vitae variorum eruditorum Hungarorum, item apoſtatarum, hauriri queant, cum in *Actis Erud. Lat. a.* 1728. *p.* 233. tum ab Anonymo illo, cuius paullo ante mentionem inieceram, in *Lineamentis Hiſtor. Hungaricae litter. p.* 58. *in medio* adſeritur. Is ipſe pollicitus eſt in *Praefatione* dicti libri *p.* 13. Opus perfectius, qua de re iuuabit eiusdem verba legere. Ita vero ille: *Coepi Hiſtoriam Hungariae antiquae, medii aeui atque nouae litterariam in certum quoddam Syſtema redigere, et praefultis de natura ac conſtitutione illius, vt et Scriptoribus nonnullis, quae iam Dei gratia prodeunt,* Prolegomenis, *libro I. originem litterarum varii generis et artem*

artem ſcribendi variam; II. Studiorum litterariorum prima incunabula, incrementa, fatalesque conuerſiones; III. artes ac diſciplinas, Muſarumque Hungaricarum Domicilia; et denique libro IV. Scriptores et ſcripta praecipua exponere. Et ita quidem comparata ſunt Prolegomena illa, ſtili quoque elegantia commendanda, et quodammodo rara, quoniam ipſius Auctoris impenſa prodierunt, vt omne merito punctum ferant, ac totius Operis vehementiſſimam quaſi ſitim excitent. Sed neſcio, qui caſus interuenerint aduerſi, quo minus ad hunc vsque diem conſilium hocce habuerit exoptatum euentum.

§. XXIII.

De SVECORVM doctorum Vitis habemus quidem IOH. SCHEFFERI *Sueciam litteratam*, qui tamen liber leuioris eſt momenti, parumque adcuratus. Poſt fata enim Auctoris lucem demum vidit *Stockholmiae a.* 1680. *in 8.* Hypomnematibus hiſtoricis illuſtratus fuit et auctus a IOH. MOLLERO, recuſusque in eiusdem *Bibliotheca Septemtrionis eruditi Hamb. a.* 1699. *in 8.* Vol. II. Alterum Volumen complectitur MOLLERI *Introductionem ad Hiſtoriam Ducatuum Slesuicenſis et Holſatici*, quae antea *ibid. a.* 1691. prodierat ſeparatim, et hic tantum acceſſit, vt librarius reliqua exemplaria facilius diuendere poſſet. Suecos poſtea Scriptores, a Scheffero omiſſos, colligere conſtituerat IOH. GRÖNINGIVS, Ictus Lubecenſis; ſed fruſtra exſpectatus eſt eius labor. Cf. *Acta Erud. Lat. a.* 1699. *p.* 204. *ſq.* vbi plura dicuntur de Bibliotheca Septemtrionis eruditi, quae infinitis typothetae erroribus inquinata eſt. Nouae auctaeque elogio editionis a Sam. Heylio, bibliopola Hamburgenſi, producta in tabernas *a.* 1716. fuit; ſed folia tan-

tum prima, inſcio Auctore, recuſa, vt in more poſitum librariis, conſpiciuntur. Additae ſunt, ſplendoris cauſſa, imagines Regum Daniae Sueciaeque, tunc temporis viuentium. Cf. *Vita* MOLLERI, filiorum cura *Sleſuici a.* 1734. *in 4.* exhibita *p. 40.* Pauca, nec vſu tamen deſtituta, de Suecis ex omnibus eruditorum Ordinibus, quos Facultates dicunt vulgo, cum Lectoribus ſuis communicauit GOELGELIVS in *der hiſtor. polit. und geographiſchen Beſchreibung des Königreichs Schweden, P. I. cap. 19. p. 534. ſq. edit. ſec. Frf. et Lipſ. a.* 1708. *in 8.* abſolutae. Viginti Virorum doctiſſimorum, qui Profeſſores in Academiis Vpſalienſi ac Lundinenſi fuere, Vitas ex Orationibus funebribus, vtili conſilio, congeſſit, atque hac inſcriptione *Roſtoch. a.* 1728. *ſq. in 8.* Partibus IV. at parum emendate publicauit CHR. NETTELBLADT: *Memoria Virorum in Suecia eruditiſſimorum rediuiua, ſeu Orationum funebrium Semidecas* I-IV. Plures ego quidem nec vidi, nec ab aliis memoratas cognoui. In *Bibliotheca* tamen FR. OTTON. MENCKENII *P. II. p. 348.* Semidecades quinque adferuntur, poſtremaeque annus adſcriptus eſt 1733. Grande meditabatur Opus, *Bibliothecam* ſcilicet *Suiogothicam*, ANDR. ANTON. STIERNMANNVS. Septem huius Tomos *in 4.* ſperare iuſſerat, quorum *primo* res litterarias in Suecia geſtas ab anno mundi 3362. vsque ad annum chriſtianum 1600; *altero* ab anno 1600. vsque ad annum 1632; *tertio* ab hoc anno vsque ad a. 1659; *quarto* vsque ad annum 1696; *quinto* hinc, vsque ad noſtram aetatem, exponere; *ſexto* Finlandiam litteratam; ac *ſeptimo* Scriptores adoptiuos proferre in medium voluerat. Speciminis loco Tomum II. *Stockholmiae a.* 1731. accepimus, de quo iam ſupra dixi *Tomo I. p. 667. ſq.* Reliqui non ſine Reipublicae litterariae detrimento haud ſucceſſerunt. Iam in Biographiis

graphiis

graphiis illuſtrium et eruditorum Suecorum occupatum eſſe MAGNVM O. CELSIVM, intelligitur ex eius *Hiſtoria Biblioth. Regiae Stockholmenſis*, p 35. cui inſtituto propitiam ego Mineruam precor. Inter Vitarum Scriptores ſingulares primum locum meretur NICOL. DAL Specimen biographicum *de Antiquariis Sueciae, in quo* Ioh. Hadorphii, Eliae Brenneri, et Islandorum *curae enarrantur. Stockholm. a.* 1724. *in* 4. Proſequi coepta, ac de caeteris, qui Collegio Antiquitatum Vpſalienſi adſcripti fuerant, commentari, vti conſtituerat, Auctori non placuit. Interim de hoc Specimine, diligenter elaborato, vid. *die Hiſtorie der Gelehrſamkeit unſerer Zeiten*, CLODIO et aliis Auctoribus, *Parte XI. p.* 972. *ſq.* Non Vitas quidem adcurate compoſitas, multa tamen de Viris doctis ſingularia, cum ſcriptorum Catalogo, deprehendes in *Holmia litterata*, *ibid. a.* 1701. iterumque *a.* 1707. *in* 4. auctius et emendatius diuulgata, cum Adpendice *de variis rerum Suecicarum Scriptoribus*. Debetur hic libellus RICHARDO VON DER HARDT, Osnabrugenſi, teſte STRVBBERGIO in *Indice Theologor. Lutheran. p.* 15. Cf. ECCARDI *Monathliche Auszüge a.* 1701. *m. Sept. p.* 47. *ſq.* Aetate poſtrema eſt laudati ſupra STIERNMANNI *Aboa litterata*, *continens omnes fere Scriptores, qui aliquid ab Academiae eiusdem incunabulis A. C.* 1640. *in lucem edidiſſe pro tempore deprehenduntur, cum praecipuorum potiorumque Virorum vitis, breui ſubiuncta Academiae hiſtoria*, caet. *Holmiae a.* 1719. *in* 4. Auctor in hoc Opuſculo, ſumtibus eius excuſo, ideoque inuentu nunc difficili, Vitas et ſcripta doctorum hominum non niſi per ſummas lineas adumbrauit; ſpem fecit tamen vel *Aboae*, vel vniuerſae etiam *Finlandiae litteratae*, vberiores Vitarum deſcriptiones exhibiturae. Quod conſilium vtinam exſequi licuiſſet! Vid. KRAVSII *Noua litteraria a.* 1720.

 p. 49.

p. 49. Apud DANOS primum occurrit ALBERT. BARTHOLINVS, cuius *de ſcriptis Danorum* librum poſtumum auctiorem edidit frater, THOM. BARTHOLINVS, *Hafniae a. 1666. in 8.* Recuſus eſt in MOLLERI *Bibliotb. Septemtrionis eruditi*, atque ita ab eodem correctus et locupletatus, vt locum quendam in Biographiarum Catalogo iam rectius, quam antea, obtineat. Bartholinus enim plurimos, qui ſcriptis olim inclaruerant, omiſit, de illorum, quos memorauit, vita, aetate ac muneribus plerumque iuſto pauciora, et interdum etiam falſa, ſaepius nihil omnino, tradidit; permultos nec patria Danos, nec publicis ornatos honoribus, imo non nullos, qui ne pedem quidem in Daniam et Septemtrionem intulerant, Danis perperam adiunxit, indigenasque ab adoptiuis vbique haud diſtinxit; libros tantum Auctorum ſingulorum editos recenſuit, neglectis ἀνεκδότοις, editorumque titulos imperfectos plerumque ac mutilos exhibuit, vt alia taceam, quae ipſi poſſint vitio verti, indicata MOLLERI verbis in *Actis Erud. Lat. a. 1699. p. 206.* vbi et exponitur, quid ille in hac opella exornanda praeſtiterit. In ALBERTI THVRAE *Idea Hiſtoriae litter. Danorum, Hamb. a. 1723. in 8.* breues etiam Vitae eruditorum, qui floruerunt apud hanc gentem, leguntur vna cum ſcriptorum, ab iisdem elaboratorum, recenſione. CLAVDII LYSCHANDRI *de Scriptoribus Danicis libellum, ordine alphabetico congeſtum*, ex tenebris protraxit in lucem, ac *Tomo III. Scriptorum de rebus Cimbricis ac Megapolenſibus p. 447. ſq.* inſeruit ERN. IOACH. DE WESTPHALEN. At quamquam ſcripta nominare ſolet Auctor, quibus ſinguli innotuerunt; pauca tamen de ipſorum vita diſſerit, in ſolis plerumque elogiis acquieſcens. Magnificum eſt Opus, et rerum, quas tractat, momentis abundantiſſimum, quod TYCHONI HÖFFMANNO

MANNO

MANNO debetur, hac inſcriptione *a.* 1746. *in* 4. *mai.* ſine loci ac typographiſ indicio diuulgatum. *Portraits hiſtoriques des hommes illuſtres de Dannemark, remarquables par leur merite, leurs charges, et leur nobleſſe, avec leurs Tables genealogiques. Partibus* id *quinque*, ſed iis magnitudine diſparibus, abſoluitur, quibus acceſſit *ſexta*, tamquam Adpendix. Omnes hae nec vno in loco, vnoue tempore typis videntur impreſſae; charta enim non eſt eiusdem conditionis et magnitudinis. Imagines, quae frequentes admodum ſunt, a variis artificibus, Pariſienſibus quippe, Londinenſibus, Batauis et Lipſienſibus aeri fuerunt inſculptae, quo factum, vt aliae aliis pulchritudine antecellant. In quinque prioribus Partibus Auctor deſcribit Danos nobilitate natalium conſpicuos, qui aut conſiliis Reges ſuos ac Rem publicam adiuuarunt, aut legationes obierunt, aut bella terra, et potiſſimum mari, geſſerunt. Sexta vero trium Danorum fata perſequitur, Greiffenfeldi nimirum, Adeleri, ac Tordenskioldi, qui ab obſcura humilique origine ad ſummas regni dignitates euecti ſunt. Occurrunt inter hos varii quoque, ab eruditione ingeniique monumentis illuſtres, quorum aeque, ac reliquorum, res geſtas Hoffmannus ex digniſſimis fide ſubſidiis eleganter et adcurate commemorauit. Plura deſideranti ſatisfacient *Acta Erudit. Latin. a.* 1747. *p.* 487. *ſq.* Vt ſpecialia quaedam addamus, praetermittendum non eſt, in ERASMI VINDINGII *Hiſtoria Academiae Hafnienſis, Hafn. a.* 1665. *in* 4. excuſa, Muſagetarum, Patronorum, Rectorum ac Profeſſorum Vitas reperiri, vti quidem teſtatur NICOL. PETR. SIBBERN in *Biblioth. hiſtorica Dano-Norvegica, Cap. X. p.* 309. quo et loco haec ſcribit: *Continuationem huius Hiſtoriae, Vitas non ſolum Profeſſorum Hafnienſium, ſed et aliorum Daniae Scriptorum complectentem,*

molitus eſt Petr. Ioh. Reſenius, *ſed colophonem Operi non impoſuit*; *ſchedas autem eius in Bibliothecam Academicam Hafnienſem transiiſſe*, *conſtat ex Catalogo Bibliothecae Reſenianae*, *p. 325.* Hae ipſae ſchedae poſtea a. 1728. in fatali incendio cum tota Bibliotheca Academica perierunt. Nec ſperanda nunc forſitan ANDR. FRÖLVNDI Continuatio libri Vindingiani, cuius pridem meminit THVRA in *Praefatione*, *Ideae Hiſt. litt. Dan.* praefixa, *p. 9.* OLAI BORRICHII *de Poetis Danis* Notitia, ex Diſſertationibus eiusdem *de Poetis Graecis et Latinis* excerpta, FRID. ROSTGAARDII Tomum I. *Deliciarum Poëtarum Danorum L. B. a.* 1693. *in 12.* Prooemii loco exornat. Plura, quae alicuius momenti ſint, de Vitis eruditorum Danorum ego haud noui. Negligentior adhuc in ea Hiſtoriae Litterariae parte videtur Natio, de bonis artibus alias praeclare merita. Sed nunc forte, ſtimulata exterorum exemplis, de colendo hoc fundo, ad ſteriles propemodum referendo, magis magisque ſollicita erit.

§. XXIV.

Peractis, quae dicenda fuere de gentium politiorum Biographis, ad eos eſt procedendum, qui certarum dignitatum ordinumque Viros depingere ſtuduerunt. Scenam aperiant Scriptores de Pontificibus et Cardinalibus doctis. Inter illos memoratur vulgo LVDOV. IACOBI A ST. CAROLO *Bibliotheca Pontificia*, *Lugduni a.* 1643. *in 4.* quae eſt duobus libris diſtincta, primo data opera agente de omnibus Romanis Pontificibus a S. Petro vsque ad Vrbanum VIII. ac de Pſeudo-Pontificibus, qui ſcriptis claruerunt; altero Auctores eos omnes proponente, qui cum generatim, tum ſpeciatim, eorum vitas laudesque, praecellentiam et auctoritatem, poſteritati commendarunt. Perrarus eſt hodie

[redacted]

hodie liber, neque tamen magni momenti. Praeterquam enim, quod varii ſoloeciſmi litterarii inueniuntur in eo, de quibus, ne plures nominem, vid. BAVMGARTENII *Nachr. von merckwürd. Büchern, Vol. VIII. p. 75. ſq.* de Vitis Pontificum IACOBI parum eſt ſollicitus, ſolam obſeruans chronologiam, addensque ſcripta eorundem, et eos denique, apud quos plura legi de Viris hiſce poſſint. Cf. *Bibliothec. Hiſt. Hamb. Centur. IV. p. 30. ſq.* Sequutus eum fuit AVGVSTIN. OLDOINVS in *Athenaeo Romano, in quo ſummorum Pontificum ac Pſeudo-Pontificum, nec non S. R. E. Cardinalium et Pſeudo-Cardinalium ſcripta publice exponuntur, Peruſiae a.* 1676. *in* 4. Rarus et hic eſt liber, nec admodum priore praeſtantior. Vitae enim breues nimis et imperfectae ſunt, annus etiam et locus, quo ſcripta cuiuslibet prodierunt, plerumque deſideratur. Interim, vt ſupra iam dixi, plagium exinde fecit MANDOSIVS in *Bibliotheca Romana*, quae et hic, quod ad Pontifices doctos attinet, conſulenda eſt. Locupletiſſimum nunc in hoc argumento habemus GE. IOSEPHI AB EGGS Opus, ſequenti titulo inſignitum: *Pontificium doctum, ſeu Vitae, res geſtae, obitus, aliaque ſcitu ac memoratu digna, ſummorum Pontificum Romanorum, eorum praecipue, qui ingenio, doctrina, eruditione, ſcriptis, libris editis, et lucubrationibus quibuscunque, ab initio naſcentis Eccleſiae, i. e. a S. Petro, vsque ad Clementem XI, inclaruere,* caet. *Colon. a.* 1718. *in fol.* Idem antea diuulgauit *Purpuram doctam, ſeu Vitas, legationes et res geſtas S. R. E. Cardinalium, qui eruditione et ſcriptis ab a.* 540. *vsque ad aetatem noſtram inclaruere*, libris VI. quorum duo priores *Frf. et Monachii a.* 1710. poſteriores *a.* 1714. *in fol.* prodiere. Tribus omnes Voluminibus compingi ſolent. Acceſſit *a.* 1729. *Aug. Vind.* et *Grae-*

zii Eiusdem *Supplementum nouum Purpurae doctae, ſeu Vitae, Legationes, res geſtae, obitus, aliaque ſcitu et memoratu digna, eorum S. R. E. Cardinalium, qui in tribus Purpurae doctae Voluminibus hinc inde deſiderati, nunc vero ſuo quisque loco, ſeruato ordine et tempore, reſtituti ſunt, numero, prope quadringenti, in libros IV. diuiſi.* Auctor vſus eſt ALPH. CIACONII, et qui eundem continuarunt, FRANC. CABRERAE, ANDR. VICTORELLI, HIER. ALEANDRI, FERDIN. VGHELLI et AVG. OLDOINI laboribus, de quibus vid. *Biblioth. hiſtor. Struuio-Buderiana Tomo II. p. 1379.* Quod ad recentiſſimum tempus attinet, ipſe non diffitetur, multa ſe deſcripſiſſe, paucis mutatis, ex IOH. RVD. CONLINII *Roma Sancta, i. e. Effigiebus, nominibus, cognominibus et deſcriptionibus Benedicti XIII. et Cardinalium, ab vltimo Conclaui anno* 1724. *Aug. Vindel. a.* 1726. *in f.* Vol. II; addita enim hoc ipſo anno Continuatio. Stilus mediocris eſt: quae autem dixit AB EGGS, ea non ſtatim ſunt teſtibus fide dignis confirmata; nec editiones ſcriptorum, a Patribus purpuratis compoſitorum, adiectae deprehenduntur. Cf. *die neue Hälliſche Bibliothec, Vol. I. P. 8. p. 693. ſq.* Interim Opus eſt inter alios eiusmodi libros optimum, quod longe poſt ſe relinquit ANTON. SANDERI *Elogia Cardinalium, ſanctitate, doctrina et armis illuſtrium, Louanii a.* 1626. *in* 4. caeteros item omnes, quos habet *Bibliotheca Bunauiana*, teſte *Catalogo Tomi I. Vol. I. p. 613.* Qui magno numero ſuperſunt de Pontificibus, Patribusque purpuratis, ii locum potius in Bibliotheca hiſtorica merentur, quam in litteraria.

§. XXV.

Inter Monachorum Ordines aetate primus eſt, qui a S. Auguſtino nomen ſumſit. De huius Viris eruditis egit IOSEPH. PAMPHILVS in *Chronicis Ordinis*

[redacted]

dinis Fratrum Eremitarum S. Auguſtini, Romae 1581. *in 4.* vbi iuxta temporum ſeriem exponitur breuiter, qui Viri vel ſanctitate, vel doctrina, vel rebus egregie geſtis illuſtres hoc in Ordine fuerint. Hunc ſequutus eſt THOMAS GRATIANVS, cuius exſtat *Anaſtaſis Auguſtiniana, in qua Scriptores Ord. Eremit. S. Auguſtini, qui abhinc ſaeculis aliquot vixerunt, vna cum neotericis in ſeriem digeſti ſunt, Antwerp. a.* 1613. *in 8.* Elegantiae laudem nacta ſunt CORN. CVRTII *Virorum illuſtrium, ex Ord. Eremit. S. Auguſtini Elogia, cum ſingulorum expreſſis ad viuum Iconibus, ibid.* 1636. *in* 4. Auctor eos hic deſcripſit, quorum conquirere licuit imagines. Vid. GOETZII *Merkwürdigk. der Königl. Biblioth. zu Dresden, Vol. II. p. 520.* Scriptores quoque huius Ordinis enarrauit THOM. DE HERRERA in *Alphabeto Auguſtiniano, Madriti* 1644. *in f.* Tomis II. Sed ſterile foecundi alioquin Auctoris Opus dicitur in *Actis Erud. Lat. a.* 1706. *p. 323.* De PHIL. ELSSII *Encomiaſtico Auguſtiniano, Bruxellis a.* 1654. *in f.* edito, hoc eſt LABBEI *Bibl. Bibliothecarum p. m. 178.* iudicium: *dum Scriptor hic, erga Ordinem ſuum bene, vt fieri ſolet, animatus, omnia, quae a variis hinc inde diſperſa ſunt, auidius incautiusque corradit, nec ad amuſſim libellamque Hiſtoriae ſinceriorisque Chronologiae aliorum pronuntiata expendit, vix fieri potuit, quin multa exhibeat mendis inſignibus infecta, et fabulis nonnunquam propiora, quam vero. Adde, quod in recenſendis Scriptorum operibus non eam poſuerit operam, quae lectori curioſo poſſit ac debeat facere ſatis, ſed plerumque in aliorum deſcribendis Catalogis acquieuerit.* Non ſtili quidem venuſtate, rerum tamen memorabilium copia ſeſe commendat DOMINICI ANTONII GANDOLFI, Genuenſis, Diſſertatio hiſtorica, quinquaginta excedens plagulas, *de du-*

centis celeberrimis Auguſtinianis Scriptoribus, qui obierunt poſt magnam vnionem Ordinis Eremitici, vsque ad finem Tridentini Concilii, amplioris Bibliothecae Auguſtinenſis edendae praeuia, Romae a. 1704. *in 4.* At maius Opus poſtea non prodiit. Denique addendum, quod alicubi memoratum inueni, AVGVSTINI MARIAE ARPII *Pantheon Auguſtinianum, ſeu Elogia Virorum illuſtrium, Ordinis Eremitici S. Auguſtini, Genuae* 1709. *in 4.*

Ad ordinem, S. Benedicti regulam ſequentem, qui in diuerſas abiit familias, pertinent IOH. TRITHEMII *de Viris illuſtribus Ordinis Benedictini libri IV. Colon.* 1575. *in 4.* et in *Tomo III. Operum*, a IOH. BVSAEO *Mogunt. a.* 1604. *in f.* diuulgato. Nullius momenti eſt ARNOLDI WIONI (de cuius vita ſcriptisque Commentarii hiſtorico-critici, lingua Italica, inſerti fuere CALOGIERAE *Nuova Raccolta d'Opuſcoli ſcientifici e filologici, Tomo IV. art.* 9.) *Lignum Vitae, ornamentum et decus Eccleſiae, in quinque libros diuiſum, in quibus totius ſanctiſſ. religionis D. Benedicti initia, Viri dignitate, doctrina, ſanctitate, ac principatu clari deſcribuntur, Venet.* 1595. *in* 4. Vol. II. Interim tamen Germanice verſus liber a CAROLO STENGELIO, editusque *Aug. Vind. a.* 1607. *ead. forma*, ſed pleraque, ad notitiam Scriptorum facientia, hic deſiderari, obſeruauit VOGTIVS in *Catal. libr. rarior.* v. Wion. Idem STENGELIVS *Imagines Sanctorum Ordinis Benedicti*, tabulis aeneis expreſſas, cum elogiis eorum et Vitis *ibidem a.* 1625. *in 8.* luci expoſuit. *Elogia in centum Heroas Benedictinos Placent.* 1643. *in 4.* dedit MARC. ANTON. SCIPIO. Sic etiam de Vitis Benedictinorum multa ſuppeditant praeclara IOH. MABILLONIVS in *Annalibus Benedictinis*, quadraginta anno-

[redacted]

annorum Opere, *Pariſ. a.* 1703. *ſq. in f.* Vol. V. excuſo: et BERN. PEZIVS in *Bibliotheca Benedictino Mauriana*, *Aug. Vind. a.* 1716. *in 8.* vbi Vir doctiſſimus de Vitis ſcriptisque Patrum Benedictinorum, e celeberrima congregatione S. Mauri in Francia, non leuiter egit, praetereaque haud exiguam ſaepe partem Praefationum, quas eruditiſſimi Benedictini ſuis praefigere Operibus conſueuerant, inſeruit, cum, quod ſelecta eiusmodi ex Praefationibus loca continent plerumque non pauca, quae ad Scriptorum Vitas, occaſionemque ac fata Operum ſpectant: tum, vt iis praeſertim, qui tam vaſta tantorumque ſumtuum Volumina vix ad manus habent, nonnullam ſaltim eorundem proponeret epitomen cum ſtili ſpecimine, quo Auctores ipſi vſi ſunt. Vid. *Acta Erud. Lat. a.* 1717. *p.* 122. Laudat vero eos vbique ſine delectu, nec in enumeratione ſcriptorum, horumque titulis, mancus deprehenditur raro, parumque adcuratus. Idem olim eſt meditatus *Bibliothecam Benedictinam generalem*, cuius Conſpectum, egregia promittentem, legimus in *Act. Erud. a.* 1716. *p.* 403. *ſq.* Cur autem immenſi laboris Opus nondum prodierit, docet KROPFFIVS in *Biblioth. Benedictino - Mellicenſi*, de qua paullo poſt, *p.* 552. *ſq.* vbi Pezii Vita enarratur copioſe. *Anno* 1726. *in 8. Hagae Com.* lucem adſpexit PHILIPPI LE CERF *Bibliotheque hiſtorique et critique des Auteurs de la Congregation de S. Maur*, caet. Magnum a Pezio ſibi relictum vidit ſpicilegium Auctor huius Bibliothecae, in qua cuiusque indolem, et ſtudiorum rationem, quaeque exſtruxit ingenii monumenta, narratione iudicii plena exhibet. Cenſorem agit itemtidem ſeuerum, et incorruptum: aliquando tamen humani quid paſſum eſſe eundem, aliosque irridere perperam, varios item inſeruiſſe, qui vel nihil, vel tenuiſſima, condiderunt,

runt, omiſſis e contrario maioris momenti hominibus, fuſius oſtenditur in *Bibliotheque Françoiſe m. Aprili a.* 1726. *art.* 2. vbi ampla occurrit libri huius recenſio. Gallicam Epiſtolam PERDOVX DE LA PERIERE, adſumto ficto nomine *Pierre le Richoux de Norlas, Aurel. a.* 1727. *in 8.* edidit contra eundem, Auctorique multos naeuos obiecit. Sed reſpondit is, *Pariſiis eodem a. in 8.* excuſo libello ſequenti: *Defenſe de la Bibliotheque hiſtorique et critique des Auteurs de la Congregation de S. Maur, contre la Critique, qui en a paru ſous le nom de Dom* le Richoux de Norlas. Locum accepit totus in *Biblioth. Françoiſe, Tomi XI. Parte 2. art.* 1. erroresque plurimi, et caetera, quae deteriorem reddunt eundem, culpae tribuuntur typographi, illiusque, cui editionis apud Belgas demandata cura fuerat. Cf. *die Leipz. gel. Zeit. a.* 1729. *p.* 185. *ſq.* Quum et paullo poſt LAVR. JOSSE LE CLERC in *Bibliotheca Auctorum*, RICHELETI *Dictionario a.* 1728. praefixa, nonnulla notaſſet in CERFII libro, cauſſam hic ſuam egit in *Biblioth. Françoiſe Tomi XVI. Parte I. artic.* 4. *p.* 86. *ſq.* vbi exſtat *Lettre d'un religieux Benedictin à Mr. P. de la R. où il examine les Remarques de Mr. le Clerc ſur quelques endroits de la Bibliotheque hiſtorique et critique des Auteurs de la Congregation de S. Maur.* Auctore ANTON. BECQVETO *Pariſ. a.* 1719. *in 4.* prodierunt *Gallicae Coeleſtinorum Congregationis Ord. S. Benedicti Monaſteriorum fundationes, Virorumque vita aut ſcriptis illuſtrium elogia hiſtorica, ſecuto ordine chronologico*, quo in libro centum circiter et quinquaginta celebrium Coeleſtinorum Vitae non ſine diligentia exponuntur. Quae molitus eſt ante complures annos, et iam *a.* 1737. *Coloniae* duabus plagulis *in folio*, quae ſumma Operis Capita repraeſentant, indicauit MAGNOALDVS ZIEGELBAVR, ea poſt eius demum obitum abſoluta fuerunt.

fuerunt. Ediderat is *Ratisb. a.* 1739. *in f. nouum rei litterariae Ordinis S. Benedicti Conſpectum*, de quo vid. *Acta Erud. Latin. a.* 1741. *p.* 673. *ſq.* Sequuta eſt deinde *Herbipoli a.* 1754. Tomis IV. *in f.* integra *Hiſtoria litteraria Ordinis S. Benedicti. Opus*, *a* MAGNOALDO ZIEGELBAVR *ichnographice adumbratum, poſt eius fata recenſuit, auxit, iurisque publici fecit* OLIVERIVS LEGIPONTIVS. Continet autem *Tomus I*, iam ab ipſo Ziegelbaurio, vt modo dixi, diuulgatus, at nunc denuo excuſus auctior et correctior, originem, progreſſum, fata, caet. Ordinis, praecipua item eius Monaſteria, Bibliothecas, Tabularia, et alios doctrinae theſauros: *Tomus II.* deſcriptionem, qua ratione Scientiae Artesque liberales ab Ordine Benedictinorum ſemper ſint excultae: *Tomus III*, qui eſt biographicus, Capite tertio quartoque in primis, non exiguum doctorum et celebrium hominum numerum, quos habuit iſte Ordo: *IV.* denique *Tomus*, isque bibliographicus, ſcripta eorundem, in Bibliothecam hiſtorico-critico-realem redacta. Plura de inſigni Opere, cui tamen feſtinatio maiora ſubtraxit decora, referuntur in *Actis Erud. Lat. a.* 1755. *p.* 145. *ſq.* in *den Leipz. gel. Zeit. a.* 1754. *p.* 825. nec non in *den Götting. gel. Anzeig. a.* 1755. *p.* 748. *ſq.* Digna quoque memoratu eſt MART. KROPFF *Bibliotheca Mellicenſis*, (qualem et ſperare nos iuſſerat multo ante laudatus PEZIVS, qua de re vid. KRAVSII *Noua litteraria a.* 1718. *p.* 6.) *ſeu Vitae et ſcripta inde a ſexcentis et eo amplius annis Benedictinorum Mellicenſium, Vindob. a.* 1747. *in* 4. Deſcribuntur centum ac duodecim Patres, quos hoc Auſtriae inferioris Monaſterium aluit: inter omnes autem eminent Pezii, fratres, et Philibert. Hueberus. De *Camaldulenſibus*, qui ſaeculi XI. initio a Romualdo nacti originem ſunt, proſtat dicti ZIEGELBAVRII *Centifolium Camaldulenſe*,

lenſe, ſiue Notitia Scriptorum Camaldulenſium caet. *Venet. a.* 1750. *in f.* plagulis ſex ac viginti. Centum hic Viri docti, ordine alphabetico, poſteritati commendantur, ita quidem, vt quae de patria eorum, parentibus, ſtudiis, Monaſterio, in quo vitam traduxerunt, dignitate, qua eos Ordo diſtinxit, obitu ſcriptisque reperire contigit, adcurate indicentur. Vid. *Acta Erud. Lat. a.* 1754. *p.* 639. *ſq.* Prodromo huic adiicere Auctor conſtituerat *Bibliothecam Patrum Camaldulenſium*, Tomis VI. comprehenſam, morte tamen impeditus promiſſi complere ſummam non potuit. Subſequuti ſunt poſtea *Annales Camaldulenſes, Ordinis S. Benedicti, quibus plura inſeruntur tum caeteras Italico-Monaſticas res, tum Hiſtoriam eccleſiaſticam, remque diplomaticam illuſtrantia*, D. IOH. BENEDICTO MITTARELLI, et D. ANSELMO COSTADONI, *Presbyteris et Monachis, e congregatione Camaldulenſi, auctoribus, ibidem anno* 1756. *ſq. in f. Tomis IV.* Multa de praeſtantia Operis habent *die Götting. gel. Anzeig. a.* 1757. *P. CVII. p.* 1041. *ſq.* Plures adhuc reſtant Tomi, exſpectandi in poſterum. Rara eſt, vt pleraque huius generis, magnique aeſtimatur *Bibliotheca Cluniacenſis, in qua S. S. Patrum Abbatum Cluniacenſium Vitae, miracula, ſcripta, ſtatuta, priuilegia, chronologia duplex* caet. *continentur.* Collecta a MART. MARRIER, notisque ANDR. QVERCETANI, i. e. DV CHESNE, inſtructa, *Pariſ. a.* 1614. *in f.* prodiit. De noua XII. Voluminum editione, qua olim occupatus fuit AVGVSTIN. CALMETVS, legi merentur KRAVSII *Noua litteraria anni* 1718. *p.* 2. *ſq.* Sed certum eſt, eum poſtea conſilium hoc abieciſſe. Viri illuſtres Monaſterii *Caſinenſis* a PETRO, Diacono, in ſingulari libello nominantur, ex Bibliotheca Barberiniana primum depromto, ac diuulgato *Romae a.* 1655. cum Sup-

Supplemento PLACIDI, Monachi Caſinenſis, et eruditis IOH. BAPT. MARI adnotationibus, iterumque *Pariſ. a.* 1666. *in 8.* Exſtat etiam in *Bibliotb. Patrum Lugdunenſi Tomo XXI*, in FABRICII *Bibliotheca eccleſiaſtica*, et in MVRATORII *Scriptor. rerum Italicarum Tomo VI.* Faciunt huc itidem MARCI ANTON. SCIPIONIS *Elogia Abbatum Sacri Monaſterii Caſinenſis*, *Neapoli a.* 1613. *in f.* vt LABBEVS teſtatur in *Bibl. Bibliothec. p. m.* 153. Recuſus liber, luculenta acceſſione auctus et caſtigatus, *ibid. a.* 1643. *in 4.* cum *fig. aen.* Longe autem nunc ſuperat hos MARIANI ARMELLINI *Bibliotheca Benedictino-Caſinenſis, ſiue Scriptorum Caſinenſis Congregationis, alias S. Iuſtinae Patauinae, qui in ea ad haec vsque tempora floruerunt, operum ac geſtorum notitiae, Aſſiſii in fol.* Pars I. *a.* 1731. Pars II. 1732. Eodem anno acceſſit eiusdem *Adpendix de Viris litteris illuſtribus e Congregatione Caſinenſi, de quibus tamen non liquet, an aliquid ſcriptis conſignauerint*, quae vero ex paucis tantum plagulis conſtat. *Additiones et Emendationes huius Bibliothecae, Fulginei a.* 1735. *ead. forma* editae, memorantur in *Catal. Bibl. Woogianae p. 276.* De caeteris Opuſculis, quae adeſſe debent, ſi quis omnia poſſidere cupiat, ſcilicet *Catalogo Monachorum Congregationis Caſinenſis, qui alias Monachorum Congregationes, vel Monaſteria reformarunt; Catalogis tribus Epiſcoporum, Reformatorum, et Virorum ſanctitate illuſtrium e Congregat. Caſinenſi; Catalogo Virorum, ſanctitate illuſtrium e Congreg. Caſinenſi, cum Continuatione huius Catalogi;* quae Volumina plerumque exigua, *anno* 1733. *et* 1734. ſubſequuta ſunt, vid. Clariſſ. CLEMENT in *Biblioth. de livres dificiles à trouver, Tom. I. p. 115. ſq.* vbi et ex GOETZII *Merckw. der Königl. Biblioth. zu Dresd. Vol. I. p. 271.* docet, rariſſime inueniri haec ARMELLINI ſcripta, eius-

eiusdem quippe ſumtu excuſa, et Bibliothecam, per plurium annorum ſeriem collectam, ita comparatam eſſe, vt aliis eiusmodi libris, ipſique *Antonianae Hiſpanae, et Scriptorum Ordinis Praedicatorum* Bibliothecae palmam praeripiat. Addit autem laudatus CLEMENT: *Je ne dirai pas avec Mr. Goetze, que cette Bibliotheque l'emporte ſur celles de* Nicolas Antonio et *des P. P.* Quetif *et* Echard. *Elle eſt bonne en ſon genre, mais on n'y voit ni le jugement, ni la critique, ni l'exactitude, qui regnent dans les deux précedentes, qui ſont d'un uſage beaucoup plus étendu, que celle-ci. Il ſeroit à ſouhaiter pour l'honneur de Mr.* Armellini, *qu'il n'ait pas ajouté à ſa Bibliotheque le* Catalogus Virorum ſanctitate illuſtrium, *qui méritoit plûtôt d'être ajouté à la legende de* Jaques de Voragine, *qu'à un Ouvrage de Litterature, que l'on n'écrit pas pour les vieilles femmes. Cette ſuperſtitieuſe crédulité fait douter de la capacité d'un Hiſtorien, qui doit être ſincere et éclairé, s'il veut paſſer pour un témoin digne de foi*, caet. Interim multa exinde cognoſci poſſunt alibi non obuia. Praeter varias etiam Operum editiones, vndique conquiſitas, Auctorum, qui illorum mentionem faciunt, teſtimonia adfert, totidemque verbis recenſet Armellinus. Atque vt iucundior huius Bibliothecae lectio reddatur, Epitaphiis, Inſcriptionibus, Elogiis, caeterisque proſaicis encomiis, poetici quoque flores adiiciuntur, quibus exornati fuere a nonnullis Poetis huius Congregationis Scriptores. Cf. *Acta Eruditor. Latin. a.* 1739. *p.* 673. *ſq.* Paullo poſt hocce Opus, *anno* ſcilicet 1733, *Venetiis eadem forma* prodiit *Hiſtoria Abbatiae Caſinenſis, per ſaeculorum ſeriem diſtributa*, ſtudio et labore D. ERASMI GATTOLA. Partes ſunt II. non mediocre Volumen explentes, atque ſex chartis ichnographicis, aeri inciſis

inciſis, ornatae, quibus totum Monaſterii aedificium repraeſentatur. Per ſingula ſaecula ſpatiatur Auctor, interque alia memorat Monachos etiam, qui ſcientiis, editisque ſcriptis, quae adcurate notantur, inclaruerunt. Addidit idem *a.* 1734. *Acceſſiones* ad hanc Hiſtoriam, ſatis quidem amplas, at nihil fere aliud continentes, quam ea monumenta, quae ad originem, incrementa ac decrementa dominatus Coenobii Caſinenſis ſpectant. Vid. plura in *Actis Erud. Lat. a.* 1735. *p.* 145. *ſq.* Scriptores, qui in Ordine *Cartuſienſi*, cuius Bruno celebratur conditor, illuſtres fuerunt, exhibentur a THEODORO PETREIO in *Bibliotheca Cartuſiana, Colon. a.* 1609. *in* 8. Rarus quidem hodie liber, neque tamen magni momenti, quoniam ipſe Auctor *p.* 302. amicorum rogatu paucorum dierum ſpatio eundem dicit compoſitum. REIMMANNI de ipſo iudicium in *Bibliotheca Theolog. p.* 130. hoc eſt: *Dictio nec caſta ſatis, nec candida, nec vnius fili. Diſpoſitio alphabetica. Et in collectione ipſa ſexcenta obſcura nomina; multa, quae in Gallia, Hiſpania et Italia inclaruere, praeterita, quaedam ſtudio partium, et aliis quibusdam labeculis coinquinata. Neque tamen deſpicienda omnia. Sunt enim, quae faciant ad ſcripta et ſcriptores anonymos detegendos, homonymos diſtinguendos, obſcuros illuſtrandos, et ad Trithemii, Poſſeuini, aliorumque labores augendos, et emendandos, diſpiciendamque, quibus ſtudiis huius Ordinis homines in alto ſuo et ſecuro otio, et ſilentio plusquam Pythagorico, ſe ſoleant adſerere.* Idem PETREIVS *ibid. eodemque anno in* 8. edidit ARN. BOSTII Opuſculum *de Viris illuſtribus S. Cartuſienſis Ordinis*, cum PETRI SVTORIS Tract. de *Vita Cartuſiana*, vbi is admodum vſus eſt Boſtii labore, non indicato nomine auctoris. Vid. IOECHERI *Gelehrten Lexicon v. Boſtius.* Succeſſit

ceſſit *Taurini anno* 1681. *in f.* CAROLI IOS. MOROTII *Theatrum chronologicum Sacri Cartuſienſis Ordinis*, cuius Pars quarta complectitur *Athenaeum Scriptorum huius Ordinis*. Errorem in eo ſatis craſſum notat GOETZIVS *Vol. I. der Merckwürdigk. der Kön. Bibl. zu Dresd. p.* 431. De *Ciſtercienſibus*, qui Robertum, Moliſmenſem, parentem venerantur, habemus CHRYSOST. HENRIQVEZ *Phoenicem reuiuiſcentem, ſeu Ordinis Ciſtercienſis Scriptorum Angliae et Hiſpaniae ſeriem, Bruxellis a.* 1621. *in* 4. Libri ſunt duo, quorum primo Angli antiqui, altero Hiſpani recentiores illius Ordinis Scriptores occurrunt. Vid. DV FRESNOY *Verzeichniß der vornehmſten Geſchichtſchreiber*; ex edit. IOH. BVRCH. MENCKENII *p.* 60. vbi et *Louanienſis* editio *anni* 1632. adfertur. Eiusdem eſt *Faſciculus Sanctorum Ord. Ciſtercienſis, Bruxell. a.* 1624. *in f.* et *Menologium Ciſtercienſe, Antwerp.* 1630. *ead. forma.* MOROTIVS, paullo ante productus, *Taurini a.* 1690. *in f.* diuulgauit *Ciſtercii reflore ſcentis chronologicam hiſtoriam*, cuius Pars prima reſtaurationes et leges; altera Abbates generales; tertia *Athenaeum Scriptorum* ſerie chronologica, ab a. 1595. vsque ad a. 1686; quarta faſtos pietatis continet. Inter praecipua huius argumenti Opera refertur CAROLI DE VISCH *Bibliotheca Scriptorum S. Ordinis Ciſtercienſis, elogiis plurimorum, maxime illuſtrium, adornata, Duaci a.* 1649. et ex altera editione, ab Auctore recognita ac locupletata, *Colon. Agripp. a.* 1656. *in* 4. quae quid comprehendat, BAVMGARTEN. *Vol. VIII. der Nachr. von merckwürd. Büchern p.* 72. *ſq.* adcurate docet. Sequutus eſt hunc AVGVSTIN. SARTORIVS in *Ciſtercio bis tertio, ſeu Hiſtoria elogiali Ordinis Ciſtercienſis, Pragae ann.* 1700. *in f.* Ideo autem Ciſtercienſum bis tertium adpellauit Volumen ſuum Auctor, quod annus 1698. bis ter ſaecularis exſtiterat Ordini. Integram eiusdem

dem hiſtoriam condidit, in titulos octo et viginti diuiſam, quorum *viceſimo p. 510. ſq.* deſcribit Grammaticos, Poetas, Oratores, Hiſtoricos, Philoſophos, Mathematicos, Aſtrologos, Medicos, Iuriſperitos, Doctores, cum primis theologos, Aſcetas, Profeſſores publicos, Viroſque doctos alios; quamquam hic e penu ditiſſima non niſi paucos ſe dare profiteatur, et plures noſſe cupientem ad Bibliothecam Viſchii remittat. Cf. *Acta Erud. Lat. a.* 1702. *p.* 240. Germanica libri verſio, *ibid. a.* 1708. *in 4.* publicata, exſtat in VAL. ERN. LOESCHERI *Bibliotheca, P. II. p. 57.*

§. XXVI.

Fratres mendicantes, quorum Ordo inſtitutus eſt, vt, aberrantibus a veteri diſciplina Benedictinis, damnum Religionis, quod ex abundantia opum poſſeſſionumque contigerat, remedio paupertatis reſarciretur, duos nacti ſunt patronos Dominicum quippe, a quo anno 1216. Dominicani, ſeu Praedicatores, orti, et Franciſcum de Paula, qui a. 1483. diſcipulos collegit, Fratrum Minorum nomine inſignitos. De vtriusque Ordinis Viris claris non exiguus exſtat Scriptorum numerus. Agamus primum de Dominicanis. LEANDER ALBERTVS *ſex libros de Viris illuſtribus Ordinis Praedicatorum Bonon. a.* 1517. *in f.* diuulgauit, auctoribus IOH. GARZONE, IOH. ANT. M. ANTON. et SEBAST. FLAMINIIS, FRANC. Caſtelionenſi, IOH. CAROLI, BARTHOL. MORTARIO, NICOLAO Brixiano, GEORGIO, Mediolanenſi, et NICOL. BAGRATORIO. Variorum igitur hic Vitae, a variis adcurate, ſtiloque non vituperando, expoſitae, occurrunt, quibus ipſe Albertus inſeruit, quas habuit in promtu. ANTONII DE LA CONCEPTION, vulgo Senenſis, *Bibliotheca Ordinis Fratrum Praedicatorum, Virorum inter illos do-*

ſtrina inſignium nomina, et eorum, quae ſcripto mandarunt, Opuſculorum titulos et argumenta complectens, Pariſ. a. 1585. in 8. lucem adſpexit. SERAPHINI RAZZI *Iſtoria degli huomini illuſtri coſi nelle prelature, come nelle dottrine del ordine degli Predicatori, Panormi a. 1605. in 4.* prodiit. Priorem editionem, *Luccae a.* 1596. *in 8.* exhibitam, recenſet GOETZIVS *Vol. III. der Merkwürdigk. der Königl. Bibliothec zu Dresden, p. 363.* adſeritque, non ieiunum eſſe librum, Scriptores Ordinis, in multas diuiſos claſſes, continentem. Acceſſit *eodem anno Venet. in 8.* AMBROS. GOZZEI *Catalogus Virorum ex familia Praedicatorum, in litteris inſignium.* IOH. MICH. PIO *delle vite degli Huomini illuſtri di S. Domenico* Partes II. conſcripſit, excuſas *Bononiae anno 1607. in fol.* Memoratam quoque inueni editionem *Ticini a.* 1613. aliamque *Bononiae a.* 1667. *ead. forma* curatam. ALPHONSI FERNANDEZ *Notitia Scriptorum Praedicatoriae familiae*, Adpendicis eſt loco *eiusdem Concertationi Praedicatoriae* caet. *Salmanticae a.* 1618. *in fol. p. 318. ſq.* ANTON. MALLETVS *Hiſtoire des SS. Papes, Cardinaux, Patriarches, Archevêques, Evêques, Docteurs, et autres hommes illuſtres, qui furent ſuperieurs ou religieux du Couvent de S. Jaques de l'Ordre des FF. Prêcheurs à Paris, Pariſiis a. 1634. et 1645. in 8. Vol. II.* edidit. Dominicanos, quos regnum Neapolitanum protulit, THEODOR. VALLE congeſſit in libro ſic inſcripto: *Breve Compendio degli più illuſtri Padri nella ſantitá della vita, dignità, uffici, e lettere, ch'ha prodotto la provincia del Regno di Napoli dell' Ord. de' Predicatori, Neapol. 1651. in 4.* Copioſa eſt AMBROSII DE ALTAMVRA *Bibliotheca Dominicana, ab Ordinis Conſtitutione, vsque ad a. 1600. Romae* 1677. *in f.* Multa tamen in Opere hoc perraro

raro arguuntur, v. g. antichroniſmi frequentes, nempe auctores centum annis ante, vel centum annis poſt quam vixerunt, et aliquando amplius poſiti: praeterea vnus et idem Scriptor in plures diuiſus ac multiplicatus, extranei etiam varii, tamquam legitimi, adoptati: denique in hiſtoria ſaepiſſime veri criterii modicum; vnde et Viris Ordinis ſapientiſſimis non arriſit, nec probatum fuit inſtitutum, quod effecit forſitan, vt alter Tomus, in quo de ſaeculi XVII. Scriptoribus egerat Altamura, typis impreſſus haud fuerit. Vid. QVETIF et ECHARDI *Scriptor. Ordinis Praedicator. Tom. II. p. 661.* Errores in Adpendice a *p. 427.* notati, tolli omnino debebant ante editionem, Auctore iam mortuo abſolutam, quod quia non eſt factum, difficilis moleſtusque eſt Operis vſus. Varia de eodem docte ſcripſit IOH. ERHARD. KAPPIVS in toto *Cap. II. Diſſert. de Indulgentiar. Quaeſtorib. ſaec. XV. et XVII. Lipſiae* 1720. Plurimorum curas in hoc argumento ſuperauit ANDR. ROVETTA, de cuius *Bibliotheca chronologica illuſtrium Virorum Prouinciae Lombardiae, S. Ordinis Praedicatorum* ſupra iam dictum §. X. EMAN. DE LIMA *Hagiologium Dominicanum, in quo Vitae Beatorum et Martyrum, aliarumque Venerabilium perſonarum, eius Ordinis, per omnes anni dies deſcribuntur, Vlyſippone a.* 1703. *a.* 1710. et *a.* 1712. Tomis IV. *in fol.* et lingua quidem Luſitana diuulgatum, non niſi ex *Actis Eruditor. Latin. a.* 1726. *p. 375.* innotuit mihi, neſcio autem, an et homines eruditione ſcriptisque clari hic occurrant. IACOBI QVETIFII, et IAC. ECHARDI, paullo ante laudatorum, *Scriptores Ordinis Praedicatorum recenſiti, notisque hiſtoricis et criticis illuſtrati, Pariſiis* prodierunt Tomis II. *in fol.* primo *a.* 1719. altero *a.* 1721. excuſo. Quetiſius octingentorum circiter Scriptorum Elogia finiuerat, quum *a.* 1698. morte

corriperetur. Echardus igitur ſchedis ab eo relictis, praeterque alia ſubſidia, GVILBERTI DE LA HAYE *Bibliotheca Belgo-Dominicana*, vſus fuit, manu adhuc ſcripta, tamque adcurata, vt fere totam in hoc Opus, mutato tantum ſtilo, tranſtulerit. Ipſe addidit varia, indefeſſo ſtudio, per multam annorum ſeriem, a ſe collecta. Atque hac ratione feliciter abſolutus eſt labor difficillimus, quo ſingulorum Vitae praeclareque geſta exponuntur, chronologia, ſeu tempus, quo quisque floruit, certo ſtatuitur, (quod non ſine ingenti moleſtia fieri potuit, quum antea ordine alphabetico Fratres ſuos in ſcenam produxiſſet,) fabulae exploduntur, ſcripta genuina, dubia, ſuppoſita expenduntur, recentiorum de iisdem iudicia vel probantur, vel emendantur, Codices manuſcripti, diuerſaeque editiones, cum locis, vbi ſuſceptae ſint, indicantur, Alumni Dominicani, quos alii rapuerunt, vindicantur, dubii autem et extranei, falſoque huic Ordini adſcripti, ad cuiusque ſaeculi finem reiiciuntur, ſuisue reſtituuntur. Tomus I. Dominicanos ſaeculorum XIII. XIV. et XV. exhibens recenſetur, calamo IOH. ERH. KAPPII, in *Act. Erud. Lat. anni* 1720. *p.* 153. *ſq.* qui et *p.* 441. *ſq.* ſingularem in hunc ipſum *Obſeruationem* inſeruit, vbi partim odium Auctorum in Proteſtantes, maxime Luthero addictos, partim errores geographicos ac litterarios notat, partim ſupplet ab iisdem aliquoties praetermiſſa. De Tomo autem II, qui Scriptores ab anno 1500. vsque ad annum noſtri ſaeculi viceſimum complectitur, idem differit in *Act. Erud. Lat. a.* 1722. *p.* 474. *ſq.* additque, ſub finem Operis, variis inſtructi Indicibus, acceſſiſſe *Sacrum Gynaeceum Dominicanum*, ſeu Ordinis huius Sorores, quae ab anno 1220. vsque ad a. 1720. ſcriptis inclaruerunt. In IOH. LIRONII *Singularitez hiſtoriques et litteraires*

res à Paris 1738. *in 12. Tomo III. p. 369. ſq.* reperiri etiam *Additions et Remarques ſur la Bibliotheque des Freres Prêcheurs*, docuit me *Catal. Biblioth. Bunav. Tomo I. Vol. 1. p. 617.* Ad eos Dominicanos, qui prae caeteris Ordinem ſuum nobilitarunt, reſpexit tantum ANTON. TOVRON. Idem ille *Pariſiis* ab *anno* 1743. vsque ad *a.* 1749. Tomos VI. *in 4.* ſplendide edidit, ita inſcriptos: *Hiſtoire des Hommes illuſtres de l' Ordre de Saint Dominique, c'eſt à dire des Papes, des Cardinaux, des Prélats éminens en Science et en Sainteté, des celebres Docteurs, et des autres grands perſonnages, qui ont le plus illuſtré cet Ordre, depuis la mort du S. Fondateur, jusqu'au Pontificat de Benôit XIII.* Hauſit Auctor ex fontibus optimis, tantoque mox plauſu doctiſſimi eius Commentarii excepti fuere, vt Hiſpanice etiam Italiceque redderentur. Vid. *die Leipz. gel. Zeit. a.* 1745. *p. 732.* et KRAFTII *neue theolog. Biblioth. Vol. I. p. 107.* Idem TOVRONIVS ſpeciatim exhibuit *La Vie de S. Thomas d' Aquin, de l'Ordre des Freres Prêcheurs, Docteur de l' Egliſe, avec un Expoſé de ſa doctrine, et de ſes Ouvrages, ibid. a.* 1737. *in 4.* hancque Vitam, de qua plura honorifica leguntur in *Supplement. ad Noua Acta Erud. Tomo VI. p. 385. ſq.* ſubſequuta eſt *ibid. eademque forma anno* 1739. *La Vie de S. Dominique de Guzman, avec l' Hiſtoire abregée des ſes premiers Diſciples.*

Pergendum nunc ad Scriptores de Fratribus Ordinis Minorum, ſeu Franciſci. Pertinent huc *Athenae Orthodoxorum Sodalitii Franciſcani, qui vel ſelecta eruditione, vel floridiore eloquentia, vel editis ſcriptis ſanctiſſimae Dei ſponſae, Romanae Eccleſiae, operam nauarunt*, auctore HENR. WILLOTO, *Leodii a.* 1598. et *Antwerp. a.* 1600. *in 8.* Succeſſit CAROL. DE AREMBERG. qui *Colon. Agripp. a.* 1640. et

1641. *in fol. Vol. II.* diuulgauit *Flores Seraphicos, ex amoenis Annalium hortis* ZACH. BOVERII *collectos, ſiue Icones, Vitas et geſta Virorum illuſtrium Ordinis Minorum S. Franciſci Capucinorum.* Recenſet Scriptor ille, illuſtriſſima ſtirpe ortus, eos homines, qui ab anno 1525. vsque ad a. 1612. in eodem Ordine miraculis et vitae ſanctimonia floruerunt. Icones elegantia commendat, totumque Opus adhibita diligentia. Recuſum eſt *Mediolani a.* 1648. Vid. CLEMENT *Biblioth. de livres dificiles à trouver, T. II. p.* 16. In *Catalogo libr.* FR. OTT. MENCKENII, *P. II. p.* 267. memoratur etiam editio *Pragenſis, annum* 1694. prae ſe ferens, cuius haud meminit laudatiſſimus CLEMENTIVS. Prodierunt deinde *Romae a.* 1650. *in fol.* LVCAE WADDINGI *Scriptores Ordinis Minorum, quibus acceſſit Syllabus eorum, qui ex eodem Ordine pro fide Chriſti fortiter occubuerunt.* Eſt hic liber quaſi octauum vltimumque Volumen *Annalium Ordinis Minorum,* qui ab eodem confecti Auctore *Lugduni, a.* 1635. *ſq.* lucem viderunt, quique ſtudio IOSEPHI MARIAE FONSECA AB EBORA ita ſunt aucti et emendati, vt nunc *Tomos XVIII. in fol.* cum Indice vniuerſali expleant. Adornata eſt noua haec et pretioſa editio *Romae anno* 1731. *ſq.* primoque Tomo praefixa WADDINGI *Vita,* quam FRANCISC. HAROLDVS compoſuit. Vid. *Acta Erud. Lat. a.* 1738. *p.* 193. *ſq.* et alibi paſſim. Supplementum Waddingianae, et incrementum nouae Franciſcanae Bibliothecae IOH. A DIVO ANTONIO ſuam vocat *Minorum Fratrum, origine, domicilioue diſcalceatorum atramento et ſanguine ſcriptorum Bibliothecam, Salmanticae a.* 1728. *in* 4. excuſam, at apud nos longe rariſſimam. Pauca de ea refert, et de Waddingi Opere, AVG. BEYERVS *in Memor. libr. rar. p.* 73. *ſq.* LIRONIVS etiam in *Singularitez hiſtor. et littér. l. c. p.* 358. *ſq.* inſeruit *Additions à la Bibliotheque des Freres Mineurs*

ineurs de LVC. WADDING. Amplos in hoc argu-
ento fructus adfert DIONYSII, Genuenſis, *Biblio-*
eca Scriptorum Ordinis Minorum S. Franciſci Capu-
orum, edita *Genuae* primum *a.* 1680. *in 4.* iterum-
ie, adcuratius ordinata, et vltra ducentorum Scri-
orum elucubrationibus locupletata, *a.* 1691. *in f.*
uod Volumen quum eſſet in ipſa Italia inuentu
fficillimum, nouam editionem, eamque longe
aeſtantiorem, BERNARDVS A BONONIA *Venetiis*
1747. *ead. forma* exhibuit. Vid. de hoc octogin-
circiter plagularum libro, qui nunc aliis huius
:neris palmam reddere dubiam poteſt, *die Leipz.*
l. Zeit. a. 1750. *p.* 867. et GOETZII *Merckwürd. der*
inigl. Bibliothec zu Dresd. Vol. III. p. 304. Errores
iosdam emendatos inuenies in *der fortgeſetzten*
mmlung von alten und neuen theolog. Sachen, anni
'47. *Symbola IV.* Laudatus quoque Goetzius *l. c.*
48. differit de IOH. FRANCHINI *Biblioſofia e Me-*
orie letterarie di Scrittori Franceſcani Conventuali,
'hanno ſcritto doppo l'anno 1585. *In Modena* 1693.
Quadringinta tantum exemplaria, ſumtu forſi-
n Auctoris, excuſa dicuntur. Trecenti autem
ctoque ac decem Fratres Minores hoc in Opere
roducuntur, Theologi plerumque ac Philoſophi,
ım Catalogo eorum, quae ab iisdem ſcripta fuere.
)rdo eſt alphabeticus ſecundum praenomina, quam
ero moleſtiam tollit Index cognominum. Dictio
ranchini confuſa nonnunquam et obſcura eſt: ni-
ilo tamen minus hoc tolerari facile poteſt, ſi con-
deraueris, eum paſſim Obſeruationes immiſcuiſſe
riticas, et emendationes errorum, quos alii admi-
:rant. Studio RENATI THVILLIER debetur *Dia-*
ium Patrum, Fratrum et Sororum Ordinis Minimo-
um Prouinciae Franciae, ſeu Pariſienſis, qui religioſe
bierunt ab a. 1506. *ad a.* 1700. *Pariſ.* 1709. *in 4.*
Iemoriae ſecundum dies, quibus mortui ſunt ſin-
 guli,

guli, diſpoſitae duos conſtituunt Tomos, quolibet ad ſex menſes adcommodato. Ingens hic eorum numerus, qui ſplendido nati loco aſperrimi Ordinis diſciplinam ſaeculi ſui deliciis praetulerunt, interque hos non pauci, meritis in rem litterariam conſpicui, reperiuntur. Varia de his memorabilia congeſſit Auctor, at ſtilo vſus eſt parum comto iucundoque. Vid. *Actor. Erud. Supplementa Tomo IV. Sect. 9. p. 428. ſq.* Addi denique debet laudati ſupra IOH. A DIVO ANTONIO *Bibliotheca vniuerſa Franciſcana, ſeu Alumnorum trium Ordinum S. Franciſci, qui ab Ordine Seraphico condito, vsque ad praeſentem diem, ſcripto aliquid conſignarunt, Encyclopaedia*, Willoti *Athenaeo et Syllabo* Waddingiano *locupletior: in tres diſtributa Tomos, adiectis neceſſariis Indicibus, ac materiarum Bibliotheca, Madriti a.* 1732. *et* 1733. *in fol.* Vol. III. Pauci tamen erunt in Germania, quorum oculis obuenerit tantae Opus raritatis.

§. XXVII.

Aliquot annis ante Ordinem Praedicatorum ortus eſt Carmelitanus, a monte Carmelo in Palaeſtina ſic vocatus, vbi Albertus, Patriarcha Hieroſolymitanus, Eremitas congregauit, praeſcripta iis viuendi ratione, cum S. Baſilii formula congruente. De eruditis huius Ordinis hominibus habemus IOH. TRITHEMII *de laudibus Ordinis Fratrum Carmelitarum libros II.* quorum alter illuſtres Viros recenſet. Exſtat Opuſculum cum in IOH. BAPT. MANTVANI *Operibus, Antwerp.* 1576. *in 8. Tomo IV. p. 244. ſq.* tum in *Paralipomenis* TRITHEMII, a IOH. BVSAEO *Mogunt. a.* 1605. *in 8.* editis. Hic ipſe liber ſecundus, qui ſolus huc pertinet, *Florentiae a.* 1593. ſeparatim quoque prodiit, hoc quidem titulo: *Carmelitana Bibliotheca, ſiue illuſtrium aliquot Carmelitanae*

anae Religionis Scriptorum, et eorum Operum, Catalo-ſ, auctus, recognitus, annotationibus illuſtratus, et or-ne alphabetico digeſtus a PETRO LVCIO, *in* 4. IOH. ARIA PENSA aperuit *Teatro degli Huomini illuſtri lla Famiglia Carmelitana di Mantoua*, *Mantuae a.* 18. *in* 4. MARC. ANT. ALEGRE in *Paradiſo Car-litici decoris*, vbi Virorum illuſtrium Elogia ex-bentur, *Lugd. a.* 1639. *in fol.* multa nullius fidei ripſit, ideoque iam LABBEVS *Bibl. Bibliothec. p.* 151. de *eo Opere*, inquit, *merito ſani omnes dicent* τὶ θησαυρὸ ἄνθρακες. DANIEL etiam A VIRGINE ARIA in *Vinea Carmeli*, *ſeu Hiſtoria Eliani Ordinis*) Elia enim Propheta inſtitutum hunc eſſe mniant, qua de re conf. *Acta Erud. Lat. a.* 1715. 429.) Parte VI. *de Viris illuſtribus* agit *Ordinis Car-litani.* Excuſum Opus *Antwerp. a.* 1662. *in* 4. De-que in *Catal. Bibl. Bunav. Tomo I. Vol.* 1. *p.* 615. ad-tur MARTIALIS A S. IOHANNE BAPTISTA *Bi-otheca Scriptorum vtriusque Congregationis et Sexus rmelitarum*, *Burdigalae a.* 1730. *in* 4. Laudant Au-ris inſtitutum, eundemque multos Scriptores, tea incognitos, ex tenebris eruiſſe, ac de vita orum librisque breuiter diſſeruiſſe, et ordine qui-m alphabetico, adfirmant *die Leipz. gel. Zeit. a.* 30. *p.* 885. Eaedem Ephemerides *anni* 1753. *p.* 609. mentionem iniiciunt *Bibliothecae Carmelitanae, tis criticis et Diſſertationibus illuſtratae*, quam pa-t COSMAS A ST. STEPHANO, antea COSMAS DE LLIERS dictus. Et excuſum omnino eſſe Opus *mis II. in fol. Aureliae a.* 1752. tertiumque adhuc lumen exſpectari poſſe, adſeritur in *France littér.* FORMEY *p.* 148.

De Scriptoribus e Societate Ieſu primus egit TR. RIBADENEIRA, cuius *Catalogus Scriptorum igionis Societatis Ieſu Antwerp. a.* 1608. *in* 8. luci expoſitus. Additis correctisque nonnullis, quae de

de Scriptoribus Gallicis minus recte Auctori innotuerant, recuſus fuit locupletior *Lugduni a.* 1609. iterumque *Antwerp. a.* 1613. *ead. forma*, cum inſigni acceſſione per ANDR. SCHOTTVM. Inſequuta eſt *ibid. a.* 1643. *in f.* alia editio, ſic inſcripta: *Bibliotheca Scriptorum Societatis Ieſu, poſt excuſum a. 1608. Catalogum P. Ribadeneirae nunc hoc nouo apparatu librorum, ad annum 1642. editorum, concinnata, et illuſtrium Virorum elogiis adornata.* Poſt hanc meliorem adhuc meditabatur ALEGAMBIVS, iamque multa collegerat, quae corrigendo amplificandoque Operi poſſent inſeruire. Sed morte intercedente ſpartam hanc reliquit NATHAN. SOTVELLO, qui ſchedis eius vſus eſt, *Romae*que *a.* 1676. *in fol.* publicauit nouam huius Bibliothecae editionem, recognitam productamque vsque ad annum 1675. Vid. hic omnino BAELIVS in *Dict. hiſtor. et crit.* v. Alegambe, vbi adcurata Operis hiſtoria exſtat, de quo et haec digna ſunt memoratu: *L'éxactitude d'Alegambe eſt ſans doute merveilleuſe; mais il ne laiſſe pas d'y avoir encore dans ſon livre quelques péchés d'omiſſion et de commiſſion. Il n'a pas toujours marqué la prémiere edition des livres; ce qui eſt un défaut important, et qui regne dans toutes les Compilations, qu'on a vues jusqu'ici. Perſonne ne s'eſt encore aviſé de publier un recueil éxact de toutes les editions, et de marquer ſoigneuſement la prémiere. Gesner et ſes Continuateurs ont eu là-deſſus une extrême négligence. Le Pere Sotvel, voulant éviter le détail où Alegambe deſcend quelquefois un peu trop, eſt tombé dans une trop grande ſéchereſſe. Il s'en faut bien, qu'il ne fût né pour ce travail autant qu'Alegambe. Les curieux, je parle même de ceux, qui l'excuſent ſur les Ordres, qu'il peut avoir reçus de ſes Supé-*

rieurs

urs par raport aux Ecrivains Anonymes ou Pſeudo-
nes, mettent en cela ſon Ouvrage fort au deſſous du
cedent, où l'on trouve la découverte de tant d'
ivains cachez. Add. *Bibliotb. Angloiſe Tom. XIII.*
rt. 2. p. 451. ſq. quo loco ita, et ex vero quidem,
nunciatur: *Le Catalogue, que* Sotvel *en a donné,*
ſt point parfait, et ce defaut eſt en géneral celui,
regne dans les Bibliothequaires de l'Ordre. Il s'en
t bien, que tout y ſoit dans l'exactitude, qu'on de-
it attendre d'une Societé ſi jalouſe de ſa gloire, et
ſe pique avec tant de hauteur d'exceller en tout.
adeneira, Alegambe *et* Sotvel *n'ont point à cet*
rd approché des Peres Quetif *et* Echard, *Auteurs*
la Bibliotheque des Dominicains caet. Hoc ipſo
culo auctiorem dicti Operis editionem parare
uiſſe PHILIPP. BONANNVM, docent nos *Memoi-*
de Trevoux m. Ian. et Febr. a. 1702. *p.* 100. Sed
ecit poſtea conſilium, aliisque negotii curam
ceſſit. Si recte intelligo verba in celeberrimi
RMEY *France littéraire p.* 151. IOH. LVDOV. COVR-
ıs iam parat Bibliothecam Scriptorum e Soc.
u, a FRANC. OVDINO antea coeptam. Ita enim
bitur *l. citato: Il a ſuccedé au P. Oudin dans le*
vail de la Bibliotheque des Ecrivains de la Compagnie
Ieſus. Nouum igitur Opus exſpectandum, prio-
us ſine dubio, in hac litterarum luce, anteferen-
m. Quae a PHIL. LABBEO exarata eſt *Bibliogra-*
a Patrum Societatis Ieſu in regno Franciae, anni
51, ea ſaltim libros eo anno ab ipſis editos re-
eſentat. Exiit *Pariſ. a.* 1662. *in* 4. Eundem la-
em ſuſcepit Anonymus, qui compoſuit *Biblio-*
que Jeſuitique, ou Catalogue des Ouvrages compo-
nouvellement par les Jeſuites, avec des notes ſur les
roits difficiles, (ibidem) 1716. *in* 8. Hic et locum
dicant ſibi *Imagines Praepoſitorum Generalium Soc.*
Ieſu

Ieſu, delineatae, et aereis formis expreſſae ab ARN. WE-STERHOVT, *addita perbreui vitae deſcriptione a* NIC. GALEOTTO, *Romae a.* 1748. *in fol. mai.* Tredecim tantum ſunt plagulae, quae XV. Virorum, qui praefuerunt huic Ordini, Icones elegantes complectuntur. Vitae paucis verbis Latine Italiceque acceſſerunt. Cf. *Leipz. gel. Zeit. a.* 1750. *p.* 170.

Atque hactenus de variorum Ordinum Monaſticorum Viris eruditis. Plures laudantur paſſim Scriptores, quos hic fruſtra quaeſiueris. Sed de aliis nondum eſt certum, eos typis eſſe impreſſos: de aliis defuerunt mihi neceſſaria ſubſidia: de aliis etiam, leuioris quippe momenti, conſulto tacere malui, quam Lectores ingenti onerare farragine. Praeſtantiores interim attuliſſe me credo, hique omnes propemodum raritatis erunt ſigno notandi. Generatim adhuc poteſt addi HIPPOL. HELYOT *Hiſtoire des Ordres Monaſtiques, religieux et militaires, à Paris* 1714. *ſq. in* 4. Voluminibus VIII. *cum fig. aen.* quam plurimis. Cuius pulchri Operis, in quo et Vitae occurrunt, Tomos quatuor priores ipſe Auctor edidit, caeteros, poſt eius obitum, ex ſchedis relictis adornaſſe dicitur Pater, LOVIS. Vid. IOECHERI *Gelehrten-Lexicon,* v. Helyot. Verſio Germanica *eadem forma Lipſiae a.* 1753. coepta eſt, nuperque abſoluta. In *Memoires de Trevoux anni* 1721. *m. Maio artic.* 4. et *m. Sept. art.* 7. exſtat ANTON. BECQVETI Supplementi nonnihil cum obſeruationibus criticis, hoc titulo: *Supplement et Remarques critiques ſur le 23 Chapitre du VI. Tome de l' Hiſtoire des Ordres Monaſtiques, où il eſt parlé de l' Ordre des Celeſtins.*

§. XXVIII.

Progrediamur nunc ad Biographos eorum, qui certas profeſſi ſunt ſcientias, vel artes. De Vitis quidem

quidem Scriptorum eccleſiaſticorum, inter antiquiores, primus hic merito locus datur HIERONYMO, qui nullum habens praecurſorem, niſi quod EVSEBIVS, vt ipſe ait, maximo ei adiumento fuit, quem et paſſim ſequitur, confecit *Catalogum Scriptorum eccleſiaſticorum*, ſeu *de Viris illuſtribus* librum, in quo tales Viros, a Chriſti patientis tempore, vsque ad finem fere ſaeculi IV. percenſuit. Exſtat hoc Opuſculum in omnibus monumentorum Hieronymianarum editionibus. Separatim prodiit cum notis variorum, et ipſius Editoris, ERN. SALOM. CYPRIANI, *Helmſt. a.* 1700. *in* 4. Adcuratiſſime autem id recuſum in IOH. ALB. FABRICII *Bibliotheca eccleſiaſtica*, cum Graeca SOPHRONII verſione, adiunctis praeterea caſtigationibus SVFFRIDI PETRI, et IOH. MARCIANAEI, nec non integris ERASMI, VICTORII, GRAVII, MIRAEI, TENTZELII et CYPRIANI adnotationibus. Poſt Hieronymum GENNADIVS, Presbyter Maſſilienſis, de *Scriptoribus eccleſiaſticis* egit, qui illius tempora ſubſequuta ſunt, paucisque quibusdam, Hieronymo aut antiquioribus, aut aequalibus, ſed ab eo praeteritis. Et hunc Auctorem CYPRIANVS *Ienae a.* 1703. *in* 4. luci expoſuit, eundemque cum variis contulit Codicibus manuſcriptis, ſimul notas cum diuerſorum, tum ſuas ſubiungens, praemittensque GVIL. ERN. TENTZELII *florum ſparſionem ad Hieronymi librum, ſupra adductum.* Continuauit Hieronymi Gennadiique Commentarios ISIDORVS, Hiſpalenſis, qui circa annum Chriſti IↃ CX. *de Scriptoribus eccleſiaſticis*, quorum tres ac triginta profert, agere ſtuduit, quibusdam etiam repetitis, quos priores iam memorauerant. Ei vero nouam Additionem, quatuor ac decem Scriptores continentem, parauit circa annum IↃ CLX. ILDEFONSVS, Epiſcopus Toletanus; quem ſequutus eſt ſaeculo circiter XII. HONORIVS, Auguſto-

guſtodunenſis Eccleſiae Presbyter, in *libris IV. de Luminaribus Eccleſiae*, vbi omnes, vt ipſe ait, Scriptores eccleſiaſticos a tempore Chriſti vsque ad ſuam aetatem nominatim expreſſit, quos ex Hieronymo, Gennadio, Iſidoro, Beda, et aliis, cognoſcere potuit. In prioribus tamen libris multa admiſcuit, quae apud eos, e quibus mutuatus eſt pleraque, non exſtant, etiam integra Elogia. Sic et SIGEBERTI, Gemblacenſis, eodem fere tempore ſcriptum libellum, poſtremum inter caetera eius, *de illuſtribus Viris eccleſiaſticis* centum et ſeptuaginta, habemus, in quo, vt *cap. vltimo* profitetur, Hieronymum et Gennadium imitatus eſt. Plerique apud illos non inueniuntur. Sigeberto ſucceſſit HENRICVS, Gandauenſis, qui in ſimilis argumenti libello Catalogum Virorum illuſtrium, a b. Hieronymo inchoatum, et a Sigeberto vsque ad ſui aeui tempora perductum, ad ſuum tempus vltra extendere adgreſſus eſt, quae ipſius verba ſunt *in Praefatione*. Peruenit vsque ad annum CIↃCCLXXX. Scriptoresque ſexaginta in medium protulit. Hi omnes, quos recenſuimus, ſaepius fuerunt editi. Primum illos coniunxit SVFFRIDVS PETRI *Coloniae a.* 1580. *in 8.* Idem fecit AVBERT. MIRAEVS in *Bibliotheca eccleſiaſtica*, *Antwerp.* 1639. *in f.* Vterque notas, poſterior Auctarium quoque Scriptorum IↃLIV. et Mantiſſam aliorum LV. adiecit. Nunc autem locupletiſſima eſt et elegantiſſima laudati ſupra FABRICII *Bibliotheca eccleſiaſtica*, *Hamburg. a.* 1718. *in fol.* diuulgata. Integrum is MIRAEI Opus, cuius Tomus II. *Antwerp. a.* 1649. acceſſit priori, non ſolum curauit recudendum, ſed e ſua etiam et aliorum penu varia adiecit, qua de re vid. *Acta Erud. Latina eodem anno p.* 444. *ſq.* Agmen inter antiquiores claudat IOHANNES TRITHEMIVS, ſaeculo XV. et initio ſequentis inclitus, cuius ſuperſunt

ſunt de *Scriptoribus eccleſiaſticis Collectanea.* Deſcripſit Trithemius, at breuiter plerumque, nongentos et ſeptuaginta homines eruditos, in quibus nonnulli politici occurrunt. Lapſus quidem non ſemel eſt et a veritate aberrauit, condonandum hoc tamen obſcuritati temporum, quibus vixit, et id ſpectandum potius, quod adſequutus eſt Auctor, quam id, quod, vndequaque tenebris circumfuſus, adſequi non potuit, iudicante ſic REIMMANNO in *Catalogo Biblioth. theolog. p. 84.* Prima libri editio, quae eſt rariſſima, videtur *Baſileenſis* eſſe *in folio, annum* 1494. prae ſe ferens, quo et *Moguntiae in 4.* alia eſt adornata. Recuſus deinde, additis nonnullorum ex recentioribus Vitis et nominibus, qui ſcriptis ſuis, aetate ſuperiori, clariores euaſerunt, *Pariſ. a.* 1512. *in* 4. Exſtat quoque in *Operibus* TRITHEMII, cura MARQV. FREHERI *in fol.* collectis, et in FABRICII *Biblioth. eccleſiaſt. p. 203. ſq.* vt caeteras taceam editiones. Cf. ad hunc §phum generatim IOH. ANDR. BOSII *Introd. in notit. Script. eccleſ. a* IOH. GEORG. WALCHIO *Ienae* 1723. *in 8.* diuulgata, *p. 54. ſq.* et *Catal. Bibl. Bunav. Tomo I. Vol. 1. p. 814. ſq.*

§. XXIX.

Ex recentioribus de Scriptoribus eccleſiaſticis egerunt complures. Primus eſt, qui huc referri debet, ANTON. POSSEVINVS in *Apparatu ſacro*, quod Opus *Venet. a.* 1603. *ſq. Tomis III.* iterumque *Colon. a.* 1608. *Tomis II. in fol.* prodiit. Optima haec poſtrema, nec tamen facile obuia, editio. Proteſtantium nulla hic eſt mentio iniecta; cauit auctor potius, ne palam fierent nomina eorundem, ſtudia et merita in rem litterariam. Laudantur interdum quoque ſcripta, quae nunquam luci fuerunt expoſita. Alii compilatorem illum dicunt nec

multae curae, nec iudicii. Et negari certe nequit, eum collecta ab Hieronymo, eiusque continuatoribus, Trithemio, Geſnero, Suffrido Petri, caet. ſuos in vſus tranſtuliſſe, erroresque admiſiſſe haud paucos. Condonandi ipſi tamen aliqui videntur, ſi aetatis, qua vixit, conditionem ſpectauerimus. ROBERTO BELLARMINO ſaltim non vno nomine, BOSII ex ſententia, *l. c. p. 38.* praeferri meretur. Subſequutus eſt dicti BELLARMINI de *Scriptoribus eccleſiaſticis* liber vnus, cum adiunctis Indicibus vndecim, et breui chronologia ab orbe condito, vsque ad a. 1612. Saepius eſt editus, primumque, quantum ſciam, *Romae anno* 1613. *in 4. Pariſ. ann.* 1617. *in 8.* adcurate admodum, ſtudio SIRMONDI, poſtremo *Bruxellis a.* 1719. *in 8.* prioribus editionibus, quarum dicuntur quaedam foede corruptae, emendatior, pluribusque Scriptoribus auctior, iuxta exemplar ab ipſo quondam Bellarmino recognitum. De naeuis libri vid. BOSIVS *l. c. p. 28. ſq.* Multa quippe ad chronologiam, hiſtoriam criticamque ſpectantia praetermiſit; multos Scriptores nobiles, aetate ſua iam notos, neglexit; eorum, quos memorauit, editiones meliores plerasque haud attulit; dubia ſubinde ac ſuppoſita ſcripta, vt gratum faceret Pontificiis, pro veris atque ſinceris habuit, atque rationibus etiam confirmare eniſus eſt; dogmata item Sectae ſuae, aliud velut agendo, interſeruit ac propugnauit. Cf. REIMMANNI *Catal. Biblioth. theologicae p. 111. et p. 123.* Poſtea PHILIPP. LABBEVS ſuis exire ſcriniis paſſus eſt *Diſſertationem philologicam et hiſtoricam de Scriptoribus eccleſiaſticis, quos attigit* BELLARMINVS, *Pariſ. a.* 1660. *in 8.* Tomis II. In Praefatione profitetur, ſe diligenter cauiſſe, ne quid repeteret ex iis, quae iam apud Bellarminum legi queant, nec indigeant caſtigatione, aut illuſtratione maiori: quae is vero praetermiſerit,

miſerit, ea ex ſuis aliorumque eruditorum Obſeruationibus non ſe neglexiſſe, eiusque et aliorum errata interdum correxiſſe: Graecorum Patrum editiones Graeco-Latinas, caeterorumque Scriptorum perfectiſſimas quasque ſolerter indagare ſtuduiſſe: ordinem ſe alphabeticum eſſe amplexum, inque Auctorum Elogiis ad nomen, cognomen, patriam, parentes, dignitatem, profeſſionem, annumque obitus ſtudioſe reſpexiſſe, eosque ſubiunxiſſe, qui de illis loquuti ſint, caet. Egregia promiſit, nec tamen bona ſemper fide, ſatisque plene, partibus ſuis functus eſt Labbeus, Proteſtantibus ſimul omnibus, quauis oblata occaſione, iniquiſſimus. Idem perſequi a Bellarmino incepta conſtituerat, quod vero non perfecit, ideoque id negotii ſuſcepit ANDR. SAVSSAY, cuius exſtat *inſignis libri de Scriptoribus eccleſiaſticis Cardinalis* Bellarmini *Continuatio, ab a.* 1500. *in quo deſinit, ad annum* 1600. *Tulli Leucorum a.* 1665. *et Coloniae a.* 1684. *in* 4. Et hic Proteſtantium nomina perpetuis tenebris eſſe circumfundenda credidit, vnde factum, vt eos tantum Scriptores hiſce Paralipomenis inſereret, qui eiusdem ſecum diſciplinae fuerunt. Hos omnes laudibus ad coelum vsque extollit, panegyriſtae ſimilior, quam hiſtorico. Scripta plerorumque non adcurate memorat. Nonnullos etiam a Bellarmino iam adlatos denuo adfert. Et quum haereticos vbique conſpuendos, eorumque ſedulo recenſenda ſcripta exiſtimat, qui eosdem lapidandos eſſe conclamarunt: in omnibus fere paginis de iis diſſerit, quos indignos memoria iudicauit. Conradi Gesneri tamen aliorumque plumis ita ſe veſtit, vt absque iis ſi fuiſſet, Aeſopica cornicula interdum exſtitiſſet pauperior. Vid. REIMMANN. *l. c. p.* 106. Praeter hunc habemus CASIMIRI OVDINI *Supplementum de Scriptoribus, vel ſcriptis, eccleſiaſticis,*

[redacted]

ſiaſticis, *a* BELLARMINO *omiſſis*, editum *Pariſ. ann.* 1686. *in 8.* Progreſſus eſt ad annum 1460. vel ad artem typographicam inuentam. Scriptores a Bellarmino adductos non penitus negligit, quin potius addit aliqua, vel emendat, idque non ſine cura et eruditione praeſtitit paſſim, conceſſo ipſi Regiae, aliarumque praeſtantiorum apud Gallos Bibliothecarum vſu. Interim plagiarium eum dicit GVIL. CAVE in *Hiſtor. litter. Scriptor. eccleſ. p. 25. edit. Genev. a.* 1694. vbi haec: *Caſimirus Oudin quae de Capreolo habet, ex Miraeo, (vti ipſe ferme Miraeus ex Sirmondo) ſuppreſſo Auctoris nomine ad verbum deſcripſit, de ſuo ne γρῦ quidem addito: ſed infinitus eſſem, ſi omnia notare vellem, quae ex aliis exſcribere ſolet nuperus hic compilator, vir alioqui ſatis candidus.* Et *p. 303.* Labbei mentionem iniiciens, qui de Leontio egerat, *a quo*, ait, *vt hoc etiam obiter moneam, integrum, idque bene longum, quod de hoc Scriptore habet, caput deſumſit, vt alia ſaepe ſolet, Caſimirus Oudin, nec citato Auctore, nec verbulo fere addito. Verum ſi hoc non ſit libros exſcribere potius, quam ſcribere, et plagio plane intolerando alienis plumis ſe totum ornare, iudicet totus eruditorum chorus.* PETRI HALLOIX *illuſtrium Eccleſiae Orientalis Scriptorum, qui ſanctitate iuxta et eruditione primo et ſecundo Chriſti ſaeculo floruerunt, Vitae et documenta Duaci a.* 1633. *in fol.* prodierunt, accedente Tomo II. *a.* 1636. quod Opus rarius factum non inter optimae notae libros numeratur ab eruditis. Magna quoque de Scriptoribus eccleſiaſticis olim AVGVSTVS VARENIVS, Theologus Roſtochienſis, meditabatur. Inceperat quippe *Rationarium theologicum de Scriptoribus eccleſiaſticis*, cuius ſaeculum primum *Roſtoch. a.* 1669. ſaeculum alterum 1673. ſaeculum

[redacted]

culum tertium 1683. *in 4.* lucem adſpexit. Anno ſequenti Vir doctus vitam cum morte commutauit, quod, vel huius inſtituti cauſſa, maxime dolendum. Saeculum I. et II. poſſedit ſaltim REIMMANNVS, vti patet ex eius *Biblioth. theologica p. 110.* quo loco ſic diſſerit: *Opus imperfectum reliquit Auctor. Sed ita reliquit, vt Apelles Coae Veneris caput, et ſumma pectoris, cuius pulchritudo reliqui corporis imitandi ſpem poſteris abſtulit. Sane ſi, qua coepit, dexteritate totum Rationarium perfeciſſet Varenius, tantam iis, qui poſt eum hoc argumentum ſuſceperunt, inſpiraſſet formidinem, quantum, qui antea in eo deſudarunt, incuſſit pudorem.* Referendus huc porro IOH. GODOFR. OLEARII *Abacus Patrum et Scriptorum eccleſiaſticorum alphabeticus, Ienae* 1673. *in 8.* Supplementum hunc eſſe librum voluit *Patrologiae*, a IOH. GERHARDO non eo quidem animo relictae, vt excuderetur. Multa certe protulit Olearius, quae ſunt erudita, fuſior ſit licet in notandis diuerſis editionibus, quam deſcribendis Vitis Doctorum Eccleſiae, qui a prima eiusdem origine, vsque ad Lutheri tempora, floruerunt. Quum deinde huius editionis nulla ſupereſſent exemplaria, poſſetque ingens fieri libro acceſſio, nouam parauit, eamque longe auctiorem et emendatiorem, editionem filius, IOH. GOTTLIEB OLEARIVS, poſtea Ictus in Academia Regiomontana. Diuulgata eſt *Ienae anno* 1711. *in 4. Tomis II. Bibliothecae eccleſiaſticorum Scriptorum* titulo inſignita. *Recte de hoc Opere iudicat, quicunque id recenſuit in *Memoires de Trevoux m. Oct. a.* 1712. *p.* 1824. En! ipſa verba: *Ce n'eſt qu' un Catalogue de tous les Auteurs eccleſiaſtiques, qui ont écrit jusq' à l'année mil cinq cens quarante quatre, où l'on apprend le tems, au quel chacun d'eux a vécu, ſa patrie, ſa profeſſion, ſes écrits, les meilleures editions qu'on en ait, et les livres, qu'il faut conſulter,*

pour en apprendre davantage. En un mot, c'eſt un abregé clair, exact, et judicieux des Ouvrages des Peres Labbe *et* Poſſevin, *de Mr.* Cave, *de Mr.* Dupin, *de Meſſieurs* Oudin *et* Wharton. Cf. *Acta Erud. Latina a.* 1711. *p. 419. ſq.* Apud Anglos eidem argumento illuſtrando ſtrenue intendit animum GVIL. CAVE, iam laudatus. In lucem is emiſerat, LABBEI *Diſſertatione*, quae ſupra eſt producta, adiutus, *Londini a.* 1674. *in fol. Tabulas, quibus Doctores et Scriptores eccleſiaſtici, eorumque patria, ordo, aetas et obitus* ab anno Epochae Chriſtianorum primo, ad a. 1519, exhibentur in Synopſi. Recuſae hae ſtatim, cura RVD. CAPELLI, *Hamb. a.* 1676. *ead. forma.* Inſtantibus poſtea amicis, vt de Scriptoribus eccleſiaſticis adcuratius aliquid commentaretur, ſuppletisque, in aliorum hac de re libris quae deeſſe videbantur, Opus conderet, quod communi ſtudioſorum inſeruire poſſet emolumento, manus tandem dedit Caueus, et conquiſitis vndique ſubſidiis, fundamentum Voluminis maioris iecit. Varia interim impedimenta ipſi obſtitere. Ne tamen egiſſe nihil diceretur, exhibuit *Lond. a.* 1685. *in 8. Chartophylacem eccleſiaſticum,* in quo prope MD. Scriptores eccleſiaſtici, tam minores, quam maiores, tum catholici, tum haeretici, eorumque patria, ordo, ſecta, munera, aetas, interitus, editiones Operum praeſtantiores, Opuſcula, quin et ipſa fragmenta, breuiter indicantur, Scriptores dubii a certis, ſuppoſititii a genuinis, non exſtantes a ſuperſtitibus, diſtinguuntur, a Chriſto nato vsque ad annum 1517. Accedunt Scriptores gentiles, Chriſtianae religionis oppugnatores, et breuis cuiusuis ſaeculi conſpectus. Commentarii loco in Tabulas Scriptorum eccleſiaſticorum is eſſe liber poteſt, vbi ſexcenti errores, ſiue amanuenſis, ſiue typophetae, culpae tribuendi, qui in eas Tabulas irrepſerant, emendati fuerunt.

Naeui

[redacted]

Naeui tamen adhuc varii relicti. Vix editus erat hicce Chartophylax, quum *Paralipomena* ad eundem pararet PAVL. COLOMESIVS. Excuſa haec ſunt *ibid. a.* 1686. *in 8.* et recenſentur in *Act. Erud. Lat. a.* 1686. *p.* 551. *ſq.* Typis repetita fuere, vna cum ipſo Chartophylace, *Lipſ. a.* 1687. *in 8.* iterumque ſeparatim et auctiora *Lond. a.* 1687. *eadem forma.* Adiecta inueniuntur quoque, denuo emendata et locupletata, eiusdem *Obſeruationibus ſacris*, *ibidem a.* 1689. *in 12.* recuſis, itemque *Fabricianae Collectioni* Operum Colomeſianorum, *Hamburg. a.* 1709. *in 4.* adornatae. Eruditus CAVEI labor aeſtimabatur ab omnibus, ſed quum de nimia eius breuitate conquererentur plerique, ipſumque Auctorem, vt ampliori Operi manum admoueret, incitarent, ſequebatur *Londini a.* 1688. *in f. Scriptorum eccleſiaſticorum Hiſtoria litteraria, a Chriſto nato vsque ad ſaeculum XIV.* quod ipſi terminum conſtituit grauiſſimo tunc morbo adflicto. Quare, de vita pene deſperans, in partes vocauit HENRICVM WHARTONVM, vt eadem, qua Caueus coeperat, methodo reliqua abſolueret. Is igitur, qui in prioribus iam ſaeculis Scriptorum loca inueſtigando, editiones conferendo, Opuſcula quaedam Graeca vertendo, aliisque modis Auctorem ſubleuauerat, Adpendicem addidit, in qua Scriptores recenſentur ab anno 1301. vsque ad a. 1517. iuxta ordinem et fundamenta, in Chartophylace poſita. Succeſſit *ibidem a.* 1698. Caueani Operis *Pars altera*, in qua ipſe plusquam ſexcentos Scriptores nouos, editos, manu adhuc exaratos, deperditosue memorauit, prioribus multa adiecit, breuiter aut obſcure dicta illuſtrauit, recteque adſerta vindicauit. Duo poſtrema ſaecula recognoſcere et augere decreuerat Whartonus; at eo in aetatis flore viuis erepto, hanc in ſe prouinciam ſuſcepit ROBERT GERIVS,

qui praeterquam, quod non exiguum Scriptorum numerum, a Whartono neglectum, obſeruarit, in eo cum primis fuit adſiduus, vt illius aetatis monumenta nondum edita, quae paſſim in Bibliothecis deliteſcunt, quantum quidem licuit, indicaret. Denique Caueus tres ſubtexuit Diſſertationes ſingulares, quarum prior *de Scriptoribus eccleſiaſticis incertae aetatis*, altera *de libris et officiis eccleſiaſticis Graecorum*, tertia DE EVSEBII *Caeſarienſis Arianiſmo, aduerſus* IOH. CLERICVM, agit. Recuſum eſt, ſed admodum vitioſe, elegans vtiliſſimumque Opus *Geneuae* a. 1694. et *a.* 1699, quo Pars altera prodiit, *in fol.* Denuo id factum *ibid. a.* 1705. et 1720. quae poſtrema exemplaria et magis nitida ſunt et adcurata. Optima vero nunc, et a Caueo ipſomet ante obitum inſigniter emendata atque aucta, editio eſt *Oxonienſis*, cuius Volumen I. *a.* 1740. Vol. II. *a.* 1743. *in f.* exiit. Qui eiusdem ſuſtinuit curam, in Obſeruationibus cuilibet folio adiectis, praecipueque tribuendis induſtriae THOMAE TENISONI, Archiepiſcopi Cantuarienſis, varias Scriptorum eccleſiaſticorum editiones notauit, cum antiquiores, a Caueo praetermiſſas, tum nouiſſimas, quae demum poſt eius mortem acceſſerunt. Operam etiam dedit, ne Lectores ignorarent eos Scriptores, qui Auctoris in huius argumenti pertractatione ſequuti ſunt veſtigia. Oxonienſis autem editio quum rarius poſſit in Germania comparari, laudando conſilio *Baſil. a.* 1741. noua eſt adornata, quae commendatur in *den Leipz. gel. Zeit. a.* 1746. *p.* 331. *ſq.* Hiſtoriam praeclariſſimi Operis ipſe Auctor expoſuit in doctiſſimis *Prolegomenis*, quae legi omnino debent. Caeterum conf. de eodem *Acta Erud. Lat. a.* 1690. *p.* 76. et *a.* 1699. *p.* 153. *ſq.* TENTZELII *monatl. Vnterred. a.* 1690. *p.* 948. *ſq.* itemque *die neueſte Hiſtorie der theologiſch. Gelehrſamkeit,*

quod

quod Diarium IOH. FRID. COTTA *Tubing. a.* 1721. *in 8.* inceperat, *m. Febr. art. 1.* Add. RICH. SIMONII *Bibliotheque critique, Tomo I. cap. 17.* vbi Obſeruationes ad CAVEI Opus de primis Patrum editionibus exſtant: nec non THOMAE ITTIGII *Sched. de Auctoribus, qui de Scriptor. eccleſ. egerunt, Lipſ. a.* 1711. *in 8.* poſt mortem Auctoris publicatum, *§. X. p.* 27. *ſq.* quo loco errores Cauei varii, nec ii ſane leues, ſunt notati, vt intelligitur ex *Nouis Miſcell. Lipſ. Menckenianis, Vol. I. p.* 352. Id certum vtique, nimiam eius erga Patres reuerentiam, neglectumque Chronologiae ordinem, facile in oculos incurrere peritorum.

§. XXX.

Huc pertinet porro LVDOV. ELLIES DV PIN *Nouvelle Bibliotheque des Auteurs eccleſiaſtiques, contenant l' hiſtoire de leur Vie, le Catalogue, la Critique et la Chronologie de leurs Ouvrages, le Sommaire de ce, qu'ils contiennent, un jugement ſur leur ſtile et ſur leur doctrine, et le denombrement de differentes editions de leurs Oeuvres.* Initium Operis factum *Pariſ. a.* 1686. quo Tomus I. trium priorum ſaeculorum Scriptores exhibens *in 8.* prodiit. Recuſus eſt *ibid. a.* 1688. iterumque *anno* 1698. *ead. forma, Partibus II.* Sequebantur Tom. II. *anno* 1687. denuo editus *anno* 1688. *Partibus II.* et 1702. èmendatior et auctior *Part. III.* quae Scriptores ſaeculi quarti continent; Tomus III. de quinti ſaeculi Scriptoribus *a.* 1688. *Partibus II.* et ex edit. altera 1690. et 1702. *Partibus IV;* Tomus IV. de Scriptoribus ſaeculi ſexti *a.* 1690; Tomus V. de Scriptoribus ſaeculi ſeptimi et octaui *a.* 1691. vtroque deinde ſed ſine vlla mutatione recuſo. Hoc ipſo autem tempore tam Romae, quam Pariſiis, grauiſſimae mouebantur

tur Auctori controuerſiae, nec ipſi tantum interdicebatur continuatio, ſuppreſſis Tomis iam editis, ſed ad ea etiam omnia publice recantanda adigebatur, quae iuſto liberius contra Pontificiorum dogmata eundem ſcripſiſſe, aduerſarii contendebant. Cf. *Ordonnance de l' Archevêque de Paris pour condemnation d'un livre, intitulé* Nouvelle Bibl. des Auteurs eccleſiaſtiques *par* ELLIES DV PIN, *à Paris* 1693. *in 4.* et in RICH. SIMON *Critique de la Bibl. des Aut. eccleſ. Tomo II. p. 515. ſq.* item in PFAFFII *Introd. in Hiſtor. Theolog. litter. P. III. p. 239. ſq.* Interruptum ſic erat Opus per triennii fere ſpatium: deinde vero hac ei conditione permittebatur, vt adderet reliqua, ſi titulum ac methodum in poſterum immutaret. Succedebat igitur *a.* 1694. *Hiſtoire des controverſes et des matières eccleſiaſtiques, traitées dans le neuviéme ſiécle;* qui Tomus, ordine VI, iterum exiit *a.* 1698. Hunc excepit *Hiſtoire des controverſes* caet. *du 10. 11. et 12. ſiécle, ibid. a.* 1696. ſaeculumque poſtremum in *duas* eſt *Partes* diuiſum. *Annus* 1698. protulit *Hiſtoire des controverſes du 13. 14. et 15. ſiécle.* Et hîc ſaeculo cuiuis Tomus eſt ſingularis deſtinatus, quintum autem ac decimum *Partibus duabus* continetur. Tum Auctor *a.* 1701. *ſq.* luci expoſuit *Partibus quinque Hiſtoire de l' Egliſe et des Auteurs eccleſiaſtiques du 16. ſiécle*, annoque 1708. *Partibus ſeptem Bibliotheque des Auteurs eccleſiaſtiques du 17. ſiécle.* Vſus eſt denuo antiqua Operis inſcriptione, nomen autem ſuum reticuit. Magna horum Voluminum pars leui labore compoſita fuit. Auctor quippe repetiit modo eas librorum recenſiones, de quibus agit, ex Diario Pariſienſi, *Journal des Savans*, quarum plerasque ipſius deberi calamo conſtat. Accedebat *a.* 1714. non ſolum *Hiſtoire eccleſiaſtique du 17. ſiécle Partibus quatuor*, verum etiam *a.* 1711. *Supplement contenant les principaux points*

s de l'Hiſtoire eccléſiaſtique des 4. 5. 6. 7. et 8. s, avec une table chronologique. In hac Adpen- eadem ratione, vt in editione tertia Tomi I. ım, ſucceſſiones Epiſcoporum, qui maioribus fuerunt Eccleſiis, hiſtoriaque perſequutionum, eſium, et controuerſiarum, propter diuerſa nata ortarum, continuantur. Tum prodiit *eod. Partibus II. Bibliotheque des Auteurs eccleſiaſti- du 18. ſiécle, depuis* 1700. *jusqu'en* 1710. in quibus en admodum properauit, nihilque dixit de Au- bus. His addi debet *Diſcours préliminaire ſur ien et le nouveau Teſtament, à Paris* 1699. *Parti- tribus*, (cuius libri, nunc ſeparati multumque ıcti, Sciagraphiam priori iam editioni Tomi I. iothecae eccleſiaſticae inſeruerat Auctor:) nec *Table univerſelle des Auteurs eccleſiaſtiques ibid. .. Partibus V.* quae vero Tabula maxime eſt im- ecta, et pleniſſima vbique errorum. In *Lettres Mr.* BAYLE *Tom. III. p.* 1075. *edit. Amſt. a.* 1729. ıtur *un Abregé de toute cette Bibliotheque.* Ex ionario Gallico, *La France littéraire* inſignito, *3. edit. Berolin.* intellexi, ILDEPHONSVM CA- LINOT confeciſſe *Tables de la Bibliotheque de* DVPIN, *Voluminibus IV. in 4;* qui Indices vt lucem videant, plurimi optabunt. Omnia ., quae ductu NICERONII *Parte II. p.* 243. *ſq. Germ.* recenſuimus, complectuntur *Volumina m et quadraginta*, quae rarius integra conſpi- tur in Bibliothecis. Quaedam etiam nouiſſi- Pariſiis recuſa fuerunt, poſt euulgatum Cata- m Niceronianum, prout indicatur in IEAN VLME *Catalogue d'une belle Collection de Livres et tampes, à Berlin* 1755. *in 8. p.* 206. Ibidem nu- antur Volumina nouem et quadraginta, quo- n Tabula vniuerſalis, paullo ante adducta, em dicitur Partes explere. Frequentior eſt editio

edito Belgica, Huguetanorum ſumtu repetita *Tomis XIX. in* 4. qui diuerſa prae ſe loca ferunt. Adſcriptum eſt ſcilicet Tomis I. II. ac III. *à Paris chez André Pralard* 1690; Tomo IV. et V. *à Mons aux depens de Huguetan* 1691; Tom. VI. *à Mons* 1692; Tomo VII. *à Paris* 1696; Tomo VIII. et IX. *à Paris* 1697; Tomo X. XI. et XII. *à Paris* 1700; Tomo XIII. et XIV. *à Mons chez George Gallet* 1703; Tomo XV. et XVI. *à Amſterd. chez Pierre Humbert* 1710; Tomo XVII. et XVIII. *à Amſt.* 1711; Tomo XIX. *à Amſt.* 1715. Si addere quoque placeat, *Diſſertat. préliminaire, ou Prolegomenes ſur la Bible, pour ſervir de Supplement à la Bibliotheque des Auteurs eccleſiaſtiques*, qui liber *a.* 1701. adiecto *Lutetiae* nomine *in* 4. Tomis II. recuſus eſt, habebis generatim Tomos XXI. Belgicam autem editionem poſtponit primae NICERONIVS *l. c. p. m.* 248. et ideo quidem, quod maxima eius pars priora exhibeat exemplaria Pariſienſia, non ea, quae interiectis aliquot annis emendatiora et auctiora prodierunt. Sed contradicit Barnabitae BAVMGARTENIVS in *den Nachr. von merckwürd. Büch. Vol. VIII. p.* 365. omnesque Tomos Belgicos, a ſeptimo vsque ad vltimum, ipſius Auctoris ſtudio nouum ornamentum accepiſſe, contendit. Tres priores huius Bibliothecae Tomos, Latine redditos, Huguetani *Colon. Agrippinae*, ſeu potius *Amſtael. a.* 1692. et 1693. *in* 4. ediderunt. Fruſtra deinde reliqui ſunt exſpectati. Forte translatio non vbique adcurata numerum emtorum deminuit. Tantopere placuit Opus Anglis etiam, vt illud, ſua expreſſum lingua manu GVIL. WOTTONI, *Londini a.* 1693. *ſq.* diuulgarent, cuius editionis *Vol. VI. in fol.* memorata legi. Cf. *Ausführlicher Bericht von neuen Büchern, Parte VI. p.* 538. Nouum laborem, quo continuare priorem volebat, paullo ante mortem adgreſſus eſt DV PINIVS. Inſcribi-

ribitur ille *Bibliotheque des Auteurs ſeparez de la* *mmunion de l' Egliſe Romaine du XVI. et du XVII.* *ècle.* Tomus I. *a.* 1718. T. II. *a.* 1719. *Pariſ. in* *mai.* et alter quidem eo iam viuis erepto lucem ſpexit. Recenſentur in hac Bibliotheca, ſed non ıe multis erroribus, ii Scriptores eccleſiaſtici, qui Pontificiorum ſacris alieni fuere. Singula etiam : Wittenio et reliquis noſtrorum Theologorum ographis hauſta eſſe, nominibus Auctorum ſilen- ɔ transmiſſis, teſtatur STRVBBERGIVS in *Diſcur-* *praeliminari*, *Indici Theologor. Lutheranor. chrono-* *gico* praefixo, *p.* 7. *nota d*). Cf. hic omnino *l' Eu-* *ve ſavante a.* 1718. *m. Aug.* itemque *Acta Erud. Lat.* 1719. *p.* 395. et *a.* 1720. *p.* 540. quibus locis de ıeuis eiusdem copioſius diſſeritur. Quod vero Bibliothecam eccleſiaſticam attinet, negari cer- nequit, multum in ea induſtriae adparere. Ex- ɔnit enim Auctor non ſolum vitam Scriptorum ıgulorum, librosque ad rem theologicam ſpe- antes et eorum argumenta, verum etiam nonnul- s libros fere in compendium redigit, addito iu- cio libero, nec aliunde arceſſito. Multa tamen eſſe deſideranda, docent Viri harum rerum ſatis riti. Vt enim taceam, DV PINIVM in Tomis ɔſterioribus de ſcriptis fuſe admodum et plerum- ıe diligenter, de Auctorum contra Vitis negli- ntius agere, non pauca etiam omiſit in Catalogo perum cum ſuperſtitum, tum perditorum: analy- s eorum paſſim breues nimis dedit et properatas: iudiciis de primis Eccleſiae Patribus moderatio- s et verecundiae terminos egreſſus eſt, et falſa ɔn nunquam iis adfinxit: in Chronologia minus actus deprehenditur: in characteribus Scripto- m eccleſiaſticorum conſignandis, et quaſi imagi- bus delineandis, aberrat ſaepiſſime, easque nunc lchriores, nunc inquinatiores, quam par erat, exhibet:

exhibet: in recenſendis editionibus, et iudicio de praeſtantia illarum, haud raro fallitur. Verum Opere in longo fas eſt obrepere ſomnum, maxime ſi ſtudium Hiſtoriae litterariae ſpectaueris, vbi nihil facilius, quam labi. Carum nihilominus manebit Auctoris nomen apud poſteritatem, quae tribuet vtique imbecillitati humanae obuia DV PINII peccata. Propoſui haec ex CEILLIERII *Praefat. Tomo I. Hiſtoriae generalis Auctor. ſacrorum et eccleſ.* praefixa. Is et alia, minus omnino probanda, addidit, de quibus ſummatim vid. *Supplem. ad Noua Acta Erud. Tomo I. p. 542. ſq.* Inter eos, qui data opera, et libris ſingularibus, adgreſſi ſunt Bibliothecam eccleſiaſticam, nominari debet MATTHAEVS PETITDIDIER, qui conſcripſit *Remarques ſur la Bibliotheque des Auteurs eccleſiaſtiques de Mr.* DV PIN. Tomi ſunt III. *in 8. mai.* quorum prior *anno* 1691. alter *a.* 1692. tertius *a.* 1696. *Pariſ.* prodiit. Examinauit hic tres priores Operis du Piniani Tomos; at quum in rebus leuiſſimis multus ſit, ipſe caligans in ſole, luculenter id oſtendente DV PINIO in reſponſione *Tomo V.* adiuncta, ſucceſſu caruit plauſuque publico inſtitutum. Idem egit RICHARD. SIMON in *Critique de la Bibliotheque des Auteurs eccleſiaſtiques, et des Prolegomenes de la Bible, publiez par Mr.* DV PIN. Diu poſt mortem Simonii, *anno* nimirum 1730. *Pariſ. Tomis IV. in 8. mai.* Cenſura haec, iuſto acerbior, eſt typis excuſa. Tomi duo priores Bibliothecam eccleſiaſticam, reliqui Prolegomena ſuper ſacro Codice oppugnant. Non pauca DV PINIO exprobrantur, vix excuſanda: debebat tamen aduerſarius rationes cum ipſo probe conferre, ac, ne in eandem incideret foueam, proſpicere, quod quam parum ei curae fuerit, paſſim in adiectis Obſeruationibus Editor indicauit. Interim liber praeſtantior eſt quandoque illo, quem ex offi-

cina

[redacted]

ſua emiſerat Petitdidierius. Cf. BAVMGAR-
II *Nachricht von merckwürdigen Büchern, Vol.*
'. *p.* 372. *ſq.* Ante quinque fere luſtra CLAVD.
R. GOVIETVS ad continuandum Opus Pinia-
ı animum adpulit. Auctor enim eius in dua-
Partibus, quibus filum ſuum ab anno 1700. vs-
ad a. 1710. deduxerat, nihil differuit de Scri-
'um vita, generatimque, ſi dicendum quod res
ita ſunt hae Partes comparatae, vt non difficul-
ıdpareat, vltimas fuiſſe easdem, a feſtinabun-
conſcriptas, adfectasque magis, quam perfe-
. Condere itaque coepit Gouietus *Bibliotheque*
Auteurs eccleſiaſtiques du XVIII. Siécle, pour ſer-
de continuation à celle de Mr. DV PIN. Lucem
:re Tomi II. *Pariſ. a.* 1736. *in* 8. Primordium
it Auctor ab ipſo du Pinio, eiusdemque ſcriptis,
leinde Supplementa ſua attulit, paſſim tamen
delectu. Non alios recenſet quoque, Piniano
nplo, quam Pontificios. Plures Tomi, quan-
ı ego quidem ſciam, non ſucceſſerunt. Denuo
è nos vocat OVDINVS, ſupra memoratus. Eo
ı is tempore, quo Supplementum Bellarmini
iebatur, varia de Scriptoribus eccleſiaſticis
ediaſmata colligebat ex Codicibus praeſertim
ıu exaratis, qui in Pariſienſibus latent Biblio-
:is, deſcripta, eo quidem conſilio, vt Commen-
os diffuſiores, atque ſingula illorum Opuſcula,
excuſa, vel nondum edita, diſcutientes ad artis
icae regulas, adgrederetur. Has deinde ſche-
, Gallia relicta, Lugduni Batauorum, iuxta chro-
ɔgicum ordinem, diſpoſuit, eoque labore vigin-
nplius annos conſumſit, quotidie, occaſione ob-
, congerens, quae pertinere ad inſtitutum vi-
antur. Abſolutum Opus anno 1712. oſtendit
ıR. DVMONTIO, dum Eccleſiae Gallicae apud
ienſes miniſtro, eumque rogauit abeuntem, vt,

ſi ad

ſi ad penates ſuos eſſet reuerſus, ipſum de Codicibus duobus manuſcriptis certiorem faceret, quos lecto Catalogo Codicum Lipſienſium dignos animaduerſione arbitrabatur. Dumontius poſtea commendauit hos Commentarios Gleditſchio et Weidmanno, bibliopolis, quos mox ad editionem ſuſcipiendam faciles propenſosque inuenit. Toto igitur negotio cum Auctore expedito, at eo iam e vita ſublato, prodiit *Lipſiae a.* 1722. Tomis III. *in f.* CASIMIRI OVDINI *Commentarius de Scriptoribus Eccleſiae antiquis, illorumque ſcriptis, tam impreſſis, quam manuſcriptis, adhuc exſtantibus in celebrioribus Europae Bibliothecis, a* BELLARMINO, POSSEVINO, LABBEO, CAVEO, DV PIN, *et aliis, omiſſis, ad a.* 1460. *vel ad artem typographicam inuentam, cum multis diſſertationibus, in quibus inſigniorum Eccleſiae Auctorum Opuſcula, atque alia argumenta notabiliora, adcurate et prolixe examinantur.* Cf. *Noua litt. Krauſiana a.* 1718. *p.* 17. *ſq.* Vere hoc Opus eſt Commentarius in Supplementum Bellarmini, quo copioſius ea perſequitur, quae antea paucis tantum verbis tetigerat Oudinus. Complura ergo de ortu, patria, gente, ingenio, viuendi ratione, muneribus, fatis, morte ſcriptisque Auctorum eccleſiaſticorum diſſeruit. Ampliſſima recenſio exſtat in *Actis Erud. Germanicis, Vol. VII. P.* 79. *p.* 455. *ſq.* recte autem *p.* 477. adſeritur, non eſſe haec Volumina ſtupendi laboris ac doctrinae; mininam eorum partem ingenio Oudini deberi; pleraque potius ex aliorum deſumta libris fuiſſe; interim Collectanea haec, non ſine iudicio redacta in ordinem, vtilitate haud deſtitui. Add. REIMMANNI *Catal. Bibliotb. ſuae, T. I. p.* 88. vbi, poſt laudem eorum, quae digna ſunt notatu, ita pergit: *Quaedam oppido falſa. Et plurima ab aliis ita mutuo accepta, vt, quod de Supplemento olim Guil. Caue, idem decernendum vi-*

deatur

atur de hoc Commentario. Ac licet profiteatur non nquam Auctor, ex quibus profecerit, vt T. I. p. 105. 78. T. II. p. 139. 317. 622. T. III. p. 68. 2588. ſae-uſcule tamen id ſilentio praeterit, vt Tomo I. p. 653. i quicquid de Heliodoro affert notatu dignum, κατὰ τὸν *excerpſit ex I. A. Fabricii Biblioth. Graeca Vol. I. p. 784. Quem laudat quidem l. c. ſed ita, vt cum faciat Lectori, eique perſuadeat, Fabricium Heliodoro non id dixiſſe, quod ab Oudino dictum eſt, l de verſionibus eius tantummodo notaſſe quaedam, m omnia, quae de hoc Auctore ſcripta ſunt ab Oudi-, a Fabricio l. c. ſcripta ſint prius. Adde iniqua in s, qui ante eum hoc ſaxum voluerunt, et Guil. Ca-um in primis, iudicia, quem data quauis occaſione de nimis ambitioſo proterit, vt T. I. p. 1535. T. II. 1058. alibi.* Varios etiam naeuos Oudino obiicit, ındemque parum Graece Latineque doctum nec ıtres antiquae Eccleſiae ſatis intellexiſſe, nec Hi-ɔriae eccleſiaſticae admodum fuiſſe peritum, con-ndit CLERICVS in *Bibl. anc. et moderne Tomo IX. P. 2. art. 6. p. 353. ſq.* Cf. tamen ipſe OVDINVS *. I. p. 986. ſq.* vbi cauſſas huius cenſurae eruit. ɔſt horum Virorum labores innotuit REMIGII EILLIERII *Hiſtoire generale des Auteurs ſacrés et ec-eſiaſtiques, qui contient leur Vie, le Catalogue, la ritique, le Jugement, la Chronologie, l'Analyſe, et Denombrement des differentes Editions de leurs Ou-ages* caet. Tomi huius Operis egregii XVII. ınc proſtant *in 4. mai.* primo *Pariſ. a.* 1729. po-emo *a.* 1750. excuſo. Tomos XIX. memorat *La ance Littér. par* FORMEY *p. 136.* ſed non additum, ıo anno prodierit vltimus. Plures adhuc ſperan-, ſi vita frui diutius liceat ſeni, ſeptuaginta iam nis maiori. Vix autem abſoluet integrum Opus.

 Tomus

Tomus enim decimus ac quintus ſaeculi ſexti Scriptores non tranſit. Cf. de Tomo I. ex cuius *Praefatione* totius inſtituti ratio intelligitur, *Supplem. ad Noua Acta Erud. Lat. T. I. p. 541. ſq.* Copioſiſſimus eſt Ceillierius omniumque ſuperauit diligentiam in Vitis Auctorum eccleſiaſticorum deſcribendis, quod facile fuit ipſi, poſt tot aliorum in hoc ſtudiorum genere conatus. Quae *Geneuae a.* 1734. *in fol.* edi coepta *Magna Bibliotheca eccleſiaſtica, ſiue Notitia Scriptorum Sacrorum et Eccleſiaſticorum, veterum ac recentiorum; in qua ordine alphabetico continentur cuiuscunque religionis ac ſectae Scriptores, qui Chriſtianae religioni vel patrocinati ſunt vel aduerſati; ſimul et Concilia omnia, Pontifices Romani, eorumque Vitae, ſcripta et Bullae; Religioſorum Ordinum fundatores* caet. ea multorum quoque Voluminum ſeriem indicauit. Sed non niſi vnicum Tomum accepimus, primam alphabeti litteram exhibentem. Auctores ab Orbe condito vsque ad noſtram aetatem progredi, et viuorum ſimul Scriptorum iniicere mentionem voluerunt. Complures igitur articuli iam in Tomo I. ad eiusmodi homines ſpectant. Recenſetur hic ipſe, et honorifice quidem, in *Journal des Savans a.* 1735. *menſe Junio artic.* 2. Idem factum in *Actis Erud. Latin. a.* 1734. *p.* 386. *ſq.* vbi et integer titulus, quem in compendium redegi, conſpicitur. Nec tacendus eſt CHR. EBERH. WEISMANNVS, qui in ſingulis ſaeculis *Introductionis* ſuae *in Memorabilia Hiſtoriae Noui Teſtam. eccleſiaſtica* inſeruit adcuratam Doctorum Eccleſiae deſcriptionem. Prodiit hoc Opus primum *Stuttgard. a.* 1718. et 1719. Tomis II. *in* 4. iterumque, auctius longe et politius, *Halae M. a.* 1745. Cf. *Acta Erud. Germanica, Vol. VI. P.* 62. *p.* 129. *ſq.* Patrum antiquiſſimae Eccleſiae Vitas expoſuit ſigillatim THEOPH. SPIZELIVS in *vetere Academia*

demia Ieſu Chriſti, Iconibus, exemplis et documentis priſcorum pietatis verae doctorum et profeſſorum illuſtrata, Aug. Vind. a. 1671. *in* 4. Sunt Viri duo ac viginti, qui exhibentur cum eorundem Iconibus. Elegantiſſimae hae dicuntur, liberque dignus, quem verae pietatis cultores diligenter et adſidue manibus terant, in BOSII *Introd. in Notit. Scriptor. eccleſ. p.* 135. *edit. Walch.* Maiora deinde auſus eſt GVIL. CAVE in Commentariis, qui *the Lives of the primitive Fathers* inſcripti ſunt. *Tomis II. in fol. Londini a.* 1682. et 1683. lucem adſpexere, et prior quidem, iam a. 1677. editus, recuſus eſt ob exemplarium paucitatem. Recenſet hic trium a Chriſto nato ſaeculorum, alter vero quarti ſaeculi Patres, quorum natales et educatio, honores resque geſtae, virtutes ac vitia, ſcripta item et alia inſignia in Eccleſiam merita, erudite commemorantur. Vid. *Acta Erud. Lat. a.* 1685. *p.* 85. *ſq.* Integer vtriusque Tomi titulus exhibetur in *Catal. Biblioth. Bunav. Tom. I. Vol. 1. p.* 820. Ad ſimilem acceſſit laborem GOTTLIEB STOLLIVS, cuius *aufrichtige Nachricht von den Leben, Schriften und Lehren der Kirchen-Väter der erſten vier Iahrhunderte, nach der Geburt unſers Heilandes, Ienae a.* 1733. *in* 4. diuulgata eſt. Agit hic Auctor et Hiſtoricum, a partium ſtudio alienum, et Criticum elegantem. In diiudicandis Patrum erroribus BARBEYRACIVM ſequitur magna ex parte, cuius exſtat Tract. *de la Morale des Peres de l'Egliſe, Amſtael. a.* 1728. *in* 4. editus. Varia tamen in libro ſuo emendauit et addidit ipſe Stollius, eademque inſeruit *der Nachr. von den Büchern ſeiner Bibliothec, P. IV. p.* 409. *ſq.* Nonnullorum ſaltim Patrum Eccleſiae Vitas, a ſe ipſo conſcriptas, olim propoſuit in *Bibliotheque univerſelle et hiſtorique* IOH. CLERICVS, quae, vt alio dixi loco, ex Gallico in Germanicum tanslatae ſermonem

Halae Magdeb. a. 1721. *in 8.* iunctim hoc titulo prodierunt: IOH. CLERICI *unpartheyiſche Lebens-Beſchreibung einiger Kirchen-Väter und Ketzer*, Iuſtini *Martyris*, Clementis *Alexandrini*, Origenis, Cypriani, Prudentii, Gregorii *Nazianzeni*, Euſebii, Pelagii, et Coeleſtii. Oppoſitas has eſſe Biographias Cauei Vitis Patrum, multaque in iis reperiri peregregia, quaedam vero Orthodoxiae etiam contraria, monet REIMMANN. in *Catal. Bibliotb. T. I. p. 161. ſq.* ſignificans praeterea, non pauca, quae Arianiſmum et Socinianiſmum redolent, adeo ſe commendaſſe diſciplinae eiusmodi addictis hominibus in Anglia, vt Vitas has Clerici patriam transferendas in linguam, et *Londini a.* 1696. *in 8.* excudendas curarint. Facit huc etiam IOH. NICOL. FVNCCII V. C. *de vegeta Latinae linguae Commentarius*, in quo varii primae Eccleſiae Doctores, v. g. Ambroſius, Auguſtinus, Cyprianus, Hieronymus, Lactantius, Tertullianus, copioſe ſtudioſeque deſcribuntur. Vnicum addere hoc loco placet, ſcilicet LVDOV. BAILIVM, cuius *Sapientia foris praedicans ex omnibus Scripturis, ſeu Bibliotheca Concionatorum per omnes aetates et ſaecula, vsque ad ſaeculum XVII, cum plerisque eorum elogiis, hiſtoriis, artibus, florilegiis, aut ſpeciminibus, ex antiquis lectionibus et aliquot Manuſcriptis*, caet. *Pariſ. a.* 1666. *in 4.* lucem adſpexit. Tres in Partes librum ſuum laude non indignum diuiſit Auctor, quarum prior de iis agit Oratoribus ſacris, qui ab orbe condito, ad natum vsque Chriſtum, vixerunt: altera Patres exhibet, qui Euangelium profeſſi publice fuerunt vsque ad ſaeculum vndecimum: tertia vero, quae eſt ampliſſima, ad initium ſaeculi ſuperioris progreditur. Singulorum Vitas exponit Bailius, differens quoque de ſtilo eorundem, et qua in parte maxime excelluerint; quod vt eo melius doceret, integra ex ipſo-

rum Orationibus excerpta dedit, vbique eloquentiae ſacrae cum incrementa, tum defectionem, commonſtrans. Plura legantur in *Journal des Savans a.* 1666. *p.* 449. *ſq.*

§. XXXI.

Recentiorum Theologorum Vitas deſcripſiſſe ADAMVM, WITTENIVM, PIPPINGIVM, GOETZIVM, iam ſupra *ſſ. XII.* vberius dictum. Actum etiam eſt in *ſſ. ſequentibus* vsque ad *XVII.* de Vitis Theologorum *Dresdenſium, Helmſtadienſium, Ienenſium, Lubecenſium, Marburgenſium, Noricorum, Rintelienſium, Vitembergenſium, Würtembergicorum*, quae ſingula repetere hic non attinet. Interim ſuperſunt adhuc, qui data opera hoc argumentum pertractarunt. Inter tales eſt IAC. VERHEIDEN, a quo habemus *Imagines et Elogia praeſtantium aliquot Theologorum, cum Catalogis librorum, ab iisdem editorum, Hagae Comit. a.* 1602. *in f.* Quum deinde infrequens eſſet Opus, recuſum eſt *a.* 1725. *eadem forma Norimb.* opera FRIDER. ROTHSCHOLTZII, librarii eruditi, ſeruato tamen priori loco, vbi prodierat. Occurrunt hic ii, qui Romanum Pontificem, tamquam Chriſti in terris Vicarium, et ſancti Apoſtolorum principis ſucceſſorem, praecipue oppugnare moliti ſunt. Male de labore hoc, qui et Belgice fuit editus *Hag. Com. a.* 1603. *in 4*, iudicat LABBEVS in *Bibl. Bibliothecar. p. m.* 79. vbi Auctorem haereticum Caluiniſtam, omnium bonorum exſecratione digniſſimum vocat, addens, miſeros a religione Catholica et auita fide apoſtatas, haereſeon, ſchiſmatum, infinitorumque errorum ſuperiori ſaeculo buccinatores ac propagatores nefarios, eundem auſum eſſe Theologos adpellare praeſtantes. Sed quis non perſpicit, haec ex odio manaſſe in eos, qui a ſacris Labbei adhorruerunt? Rectius REIMMANN.

MANN. in *Catal. Bibl. T. I. p. 149. Imagines quaedam,* ait, *antea aeri non inciſae, quaedam ex Alberti Dureri Archetypis expreſſae. Omnes manu erudita H. Hondii artificioſe et pereleganter ſculptae, et Elogiis iſtiusmodi illuſtratae, quae non niſi ἀμύςοις, et rerum omnium imperitis, diſplicere poſſunt. Quia multa in iis non quotidiana. Quae ab aliis vel non animaduerſa prorſus, vel non ſatis adcurate tradita.* Neque tamen imaginibus prorſus habendam fidem eſſe, contendit LESSERVS in *der Hamburg. vermiſchten Bibliothec, Vol. I. p. 191.* Cuiuis imagini ſubiuncta ſunt duo diſticha Latina, et ſub finem Elogii totidem Graeca occurrunt, Latine ſimul reddita. Quinquaginta vero Theologi breuiter deſcribuntur, inter quos Beza, Caluinus, Chemnitius, Huſſus, Lutherus, Melanchthon, Eraſmus Roterodamus, et alii, locum obtinuerunt. Ioh. etiam Sleidanus, homo politicus, huic inſertus choro eſt, ſine dubio propter Commentarios *de ſtatu religionis et Reipublicae Germanicae ſub Carolo V.* A THEOPH. SPIZELIO, cuius *Academiam Chriſti* ſuperiori *§pho* memoraui, profectum eſt *Templum honoris reſeratum*, repraeſentans quinquaginta illuſtrium orthodoxorum Theologorum ac Philologorum imagines, cum eorum libris, quibus inclaruerunt. Acceſſit ANT. REISERI *de quibusdam claris huius aeui Theologis ad Auctorem Epiſtola.* Prodiit liber *Aug. Vind. a.* 1673. *in 4.* Quae Iconibus ſubiicitur Vitae deſcriptio, ea panegyrica eſt potius, quam ita comparata, vt ſufficere Lectori non vulgari queat. Scriptis etiam cuiusque adlatis raro annus et locus, quo lucem viderunt, eſt additus. Nec multum laudis meretur is, qui aere excudit imagines. Cf. BAVMGARTENII *Nachr. von merckwürd. Büch. Vol. VII. p. 538. ſq.* IOH. GE. IOCHII *Vitae Theologorum eruditione et ſcriptis inſignium Frf.* ſeu *Ienae a.* 1707.

1707. *in 8.* diuulgatae ſunt. Conſtituerat Iochius, Wittenii, Pippingii et aliorum exemplo, qui Theologorum Lutheranorum Vitas edidere, collectas optimorum Scriptorum de Vitis Theologorum, qui reformatae religioni addicti fuerant, Commentationes variis Faſciculis in lucem reducere. Sed quum prior plauſu mediocri eſſet exceptus, pauca quippe noua vel memorabilia continens, plures non ſucceſſerunt. Sunt autem in hoc primo Faſciculo Vitae Ant. Walaei, Iac. Vſſerii, Caroli de Maets, Ioh. Strangii, et Guil. Mommae. Cf. REIMMANN. *l. c. p. 175.* vbi ſcribit, ipſum fateri Auctorem in Praefatione, nihil eſſe magnopere, quod lectu ſit dignum in Vita Strangii, Mommaeque deſcriptionem pudendis ſcatere in Lutheranos conuitiis. Addit Reimmannus, ex duabus Vſſerii biographiis eam eſſe a Iochio ſelectam, quae debetur Guil. Bateſio, quum tamen illi omnibus modis ſit anteferenda, quam Thom. Smithus dedit. ERDMANN. VHSIVS *Lipſiae a.* 1710. *in 8.* protulit *Leben der berühmteſten Kirchen-Lehrer und Scribenten des XVI. und XVII. Iahrhunderts.* Ordine alphabetico verba facit Auctor de quingentis fere et quinquaginta eruditis, qui Eccleſiae vel voce, vel calamo, inſeruire ſtuduerunt. Neque tamen ſoli Lutherani, verum Reformati etiam et Pontificii hoc in libro nacti locum ſunt, principumque inter eos, Lutheri, Caluini et Bellarmini, imagines aeri inciſae exhibentur. Fuſius recenſentur Theologi ſaeculi XVI. quam ſequentis, quia verendum fuit, ne liber nimis excreſceret, ſuaque mole deterreret emtores. Caeterum in expoſitione Vitarum patria cuiuslibet, parentes, tempus, quo natus, locus, vbi ſtudiis cum ſcholaſticis, tum academicis, vacauit, peregrinationes, ſi quas inſtituit, gradus, quo eſt ornatus, academicus, munera, fata, genius, ſi modo is deſcribi

adcurate potuit, coniugium, mors, libri denique, ab ipſo exarati, cum primis illi, qui tractant argumenta theologica et eccleſiaſtica, adnotantur. Vid. *Acta Erudit. Latin. a.* 1710. *p. 220.* Multa tamen in hoc labore deſiderat REIMMANN. *l. c. p. 172.* cuius en! verba: *Rectius fortaſſis rebus ſuis conſuluiſſet Vhſenius, ſi vel ſuppreſſiſſet hunc induſtriae foetum, vel eundem maiori ſtudio et cura perfeciſſet. Siquidem nec dictio, nec diſpoſitio, nec rerum collectarum ratio praemorſos ſapit vngues. Doctores eccleſiaſticos promittit, et primus, quem in ſcenam producit, eſt politicus. Scriptores pollicetur, ſed deſerit non raro fidem, et viros adfert, qui ſcripſerunt nihil. Et quoties, ſi de* Scriptoribus *verba facit, commemorat dubia, et falſa, et ſcitu prorſus indigna, vel integras paginas mutuo petit e Clarmundo? Et ſi librorum exhibet Catalogum, quoties ex vno libro facit duos, aut ex duobus vnum?* caet. At non nulla iuſto inclementius videntur dicta, v. g. quod ad homines politicos attinet. Horum enim quoſdam ideo ſe ipſe Auctor ait immiſcuiſſe, quia in libris de Hiſtoria eccleſiaſtica conſcriptis memorari ſolent inter Viros celeberrimos. Proſtat etiam liber iſte hoc titulo: *Curieuſes Lexicon der geiſtlich Gelehrten, oder berühmteſten Kirchen-Lehrer und Scribenten des XVI. und XVII. Iahrhunderts, Lipſ.* 1714. Sed, ob emtorum paucitatem, non niſi primam plagulam immutauit bibliopola. *Anno* 1725. *Lemgov. in 8.* IOH. ANTON. STRVBBERGIVS publicauit *Sendſchreiben von einer unter Händen habenden ausführlichen Hiſtorie derer Lutheriſchen Theologen.* Poſtea *ibid. a.* 1727. *ead. forma* ſequutus eſt ipſius *Index Theologorum Euangelico-Lutheranorum chronologicus, ſiſtens a tempore Reformationis ad noſtra vsque tempora illorum nomina, patriam, officia, et annos emortuales; Prodromi loco Bibliothecae vniuerſalis Theologorum Eccleſiae Lutheranae, ſuo tempore*

diuinis

diuinis auſpiciis luci donandae publicae, ita concinnatus. Praefixa eſt adlocutio epiſtolica, in qua denuo eruditorum ſubſidia expetit. Diſcimus exinde, Auctorem Opere Germanice ſcripto Theologorum noſtrorum, ab Eccleſiae a Luthero emendatae initiis, vsque ad praeſentem aetatem, clariſſimorum Vitas complecti voluiſſe, ſpeciatimque fata illorum ſingularia, animi dotes, mores, virtutes, naeuos, praecipuas hypotheſes et controuerſias, ſcriptorum vel editorum, vel in ſchedis adhuc latentium, Catalogum, itinera, amicos et familiares, inimicos, commercium litterarium, genealogiam, epitaphia, et alia notatu memoratuque digna. In ipſo autem Indice Theologos noſtri et ſuperioris temporis, ordine annorum emortualium chronologico, atque in Adpendice ſuperſtites tunc recenſet, eo quidem conſilio, vt, qui deſunt, adiungi, parumque adcurate dicta corrigi ab erudito Lectore poſſent. Egregium erat profecto STRVBBERGII inſtitutum, de quo plura diſſeruntur in *Actis Erud. Lat. a.* 1728. *p. 381. ſq.* Sed mors praematura, qua exſtinctus eſt anno 1731, coeptum iam laborem interrupit, dolendumque praeterea, periiſſe Collecta Viri optimi, ob negligentiam eorum, quorum in manus inciderant. CHRISTIAN. SIGISM. LIEBIVS *Gothae a.* 1730. *in 4.* libellum emiſit ſic inſcriptum: *Lebensbeſchreibung der vornehmſten Theologorum, ſowohl Euangeliſcher, als Päbſtiſcher Seite, welche A. 1530. den Reichstag zu Augſpurg beſucht, und an denen, wegen Vebergabe der Augſpurgiſchen Confeſſion, angeſtellten Religions-Handlungen Theil genommen; nebſt einem Vorbericht von denen übrigen, ſowohl Euangel. als Päbſtiſchen Gottesgelehrten, welche allda zugegen geweſen.* Occurrunt hic Vitae, quas Auctor, iuſſu Principis ſui, diligenter ex nobiliſſimis Scriptoribus compoſuit, Lutheri, Ionae, Melanchtho-

nis, Spalatini, Agricolae, Brentii, Schnepfii, Oſiandri, et Rhegii; item Pontificiorum Theologorum Eccii, Fabri, Wimpinae atque Cochlaei. In Prooemio autem multa notabilia leguntur de aliis etiam ſacri ordinis hominibus, qui hiſce Comitiis interfuere quidem, at nulla agendi poteſtate inſtructi. Eorum Theologorum, qui vel Lutheri, vel Caluini, doctrinas ſequuntur, et hoc noſtro ſaeculo inclaruerunt, Vitas congeſſit IOH. IAC. MOSERVS, Vir illuſtris, in *dem Beytrag zu einem Lexico der ietztlebenden Lutheriſch- und Reformirten Theologen in und um Deutſchland, welche entweder die Theologie öffentlich lehren, oder ſich durch theologiſche Schriften bekannt gemacht haben.* Pars I. *a.* 1740. P. II. *a.* 1741. *in 4. Zullichauiae* prodiit. Auctor ordine alphabetico eſt vſus, et breuiter plerumque ſingulorum Vitas deſcripſit: in ſubiunctis tamen Obſeruationibus varia de fatis Theologorum, ingeniique monumentis et controuerſiis attulit, quae ſaepe noua ſunt et antea incognita. Praemiſit Moſerus Praefationem de regulis neceſſariis ab eo haud negligendis, qui aliorum Vitas, in primis Theologorum, apte exponere voluerit. Vtrique Parti non nihil etiam Supplementorum, ſub finem autem Operis Index nominum acceſſit. Diuerſa de labore hoc iudicia ſtatim innotuerunt. Multis diſplicuit ordo parum adcuratus, cenſura iuſto nonnunquam acerbior, ſilentium de multis magnae auctoritatis famaeque Theologis, caet. Permotus eſt inde ERN. FRID. NEVBAVERVS, vt Lexicon Moſerianum ſub examen ſtudioſius vocaret; illudque non emendaret ſolum et expleret, ſed continuaret quoque, et quouis modo maioribus ornamentis conſpicuum redderet. En! Operis huius titulum: *Nachricht von den ietztlebenden Euangeliſch-Lutheriſchen und Reformirten Theologen in und um Deutſchland,*

land, welche entweder die Theologie und heiligen Sprachen öffentlich lehren, oder ſich ſonſt durch theologiſche Schriften bekannt gemacht haben, - - - als eine Fortſetzung, Verbeſſerung und Ergäntzung des Lexici (Moſeriani) caet. *ibid. a.* 1743. *4.* Addita eſt Continuatio, ſeu Pars II. *a.* 1746. cum Adpendice et Indice nominum copioſiori, ad vtrumque tam Moſeri, quam Neubaueri, Opus adcommodato. In *Praefatione*, Parti priori praefixa *p.* 7. *ſq.* plura memorantur, quae pertinent ad cognoſcendas Vitas Moſerianas. Cf. *die Leipz. gel. Zeit. a.* 1744. *p.* 429. et *a.* 1747. *p.* 37. Qui iam in *Epiſtola ad Ioh. Chriſtoph. Colerum, Lipſ. a.* 1736. *in 8.* Germanice excuſa, Vitas omnium Doctorum Theologiae, hoc ſaeculo in coetu Lutherano mortuorum, promiſerat, MICH. RANFTIVS, is poſtea conſilium hoc nonnihil mutauit, animumque adpulit ſolum ad eos Theologos, qui Doctoris decorati honoribus in Electoratu Saxonico noſtra aetate diem obierunt ſupremum. Edidit igitur *Lipſiae a.* 1742. *in 8. Leben und Schriften aller Churſächſiſchen Gottesgelehrten, die mit der Doctorwürde gepranget, und in dieſem ietztlaufenden Jahrhundert das Zeitliche geſegnet.* Duae ſunt Partes, in quibus, ordine alphabetico, octo et ſeptuaginta Doctores Theologos exhibet. Recenſentur omnes in *Actis Erud. Lat. a.* 1744. *p.* 711. *ſq.* Praeclare hoc labore meritus eſt Auctor de Hiſtoria litteraria et eccleſiaſtica patriae ſuae, neque tamen a partium ſtudio videtur vbique alienus. Profitetur ipſe in Praefatione, multa ab ſe fuiſſe omiſſa, quibus gloria quorundam commaculari poſſet, ex quo facile licet ſuſpicari, non magnam ſemper fidem calamo eius eſſe adhibendam. Spem etiam fecit Partis tertiae, Theologos Saxonicos continentis, qui ſummam dignitatem Academicam conſequuti non fuerunt. At poſtea deſtitit conatu.

No uiſ-

Nouiſſime ELIAS FRID. SCHMERSAHLIVS adgreſſus eſt *eine Geſchichte ietztlebender Gottesgelehrten.* Prodierunt harum Vitarum Partes octo *Langenſaltzae a.* 1751. *ſq. in 8.* haeque iuſtum Volumen implent, Indice adauctum. *Eodem anno Lipſ. in 8.* prelo exiit IOH. ANTON. TRINII *Geſchichte berühmter Gottesgelehrten auf dem Lande*, quem librum commendant *die Leipz. gel. Zeit. a.* 1751. *p.* 512. Continuauit poſtea inſtitutum, *anno*que 1756. Pars quarta *Volumini III.* finem impoſuit. Non ſolos tamen, vt antea, Sacerdotes produxit paganos. De iis, qui nobili genere orti ſiue gradum aliquem theologicum, ſiue munus ſacrum, inter Lutheranos, Reformatos Pontificiosue, obtinerunt, egit ſpeciatim REINH. HENR. ROLLIVS in *Bibliotheca Nobilium Theologorum*, *Roſtoch. a.* 1709. *in 8.* Qui liber eiusmodi Theologos non recenſet modo, ſed Vitas eorum quoque, fata, et ſcripta praecipua haud negligenter memorat. Fuſius de eodem diſſeritur in *Act. Erud. Lat. a.* 1710. *p.* 45. *ſq.* Infamem poſtea fraudem admiſit bibliopola, Garmannus. Quum enim Bibliotheca haec parum commode feliciterque vendi poſſet, abiecit plagulam primam, eiusque in locum aliam typis imprimendam curauit, qua, omiſſa Praefatione, mutatoque Auctoris nomine, nouum quaſi librum obtrudere hominibus eruditis conatus eſt, hoc quidem titulo: M. IOH. REINH. WIGANDI *Tract. hiſtorico-critico-curioſus de Nobilibus Theologis*, *Frf. a.* 1714. Cf. REIMMANNI *Catal. Bibl. ſuae*, *Tomo I. p.* 139.

§. XXXII.

Antiquorum Ictorum Vitas non pauci adornarunt. Omnium primus, ni fallor, data opera id egit BERNARDIN. RVTILIVS, Italus, qui paullo ante mortem, *anno* nempe 1736, *Romae in 8.* edidit *Vete-*

terum *Ictorum* Vitas, recuſas mox *Baſil. a.* 1737.
4. Argentor. a. 1538. *in 8.* iterumque *Baſileae a.*
55. *in 4.* item in *Tractatu Tractatuum Veneto To-*
l. num. 11. Is vero *a.* 1584. prodiit. Hunc ſe-
iutus eſt IOH. BERTRANDVS, Praeſes Toloſanus,
ius exſtant Βίοι Νομικῶν, *ſiue de Iurisperitis libri II.*
rente iam pridem viuis erepto, filii eius hunc
genii foetum *Toloſae a.* 1617. *in 4.* luci expoſuere.
d iſta editio vitiis ſcatebat quam plurimis; ita-
ie emendatior ſucceſſit *L. B. a.* 1675. *in 8.* adie-
is ad finem libri AEG. MENAGII, aliorumque Vi-
rum eruditorum, animaduerſionibus. Poſt Ber-
ındum idem ſaxum voluit GVIL. GROTIVS, Hu-
nis frater, qui moriens reliquit *Vitas Ictorum,*
orum in Pandectis exſtant nomina. Has, diu laten-
s in tenebris, protraxit tandem IAC. GROTIVS,
ius, ac diuulgauit *L. B. a.* 1690. *in 4.* Quum de-
de tres hi Scriptores rarius inuenirentur, eos lau-
: digniſſimo conatu *Halae M. a.* 1718. *in 4.* con-
nctim exhibuit IOH. CHRISTOPH. FRANCKIVS.
ıtulus huius Operis hic eſt: *Vitae tripartitae Iu-*
conſultorum veterum, a BERN. RVTILIO, IOH.
RTRANDO et GVIL. GROTIO *conſcriptae.* Mul-
in hac noua editione praeſtitit Franckius. Pri-
um enim, ne moleſtae eſſent longae narrationes,
ntinuo cohaerentes filo, quales praecipue apud
ıtilium occurrebant, omnia diſtinxit in Capita
Paragraphos, ſummiſque perpetuis, ad mar-
nem adſcriptis, ſingulorum, quae totum Volu-
en complectitur, epitomen concinnam parauit:
m notas, ſub finem in Leidenſi Bertrandi editio-
obuias, ſtatim ſuo quasque loco ſubiecit, THO-
EEque REINESII addidit manuſcriptas, inſerta
nul *p. 126.* LAVR. PIGNORII *Epiſtola,* Iulium Pau-
m Romae, patriae, aduerſus Bertrandum, qui
rium eum crediderat, vindicante, praemiſſa-
que

que *Vita* BERTRANDI, Leickherianis notis adaucta: poſtremo correxit omnia diligenter, curauitque, ne Indices cum Auctorum ac rerum, tum Legum vel adlatarum, vel explicatarum, locupletiſſimi deſiderarentur. In Praefatione recte monet FRANCKIVS, Rutilium eorum, de quibus egit, Vitas omnium luculentiſſime delineaſſe; Bertrandum in recenſendis Iurisperitorum ſcriptis maiorem induſtriam adhibuiſſe; Grotium autem, quamquam optima quaeque ex vtroque repetierit, multa tamen ab iis perperam poſita emendaſſe, multa praetermiſſa ſuppleuiſſe. Addo ego his, VALENT. FORSTERVM in *Hiſt. Iur. Rom. libro II.* complura impudenter exſcripſiſſe ex Rutilio, idque, iam a REIMMANNO in *Idea Syſtematis Antiquit. litterariae, Sect. gener. p. 36. ſq.* obſeruatum, multis me comprobare exemplis poſſe, quae ſine moleſtia rei veritatem exploranti obuenerunt; et, quod ad Bertrandum attinet, Legum emendationes, ab eo in Vitis Iurisperitorum paſſim propoſitas, vehementer diſplicuiſſe HEINECCIO. Ita enim ille in *Praef. de S. Pomponio, Collectioni Vblianae* Opuſculor. Hiſtor. Iur. illuſtrantium praefixa, *p. 11.* *Emendationes*, inquit, *quas Bertrandi ingenium parit, infauſto omnes ſidere, et irata Lucina in lucem editae, quin aliquando, vbi neruos ingenii intendit, poene monſtroſae, vt neſcias, magisne ingenii infelicitatem, an incredibilem viri illius audaciam mireris.* In Germania NICOL. HENELIVS de *veteribus Ictis, quorum Legibus Iuſtitiae Romanae Templum exſtructum eſt*, Commentarium conſcripſit, editum primum *Lipſiae ann.* 1641. *in 8.* iterumque *a.* 1654. *eadem forma*, at vitioſiſſime. Non omnes is Ictos, quorum in Digeſtis fit mentio, ſed eos tantum commemorat, quorum fragmenta authentica ſuperſunt. Sed elaboratio talis eſt vtique, vt rectius Panegyricos, quam Vitas, vocare

care poſſis hoc Opuſculum. Stilus etiam multo eſt comtior, quam Vitae requirit deſcriptio, et pleraque obſeruata non Iurisprudentiam, ſed alia omnia tangunt, magisque iucundus eſt libellus, quam vtilis Iuris ſtudioſo. Ita iudicauit GE. BEYERVS in *Notit. Auctor. iurid. Specim II. art. 16. p. 51.* Interim, teſte LVDEWIGIO in *Vita Iuſtiniani p. 290. n. 2761*, et plura habet, a prioribus non adducta. Subiuncta eſt Mantiſſa, in qua HENELII *Commemoratio metrica ICtorum veterum*; CASP. CVNRADI *Diſticha in veteres ICtos duodequadraginta*; et IOH. LORICHII *Catalogus ICtorum veterum*, carminibus elegiacis compoſitus, cui amplas notas addidit Editor, conſpiciuntur. Aliquot *veterum ICtorum* Vitas eleganter depinxit magnus olim Germanorum ICtus, IOH. STRAVCHIVS. Sunt harum quindecim, totidem Programmatibus, ab a. 1671. vsque ad anni 1674. initium, *Ienae in 4.* productae, quas ſchedas eruditas poſt obitum LAVR. ANDR. HAMBERGERI, qui olim agitauerat idem, collegit, recenſuit, et Indice inſtructas *ibid. a. 1723. in 8.* edidit Vir illuſtris, CHR. GOTTL. BVDERVS. Nouem hae ipſae Vitae plagulas explent, iamque in librorum rarius obuiorum Catalogo ſunt inſcribendae. Antiquos et recentiores ICtos coniunxit, horumque Vitas vno conclusit Volumine PETR. TAISAND, cuius ecce! titulum: *Vies des plus celebres Juriſconſultes de toutes les Nations, tant anciens, que modernes, ſavoir Latins ou Romains, François, Eſpagnols, Italiens, Allemanns, Anglois, Hollandois,* caet. *tirées des meilleurs Auteurs, qui en ont écrit, et miſes en leur jour par ordre alphabetique, au nombre de près de cinq cens.* Prodiit Opus *Pariſ. a.* 1721. et multum auctius, ſtudio Anonymi, *ibid. a.* 1737. *in* 4. Poſt obitum parentis vero id luci expoſuit filius, CLAVDIVS TAISAND, vitam-

vitamque Auctoris praemiſit, cuius repetitur ſumma in *Act. Erud. Lat. Suppl. Tom. VIII. p. 417. ſq.* Ibidem additur iudicium de Vitis Ictorum, his quidem expreſſum verbis: *nemo forte in iis quaeſiuerit Solonem, Lycurgum, Numam Pompilium, Iuſtinianum, Gregorium IX. Innocentium quartum, et ſimiles, quos inter Legum latores potius, quam Legum conſultos referre ſatius fuerat, ſed deſiderabuntur forte etiam non nulli, quorum nimirum nullum apud Ficbardum, Bertrandum, Pancirolum, Guil. Grotium, Henelium, in Indice item Labitti et ſimilibus ſcriptis, quibus ſaepiſſime vtitur, veſtigium inuenerat Auctor. Laudanda tamen eſt in primis eius induſtria, quoties de ciuibus ſuis commentatur: ita enim e. g. Anton. Fabri - - - vita ac teſtamentum, ſuppeditatis a propinquis eius monumentis, fuſe admodum inde a p. 187. ad p. 246.* (edit. primae) *deſcribitur, vbi etiam de filio eius, non ſexto, vt eſt in Hiſtoria Acad. Francicae, ſed ſecundo natu, Claudio Vaugelaſio, multa habentur lectu digniſſima. Nec forte alibi, quam apud noſtrum, vitam Caroli Fevret, tam luculenter enarratam inuenias, cuius Viri, opere egregio* de Abuſu, *aliisque incluti, ſymbolum memoratur* caet. Germanorum Ictorum, quorum eſt magna fama, complures ignorauit, quo pertinent Ioh. Strauchius, Lauterbachius, Carpzouius, Zieglerus, Ge. Adam. Struuius, Sam. Strykius, et alii. Praeter Vitas, breues plerumque, ſcripta ſingulorum Ictorum, et quid de iisdem ſentiant eruditi, ſubiungit. Cf. IOH. GOTTLIEB OLEARII Diſſert. non contemnenda *de Biographis veterum Ictorum, Regiom. a.* 1714. recuſa *Vitemb. a.* 1735. nuperque etiam in celeberrimi NETTELBLADTII *Hälliſch. Beyträgen zu der iuriſt. gelehrten Hiſtorie P. II. p. 264. ſq.* notulis quibusdam Editoris col-

colluſtrata. Eandem, notis ſuis et animaduerſionibus adauctam, promiſerat olim in titulo *Supplementorum ad Bibliothecam iuridicam Lipenianam* Vir horum ſtudiorum peritiſſimus, GOTTL. AVG. IENICHEN: at in ipſo Opere deſiderari hoc ſcriptum, conſpectus docet.

§. XXXIII.

Progrediamur ad recentiorum Ictorum Biographos. Hos inter IOH. FICHARDVS, natione Germanus, familiam ducit. Editae ſunt *Baſileae anno* 1537. *in 4.* vt ex GERBELII *Praefatione* probabile eſt, eius *Vitae recentiorum Ictorum*, vna cum RVTILII Vitis, recuſae deinceps *Patauii a.* 1565. *in 4.* porro in *Tractatu Tractatuum*, *Tomo I. num.* 12. et in *Hoffmanniana editione Panciroliani Operis de clar. Legum Interpret. p.* 397. ſq. Incipitur quinque ſaltim plagularum libellus ab Irnerio, Iurisprudentiae ſaec. XII. in Occidente inſtauratore, finiturque cum Zaſio, Fichardi praeceptore. Vſus quidem videtur hac opella ipſe PANCIROLVS; nihilo tamen minus parum aequum de eadem iudicium tulit *lib. I. cap. 1.* contendens, hominem Germanum res Italorum non facile ſcire potuiſſe, nec fortaſſe Auctores, vnde plura eruere licebat, habuiſſe ad manus, atque inde factum, vt nonnullos ſolum obliqua imagine delinearit, et non paucos plane praetermiſerit. Id negari nequit, breuitate nimia paſſim laborare Fichardum, quaedam irrepſiſſe etiam inſipida, quibus aetas, qua vixit, delectari ſolebat. Acceſſit Opuſculo Patauii excuſo MARCI MANTVAE BONAVITI, (ita enim nominatur in libris eius, quos ante oculos habeo) *Epitome Virorum illuſtrium, qui vel ſcripſerunt, vel Iurisprudentiam docuerunt in ſcholis*, caet. Primum videtur *Patauii a.* 1555. *in* 8. edita haec Epitome, in qua, ſecundum praenomina, ducentos et

et plures Ictos, rudi tamen et inaequali ſtilo, deſcripſit Auctor. Enarrat plerumque aliorum de hiſce Viris iudicium, cui tamen raro eſt fides habenda. Aliquoties ad Fichardum etiam prouocat. Cf. HOFFMANNI *Praef. ad Pancirolum pagina*, ſi numeres, 10. et BEYERI *Notit. Auct. iurid. Cent. III. art.* 12. *p.* 34. *ſq.* Copioſior eſt, et maiorem adfert vtilitatem GVIDI PANCIROLI *de claris Legum Interpretibus* Commentarius. Poſtumum, ex ſchedis Auctoris collectum, OCTAVIVS PANCIROLVS, ex fratre nepos, *Venetiis a.* 1637. *in* 4. *) protraxit, isque iterum typis impreſſus eſt *ibidem a.* 1655. *ead. f.* Ingens deinde Operis raritas fuit, donec id, CHRIST. GOD. HOFFMANNI cura, longe correctius *Lipſ. a.* 1721. *in* 4. recuderetur. Conſtat illud ex libris quatuor. *Primus* quaedam de Ictis antiquis Romanis complectitur, elegantia paſſim, et non vbius obuia, neque tamen cum RVTILII, BERTRANDI, GROTIIQVE in primis, laboribus comparanda. Magis ſe commendat *liber ſecundus*, qui propius ad noſtra tempora accedit, et Antiquitates Academicas, originem creandorum Doctorum, varios Leges explicandi modos, multaque alia notatu digna, ipſi Conringio, docto de Antiquitatibus hiſce Scriptori, incognita, primum vsque ad *Cap. XIII.* exhibet, poſtea illuſtres Iuris Caeſarei Interpretes proponit. Orditur hic Pancirolus ab Irnerio, princeps enim inſtitutum fuit recentiorum Ictorum Hiſtoria, atque Capitibus quinque et octoginta ſupra centum, pergit vsque ad Dominicum Pinellum, R. E. Cardinalem, qui anno milleſimo

*) In *Catalogo Bibl. Bunav. Tomo I. Vol.* 1. *p.* 790. monetur, antiquiorem editionem nominari in *Catal. Bibl. Cardin.* IMPERIALIS *p.* 366. *Venet. a.* 1587. in 4. adornatam. Sed error hic eſt haud dubie commiſſus vel a ſcribente, vel a typographo. Conſtat enim, Pancirolum anno demum 1599. vitam cum morte commutaſſe.

leſimo ſexcenteſimo et vndecimo, adeoque duodecim annis poſt Pancirolum, deceſſerat. In enarrandis Vitis plerumque natales, praeceptores, munera cuiusque, ſcripta, mortem, epitaphium, aliquando etiam aliorum iudicia refert. Plurima hauſit ex horum Ictorum libris, quos ſtupenda perlegiſſe patientia videtur: nonnulla ex Archiuis habuit. Quum vero ſuperiorum ſaeculorum Iurisperiti ad inuidiam proni fuerint, ideoque aemulationis inſtinctu ſaepiſſime laeſerint aliorum famam grauiſſimis calumniis: fieri vbique non potuit, quin a veritate deflecteret Pancirolus, ex fontibus eiusmodi ſua deriuans. *Tertius liber* de Iuris Pontificii Interpretibus agit. Primus eſt Fulgentius Afer, Ruſpenſis Epiſcopus, ſaeculo quinto ſextoque clarus, vltimus Anaſtaſius Germonius, ſeptimae Decretalium Collectionis auctor, tunc, quum abſolueret Pancirolus hunc librum, adhuc inter viuos. Eadem, qua priori in libro, vſus eſt methodo, partimque de Vita Ictorum talium diligenter diſſerit, partim ſingularia multa profert de libris Iuris Pontificii, eorumque origine. *Vltimus liber*, isque breuiſſimus, implet quippe duodecim tantum paginas, de Europae Academiis inſcribitur, at imperfectus is eſt, et hodie quidem parum praeſtare vtilitatis poterit. Cf. HOFFMANNVS in *Praefatione* editioni Lipſienſi praefixa, *p. 7. ſq.* Adiecit Vir laudatiſſimus, praeter Fichardum et Mantuam, IOH. BAPT. DE GAZALVPIS *Hiſtoriam interpretum, et Gloſſatorum Iuris*; CATELLIANI COTTAE *recenſionem breuem inſignium Iuris Interpretum et Doctorum*; MATTH. GRIBALDI MOPHAE *Catalogum interpretum Iuris Ciuilis*, et ALB. GENTILIS *de Iuris Interpretibus Dialogos*. Ex his varia etiam petere licet, quae ad vitam et ſcripta Ictorum, itemque ad Hiſtoriam reſtituti Iuris Romani, pertinent.

Mophae tamen Catalogus non niſi ex diſtichis tribus et quinquaginta compoſitus eſt, ob acuta quaedam de recentioribus Iurisperitis, v. g. Bartolo, Baldo, Budaeo, Zaſio, Alciato, iudicia vnice aeſtimandis. Omnes Ictos, a Pancirolo deſcriptos, indicat BEYERVS *l. c. art. 13. p. 38. ſq.* Decem Ictorum Vitas, a Viris doctis data opera expoſitas, collegit notisque ſuis haud contemnendis illuſtrauit FRID. IAC. LEICKHERVS. Prodiit liber vtilis *Lipſ. a.* 1686. *in 8.* non a. 1676. etiam, vt falſo adſeritur in *Biblioth. iurid. Lipeniana, Tomo II. p. 453. edit. nouiſſ.* Sunt autem hi Icti Boerius, Auguſtinus, Hotmanus, Briſſonius, Pithoeus, Budaeus, Goueanus, Cuiacius, Bertrandus, et Pancirolus, omnes ſerae poſteritatis memoria digniſſimi. Nec praetermittenda DIONYSII SIMONIS *Nouvelle Bibliotheque historique et chronologique des principaux Auteurs et Interpretes des Droits Civil, Canonique* caet. *et particulierement de pluſieurs Etats et Provinces, depuis Irnerius; avec le caractere de leur eſprit et des jugemens ſur leurs Ouvrages, à Paris* 1692. et 1695. *in 12. mai. Tomis II.* Magnam Ictorum copiam ordine alphabetico exhibet auctor, paſſimque ſingularia, praeſertim de Gallis, interſerit, alibi non obuia. Ipſae tamen Vitae breues admodum ſunt, recenſioque ſcriptorum, a quolibet editorum, non ſemper eſt adcurata. Saepenumero teſtes etiam reticet, quorum fide dicta confirmari debebant. Alia deſiderantur adhuc in *Supplem. Actor. Erud. Tomo V. p. 371.* his verbis: *vel omittit nonnullos primae notae, vt Ioh. Semecam, primum apud Germanos Decreti Gloſſatorem, aliosque; vel immiſcet aliquos, quod frequenter in altera Parte euenit, qui plane inter Iuris Auctores locum inuenire non poſſunt,* v. g. *Iulium Caeſarem et Ioſephum Scaligeros, Lipſium, Scioppium, Ioh. Gerhardum et Iſaacum Voſſios; vel in nominibus errat, dum Boeckel-*

Boeckelmannum Boeckelnianum *vocat*, *Ioh. Brunnemannum* Brunenianum, *Matthiam Stephanum* Ioachimum, *imo Reinhard. Bachouium, clariſſimum Ictum, cum patre illius, Scabino quondam Lipſienſi, confundit*; *vel in dignitatibus aſſignandis*, *dum Goldaſtum Electori Saxoniae*, *Marqu. Freherum Brandenburgico a conſiliis fuiſſe ait.* IANVS VINC. GRAVINA in elegantiſſimo Opere *de ortu et progr. Iur. Ciuilis*, cuius nunc eſt optima editio *Lipſienſis*, *a.* 1737. *in 4. mai.* eruditis GODOFR. MASCOVII Obſeruationibus exornata, *a §. CXLIII. p. 105. ſq.* vitam, doctrinam et inſtituta Ictorum, ab Irnerio vsque ad Gregorium Toloſanum, ſuccincte perſequitur. Neque tamen ſufficere haec poſſunt noſtris temporibus. Ab Anonymo, quem eſſe PETR. DAHLMANNVM non nulli, alii RÜHLMANNVM quendam perhibent, *Frf. et Lipſ.* ſeu *Berolini a.* 1710. *in 8.* accepimus *den Hiſtoriſchen Schauplatz vornehmer und berühmter Staats- und Rechtsgelehrten*, quam Partem primam *ibid. a.* 1715. excepit altera, eademque vltima. Auctor eam diligentiam, quae a Biographo requiritur vtique, non adhibuit, et plerumque Vitas ſuas de verbo ad verbum exſcripſit ex aliorum libris, haud indicatis, ex quibus hauſerat, fontibus. Probatur id in *der Neuen Hälliſchen Bibliothec*, *Vol. I. Parte 10. p. 908.* Cf. etiam *der Neue Bücher-Saal der gelehrten Welt*, *Vol. II. P. 13. p. 41. ſq.* Succeſſerunt CLAVDII SINCERI *vollſtändige Leben und Schriften groſſer Iuriſten.* Tomus I. et II. *Vitemb. a.* 1713. Tom. III. demum *a.* 1718. *in 8.* prodiit. Quis lateat ſub hoc Pſeudonymo, explorare non contigit. Quisquis ſit, id luculenter patet, multis hoſce paruae molis Tomos, in quibus generatim tres et quadraginta Icti, potiſſimum Germani, occurrunt, laborare vitiis; recteque monetur in *Biblioth. Iur. ſelect. Struuio-Buderiana*, *p. 21. edit. nouiſſ.*

 expo-

expoſitionem Vitarum nec ſatis eſſe iuſtam, nec Indices ſcriptorum adcuratos, nec annos, quibus edita fuere, ſemper memoratos. Leickherianum deinde exemplum ſtimulus fuit Viro multis de cauſſis ſuſpiciendo, CHR. GOTTL. BVDERO, vt alteram Decadem, *Vitas clariſſimorum Ictorum* continentem, *Ienae a.* 1722. *in 8.* produceret. Selegit vero eas potiſſimum, a doctiſſimis hominibus exaratas, quarum ipſe LEICKHERVS ſub finem Praefationis ſpem fecerat. Primum conſpicitur Ferretti, tum Coraſii, Donelli, Marani, a Coſta, Florentis, Dartis, Fichardi, Ciſneri, tandemque Taboris Vita. Subiecit laudatiſſimus Buderus, vbi neceſſarium videbatur, notas lectu digniſſimas, longeque diuerſas ab inſtituto Leickheri, quippe qui erudita quidem et vtilia attulerat paſſim, neque tamen ad ipſas Vitas illuſtrandas ſemper adcommodata. Nouam eundem prelo habere paratam Decadem, iam pridem innotuit, ideoque dolendum, non exſtitiſſe adhuc inter bibliopolas quendam, qui et hancce Collectionem luci exponeret. IOH. IAC. MOSERI *Lexicon der ietztlebenden Rechtsgelehrten in und um Deutſchland, Zullichauiae a.* 1738. *in 8.* editum, et *Praefatione von nützlichen und brauchbaren Rechtsgelehrten* inſtructum, quam primum ab Hiſtoriae litterariae peritioribus lectum fuerat, ſtatim in oculos incurrebat, nimis eſſe leuem et imperfectum Viri illuſtris laborem. Quem vt vtiliorem redderet, operam dedit GOTTL. AVG. IENICHEN, Ictus elegantiorum litterarum laude conſpicuus. Statim enim *anno* 1739. *Lipſ. in 8.* diuulgauit *Vnpartheyiſche Nachrichten von dem Leben und denen Schriften der ietztlebenden Rechtsgelehrten in Deutſchland.* Multoties hic emendat ac ſupplet, quae Moſerus dixerat, et alphabetico ordine, ab hoc itidem electo, praecipua de Ictis Germaniae, qui tunc tempo-

temporis florebant, adiectis eorundem ſcriptis, commemorat. Vſus eſt Moſerus hiſce Obſeruationibus in repetita libelli ſui editione, eo ipſo anno *Zullichauiae in 8.* parata. Nouiſſime meliora tentauit CHRISTOPH. WEIDLICHIVS, celebris cauſſarum patronus in Saxonia, et Hiſtoriae litterariae amantiſſimus. Dedit nobis induſtria eius *die Geſchichte der ietztlebenden Rechtsgelehrten in Deutſchland, und zum Theil auch auſſer demſelben, als ein Rechtsgelehrten-Lexicon in alphabetiſcher Ordnung*, Pars I. *Merſeburgi a.* 1748. Pars II. *ibidem a.* 1749. *in 8.* excuſa. Multa profecto de noſtrae aetatis Iurisperitis in Germania, iisque notioribus, nec non de ſcriptis eorundem, attulit, quae ſingularia ſunt, et ab aliis non obſeruata. Plerisque tamen nimia ſcribendi libertas, et acerba de quibusdam honoratiſſimis Viris iudicia diſplicuerunt. Cf. *die Leipz. gel. Zeit. a.* 1748. *p.* 430. et *a.* 1749. *p.* 765. et *p.* 814. Quae loca ſi inſpiciamus, mira ſtatim adparet ſentiendi differentia. Pars tertia, cum emendationibus ac ſupplementis priorum, quam promiſerat Auctor, non acceſſit: huius interim loco *Halae Magd. a.* 1757. *in 8.* accepimus eiusdem *zuverläſſige Nachrichten von den ietztlebenden Rechtsgelehrten.* Primae huic Parti, cui praefixa eſt V. C. DAN. NETTELBLADT erudita Praefatio, *a.* 1758. adiecit alteram, et *a.* 1759. tertiam; pluresque ſequentur propediem. Non paucae hic Vitae occurrunt, quas iam antea dederat: proponuntur ſaltim plenius et adcuratius, ac ſine ſtili aſperitate, quam olim vſurpatam nunc ipſe damnauit. Receſſit quoque ab ordine alphabetico, Vitasque congeſſit, prout quasque habuit in promtu. Caeterum huc et pertinent ADAMI *Vitae Germanorum Ictorum et Politicorum*; WITTENII *Memoriae Ictorum clariſſimorum renouatae*; DE BALTHASAR Prgr. ſeptem, *Gryphisw. ab a.* 1737-

 1742.

1742. edita, *de Vita et fatis Ictorum Gryphiswaldenſium*; ZEVMERI *Vitae Profeſſorum Iurisprudentiae in Academia Ienenſi*; BACMEISTERVS *de Ictis Roſtochienſibus*, et alii, de quibus iam ſupra dictum, maxime §. XII. XIII. XIV. et XVI. IOH. GOTTL. OLEARII Diſſ. *de Biographis recentiorum Ictorum*, cuius ſpem fecerat in Diſſ. *de Biographis antiqu. Ictor. ſ. XVI.* luci non eſt expoſita: nec Vitae exſpectandae amplius videntur ſummorum Ictorum, a tempore inſtauratae in Italia Iurisprudentiae, quas olim apud Lipſienſes adhuc agens molitus eſt Vir inſignium meritorum, GE. CHRISTIAN. GEBAVERVS. Ipſe ego, Bibliothecae huius conditor, iam pridem de *Lexico Ictorum omnium*, qui ſcriptis vnquam inclaruere, conficiendo ſollicitus fui, rationemque inſtituti vberius aperui in ſingulari *Epiſtola*, ad AVGVSTIN. LEYSERVM perſcripta, *anno*que 1741. *in 4. mai.* diuulgata, de qua vid. *die Götting. Zeitung. von gelehrt. Sachen a.* 1742. *p.* 54. Nec abieci conſilium, quin potius varia collegi, ad Opus tantae difficultatis neceſſaria. Quam primum igitur Bibliothecam hanc litterariam, cui tot annos conſecraui, abſoluero, Deo et vitam longiorem, et vigorem corporis, clementer concedente datam fidem vt liberem, maximo, quantum in me ſitum eſt, ſtudio adnitar. Singulorum Ictorum recentiorum Vitae copioſius recenſentur in nouiſſima editione *Bibliothecae Iuridicae Lipenianae, Tomo II. p. 454. ſq.*

§. XXXIV.

Vitas Medicorum Viri multi, eiusmodi ad laborem quam maxime idonei, deſcribere olim conati ſunt, ſcilicet IOH. HENR. MEIBOMIVS, THOM. REINESIVS, MART. FOGELIVS, GEORG. HIERON. WELSCHIVS, AEGID. MENAGIVS, IVL. GVASTAVIGNI et GE. FRANCVS DE FRANCKENAV. De Mei-

Meibomiano certe inſtituto diligenter diſſeruit filius, HENRICVS MEIBOMIVS, in *Epiſtola* ad Welſchium *Helmſt. a. 1669. in 4.* edita, qua ipſum ſollicitauit de Supplemento circa Scriptores Arabes, quo in doctrinae genere verſatiſſimus erat Medicus ille ac Philologus Auguſtanus. Elaboraſſe etiam eundem *Hiſtoriam Medicorum Orientalium*, patet ex LVCAE SCHROECKII *Memoria Welſchiana Aug. Vind. a. 1678. in 4.* diuulgata. Sed imperfectum fuit Opus ob inopiam ſubſidiorum, fruſtra conquiſitorum. Cf. laudatus MEIBOMIVS, filius, in notis ad VOGLERI *Introduct. vniuerſalem p. 181. edit. ann. 1691.* adornatae. Reineſius conſilii ſui rationes ipſe expoſuit in *Epiſtolis ad* HOFFMANNVM et RVPERTVM *p. 579.* vbi et adparet, prelo eius ſchedas fuiſſe paratas. De Manuſcripto Menagiano refert inter alia DAN. LE CLERC in *Praef. de l'Hiſtoire de la Medecine*, illud reperiri in Bibliotheca Bignonii, Abbatis. Abſolutum autem id ab Auctore non videtur. In *Memoires* enim *de la vie de Mr. Menage, Tomo II. Menagianorum* dicitur: *Il eſt vrai, qu'il les quitta pour travailler à la vie des Iurisconſultes, et enſuite à celles des* Medecins, *mais il abandonnu ces deux Ouvrages, pour ſatisfaire aux hèritiers de Mr. le Cardinal Mazarin.* Memorat porro LE CLERC, Fogelium cogitaſſe de *Hiſtoria Medicorum praeterita*, in qua eos congerere voluit potiſſimum, qui ab aliis fuerant praetermiſſi. Cf. MORHOFII *Polyhiſtor, Tomo I. libr. 1. cap. 7. ſ. 43.* Quod ad FRANCI denique DE FRANCKENAV *Vitas Medicorum, quauis aetate illuſtrium* attinet, trium illud Tomorum Opus ad finem eſſe perductum, diſcimus ex *Elogio* Viri ſummi, quod GODOFR. THOMASIVS, Medicus quondam Norimbergenſis, adſumto *Vindiciani* nomine conſcripſit. Vid. *die Neue Hälliſche Bibliotb. Vol. III. P. 22. p. 105.* Omnia haec, ad praeſentem

 vsque

vsque diem, fruſtra ſunt exſpectata, et vel perierunt plane, vel latent adhuc in ſcriniis aliorum. Inter eos, quos habemus editos, primum occurrit SYMPHORIANVS CAMPEGIVS, qui Tractatu ſuo *de claris Medicinae Scriptoribus, veteribus et recentioribus*, reliquis viam monſtrauit, adeoque dici antelignanus debet. Prodiit liber *Lugduni anno* 1506. *in 8.* Poſtea ſaepius eſt recuſus, tandemque, REMACLI FVCHSII additamentis auctus, *ibid. a.* 1531. et *Pariſ. a.* 1541. *in 8.* Praemiſit Fuchſius ipſe *illuſtrium Medicorum, qui ſuperiori ſaeculo floruerunt ac ſcripſerunt, Vitas.* Ieiunus quidem Campegii, hodieque nullius prope momenti, labor eſt; veniam tamen meretur, quod primus, quantum conſtat, fuit, qui hanc eſt arenam ingreſſus. Rara eſt, ſed multis inquinata erroribus, WOLFGANGI IVSTI *Chronologia omnium illuſtrium Medicorum, tam veterum, quam recentiorum, Frf. ad V. a.* 1556. *in 8.* publicata. Vtiliſſimus foret liber, ſi GE. FRANCI DE FRANCKENAV ad colophonem perducta editio fuiſſet, de qua vid. *Virorum clariſſimorum ad* GVNTH. CHRISTOPH. SCHELHAMMERVM *Epiſtolae p.* 283. CASPARVM PEVCERVM ſuppreſſo nomine ſuo *Argent. a.* 1571. edidiſſe *Vitas illuſtrium Medicorum* MELCH. ADAMVS teſtatur in *Vitis Germanor. Medicor. p.* 390. *edit. in 8.* atque hunc plures deinde ſequuti ſunt. Sed merito illud vocauit in dubium GROSCHVFFIVS *p.* 17. elegantiſſimae Praefationis, *Nouae libror. rarior. Collectioni a.* 1709. praefixae, ſeque ex tam multis neminem ſcire profeſſus eſt, qui vidiſſe illas Vitas aut volutaſſe dixerit. Si coniecturae locus, Peucerus eiusmodi rem animo agitauit, poſtea vero in aduerſa incidens fata, deſiſtere debuit incepto. Quae *Antwerp. a.* 1574. iterumque auctiores *L. B. a.* 1603. *in f.* typis impreſſae ſunt IOH. SAMBVCI *veterum aliquot et recentiorum Medicorum ac Philo-*

Philoſophorum Icones, cum eiusdem ad ſingulas Elogiis, eae non niſi pauca, quae digna ſint notatu, de Medicorum Vitis continent. Rariores quoque, ſed exiguii pretii ſunt PETRI CASTELLANI *Vitae illuſtrium Medicorum, qui toto orbe ad haec vsque tempora floruerunt.* Lucem viderunt *Antwerp. a.* 1618. *in 8.* CHRIST. GVIL. KESTNERVS in *Biblioth. medica p. 30.* refert, Auctorem, qui iuuenis libellum vix ſeptem ac decem plagularum conſcripſerit, (at nouimus, eum tunc tres fere ac triginta natum annos fuiſſe,) de Medicis, quos ordine chronologico in aciem producat, quorumque numerus nondum ad duas integras centurias adſurgat, narrationem ieiunam ac macilentam plerumque, interdum etiam plane falſam ac erroneam inſtituiſſe. Eam ob cauſſam mirari quempiam poſſe merito, qui factum ſit, vt IAC. GRONOVIVS Schediaſma iſthoc *Tomo X. Theſauri* ſui *Antiqu. Graec.* inſerendum curauerit. At in aliam longe ſententiam tranſiit, et recte quidem, Vir celeberrimus, DAVID CLEMENT, in *Biblioth. de livr. dificiles à trouver, Tomo VI. p.* 374. Audiamus eum ipſum! *J'avoüe*, ait, *que je ne ſaurois ſouſcrire à ce jugement. Je crois, que pour rendre juſtice à un Auteur, il faut ſe transporter dans le Siécle, où il vivoit, et connoître le but, qu'il s'étoit propoſé; ſans quoi l'on court grande riſque, de porter un jugement prematuré. Nôtre Auteur a écrit ces vies il y a plus de cent trente ans, où les Biographes n'y regardoient pas de ſi près, et où ils ſe contentoient de faire des Eloges, ſans entrer dans ces détails hériſſés de citations, que l'exactitude demande, pour conſtater les faits, que l'on avance. Il marque ſoigneuſement les années de la naiſſance et de la mort de ſes Médecins, il indique leurs Ecrits à la maniere de ſon Siécle, ſans y ajoûter les dates, ni les lieux de*

leurs

leurs impreſſions, il y donne une idée de leur erudition, ou de leurs occupations: et conſequemment je crois, qu' il merite d'occuper une place bonorable entre les Biographes de ſon âge. - - - *Si* Caſtellanus *n'a pas donné les Vies de tous les grands Médecins, c'eſt, qu'il n'en a pas eu le deſſein. Voici comment il s' exprime dans ſa Préface p. 10.* Scio multos a me praeteritos, et eos quidem eximios: ſed quid faciam? Cum Sophocle, *περὶ μὲν ὀυ φρονῶ, σιγᾶν φιλῶ.* Non omnia poſſumus omnes: Hanc ego pro modulo meo partem curaui; alius aliam. Si quis ſymbolam conferre voluerit, Modimperator eſſe non recuſo. Hactenus Clementius. Iam antea cauſſam quoque Caſtellani egit GOETZIVS in *den Merckw. der Königl. Bibliotb. zu Dresden, Vol. III. p. 15.* REIMMANNVS in *Idea Syſtem. Antiqu. litterar. generalioris p. 31. ſq.* permultos Medicos, qui in libello memorantur, recenſet: iudicium autem eius conuenit cum Keſtneriano. Paucis annis poſt, *Bremae* ſcilicet *anno* 1623, *in 4.* editum eſt IOH. NEANDRI *Syntagma*, in quo exhibentur *antiquiſſimae et nobiliſſimae Medicinae natalia, Sectae, earumque placita, tum eius catacrypſes ac inſtauratores, et ad haec noſtra vsque tempora propagatores, cum hiſtoriis eorum, vitis ac ſcriptis. Accedit Diſſertatio de Medicina Hermetica et Paracelſica.* Contemtim habetur Opus, parum nunc obuium, a LABBEO in *Bibliotb. Bibliothecar. p. m. 122.* Vocat enim Neandrum alienae doctrinae decoctorem, qui a PETRO CASTELLANO, MELCH. ADAMI, aliisque, quos in ſyllabo Auctorum ne nominare quidem ſuſtinuerit, omnia ferme ſua hauſerit ac ſaepius *αὐτολεξεὶ* deſcripſerit. Chronologiae alioquin imperitiſſimum eſſe eundem, ac perturbatorem temporum aetatumque: nec ſincera inſuper fide in Praeloquio ad Lectorem ab

ab eo moneri, Caſtellani et aliorum, qui Vitas Medicorum ſcripſerunt, ad manus ſibi non fuiſſe ſcripta in illo opere, quum tamen pleraeque omnes paginae ipſorum ſint verbis contextae. Idem ſentit DANIEL LE CLERC in *Praefat.* ſupra adducta. *Anno* 1637. IOH. ANTONIDES VAN DER LINDEN *Amſtelel. in 8.* diuulgauit *de ſcriptis medicis libros II. ibidem a.* 1651. itemque 1662. recuſos, et quidem auctiores, *eadem forma.* Praemiſſa breui Medicorum Vita, qui tamen Graeci ſunt Latinique ſaltim, ſcripta memorantur, quibus nominis ſui memoriam propagare ad poſteros ſtuduerunt. Quoniam vero multa reſtabant, quae emendari debebant addique, GE. ABRAH. MERCKLINVS librum plenius ac perfectius edidit *Norimberg. a.* 1686. *in 4.* et *Lindenii renouati* titulo inſigniuit. Eiusmodi certe Supplementis locupletatus eſt Lindenius, vt ad haec vsque tempora laudem conſummatiſſimi Operis mereatur, quamuis nec deſint, quae lima indigeant, et copioſiori adparatu. Motus inde PETR. BONNET BOVRDELOTIVS, vt nouam olim et longe praeſtantiorem editionem, duo Volumina maioris formae exhibituram, meditaretur. Quo anno 1709. mortuo, innotuit quidem, eum in ſcriniis reliquiſſe *Catalogue de tous les livres de Medecine, imprimés avec une Critique abregée, et la vie des Auteurs*, teſte IOECHERO in *Lexico eruditorum, Tom. I. p. 1303:* ſed neque hoc Opus, neque illud, quod HANS SLOANE poſtea pollicitus fuerat, lucem adſpexit. Cf. *die Leipz. gel. Zeit. a.* 1726. *p.* 710. itemque *Biblioth. Angloiſe, Tomo XIII. p.* 410. Facit huc etiam GER. IOH. VOSSII poſtumus *de Philoſophia* liber, *Hag. Com. a.* 1658. *in 4.* excuſus, iterumque in *Operibus* eius, *Tomo III.* Occurrunt enim hic quatuor Capitibus, ab vndecimo vsque ad quintum ac decimum, de priſcis Medicis Obſeruationes

adeo

adeo pulchrae, adeo dignae lectu, vt eas forte, ſi ſolum inſpicias titulum, in hoc Opuſculo nunquam quaeſiueris. IOH. BERNIERII *Eſſais de Medecine, où il eſt traité de l'Hiſtoire de la Medecine et des Medecins* caet. qui liber *Pariſ. a.* 1589. *in 4.* prodiit, auctus mox *a.* 1691. Supplementis, emendationibus et Obſeruationibus neceſſariis, partim ab ipſo Auctore, partim a quibusdam eius amicis, publicae exſpectationi neutiquam ſatisfecerunt. Vt enim taceam, priorem tantum Partem ad praeſens referendam eſſe argumentum: haec ipſa quoque ideo, quod Auctor libris ſcribendis depellere famen cogebatur, feſtinanter negligenterque fuit compoſita. Interim recuſum Opus *ibidem a.* 1695. *in 4. Hiſtoire chronologique de la Medecine et des Medecins* inſcriptum. An et auctius, neſcio. Mutato ſolum titulo id factum eſſe, tradit in *Biblioth. medica p.* 8. KESTNERVS, ex quo ſaepe profeci. Id certum tamen, dicto titulo nouo haec adiecta verba fuiſſe: *Seconde édition, revûë, corrigée, et abrégée en quelques endroits.* Quantiuis e contrario pretii Opus eſt laudati iam CLERICI *Hiſtoire de la Medecine, où l'on voit l'origine et les progrés de cet Art de ſiècle en ſiècle, les Sectes, qui s'y ſont formées, les noms des Medecins, leurs decouvertes, leurs opinions, et les circonſtances les plus remarquables de leur vie.* Primum eſt publicatum *Geneuae a.* 1696. *in 12.* deinde *Amſtael. a.* 1702. *in 4.* ac tandem *eodem* in *loco, eademque forma a.* 1723. et quidem ſub limam reuocatum, paſſimque nouis locupletatum acceſſionibus. Auctor, omnibus ad perficiendum inſtitutum tam nobile ſubſidiis inſtructiſſimus, laudem reportauit communem, idque deſideratum eſt vnice in hoc libro, quod Galeni tempora non excedat. Quam vero Clericus editioni nouiſſimae adiecit delineationem, (*Plan pour ſervir à la continuation de l'*

Hiſtoi-

Hiſtoire de la Medecine) eam domi ſuae omnino retinere debebat. Adparent enim in eadem variae, ac partim non leues, maculae, quae Viri doctiſſimi exiſtimationem facile apud imperitos imminuere poſſunt. CHRISTIANI IOH. LANGII *Hiſtoria medica*, Operibus eius *Lipſ. a.* 1704. *in fol.* iunctim editis praemiſſa, non niſi Sceleton eſt quoddam Hiſtoriae Medicorum, ordine chronologico compoſitae. Accedit, laborem eſſe poſthumum; quam ob cauſſam nemo mirabitur, ſi tot in eo lacunas inuenerit. Parum quoque vtilitatis adferet IOH. IAC. MANGETI *Bibliotheca Scriptorum medicorum, veterum et recentiorum*, *Geneuae a.* 1731. *Tomis II. in f.* diuulgata. Magno in ea hiatu promittuntur Medicorum omnium, qui ab orbis terrarum primordio, vsque ad annum Chriſtianum 1730. floruerunt, Vitae ordine alphabetico delineatae, cum opinionibus eorum ac ſcriptis, adhibita ſubinde modeſta epicriſi. Fundamenti loco ſe, ait, vſum eſſe MERCKLINI *Lindenio renouato*, quem librum ſatis locupletem, nec parum ornatum, recte credit. At non reſpondet ſuperbae Operis inſcriptioni tractatio, prout iudicatur in *Commercio litterario Norimbergenſi a.* 1731. *p.* 185. et *a.* 1732. *p.* 92. *ſq.* Cf. etiam *Acta Erud. Lat. Supplementor. Tomo X. p.* 50. vbi monetur, conſilio neutiquam probando integras, easque copioſas, Medicorum Obſeruationes, in Actis Naturae Curioſorum, Actis Eruditorum, Miſcellaneis Berolinenſibus, aliisque Diariis recentioribus, obuias recenſiones item de ſcriptis medicis hinc inde inſtitutas, Vitasque Medicorum celebriorum, ad verbum de charta in papyrum fuiſſe transſcriptas, ſine vlla acceſſione, praeter ſphalmata craſſiora; quam quidem ob rem Operis corpus nimis excreuiſſe. Pergunt deinde Collectores: *Melius de litteris promeritus fuiſſet Mangetus, ſi la-*

boris,

boris, qua pollet, patientiam, cuius laude defraudandus vtique non eſt, ad hoc impendiſſet, vt proprio ſtudio ac ſtilo iudicioſe ipſemet ſtrictimque conſignaret, quae de Medicorum vitis ſcriptisque diligenter congeſta ex infinitis libris poſſedit; qua re quidem Bibliothecae molem vltra tres partes diminuiſſet, conſuluiſſet autem ſtudioſorum loculis. Horum rationem et ipſi plane nullam habere voluiſſe videntur Bibliopolae, qui ſedecim tabulis aeneis, totidem Medicorum illuſtrium imagines repraeſentantibus, ſed quae ipſae iam ante illorum libros vulgatae conſpiciuntur, et hic non niſi denuo ex iisdem tabulis, hinc inde corraſis, impreſſae ſunt, pretium libri praeter cauſſam adauxerunt. Optimae ſunt in tota hac farragine Medicorum Italorum Vitae: ſymbolas enim ſuas vberrime contulerunt VALLISNERIVS, NIGRISOLI, LANZONVS, FANTONVS et BIANCHI, viri ob inſignem rei medicae peritiam inter gentis huius ornamenta referendi. Melioris vtique farinae eſt laudati ſupra KESTNERI *Mediciniſches Gelehrten-Lexicon, Ienae a.* 1740. *in 4.* publicatum, quo in Opere Vitae celebriorum Medicorum iam tum mortuorum, ita exponuntur, vt ſcripta ſimul eorum, inuenta et controuerſiae commemorentur ordine litterarum. De adhibita ab Auctore diligentia vid. *Acta Erud. Lat. a.* 1741. *p. 420.* Vere ibidem adſcribitur, multos aliorum errores biographicos notatos eſſe correctosque, omnia etiam iuſtis atque idoneis munita auctoritatibus. Nec tamen negandum, variis huic Lexico Supplementis opus eſſe, quae ſine dubio addidiſſet litteratiſſimus Keſtnerus, ſi vita ipſi frui licuiſſet longiore. Alterius igitur illud nunc manum exſpectat, forte FRID. BOERNERI, maxime ad id agendum idonei. Cf. *die Ienaiſchen Gel. Zeit. a.* 1750. *p. 429.* Non vidi, quae STRVVIVS memorauit, IOH. SCHENCKII *Epitaphia et Epicedia illuſtrium*

illuſtrium Medicorum. Antwerp. ex officina Plantin. *a.* 1574. *in f.* ea exiiſſe, alicubi me legere memini. Inter eos, qui Medicorum Vitas pertractarunt ſpeciatim, habita ratione diuerſarum prouinciarum, vrbium, vel certae aetatis, referendi omnino ſunt ADAMVS et WITTENIVS, quorum ſupra §. XII. iniecta eſt mentio. Acceſſit his FRANC. IOS. GRIENVVALDII *Album Bauariae iatricae, ſeu Catalogus celebriorum Medicorum, qui ſuis in Bauaria ſcriptis Medicinam exornarunt ab anno* 1450. *in hodiernam vsque lucem.* Libellus hic, rarior nunc factus, *Monachii a.* 1733. *in 8.* prodiit. Non quidem hic Vitae Medicorum data opera proponuntur, ſed ſcripta ſaltim eorum, Auctoribus ordine alphabetico collocatis: paſſim conſpiciuntur tamen Obſeruationes biographicae, adeoque libellus in hac etiam claſſe vtilitate ſua non deſtituitur. Cf. *die Leip. gel. Zeit. a.* 1733. *p.* 608. De SCHEFFELII *Vitis Profeſſorum Medicinae in Academia Gryphiswaldenſi*, BOEHMERI *Vitis Medicorum Helmſtadienſium;* ZEVMERI et RICHARDI *Vitis Medicorum Ienenſium;* BAIERI *Vitis Medicorum Altorfinorum*, ac BOERNERI *Memoriis Profeſſorum Medicinae in Academia Wittembergenſi*, repete, ſi placet, dicta *§§. XIII. XIV. XV. et XVI.* Eorum Vitas Medicorum, qui hac noſtra aetate florent in Germania, laudatus BOERNERVS communicare cum eruditis inſtituit variis Decadibus ac Partibus, quarum quinque Tomum iuſtae magnitudinis *in 8.* implent. Nuper abſolutus eſt tertius. En! Operis inſcriptionem: *Nachrichten von den vornehmſten Lebensumſtänden und Schriften ietzlebender berühmten Aerzte und Naturforſcher in und um Deutſchland.* Prima Decas *Guelpherbyti a.* 1749. producta in lucem fuit: caeterae non ſine plauſu publico ſunt inſequutae. De Medicis quondam *Pariſienſibus* multa egregia, notatuque omnino digna, congeſſit GABR. NAV-

NAVDAEVS in *Panegyri de antiquitate et dignitate Scholae medicae Pariſienſis*, *Lutet. Pariſ. a.* 1628. *in 8.* Atque huc pertinent etiam *Pontificum Romanorum Archiatri*, quos MANDOSIVS ſpectandos exhibuit *Romae a.* 1696. *in 4.* Vid. ſupra *ſ. X.* Vitas autem *Hafnienſium* Medicorum *Hafniae a.* 1662. *in 8.* conſignare ſtuduit in *Ciſta* ſua *medica* THOM. BARTHOLINVS. De aliis quibusdam huius argumenti Scriptoribus conſule KESTNERI *Biblioth. medicam p.* 34. *ſq.* Idem ſingulorum Vitas *p.* 38. *ſq.* copioſius recenſet.

§. XXXV.

Sequuntur Philoſophi, quorum Biographos memoratos inuenies in *Bibliotheca* STRVVII *philoſophica*, *Tomo I. p.* 5. *ſq. edit. Kahlianae.* Inde repetere hoc loco iuuabit praecipua, ſubiunctis, quae ibidem fruſtra quaeſiueris. Primus, qui laborem eiusmodi ſuſcepit inter antiquos, videtur FLAV. PHILOSTRATVS. Reliquit is Graeco ſermone *Vitas Sophiſtarum*, libris II. comprehenſas, quae primum cum Luciani Operibus Graece ſunt excuſae *Venet. ap. Aldum a.* 1503. *in f.* optimeque *Lipſiae a.* 1709. *in f.* cum caeteris *Philoſtratorum* ſcriptis, GODOFR. OLEARII beneficio. Sub idem forte tempus exarauit DIOGENES LAERTIVS *de Vitis, dogmatis et apophthegmatis eorum, qui Philoſophia clauerunt, libros X.* praeſtantiſſime, cum verſione Latina et variorum notis, praecipue doctiſſimis AEGID. MENAGII, item Iconibus quatuor ac viginti Philoſophorum, quarum vero pauciores ſatis videntur adcuratae, diuulgatos a MARCO MEIBOMIO *Amſtael. a* 1692. *in 4. mai. Vol. II.* Poſt hanc editionem excellit *Londinenſis*, *anno* 1664. *in f.* ſtudio IOH. PEARSON parata, et pleriſque aliorum Obſeruationibus, in *Meibomiana* obuiis, exornata. Frequentiſſima apud nos eſt ea, quam PAVL. DAN. LONGOLIVS *Curiae Regnit. a.* 1739. *in 8.*

in 8. Vol. II. inſertis XXVI. Philoſophorum imaginibus, aeri inciſis, et additis Indicibus, ante vulgatis longe locupletioribus, exhibuit. Editor fundamentum eſſe voluit exemplar Amſtaelodamenſe, paſſim tamen ſuſtulit errores typographicos, nec ſolum Vitas hasce primus in capita et numeros diſtribuit, ſed in praefixa etiam *Praefatione* de Auctore, eius ſcriptis, horumque interpretibus, explanatoribus, ac diuerſis editionibus fuſe eruditeque diſſeruit. Cf. *die Leipz. gel. Zeit. a.* 1739. *p.*649. Quod ad ipſum attinet Diogenem, multa quidem egregia, quae ad cognoſcendas Vitas moresque antiquorum Philoſophorum faciunt, eius in Opere reperiri, certum eſt. At negari quoque non poteſt, plus eundem ſtudii in congerendis, quam iudicii in deligendis veterum Auctorum ſententiis adhibuiſſe. Grauiſſimis igitur maculis deformatus eſt labor, alias maxime commendabilis, lectoremque requirit et ad omnia attentum, et nihil ſine artis criticae ſubſidiis admittentem. Toties profecto alios ſine delectu exſcribit, contraria conſarcinat, fabulas in Sophiſtarum ſcholis enatas pro veris obtrudit hiſtoriis, libris teſtamentisque ſuppoſitis fidem habet, quadrata miſcet rotundis, ordinisque incurioſus eſt, vt conſarcinatorem potius et ῥαψῳδὸν, quam Hiſtoricum, agnoſcas. Ita de eo iudicat IAC. BRVCKERVS V. C. in *Hiſt. crit. Philoſophiae*, *Tomo II. p. 626.* quocum iungatur ampla et elegans Obſeruatio in *Actis Philoſoph. Heumannianis Vol. I. p. 321. ſq.* Diogenem ſequutus fuit EVNAPIVS, Sardianus, a quo habemus *Vitas Philoſophorum et Sophiſtarum*, primum Gr. et Lat. e Bibliotheca Sambuci ab HADR. IVNIO editas *Antwerp. anno* 1568. iterumque *Heidelb. a.* 1596. ex offic. Commeliniana, et *Pariſ. a. 1616. in 8.* ap. Henr. Stephanum, quae omnia exemplaria parum ſunt obuia.

De noua editione, quam IOH. ALB. FABRICIVS meditatus eſt olim, v. REIMARVS in *Vita* eius *p.* 209. Nunc ſperatur alia ab inſigni Acad. Iuliae Theologo, IOH. BENED. CARPZOVIO, cuius hac de re vid. *Specimen Eunapii edendi*, *Lipſ.* 1748. *in 4.* Deſcripſit Eunapius Vitam Plotini, Porphyrii, Iamblichi, Alypii, Aedeſii, Maximi, aliorumque quarti poſt Chriſtum natum ſaeculi Philoſophorum Platonicorum. Hiſtorici nomen autem vix meretur, quoniam totus liber partim fabulis anilibus, partim ſtilo perturbato atque obſcuro eſt compoſitus. Finxit ſane non pauca, vt eo mirabilior fieret iſtorum hominum hiſtoria, Sectaeque ſuae conſuetudine tutus, impune mentiri ſe poſſe, credidit, modo eorum inde creſceret auctoritas, ac τὸ θεῖον καὶ θαυμαστὸν, quod vnice in his Vitis curae habet, eluceſceret. Quam etiam infeſtus Chriſtianis fuerit, aliquoties teſtantur dicta eius, praeſertim in Vita Aedeſii, Maximique. Cf. BRVCKERVS *l. c. p.* 246. HESYCHIVS porro MILESIVS in libro *de Viris doctrina claris* Philoſophorum Vitas ordine alphabetico expoſuit, ad exemplum Laertii, cuius tamen ſcrinia compilauit. Graece Latineque prodiit *Pariſ. a.* 1593. *in 8.* cura HADR. IVNII, cum ſuis et HENR. STEPHANI notis, iterumque *L. B. a.* 1613. *ead. forma*, per IOH. MEVRSIVM, qui ſeruatis Iunii Stephanique caſtigationibus nouas notas, easque elegantiſſimas, addidit, nec non *res patriae Conſtantinopoleos*, a Mileſio perſcriptas. Nuper poſtrema haec editio reuocata eſt ad lucem in *Tomo VII. Opp. Meurſianarum.* SVIDAS aeque in *Lexico* ſuo *Graeco*, cuius egregiam editionem, *Cantabrigiae a.* 1705. *Tomis III. in f.* productam, LVDOLPHO KVSTERO debemus, complures veterum Philoſophorum Vitas, litterarum ordine, percenſet. Multis de cauſſis vtiliſſimum eſt Opus: quum autem ex variis

riis compilatum ſit Auctoribus, iudicium et ἀκρίβεια paſſim deſideratur; ſaepe Collectorem Codices mendoſi ſeduxerunt; homonymi non probe diſtincti fuere, et res eorum, qui nomine ſunt diuerſi, quandoque miſcentur; exempla quoque, loco plane alieno, magis interpolatorum tamen, quam ipſius Suidae, vitio frequenter conſpiciuntur. Quod vberius docuit KVSTERVS in luculenta, quam Operi praemiſit, *Praefatione*. Saeculo XIV. IOH. WALLENSIS, Anglus, *Compendiloquium de Vitis illuſtrium Philoſophorum* exarauit, quod exſtat inter alia eius ſcripta, *Lugduni a.* 1511. *in* 8. typis impreſſa. Eodem circiter tempore GVALTERVS BVRLAEVS, Iohannis popularis, *de Vita et moribus Philoſophorum et Poetarum* libellum compoſuit, qui typis adhuc rudibus, ſub typographiae incunabula, ſine anno locoque adiecto fuit excuſus in *folii minoris* forma. Factum id eſſe *Lut. Pariſ.* in monte D. Hilarii, ad inſigne Sancti Claudii, in aedibus Rodulfi Laliſeau, docet LABBEVS in *Bibl. Bibliotb. p. m. 17.* Repetitus prodiit non ſolum *Norimb. a.* 1477. *in* 4. *mai. ex offic. Coburgeri*, de qua editione vid. GOETZII *Merckwürdigk. der Königl. Bibl. zu Dresden, Vol. II. p. 412.* ſed etiam *Hagenoae a.* 1510. *in* 4. *Argentor. a.* 1516. et *Aug. Vind. a.* 1497. *ead. forma*, Germanice, *Leben der natürlichen Mayſter* inſcriptus. Cf. *Catal. Bibl. Bunav. Tomo I. Vol. 1. p. 689.* Eundem, quum Burlaeus tunc eſſet adhuc anonymus auctor, turpi plagio ſibi adſeruit, et tamquam ſui ingenii partum, exciſis dumtaxat pagellis quibusdam in fine, *Caſali a.* 1603. *in* 4. edidit ANTON. A SALA, teſte LABBEO *l. c.* Rarius occurrit hodie iſthoc Burlaei Opuſculum, nec meretur reduci in lucem, quoniam nullius momenti eſt. Craſſos eius errores iam dudum notauit GER. IOH. VOSSIVS *de Hiſt. Lat. libr. II. Cap. fin. p. m. 515.* pluresque alios

HEVMANN. in doctiſſima Obſeruat. *de* BVRLAEI *Hiſtoria philoſophica*, *Actor. Philoſ. Vol. III. p. 190. ſq.* Interim pro aequitate VOSSIVS *l. c. Nusquam non pene*, ait, *cucurbitas lippit: quod tamen non ingenio, quo plurimum valuit; ſed ſaeculi attribuendum eſt infelicitati, quo litterae diſpretae vbiuis iacebant.* Id vnice addo, Poetarum Vitas eam ob rationem exponere Burlaeum, quoniam antiquiſſimis temporibus hi ipſi Philoſophiae praecepta ſimul tradere conſueuerant. RAPHAEL MAFFEIVS, a patria VOLATERRANVS, in *Commentariis vrbanis*, (ita dictis, quod Romae eos confecerat,) quorum octo ac triginta libri *Volum. III. Pariſ. a.* 1515. item *Baſil. a.* 1530. *in fol.* et *Hanouiae a.* 1603. *ead. forma* prodierunt, alterum Volumen eſſe voluit anthropologiam Virorum doctorum, vbi in eo eſt totus, vt Vitas deſcribat Philoſophorum, Scriptorumque ſimilium, partim veterum, partim recentiorum. Nec ingenii monumenta, quibus innotuerunt, praetermittit. Audiamus hoc loco CAMVSATVM in *Praefat. ad* CIACCONII *Bibliothecam p. 13. edit. Kapp.* Ita vero ille: *Neque indices adcurati, aut ſagaces cenſurae a Volaterrano requirendae, nobisque hodie minimo vſui eſſe poteſt liber integer. De Volaterrano tamen nimis acerbe pronunciarunt Paul. Iouius Elog. 118; Floridus Sabinus contra calumniatores linguae Latinae; et Bibliographiae philologico-curioſae Auctor.* (Intelligitur BOECLERI *Bibliographia critica*, olim hoc titulo euulgata.) *Nihil enim iniquius mihi ſemper viſum eſt, quam antiquos illos Scriptores, qui ſtatim a renatis litteris ſtudia pro virili exornarunt, nunc grauiter accuſare, et turpiter ſubſannare: modeſto et circumſpecto iudicio cum tantis viris agendum eſt: errores, quos admiſerunt, benigne caſtigandi, et nobiscum ſerio reputandum, campos*

ſpinis

is horridos excoluiſſe, altaque poſuiſſe fundamenta,
e ad ſummum deinde faſtigium extollere non ita
cillimum fuit. Elegantiſſimus eſt Tractatus IOH.
SII *de Scriptoribus Hiſtor. philoſophicae*, ex libris
conſtans, atque editus *Francof. a.* 1659. iterum-
, quibusdam acceſſionibus IOH. CHRIST.
ANII, at iis maxime ex Actis Philoſophorum de-
itis, locupletior, *Ienae a.* 1716. *in 4.* Singulo-
Ionſius, antiquiſſimorum etiam, Philoſopho-
Vitas, hiſtoriam, ſcholas, adſeclas, et ſcripta, ha-
aetatis ratione, breuiter quidem, ſed adcurate
onit, ita, vt recentiores pariter, qui in Hiſtoria
oſophica quidpiam conati ſunt, attingat. Id
ehendi ſaltim in laudato Volumine ſolet, quod
tor, vltra fines tranſiliens, intermiſceat res alie-
aepius, et ad argumentum ſuum plane non perti-
es. Cf. HEVMANNI *Acta Philoſ. Vol. I. p.* 160.
qui tamen *p.* 169. recte dicit, Opus inſcriben-
fuiſſe omnino *Hiſtoria litteraria antiqua.* Non
de Philoſophis tantum agit Ionſius, ſed de
icis quoque, Poetis, Grammaticis, caet. De
Ionſii editione candide, quid ſentiat, profi-
laudatus HEVMANNVS *l. c. Vol. II. p.* 310. *ſq.*
ia eſt itidem, quae memoretur, THOMAE STAN-
Hiſtoria Philoſophiae, Vitas, opiniones, resque ge-
et dicta Philoſophorum, Sectae cuiusuis, complexa.
ia editio vulgata fuerat *Londini a.* 1655. *in fol.*
one Anglico, repetita deinde *ibid. a.* 1687. et
. *ead. forma.* Sequenti anno Belgica SALOM.
RII verſio *Lugd. Batav. in f.* prodiit, et *anno*
um 1711. Latina GODOFR. OLEARII *Lipſ. in*
ai. doctiſſimis ab interprete Diſſertationibus
rata. Et haec ipſa editio multum eſt praefe-
a Anglicis, cum ob notas, quae acceſſerunt,
gias, tum ideo praeſertim, quod Olearius
na induſtria veterum ſemper Scriptorum loca

 addu-

adduxit, qua de re parum ſollicitum Stanleium nouimus. Praemiſſa eſt editioni poſtremae Anglicae, itemque Lipſienſi, Auctoris Vita, ſed admodum imperfecta. Melior quodammodo eſt, quae a GVIL. WOTTONO compoſita SAMMARTHANI *Elogiis Gallorum*, ab HEVMANNO exhibis, finem conſtituit. Idem Vir doctiſſimus *Actorum Philoſ. Vol. I. p. 523. ſq.* de hoc Opere, et Olearii in illud meritis, copioſe diſſeruit, atque inter alia obſeruauit, Stanleium ordinem Laertii fuiſſe ſequutum, adeoque et in Vita Epicuri ſubſtitiſſe, iudicio tamen hiſtorico philoſophicoque diligentiſſimum caeteroquin Scriptorem paſſim deſtitui. In Epitomen Stanleium redegit, et alios quosdam adhibuit, Adpendicisque loco duas Sectiones, altera EVNAPII Philoſophorum, altera MENAGII feminarum Philoſopharum Vitas continente, ſubiunxit Anglus quidam in *Lives of the ancient Philoſophers* caet. *Londini a.* 1702. *in 8.* Vid. *Acta Erud. Lat. anni* 1704. *p. 479.* vbi laudatur opera. Quae vero *Pariſ. ann.* 1723. et 1734. *Tomis III. in 8. mai.* lucem adſpexit HENR. GAVTIER *Bibliotheque des Philoſophes et des Savans, tant anciens, que modernes*, caet. ea nullius eſt momenti, ſtrenue quippe ex Diariis litterariis atque ex Dictionariis exſcripta, nec ſemper bona fide; qua de cauſſa inter plagiarios refertur Auctor ab HEVMANNO *l. c. Vol. III. p. 454.* quo loco adcurata exſtat Operis, ordine alphabetico vulgariter confecti, nec aptis inſtructi teſtimoniis, recenſio. Mirum certe plerisque videbitur, Cyrum, Alexandrum M. Eſaiam, Prophetam, et alios, Philoſophorum hic augere ſocietatem. Id vnice conatum excuſat, quod in Praefatione ipſemet fateatur Gautierius, ſe horum potiſſimum gratia ſcripſiſſe, qui totos ſe conſecrare litteris vel nolunt, vel nequeunt, et ſcire tamen obiter auent, quid olim, quid nouiſ-

ſime

ne actum ſit in Republica Philoſophorum. De
omo III. qui decennio poſt prioribus ſucceſſit,
d. ſigillatim *Supplem. ad Noua Acta Erud. Tomo II.*
236. Exilis eſt pariter et vitioſus, quamquam in
ournal des Savans m. Aug. 1726. art 8. admodum
udatus, libellus, *Abregé des Vies des anciens Philo-*
phes, avec un Recueil de leurs plus belles Maximes
ſcriptus. Editus eſt *Pariſ. a. 1726. in 12.* recuſus-
ue *Amſtael. a. 1727. ead. forma* cum FRANC. DE
ALIGNAC DE LA MOTTE FENELON *Dialogues des*
Morts coniunctus, vbi huius Operis Volumen III.
xplet. Tribuitur enim vulgo huic Auctori, quod
on nihil controuerſiarum peperit. Vid. de iis NI-
ERONIVS in *Vitis erudit. Parte XIV. p. 20. edit. Ger-*
an. Ipſius a vero non abhorret opinio, Fenelo-
um primis veluti lineis deſignaſſe has Philoſopho-
um Vitas, quarum ſunt generatim ſex et viginti:
oſtea Editorem in ordinem redegiſſe easdem ſche-
as, et variis additionibus dilataſſe. Quocunque
: res modo habeat, indignus certe labor eſt tanti
ominis ingeniique Viro. *Anno 1731. ſq. Vlmae in*
. Partibus VIII. cum Supplementis IACOB BRV-
KERVS publicauit *kurtze Fragen aus der philoſophi-*
hen Hiſtorie; quod Opus poſtea fundamentum fuit
Hiſtoriae criticae Philoſophiae, a mundi incunabulis ad
oſtram vsque aetatem deductae, et Volum. V. *in 4.*
iai. Lipſienſibus typis nitidiſſimis excuſae *anno 1742.*
. Adiungendi nunc ii ſunt, qui particulares tan-
um Philoſophorum antiquorum Vitas ſcripſerunt,
nter quos habemus *Vitam Procli,* Philoſophi Pla-
onici, a MARINO, diſcipulo eius, Graece compo-
tam, et aliquoties cum verſione Latina typis im-
reſſam, quam optime et integram, ſuisque Prole-
omenis ac notis ornatiorem, *Hamburg. a. 1700.*
4. exhibuit IOH. ALB. FABRICIVS; qua de edi-
one legas *Acta Erudit. Latin. a. 1700. p. 426. ſq.*

Multae tamen hic fabulae aniles. Sunt etiam, qui memorant PAVLI LEOPARDI, Critici eximii, *Vitas Ariſtippi*, *Diogenis*, *Demonactis*, *Stratonis*, *Demoſthenis*, *et Aſpaſiae*, feminae eruditae, euulgatas *Antwerp. a.* 1556. *in 8.* ſed, ſi vera haec ſunt, rariſſime obuias. *Vitam Apollonii Tyanei* FLAVIO PHILOSTRATO debemus, quae libros octo conficit, et *Venetiis a.* 1502. *in f.* ex officina Aldina Gr. et Lat. primum prodiit, iamque inter OLEARII *Opera Philoſtratorum* non ſine nouis ornamentis locum occupat. Hoc noſtro ſaeculo *de Vita et ſcriptis Apollonii* SIGISM. CHRIST. KLOSIVS Diſſertationes III. *Vitemberg. a.* 1723. et 1724. *in 4.* ſuis exire ſcriniis paſſus eſt. MARSILII FICINI *Vita Platonis*, Operibus huius praefixa eſt, inſerta quoque FICINI *Operibus*, *Baſil. a.* 1561. *in f. Tomis II.* coniunctim editis. Caute tamen legendus: vt enim taceam, fontes, vnde hauſit, non indicare, more ſaeculi ſui, Auctorem, ipſe haud diffitetur, in *Dedicatione ad Laur. Medices*, amore in Platonem immodico ſe teneri. De *Vita et moribus Epicuri* PETR. GASSENDVS libros VIII. *Lugduni anno* 1647. *in 4.* typis ſplendidis publicauit, qui recuſi fuere poſtea *Hagae Comit. a.* 1656. *ead. forma*, et in eiusdem *Operibus*, *Tomo V. p.* 167. *ſq.* Vir ille doctiſſimus, et Hiſtoriae litterariae ac Philoſophiae praeſidiis ſatis munitus, quicquid apud veteres de Epicuri vita reperitur, ſtudioſe collegit, digeſſit, perſpicuaque et eleganti dictione ita enarrauit, vt nihil deſiderari amplius queat. In primis omnes ingenii neruos intendit, vti tot veterum ac recentiorum contra Epicurum criminationes euerteret. Breuiter complexus eſt ſingula, quae fuſius apud Laertium, Gaſſendum, et alios, exſtant, IAC. RONDELLVS in libello *de Vita et moribus Epicuri*, primum Gallica lingua *Pariſ. a.* 1679. et *Hagae Comit. a.* 1686. *in 12.* edito: deinde Latine reddi-

reddito excuſoque longe auctius *Amſtael. a.* 1693. *in* 12. MALCHVS, dictus alias PORPHYRIVS, et IAMBLICHVS *Vitam Pythagorae* deſcripſerunt. Vtrumque Auctorem Graece ac Latine cum variis notis denuo produxit *Amſtael. a.* 1707. *in* 4. LVDOLPH. KVSTERVS. Verum enim vero adcurate oſtendit BRVCKERVS in *Hiſt. crit. Philoſ. Tomo I. p.* 991. *ſeq.* parum eſſe fidos eos homines Pythagoricae hiſtoriae conditores, totque fabulas, tot contradictiones, ex corraſis vtcunque veterum narrationibus enatas, legi apud illos, vt apertum ſit omnino, ipſos nec potuiſſe, nec voluiſſe rationis ductum ſequi. *Anno* etiam 1706. *Tomis II. in* 12. *Pariſiis* ab ANDR. DACERIO accepimus *La Vie de Pythagore, ſes Symboles, ſes Vers dorez* caet. vbi Vitam huius Philoſophi ſic exponit, vt merito cautum lectorem, admirationis et antiquitatis praeiudicio non impeditum, requirat, ſi recte et ad veritatis normam illius laboribus vti velit, quae BRVCKERI ſunt verba, *l. c. p.* 990. Quid boni complectantur Capita illa de patria, aetate, praeceptis, vxore Pythagorae, caet. quae in GABR. BARRII Opere de *antiquit. et ſitu Calabriae, Rom.* 1737. *in f.* excuſo, *libro IV. p.* 311. *ſq.* exſtant, mihi quidem non eſt integrum pronunciare, quoniam ſolum titulum legi in *Catal. Bibl. Bunav. Tomo I. Vol.* 2. *p.* 1537. In libello *de Ariſtippo, Philoſopho Socratico*, qui occultato Auctoris, FRID. MENTZII, nomine *Halae M. anno* 1719. *in* 4. prodiit, non Vita ſolum hominis, a multis carbone notati, doctiſſime delineatur, ſed maculae abluuntur etiam, quibus adſperſus iam pridem fuerat. Cf. *Acta Erud. Lat. a.* 1719. *p.* 455. *ſq.* Nonnunquam tamen Mentzius defendendo Philoſopho ſuo nimis, quam par eſt, videtur intentus. Luculenta eſt itidem GOTTL. STOLLII *de Vita, moribus et placitis Antiſthenis Cynici* Diſſertatio, *Ienae a.* 1724. *in* 4. euulgata. *Senecae*, Philoſophi, *Vitam* ele-

elegantiſſime deſcripſit IVSTVS LIPSIVS, quod Opuſculum praefixum eſt *Operibus* SENECAE, ex recenſione Lipſii *Antwerp. a.* 1652. *in f.* et *Amſtael. a.* 1673. *in 8. mai.* Tomis III. editis. Plura, quae ſine magno labore addi poſſent, ſilentio praetereunda ſunt, ne nimis excreſcat huius argumenti pertractatio.

§. XXXVI.

Philoſophorum recentiorum Vitas generatim poſteritatis memoriae tradiderunt MELCHIOR ADAMVS, WITTENIVS, HAGENIVS, ROLLIVS, de quibus eſt ſupra ſtudioſius actum *§. XII.* IOH. IAC. FRISII *Bibliotheca Philoſophorum claſſicorum chronologica*, cuius iam *§. II. huius Capitis* facta eſt mentio, non Philoſophos modo, ſed alios etiam Scriptores vsque ad annum 1540. recenſet, non ea quidem ratione, vt ſufficere queat adcurata deſiderantibus. In *Bibliotheca* IOH. BVRCH. MENCKENII *p. 57. edit. poſter.* memorantur *the Lives of the French, Italian and German Philoſophers*, quas Vitas Anonymus *Londini a.* 1717. *in 8.* publicauit. Neſcio autem, an digne ſatis partibus ſuis perfunctus ſit Auctor. Laudati ſaepius BRVCKERI *Hiſtoria critica Philoſophiae* antiquorum aeque ac recentiorum Philoſophorum Vitas et ſcripta fuſe adcurateque congeſta exhibet, adeoque iis commendari de meliori debet, qui ſolida vulgaribus et incertis praeferre ſolent. Compendium ex Opere maiori adornauit ipſe Vir celeberrimus, *ibidem a.* 1747. *in 8. mai.* typis impreſſum, tituloque *Inſtitutionum Hiſtoriae philoſophicae* inſignitum. Nonnullas etiam Philoſophorum Vitas, egregie compoſitas, HEVMANNVS ſuppeditat in *Actis Philoſophorum.* Singulorum quorundam, ex recentiori aetate, variae proſtant, quae plerumque exactam diligentiam redolent. Sic de Vita PETRI

RAMI

:AMI ab aliis congeſta in compendium redegerunt :HRIST. BREITHAVPTIVS, et CHR. FRID. LEN-:IVS. Illius Diſſ. *de tribus Logicae inſtauratoribus*, *Ramo*, *Verulamio atque Carteſio*, *Ienae a* 1712: huius :ontra Exercit. academica, *Hiſtoriam Petri Rami* con-inens, *Vitemb. a.* 1713. iterumque, auctius non ni-iil et emendatius, *Lipſiae a* 1715. emiſſa. At omnium udicio IOH. THOMAE FREIGII, qui ex diſciplina iominis prodierat, *Vita Rami* praeſtantiſſima eſt, oraefixa RAMI *Praelectionibus in Orationes octo Conſu-lares*, *Baſil.* 1574. *et* 1580. *in 4.* ADR. BAILLETO lebemus *La Vie de Mr. des-Cartes*, quae Vita *Pariſ. a.* 1691. *Part. II. in 4. mai.* lucem adſpexit. In Prae-:atione docet Auctor, ea, quae antea de Rena-:o Carteſio tradita ſint, imperfecta eſſe, et mera :ragmenta. Liber hic, *ibidem a.* 1693. *in 12.* ab ipſo Bailleto coarctatus fuit, qui ſi parcius, nec vbique, audaſſet Philoſophum, ſi a partium ſtudio magis ſibi temperaſſet, ſi hoſtilem in Gaſſendum, Carte-ſii aduerſarium, animum depoſuiſſet, ſi a leuiſſimis rebus ac digreſſionibus longioribus, quae nulla ra-tione argumento illuſtrando inſeruiunt, abſtinuiſ-ſet, omne is profecto punctum tuliſſet, interque Biographos excellentiſſimos referri mereretur. Vid. BRVCKERVS *l. c. Tomi IV. Parte 2. p. 202.* NICERO-NIO teſte, *Parte III. p. 126. edit. Germ.* a PAVLO FRANCONE Marchione DE SALCITO *Baſil. a.* 1713. *in 8.* redditum quoque Italice fuit Vitae Carteſia-nae Compendium. Ipſum autem maius Opus Ano-nymus, quem BOSCHETVM eſſe, nunc dubio ca-ret, examinauit in *Reflexions ſur la vie de Mr.* DES-CARTES; quae criticae Obſeruationes, primum *a.* 1692. in 12. euulgatae, poſtea inſertae fuerunt editio-ni Belgicae Operis BAILLETI, *Jugemens des Savans* inſcripti, *Tomi VII Parte ſecunda.* PETRI GASSEN-DI, magni ſuperiori ſaeculo in Republica erudito-rum

rum luminis, Hiſtoriam data opera ſcripſit IOSEPH. BOVGEREL in libello GALLICO, *Pariſ. a.* 1737. *in* 12. non adiecto nomine eius excuſo. Collegit Auctor, quae paſſim diſperſa iacebant, indolem animi expreſſit, ſcriptorumque Catalogum et Phyſicae Gaſſendianae Analyſin breuem ſubtexuit. Quamquam autem non ſine ingenii amoenitate in hoc verſatus eſt argumento, multa tamen perperam dixit, ſaepiusque non ſatis acute verum vidit; qua de cauſſa haud immerito notatur in *Lettre critique et hiſtorique à l' Auteur de la vie de P.* GASSENDI, (*par le S.* DE LA VARDE) *ibid. eod. in* 12. Vid. BRVCKERVS *Tomi IV. Parte* 1. *p.* 510. Angli celeberrimi, THOMAE HOBBESII, *Vitam Carolopoli* (ſeu verius *Londini*) *a.* 1681. *in* 12. et 1682. in 4. accepimus. Verus auctor eſt IOH. AVBREY, qui eandem Anglice exarauerat. Latine poſtea reddidit Opuſculum RICH. BLACKBVRN. Cf. *Lettres de Mr.* BAYLE *Tomo III. p.* 971. *ſq. edit. Amſt. a.* 1729. et *Biblioth. philoſoph. Struuio-Kahliana, Tomo I. p.* 138. Eadem Vita, in qua non fata tantum Hobbeſii, ingeniumque ac mores, ſed controuerſiae etiam et ſcripta luculenter exponuntur, inſerta nouiſſime HAGENII *Memoriis Philoſophor. p.* 69. *ſq.* IOH. LOCKII *Vitam* apte delineauit IOH. CLERICVS in *Biblioth. choiſie Tomo VI. p.* 342. *ſq.* quam partim HEVMANNVS *Actor. Philoſ. Vol. I. p.* 972. *ſq.* Germanice exhibuit, partim FRID. GLADOVIVS reliquit eadem lingua, editam poſtea *Halae M. a.* 1720. *in* 8. Vterque notarum non nihil ſubiecit, et Gladouius quidem copioſiores. Anglice pariter haec ipſa Clerici Expoſitio *Lond. a.* 1714. *in f.* prodiit, hoc titulo: *An Account of the Life and Writings of* IOHN LOCKE. Quam aliquando molitus eſt NICOL. MALEBRANCHII *Vitam* IAC. LE LONG, ea, quantum ſciam, non fuit, quod profecto dolendum eſt, abſoluta. Vid. *die Leipz. gel. Zeit. a.* 1719. *p.* 818.

GODOFR.

ɔDOFR. GVIL. LEIBNITII fata nemo adhuc meli- deſcripſit CAROLO GVNTH. LVDOVICI, Viro uditiſſimo. Debemus induſtriae eius amplos ommentarios, *Lipſ. a.* 1736. et 1737. *in* 8. Par- ɔus II. hac inſcriptione prolatos: *Ausführlicher ɪtwurf einer vollſtaendigen Hiſtorie der Leibnitzi- ɔen Philoſophie.* Pulcherrime in his Volumini- ıs, quae ſpecimen ſaltim ac prodromum ma- ris Operis eſſe voluit Auctor, congeſtum eſt, quic- ıid ad vitam, ſcripta, controuerſias, inuenta, mmi Polyhiſtoris ſpectat. Cf. BRVCKERVS *l. c. mi IV. Parte altera p.* 337. Addenda IAC. FRID. ιMPRECHTI *Vita Leibnitiana*, itidem Germanico rmone, ex IOH. GE. ECCARDI ſchedis, *Berol. a.* '40. *in 8. mai.* publicata. CHRISTIANI WOLFII ſtat quoque Vita, laudato LVDOVICI auctore. ɔntinet eandem *der ausführliche Entwurff einer voll- ındigen Hiſtorie der Wolfiſchen Philoſophie*, qui liber ɔtime Partibus III. excuſus eſt *Lipſ. a.* 1737. et '38. *in 8.* Multa ſingularia, et non cognita ante- ιc, obſeruabis in ampliſſimi GOTTSCHEDII *hiſto- ſchen Lobſchrift* CHRIST. *Freyherrn von* WOLFS. ılendide haec ipſa Vita in lucem exiit *Halae M. a.* 55. *in 4. mai.*

§. XXXVII.

Ad Scriptores de Mathematicis generales per- ıet IOH. BAPT. RICCIOLVS in *Almageſto nouo, ſeu ronico Aſtronomorum, Coſmographorum, ac Polyhi- rum, qui Aſtronomica vel Coſmographica propius igerunt.* Editum Opus *Bononiae a.* 1651. *in f. rtibus II.* iamque raritatis notam habet. Praeci- e conſulenda Pars poſterior, ordine alphabetico ıiorique doctrinae adparatu digeſta, in qua non ınes quidem Mathematicos, maximam tamen eo- ıdem partem enumerat Auctor, et pro tempo- ris,

ris, quo floruit, conditione, pleniorem de iis ſuppeditat notitiam, tam quoad doctrinam eorum, quam vitae rationes. Vid. MORHOFII *Polyhiſtor*, *Tomo II. lib. 4. p. m.* 464. Sub idem tempus luculenter hoc argumentum pertractauit GER. IOH. VOSSIVS in libro *de vniuerſae Matheſeos natura et conſtitutione*, *cui ſubiungitur Chronologia Mathematicorum.* Lucem primum adſpexit *Amſtael. a.* 1650. *in 4.* deinceps *Tomo III. Operum Voſſianorum* inſertus fuit. Laude quoque praecipua extolli debet CLAVD. FRANC. MILLIET DE CHALES, cuius in *Curſu*, *ſeu Mundo*, *Mathematico*, *Lugduni a.* 1690. *in f. Tomis IV.* optime recuſo, ſtatim ſub initium Operis conſpicitur Tract. *de progreſſu Matheſeos*, *et de illuſtribus Mathematicis.* De hoc ipſo Tractatu ſeparatim, et neceſſariis quidem emendationibus ac ſupplementis auctius, edendo cogitaſſe olim IOH. FRID. STVVENIVM, at fata vltima obſtitiſſe conatui, memorat STOLLIVS *in der Hiſtor. der philoſoph. Gelahrheit*, *p.* 310. *edit. nouiſſ.* Nullius contra momenti eſt BERNARDINI BALDI, *da Vrbino*, *Cronica de Mathematici*, *o vero epitome dell' Iſtoria delle vite loro*, *in Vrbino* 1707. *4. mai.* Diu poſt Auctoris obitum, qui in annum 1617. inciderat, prodiit libellus, trecentos et ſex ac ſexaginta Mathematicos, ab anno ſexcenteſimo ante natum Seruatorem, vsque ad ſaeculi XVI. finem, continens. Horum Vitas vberiori ſermone deſcribere voluit Auctor, iamque ducentas elaborauit et reliquit, a bibliopola promiſſas, ſi adductum Opuſculum benigne fuerit exceptum. Sed fidem datam non liberauit, quod ſatius fuiſſet profecto, quam decipere emtores ſchedis inanibus et indigeſtis. Cf. BAVMGARTENII *Nachr. von einer Hall. Bibl. Vol. V. p.* 270. *ſq.* Ante tria, et quod excedit, luſtra, nimirum 1742. *Lipſiae in 4.* IOH. CHRISTOPH. HEILBRONNERVS edidit *Hiſtoriam Matheſeos vniuerſae, a mundo*

undo condito ad ſaeculum poſt C. N. XVI, *aecipuorum Mathematicorum Vitas, dogmata, ſcri- a et manuſcripta complexam.* Sed ſi de Vi- dicendum eſt, quod ipſe conſpectus docet, mis eaedem ſunt breues et imperfectae, ideoque er ille longe maiorem adhuc diligentioremque lturam requirit. Plures Tomos, quorum ſpem cerat Auctor, mors omnia ſoluens interrupit. uper innotuit praeſtantius Opus, *Pariſ. a.* 1758. *mis II. in 4.* excuſum, ſcilicet *Hiſtoire des Mathe- atiques par Mr.* DE MONTVCLA, qua in Hiſtoria :c Vitae celeberrimorum Mathematicorum negle- ae fuerunt. Paucis quoque, ac velut in tran- u, de iis tantum Mathematicis, qui Aſtrono- i praecipue fuerunt, IOH. FRID. WEIDLERVS ;it in *Hiſtoria Aſtronomiae, ſiue de ortu ac ogreſſu Aſtronomiae libro ſingulari, Vitemberg.* 1741. *in 4.* exhibito. Inique de labore Weidle- ano iudicaſſe, et eundem tamen impudenter vin- caſſe ſibi paſſim PETR. ESTEVE in *Hiſtoire generale particulière de l'Aſtronomie, Pariſ. a.* 1755. *in 12. l. III.* docent *die Leipzig. gel. Zeit. a.* 1756. *p.* 577. andem referri huc aliqua ex parte meretur IOH. COL. FROBESII *hiſtorica et dogmatica ad Mathe- introductio, qua ſuccincta Matheſeos hiſtoria cum eteris eius praecognitis* caet. *continetur.* Diuulga- s eſt hic liber *Helmſt. a.* 1750. *in 4.* De Mathe- aticis Noricis, quorum haud ſane exiguus eſt nu- erus, optime promeritus fuit IOH. GABRIEL)PPELMAYR in *der hiſtoriſchen Nahricht von den irnbergiſchen Mathematicis und Künſtlern*, Opere *rimb. a.* 1730. *in f.* cum variis tabulis aeneis edi- . Recenſet Vir doctus in *Partis I. libro priori* Vi- ; eorum Mathematicorum, qui per tria ſaecula ud Norimbergenſes floruere, ita quidem, vt udenter caueret ſibi, ne ſicca fieret ac ieiuna nar-

 ratio.

ratio. In extrema paginarum parte, vt omnium cupiditatem expleret, adſcribendas curauit amplas et eruditas Obſeruationes, quibus facem quaſi praefert condendae Mathematicorum Hiſtoriae litterariae. Ea etiam, quae iam ab aliis ante ipſum dicta fuerant de compluribus, v. g. Regiomontano, Pirckheimero, Camerario, Praetorio, non repetiit ſola, ſed luculentis potius acceſſionibus locupletauit, Catalogosque ſcriptorum ſtudioſe ſubiecit, a ſingulis relictorum. Plura de praeſtanti Opere leguntur in *Actis Eruditor. Latin. a.* 1730. *p. 512. ſq.* itemque in *Actis Franconiae erud. et curioſ. Collect. XXI. p. 725. ſq.* Quatuor ſpeciatim inſignium in rebus mathematicis hominum, BRAHEI, COPERNICI, PEVRBACHII et REGIOMONTANI, Vitas elegans GASSENDI calamus dedit *Pariſ. a.* 1640. *in 4.* recuſas cum *ibidem* anno 1654. et *Hagae Com. ann.* 1655. *ead. forma*, tum in *Operibus eius, Tomo V. p. 363. ſq.* Non contentus tantorum Virorum geſta expoſuiſſe, ipſarum artium et ſcientiarum hiſtoriam vocauit Gaſſendus in partes, atque digreſſionibus iucundiſſimis quam plurima protulit, quae ſuo iure omnium eruditorum calculum laudesque conſequuta ſunt. Vid. BRVCKERVS *l. c. Tomi IV. Parte prima p. 526.* Inter ſingulares Mathematicorum Vitas primum ſuccurrit IOH. ANDR. SCHMIDII Diſſ. *de Archimede, Mathemat. Principe, Ien.* 1683. *in 4.* et IOH. MARIAE MAZZVCHELLI *Notizie iſtoriche e critiche intorno alla Vita, alle invenzioni, ed agli ſcritti di Archimede Siracuſano, Brixiae a.* 1737. *in 4. mai.* cum tabulis aeri inciſis, de quo eleganti Opuſculo fuſe diſſerunt Collectores *Actor. Erud. Lat. a.* 1740. *p. 459. ſq.* De *Euclide*, Geometra, laudati SCHMIDII alia exſtat Diſſ. *Ien.* 1685. nec non SAM. REYHERI Diſſertat. hiſtorico-mathematica *de Euclide, Kiliae a.* 1693. *in 4.* excuſa, in qua non ſolum Vita eius, ſed idea

idea etiam totius Elementorum Syſtematis, modusque demonſtrandi Euclideus, et notitia de Euclidis Commentatoribus inuenitur. *Vitam* TYCHONIS A BRAHE, ex Danico Germanice redditam, *Hafniae et Lipſ. a.* 1756. *in 8. Partibus II.* accepimus.

§. XXXVIII.

Hiſtoricorum Vitas, qui ſcripſerint, plures ſunt. Inter primos fuit GER. IOH. VOSSIVS, qui *de Hiſtoricis Graecis libros IV. Lugd. Bat. a.* 1624. ac *de Hiſtoricis Latinis libros III. ibid. a.* 1627. *in 4.* luci expoſuit. Vtrumque Commentarium, priori editione longe emendatiorem et auctiorem, *ibid. a.* 1651. *ead. forma*, recuſum eſſe, non ignoramus. Factum id quoque *Frf. ad M. a.* 1677. *in 4.* at parum adcurate, tandem vero in *Tomo IV. Operum Voſſianorum, Amſtael. a.* 1695. *ſq. in fol.* coniunctim editorum. Secundum ſaecula hic exhibentur Hiſtorici, et Graeci quidem vsque ad captam a Turcis Conſtantinopolim: Latini autem vsque ad Carolum V. Imperatorem. Nec nuda memorat Auctor nomina, quin potius aetatem, qua quisque vixit, indicare ſtudet, eaque conſignat, quorum expoſitionem, ſi ſuperſint, ab vnoquoque oporteat exſpectare. Adhaec in iis, qui familiam ducunt, ac nonnullis etiam minorum gentium, cuiusmodi vtantur dictione, refert. Subinde alia adſpergit, quae prioribus iſtis poſſe aliquid lucis addere videbantur. Tandem et Scriptores ſubiungit, qui fuſius de vno alteroue egerunt. Varios tamen naeuos in hiſce libris, eo cum primis, qui ad Hiſtoricos Graecos pertinet, obſeruabant poſtea eruditi. THOMAS igitur REINESIVS integrum Commentarium *de Hiſtoricis Graecis* olim eſt molitus, in quo ſe omiſſa ſuppleuiſſe, ἀγνοήματα Voſſii indicaſſe, et cuiuis aetatem, qua liceret, ſuam adſignaſſe, ipſemet in *Epiſtola XV.* et

XVI. ad CASP. HOFFMANNVM *p. 33.* et *34.* teſtatur. Qui vero labor vel in occulto latet adhuc, vel nunquam fuit ad finem perductus. Cf. MORHOFII *Polybiſt. Tomo III. libr. 4. p. m. 509. in nota.* Interim habemus BERN. A MALLINCKROT *Paralipomenon ad libros de Hiſtoricis Graecis Centurias quinque*, Diſcurſui ſuo *de ſummo Bono*, qui *Colon. a. 1656. in 4.* prodiit, adiectas. Plurima tamen ex his in altera Voſſiani Operis editione iam inueniuntur, ignaro Mallinckrotio, qui vſus tantum priori fuerat. MORHOFIVS *l. c.* De ſcriptis etiam ſollicitus magis fuit, quam de Vitis. In ſolos *de Hiſtoricis Latinis* libros IOH. HALLERVORDIVS *Spicilegium* parauit, maiori *Supplementorum* Operi, quod non ſucceſſit, praemiſſum, *Ienae*que *a. 1672. in 8.* excuſum. Ordo ipſi placuit alphabeticus, longeque breuior eſt Voſſio, et multos intermiſcet, qui Hiſtorici non ſunt. Praeſtantiores vero Scriptorum editiones paſſim commendat. Poſt hunc idem voluit ſaxum CHRISTOPH. SANDIVS, Halleruordii popularis, cuius *notae et animaduerſiones in* VOSSII *libros tres de Hiſtoricis Latinis* diuulgatae ſunt *Amſtael. a. 1677. in 12.* Quae animaduerſiones, breuiores licet, eruditae ſunt, et varia modeſte notant, in quibus errauerat Voſſius. Hos triumuiros, Mallinckrotium nempe, Halleruordium et Sandium, addita LVDOV. NOGAROLAE *Epiſtola de Viris illuſtribus, genere Italis, qui Graece ſcripſerunt*, collegit in vnum Volumen, et *Hamburgi a. 1709. in 8.* edidit IOH. ALB. FABRICIVS, cuius Praefatio agit de ipſius Voſſiani libri editionibus, ac de his Auctoribus, Supplementi vicem praeſtantibus. Ea ſpeciatim, quae Voſſius de Hiſtoricis Latinis, patria Italis, congeſſerat, emendauit auxitque APOSTOLVS ZENVS in variis Obſeruationibus, Diario Veneto (*Giornale de' Letterati d'Italia*) *Tomo IX.* ac ſequentibus inſertis. Recuſae nuper hae ipſae fuerunt

runt hoc titulo: *Diſſertazioni Voſſiane di* APOSTOLO ZENO, *cioè Giunte ed Oſſervazioni intorno agli Storici Italiani, che hanno ſcritto Latinamente, rammentati dal Voſſio nel III. Libro de Hiſtor. Latinis.* Tom. I. *a.* 1752. Tom. II. 1753. *in* 4. *Venetiis* lucem vidit. Opus inſignem Auctoris ſui doctrinam diligentiamque redolet. Neque contemnenda, quae ad Voſſium de Hiſtor. Latinis attulit IOH. FABRICIVS, Theologus quondam Helmſtadienſis, in *Hiſtoria Bibliotb. ſuae, Parte II. p.* 478. *ſq.* MARTIN. HANKIVS quoque *de Romanarum rerum Scriptoribus* libros II. compoſuit, priore *anno* 1669. altero *a.* 1675. *Lipſiae in* 4. typis impreſſo. Ordine chronologico diſſeritur hic de Scriptoribus cum antiquis, tum recentioribus, qui vel in Hiſtoria, vel Antiquitatibus Romanis, ingenium exercuerunt, ita quidem, vt tribus plerumque Articulis cuiuslibet vita, ſcripta, ac celebriorum hominum de iisdem iudicia memorentur. Progreſſus eſt vsque ad annum Chriſti 1660. eosque *libri I. p.* 299. *ſq.* ſeparatim recenſuit, quorum aetas incognita eſt. Liber ſecundus partim quinquaginta Scriptores, de quibus nihil in priore dixerat Hankius, exhibet; partim centum Scriptores, quos ille iam continet, variis additamentis plenius illuſtrat. Vtrique libro accedunt Indices quinque, vt Lectorum commoditati quacunque ratione conſuleretur. Elegans certe Volumen eſt, ſed imperfectum etiam, et mancum. Eadem Auctor methodo confecit, *ibidem*que *a.* 1677. *in* 4. edidit *de Byzantinarum rerum Scriptoribus Graecis librum*, vbi Virorum quinquaginta, qui de Conſtantinopolitanis, aliisque tam ciuilibus, quam eccleſiaſticis, Antiquitatibus monumenta reliquerunt, Vitae, ſcripta, deque ſcriptis iudicia diſtinctiorem in modum proponuntur. Sub finem de iis eſt ſermo, quorum tempora non ſatis clara et certa ſunt. Multa Voſſio deberi, adſerit

MORHOFIVS in *Polyhiſt. Tomo I. lib. 1. cap. 19. ſ. 50.* aegre id ferente ac negante STOLLIO in *der Hiſtor. der philoſoph. Gelahrh. p. m. 20.* Mihi tantum iam otii non eſt, vt adcuratius inueſtigare poſſim, rectene, an ſecus, Morhofii ſe habeat incuſatio. Id verum vtique, MART. ZEILLERVM in libro, cui titulum dedit: *Hiſtorici, Chronologi et Geographi celebres,* caet. *Vlmae a. 1652. in 8. Partibus II.* publicato et *anno* 1657. Parte III. adaucto, diligenter exſcripſiſſe Voſſium, et aliqua ſaltim de recentioribus Hiſtoricis adiunxiſſe. Aliquoties id indicauit MORHOFIVS v. g. *Tomi I. lib. 1. cap. 18. ſ. 59.* cui adſentitur REIMMANN. in *Catal. Bibl. Tomo II. p. 636.* docens diſertis verbis, Zeillerum, licet interdum nomen Voſſii intexuerit huic telae, ſaepius tamen id ipſum ſilentio praeteriiſſe, idque iis etiam in locis, vbi vel pleraque, vel omnia, et ipſa etiam verba ab eo mutua acceperit. Acceſſit poſtea *Mantiſſa ad Catalogum Hiſtoricorum, Chronologorum et Geographorum, ibid. a. 1660. in 8.* Sed Index eſt parum adcuratus, qui nec de Vitis, nec de ſcriptis Hiſtoricorum multa habet ſingularia. Voſſium imitatus fuit Polyhiſtor quondam Ienenſis, IOH. ANDR. BOSIVS, cui tribuendae *Diatribae iſagogicae de prudentia et eloquentia ciuili comparanda.* Poſteriori enim editioni *Ienae a. 1698. in 4.* GEORG. SCHVBARTVS adiecit eiusdem *Notitiam Scriptorum Hiſtoriae vniuerſalis.* Eadem ratione methodoque vtitur Auctor ac Voſſius, ita vt Scriptores Hiſtoriae vniuerſalis ſecundum ſaecula proferat, deque Vita horum et ſtatu ſcite agat, quamquam recentiores potiſſimum ſunt praetermiſſi. *Anno* 1707. *Pariſ. in 8. mai.* Tomis II. et mox 1708. *Amſtael. in 4.* vnico Volumine prodiit LVDOV. ELLIES DV PIN *Bibliotheque univerſelle des Hiſtoriens, contenant leurs Vies, l'Abregé, la Chronologie, la Geographie et la Critique de*

de leurs Hiſtoires, un jugement ſur leur ſtile et leur caractere, et le dénombrement des differentes editions de leurs Oeuvres. Avec des Tables chronologiques et geographiques. Satis, opinor, ex titulo hoc adparet Auctoris diligentiſſimi inſtitutum. Poſt abſolutam quippe Scriptorum eccleſiaſticorum Bibliothecam, ſimilem caeterorum omnium Hiſtoricorum cuiuscunque aetatis, vel nationis, adornare coeperat. Sed quod omnino dolent horum ſtudiorum cultores, plures Tomi non ſubſequuti duos priores fuere. In his autem illos tantum Hiſtoricos recenſet, qui ad Alexandri M. imperium vsque vixerunt. Vtilis labor eſt; in diuerſis tamen Hiſtoricorum editionibus adnotandis non ſemper adcuratus. Plura de eo legantur in *Actis Erud. Lat. a.* 1709. *p.* 253. *ſq.* Egregium quoque vſum praeſtat *Bibliotheca hiſtorica Hamburgenſis*, ſermone Germanico a IOH. HÜBNERO, adiutoribus nonnunquam Viris doctiſſimis, IOH. ALB. FABRICIO, MICH. RICHEY, et PHIL. FRID. HANIO condita, *decem*que *Centuriis*, ſeu Partibus, *Lipſ. a.* 1715. *ſq. in 12.* edita. Finem Operi *a.* 1729. impoſuit Index vniuerſalis. Praecipua quidem Auctorum cura fuit, vt Scriptores hiſtorici, iique plerumque ſelectiſſimi, adcuratius innoteſcerent, at praemitti tamen ſolet concinnum de Vita plurimorum meritisque indicium. Aliquot etiam exemplaria latioribus marginibus in forma plagularum quadripartitarum excuſa ſunt. Cf. *Supplem. Actor. Erud. Lat. Tomo X. p.* 189. *ſq.* Non videre contigit, ideoque cuius farinae ſint neſcio, Diſſert. binas, a GODOFR. LVDOVICO *Schleuſingae a.* 1712. et 1713. *in 8.* diuulgatas, inſcriptasque *Hiſtoria Hiſtoriographorum rite conſtitutorum.* Referuntur interim in *Catal. Bibl. Bunav. Tomo I. Vol.* 1. *p.* 715. inter Biographias Hiſtoricorum. Illuſtrium quorundam recentiori aetate apud Gallos Hiſtoricorum

Vitas IAC. LE LONG *Bibliothecae* ſuae *hiſtoricae Francicae*, Gallice ſcriptae, ſubiecit *lib. IV. art.* 3. *p.* 879. *ſq.* Iure pariter locum hic obtinent *Vitae clariſſimorum Hiſtoricorum*, quae ex muſeo et recenſione CHR. GOTTL. BVDERI V. C. *Ienae a.* 1740. *in* 8. prodierunt. Continet inſignis Collectio ea, quae Viri quidam eruditi de Pompon. Laeto, Ioh. Aventino, Beato Rhenano, Ioh. Cuſpiniano, Bilib. Pirckheimero et Phil. Callimacho litteris conſignauerant. Commodiorem reddit libellum rerum praecipuarum Index, haud negligenter confectus. De Scriptoribus genealogicis ſpeciatim euoluenda IOH. HÜBNERI, filii, *Bibliotheca genealogica*, Germanico ſermone *Hamburg. a.* 1729. *in* 8. exhibita. In ea nimirum Auctorum Vitas exponit breuiter, librorumque argumenta et editiones diuerſas memorat. Cf. *Acta Erud. Lat. a.* 1729. *p.* 235. *ſq.* Singulorum nonnullorum, cum antiquorum, tum recentiorum, Vitas Hiſtoricorum recenſet laudatus BVDERVS in *Bibliotheca hiſtor. Tomo I. p.* 7. *ſq.*

§. XXXIX.

Ad Poetarum veterum Latinorum Vitas primus animum adpulit PETRVS CRINITVS in libris. V. *de Poetis Latinis*, *Florent. a.* 1505. *in fol. min.* apud Phil. Iuntam, quae editio hodie longe rariſſima eſt. Saepius deinde recuſus eſt libellus cum Opere *de honeſta diſciplina*, v. g. *Pariſ. anno* 1508. et 1513. *in f. Lugd. a.* 1554. *in* 8. apud Sebaſt. Gryphium, et 1561. *in* 12. Incipit a Liuio Andronico, et progreditur ad C. Sollium Sidonium Apollinarem vsque, qui ſaeculo poſt C. N. quinto floruit. Oratione plana et iucunda obſeruat Auctor plerumque, quae ad ortum, patriam, familiaritatem cum aliis, dignitates, ſcripta, mortem, Poetarum ſpectant, additque aliorum de iis iudicia. Plura vid. in STRVVII *Biblioth.*

iotb. *antiqua*, *anni* 1705. *p.* 424. *ſq.* Maiora deinde auſus eſt LILIVS GREGOR. GYRALDVS in *Hiſto-a Poetarum*, *tam Graecorum*, *quam Latinorum*, ialogis X. compoſita. Lucem primum vidit *Baſil.* 1545. *in* 8. poſtea recuſa fuit inter *Opera* eius *ibid.* 580. *in f. Tomis II.* et optime *L. B. a.* 1696. *ead. for-a*, totidemque Tomis. Poſtremae huic et nitiiſſimae editioni acceſſerunt PAVLI COLOMESII noe doctiſſimae in eos ipſos Dialogos. Neque vero ;yraldus de antiquis tantum Poetis, exſtantibus atue non exſtantibus, ſcripſit, ſed etiam de recenoribus vsque ad aetatem ſuam, ac de iis iudicia :mper ſua adnexuit. Dialogi duo *de Poetis ſuorum mporum Florent. a.* 1551. *in* 8. prodierunt, obuii ariter in *Tomo II. Opp. p.* 521. *ſq. edit. Belgicae.* Quisquis, ſpretis nonnullorum, Auctori aduerſoum, cenſuris, librum ipſum aequo legerit animo, ponte ad GER. IOH. VOSSII deſcendet ſententiam, uae in Tract. *de Poetis Latinis p. m.* 82. haec eſt: *Gyraldi exſtat Hiſtoria Dialogis decem perſcripta de Poetis antiquis; duobus de ſui temporis Poetis: opus icut magni ingenii et iudicii, ſic ingentis doctrinae tque induſtriae: ita, vt exſpectandum non ſit, ne uis deinceps hanc denuo prouinciam ſuſcipiat. Eſt, bi huius, vel illius, Poetae hiſtoriam accuratius aliuis tractare valeat, et ſane id in paucis: at ab aggreliundo iterum tam vaſto labore non modo eruditorum ulgus, ſed etiam ſanos omnes deterruit. Videlicet oſt meſſem tam luculentam nihil fere, niſi quaedam picilegia reliquit.* Cf. MORHOFIVS in *Polyh. Tomo I. ib.* 7. *cap.* 2. *p.* 1023. *ſq.* quo etiam loco GADDIVM otat *de Scriptor. non eccleſiaſt. Tomo II. p.* 129. et *p.* 12. adſerentem, quod Gyraldus, Criniti mentioe omiſſa, maligne ſcrinia eius compilauerit, mulaque ex Scaligeri Poetica ſublegerit. *Vti ſtupidius*

dius nihil dici poſſet, ait Morhofius, *quam hoc poſteriꝰ, quum a.* 1545. *Gyraldus ſuos Dialogos ediderit, Scaliger Poeticen ſexennio demum poſt a.* 1551; *ita prius etiam infirmis profecto coniecturis innititur: nec probauit vnquam Gaddius plagium, cuius reum hominem innocentem audacter facit.* Gyraldum ſequuti ſunt varii. Sic IOH. PETRVS LOTICHIVS, Medicus quondam Rintelienſis, poſt Marburgenſis, exſtruxit *Bibliothecam poeticam*, cuius Pars I. et II. *a.* 1625. Pars III. *a.* 1626. et Pars IV. *a.* 1628. *Francof. in.* 8. diuulgata eſt. Hoc in Opere non Thraciae tantum et Graeciae, ſed Italiae etiam, Hiſpaniae, Germaniae, Belgii, Galliae, Angliae, Hungariae, Daniae, Poloniae, Bohemiae caet. Poetae celebriores, ſingulis Tetraſtichis ſinguli, recenſentur, addita, velut in compendio, eorundem Vita, natalibusque, ſpeciatim et diebus emortualibus. Laudandus eſt conatus, ad comparandam Poetarum notitiam plurimum faciens; ſed, vt facile credendum, ſaepe lima deſideratur. Hauſit Auctor ex ADAMO aliisque. Succeſſit *ibid. a.* 1645. in 8. ipſius Promulſis critica, ſiue *Cenſura ſuper Poetis nouantiquis.* VOSSIVS quoque *de veterum Poetarum*, Graecorum et Latinorum, *temporibus libros II.* confecit, poſt mortem eiusdem editos *Amſtael. a.* 1654. *et* 1662. *in* 4. inſertosque deinde *Operum Tomo III.* Verum recte cenſet MORHOFIVS *l. c. p. m.* 1025. vt ipſe in loco, paullo ante producto, faſſus ſit, non niſi ſpicilegium ſupereſſe poſt largiſſimam Gyraldi meſſem; ita librum hunc non adeo fuiſſe a viro ſummo exaſciatum, vt reliqua eius ſcripta: praeſertim quum vltima manus non acceſſerit. *Quapropter*, addit, *et Paul. Colomeſius in Bibl. ſelecta p.* 89. *nunquam edendum fuiſſe iudicat librum illum, vt qui tanto nomini ignominiam quaſi adferat.* Enumerat Voſſius Poetas Graecos ab Homero vsque ad annum Chriſtianum

a 1453. Latinos autem a Liuio Andronico vsque
excessum Ludouici Bauari, Imp. Romani, qui in
um 1347. incidit, hisque subiecit aliquos sae-
XV. et XVI. Poetas. Vtrumque librum ii fi-
nt, quorum incerta eſt aetas. Poetarum Grae-
um Vitas poſtea deſcripſit ſigillatim TANAQV.
ER, cuius *les Vies des Poetes Grecs en Abregé Sal-
ii* primum *a.* 1664. *in* 12. cum aliis nonnullis,
non pertinentibus, iterumque *Pariſ. a.* 1680.
Amſt. a. 1700. *ead. forma* prodiere ſeparatim.
eriorem editionem commendant maxime ADRI-
RELANDI, qui eius curam egerat, Obſerua-
es. Verſio libelli Latina, Relandi notis prae-
miſſis, reperitur in GRONOVII *Theſauro Antiqu.
ec. Tomo X.* Omnis labor in vſum adoleſcen-
itterarum cupidi, Comitis de Limoges, ſuſce-
s; ideoque diligentia ſatis exacta paſſim deſide-
ır, ſi Vitarum expoſitionem inſpexeris. Saepius
ıen, praeter iudicia libera atque ſolida, egre-
e occurrunt Obſeruationes, quae captum iuuen-
s ſuperant, et nouitatis quodammodo gratiam
ent. Profeciſſe Fabrum ex Gyraldo, neque hu-
inieciſſe mentionem, Bailletus iam pridem in-
auit, teſte NICERONIO in *Vitis Erudit. Parte III.*
77. *edit. Germ.* Cf. STOLLII *Nachr. von den Büch.
er Bibliotb. Vol. I. p.* 621. *ſq.* Multa etiam erudi-
profert OLAVS BORRICHIVS in Diſſert. VII. *de
tis*, quarum duae priores de Graecis, reliquae
Latinis agunt. Editae primum *Hafniae* ab *a.* 1676.
annum vsque 1681. deinde vero coniunctim euul-
ae ſunt *Frf. a.* 1683. *in* 4. Recenſet Auctor il-
riores Poetas Graecos atque Latinos, et quid
nam in eorum Operibus cenſoriamue mereatur
gulam, adcurate diſcernit ediſſeritque. Inter Grae-
ad hos tantum reſpicit, qui in ipſa nati Graecia
runt: in Latinis contra latius progreditur, et a
Liuio

Liuio Andronico eos exhibet, qui ad initia vsque ſaeculi poſt Chr. natum XIV. floruere. Idque ſemper facit ſecundum ſeriem aetatis, temporumque, quibus inclaruerant. Recentioris autem aeui Poetas Latinos, eosque variarum gentium, tandem ordine alphabetico, vt citius a quaerentibus inueniantur, commemorat. Plura de hoc libro legas in *Actis Erud. Lat. a.* 1683. *p.* 281. *ſq.* Ad has ipſas Diſſertationes Borrichianas MICH. FILITZIVS *Lipſ. a.* 1696. *in* 4. *Analectorum Specimen* addidit, vbi quidem non antiquos Poetas, ſed eos potius eſſe ſermonis materiam voluit, qui vel neglecti fuerant ab auctore, vel poſt libri ſui editionem demum ingenio viguerunt. Filitzii nunc locum occupauit IOH. CHRISTIAN. LEVSCHNERVS, iamque *a.* 1759. *Hirſchbergae in* 4. Specimen I. dedit *Analectorum ad* BORRICHIVM, in quo ſeptem Germanos, hoc ſaeculo facultate poetica excellentes, repraeſentat. Rara eſt hodie LAVR. CRASSI *Iſtoria de' Poeti Greci, Neapoli a.* 1678. *in f.* excuſa. Occurrunt hic, alphabetico ordine, ex antiquis Italisque recentioribus, qui carmina ſermone Graeco condiderunt. A BASIL. KENNET *Lives and Characters of the ancient Grician Poets Londini a.* 1697. iterumque, ex editione altera, *ibid. a.* 1735. *in* 8. *mai.* accepimus. Vtrique editioni acceſſerunt horum Poetarum imagines. In Belgicam quoque linguam has Vitas, vna cum STANLEII *Hiſtoria Philoſophica*, tranſtulit lucique expoſuit SALOMO BORRIVS *Lugd. B. a.* 1702. *in f.* Vid. *die Leipz. gel. Zeit. anni* 1725. *p.* 1030. De GEORGII LIZELII *Hiſtoria Poetarum Graecorum in Germania*, quae publicata fuit *Frf. et Lipſ. a.* 1730. *in* 8. ſupra iam dictum *huius Capitis* §. *XII.* Latinorum Poetarum, eorumque veterum Vitas L. CRVSIVS *Londini a.* 1726. et 1732. *in* 4. Voluminibus duobus, breuiter tamen, exhibuit, ſic inſcriptas: *the Lives of the*

of the Roman Poëts caet. Typis repetitus eſt liber commendabilis *ibid. a.* 1733.*in 8. Tomis II.* qui vnum facile implent Volumen. Auctor praemiſit Introductionem in originem progreſſumque Poeſeos generatim, et in Dramaticam ſpeciatim, vbi etiam de corruptione Poeſeos, eiusdemque apud Romanos cauſſa, de praerogatiuis item Romanorum prae huius aeui Poetis docte diſſerit, deque ſtilo praeſertim et ingenii vi adfert haud reiicienda. Tum ad Poetas ipſos accedit, quorum agmen ducit Lucretius, claudente Tomum priorem Statio. In poſteriori primus eſt Valer. Flaccus, vltimus P. Rutilius Numantianus Gallus. Cuiusuis Poetae acumen et ſententiarum grauitatem adcurate ſignificat, atque a reliquorum dotibus diſtinguit. Vid. omnino *Supplem. ad Noua Acta Erud. Tom. III. p.* 341. *ſq.* quo loco Vita Catulli, ne ſpecimen deſiderari poſſet a lectoribus, enarratur. Qui *Londini anno* 1713. *Tomis II. in f.* collecta edidit *Opera et fragmenta veterum Poetarum Latinorum, profanorum et eccleſiaſticorum* MICH. MAITTAIRIVS, is cuilibet horum Poetarum breuem de Vita eius et ſcriptis Praefationem praemiſit, ex Crinito potiſſimum, Gyraldo ac Voſſio compoſitam. Anonymus *Pariſ. a.* 1751. et 1752. *in 12. mai. Tomis II.* exire paſſus eſt *Connoiſſance des Poetes Latins les plus celebres* caet. quas Vitas, vulgariter exaratas, complecti ſimul ſapientum de cuiusque meritis ſententias, me docuerunt *Acta Erud. Lat. a.* 1756. *p.* 41. *ſq.* CHRISTIANVM DAVMIVM pleniſſimos *de Vitis Poetarum* Commentarios ſcripſiſſe refert CHRIST. FEVSTELIVS *de eruditor. Germanor. Vitis p.* 1. Verum latent illi adhuc, ni fallor, Cygneae in Bibliotheca publica, nec forſitan hac noſtra aetate, quae abundat aliis ſubſidiis, meliores ex Operis editione fructus eſſent exſpectandi. In POLYC. LEYSERI *Hiſtoria Poetarum et Poematum*

matum medii aeui, *decem*, *poſt annum a nato Chriſto quadringenteſimum*, *ſaeculorum*, *Hal. M. a.* 1721. *in 8.* excuſa, non ſine ratione quaeſiueris Vitarum deſcriptiones. Sed Indicem tantum Catalogumque, ſatis imperfectum, eſſe hunc librum in aprico eſt. Certe BERN. PEZIVS in *Praefat. ad Tom. III. Theſ. Anecdotorum p. 15.* profitetur, in Opere Leyſeri magnam vim medii aeui Poetarum deſiderari, eamque ex collectaneis huius Benedictini adiici poſſe. *Imo*, ait, *ſi nobis otium eſſet*, *facillimum foret*, *Leyſerianam Hiſtoriam duplo*, *vel amplius*, *auctiorem reddere.* Quid Luſitani praeſtiterint in Poeſi Latina, perſpici poteſt ex *Corpore illuſtrium Poetarum Luſitanorum*, *qui Latine ſcripſerunt*, *Lisbonae a.* 1745. *in 4. Vol. II.* exhibito. Inſertae ſunt etiam Poetarum iſtorum Vitae, prout iam *Tomo I. p.* 650. me dicere memini. IOH. DE NOSTRADAMI *Vitas Poetarum Prouincialium*, ſeu Galliae Narbonenſis, *Lugd. a.* 1575. in 8. euulgatas Gallice, ſupra iam *§. XVIII.* ſub finem protuli, quem locum, ſi placet, repetere iuuabit. In TITONI DE TILLET *Parnaſſe François*, et CLAVD. PETRI GOVIETI *Biblioth. Françoiſe*, *ou Hiſtoire de la Litterat. Françoiſe*, cuius ab *anno* 1741. *Pariſ.* Tomi XVIII. *in 12. mai.* prodiere, admodum de Vitis Poetarum Gallorum diligenter agitur. Eandem ob cauſſam commendari debet *Hiſtoire du Theatre François depuis ſon origine*, *jusqu' à preſent ; avec la Vie des plus celebres Poetes dramatiques caet. ibid. ead. forma anno* 1734. *ſq. Vol. XV. auctore* CLAVD. PARFAICT. Recuſum Opus, in quo, quod ad Vitas attinet, multa ſingularia occurrunt atque iucunda, ſtatim *Amſtaelodami.* Add. ADR. CLAVD. LE FORT DE LA MORINIERE *Bibliotheque poetique ibid.* 1745. *in 8.* et etiam ſplendidiſſime *in 4.* ſine ſcribentis nomine. Hic pariter Vitas Poetarum Gallorum, ac de carminibus eorundem iudicia leges.

CL.

. FORMAY *France littér. p.* 183. et de Parfaict *p.* 254.
: Vitis Poetarum Anglorum, a WINSTANLEIO,
NGBAINIO, IACOBO, et CIBBERO cum Repu-
ca litteraria conmmunicatis, nolo crambem bis
ſtam adponere. Diſſerui enim de iisdem Ope-
us *§. XX. huius Capitis.* Poetas Italos depin-
ıdos ſibi ſumſit IOH. MARIVS CRESCIMBENI in
ria della volgar Poeſia, *Romae a.* 1698. *in 4.* vbi
o II. breuia Poetarum Elogia ac de iis iudicia:
o autem IV. Poetas vita functos recenſet. Fu-
; deinde, quae ſtrictim expoſuerat tunc temporis,
ſequutus eſt in *Commentari intorno alla ſu.. Iſto-*
della volgar Poeſia, quorum Vol. I. *a.* 1702. Volu-
ıis II. Partem priorem et alteram *a.* 1710. Vol. III.
et V. *a.* 1711. *in 4. Romae* emiſit. Nouiſſime re-
à ſunt omnia haec *Venet. a.* 1730. *et* 1731. *in 4.*
nis VI. facile in Volumina duo redigendis. No-
a praecipuorum Poetarum exinde datur in *Iour-*
Etranger menſe Iulio anni 1757. Cf. *Acta Erud.*
. *a.* 1712. *p.* 44. Ad Germanos Poetas cogno-
ndos, quorum Vitas nemo adhuc vno vel pluri-
: Voluminibus congregare ſtuduit, facit quodam-
do IOH. CASP. WETZELII *hiſtoriſche Lebensbe-*
-eib. der berühmteſten Lieder-Dichter. Pars I. *Herm-*
ii et *Norimb. a.* 1719. P. II. *a.* 1721. P. III. 1724.
.V. 1728. *in 8.* foras exiit. Continuauit argu-
ntum, et non pauca Supplementa congeſſit in
ılectis hymnicis, oder merckwürdigen Nachleſen zur
derhiſtorie. Volumen I, Partem quaſi repraeſen-
s quintam, *Gothae anno* 1752. Volumen II. *anno*
6. *in* 8. abſolutum. In vnoquoque Partes exſtant
Plura forte a ſene induſtrio exſpectanda. Au-
nus REIMMANNVM in *Catal. Biblioth. Tomo I.*
86. vbi ſic loquitur: *Quot in eo Opere Obſeruatio-*
de ſcriptis et Scriptoribus egregiae! Quot rerum
urarum illuſtrationes alibi non facile obuiae! Quot
detectio-

detectiones de cantionibus ſacris et earum Architectis adhuc incognitae! Quot ſphalmata in Lexico eruditorum, et Hiſtorico vniuerſali, aliisque huius generis emendata! Neque tamen negat idem, Auctorem interdum Scriptores confudiſſe, falſa de quibusdam commemoraſſe, ridicula etiam attuliſſe, et graui argumento indigna, quae ſingula exemplo comprobat. Illuſtrium Oratorum Vitas nondum habemus vnum in Corpus redactas. Interim pertinet huc *Abregé des Vies des Poëtes, Hiſtoriens, et* Orateurs *Grecs et Latins, qu'on voit ordinairement dans les Colléges*, (par FOVRRE) *à Paris* 1707. *in 12. mai.* Vid. FRID. OTTON. MENCKENII *Catal. Biblioth. P. II. p.* 332. Solos Graecos depingere haud ita pridem coepit alius quidam Gallus, quem FORMEY *in France littér. p.* 179. vocat FONTELLE'S DE BRETIGNY. En! ipſum Operis titulum: *Vies des anciens Orateurs Grecs, avec des reflexions ſur leur eloquence, des notices de leurs écrits, et des traductions de quelques uns de leurs Diſcours.* Tomus I. *ibid. a.* 1751. *in 12. mai.* excuſus Iſocratis tantum Vitam, adcurate atque eleganter compoſitam, exhibet; ideoque facile patet, plura reſtare Volumina, ſi perfectam Graecorum Oratorum Hiſtoriam condere velit Auctor. Sequutus eſt mox Tomus II. de Vita Dion. Chryſoſtomi, cui neſcio an alii ſucceſſerint. IOH. PEDIONEI *de claris Oratoribus libri II, Ingolſtad. a.* 1546. *in 4.* typis exſcripti, breuia ſaltim Elogia continent veterum Oratorum Graecorum Romanorumque, carmine expreſſa. Adiungi quoque meretur VOSSII *de Rhetoricae natura et conſtitutione, et antiquis Rhetoribus, Sophiſtis ac Oratoribus liber, L. B.* 1622. *in 8.* et *Hag. Com.* 1658. *in 4.* item *Tom. III. Opp. Voſſianorum.* IOH. PETRI BELLÖRII *veterum illuſtrium Philoſophorum, Poetarum, Rhetorum et Oratorum imagines, Romae* 1685. *in f.* ex vetuſtis num-

nummis, gemmis, marmoribus, aliisque priſcis monumentis, depromtae ſunt et illuſtratae. SIMON. STAROVOLSCII Tract. olim rariſſimum, *de claris Oratoribus Sarmatiae*, ſupra *§. XXII.* memoraui.

§. XL.

De Muſicorum Vitis conſulatur IOH. GODOFR. WALTHERI *Muſicaliſches Lexicon Lipſ. a.* 1732. *in 8. mai.* Inueniuntur hic, praeter alia, quae de Muſicis diuerſarum nationum tam antiquis, quam recentioribus, notatu digna ſunt. Maxime autem commendandum eſt IOH. MATTHESONII Opus, *Hamburg. a.* 1740. *in 4.* aere Auctoris euulgatum hac quidem inſcriptione: *Gloria muſica, oder Grundlage einer Ehren-Pforte, woran der tüchtigſten Capellmeiſter, Componiſten, Muſicgelehrten, Thonkünſtler* caet. *Leben, Wercke, Verdienſte erſcheinen ſollen.* Iucundiſſime diſſeritur de centum et quinquaginta Muſicis, qui noſtra et ſuperiori aetate inſigni artis peritia celeberrimi fuerunt. Pleraque de iis tradita vel ab his ipſis accepit, vel e monumentis nondum editis congeſſit Mattheſonius, ſaepiusque correxit atque ſuppleuit Lexicon Waltherianum. Tres potiſſimum in claſſes diuiſit Muſicos ſuos, ad primam eos referens, qui perfecte tenuerunt ſcientiam muſicam, et componendi, vt vulgo dicunt, dexteritate valuerunt; ad ſecundam hos, qui, quum aliorum ſtudiorum laude florerent, παρέργως ita coluerunt Muſicam, vt etiam inter Muſicos nomen poſſent profiteri; ad tertiam denique Muſicos practicos, exercitio artis muſicae, ſiue vocalis, ſiue inſtrumentalis, admirabiles. Hos omnes exhibet ordine alphabetico, et quamquam Suecos, Belgas, Gallos Italosque non neglexit, maximam tamen Operis partem conſecrauit Germanis, ſuamque ipſius Vitam, ab alio fide digniſſimo ſcriptam, interſeruit.

ſeruit. Cf. *Acta Erudit. Latin. a. 1742. p. 476. ſq.* Celebriorum apud Gallos Muſicorum Vitae etiam conſpiciuntur in TITONI DE TILLET *Parnaſſe François*, qua de re vid. ſupra dicta *§. XVII.* Omnium, qui vnquam floruerunt, *Muſicorum Catalogum*, Vitas eorum ac ſcripta, deque his iudicia continentem, olim promiſiſſe SEBAST. DE BROSSARD, indicatur in *dem ausführlichen Bericht von allerhand neuen Büchern, P. VII. p. 678.* At, quantum ego quidem ſciam, caruit conſilium hoc proſpero ſucceſſu. Interim ex Auctoris *Dictionaire de la Muſique* Sciagraphia laboris cognoſci poteſt. Permulta proſtant ſubſidia de Pictoribus, Sculptoribus et Architectis. Proferam primum Scriptores huius argumenti generales, deinde et eos adiungam, qui ad certam tantum regionem, vel vrbem, reſpexerunt. Agmen inter illos ducit ANDR. FELIBIEN, cuius *Entretiens ſur les Vies et ſur les Ouvrages des plus excellens Peintres anciens et modernes* prodiere *Pariſ. a.* 1666. *in 4.* iterumque *a.* 1685. *ead. forma Tomis II.* deinde *Amſtaelodami*, (non Londini, vt adſcriptum eſt titulo,) *a.* 1705. *in 12. mai. Tomis IV.* ac tandem *Treuoltii a.* 1725. *ead. forma Tomis VI.* auctius et emendatius cum Iconibus. Tomum quintum occupant Architectorum Vitae, cura nepotis, IOH. FRANC. FELIBIEN, vsque ad ſaeculum XV. deductae. Poſtrema haec Operis commendabilis editio praeſtantiſſima eſt. Perhonorificum de eodem iudicium exſtat in VIGNEVL-MARVILLE *Melanges d' Hiſtoire et de Litterat. Vol. III. p. 64. edit. Roterod.* annum 1702. praeferentis. Adiiciam ipſa verba: *Quant à ſon Hiſtoire des Peintres, c'eſt un chef-d'oeuvre non ſeulement pour la beauté du ſtile, mais auſſi pour la grace et la netteté de la narration.* Pergitur, nonnullis interiectis, ita: *On eſt ſi content de lui, qu'on voudroit presque qu'il ne finît jamais: mais*

mais parcequ' il faut finir, on ſe remange bien en reliſant pluſieurs fois ce bel Ouvrage, qu'on ne ſauroit trop lire. Vitas Architectorum etiam Germanice reddidit, et ad noſtra vsque tempora continuatas *Hamb. a.* 1711. *in* 12. diuulgauit PAVL. IAC. MARPERGERVS. Paullo poſt, *anno* nimirum 1667, *Florent. in* 4. ſucceſſerunt CAROLI DATI *Vite de' Pittori antichi.* Rarus admodum erat liber, in quo Zeuxis, Parrhaſii, Apellis, Protogenis, Vitae exponuntur. Nunc noua exſtat *ibid. a.* 1730. *ead. forma* adornata editio, quae in FRID. OTT. MENCKENII *Bibliotheca P. II. p.* 320. memoratur. IOH. PETRI BELLORII *Vite de' Pittori, Scultori ed Architetti moderni* cum eorundem imaginibus, ad viuum delineatis, lucem adſpexerunt *Romae a.* 1672. *in* 4. iterumque, adiecta Lucae Giordani, Pictoris Neapolitani, Vita, *ibidem a.* 1728. *ead. forma.* Sed ſplendidior eſt vtique editio antiqua. Cf. *Supplementa ad Noua Acta Erud. Tomo I. p.* 252. vbi de recentiori editione ſermo eſt. PHILIPPI BALDINVCCI *Notizie de' Profeſſori del Diſegno, da Cimabue in qua, per le quali ſi dimoſtra, come e per chi le bell' arti di Pittura, Scultura e Architettura laſciata la rozzezza delle maniere Greca e Gottica, ſi ſiano in queſti ſeculi ridotte all' antica loro perfezione, ibid. a.* 1681. *in* 4. prodierunt. Auctor, cui ordo chronologicus placuit, diuiſit Opus in ſaecula, haecque porro in Decennales. Incepit ab anno Chriſtiano 1260. quo tempore floruit Cimabuius, Pictor Florentinus, et progreſſus eſt vsque ad a. 1300. Poſtea ſaeculum alterum ab a. 1300. vsque ad a. 1400. addidit, quod factum ibidem a. 1686. Tandem acceſſit *a.* 1688. ſaeculi quarti pars poſterior, ab a. 1550. vsque ad a. 1580. ex quo Volumine perſpicimus, eum integros centum et quinquaginta annos tranſiliiſſe. Mortuo Baldinuccio filius, FRANC. XAVERIVS, ex ſchedis Parentis edidit *ibid.*

 a. 1702.

a. 1702. *in f.* Volumen quartum, tres Decennales, ab a. 1580. vsque ad a. 1610, continens. Idem promiſit continuationem, et praecipue ad explendam priorum Voluminum lacunam animum intendit, iamque in *Bibliotheque Italique, Tomo I. p.* 294. indicatur, ſub prelo Florentino iacere Volumina III. noui Operis, ſic inſcripti: BALDINVCCI *le Vite de Profeſſori del Diſegno dal* 1400. *al* 1500. *e dal* 1610. *fino alla morte del' Autore* (1696.) *Opera poſtuma in* 4. Sed nondum certo innotuit mihi, ad exitum perductum fuiſſe conatum. Id caret dubio, quod edita Volumina, de quibus dictum eſt, non ſolum propter Auctoris diligentiam, ſermoniſque venuſtatem, qua mirifice excelluit, ſed ob inſignem quoque raritatem in deliciis eſſe ſoleant eruditis. Cf. CLEMENT *Bibl. de livres dificiles à trouver, T. II. p.* 364. *ſeq.* In IOACH. DE SANDRART, Pictoris Norimbergenſis clariſſimi, *Academia nobiliſſimae artis pictoriae*, quae primum *Norimberg. a.* 1675. *in fol. Vol. IV.* Germanice, deinde Latinam in linguam conuerſa, CHRIST. RHODII ſtudio, *ibid. a.* 1683. *ead. forma* exiit, maxima Operis pars Vitas exhibet Pictorum, tam Aegyptiorum, Graecorum et Romanorum, quam Italorum, Gallorum, Anglorum, Germanorum, Belgarum, aliorumque ſiue antiquorum, ſiue recentiorum, vna cum eorum Operibus, quorum nonnulla tabulis aeneis ob oculos poſita ſunt, nec non plus quam ducentis Pictorum Iconibus. Recenſetur paucis haec Academia pictoria in *Actis Erud. Lat. a.* 1683. *p.* 418. et ſub finem quidem hoc elogio, quod artis et hiſtoriae pictoriae corpus abſolutum dici mereatur. Quae Felibien atque Sandrartus copioſius tradiderant, ea in compendium quaſi redegit ROGER. DE PILES, qui, nomine ſuo praetermiſſo, *Pariſiis a.* 1699. *in* 12. edidit *Abregé de la Vie des Peintres, avec des reflexions ſur leurs Ouvrages*

vrages caet. vbi Vitae Pictorum celebriorum, qui vel in artis reſtauratione, vel eiusdem perfectione ſingularem collocarunt induſtriam, vel quorum picturae in muſeis Principum, et aliorum peritiorum, adſeruantur, exactius deſcriptae occurrunt. Recuſus eſt liber, ab Auctore in carcere apud Belgas compoſitus, correctior, variisque additionibus, et CLAVD. FRANC. FRAGVIERII Elogio Pileſii, locupletior, *ibidem a.* 1715. *ead. forma.* Verſio etiam Germanica, prioris tamen editionis Gallicae, *Hamburg. a.* 1710. *in* 12. prodiit, de qua vid. *die Neue Hälliſche Bibliothec Vol. I. p.* 262. *ſq.* PEREGRIN. ANTON. ORLANDI, Carmelitani Bononienſis, *Abecedario pittorio, o vero le Vite degli antichiſſimi Pittori, Scultori, Architetti*, primum accepit Respublica litteraria Bononiae *a.* 1704. iterumque *ibid. a.* 1719. *in* 4. cum notabili Adpendice et emendationibus. Nouiſſime Opus, PETRI GVARIENTI cura longo auctius, *Venetiis a.* 1753. *in* 4. *mai.* emiſſum. De alia editione Florentina, ſeu Neapolitana potius *a.* 1731. producta, vid. *Suppl. ad Noua Acta Erud. Tomo I. p.* 256. et *Leipz. gel. Zeit. a.* 1732. *p.* 787. Apud Anglos RICH. GRAHAM exarauit *Account of the moſt eminent Painters, both ancient and modern*, quod Opuſculum ex editione ſecunda, multis additionibus diſtinctiore, acceſſit CAROLI ALPH. DV FRESNOY *Art of Painting*, libro ex lingua Gallica in Anglicam translato, excuſoque *Londini a.* 1716. *in* 8. LIONE PASCOLI *Vite de' Pittori, Scultori ed Architetti moderni* duos explent Tomos, quorum prior *a.* 1730. alter *a.* 1736. *in* 4. *Romae* diuulgatus eſt. Plura de vtroque legi queunt in *den Leipz. gel. Zeit. a.* 1736. *p.* 689. item *Supplem. ad Noua Acta Erudit. Tomo VI. p.* 506. *ſq.* ex quo poſteriori loco patet, Paſcolium non ſolum omiſſos a Baldinuccio Pictores, Sculptores et Architectos adtuliſſe, ſed etiam ad Vi-

tas eiusdem Supplementa complura inſeruiſſe, ſuauiterque, perſpicue et praeclare praeſtitiſſe, quae ſuſceperat. In pretio deliciisque habentur etiam *the Portraits of the moſt eminent Painters, and other famous Artiſts, that have flourished in Europe*, caet. Opus, *Londini a.* 1739. *in 4. mai.* typis impreſſum, continet centum fere Icones egregias, vna cum Vitis Artificum, et praecipuis ingenii monumentis, quae iisdem debentur. Summatim, quae apud tot alios de Vitis Pictorum copioſius inueniuntur, expoſita fuere in ANT. FRID. HARMS *Tables hiſtoriques et chronologiques des plus fameux Peintres, anciens et modernes, Brunſuigae a.* 1742. *in f.* Vid. *die Leipz. gel. Zeit. a.* 1742. *p.* 205. Anonymo Auctore, quem ex FORMEY *France littér. p.* 161. eſſe nouimus ANT. IOSEPH. DEZALLIER D'ARGENVILLE, Academiae Montis Peſſulani Socium, *Pariſ. a.* 1745. *in 4. mai.* Voluminibus II. prodiit *Abregé de la Vie des plus fameux Peintres, avec leur Portraits, gravés en taille douce, les indications de leurs principaux ouvrages, quelques reflexions ſur leurs caractéres, et la maniére de connoitre les deſſeins des grands Maitres.* Tertium Volumen *anno* 1752. ſequutum eſt. Praeſtantiſſimus omnino labor, ex quo multa, a caeteris non dicta, cognoſcuntur, peritiorum ſibi laudes peperit. De Pictoribus, Sculptoribus, Architectis, et aliis Artificibus ſaeculi XVII. multa non contemnenda habet *Iconographie*, Opus *Amſtael. a.* 1758. *in fol.* productum, de quo plura dicam *ſ. ſequenti.* Non eruditorum, ſed eorum potius, qui vulgaribus contenti ſunt, gratia ſcriptum videtur *Dictionaire abregé de Peinture et d' Architecture*, qui liber *ibid. a.* 1746. *in 12. mai. Tomis II.* editus fuit. Interim inter Vitas Pictorum et Architectorum, quae maximam eius partem conficiunt, exſtant nonnullae, quas alibi fruſtra quaeſiueris. Nunc *Norimberg. a.* 1759.

1759. *in 4.* coeptum eſt Opus, Diariorum poſthac methodo continuandum, quod hoc eſt titulo inſignitum: *Allgemeine Künſtler-Hiſtorie, oder berühmter Künſtler Leben, Wercke und Verrichtungen.* Addi ſolent Icones. Quod ſi ex incunabulis aeſtimare licet inſtitutum, non deerit omnino plauſus communis. Ad ſingulares Pictorum, Sculptorum et Architectorum Biographos nunc accedendum, quorum praecipuum locum obtinent ii, qui de Italis egerunt. Fecit hoc, quantum ego quidem ſciam, primum GEORG. VASARI, Pictor et Architectus doctiſſimus, cuius *Vite de' più eccellenti Pittori, Scultori e Architetti* lucem adſpexerunt *Florentiae ann.* 1550. *in 8. Vol. II.* deinde, adiectis Iconibus, *ibid. a.* 1568. longe auctius *Partibus III. in 4.* porro *Bononiae a.* 1647. *totidem Voluminibus,* et *iterum* 1681. *eadem forma.* Poſtremam hanc editionem alii optimam dicunt: rariſſima vero eſt Florentina, *anno* 1568. adornata. Iam noua *Romae* paratur ſtudio BOTTARI, Corſino, Patri purpurato, a Bibliotheca. Tomus I. *a.* 1759. prelo exiit correctior, notisque Editoris ornatior, *Partibus II. in 4.* Si vera ſunt, quae ex *Galleria di Minerva Tomo II. p. 64.* referuntur in *dem ausführl. Bericht von neuen Büchern, Parte VII. p. 678.* Siluanus Razzi, Florentinus, Monachus Camaldulenſis, has Pictorum Vitas ſub Vaſari nomine edidit. Recentiores quidam huius argumenti Scriptores laudem ſuam non denegant Operi, ſaepe tamen humani quid paſſum eſſe, viuosque tunc temporis nimium extuliſſe nonnunquam Auctorem, contendunt. Succeſſerunt *Le Vite de' Pittori, Scultori ed Architetti, dal Pontificato di Gregorio XIII. dell' anno* 1572. *in fino a tempi di Papa Vrbano VIII. nel* 1642. *ſcritte da* GIOV. BAGLIONE. *Romae* 1642. et ex editione altera *ibid.* 1649. *in 4.* Tertiam, Saluatoris Roſae Vita locupletiorem, accepimus *Neapoli*

a. 1733. *in 4. mai.* Vterque Auctor nonnullos quidem, at rarius, immiſcuit Artifices extra Italiae fines procreatos, vt obſeruatur in *Catal. Bibl. Bunav. Tom. I. Vol. 1. p.* 707. Eodem loco exhibetur LVDOV. VEDRIANI *Raccolta de' Pittori, Scultori et Architetti Modoneſi più celebri, Mutinae a.* 1662. *in 4.* vbi Mutinenſes, his artibus clari, recenſentur. CAROLI CAESARIS MALVASIA *Felſina Pittrice, o vero Vite de' Pittori Bologneſi, Bononiae a.* 1678. *in* 4. *Vol. II.* prodierunt. Quum vero Maluaſia de Raphaele Vrbinate, de Caracciis, aliisque parum honorifice iudicaſſet, VINCENT. VICTORIA *Romae a.* 1703. *in 8.* ſeptem Epiſtolis oppoſuit *Oſſervazioni ſopra il libro della Felſina Pittrice, per difeſa di Raffaello da Vrbino, dei Caracci, e della loro Scuola.* Sed cauſſam egit Maluaſiae IOH. PETR. CAVAZZONI ZANOTTI, Pictor haud ſane indoctus, in *Lettere familiari, ſcritte in difeſa del Conte Carlo Ceſare Malvaſia, autore della Felſina Pittrice*, qui libellus *Bonon. a.* 1705. *ead. forma* diuulgatus eſt. Venetorum Pictorum Vitas CAROLVS RIDOLFI expoſuit in Opere, Iconibus ornato, et *Venet. a.* 1648. *in* 4. *Partibus II.* excuſo. Inſcriptio haec eſt: *Maraviglie dell' Arte, o vero le Vite degl' illuſtri Pittori Veneti, e dello Stato* caet. De Genuenſibus habemus RAPH. SOPRANI *Vite de' Pittori, Scoltori et Archittetti Genoueſi, e de' Foraſtieri, che in Genoua operarono.* Poſtumus eſt liber, cum Vita Auctoris, ſtilo IOH. NIC. CAVANAE exarata, *Genuae a.* 1674. *in* 4. typis impreſſus. Artifices Veronenſes poſteritati commendauit FR. BARTHOL. Comes DAL POZZO. Edidit quippe *Veronae ann.* 1718. *in* 4. *Le Vite de' Pittori, degli Scultori ed Architetti Veroneſi.* Suos in vſus conuertit complures Scriptores, etiam nondum publicatos, adiecitque ſingularem Notitiam de artis pictoriae et ſtatuariae monumentis, in aedibus ſacris, aliisque locis tam publicis

licis, quam priuatis, apud Veronenſes obuiis. Operibus *Romae a.* 1732. *in* 4. acceſſerunt *Vite Pittori, Scultori ed Architetti Perugini, ſcritte da* NE PASCOLI, item *Tomi III*, Vitas Pictorum, lptorum et Architectorum *Neapolitanorum com*entes, quos BERN. DE' DOMINICI *Neapoli a.* 2. et 1743. *in* 4. lingua etiam Italica produxit. . de his *die Leipz. gel. Zeit. a.* [illegible] ıdem nec praetermitti debent *Ritratti di alcuni* bri *Pittori del Secolo XVII. diſegnati ed inta*liati *in Rame dal Cavaliere* OTTAVIO LIONI, *le Vite de' medeſimi* caet. *Romae anno* 1731. *in* 4. liopola, Fauſtus Amideus, acquiſitas celebrorum Pictorum Icones, quas olim dexterrime icillo expreſſerat Octauius Lioni, communes ere decreuerat. Quod inſtitutum vt maio a adferret vtilitatem, adiungere viſum eſt eius di hominum Vitas, ab aliis iam deſcriptas, v. g. GLIONIO, MALVASIA, BALDINVCCIO. Sub em tamen cuiuslibet Capitis Vir quidam erudi varias addidit notulas, quibus emendare atque plere ſtuduit vel minus recte, vel nimis breui , dicta. Copioſius agitur de hocce libro in *Sup*n. *ad Noua Acta Erudit. Tomo I. p.* 254. *ſq.* Quie eriuntur Architectorum Vitae in GEORGII FOSTI *Storia dell' Architettura*, *Venet. anno* 1747. *in* mai. eae quidem ex Opere Felibiano, ſupra meorato translatae fuerunt. Cf. *die Leipz. gel. Zeit.* 1749. *p.* 849. Hiſpanorum Pictores, Sculptores, chitectique vt exteris innoteſcerent, operam de ANTON. PALOMINVS VELASCO in libro *Londi*a. 1742. *in* 8. *mai.* Hiſpanice, poſtea vero *Pariſ.* 1749. *in* 12. Gallica lingua exhibito. Inſcriptio riſienſis editionis haec eſt: *Hiſtoire abregée des s fameux Peintres, Sculpteurs et Architectes Eſpa*ols, *Traduit de l' Eſpagnol de Don* ANT. PALOM.

VELASCO. Ducenti hic Artifices producuntur, qui eminuerunt apud Hiſpanos, notatque Auctor tempus et locum, quo ſunt orti, diuerſas Scholas, vbi profecerunt, itemque opera praecipua, quae nobilitarunt nomen ipſorum. In laudandis tamen ciuibus ſuis a partium ſtudio non eſt plane alienus. Reticet enim eorum vitia, quorum non obliuiſcitur in breui, quam ſubiecit, Notitia exterorum, ob artis excellentiam ab Hiſpanis benigne receptorum. De Gallis proſtant *Vies des premiers Peintres du Roi, depuis Mr. le Brun, jusqu' à preſent.* Tomi ſunt II. *Pariſ.* 1752. *in 12. mai.* excuſi, auctorque horum dicitur BERN. L' EPICIE', triennio poſt viuorum numero ereptus. Eidem debetur *Catalogue raiſonné des Tableaux du Roi avec un abregé de la Vie des Peintres, ibid. a.* 1752. *in* 4. *mai.* Alter Tomus ſucceſſit *a.* 1754. Pretioſum hoc ſplendidumque Opus recenſetur in *den Leipz. gel. Zeit. a.* 1759. *p. 625. ſq.* Iam antea *ibidem a.* 1727. *in 8.* praeceſſerat *Deſcription des Tableaux du Palais Roial, avec la Vie des Peintres à la tête de leurs Ouvrages, par* DV BOIS DE SAINT-GELAIS, quo de labore non nulla referuntur in *den Leipz. gel. Zeit a. 1727. p. 830.* Germanicos Belgicosque Pictores complexus generatim eſt IOH. BAPTISTA DESCAMPS. Is enim compoſuit *La Vie des Peintres Flamands, Allemands et Hollandois, avec des Portraits gravés en taille-douce. à Paris* 1753. et 1754. *in 8. mai. Tomis II.* Ordine chronologico ab anno 1366. aliquot centum Pictores, modo breuius, modo fuſius, oratione ſuaui ac dilucida deſcripſit. Longe tamen copioſius de Belgis, quam de Germanis, actum. Accedunt multorum Pictorum imagines, quae nondum dimidiam paginae partem implent. Exſpectandi plures adhuc Tomi; quoniam Auctor ad annum tantum 1633. peruenit. Belgas in ſcenam ſigillatim produxit IAC. CAMPO WEYERMANN

MANN, cuius *Levensbeſchryvingen der Nederlandſche KonſtSchilders en KonſtSchilderessen, met een Vytbreyding over der Schilderkonſt der Ouden, verrykt met de Konterfeytſels der vornaamſten KonſtSchilders en KonſtSchildreſſen in Kooper geſneden door* I. HOVBRACKEN, *Hagae Comit. a.* 1729. *in 4. mai. Voluminibus III.* exierunt. De Pictoribus, Sculptoribus, Architectis caet. Norimbergenſibus legi meretur DOPPELMAYRII *hiſtor. Nachricht von den Nürnbergiſchen Mathematicis und Künſtlern Partis II. libris binis:* de Germanicis noſtrae aetatis Pictoribus illuſtris AB HAGEDORN, frater Poetae, in cultiſſimo libro, inſcripto *Lettre à un Amateur de la Peinture, avec des eclairciſſements hiſtoriques ſur un Cabinet et les Auteurs des Tableaux qui le compoſent. Ouvrage entremêlé de digreſſions ſur la Vie de plusieurs Peintres modernes*, *Dresde*que *a.* 755. in 8. edito, qui recenſetur ſtudioſiſſime in *Melanges litteraires et philoſophiqu. Berol. anno* 1755. *in 8. Tomo I. artic. XI. p.* 125. *ſq.* de Helueticis autem Anonymi *Geſchichte und Abbildung der beſten Mahler in der Schweitz*, cuius Opuſculi probabilis Sectiones quatuor (Germanice *Ausgaben*) ab *anno* 1755. *in 8. mai. Tiguri* prodiere, cum tabulis aeneis quam plurimis. Praeter has caetera ex plagulis decem conſtant. Singulorum Artificum, eorumque celebriorum, Vitae magno numero reperiuntur in *Catal. Biblioth. Bunav. Tomo I. Vol.* 1. *p.* 708. *ſq.* Agmen claudant Typographorum clariſſimorum Vitae. Inter has locum ſibi vindicant THEOD. IANSSON. AB ALMELOVEEN *Vitae Stephanorum*, Diſſertatione epiſtolica expoſitae, *Amſtael. a.* 1683. *in 8.* Sermo eſt in ea de Stephanorum ſtirpe, laboribus indefeſſis, varia fortuna atque libris, quos orbi erudito eorundem officinae quam emendatiſſime typis impreſſos exhibuerunt. Huius autem induſtriam longe ſuperauit MICH.

MICH. MAITTAIRII *Stephanorum Hiſtoria*, *Londini a.* 1709. *in 8. mai. Tomis II.* edita. Prior Vitas ipſorum, alter libros a Stephanis excuſos, memorat. Rarum eſt hodie Opus, de quo plura legas in *Supplementis ad Acta Erud. Tom V. p.* 504. et *in dem Neuen Bücher Saal, Vol. I. p.* 729. *ſq.* Inique interim tulit ALMELOVEENIVS in *Epiſtola* quadam ad IOH. ALB. FABRICIVM, quod Maittairius falcem in ſuam meſſem immiſerit. Inde cogitauit de Diſſertatione ſua auctius recudenda, quod vero conſilium non eſt exſequutus. Vid. REIMARI *Vita Fabriciana p.* 216. BERN. MONETAE, (ſeu de la Monnoye) *Epiſtolam ad Mich. Maittairium, in qua ſuas in eius Annales typographicos, et* Hiſtoriam Stephanorum *animaduerſiones exponit*, ex Bibliotheca Schoenbergiana primum diuulgauit *Dresdae a.* 1733. *in 8.* AVGVSTVS BEYERVS. Habet libellus quatuor tantum ac viginti paginas. Reſpondit, et obiectos ipſi errores partim agnouit, partim ab ſe propulſauit MAITTAIRIVS in *Epiſtola ad Dominum* DES-MAIZEAVX, quae inſerta eſt *Tomi VII. Parti priori p.* 142. *ſq. de la Bibliotheque Brittannique.* Idem MAITTAIRIVS *Londini a.* 1717. *in 8. mai.* produxit *Hiſtoriam, Typographorum aliquot Pariſienſum Vitas ac libros complectentem*, in qua occurrunt, quae de Sim. Colinaeo, Mich. Vaſcoſano, Guil. Morelio, Adr. Turnebo, Ioh. Benenato et compluribus Morellis praecipue ſunt notanda. Eadem vero methodo vſus eſt, qua Stephanorum condidit Hiſtoriam, ideoque Tomo priori Vitas, poſteriori e contrario Catalogum librorum, ab hisce Typographis excuſorum, exhibet. Dignus eſt hic etiam liber, qui ob inſignem raritatem diligenter adſeruetur. Praeter hos IOH. DE LA CAILLE, eruditus quondam typographus et bibliopola Pariſienſis, in *Hiſtoire de l'Imprimerie et de la Librairie, Pariſ. a.* 1689. *in 4.* ordine chronologi-

nologico, a medio Saeculo XV. vsque ad ſequentis initium, antiquiores Typographos, eorumque nomina, patriam, domicilium, opera praeſtantiora, ſymbola, epitaphia, quandoque et progeniem et geſta, cuiuscunque illa generis fuerint, percenſet. Vid. *Acta Erud. Lat. a.* 1690. *p.* 68. Nec deſunt ſingulares quorundam Typographorum celebriorum Vitae. Sic in IOH. DAV. KOELERI *Ehren-Rettung* IOH. GVTTENBERGS, *Lipſ.* 1741. *in* 4. multa non vulgaria de primo hoc artis typographicae inuentore adferuntur. De ALDI PII MANVTII *Vita meritisque in rem litteratam* ampla ſatis Diſſert. CHR. THEOPH. VNGERI proſtat, edita, et Obſeruationibus illuſtrata SAM. LVTHERI GERET, *Vitemb. a.* 1753. *in* 4. de qua tamen conferri merentur, quae STRODTMANNVS *Parte VIII. des neuen gelehrt. Europa p.* 1051. ex *Epiſtola* quadam QVIRINI *ad Schelbornium* cum Lectoribus ſuis communicauit. Nunc habemus aliam Vitam huius Typographi, eamque adcuratiorem, a DOMINICO MARIA MANNI *Venetiis a.* 1759. *in* 4. emiſſam ſermone Italico. SEBASTIANI GRYPHII, et ANTONII, filii, fata ex IOH. THEODORI LEVBSCHERI *Schediasmate de claris Gryphiis, Brigae a.* 1702. *in* 4. cognoſci poſſunt. Acceſſit apud Anglos *Vita* GVIL. CAXTONI, primi in hac inſula Typographi, lingua patria *Londini a.* 1737. *in* 8. *mai.* auctore IOH. LEVVIS diuulgata, ſed ob exemplarium paucitatem rariſſima. Centum enim et viginti excuſa tantum dicuntur. Potiora libri argumenta leguntur in *dem Beytrag zu den Leipz. gel. Zeit. Vol. VI. p.* 215. *ſq.*

§. XLI.

Ordinis praeſcripti ratio nos ducit ad Biographos certi temporis. De iis, qui medio, vt vocant, aeuo floruerunt, optime promeritus eſt IO. ALB.

ALB. FABRICIVS. Aperuit quippe *Bibliothecam Latinam mediae et infimae aetatis*, cuius Vol. I. et II. *a.* 1734. Vol. III. et IV. *a.* 1735. Vol. V. *a.* 1736. *Hamburgi in 8.* editum fuit, omnibus in libros XV. diuiſis: Referre de hoc Opere iuuabit, quae Celeb. REIMARVS in *Vita Fabricii p.* 182. diſſerit. Ita vero ille: *Noluit Vir beatus perire, quae iam a quadraginta fere annis de mediae ac infimae aetatis Scriptoribus, indice quodam impreſſo vſus, collegerat, licet ſextum iam et ſexageſimum agenti annum aggrediendus eſſet labor, omnium, quos vnquam ſcribendo exantlauit, moleſtiſſimus. Tredecim prope ſaeculorum memoriam litterariam, vsque ad renatas litteras, ordine alphabetico perſequitur, ea, quae in Bibliotheca Latina veteris aeui de patribus Eccleſiae dixerat, hic tantum breuibus repetens ſupplensque. Caeterum Hiſtoricos prae reliquis diligentius conſiderat, Voſſium ſuppleturus, vbique in ſcriptis Auctorum recenſendis maximam operam ponit, et lectorem ad genuinos fontes remittit. Inſpergit etiam hinc inde eruditas obſeruationes hiſtorico-litterarias, et fragmenta inſignia Auctorum. Renouat autem hic ipſe liber, omnibus probatus, dolorem ex Fabricii obitu conceptum tanto magis, quod imperfectus in Poggio ſubſiſtit, telae extrema alii, neſcio cui, pertexenda relinquens.* Fuit is CHRISTIAN. SCHOETTGENIVS, qui caeteras Alphabeti litteras Volumine VI. addit, ſuaſu inſtinctuque Ioh. Chriſtoph. et Ioh. Chriſtiani Wolfiorum. Prodiit hocce Volumen, a libro XVII. vsque ad librum XXI. productum, *ibid. a.* 1746. *in 8.* acceſſitque SEDVLII Carmen *de verbi incarnatione*, ex Codice Corbeienſi, ante annos nongentos exarato, deſcriptum, quod cento prope Virgilianus dici meretur, quandoquidem plerique verſus praeſtan-

tiſſimi

imi huius Poetae verba exhibent. Ad ipſam
›liothecae continuationem quod attinet, operam
lit Schoettgenius, vt veſtigia Fabriciana perſe-
:retur, paucasque beati Viri ſchedas, a Reima-
ipſi transmiſſas, ſuos in vſus conuerteret. Re-
ùm eſt totum Opus *Patauii a. 1754. Tomis VI.*
4. ſtudio IOH. DOMINICI MANSI e manuſcri-
s editisque Codicibus correctum, illuſtratum et
:tum. Suppleuit quippe doctiſſimus Italus Cata-
;um ſcriptorum, ab Auctoribus memoratis cla-
:atorum, aetatem eorundem paſſim definiuit
:uratius, erroresque complures diligenter emen-
iit; ideoque Patauina editio longe antecedit
mburgenſem, ac dolendum eſt ſaltim, illam huic
eriorem etiam eſſe tam pretio, quam raritate.
iid vero in hac noua vituperandum ſit, et legen-
us per eſſe moleſtum debeat, candide declara-
in den Götting. Anzeigen anni 1755. *p.* 1139. *ſq.*
as Graecorum, qui Saeculo XV, ad imperii Con-
ıtinopolitani interitum fatali, Graecas litteras
Italiam iterum intulerunt, *Lipſ. a.* 1704. et 1705.
is Diſſertationibus recenſuit CHR. FRID. BOER-
RVS: quibus *anno* 1711. tria eiusdem argumenti
›grammata ſubiecit. Has poſtea ſchedas erudi-
collegit, expolitasque et compluribus acceſſi-
bus nouis adauctas *ibid. anno* 1750. *in 8. mai.* hoc
ılo elegantiſſime recudendas curauit: CHR.
:D. BOERNERI *de doctis hominibus Graecis, litte-
um Graecarum in Italia inſtauratoribus, Liber.* Ha-
nus quoque HVMPHREDI HODII *de Graecis illu-
bus, linguae Graecae, litterarumque humaniorum,
auratoribus, eorum Vitis, ſcriptis et elogiis libros II.*
poſt obitum Auctoris, cum eiusdem Vita, a
I. IEBB *Londini a.* 1742. *in 8. mai.* productos.
multum differt hic labor a Boerneriano. Doctis-
us enim Anglus cum Graecis varios alios conſo-
ciauit,

cuiuslibet libri Hiſtoriarum adnectit, horumque Vitas breuiter, ſed adcurate, deſcribit IAC. AVG. THVANVS. Quae quum in magno Opere non ſine moleſtia conquirendae eſſent, ſeparatim excuſae ſunt *Francof. a.* 1636. *in* 4. hoc titulo: IAC. AVG. THVANI *Elogia Virorum, ſuperiore et noſtro Saeculo eruditione et doctrina illuſtrium atque memorabilium, quae Hiſtoriae ſuae inſeruit.* Eadem Elogia CLEMENTEM BERCKESDALE, Anglum, *Londini a.* 1640. et 1671. *in* 4. vno Volumine exhibuiſſe, docetur in *Biblioth. hiſtor. Hamburgenſi, Centur. II. p.* 39. En! ipſum titulum: *Monumenta litteraria, ſeu obitus et elogia doctorum Virorum, ex Elogiis* IAC. AVG. THVANI. *Opera C. B.* Poſtea GERARD. VON STÖKKEN edidit *Helmſt. a.* 1656. *in* 4. *Thuanum enucleatum*, cum praecipuarum rerum Indice, typis repetitum *ibid. a.* 1673. Nihil tamen mutatum, praeter errores typographicos, magno ſatis numero obuios in editione priori. Operis huius Pars II. homines, doctrina aut artibus claros, continet. Reliquae alia pertractant, ab inſtituto noſtro aliena. *Prima* enim Viros dignitate, natalium ſplendore, aut rebus geſtis illuſtres; *tertia* illaudatos, i. e. tales, qui fraudibus ſceleribusque innotuerunt; *quarta* variarum regionum, vrbium, inſularum, et gentium deſcriptiones; *quinta* Prodigia, aliasque res notatu dignas, vna cum Thuani Vita, complectitur. Ordo, quo Viros doctos diſpoſuit Stökkenius, alphabeticus eſt, et quidem ſecundum praenomina, more tunc temporis adhuc vſitato: Thuanus contra elegerat chronologicum. Hic ipſe autem ſummus Hiſtoricus vti in caeteris, ita in hoc etiam argumento ſimplicem plerumque et apertam veritatem ſequitur, parique candore laudat laude dignos, ac vituperandos vituperat. Quod eo ſane maiori fide praeſtare Thuanus poterat, quo magis ipſi explorata erat eruditorum hominum, qui eius aetate florebant,

bant, notitia, cum ex conſuetudine vſuque, tum ex fama veri nuncia, publicisque monumentis petita. Praecipue animum Viri, a partium ſtudio alienum, admirari debemus, ſi de iis loquitur, qui Lutheri noſtri dogmata ſunt amplexi, quod ſane compluribus exemplis probari poſſet. Hoc vnum forſitan deſiderandum in Auctore, quod nec annum, quo nati fuere eruditi, nec ſcripta, quibus inclaruere, memorare ſoleat. Cf. REIMMANNI *Catal. Biblioth. ſuae, Tomo II. p. 497. ſq.* Poſt [illegible]nium PETR. DV RYER partem dimidiam horum Elogiorum, vna cum ipſis Thuani Hiſtoriarum libris, Gallicam in linguam transferre conatus eſt, quae verſio *Pariſiis a.* 1659. *in f. Tomis III.* prodiit. Integram vero Elogiorum Collectionem, Gallice exhibitam, debemus ANTON. TEISSIERIO. Hic enim edidit *Les Eloges des Hommes ſavans, tirez de l' Hiſtoire de Mr. de Thou, avec des Additions, contenant l' abregé de leur Vie, et le Iugement et le Catalogue de leurs Ouvrages.* Primum quidem, quum iam perſequutionis Gallicae grauis tempeſtas propius immineret, quare et maturandum Opus Auctor credidit, dictus liber *Geneuae a.* 1683. *in 12. Voluminibus II.* excuſus eſt. Quam editionem ſequebatur mox altera, *Lugduni a.* 1686. diuulgata. Sed feſtinatio errores genuit, paſſim a BAELIO in *Dictionario hiſtorico et critico* notatos, qua de cauſſa multos in tertia editione, *Vltraiecti a.* 1696. *in 12.* adornata, ipſe ſuſtulit Auctor, eandemque plurimis nouis Obſeruationibus locupletiorem reddidit. Acceſſit deinde nouum Additionum Volumen, *Berol. a.* 1704. quam tertiam Elogiorum Partem, longe maiori ſtudio, ac priores, elaboratam eſſe, ipſe profitetur Teiſſierius, quod ſatis otii ad eam componendam nactus fuiſſet. Adiunxit *Pithoeana*, ſeu memorabilia quaedam litteraria, ex ore Franc. Pithoei excepta,

cepta, quae tamen non multa ſingularia continent. Vid. *Acta Erud. Lat. a.* 1704. *p.* 461. ſq. Optimam tandem editionem, eamque per complures Obſeruationes nouas quarta Parte adauctam, *Lugd. Bat. a.* 1715. *in 8. Tomis IV.* cum Indice vniuerſali accepimus. Quum propter breuitatis ſtudium nec vitae cuiuslibet eruditi ſeriem ordine formatam, nec librorum editorum abſolutum Catalogum pertexere Thuano licuiſſet, hoc ipſum praeſtare, conquiſitis aliorum etiam de Viris doctis teſtimoniis, Teiſſierius eniſus eſt, adeoque Elogia iſthaec variis ornamentis pulchriora effecit. ADAMI tamen *Vitas* diligenter vſurpauit, neque de libris ſemper locum notauit, annum, formamque, qua exierunt in lucem. Verſionem RYERI, quoad decurrit eadem, retinuit, ſed paſſim emendatam. Iam enim ſatis notum eſt, Gallum hunc, ob res domi anguſtas, non eam vbique induſtriam adhibuiſſe in transferendis Latinis Operibus, quae ab adcurato interprete exſpectari ſolet. Nec ſine ratione ſuſpectus eſt de linguae Latinae ignorantia. Cf. iterum de Teiſſierii Elogiis, (quae in *Lettres de Mr.* BAYLE *Tom. II. p.* 462. *edit. a.* 1729. adornatae recte vocantur *un Ouvrage curieux et conſiderable*,) *Acta Erud. Lat. anni* 1697. *p.* 90. et *anni* 1716. *p.* 513. *ſq.* nec non *Iournal litteraire Tomi VII. Parte* 1. *artic.* 2. et *Parte* 2. *art.* 7. quo loco non nullae Recenſentis Obſeruationes leguntur. De omnibus fere Italis, ſaeculo XVI. et magna ex parte ſaeculo XVII. celebribus, egit IANVS NICIVS ERYTHRAEVS, ſeu, quod verum eſt nomen eius, IOH. VICTOR ROSSIVS, in *Pinacotheca imaginum illuſtrium doctrinae vel ingenii laude Virorum, qui Auctore ſuperſtite diem ſuum obierunt.* Tres harum Pinacothecarum exſtant, et prima quidem ac ſecunda *a.* 1645. tertia *a.* 1648. *Coloniae Agrippinae in 8.* prodiit. Sunt, qui id in Belgio factum eſſe

eſſe commendant; inter quos praecipue Morhofius reperitur. Nec his contradici facile poteſt. Certe bibliopola, impenſam faciens, Batauus fuit, qui in titulo libri Iodoci Kalcouii nomen aſſumſit, sub quo latere voluit IOAN. BLAEVIVS nobilis apud Amſtelodamenſes typographus. Imo Roſſius ipſe *Epiſt. ad diuerſos libro IX. epiſt. 3.* ſcribit, inſtare amicum quendam, vt tertiam Pinacothecam quam primum abſolueret, atque in Belgium mitteret. IOH. CHR. FISCHERVS in *Vita Erythraei*, Epiſtolis eius *a.* 1739. praefixa, vbi fuſius hac de re diſſerit, et Coloniae Agrippinae nomen, ad captandum Pontificiorum fauorem, adiectum eſſe fraudulenter docet. Nouam Pinacothecae editionem Lipſienſes *a.* 1692. et *a.* 1712. *in 8.* pararunt. Quarta tandem *Guelpherb. a.* 1729. *in 8.* ſucceſſit. Praeſtantiſſima tamen eſt Lipſienſis, annum 1692. praeferens, ob rerum Indicem, quo carent reliquae omnes. Neque concedit primae, ſi typorum chartaeque nitorem ſpectaueris. Iudicia eruditorum de Pinacotheca Erythraei diligenter collegit laudatus FISCHERVS *l. c. p.* 128. *ſq.* Videatur quoque CAMVSATVS in *iudiciis de quibusdam Elogiorum Scriptoribus*, praemiſſis, vt ſaepe iam dixi, CIACCONII *Bibliothecae p.* 29. *ſq.* Commendandum hoc Roſſii Opus eſt ob ſtili elegantiam, et ſingularia, quae ſaepius adfert. Chronologiae quidem rationem habet plane nullam, ideoque nec annos originis, nec, niſi rariſſime, mortis tempus indicare ſolet. Pro conſuetudine ſaeculi ſui notare quoque negligit, ſi ſcriptorum iniiciatur mentio, quo anno, qua forma, excuſa ſint. At mores eruditorum, ſtudendique rationem, candide depingit, vt intelligatur, quo quiſque fuerit ingenio, quibus virtutibus vitiisque ab aliis ſeſe diſtinxerit. Qua de cauſſa inter elegantium formarum quaſi tabulas quorundam etiam imagines

interiecit, qui, ob praecipuam nec vulgarem animi deformitatem notiſſimi, deridiculo omnibus fuerunt. Vid. e. g. quae in deſcriptione Raph. Menicuccii, *Pinacoth. prima artic.* 160. occurrunt. Aegre id non nulli tulere, quoniam in titulo illuſtrium ſaltim doctrinae vel ingenii laude Virorum imagines promiſerit Auctor. In his vero diſponendis ad aetatem dignitatemue nullo modo reſpexit, ſed eo ſingulas loco atque ordine collocauit, quo ſeſe oculis eius primum obtulerunt. Hos denique in ſcenam a ſe produci tantum profitetur, qui ipſi vel amicitia iuncti, vel auditione ac fama noti fuerant, vnde adparet, plerosque apud exteros obſcuros eſſe atque ignobiles. Nihilo tamen minus omnia non ſine fructu ac voluptate leguntur. GVILIELMVS BVDAEVS, Medicus Halberſtadienſis, animo quondam conceperat Θανατολογίαν *illuſtrium et clarorum Virorum*, qua dies eorundem emortuales, cum potiore Vitae parte, exprimeret. Hoc ex Opere, Prodromi loco, *Helmſt. a.* 1604. *in 8.* publicauit Centuriam, ſaeculum XVI. exhibentem, quae deinde rarior facta IOH. MICH. HEINECCII et IOH. GE. LEVCKFELDII *Scriptorib. rer. German. Halberſt. a.* 1707. *in f.* editis inſerta fuit. Secundum annos progreditur Budaeus, et qui ſingulis mortui ſunt Principes, Praeſules, Comites, litterisque clari, exponit, pauciſſima vero de eorundem Vita profert. Exemplar Opuſculi, ab ipſo Auctore variis locis amplificatum, in manibus olim habuit REIMMANNVS, quod dolet ignotum fuiſſe Heineccio atque Leuckfeldio. Vid. eius *Einleit. in die Hiſtor. litterariam, Parte I. p.* 447. De IOH. HENR. BOECLERI *Commentariis de rebus ſaeculi XVI.* vbi cuiuslibet etiam eruditi Vita breuiter memoratur, additis Scriptoribus, ex quibus plura cognoſci queant, repete, ſi placet, dicta *Tomo I. p. 37. huius Bibliothecae.* CONR.

SAM.

SAM. SCHVRZFLEISCHII *Elogia Scriptorum illuſtrium, et multa eruditionis copia inſignium, ſaeculi XVI. Vitemb. a.* 1729. *in 8.* emiſit GODOFR. WAGNERVS, notiſſimus ille ac ſaepe ineptus multorum Schurzfleiſchianorum Collector. Excerpta ſunt haec Elogia, in quibus pauca referenda ad Vitas, ex Viri ſummi Praelectionibus in Hiſtoriam litterariam, eademque praefert aliis Opuſculis, Schurzfleiſchii nomine inſignitis, REIMMANNVS in *Catal. Bibl. Tomo II. p. 480.* IOACH. FRID. FELLERVS *Monumentis ineditis, Ienae a.* 1714. *ſq. in 4.* euulgatis, inſeruit *Specimen Eponymologici critici*, ſiue iudicia varia, aliaque digna obſeruatu, de claris quibusdam Scriptoribus ſaeculi XVI. et XVII. Vid. *ibidem Trimeſtre VII. p.* 395. et *X. p.* 537. *ſq.* Eruditus Lector non nulla hic animaduertet, quae in Vitarum deſcriptionibus non ſunt pro nihilo ducenda. Accedentibus ad aetatem proxime elapſam primo loco dicendum eſt de HENNINGI WITTEN. *Diario biographico, in quo Scriptores ſaeculi poſt N. C. XVII. praecipui cet. absque nationis, religionis et profeſſionis diſcrimine, iuxta annum diemque cuiusuis emortualem, conciſe deſcripti magno adducuntur numero, libri itidem eorum, variis linguis conſignati, Latio recenſentur idiomate.* Tomus prior *Gedani a.* 1688. alter, mole longe inferior, *Rigae a.* 1691. *in 4.* prodiit. In hoc poſteriori Tomo quaedam etiam primi emendantur et illuſtrantur: tertium, quem Auctor meditatus fuerat, edere non potuit, aliquot annis poſt morte ſuppreſſus. Laudat inſtitutum THOMASIVS in *den MonathsGeſprächen anni* 1688. *Parte II. p.* 265. *ſq.* Interim negari nequit, plenum eſſe Opus hoc errorum, quod adcuratius REIMMANNVS in *Catal. Bibl. ſuae, T. II. p.* 144. ſic exprimit: *Scriptores et ſcripta ſaepius in eo confuſa. Annus et dies emortualis perperam adlatus. Natale ſolum, et vbi commode diuque*

vixerunt eruditi, non ſatis circumſpecte indicatum. Monumenta etiam viliſſima interdum enumerata, et optima praeterita. caet. Add. *Hiſtoria Biblioth.* IOH. FABRICII, *P. V. p.* 389. *ſq.* et HEVMANNVS in *Conſp. Reip. litt. Cap. VII. §.* 4. *p. m.* 409. vbi monet, haud iniuſtum indidiſſe Operi ſuo titulum Wittenium. Non enim reperiri in eo biographias, ſed patriam cuiusque ſolum, munus publicum ac diem fatalem; rectiusque id nominandum fuiſſe *Diptycha litteraria*, quum diei cuiuscunque emortuali adiectum ſit nomen cum ſcriptis. De IOH. CAPELLANI *Memoire de quelques gens de Lettres, vivans* 1662. *ſupra §. XVII.* non nihil protuli, hic non repetendum. Omnes fere ſunt ex ſaeculo XVII. Gallique natione, ſi Laur. Begerum exceperis, quorum Vitas *Amſtael. a.* 1709. *in* 12. *mai.* hoc titulo edidit CAROL. ANCILLONIVS: *Memoires concernant les Vies et les Ouvrages de pluſieurs modernes, celebres dans la Republique des Lettres.* Tria ſaecula generatim complexus eſt, celebrioresque Germaniae eruditos, qui intra hoc temporis ſpatium vixerunt, eleganter delineauit V. C. IACOBVS BRVCKERVS. Loquor de eiusdem *Ehren-Tempel der deutſchen Gelehrſamkeit, in welchem die Bildniſſe gelehrter Männer unter den Deutſchen, aus dem XV. XVI. und XVII. Jahrhundert, aufgeſtellet, und ihre Geſchichte, Verdienſte und Merckwürdigkeiten entworffen ſind.* Proſtant Decades V. prima *a.* 1747. poſtrema *a.* 1749. *in* 4. *mai. Auguſtae Vind.* excuſa. Imagines debentur IOH. IAC. HAIDIO, Pictori et Chalcographo eximio. Plura de inſigni Opere adderem, niſi in mentem rediret, poſtquam haec ſcripſeram, ſupra *Capitis huius §.*
p. 1155 *XII.* id a me factum fuiſſe, vbi ſimul actum de ADAMO, WITTENIO, et aliis, qui iure pariter hic locum habent. Nuperrime huius generis libros auxit *Icono-*

Iconographie, ou *Vies des hommes illuſtres du XVII. Siécle, écrites par M. V. avec les Portraits peints par le fameux* Ant. van Dyck, *et gravés ſous ſa direction. Amſtael. a.* 1758. *in f.* Tomus I. Principibus, Comitibus, Ducibus bellicis, Viris eruditis conſecratus eſt: Tomus autem II. Pictoribus, Sculptoribus, Architectis, caet. Vitae pulchri Operis adcuratae ſunt, et multis refertae memorabilibus. Hac noſtra aetate non pauci veſtigia antecedentium laudabiliter ſunt perſequuti. Secundum annos conſeruandam ſuſcepit litteratorum hominum memoriam CHRISTIAN. GRVNDMANNVS, cuius *Vrnae quorundam in Republica litteraria pariter ac ciuili a.* 1713. 1714. et 1715. *defunctorum* partem faciunt in *Miſcellaneorum Lipſienſium Petzold.* Tomo I. et ſequentibus vsque ad VIII. Solus Tomus VI. harum Vrnarum nihil exhibet. Adiecit libello ſingulari *Lipſ. a.* 1717. *in 8. Oſſa et cineres quorundam in Republica Orbis Europaei, tum ciuili, tum in primis litteraria, anno* 1716. *defunctorum.* Poſt mortem Auctoris CHRISTIAN. EBERHARDTVS *ibidem a.* 1718. *ead. forma* ex eiusdem ſchedis eruit ac diuulgauit *Oſſa et cineres anno* 1717. *defunctorum, cum Supplementis et Additamentis ad libellum priorem.* Vſus eſt Grundmannus methodo fere Wittenjana, ſed adcuratius vtique, ac paſſim copioſius, partes peregit ſuas, eaque de cauſſa maiori omnino iure referri inter Biographos meretur. De LEPORINI *Vitis eruditorum*, Germanice exaratis, vid. ſupra §. XII. *Anno* 1735. venerabilis Vir, GABR. GVIL. GOETTENIVS, nunc in aula Hanouerana Theologus ſpectatiſſimus, *Brunſuigae in 8.* luci expoſuit *das ietztlebende gelehrte Europa, oder Nachrichten von den vornehmſten Lebensumſtänden und Schriften ietztlebender Europäiſcher Gelehrten.* Magna is induſtria collegit, ſtiloque facili et expedito deſcripſit complu- ſp.116

 res

res in cultiori Europa Viros eruditos, Vitisque ſingulis cuiusuis monumenta ingenii, ſiue edita, ſiue nondum excuſa, ſubiecit. Mirifico ſtatim labor iſte plauſu eſt exceptus, quod mouit Auctorem, vt *anno ſequenti* Partem ſecundam ex muſeo ſuo emitteret. Tertia Pars, *Cellis Luneburg. a.* 1740. abſoluta, in quatuor diuiſa eſt Sectiones, quarum prior ſaltim a Goettenio, nec tamen tota, fuit profecta. Grauioribus enim obrutus negotiis lampada tradidit V. C. ERN. LVDOV. RATHLEFIO, qui non ſolum reliquas addidit Sectiones, verum etiam ipſe incepit *Geſchichte ietztlebender Gelehrten, als eine Fortſetzung des Gelehrten Europa.* Pars I. *ibid. eodemque anno* prodiit: quarta, quae Volumen II. explet, *a.* 1742. Perrexit ita ſtrenue vsque ad Partem octauam, ſeu Volumen quartum, quo *anno* 1744. edito, litterarium huncce laborem continuandum reliquit IOH. CHRISTOPH. STRODTMANNO, tunc Haarburgenſis, poſt Oſnabrugenſis Lycei Rectori. Confecit is Volumen quintum ſextumque, ſeu Partem nonam vsque ad duodecimam, cui duplicem Indicem, cum geographicum, tum alphabeticum, ſubtexuit. Librariorum deinde mutatio nouos Operi iucundo titulos impoſuit. Succeſſerunt enim *anno* 1748. *Hamburgi in 8. Beyträge zur Hiſtorie der Gelahrtheit, worinnen die Geſchichte der Gelehrten unſerer Zeiten beſchrieben werden,* quarum Symbolarum Partes quinque habemus, in Volumina II. commode coniiciendas. Indices inſerti demum fuere *Parti III. des Neuen gel. Europa.* Abſtinere quidem ab hoc negotio videbatur Strodtmannus, legentesque Praefationem, Parti priori praefixam, credere omnino poſſent, aliis curam eiusdem fuiſſe demandatam. Sed ex Parte quinta, huiusque Praefatione, luculenter patet, iſta deberi etiam ipſius calamo, ac certas ob cauſſas latere per breue temporis ſpatium voluiſſe

voluiſſe Virum doctum. Tum idem exhibuit *Guelpherb. a.* 1752. *ſq. das Neue gelehrte Europa*. Partes quatuor iuſtae magnitudinis Volumen implent. Altero autem finito, STRODTMANNVS menſe *Aprili* 1756. e vita diſceſſit. Itaque Vir clariſſimus, FERDINANDVS STOSCHIVS, qui iam antea ſocietatem cum defuncto inierat, Indicem generalem alphabeticum, vtrique Volumini adcommodatum, ſubiecit, ſed etiam ſolus coeptam telam pertexere nunc ſtudet. Haud ita pridem decimam et quartam accepimus Partem, Voluminis IV. ſecundam. Omnes Hiſtoriae litterariae cultores longiſſimam inſtituti vtiliſſimi continuationem optant. Permulti enim noſtrae aetatis eruditi, de quorum fatis altum erat ſilentium, adcuratius exinde cognoſcuntur, vna cum ſcriptis, quibus nominis ſui memoriam propagarunt. Additamenta noua, quae ab exordio ſtatim Operis totius acceſſerunt, partimque ad Vitas, iam deſcriptas, partim ad Academias, Gymnaſia, Societates litterarias, caet. pertinent, diſplicebunt nemini, quocunque is animo id ipſum peruolutauerit. Verbum adhuc dicendum de *Pinacotheca Scriptorum, noſtra aetate litteris illuſtrium, vbi exhibentur Auctorum, eruditionis laude ſcriptisque celeberrimorum, qui hodie viuunt, imagines et Elogia*. Vitas, ſcripta, litterarum merita, recenſuit ſaepius laudatus BRVCKERVS: imagines ad archetypa adcurate expreſſit HAIDIVS. Pulchrum hoc Opus, *Auguſtae Vindel. anno* 1741. *in fol. mai.* inchoatum, Latineque ac Germanice, vt et illitteratis prodeſſet, excuſum, decem Decades complectitur, quarum poſtrema *anno* 1755. prodiit. Plures non ſunt exſpectandae. Ex quatuor, vt vocantur vulgo, Facultatibus, non obſeruato nationum ſacrorumue diſcrimine, ſelectiſſimae hic doctrinae homines conſpiciuntur. Imaginibus, artis, quam Melano-

Melano-chalcographiam adpellare ſolemus, auxilio in aes inſculptis, adiunctae ſunt Biographiae et Elogia, iucunda quidem breuitate, tanta tamen cura ex monumentis fide digniſſimis concinnata, vt nihil facile memorabile, et intelligendis ſummorum Virorum meritis aptum, omittatur. Plura vid. in *Actis Erudit. Latin. a.* 1743. *p.* 216. *ſq.* Conf. etiam *die Leipz. gel. Zeitung. anni* 1750. *p.* 892. item *anni* 1741. *p.* 429.

§. XLII.

His peractis nec ii ſunt praeteruehendi, qui Biographias ſingulares, easdemque magni momenti, vel qui ſuam ipſi vitam, diuulgarunt. Prioris generis non pauci libri nominari queunt. Varios iam paſſim protuli, quibus addere placet quosdam, et hos quidem ſine controuerſia praeſtantiſſimos. Inter tales referenda IOACH. CAMERARII de *Phil. Melanchthonis ortu, totius vitae curriculo et morte, implicata rerum memorabilium temporis illius hominumque mentione atque indicio, cum expoſitionis ſerie cohaerentium, Narratio.* Lucem primam vidit *Lipſ. a.* 1566. *in* 8. *in officin. Voegeliniana,* quae rara eſt editio, et caeteris emendatior; *ibidem*que recuſa eſt *anno* 1591. et 1696. *ead. forma*, cum *Vita Georgii, Principis Anhaltini,* et *Helii Eobani Heſſi;* nec non *Hagae Com. a.* 1655. *in* 12. Haec Vita exempli loco proponitur vulgo Biographis. Neque immerito. Mirum tamen, quod Camerarius annum Philippi natalem ſilentio praeterierit, Catalogumque ſcriptorum, ab eo confectorum, neglexerit, nec occaſionem, qua prodierint, memorauerit, quum in rebus vel minimis, veluti ſomniis, praeſagiis, oſtentis attingendis induſtria ſumma conſpiciatur. Multis etiam diſplicet genus dicendi paſſim declamatorium, inordinatum atque incompoſitum. Cf.

Sum-

Summariſche Nachrichten von auserleſenen Büchern der Thomaſiſchen Bibliothec, Vol. II. p. 54. ſq. vbi ampla et adcurata libri recenſio exſtat. Succedit AVBERTI MIRAEI *Vita Iuſti Lipſii, ſapientiae et litterarum Antiſtitis, ex ſcriptis illius potiſſimum concinnata.* Edita fuit *Antwerp. a.* 1609. *in 8.* deinde praemiſſa LIPSII *Operibus in f.* tandem inſerta quoque BATESII *Memoriis Philoſophorum, Decade II. p. 73. ſq.* Elegantiſſima eſt PETRI GASSENDI *Vita Nicol. Claudii Fabricii de Peireſc, Pariſ. a.* 1641. *in 4. Hag. Com.* 1651. *in 12. ibidem*que ex edit. tertia *a.* 1655. *in 4.* In Germania, et quidem *Quedlinburgi*, recuſa eſt anno 1706. *in 8.* Pars tamen altera, a libro quinto, acceſſit demum biennio poſt. Reperitur quoque in *Tomo V. Operum Gaſſendianorum.* Omnis labor conſtat ex libris ſex, qui multa exhibent ſingularia, ad rem litterariam, antiquitates, nummos illuſtrandos, diſciplinas mathematicas et philoſophicas, variaque philologici argumenti ſpectantia. Falluntur autem, qui Vitam hanc talem eſſe arbitrantur, quales pleraeque ſunt. Hiſtoria potius litteraria decem eſt, et quod excedit, luſtrorum. Complura enim ad ſtudiorum florem amplificandum contulit Peireſcius, primus fere ac praecipuus inter litteratores Gallos ſuae aetatis adpellandus. Cf. REIMMANNVS in *Catal. Bibl. T. II. p.* 646. quo loco vberius de libro hoc, eiusque editione Quedlinburgenſi, infinitis mendis typographicis inquinata, diſſeruit Vir doctus. ALBERTI RVBENII *de Vita Flav. Mallii Theodori*, Conſulis quondam Romani, Diſſertatio, cura IOH. GE. GRAEVII, *Vltrai. a.* 1694. *in 12.* publicata, ob inſignem raritatem et elegantiam *Lipſiae a.* 1754. *in* 8. FRID. PLATNERI V. C. beneficio recuſa eſt cum breui eius, at ſatyrica, Praefatione *de his, qui litterarum principatum adfectant.* De *Caſp. Sagittarii Vita et ſcriptis* Commentarios habe-

habemus IOH. ANDR. SCHMIDII, editos *Ienae ann.* 1713. *in* 8. ſed admodum mendoſe. Auctor ſequi Vitae Peireſcianae Scriptorem ſtuduit, cauit vero, ne tot aliena immiſceret, quot Gaſſendus attulit pro inſtituti ſui ratione. De *Vlrico Hutteno*, Equite celeberrimo, ſimulque de Hiſtoria cum litteraria tum eccleſiaſtica ſaeculi XVI, praeclare meritus fuit IACOB. BVRCKHARDVS. Commentarius eius, Vitam ſummi hominis continens, Partes implet tres, primaque et altera *Guelpherb. anno* 1717. tertia *a.* 1723. *in* 8. prodiit. Analecta ad hanc ipſam Vitam poſtea dedit idem in *Analectis ad Commentarium de Vita ſua, Hal.* 1749. *p.* 37. *ſq.* Plauſu excepta eſt haec Hutteniana Hiſtoria non mediocri: quidam exiſtimarunt ſaltim, melius Auctorem conſulere Lectoribus potuiſſe, ſi in certa Capita diſtribuiſſet Opus, et Capiti cuique praeſcripſiſſet argumenta. Verum reſpondit ad haec in *Vita ſua Cap. III. p.* 126. eaque occaſione meminit obiurgationum et conuiciorum, quae in *Hutteno delaruato* euomuerat IOH. NICOL. WEISLINGERVS. Antiquae Romae Ictus omnium maximus, *Aemil. Papinianus*, eleganti EVER. OTTONIS penicillo adcuratiſſime delineatus fuit in *Papiniano, ſeu de Vita, ſtudiis, ſcriptis, honoribus et morte Papiniani, Diatriba*, primum *L. B. a.* 1718. deinde longe auctius et emendatius *Bremae a.* 1743. *in* 8. cum aliquot Iconibus exhibita. Magni ſemper feci Ottonis in Iuriſprudentiam humaniorem merita, ideoque ſolidam eſſe credo MAIANSII ſententiam *Epiſtol. lib. V. p. m.* 278. vbi, *optandum eſt*, ait, *vt ita ſcribantur Ictorum Vitae. Nihil in hoc genere praeſtantius editum eſt. Ea fuit Ottonis in hoc libello diligentia et eruditio.* Neque tamen negare auſim, quae mox ſubiunxit: *Quamquam, vt diligentiae laudem conſequatur, aliquando nimis a propoſito aberrare ſolet.* Eiusdem huc pertinet *de Vita,*

ſtudiis

ſtudiis, ſcriptis et honoribus Seruii Sulpicii liber ſingularis, itemque *P. Alfenus Varus, ab iniuriis veterum et recentiorum liberatus;* quae bina Opuſcula, in *Theſauro Iur. Rom. Tomo V.* obuia, recuſa ſunt *Vltraiecti a.* 1737. *in* 8. *mai.* Ex editis pariter ineditisque monumentis *Dauidis Chytraei*, Theologi pereximii, Vitam ita concinnauit OTTO FRID. SCHVTZIVS, vt ea ſit annalium inſtar et Supplementorum Hiſtoriae eccleſiaſticae ſaeculi XVI. ſpeciatim vero rerum in Lutheranorum coetu et Academia Roſtochienſi geſtarum. Quatuor libros complectitur haec ipſa *Vita,* qui excuſi *Hamburgi* fuerunt *a.* 1720. vsque ad *annum* 1728. *in* 8. et facile poſſunt in Volumina II. redigi. Simili fere modo ERDMANN. RVDOLPH. FISCHERVS elaborauit *Vitam Ioh. Gerhardi, Lipſ. a.* 1723. *in* 8. diuulgatam. Probauit omnia illuſtrauitque certis documentis, magna ex parte antea anecdotis, quae in inſtructiſſima Bibliotheca Gothana conſeruantur, praetereaque operam dedit, vt Hiſtoria eccleſiaſtica, eius, qua Gerhardus floruit, aetatis noua exinde ornamenta acciperet. *Nicodemum Friſchlinum, vita, fama, ſcriptis ac vitae exitu memorabilem,* CAROL. HENR. LANGIVS *Ienae a.* 1725. produxit, poſteaque libellum, multis obſeruationibus locupletatum, cum Praef. IOH. LAVR. MOSHEMII, *Brunſuigae et Lipſ. a.* 1727. *in* 4. magis reddidit parabilem. Rectiſſime de hoc Opuſculo laudatiſſimus MOSHEMIVS *l. c.* ſcripſit: *Quae ad huncce virum, eiusque virtutes, vitia, mores, labores, fata, ſtudia pertinent, non modo magno labore ex ipſis Friſchlini magnam partem operibus collegit; verum etiam iuſto, apto et concinno ordine diſpoſuit. Scribendi genus planum, apertum, et ad omnium intelligentiam comparatum eſt: rerum autem ac teſtimoniorum is, quod video, delectus eſt habitus, vt amoenitas*

vtili-

vtilitati ſemper adiuncta ſit, nihilque receptum, quod ſatietatem et faſtidium afferre Lectori queat. In tria Capita diuiſit Langius Opuſculum ſuum, primo vitam, famam vitaeque exitum: altero mores, ingenii dotes, obtrectatores et amicos: tertio libros, quos edidit, aut edere conſtituit homo doctus, at, propter imprudentiam, infeliciſſimus, ex optimis litterarum ſubſidiis commemorans. Idem Auctor *Lubecae a.* 1741. *in 8.* typis imprimendam curauit *Vitam Laurent. Rhodomanni*, vbi ſimul merita eius in eruditionem, Graecam cum primis, ex ipſius Rhodomanni ſcriptis, aliisque monumentis fide digniſſimis, recenſentur. Ita quidem ſuis Langius functus eſt partibus, vt nemo plus ab eo deſiderare potuerit. Cf. *Acta Erud. Lat. a.* 1741. *p. 665. ſq.* Anonymo ſcriptore, quem eſſe KNAVTHIVM, Bibliothecae Academicae Wittebergenſi quondam praefectum, indicatur in *Catalogo Biblioth. Rinckianae p. 889.* e typographia quadam Lipſienſi, non, vt mentitur titulus, *Delphis Batauorum anno* 1727. *in 8. mai. Partibus II.* nitide prodierunt *Hugonis Grotii, Belgarum Phoenicis, manes, ab iniquis obtrectationibus vindicati.* Accedit ſcriptorum eius, tum editorum, tum ineditorum, conſpectus triplex, et Index rerum, verborum, ſcriptorumque vberrimus. Non autem Auctor ſolum potiora vitae Grotianae exponit ſcitiſſime, verum cauſſam quoque ſummi hominis ſtrenue agit, vbi vel aduerſae fortunae vehementia, vel maleuolorum prauitas, tantum non opprimere inſontem tentauit. Qua occaſione complura interſeruntur ex eius aetatis, qua Grotius vixit, Annalibus, digna vtique attento Lectoris animo. Laudem quoque non vulgarem meretur LEVESQVE DE BURIGNY *Vie de H. Grotius, avec l' hiſtoire de ſes Ouvrages, et des négociations, aux quelles il fut employé, à Paris a.* 1752. *in 12. Vol. II.* et ex emendatiori

Editio-

editione *Amſtael. a.* 1754. ad quam verſio Germanica *Lipſ. a.* 1755. *in* 8. adornata eſt, nouis quibusdam Obſeruationibus inſtructa. Praecipua libri dos eſt expoſitio de Grotii negotiis publicis, eiusque de rebus diuinis opinione. *Hiſtoriam Mich. Serueti*, ductu MOSHEMII, in formam Diſſertationis Academicae redegit, et *Helmſt. a.* 1727. *in* 4. exhibuit HENR. AB ALLWÖRDEN. Nouis deinde ampliſſimisque ſubſidiis ad Moshemii manus delatis, ipſe hominis huius peruerſi Vitam longe adcuratius atque vberius deſcripſit in *dem anderweitigen Verſuch einer vollſtändigen und unpartheyiſchen Ketzergeſchichte, ibid. a.* 1748. *in* 4. *mai.* quem librum egregium ſequebantur *a.* 1750. *ead. forma Neue Nachrichten von Mich. Serueto.* Inter optimos porro Biographos referendus PETR. DES MAIZEAVX, maxime propter *Petri Baelii Vitam*, Gallico ſermone concinnatam. Praemiſſa fuit editioni Belgicae Dictionarii Baeliani, annum 1730. prae ſe ferenti, ſequentibus item editionibus, ſeparatimque *Hagae Comit. a.* 1732. *in* 12. *Tomis II.* et a IOH. PETRO KOHLIO Germanice reddita *Hamb. a.* 1731. *in* 8. prodiit. Selectiſſimus rerum memorabilium adparatus, ſumma ab Auctore induſtria collectus, commendat hoſce Commentarios. Poſtea tamen varia emendauit ſuppleuitque IAC. GE. DE CHAVFEPIE in Tomo I. *du nouveau Dictionaire hiſt. et critique pour ſervir de Supplement au Dictionaire de Mr. Bayle*, *p.* 131. *ſeq.* REIMMANNVS *Catal. Bibl. Tomo II. p.* 699. id vnice Maizaeo vitio vertit, quod Baelium ab ea tantum delinearit parte, qua valet, et quaſi celer eſt pedibus: non autem ab ea, qua claudicat, omniaque eius portenta theologica et philoſophica vel ſicco pede praeterierit, vel extremis modo digitis contrectarit. De eiusdem *Vie de Mr. Boileau Amſtael.* 1712. *in* 12. Collectores *Actor. Erud. Lat.*

anni 1713. *p.* 55. *ſq.* copioſiſſime diſſerunt. Bini libri, quos elegans FRID. OTT. MENCKENII peperit ingenium, et alter quidem *de vita, moribus, ſcriptis meritisque Hieron. Fracaſtorii, Veronenſis, Lipſ. a.* 1731. *in 4.* alter, grande implens Volumen, *Hiſtoria Vitae inque litteras meritorum Angeli Politiani, ortu Ambrogini*, inſcriptum, *ibidem* 1736. *ead. forma* diuulgatus, ſatis omnino comprobant, quantum valuerit in hoc ſcribendi genere Vir praeſtantiſſimus, cuius gratum erit ac venerabile poſteritati nomen. Simili modo comparata eſt *Memoria vitae ac meritorum Viti Ludov. a Seckendorf, ex documentis editis ineditisque ſtudioſe collecta, et publici iuris facta a* DAN. GODOFR. SCHREBERO. Commentatio haec, *Lipſ. a.* 1734. *in 4.* Auctoris impenſa edita, duas continet Partes, quarum prior vitam ac virtutes, poſterior merita Seckendorfii in rem litterariam exponit; peractumque id eſt non puro tantum perſpicuoque ſtilo, verum etiam candore ac prudentia ſingulari. In eadem claſſe locum ſibi vindicat HERM. SAM. REIMARI *de Vita et ſcriptis Ioh. Alb. Fabricii Commentarius, Hamb.* 1737. *in 8.* excuſus. Digniſſimus Fabricio gener *Cap. primo* vitam eius, *Cap. ſecundo* ſcripta Viri doctiſſimi, *tertio* autem argumenta hiſtorico-critica ex Epiſtolis clarorum Virorum ad Fabricium recenſuit, atque id tanta egit fide ac doctrina, vt ab homine honeſto, floremque litterarum curae habente, exſpectari ſolet. *De Vita, fatis ac meritis Philippi Camerarii* IOH. GE. SCHELHORNIVS librum ſingularem, *Norimb. a.* 1740. *in 4.* emiſſum, pulcherrime compoſuit, adiecitque, praeter Excerpta ex Epiſtolis Virorum celebrium ad ipſum exaratis, Relationem eius antea non editam de captiuitate ſua Romana, ac liberatione fere miraculoſa. Ioh. Guil. Hoffmannum, illuſtrem Ictum et Hiſtoricum Wittebergenſem, ſi noſcere

noſcere velis totum, age! legas *Vitam illius*, a GOTTLOB FRID. GVDIO *Lipſ. a.* 1742. *in 4.* cum Viri tanti effigie exhibitam. Enarrantur hic tribus Capitibus natales, educatio, ſtudia, mores et obitus; munera dignitatesque; ſcripta tandem Hoffmanni partim edita, partim inchoata ſaltim, adnexis eruditorum de prioribus iudiciis. Accedunt Orationes quaedam Hoffmannianae, inter quas inauguralis *de ſtudii hiſtorici impedimentis* primum eſt, in lucem conſpectumque prolata. Inter exempla Vitarum, optime compoſitarum, locum quoque meretur GROSLEII *Vie de Pierre Pithou, avec quelques memoires ſur ſon Pere, et ſes Freres. Pariſ. a.* 1756. *in* 12. *mai. Tomis II.* Quae *de Vita et ſcriptis Ioh. Petri de Ludewig,* Cancellarii quondam Ducatus Magdeburgici et Academiae Halenſis, dicenda erant, ea polito ſtilo FRID. WIDEBVRGIVS tradidit, et ab hac potiſſimum parte Virum abundantem doctrina contemplatus eſt, vnde litteris ac Germaniae commendatiſſima eſſe debet eiusdem memoria. Vellem tamen, vt Auctor candide notaſſet etiam naeuos *Ludewigii,* paucis ignotos, quo pertinet e. g. nimia arrogantia, ingeniique ac rerum omnium oſtentatio. Prodiit Commentarius Wideburgianus *Halae a.* 1757. *in 8.* Agmen claudat liber, et elegantia dictionis et pertractatione argumenti excellens, quem *de Auguſtino Olomucenſi, et patera eius aurea, in Nummophylacio Sereniſſ. Principis Reg. Elect. Dresdae adſeruata, Lipſ. a.* 1758. *in 8.* edidit Vir celeberrimus, mihique antiqua familiaritate coniunctiſſimus, IOH. GOTTL. BOEHMIVS. Quo pauciora cognita fuerunt antea de homine illo, iam ſeneſcente ſaeculo quinto ac decimo, eruditionis laude celebratiſſimo, cuius ne quidem in *Lexico Ioecheriano* eſt mentio iniecta: eo ſane iucundius legere, quae de patria, genere, ſtudiis, dignitate ac muneribus publicis, patronis, amicis,

cis, obitu, Bibliotheca item ſcriptisque *Auguſtini Olomucenſis* ex fide digniſſimis monumentis conquiſiuit, apteque digeſſit BOEHMIVS meus. Plures Biographias praeſtantiores non addam, quamquam id nullo fieri negotio poſſet. Vltimo ſaltim loco exempla illorum proferre liceat, qui ſuam ipſi vitam expoſuerunt. Belle de his loquitur TACITVS in *Vita Agricolae cap. I. Plerique*, ait, *ſuam ipſi vitam narrare fiduciam potius morum, quam arrogantiam arbitrati ſunt, nec id Rutilio et Scauro citra fidem, aut obtrectationi fuit: adeo virtutes iisdem temporibus optime aeſtimantur, quibus facillime gignuntur.* Nolumus iam adſcendere ad Imperatores, Caeſarem, Auguſtum, Tiberium, Claudium, M. Aurelium, Seuerum, Maximilianum I. et Carolum V. quorum vnusquisque vitae ſuae acta litteris conſignauit, vt alios, qui idem fecerunt, Principes taceamus: eruditos tantum Viros, quorum de Vita ſua Commentarii exſtant, ante oculos habeamus, argumenti propoſiti cauſſa neceſſe eſt. Horum vero in numero primum collocandus AVREL. AVGVSTINVS, Hipponenſis in Africa Epiſcopus, qui miram exhibet in *Confeſſionum libris XIII.* Vitae ſuae deſcriptionem, anno Chriſti quadringenteſimo exaratam, plenamque ſaluberrimarum adhortationum. Non eſt tamen integra, quoniam diu poſt floruit adhuc Pater ille antiquae Eccleſiae. Idem in *Retractationum libris II.* Operum ſuorum hiſtoriam reliquit, vbi, qua occaſione ſingula condiderit, notat, argumenta refert, obſcuriora illuſtrat, erroresque corrigit. Apud MASSONVM *Elogior. Tomo II. p.* 82. Confeſſionum lectione a ſacrarum litterarum contemtu reuocatum eſſe legimus FRANC. PETRARCHAM, qui ſtudiorum humaniorum inſtaurator quondam inſignis ſcripſit etiam ad poſteritatem *de origine, vita, conuerſatione, et ſtudiorum ſuorum*

rum ſucceſſu Epiſtolam, Operibus eius inſertam, editamque ſeparatim, cum Teſtamento ipſius, *Rudolſtadii a.* 1711. *in 8.* cura IOH. HENR. ACKERI. De huius autem, quae accesserunt libello, notis REIMMANNVS *Catal. Biblioth. Tomo II. p.* 643. parum honorifice ſentit. Poſtea vitae ſuae rationem, temporumque, in quae eius incidit aetas, conditionem luculenter expoſuit VLRIC. HVTTENVS in *Epiſtola ad Pirckheimerum*, *Aug. Vindel. anno* 1518. *in* 4. excuſa, vti clare patet ex IOH. BVRCH. MENCKENII *Bibliotheca p.* 18. *edit. ſec.* Ignorauit hanc editionem NICERONIVS; alias non dixiſſet *Vitarum ſuarum Parte XI. p.* 303. *verſionis Germ.* Epiſtolam Hutteni, *Diſcurſibus epiſtolaribus politico-theologicis de ſtatu Reipublicae Chriſtianae degenerantis* inſertam, primum prodiiſſe *Francof. a.* 1610. *in* 4. Eadem exſtat quoque in BVRCKHARDI *Comment. de Vita Hutteni Parte I.* notis ipſius locupletata. GEORGII BVCHANANI *Vita*, manu eius perſcripta biennio ante mortem, *Poematibus* docti huius Scoti praemiſſa eſt, itemque *Operibus* illius omnibus, *Edinburgi a.* 1715. *in f. Tomis II.* productis, quo ſimul loco notae ac ſupplementa conſpiciuntur THOMAE RVDDIMANNI, Editoris. Rarior eſt hodie CASP. PEVCERI *Hiſtoria Carcerum et liberationis diuinae*, a CHRISTOPH. PEZELIO *Tiguri a.* 1605. *in* 8. euulgata, vbi de vita ſua, ſatisque triſtioribus, ipſe Peucerus egit. Communis eſt eruditorum opinio, IAC. AVG. THVANVM notiſſimos confeciſſe *de Vita ſua* Commentarios, qui ab anno 1553. quo natus fuerat, vsque ad a. 1601, ob mortem vxoris ipſi luctuoſum, excurrunt, librosque ſex complectuntur. Primam viderunt lucem cum Aureliana, vel Geneuenſi, Operis hiſtorici editione *a.* 1620. poſteaque ſaepius vel praefixi, vel ſubiecti eidem fuerunt. Gallice, *Memoires de la Vie de* IACQV. AVG. DE THOV, *traduits du*

Latin en François inſcripti, prodiere *Roterod. a.* 1711. *in* 4. *mai.* iterumque, Iconibus additis, *Amſtael. a.* 1713. *in* 12. auctore DIFSIO. Sed hanc ipſam opinionem, iam inueteratam, infringere ſtuduit NICERONIVS *Parte X. p. m.* 207. *ſq. in Vita Thuani*, Commentarios illos a Petro Puteano et Nic. Rigaltio eſſe profectos exiſtimans. Confirmat id loco quodam, ex libri V. fine depromto: nec auſim ego refragari admodum Barnabitae. At quid obſtat, quaeſo, quo minus adſeratur, Thuanum vtique litteris Vitam ſuam conſignaſſe, ſchedas autem has poſt mortem Auctoris a Puteano, vel a Rigaltio, redactas in ordinem, lacunasque alicubi expletas fuiſſe? Pleraque ſane deberi magno Viro, nemo facile negauerit: primum enim ſcribendi genus; tum libri prioris exordium id ſatis, ni fallor, indicat, vbi haec: *Natus Thuanus Lutetiae Pariſiorum - - in aedibus auitis, quas nunc habitat*; ad extremum et hoc eſt perpendendum, quod aliena manus haud dubie ſubtexuiſſet, quae deſunt ab anno 1602. vsque ad annum 1617, quo diem ſupremum obierat Thuanus. Mira ingenuitate compoſitus eſt HIERON. CARDANI *de Vita propria* liber, ex GABR. NAVDAEI Bibliotheca *Pariſiis a.* 1643. *in* 8. diuulgatus, recuſusque non ſolum *Amſtael. a.* 1654. *in* 12. verum in eiusdem *Operibus* etiam, *Lugduni a.* 1663. *in fol.* Tomos X. implentibus. Non frequenter haecce Vita occurrit, in qua Auctor multa inepta de ſe atque ſtulta profeſſus eſt. Idem NAVDAEVS *Pariſ. a.* 1642. *in* 8. edidit THOMAE CAMPANELLAE *de libris propriis et recta ratione ſtudendi Syntagma*, fidem faciens Lectoribus, horis ſucciſiuis libellum ſibi a Campanella fuiſſe dictatum. Prodiit iterum, cum HVG. GROTII et aliorum *de ſtudiis inſtituendis Diſſertationibus*, *Amſt. a.* 1645. *in* 12. et in CRENII *Tractat. de Philologia*,

L. B.

[redacted]

L. B. 1696. *in* 4. Recenſet eundem copioſe HEVMANN. *Act. Phil. Vol. I. p.* 545. *ſq.* quo ex loco cognoſcitur, non pauca ſingularia de vita ſua inſeruiſſe, hac occaſione, Auctorem. Succedat PETRI DAN. HVETII *Comment. de rebus ad eum pertinentibus, Amſt. a.* 1718. *in* 12. et *Lipſ. a.* 1719. *in* 4. cum *Quaeſtionibus* eius *Alnetanis*. Proximus nonagenario vitae ſuae hiſtoriam ſcripſit celeberrimus Epiſcopus, vnde factum, vt non ea vbique diligentia, non is ordo eluceat, quo caeteri eius libri ſeſe commendant. Interim ſtilo polito complura profert lectu digniſſima: et quoties eruditorum, quibuscum aliqua ipſi familiaritas interceſſerat, fit mentio, indolem illorum viuis depingit coloribus. Cf. *Acta Erud. Lat. a.* 1719. *p.* 53. *ſq.* et REIMMANNI *Catal. Bibl. Tomo I. p.* 179. qui et paullo ante, *p.* 177. ſcilicet, memorat IOH. GVIL. PETERSEN, Superintendentis quondam Luneburgenſis, *eigene Lebensbeſchreibung*, quod ſcriptum ſecio *anno* 1719. *in* 8. iterum typis impreſſum eſſe. REIMMANNVS *l. c.* his de eodem verbis diſſerit: *Digna Vita, quae accurate et ſtudioſe legitur, tum ob arcana hiſtorica, quae in ea percenſentur de Viris doctis noſtri temporis, eorumque ſingularibus hypotheſibus, controuerſiis, libris editis, ineditis, laudibusque et maculis; tum ob noua Syſtemata theologica, quae Auctor condidit, et quorum primas lineas ſimul in hac ſua Biographia deſcripſit, Chiliaſticum puta, Apocataſticum, et Prototocoſticum; quibus, dici non poteſt, quos motus excitauerit noſtra tempeſtate in Eccleſia. Vir doctus ſane, et pius et modeſtus, ſed credulus nimium, et ſuperſtitioſus, et nouarum rerum cupidus. Adde, et ſui ipſius amator nimius. Siquidem hae praecipue in hoc Opuſculo ſunt maculae, quod Auctor in eo ſe laudauit nimium, et eos, quos habuit, aduerſarios intemperantius inſectatus eſt.* Varias quo-

que ob cauſſas peruolutari meretur ADAMI BERNDII, notiſſimi Theologi Lipſienſis, *eigene Lebensbeſchreibung, ſammt einer aufrichtigen Entdeckung und deutlichen Beſchreibung einer der gröſten, obwohl groſſen theils noch unbekannten, Leibes- und Gemüthsplage,* caet. *Lipſ.* 1738. *in 8.* Acceſſerunt deinde eiusdem *Vrſachen, warum derſelbe ſeine Lebensbeſchreibung nicht fort zu ſetzen geſonnen*, in *der Abhandlung vom höchſten Vebel des Menſchen*, *ibid.* 1745. *in 8.* Non omnia placent in hac Vita, eruntque plures, qui paſſim prudentiam deſiderent. Laudandus tamen veritatis amor, quo Auctor incenſus vitia ſua detegere non erubuit. Raro quidem exemplo. Plerorumque enim, qui de ſe ipſi ſcribunt, haec eſſe conſuetudo ſolet, vt immodice immodeſteque glorientur, ſi quid eſt laudandum: et praetereant, ſi quid reprehendendum eſt, quae CICERONIS ſunt verba *ad Famil. lib. V. epiſt. 12.* Non cadit eiusmodi culpa in IAC. FR. REIMMANNVM, cuius *eigene Lebensbeſchreibung, oder hiſtoriſche Nachricht von ſich ſelbſt*, FRID. HENR. THENNII cura *Brunſuigae a.* 1745. *in 8.* diuulgata eſt. Exemplo eſſe queunt litterarum ſtudioſis, iisque preſſis paupertate, quae de ſe candide diſſerit Auctor. Nec reticet idem, de libris ſuis quid ſentiat, aliisque rebus, quae ipſum attingunt. Eodem *anno* 1745. ac *ſequenti Florent. in 4. Vol. II.* lucem adſpexere ANTON. MARIAE GRATIANI *de Scriptis inuita Mineruа libri XX.* vbi Auctor, ſaeculo XVI. illuſtris, a libro ſecundo, tertio et quarto, deinde a libro XIV. vsque ad poſtremum de ſe ipſe, ſpeciatimque de gente ſua, educatione, ſtudiis, muneribus, legationibusque agit. Operis autem titulus nihil aliud ſignificat, quam res, de quibus ſcriberet, repugnante natura et aliena voluntate, eſſe a ſe ſcriptas. Supra iam adduxi IAC. BVRCKHARDI *de Vita ſua* Commentarium.

n. Editus is fuit *Hal. Magd. a.* 1748. *in* 8. prae-
ſque eiusdem Bibliothecae. Illuſtrauit Vir bea-
maximam libelli ſui partem clariſſimorum ho-
rum Epiſtolis, quas per quadraginta amplius an-
ad ipſum exarauerant. Subſequuta ſunt *ibid.*
749. *Analecta*, et *a.* 1751. *noua Analecta ad Com-
it. de Vita* IAC. BVRCKHARDI. Multa diſci ex-
e poſſunt, quae vſum omnino in Hiſtoria litte-
a praeſtant. Eodem fere temporis ſpatio, quo
a Burckhardiana innotuerat, accepimus *de rebus*,
ANG. MAR. *S. R. E. Cardinalem* QVIRINVM *per-
ntibus*, Commentarium. Pars I. et II. *Brixiae a.*
9. *in* 8. *mai.* prodiit Volum. III. quae *a.* 1750.
ta fuerunt *Adpendice ad libri I. Partem ſecundam,*
*recitantur Reſponſa ſeu Conſilia praeſtantium Me-
nae Doctorum de morbo, qui eundem Cardina-
per quinque et amplius menſes lectulo affixum
nuit.* Noua, tabulisque aeneis ſplendidior
a, editio *ibidem ann.* 1754. *in fol.* memoratur
TRODTMANNO *Parte VIII. des Neuen Gelehrt. Eu-
a p.* 1067. Cf. *die Leipz. gel. Zeit. a.* 1755. p. 138.
rmanica verſio libri huius, at in compendium
acti, exhibita fuit *Erfordiae a.* 1752. *in* 8. *mai.* a
TO FRID. VITO BREITHAVPTIO. De inepta ri-
ulaque Vitae deſcriptione, quam Rathleſio olim
NIAMIN BIELERVS tranſmiſerat: item de Vita
HMERSAHLII, ab eo ipſo haud dubie compoſita,
amquam Sacerdos quidam Nordhuſanus ſe pro-
ſus auctorem eſt, *§. I. huius Capitis* dixi. Caete-
n GODOFR. WAGNERVS *Witteb. a.* 1716. ſingula-
n publicauit *de Scriptoribus, qui ſuam ipſi Vitam
oſuerunt*, Diſſertationem, quae vero nec exhau-
argumentum, nec optimos huius generis recen-
. Cf. ..EIMMANN. *l. c. Tomo II. p.* 158. et THEOD.
VSII *Vergnüg. müſſig. Stund. P. III. p.* 4. *ſq.* vbi
ires, qui Vitae ſuae hiſtoriam reliquerunt, nomi-

nantur. Add. etiam *Anmerckung von Gelehrten, ſo ſich ihren Lebenslauf ſelbſt aufgeſetzt, ibidem Parte XI. p. 1. ſq.* Vberiorem *de Idiobiographis* Commentarium pollicitus dudum eſt IOH. HENR. VON SEELEN, Vir clariſſimus. Hactenus quidem de Scriptoribus Vitarum, quorum permultos BAELIVS, in *Dict. hiſt. et crit. Tomo II. p. m. 8. voce:* Calderinus, recte his verbis reprehendit: *Je me ſuis ſouvent étonné de la mauvaiſe coûtume des faiſeurs d' Eloges: ils oublient très ſouvent l' année de la naiſſance, celle de la mort, et tels autres points chronologiques. J'en ai cherché la raiſon; et apres avoir compris, que ce n' eſt point l'amour de la brièveté qui eſt cauſe de ces omiſſions; (car une feuille de papier peut contenir cinq ou ſix cens dates de cette nature) j'ai conclu, que la pareſſe eſt la cauſe de tout cela. Ils ne ſe ſouviennent point de ces circonſtances, et ils ne veulent point prendre la peine de s' en informer.*

§. XLIII.

Reſtat, vt non nihil, commodiſſimo hoc loco, de Collectoribus Epitaphiorum et Inſcriptionum ſepulchralium ſubiiciatur. Sunt enim inter has, quae non ingenium ſapiunt modo, ſed variam quoque ſubminiſtrant de fatis eruditorum notitiam. Pertinet huc, vt a generalibus incipiam, TOBIAS FENDTIVS, Pictor et Ciuis Vratislauienſis, cuius *Monumenta ſepulchralia, cum epigraphis ingenio et doctrina excellentium virorum, aliorumque tam priſci, quam ſui ſaeculi memorabilium hominum, Vratislauiae a.* 1574. *in f.* prelo exierunt. Fendtius de Archetypis expreſſit atque in aes incidit haec monumenta, in diuerſis Italiae vrbibus a SIEGFRIDO RYBISCHIO, Conſiliario Caeſareo, collecta. Recenſuit librum, figuras centum et viginti quinque continentem,

STRV-

RVVIVS in *Bibl. antiqua anni* 1705. *m. Aug. p.* 363.
Alia editio *Francof. a.* 1589. *ead. forma* eſt exhi-
i, quae neſcio an noua ſit. Rarius enim hodie
iſpicitur Opus. Poſſedit olim poſtremum exem-
r, Inſcriptionibus plurimis auctum calamo ad-
itis, praecipue ex Polonicis, Suecicis, aliisque
itaphiis, IOH. BVRCH. MENCKENIVS, prout in-
at *librorum* eiusdem *Catalogus p. m.* 202. Secun-
n iam prodierunt *Herbornae* apud Chr. Coruinum
599. *in 8. ibidem*que *a.* 1606. tertia parte auctiores
THAN. CHYTRAEI *Variorum in Europa itinerum*
ciae, ſeu ex variis Mſtis ſelectiora tantum Inſcriptio-
n, maxime recentium, Monumenta. Quamuis
em plurimae in hoc libro exſtent Inſcriptiones
nplorum, palatiorum, tribunalium, armamenta-
rum, pontium; multas tamen ſepulchrorum
am Inſcriptiones et Epitaphia, inque iis docto-
n Virorum et litteris illuſtrium, ibidem reperiri,
IBOMIVS teſtatur *Additam. ad* VOGLERI *Introd.*
uerſalem in Notit. Script. p. m. 161. PETR. ANDR.
NONHERIVS *Antwerp. a.* 1613. *in 8. Flores illuſtri-*
Epitaphiorum protulit, ex totius Europae ciuita-
n, et praeſtantiſſimorum Poetarum, monumen-
excerptos. MARCI ZVERII BOXHORNII *Monu-*
nta illuſtrium Virorum et Elogia, Amſt. anno 1638.
f. edita, conueniunt cum libro FENDTII. Box-
rnius quippe nihil fecit aliud, quam vt Elogia
qua adiiceret a latere Iconum priorum ſeptem et
oginta: caetera omnia redolent editionem Fen-
anam. Typis repetitum Boxhornii Opus, at no-
ne eius omiſſo, cum antiquis agri Traiectini mo-
mentis, *Vltrai.* 1671. *in f.* PHIL. LABBEI *Theſau-*
Epitaphiorum veterum ac recentium ſelectorum Pa-
a. 1687. *in 8. mai.* diuulgatus eſt, quem quum
manus non habeam, cognoſcere non licet, an
itaphia etiam eruditorum intermiſcuerit. Talia
vero,

vero, eaque non vbiuis obuia, paſſim occurrunt in ANT. BALDASSARRI *Riſtretto delle Vite di perſonaggi alcuni illuſtri* caet. quo de libro ſupra dictum *ſub finem ſ. III.* Nunc ad eos, age, progrediamur, qui ſigillatim vrbis, vel prouinciae, alicuius Epitaphia et Inſcriptiones ab obliuione vindicarunt. Factum id a multis in Germania, quos, ſecundum ordinem locorum alphabeticum, nominare placet. Itaque primum tribuo locum *Epitaphiis Auguſtanis Vindelicis, ab annis fere ſexcentis.* Partes ſunt III. primaque et ſecunda *anno* 1624. tertia *anno* 1626. *in 4. Aug. Vind.* a DANIELE PRASCHIO fuit exhibita. *Inſcriptiones vrbis Hamburgenſis, Heidelb. a.* 1663. *in 4.* editae, ac deinde LINDENBROGII *Scriptor. rer. Septentrional. Hamb. a.* 1706. *in f.* inſertae, Collectorem nactae ſunt THEOD. ANCKELMANNVM, tunc ſtudiorum cauſſa in Academia Palatina habitantem. *Helmſtadienſes Inſcriptiones ſepulchrales*, non pauca Profeſſorum celeberrimorum Epitaphia continentes, curae IVSTI CHRISTOPH. BOEHMERI debemus, qui produxit easdem *Helmſt.* 1710. *in 8.* cum Praefatione, in qua de aliis eiusmodi libris ſtrictim carptimque diſſeruit. *Epitaphia et inſcriptiones ſepulchrales*, quae exſtant in Templo Academico *Ienenſi*, CASP. SAGITTARII *Hiſtor. Templi Ienenſis Academici Ienae a.* 1685. *in 4.* acceſſerunt. Nouas editiones, *ibid. a.* 1690. et *a.* 1720. paratas, HEVMANN. in *Bibl. Academ. p.* 91. memorat. Sic et *Lipſienſium Templorum Inſcriptiones*, quotquot aderant tunc temporis, atque inter has varias clarorum Virorum, SALOMO STEPNERVS *Lipſ. a.* 1675. *in 4.* Latine Germaniceque cum harum rerum amatoribus communicauit. Proſtant etiam exemplaria, *annum* 1686. prae ſe ferentia, quorum forte mutatus tantum eſt titulus. Vix enim probabile, intra tam breue temporis ſpatium tot Opuſculum em-

tores inueniſſe. *Norimbergenſia Epitaphia* MICH. ROETENBECK *Norimb. a.* 1622. *in* 8. edidit, teſte STRVVIO. Plagularum quatuor libellum vocat SCHNEIDERVS in *Praef. adducta.* Sine dubio igitur hic Prodromus fuit maioris Operis, cuius Roetenbeckius Volumina ſex reliquit manu ſcripta. Anonymo deinde Auctore, quem eſſe tamen certum eſt CHRISTOPH. FRID. GVGELIVM, *ibid. a.* 1682. *in* 4. ſucceſſit *Noriſcher Chriſten Freydhoefe Gedaechtniß, d. i. richtige Vorſtellung und Verzeichniß aller Monumenten, Epitaphien und Grabſchrifften, welche zu Nürnberg auf den Kirchhoefen befindlich*; quilibet a IOH. MARTINO TRECHSELIO locupletatus admodum, inque alium adductus ordinem, ita quidem, vt nouus videatur, prope, poſt mortem eius *ibid. a.* 1736. *in* 4. cum figuris aeneis recuſus eſt. GE. IAC. SCHWINDELIVS ampliſſimam *de Scriptoribus Epitaphiorum* praemiſit Commentationem, qua aegre iam careo; perſuaſus quippe, multa poſſe exinde hauriri, quibus hoc exornare argumentum liceat. *Epitaphia aliquot praeſtantium Virorum, qui Wittebergae obierunt, Witteb. a.* 1557. *in* 4. exhibuit NICOL. SELNECCERVS, quod duarum plagularum ſcriptum ſequutum eſt BALTH. MENCII *Syntagma Epitaphiorum, quae in inclyta Septemuiratus Saxonici Metropoli, Witteberga, diuerſis in locis ſplendide honorificeque erecta conſpiciuntur, Magdeb. a.* 1604. *in* 8. Quatuor in libros hoc Syntagma fuit diſpertitum, quorum tertius potiſſimum, praeter deſcriptionem Templi parochialis, diuerſorum doctorum Virorum Epitaphia complectitur. Poſt Mencium IOACH. HAGMEIERVS *Witteb. a.* 1637. *in* 4. *Inſcriptiones Wittebergenſes* euulgauit, quae non ad perſonas tantum illuſtres, ſed homines quoque litteratos ſpectant. In ANDR. SENNERTI *Athenis et Inſcriptionibus Wittebergenſibus, ibidem a.* 1655. et, ex edit. altera, longe emendatiore atque auctio-

auctiore, 1678. *in 4.* liber II. illas producit ſaltim Inſcriptiones, quas Mencius iam dederat, in hoc Sennerto praeferendus omnino, quod addit plerumque, quae ad monumenti ſepulchralis faciunt illuſtrationem. Cf. STRVVII *Biblioth. Saxon p. 21. ſq.* Honoratiorum, vtriusque ſexus, hominum, qui *Vratislauiae* diem obierunt, memoriam Inſcriptione quadam ſepulchrali commendare olim poſteris ſolebat MART. HANKIVS. Hasce ſchedas, poſt mortem parentis, vnum in Volumen collegit, et *Vratislauiae a. 1718. in 4.* edidit filius, GODOFR. HANKIVS. Quasdam iſtarum Inſcriptionum eruditorum etiam Virorum dicatas eſſe laudibus, patet ex *Actis Erud. Lat. a. 1718. p. 287.* Cf. REIMMANNI *Catal. T. II. p. 127.* vbi haec: *Hankii Monumenta licet voces, phraſesque non probatas interdum admixtas habeant: limitesque lapidis vel marmoris egrediantur vt plurimum, integrasque vitarum hiſtorias, et varias multorum annorum circumſtantias comprehendant; quod cum inſcriptionum antiquarum indole non omnino conſpirat; pleraque tamen praeclara ſunt.* Pergimus ad Heluetos. *Baſileenſium Monumentorum antigrapha Lignitii a. 1602. in 8.* luci expoſuit SIM. GRVNAEVS; cuius exemplo IOH. GROSSIVS *Baſil. a. 1622. in 8. Vrbis Baſileenſis Epitaphia et Inſcriptiones* publicauit. Continuatus eſt poſtea liber ab anno 1619. quo deſierat Groſſius, vsque ad a. 1661. per IOH. TONIOLAM, qui et ſparſim collecta in ordinatam annorum ſeriem redegit. Opus, *Baſilea ſepulta, retecta, continuata*, inſcriptum, prodiit *ibidem a. 1661. in 4.* De Italis habemus LAVR. SCHRADERI *Monumentorum Italiae, quae hoc noſtro ſaeculo,* (i. e. ſaec. XVI.) *et a Chriſtianis poſita ſunt, libros IV. Helmſtad. a. 1592. in f.* itemque IOACH. CHRISTOPH. NEMEITZII *Inſcriptionum ſingularium Italicarum*, maxime nouiſſimarum, *Faſciculum, Lipſ. 1726. in 8.* Vterque va-

ria

etiam eruditorum Elogia atque Epitaphia con-
it: Schraderus autem ſaepius vſus eſt Monumen-
ſepulchralibus Fendtianis. Apud Anglos IOH.
NEVE *Londini a. 1717. ſq. in 8. mai. Tomis V.*
ua gentis patria excudenda curauit *Monumenta*
glicana, ſeu Collectionem Inſcriptionum, quae
Monumentis variorum dignitate eminentium Vi-
um, ab anno 1600. vsque ad annum 1718. mor-
rum, exſtant. *Ducatus* Brabantiae *Monumenta*
lchralia, et Inſcriptiones publicae priuataeque,
NC. SWEERTII ſtudio *Antwerp. a. 1613. in 8.*
orum numerum auxerunt. Add. BENTHEMII
länd. Kirch- und Schulen Staat, P. II. cap. 5. p.
ſq. vbi complura Epitaphia, in Belgio foe-
ato eruditis conſecrata, occurrunt. In Da-
PETR. IOH. RESENIVS *Inſcriptiones Hafnienſes*,
inas, Danicas et Germanicas, vna cum Inſcriptio-
is Amagrienſibus, Vraniburgicis, et Stellaeburgicis,
niae a. 1668. in 4. exhibuit. Liber, hodie inter
ores referendus, figuris quoque aeneis orna-
eſt. Succeſſere poſtea PETRI TERPAGRI *In-*
ptiones Ripenſes, ibid. 1702. in 4. quibus *a. 1714.*
idit *Adpendicem Inſcriptionum Ripenſium.* Forte
um ſibi hic vindicant itidem, et ad fata erudito-
quorundam cognoſcenda faciunt SIM. STARO-
SCII *Monumenta, ſeu Epitaphia illuſtrium Sarma-*
um, quod Opus, figuris aeneis ſplendidius red-
um, *Cracouiae a. 1655. in f.* diuulgatum fuit. Me-
rari tandem inter ſingulares rerum eiusmodi
llectores debent IOH. SCHENCKII *Epitaphia et*
edia illuſtrium Medicorum, quae STRVVIVS in *no-*
ſpho de Vitis Medicorum ſubiectis, *Antwerp.*
ffic. Plantin a. 1574. in f. prodiiſſe ſcribit: et
R. THEOD. SCHOSSERI *Epitaphia praecipuorum*
rum Europae, Hamb. a. 1615. in 8. excuſa. Cla-
morum quorundam *Philoſophorum Epitaphia* legi
unt in HEVMANNI *Actis Philoſ. Vol. III. p. 755. ſq.*

CAPVT

CAPVT OCTAVVM

DE

SCRIPTORIBVS IVDICIORVM; HOMONYMIS, ANONYMIS, PSEVDONYMIS; MORIBVS, FATIS, AC SINGVLARIBVS ERVDITORVM; VARIIS LIBRORVM FATIS; LEXICIS HISTORICIS; EPISTOLOGRAPHIS, ET ITINERARIIS LITTERARIIS.

---

§. I. *Scriptores, qui modum iudicandi de libris docuerunt.*

§. II. *Scriptores de iudiciis, ad claros Viros, et eorum Opera, pertinentibus, vniuerſales.*

§. III. *Scriptores iudiciorum de libris* theologis.

§. IV. *Scriptores iudiciorum de libris* iuridicis.

§. V. *Scriptores iudiciorum de libris* medicis.

§. VI. *Scriptores iudiciorum de libris* philoſophicis *et* mathematicis.

§. VII. *Scriptores, qui de libris* hiſtoricis, genealogicis *et* numiſmaticis *iudicarunt.*

§. VIII. *Scriptores iudiciorum de libris* philologicis, *ſigillatim de* Poetis *et* Oratoribus.

§. IX. *De libris in* Ana.

§. X. *Quid ſentiendum de iisdem ſit.*

§. XI. *De aliis ſcriptis, quae mutato ſaltim titulo ſimilia ſe ductant.*

§. XII. *De Homonymis.*

§. XIII. *De Anonymis et Pſeudonymis.*

§. XIV. *De moribus eruditorum, ac primo de virtutibus eorundem.*

§. XV. *De vitiis eruditorum generatim ac ſpeciatim.*

§. XVI. *Continuatio argumenti ſpecialis de* Plagio *et* Plagiariis;

§. XVII. *Item de* Machiauelliſmo *et* Charlataneria *eruditorum.*

§. XVIII. *De fatis eruditorum.*

§. XIX. *De Singularibus quibusdam eruditorum.*

§. XX. *De variis librorum fatis.*

§. XXI. *Scriptores Lexicorum hiſtoricorum, et ad rem litterariam facientium.*

§. XXII. *Epiſtolographi litterarii.*

§. XXIII. *Scriptores Itinerariorum litterariorum.*

§. I.

Poſtquam de Biographis egimus, procedendum ad illos, qui elogia Scriptorum, vel de libris indicia, et alia facta ſingularia litteris manda-
nt. Primum autem paucis ſunt memorandi, qui
odum de libris iudicandi docere ſtuduerunt. Ge-
ratim id factum ab iis, quorum Inſtitutiones Phi-
ophiae rationalis habemus. Sunt tamen alii, hic
iſtatim nominandi. Primus, quem noui, eſt
BR. PVTHERBEVS. Edidit is *Theotimum, ſiue de*
endis et expurgandis malis libris libros III. Pariſ. a.
49. *in 8.* Sed conſueto Pontificiorum inſtituto
n peregit. Plenius tractat hoc argumentum
EOPHIL. RAYNAVDVS, qui inter alios permultos
ros *Erotemata* ſcripſit *de malis ac bonis libris, de-*
iuſta aut iniuſta eorundem confixione. Prodierunt
gduni a. 1653. *in 4.* et in *Operum* eius *Tomo X.*
uſi fuerunt. Morali tamen ratione differit potiſ-
num Auctor, certasque librorum claſſes exhibet,
haereticorum, atheorum, magicorum, ſuper-
ioſorum, obſcenorum, infamium, ſuppoſito-
n et furtiuorum. Multae in hoc Opere minoris
menti adferuntur quaeſtiones, vnde parum fru-
s pro litteraria notitia, niſi quod obiter non nul-
hic loci non negligenda, inſpergat. Pleraque
nen ingenium produnt plane Ieſuiticum. Magna
licet eſt horum hominum ſollicitudo de admit-
dis, ſiue tollendis et expurgandis libris. Cf. MOR-
FII *Polyh. Tomo I. libr. I. cap.* 16. §. 28. BAILLE-
Iugem. des Sav. Tomo I. Parte 1. *p.* 102. *ſq. edit.*
iquae, et REIMMANNI *Catal. Bibl. ſuae, T. II.*
. ſq. vbi inter alia rariſſimam vocat, quae *a.*
3. parata eſt, editionem, ob cenſuram ſymboli
oſtolici *p.* 294. obuiam, quae ſit omiſſa in editio-
us poſterioribus, volente ſic Pontifice Romano.
gis huc pertinent THOMAE BARTHOLINI *de libris*

legendis Diſſertat. VII. *Hafniae* primum *a.* 1676. deinde *Francof.* cura MEVSCHENII, *a.* 1711. 8. editae. Quaedam exemplaria *Hagae Com.* nomen prae ſe ferunt. Adiiciendi ſunt his GVIL. SALDENI *de libris varioque eorum vſu et abuſu libri II. Amſtael. anno* 1688. *in* 8. Altera haec, et auctior quidem, eſt editio. Primum enim prodiit Opuſculum *Vltraiecti a.* 1681. *in* 12. hac inſcriptione: CHRISTIANI LIBERII, *Germani*, Βιβλιοφιλία, *ſiue de ſcribendis, legendis, et aeſtimandis libris Exercitatio paraenetica* caet. Cf. *Miſcellan. Lipſ. noua, Vol. I. p.* 90. *in not.* vbi tamen pro verbis: *illum, quisquis ſit, Chriſtianum Liberium aggregarent* ſine dubio ſcribendum erat: *impudentiſſimis plagiariis Guil. Saldenum aggregarent.* Nec eſſe hunc ipſum eximendum penitus ex eiusmodi hominum choro, ſed paſſim IAC. THOMASII, cuius *de plagio litterario* ampla exſtat Diſſertatio, vitulo araſſe Saldenum, contendit filius, CHRIST. THOMASIVS in *den Monathsgeſprächen a.* 1688. *Tomo II. p.* 293. Idem adſeritur in *Lexico Eruditorum Ioecheriano*, *Tomo IV. p.* 49. cuius quidem rei fides penes auctores eſto. Ego certe, inſtituta lectione curſoria, nondum in hoc Saldenum crimine deprehendi: adcuratiore autem ſtudio in id inquirere, ob temporis anguſtiam, non licuit. Cf. quae ex FABRICII *Scriptor. recentior. Decade* memorat TENTZELIVS in *den monathlich. Vnterredung. a.* 1689. *p.* 195. Secundum STRVVII ſententiam elegantiſſimus eſt liber Saldenianus, quo ſcribendi pruritus tangitur, prudentia, ſoliditas, breuitas et perſpicuitas in componendis libris commendatur, iuſtus legendorum ipſorum modus proponitur, diuerſa in ſcribendo vitia examinantur, ac ſingula probe exemplis illuſtrantur. Quantum ego autem perſpicio, nimis benignum eſt hocce iudicium; methodus enim Auctoris confuſa plerumque, ac multis digreſſioni-

bus

bus ab inſtituto permixta, idque THOMASIVS iam, non ſine cauſſa, eidem obiecit. Paſſim a BAELIO etiam in *Dictionario* reprehenditur, quod ipſa, quae adduxit, veterum Scriptorum loca non legerit, ſed ab aliis laudata protulerit, ideoque ſaepius aliquid paſſus fuerit humani. Nec optime Iac. Gronouium hoc de labore exiſtimaſſe olim, ex *Animaduerſionibus philologicis et hiſtoricis Crenianis* CASP. BVRMANNVS monet in *Traiecto erudito p.* 321. Paucis, at non ſine elegantia, vti de Scriptoribus iudicium ferri conueniat, docet ROLAND. MARESIVS *Epiſtol. philogic. libro I. epiſt.* 41. *p. m.* 181. Quae a Struuio addita eſt PAGANINI GAVDENTII *Obſtetrix litteraria*, primum *Florent. a.* 1638. in 4. iterumque *Ienae a.* 1704. *in* 12. curante GE. NICOL. KRIEGERIO excuſa; ea oſtendit ſaltim, quid ſit in componendis euulgandisque libris obſeruandum, quod argumentum ad rem praeſentem non pertinet. Interim lectu dignum eſt vtique Opuſculum. Caeterum cf. ſupra iam dicta huius *Bibliothecae Tomo I. p.* 758.

§. II.

Praemiſſis iſtis nominandi ſunt ii, qui elogia vel iudicia de Scriptoribus congeſſerunt. Sunt quidem, quorum ſententia labor eiuſmodi parum praeſtat vtilitatis. Verum, licet perfecti non ſint cauteque omnino adhibendi tales libri, ad id faciunt tamen, vt, examinatis compluribus opinionibus, has potiſſimum deligamus et ſequamur, quae a Viris probis ac fide digniſſimis profectae ſunt, nec a rationis regula et praeſcriptione aberrant. Gallis, vbi de de Germanis cenſoris animum ſumunt, non ſemper eſt credendum. Aliarum quoque gentium eruditi ſaepe hac in re fallunt. Multi peruerſo incitati ingenio iudicant, multi ex ignorantia, multi priuati compendii cauſſa; ideoque bene pro-

 ſpicien-

ſpiciendum eſt, a quibus iudicia proueniant. Certiſſima plerumque ſunt Conringiana, Baeliana, Niceroniana caet. Reliqua non repetam, quae ſupra monui *Tomo I. cap. 5. §. 17. p. 722. ſq.* Inter eos autem, qui de Scriptoribus variis quid ſentiant, declararunt, primum occupat locum PHOTIVS, cuius *Capite VI. Sect. priore §. 3.* eſt a me mentio iniecta. Is in *Myriobiblo*, *ſeu Bibliotheca ſua*, librorum compendiis, vel argumentis integris, recitatis, adcuratiſſimum de lectis a ſe Voluminibus examen inſtituit, et quid laude, quid reprehenſione dignum putet, libere profitetur, nullam Critices partem intactam relinquens. Cenſuram non raro a librorum titulo auſpicatur, maxime ſi is Operi haud reſpondeat. Caſtigare deinde ſolet Auctores, ſi vel aliena prorſus et ad rem, quam ſibi pertractandam ſumſerant, parum pertinentia, vel minus neceſſaria commemorant. Nec de ſtili virtutibus vel vitiis tacet, quae omnia paullo fuſius expoſuit CONSTANT. WOLFIVS in *Diſſert de Photio, Ephemeridum eruditorum inuentore*, *Vitemb. a.* 1689. *Cap. II. p. 17. ſq.* Aliquot plagulardum libellus eſt, quem titulo ſatis magnifico protulit CLAVD. VERDERIVS. Intelligo eius *in Auctores pene omnes, antiquos potiſſimum, cenſionem*, *Lugd. anno* 1586. ac denuo *Pariſ. a.* 1609. *in 4.* editam, rariſſimamque iam pridem inuentu. Obſeruarunt plures, aſperrimas eſſe cenſuras, ac plerumque ineptias redolentes. Ne ipſi quidem parenti, Antonio, pepercit: veteres autem Scriptores, atque adeo Tullium quoque Maronemque et Flaccum, acerrime perſtrinxit, inque hoc ſermonis duritiem, in illis voces barbaras deprehendiſſe ſibi viſus eſt. Cf. MORHOFII *Polyhiſt. Tomo I. p. m.* 176. MENCKENII *Charlat. erud. p.* 88. *edit. Lipſ. a.* 1727. *in* 8. et BAILLETVS in *Jugemens des Savans, Tomo II. Parte I. p.* 18. *edit. prioris*, vbi ſic diſſerit:

Il paroit

Il paroit un peu de préſomtion dans cet Ouvrage, aſſés peu de jugement, et trop d'expreſſions d'un jeune homme, qui affecte le ſuffiſant, et ſouvent ſans occaſion. Il ſemble, qu'il ait pris plaiſir à contredire les autres Cenſeurs, et à juger des Auteurs, et de leurs écrits au hazard. Voſſius *et* König *après lui diſent, qu'ils n'ont presque rien vû de plus fade, ni de plus impertinent, et qui mérite plus de cenſure que cette Cenſure même.* Aduerſus libellum illum Verderianum notas quasdam ſcripſit CASP. SCIOPPIVS, quae acceſſere CATVLLI *caſtis Carminibus*, a RAPH. EGLINO ICONIO *Frf. ad M. a.* 1606. *in* 12. editis, ac recuſae fuerunt in GROSCHVFFII *Noua libr. rar. collect. Halae* 1709. *in 8. Faſc. I. p.* 159. *ſq.* Ita finit autem has notas Scioppius: *Valeat nobis bipedum ille inſcitiſſimus atque audaciſſimus.* Mirum proinde, quod multa ex his Cenſuris transtulerit LEO ALLATIVS in Diſſert. ſuam *de erroribus magnorum Virorum in dicendo, Romae* 1635. *in 8.* quae eſt itidem perrara. Cf. MORHOFIVS *l. c.* Quae GREGOR. RICHTERVS, Sacerdos Goerlicenſis, *Vitemb. a.* 1592. *in 8.* exhibuit *Iudicia florentis Scholae Melanchthonis de lectione bonorum Auctorum in omni genere diſciplinarum*, caetera, ea melioris vtique frugis ſunt, et ſententiam Melanchthonis de Oratoribus, Poetis, Hiſtoricis, aliarumque diſciplinarum Scriptoribus continent. Solo titulo ab hoc libro, qui eſt hodie admodum infrequens, *Criſes Melanchthonianae* differunt, *Islebiae a.* 1597. *in 8.* typis impreſſae. Superiori ſaeculo prodiit TOBIAE MAGIRI *Eponymologium criticum*, quod eiusdem *Polymnemoni*, ſiue Florilegio locorum communium, primum praemiſſum, poſt ſeparatum auctumque *Francof. a.* 1644. *in* 4. editum eſt. Nouiſſime id ipſum, duplo quam ante locupletius, *ibidem a.* 1687. *in* 4. recudendum curauit CHRIST. GVIL. EYBENIVS, tandem in aula

Epiſcopi Oſnabrugenſis Cancellarius. Hac noſtra aetate Opus continuatum, egregiisque ornatum acceſſionibus, ex Sagittarii ſcriniis producere voluit IOH. ANDR. SCHMIDIVS; at ſucceſſu caruit conſilium, neque optabit nunc facile Res publica litteraria nouam editionem. Encomiaſtica enim ſunt magis, quam vera, Magiri iudicia. Maximorum etiam hominum nomina deſiderantur paſſim, eorumque loco alia conſpiciuntur, quae plane abeſſe hic debebant. Cf. FABRICII *Scriptor. recent. Decas art. X.* (vbi tamen paullo iniquius de Eybenio iudicaſſe viſus eſt TENTZELIO in *den monatbl. Unterred. a.* 1689. *p.* 318.) et REIMMANNI *Catalog. Tomo II. p.* 91. *ſq.* Specimina duo *noui Eponymologici critici*, in quo collecta partim ex editis, partim ex manu tantum ſcriptis libris iudicia occurrunt de claris quibusdam ſaeculi XVI. et XVII. Auctoribus, inſeruit IOACH. FRID. FELLERVS *Monum. varior. ineditor. Trimeſtri VII. p.* 395. ac *Trim. X. p.* 537. *ſq.* Poſt Magirum IAC. GADDIVS Opus compoſuit *de Scriptoribus non Eccleſiaſticis, Graecis, Latinis, Italicis* caet. cuius Tomus I. ad litteram L. vsque *Florent. a.* 1648. Tomus II. autem, vsque ad litteram S. excurrens, *Lugduni a.* 1649. *in f.* fuit publicatus. At rariſſime ambo Tomi, diuerſis quippe in locis excuſi, reperiuntur. Mendoſe, multisque verborum notis, ſiue compendiis, excuſi Scriptores ordine alphabetico continent, de quibus, praemiſſa breuiter Vita, diuerſa aliorum iudicia, ſuis quoque intermixtis, proponit Auctor. Haec ipſa tamen temeraria ſaepe ſunt ac futilia. Scriptores idem optimos vel omiſit, vel optima de his reticuit. Addit MORHOFIVS *Polyh. Tom. I. p. m.* 175. maledicentiam hominis, qua Viros doctiſſimos impugnare ſoleat, praecipue Germanos: imo ne quidem Photio parcere eundem, in quo nimiam Plutarchi recenſionem taxet, quum tamen ſtudio id

fecerit

fecerit Scriptor iſte. Magis adhuc ſeuerus Gaddii iudex eſt PHIL. LABBEVS in libro *de Scriptor. eccleſ. p.* 878. vbi eum, teſte MORHOFIO, vocat ſciolum Florentinum, qui de rebus ſibi penitus ignotis iudicium, quo fere ſemper careat, ferre voluerit, qui in quisquiliis vndique corradendis operoſus ſit, et quot verba, tot propemodum mendacia habeat. CAMVSATVS quoque, in *Iudic. de quibusd. Scriptor. Elogior. p.* 33. apud CIACCONIVM, inter alia ſuadet eruditis, ne legant Gaddium, et bonas horas perdant. Nihilo tamen minus, quum inter tot ineptias non nulla protulerit anecdota, eaque notatu digna, aequiores cenſores, quorum a partibus ipſe Morhofius ſtat, haud plane reiiciendum librum exiſtimant, ſi quidem in manus inciderit periti cautique Lectoris. Singulare fuit inſtitutum CAROLI SORELLI, qui ſcripſit *Bibliotheque Françoiſe, avec un Traité particulier, où ſe trouve l'ordre, le choix et l'examen des Hiſtoires de France.* Editus liber *Pariſ. a.* 1664. *ibidem*que *anno* 1667. *in* 12. *mai.* multum auctior, et iam dudum raritatis nactus notam eſt. Comprehendit Auctores, qui Gallica lingua compoſuerunt aliquid, aut varios Graecos Latinosue Scriptores Gallice reddiderunt. Eorum enim Gallorum, qui Latino ſermone vſi ſunt, nullam plane mentionem Sorellus facit, quum ſine Graecis Latiniſque litteris ad perfectam rerum cognitionem perueniri poſſe arbitretur. Recenſet autem Grammaticos potiſſimum, Rhetores, Oratores, Poetas, Philoſophos et Hiſtoricos, vbique ſuum interponens iudicium. Adcuratum id eſt plerumque, et a ſtudio partium alienum: hos tamen, qui tunc viuebant, admodum circumſpecte habet, eam tantum ob cauſſam, ne in odium inuidiamque plurimorum incurreret. Copioſiſſime de hoc labore diſſeritur in *den Nachr. von den in der Thomaſiſchen Biblioth. vorhandenen Büchern Vol. I. p.* 771. et *p.* 989 *ſq.*

Ab eodem profectus eſt Tractatus *de la connoiſſance des bons livres*, . *ou examen de pluſieurs Auteurs*, qui nomine eius non adiecto *Amſtael. a.* 1672. *in* 12. prodiit. Deberi autem omnino hunc ingenii foetum Sorello, MORHOFIVS *Polyb. libro I. cap.* 16. *ſ.* 9. *p. m.* 172. inde reddit veriſimile, quia in vtroque ſcripto par iudicandi ſolertia deprehenditur, et ipſe ſtatim hic liber ſub initium Bibliothecae Gallicae meminit. Perperam igitur in *den Hälliſchen auserleſenen Anmerck. Parte IV. p.* 204. is cuidam DV CROS tribuitur. Exigua ſunt autem, quae in hoc ipſo ſcripto adlata fuere. Regulae criticae, de bonis Auctoribus cognoſcendis ſuppeditatae, admodum ſunt generales. Prolixior eſt Sorellus in fabulis Gallorum Romanenſibus diiudicandis; de Comoediis etiam, Poeſi et eloquentia eorundem multa diſſerit; quibus totus ille libellus abſoluitur, atque ita exit in vrceum, quum amphoram titulus magnificam promiſerit. Cf. BAILLETI *Jugem. des Savans*, *T. II. Parte* 1. *p.* 169. *edit. primae*, vbi abiecte de eo iudicatur. Huc porro fas eſt referri *Memoire des gens de Lettres celebres de France*, *et des pays étrangers par* COSTAR, quo in ſcripto, Colberti iuſſu, breuia de ſuae aetatis eruditis, Operibusque illorum, iudicia tulit Auctor. Inſertum eſt DESMOLETS *Continuation des Memoires de Litterature de Mr.* DE SALLENGRE, *Tomi II. P.* 2. *p.* 317. Lectu eſt quoque digna *Lettre de Mr.* DE LA MONNOYE *à Mr. l'Abbé Conti*, *ſur les principaux Auteurs François*, in *Bibliotheque Françoiſe*, *Tomo VIII. p.* 230. *ſq.* quo ex loco praecipua referuntur in *den Leipz. gel. Zeit. a.* 1727. *p.* 285. *ſq.* Idem nouiſſime ſaxum voluit, ac de ſcriptis Gallicis, in primis Poetarum, praeſtantiſſimorum Criticorum iudicia, ſuis paſſim additis, cum Lectoribus communicauit CLAVD. PETR. GOVIETVS in *Biblioth. Françoiſe*, *ou Hiſt. de la Litterat.*

Fran-

Françoiſe, caet. cuius Tom. I. *Pariſ. a.* 1741. *in* 12. *mai.* lucem vidit, iamque Opus iucundiſſimum excreuit vsque ad Tomos XVIII. quibus plures adhuc accedent. Apud Hiſpanos DIEGO SAAVEDRA reliquit *Rem publicam litterariam*, qui libellus, poſt mortem Scriptoris acutiſſimi, *Compluti a.* 1677. *in* 12. *Valentiae* 1730. et *Mantuae Carpet. a.* 1735. *in* 8. Hiſpanice; *Londini a.* 1727. *in* 12. Anglice; *ibidem a.* 1744. *in* 8. Hiſpanice; ac tandem *Lipſ. a.* 1748. *ead. forma* Germanice, cum Praef. erudita et Obſeruationibus IOH. ERH. KAPPII typis eſt impreſſus. Solerter, nimis tamen ſeuere, iudicat nonnunquam Saavedra. Add. PAVLI COLOMESII *Bibliotheque choiſie*, *à Rochelle a.* 1682. *in* 12. Recuſus liber *Amſt. a.* 1699. cum Opuſculo, *La Rhetorique d'un honnete homme* inſcripto, et ex hac editione auctiore paullulum, at manca etiam, pluribus locis omiſſis, in *Operibus* eius, quae FABRICIVS *Hamb. a.* 1709. *in* 4. euulgauit. Nouiſſime optimeque prodiit, PETRI BONNETI BOVRDELOTII ac BERN. DE LA MONNOYE aliorumque Anonymorum Obſeruationibus ornatior, *Pariſ. a.* 1731. *in* 12. *mai.* In hacce Bibliotheca centum librorum, antiquorum et recentiorum, breuem exhibet hiſtoriam, nullo ſeruato materiarum ordine, vel delectu, Colomeſius. Adcurate iudicat, ſine partium ſtudio et maledicentia. Neque tamen reticet inſigniores aliorum errores. Ita plerique, quos noui, ſentiunt. At BALLIVS in *lettres choiſies Tomi III. Epiſt.* 252. *p.* 952. *edit. Amſtael.* quae *annum* 1729. prae ſe fert, longe aliter ſcribit. En! eius ipſa verba: - - *Qu' y a - t - il par exemple de moins intéreſſant pour le Public, que la Bibliotheque choiſie du Sieur Colomiés : Ouvrage, qui a été néanmoin regardé comme très bon en ſon eſpece, et du quel les curieux de Particularitez literaires ſont presque enchantez? Je*

Vous pourrois nommer pluſieurs autres livres, qui ſe font lire, ſans contenir rien, qui intéreſſe le Public. Praecipuum hic ſibi locum vindicant ADRIANI BAILLET *Jugemens des Savans ſur les principaux Ouvrages des Auteurs*, quo de inſtituto facturi ſumus operae pretium, ſi paullo iam fuſius agamus. Meditabatur Auctor primum editionem Catalogi, libros inſtructiſſimae, cui praefectus erat, Bibliothecae Lamonianae exhibentis, hac ſimul occaſione notas et criticas, et litterarias, ſubiuncturus. Verum quum obſeruaret quotidie plura, mutauit conſilium, et Opus quoddam litterarium vniuerſale ſuſcepit, quod, vt in *Praefatione Iudiciorum ſuorum* §. *II.* monet, ſex conſtare Partibus debebat, ita quidem, vt *Parte prima*, praeter ſermones de iudiciis librorum in genere, ac diuerſis in legendo opinionibus praeconceptis, iudicia proferret de praecipuis Typographis, Criticis, Grammaticis et Interpretibus; *Parte altera* de Poetis, fabulis Romanenſibus, Oratoribus et Epiſtolographis; *Parte tertia* de Geographis, Chronologis, Hiſtoricis, Antiquariis et heraldicis Scriptoribus; *Parte quarta* de Philoſophis, Mathematicis, Phyſicis ac Medicis; *Parte quinta* de Auctoribus, qui Ius Ciuile et Canonicum, Philoſophiam ciuilem ac moralem illuſtrarunt; *Parte* denique *ſexta* de Theologis, nempe Interpretibus ſacri Codicis, Patribus et Scriptoribus eccleſiaſticis vsque ad ſaeculum XII, Scholaſticis, Aſceticis, Liturgicis et Heterodoxis adcurate diſputaret. De ſingulis autem non ſua, ſed aliorum, promittebat iudicia, vt quilibet eligere, quid ſibi videretur optimum, poſſet, neque is ad eadem defendenda obligaretur. Se mera etiam euitaturum eſſe elogia addebat, ſermonemque ſibi non de ſingulis Auctorum ſcriptis futurum, ſed de iis tantummodo, quae ad propoſitum faciant argumentum,

mentum, quum alias non, poſſit non nimium excreſcere Opus. Poſtremo amice inuitabat omnes, vt, quae in promtu haberent, emendanda vel ſupplenda, ea cum Auctore humaniter communicarent. Ad has igitur regulas elaborauit Opus ſuum ac diuulgauit *Pariſ. anno* 1685. *et ſeqq. in* 12. *mai. Tomis IX.* cuius editionis primae exemplaria vbi diſtracta eſſent omnia, ad nouam ſeſe accinxerunt bibliopolae quidam Pariſienſes, illamque induſtriae laudati ſupra DE LA MONNOYE commiſerunt, qui recognouit adcurate, correxit et Obſeruationibus, quamuis paſſim nullius momenti, auxit haec Bailleti Iudicia. Prodierunt ea ipſa *ibidem anno* 1722. *in* 4. *Tomis VII.* At haec etiam rarior nunc facta editio. Frequentior eſt *Amſtaelodamenſis* ſecundum eam repetita *a.* 1725. *eadem forma*, *octo* tamen *Tomis*. Adornata ſimul alia *in* 12. *mai.* quae Partes XVII. continet, *Tomis* itidem *octo* includendas. Ad manus aliquando fuit eiusmodi exemplar; ideoque nec iniucundum, nec inutile erit, ſi potiora iam totius Operis, in Germania non vulgaris admodum, capita memorauero. Agitur autem in *Tomi I. Parte* 1. de neceſſitate atque vtilitate libertatis, litterarios aliorum diiudicandi labores; de vitiis eruditorum variis, quae ſolent circa iudicia oriri, itemque de praeconceptis opinionibus, in librorum lectione obuenientibus, earumque fontibus, vbi plura legi ſubinde poſſunt de libris poſtumis; de Auctorum vel nimia praecipitantia, vel in edendis libris ſuis cunctatione; de iis, qui vel multa ſcripſerunt, vel parcius exhibuerunt ingenii monumenta; de epitomis, ſummariis, excerptis, Operumque collectionibus; de Scriptoribus anonymis et pſeudonymis; de librorum titulis, pretio ac raritate, fatisque ſingularibus, nec non de frequentioribus eorundem editionibus, deque librariis.

In

In *Parte altera*, praeter Vitam Bailleti ſuccincte expoſitam, et Operis totius σκιαγραφίαν, *anno* 1694. *in* 12. hoc titulo excuſam: *Plan de l' Ouvrage, qui a pour titre Jugemens des Savans ſur les principaux Ouvrages des Auteurs*, longeque rariſſimam antea, iudicia proferuntur de Typographis Italorum, Gallorum, Germanorum, Belgarum, Anglorum, et Polonorum nobilioribus, quibus accedit breuis notitia de praeſtantiſſimis in toto terrarum orbe officinis typographicis, Vaticana nimirum et Regia Pariſienſi. In *Tomi II. Parte* 1. occurrunt Iudicia de librorum Cenſoribus, Bibliothecariis, Biographis, et iis, qui librorum confecerunt Catalogos, ſiue manuſcriptorum, ſiue typis impreſſorum, quique methodum ſtudendi docuerunt. Reliquum Partis huius cum *altera* ac *tertia* dicatum eſt Grammaticis et Lexicographis Latinis, Graecis, Ebraicis, Gallicis Italicisque. Succedunt Iudicia de iis, qui Graecos Latinosque Scriptores in Latinum, Gallicum, Italicum, Hiſpanicum et Germanicum ſermonem conuerterunt. *Tomus III.* ad Poeſin antiquam ſpectat totus, inque *Parte prima* ii, qui de arte ſcripſerunt poetica, pariterque Poetae Graeci: in *Parte ſecunda* vero Poetae Latini oculo critico diiudicantur. Tomus IV. ex duabus itidem Partibus conſtans, Poetas complectitur recentiores diuerſarum nationum, inde a ſaeculo XIV. vsque ad ſaeculum proxime praeterlapſum. Hauſit hic Bailletus, quod ad Poetas attinet, ſiue veteres, ſiue recentioris aeui, multa ex GYRALDO, VOSSIO, CRASSO et BORRICHIO. In *Tomi V. Parte priore* liber de infantibus, eruditione ſcriptisque celebribus, cum quibusdam eorum exemplis, qui tarde ad ſtudia litterarum ſe conuerterunt, eſt obuius: in *altera* vero alius liber, antea 1690. excuſus, qui ad cognoſcendos Scriptores occultos facit. *Vtraque Tomi VI.*

Pars

·s continet Tractatum, *Pariſ. a.* 1689. primum
tum, de ſcriptis, qui titulum *Anti* in fronte ge-
it. Sequuntur nunc nouae huius editionis ac-
ſiones. Et *Tomi* quidem *VII. Pars prima*, cum
rtis ſecundae plagulis aliquot, AEGID. MENAGII,
em paſſim notauerat Bailletus, in hocce Opus
cturas exhibet, *Anti Baillet* inſcriptas, *Hagae*que
nitum (in ipſa enim Gallia editio prohibita fue-
) *anno* 1688. et 1690. euulgatas, in quibus Me-
gius aduerſario ſuo philautiam potiſſimum obii-
, plagiumque et carminum laſciuiam, multo-
n eruditorum, quorum famae Bailletus inimi-
 fuerat, vindicem agit, erroresque eiusdem
endit, ſed maiori etiam, quam videtur iuſtum
:, de ſe ipſo fiducia loquitur. Reliqua *Partis ſe-
dae* implent *Reflexions ſur les Jugemens des Savans,
oiées à l' Auteur par un Academicien*, pariterque
lexions d' un Academicien ſur la Vie de Mr. DES-
RTES, *envoiées à un des ſes Amis en Hollande.*
erque libellus, non *Hagae Comitum*, vt mentitur
lus, ſed vere apud Gallos *Rothomagi* typis im-
ſſus, et *annis* quidem 1691. ac 1692. *in 12.* a NI-
RONIO in *Vita Bailleti, Parte III. p.m. 125.* tribui-
 MICH. TELLIERIO, ſocio eorum, qui a Ieſu
iatore nomen ſibi adſciuerunt. Rectius ta-
n auctor dicitur BOSCHETVS, eidem Societati
ondam adſcriptus. Vid. *Lexicon Ioecherianum
10 IV. p. 1049.* et DES MAIZEAUX *in Lettres de Mr.*
LE *T. II. p. 504.* Denique Tomi VIII. Pars pri-
 et altera BALTH. GIBERTI complectitur *Juge-
s des Savans ſur les Maîtres de l' Eloquence*, quae
icia prodierant antea *Pariſ. ann.* 1713. *ſq. in 12.
nis III.* Honorifice de iisdem actum in *Journal
raire Tomo VIII. Parte 2. p. 360. ſq.* vbi et *p. 369.*
itur: *Ces Volumes de Mr. Gibert ſont un Ouvrage
llent en ſon genre - - Il ſeroit fort à ſouhaiter,*
pour

pour le bien de la Republique des Lettres, que d'autres habiles Profeſſeurs vouluſſent faire pour les Sciences, qu'ils enſeignent, ce, que ce ſavant Auteur a fait pour la Rhetorique caet. Omnia ea, quae Tomus ſeptimus octauusque Belgicae editionis ſuppeditant, deſiderari in Pariſienſi, adſerit NICERONIVS *l. c.* Atque haec hactenus de Bailleti Opere, cuius verſionem Latinam in *Litteris ad* OTTON. MENCKENIVM optauit merito GVIL. CAVEVS. Vid. *Miſcell. Lipſ. Nou. Vol. I. p. 344.* Et meditatus eſt talem, cum emendationibus ac ſupplementis, ſub ſaeculi prioris exitum MICH. FILITZIVS, Luſatus. At mors interuenit praematura. Cf. KRAVSII *umſtändliche Bücher-Hiſtorie, P. I. p. 142.* Caeterum negari omnino nequit, Bailletum, multa licet egregia habeat, de Auctoribus praecipue Gallicis, non pauca tamen falſa tradere, ſi extra patriae ſuae terminos egrediatur, iniquius etiam de Germaniae ſentire eruditis, qua de re *Tomo I. huius Bibliothecae p. 681. ſq.* copioſius dictum. Modeſte igitur MONNOIVS complures eius errores in notis emendauit. Poſt Bailletum THOMAS POPE BLOVNT congeſſit *Cenſuram celebriorum Auctorum, ſiue Tractatum, in quo varia Virorum doctorum de clariſſimis cuiusque ſaeculi Scriptoribus iudicia traduntur.* Tres Operis huius editiones proſtant: *Londinenſis a.* 1690. *in fol.* ac *Geneuenſes* duae, altera *anno* 1694. altera 1700. *in 4. mai.* exhibita. An et ea, quae *annum* 1710. praefert, noua ſit, nec ne, dicere non auſim. Diſcrimen inter primam et ſequentes editiones hoc eſt, quod in Londinenſi iudicia a Blountio prolata ea legantur lingua, qua ab Auctoribus vel Gallis, vel Anglis, vel Italis, caet. ſcripta fuere: in Geneuenſibus contra Latine reddita omnia inueniantur. Delectum is ipſe inſtituit eum, vt ex infinito Scriptorum numero, qui, ab Hermete Triſmegiſto ad ſaeculi ſuperioris exitum

um vsque libros compoſuerunt, non niſi quingen-
s octoque ac viginti produxerit iuxta temporis,
io quisque floruit, ſeriem conſociatos. De iis
item non tam ſuo, quam aliorum ore differit, in-
r quos recentiſſimi quoque, CAVEVS, MORHO-
VS, BAILLETVS, item non nulli Diariorum opi-
ces, caet. occurrunt. Idque fecit eo conſilio, vt
abeat Lector quandam quaſi imaginem cuiusque
uctoris, vnde deprehendere poſſit, quando vixe-
t, et plerumque etiam, quando obierit; quae-
am fuerint ab ipſo ſcripta, vel ſaltim, quae pri-
um obtinuerint locum; qua valuerit auctoritate
Republica litteraria; num plagiarius fuerit, et
iius expilarit ſcrinia: num prohibitus ſit in Indi-
quodam expurgatorio; denique quaenam ſit
ptima cuiuslibet libri editio. Vid. *Acta Erud. Lat.*
1691. *p.* 24. Peritiores interim eruditorum pa-
m honorificam de hiſce Cenſuris Blountianis fe-
int ſententiam. Sic e. g. REIMMANNVS in *Catal.
ibliotb. Tom. II. p.* 91. inter alia Collectori obiicit
tioque vertit, quod epochas doctorum hominum
on ſatis adcurate tradiderit; nec Homonymos, quo
s eſt ſtudio, diſtinxerit; nec Auctorum verba
ptima ſemper fide deſcripſerit. Iam pridem etiam
VIL. CAVEVS in *litteris ad* OTTONEM MENCKE-
IVM, *Miſcellan. Lipſ. Nouorum Vol. I. p.* 345. dicti
peris non admodum inſignem eſſe dotem pro-
ſſus eſt. *Apud nos*, ait, *nuper emiſit Eques quidam
tratus Cenſuras celebriorum Auctorum* caet. *verum
ſatis adcurate factum, diſpiciant alii.* Quibus
rbis FRID. OTTO MENCKENIVS, digniſſimus ſuo
ariſſimo nepos, ſubiunxit ſequentia: *Iniuriam
cerit Bailleto, qui eius librum comparandum cum la-
re Pope-Blountiano dixerit; quandoquidem hinc
ctori, criticae artis ignaro prorſus, ſatis fuit, alio-*
rum

rari in Pariſienſi, adſerit
haec hactenus de Bailleti
Latinam in *Litteris ad* OTT
uit merito GVIL. CAVEVS.
Vol. I. p. 344. Et meditatu
dationibus ac ſupplementi
tum MICH. FILITZIVS, Luſ
nit praematura. Cf. KRA
Hiſtorie, P. I. p. 142. Caet
quit, Bailletum, multa lice
ctoribus praecipue Gallici
tradere, ſi extra patriae ſ
iniquius etiam de German
de re *Tomo I. huius Biblio*
dictum. Modeſte igitur M
errores in notis emendaui
MAS POPE BLOVNT conge
Auctorum, ſiue Tractatum, in
rum de clariſſimis cuiusque
traduntur. Tres Operis
Londinenſis a. 1690. *in fol.* a
anno 1694. altera 1700. *in*
ea, quae *annum* 1710. pra

rū vsque libros compoſuerunt, non niſi quingen- octoque ac viginti produxerit iuxta temporis, o quisque floruit, ſeriem conſociatos. De iis em non tam ſuo, quam aliorum ore differit, in- quos recentiſſimi quoque, CAVEVS, MORHO- 'S, BAILLETVS, item non nulli Diariorum opi- :s, caet. occurrunt. Idque fecit eo conſilio, vt oeat Lector quandam quaſi imaginem cuiusque ctoris, vnde deprehendere poſſit, quando vixe- , et plerumque etiam, quando obierit; quae- n fuerint ab ipſo ſcripta, vel ſaltim, quae pri- .m obtinuerint locum; qua valuerit auctoritate Republica litteraria; num plagiarius fuerit, et us expilarit ſcrinia: num prohibitus ſit in Indi- quodam expurgatorio; denique quaenam ſit :ima cuiuslibet libri editio. Vid. *Acta Erud. Lat.* .691. *p.* 24. Peritiores interim eruditorum pa- n honorificam de hiſce Cenſuris Blountianis fe- ıt ſententiam. Sic e. g. REIMMANNVS in *Catal. ıiotb. Tom. II. p.* 91. inter alia Collectori obiicit ioque vertit, quod epochas doctorum hominum ı ſatis adcurate tradiderit; nec Homonymos, quo eſt ſtudio, diſtinxerit; nec Auctorum verba ima ſemper fide deſcripſerit. Iam pridem etiam IL. CAVEVS in *litteris ad* OTTONEM MENCKE- ɪM, *Miſcellan. Lipſ. Nouorum Vol. I. p.* 345. dicti eris non admodum inſignem eſſe dotem pro- ius eſt. *Apud nos,* ait, *nuper emiſit Eques quidam atus Cenſuras celebriorum Auctorum* caet. *verum ſatis adcurate factum, diſpiciant alii.* Quibus bis FRID. OTTO MENCKENIVS, digniſſimus auo ziſſimo nepos, ſubiunxit ſequentia: *Iniuriam rit Bailleto, qui eius librum comparandum cum la- ? Pope-Blountiano dixerit; quandoquidem, huic ſori, criticae artis ignaro prorſus, ſatis fuit, alio- rum*

Epiſcopi Oſnabrugenſis Cancellarius. Hac noſtra aetate Opus continuatum, egregiisque ornatum acceſſionibus, ex Sagittarii ſcriniis producere voluit IOH. ANDR. SCHMIDIVS; at ſucceſſu caruit conſilium, neque optabit nunc facile Res publica litteraria nouam editionem. Encomiaſtica enim ſunt magis, quam vera, Magiri iudicia. Maximorum etiam hominum nomina deſiderantur paſſim, eorumque loco alia conſpiciuntur, quae plane abeſſe hic debebant. Cf. FABRICII *Scriptor. recent. Decas art. X.* (vbi tamen paullo iniquius de Eybenio iudicaſſe viſus eſt TENTZELIO in *den monatbl. Vnterred. a.* 1689. *p.* 318.) et REIMMANNI *Catalog. Tomo II. p.* 91. *ſq.* Specimina duo *noui Eponymologici critici*, in quo collecta partim ex editis, partim ex manu tantum ſcriptis libris iudicia occurrunt de claris quibusdam ſaeculi XVI. et XVII. Auctoribus, inſeruit IOACH. FRID. FELLERVS *Monum. varior. ineditor. Trimeſtri VII. p.* 395. ac *Trim. X. p.* 537. *ſq.* Poſt Magirum IAC. GADDIVS Opus compoſuit *de Scriptoribus non Eccleſiaſticis*, *Graecis*, *Latinis*, *Italicis* caet. cuius Tomus I. ad litteram L. vsque *Florent. a.* 1648. Tomus II. autem, vsque ad litteram S. excurrens, *Lugduni a.* 1649. *in f.* fuit publicatus. At rariſſime ambo Tomi, diuerſis quippe in locis excuſi, reperiuntur. Mendoſe, multisque verborum notis, ſiue compendiis, excuſi Scriptores ordine alphabetico continent, de quibus, praemiſſa breuiter Vita, diuerſa aliorum iudicia, ſuis quoque intermixtis, proponit Auctor. Haec ipſa tamen temeraria ſaepe ſunt ac futilia. Scriptores idem optimos vel omiſit, vel optima de his reticuit. Addit MORHOFIVS *Polyh. Tomo I. p. m* 175. maledicentiam hominis, qua Viros doctiſſimos impugnare ſoleat, praecipue Germanos: imo ne quidem Photio parcere eundem, in quo nimiam Plutarchi recenſionem taxet, quum tamen ſtudio id

fecerit

fecerit Scriptor iſte. Magis adhuc ſeuerus Gaddii iudex eſt PHIL. LABBEVS in libro *de Scriptor. eccleſ. p.* 878. vbi eum, teſte MORHOFIO, vocat ſciolum Florentinum, qui de rebus ſibi penitus ignotis iudicium, quo fere ſemper careat, ferre voluerit, qui in quisquiliis vndique corradendis operoſus ſit, et quot verba, tot propemodum mendacia habeat. CAMVSATVS quoque, in *Iudic. de quibusd. Scriptor. Elogior. p.* 33. apud CIACCONIVM, inter alia ſuadet eruditis, ne legant Gaddium, et bonas horas perdant. Nihilo tamen minus, quum inter tot ineptias non nulla protulerit anecdota, eaque notatu digna, aequiores cenſores, quorum a partibus ipſe Morhofius ſtat, haud plane reiiciendum librum exiſtimant, ſi quidem in manus inciderit periti cautique Lectoris. Singulare fuit inſtitutum CAROLI SORELLI, qui ſcripſit *Bibliotheque Françoiſe, avec un Traité particulier, où ſe trouve l' ordre, le choix et l'examen des Hiſtoires de France.* Editus liber *Pariſ. a.* 1664. *ibidem*que *anno* 1667. *in* 12. *mai.* multum auctior, et iam dudum raritatis nactus notam eſt. Comprehendit Auctores, qui Gallica lingua compoſuerunt aliquid, aut varios Graecos Latinosue Scriptores Gallice reddiderunt. Eorum enim Gallorum, qui Latino ſermone vſi ſunt, nullam plane mentionem Sorellus facit, quum ſine Graecis Latiniſque litteris ad perfectam rerum cognitionem peruenire poſſe arbitretur. Recenſet autem Grammaticos potiſſimum, Rhetores, Oratores, Poetas, Philoſophos et Hiſtoricos, vbique ſuum interponens iudicium. Adcuratum id eſt plerumque, et a ſtudio partium alienum: hos tamen, qui tunc viuebant, admodum circumſpecte habet, eam tantum ob cauſſam, ne in odium inuidiamque plurimorum incurreret. Copioſiſſime de hoc labore diſſeritur in *den Nachr. von den in der Thomaſiſchen Biblioth. vorhandenen Büchern Vol. I. p.* 771. et *p.* 989 *ſq.*

une a. 1642. *in 8.* nouiſſima, quantum ſciam, *Lipſ. a.* 1690. *ead. forma*, eſt exhibita. Proſtat quoque in *Tomo II. Operum* RIVETI *Roterod.* 1651. *in fol.* Quibus in libris Centuriatorum Magdeburgenſium, Abrah. Sculteti et Andr. Hyperii veſtigiis inſiſtentem Riuetum de auctoritate Patrum ac ſcriptis eorum ſuppoſititiis ita diſſerere, vt et induſtriam, et Polyhiſtoriam, et iudicandi dexteritatem planam fecerit omnibus, REIMMANNVS ſcribit. *Catal. Bibl. Tomo I. p.* 122. Idem argumentum, non pari tamen felicitate, paullo poſt pertractauit ROBERT. COCVS in *Cenſura quorundam ſcriptorum, quae ſub nominibus Sanctorum et veterum Auctorum a Pontificiis, in quaeſtionibus potiſſimum hodie controuerſis, citari ſolent.* Diuulgatus liber primum *Londini a.* 1614. *in 4. ibidem*que recuſus eſt 1623. poſtea *Helmſtadii* etiam plus vice ſimplici. Vtor ego editione *a.* 1683. *in 8.* cura GEBH. THEODORI MEIERI adornata. Multo eum Riueto inferiorem et verborum concinnitate, et rerum compoſitione, et iudicandi facultate et doctrina REIMMANNVS vocat *l. c. p.* 124. Locum et hic meretur PETR. DAN. HVETIVS propter Tractat. *de Interpretatione*, in quo lib. I. de optimo genere interpretandi; lib. II. de claris Interpretibus agit. Quoniam enim generatim omnis interpretandi ratio ipſi curae eſt, per theologicas diſciplinas ſe diffundit etiam; praecipueque de Bibliorum verſionibus, addito humaniſſimo iudicio, diſſerit. Vnum eſt dolendum, quod erga Germanos videatur paullo iniquior. Conf. MORHOFII *Polyhiſt. Tomo III. lib.* 5. *§.* 14. Liber *Pariſ. a.* 1661. *in 4.* deinde *Stadae a.* 1680. *in 8.* tandem *Hagae Com. a.* 1683. *ead. forma* excuſus eſt. Doctiſſima ſunt Volumina, ſed prudenter legenda, quae ingenio RICH. SIMONII debentur. In lucem is conſpectumque protulit *Pariſ. a.* 1678. *in 4.*

Hiſtoire

Hiſtoire critique du Vieux Teſtament, qui liber quum clandeſtinis conſiliis mox ſupprimeretur, (qua de re ipſe verba facit in *Biblioth. critique Tomo IV. epiſt. 9. p. 61. ſq.*) apud Belgas *a.* 1679. typis Elzeuirianis, at paſſim vitioſe, repetitus fuit. Habemus etiam Latinam verſionem, a NATALI ALB. DE VERSE *Amſtael. a.* 1681. *in 4.* emiſſam, quam parum adcuratam SIMONIVS declarauit. Tum Gallice denuo prodiit *Roterod. a.* 1685. *in 4.* quam ſeptimam vocant editionem, acceſſionibus variis conſpicuam, Collectores *Actor. Erud. Lat. a.* 1686. *p.* 100. Hocce Volumen exceperunt alia quatuor, ſcilicet *Hiſtoire critique du Texte du Nouveau Teſtament ibid.* 1689; *Hiſtoire critique des Verſions du N. T. ibid.* 1690; *Hiſtoire critique des principaux Commentateurs du N. T. ibid.* 1693. *in 4.* quod Volumen in Compendium redactum, cura LEONH. CHR. RVHLII, et cum REIMMANNI *Praefat. Goslar. a.* 1714. *in 8.* Germanico ſermone publicatum; denique *Nouvelles Obſervations ſur le Texte et les Verſions du N. T. Pariſ.* 1695. *in 4.* Impugnatus eſt Auctor a multis, quorum Catalogus inſertus *Hiſtor. Bibl. Fabricianae, Parte III. p.* 402. Plura hoc loco de Opere inſigni memorare non attinet. Adeat Lector BRVZENII LA MARTINIERE *Vitam Simonii*, praefixam eiusdem *Lettres Choiſies, Amſt.* 1730. et REIMMANNI *Catalogum Tom. I. p.* 15. *ſq.* AEGID. STRAVCHII *Theologiae morali Gryphisw. a.* 1705. *in 8.* addidit IOH. FR. MAYERVS *Bibliothecam Scriptorum Theologiae moralis et conſcientiariae*, vbi ſaepius de Auctoribus eorumque ſcriptis iudicium quoddam ſubiecit. Eadem ratione conſtruxit *Bibliothecam biblicam*, Diſſertationes X. continentem de notitia Auctorum Pontificiorum, Reformatorum, Lutheranorum, imo et Iudaeorum, quorum in Codicem ſacrum Commentarii ſuperſunt. Separatim editae primum in Acade-

mia Gryphiswaldenſi, deinde coniunctim exierunt *a.* 1705. iterumque *Frf. et Lipſ. a.* 1709. ac tertium *Lipſ. a.* 1711. *in 4.* Acceſſit *Roſtoch. anno* 1713. CAROLI ARNDII *Continuatio*, poſt mortem Mayeri elaborata. Quemadmodum vero is ipſe ex ſuo et aliorum potiſſimum ingenio de ſingulis Scriptoribus ſententiam dicit; ita Arndius quoque de interpretibus Bibliorum Lutheranis, et commentatoribus in libros illorum quoslibet magno numero doctorum Virorum iudicia interſpergit. Neque tamen tanto, quo Mayerus, librorum inſtructus fuit adparatu, nec tanta doctrina, nec ea iudicandi facultate. Cf. *Acta Erudit. Latin. a.* 1714. *p. 436. ſq.* et REIMMANNI *Catal. Tomo I. p. 107.* In IOH. CHRISTOPH. DORNII *Bibliotheca theologico-critica*, cuius Pars I. *a.* 1721. et Pars II. *a.* 1723. *in 8. Ienae* diuulgata eſt, plerisque libris adſcripta inueniuntur de vero eorundem pretio iudicia, partim ipſi tribuenda Auctori, partim ex celeberrimorum hominum Operibus excerpta. Sequutus frequenter Dornium eſt IOACH. LANGIVS in *Inſtitut. ſtudii theologici litterar. Halae a.* 1724. *in 8.* Rarius vero, quid ſentiat de librorum indole, profitetur, viuae voci id reſeruans, Inſtitutionibus his quippe Praelectionum Academicarum cauſſa compoſitis. De aliis libri naeuis euolui poſſunt *Acta Erud. Germ. Vol. VIII. Part. 95. p. 801. ſq.* Longe praeſtantior eſt IOH. FRANC. BVDDEI *Iſagoge hiſtorico-theologica ad Theologiam vniuerſam, ſingulasque eius partes*, quae *Lipſ. a.* 1727. *in 4.* nitide adcurateque lucem adſpexit. Continuatio Operis, ex ſchedis beati tunc Buddei, ſtudio IOH. GEORG. WALCHII, in ordinem redacta, ſiue *Adpendix Supplementa noua exhibens, ibidem a.* 1730. ſucceſſit. Multa in hoc Opere leguntur, non Theologiae tantum, ſed et Philoſophiae Hiſtoriaeque litterariae cultoribus proficua. Ratio prae-

praeterea iudicandi plerumque ſolida eſt. Amplisſima Iſagoges Buddeanae recenſio inſerta *Actis Erud. Lat. a.* 1727. *p.* 453. *ſq.* itemque COLERI *auserleſenen theologiſchen Bibliothec, Vol. III. P.* 25. *art.* 2. et *P.* 26. *art.* 1. Quid REIMMANNO in eadem diſpliceat, *Catal. Bibl. Tom. I. p.* 112. *et p.* 117. inſpiciat ibi expendatque Lector, harum rerum ſatis peritus. Nec praetermittenda hoc loco IOH. GOTTLOB. CARPZOVII *Critica ſacra veteris Teſtamenti*, quae *Lipſ. a.* 1728. *in* 4. prodiit, *ibidem a.* 1748. recuſa. Cum primis in Prooemio, quod naturam et indolem Criticae biblicae explicat, eiusque recenſet Scriptores, de ſingulis iudicium ſuum addit Vir doctiſſimus. Quem deinde *Hildeſiae a.* 1731. *in* 8. accepimus *Catalogum Bibliothecae theologicae, ſyſtematico-criticum*, a IAC. FRID. REIMMANNO compoſitum, ſaepiusque iam adductum, is, vt ipſe teſtatur titulus, ſine fuco et fallaciis, iraque et ſtudio partium, at non intemperanter tamen ac temere, nec ſine ratione et argumentis indicat, quid in vnoquoque libro ſingulare ſit vel vulgare, quae virtutes, quae maculae, quaeque ideo vel aſteriſco vel obelo digna inueniantur. Et negari omnino nequit, multa dicta fuiſſe ab Auctore, quae recta ſunt et plane congruunt cum veritate. At occurrunt etiam paſſim loca, vbi vis iudicandi ac ſubtilitas, animusque neutram ad partem inclinatus, omnino deſideratur. Cautum itaque Lectorem requirit Reimmannus, qui ob nimiam etiam ſentiendi libertatem non nihil turbarum excitauit in Republica litteraria. Sic e. g. *Roſtochii* eo ipſo ſtatim anno *in* 8. Anonymus edidit aliquot plagulas, *aduerſus* REIMMANNI *iniquiſſimam in* IOH. MVLLERI *Atheiſmum deuictum Cenſuram* exaratas. SAMVEL etiam WALTHERVS, Rector Scholae oppidanae Magdeburgenſis, *anno* 1732. *in* 8. *Magdeburgi* libel-

lum emiſit, ita inſcriptum: *Kurtze und nötbige Remarquen über p. 308. des Catalogi Bibliotbecae theologicae, welchen der Herr Superintendens zu Hildesbeim, Herr Reimmann, obnlängſt ans Licht treten laſſen*, de quo pauca memorantur in *den Leipz. gel. Zeitung. a.* 1732. *p.* 760. Cf. *ibidem p.* 903. vbi de Apologia Reimmanni, paullo poſt *Hildeſiae in* 8. excuſa, diſſeritur. Imo fuit nonnemo, qui Auctori huic errores, contra Orthodoxiam in Catalogo commiſſos, obiiceret in ſeptem plagularum *Schediaſmate de* REIMMANNI *Catallogo ſyſtematico-critico*, quod ſine loci mentione *anno* 1732. *in* 8. diuulgatum eſt. Plura vid. in MOSERI *Beytrage zu einem Lexico der ietztlebenden Lutheriſch- und Reformirten Theologen in und um Deutſchland, p.* 837. *ſq.* Poſt mortem REIMMANNI filius, IOH. GVILIELMVS, *Brunſuigae a.* 1747. *in* 8. exhibuit eiusdem *Acceſſiones vberiores ad Catalogum Bibliotbecae theologicae ſyſtematico-criticum*, a Sectione prima vsque ad ſecundae Caput XIII. Reliqua, iisdem promiſſa, fruſtra ſunt ad hunc vsque diem exſpectata. Iudicii acumen, et generoſa ſentiendi cenſendique libertas de meliori commendat GOTTLIEB STOLLII *Anleitung zur Hiſtorie der theologiſchen Gelabrbeit*, quod lectu digniſſimum Opus *Jenae a.* 1739. *in* 4. prodiit. Saepiſſime aliorum iudicia de libris theologicis collegit, neque tamen ſua penitus ſuppreſſit, MICH. LILIENTHALIVS in *der Bibliſch-exegetiſchen Bibliothec, i. e. richtigem Verzeichniß, zulänglicher Beſchreibung, und beſcheidener Beurtheilung der dahin gehörigen vornehmſten Schriften, welche in dem Lilienthaliſchen Büchervorrathe befindlich ſind.* Decem Partium Volumen eſt, *Regiom. a.* 1740. *in* 8. abſolutum. Succeſſere ab *anno* 1741. vsque ad *a.* 1744. alia Volumina II, generatim nomine *Bibliotbecae theologicae* ſignata. Plura de labore hoc, non inter vulgares referendo, ad-

adfert ERN. FRID. NEVBAVERVS in *Continuatione Lexici Moſeriani*, modo adducti, *P. II. p. 746. ſq.* Nouiſſime, et *anno* quidem 1757. *et* 1758, *Ienae in 8. mai. Tomis II.* prodiit IOH. GE. WALCHII, Viri celeberrimi, *Bibliotheca theologica ſelecta*, cui ob iudicia etiam, libris adſcripta, ſummum eſt pretium ſtatuendum. Addatur ſupra laudatus IOH. FABRICIVS, qui in *Hiſtoria Bibliothecae ſuae* quid ſentiat de variis Theologorum libris, candide docteque profitetur. HEVMANNVS item in litteris ad eum exaratis, *Poeciles Tomo II. p. 15. ſq.* vbi leges *iudicia de libris aliquot Theologicis*, quod argumentum breuiter continuauit *l. c. p. fin. ſq.*

§. IV.

De ſcriptis iuridicis multi iudicia ſua exprimere ſtuduerunt. Generatim, nulla ratione ſingularis diſciplinae habita, id fecit DIONYS. SIMON in *Nouvelle Bibliotheque des principaux Auteurs et Interpretes du Droit Civil, Canonique* caet. *Pariſ.* 1692. et 1695. *in 12. Tomis II.* Dicit is ſententiam ſuam de ſcriptis cuiuslibet Icti potioribus; commendandusque Auctoris conatus in notitia praecipue Ictorum Gallorum. Cf. ſupra *Cap. VII. §. 33.* Poſtea a IVR. ERN. KESTNERVS *Francof. a.* 1699. *in 4.* edidit *Polybiſtorem*, qui breuis liber vſum hodie perexiguum praeſtat. Ipſe eius Opifex, qua fuit modeſtia, in Praefatione laborem hunc inter infelices ſteriles que ingenii humani partus refert. Interdum tamen non male iudicat de iis monumentis iuridicis, quae tunc adhuc aeſtimari ſolebant. Sub idem fere tempus GEORG. BEYERVS, Ictus Virembergenſis, parare coepit *Notitiam Auctorum iuridicorum et Iuris arti inſeruientium.* Tria exſtant Specimina, quorum primum *Lipſiae a.* 1698. alterum 1701. tertium 1705. *in 8.* prodiit. Omnia recuſa fuere emendatius, et

nonnihil auctius, *ibidem a.* 1726. *ead. forma*, additis Indicibus Auctorum et rerum. De centum libris iuridicis, et qui ad Antiquitates Iuris faciunt, Beyerus agit in hiſce Speciminibus, adcurateque iudicat. Plures inter eos ſunt etiam magni momenti. *Anno* 1738. *ibid. in 8.* accepimus GOTTLOB AVGVSTI IENICHEN *Continuationem Notitiae Auctorum iuridicorum*, *et Iuris arti inſeruientium*, *quam olim euulgauit* GE. BEYERVS. Continet libellus viginti librorum recenſiones, quas antea *Latinis Eruditorum Actis* inſeruerat Vir celeberrimus. Adiecit GRIBNERI et SCHVLTINGII *Elogium*, ibidem pariter obuium. Adeoque nihil noui hic prolatum, ſi paucas exceperis notulas. Interim Iurisprudentiae cultoribus proficuus eſſe poteſt conatus. Ienichenio ſucceſſit V. C. CAROL. FERDINAND. HOMMELIVS, *anno*que 1749. Continuationem II. *anno* 1750. Contin. III. *ſequenti* denique Contin. IV. adiunxit. In altera de libris viginti diſſerit, inter quos tamen multi ſunt ita cogniti, vt noua notitia eorum vix opus eſſe videatur. Miror praeterea, Virum conſultiſſimum Itterianam editionem Briſſoniani Operis *de verborum*, *quae ad Ius pertinent*, *ſignificatione* protuliſſe, quum iam tum in tabernis librariis exſtaret praeſtantiſſima Heinecciana, quae deprimit quouis modo priorem. Sub finem *p.* 294. *ſq.* inſeruit integrum PETRI COSTALII libellum, *Parerga Iuris ſcientiae* inſcriptum, atque antea obuium rarius. Longe vtiliorem puto Continuationem tertiam quartamque. In vtraque nimirum grande illud Opus, a FRANC. ZILETTO, bibliopola erudito, *Venet. a.* 1584. publicatum, quod vulgari ſermone *Tractatus Tractatuum* adpellatur, et in pauciſſimorum eſt manibus, diligentiſſime recenſuit Vir clariſſimus, idque ſaltim optandum fuerat, vt vbique ſuam expoſuiſſet de vnoquoque ſcripto ſententiam,

tentiam, qua quidem ratione propius acceſſiſſet ad inſtitutum Beyerianum. Tertiae Continuationi praefixa eſt etiam de *barbaris Iuris Interpretibus Praefatio*, lectu haud indigna. Nunc, depoſita quoque abs Hommelio rei huius gerendae cura, eandem ſuſcepit Vir doctus, ſatisque in cognitione librorum exercitatus, HENR. GOTTLIEB FRANCKIVS, a quo profecta eſt *a.* 1758. Continuatio V. pluribus in poſterum adaugenda. In *Bibliotheca Iuris ſelecta Struuiana*, cui illuſtris BVDERI ſtudio tantum ornamenti adcreuit, paucis verbis, at maximam partem vere ſolideque, de libris iuridicis indicari ſolet. Idem dicendum de *Lipeniana Bibliotheca*, ab ampliſſimo IENICHENIO perpolita, quae propterea ſuum retinebit pretium, quoniam in recentiſſima editione Lipſienſi omnes eius epicriſes omiſſae fuerunt, vtiliſſimae paſſim, quamquam interdum minus adcuratae. Subiungendus GOTTLIEB STOLLIVS, qui in *Hiſtoria Iurisprudentiae litteraria*, Opere poſtumo, *Ienae a.* 1745. *in 4.* lingua Germanica edito, frequenter etiam libris memoratis iudicium vel ſuum, vel aliorum, adſcripſit. Interim dubio caret, partum hunc longe pulchriorem futurum fuiſſe, ſi aetate parentis adhuc florente lucem adſpexiſſet. *Capitis VII*, quod agit de Proceſſu, auctor eſt Celeberrimus IENICHEN. teſte WEIDLICHIO in *der Geſchichte ietztlebend. Rechtsgel. P. I. p.* 427. Commendari tandem meretur ſummi Viri, HENR. CHRIST. A SENCKENBERG, *Notitia Iuris litteraria breuiſſima et ſelecta*, quae Excurſus primus eſt in *Methodo Iurisprudentiae, Frf. ad M. a.* 1756. *in 4.* ab eodem producta. Nunc ad ſpecialia procedendum. In *Iure Ciuili* adhiberi non ſine fructu inſigni poſſunt AVGVSTINI A LEYSER *Meditationes ad Pandectas*, vbi Vir acuti ingenii, occaſione ita ferente, de variis Ictis, eorumque Operibus, mentem ſuam aperit,

et,

et, quae laudanda, quae vituperanda ipſi videantur, exacte indicat. Nec legiſſe quempiam poenitebit *Catalogum librorum* in *Bibliotheca* GREG. MAIANSII, inſertum *Epiſtolis eiusdem p.* 243. *ſq. edit. Lipſienſis*. Ad diuerſi generis Commentarios in Inſtitutiones Iuſtinianeas quod attinet, conſulendus omnino IOH. PETR. A LVDEWIG in *Vita Iuſtiniani*, *Cap. III. p.* 41. *ſq.* Multos alios Iuris Ciuilis libros, methodo ſingulari compoſitos, diiudicat ſolide perilluſtris A SENCKENBERG in *Diſſert. de Iurisprudentia certa methodo tractanda*, quae ſecunda eſt in eiusdem *libro Semeſtrium*, *Giſſae a.* 1743. *in* 4. euulgato. Notitiam praecipuorum Auctorum, qui de *Proceſſu iudiciario* ſunt commentati, SAM. STRYKIVS, Vir magnus olim in hocce ſtudio, Collegio practico praemiſit. Addita deinde *Introductioni* eius *ad Praxin forenſem caute inſtituendam*, *Vitemb. in* 4. aliquoties editae. Sed breuis eſt opella haec, nimisque generalis cenſura, vt plerique alii facere ſolent. De iis, qui *Criminalia* tractarunt, Carolinamque Conſtitutionem ſiue notis, ſiüe Commentariis amplioribus, illuſtrare conati ſunt, quid ſentiendum ſit, data exponunt opera GEORG. BEYERVS in *Delineat. Iuris criminalis*, et IOH. PAVLL. KRESSIVS in *Commentat. ſuccincta in Conſtit. Criminal. Caroli V. Imperatoris*, et vterque quidem in *Praefatione*, libro ſuo praefixa. *Iuris Canonici* Scriptores, a quibus Compendia, aut Syſtemata habemus, magno numero recenſet, et cuius metalli ſint eadem, docte ſignficat Vir illuſtris, IOH. ERN. FLOERCKIVS, *Praenotionum Iurisprud. eccleſiaſt. ſ. XXX. p.* 74. *ſq. edit. primae Ienenſis*, *a.* 1724. *in* 8. paratae. Recuſus liber longe auctior *Halae* 1756. *in* 8. *mai.* quod vero nouum exemplar iam non eſt ad manus. Eo certiora credenda ſunt iudicia Floerckii, quo luculentius doctrinam

ɔctrinam ſuam in hoc Iurisprudentiae genere com-
·obauit. In *Feudorum Iure* exſtat ERICI MAVRITII
omenclator Scriptorum in Iura Feudalia, inſertus
ſius *Collect. Diſſert. et Opuſculor. Frf.* 1692. *in* 4. *p.*
). *ſq.* Auctor Scriptoribus ordine alphabetico pro-
ıctis plerumque adiicit, quid ab vnoquoque fue-
: praeſtitum. Diu poſt *Tomo III. Corporis Iuris*
udalis Lunigiani acceſſit *Bibliotheca Iuris Feudalis*,
dine litterarum etiam exſtructa, et varia bonae fru-
s continens, quamuis vltima lima deſideretur.
noro, cuinam ſit labor tribuendus; Lunigio cer-
non vindicauerim eundem, quippe qui colligen-
), quam ſcribendo, maluit innoteſcere. Forſi-
n ſchedae ſunt, a GE. ADOLPHO SCHVBERTO,
:o Lipſienſi doctiſſimo, relictae. Meditatum enim
ınc eſſe Iuris Feudalis Bibliothecam, cum aliun-
noui, tum in *Lexico Erud. Ioecheriano, Tomo IV*,
366. relatum lego. Pergamus ad *Ius Publicum*.
: potioribus Scriptoribus, qui ad Iuris Publici fon-
s faciunt, SAMVEL RACHELIVS in *Otio Noviomag-*
ıſi, *Amſtael.* 1680. *iterumque a.* 1685. *in* 12. agit,
pite XVII. p. 184. *ſq.* Sed pauciſſimi haec ſunt,
que noſtris temporibus magni momenti. Fuſius,
plerumque veritati conuenienter, verum de an-
uioribus tantum Scriptoribus, qui Acta Publica,
ɔmpendia et Syſtemata euulgarunt, iudicat IO.
. KVLPISIVS in *Diſſert. de ſtudio Iuris Publici recte*
ſtituendo, *et de Scriptoribus eo pertinentibus*, quam
:O SVLPICII nomine *Stutgardiae*, quamquam lo-
nulla eſt mentio iniecta, *a.* 1688. deinde *a.* 1705.
8. ac nouiſſime *Hal. Magd. a.* 1739. *in* 4. cum
INECCII *Praefatione* luci fuit expoſita. Idem ad-
cit editionem, *Vitemb. a.* 1708. *in* 4. exhibitam,
ıe vero nunquam oculis meis occurrit. In *Bi-*
th. Iuris Struuio-Buderiana, *Cap. XVI. §.* 2. *p.*
;. edit. nov. laudatur quidem LVCAE, HORTI

LIEB

LIEB RINKII *Progr. inaug. Altorf. a.* 1707. *in f.* non, vt ibidem antea legebatur, *a.* 1709. *in* 4. excuſum, in eoque adſeritur, egregie iudicari de plerisque Scriptoribus, ad Ius Publicum pertinentibus. Sed credas, quaeſo, in manibus habenti Opuſculum, non niſi perpauca dici ab Auctore, quae huc ſint quodammodo referenda. Quam *anno* 1715. *dem Deutſchen Reichs-Staat in* 4. praemiſit CHRISTOPH. LAVR. BILDERBECKIVS *Bibliothecam Iuris Publici Germanici, oder Nachricht und Raiſonnement von denen zum Iure Publico German. gehörigen Scribenten und Büchern*, ea Bibliotheca, ob varia notabilia, et iudicia paſſim exacta, laudem meretur; ordo tamen confuſus eſt, magnaque librorum pars adlata, quam nemo facile in Bibliotheca Iuris Publici quaeſiuerit. Condonanda haec interim Auctori, iam tunc temporis rebus forenſibus, aliisque negotiis grauioribus, vehementer obruto. Nunc meliorem vtique formam, et ornamenta inſignia, habent ſchedae iſtae Bilderbeckianae beneficio ADAMI FRID. GLAFEY, qui *Lipſ. a.* 1738. *in* 4. *mai.* nouam dicti Operis, *Deutſcher Reichs-Staat* inſcripti, editionem protulit, atque hac etiam occaſione Bibliothecam Iuris Publici haud reliquit intactam. Breuiſſima eſt, vnam quippe non excedens plagulam, iudiciis tamen diſtincta *Conſignatio Scriptorum Iur. Publici praecipuorum*, quae in *Tomo IV. Vitriarii illuſtrati Pfeffingeriani p.* 737. *ſq.* locum obtinuit. IOH. HENR. BOECLERO tribuitur opella a IAC. CAR. SPENERO *im Deutſchen Iure Publico, Parte I. cap. 13. p. 396.* Quod integrum Caput Notitiam quoque ſuppeditat ſcriptorum Iuris Publici, methodique, qua fuere compoſita. Inter omnes autem, qui hoc in argumento moliti ſunt aliquid, feliciſſime partes peregit ſuas IOH. IAC. MOSERVS. Edidit is primum, occultato nomine, *Frf. et Lipſ. a.* 1722. *ſq. in* 8. *Vnparthey:*

rtheyiſche Vrtheile von iuridiſch. und hiſtoriſchen Bü-
ern. Iuſtae molis liber eſt, *Partes VI.* comprehen-
:ns, in quibus, praeter hiſtorica et alia quaedam,
: ſcriptis Iuris Publici verba facit potiſſimum, eo-
:mque, adductis ſemper ſingularibus rationibus,
udat, vbi recta deprehendit, culpat e contrario,
naeuis vitiisque laborare haec ipſe exiſtimet, ita
nullus fere Auctorum ſine cenſura ſeueriore di-
ittatur. Simili poſtea methodo vſus eſt in *Biblio-*
eca Iuris Publici S. R. Germanici Imperii, cuius *Par-*
r III. in 8. proſtant, *Stutgardiae a.* 1729. 1730. et
'34. Germanorum itidem lingua diuulgatae. Ac-
ſſerunt Parti tertiae *p.* 1220. *ſq.* Supplementa ad
nas priores, Indicesque tres, Auctorum nempe,
nonymorum, ac rerum praecipuarum. Recenſet
c Vir doctiſſimus non maiora tantum Opera, ſed
ɔellos quoque ac Diſſertationes Academicas; et
ıamquam non pauca repetiit ex priori libro, com-
ura tamen addidit, antea haud obſeruata. Iudicia
us ad veritatis normam vbique adcommodata eſſe,
ɔntendere non auſim. Varia potius occurrent Le-
ori, in Iuris huius ſcientia non hoſpiti, quae ipſi
lcuratiori digna examine videantur. Nihilo autem
inus pleraque ſunt probanda, vellemque ego non
lum, vt longius produxiſſet filum hoc Moſerus,
d etiam, vt in caeteris Iurisprudentiae partibus
ɔros eiusmodi haberemus. Idem ille Polygraphus
ırti I. *des Deutſchen Staats-Rechts*, *Cap. II. p. 7. ſq.*
ſeruit Catalogum Scriptorum Iuris Publici, ordi-
: alphabetico concinnatum, iudiciisque ſuis di-
nctum: plurima tamen hauſit ex Bibliotheca ſu-
a laudata, ad quam ſaepiſſime ipſe prouocat. Ad-
beri porro vtiliter poteſt clariſſimi Viri, HENR.
ɔTTLIEB FRANCKII, *Notitia vberior variorum Iu-*
r Publici Syſtematum, praemiſſa *ſcriptorum aliquot*
llectioni de fatis, methodo, fine et obiecto Iuris Publici,
Lipſ.

Lipſ. a. 1739. in 4. pariterque eiusde
rum Iuris Publici, maxime litteraria,
REINH. VITRIARII. Commentat
nitulis Iur. Publ. Rom. Germ. ibid. a
ſam. Eos ſpeciatim, qui *Commi*
Bullam conſcripſerunt, critico per
actaeque de ſingulis ſententiam dic
Praefat. Partis II. der vollſtänd.
deren Bulle, a *p. 5.* vsque ad *p. 25.*
ad cenſores Scriptorum Iuris Pub
que IOH. FRID. GVIL. A NEVMA
auctorem dicit V. A. GE. HENR.
de Principe, herede priuati p. 5. in no
thecam Iuris Imperantium, quae A
in 4. prodiit. Ibi certe maiorum
res cum cura laudatos, eorum Vit
doctorumque hominum de ipſis i
haud immerito confirmatur in *A*
1727. p. 357. Interim facile me
plura vtrique dari potuiſſe; quod
ctori, longe amplior foret libri vſu
mittendum eſt denique *Ius German*
die tam nobili feruore excolitur.
mata et Compendia condiderunt,
terque diſſerit, ſolidamque ſubiun
illuſtris, IOH. HENR. CHRIST. DE
demiae Gottingenſis ornamentum
ſtemat. et Compendior. Iur. Germani
ſtitutionibus Iurispr. German. Hanon

§. V.

Pergimus ad ſtudium medicu
mum, quantum conſtat, cenſend
pit CONR. GESNERVS, prout paſſi
Bibliotheca eius *vniuerſali.* Idem in
que Praefationibus veterum Graec

rum, Arabum, recentiorumque Medicorum Opera, ad rem botanicam, pharmaceuticam, et chirurgicam ſpectantia, adcurate, ac ſine partium ſtudio, ſub examen vocauit. PETR. A CASTRO in *Bibliotheca Medici eruditi*, *Patauii a.* 1654. *in* 12. excuſa, Notitiam quidem optimorum librorum medicinalium ſuppeditare conſtituit; at parum feliciter in hoc verſatus eſt conatu. Scripta enim maximi momenti aut omiſit plane, aut, ſi recenſuit, minus ſincere diiudicauit interdum. Melior libello forma data, cura ANDR. PASTA, qui eundem iterum auctiorem exhibuit *Bergomi a.* 1742. *in* 8. Laudant hanc editionem Collectores *Actor. Erud. Lat. a.* 1745. *p.* 280. *ſq.* a quibus vero, quod mireris, inſigniter diſcrepant, quae leguntur in *den Leipz. gel. Zeit. a.* 1743. *p.* 202. Tollant diſſenſum, qui vſu ſunt talibus in rebus exercitati. Inter paucos illos, quos habemus, generis huius libros principatum adhuc obtinet HERM. CONRINGII *Introductio in vniuerſam artem medicam, ſingulasque eius partes*, optime diuulgata cum Additamentis GÜNTH. CHRISTOPH. SCHELHAMMERI *Helmſt. a.* 1687. *in* 4. Nouiſſime *Hal. Magd. a.* 1726. *ead. forma* prodiit, FRIDERICI HOFFMANNI Praefatione ornatior *de recta methodo diſcendae Medicinae, deque praeſtantiſſimis ac recentiſſimis Scriptoribus medicis*, quae tamen editio, multis inquinata mendis, neutiquam commendatur a SCHEFFELIO in *Vita* SCHELHAMMERI, *Epiſtolis* ad eundem *ſelectioribus* praemiſſa, *p.* 48. *ſq.* vbi etiam copioſius de libro Conringiano, eiusque editionibus, actum fuit. Egregius ille omnino eſt, quippe non generalis tantum medicae artis idea in eodem deprehenditur, cum hiſtoria Medicinae ſectisque variis, ſed etiam de quauis Medicinae parte potiores Scriptores diiudicantur. Vtiliſſimus ergo erit omnibus ſalutaris artis ſtudioſis, qui quidem de pretio ac genio pluri-

plurimorum ac praecipuorum librorum medicorum tuto pariter ſolideque cupiunt informari. Nam quemadmodum Virum hinc ſummum in multiſcientia pauciſſimi aequarunt; ita profecto pauciores longe inuenientur, qui facultate iudicandi, et ſincero veritatis amore, ſuperiores illi fuerint. Vid. KESTNERI *Biblioth. medica, Cap. I. §. 16. p. 54. ſq.* cuius me vitulo araſſe hic, lubens profiteor. Sperato plauſu non excepta eſt IOH. IAC. MANGETI *Bibliotheca Scriptorum medicorum*, in qua libros ſimul eorum cum epicriſi recenſere voluit Auctor. Repete, ſi lubet, ſupra memorata *Cap. VII. §. 34.* In GOTTLIEB STOLLII *Anleitung Zur Hiſtorie der mediciniſchen Gelahrheit, Ienae anno* 1731. *in* 4, quod Opus magna ex parte laudato KESTNERO debetur; nec non in dicta eiusdem *Bibliothcca medica, ibid. a.* 1746. *in* 8. *mai.* edita, frequentiſſima etiam de ſcriptis medicis iudicia occurrunt, quae conſiderata eſſe, rariusque fallere, harum rerum periti mihi adfirmarunt. Nunc ſucceſſit Anonymi *Bibliographie medicinale raiſonnée, Pariſ. a.* 1757. *in* 12. *mai.* quo tamen de libro vid. *die Leipz. gel. Zeit. a.* 1758. *p.* 577. Vſurpari commode poterunt etiam, quae FRID. BOERNERVS in *Noctibus Guelphicis Roſtoch. a.* 1755. *in* 8. *p.* 161. *ſq.* de variis libris medicis diſſeruit; quibus addidit *Vitemb. a.* 1756. *ead. forma Relationum de libris phyſico-medicis, partim antiquis, partim raris, Faſcic. I.* Botanicorum ſpeciatim labores euulgatos ex inſtituto examinauit IOSEPH. PITTON. TOVRNEFORT, ita quidem, vt harum indolem, pro cuiusque valore ac merito, libero et veraci plerumque ſcribendi genere adumbrauerit. Factum id in elegantiſſima *Iſagoge in rem herbariam*, praemiſſa eius *Inſtitutionibus rei herbariae, Pariſ. a.* 1700. *in* 4. *Tomis III.* longe auctius e culis. Antea enim idem liber *a.* 1694. *in* 8. *Vol. III.* Gallice lucem adſpexerat. Cf. KESTNERVS *l. c. p.* 21.

§. VI.

§. VI.

De Philoſophis antiquis pariter ac recentioribus, eorumque ſcriptis, paſſim iudicauit et libere quidem, non autem ſolide ſemper, RENAT. RAPINVS in *Reflexions ſur la Philoſophie.* Hoc ſcriptum, cum aliis de Eloquentia, Poeſi, et Hiſtoria coniunctum, ipſe Auctor *Pariſ. a.* 1684. *in* 4. edidit, atque Operum ſuorum diuerſorum (*Oeuvres diverſes*) Tomum II. vocauit. Statim haec recuſa *Amſtael. a.* 1686. *in* 12. iterumque *a.* 1709. *Vol. III.* et nouiſſime, quantum ſciam, *Hagae Comit. a.* 1725. *in* 12. *mai.* Vol. totidem. Exacte, atque ſine partium ſtudio, talium quoque hominum doctrinas examinauit IAC. BRVCKERVS V. C. in *Hiſtoria critica Philoſophiae*, Opere alibi iam laudato. Idem fecerunt HEVMANNVS in *Actis Philoſophorum*, STRVVIVSque, et, qui continuarunt eius laborem, ACKERVS, LOTTERVS atque KAHLIVS, in *Bibliotheca Philoſophica*, *Gött. a.* 1740. *in 8. mai.* optime edita. Neque STOLLII *Hiſtorie der philoſophiſchen Gelahrheit* haud ſine fructu dimittet Lectores. Optarem modo complures, quos inter REIMMANNVS eſt, vt Auctor in iudicando maiore Παρρησίᾳ, et libertate, et animi robore fuiſſet vſus. Vid. *Catal. Bibl. Reimmann. Tomo II. p.* 117. Age! ad ſingulas nunc Philoſophiae Partes oculos conuertamus. In *Theologia naturali* proſtat IOH. ACHAT. FELICIS BIELCKII *Hiſtorie der natürlichen Gottesgelahrheit, vom Anfange der Welt, bis auf gegenwärtige Zeiten, abgefaſſet.* Prodiit Pars I. et II. *Cellis Luneb. anno* 1742. in 4. Partis III. Sectio prior *ibid. a.* 1748. Sectio altera *a.* 1751. ſucceſſit hoc titulo: *Neuere Geſchichte der in göttlichen Dingen, in ſo fern ſie aus dem natürlichen Lichte der Vernunft erkannt werden, zunehmenden menſchlichen Verſtandes.* Non ſine plauſu exceptus eſt liber, in quo doctus Auctor ſaepenumero de ſcriptis ad argumentum ſuum ſpectanti-

ſtantibus ſententiam dixit. De multis eorum, qui *Philoſophiam rationalem* illuſtrare ſtuduerunt, vsque ad annum Chriſtianum 1600. egit, mentemque ſuam aperuit IAC. FRID. REIMMANNVS in *dem critiſirenden Geſchichts-Calender von der Logica*, *Frf. a.* 1699. *in* 8. Quosdam item diiudicauit CLAVDIVS BVFFIERIVS in fine libri, *les Principes du raiſonnement* inſcripti, editique *Pariſ. a.* 1714. *in* 8. Recuſus eſt poſtea *ibid. a.* 1732. *in f.* in eiusdem *Cours de Sciences* caet. IOH. GE. WALCHIVS etiam, Vir venerabilis, *Hiſtoriae Logices*, quae partem explet *Parergorum Academicorum*, *Lipſ. a.* 1721. *in* 8. euulgatorum, iudicia non nunquam inſeruit. Huic addendus denique ANTONIVS *Genuenſis*, a quo *Venetiis a.* 1746. *in* 8. exhibiti fuere *Artis Logico-criticae libri V.* In his enim elegantis ingenii hominem expoſuiſſe, quid ipſi videatur de praecipuis Scriptoribus logicis, Germanicis quoque, teſtis eſt KAPPIVS in *Obſeruat.* IVVENELII DE CARLENCAS *Verſuch einer Geſchichte der ſchönen und anderer Wiſſenſchaften*, *P. I. p.* 199. ſubiuncta. Quam vero *Logicae Wolfianae*, *in Compendium et luculentas tabulas redactae*, *Helmſt. a.* 1746. *in* 4. praemiſit *Bibliographiam logicam ſingularem* IOH. NICOL. FROBESIVS, ea ſatis quidem diligenter Scriptores recenſet, qui Logices doctrinas explicarunt; at rariſſime indicauit Auctor, quidnam cuiuis libro, vel commentationi, ſit dignitatis tribuendum. Iam ante ſexaginta hos annos moliebatur IOH. PETR. A LVDEWIG *Polyhiſtorem Logicum*, grande Volumen, cuius Schema exſtat in *Opuſcul. miſcell. Tomo. II. p.* 726. Dolendum eſt, illud nunc librorum promiſſorum numerum augere. In *Philoſophia naturali* habemus HERM. CONRINGII *Introd. in naturalem Philoſoph. Helmſt. a.* 1638. *in* 4. vbi Virum πολυμαθέστατον adcurate diſputaſſe *Cap. II.* quod potiſſimum operae pretium

quique

quique Auctorum fecerint, vel minus, adſerit VOGLERVS *Introd. vniuerſali in notit. bonorum Script. Cap. X, p. m. 58.* Ni fallor, idem Tractatus, forſitan auctior, prodiit *ibid. a.* 1657. *in 4.* hoc inſigni titulo: *de natura Phyſices eiusdemque auctoribus.* Hoc ſaeculo ſucceſſit IVLII BERNH. A ROHR *phyſicaliſche Bibliothec*, quo in libro, *Lipſ. a. 1724. in 8.* publicato, aliqua ex parte diiudicantur ii, qui hoc ſtudiorum genere inclareſcere voluerunt. Quum autem varia deſiderarentur adhuc, et exemplaria diuendita eſſent, auctior editio atque emendatior *ibidem a.* 1754. *in 8.* adornata eſt a Viro his in rebus longe verſatiſſimo, ABRAH. GOTTHELF KAESTNERO. Eiusdem Rohrii huc etiam referri poteſt *Compendieuſe Haushaltungs-Bibliothec*, *ibid. a.* 1716. et nouiſſime auctius *a.* 1755. *in 8.* Memorat hic recentiores, qui de Oeconomia, praecipue rurali, ſcripſerunt, Auctores, vtilesque non ſolum obſeruationes hinc inde intermiſcet, ſed etiam ſua de huius argumenti Scriptoribus iudicia expromit. Ad *Philoſophiae moralis* Scriptores facit HENR. IVLII SCHEVRLII *Bibliographia moralis*, *Helmſt. a.* 1648. ac denuo, cum Indice Auctorum ac rerum memorabilium, *ibid. a.* 1686. *in* 8. excuſa. De priſcis, qui moralia tractarunt a Pythagora vsque ad Boethium, atque de ſcriptis eorundem, haud male iudicat, laudandusque foret conatus, ſi quis librum hunc, iam parum obuium, emendatiorem et ad noſtra tempora continuatum, recudendum ſuſciperet. Poſtea CASP. GOTTSCHLINGIVS *Lipſiae anno* 1702. *in 4. Bibliographiam ethicam* luci expoſuit, in quo breui Opuſculo *nonnulli Scriptores Ethicae, praecipue Galli, recenſiti et iudicati offeruntur.* Nec praetermittenda *de Scriptoribus, quorum virtus ſingularibus in morum doctrinam meritis illuſtratur,* SEBAST. KORTHOLTI *Diſſertatio.* Typis eſt *Kilonii a.* 1706. *in 4. impreſſa.* GEORGII PA-

SCHII *Introductio in rem litterariam moralem veterum Sapientiae Antiſtitum*, quae Adpendix eſt Tractatus *de variis modis Moralia tradendi*, *ibid. a. 1707. in 4.* editi, quamquam ád Hiſtoriam potiſſimum philoſophicam Graecorum ſpectat, ſcripta tamen antiquorum Philoſophorum de morali doctrina aeque percenſet, eademque ſub examen vocat. Omnis Gentilium Philoſophia moralis quid recti prauique contineat, erudite docuit GOTTLIEB STOLLIVS in *der Hiſtorie der Heydniſchen Morale*, *Ienae a.* 1714. *in* 4. Copioſe de hoc libro diſſeritur in HEVMANNI *Actis Philoſ. Vol. II. P. 7. p. 144. ſq.* itemque in *Supplem. Actor. Erud. Lat. Tomo VI. p.* 282. *ſq.* De morali Patrum Eccleſiae Philoſophia ſigillatim verba fecit IOH. BARBEYRACIVS in *Praefat.* Gallicae Operis Pufendorfiani *de Iure Nat. et Gent.* verſioni praefixa. Quo ipſo loco quum acerrimum egiſſet cenſorem, ei ſe oppoſuit REMIG. CEILLIERIVS, *Pariſiis*que *a.* 1718. *in 4.* diuulgauit *Apologie de la Morale des Peres de l' Egliſe contre les injuſtes accuſations du Sr.* BARBEYRAC. Diu tacuit Barbeyracius, aliis implicitus negotiis. Tandem vero *Amſtael. a.* 1728. *in 4. mai.* exiit eiusdem *Traité de la Morale des Peres de l' Egliſe*, in quo multo doctrinae adparatu reſpondit aduerſario, et quam leuiter ſtudia haec attigerint boni Viri, ope artis criticae demonſtrauit. *Iuris naturalis* libros qui noſſe haud ſine epicriſi voluerit, is adeat IOH. BALTH. WERNHERI Diſſert. *Lipſ. a.* 1699. editam, *qua iudicium de praecipuis Iuris Nat. Scriptoribus propoſuit*, GROTIO nimirum, SELDENO, HOBBESIO et PVFENDORFIO. Exſtat etiam inter ipſius *Diſſertationes Iur. Nat. Vitemb. a.* 1721. *in* 8. Diſſertatione XII. Idem argumentum pertractauit CAROL. OTTO RECHENBERGIVS in *Progr. inaugurali*, quum nouam Profeſſionem Iur. N. et G. capeſſeret, *Lipſ. a. 1711. in* 4. Plenior autem, et iudicio-

diciorum copia locupletior eſt IOH. FRANC. BVDDEI *Hiſtoria Iuris naturalis*, primum VITRIARII *Inſtit. Iur. N. et G. Halae M. a.* 1701. *in 8.* adiecta, poſt non mediocriter adaucta, *Selectisque Iuris N. et G. ibidem. a.* 1704. *in* 8. inſerta. Eodem *anno* 1701, quo labor Buddei laudatus innotuerat, IAC. FRID. LVDOVICI *Halae in* 4. exhibuit *Delineationem Hiſtoriae Iuris diuini naturalis et poſitiui vniuerſalis*, repetitam typis *ibidem a.* 1714. *in 8.* quae altera editio, emendata non ſolum, ſed multis etiam acceſſionibus amplificata, priori vtique praeferenda eſt. Maximam partem natum Opuſculum ex ſcholis Thomaſianis. Imo BEYERVS, Ictus ille Vitembergenſis, alibi memoratus, plagii accuſauit Auctorem, quod plurima hauſerit ex Praelectionibus eius manu exaratis de Scriptoribus Iuris Naturae, ſibique vindicauerit, ne ordine quidem mutato. At caſu id accidere potuiſſe, quum Beyerus et Ludouici diſcipuli Thomaſii fuerint, exiſtimatur in *Bibliotheca Iuris Imperantium p.* 3. Sequuta eſt *Lipſ. a.* 1723. *in 8.* GE. ANDR. VINHOLDI *Notitia Scriptorum Iuris Naturae*, in quo plagularum octo libello trecentos fere Auctores, ſcripta autem longe plura, ordine alphabetico, recenſet Vinholdus, ac de pleriſque epicriſin aliquam ſubiungit. Cf. *Acta Erud. Lat. a.* 1724. *p.* 326. Eodem tempore ADAM. FRID. GLAFEY ſermone vernaculo protulit *Frf. et Lipſ. in 4. Ius Nat. et Gentium*, cui Hiſtoriam eius, et Bibliothecam ſcriptorum, hanc diſciplinam illuſtrantium, adiecit. Noua editio, eaque praeſtantior, comparuit *ibid. a.* 1732. in 4. Tum *Lipſ. a.* 1739. *ead. forma* ſeparatim Auctor publicauit *die vollſtändige Geſchichte des Rechts der Vernunft, worinn die in dieſer Wiſſenſchaft ans Licht getretene Schriften nach ihrem Inhalt und wahren Werth beurtheilet werden* caet. *nebſt einer Bibliotheca Iuris Nat. et Gentium.* Haec ſolos

los librorum ac minorum ſcriptorum titulos, ordine alphabetico, continet, negarique haud poteſt, non vno loco parum adcuratum perfectumque eſſe laborem. In ipſa e contrario Iuris naturalis Hiſtoria maiorem adhibuit diligentiam Glaſeius, et quam plurimi, quos in hac diſciplina habemus, libri cuius ſint farinae, modo non vulgari aperuit. Ad Glaſeii Bibliothecam Iur.Nat. et Gentium emendationes et ſupplementa parauit V.C. CHRIST. FRID. GE. MEISTERVS, eorundemque *Specimina duo Gottingae a.* 1740. *et* 1741. *in* 4. Germanice curauit excudenda. Deterruit eum inſtitutum, difficultatis moleſtiaeque pleniſſimum, a continuatione. Ipſe potius *Bibliothecam Iuris Nat. et Gentium* componere maluit, quam exornandis aliorum ſchedis operam impendere. Nec euentu caruiſſe conſilium, inter omnes conſtat. Pars enim prima *anno* 1749. altera ac tertia, cum Auctorum Indice, *a.* 1757. *in* 8. *Gottingae* prodiit. Ordine itidem alphabetico vſus eſt Vir doctus, et varia de ſcriptis memoratu digna, maxime in Parte altera et vltima, congeſſit, ſaepeque eorum argumenta concinna perſpicuaque oratione complexus eſt. Parcus tamen eſt in iudiciis ferendis, quod ſi non feciſſet, iucundior foret atque vtilior labor eius Lectoribus. Praeter haec, quod pace illius dictum ſit, quaedam paſſim occurrunt, quae, mea quidem ſententia, non collocanda fuerant in Bibliotheca Iuris naturalis. Tollentur haec forſitan curis ſecundis, ſi otium aliquando contigerit Auctori occupatiſſimo. Hic denuo commendanda etiam, de qua iam ſupra actum, *Bibliotheca Iuris Imperantium*, cuius quippe conditor de praecipuis Iuris naturalis libris quid ſentiat, crebro declarauit. Pergendum ad *Philoſophiam ciuilem*, in qua primum eſt producenda GABR. NAVDAEI *Bibliographia politica*. Aliquoties, poſt editionem *Venetam a.* 1633. *in* 12. abſolu-

ſolutam, recuſus eſt libellus; etiam in CRENII *Conſiliis et methodo aurea Studior. optime inſtituend. Roterod. a.* 1692. *in 4:* nouiſſime autem, cum animaduerſionibus ſelectis FRID. GLADOVII, *Hal. M. a.* 1712, *in 8.* Non de omnibus, ſed de Scriptorum politicorum delectu potius, differit Naudaeus, et, quid ſit in ſingulis praecipui, indicat, adeo, vt nec hodie plane inutilis haberi debeat opella. Immiſcuit tamen ad rem non pertinentia, paſſimque in eos exarſit, quos credidit haereticos, ac exteros multos, eosque egregios, vel praetermiſit, vel non ſatis aeque de iisdem iudicauit. Ordo etiam, quo vſus eſt, paucis placuit. Cf. *Biblioth. Philoſoph. Struuio-Kahliana*, *Tomo II. p.* 135. et IOH. ANDR. BOSII *Diatr. iſagog. de prudentia et eloquent. ciuili comparanda*, *ſ.* 84. *p.* 37. Idem NAVDAEVS in *Bibliographia militari*, quam ex Syntagmate *de ſtudio militari*, *Romae a.* 1637. *in 4.* edito, deſumſit, ac *Ienae a.* 1683. *in 12.* publicauit GE. SCHVBARTVS, multos excuſſit huius argumenti Scriptores, eorundemque virtutes ac vitia ſaepius ante oculos poſuit. Poſtea HERM. CONRINGIVS in examinandis politicorum Scriptorum meritis laudabiliter verſatus eſt. Debetur enim induſtriae eius *Diſſert. de natura et optimis Auctoribus ciuilis prudentiae*; *Diſſert. de Auctoribus politicis*; itemque alia *Diſſ. de ciuili prudentia*, *eiusque optimis ac praecipuis Scriptoribus*, *Helmſtadii a.* 1673. *in 4.* primum exhibita. Tres haſce Diſſertationes *Tomo III. Operum Conringianorum in fol.* inſeruit IOH. GVIL. GOEBELIVS, Ictus olim Helmſtadienſis magnae famae, ibidemque ſtatim initio occurrunt. Alteram *de Auctoribus politicis* tunc manu ſcriptam adhuc, et a REIMMANNO ſuppeditatam, primum euulgauit Editor, adeoque optatis reſpondit STOLLII in *der Hiſtorie der Philoſophiſchen Gelahrheit P. III. cap.* 5.

 ſ. 6.

ſ. 6. p. 724. edit. nov. Eodem in Tomo Conringianorum Operum exſtat quoque NAVDAEI *Bibliograph. politica.* BOSIVS porro in Opuſculo adducto huc ſpectat. De Scriptoribus enim, qui ad cognoſcendam Politicam faciunt, iudicat egregie. Denique mentio iniicienda *Bibliothecae politico-heraldicae ſelectae*, quam CAROL. ARNDIVS *Roſtoch. a.* 1705. *in 8.* edidit. Acceſſit ſtatim *a.* 1706. *ead. forma* eiusdem *Bibliotheca aulico-politica.* Vtroque in libro, non ſane contemnendo, aliorum potius, quam ſuam, de ſcriptis memoratis ſententiam propoſuit Auctor. Aeſtimanda tamen induſtria eius propterea eſt, quod plurium iudicia de Pragmaticis praecipuis, iisdemque recentioribus etiam, in vnum congeſſerit. Multa ſimul de Machiauello profert et Monarchomachis haud vulgaria, vt illis ergo, qui librorum non ſunt inſtructi adparatu, vtilis eſſe queat. Hoc interim videtur deſiderandum, quod iuſtum ſatis ordinem non vbique obſeruauerit. In Bibliotheca aulico-politica Scriptores de Miniſtris Principum et vita aulica eadem, quae in priori libro ipſi placuit, methodo recenſet. De *Politicis Lipſianis* egit ſigillatim, virtutesque ac naeuos eorum candide detexit IOH. HENR. BOECLERVS Diſſertatione quadam, *Argent. a.* 1642. *in 12.* publicata, quae in ipſius *Diſſertationum Academicarum Tomo III*, *ibid. a.* 1712. *in 4.* excuſo, *p.* 952. *ſq.* legi nunc poteſt. Idem argumentum eleganter docteque pertractauit, nomine ſuo non adiecto, IOH. PHIL. SLEVOGTIVS in Diſſ. de IVSTO LIPSIO, *deque libris eiusdem politicis.* Edita eſt *Ienae a.* 1689. *in 4.* Recudendam eam curauit, ſed per errorem CASP. SAGITTARIO attribuit, IOH. GERH. MEVSCHENIVS in *Vitis ſummorum dignit. et erudit. Virorum*, *Tomo IV. p.* 191. *ſq.* Prodierant aliquando *Iudicia de nouiſſimis prudentiae ciuilis Scriptoribus*

ptoribus ex Parnaſſo, *cum* EVBVLO THEOSDATO SARCKMASIO *in ſeceſſu Albipolitano ingenue communicata*, *Martismonte a.* 1669. 4. Ob inſignem raritatem inſerta hoc ſaeculo fuere GROSCHVFFII *Nouae libr. rarior. Collect. Faſcic. II. p.* 218. *ſq.* Ibidem *Faſc. III. p.* 444. *ſq.* exſtat *Continuatio*, ex MSto depromta, ſed imperfecto admodum ac deprauato. Auctorem verum eſſe CONR. SAM. SCHVRTZFLEISCHIVM, qui Graeco nomine ſe occultare voluit, iam nemini eſt ignotum, pertinentque haec iudicia ad Viros celeberrimos, tunc temporis adhuc viuos, Conringium, Boeclerum, de Monzambano, Burgoldenſem, ſeu Oldenburgerum, Lentulum, Rachelium, Martinum, Sprengerum, Ioh. Frider. et Gorg. Hornios, le Bleu, Phil. Iac. Spenerum, Reiſendſo, Loccenium, Textorem, alioſque, quorum laudauit nonnullos, plures cenſura ſua, nimio ſale permixta, irritauit. Multa vero nata exinde ſunt Auctori incommoda. Non enim publice damnata tantum fuere iſtae pagellae a Senatu Academico Vitembergenſi, ſed ipſe Schurtzfleiſchius quoque, proſcriptus ex hac Academia, alibi commorari per quoddam temporis interuallum coactus eſt. Praeterea plures contra eundem ad arma deſcenderunt. Statim dicto *anno* 1669. *Argentor. in* 4. adparuit PETRI NASTVRTII (i. e. *I. H. Boecleri*) *Iudicium de Iudiciis*, *quae in nouiſſimos ciuilis prudentiae Scriptores exercere voluit* SARCKMASIVS. In Epiſtolis, quae adhaerent, aperte declaratur, Schurtzfleiſchium eſſe Iudiciorum architectum, qui proinde cenſuram expertus eandem eſt, qua vſus in alios fuerat, quantumuis Boeclerus non tam acute, vt ille ſcripſerat, reſponderit. LENTVLVS cauſſam ipſe ſuam egit, ſed anonymus, in *ὑπερασπισμῷ pro ſcriptis Cyriaci Lentuli: aduerſus nouum Criticum, iudicia de Politicis cerebroſo e Parnaſſo proferentem*, *Marb. Catt.* 1669.

1669. 4. Eodem ſucceſſit anno eademque forma *Satyra in* EVBVLVM THEOSDATVM SARCKMASIVM, *totius Europae famigeratiſſimum Magiſtellulum et Satyricum, nugas iam in Parnaſſo vendentem, conſcripta per Theophilum, Franciſcum, Conradum, Andream, Victorinum, Fridericum* DE FRANCIMONT. Conſtat inter omnes, foetus huius illiberalis, paſſimque inepti, parentem eſſe PHIL. ANDR. OLDENBVRGERVM, cuius etiam *Itinerario Germaniae politico* deinceps adiunctus fuit. Contra hos libellos defendit ſeſe ipſe SCHVRTZFLEISCHIVS in *Initiis Vindiciarum, quas pro Sarckmaſio ſuſcepit*, et ad diluendas *quorundam iniquas, iuxtaque confictas inſectationes comparauit* XAVIERIVS PARANVS. *Leuardiae*, ſeu potius *Lipſ.* 1669. *in* 4. Multa hic duriora, quae ſaeculum noſtrum deteſtatur, legenti occurrunt. Sub idem tempus lucem adſpexit *Canis ſub fuſtem miſſus, ſiue correptio Sycophantae maximi,* EVBVLI THEOSD. SARCKMASII. Auctor ſcripti habetur VLRIC. OBRECHT, Boecleri gener. Porro huc pertinet *Colloquium occaſione tumultuantis Veraſii in Parnaſſo, inter Apollinem, Mercurium, Labronem a Veraſio et Sarckmaſium habitum, de Iudiciis Sarckmaſianis, non ita pridem ex Parnaſſo editis, calamo exceptum, et eruditis bona mente communicatum ab* AVG. FLORIDO DE MONTALBANO. Excuſum *Lipſiae* hoc itidem eſt Colloquium, ab aliena quidem manu, ſcilicet CHRIST. HENELII, profectum, in quo iſta partibus Schurtzfleiſchii ſtat. Haec, et alia quaedam, coniuncta atque vnum in Volumen redacta, prodierunt *anno* 1711. *in* 8. ſtudio THEODORI CRVSII, qui et non nunquam addidit notarum non nihil. Inſcriptio libelli haec eſt: *Acta Sarckmaſiana, ad vſum Reipublicae litterariae in vnum corpus collecta.* VOGLERVS *Introd. vniuerſ. in notit. bonor. Scriptor. Cap. X. p. m. 60.* parum honorifice ſentit de Iudiciis

Sarck-

Sarckmaſianis; idemque fecit IACOB. THOMASIVS in LEIBNITII *Epiſt. ad diuerſos, Tomo III. p. 48.* En quaedam exinde: *De Sarckmaſio quid alii ſentiant, ipſi viderint. Apud nos quidem neminem ſcio, qui ſe inſaniam hominis, cum flagitioſa rabie coniunctam, probat. Nec dubitare poſſumus, quin illi viri, quibus blanditur, malint eum de ſe ſiluiſſe in libello famoſo,* caet. An nimis haec rigida videntur? Multa profecto vera ſcripſit Sarckmaſius; perpendere tamen debebat Comici illud: *Obſequium amicos, veritas odium parit.* Cf. STOLLII *Nachrichten von den Büchern ſeiner Bibliothec Vol. I. Parte VII. p. 664 ſq.* et *Catal. Bibliothecae Reimmannianae, Tomo II. p.* 358.

Pauca dicenda reſtant hoc loco de Mathematicis. Iam ante centum, et quod excedit, annos IOH. BAPT. RICCIOLVS in *Almageſto nouo*, (de quo vid. *Capitis VII. §. 37.*) et Parte quidem poſteriori quid quisque praeſtiterit in Aſtronomicis, aſtrologicis et coſmographicis ſtudiis, explicat, neque vero bona ſemper fide agit. Atro enim notare carbone ſolet eos, qui Curiae Romanae ingenium laboresque ſuos non probarunt. Vid. VOGLERVS *l. c. p. m.* 61. Meliora hauriri poſſunt ex CHRIST. WOLFII *Tomo IV. der Anfangsgründe aller mathematiſchen Wiſſenſchaften*, quod Opus eſt ſaepius *in* 8. excuſum. Ibidem in *Adpendice Notitia* occurrit *Scriptorum mathematicorum praecipuorum* cum iudicio de iisdem. Cf. *Acta Erud. Lat. a.* 1710. *p.* 489. Idem ſummus Germanorum Mathematicus *Tomo II. Elementorum Matheſeos vniuerſae* adiecerat olim Commentationem *de ſcriptis mathematicis*, vnde intelligi facile poteſt, cuinam potiſſimum vſui ſingula inſeruiant. Nunc ea ipſa Commentatio praemiſſa, in editione noua, *Tomo V. Halae Magd. a.* 1741. diuulgato, *p.* 5[illegible] *ſq.* Add. IOH. CHRISTOPH. HEILBRONNERI *Verſuch*

ſuch einer mathematiſchen Hiſtorie, Lipſ. anno 1739. *in* 8. Primam partem non ſequutae ſunt reliquae. In hac autem, quae Arithmeticae fata exponit, cenſuras librorum plerumque ſolidas interlucere accepi. De Latino Auctoris Opere alio loco diſſerui. Commode pariter adhibenda, quae *Vitemb. a.* 1741. *in* 4. lucem adſpexit, IOH. FRID. WEIDLERI *Hiſtoria Aſtronomiae*, quo in libro paſſim iudicatur eorum de ſcriptis, qui in hac diſciplina illuſtranda fuere occupati. Eiusdem proſtat *Bibliographia Aſtronomica*, *ibidem a.* 1755. *in* 8. Sed hic non niſi librorum tituli, ordine chronologico, recenſentur, omni plane neglecta epicriſi, quae merito exſpectanda fuerat ab homine, Mathematum peritisſimo. Non nunquam remittit tamen ad Hiſtoriam Aſtronomiae, ſi de libro vno alteroue ibi eſt actum. Melius hac in re partes peregit ſuas MONTVCLA in *Hiſtoire des Mathematiques*, de quo Opere, nuper *Pariſiis* edito, vid. ſupra *Cap. VII. ſ phum* 37.

§. VII.

Inter Hiſtoricos plures reperimus, qui vel ipſi iudicarunt, vel aliorum collegerunt de libris Hiſtoricis ſententiam. FRIDER. quidem TILEMANNVS Diſcurſum philologicum, eumque elegantem, at hodie parum obuium, *de Hiſtoricorum delectu Vitemberg. a.* 1597. *in* 8. publicauit, in quo maxime certas praeſcribit regulas de quouis iudicandi, ſingula, quae adfert, exemplis probe illuſtrans. Locum hic tribuit etiam KAPPIVS ad IVVENELIVM *P. I. p.* 173. LAVR. DVCCII *Arti hiſtoricae, in qua non modo laudabiliter Hiſtoriae conſcribendae praecepta traduntur, verum etiam nobiliores Hiſtorici antiqui recentioresque examinantur, Ferrarae a.* 1604. *in* 4. Addit, ex opinione NIC. LANGLETI DV FRESNOY,

Maſcar-

Maſcardo, dé quo paullo poſt, deberi, quicquid in hoc Duccii libro bonae frugis reperiatur: Sed manifeſto crediderim errore, ſi annus quidem recte ſe habet in notis Kappianis, quo editum eſt Opuſculum longe rariſſimum. Tunc enim, quum prodiret id ipſum, tredecim vix annorum puer erat Maſcardus. In SEBAST. MACCII *de Hiſtoricis libris III. Venet. a.* 1613. *in 4.* excuſis, abſurda ſunt et inania iudicia, quod eo eſt magis mirandum, quo certius ingenium hominis et eruditionem haud vulgarem conſtat fuiſſe. Meliores fructus adferet MARINI LE ROI DE GOMBERVILLE *Diſcours des vertus et des vices de l'Hiſtoire, et de la maniere de la bien écrire, Pariſ.* 1620. *in 4.* quo lecto libro, qui rariſſimus eſt itidem plenusque epicriſeos, facile quis et ſolide iudicare de Hiſtoricis poteſt, teſte DV FRESNOY apud KAPPIVM *l. c. p.* 175. Commendari porro debent AVGVSTINI MASCARDI *dell' Arte iſtorica Trattati V. Rom. a.* 1636. *Venet.* 1655. *in 4.* et 1674. *in 12.* Admodum fuſe ſcribit, ideoque lectio libri moleſta eſt; eleganter tamen ac erudite ſuam de Hiſtoricis exponit ſententiam. Suppleuit eundem atque continuauit PAVL. PIRANVS in *Dodeci Capi pertinenti all' Arte iſtorica del* MASCARDI, *Venet. a.* 1646. *in 4.* Vtrumque Opus ad rariora nunc referendum. Praeclarae ſunt etiam DEGOREI WHEAR *Relectiones hiemales de ratione et methodo legendi vtrasque Hiſtorias, ciuiles et eccleſiaſticas, cum Mantiſſa de Hiſtoricis Gentium particularium.* Varias accepimus editiones. Prima *Oxonienſis* eſt *a.* 1625. *in 8.* prolata titulo *Diſſertationis de ratione et methodo legendi Hiſtorias.* Poſt idem libellus, *Relectiones hiemales* inſcriptus, *ibid. a.* 1637. nec non *a.* 1662. *in 8.* recuſus eſt. Poſteriori huic editioni *Mantiſſa* modo adducta primum acceſſit, cuius Actor NICOL. HORSMANNVS. Noua *Cantabrigiae a.* 1684. *in 8.* fuit adornata. Sed quum

quum Anglici libri rarius in Germaniam, nec modico ſemper pretio, peruenire ſoleant, laude dignus eſt conatus IOH. CHRISTIANI NEV, quippe qui *Relectiones Whearianas Tubingae a.* 1700. *in* 8. typis imprimendas curauit. Subſequutae ſunt ipſius *Acceſſiones ad easdem anno* 1704, quibus dicta a Whearo plenius adhuc expoſuit, adiectis ſimul, quae ab eo fuerant praetermiſſa. *Anno* 1706. prodiit *eiusdem Mantiſſa ad Wheari Relectiones*, vbi rerum Germanicarum Hiſtorici praecipui, ſecundum ſaeculorum Imperatorumque ſeriem, recenſentur; ac tandem *a.* 1708. *Acceſſionum Pars II.* qua Hiſtoriae Germanicae particularis Scriptores potiores exhibentur vna cum *Mantiſſa de Hiſtoricis Gentium particularium.* Patet exinde, hanc Tubingenſem editionem reliquis omnibus longe eſſe praeferendam. Habemus etiam *Norimbergenſem anno* 1660. *in* 12. abſolutam, quae nunc tamen nullius eſt momenti. Cf. NICERONII *Vitae Eruditor. P. XV. p.* 136. *edit. Germ.* Quae ſubiuncta eſt IOH. ANDR. BOSII *Diatribis iſagogicis de prudentia et eloquentia ciuili comparanda* Notitia Scriptorum Hiſtoriae vniuerſalis, cura GEORG. SCHVBARTI *Ienae a.* 1698. *in* 4. primum diuulgata, ea ſane digna eſt Boſii ingenio atque doctrina. In Sectione priore *p.* 115. de iis, qui apud Graecos: in altera vero *p.* 159. de iis ipſi ſermo eſt, qui apud Romanos Hiſtoriam vniuerſalem condidere. De plurimis quid ſit ſtatuendum, apte docet ac rationibus ſubinde confirmat. Pertinet huc porro ſaepius iam laudata *Bibliotheca hiſtorica Struuio-Buderiana*, quae optime *Ienae ann.* 1740. *Tomis II. in* 8. *mai.* recuſa fuit. Breuia ſunt quidem iudicia, ſed ita comparata tamen, vt non parum iis fidei haberi queat. Nec deneganda haec laus NIC. LANGLETO DV FRESNOY, cuius proſtat *Methode pour etudier l'Hiſtoire, avec un Catalogue des prin-*

principaux Hiſtoriens. Liber primum *Pariſ. a.* 1713. nec ita multo poſt *Bruxellis*, praefixo tum Auctoris nomine, tertium vero *Lipſ. a.* 1714. *in* 8. *Tomis II.* excuſus eſt, ſtudio IOH. BVRCH. MENCKENII longe auctior. Germanicam in linguam translatus, nouisque MENCKENII curis ornatus, prodiit *ibidem eadem forma anno* 1718. Italice pariter, editione Menckeniana fundamenti loco poſita, exiit *Venet. a.* 1716. iterumque *a.* 1726. *Tomis II. in* 8. a IAC. COLETO inſigni Scriptorum Italicorum Supplemento amplificatus. Vid. I. B. MENCKENII *Bibliotheca p.* 242. *edit. ſec.* Nouiſſime ipſe Auctor librum ſuum mirifice correctum locupletatumque *Pariſ. a.* 1729. *Tomis IV. in* 4. *mai.* exhibuit, qui *ibidem a.* 1734. *et* 1735. charta minoris formae, itemque *Tomis IX. in* 12. reuocatus fuit ſub prelum. Sed nihil hic additum eſt mutatumue, ne prioris editionis poſſeſſores exinde damnum facerent. Succeſſere tamen *a.* 1740. *et ſequenti Supplementa Tomis II. in* 4. ac *Tomis III. in* 12. ad editiones *in* 4. et ad eam, quae eſt *in* 12. adcommodata. Nouam poſtea Germanicam, quod ad Catalogum Hiſtoricorum attinet, vbique copioſiorem IOECHERVM eſſe meditatum, indicant *die Leipzig. gel. Zeitung. ann.* 1733. *p.* 239. Et praeſtare omnino poterat Vir litteratiſſimus deſtinata, niſi alii labores, ac varia impedimenta, repugnaſſent. Interim *Gothae a.* 1752. *ſq.* P. E. BERTRAM. adornauit editionem Germanicam, poſt FRESNOII induſtriam, ad altiorem perfectionis gradum perductam, cuius mihi *Partes IV. in* 8. innotuere. Plurima primi Auctoris, et eorum, qui Opus illius continuarunt, iudicia eruditorum comprobantur adſenſu. De exemplaribus mutilatis editionis Gallicae, quae *annum* 1729. praefert, inſpici merentur BEYERI *Memoriae hiſtor. criticae librr. rarior.* p. 166.

p. 166. ſq. Commendanda quoque, ob ſolidam, quae pleriſque libris et opuſculis adſcripta eſt, epicriſin, *Bibliotheca hiſtorica Hamburgenſis*, cuius iam *Capitis VII. §.* 38. a me eſt mentio iniecta. *De Scriptoribus* vero, *Hiſtoriam ſaeculi XVII. illuſtrantibus*, egregia, et plena iudiciorum, nota eſt *Diſſertatio iſagogica* CHRISTIANI GRYPHII, poſt obitum hominis, in hoc ſtudiorum genere non leuiter eruditi, *Lipſ. a.* 1710. *in* 8. typis impreſſa, et quadraginta plagulas implens. Honorifice recenſetur eadem in *Actis Erud. Latin. a.* 1710. *p. 250. ſq.* Atque haec de Scriptoribus iudiciorum vniuerſalibus: nunc et ſingulares in medium producendi. Inter eos primum iure locum occupant, qui virtutes et vitia *Hiſtoricorum veterum* ob oculos ponere ſtuduerunt. Fecit hoc de praecipuis quibusdam Graecis et Latinis IVSTVS LIPSIVS *Politicorum lib. I. cap. 9.* ad quem locum conferendus IOH. FRID. REINHARDVS in *Theatro prudent. elegant. ex Iuſti Lipſii libris Politicor. erecto, Vitemberg. a.* 1702. *in 4. p. 341. ſq.* Paucos tantum recentiores adnectit Lipſius, veluti Cominaeum, Paul. Aemilium, Iouium, Bembum, caet. VOSSII libros cum *de Graecis*, tum *de Latinis Hiſtoricis*, quorum ille *anno* 1624. hic *anno* 1627. *in* 4. *Lugd. Bat.* lucem primam adſpexit, alibi iam, quum de Vitis Hiſtoricorum agendum eſſet, memoraui. Hic igitur notaſſe ſufficiet, Auctorem vel ſuam, vel aliorum, diligenter expreſſiſſe ſententiam, quantum fidei mereantur nobiliores, et quo modo dictio eorundem ſit comparata. Egregius eſt ipſius etiam *de Arte hiſtorica* Commentarius, *ibid. a.* 1653. optime recuſus, in quo Hiſtoriae naturam, Hiſtoriaeque ſcribendae praecepta ſuppeditat, et naeuos ſimul ac decora antiquiſſimorum Hiſtoricorum, vtinam et recentiorum, exquirit atque contemplatur. Contra eundem PE-

TRVS LE MOYNE Opuſculum *de l' Hiſtoire Pariſ. a.* 1670. *in 12.* diuulgauit, Anglice poſtea *Londini a.* 1695. *ead. forma* redditum, de quo BIGOTIVS *ad* GVDIVM *Epiſt. XXXV.* ita: *Le Pere* le Moyne, *Jeſuite, a publié une Diſſertation de l' Art de l' Hiſtoire; il y reprend en quelques endroits feu Mr. Voſſius, et ce ſous le bon plaiſir de Mr. Voſſius, qu' il dit eſtimer infiniment.* Eodem anno, quo Voſſius Opus ſuum *de Hiſtoricis Latinis* produxerat, BALTH. BONIFACIVS *Venetiis in 4.* dedit *de quadraginta Romanae Hiſtoriae Scriptoribus excerpta*, adiecto CAROLI SIGONII *de eiusdem Scriptoribus iudicio*; quem libellum IOH. EBERH. BVSMANNVS *Helmſtad. a.* 1674. *in 4.* exhibuit iterum, ac poſtea *Parmae a.* 1691. *Miſcellaneorum Italicor. eruditor. Tom. III. p.* 483. *ſq.* inſeruit GAVDENT. ROBERTVS. Sigoniana iudicia recuſa ſunt quoque *Mediolani a.* 1737. in *Tomo VI. Operum*, a Viro docto relictorum. Profecit quidem Bonifacius ex BODINI paſſim *methodo ad Hiſtoriar. cognit.* VOSSIIque ſcriptis; at praeterquam, quod non occultauit hos fontes, multa etiam de ſuo contulit, vt recte iam in *Praefatione* editionis Helmſtadienſis BVSMANNVS obſeruauit. Apud Gallos FRANC. DE LA MOTHE LE VAYER *Jugement ſur les anciens et principaux Hiſtoriens Grecs et Latins Pariſ. a.* 1646. *in* 4. publicauit, qui deinde Tractatus *Operibus eius*, aliquoties excuſis, acceſſit. Optima habetur, at iam rareſcere coepit, editio *Pariſienſis*, *anno* 1669. *Tomis XV. in 12.* prelo liberata, nouoque ſaltim titulo repetita typis *ibid. a.* 1684. Nunc recentiſſima *Dresdenſis* proſtat, *a.* 1759. *in* 8. *mai.* abſoluta *Tomis VII.* ſingulis Partes duas continentibus. Anglicam quoque laudati Tractatus ſuper Hiſtoricis habemus verſionem, *Oxonii a.* 1678. *in* 8. curante GVIL. DODWELLO adornatam. De Hiſtoricis antiquis vel ſuum, vel aliorum, interpo-

 ſuit

nit iudicium; neque tamen omnem et exactiſſimam adhibuit induſtriam; ideoque multos admiſit errores. BAELIVS in *Diction. hiſtor. et critique T. IV. v. Vayer litt. k*) ita ſcribit: *Son Traité des Hiſtoriens eſt bon; mais comme Mr.* Baillet *le remarque finement, il ne lui a pas coûté beaucoup de peine. J' y ai remarqué bien d' autres fautes, que celles, dont j' ai fait mention dans les Articles de Suetone et de Tacite.* Perſonne n' ignore, que ſes derniers Oeuvres ne ſoient bien moins raiſonnables, que celles, qu'il avoit compoſées dans la fleur et la vigueur de ſon âge. *Ce ſont les paroles de Mr.* Baillet, *Jugem. des Savans, T. I. P. 2. cap. 9.* Hactenus Baelius. Subiungi omnino debet RENAT. RAPINVS in *Reflexions ſur l' Hiſtoire Tomo II. Opp.* itemque MART. HANKII *de Romanar. rerum Scriptoribus* Tractatus, libros duos comprehendens, in quo complura congeſſit aliorum de ſingulis iudicia. Inſtituti rationem omnem intelligimus ex *Praefat. libri I.* vbi *p.* 8. *iudicia*, inquit, *ne quicquam continerent, in quo iudicium deſideres, quantum licuit, adhibuimus. Primum memores, de Scriptoribus ſcriptisque iudicia proferenda eſſe, ab iis Autorum locis, in quibus aut nudum Scriptoris nomen, aut ſolum ſcripti argumentum expoſitum legas, prorſus abſtinuimus. Deinde, animo pariter ad metam directo, non qualiacunque de Scriptoribus iudicia, ſed quae ad librorum, ab iisdem poſteritati relictorum, aeſtimationem facerent, adiicienda iudicauimus. Quo nomine omnia teſtimonia de iis Scriptorum virtutibus, vitiis, et aliis rebus, quas habere cognitas de ſcriptis faciendi iudicii nihil intereſt, ſilentio transmiſimus.* Eadem ab ipſo ſeruata eſt methodus in libro *de Byzantinarum rerum Scriptoribus Graecis.* Plura dicere non attinet: Vterque enim
349 iam ſupra *Cap. VII. §.* 38 fuit in ſcenam productus.

Ibidem

Ibidem LVDOV. ELLIES DV PIN *Bibliotheque univerſelle des Hiſtoriens*, in quo tamen Opere vltra Alexandri M. aetatem non eſt progreſſus Auctor, abs me laudata fuit, omni inſtituto breuiter ſimul memorato. Graecos Romanosque Hiſtoricos ad Critices tribunal itidem vocauit IVVENELIVS in *Principes de l'Hiſtoire, Pariſ.* 1733. *in* 12. et quidem Differt. tertia, quae inſcribitur: *Abregé de la Vie des meilleurs Hiſtoriens, avec un Jugement ſur leurs Ouvrages.* Conſuli tandem hoc loco meretur, qui in Opere *de varia Latinae linguae aetate* Romanos Hiſtoricos non ſine cenſura dimiſit, FVNCCIVS, celeberrimus Rintelienſium Profeſſor. *Hiſtoriae Luſitanicae*, tam eccleſiaſticae, quam ciuilis, Scriptores fuſe recenſet, ac de ſingulis epicriſin addit EMANVEL TELLES DE SYLVA in Prologo *Tomo I. Hiſtoriae Acad. Regiae Hiſtor. Luſitanicae* praefixo. Sed quum Tomus hic, *Lisbonae a.* 1727. *in* 4. *mai.* excuſus, et rariſſime apud nos inueniatur, et ſermone ſit ſcriptus Luſitanorum patrio, ab vſu eorum, quae diſſeruit Vir doctus, plerique excluduntur. Cf. interim *Acta Erud. Lat. a.* 1730. *p.* 433. Iam ante illum IOH. IAC. SCHMAVSIVS, de multis huius gentis Hiſtoricis quid ſentiendum ſit, expoſuit in *Parte II. des Staats von Portugall, Cap.* 19. *p.* 596. *ſq.* Pauca in promtu ſunt, quod ad *Italiae Hiſtoricos* attinet. De Venetis tantum, cum vetuſtioribus, Latinis praecipue, tum de illis, qui auctoritate publica poſtremis his ſaeculis hiſtoriam Venetam ſcripſerunt, diſerte agere ac iudicare noui APOSTOLVM ZENVM in *Praefat. Tomi I. degl' Iſtorici delle coſe Veneziane, Venet. a.* 1718. *in* 4. Plures exſtant, qui data opera *Gallorum Hiſtoricos* examinarunt, quaeque laudanda in iis aut vituperanda ſint, indicarunt litterarum ſtudioſis. Ea quidem mente HERM. DIETER. MEIBOMIVS *de Gallicae Hiſtoriae periodis ac*

prae-

praecipuis Scriptoribus Diſſertationem Helmſtad. an. 1703. *in* 4. emiſit, quae, vt exteris innoteſceret quoque, in IOH. ALB. FABRICII *Iſagoge in Notit. Scriptor. Hiſtor. Gallicae, Hamb. a.* 1708. *in* 8. locum eſt vltimum nacta. Antecedit eam ibidem GRYPHII *Diatribe de Scriptoribus rerum Galliae ſaeculi XVII.* tunc nondum edita, paullo poſt vero inſerta *Diſſertationi* eius *iſagogicae*, ſupra memoratae. Primus in Collectione Fabriciana Tractatus, ANDREAE nimirum DV CHESNE *Bibliotheca chronologica Scriptorum ab originibus regni Francici ad ſua vsque tempora*, non niſi librorum recenſet titulos, atque ideo hic nullius eſt vtilitatis. Inter ipſos Gallos nominandus honorifice LVDOV. LE GENDRE, quippe qui in *Nouvelle Hiſtoire de France, Pariſ. a.* 1718. *in fol. Tomis III.* diuulgata, et initio quidem Tomi primi, per centum, et quod excedit, paginas, Hiſtoricorum Francicorum Catalogum alphabetico ſuppeditauit ordine, ex quo patet, quae aetas cuiuslibet, quod ingenium, quae in hiſtoriam patriam ſint merita. Quo de conatu ſic in *Actis Erud. Lat. a.* 1720. *p.* 50. ſcribitur: *Neminem ſane poenitebit, illum Indicem fugitiuo perluſtraſſe oculo, quum inſerta paſſim iudicia, illaque a partium ſtudio, vt videtur, aliena, exteros in primis dimiſſura ſint doctiores.* Vix anno interiecto IACOBI LE LONG *Bibliotheque hiſtorique de la France ibidem in f.* lucem adſpexit, vbi Auctor in notis criticis et hiſtoricis probatiſſimorum Virorum de ſcriptis adlatis iudicia frequenter ſubiungit. Idem ſtudioſe actum eſſe obſeruabis in IOH. BVRCH. MENCKENII Diſſertatione ſingulari, quae nunc in *Decade Diſſertationum Menckenianarum*, a filio *Lipſiae a.* 1734. *in* 8. collectarum, *p.* 401. *ſq.* occurrit recuſa. Argumentum pertractat eadem *de Commentariis hiſtoricis, quos Galli* Memoires *vocant*, vbi potiſſimum tales exhibentur

ac

ac diiudicantur, qui ab huius gentis Scriptoribus compoſiti fuere. Optimum eſt Opus, ex quo plenior de iis notitia hauritur, qui in *Hiſtoria Anglorum* inclareſcere voluerunt, GVIL. NICOLSONI *Engliſh hiſtorical Library*. Prodiit *Londini a.* 1696. 1697. et 1699. *Partibus III. in* 8. iterumque vno Volumine *ibidem a.* 1714. *in f.* auctius atque emendatius. Succeſſit poſtea *ibid. a.* 1702. *in 8.* docti huius Viri *Scottiſh hiſtorical Library*, tandemque *Dublini ann.* 1724. *ead. forma Iriſh hiſtorical Library.* Omnes hi libri coniuncti et hoc titulo *Londini a.* 1736. *in f.* excuſi fuere: *Engliſh, Scotsh and Iriſh hiſtorical Libraries. The third Edition, corrected and augmented.* Sed et haec editio, vti priores, non frequenter apud nos eſt obuia. Recenſentur ab Auctore Scriptores et ciuilis et eccleſiaſticae Hiſtoriae, in plerorumque aetatem inquiritur, et quibus inſtructi ſubſidiis ad conficiendos Commentarios ſuos deſcenderint, item recte, an ſecus, rem geſſerint, breuiter quidem, exacte tamen, indicatur. Egregie pariter laudatus ſupra MEIBOMIVS de Scriptoribus huius argumenti ſententiam dixit in *Progr. de Anglicanae Hiſtoriae periodis et praecipuis Scriptoribus, Helmſtad. ann.* 1702. *in* 4. De noſtrae gentis Hiſtoricis, ſiue generatim, ſiue ſpeciatim, complures cum epicriſi quadam egerunt, quorum principes non ſunt praetermittendi ſilentio. Ita CASP. SAGITTARII Diſſertationem breuem habemus *de praecipuis Scriptoribus Hiſtoriae Germanicae, Ienae a.* 1675. editam, deinde adiectam a IOH. DAV. KOEHLERO *Directorio Freheriano in Chronologos, Annalium Scriptores et Hiſtoricos, Norimberg. et Altorfii a.* 1720. ac denuo melius *a.* 1734. *in* 4. Inſerta eadem eſt *Introductioni in Hiſtoriam rerum Germanicarum litterariam*, caet. *Lipſ. a.* 1727. in 4. de quo Opuſculo, huc etiam referendo, vid. *die*

 Leipz.

Leipz. gel. Zeit. a. 1727. *p.* 256. In claſſe ſingularium Cenſorum, quod ad Hiſtoricos Germaniae ſpectat, collocandus GE. GODOFR. KÜSTERVS, conditor *Bibliothecae hiſtoricae Brandenburgicae*, quae lucem adſpexit *Vratislav. a.* 1743. *in* 8. Operae me facturum credo pretium, ſi haec ipſius verba ex fine *Praefationis* deſcripſero: *Non nunquam,* ait, *iudicia de vno alteroque Scriptore adiunxi, tum, ne nudum titulum adponerem, tum, quod Bibliothecam me pandere memineram, in qua non raro colloquia litteraria inſtitui, ſermonesque ita miſceri ſolent, vt identidem aliquid notatu dignum ſiue de auctore, ſiue de ſcriptis eiusdem adferatur.* De Luſaticis Hiſtoricis legendi SAM. GROSSERVS et IOH. BENED. CARPZOVIVS; ille in *Praefatione*, praefixa eiusdem *Lauſitziſchen Merckwürdigkeiten, Lipſ.* 1714. *in folio;* hic in *dem Ehrentempel der OberLauſitz, ibid.* 1719. *in fol. Parte I. p.* 350. *ſq.* De Palatinis agit GE. CHRIST. IOANNIS in *Praefatione* doctiſſima, qua DAN. PAREI *Hiſtoriam Bauarico-Palatinam Frf. ad M. a.* 1717. *in* 4. exornauit. Subſequutae ſunt in eiusdem *Miſcellan. Hiſtor. Palatinae ibid.* 1725. 4. *p.* 197. *ſq.* emendationes et additiones, occaſione praecedentis Praefationis collectae. Saxonicae Hiſtoriae Scriptores generatim recenſet, ac de nobilioribus adcurate iudicat B. G. STRVVIVS in *Biblioth. Saxonica, Halae* 1736. *in* 8. Addatur HENR. MEIBOMII *Introd. in Hiſtoriam Saxoniae, inferioris inprimis, Helmſt. ann.* 1687. *in* 4. Ipſe, quid hic praeſtiterit, declarat in *Additamentis ad* VOGLERI *Introduct. in notit. Scriptor. p. m.* 183. his verbis: *Ego quoque in Introduct. in Hiſtor. infer. Saxon. de Scriptoribus rerum Saxonicarum, tam editis, quam ineditis, prolixe egi, addito de iis iudicio, cum id ad vtilitatem ſtudioſae iuuentutis pertinere, ſemper arbitratus ſim.* Praeclaris Obſeruatio-

ɔnibus, ſolidisque iudiciis, abundat *Catalogus* ɔtorum, *Würtembergicas res omnes illuſtrantium*, uſcriptorum pariter et excuſorum, quem con- t IOH. IAC. MOSERVS. Primum is in *Miſcella-* eius *iuridico-hiſtoricis Frf. a.* 1729. *in* 8. *P. I. p.* *q.* locum occupauit: tum vero locupletior re- s eſt in Germanica editione et quidem *Tom. II.* *ſq. Annalium Sueuiae Cruſianorum*, quae ab lau- Moſero *Frf. a.* 1733. *in f.* eſt exhibita. De ɔtoribus *Hiſtoriae Polonicae* SAM. IOACH. HOPPIVS, ſide GABR. GRODDECKIO, *Gedani a.* 1707. Dis- ıtionem ſingularem edidit, quae deinde cum :lidis, tum VALENT. SCHLEIFFII, adnotationibus ior praefixa eſt *Tomo I. Hiſtoriae Polonicae Dlu-* ınae, *Lipſ. a.* 1711. *in f.* euulgatae. Schlieffii ɜn correctiones et Supplementa demum *Praefa-* *Tomi II. p.* 13. *ſq.* illata fuere. Ea ipſa Prae- auctorem habet IOH. GOTTLIEB KRAVSIVM, ɜmque ob varia iudicia de quibusdam gentis ıs Hiſtoricis lectu digniſſima eſt. Pertinet huc O DAVID. BRAVNII *Catalogus de Scriptoribus Po-* *ıe et Pruſſiae*, in quo quippe, vt *Capite VII.* §. 22. dictum eſt, de virtutibus ac vitiis Hiſtorico- Polonorum ſolide plerumque ac magna liber- iudicatur. *De Scriptoribus Hiſtoriae Pruſſicae* ɩISTOPH. HARTKNOCHII Diſſertatio exſtat, pri- inter *Selectas* eius *Diſſertationes hiſtoricas de va-* *rebus Pruſſicis*, *Lipſiae a.* 1679. *in* 4. editas, et RI DE DVISBVRG *Chronico Pruſſiae* adiunctas. ɩtroque hoc libro natum eſt ipſius Opus Germa- ım, *altes und neues Preuſſen* inſcriptum, *Frf. et* *a.* 1684. *in f.* vbi Praefatio agit *de Hiſtoricis Pruſ-* nouis paſſim locupletata Obſeruationibus. Ne- autem, an Auctor ſingulis, quos percenſuit, ɜcerit epicriſin quandam. Feciſſe id poſtea, plu- a ex parte, certum eſt MICH. LILIENTHALI-

Leipz. gel. Zeit. a. 1727. *p.* 256. In claſſe ſingula-rium Cenſorum, quod ad Hiſtoricos Germaniae ſpectat, collocandus GE. GODOFR. KÜSTERVS, conditor *Bibliothecae hiſtoricae Brandenburgicae*, quae lucem adſpexit *Vratislav. a.* 1743. *in* 8. Operae me facturum credo pretium, ſi haec ipſius verba ex fine *Praefationis* deſcripſero: *Non nunquam*, ait, *iudicia de vno alteroque Scriptore adiunxi, tum, ne nudum titulum adponerem, tum, quod Bibliothecam me pendere memineram, in qua non raro colloquia litteraria inſtitui, ſermonesque ita miſceri ſolent, vt identidem aliquid notatu dignum ſiue de auctore, ſiue de ſcriptis eiusdem adferatur.* De Luſaticis Hiſtoricis legendi SAM. GROSSERVS et IOH. BENED. CARPZOVIVS: ille in *Praefatione*, praefixa eiusdem *Lauſitzischen Merckwürdigkeiten, Lipſ.* 1714. *in folio*; hic in *dem Ehrentempel der Ober Lauſitz, ibid.* 1719. *in fol. Parte I. p.* 350. *ſq.* De Palatinis agit GE. CHRIST. IOANNIS in *Praefatione* doctiſſima, qua DAN. PAREI *Hiſtoriam Bauarico-Palatinam Frf. ad M. a.* 1717. *in* 4. exornauit. Subſequutae ſunt in eiusdem *Miſcellan. Hiſtor. Palatinae ibid.* 1725. 4. *p.* 197. *ſq.* emendationes et additiones, occaſione praecedentis Praefationis collectae. Saxonicae Hiſtoriae Scriptores generatim recenſet, ac de nobilioribus adcurate iudicat B. G. STRVVIVS in *Biblioth. Saxonica, Halae* 1736. *in* 8. Addatur HENR. MEIBOMII *Introd. in Hiſtoriam Saxoniae, inferioris inprimis, Helmſt. ann.* 1687. *in* 4. Ipſe, quid hic praeſtiterit, declarat in *Additamentis ad* VOGLERI *Introduct. in notit. Scriptor. p. m.* 183. his verbis: *Ego quoque in Introduct. in Hiſtor. infer. Saxon. de Scriptoribus rerum Saxonicarum, tam editis, quam ineditis, prolixe egi, addito de iis iudicio, cum id ad vtilitatem ſtudioſae iuuentutis pertinere, ſemper arbitratus ſim.* Praeclaris Obſeruatio-

ationibus, ſolidisque iudiciis, abundat *Catalogus Scriptorum*, *Würtembergicas res omnes illuſtrantium*, manuſcriptorum pariter et excuſorum, quem congeſſit IOH. IAC. MOSERVS. Primum is in *Miſcellaneis* eius *iuridico-hiſtoricis Frf. a.* 1729. *in* 8. *P. I. p.* 159. *ſq.* locum occupauit: tum vero locupletior recuſus eſt in Germanica editione et quidem *Tom. II. p.* 1. *ſq. Annalium Sueuiae Cruſianorum*, quae ab laudato Moſero *Frf. a.* 1733. *in f.* eſt exhibita. De *Scriptoribus Hiſtoriae Polonicae* SAM. IOACH. HOPPIVS, Praeſide GABR. GRODDECKIO, *Gedani a.* 1707. Diſſertationem ſingularem edidit, quae deinde cum Praeſidis, tum VALENT. SCHLEIFFII, adnotationibus auctior praefixa eſt *Tomo I. Hiſtoriae Polonicae Dlugoſſianae*, *Lipſ. a.* 1711. *in f.* euulgatae. Schlieffii tamen correctiones et Supplementa demum *Praefationi Tomi II. p.* 13. *ſq.* illata fuere. Ea ipſa Praefatio auctorem habet IOH. GOTTLIEB KRAVSIVM, itidemque ob varia iudicia de quibusdam gentis huius Hiſtoricis lectu digniſſima eſt. Pertinet huc porro DAVID. BRAVNII *Catalogus de Scriptoribus Poloniae et Pruſſiae*, in quo quippe, vt *Capite VII.* §. 22. iam dictum eſt, de virtutibus ac vitiis Hiſtoricorum Polonorum ſolide plerumque ac magna libertate iudicatur. *De Scriptoribus Hiſtoriae Pruſſicae* CHRISTOPH. HARTKNOCHII Diſſertatio exſtat, prima inter *Selectas* eius *Diſſertationes hiſtoricas de variis rebus Pruſſicis*, *Lipſiae a.* 1679. *in* 4. editas, et PETRI DE DVISBVRG *Chronico Pruſſiae* adiunctas. Ex vtroque hoc libro natum eſt ipſius Opus Germanicum, *altes und neues Preuſſen* inſcriptum, *Frf. et Lipſ. a.* 1684. *in f.* vbi Praefatio agit *de Hiſtoricis Pruſſiae*, nouis paſſim locupletata Obſeruationibus. Neſcio autem, an Auctor ſingulis, quos percenſuit, adiecerit epicriſin quandam. Feciſſe id poſtea, plurima ex parte, certum eſt MICH. LILIENTHALIVM,

VM, in *Obſeruat. de rerum Pruſſicarum Scriptoribus, manuſcriptis pariter et impreſſis*, cui locus ſecundus *p. 85. ſq.* datus in eiusdem *Selectis hiſtoricis et litterariis continuatis*, *Regiom. a.* 1719. *in 8.* Complures rerum Hungaricarum Scriptores cuius ſint farinae, docte indicauit MATTHIAS BELIVS in *Praefationibus*, quas IOH. GEORGII SCHWANDTNERI *Scriptoribus rerum Hungaricarum*, *Vindob. a.* 1746. et 1747. *in f. Tomis II.* euulgatis, praemiſit. Pleniorem vero *Bibliothecam Scriptorum hiſtoricorum Hungariae* ſummo ſtudio compoſuiſſe, adcurate digeſſiſſe, et ſententiam de ſingulis ſolide dixiſſe MARTIN. SCHMEIZELIVM, Profeſſorem olim Halenſem, patriaque Tranſyluanum, eam quoque manu exaratam ſe vidiſſe, teſtatur illuſtris BVDERVS *Bibliothecae hiſtor. ſelectae Tomo II. p.* 1475. *ſ. I.* Dolendum eſt certe, librum hunc poſt Auctoris obitum nondum prodiiſſe; plane ab eo nimirum differt *Catalogus Scriptorum*, *qui res Hungariae* caet. *illuſtrant*, *et in Bibliotheca* MART. SCHMEIZELII *adſeruantur*, *Halae a.* 1744. *in 8.* poſſeſſore adhuc viuo excuſus. De Ruſſiae Hiſtoricis conſulenda breuis Diatriba litteraria RVD. AVG. NOLTENII *de genuinis Hiſtoriae Ruſſicae fontibus*, *Lipſ. a.* 1739. *in 4.* Recenſetur eadem in *Supplem. ad Noua Acta Erud. Tomo V. p.* 235. *ſq.* Scriptores denique Genealogicos diiudicat ſaepius IOH. HÜBNERVS, filius, in *Bibliotheca Genealogica*, *Hamb. a.* 1729. *in 8.* Rei numiſmaticae amatores non ſine voluptate legent ANSELMI BANDVRII *Bibliothecam nummariam*, *ſiue Auctorum*, *qui de re nummaria ſcripſerunt*, quae reperitur in eiusdem *Numiſmatibus Imperator. Romanor. Tomo I. Lutet. Pariſ. a.* 1718. *in f.* Recuſa eſt *Hamb. a.* 1719. *in 4.* cum notis IO H. ALB. FABRICII, ampliorem et adcuratiorem Scriptorum librorumque enarrationem continentibus, triplici etiam Indice ſubiuncto. Sequitur Bandurius temporis, quo quisque ſcripſit, ordi-

cano contra Virgilium; REN. RAPINI *Comparatio-*
n Homeri et Virgilii, a docto quodam Viro Lati-
redditam; DAVIDIS BLONDELLI *Comparationem*
ndari et Horatii, ab ipſo Berkelio de Gallico con-
rſam; nec non IAC. TOLLII *variorum Graecorum*
etarum cum Latinis Comparationes. Exſtant exem-
aria, quae *annum* 1707. praeferunt: at bibliopo-
: titulum ſaltim mutarunt, artificio ipſis fami-
ri. Pleni ſunt etiam bonae frugis IANI VINC.
AVINAE *de ratione poetica libri II. Romae a.* 1708.
4. Italico ſermone diuulgati, vbi antiquos aeque
aeciae Latiique Poetas, ac recentiores patriae
ie, ad artis criticae tribunal vocat, aequa lance
iuslibet Veneres naeuosque ponderans. Non
lgari modo de hoc ipſo libro diſſeritur in *Act.*
Lat. a. 1709. *p.* 504. *ſq.* Gallice reddidit eundem
H. BAPT. REQVIER *Pariſ. a.* 1755. *in* 12. *Vol. II.*
d. FRERON *Année littéraire* 1755. *Tomo V. p.* 26. *ſq.*
lcurati Critici laudem reportauit IOH. BAPT. DV
s ex *Reflexions critiques ſur la Poeſie, et ſur la Pein-*
e. Primum liber iucundus lectu prodiit *Pariſ. a.*
19. *Vol. II. in* 12. poſt autem correctior *Vltrai. a.*
32. *in* 8. totidem Voluminibus, item *Pariſ. a.* 1740.
nouiſſime 1755. *in* 12. *mai.* et *in* 4. *Vol. III.* De
ſtrema editione in *Année littéraire* 1755. *Tomo*
II. p. 189. ſic ſcribit FRERONIVS: *papier, carac-*
e, vignettes, tout eſt d'une élégance et d'une pro-
té, qui charment les yeux. In ipſo autem libro
ia reprehendit. Nec praetermittendum FRANC.
VERII QVADRIO Opus *della Storia et della ragion*
gni Poeſia, quod magni momenti laborem vocat
PPIVS in notis ad IVVENELII *Verſuch einer Ge-*
chte der ſchönen Wiſſenſchaften, P. I. p. 55. Volum. I.
loniae a. 1739. Vol. II. liber prior *Mediol. a.* 1741.
r *a.* 1742. Vol. III. Pars 1. *a.* 1743. Pars 2. *a.* 1744.
in 4. lucem adſpexit. Vol. IV. idque vltimum
ſucceſſit

de Latinis Poetis id egit *libro VI*, in aetates aliquot iisdem diſtributis. Addit poſthaec Morhoſius multa de plagio Auctori, vt putat, inique obiecto, tandemque ſic pergit: *Caeterum, quod κρίσιν Scaligeri concernit, non ſemper illa probanda eſt, quippe audacior haud raro et tantum non temeraria: id quod ex eius iudicio de Statio manifeſte patet, quem nimiis laudibus extollit: vt de iis nil dicam, quae in contemtum Homeri et Horatii adfert, et quae ab aliis confutata alibi indicauimus.* Quae de PETRO CRINITO, LILIO GREGOR. GYRALDO, aliisque, hic etiam loci memorandis, *Capitis VII.* §. 39. adlata fuere, ea facili negotio repeti a Lectore beneuolo poſſunt. Iam addendi ſunt alii, quorum in hoc argumento labores quendam ſibi locum vindicant. Hos inter aurem vellit RENAT. RAPINVS, auctor Opuſculi, *Reflexions ſur la Poetique, et ſur les Ouvrages des Poetes anciens et modernes* inſcripti, quod obuium eſt in *Tomo II. Operum Gallicorum*, ſaepius, vt alibi oſtendi, editorum. Cf. *Acta Erud. Lat. a.* 1686. *p.* 265. *ſq.* In BAILLETI *Jugemens des Savans* caet. de quo Opere copioſe actum ſupra, *§. II. huius Capitis,* integri duo Tomi, *tertius* nimirum *quartus*que, Poetarum recenſioni conſecrati ſunt. Lectores harum rerum ſatis peritos poſcit THOMAS POPE BLOVNT, qui ex optimorum Criticorum ſcriptis iudicia congeſſit in libro iam rariſſimo *de re poetica: or Remarks upon Poetry; with Characters and Cenſures of the moſt conſiderable Poëts, wether ancient or modern. Londini* 1694. *in 4.* Incipit ab AESCHYLO, finemque dicendi facit cum EDMVNDO WALLERO, Poeta Anglico. Vtiliſſimo deinde conſilio IANVS BERKELIVS collegit et *Lugd. Bat. a.* 1704. *in 8.* edidit *Diſſertationes ſelectas criticas de Poetis Graecis et Latinis;* nempe IAC. PALMERII *κριτικὸν ἐπιχείρημα pro Luca-*

cano contra Virgilium; REN. RAPINI *Comparatio-*
n Homeri et Virgilii, a docto quodam Viro Lati-
redditam; DAVIDIS BLONDELLI *Comparationem*
ndari et Horatii, ab ipſo Berkelio de Gallico con-
rſam; nec non IAC. TOLLII *variorum Graecorum*
etarum cum Latinis Comparationes. Exſtant exem-
ıria, quae *annum* 1707. praeferunt: at bibliopo-
: titulum ſaltim mutarunt, artificio ipſis fami-
ri. Pleni ſunt etiam bonae frugis IANI VINC.
.AVINAE *de ratione poetica libri II. Romae a.* 1708.
4. Italico ſermone diuulgati, vbi antiquos aeque
aeciae Latiique Poetas, ac recentiores patriae
ıe, ad artis criticae tribunal vocat, aequa lance
iuslibet Veneres naeuosque ponderans. Non
lgari modo de hoc ipſo libro diſſeritur in *Act.*
. *Lat. a.* 1709. *p.* 504. *ſq.* Gallice reddidit eundem
H. BAPT. REQVIER *Pariſ. a.* 1755. *in* 12. *Vol. II.*
d. FRERON *Année littéraire* 1755. *Tomo V. p.* 26. *ſq.*
.curati Critici laudem reportauit IOH. BAPT. DV
s ex *Reflexions critiques ſur la Poeſie, et ſur la Pein-*
'e. Primum liber iucundus lectu prodiit *Pariſ. a.*
ı9. *Vol. II. in* 12. poſt autem correctior *Vltrai. a.*
;2. *in* 8. totidem Voluminibus, item *Pariſ. a.* 1740.
nouiſſime 1755. *in* 12. *mai.* et *in* 4. *Vol. III.* De
ltrema editione in *Année littéraire* 1755. *Tomo*
II. p. 189. ſic ſcribit FRERONIVS: *papier, carac-*
e, vignettes, tout eſt d'une élégance et d'une pro-
té, qui charment les yeux. In ipſo autem libro
ia reprehendit. Nec praetermittendum FRANC.
/ERII QVADRIO Opus *della Storia et della ragion*
ıni Poeſia, quod magni momenti laborem vocat
›PIVS in notis ad IVVENELII *Verſuch einer Ge-*
chte der ſchönen Wiſſenſchaften, P. I. p. 55. Volum. I.
ıoniae a. 1739. Vol. II. liber prior *Mediol. a.* 1741.
r *a.* 1742. Vol. III. Pars 1. *a.* 1743. Pars 2. *a.* 1744.
em in 4. lucem adſpexit. Vol. IV, idque vltimum,
ſucceſſit

Angloiſe, ou Traduction des meilleurs Poetes Anglois, Pariſ. a. 1754. *ſq. in* 12. *Tomis VIII.* Abrumpo filum, et ad Rhetores ac Oratores me conuerto. Inter antiquos primum nominandus eſt CICERO, propter binos praecipue libellos, alterum *de Claris Oratoribus*, qui *Brutus* inſcriptus eſt; alterum ad Marc. Brutum, quem *Oratoris* titulo inſigniuit. In hoc vti quorundam de Lyſia, Thucydide, aliisque iudicia improbat, paſſimque de variis Oratoribus quae ſit eius ſententia exponit; ita etiam in illo data opera eos percenſet, qui cum apud Graecos, inde a Solonis aetate, tum in patria Tullii, a temporibus L. Bruti, dicendo valuerunt, et, quid dignum ipſi laude atque imitatione, quid vitioſum e contrario et reiiciendum videatur, in ſingulis declarat magna cum venuſtate. Ciceroni adiungendus merito DIONYS. HALICARNASSENSIS, Graecorum Criticorum praeſtantiſſimus, qui *de Atticis Oratoribus*, Lyſia, Iſocrate, Iſaeo, commentatus eſt. Sed Pars prima ſaltim ad nos peruenit: altera *de recentioribus Oratoribus Atticis*, Demoſthene, Hyperide, Aeſchine, periit praeter librum, et hunc quidem mutilum, *de Demoſthenis in dicendo vi admiranda.* Inueniuntur iſtae reliquiae, egregiae profecto, in *Operibus* DIONYSII, *Tomo II.* Inter eos etiam, qui vetuſtatem pertulerunt, hic loci aequum eſt memorari M. FAB. QVINTILIANVM. Varia enim *Inſtit. Orat. lib. X. Cap.* 1. iucunde diſſerit de ingenio ac dictione Oratorum, apud Graecos Romanosque illuſtrium. Quodammodo idem obſeruatur in Dialogo notiſſimo *de Oratoribus*, ſiue *de cauſis corruptae eloquentiae*, qui modo TACITO, modo QVINTILIANO, modo aliis tribui ab eruditis ſolet. Cf. KAPPIVS ad IVVENELIVM, *P. I. p.* 133. *ſq.* Recentiori aetate LVDOV. CRESOLLIVS aperuit *Theatrum veterum Rhetorum, Oratorum, Declamatorum, quos in Graecia nominabant* Σοφιστάς. Prodiit *Pariſ. a.* 1620.

a. 1620. *in* 8. recuſumque eſt in *Theſauro Antiqu. Graec. Gronouiano*, *Tomo X.* Quinque ſunt libri, in quibus omnis eorum diſciplina, ratio dicendi, moresque explicantur, damnatis ſimul vitiis; quamquam labor omnis, ſi dicendum quod res eſt, ad ipſius magis eloquentiae, potiſſimum Graecae, quam ad Oratorum adcuratiorem ſpectat notitiam. Certa interim ratione Hiſtoria dici poteſt priſcorum Rhetorum litteraria. Paullo poſt Creſollium GER. IOH. VOSSIVS Tractatui *de natura et conſtitut. Rhetorices* adiunxit librum *de antiquis Rhetoribus*, *Sophiſtis et Oratoribus*. Prima editio *Lugduni Bat. a.* 1622. *in* 8. eſt abſoluta: altera, longe melior, *Hagae Comit. a.* 1658. *in* 4. Exſtat quoque, vt alibi iam dictum, *Operum Voſſianorum Tomo III.* Saepe tamen, quod ſolemne eſt Auctori, digreditur a propoſito. Nec ſine fructu conſuli poſſunt RENATI RAPINI *Reflexions ſur l' Eloquence*, in *Tomo II. Operum Gallicorum.* Sophiſtarum eloquentiam Diſſert. ſingulari, eaque doctiſſima, examinauit GE. NICOL. KRIEGK. Edita fuit *Ienae a.* 1702. in 4. atque a reuerendo Theologo, IOH. GE. WALCHIO, in *Praefat. de fatis Oratoriae inter Graecos*, *Romanos*, *et Germanos*, CELLARII *Orationibus Academicis* praefixa, §. *V.* p. 36. his verbis commendatur: *De Sophiſtarum eloquentia*, *eiusque natura*, *Kriegkius diſquiſiuit adeo feliciter*, *vt nihil ingenio meo relictum fuiſſe videatur. Horum elocutionem*, *inuentionem*, *finem orationis*, *alias ſcientias*, *quas eloquentiae iunxerint*, *luculenter exſequutus eſt*, *vt legentium animos non parum delectet*, *nec minus ſuauitate trahat afficiatque.* Quid boni maliue complectatur ANDR. GOEPELII *Cenſura de Auctoribus eloquentiae Romanae*, *qui vixerunt in adulta*, *ſeu aurea*, *aetate*, *Iſenaci a.* 1710. *in* 8. euulgata, diſpiciant ii, qui ſcriptum breuiſſimum ante

p. 645. ſq. OLAI BORRICHII *Cenſura de Lexicis Graecis et Latinis* partem facit *Analectorum ad Cogitationes de lingua Latina*, quae *Hafniae a. 1682. in 4.* prodierunt. IOH. ALB. FABRICII autem Exercitatio *de Lexicis Graecis* acceſſit eiusdem *Decendi Decadum*, *ſiue Plagiariorum ac Pſeudonymorum Centuriae*, inſerta deinde auctior longe atque politior *Bibliothecae Graecae Vol. IV*, quod eſt libri IV. Pars altera, *Cap. 35.* ac *36.* et *Volum X.* in principio. Elegantiarorum ſtilique excellit, quae *Gloſſariorum Graecorum veram indolem et rectum vſum in interpretatione* commonſtrat, IOH. AVG. ERNESTI V. C. Diſſertatio. Excuſa *Lipſiae a. 1742. in 4.* mox anno ſequenti in *Tempe Heluetica*, *Tomo VI. Sect. 4. art. 3. p. 543. ſq.* itemque haud ita multo poſt in *Tomo I.* nouiſſimae praeſtantiſſimaeque editionis, qua *Lexicon Heſychianum* apud Belgas reſurrexit, locum ſuum nacta eſt. Ampla porro et erudita Diſſertatio *de praecipuis Lexicis Latinis, eorumque Auctoribus*, ROB. STEPHANI *Theſauro linguae Latinae* edit. Londinenſis praemiſſa fuit, quam deinde in Lipſienſi noluit deſiderari ampliſſimus GESNERVS. Nuperrime laudatus etiam ERNESTI in Praefatione, *Lexico Weiſmanniano Latino et Germanico* adiuncta, criticam Lexicorum Latinorum, inde a repurgatorum Sacrorum temporibus, breuiter notitiam ſuppeditauit. De gentis noſtrae lingua habemus IOH. GEL. ECCARDI *Hiſtoriam ſtudii etymologici, linguae Germanicae hactenus impenſi*, *Hanouerae a. 1711. in 8.* Recenſet Vir doctus ac diiudicat Scriptores pleroſque, qui in origines atque antiquitates linguae Teutonicae, Saxonicae, Belgicae, Danicae, Suecicae, veteris Celticae, Gothicae, Francicae et Anglo-Saxonicae inquiſiuerunt, caet. Verſiones Germanicae Graecorum Latinorumque Scriptorum, quos priſca tulit aetas, copioſe exhibentur ac ſaepe cum epicriſi

e ſit numero
atoribus peri-
quem ALBER-
Portatif des Pre-
n 8. Vid. *die Leipz.*
nt alia Philologo-
loco non nihil di-
es complures, Grae-
diciis percenſuerunt
i. Atque inter hos
logos Criticosque, ne-
quod attinet, notiſſima
oria critica Latinae lin-
ue, multis acceſſionibus
a, vbi v. g. integras Com-
icis Latinis ; de Lexicis La-
rum Auctorum Latinorum ,
ores, variis iudiciis aliorum,
us Walchii, veluti floribus ,
atibus Muſis *Narrationem criti-*
erum Ciceronis, itemque *de edi-*
Ciceronis, binis Programmatibus
et 1759. *in 4.* exhibuit IOH. AVG.
ne dubio additurus. Perquam
IAC. MAVSSACI Diſſertatio
Lexico decem Oratorum
abiecta, et cum Scriptore
ICOL. BLANCARDI ſtudio
praeter alia , *Etymo-*
i item, SVIDAE, et
nderari , Collecto-
referunt. Poſt Mauſ-
genio ſuperantem ,
x Photio potiſſimum
HENR. BOECLERVS,
us *Academicis Tomo I.*
p. 645.

ante oculos habent. Tres tantum id plagulas implere ſcio. Meliora ſine controuerſia praeſtitit BALTH GIBERTVS in *Jugemens des Savans ſur les Auteurs, qui ont traitè de la Rhetorique.* Tres Tomi ſunt *in 12. Pariſ.* ab *anno* 1713. vsque *ad a.* 1719. excuſi, ſubiectique poſtea, vt iam *ſ. II. huius Capitis* me ſcribere memini, nouiſſimae editioni Belgicae BAILLETI Operis, quod *Jugemens des Savans* adpellauit. Ipſe nimirum Auctor id eſſe voluit continuationem et ſupplementum inſtituti Bailletani. Orditur autem a Platone, non Philoſopho tantum, ſed etiam artis dicendi egregie perito, proceditque ad ſuam vsque aetatem. Vltimum enim, quod recenſet, ſcriptum FENELONII ſunt Dialogi *ſur l' Eloquence, Pariſ. a.* 1718. *in 12.* editi, et hoc eodem anno *Amſtael.* recuſi. Gibertus frequenter a MORHOFIO in *Polyhiſt.* recedit, et liberrima profert de libris Rhetoricis iudicia, quae tamen, vt Collectores *Actor. Erud. Lat. a.* 1721. *p.* 302. exſtimant, non vbique carent malignitate. Promiſit Auctor *Tomo III. p.* 518. *ſq.* nouum Opus, nimirum *Jugemens des Savans ſur les Orateurs*, in quo ſe ait expoſiturum eſſe iudicia de Oratoribus Graecis, Latinis et Gallicis. Sed non liberauit fidem. IVLII CAESAR. BECELLI *Eſame della Retorica antica et uſo della moderna*, ex libris VII. conſtans, *Veronae a.* 1735. *in 4.* lucem adſpexit *Voluminibus II*, in quibus multa etiam de Rhetoribus antiquis et recentioribus inueniuntur iudicia, harum rerum ſtudioſis omnino commendanda. Tironibus proficua erit Celeb. GOTTSCHEDII Commentatio, praemiſſa eiusdem *Ausführlichen Redekunſt*, atque ſic inſcripta: *Hiſtoriſche Einleitung vom Urſprunge und Wachsthume der Beredſamkeit bey den Alten, ingleichen von ihrem itzigen Zuſtande in Deutſchland.* Plurima quidem, vt ipſe fatetur *ſ. XV*, ex Cicerone hauſit: varia tamen de Germanorum conatibus in eloquentia edifferuit,

iit, quae facile docent, quo quisque sit numero ibendus. De sacris Gallorum Oratoribus peritorum ſententias collegit quidam, quem ... ᴠᴍ dici coniicitur, in *Dictionnaire Portatif des Predicateurs François, Lugduni* a. 1756. *in* 8. Vid. ... *l. Zeit. a.* 1757. *p.* 657. *ſq.* Reſtant alia Philologorum ſcripta, de quibus et hoc loco non nihil dicendum. Eos, qui Auctores veteres complures, Graecos atque Romanos, non ſine iudiciis percenſuerunt neratim, iam ſupra protuli. Atque inter hos uosdam reperiri etiam Philologos Criticosque, neminem fugit. Ad linguas quod attinet, notiſſima t ɪᴏʜ. ɢᴇ. ᴡᴀʟᴄʜɪɪ *Hiſtoria critica Latinae linguae Lipſiae a.* 1716. *ibidem*que, multis acceſſionibus ctior, *a.* 1729. *in* 8. edita, vbi v. g. integras Commentationes *de Grammaticis Latinis; de Lexicis Latinis; de editionibus veterum Auctorum Latinorum,* et. obſeruabunt Lectores, variis iudiciis aliorum, on nunquam et ipſius Walchii, veluti floribus, nſperſas. Plaudentibus Muſis *Narrationem criticam de editionibus Operum Ciceronis,* itemque *de editionibus Orationum Ciceronis,* binis Programmatibus *oſ. anno* 1756. et 1759. *in* 4. exhibuit ɪᴏʜ. ᴀᴠɢ. ɴᴇsᴛɪ, plura ſine dubio additurus. Perquam udita dicitur ᴘʜɪʟ. ɪᴀᴄ. ᴍᴀᴠssᴀᴄɪ Diſſertatio tica, ʜᴀʀᴘᴏᴄʀᴀᴛɪᴏɴɪs *Lexico decem Oratorum aecorum Pariſ. a.* 1614. ſubiecta, et cum Scriptore c *L. B. a.* 1683. *in* 4. ɴɪᴄᴏʟ. ʙʟᴀɴᴄᴀʀᴅɪ ſtudio cuſa, qua in Diſſertatione, praeter alia, *Etymoicum magnum,* ʜᴇsʏᴄʜɪɪ item, sᴠɪᴅᴀᴇ, et ʀɪɴɪ ᴘʜᴀᴠᴏʀɪɴɪ *Lexica* ponderari, Collectos *Actor. Erud. a.* 1683. *p.* 466. referunt. Poſt Mauſum aetatem tunc ſuam ingenio ſuperantem, *Lexicis veterum Graecorum* ex Photio, potiſſimum nediaſma elaborauit ɪᴏʜ. ʜᴇɴʀ. ʙᴏᴇᴄʟᴇʀᴠs, od nunc exſtat in *Diſſertat.* eius *Academicis Tomo I.*

lance ponderat Maianſius, ſcriptisque eorundem aequum pretium ſtatuit. Hoc tandem loco iuuabit etiam inieciſſe mentionem iudiciorum *de Germanis quibusdam*, *Hiſtoriae litterariae conditoribus*, *ac de Scriptoribus elogiorum et vitarum Virorum illuſtrium*, quae CAMVSATVS adiunxit CIACCONII *Bibliothecae*.

§. IX.

Faciunt aeque ad iudicia de ſcriptis eruditorum dicta quorundam et breuia cogitata, ex eorum ore vel ſchedis collecta, ac deinde in lucem emiſſa publicam. Vulgo dici ſolent libri in ANA, de quibus agitur data opera ab IOH. CHRISTOPH. WOLFIO in Praef. *Caſaubonianis* praemiſſa, itemque a MICH. LILIENTHALIO in *Selectis hiſtor. et litterar. P. I. Obſ. 6. p.* 141. *ſq.* vbi etiam Analecta dedit ad Praefationem Wolfianam. Non heri vero, aut nudius tertius, curioſitati eruditae placuit acute dicta clarorum Virorum, iocoſa aeque ac ſeria, ſingularibus complecti libellis. Vt enim taceam, fuiſſe, qui conuiuales Lutheri ſermones exciperent, et iudicio deſtituti, nullo habito delectu, intempeſtiue diuulgarent: vt transſeam *Locorum communium Collectanea*, quorum partem maximam ex ore PHIL. MELANCHTHONIS, magiſtri ſui, in ſchedas retulit IOH. MANLIVS, vbi multi ſales innocui, multa vero et frigida, vulgaria, parumque decora inueniuntur: vt omittam Apophthegmata Philoſophorum, aliorumque magnae famae hominum, ab ERASMO in vnum Volumen congeſta: longe antiquiore aeuo C. IVL. CAESAR, teſte TVLLIO, *libro IX. ad Famil. Epiſt.* 16. Volumina Apophthegmatum confecerat. Caeſare antiquior LYNCEVS, Samius, Theophraſti diſcipulus, aliique idem egere. Vid. ATHENAEVS *libro VI. cap.* 5. et *Acta Erud. Lat. a.* 1716. *p.* 151. *ſq.*

Sed

Sed nihil horum ad noſtram peruenit aetatem. Hodie ad nauſeam vsque huius generis ſcripta proſtant, dubioque caret, initium inſtituti ad Gallos eſſe referendum. Ante ſaeculi enim ſpatium frequentior apud eos vſus inualuit, vt illuſtrium ac doctorum Virorum acute dicta curatius colligerent, et nullo ſeruato ordine publicarent. Quum autem animaduerterent, multiplices hosce ſermones in vnum quidem cogi Volumen, vno tamen titulo comprehendi non facile poſſe, nominibus eorum, a quibus profecti fuerant, inſignire hos ipſos placuit, adeoque nomini Auctoris terminationem ANA adiicere. Iam a. 1659. GVIDO PATINVS in *Epiſt. CLVI.* ad amicum ſcripſit: *Vous ſerés bien aiſe d' apprendre, que Mr. Votre fils a beaucoup profité de Vos lettres; car il ſe leve matin et employe bien ſon tems: celui même, qu' il pourroit donner à ſon divertiſſement, eſt ſouvent employé à lire mes* Borboniana, Grotiana *et* Naudaeana. *Il rit ſous cape, quand il y trouve quelque choſe à ſon gré, et cela lui arrive ſouvent. Auſſi ces Manuſcrits prennent les gens par le nez, et les empêchent de devenir de grands ſots; cela me réjouit.* Omnes eiusmodi libros aetate praecurrunt *Scaligerana.* Cf. LILIENTHAL *l. c. p.* 147. et *p.* 151. vbi haec ex *Epiſtola* HVETII quadam digna ſunt memoratu: *Les* Scaligeriana *ont mis en uſage dans ce Siècle* (ſaec. XVI.) *cette ſorte de Titres, et je vois beaucoup d' apparence, que Meſſieurs* du Vaſſan *ſont Auteurs du nom, comme de la compilation. Je trouve dans leur Famille l' exemple d'un Titre ſemblable, qui leur a ſervi de modelle, ou qui a été formé ſur le leur. Ils étoient Neveux des celebres Meſſieurs Pithou, Pierre et François. Monſieur Pithou, Conſeiller au Parlement de Paris, avoit fait un Recueil des dits notables*

de *François Pithou*, *et l'avoit intitulé* Pithoeana. *Le ſeul hazard auroit-il fait, que les Scaligeriana et les Pithoeana ſe rencontraſſent dans la même Maiſon?* In tanta vero talium librorum copia ſeligere praecipuos, et ordine quidem alphabetico, conſtitui. Primam itaque dicendi materiam praebent *Carpentariana, ou Remarques d'Hiſtoire, de Morale, de Critique, d'Erudition, et de bons Mots de Mr.* CHARPENTIER, *Pariſ.* 1724. *in 12. mai.* Idem, quod de plerisque huius generis aliis ferendum eſt iudicium, iis quippe, ignorari quae ſine Reipublicae litterariae detrimento poſſunt, immixta eſſe lectu ſcituque digniſſima. Hiſtoria potiſſimum litteraria plurimis in locis egregie illuſtratur, vt fuſius docent Collect. *Actor. Erud. Lat. a.* 1725. *p. 90. ſq.* quo; breuitatis cauſſa, remitto Lectorem. *Caſauboniana*, ſiue ISAACI CASAVBONI *varia de Scriptoribus librisque iudicia*, caet. IOH. CHRISTOPH. WOLFIVS *Hamb. a.* 1710. *in 8.* produxit in lucem, et Praefatione ſu-
480. pra laudata, notisque eruditis exornauit. Nulli hic ioci ſalesue liberiores, nedum obſcoeni et modeſtiam laedentes, nulla iudicia iniqua et acerbiora, niſi haec iuſtus aliquando dolor vel inuito expreſſerit, quod rarius factum tamen; nec quidquam occurret, quod ex ipſius Caſauboni non quidem ore, ſed, quod magis aeſtimandum, ab eius manu non fuerit ſcriptum. Pleraque nimirum WOLFIVS, cuius maxime verbis vſus ſum, ex autographis eius deſumſit, caetera vero ſumma cura et docti huius Viri ſchedis ab alio fuere in chartam coniecta. Praeter iudicia, quae in Ephemerides ſuas conferre conſueuerat, vbi a lectione libri cuiusdam receſſiſſet, illuſtrationes Codicis diuini, Obſeruationes philologicae et eccleſiaſticae, animaduerſiones in BARONII *Annales*, conſilia de flore litterarum promouendo, et alia leguntur.

ntur. Interim REIMMANNVS in *Catal. Biblioth. II. p. 601.* praeferenda exiſtimat excuſa ab initio ɪri vsque ad *p. 35.* iis omnibus, quae poſtea ſucceɪnt. *Chevraeana, ou diverſes penſées d' Hiſtoire, Critique, d' Erudition et de Morale, Amſt. a. 1700. 12. mai. Partibus II.* prodierunt, eoque maiorem bent fidem, quod ab ipſo VRBANO CHEVREAV m litterarum ſtudioſis fuere communicata. Alia reperimus hic quidem de Scriptoribus iudicia; ramque tamen paginam facere videntur hiſtorioe litterariae, lepidae facetaeque, et ad Lectores lectandos adcommodatae, ſed non omnes ita mparatae, vt extra dubitationis poſitae ſint aleam, ſte REIMMANNO *l. c. p. 603.* Quae libris olim is adſcripſerat, vel ſeparatim notauerat, IAC. DVCHAT, ea ne perirent, operam dedit clariſnus FORMEY. Ipſi quippe debemus *Ducatiana, Remarques de* LE DVCHAT *ſur divers ſujets d' Hisre et de Litterature, recueillies dans ſes MSS. et ſes en ordre, Amſtaelod. 1738. in 8. Tomis II.* ſt Auctoris Vitam in *Tomo I.* Obſeruationes vae, tales etiam, quae Dictionarium Baelianum ilſtrant: in *altero* additiones ad Menagiana, Perroana, Thuana, Scaligerana, Valeſiana, Chevraea, caet. occurrunt. Collecta fuerunt ex ſchedis TON. FVRETERII, multis tamen adiectis, quae ſi plane non tribuenda, *Furetieriana, ou les bons ots et les Remarques d' Hiſtoire de Morale, de Critique, de Plaiſanterie et d' Erudition de Mr.* FVREERE, *Bruxellis a.* 1695. *in 12.* Hoc ſaeculo PETR. N. HVETIVS, ſumma confectus ſenectute, ideoe facultate ad libros porro ſcribendos deſtitutus, n nunquam, otii conſumendi gratia, litteris manuerat cogitata mentis ſuae, quae poſt ipſius obim, Auctoris iuſſu, edita ſunt *Pariſ. a. 1722. in 12.*

et

et anno ſtatim ſequenti *Amſtaelod.* recuſa, hoc titulo: *Huetiana, ou Penſées diverſes de Mr.* HVET, *Evêque d'Avranges.* Collector harum ſchedarum fuit OLIVETVS, Abbas, cui Huetius easdem reliquerat adſeruandas. Complectuntur autem illae iudicia de Variis Auctoribus tam antiquis, quam recentioribus, ſcriptisque eorum; emendationes locorum obſcurorum, apud hos obuiorum, problemata aſtronomica et geometrica, imo alia plura, bonae frugis. Neque tamen notae deſunt et veſtigia aetatis decrepitae, quae praeſtantiſſimorum etiam ingeniorum vires frangit. Cf. *Mercure de France m. Maio* 1744. *p.* 939. *ſq.* vbi exſtant YARTI *Obſervations ſur le Huetiana.* Ex parte huc faciunt quoque Miſcellanea, ex ore et ſchedis GODOFR. GVIL. LEIBNITII quondam notata et deſcripta, quae *Otium Hanoueranum* vocauit, lucique expoſuit *Lipſiae ann.* 1718. *in* 8. IOACH. FRID. FELLERVS, in ipſius receptus familiaritatem. Prima quidem Opuſculi Pars mira exhibet Excerpta ex litteris Leibnitii variis, tunc temporis, quum in Hiſtoria Brunſuicenſi componenda totus eſſet, ad eruditos homines exaratis: altera e contrario Pars vere poterat *Leibnitianorum* nomine ſignari, quum congeſtae hic ſint Obſeruationes criſesque ſummi Polyhiſtoris, Gallico et Latino ſermone expreſſae, et argumenti quidem diuerſi. REIMMANNVS *l. c. p.* 65. pleraque in his Leibnitianis eius eſſe metalli contendit, vt reliqua ſchediaſmata omnia, vocabulum ὁμοιοτέλευτον habentia, ipſa etiam *Huetiana*, quae eminere prae caeteris putentur, iisdem adſurgant et loco cedant, vixque vllam eſſe lineolam, quae non minio ſubduci mereatur. In *Actis* autem *Erud. Latin. anni* 1718. *p.* 116. ita de iisdem pronunciatur: *De libris in* Ana *deſinentibus iudicat Leibnitius, quod ſaepe abſurda contineant, propterea, quod Editores Au-*

ctorum

ſorum mentem non fuerint aſſequuti, ſaepeque ipſis falſo attribuerint nonnulla. An Leibnitiana, *de quibus hactenus diximus, in eundem cenſum veniant, iudicent illi, qui Virum ſummum ex iis norunt, quae ipſemet publicauit.* Miram ingenii ac dictionis elegantiam, ac, praeter notitiam de Poetis et horum inter ſe controuerſiis, varia ad Poeſin pertinentia, cuius cum primis ſtudioſus erat MENAGIVS, aliasque res non contemnendas ineſſe *Menagianis*, nemo facile dubitauerit. En! titulum eorum: *Menagiana, ou bons Mots, rencontres agreables, penſees judicieuſes, et obſervations curieuſes de Mr.* MENAGE. Edita ſunt primum *Pariſ. a.* 1693. *in 12.* Tomo vnico, ſtatim *Amſtaelodami* recuſo. Tum ſucceſſit *Pariſ. a.* 1695. Tomus alter, cui addidit BERN. DE LA MONNOYE Tomum III. et IV. excuſos cum prioribus *ibid. a.* 1715. typisque repetitos *Amſtael. a.* 1716. *ead. forma*, Tomis II. prioribus iam *anno* 1713. ibidem productis. Sed optimam eſſe Pariſienſem editionem, ex iis patet, quae memorantur in *den Leipz. gel. Zeit. a.* 1715. *p.* 489. Duos priores Tomos adnotationibus illuſtrare, et errores ſubinde corrigere conſtituerat primum Monnoius: Poſtea vero, quum rem ipſam eſſet adgreſſus, his adiicere placuit non nulla ex ſuis ſcriniis, vt adeo non tam *Menagiana*, quam *Monnoiana*, Lectoribus exhibeantur. Ex omnibus huius generis ſcriptis nullum vel maiorem animi iucunditatem, et ampliores doctrinae acceſſiones, vel Auctori atque Collectoribus maiorem laudem exiſtimationemque paraſſe, WOLFIVS contendit *Praef. cit. ſ. XIII.* Cf. *Acta Erud. Lat. anni* 1716. *p.* 152. Neque tamen contradicere REIMMANNO auſim, qui ſic *l. c. p.* 612. *Pleraque*, ait, *ex iis, quae in Menagianis ſunt edita, haberi poſſunt pro non editis, quia maior pars nominum propriorum vel*

omiſſa

omiſſa plane, vel ſiglis ita inuoluta, vt coniectura ea-dem aſſequi vix liceat. Sexcentae etiam immixtae ſunt rebus ſeriis et grauibus res leuidenſes: hiſtoriae friuolae: ioci liberiores: dicta procacia: verba S. S. in alienum ſenſum detorta: et quaedam cum veritate [illegible] *male conſpirantia, vt eodem anno, quo Tomus I. in lucem prodiit, Pariſiis etiam edita ſint* Anti-Menagiana, *quae an ab* ADR. BAILLETO *confecta ſint, equidem indubitanter aſſeuerare non poſſumus,* caet. (In PI-RARDI *Catalogo Bibl. ſuae p. 326.* auctor dicitur IOH. BERNIER, Medicus.) Loquitur Reimmannus de Tomis II. prioribus tantum, in quibus obſcuriora paſſim explicuit Monnoius; interim tamen, ſi totum ſpectes Opus, ipſi Menagio tribuendum, nulla credo iniuria vſurpari poſſe illud Martialis: *Sunt bona, ſunt quaedam mediocria, ſunt mala plura, quae legis hic.* Multa vtique irrepſerunt nomine Menagiano indigna, facileque perſpicitur, perperam aliqua ipſius ex ore excepta eſſe, atque poſt mortem eidem adficta. Suppreſſam fuiſſe, Clericorum potiſſimum inſtinctu, Monnoii editionem, eundemque folia illa, vbi liberius dicta incurrebant in oculos, bene purgata ſubiicere denuo prelo debuiſſe, docent *die Leipz. gel. Zeit. a. 1715. p. 201.* Cf. DE SALLENGRE *Memoires de Litterature, Tomi I. Parte 2. p. 228. ſq.* quo loco Index legitur expurgatorius eorum omnium, quae damnata et euulſa fuere. *Naudaeana et Patiniana, ou Singularitez remarquables, priſes des Converſations de Meſſ.* NAVDE *et* PATIN, *Pariſiis a.* 1701. *in 12.*, ſed admodum mendoſe, in nominibus praeſertim propriis, prodierunt. Noua eſt adornata editio *Amſtael.* anno 1702. eaque non tantum correctior, verum etiam, ordine ſimul in melius immutato, variis animaduerſionibus ad Naudaeana, Indice item et imaginibus

nibus Naudaei ac Patini, locupletior. Bina haec excerpta ſunt egregia profecto. Quamquam enim non nulla intermixta fuere vulgaria, non nulla et falſa, quae in Additionibus emendantur; pleraque tamen non parum adferent vtilitatis, quoniam ad iudicia de ſcriptis, et fata quaedam ſingularia Auctorum, pertinent, quae nuſquam alibi reperiuntur. *Naudaeana* maxime in ſcriptis, et Scriptoribus, et rebus Italicis notandis occupata ſunt, ac de his omnibus tot occurrunt ſingularia, vt, iudice REIMMANNO *l. c. p. 610*, Hiſtoria litteraria arcana Italorum vocari mereantur. Idem *Patiniana* Naudaeanorum quaſi eſſe ſcribit Paralipomena: expedire autem PATINI *Epiſtolas* et *l' Eſprit de* GVY PATIN cum hac lance ſatura coniunxiſſe, vt et ingenium Auctoris magis pateat, et, quae oblique dicta videntur obſcureque, facilius intelligantur. Subiungit, multos hic indicari Anonymos, et Pſeudonymorum glaucomata diſpelli, longe tamen nobiliora fore iſthaec Stromata, ſi eundem cum Naudaeanis Scholiaſten habuiſſent. Add. *Acta Erud. Lat. a.* 1702. *p.* 225. *ſq.* Potiora ex Naudaeanis et Patinianis Germanicam in linguam tranſtulit, et *Brunſuigae a.* 1734. *in* 8. edidit IOH. CHRISTOPH. RÜHLIVS. Nomen cum caeteris eiuſmodi libris commune eſt, methodi contra ratio diſcriminis nonnihil peperit *Parrhaſianis*, ſeu, vt plena eorum inſcriptio, *Penſées diverſes ſur des matieres de Critique, d'Hiſtoire, de Morale et de Politique avec la defenſe de divers Ouvrages de Mr. L. C. par* THEODORE PARRHASE. Lucem adſpexerunt *Amſtael. a.* 1699. iterumque *a.* 1701. *in* 8. *Tomis II.* Sub nomine Parrhaſii latere IOH. CLERICVM, qui et librorum ſuorum quorundam defenſionem hic ſuſcepit, hodie nemo vocat in dubium. Prior potiſſimum Tomus eruditis ſeſe commendat. De Poeſi, Eloquentia, Hiſtoriaque ſtudio et ordine

adeo

lance ponderat Maianſius, ſcriptisque eorum aequum pretium ſtatuit. Hec tandem loco ... bit etiam iniecisſe mentionem iudiciorum *de ... manis quibusdam*, *Hiſtoriae litterariae conditor... ac de Scriptoribus elogiorum et vitarum Virorum ... ſtrium*, quae CAMVSATVS adiunxit CIACCONII ... *bliothecae.*

§. IX.

Faciunt aeque ad iudicia de ſcriptis erud... rum dicta quorundam et breuia cogitata, e... rum ore vel ſchedis collecta, ac deinde in luc... emiſſa publicam. Vulgo dici ſolent libri in A... de quibus agitur data opera ab IOH. CHRISTO... WOLFIO in Praef. *Caſaubonianis* praemiſſa, itemque MICH. LILIENTHALIO in *Selectis hiſtor. et litter... P. I. Obſ. 6. p.* 141. *ſq.* vbi etiam Analecta dedit ad Prae... fationem Wolfianam. Non heri vero, aut nudius tertius, curioſitati eruditae placuit acute dicta cla... rorum Virorum, iocoſa aeque ac ſeria, ſingulari... bus complecti libellis. Vt enim taceam, fuiſſe, qui conuiuales Lutheri ſermones exciperent, ... iudicio deſtituti, nullo habito delectu, intempeſtiue diuulgarent: vt tranſeam *Locorum communium Col... lectanea*, quorum partem maximam ex ore PHIL. MELANCHTHONIS, magiſtri ſui, in ſchedas retulit IOH. MANLIVS, vbi multi ſales innocui, multa vero et frigida, vulgaria, parumque decora inueniun... tur: vt omittam Apophthegmata Philoſophorum, aliorumque magnae famae hominum, ab ERASMO in vnum Volumen congeſta: longe antiquiore aeuo C. IVL. CAESAR, teſte TVLLIO, *libro. IX. ad Fam... Epiſt.* 16. Volumina Apophthegmatum confecerat. Caeſare antiquior LYNCEVS, Samius, Theophraſti diſcipulus, aliique idem egere. Vid. ATHENAEVS *libro VI. cap.* 5. et *Acta Erud. Lat. a.* 1716. *p.* 151. *ſq.*

Sed

nihil horum ad noſtram peruenit aetatem. Ho-
ad nauſeam vsque huius generis ſcripta pro-
, dubioque caret, initium inſtituti ad Gallos
referendum. Ante ſaeculi enim ſpatium fre-
ıtior apud eos vſus inualuit, vt illuſtrium ac
orum Virorum acute dicta curatius colligerent,
illo ſeruato ordine publicarent. Quum autem
ıaduerterent, multiplices hosce ſermones in
n quidem cogi Volumen, vno tamen titulo com-
endi non facile poſſe, nominibus eorum, a
us profecti fuerant, inſignire hos ipſos pla-
, adeoque nomini Auctoris terminationem ANA
:ere. Iam a. 1659. GVIDO PATINVS in *Epiſt.*
7. ad amicum ſcripſit: *Vous ſerés bien aiſe de*
endre, que Mr. Votre fils a beaucoup profité de
lettres; car il ſe leve matin et employe bien ſon
: celui même, qu' il pourroit donner à ſon diver-
nent, eſt ſouvent employé à lire mes Borboniana,
tiana *et* Naudaeana. *Il rit ſous cape, quand il y*
ve quelque choſe à ſon gré, et cela lui arrive ſouvent.
ces Manuſcrits prennent les gens par le nez, et
mpêchent de devenir de grands ſots; cela me réjouit,
nes eiusmodi libros aetate praecurrunt *Scalige-*
. Cf. LILIENTHAL *l. c. p.* 147. et *p.* 151. vbi
: ex *Epiſtola* HVETII quadam digna fuit memo-
: *Les* Scaligeriana *ont mis en uſage dans ce Siècle*
:. XVI.) *cette ſorte de Titres, et je vois beaucoup de*
rence, que Meſſieurs du Vassan *ſont Auteurs du*
, *comme de la compilation. Je trouve dans leur*
ille l' exemple d'un Titre ſemblable, qui leur a
de modelle, ou qui a été formé ſur le leur. Ils
nt Neveux des celebres Meſſieurs Pithou, Pierre
rançois. Monſieur Pithou, Conſeiller au Parle-
de Paris, avoit fait un Recueil des dits notables

adcuratiore diſſerit, quam in reliquis factum Opuſculis, quorum titulum ſeruauit auctor. Indicat erudite, quid ſequi, quid fugere debeat litterarum cultor in lectione Poetarum, Oratorum et Hiſtoricorum, ac iudicium ſubinde ſuum de praecipuis exponit. Singulares tamen, quas paſſim fouet, opiniones non omnium probatae calculo ſunt: nec libertas et licentia, qua in ſpargendis iis ac defendendis vſus eſt, aduerſarios nullos prouocauit. Vid. plura apud REIMMANN. *l. c. p. 598. ſq.* vbi teſtatur quoque, Parrhaſiana iſthaec tranſlata eſſe in linguam Belgicam atque Anglicam. Alter Tomus nil niſi moralia et politica Capitibus quinque pertractat. *Perroniana, ſiue excerpta ex ore Cardinalis* PERRONII, per F. F. P. P. i. e. fratres PVTEANOS collecta, et a CL. SARRAVIO deſcripta, prodierunt *Geneuae a.* 1669. *in 8.* Notat hic errorem BAILLETI MENAGIVS in *Anti-Baillet, Tomo I. p. 188. ſeq. edit. prioris*, vbi haec: *Monſieur Baillet dit, que Meſſ. du Puy ont fait imprimer le Perroniana, qu' il apelle les Perroniennes. Cela n' eſt pas veritable, c' a été Mr. Daille, le fils, qui l' a fait imprimer: et il le fit en 1669. qu' il le fit imprimer: et il le fit imprimer à Rouen. Pierre du Puy, qui étoit l'ainé des deux freres mourut en 1651. le 17. Decembre, et Jaque du Puy, Prieur de St. Sauveur le Cadet, mourut en 1656. le 17. Nov. Ce, qui a troublé Mr. Baillet c' eſt, que ces mots du Cardinal du Perron, intitulez Perroniana, ont été recueillis par Chriſtophle du Puy, Procureur de la Chartreuſe de Rome: le frere de ces Meſſieurs du Puy: le quel étoit en cè tems l' Aumônier du Roi, et domeſtique chez le Cardinal du Perron. Mr. Baillet eſt peu verſé dans l' Hiſtoire des gens de Lettres.* Quum parum correcta eſſet editio prior, noua ſucceſſit adcuratior *Amſtael. a.* 1694. *in 12.* cum *Thuanis*, primum

mum per fratres Puteanos itidem congeſtis, et *Geneu.* 1669. *in 8.* plagulis quatuor excuſis, quae vero ſunt minoris momenti, nullaque de Auctoribus iudicia, ſed quaedam ſaltim hiſtorica complectuntur. Exemplaria, quae *Coloniam Agripp.* praeferunt, neſcio an differant. Forte titulus eſt ſaltim mutatus. Is ipſe ita confectus fuit: *Perroniana et Thuana, ou Penſees judicieuſes, bons Mots, rencontres agreables, et obſervations curieuſes du Cardinal* PERRON, *et Mr. le Preſident* DE THOV. Nunc optime proſtant eadem, cura PETRI DES MAIZEAVX, cum *Scaligeranis* aliisque *Amſtael. a.* 1740. *in 12. Tomis II.* diuulgata. Pretium huic editioni addunt notae cum SARRAVII, DALLAEI, filii, DVCHATIIque, tum Editoris ipſius. Sunt autem in Perronianis, ex quibus aeque, ac ex Thuanis Menagianisque, potiora decerpſit et Germanice *Brunſuigae a.* 1735. *in* 8. protulit RÜHLAVS, ſupra memoratus, ſunt, inquam, in his multa falſa atque inepta, de quibus vel nunquam cogitauit Pater ille purpuratus, vel is ipſe talis fuit, qualis deſcribitur in *Sorberianis p.* 167. ſcilicet admodum fuiſſe mediocre, imo infra mediocritatem, eius ingenium. Cf. REIMMANN. *l. c. p.* 692. Non inutilis quoque labor fuit IACOBI LENFANT, quum notatu digniora ex Operibus POGGII, Florentini, colligeret. Emiſſa nimirum eius auſpiciis *Amſtelodami* 1720. *in 12. mai. Tomis II. Poggiana, ou la Vie, le Caractere, les Sentences et les bons Mots de* POGGE, *Florentin, avec ſon Hiſtoire de la Republique de Florence, et un Supplement de diverſes pieces importantes.* Eo quidem conſilio rem ſuſcepiſſe videtur Editor, Ioh. Bapt. Recanato vt reſponderet, qui varia in Hiſtoria Concilii Conſtantienſis de Poggio dicta culpauerat. Interim grata fuit eruditis iſthaec occaſio, quae librum protraxit, vbi, praeter Vitam Poggianam,

 nam,

nam, maioris momenti capita ex Operibus Auctoris, breuiarium Hiſtoriae Florentinae, ab eodem perſcriptae, adiectis ad eam illuſtrandam Aretini, Machiauelli et Recanati notulis, item ſelectiora e facetiis Poggianis, ab eo ipſo collectis, editisque ſaepenumero, conſpicere licet. Quod autem ad facetias attinet, eae parum quandoque ſalis habent, quaedam etiam, quamquam proinde in iis recenſendis verſatus eſt Lenſantius, facile caſtos modeſtosque animos laedere poſſunt. Acceſſerunt notae ipſius hiſtoricae ac morales, atque Apophthegmata ab AENEA SYLVIO congeſta, quae Poggianis facetiis longe praeferenda exiſtimantur in *Actis Erud. Lat. a.* 1720. *p.* 169. Contra haec Poggiana RECANATVS *Venet. a.* 1721. *in* 8. diuulgauit *Oſſervazioni critiche ed apologetiche ſopra il libro del Sign.* IACOPO LENFANT, *intitolato* Poggiana; id agens vtique, vt ab obiectionibus Lenfantii vindicet a ſe alio loco de Poggio tradita, ſimulque amplius ducentos oſtendat et emendet errores geographicos, chronologicos, hiſtoricos atque philologicos, quibus abundare contendit Poggiana. Anno ſequenti 1722. *Pariſiis in* 12. MONNOIVS ſtilo epiſtolari ſcripſit lucique expoſuit *Remarques ſur le Poggiana de Mr.* LENFANT. Poſtea in *Bibliotheque Germanique, Tomo IV. art.* 2. comparuit *Réponſe de l'Auteur du Poggiana à une Brochure venuë de Paris ſous le Titre d' Remarques ſur le Poggiana*, quo in reſponſo pleraeque Monnoii Obſeruationes criticae leuioris eſſe momenti dicuntur. Iam *anno* 1701. *in* 8. *Amſtelod.* impreſſa typis fuere *Saint-Euremoniana, ou Recueil de diverſes Pieces curieuſes; avec des Penſees judicieuſes, de beaux traits d'Hiſtoire et des Remarques très utiles de Mr.* SAINT-EVREMONT. Singulare eſt, quod de hoc libro refert IAC. BERNARDVS in *Nouvell. de la Republ. des Lettres m. Febr.* 1706. *p.* 108.

On

On nous apprend, ait, *que l' Auteur de la Diſſertation ſur les Oeuvres melées de Mr. Saint-Euremont eſt un certain* Cotolandi, *Auteur de l' Arlequiniana, le plus fade et le plus impertinent de tous les livres, qui ayent paru depuis plus d'un ſiécle. Ce fut le même, qui publia le St. Euremoniana, livre un peu moins méchant, que le précedent.* Cf. *Lettres de Mr.* BAYLE *Tomo III. p.* 1016. *edit. a.* 1729. adornatae. Ipſe San-Euremonius, tunc ſuperſtes adhuc, negauit hanc farraginem ex ſuo proueniſſe ingenio. Mirifice tamen laudat eandem WOLFIVS in Praefat. *Caſaubonianis* praefixa, *ſſ. XXII.* his quidem verbis: *Non exiguum his illis* (San-Euremonianis) *pretium ſtatui merito oportet, quum varia, de moralibus in primis et hiſtoricis argumentis cogitata complectantur, quae vel cum ſcriptis eius aliis ex aſſe conueniunt, vt inde deſumta videri poſſint, vel ſaltim ita ad exemplum Euremonianae dictionis ſunt expreſſa, vt ingenii eius elegantiam ac iudicii acumen non vno in loco oſtentent.* Quod Wolfii iudicium iuſto forte benignius eſt: non nulla tamen bonae frugis inueniri, lectio comprobabit harum ſchedarum, idque exemplis etiam planum redditur in *Actis Erud. Lat. a.* 1702. *p.* 320. Cf. ECCARDI *monathliche Auszüge a.* 1701. *m. Januario p.* 57. *ſq.* Omnium eius modi librorum primum eſſe eum, qui *Scaligerana* exhibet, memini me ſupra pronunciare. Iam de his agendum eſt paullo fuſius. Excuſa ſunt *Hagae Com. a.* 1666. *in* 8. Mox autem ex editione ſecunda auctiore atque emendatiore prodierunt *ibidem a.* 1668. *in* 8. ita inſcripta: *Scaligerana, ſiue Excerpta ex ore* IOSEPHI SCALIGERI *per F. F. P. P.* (*i. e. per fratres* PVTEANOS) HVETIVS tamen loco ſupra memorato, atque GVIDO PATINVS *Epiſt. CLIV.* aliter rem ſe habere adſerunt, et ille quidem Valſanos, fratres; hic IOH.

VASSANVM ſpeciatim ex Scaligeri ore exceptiſſe quae dixerat, ſcribit. Cf. MORHOFII *Polyhiſt. Tom I. lib. 1. cap. 16. p. m.* 182. et *Sorberiana p.* 189. Vaſſanum deinde aiunt, inſtituta vita monaſtica, collecta ab ſe Puteanis reliquiſſe. Succeſſere ſtatim *Groningae a.* 1669. *in 8. Prima Scaligerana, nunquam antehac edita, cum Praef.* TANAQV. FABRI, cuius et notae adiectae, itemque *Scaligeranis alteris*, quae *Hagae Comitum* antea diuulgata erant, iam Obſeruationibus PAVLI COLOMESII locupletatis. Repetita haec eſt editio *Vltrai. a.* 1670. Cur prima vocauerit Faber Scaligerana, facile, credit, intelligi poſſe, ſi quis haec legerit. Altera quippe, duobus tribusue annis antiquiora, recentioris eſſe originis, ſi fontem ſpectes, ex quo manarint. Differunt quoque inter ſe lingua, quum in *alteris* modo Latine, modo Gallice; in *primis* autem Latine tantum expreſſae ſententiae ſint. Vtraque Collectio *Coloniae*, ſeu potius *Amſtaelodami, a.* 1695. *in 12.* denuo eſt luci expoſita hoc titulo: *Scaligerana, ou bons Mots, Recontres agreables, et Remarques judicieuſes et ſavantes de* IOS. SCALIGER, *avec des notes de Mr.* LE FEVRE, *et Mr.* DE COLOMIE'S. Qua in editione diſpoſita ſunt omnia ordine alphabetico. Nouiſſima eſt et praeſtantiſſima, quam PETR. DES MAIZEAVX *Amſtael. a.* 1740. *in 12. mai. Tomis II.* adornauit. Praemiſſa docti huius Viri *Scaligeranorum Hiſtoria*, quam et ſingulari *Diſſertatione*, parum iam obuia, *Vitemb. a.* 1695. *in 4.* condiderat IOH. THEOD. LEVBSCHERVS. Subiunxit *primis* Scaligeranis VERTVNIANI, FRANC. SIGONII, FABRI, CLERICI et IAC. DVCHATII: *alteris* CLAVD. SARRAVII, DALLAEI, filii, COLOMESII, CLERICI, et DVCHATII notas, quibus ipſe Editor ſuas immiſcuit, vtrumque librum illuſtrantes. Acceſſerunt deinde *Thuana, Perroniana,*

Pithoe-

Pithoeana et *Colomeſiana*. Pithoeana ſunt admodum breuia, neque rerum delectu admodum eminent. Notata ſunt ex ore FRANCISCI PITHOEI, quae ex manuſcripto quodam Pariſienſi deſumſit, atque *Tomo III. Elogiorum ſuorum Thuanorum* adiecit ANTON. TEISSERIVS. *Colomeſiana* nihil aliud ſunt, quam PAVLI COLOMESII *Melanges hiſtoriques*, qui libellus primum *Arauſione a.* 1675. *in 12.* poſtea in *Melange curieux des meilleures pieçes attribuees à Mr. de* SAINT-EVREMONT cum notis DES MAIZEAVX, itemque in COLOMESII *Operibus theolog. crit. et hiſtoricis*, *a* FABRICIO ſingulare in Volumen redactis, diuulgatus erat. Praeter hiſtorica, varia ibi occurrunt argumenti litterarii. Reuertamur paullulum ad Scaligerana. Sunt in iisdem iudicia complura, ſaepe tamen plena ruris, plena iniquitatis. Auctor e. g. Baſilium vocat ſuperbum, Iuſtinum, Martyrem, hominem ieiunum, Epiphanium rudem, Capellum ſtultum et ridiculum, Clauium aſinum et beſtiam, Villalpandum ſpiritum miſerum; Franc. Iunium ignorantiae ſummae, Robortellum vero ac Meurſium Pedantiſmi arguit. Imo in nationes etiam integras, maxime Germanos, virus acerbitatis euomuit, vti iam *Tomo I. cap. 5. p.* 681. luculento quodam exemplo probatum. Multa alia dubia, falſa, paradoxa, ſtudio partium contaminata, imperioſam iactantiam ſpirantia, Analogiae fidei aduerſa, ibidem inueniri REIMMANNVS notat *Catal. Bibliotb. Tom. II. p.* 597. quae omnia deteriora facta ſint digeſtione alphabetica. *Eo enim ordine*, inquit, *proponi debuiſſent, quo prolata ſunt, i. e. nullo; ſed quia ad litterarum ſeriem reuocare placuit illis, qui editionis curam ſuſceperunt, factum eſt, vt vna eademque res ſaepius interdum ſit repetita, et contraria de vno Auctore, libro, argumento, in eadem pagina tradita, et eum in locum repoſita, vbi, qui paſſim*

 habet,

habet, vix vnquam quaeſiuiſſet. Add. VIGNEVL-MARVILLI *Melanges d' Hiſt. et de Litt. Tomo III. p.* 148. *edit. Roterod. a.* 1702. exhibitae, vbi haec inter alia: *L'orgueil l'arrogance, et le venin d'un Pedant outré y regnent depuis la premiere feuille, jusqu' à la derniere.* IOACH. CHR. NEMEITZIVS quoque in *den vernünftigen Gedancken* caet. *Parte IV. p.* 39. *ſq.* fuſe de Scaligeranis egit, qui legatur, digniſſimus. Nitent vero in hac Sylloge ſtellae etiam, ex quibus doctrina Scaligeri ſatis perſpici poteſt. Quae perperam dicta ubique contraria occurrunt, ea magna forſitan ex parte eorum ſunt negligentiae tribuenda, qui excipiendis iisdem fuere occupati. Nominis admiratio ac doctrinae, qua olim abundabat Conr. Sam. Schurzfleiſchius, peperit *Schurzfleiſchiana, ex ſcholis celeberrimi illius Polyhiſtoris collecta,* quorum *Specimina IV. anno* 1729. *in* 8. *Vitemberg.* edit IRENAEVS SINCERVS, i. e. GODOFR. WAGNERVS. Idem, vero nomine ſuo ſubiuncto, *Schurzfleiſchiana, ſiue varia de Scriptoribus librisque iudicia* C. S. SCHVRZFLEISCHII, *cum indice neceſſario, ibid. eademque forma a.* 1744. adiecit. Multa etiam hic, vt in aliis eiusmodi libris, vulgaria, falſa, confuſa: praedae non nihil obtinget tamen in hoc ſaltu peritis venatoribus. Conf. *Acta Erud. Lat. a.* 1729. *p.* 408. *ſq. Seldenianorum* nomine merito poterat inſigniri libellus Anglicus, *Table-Talk, being the Diſcourſes of* JOHN SELDEN inſcriptus. Excuſus primum *Londini a.* 1689. *in* 4. iterumque *a.* 1696. *in* 8. et *Amſtael. a.* 1716. *ead. forma.* (*Londinum* tamen expreſſum in titulo) locum tandem nactus eſt in SELDENI *Operibus, Londini a.* 1726. *in fol.* publicatis, *Tomo III.* ſub finem. Apophthemagta ſunt tanti Viri, quae RICHARD. MILWARDVS, Commenſalis eius per quatuor luſtra, litteris mandauit, quaeque, in locos communes diſpoſita, alius quidam

dam edidit. Pleraque ad rem ſacram et ciuilem regni Anglici pertinent, mirificamque ſentiendi libertatem produnt. Admiſcentur tamen non nulla minoris momenti, non nulla item, quae vel ſunt obſcura, vel plane falſa, ſine dubio culpa colligentis, qui Auctoris mentem non adcurate ſatis intellexit. Litteraria hic nemo quaerat. Frequentiora haec talia ſunt in *Sorberianis, ou bons Mots, Rencontres agreables* caet. *de Mr. Sorbiere, à Paris* 1694. *in 12.* iterumque *a.* 1732. Samuelis Sorbierii dicta proponuntur cum Gallico, tum Latino ſermone. In his et iudicia, de Viris eruditis ſubinde lata, interſpergi ſolent. Editor, G. L. COLOMIEZ, praemiſit Auctoris Vitam, a FR. GRAVEROLO exaratam. *Valeſiana, ou les Penſees critiques, hiſtoriques et morales, et les Poeſies Latines de Mr.* DE VALOIS, Pariſ. *anno* pariter 1694. *in 12.* prodierunt cura filii, quem vnicum reliquerat HADRIAN. VALESIVS. Scenam aperit Vita ipſius: tum vero ſequuntur varia ex Hiſtoria ciuili et eccleſiaſtica, multa de ſcriptoribus ſingularia, Gallis praeſertim, loca plurima deprauata in Suetonio, Caeſare, Catullo, aliis, ope Critices priſtino reſtituta decori, notae porro et emendationes in DV CANGII Gloſſarium mediae Latinitatis, Valeſii ex ſententia erroribus copioſiſſimis maculatum. Neque tamen reticendum, cum herbis melioribus infelix paſſim lolium adoleuiſſe, communi vitio eiusmodi ſcriptorum. Inter edenda ſua VAL. ERN. LOESCHERVS promiſerat quondam *Lexicon elegantioris litteraturae*, quod contineret nucleum librorum in ANA, certos in ordines redactum. Addere conſtituerat Loeſcherus *Melanchthoniana* et *Dauidiana*. Diu poſt IOH. BVRCH. MENCKENIVS ad hunc STRVVII locum notauerat ſequentia: *Loeſcheri Opus fere abſolutum typographi manum exſpectat. Prodibit Latino idiomate. Ipſe tamen Loeſcherus non potuit abſolue-*

ſoluere integrum, ſed tantum ſuſcepit directionem. At penitus conatus hicce, vt alii plures, ſperatum ad exitum non peruenit, nihilque huius rei inter ſchedas beati Soceri, anno 1749. ſollicite abs me perquiſitas, inuenire contigit.

§. X.

De litterariis eiusmodi Excerptis quid ſentiendum ſit, iam profeſſus eſt MORHOFIVS *Polyhiſt. Tomo I. lib. 1. cap. 16. p. m. 183.* male nimirum de Virorum illuſtrium fama mereri, qui omnia eorum dicta factaque ſine vllo delectu in publicum protrudunt. Meminit hac occaſione QVINTILIANI eos reprehendentis, qui de iocis Ciceronis tres libros collegerant, inque hos frigida etiam retulerant et inepta, quae tantum certe hominem non decebant. Ipſa verba *Inſt. Orat. lib. VI. cap. 3.* haec ſunt: *Vtinam Quintus, et libertus eius Tyro, aut alius quisquis fuit, qui tres hac de re* (de iocis Ciceronianis) *libros edidit, parcius dictorum numero induſſiſſent, et plus iudicii in eligendis, quam in congerendis ſtudii, adhibuiſſent: minus obiectus calumniantibus foret.* Quid PATINVS ac LEIBNITIVS de libris in ANA exiſtimarint, *§pho ſuperiori* eſt memoratum. His adiicienda omnino Obſeruatio, qua disquiritur: *worinnen die Schriften in* ANA *zu loben und zu tadeln?* in *den auserleſenen Hälliſchen Anmerckungen, P. II. art. 8. p. 156. ſq.* itemque Abbatis D'ARTIGNY *Reflexions ſur les* ANA, *avec un Catalogue raiſonné de ces ſortes d' Ouvrages;* quod ſcriptum lectu dignum exſtat in eiusdem *Nouveaux Memoires d' Hiſtoire, de Crit. et de Litterat. à Paris* 1749. *in 12. mai. Tomo I. art. 24. p. 287. ſq.* Certum eſt, per talia Excerpta, ſaepiſſime imprudenter excepta, calumniarum ſuppeditari materiam, inprimis ſi quaedam

dam detegantur ſecretiora, quae priuatos intra parietes, familiari more, fuerant propoſita. Praeterea, quum in iisdem reperiantur multa vulgaria, multa falſa, multa etiam obſcoena, parum inſeruiunt bonae menti ad comparanda noua doctrinae ſubſidia. Interim et illud PLINII *lib. III. Epiſt. 5.* hic locum habet, nullum ſcilicet eſſe librum tam malum, vt non aliqua parte proſit; poſſuntque in iſtis ſterquiliniis margaritae quaedam conſpici. Quas ſi quis indigno iacentes loco erueret, atque ſic Loeſcherianum inſtitutum exſequeretur, facile homo eruditus, vno coemto Volumine, carere tot aliis poſſet, quae hac aetate magis in dies vileſcere incipiunt. Habemus quidem *Elite des bons Mots et des Penſées choiſies, recuillies avec ſoin des plus celebres Auteurs, et principalement des livres en* ANA, Tomis II, *Amſtel. a.* 1706. *in* 12. editis, ibidemque *a.* 1731. et 1747. auctius, niſi titulus mentitur, recuſis; ſed, praeter hiſtoriolas ludicras, facetias modo quasdam, easque non admodum elegantes, exhibent haec Miſcellanea, quae homines, inani deditos otio, forſitan oblectabunt, non eos, qui aetatem inter Muſas agere conſueuerunt. Iuſta proinde cenſura damnatus eſt hic liber a WOLFIO in *Praefat. ad Caſauboniana §. XXXII.* Integram nunc [illegible] pag. 1511.

§. XI.

Praeter libros in ANA ſunt adhuc alii, qui pertractant ſimilia, et non niſi titulo delectuque maiori ab illis diſcrepant. Huc pertinet (licebit etiam in his recenſendis ordine vti alphabetico) *Melange critique de Litterature, recueilli des Converſations de feu Mr.* ANCILLON, *avec un Diſcours ſur ſa Vie et ſes dernieres heures*, *Baſileae a.* 1698. *in* 12. *mai. Tomis II.* Promiſſa tamen in titulo Vita ſeparatim extat. Noua editio, vno parata Volumine *a.* 1702. *in* 12. et

VASSANVM ſpeciatim ex Scaligeri ore exce
quae dixerat, ſcribit. Cf. MORHOFII *Polyhiſt. T*
I. lib. 1. cap. 16. p. m. 181. et *Sorberiana p.* 189. Va
num deinde aiunt, inſtituta vita monaſtica, co
cta ab ſe Puteanis reliquiſſe. Succeſſere ſta
Groningae a. 1669. *in 8. Prima Scaligerana,*
quam antehac edita, cum Praef. TANAQV. FAB
cuius et notae adiectae, itemque *Scaligerani*
ris, quae *Hagae Comitum* antea diuulgata e
iam Obſeruationibus PAVLI COLOMESII locu
tatis. Repetita haec eſt editio *Vltrai. a.* 1670.
prima vocauerit Faber Scaligerana, facile, an
intelligi poſſe, ſi quis haec legerit. Altera q
pe, duobus tribusue annis antiquiora, recen
eſſe originis, ſi fontem ſpectes, ex quo mana
Differunt quoque inter ſe lingua, quum in alte
modo Latine, modo Gallice; in *primis* autem La
tine tantum expreſſae ſententiae ſint. Vtraque
Collectio *Coloniae*, ſeu potius *Amſtaelodami, a.* 1695.
in 12. denuo eſt luci expoſita hoc titulo: *Scaligera-*
na, ou bons Mots, Recontres agreables, et Remarques
judicieuſes et ſavantes de IOS. SCALIGER, *avec*
notes de Mr. LE FEVRE, *et Mr.* DE COLOMI
Qua in editione diſpoſita ſunt omnia ordine alpha
betico. Nouiſſima eſt et praeſtantiſſima, qu
PETR. DES MAIZEAVX *Amſtael. a.* 1740. *in* 12.
Tomis II. adornauit. Praemiſſa docti huius V
Scaligeranorum Hiſtoria, quam et ſingulari *Diſſer*
tione, parum iam obuia, *Vitemb. a.* 1695. *in*
condiderat IOH. THEOD. LEVBSCHERVS. S
iunxit *primis* Scaligeranis VERTVNIANI, FRA
SIGONII, FABRI, CLERICI et IAC. DVCHATI
alteris CLAVD. SARRAVII, DALLAEI, filii, COLO
MESII, CLERICI, et DVCHATII notas, quib
ipſe Editor ſuas immiſcuit, vtrumque librum illu
ſtrantes. Acceſſerunt deinde *Thuana, Perroniana*

thoeana et *Colomeſiana*. Pithoeana ſunt admo-
.im breuia, neque rerum delectu admodum emi-
nt. Notata ſunt ex ore FRANCISCI PITHOEI,
.iae ex manuſcripto quodam Pariſienſi deſumſit,
que *Tomo III. Elogiorum ſuorum Thuanorum* adie-
t ANTON. TEISSERIVS. *Colomeſiana* nihil aliud
nt, quam PAVLI COLOMESII *Melanges hiſtori-
ues*, qui libellus primum *Arauſione a.* 1675. *in* 12.
oſtea in *Melange curieux des meilleures pieçes attri-
ées à* Mr. *de* SAINT-EVREMONT cum notis DES
AIZEAVX, itemque in COLOMESII *Operibus theo-
g. crit. et hiſtoricis*, *a* FABRICIO ſingulare in Vo-
imen redactis, diuulgatus erat. Praeter hiſtorica,
aria ibi occurrunt argumenti litterarii. Reuerta-
ıur paullulum ad Scaligerana. Sunt in iisdem iu-
icia complura, ſaepe tamen plena ruris, plena
iiquitatis. Auctor e. g. Baſilium vocat ſuperbum,
ıſtinum, Martyrem, hominem ieiunum, Epipha-
ium rudem, Capellum ſtultum et ridiculum, Cla-
ium aſinum et beſtiam, Villalpandum ſpiritum
iiſerum; Franc. Iunium ignorantiae ſummae, Ro-
ortellum vero ac Meurſium Pedantiſmi arguit.
mo in nationes etiam integras, maxime Germanos,
irus acerbitatis euomuit, vti iam *Tomo I. cap.* 5. *p.*
81. luculento quodam exemplo probatum. Mul-
ı alia dubia, falſa, paradoxa, ſtudio partium conta-
iinata, imperioſam iactantiam ſpirantia, Analogiae
dei aduerſa, ibidem inueniri REIMMANNVS notat
atal. Bibliotb. Tom. II. p. 597. quae omnia deterio-
ı facta ſint digeſtione alphabetica. *Eo enim ordi-
e*, inquit, *proponi debuiſſent*, *quo prolata ſunt*, *i. e.
ullo; ſed quia ad litterarum ſeriem reuocare placuit
lis*, *qui editionis curam ſuſceperunt*, *factum eſt*, *vt
na eademque res ſaepius interdum ſit repetita*, *et con-
raria de vno Auctore*, *libro*, *argumento*, *in eadem pa-
ina tradita*, *et eum in locum repoſita*, *vbi*, *qui naſum*

 habet,

Amſtaelodami notata loco, reiecta fuit a filio, Carolo Ancillonio, quoniam in eam varia tranſierant, parum ipſius parentisque nomini honorifica. Vide, quae hac de re ipſe ſignificauerit in *Nouvelles de la Republ. des Lettres, m. Martio* 1703. *p.* 156. Excuſauit ſe autem bibliopola Belga, Brunelius, et ſub finem dicti menſis haec adiicienda curauit: *Mr. Ancillon n'a pas été bien informé, quand on lui a dit, que j' avois imprimé le Melange critique de Litterature, recueilli par Mr. ſon Pere. Ce livre a été imprimé à Rouen, et ceux, qui l'ont imprimé, y ont mis mon nom ſans me le communiquer, et m'en ont envoyé* 150. *exemplaires, ſans les avoir demandé.* Dicenda omnino erant haec Miſcellanea *Ancilloniana*, niſi contemtus, in quem iam tum Opuſcula, eiusmodi titulo inſignita, adducta fuerant, deterruiſſet Editorem. Agitur in iisdem de argumentis ad Hiſtoriam cum ciuilem, tum eccleſiaſticam ſpectantibus, potiſſimum tamen litterariis, quae dos eſt libri praecipua. Multi anonymi pſeudonymique Scriptores paſſim, occaſione oblata, deteguntur: multa de vita, moribus ac ſcriptis Virorum doctorum, qui ordine alphabetico ſunt memorati, occurrunt oppido iucunda, iudiciisque ſubinde haud contemnendis condita. Naeui quidam indicantur in *Actis Erudit. Lat. a.* 1698. *m. Iunio p.* 288. Cf. STOLLII *Nachr. von den Büch. ſeiner Biblioth. Vol. I. p.* 687. *ſq.* nec non REIMMANN. in *Catal. Bibliothecae ſuae, Tomo II. p.* 605. vbi haec digna, quae adiiciantur: *Nos eam ob cauſſam vocabulum in* ana *reformidaſſe putamus Ancillonium, quia non ex Colloquiis Ancillonii congeſta ſunt haec, quae prodit; ſed ex ſchedis Mstis, et ſpiſſo Conlectaneorum Opere, quod condidiſſe patrem ſcribit filius* dans le Discours ſur la vie de feu Mr. Ancillon *p.* 114. *Si quidem fieri non poteſt, locos Scriptorum*

rum tam ſpatioſos ex memoria proferre, qui in Miſcellaneis hisce quaſi ex tempore ab Ancillonio recitati proferuntur. Idem Auctor ſubiungit ſtatim *l. c. Melanges d'Hiſtoire et de Litterature, recueillis par Mr.* DE VIGNEVL-MARVILLE. Sub ficto hoc nomine non latet Garanceus, vel Garentius, vt quidam ſuſpicati ſunt olim, ſed NATALIS D' ARGONNE, Cauſſarum apud Pariſienſes patronus, qui poſtea Ordini Cartuſianorum ſeſe addixit, nomenque accepit BONAVENTVRAE. Vid. IOECHERI *Gelehrten-Lexicon, Tomo III. v.* Natalis Argonenſis, *p.* 820. Quae quum ita ſint, conciliari cum his facile poſſunt illa BAELII *Tomo III. Epiſtolar. p.* 1016. *edit. anno* 1729. adornatae. Ibi enim *Je ſuis ſûr*, ait, *quae celui, qui s' eſt déguiſé ſous le nom de Vigneul-Marville, eſt un Chartreux, nommé Dom* Banaventure d' Argogne, *fils d'un Orfévre de Paris.* Idem poſt Baelium adſerit IAC. DVCHAT. in *notis ad Oeuvres* DE FRANC. RABELAIS, *Amſtael. a.* 1711. *in 8. Tomo III. p.* 223. vt alios plures taceam. Conſtant autem haec Maruilliana ex *Voluminibus III. in 8.* Primum alterumque *Rothomagi a.* 1699. et 1700. prodiit, vtroque *Roterod. a.* 1700. recuſo, et BAELII quidem inſtinctu, quod ipſe *l. c. p.* 807. teſtatur his verbis: *Je ſuis cauſe, que cet Ouvrage a été réimprimé dans notre ville de Rotterdam.* Acceſſit Volumen tertium *ibidem a.* 1702. iam diuulgatum antea ſine dubio etiam *Rothomagi.* Id vero ab alio eſſe profectum, obſeruatur in *Memoires de Trevoux m. Iunio* ſub finem, *anni* 1701. Quartam, eamque nouiſſimam, editionem accepimus *Lut. Pariſ. a.* 1725. *Tomis III. in 8.* ab Anonymo, quem PERARDVS in *Catal. Biblioth. ſuae p.* 328. ANTON. BANIERIVM, Abbatem, dicit. Multa tamen in ea ſunt mutata. Quaedam enim deleta penitus, quaedam ex Tomo III, quae cum prioribus cohaerere debebant, iuſto loco inſerta,

ſerta, quaedam noua quoque adiuncta, ne Tomus ille poſtremus nimia breuitate laboraret. Vid. *Journal des Savans m. Dec.* 1725. *art.* 3. vbi plura de hac editione legi queunt. In *Praefatione* bibliopolae, olim Tomo I. praefixa, haec ad Operis hiſtoriam pertinent: *La plûpart des Pieçes, qui compoſent ce Recueil, n'ont jamais été imprimées, et celles, qui ont dejà paru, reviennent ici avec un nouvel éclat. Si pour les rendre encore plus recommendables, il falloit nommer Mr. le Duc de Montauſier, Mr. le Commandeur de Grimmonville, Mr. le Chevalier de Breſſey, Mr. de St. Evremont, Meſſieurs Dupuy, Gardes de la Bibliotheque du Roi, Mr. du Til, ancien Conſeiller d' Etat, et pluſieurs autres illuſtres dans la Republique des Lettres, qui en ſont originairement les Auteurs, ce ſeroit un grand ſurcroît de gloire pour l'Ouvrage.* Pleraque forte huius generis Opuſcula ei, de quo verba iam facio, concedere principatum debent. Theſaurum enim recludit variae iucundiſſimaeque eruditionis. Prae caeteris autem litteraria eminent, de ſcriptis et Scriptoribus maxime Gallicis, adeo vt Hiſtoria eruditorum arcana dici mereatur iſthaec Sylloge, multis quoque iudiciis diſtincta. Non nulla parum adcurate prolata, emendauit partim quisquis Tomi III. eſt architectus, in Diſſertatione, ei quondam ſubiuncta: partim recentiſſimus Editor, BANIERIVS. Ex Ioh. Capellani Epiſtolis, quarum tria maioris molis Volumina in manus peruenerant CAMVSATI, is idem Vir doctus optima quaeque ſelegit, notisque ſuis, vtique commendandis, illuſtrauit. En! libelli titulum: *Melanges de Litterature, tirez des Lettres manuſcrits de* JEAN CHAPELAIN, *à Paris* 1726. *in* 12. Editor, qui nomen ſuum reticuit, optime ſic meritus eſt de homine, cuius nulla fere in Republica eruditorum exiſti-

existimatio, propter Poema heroicum, *La Pucelle, ou la France delivrée*. Quasdam Epistolas inseruit integras, si argumentorum id vtilitas suaderet, tandem vero addidit huius Auctoris *Memoire de quelques gens de Lettres vivans en 1662.* quo de scripto iam supra fuit actum. Et huic notarum non nihil a Camusato accessit. Quemadmodum tamen nullus est eorum librorum, quos vulgo libros in ANA vocant, vbi omnia sint eiusdem metalli; ita etiam in hisce Miscellaneis non desunt, quae sine litterarum damno poterant plane praeteriri. Ex PAVLI COLOMESII *Opusculis*, quae *Parif. a. 1668. Vltraj. a. 1669. Amstel. a. 1700. in 12.* item in *Collectione Fabriciana Hamburgi* prodierunt, faciunt huc, quae primo exstant loco, κειμήλια litteraria, Capitibus nouem ac triginta, plerisque perquam breuibus, exposita, et in primis *Recueil de particularitez, fait l'an* 1665. quae schedae, dignae vtique lectu, continent litteraria, in itinere ab Auctore ex ISAACI VOSSII et aliorum eruditorum Virorum sermonibus notata. His vero relationibus inesse mendacia quandoque, iam dudum obseruauit MORHOFIVS *Polyh. Tomo I. lib. 1. cap. 15. §. 56.* inter quae illud vocat horrendum de Casp. Barthio, qui concubinam suam Rheno suffocauerit, quod eius cum Scriuerio deprehenderit amores. De COLOMESII *Melanges historiques* supra *§. IX.* pauca disserui, quum Scaligeranorum esset mentio iniicienda. THOMAE CRENII *de libris Scriptorum optimis et utilissimis Exercitationes IV, L. B. a. 1704. et seq. in 8.* editae, multos producunt, qui plurimis inclaruerant Operibus, ex quibus ea sunt delecta, quae praecipua singulorum industria confecta existimauit. Exercitatio V. *anno* 1717. dicitur accessisse in FR. OTTON. MENCKENII *Catalogo libror. Parte II. p.* 159. Maioris hos libellos ponderis esse non dubito, quam eiusdem

de ſingularibus Scriptorum Diſſert. epiſtolicam, quae *ibidem a.* 1705. *ead. forma* e prelo exiit. Collectanea hic exhibentur de Scriptoribus quibusdam, hinc inde, more huius hominis, conſarcinata, et ordine alphabetico, ſecundum Auctorum nomina, diſpoſita. Sed pauciſſima ſaltim ſunt haec, et cum Euripide deſinunt, neque admodum ſingularium rerum gratiam habent. Taceo, in Scriptoribus eorumque monumentis diiudicandis a recta ſaepius via Crenium aberraſſe. *L' Eſprit de l' Abbé des Fontaines, ou Reflexions ſur differens genres de Litterature*, Opus *Partium IV. Pariſ. a.* 1757. *in* 12. emiſſum, de quo euoluantur *die Leipz. gel. Zeit. anni* 1757. *p.* 851. *ſ.* permultas repetit Iſmaelis huius de doctis hominibus et iis, quibus innotuerunt, libris cenſuras. Sic et *L' Eſprit de Patin, tiré de ſes converſations, de ſon Cabinet, de ſes Lettres et de ſes autres Ouvrages, avec ſon portrait hiſtorique, Amſtael. a.* 1710. *in* 12. *mai.* complectitur eiusmodi cogitata GVIDONIS PATINI, qualia iam ante in *Patinianis* fuerant congeſta. Non deſiderari hic de rebus litterariis, ſcriptisque et eorum Auctoribus, iudicia, conſpectus libelli luculenter docebit. Saepe tamen eruditorum nomina ſiglis modò ſunt indicata, ideoque opus eſt Oedipo. Dolent id Collectores *Actor. Erud. Lat. a.* 1710. p. 419. vbi recenſioni ſic imponitur finis: *Sufficiat haec ſelegiſſe e copia non vulgari iudiciorum iuxta atque iucundarum etiam oppido narrationum, quas legere haud paullo nobis foret acceptius, ſi, de quibus potiſſimum ſermo ſit, rectius vtique conſtaret, neque initialibus litteris ſaltim ſignare eorum placuiſſet nomina, quorum vitae ratio et fata paſſim memorantur.* Paucorum forte in manibus eſt, quod in *Catal. Bibl. Bunav. Tomo I. Vol. 1. p.* 1728. occurrit SAM. SCHELWIGII, Theologi quondam ac Profeſſoris Gedanenſis, *Specimen Biblioſophiſtarum Gedanenſium,*

nſium, *ſiue erudita colloquia in Bibliotheca publica*, *tra trimeſtre hiemale*, *habita*, *Gedani a.* 1675. 8. ec male huc referri poſſe arbitror *Lettres critiques*, *l'on voit les ſentiments de Mr.* SIMON *ſur pluſieurs ıvrages nouveaux*, *à Basle a.* 1699. *in* 8. Rarior eſt ›die liber, neſcio quam ob cauſſam in noua Epi›larum Simonianarum editione praetermiſſus. Ex:pit eundem *Bibliotheque critique*, *ou Recueil de verſes pieces critiques*, *dont la plûpart ne ſont point ıprimées*, *ou ne ſe trouvent*, *que très difficilement*, *ec quelques notes*, *par. M. de* SAINIORE, *Amſtaelami*, ſeu rectius in Gallia, *a.* 1708. *in* 8. Tomi nt *quatuor*, vltimo *a.* 1710. excuſo. Verus quoıe auctor eſt memoratus RICHARD. SIMONIVS. ıriae in hoc Opere exſtant Obſeruationes, ex di:rſis collectae ſchedis manuſcriptis, et a pluribus ›mpoſitae, quamquam non pauca, imo pleraque rſitan, ipſi Editori videantur eſſe tribuenda. Perıent autem pertractata partim ad ſacri Codicis illſtrationem atque Hiſtoriam eccleſiaſticam; partim rem litterariam et criticam, multaque ſingulaı comprehendunt. Interim iudicia, quae frequenr acceſſerunt, paſſim duriora, et acerba quaem contra Monachorum Ordines ſcripta, effece, vt liber, ſententia Curiae Pariſinae damnatus, ox ſupprimeretur. Priores Tomi tres in capita nt diuiſi, poſtremo Epiſtolas exhibente, ad diuers exaratas, adeoque hic dici continuatio poteſt ›iſtolarum Gallicarum, antea iam a Simonio puicatarum. Laudat REIMMANNVS Bibliothecam ncce criticam vehementer *Catal. ſui Tomo II.* 499. CLERICVS e contrario in *Biblioth. ancienne et ›derne*, *Tomi I. Parte* 1. *art.* 4. *p.* 133. *ſq.* multa re›hendit, quae legi merentur. Eiuſdem Simonii partus *Nouvelle Bibliothequè choiſie*, *où l'on fait con›tre les bons livres en divers gens de Litterature*,

et

et l'uſage, qu'on en doit faire. Tomi ſunt II. qui 1714. *in 8. Pariſiis*, non Amſtaelodami, vt mentitur titulus, prodiere. Perſequutus eſt Auctor, ante Opuſculi editionem viuis ereptus, coepta priora, deque libris variis Obſeruationes eruditas congeſſit, vti fuſius docent *Acta Erud. Lat. a.* 1714. *p.* 537. *ſq.* Add. *die Neue Hälliſche Biblioth. Vol. IV. Parte* 39. *p.* 728. *ſq.* CLERICVS *l. c. p.* 164. et *Journal litterarie Tomo III. p.* 224.

§. XII.

Conuertamus nos ab his ad Scriptores de *Homonymis*, ſiue iis, qui idem habuere nomen. Dici vix poteſt, quantos in Hiſtoriam litterariam errores inuexerit, et adhuc inuehat talium Virorum commutatio. Cui quidem incommodo vt obex poneretur, omnem operam adhibuit IOH. MOLLERVS. Edidit nimirum *Hamburgi a.* 1697. *in* 8. *Homonymoſcopiam hiſtorico-philologico-criticam, ſiue Schediaſma de Scriptoribus homonymis*; quo in libro non ſolum errores praecipuos notauit, quibus Homonymia Hiſtoriam commaculauit litterariam, ſed etiam ingentem Homonymorum turbam probe disiunxit, ſimulque iucundis digreſſionibus intermiſcuit complura, haud vbiuis obuia. Quantopere placuerit inſtitutum PETRO BAELIO, ex his verbis in *Dict. hiſt. et crit v.* Demetrius, *litt. B. ſub finem* facili perſpicitur negotio: - - *il a été neceſſaire de compoſer quelque choſe ſur ce ſujet. Un docte Allemand* (Ioh. Mollerus) *s'y eſt exercé, et y a bien reuſſi. Son deſſein embreſſe les Ecrivains Homonymes anciens et modernes. Son livre fut imprimé à Hambourg l'an 1698. On y trouve marquées une infinité de fautes, qui conſiſtent dans l'attribution d'un livre à un Auteur, qui ne l'a pas fait, et qui n'a eu rien de commun*

avec

avec l' Auteur véritable, que le nom. Copioſe in *Actis Erud. Lat. a.* 1698. *p.* 120. *ſq.* verba Collectores fecere de Molleriano hoc libro, quem emendatiorem longe auctioremque ex autographo promiſerunt filii in *Vita Parentis*, MOLLERI, *Sleſuici a.* 1734. 4. *p.* 39. Haec data fides vtinam liberetur tandem! De vno quodam Scriptorum homonymorum genere multi ſingularia compoſuere Opuſcula; quamquam libere audeo profiteri, ſaepius ineptos etiam de claris Homonymis libellos exiiſſe, in quibus pauciſſimi digni erant, quorum nomina recenſerentur. Scilicet is eſt plerorumque error, qui eiusmodi rebus vacarunt, quod librorum ſuorum pretium pendere a multitudine Homonymorum maluerint, quam a claritate et magnitudine. Vid. HEVMANNVS in *Conſpectu Reipubl. litt. Cap. VII.* §. 21. En! talium Scriptorum plurimos, quorum congeſtos Homonymos alphabetico lubet ordine recitare. Huc ergo ſpectant ſequentes:

AEGID. HOCHMVTH *Recenſus nomine et cognomine CXLII.* Aegidiorum, *genere, ſcriptis et eruditione clarorum*, adiunctus eiusdem *Sched. de nominum impoſit. et mutat. Vitemb.* 1725. *in 8.* Leuis Opuſculi Auctor protulit etiam leuis armaturae milites quam plurimos, vixque in hac ſylua decemuiros inuenies, rerum, in Republica litteraria belle geſtarum, fama nobilitatos. Taceo ieiuna eſſe pleraque, quae de Vita ſcriptisque Aegidiorum memorantur.

NICOL. ALARDI *Decas* Alardorum, *ſcriptis clarorum, Hamb.* 1721. *in 8.* Poſſunt non nulla aliorum errata exinde corrigi: non nulla item ſuppleri, ab aliis praetermiſſa.

VRBANI GODOFR. SIBERI *Comment. de illuſtribus* Alemannis, *Lipſ. a.* 1710. *in 4.* Redolet doctrinam

non vulgarem, neque in Hiſtoria tantum littera-ria, ſed patria quoque vſui eſt.

ANDR. DE SAVSSAY, cuius exſtat *de S. Andreae laudibus et gloria* Volumen, *Pariſ. a.* 1656. *in f.* editum, vbi et de Scriptoribus agi, aliisque, qui Andreae nuncupati ſunt, teſtatur LABBEVS *Biblioth. Bibliothecar. p. m.* 9.

ANTON. SANDERI *de claris ſanctitate et eruditione* Antoniis *libri III*, quorum prior vitae ſanctimonia claros, alter Praeſules et Magnates, vltimus litteris et eruditione praeſtantes proponit. Lucem adſpexit Opuſculum *Louanii a.* 1627. *in* 4. recuſumque *Halae M.* eſt *a.* 1714. *ead. forma*, cura ANDR. OCKELII, Icti, cuius et praefixa Diſſert. praeliminaris *de locis ſacris in Germania notis, S. Antonio dicatis.*

IOH. MEVRSII Apollonius, *ſiue de antiquis eius nominis Scriptoribus, eorumque Operibus, Syntagma*, adiectum APOLLONII Dyscoli *Hiſtoriae commentitiae, Lugd. Bat. a.* 1620. *in* 4. ab eodem diuulgatae, iamque rarius obuiae. Nunc recuſa haec in *Tomo VII. Operum Meurſianorum.*

IOACH. MEIERI *Diſſ. de claris* Boehmeris, quae acceſſit eiusdem *Diſſ. de Boiorum migrationibus, Gottingae anno* 1710. *in* 4.

ELIAE CELLARII, Sacerdotis Vlmenſis, *de doctis* Cellariis *Commentatio*, Germanice exarata, NEVBAVERI *Nachricht von ietztleb. Theologen, P. II. p.* 475. *ſq.* inſerta eſt.

CHR. SAM. MARTINI *Sched. hiſtorico-litterarium de* Coleris, *doctrina ſcriptisque claris, Vitemb.* 1718. *in* 4. Praemiſſa ſunt *Analecta de eruditis Homonymis Scriptorum, quae apud* MOLLERVM *et* STRVVIVM *non exſtant.* Recenſentur ab Auctore nouem et quadraginta Coleri; ſed inter olores anſerum turba ambulat.

IOH

IOH. MEVRSII Dionyſius, *ſiue de Auctoribus iſtius nominis, eorumque ſcriptis, liber ſingularis*, ex Auctoris chirographo editus in *Tomo X. Theſ. Antiqu. Gr. Gronov. p.* 577. *ſq.* et nunc optime in *Tomo V. Operum Meurſian. Florentiae a.* 1745. *in f.* excuſo.

IOH. ALB. FABRICII *Centuria* Fabriciorum *ſcriptis clarorum, qui iam diem ſuum obierunt, Hamb. a.* 1709. *in 8.* Centuria altera, cum prioris Supplemento, *ibidem a.* 1727. ſucceſſit. Tertiam idem atque quartam eſt meditatus, at non perfecit, Centuriam. In his vero Auctorem etiam recenſere voluiſſe Fabros, Fabrettos, Fabrottos, le Fevre, Schmidios atque Vulcanios, patet ex REIMARI *Vita Fabriciana p.* 135. Vellem omnino, ex duabus, quae proſtant, Centuriis expunctos fuiſſe tales homines, quos nulla credo ratione inter ſcriptis claros referendos eſſe.

IOACH. MEIERI *de claris* Fiſcheris, *nec non de Piſcinis, Piſcibus et Piſcatoribus memorabilia quaedam, Gottingae a.* 1695. *in 4.*

LEONIS ALLATII *de* Georgiis, *et eorum ſcriptis, Diatribe*, adiuncta eiusdem *notis ad* GEORGIVM *Acropolitam*, inter Scriptores Hiſtoriae Byzantinae; item in FABRICII *Biblioth. Graeca, Vol. X. p.* 549. *ſq.* cum notis, ſupplemento et Indice Editoris doctiſſimi.

Laudati ſupra SIBERI *Hiſtoria* Godeſchalcorum, *Lipſ. a.* 1712. *in* 4. typis impreſſa, quae Diſſertatio epiſtolica docta multa legentibus porrigit, et alibi non obuia.

IOH. THEOD. LEVBSCHERI *de claris* Gryphiis *Schediaſma, Brigae* 1702. *in 4.* Quod, rarius hodie, quid complectatur, docent *Noua litter. German. a.* 1703. *p.* 88. *ſq.* Videbis hic ſeriem triginta Gryphiorum, inter quos etiam typographi celebriores occurrunt. Idem poſtea *Vratisl. a.* 1704. *in 4.*

 edidit

edidit Ἀποσπασμάτια *quaedam litteraria*, quorum primo noua Gryphiorum clarorum pleias ad ſuperiores XXX. ſiſtitur. Cf. *Noua litt. Germ. a.* 1705. *p.* 9.

IOH. MEVRSII *de* Heraclide, *aliisque eius nominis, et eorum Operibus*, *Diſſertatio* ex Auctoris autographo producta in *Theſ. Antiqu. Gr. Gronov. Tomo* X. *p.* 605. *ſq.* atque denuo excuſa in *Tomo V. Opp. Meurſianorum.*

IVSTI CHRISTOPH. THORSCHMIDII *Commentatio de* HESYCHIO *Mileſio*, *illuſtri Chriſtiano*, *multis dubio*, *itemque claris* Heſychiis, *Vitemb. a.* 1716. *in* 4. quae et nunc locum inuenit in *Tomo I. Lexici Heſychiani*, quod edere coepit *a.* 1746. IOH. ALBERTI.

IOACH. MEIERI *tres Decades clariſſimorum in Germania* Meierorum, *quorum* WITTENIVS *in Diario biographico mentionem non fecit.* Explent hae Decades Caput XII. *Antiquitatum Meierianarum*, quas Auctor ille *Gottingae a.* 1700. *in* 8. publicauit. Singulorum Meierorum, qui laudati ſunt, nomina recenſentur in ECCARDI *Monathl. Auszügen a.* 1700. *m. Maio p.* 233. ſq.

LEONIS ALLATII *Diatriba de* Methodiis, *et Methodiorum ſcriptis* acceſſit primum S. METHODII *Conuiuio X. Virginum*, Gr. et Lat. cura Allatii *Romae a.* 1656. *in* 8. exhibito, deinde vero, cum eodem Methodii ſcripto, HIPPOLYTI *Operibus*, *a* FABRICIO *Hamb. a.* 1716. *in f.* editis, *Vol. II. p.* 75. *ſq.*

IOH. MOLLERI *Semicenturia* Mollerorum, Mullerorum *et* Myliorum, Adpendicis loco ſubiecta eſt ipſius *Homonymoſcopiae p.* 932. *ſq.* Copioſius Commentatione ſingulari, *Molae Muſarum Caſtaliae* titulo inſignita, de hoc argumento agere voluerat, vti perſpicimus *ibidem p.* 813; ſed minime deſtinata exſequutus eſt Auctor.

IOH.

IOH. CHRISTOPH. MYLII *Hiſtoria Myliana*, *Ienae a.* 1751. et 1752. *in 4.* Partibus II. excuſa. Quid vero de ſchedis hiſce ineptis paſſim ſentiendum ſit, candide declaratur in *den Leipz. gel. Zeitung. a.* 1751. *p.* 429. et *a.* 1752. *p.* 588.

IOH. CONR. BOECKMANNI *de doctis* Nicolais *Schediaſma hiſtorico-litterarium*, *Vitemb. a.* 1712. *in 8.*

LEON. ALLATII *de* Nilis *et eorum ſcriptis Diatriba*, in *Epiſtolis* NILI, *Aſcetae*, *Romae a* 1668. *in f.* ſtudio Allatii editis, et in FABRICII *Biblioth. Gr. Vol. V. poſt p.* 338. ſupplementis eius et animaduerſionibus auctior.

IOH. MEVRSII *de* Philoſtratis *Diſſertatio*, quam is primum PHILOSTRATI *Epiſtolis anno* 1616. *in 4.* poſtea OLEARIVS PHILOSTRATORVM *Operibus Lipſ.* 1709. *in f.* inſeruit, quod et factum in *Tomo VII. Opp. Meurſianorum.*

LEON. ALLATII *de* Pſellis *et eorum ſcriptis Diatriba ad Iac. Gaffarellum*, *Romae a.* 1634. *in 8. mai.* et apud FABRICIVM *l. c.* cum notis eiusdem atque ſupplementis.

RENATI CHRISTOPH. LEONHARDI (i. e. LEONHARDI CHR. RÜHLII) *Sched. de doctis* Reimmannis, *Michaelſteinii anno* 1717. *in 8.* Sedecim hic memorantur eruditi Reimmanni, inter quos commendatur praecipue Iac. Fridericus, Praeſul Hildeſienſis, cuius cauſſa labor omnis ſuſceptus ab Auctore fuerat. Minus autem, me iudice, neceſſe erat, in exordio libelli verba facere de Vitarum deſcriptionibus ad conſeruandam eruditorum memoriam non apud Graecos tantum atque Romanos, ſed apud Germanos etiam, Gallos, Italos caet. iam pridem vſitatis.

CHRISTOPH. ADAMI WEISII *Homonymographia* Schneideriana, *oder Nachr. von einigen gel.* Schneidern, *die auch oftmahls den Lateiniſchen Nahmen*

 Sartor,

Sartor, Sartoris, Sartorius, *angenommen*, *Lipſiae a.* 1724. *in* 4.

IOB. HENR. SCHVBARTI *Sched. von gelehrten* Schubarten, *und andern faſt gleichen Nahmens*, acceſſit, quod vtique mireris, eiusdem Sermonibus ſacris, *Hamb. a.* 1742. *in* 4. editis, inſcriptisque *Weide der Heerde Chriſti.* Multi et hic, vt apud alios plerosque, Dii minorum gentium irrepſerunt.

LEONIS ALLATII *de* Simeonum *ſcriptis Diatriba*, *cum* SIMEONIS *Metaphraſtae laudatione*, *auctore* PSELLO, aliisque ſcriptis, excuſa *Pariſ. a.* 1664. *in* 4. Allatius in ampla hacce Diatriba Simones quoque, Simonides atque Simonactides erudite recenſet.

IOH. LOMEIERI *Diſſert. de* Terentiis; *in eiusdem Dierum genialium*, *ſiue Diſſert. philologicarum*, *Decade I. Dauentriae anno* 1694. *in* 8. euulgata, ſextum occupans locum, vbi Auctor vtriusque ſexus rationem habet, et ad quosdam ſimul Chriſtianos veteres, eodem nomine inſignitos, progreditur. Vid. *Acta Erud. Lat. a.* 1694. *p.* 139.

GVIL. STEINBACHII *Commentat.* de Wagneris, *eruditione et ſcriptis claris*, *Vitemb. a.* 1713. *in* 4. Breue eſt Opuſculum, in quo vix tres quatuorue eminent Wagneri, elogio eruditorum digni. Merito igitur exploditur miſellus Scriptor in *der neuen Hälliſchen Biblioth. Vol. IV. P.* 44. *p.* 332.

ANTON. BALTH. WALTHERI *Centuria celebriorum* Waltherorum, *Frf. ad Viadr. a.* 1726. *in.* 4. Quinque id argumentum Capitibus pertractat Vir aliis, iisque melioribus, ſcriptis clariſſimus. Et *primo* quidem de duobus Regibus, aliisque illuſtrioribus dignitatibus ſaecularibus inclutis: *altero* de Waltheris, eccleſiaſticis dignitatibus conſpicuis, aliisque Theologis: *tertio* de Waltheris Ictis:

quarto

quarto de Waltheris Medicis: *quinto* de Waltheris Philoſophis agit.

IOACH. MANTZELII *Memoria Weſtphaliana*, *ſeu de doctis* Weſtphalis *Schediaſma epiſtolicum*, *Gryphisw. anno* 1705. *in* 4.

Plures quidem non addam, quos qui noſſe voluerit, is conſulere poteſt *Catalogum Biblioth. Bunav. Tomo I. Vol. 1. pag. 521. ſq.* „Integram nunc ſperamus IOH. BERNH. MICHALTI *Bibliothecam librorum in* „ Ana; qua de re ſic ſcribit FORMEY in *France litter.* „ *p. 239. il a fait beaucoup de recherches pour une Biblio-* „ *theque hiſtorique et critique des Livres en Ana.*„ Haec ad finem §. X. supra p. 1497. sunt referenda.

§. XIII.

Succedant Scriptores, qui ad dignoſcendos Anonymos ac Pſeudonymos faciunt. Inter omnes praecipuus eſt VINCENT. PLACCIVS, cuius *Syntagma de ſcriptis et Scriptoribus anonymis atque Pſeudonymis* prodiit *Hamburgi a. 1674. in 4.* iterumque, auſpiciis MATTHIAE DREYERI, Icti et Canonici Hamburgenſis, titulo *Theatri Anonymorum et Pſeudonymorum ibid. a.* 1708. *in f.* Praemiſſa huic editioni eſt IOH. ALB. FABRICII *Praefatio*, in qua partim rationes, cur Auctores quidam aut nullo, aut ficto nomine libros ediderint, docte adfert: partim Scriptores luculenter recenſet, qui ante Placcium Anonymos et Pſeudonymos detexerunt; eiusdemque adiuncta tandem eſt *Vita Auctoris*. Manus etiam adhibuit LVDOV. FRID. VISCHERVS, quippe qui in eruendo hoc Opere ex ſchedis manuſcriptis fuit potiſſimum occupatus. Inſigniter vero locupletatum eſt id ipſum, quandoquidem non ſolum plurimi vel Anonymi vel Pſeudonymi, inſerti fuere, verum etiam de ſingulis longe fuſius, quam antea, diſſeritur. Acceſſit, praeter GABR. GRODDECKII *Spicilegium libr. anonymorum et pſeudonymorum*, *qui lingua Rab-*

binica partim impreſſi, *partim manuſcripti reperiuntur*, *notis* Edzardianis, Normannianis, *aliisque illuſtratum*, IOH. DECKHERRI *Tract. de Scriptis adeſpotis*, *pſeudepigraphis et ſuppoſititiis*, ſecundum editionem vltimam, *Amſtael. a.* 1686. *in* 12. dimidia parte auctius adornatam, cum Epiſtolis duabus, altera PAVLI VINDINGII ad Auctorem: altera PETRI BAELII ad ALMELOVEENIVM, in quibus multa notatu digna, et ad emendandum ſupplendumque Deckherri laborem pertinentia. Cf. *Vita* BAELII, *Diction hiſt. et crit.* praefixa, ſub finem *anni* 1685. *p. m.* 34. Ipſe poſtea Deckherrus *Conſultationibus* ſuis *forenſibus*, *Frf. a.* 1691. *in* 4. editis, adiecit *Dialogum exulem de iactura temporis*, vbi Vindingio ac Baelio quandoque reſpondet, quandoque et ſua corrigit. Miror, Dialogum huncce, Fabricio, vt ex *Praefatione* patet, minime ignotum, in noua *Plactiani* Operis editione fuiſſe praetermiſſum. Poſt Deckherri libellum ſequitur FRID. GEISLERI, Icti quondam et Profeſſoris Lipſienſis, *Diſſert. ductu L. vn. C. de mutatione nominum* de nominum mutatione et anonymis Scriptoribus, *Lipſ. a.* 1669. in cathedram producta, et *a.* 1670. *in* 12. *Laruae detractae* titulo, i. e. *breuis expoſitionis nominum*, *ſub quibus Scriptores aliquot pſeudonymi*, *recentiores in primis*, *latere voluerunt*, addito ficto *Veriburgi* loco recuſa, inſciente Auctore, qui propterea eandem *Lipſiae a.* 1671. *in* 4. denuo imprimendam typis, et locupletiorem quidem, curauit. Hanc ipſam Diſſertationem primam ſuppeditaſſe occaſionem Placcio de hoc argumento cogitandi, atque Anonymorum ac Pſeudonymorum Catalogum contexendi, ipſe fatetur *p.* 33. et *p.* 50. *edit. prioris.* Vltimum occupat in Theatro Placciano locum IOH. FRID. MAYERI ad Auctorem *Diſſ. epiſtolica*, *qua Anonymorum ac Pſeudonymorum farrago obiter indicatur*, excuſa *a.* 1689. *in* 4. *Hamburgi*,

burgi, itemque inserta *Diſſertationibus Mayerianis ſelectis Kilonienſibus et Hamburgenſibus p. 433. ſq.* Caeterum de Opere Placcii videri omnino meretur *Hiſtoria Biblioth. Fabriciana, Parte III. p. 138. ſq.* vbi errores monſtrantur varii, ac praeterea Supplementa ſubiiciuntur. Idem Placcius in *Inuitat. amica* ad ANTON. MAGLIABECHIVM *aliosque, ſuper ſymbolis promiſſis aut deſtinatis ad Anonymos et Pſeudonymos ſuos, Hamb. a. 1689. in 8. p. 29.* refert, ADRIANVM BAILLETVM ab aliquot retro annis paraſſe Opus Latine edendum, ac titulo quidem *Elenchi apocalyptici Scriptorum Pſeudonymorum*, quem Elenchum in tres diſtribuere partes voluerit, prima Pſeudonymos, altera Plagiarios, tertia Impoſtores comprehendente, qui alienum ſuis libris nomen adſcripſerunt. Ipſe tamen conſilium hoc deinde abiecit, de quo in *Praefatione* Opuſculi paullo infra proferendi ita loquitur: *Mr. Placcius, au merite duquel je ferai juſtice en toute rencontre, ayant jugé à propos de rendre publique une converſation ſecrete, que j'avois euë avec Mr. Lipſtorpius, qui m'avoit engagé de ſa part à lui faire voir ce, que j'avois ſur les Auteurs deguiſez, à exposé au jour le titre d'* Elenchus apocalypticus Scriptorum cryptonymorum, *que j'avois mis à la tête d'un Ouvrage composé en Latin depuis environ douze ans. Quoique ce titre fut plus tolerable en Latin, qu'il ne ſeroit en François, j'aurois maintenant quelque confuſion de le reconnoitre, quand même il ſeroit queſtion de publier cet Ouvrage, que je prétens anéantir tant pour ſes imperfections, que parceque je l'ai écrit en une langue, qui ſemble devenir de plus en plus étrangere en France.* Vberius quoque de Bailleti inſtituto agit ANCILLONVS in *Memoires concernant les Vies des Savans p. 281. ſq.* vbi adſerit

 ſimul,

ſimul, hunc, quem diuulgauit Bailletus librum, *Auteurs deguiſez* inſcriptum, Praefationem fuiſſe tantum Operis maioris, quod aliquando ſit meditatus. Add. NICERONII *Vitae Eruditor. P. III. p. 120. edit. German.* Poſt primum Placcii conatum alii quoque Viri eruditi agri huius culturam curae habuerunt. Sic laudatus ſupra FABRICIVS in *Centuria Plagiariorum et Pſeudonymorum*, *Lipſ.* 1689. *in* 4 variorum Pſeudonymorum iniicit mentionem. Eodem anno *Parmae in* 12. prodiit *La Viſiera alzata*, caet i. e. *Larua detracta*, Centuriam continens Scriptorum, quibus, quum extra Bacchanalium tempus perſonati incederent, laruam detraxit IOH. PETR. IAC. VILLANVS. Ipſe hic aliam perſonam induit Auctor, quem ANGELICVM eſſe APROSIVM, ſatis nunc inter omnes conſtat, et v. g. in *Giornale de' Letterati*, (quod Parmae olim confectum,) *anno* 1690. *Ephemeride II. p.* 31. nec non in CINELLI *Bibliotheca volante, Pluteo XVI.* confirmatur. Vid. *Acta Erud. Lat. a.* 1707. *p.* 528. In *Lexico Ioecheriano, v.* Aproſius, *p.* 481. *edit. nouiſſ.* falſo ſcriptum inuenio, Auctoris illius, qui caeteris omnibus, a ſe editis, fictum modo *Glareani*, modo *Genari di Scio*, modo *Antivigilmi*, *Saprici*, *Scioppii*, *Galiſtoni*, vel *Caliſtoni da Terama* nomen adiicere conſueuit, *Laruam detractam* inſertam fuiſſe *Theatro* PLACCII. Is enim variis locis profecit ex libello tantum, hodie rariſſimo. Ex duabus autem idem ille Partibus conſtat. Altera *Hecatoſte*, centum proferens Scriptores; altera *Pentecoſte* inſcribitur, et quinquaginta Pſeudonymos indicat. Hos inter multi ſunt Itali, talesque, qui vel patrocinium Ieſuitarum, Scaligeri et Scioppii ſuſceperunt, vel contra eosdem calamo fuerunt vſi. Quaedam omnino occurrunt Obſeruationes rariores, videturque Anton. Magliabechius ſymbolas ſuas contuliſſe. Deueniendum nunc

nunc eſt ad BAILLETI librum, quem paullo ante adduxeram. Integer eius titulus hic eſt: *Auteurs deguiſez ſous des noms étrangers, empruntez, ſuppoſez, feints à plaiſir, abregez, chiffrez, renverſez, retournez, ou changez d' une langue en une autre.* Lucem vidit *Pariſ. a.* 1690. *in 12. mai.* ac denuo excuſus eſt cum *Jugemens des Savans*, curante BERN. DE LA MONNOYE, qui et notas adſperſit. In hac eius editione *Pariſiis* adornata *anno* 1722. et mox *Amſtaelodami* repetita, *Tomi V.* Partem poſteriorem explet. Verum, de STRVVII ſententia, non niſi potiora excerpta hic ſunt congeſta ex Placcio atque Deckherro. Succeſſit *anno* 1697. *in* 12. IOH. VLR. MEVRERI *Centuria Anonymorum antiquorum et recentium*, qui libellus, paucis forte cognitus, ipſis quoque Placciani Operis Editoribus non videtur in mentem incidiſſe. Dignum tamen eundem, qui adiiceretur, cenſet REIMMANNVS, cui notitiam hanc debeo, in *Catal. Bibliothecae theologicae, ſeu Tomo I. p.* 821. vbi et *multa*, ait, *in eo ſunt Schediaſmate, quae a Placcio extremis tantum digitis tacta, plura, quae ab eodem plane ſunt praeterita.* In Ebraicis proſtat GABR. GRODDECKII *Pſeudonymorum Ebraicorum Hexacontas, Gedani a.* 1708. *in* 4. edita, ac deinde inſerta *Biblioth. Ebraeae Vol. IV. p.* 1005. *ſq.* a IOH. CHRISTOPH. WOLFIO, qui et in Praefatione, Opuſculo praemiſſa, docet adcurate, differre hoc omnino a *Spicilegio*, quod in Theatro Placcii conſpicitur. Pleraque comparata tamen ad augenda et corrigenda, quae antea de hoc argumento congeſſerat. Idem WOLFIVS *l. c. Vol. II. p.* 1247. *Vol. III. p.* 1170. et *Vol. IV. p.* 1038. *ſq.* de Scriptoribus Ebraeorum anonymis multa diſſerit iis iucunda, qui horum ſunt ſtudiorum amatores. Optandum autem erat, vt Vir doctus omnes, quos attulit, detexiſſet. Parum honorifice Auctores *der Neuen*

Neuen Hälliſch. Biblioth. Tomo I. Parte 4. p. 289. ſq. iudicant de PETRI DAHLMANNI *Schauplatz der maſquirten und demaſquirten Gelehrten, bey ihren verdeckten und nunmehro entdeckten Schriften* cet. *Lipſiae a. 1710. in 8.* Prima Pars Scriptores pſeudonymos, ſuppoſitos, pſeudepigraphos et plagiarios ordine alphabetico, altera Pars anonymos ſecundum diſciplinas, et idiomate diuerſo diſtinctos comprehendit. Epitomen vere dixeris librum magni Operis Placciani, paſſim inepte conſarcinatam, tantumque adiecta ſunt ſcripta quaedam recentiora, potiſſimum politica, indicatis eorundem Auctoribus. Ita STRVVIVS olim; ſed ne vnicum quidem apud Dahlmannum ſe inueniſſe, qui non iam exſtet in Placcio, profitetur MYLIVS *Praefationis, Biblioth. ſuae Anonym. et Pſeudon.* praefixae, *pag. 20.* Cf. REIMMANNI *Catal. Biblioth. Tomo II. p. 579.* Poſt Dahlmannum illum CHR. AVG. HEVMANNVS *Ienae a.* 1711. *in 8.* publicauit *de libris anonymis et pſeudonymis Schediaſma*, in quo eleganti libello Pars I. Obſeruationes et monita generalia exponit, eo quidem conſilio, vt quis, his inſtructus ſubſidiis, feliciter Anonymis ac Pſeudonymis demere perſonam queat: Pars altera vero Spicilegium inſtituit ad Placcii Theatrum, et varia ſimul in eo emendat, illuſtrat, confirmatque. Recuſum inuenies hocce ſcriptum apud MYLIVM *l. c. Tomo I.* cum eius, quae praecedunt, adnotationibus. In *Catal. Bibl. Bunauianae Tomo I. Vol. 1. p.* 527. mentio etiam eſt facta CAIETANI GIARDINAE, quoniam in libello *de recta methodo citandi Auctores, Panormi a.* 1718. *in* 12. exhibito, *p.* 104. *et* 182. *ſq.* Cognitiones *de Pſeudonymis et Anonymis* ſuppeditauit. Qua vero ratione partes peregerit ſuas Italus ille, mihi penitus eſt incognitum. *Anonymorum ex Scriptoribus gentis Suiogothicae Centurias duas* habemus ab ANDR. ANTON.

ANTON. STIERNMANNO. Prior *anno* 1724. altera, cui *Pſeudonymorum Decas* acceſſit, *ann.* 1726. *in* 8. *Holmiae* prodiit. Summo iſta Collectio iure inter libros eſt rariſſimos referenda. Nouiſſime eiusmodi Operum numerus creuit induſtria IOH. CHRISTOPH. MYLII, iam ſupra nominati. Is quippe *Hamburg. anno* 1740. edidit *Bibliothecam Anonymorum et Pſeudonymorum ad ſupplendum et continuandum* PLACCII *Theatrum et* HEVMANNI *Schediaſma collectam et adornatam.* Duplicis formae exempla-ria exſtant, et *in folio*, vt vulgo dicimus, et *in* 8. Ego minori vtor editione. Praefatio Auctoris partim de aliorum in *notitiam Anonymorum et Pſeudonymorum* meritis agit: partim de inſtituto ipſius, vbi ſimul *p.* 27. *ſq.* varia lectu digna de Placciano Theatro memorantur. Laus eſt vtique non deneganda MYLIO, qui detexit quatuor amplius millia Scriptorum, deque iisdem haud raro ſingularia interſperſit: at, vt fieri plerumque ſolet in Hiſtoria litteraria, non difficulter oſtendi etiam poſſent errores ſat magni, ſi otio et patientia abuti placeret. Interim pleraque proderunt Lectori, qui probe iam intelligit, quid diſtent aera lupinis. Plura de labore hoc Myliano reperies in *den Leipz. gel. Zeit. a.* 1741. *p.* 269. *ſq.* Tandem THOM. CRENIVS aurem vellit, qui *Animaduerſ. philol. et hiſtor. Parte V. p.* 180. *ſq.* et *Parte VIII. cap.* 3. de Anonymis et Pſeudonymis non vulgaria congeſſit. Caeterum addere his placet, PAVL. COLOMESIVM in *Gallia Orientali p.* 27. promiſiſſe *Decouverte d' Auteurs cachés*, quod ſcriptum pene ad exitum dicit eſſe perductum. Sic etiam PROSPER MANDOSIVS in *Galleria di Minerva, Tomo II. p.* 21. *Perſonatos deperſonatos Scriptores*, magnum Opus, recenſendis Anonymis, Pſeudonymis et Plagiariis deſtinatum, exſpectare iuſſit. Sed nihil horum eſt luci expoſitum.

Neſcio

Neſcio igitur, quo fundamento MYLIVS in *Praef. cit. p.* 19. ſcribere potuerit: *Item* (loquitur de Placcio) *Pauli Colomeſii* Decouverte d'Auteurs cachés *quoad anonymos et pſeudonymos excerpſit, et debito loco in Opere ſuo collocauit.* Singulare eſt argumentum, quod GODOFR. LVDOVICI ſibi pertractandum ſumſit in *Exercit. theologicis de ſcriptis anonymis et pſeudonymis, in cauſſa religionis a progreſſu coërcendis,* quae continent Proluſionem Auctoris, ac SIGISM. EVENII *Diſquiſitionem: an in cauſſa religionis ſcripta anonyma et pſeudonyma ſint toleranda?* hic ob raritatem recuſam. Breuis eſt aliquot ſaltim plagularum libellus, *Lipſiae a.* 1715. *in* 8. editus, de quo copioſe diſſeritur in *den deutſchen Actis Erud. Vol. III. Parte 34. p. 786. ſq.* Add. HOFFMANNI *Gedancken über die Journale Vol. II. P. 14. p. 127. ſq.* Nouas haud dubie Obſeruationes exhibebit, ſi aliquando prodierit, IOH. BAPT. BONARDI *Dictionaire, ou Bibliotheque des Anonymes et Pſeudonymes*, de quo Opere, adhuc in ſcriniis latente, me reddidit certiorem *La France littér. par* FORMEY, *p.* 116.

§. XIV.

Notaſſe iuuabit etiam Scriptores de moribus eruditorum, quorum alii laudabiles vtique fuerunt, alii corrupti, atroque digniſſimi calculo. Enumerari par eſt eos primum, qui ſingularibus Opuſculis varias talium hominum virtutes ante oculos poſuere. Sic habemus CORN. VAN ECK *de religione et pietate veterum Ictorum* Orationem, *Vltraiecti a.* 1717. *Halae*que *Magd. a.* 1724. *in* 4. editam, item GOTTL. SLEVOGTII Collectioni ſcriptorum *de Sectis et Philoſophia Ictorum, Ienae a.* 1724. *in* 8. *p.* 341. *ſq.* inſertam; HENR. ENGELBERTI SCHWARTZII Commentationem *de pietate et meritis Ictorum in eccleſiam, Lipſ. ann.* 1739. *in* 4. IOH. PHIL. SCHMIDII Schediaſma *de pietate, et ſcriptis theologicis, Ictorum,*

Ictorum, *Roſtochii a.* 1740. *in 4: de modeſtia veterum Jctorum* ANTONII MATTHAEI et GODOFR. MASCOVII V. C. Orationes, quarum haec *Harderouici a.* 1729. iterumque *Lipſ. a.* 1741. *in 4.* illa inter *Orationes* MATTHAEI *Vltrai. a.* 1655. *in* 12. *p.* 266. *ſq.* prodiit, ad quod et pertinent argumentum MICH. LILIENTHALII Obſeruat. *Ideam eruditi modeſti ſiſtens*, in eiusdem *Selectis hiſtor. et litter. P. I. p.* 93. *ſq.* et MICH. FRID. QVADII Diſſert. *de modeſtia eruditorum*, *Sedini* 1727. *in 4*; quamquam, vt verum fatear, vtrumque ſcriptum ſit morale magis, quam hiſtoricum: IOH. GE. PRITII Diſſert. *de contemtu diuitiarum atque facultatum apud antiquos Philoſophos*, *Lipſ. a.* 1693. *in 4*: CHRIST. GOTTL. IOECHERI *de inſigni veterum quorundam Philoſophorum feruore in veritate inueſtiganda*, *ibid.* 1730. *in 4*: IOH. CASP KHVNII Diſſertat. *de amicitia eruditorum, ad Ideam* PLINII, *ſecundi, praeſertim delineatam*, *Argent.* 1696. *in 4*: IOH. FRID. HEINII Diſſertat. *de miſericordia eruditorum*, multa quoque moralia tractantem, *Helmſt.* 1713. *in 4*: DAN. FRID. IANI *de* Φιλοπονίᾳ *eruditorum*, Diſſert. *Lipſ.* 1705. *in 4.* *De retractationibus Patrum* Exercit. Academica exſtat IOH. GE. NEVMANNI, *Vitemberg. a.* 1685. *in 4.* publice propoſita, ac deinde illata Theologi non incelebris *Primitiis Diſſert. Academicarum*, *ibid. a.* 1700. *in 8. p.* 111. *ſq.* Neque vero in ſolis Patribus, vt vulgo dicuntur, eccleſiaſticis haeret Auctor: alia etiam et antiqua, et recentiora, ſuppeditat exempla, tandemque, *a §. XX.* vsque ad finem, cauſſas addit, quibus inducti Scriptores retractarunt libros ſuos, et ſpongia dignos exiſtimarunt. Atque haec dicta paſſim exemplis nouis illuſtrat. Poſtea IOH. SCHMIDIVS *Lipſ. a.* 1697. edidit Diſſertationem *de Palinodia eruditorum*, in qua non exiguum eorum numerum profert, qui errores, aliquando diuulgatos, agnoſcere

re atque corrigere haud erubuerunt. *De Palinodia ſacra*, ſiue *retractationibus Theologorum in rebus fidei* ſingulari Schediaſmate IOH. HENR. FEVSTKINGIVS egit *Vitemb. a.* 1711. *in 4.* Laudant Opuſculum, quod ex duabus Diſſertationibus, ante exhibitis, conſtat, hiſtoriamque retractationum per complura exempla copioſe et eleganter tradi, Epiſtolasque nonnullas amoebaeas, quae ad declarandam et vberius explicandam eandem facere videbantur, ſimul immiſceri, teſtantur Collectores *Actorum Erud. Lat. a.* 1712. *p.* 237. *ſq.* qui locus plura deſiderantem non ſane dimittet abſque lectionis praemio. *Ictorum variationes et retractationes* libello politiſſimo AVGVSTIN. LEYSERVS *Helmſt. ann.* 1713. *in 4.* complexus eſt; quem rarius deinde obuium cum inſigni Auctoris acceſſione iterum in lucem protraxit, et Praefatione ſua inſtruxit *Lipſ. a.* 1737. *eadem forma* GOTTLOB AVGVSTVS IENICHEN. Eidem Viro docto repetita debetur editio Opuſculi *de retractat.* [illegible] *veterum Ictorum*, quod IOH. SAL. BRVNQVELLVS [illegible]*ae a.* 1726. *in 4.* emiſerat. Factum hoc itidem [illegible]*ſ. a.* 1738. *in 4.* praefixa quoque Ienichenii Praefatione, et Vita Brunquelliana, ſubiectisque multis adnotationibus. *De Ignorantia Theologorum laudabili*, praeſide Valent. Velthemio, CHRISTOPH. SONNTAGIVS *Ienae ann.* 1690. publice diſputauit.

§. XV.

Quo pauciora de priore inueſtigare contigit argumento, eo maior ſcriptorum cumulus exſtat, quae vitia eruditorum indicant ſedulo atque perſequuntur. AHASV. FRITSCHIVS commentatus eſt generatim *de vitiis eruditorum*, cuius libellus *Lipſ.* et *Rudolſt. a.* 1677. *in 4.* prodiit, recuſus nouiſſime in Auctoris *Opuſculis variis*, *No*[illegible] 1731. *in fol. Tomo II. Parte 4. p. 284. ſq.* S[illegible] laborare

eundem

ndem breuitate, foliiſque tantum quinque Capi-
XV. eſſe incluſa, facile adparebit legentibus.
:m agere ſtuduit PHIL. ANTON. LAVR in Diſſ.
lmſtad. a. 1696. typis impreſſa *de peccatis erudito-
n*, de qua tamen REIMMANNVS *Catal. Bibl.* To-
II. p. 366. ita loquitur: *Oceanum oui teſtae inſum-
'e conatur, qui peccata eruditorum tentat Diſſer-
'iuncula comprehendere, quorum tanta eſt multitu-
ınta numero carentis arenae. Et rectius feciſſet
re Auctor, ſi lemmata vitiorum indicaſſet tantum,
qui de iisdem de induſtria ſcripſiſſent aliquid, et li-
'arum monumentis prodidiſſent, ſignificaſſet, v. g.
eruditorum atheiſmo, plagio litterario*, caet. Eos
tem, qui vitia eruditorum expoſuere, IOH.
DOFR. BVCHNERVS recenſuit in Sched. hiſtori-
-litterario *de vitiorum inter eruditos occurrentium
'iptoribus, additis ſimul quibusdam horum vitiorum
ıſſis ſpecialibus, exemplis et horum librorum vſu,
ɔſ. a. 1718. in 8.* Commendatur labor in *den
ıtſchen Actis Eruditor. Vol. V. Parte 58. p. 750. ſq.*
c non in *der vermiſchten Bibliothec, Parte XI. p.*
31. At non vbique pertractandi rationem pro-
: REIMMANNVS *l. c. p.* 577. adſerens, multitu-
ıe Auctorum efferre ſeſe Buchnerum, parum ſo-
ıtum, an ad rem ſpectent, an minus: complu-
ab ipſo memorari, qui vitiorum, eruditis fami-
'ium, Scriptores non ſint: nec omnia, quae
lucantur, eruditorum infortunia eſſe in vitio-
n claſſe collocanda. Me quidem iudice Reim-
nnus vera ſcripſit; neque tamen reiiciendus pe-
us liber eſt, vtilis potius, ſi Lectores eius in
ſtudiis probe ſint exercitati. Praemiſſis his, ad
ɟularia nunc argumenta deueniendum. *Doctos
eos*, ſceleratiſſimos omnium homines, Program-
te Academico produxit *Ienae a.* 1707. *in* 4.

 BVRC.

BVRC. GOTTHELF STRVVIVS. Ex ingenti numero vndecim ſelegit IOH. HARDVINVS, eosque Pontificii coetus, quorum ſcripta continere varia credidit, Atheiſmi crimine commaculata. Titulus libri eſt: *Athei detecti*, isque reperitur in eiusdem *Operibus, Amſtael. a.* 1733. *in fol.* editis. Proxime ſubiiciuntur *Reflexions importantes, qui doivent ſe mettre à la fin du Traité intitulé*: Athei detecti. Forte hae Obſeruationes eaedem ſunt, quae occurrunt in *Memoires litteraires par S. D. L. R. G. Hagae Com. a.* 1716. *in* 12. *Tomo I. Parte* 1. *p.* 403. *ſq.* quo loco PAVL. THEMISEVL DE SAINTE HYACINTHE (is enim a plerisque creditur Editor eſſe) exhibuit *L'Atheisme découvert par le R. P.* Hardouin, *Jeſuite, dans les Ecrits de tous les Peres de l'Egliſe et des Philoſophes modernes.* Quod ego quidem hoc tempore nequeo examinare. Vid. interim *Acta Erud. Lat. a.* 1735. *p.* 482. et CAMVSAT *Hiſt. des Journaux, T. II. p.* 157. *ſq.* Potiores ex Medicorum Ordine, qui Atheiſmi de ſe excitarunt ſuſpicionem, breuiter et ieiune propemodum recenſuit CHRISTOPH. ALBERCK in Progr. *de Medicis atheis, Meinungae a.* 1743. Dignum id iudicauit BIDERMANNVS, quod *Selectorum Scholaſticorum Voluminis I. p.* 327. *ſq.* insereretur. *De Atheiſmo Ariſtotelis* ſpeciatim longe maiori diligentia diſſeruit non nemo in *Obſeruat. ſelect. Halenſium Tomo VIII. Obſeruat.* 10. *p.* 209. *ſq* et Vir celeberrimus IOH. GE. WALCHIVS, in *Parergis Academ. p.* 198. *ſq.* vbi ſatis copioſa hoc de argumento Exercitatio legi poteſt. Add. IAC. FRID. REIMMANNI *Hiſtoria vniuerſalis Atheiſmi et Atheorum, Hildeſiae a.* 1725. *in* 8. qui liber poſtea ſexcentis additionibus ab Auctore locupletatus eſt, teſte *Catal. Bibliothec. theologicae p.* 49. quae adhuc inter anecdota latent. Prodire autem Reimmannus in medium iubet Atheos apud Iudaeos, paganos, Chriſtianos et Muhame-

hamedanos falſo meritoque ſuſpectos, atque ſic nunc accuſatoris, nunc defenſoris perſonam capit. Iam ante ipſum cauſſam variorum egerant IOH. CHRISTOPH. WOLFIVS in Diſſ. *Vitembergenſi, anno* 1710. edita, et *a.* 1717. *ibidem* recuſa, *de Atheiſmi falſo ſuſpectis*, itemque IAC. HASAEVS in Diſſ. *de Gentilium Philoſophis, Atheiſmi falſo ſuſpectis, Bremae a.* 1716. *in* 4. qui Vir doctus oppoſuit ſeſe data opera IOH. HENR. FOPPIO, duarum Diſſertationum auctori, *ibidem a.* 1714. publicatarum *de Atheiſmo Philoſophorum Gentilium celebriorum.* Vid. WALCHIVS *l. c. p.* 299. Nec inelegans eſt, at non cognita fuit ERCKIO, ſupra nominato, ELIAE FRID. HEISTERI, Laurentii filii, *Apologia pro Medicis, qua eorum depellitur cauillatio, qui Medicinam in Atheiſmum, aliosque in Theologia errores abducere perhibent, et qua ſimul praecipui Medici, ſigillatim Hippocrates, Galenus, Cardanus, Taurellus, Vaninus, et Brownius, qui Atheiſmi crimine commaculati ſunt, defenduntur. Amſtael.* 1736. *in* 8. *mai.* Complura tamen vitia typographica irrepſerunt in libellum hunc iuuenilem. *De Viris illuſtribus, pacti cum inferis Daemonibusque ſuſpectis, Vitemberg. a.* 1694. *in* 4. IOH. MOESCHIVS, ac *de eruditis, Spirituum familiarium vſu ſuſpectis, Lipſ. a.* 1715. GE. CHR. WAGNERVS Diſſertationibus ſingularibus egere. Wagnerus praecipue longum texuit Catalogum eorum eruditorum, qui vel ipſi gloriati ſunt adeſſe ſibi genios familiares, vel quibus alii tales adſcribere haud dubitarunt. Conſulenda quoque, quae CHR. FRANC. PAVLLINI in *der zeitkürtzenden erbaulichen Luſt, Parte III. p.* 25. *ſq.* corraſit de eruditis, qui ſuſpicionem praebuerunt initi ſcelesti pacti cum Diabolo. Patrocinium eiusmodi hominum iam pridem ſuſcepit GABRIEL NAVDAEVS. Proſtat quippe *Apologie pour les grands perſonnages fauſſement ſoupçonnez*

çonnez de Magie, qui eius liber primum excuſſ *Pariſiis a.* 1625. poſt *Hagae Com.* 1652. iterumque *Pariſ.* 1699. *Volum. II.* ac tandem *Amſtael. a.* 1711. *in* 8. cum Obſeruationibus non nullis. Plura de eodem alia occaſione adferam, vbi ad libros damnatos et prohibitos peruenero. *De ſuperſtitione erudita, ſeu litteraria*, reuerendus hodie Theologus, IOH. CHR. KOECHERVS, adſumto *Gratiani Aſchpani* nomine, *anno* 1728. *in* 8. emiſerat breue Opuſculum. Cuius exemplaria quum mox eſſent per orbem litterarium diſperſa, recognouit id ipſum, meliusque ac locupletius reddidit *Hanouerae a.* 1738. *in* 8. titulo libri ſingularis *de Idololatria litteraria* inſignitum. Et ita ſane id fecit Auctor, vt ſiue dicendi rationem, ſiue rerum argumenta, ſpectemus, nouus potius labor, quam noua veteris editio adpellari mereatur. Intelligit autem Idololatriae litterariae vocibus illud mentis humanae vitium, quo praepoſtera exiſtimatione, ac vehementiori, quam par eſt, amore, honore et cultu tum Viros eruditos, tum res alias, ciuitatis litterariae proprias, aliquis perſequitur, idque vel verbis, vel actionibus, aperte palamque peragere ſolet. Multa exinde diſci queunt ſcitu digniſſima. *Ciceronomaniam eruditorum Weiſſenfelſae a.* 1744. *in* 4. ipſe Oratione quadam exponere ſeorſim ſtudui. *De Apoſtaſiae merito et falſo ſuſpectis*, ſeu talibus eruditis, qui a ſacris veris ad alia tranſierunt, vel transiiſſe dicuntur, doctam conſcripſit Diſſertationem PETR. ADOLPH. BOYSEN, editam *Halae M. a.* 1714. *in* 4. Vſus eſt in his recenſendis ordine alphabetico. Paullo poſt, *anno* nimirum 1716. *Suinfurti, eadem forma*, accepimus IOH. HENR. BOCRISII binas *de doctis Apoſtatis* Commentationes hiſtorico-litterarias. Rarius hodie occurrunt, quod et certum eſt de ANDR. WESTPHALII Diſſertatione, iam ante

ante Boyſenii inſtitutum *Gryphisw. a.* 1710. euulgata. Exhibentur hic, litterarum ordine, qui et Borriſio placuit, *Sexaginta ſaeculi XVI. et XVII. eruditi, qui ſuam commutarunt religionem.* Eorum leguntur nomina in *der gelehrten Fama Vol. I. parte 6. p. 395. ſq.* Inter libros promiſſos vnice referenda CAROLI ANDR. HENNINGII *Bibliotheca eruditorum, qui religionem mutarunt*, in qua conſtituerat, praeter vitam eorum, cauſſas ſimul mutationis, liteſque propterea exortas, pluribus enumerare. Vid. *Miſcell. Lipſ. Pezold. Tom. X. p. 132.* Apoſtaſiam ſtudiorum, per ſe patet, non ſemper eſſe vitium, ſi rationes grauiſſimae hanc exigant, nec ſola mentis inconſtantia mutabilitasque, vel melioris cupiditas fortunae, conſilio eiusmodi viam aperiat. Cf. IOH. GOTTL. OLEARII Diſſertat. *de Luthero, ex Iuris ſtudioſo Theologo, et Ziegléro, ex Theologo Icto, Ienae a. 1709.* Iuridice hoc argumentum pertractauit HENR. LINCKIVS *Altorf. a.* 1679. et philoſophice IOH. IAC. LEHMANNVS *Ienae a.* 1711. vterque Diſſertatione Academica, quarum illa *de Apoſtaſia ſtudiorum:* haec *de mutatione ſtudiorum, von dem ſogenannten Vmſatteln*, inſcribitur. Magis huc pertinet IOH. ALEX. DRECHSLERI hiſtorica *de ſtudiorum Apoſtatis* Diſſert. *Lipſ. a.* 1717. Sed, vt verum fatear, non ibi exempla inueni, quae notari carbone debeant. *Eruditos ſine moribus* in Diſſert. quadam *ibid. a.* 1705. congeſſit FRID. ERN. SCHOLTZIVS: *de Miſogynia* vero, *de Miſocoſmia*, et *Miſanthropia eruditorum* tres exſtant MATTH. GE. SCHROEDERI Diſſertationes hiſtorico-morales, *Lipſ. a.* 1716. et 1717. ſeparatim propoſitae. Adſcribam, quae REIMMANNVS exiſtimat in *Catal. Bibl. Tom. II. p.* 159. de hisce Schroederi ſchedis. Adſerit nimirum, dignas eſſe, quae ad Parnaſſi quisquilias reiiciantur, vsque adeo ineptas eſſe Diatribas illas, et inſulſas, et putidas, ſiue

dictionem conſideres, ſiue diſpoſitionem rerum, ſiue res ipſas, quae hiſtoriae quum ſint ſine omni teſte productae, non maiorem eas fidem habere, quam fabulas. Interim hae Diſſertationes, cum *Scholtziana de eruditis ſine moribus*, ac *Boettneriana de malis eruditorum vxoribus*, *Selectorum litterariorum Pentas* inſcriptae, *Lipſiae a.* 1730. *in* 4. reuocatae ad prelum fuerunt. *Duodecim ex antiquioribus Poetas, vino deditos*, Programmate quodam *Giſſae a.* 1726. *in* 4. exhibuit IOH. LVDOV. ALEFELD, cui addatur IOACH. CHR. NEMEITZII *Anmerckung von verſoffenen Gelehrten, ſonderlich Poeten*, in *den vernünftigen Gedancken, Parte II. p. 9. ſq.* Alios, nimio litterarum amore, ante tempus exſtinctos, memorauit, ſubiunctis cauſſis phyſicis, IOH. CHRISTOPH. TSCHANTERVS in binis Diſſertationibus *de eruditis, ſtudiorum intemperie, mortem ſibi accelerantibus*, quarum altera, praeſide Godofr. Boettnero, *a.* 1704. altera 1705. *Lipſiae* prodiit. Tertiam quoque, cauſſas explicantem morales, meditabatur Auctor; ſed ea demum adiecta eſt verſioni priorum Diſſertationum Germanicae, quam ipſe *Budiſſae a.* 1722. *in* 8. hoc titulo edidit: *Hiſtoriſche Nachricht von gelehrten Leuten, die ſich zu Tode ſtudirt.* Inchoat a Theologis, eosque Icti excipiunt, Medici atque Philoſophiae et litterarum humaniorum periti. *Παιδαριώδη eruditorum* ad locum quendam Taciti delineauit, exemplisque idoneis illuſtrauit IOH. GVIL. BERGERVS in elegantiſſima Diſſert. *Vitemb. a.* 1723. typis impreſſa. *De eruditorum inuidia* GE. GODOFR. RICHTERVS *Lipſ. a.* 1703. *in* 4. Diſſertationem diuulgauit, quam *Argentor. a.* 1712. et 1714. auctore ELIA SILBERRADIO binae aliae ſequutae ſunt eiusdem argumenti. Immoderatius tamen egredi extra cancellos is mihi videtur. Certe vix exſpectaueris ibidem, quam *Capitis I. Sectio altera* continet,

longam

longam pertractationem de eruditione et eruditis generatim. Huc referenda etiam MICH. LILIENTHALII Obſeruatio *de Bibliotaphis, ſeu inuidis librorum occultatoribus*, in *Selectis hiſtor. et litterariis, P. I. p.* 178. *ſq.* vbi varios librorum occultandorum indicat modos, interſperſis paſſim exemplis. *Nimium eruditorum libros coemendi congerendique ſtudium* in Diſſertat. hiſtorica et morali *Regiomont. a.* 1715. ante oculos omnium poſuit IOH. IAC. ROHDIVS. Pertinaciam eruditorum in propugnandis ſuis erroribus *Pilatiſmum* vocauit *litterarium* HEVMANNVS, eundemque Diſſertat. quadam eleganti fuſius explanauit *Gottingae a.* 1730. *in* 4. Poſtea, *a.* 1731. non nihil recuſa auctior, locum nacta eſt in ipſius *Sylloge Diſſertationum Tomo I. P.* 2. *art.* 10. *p.* 466. *ſq.* Saepenumero naſcuntur exinde bella litteraria, de quibus multi egerunt. *In originem et cauſſas bellorum inter eruditos*, (quorum hiſtoriam, inde a renatis litteris, meditatus eſt olim ERH. REVSCHIVS, vti docent *Supplement. ad Noua Acta Erud. Tomo V. p.* 336.) pulchra Oratione inquiſiuit IOH. BVRCH. MENCKENIVS. Vid. eius *Orationes Academ. p.* 425. *ſq.* Solas perſcrutari cauſſas ſtuduere IOH. BERNARD. STEIN, praeſide Ioh. Henr. Kreuſchnero, in Diſſert. *de cauſſis rixarum inter eruditos motarum, Regiomont.* 1719. et SIGISM. ANDR. FLACHS in Diſſertat. *de cauſſis diſſenſus eruditorum, Lipſiae ann.* 1721. Eodem ſpectant magna ex parte SILBERRADII Diſſ. III. *Bellona inter Muſas, ſiue bella litteraria* inſcriptae, *Argent. a.* 1719. *in* 4. In Praefatione de conſilii ratione ita loquitur Auctor: *Ordo inſtituti noſtri is erit, vt viſis hoſtium caſtris, cauſſisque belli cognitis, arma, quibus vtuntur, ſiue belli gerendi modum propius inſpiciamus; tum effectus et conſequentia, ſingularia item eius probe perſpiciamus, et denique officia*

eorum, qui neutrarum hic ſint partium, quibusque pax, quam bellum, magis arridet, explicemus. Operam inſimul *daturi, vt depromtis ex rebus geſtis eruditorum exemplis ſingula illuſtrentur.* Quid boni complectatur C. M, ſub quibus litteris Auctor latere voluit, Obſeruatio *von den Kriegen der Gelehrten*, in *den Dresdner gelehrten Anzeigen anni* 1757. *Parte XIX.* mihi quidem non eſt cognitum; nec enim in manus meas peruenerunt hae ſchedae. Non deſunt, qui materiam hanc admodum vberem doctrinae ſuae floribus conſperſerunt ſpeciatim, quos inter primum ſuccurrit IOH. GE. WALCHII *de nugis et bellis Grammaticorum* Obſeruatio, in *Miſcellan. Lipſienſ. Pezoldianis, Tomo I. p. 42. ſq.* Ad artem diplomaticam quod attinet, nemo facile ignorabit, quae IOH. PETR. A LVDEWIG in Praefatione, *Tomo I. Reliquiar. MStorum* praefixa, *p. 24. ſq. de bellis diplomaticis* diſſeruit. Italice hanc narrationem conuertit, et auctiorem recudendam curauit CASP. BERETTI *p. 111. ſq.* libri, *Mediol. a. 1729. in 4.* publicati, atque ſic inſcripti: *In Diſſertationem Italiae medii aeui Cenſurae III.* Cf. *Catal. Bibl. Bunav. Tomo I. Vol. 1. p. 682.* Euolui quoque meretur IOH. GODOFR. VON MEIERN *Vorbericht des III. Theils der Weſtphäliſchen Friedens-Handlungen*, vbi occurrit, *p. 8. ſq. ſi numeres*, Viri doctiſſimi *Beſchreibung des im vorigen Saeculo angegangenen, und bis auf unſere Zeiten fortgeführten diplomatiſchen Krieges.* Repetenda hic tandem, ſi placet, dicta abs me in *Tomo I. huius Bibliothecae p. 744. de Logomachiis*, ac de LEYSERI conatibus, cuius Diſſertat. *de pugnis Ietorum, Vitemb. a.* 1749. edita, *ibidem*que in nota quadam adducta, haud vulgarem inter Commentationes de bellis eruditorum locum ſibi vindicat. Addo iam his, quae nuper demum in manus peruenit meas,

ABRAH.

ABRAH. WIELINGII Orationem *de Logomachiis Ictorum*, *Vltrai. a.* 1744. *in 4.* Reipublicae litterariae oblatam. *Doctos impoſtores* Diſſertatione ſingulari, eaque non leui brachio elaborata, *Ienae a.* 1703. B. G. STRVVIVS in ſcenam prodire iuſſit. Adnexa eſt aliquot annis poſt *Introductioni in notit. rei litterariae*; ſed in Koecheriana editione deſideratur. Cf. hac de re Praefatio mea *Tomo I. Biblioth. litter.* praefixa. In Germanicam itidem linguam translata, haec ipſa Diſſertatio *Sorauiae a.* 1734. *in 8.* lucem vidit, neque tamen ſatis feliciter ſuas peregiſſe partes ignotus mihi interpres dicitur. Add. HEVMANNI *Conſpect. Reipubl. litter. Cap. VII.* §. 42. *p. m.* 487. *ſq.* Forte fruſtra ſperatur, quem ipſe ibidem promiſerat, de huius farinae hominibus libellus. Mentio nunc iniicienda *Pedantiſmi eruditorum*, de cuius adpellationis origine coniecturas ſuas propoſuit HEVMANNVS in *Poeciles Tomo II. p.* 80. *ſq.* Ipſum autem hoc vitium CHR. MATTH. PFAFFIVS *Introd. in Hiſtor. Theol. litter. Tomo I. p.* 5. *edit. ſecundae* ſequentibus deſcripſit verbis: *Pedantiſmi reos ſeſe faciunt illi, qui ambitione erudita elati magno faſtu tument, gloriamque et laudes aucupantur nimias; qui alios eruditos naſo adunco ſuſpendunt, et quauis data occaſione iis dicam ſcribunt; qui res nihil et minoris momenti magni habent, et tamquam myſteria adorandas praebent; qui contradictionem vllam tolerare neſciunt, ipſi vero contradicendi pruritu pertinaciſſimo aguntur; ſuasque ſententias ab omnibus recipi volunt, illosque, qui in eas haud deſcendunt, odio proſequuntur, et dente Theonino arrodunt; qui ineptis denique ac ridiculis moribus laborant.* En! adcurate expreſſam ſtultorum hominum imaginem, iis quoque ſordibus maculatam, quas iam ſeorſim indicaui. Contra Oratione, at ſolum dogmatice, non hiſtorice ſimul, Pedantiſ-

 mum

mum eruditorum *a.* 1678. depinxit VLRIC. HVBERVS. Exſtat eadem in *Auſpiciis* Icti egregii *domeſticis*, *Franequ. a.* 1682. *in 8.* et in *Operibus* ipſius *minoribus*, a WIELINGIO *Vltrai. anno* 1746. *in 4.* collectis, *Tomo I. p.* 182. *ſq.* ſubiecitque notarum nonnihil Editor. Acceſſit pariter iſthaec Oratio CHRIST. THOMASII *Introd. in Philoſophiam aulicam* cum Latinae, tum Germanicae editioni, nec non RICHERII *Obſtetrici animorum*, libro, qui ab ADAMO RECHENBERGIO *Lipſ. a.* 1693. *in 4.* editus eſt. De Pedantismo Theologorum HENR. MEENE, Vir chriſtianiſſimus, diſſeruit in *dem Character eines pedantiſchen Gottesgelehrten*, *Lipſ. anno* 1747. *in 8. mai.* quo de ſcripto vid. *die Leipz. gel. Zeit. a.* 1747. *p.* 646. In Pedantiſmum homileticum inuectus acerrime eſt FRID. ANDR. HALBAVERVS in Praef. *von der homiletiſchen Pedanterey*, quam praemiſit *dem nöthigen Vnterricht zur Klugheit erbaulich zu predigen*, *Ienae* 1737. 8. iterumque 1748. Theologum hunc Ienenſem non ita multo poſt ſequutus eſt, et *Pedantiſmum exegeticum* periſtringendum ſibi ſumſit IOH. GE. ALBRECHTVS in Progr. copioſo, quod *Francoſ. ad M.* 1739. *in 4.* exiit, inſertumque deinde fuit BIDERMANNI *Selectis ſcholaſticis*, *Vol. I. faſcic. 2. p.* 561. *ſq.* Nec Ordo Ictorum a Pedantiſmi vitio ſe liberum ſeruauit. Paucis forte cognita eſt IOACH. LVDOV. SCHMELTZEISEN Oratio *de Pedantiſmo iuridico*, *Francoſ. ad V. a.* 1721. *in f.* excuſa. IOH. LVDOV. HEVBELII, quondam Icti et Hiſtorici Kilonienſis, Oratio ſimilis argumenti numquam lucem adſpexit. Memorabo interim IOH. CHRISTOPH. WOLFII verba in *Theſ. epiſtolico Lacroziano*, *Tomo II. p.* 189. vbi ſic *Heubelius*, ait, *narrauit mihi, quas quantasque inimicitias conciliarit apud Harpprechtum, Iuris Profeſſorem apud Kilonienſes, eiusque ſtudioſos et aſſeclas, iſta ſua de Pedantiſmo Ictorum Oratione, quam is in ſe potiſſimum*

dictam

dictam*i exiſtimarit.* *Eam omnino luci deſtinat, notis neque ac imaginibus, quarum non nullas verbis depinxit, illuſtratam, et Clar. Menckenii Charlataneriae ad latus ponendam.* Ipſo ego, litteris I. v. W. occultus, anno 1742. feſtinante calamo in chartam conieci *zufällige Gedancken von der Pedanterey einiger Rechtsgelehrten*, quod leue ſcriptum clariſſimus Kohlius intulit in *die Hamburg. vermiſchte Bibliothec, Vol. I. P. 3. p. 405. ſq.* Nondum oculis meis occurrit IOH. CAR. BRETSCHNEIDERI *Schreiben von der iuriſtiſchen Pedanterey an Herrn Carl Friedr. Moſer, Frf. et Lipſ. anno* 1749. *in* 4. In manibus contra habeo laudati MOSERI *AntwortSchreiben von der iuriſt. Pedanterey an Herrn Ioh. Carl Bredſchneider, Frf.* 1750. *ead. forma.* Lectu ſane dignus libellus, vt omnia, quae Viri huius politiſſimi ingenium peperit. *De duabus Scholarum peſtibus, Pedantiſmo et Galantiſmo,* IOH. HÜBNERVS in *Tomo IV. p. 72. ſq. Miſcellan. Lipſ. Pezoldianorum* breuem quandam Obſeruationem exhibuit, quae tamen nimis mihi videtur ieiuna. *Pythagorae* ſpeciatim *Pedantiſmum didacticum, ratione ſilentii*, demonſtrauit Diſſertatione erudita *Altorfii a.* 1714. IOH. DAV. KOEHLERVS, cum primis contendens, Philoſophum in hoc inſtituto boni doctoris officio minime functum eſſe, ſed indulſiſſe tantum ſuperbiae ſuae atque inuidiae, et haec ſimul vitia tali methodo diſcipulis inſtillaſſe. *De odio theologico* cogitata mentis eleganter, vt ſolebat, aperuit IOH. LAVR. MOSHEIMIVS in *Comment. Gottingenſi anno* 1747. *in* 4. edita, quae deinde inſerta fuit ſummi Viri *Comment. et Orationibus varii argumenti, Hamb.* 1751. *in* 8. *mai.* ſtudio IOH. PETRI MILLERI Germanice haec ipſa Commentatio reddita eſt *Norimbergae a.* 1749. *in* 8. *mai.* Idem Moshemius *de eo, quod nimium eſt in ſtudiis linguarum et Critices* Orationem ſuauiſſimam recitauit olim, adiunctam

mum eruditorum *a.* 1678. depinxit VLRIC. HVBERVS. Exſtat eadem in *Auſpiciis* Icti egregii *domeſticis*, *Franequ. a.* 1682. *in* 8. et in *Operibus* ipſius *minoribus*, a WIELINGIO *Vltrai. anno* 1746. *in* 4. collectis, *Tomo I. p.* 182. *ſq.* ſubiecitque notarum nonnihil Editor. Acceſſit pariter iſthaec Oratio CHRIST. THOMASII *Introd. in Philoſophiam aulicam* cum Latinae, tum Germanicae editioni, nec non RICHERII *Obſtetrici animorum*, libro, qui ab ADAMO RECHENBERGIO *Lipſ. a.* 1693. *in* 4. editus eſt. De Pedantismo Theologorum HENR. MEENE, Vir clariſſimus, diſſeruit in *dem Character eines pedantiſchen Gottesgelehrten*, *Lipſ. anno* 1747. *in* 8. *mai.* quo de ſcripto vid. *die Leipz. gel. Zeit. a.* 1747. *p.* 646. In Pedantiſmum homileticum inuectus acerrime eſt FRID. ANDR. HALBAVERVS in Praef. *von der homiletiſchen Pedanterey*, quam praemiſit *dem nöthigen Vnterricht zur Klugheit erbaulich zu predigen*, *Ienae* 1737. 8. iterumque 1748. Theologum hunc Ienenſem non ita multo poſt ſequutus eſt, et *Pedantiſmum exegeticum* perſtringendum ſibi ſumſit IOH. GE. ALBRECHTVS in Progr. copioſo, quod *Francof. ad M.* 1739. *in* 4. exiit, inſertumque deinde fuit BIDERMANNI *Selectis ſcholaſticis*, *Vol. I. faſcic.* 2. *p.* 561. *ſq.* Nec Ordo Ictorum a Pedantiſmi vitio ſe liberum ſeruauit. Paucis forte cognita eſt IOACH. LVDOV. SCHMELTZEISEN Oratio *de Pedantiſmo iuridico*, *Francof. ad V. a.* 1721. *in f.* excuſa. IOH. LVDOV. HEVBELII, quondam Icti et Hiſtorici Kilonienſis, Oratio ſimilis argumenti numquam lucem adſpexit. Memorabo interim IOH. CHRISTOPH. WOLFII verba in *Theſ. epiſtolico Lacroziano*, *Tomo II. p.* 189. vbi ſic. *Heubelius*, ait, *narrauit mihi*, *quas quantasque inimicitias conciliarit apud Harpprechtum*, *Iuris Profeſſorem apud Kilonienſes*, *eiusque ſtudioſos et aſſeclas*, *iſta ſua de Pedantiſmo Ictorum Oratione*, *quam is in ſe potiſſimum*

dictam

dictam exiſtimarit. *Eam omnino luci deſtinat, notis neque ac imaginibus, quarum non nullas verbis depinxit, illuſtratam, et Clar. Menckenii Charlataneriae ad latus ponendam.* Ipſo ego, litteris I. v. W. occultus, anno 1742. feſtinante calamo in chartam conieci *zufällige Gedancken von der Pedanterey einiger Rechtsgelehrten*, quod leue ſcriptum clariſſimus Kohlius intulit in *die Hamburg. vermiſchte Bibliothec*, *Vol. I. P. 3. p. 405. ſq.* Nondum oculis meis occurrit IOH. CAR. BRETSCHNEIDERI *Schreiben von der iuriſtiſchen Pedanterey an Herrn Carl Friedr. Moſer*, *Frf. et Lipſ. anno* 1749. *in* 4. In manibus contra habeo laudati MOSERI *AntwortSchreiben von der iuriſt. Pedanterey an Herrn Ioh. Carl Bredſchneider*, *Frf.* 1750. *ead. forma.* Lectu ſane dignus libellus, vt omnia, quae Viri huius politiſſimi ingenium peperit. *De duabus Scholarum peſtibus, Pedantiſmo et Galantiſmo*, IOH. HÜBNERVS in *Tomo IV. p. 72. ſq. Miſcellan. Lipſ. Pezoldianorum* breuem quandam Obſeruationem exhibuit, quae tamen nimis mihi videtur ieiuna. *Pythagorae* ſpeciatim *Pedantiſmum didacticum*, *ratione ſilentii*, demonſtrauit Diſſertatione erudita *Altorfii a.* 1714. IOH. DAV. KOEHERVS, cum primis contendens, Philoſophum in hoc inſtituto boni doctoris officio minime functum eſſe, ſed indulſiſſe tantum ſuperbiae ſuae atque inuidiae, et haec ſimul vitia tali methodo diſcipulis inſtillaſſe. *De odio theologico* cogitata mentis eleganter, vt ſolebat, aperuit IOH. LAVR. MOSHEIMIVS in *Comment. Gottingenſi anno* 1747. *in* 4. edita, quae deinde inſerta fuit ſummi Viri *Comment. et Orationibus varii argumenti*, *Hamb.* 1751. *in* 8. *mai.* ſtudio IOH. PETRI MILLERI Germanice haec ipſa Commentatio reddita eſt *Norimbergae a.* 1749. *in* 8. *mai.* Idem Moshemius *de eo, quod nimium eſt in ſtudiis linguarum et Critices* Orationem ſuauiſſimam recitauit olim, adiunctam

iunctam *Obſeruationum ſacr. et hiſtor. criticarum* lib *Amſt.* 1721. *in* 8. recuſamque cum alia Oratione *Chriſto, vnice Theologo imitando*, inſcio Auctor *Helmſt. a.* 1726. iterumque *Sundii a.* 1729. *in* 4. P na vtique bonae frugis ſunt, quae complectitur e gantiſſimus liber AVG. LEYSERI *de Aſſentatione Ictorum*, primum forma Diſſertationis Academic *Vitemb. a.* 1712. deinde *Helmſt. a.* 1726. poſtren *ibidem* 1741. *in* 4. typis impreſſus, curante V. HENR. GOTTLIEB FRANCKIO, qui non ſolum va generis notas addidit, verum etiam *de Aſſentatio neceſſaria* Meditationem, Notitiamque *Domaniorum* maxime litterariam, ac rerum Indicem copioſi mum. Singularia vero ſcripti huius Leyſeriani ta fuerunt. Offenderat enim, ſine culpa ſua, ctis quibusdam Theologos Philoſophosque Viten bergenſes, qua de re ipſe fuſius egit in praefixa *E ſtola ad binos Amicos veteres, p.* 13. *ſq. edit. nouiſſ.* Ne patitur inſtituti ratio, vt longum hunc locum, eu que digniſſimum notatu, ſubiungam. Candoris qu que mirifici teſtis eſt FRID. BENED. CARPZOV Diſſert. de Ἀλλοτριοεπισκοπίᾳ *Iureconſultorum*, *V temb. a.* 1743. *in.* 4. Auctor, praematura morte ſtinctus, hac voce intelligit temerariam Ictor artis ſuae fines excedendi, ac de rebus alienis, fi maxime et theologicis, iudicandi libidinem, ex rore iudicii, et inſana quadam appetitus curioſi te, ortam. Complura profert exempla et antiqui ra, et recentiſſimae aetatis. *De inconſtantia Ic rum, ſigillatim Decii, Alciati et Balduini*, Progra ma HERM. HENR. ENGELBRECHT, Viri peril ſtris, *Gryphisw. a.* 1738. *in* 4. prodiit.

§. XVI.

Singularem pertractationem poſtulat aliud e ditorum vitium, quod longe vſitatiſſimum e

Pla

Plagium ſcilicet, quo quis ex aliorum libris, diſſimulatis ſuppreſſisque Auctorum nominibus, varia deſcribere ſolet, ſibique vindicare, quaſi ſuo ex fundo producta. In mentem hac occaſione veniunt SARCKMASII, ſeu potius Schurzfleiſchii, verba *Iudicior. de nouiſſ. prudent. ciuil. Scriptor. ſ. III. Id hodie*, ait, *ſolemne eſt, vt Scriptor Scriptori tenacius inſiſtat, et dum ipſe non habet, vnde ſe ornet, aliis plumis veniat ornatus, veritati et omnibus bonis fucum facturus.* Primus *de Plagiariis et Scriptorum alienorum Compilatoribus* Epiſtolam ad Franc. Balduinum anno 1549. exarauit FRANC. DVARENVS, *quae Operibus* eius acceſſit. In mea editione, *Francof. a.* 1607. *in f.* adornata, reperitur *p.* 1105. *ſq.* Scriptum hoc, vbi pauca, ſed grauiter acerbeque, dicta ſunt a Duareno in ignobile id hominum genus, praecipue vt iuſtas ſceleris poenas ſumeret a praedone quodam, vt ait, inſigni, cuius rapaci manu ſcripta ſua viderat expilata. Tranſtulit is autem hoc argumentum ad forum ſaltim ciuile: IACOB. e contrario THOMASIVS ex Hiſtoria litteraria illuſtrauit in Diſſert. philoſophica *de Plagio litterario, Lipſ. a.* 1673. publice defenſa. Noua luce donata eſt eadem *Leucopetrae a.* 1679. *in* 4. cum Acceſſionibus ſex, ac tertium *Suobaci et Lipſ. a.* 1692. *ead. forma.* Egregius profecto liber eſt, et ſumma cura elaboratus, de quo ſic differit FRID. OTTO MENCKENIVS in *Miſcell. Lipſ. nouis Vol. I. p.* 87: *Quod raro accidit, non primus tantum in hoc ſcribendi genere ſe exercuit Thomaſius*, (ſcilicet ſi litteraria ſpectes,) *ſed eorum etiam omnium, qui ipſi ſucceſſerunt in hoc munere, laudes ſuperauit, effecitque, vt difficile ſit, magisne litterariae doctrinae copiam, an vim ſolertiamque diſputandi, an ſcribendi elegantiam, admireris, decernere. Tria autem libri ſui Capita fecit, quorum primum* theo-

theoreticum *ſubtilis Philoſophi*, *alterum* hiſtori *diligentis Hiſtorici*, *tertium* practicum *ſagacis* *toris et magiſtri ei laudem peperit.* Iam ante norificam quoque laboris Thomaſiani mentio iniecit REIMMANNVS in *Catal. Biblioth. Tomo* 383. Dolet autem non ſine cauſſa, 1.) Indi rerum plane deſiderari, et perſonarum vix decin partem eorum exhibere Auctorum, qui in eo ſunt ducti, 2.) totac tantas editioni poſtremae ineſſe m las typographicas, vt ſomniaſſe typothetam vi queat, 3.) neminem inuentum adhuc, qui Thom nam hanc telam pertexere, ac Diſſertationem tam ne coeptam continuare, plenioremque et ornatio in lucem reuocare ſtuduerit. Iam pridem enim ex plaria eius facta ſunt rariora. Add. STOLLII *Na von den Büch. ſeiner Biblioth. Vol. I. p. 127.* Supplementa paraſſe olim GODOFR. THOMASIV Iacobi filium, Medicum Norimbergenſem celebe mum, itemque ipſum STOLLIVM, adfirmatur a NICHENIO in editione eius *Bibliothecae iurid Lipenianae v.* Plagium. Sed ignoro harum ſche rum fata. Cf. TENTZELII *Monatliche Vnterred.* 1689. *p.* 207. et *Acta Erud. Lat. a.* 1708. *p.* 426 medio fere. Poſt Thomaſium GVIL. SALDENVS ga manu in Volumine ſuo *de libris*, *varioque* *vſu et abuſu p.* 144. *ſq.* congeſſit quicquid ipſi de p donibus litterariis compertum fuerat, ſed haec on Rhapſodiae magis, quam tractationis apte coh rentis, formam prae ſe ferunt. Multa ſurripu Auctorem ex parentis ſui Diſſertatione conte CHRIST. THOMASIVS in *den Monaths. Geſprä anni* 1688. *P. II. p.* 294. vt alio loco me dicere mini. In THEODORI IANSSONII AB ALME VEEN *Opuſculis*, *Amſtael. a.* 1686. *in* 8. euulga legitur a *p.* 183. *Plagiariorum Syllabus*, Godofr. T m

maſio dedicatus, ſed quem facile, ac ſtans pede in vno, tiro quisque librarius conficiat; adeo ieiunus eſt, et, praeter vnum alterumue Scriptorum rude teſtimonium, nihil continet alicuius momenti. Eundem Syllabum, nouis exemplis ditiorem, at, quod ad Scriptorum quorundam, qui auctoritatis aliquantum ſuſpectae videbantur, teſtimonia attinet, non parum imminutum, adiecit Almeloueenius *Amoenitatibus theologico-philologicis, ibid. a.* 1694. *in* 8. Feſtiuus eſt DAVIDIS ABERCROMBII *Fur Academicus, ſiue Academia ornamentis ſpoliata a furibus, qui in Parnaſſo coram Apolline ſiſtuntur, vbi criminis ſui accuſantur et conuincuntur.* Lucem adſpexit *Amſtael. a.* 1689. *in* 12. *ibidem*que *a.* 1701. *eadem forma* recuſus eſt libellus, quem lepidam falſamque Satyram dicas merito. Fingit enim conuocatam in Parnaſſum ab Apolline Muſarum ſocietatem, coram qua Plagiarii, aliique indigni Scriptores, reos ſeſe ſiſtunt, tamquam fures argenti ac temporis. Luculenter tamen perſpicitur, Medicum fuiſſe Auctorem, quoniam plerumque Medicorum plagia in ſcriptis exponit nouisque inuentis, et quosdam, qui ipſi non nulla per plagium eripuerant, iuſtis ſibilis conuiciisque explodit. Eodem *anno* 1689. FABRICIVS, adſumto Ioh. Alberti Fabri nomine, *Lipſiae*, ſeu *Halae Magd.* potius, *in* 4. emiſit *Decadem Decadum, ſiue Plagiariorum et Pſeudonymorum Centuriam*; qui liber aliquanto auctior locum quoque obtinuit in eius *Opuſculor. hiſtorico-critico-litterar. Syllogae, Hamb.* 1738. *in* 4. a *pag.* 1. vsque ad *p.* 166. In priori editione deſunt Indices, quos eiuſmodi ſcripta omnino exigunt, quemadmodum et paginarum numerus ſingulis neglectus eſt foliis, quod poſtremum, vna cum frequentibus erroribus, typographi culpae tribuendum. Manifeſta interim eruditionis Fabricianae veſtigia vbique adparent, et, ſi a Thomaſio diſces-

diſceſſeris, nemo hoc Auctore de Plagiariis copioſius egiſſe videtur FRID. OTTONI MENCKENII Cf. REIMARI *Vita Fabriciana p. 106. ſq.* vbi, praeter alia, ii recenſentur ſimul, qui a Plagii crimine fuerunt abſoluti. Quam *Halae M. a.* 1701. in cathedram philoſophicam produxit *de Plagio litterario* Diſſertationem IOH. CONR. SCHWARZIVS, eam libri ſingularis forma *Lipſ. a.* 1706. *in* 8. longe praeſtantiorem dedit, cum eleganti IOH. FRANC. BVDDEI Praefatione. Verum quae dixit, moralia ſunt magis et philologica, quam hiſtorica; nam XVI. Capitibus de origine et vſu verborum Plagii et Plagiariorum, de variis Plagii generibus, de artibus Plagiariorum in occultando Plagio, de modis, quibus Plagium inueſtigetur, de officio accuſatoris Plagiariorum, de defenſoribus, arbitris, poenis eorundem, et ſimilibus agit, et ita quidem, vt pro inſtituti ratione, melius vix ac diligentius potuiſſet. Rem tamen plurimis feciſſet gratiſſimam, ſi illuſtraſſet ſingula exemplis, ex Hiſtoria litteraria petitis. Eiusdem Auctoris proſtat Diſſertatio, *Coburgi a.* 1721. exhibita, *de naturali et praecipua cholericorum propenſione in furtum litterarium*, quae rarius eſt obuia, et aliquando adiungi poteſt laudato eius libro, ſi noua eiusdem editio ſuſcipiatur. THOMAS CRENIVS primum non pauca Plagiariorum exempla collegerat ſecundum litterarum ordinem in *Parte X. Animaduerſionum philolog. et hiſtoric. Amſtael. a.* 1701. *in* 8. *Cap. II. p.* 162. *ſq.* Vid. *Acta Erud. Lat. anni* 1702. *p.* 108. Quo Catalogo delectati non nulli, occaſionem ipſi ſuppeditarunt, vt de labore hocce continuando cogitaret. Itaque *Lugd. Batauorum*, ſeu verius *Francof. ad Moenum*, *anno* 1704. *in* 8. Diſſertationem epiſtolicam, Frid. Dan. Knochio inſcriptam, edidit *de furibus librariis*, cui *anno* 1708. ſucceſſit altera: tertiam, de qua dubitant complures,

res, *Anno* 1709. a. d. XII. Calend. Nouembr. ex[illegible]tam, integram inuenio in *dem ausführlichen Bericht von allerhand neuen Büchern*, *Parte IX.* [illegible] *ſq.* Omnes tres Diſſertationes recuſas eſſe *Lugd. Bat. a.* 1716. *in* 8. docent *Catal. Biblioth.* IOH. [illegible] BVRCKHARDI, *Parte I. p.* 149. itemque *Catalogus Bibliothecae* fratris, IACOBI BVRCKHARDI, *Parte II. p.* 124. Sed nunquam haec altera editio meis oculis occurrit, primum vero binarum Diſſertationum, quae ſupra memoraui, exemplar ad manus eſt, lectisque iisdem ſtatim recte iudicatum cognoui a MENCKENIO, vbi *l. c. p.* 89. ſic diſſerit: *Qui libros ſcribendi rationem Crenianam non ignorant, iis, etiam tacente me, perſuaſum eſſe poteſt, nihil his libellis, praeter exempla Plagiariorum, vndecunque corraſa, aut loca Autorum nullo nec iudicio, nec ordine, in vnum cumulum congeſta, contineri.* Audias, praeter haec, quae dicuntur in *Memoires de Trevoux anni 1705. art. 148. p. 1671: A parler franchement, Mr. Crenius ne paroît pas propre au metier de grand Prêvot du Parnaſſe, et les Ecrivains, qu'il condamne comme Plagiaires, pourroient appeller de ſon jugement. Le moindre temoin lui ſuffit pour la preuve, il admet les ennemis les plus declarèz à rendre temoignage, et leur depoſition lui paroît toûjours deciſive, il confond les Plagiaires coupables d'un vol medité avec les Auteurs, qui par un pur hazard auront penſé une ou deux fois comme un autre,* caet. Siquis careat his Diſſertationibus Crenianis, is euoluat *Acta Erud. Lat. a.* 1708. *p.* 424. vbi prima et ſecunda ſatis diligenter recenſentur. De priore ſaltim a TENTZELIO in *der curieuſ. Biblioth. Repoſitorio II. anni* 1705. p. 417. ac de altera in *dem ausführl. Bericht von neuen Büch. Parte III. art. 5. p.* [illegible] *ſq.* actum. Poſt omnium

um horum Virorum labores inſtituit ſpicilegiu: MEINH. PLESKENIVS, Brem. Saxo, nomine tamen Siglis tantum indicato, in *Apparatu litterario Societatis Colligentium*, *Vitemb. a.* 1717. *in 8. Collect. I. Specimine 10*, vbi *p. 157. ſq.* obuius eſt eiusdem *Syllabus Plagii vel damnatorum, vel accuſatorum, ſummatim exhibitus.* Telam pertexere ſtuduit Vir doctus, qui Antiſtitis ſupremi in Ducatu Cellenſi dignitate conſpicuus haud ita pridem eſt mortuus, in *Collectione II. Specim 17. p. 349. ſq.* Ex vtroque Opuſculo addiſci poſſunt haud ſane vulgaria. Caeterum occaſione hac peropportuna monere licebit, librum, *Apparatus litterarius* inſcriptum, bis prodiiſſe, vel mutatum eſſe ſaltim, nouo titulo, fraude bibliopolae. *Anno* enim 1722. hoc elogio emtoribus fuit oblatus: POLYC. LYSERI (is enim Caput erat Societatis Colligentium) *Icon omnis generis doctrinae*; quumque nec id ex voto ſuccederet, *anno* 1729. praefixo iterum Lyſeri nomine *Amoenitatum litterariarum* adpellationem indeptus eſt. Quod ſcire maxime intereſt eorum, qui coëmendis ſunt libris intenti, ne tres eſſe diuerſos exiſtiment, qui eſt vnicus tantum. Indicauit haec mihi REIMMANNVS in *Catal. Biblioth. Tomo II. p.* 542. et *p.* 698. Nunc e diuerticulo in viam redeundum. CAIETANVS GIARDINA libello ſuo *de recta methodo citandi Auctores*, *Panormi a.* 1718. *in 12. p.* 155. *ſq.* adiecit, praeter cognitiones de Pſeudonymis et Anonymis, *Plagiariorum* etiam *Indiculum*; ſed quo notandus ille ſit calculo, definire ego, quum libellus in manus meas nunquam venerit, nulla ratione poſſum. Interim nolui eundem ſilentio plane praeterire. LEONHARD. COZZANDVS in Catalogo librorum adfectorum, quem ſubiunxit *Librariae Breſcianae*, *Brixiae anno* 1694. *in 8.* edito Italice Opuſculo, *P. I.* promiſit etiam Tractatum *de praeſtantibus doctrina Viris, qui alienis fontibus hor-*

ti

tos ſuos irrigarunt, vti memorant Collectores *Actor. Erud. Lat. a.* 1695. *p.* 473. Et accepimus omnino, eius poſt obitum, *de Plagiariis* librum ſingularem, a iuuene olim conſcriptum, ſed tunc ſuppreſſum, in *Vol II. artic.* 4. *p.* 134. *ſq.* itemque *Vol. VIII. artic.* 1. iucundi Operis, quod *Miſcellanea di varie Operette* vocatum, *Venet. a.* 1740. *ſq. in* 12. prodiit. Audiamus vero MENCKENIVM, in *Miſcell. Lipſ. nouis, Vol. I. p.* 91. quo is loco ingenue, quid exiſtimet de hoc labore, profitetur. Ipſa eius verba haec ſunt: *de quo libello poſtumo quantumuis magnifice ſentire ii, qui ediderunt, videantur, quantiuis etiam pretii exiſtimetur opera, in colligendis Plagiariorum exemplis, quorum hic tantus eſt, quantus vix vsquam alibi, exercitus inſtructus, poſita; dubito tamen, an ad palatum futura ſit aetati noſtrae delicatiori ea tractandi ratio, quae Almeloveenianae illi*, ſupra notatae, *prorſus eſt ſimillima; ſi quidem tractaſſe argumentum dici poteſt is, cui vna haec cura fuit, vt ex locis Autorum ſexcentis informe quoddam corpus conſueret, et reos quosque, accuſatos tantum, non conuictos, tumultuario iudicio condemnaret.* Adductus hic Menckenii locus deſumtus eſt ex eiusdem *Criticae litterariae Specimine primo, exhibente Plagiariorum duas Decades*, quae Diſſertatio rerum maxime notabilium copia, dictionisque ſuauitate, omnibus mirifice ſe commendauit. Incipitur illa in *Miſcellaneorum Lipſ. Volumine I. p.* 87. *ſq.* egoque paſſim eandem meos in vſus conuerti. Plura deinde Specimina non acceſſere. Paullo tamen poſt Menckenii conatus, et anno quidem 1744. CHRIST. LVDOV. SCHLICHTERVS in ſuis *Symbolis litterariis, Tomo I. Parte* 1. *p.* 43. *ſq.* et *Parte* 2. *p.* 64. *ſq. Catalogum* protulit *Plagiariorum*, *vel quaſi, ordine alphabetico digeſtum*, *notulisque criticis illuſtratum.* Ad vniuerſales de Plagio et Plagiariis Scripto-

res quum ſpectent omnes adhuc nominati, iuuabit nunc ſingularia quaedam adnectere. Sic in *den Hälliſchen auserleſenen Anmerckungen über allerhand wichtige Materien und Schriften*, *Parte V. p.* 157. *ſq.* Anonymi, quem eſſe GOTTLIEB STOLLIVM nouimus, Obſeruatio exſtat, in qua oſtenditur *daß die gröſten Poeten die vortrefflichſten Diebe ſind.* Variis exemplis ex Hiſtoria litteraria cum antiqua, tum recentiori, dictis ſuis fidem conciliare ſtudet Auctor, ſimulque ſignificat, integrum *de furtis Poetarum* Commentarium aliquando molitum eſſe AEGIDIVM MENAGIVM, quem dolendum eſt, non prodiiſſe. *De Plagio litterario in ſtudio Iuris* breui Programmate *Ienae a.* 1717. GVIL. HIERON. BRVCKNERVS egit, ad quod ſcribendum anſam dedit aliquis, cuius tamen nomini parcit, ob ſpoliatam eius *de promiſſione per vim extorta Diſſertationem.* Cf. PLESKENIVS in *Appar. litterar. Collect. I. p.* 158. Idem factum a GODOFR. BIDLOO, qui pretioſum Opus, *Anatomiam corporis humani*, *Amſtael. a.* 1685. *in f.* luci expoſuit. Poſtquam enim GVIL. COWPERVS *Antropographiam* ſuam *Londini a.* 1698. *in f.* ediderat, Bidloo eundem in plagii litterarii ſuſpicionem vocare laborauit, eoque conſilio *Lugd. Batau. a.* 1700. *in 4.* typis imprimendum curauit libellum, ita inſcriptum: *Guil. Cowperus criminis litterarii citatus coram tribunali Societatis Anglicanae.* Contendit Auctor, Cowperum in Opere ſuo non ſolum tabulis eius aeneis vſum eſſe, ſed explicationibus etiam, quas peſſime ſaepius immutauerit. Vid. hac de re NICERONIVS in *Vitis erudit. P. VII. p.* 210. *edit. Germ.* LAVR. IOH. NEPOMVCENI REEN Plagium, in Diſſ. ſua medica inaugurali, *Harderov. a.* 1748. commiſſum, detexit MICH. GOTTLIEB AGNETHLER libello quodam, *Halae M. a.* 1750. *in 4.* excuſo. IOH. HENR. VON SEELEN, a Lubecenſis Gymnaſii Re-

ctore

ctore probe diſtinguendus, Diſſertationem *de obligatione Philoſophi ad religionem*, *Lipſ. a.* 1730. paucis tantum verbis mutatis deſumſit ex IOH. CHRIST. FISCHERI Diſſertatione *de obligatione hominis ad religionem*, paullo ante *Ienae*, praeſide Frid. Sidelio defenſa, teſte BAVMEISTERO V. C. in *Philoſophia definitiua ſſ. CCXCII.* v. Plagiarius, ipſoque FISCHERO in Praefatione, *Demonſtrationi ſolidae de obligatione hominis ad religionem et naturalem et reuelatam*, *Ienae a.* 1737. *in 8.* praemiſſa. De Veneto quodam, qui *Artem dirigendae mentis Venet. a.* 1739. *in 8.* Tomis IV. extruſit, in *Supplem. ad Noua Acta Erudit. Tomo V. p.*488. haec legi olim, digna, quae adponantur: *Propoſuit etiam, Prolegomenorum loco, famigeratus homo, quam ne de nomine quidem recte cenſendus eſt cognoſſe, Hiſtoriam philoſophicam, atque id eſt prae reliquis in ea aſſequutus, vt impudentiſſimus fur et plagiarius dici ab omnibus haberique poſſit. Poſtquam enim a Chria quadam puerili, ſed neſcio vnde deſumta, (ex ſuo certe ingenio non habet,) infelix duxiſſet initium, Hiſtoriam philoſophicam ex* Frid. Gentzkenii *Hiſtoria Philoſophiae, quae et ſeorſim, et cum Operibus huius Viri aliis philoſophicis, prodiit, exſcripſit, et ita quidem, vt, quaecunque ipſe adduxit, (libuit autem nobiliſſimo capiti, quinque ſaltim plagulis pro ſuis vti,) ea omnia in huius Viri libro inueniantur. Credant nobis Lectores noſtri bona fide, ne verbum quidem vllum a Veneto iſto immutatum eſſe.* Caetera ipſe, ſi placet, inſpicias, nec id feciſſe te, opinor, poenitebit. Alios non nullos, qui deteſtabili hac fraude maculas inuſſerunt ſibi aeternas, memorauit HEVMANNVS in *Conſpectu Reipubl. litter. Cap. VII. ſſ.* 39. *p. m.* 481. *ſq.* Ego etiam magnum inter litteratos Virum, IOH. GE. GRAEVIVM, non dubi-

raui in Theſi quadam, Diſſertationi *de Sectione debitorum apud Romanos* adiecta, *p. 56.* primi ſubſellii Plagiarium nuncupare. Ingrata quibusdam, qui tunc temporis Lipſiae florebant, videbatur incuſatio eſſe, parumque aberat, quin capitale Icti, mihi antea amiciſſimi, odium excitarem, in re manifeſta tamen, ac ſole clariore. Ne quis enim temere me credat calumniari, eum rogo, vt euoluat AVG. BVCHNERI *Orationes panegyricas*, *Dresdae a.* 1669. *in 4. pag.* 264. a verbis: *mihi peraeque*, et GRAEVII *Orationes*, *L. B. a.* 1717. *in 8.* editas, *p.* 40; BVCHNERVM *p.* 266. a verbis: *quam neque dum*, et GRAEVIVM *p.* 42. 43; BVCHNERVM *p.* 273. a verbis: *Praefert auctoritatem*, et GRAEVIVM *p.* 43; BVCHNERVM *p.* 278. *ſq.* a verbis: *Egreſſus adoleſcentiae*, et GRAEVIVM *p.* 44; BVCHNERVM *p.* 280. *ſq.* a verbis: *Quid nunc*, et GRAEVIVM *p.* 47. et 48; BVCHNERVM *p.* 282. et 283. GRAEVIVM autem *p.* 61. 62; BVCHNERVM *p.* 334. 335. et GRAEVIVM *p.* 173. 174. vt plura taceam, ne nimis excurrat oratio, exempla. Eiusdem quoque reum criminis deprehendi CHRISTIAN. EBELINGIVM, nec non IOH. NICOLAI, hunc Profeſſorem Tubingenſem, illum Rintelienſem. Vid. Diſſertatio mea *de ritu tangendi SS. Euangelia in iureiurando*, *Luneb.* 1748. *§. IV. p.* 11. itemque Comment. hiſtor. *de Principum perſonarumque illuſtrium funeribus imaginariis*, *ibidem* 1755. *in 4. mai.* §. *III. p.* 3. quo ſimul loco alium, graculo illi Aeſopico ſimilem, denudaui, IOH. GOTTLIEB EHRLICHIVM ſcilicet, Diſſertationis *de iure ſepulturarum*, *Vitemb. a.* 1730. euulgatae, ſcriptorem.

§. XVII.

A Pedantiſmo, de quo ſupra eſt actum, differunt non nihil Machiauelliſmus et Charlataneria eruditorum. De vtroque igitur vitio placet nunc ſeorſim

ſeorſim differere. Prius eorum dici vulgo ſolet nimium ridiculumque ſtudium immeritam in Republica litteraria laudem gloriamque adquirendi. Et fuere profecto, nec adhuc deſiderantur, admodum multi, qui omnes adhibuerunt machinas, et vel Acheronta mouere tentarunt, vt in hominum venirent ſermonem, famamque fraudulenter aucuparentur, atque ſic malis emergerent artibus, et nominis ſibi ſplendorem pararent. Pertinet ad haec talia cognoſcenda IVSTI CHRISTOPH. BOEHMERI Proluſio elegans *de artibus non nullorum inclareſcendi in Rep. litterariam*, inter *Proluſiones VII*, *Helmſt. a.* 1707. *in 4.* ab eodem emiſſas, *num. II. p.* 8. *ſq.* Longe tamen copioſior eſt MICH. LILIENTHALII Diſſert. hiſtorico-moralis *de Machiauelliſmo litterario*, *ſiue peruerſis quorundam in Republica litteraria inclareſcendi artibus.* Lucem adſpexit *Regiom. a.* 1713. *in 8.* Praecipua exinde memorantur in *Actis Erud. Lat. a.* 1713. *p.* 474. *ſq.* itemque in *der neuen Hälliſchen Bibliothec*, *Vol. III. Parte* 28. *p.* 722. *ſq.* Verba facit Auctor e.g. de iis, qui aut nihil, aut parum, ſcribunt; qui Bibliothecas ſibi inſtructiſſimas, pompae tantum cauſſa, exſtruunt; qui multis promiſſis, de quibus nunquam ſerio cogitarunt, orbis litterati excitare admirationem geſtiunt; qui genus dicendi obſcurum adfectant, et magna myſteria ſub verborum tenebris pollicentur; qui librorum ſuorum non niſi pauca exemplaria imprimenda typis curant, vt mox rariſſimorum augeant numerum; nolo congerere plura. Idem *p.* 150. *§. XXIV. Titulomaniam* tangit *eruditorum*, de quo argumento poſtea *Lipſiae a.* 1723. Diſſertationem Philoſophorum in cathedram attulit CAROL. HENR. HEEGIVS. Perſtringuntur ab hoc Auctore, qui adpetitu corrupto incitati et abrepti ad honorificos, multifarios, maioresque titulos temere et arroganter adſpirant, impetratosque ita

vſurpant, vt haud difficulter adpareat, quod non tam adcommodatam communis ſalutis promotionem, quam ſuae perſone elationem, aliusque vanae intentionis titillationem, ſcopum principalem ſibi habeant praefixum. Ex qua longa ipſius Heegii deſcriptione, qua Titulomaniam reddere clariorem conatus eſt, perſpici ratio poteſt omnis inſtituti. Caeterum STOLLIVS *Obſeruationum in* HEVMANNI *Conſpectum Reipubl. litt. p.* 732. optat non ſine cauſſa, vt nouae Lilienthaliani libelli editioni accedant Schediaſmata de Machiauelliſmo theologico, iuridico, medico, et philoſophico vel critico. *Machiauelliſmi ſcholaſtici* haud infeliciter imaginem expreſſit IOH. FRIEDL. STUBELIVS in Progr. *Annab. a.* 1727. *in f.* exhibito, recenſitoque in BIDERMANNI *Actis Scholaſticis, Vol. I. p.* 129. *ſq.* Nouiſſime Scriptor quidam Helueticus, ficto, vt opinor, LVCII CANDIDI nomine notus, in *Muſei Heluetici Tomo I. P. 1. p.* 1. et *P. 2. p.* 169. *ſq.* propoſuit Meditationem *de eo, quod nimium eſt in ſtudio litteris inclareſcendi*, quod Opuſculum Collectores *Actor. Erud. Lat. anno* 1749. *p.* 690. ſic, inter alia, commendant: *Cuncta luculenter ſunt indicata, et exemplis ad rem facientibus rite illuſtrata, quin etiam doctiſſimorum Virorum teſtimoniis, idem ſentientium, confirmata. Totum hoc ſcriptum iudicium exactum et eruditionem inſignem ſpirat.* Lilienthalii nonnunquam veſtigia legit, haud pauca tamen addidit noua, magisque docto ſale peruerſos quorundam conſperſit mores IOH. BVRCH. MENCKENIVS in Orationibus binis *de Charlataneria eruditorum.* Hac voce barbara, cuius in locum elegantius Hiſtrioniam ſubſtituere poterat, intelligendum eſt vitium vix mediocriter eruditorum, qui immoderata ſcientiae ſuae iactantia, hiſtrionicis interdum facetiis mixta, hominum adplauſum captant, eo quidem conſilio, vt aliorum fruantur ſtultitia ad famam

famam opesque ſuas augendas. Auidiſſime faceta haec Satyra Menckeniana excepta eſt a Germanis, aliisque nationibus. Prodiit primum *Lipſiae a.* 1715. *in 8.* cum binis Auctoris Programmatibus, altero *de adplauſu eruditorum*, altero *de dignitate Magiſtri, praeſertim Lipſienſis*, vt paullum augeretur libelli moles. Nitida eſt haec editio, at rarius nunc occurrit. Sequebatur, eodem ſtatim anno, altera *Amſtaelodamenſis in 8.* cui acceſſere notae variae cum ipſius Menckenii, tum aliorum, Walchii nimirum, Krauſii, Wagneri, Tilgneri, Schoettgenii, Maſcouii, Schreberi, Rabeneri, Schützüque, omnium tamen Pſeudonymorum, item SEBAST. STADELII, i. e. CHRISTOPH. AVG. HEVMANNI, *Epiſt. ad Ianum Philomuſum de circumforanea litteratorum vanitate*, exarata Cal. Sept. a. 1715, in qua partim, quid exiſtimet de libello Menckeniano, candide ſignificat, partim plura Charlataniſmi exempla, ipſi cognita, producit. Tertia editio *anno* 1716. adornata, non, vt mentitur titulus, Amſtaelodami, ſed, quod manifeſtum eſt, *Lipſiae*, nihil diſcrepat, ſi argumenta ſpectes, ab altera Amſtaelodamenſi. Quartam Latinam Italis debemus, ad priorem excuſam *Lucae a.* 1726. *in 12.* charta typisque admodum nitidis. Deſiderantur autem hic Interpretis Gallici notae, de quibus infra. Earum loco *p. 367. ſq.* conſpiciuntur non neminis *notae*, vt eas vocat, *tumultuariae*, quibus Italorum variorum inepti mores ſalſe lepideque perſtringuntur. *Anno* 1727. *Lipſia*, non *Amſtaelodamum*, vt in titulo legimus, quintam dedit *in 8.* Quarta dicitur quidem, ſed nullam aliam ob cauſſam, quam quod Italica editio tunc temporis nondum Germanis innotuerat. Exſtant hic, praeter caetera, Interpretis Gallici notae, Latine redditae, et ipſius Auctoris nouae quaedam. Eorum ſimul, a quibus notae profectae erant, vera

 dete-

detecta ſunt nomina. Tandem FRID. OTTO MENCKENIVS eas Declamationes *Orationibus* Parentis *Lipſ. a.* 1734. admiſcuit, at nudas tantum, nec niſi breuiſſimis Auctoris adnotationibus, quibus Scriptorum continentur teſtimonia, exornatas. Promiſerat olim easdem ſeparatim, ac nitidiore longe habitu, laudatus filius; ſed conſilium deſtitutum fuit ſucceſſu. Nunc verſiones libelli memorandae. *Anno* 1716. *Ienae* et *Halae* in Germanicum ſermonem, neſcio cuius calamo, translatae ſunt Orationes illae, et ſub idem tempus ab alio Anonymo, quem conſtat GODOFR. TILGNERVM fuiſſe, typis Lipſienſibus. Multum haec poſterior verſio antecellit priori non interpretandi ſolum artificio, ſed elegantia quoque dictionis. Nec aliquid pretii ſtatuendum Interpretis Halenſis notis, minime profecto ſelectis, et quibus facile carere libellus poterat, ſi primum Auctoris inſtitutum conſideremus. Inſertae interim notae hae caeteris Charlataneriae editionibus, quae ex illo tempore ſunt repetitae. Lipſienſis interpretatio iterum prelo exiit *Lipſiae a.* 1727. cum Virorum, ſupra nominatorum, Interpretumque tam Germanici Halenſis, quam Gallici, Obſeruationibus. Scilicet ediderat Anonymus quidam *Hagae Comit. a.* 1721. verſionem Gallicam, ſic inſcriptam: *De la Charlatanerie des Savans, par Mr.* Mencken; *avec des Remarques critiques de differens Auteurs.* Forma libri eſt, vt priorum, excepta Italica, editionum, quam octauam vocant Addidit nouas quasdam Adnotationes Gallus, iucundas lectu, atque ſatis elegantes. Iam *anno* 1718. *Amſtelodami* PAVL. LE CLERCQ Belgice tranſtulerat Menckenianas Declamationes, hoc quidem titulo: *De Quakzalvery der Geleerden, met Aenteekeningen door den Heer* Menken, caet. Adcommodauit ſe Interpres maxime popularium ſuorum ingenio, et quibusdam, prout ipſi lubi-

lubitum fuit, mutatis notas alias addidit, alias neglexit, rem gratam ita, quod ſperabat, facturus Belgis ſuis. Cf. *die Leipz. gel. Zeit. anni* 1718. *p.* 594. Anglicae verſionis ipſe meminit Menckenius in GREG. MAIANSII *Epiſtolis, libro VI. p.* 297. *princ. edit. Lipſienſis;* at ignoro, quo auctore id factum ſit, quo anno locoue. Hiſpanicam tentaſſe quoque laudatum MAIANSIVM, ex his eius verbis *l. c. p.* 299. luculenter patet, quae reſcripſit ad Menckenium: *Declamationes tuas de Charlataneria Eruditorum in tot linguas conuerſas minime miror: ſunt enim lepidiſſimae. Aliquot abhinc menſibus (antequam aliae me occupationes diſtringerent) eo inclinabat animus, vt in Hiſpanicam etiam transferrem, nouisque exemplis, quorum feraciſſima Hiſpania, ea loca ſupplenda exiſtimabam, quae tu putas recidenda heic fore in tali caſu. Sed ne quid de occupationibus dicam, veritus ſum, ne inde mihi maior inuidia et odium crearetur. Nam noſtrates nihil aeque ſolent odiſſe, quam ſtudium Critices.* Paullo tamen poſt alius quidam Hiſpanorum, isque Pſeudonymus, EVANGELVM quippe COSMOPOLITANVM ſe dixit, notularum non nihil ad Charlataneriam Menckenii compoſuit, quas, exemplis nonnullis, praecipue Hiſpanorum, inſtructas, AVG. BEYERVS *Memoriis* ſuis *Hiſtorico-criticis libr. rarior. anno* 1734. ſubiunxit. De his, quae attuli, videas, ſi placet, *Vitam* MENCKENII, ſcriptam a filio, FRID. OTTONE, praemiſſamque illius *Diſſertationibus Academicis, Lipſ.* 1734. *in* 8. *p.* 20. *ſq.* quem locum inſigni mihi vſui fuiſſe profiteor. Vnum hoc addo, cum Declamationibus de Charlataneria eruditorum, quarum ampliſſima recenſio, nouis paſſim cogitatis diſtincta, obuia eſt in *Actis Eruditor. Germanicis, Vol. III. Parte* 32. *p.* 650. *ſq,* coniungendam vtique aliam eſſe Orationem *de gra-*

uitate

uitate eruditorum p. 265. ſq. in Sylloge *Orationum Menckenianarum*. Ibidem enim dicuntur varia primum, quae Declamationum priorum Lectoribus non erunt iniucunda; deinde autem alia vitia, doctis hominibus familiaria, viuis quaſi coloribus depinguntur. Ad Charlataneriae imaginem expreſſae ſunt etiam binae MENCKENII Orationes *de Hiſtrionia politica, ibidem p. 323. ſq.* quibus ea, quae ſunt in ſtatu ciuili, ſiue in aulis, ridicula, ex praeteriti aeui Annalibus collegit, omniumque poſuit ante oculos. *De Medicorum Charlataneria* IOH. LAETVS, *Freyſingae a. 1717. in 8.* Opuſculum edidit, quod indicauit mihi *Catalogus Bibliothecae Reimmannianae, Tomo II. p. 576.* vbi et haec referuntur, Pſeudonymum eſſe Auctorem, eundemque pepercisse perſonis, ac vitia tantum eſſe inſectatum. Facile tamen fuiſſet, exemplis idoneis maiorem argumento ornatum addere. Paucis quoque, nec alia ratione, quam Laetus partes peregit ſuas, IOH. LEONH. FROEREISENIVS, Theologus Argentoratenſis, et *Charlataneriam Theologorum* tetigit Oratione Academica, *Argent. a. 1735. in 4,* recuſa *Ienae a. 1737. ead. form.* et hoc ipſo anno etiam *in 8.* neſcio quo loco, Latine Germaniceque, cum aliis quibusdam ſcriptis noſtra lingua paullo ante editis, quae miri ingenii auctores produnt, ac theologica prudentia penitus deſtitutos. REIMMANNVS *l. c.* de iſthac Oratione ita ſcribit: *a non nemine in linguam Germanicam conuerſa noſtro Typographo* (Hildeſienſi) *imprimenda oblata eſt, qui amplissimi Magiſtratus nutu admonitus noluit obſtetricias manus admouere foetui, tantum mali excitaturo in multitudine imperitorum, vtilitatis nihil.* Ictorum Charlataneriam quodammodo in Exercitat. *de oſtentatione iuridica, (von der juriſtiſchen Wind-*

macher-

macherey,) *Lipſ. a. 1737. in 4.* IOH. LVDOV. LANGGVTHIVS expoſuit. Non immerito etiam hic locus eſt concedendus FRID. ANDR. WALTHERI Progr. *de non nullis eruditorum vitiis, praeſertim de Thraſoniſmo eorum, Gottingae a. 1748. in 4*, itemque FRID. PLATNERO, Viro celeberrimo, cuius *Lanx Satura, Altenburgi a. 1758. in 8.* nitidiſſime diuulgata, complura de ineptiis eruditorum et corruptis moribus, ſigillatimque de Charlataneria eorundem, ſalſe continet atque perquam eleganter dicta.

§. XVIII.

Alii fuerunt, quibus de fatis eruditorum et proſperis, et aduerſis, agere placuit. A THEOPHILO certe SPIZELIO habemus *Imaginem felicis litterati, exemplis et documentis Selectioribus illuſtratam*, quod Opuſculum partem explet Commentationum *de vitiis litteratorum, Aug. Vind. a. 1676. in 8. p. 1060. ſq.* Acceſſit *ibid. ann. 1685. ead. forma* Tomis II. huius Scriptoris *Litteratus feliciſſimus, ſiue de conuerſione litteratorum Commentarius, ſelectis Doctorum veterum, Scriptorumque eccleſiaſticorum, monumentis et documentis, nec non ſingularibus conuerſorum litteratorum exemplis et hiſtoriis illuſtratus*, quo de Opere poſſunt euolui *Acta Erud. Lat. a. 1685. p. 183. ſq.* Non admodum id probauit REIMMANNVS, cuius rei cauſſas memorauit in *Catal. Biblioth. Tomo II. p. 623. Eccleſiaſtica*, inquit, *methodo conſcriptum eſt potius, quam Academica, vitaeque magis accommodatum, quam Scholae. Maiorem etiam induſtriam olens, quam doctrinam, et attritos calamos, quam demorſos vngues, et lectionis varietatem, quam ſubtilitatem ingenii.* Nonnulli huius argumenti quaedam pertractarunt ſpeciatim. Sic *de memoria memorabili* CAR. FRID. PEZOLDI Diſſertatio exſtat, *Lipſ. a. 1699.* propoſita. More ſuo CHRIST. FRANC. PAVLLINI hanc Diſſertationem exſcripſit, et lingua exhibuit vernacu-

la

la *im philoſophiſchen Feyerabend*, *p*. 665. *ſq*. Cf. de aliis eiusdem plagiis REIMMANNVS in *der Einleit. in die Hiſtor. litter. Tom. I. p.* 67. *et* 68. ac *Tomo II. p*. 206. Et ſtili elegantia, et rerum vbertate ſe magis commendant MICH. RICHEY Programmata *de Polymnemonibus*, *ſiue memoriae diuinioris exemplis, ex varia Hiſtoria, praeſertim eruditorum, depromtis*, quorum prius *Stadae a*. 1706. reliqua, quae ex Continuationibus tribus conſtant, ibid. *a*. 1707. 1710. et 1711. *in* 4. prodiere. Iam pridem rarius obuia digna eſſent profecto, quae coniunctim recuderentur. Add. IOH. IAC. AVRACHERI Diſſ. *de memoria*, quam in Academia Altorfina, Praeſide IOH. GVIL. BAIERO, *a*. 1708. defendit. In ea non generalia tantum de memoria, ſed exempla etiam eruditorum, inſigni memoria clarorum, bene multa congeſſit. Moriens deinde apud Ienenſes amplum reliquit ſpicilegium, quod nactus eſt STRVVIVS, et olim euulgare conſtituit, ad recolendam ipſius doctiſſimi Iuuenis memoriam; ſed ſucceſſu caruit conſilium. Breuis eſt PAGAN. GAVDENTII Diſſ. *de Philoſophis in aula*, quam *Vitis ſummorum dignit. et erudit. Virorum*, *Tomo II. p.* 123. *ſq*. inſeruit MEVSCHENIVS. Generatim autem *de fatis eruditorum in aula* CHRIST. WETSIVS *Lipſ. a*. 1695. Diſſertationem Academicam produxit. *Eos, quibus ſingularis quidam et inſolitus Auditorum applauſus contigit*, recenſet IOH. BVRCH. MENCKENIVS in Programmate, quod nunc legi poteſt in eiusdem *Diſſertat. litterariis*, *p*. 54. *ſq*. Exempla hominum doctorum, quibus ad ſummam peruenire ſenectutem licuit, non ſine diligentia collecta fuere a GOTTLOB AVG. IENICHENIO in *Specimine Bibliothecae eruditorum longaeuorum*, *Lipſ. a*. 1730. *in* 4. Sed in prima tantum alphabeti littera ſubſtitit conatus. Quae monuerit REIMMANNVS, ea

vid.

vid. *l. c. p.* 415. Lugenda eruditorum fata deſcripſit IOH. PIERIVS VALERIANVS in *libris II. de infelicitate litteratorum*, *Venetiis a.* 1620. *in 8.* recuſisque cum CORN. TOLLII *Continuatione Amſtael. a.* 1647. *in 12.* atque haec editio repetita fuit *Helmſt. a.* 1664. *ead. forma.* Exempla hic eorum conſpiciuntur, qui vel vita vel morte infelices fuerunt eruditi, ſine delectu tamen ſunt congeſta, atque recentiora tantum. Pierius vnice agit de Italis, ac paſſim, ſine vllo fundamento, eruditos in claſſe hominum infelicium collocauit. Interim elegantibus contextus liber eſt verbis, magnamque partem Hiſtoriae litterariae continet, quam eramus ignoraturi, ſi non ſcripſiſſet eundem Auctor. Gallos addidit alioſque Tollius; at multa rapuit ac furatus eſt ex SAMMARTHANI *Elogiis illuſtr. Gallor.* obſeruante in *Praefat. §. XII.* editionis ſuae HEVMANNO, et in nota ad *lib. I. cap.* 19. Significat idem haec in *Poecil. Tomo II. p.* 516: *Capitibus Sammarthani illis, vnde impudenter hauſiſſe dixi Tollium, adiungas licet capita de* Gillio, Molinaeo, Coraſio, Ferrerio, Cuiacio, Sudorio, Durantio, Stephano. *Medicem Legatum*, ſiue *de exilio libros II.* compoſuit PETR. ALCYONIVS, in quibus Dialogi leges eſt ſequutus. Primam lucem vidit Opuſculum *Venet. a.* 1522. apud Aldum *in 4. et in 8.* quae editio eſt rariſſima, magnoque in pretio. Deinde prodiit *Baſil. anno* 1546. *in 4.* ac denuo, cum HIERON. CARDANI de Sapientia libris V. deque Conſolatione libris III, *Aureliopoli*, ſiue *Geneuae, a.* 1624. *in 8.* Et hae binae editiones admodum raro inueniuntur. Tantum ineſt labori elegantiae, vt exiſtimarint complures, longe praeſtantiorem, atque adeo ipſum Ciceronem, auctorem eſſe, eiuſdemque de gloria librum integrum, cuius hodie non niſi fragmenta ſuperſunt, in manibus habuiſſe Alcyonium, paſſim-

paſſimque expilatum, ne innoteſceret plagium, concremaſſe. At ſatis iam alii hominis cauſſam egerunt. Videantur, praeter STRVVII recenſionem libelli in *Bibliotheca antiqua, anni* 1706. *p.* 369. *ſeq,* NICERONII *Vitae Eruditor. Parte VI. p.* 181. *ſeq. edit. Germanicae,* et praecipue IOH. BVRCH. MENCKENIVS in docta Praefatione, quam ſingulari eiusmodi ſcriptorum Collectioni praemiſit. Is ipſe nimirum *Analecta de calamitate litteratorum, Lipſ. a.* 1707. *in* 12. euulgauit, quibus continetur ALCYONIVS PIERIVSque cum TOLLII Acceſſionibus, ac tandem IOSEPHI BARBERII libellus *de miſeria Poetarum Graecorum,* iam antea *Tomo X. Theſauri Antiqu. Graec. Gronov. p.* 797. *ſq.* inſertus. Idem Barberius *de miſeria Poetarum Latinorum* ſcribere conſtituit, ſed non abſolutus videtur labor, certe nondum exſtitit, qui eum typis curaret imprimendum. Nec id aegre ferri debet. Audiamus enim HEVMANNVM in *Poecile l. c. miſellus hic eſt ſcriptor,* ait, *miraberisque, eum recudi iuſſum eſſe a Gronouio primum, deinde a Menckenio. Certe de miſeria poetarum nil potuit ſcribi miſerius ineptiusue. Taceo, eum nihil non deſcripſiſſe e Gyraldo et Voſſio, id quod ipſemet fatetur in Praefatiuncula.* Poſt Barberium IOH. CHRISTOPH. LAYRIZIVS *de exilio Poetarum, cum veterum, tum recentiorum, Baruthi a.* 1706. *in* 4. Diſſertationem edidit, aliamque *de caſibus Poetarum tragicis Vitemb. a.* 1714. adiunxit DAV. THEODOS. LEHMANNVS. Sectio prior Poetas, qui ſponte, heroicoque animo, mortem oppetierunt: Sectio altera Poetas, qui caſu perierunt: Sectio tertia Poetas vi et ſupplicio abreptos recenſet. Cf. *die gelehrte Fama, Vol. IV. Parte* 40. *p.* 282. vbi de duabus Diſſertationibus ſermo eſt. Caeterum MENCKENIVS in laudata Praefatione longe plura infelicium eruditorum ſe adferre dicit exempla poſſe, quam in Volu-

Volumine, quod coniunctim ab eo accepimus, reperiuntur. Speciminis loco ex Anglorum Hiſtoria litteraria Verulamium nominat, Fullerum, Bakerum, Morum, Miltonum, Creechium, alioſque. Nouiſſime IOH. NICOL. FVNCCIVS *de eruditorum miſeria* iucunde diſſeruit in Programmate quodam, quod poſtea in *Diſſertat.* eius *Academicis*, *Lemgov. a.* 1746. *in* 8. *mai.* excuſis *p.* 322. *ſq.* locum ſuum obtinuit. Quod CHRISTIAN. GRYPHIVS pollicitus aliquando eſt Schediaſma epiſtolicum, *quo eruditi mente capti, melancholici et αὐτόχειρες* repraeſentantur; Ἀποσπασμάτιον Syntagmatis maioris de infelicibus litteratis, id quidem, viuis non ita multo poſt erepto Viro doctiſſimo, publicae luci expoſitum non fuit. Mentio huius inſtituti iniicitur in *Nouis litterariis German. anni* 1703. *p.* 87. Alia exempla ſingularia eruditorum huiusmodi a pluribus fuere collecta. Habemus quippe GODOFR. BOETTNERI Diſſert. binas *de malis eruditorum vxoribus*, *Lipſ. anno* 1705. quarum altera hiſtorica eſt, altera moralis; IOH. CHRISTOPH. WOLFII Diſſ. *de carcere, eruditorum muſeo*, *Vitemb. a.* 1710. itemque THEOD. CRVSII *Anmerckung von Gelehrten, ſo im Gefängniß Bücher geſchrieben*, *in der Vergnügung müſſiger Stunden*, *Parte VI. p. 1. ſq;* CAROLI FRID. PEZOLDI Diſſertat. *de obliuione memorabili Lipſ. anno* 1703. coniungendam cum alia eius *de memoria memorabili*, ſupra indicata; FRID. CHRIST. BAVMEISTERI Progr. *de inſigniorum nonnullorum Satyricorum fatis, funeſtoque vitae exitu*, aliudque eius, Sectionem ſecundam exhibens, *de Satyricis infelicibus*, *Exercitationum Academ. et Scholaſticar. p. 72. ſq;* IOH. TOBIAE GLEICHII Diſſertat. hiſtoricam *de ſingularibus quorumdam Theologorum fatis*, *Lipſ.* 1714. *in* 4; GE. HENR. GOETZII Schediaſma, *Lubecae a.* 1706. *in* 4. editum, agens *de fatis triſtibus, quae Theologorum clariſſi-*

morum filii ſubierunt, cui addi meretur IOH. ANDR. SCHMIDII Diſſert. *Ienae a.* 1689. producta hac inſcriptione: *Heroum filii interdum noxae.* Pertinent huc etiam, qui coecos eruditos memorarunt. Primum, quantum ſciam, id fecit GE. TRINCKHVSIVS, cuius Diſſert. *de coecis, ſapientia et eruditione claris, mirisque quorundam coecorum actionibus, Gerae a.* 1672. *in 4.* lucem vidit. Succeſſit PAVLLINI *Anmerckung von vielen Stockblinden, aber geſchickten und gelehrten Männern*, in eiusdem *Zeitkürtzenden erbaulichen Luſt*, *Parte III. p.* 339. *ſq*; HENR. AVG. FRICKII Diſſertat. *de coecis eruditis*, *Lipſ.* 1715; ac THEODORI CRVSII *Anmerck. von blinden Gelehrten*, *Parte X. p.* 23. *ſq. der Vergnügung müſſiger Stunden.* Qui quidem Scriptores quum illud potiſſimum doctorum coecorum genus eſſent perſequuti, quos iam longius aetate prouectos triſtis oppreſſit coecitas; HEVMANNVS illos, qui, ab ineunte pueritia coeci, etiam ſine oculorum adminiculo non vulgarem conſequuti ſunt laudem doctrinae, in vnum veluti locum colligere ſtuduit. Vid. eius Programma *de coecis videntibus* in *Poeciles Tomo I. p.* 139. *ſq.* quibus eo loco dictis adiungenda ſunt *ibidem p.* 187. et *p.* 231. *ſq.* obuia, vbi ſimul varia leges de Achillis Dan. Leopoldi, Lubecenſis, aduerſo fato; quippe ab ipſa hora natali caruit luminibus oculorum, nihilo tamen minus *Hiſtoriam coecorum ita natorum Lubecae a.* 1726. *in 4.* typis curauit excudendam. Add. IOH. GOTTLOB PFEIFFERI *Eruditus* θαυμαςὸς *in aetate tenera, Lipſ. a.* 1696. Diſſert. Academica propoſitus. Praeter alia fata eruditorum mirabilia *Sectione I. §. 4. ſq.* de coecis quoque non nullis Auctori eſt ſermo. Nouiſſimum exemplum eruditi coeci praebuit Chriſtoph. Ludou. Crellius, Ictus Vitembergenſis in excellentiſſimis noſtrae aetatis collocandus. Is enim per multos ante

ante vitae terminum annos offuſa penitus oculis caligine, tantopere diuinum exercuit ingenium, vt pergeret ſcriptis elegantiſſimis, et argumentorum delectu egregiis, ornare Iurisprudentiam, quae ipſi certe plurimum debet.

§. XIX.

Subiiciam his alios, quorum induſtria occupata fuit in Singularibus eruditorum adnotandis. Scenam aperiant generales Scriptores. Molitus eſt aliquid in hoc argumento THOMAS CRENIVS, cuius Diſſert. Epiſtolica *de Singularibus Scriptorum L. B. anno* 1705. *in* 8. euulgata eſt. Sed non iniquum eſſe credo REIMMANNI iudicium *Catal. Biblioth. Tomo II. p.* 523. vbi verba eius haec ſunt: *Quam Auctor de hac re amphoram promittit in indice, vix abit poſtea in vrceum, et, qui in primo elemento incipit Scriptorum, Catalogus, in quinto ſtatim deſinit. Nec ſingularia ſunt omnia, quae affert, ſed pleraque communia.* Non liquet, an melioribus abundet Anonymi *Abregé de l' Hiſtoire des Savans, anciens et modernes,* quem librum, *Pariſ. a.* 1708. *in* 12. editum, haud memini vnquam me videre. Inſtitutum ſaltim Auctoris in *Catalogo Bibliothecae Bunav. Tomi I. Vol.* 1. p. 258. ex Praefatione ita refertur: *Je m' attache dans cet Ouvrage, à relever certains traits ſinguliers et peu connus, qui ont caracteriſé les hommes celebres, dans les Siécles, où ils ont vécu, et je ne rapporte de leur Vie, que quelques circonſtances éclatantes, ou ſecretes.* Non pauca rerum iſtiusmodi obſeruantur in VINCENT. PARAVICINI *Singularium de Viris eruditione claris Centuriis III. Baſileae a.* 1713. *in* 8. Pleraque dicta idoneorum ſunt Scriptorum auctoritate munita, legi tamen varia etiam, quae magis

ad §phum huius Capitis priorem ſpectant, v. g. de quorundam eximio ingenio, memoriae praeſtantia, obliuione memorabili, dura paupertate caet. Simili comparatus modo, copioſior tamen vtique liber eſt IOH. ADAMI BERNHARDI, quem *Francof. ad M. a.* 1718. *in 8.* hoc titulo emiſit: *Kurtzgefaſte curieuſe Hiſtorie der Gelehrten, darinnen von der Geburt, Erziehung, Sitten, Fatis, Schriften* caet. *gelehrter Leute gehandelt wird.* Libro I. de pueritia eruditorum; lib. II. de doctis adoleſcentibus; libri III. Parte prima de temperamentis, Parte altera de delectationibus, Parte tertia de coniugio, Parte quarta de felicitate, Parte quinta de aduerſa fortuna, Parte ſexta de religione, Parte octaua de doctrina et libris, nona tandem de muneribus eruditorum; libro autem IV. de morbis eorundem et obitu verba facit. Omnes hi libri in Capita ſingularia ſunt diuiſi, quae nimis longum foret recenſere. Multam ſane induſtriam adhibuit Auctor ad haec talia vnum in Volumen redigenda; caute tamen legendus, quoniam non ſemper ex fontibus liquidis hauſit, praetereaque paſſim in errores incidit, Micrologiae litterariae copia obrutus. Eiusdem eſt, imo paſſim vilioris farinae libellus, qui *Vitemb. ann.* 1728. *in 8.* ANTONIO MVSA, ignoto mihi, ni fallor, pſeudonymo Auctore, lucem adſpexit. Eruditorum cum virtutes, tum vitia memorat, ſingularia item fata eorum, Parauicini exemplo, percenſere ſtudet ordine alphabetico, cuius conatus ſpecimina quaedam legas, ſi placet, in *Actis Erud. Lat. a.* 1729. *p.* 414. Neque tamen ſatis feliciter, quae ſuſceperat peragenda, exſequutus eſt. Non ſine cauſſa profecto in *Journal des Savans m. Septembri anni* 1729. *art.* 2. adſeritur, vulgaria effundere Muſam plerumque, eademque non ſemper fide digna. Haud mitiorem ſententiam dixit

REIN-

ꝛEIMMANNVS *Catal. Bibl. Tomo II. p.* 524. En! eius
'erba nonnulla: *In eadem cum Crenio, et tenaciore*
nterdum, haeret pice. Vnum nomen bis, ter et qua-
er repetit, idque in vna eademque interdum pagina,
t Baronii, Scaligeri, Paſſeratii, Baelii caet. Nec
ingularia ſunt pleraque, quae apponit, ſed communia,
t vulgaria, et proletaria: ad rem etiam litterariam
uandoque vel nihil attinentia, vel parum. Et ſi
uae ſunt, quae ſingularitatis habent ſpeciem, ea ſunt
erpauca. In THEODOR. CRVSII *Vergnüg. müſſi-*
er Stunden ſaepenumero inueniuntur *Anmerckun-*
en von ſeltſamen Begebniſſen gelehrter Leute, und de-
en Schriften, veluti *Parte I. p. 55. Parte II. p.*
67. *Parte IV. p. 71. Parte V. p. 95. ſq.* et ſic plures
aeteris Partibus vsque ad tertiam ac decimam,
ola excepta nona, inſertae fuerunt. Varia exinde
ognoſci poſſunt ad eruditorum hiſtoriam omnino
ertinentia. GOTTL. AVG. IENICHEN Epiſtola, *Sin-*
ularia de viginti Viris doctis continens, et *Lipſ. a.*
728. *in 4.* edita, primum eſt periculum in litteris,
uod fecerat tunc temporis Auctor; ideoque faci-
e intelligitur, quo ſit in numero habendum ſcri-
tum adoleſcentuli. Interim non potuit tempera-
e ſibi celeberrimus Ienichenius, quin illud ipſum
ipſienſi *Epiſtolarum Maianſianarum* editioni *pag.*
96. *ſq.* adiiceret. NEMEITZIVS pariter in *den ver-*
ünftigen Gedancken, Parte VI. p. 95. ſq. propoſuit
inige Brocken aus der gelehrten Hiſtorie, die Gelehrte
etreffend, inter quae fruſta ſunt paſſim ſingularia
e eruditis. Praemiſſis hiſce, quaedam ſubnectere
ibet, ad varios doctorum hominum Ordines ſigil-
atim referenda. *Nobilium Theologorum Bibliothe-*
am REINH. HENR. ROLLIVS *Roſtoch. a.* 1709. *in* 8.
iuulgauit: IOH. GE. MEINTELIVS autem *Theo-*
Fff ff 3 *logum*

logum Philiatrum, ſiue Medicinae amantem, primum rationibus idoneis defenſum, tum vero ex Hiſtoria litteraria antiquiori pariter ac recentiori illuſtratum, Norimb. a. 1717. *ead. forma*, de quo tamen leui Opuſculo vid. *die Leipz. gel. Zeit. a.* 1718. *p.* 221. Faciunt huc porro ſcripta ſequentia, ſcilicet SAM. THEOD. SCHMIDII Diſſert. *de Theologis in vtero Deo conſecratis, Lipſ.* 1707. GE. HENR. GOETZII *Theologus ſemiſaecularis, Lubecae* 1709. *in* 4. IOH. CHR. BLVMII *Iubilaeum Theologorum emeritorum, ſiue de Theologis, per X. luſtra publico officio functis, Lipſ. a.* 1710. *in* 8; IO. GE. LEVCKFELD *hiſtoriſche Nachricht von 79. gelehrten Männern, und berühmten Theologen, welche das 80. bis 90. Iahr ihres Alters erlebet haben, Groeningae* (in Principatu Halberſtadienſi) *a.* 1723. *in* 4; GOETZII Diſſ. II. *de Theologis, ſub auſpiciis nouorum officiorum demortuis, Lubecae* 1708. *in* 4; TRAVG. IMMAN. IERICHOVIVS *de Theologis, in actu ſacro et ſtatione ſua mortuis, Gorlicii* 1724. 4; IOH. HENR. STOLTENBERG Epiſtola *de claris Ictis, qui in ipſo iuuentutis flore praeclaram ſui nominis famam conſequuti ſunt, Ienae* 1714. *in* 4; IOH. GEORG. IOCHII Progr. *de meritis Ictorum, ſpeciatim* IAC. GOTHOFREDI, *in Hiſtoriam eccleſiaſticam, Erfurd.* 1722. *in* 4; GOTTL. FRID. GVDII *de Ictorum et Politicorum in Scripturam ſacram meritis critico-exegeticis*, Diſſert. litteraria, *Lipſ.* 1729. *in* 4, praemiſſa deinde auctior et comtior IOH. GVIL. HOFFMANNI *Vitae, ibid.* 1742. *ead. forma;* CHRIST. BENED. CARPZOVII Diſſert. *de Medicis, ab Eccleſia pro ſanctis habitis, ibid.* 1709. *in* 4; IOH. HENR. VON SEELEN Diſſert. *de Medicorum meritis in ſacram Scripturam, Lubecae* 1719. *in* 4. et in eiusdem *Meditat. exegeticis, Parte II. num.* 22; IAC. BVRCKHARDI *Medicus grauiſſimus humanitatis ſtudiorum vindex, ex Hiſtoria litteraria adumbratus, Wolfenb.* 1716.

1716. *in 8*, ad quem libellum commendabilem IOH. CHR. LEVSCHNERVS *Hirſchbergae a.* 1756. *in 4. Analectorum* Specimen I. dedit, cui, neſcio, an adhuc plura ſucceſſerint; THOMAE BARTHOLINI *de Medicis Poetis* Diſſertatio, *Hafniae a.* 1669. *in 8*; ANDR. WESTPHALII Progr. *de Philoſophorum honoribus*, *Gryphisw.* 1737. *in 4.* cuius adcurata in *Actis Academicis Lipſienſibus anni* 1737. *p.* 77. *ſq.* recenſio exſtat; GE. GVIL. OVERKAMPF Diſſ. *de veſtitu, praecipue pallio, veterum Philoſophorum*, *Ienae* 1733. *in 4*; FRID. GOTTH. FREYTAGII *Oratorum et Rhetorum Graecorum, quibus ſtatuae honoris cauſſa poſitae fuerunt*, *Decas*, *Lipſ.* 1752. *in 8.* Singularem quandam rem, quae vitam eruditorum ac ſtudia diſtinxit, non defuerunt etiam, qui ſcriptura perſequerentur. Hac in claſſe reponi debent *eruditi praecocis ingenii*, *Principes litterati*, *feminae eruditae*, *ruſtici*, *mercatores*que *eruditi*, de quibus copioſe actum *Tomo I. huius Bibliothecae*, *Cap. V. §. 6. p.* 645. et *ſ.* 16. *p.* 708. *ſq*; GE. PAVL. ROETENBECCIVS περὶ τῶν Αὐτοδιδάκτων *Altorf.* 1704, quod argumentum vero leui brachio, et moraliter magis, quam hiſtorice, tractauit Auctor: ELIAE SILBERRAD Diſſ. περὶ τῶν Αὐτοδιδάκτων *Ienae* 1709, vbi Sectio prior Onomatologiam tradit, Sect. altera hiſtorica eſt, tertia vero dogmatica: REINH. HENR. ROLLII Programma *de Autodidactis Tremoniae a.* 1711. *in 4.* quod paſſim auctum atque mutatum inſeruit poſtea *Miſcellan. Lipſ. Pezoldianis*, *Tomo V. p.* 213. ac *Tomo XI. p.* 232. *ſq. ibidem*que *p.* 251. nouam promiſit, in *Tomo XII.* exhibendam, huius argumenti Obſeruationem, quae tamen haud acceſſit: IAC. GVIL. FEVERLINI Diſſert. logico-hiſtorica *de eruditis ſine praeceptore*, *Altorf.* 1716. quo in libello paullo adcuratius deſignat Αὐτοδιδάκτων claſſes, atque hac oc-

caſione quosdam ex eorum numero eiicit, qui u les ſibi aliisque videbantur; et praecipue GEORG. LVDOV. GOLDNERVS, a quo habemus, poſt *Prodromum Bibliothecae* Αυτοδιδάκτων *ſelectae, Gerae a.* 1712. *in* 4. emiſſum, *Selectae Autodidactorum Bibliothecae, Ordinis I. qui Theologos exhibet*, Exercitationes *octo, a.* 1713. et 1714. *Ordinis II, qui Politicos et Iuris repraeſentat*, Exercitationes itidem *octo*, 1715. et 1716. *Ordinis III, qui Medicos complectitur*, Exercitationes *quinque*, *a.* 1716. et 1717. *Ordinis IV, qui Philoſophis conſecratus*, Exercitationes *nouem, ab a.* 1717. vsque ad *a.* 1724. *Ordinis V. Philologos proponentis*, Exercitationes *undecim, ab a.* 1724. vsque ad *a.* 1727. porro *Bibliothecae* Αυτοδιδάκτων Supplementa *duo*, 1729. ac denique *Ordinis*, ſeu *Claſſis VI, quae homines inferioris ſortis recenſet, qui varias linguas et artes ſine doctore animo complexi ſunt*, Exercitationes *vnicam*, *ibidem a.* 1731. *in* 4. Ita haec omnia ſcripta Goldneriana memorantur in *Catalogo Bibl. Bunav. Tomo I, Vol.* 1, *p.* 530. Sed pauciores, opinor, erunt, quorum in manibus eadem verſantur. Itaque vellem, vt Vir quidam doctus de colligendis iis, vnoque Volumine recudendis, cogitaret, id quod nemo poſſet minori praeſtare negotio praeter clariſſimum HAVPTMANNVM, Auctoris Collegam, meumque Commilitionem olim, qui iam *anno* 1742. aliquot in forma maiori plagulis *Vitam* expoſuit GOLDNERI, cum *Catalogo ſcriptorum*, ab eodem relictorum. His adiungo HENR. BONICI Exercit. hiſtoricam *de* Ἀβιβλοις, *ſeu eruditis ſine libris, Lipſ. a.* 1603. *in* 4.; DAN. GVIL. MOLLERI Diſſertat. *de Opſimathia, Altorf. a.* 1694, SEBAST. KORTHOLTI Diſſ. *de ſtudio ſenili, Kilonii* 1701, et PETRI ADOLPHI BOYSEN Sched. Epiſtolicum *de Viris eruditis, qui ſero ad litteras admiſſi magnos in ſtudiis fecerunt progreſ-*

progreſſus, *Vitemb. a.* 1711. *in* 4; IOH. CAR. CONR. OELRICHS V. C. Commentationem *de duarum ac trium, et quidem ſuperiorum, atque omnium Facultatum Doctoribus Roſtoch. a.* 1758. *in* 8. non ſine doctrinae adparatu editam; IOH. PAVLI GVMPRECHTI Schediaſma *de* Πολυτεκνίᾳ *eruditorum, ſeu de copioſa litteratorum ſobole, Lipſ.* 1717. *in* 4; IRENAEI CARPENTERII, i. e. GODOFR. WAGNERI, *Schediaſmata varia de eruditis coelibibus, cum ſcriptis variorum eiusdem prope argumenti, Vitemb.* 1717. *in* 8, qui titulus vniuerſalis praefixus tunc eſt Collectioni vulgari, quandoquidem Auctor mediocris doctrinae ac iudicii iam *anno* 1714. *Centuriam eruditorum coelibum tum a.* 1715. *Semicenturiam nouam, anno* tandem 1717. *Semicenturiam nouiſſimam* corraſerat; CHR. GVIL. LOEBERI Diſſ. *de eruditis militibus, Ienae an.* 1708. cui addere plures deſtinauerat Auctor; GODOFR. WAGNERI Diſſ. tres *de Viris Arte et Marte claris, Vitemb. a.* 1714. et 1715. ac potiſſimum MENCKENIORVM, Patris et Filii, *Bibliothecam Virorum, militia aeque ac ſcriptis illuſtrium, Lipſ.* 1734. *in* 8, qui liber elegans, caeterisque huius generis longe anteferendus, fundamentum ſuum debet IOH. BVRCH. MENCKENII Diſſertationi, *ibidem a.* 1708. in cathedram Academicam productae, *de Viris militia aeque ac ſcriptis illuſtribus*, et ex monumentis fide digniſſimis, ordine alphabetico, complures veteres atque recentiores continet, Martis ac Muſarum ſtudiis celebratos; eiusdem Auctoris Programma *de his, qui mercede conducti, ad componendos Commentarios hiſtoricos animum adpulerunt, ibidem* 1721. atque in *Diſſertationibus* eius *litterariis p.* 124. *ſq*; GE. FRID. NEVMANNI *de eruditis, qui patriam ſuam nonnunquam obſcuram nobilitarunt*, Epiſtolam, *Lipſ.* 1707. *in* 4. et GOTTL. AVG. IENICHEN Commentat. *de doctis, qui, extra patriam,*

Fff ff 5 *patriam*

patriam inuenerunt, *ibid.* 1729. *in 4.* atque *Epiſtolarum Maianſianarum p. 397. ſq*; CHRIST. WEISII Diſſert. *de ſpuriis in Eccleſia et re litteraria claris*, *ibidem* 1693. recuſam *Vitemb.* 1735. *in* 4; IOH. FRID. SOMMERLATTE *de eruditis, ſingularis cuiusdam libri amatoribus* Diſſert. duas *Lipſ.* 1715. et 1716. itemque LUDOV. SCHVLTZ Diſſ. Epiſtolarem *de eruditorum deliciis in libro quodam ſingulari*, *Roſtoch.* 1723. *in* 4; IOH. GE. MARTII Diſſert. *de fuga litteratorum*, *ob ſingularia diuinae prouidentiae documenta memorabili*, *Lipſ.* 1705. *in* 4; CASP. HENR. STARCKII Tractatum *de doctorum vita priuata*, *quam honoribus quidam et officiis publicis praetulerunt*, *Lubecae* 1708. *in* 4; MICH. FRID. QVADII Diſſert. *de viris ſtatura paruis*, *eruditione magnis*, *Gryphisw.* 1706. *in* 4; quod etiam argumentum paucis attigit IOH. BVRCH. MENCKENIVS in Progr. *de ſtatura humana, num noſtra aetate multum a priſtina proceritate defecerit?* *Lipſ.* 1722. et inter *Diſſertationes litterarias p. 159. ſq*; itemque HEVMANNVS *Poeciles Tomo II. p. 559. ſq.* in Progr. *de Macromicris*, *ſeu magnis non magnis*; DAN. FRID. IANI Obſeruationes *de eruditis mortem ſibi praeſagientibus*, in *Miſcellaneor. Lipſ. Pezoldianor. Tomo II. p. 635.* ac *Tomo X. p. 63. ſq.* ordine alphabetico complura exhibentes exempla; REINH. HENRIC. ROLLII Schediaſma *de eruditis, climacterico maximo denatis*, *Roſtoch.* 1707. *in* 4; THEOD. CRVSII Sched. *de die natali, Viris inſignibus et eruditis emortuali*, *Vratislav.* 1708. *in* 4. et, Germanice redditum auctius in *der Vergnügung müſſiger Stunden P. II. p. 19. ſq*, nec non FRID. PETRI TACKII Diſſert. Epiſtolicam *de eruditis*, *quibus dies natalis fuit fatalis et vltimus*, *Gottingae* 1736. *in* 4; vt plura praetermittam: nec enim placet, in rebus minimis plerumque, eſſe diutius diligentem, praecipue, quum, quod olim dul-

ciſſi-

ciſſimum fuerat eruditis, id hodie tantum non omnes ſuauiter rideant. Imo factum hoc iam pridem a BVDDEO atque GVNDLINGIO, magnae auctoritatis in Republica litteraria hominibus. Ille *Iſagoges ad Theologiam vniuerſam libro priori cap. 4. p. 181. eo iam deuentum eſt*, inquit, *vt non nulli egregii quid ſe praeſtitiſſe putent, ſi Opus aliquod hiſtoricum de eruditis, qui phtiſi, aut hydrope, laborauerint, aut fumo Tabaci vſi ſint, ſimilibusque componant:* huius autem *im Diſcours über den Heumanniſchen Conſpectum, Tomo I. p.* 56. ſunt verba, quae ſequuntur: *mich wundert dabey, daſs nicht auch einige von Gelehrten geſchrieben haben, die gerne Stockfiſch gegeſſen.* Adeo tenuit inſanabile multos ſcribendi Cacoëthes. Cf. *der Neue Bücher-Saal der gelehrten Welt, Vol. I, p. 829.* Id vnum adhuc monendum eſſe arbitror, male a nonnullis hoc loco mentionem iniici Diſſertationis, *Halae a.* 1720. a IOH. GOTTL. DERLINGIO *de ſeruis litteratis* defenſae. Quippe non agitur hoc ſcripto Academico de ſeruis eruditione claris, ſed de ritu potius veterum, ſtigma inurendi ſeruis.

§. XX.

Ipſi etiam libri quum diuerſa non nunquam fata habuerint, operae eſt pretium, nec id argumentum intactum relinquere. Dixit de hoc generatim non vulgaria IOH. GE. SCHELHORNIVS in *Singularibus de libris quibusdam*, quae docta Obſeruatio legenda *Miſcellan. Lipſ. Menckenianor. Vol. IV. p.* 670. *ſq.* Libros promiſſos quidem, at non abſolutos editosue, recenſuit, (quem aliquando data opera deſcribere voluiſſe *varia librorum fata*, indicat *die gelehrte Fama*, *Vol. I. p.* 358.) THEODOR. IANSSON. AB ALMELOVEEN in *Bibliotheca promiſſa et latente*, ordine

ordine litterarum adornata, cui ſubiunguntur GI. HIERON. VELSCHII *de ſcriptis ineditis Epiſtolae.* Prodiit libellus *Goudae anno* 1692. *in 8.* nec tamen eſt ſine naeuis, vti quidem candide aperitur in *Actis Erud. Lat. a.* 1692. *p.* 300. Tales itidem occurrunt paſſim in RVDOLPHI MART. MEELFÜHRERI *Acceſſionibus ad Almelouenianam Bibliothecam*, quae *Norimb. et Lipſ. a. 1699. eadem forma* lucem adſpexere. Cf. de iisdem *Acta Erud. a.* 1699. *p.* 359. *ſq.* Nouorum Supplementorum non nihil ſuppeditauit MATTHIAS LOBETANTZ in Obſeruat. ſingulari *de ſcriptis eruditorum promiſſis*, inſerta *Miſcell. Lipſ. Pezold. Tomo VII. p. 110. ſq.* IOH. CHRIST. ERNESTI Diſſ. duas *de cunctatione eruditorum in componendis libris*, *Vitemb. a.* 1717. *in 4.* et IOH. PHIL. SCHMIDII *Foetus eruditorum*, *difficili partu notabiles*, ſeu Comment. hiſt. litterariam *de ſcriptis eruditorum, in quorum elaboratione Auctores multum temporis conſumſerunt*, *Roſtoch. a.* 1724. *in 8.* ſupra iam attuli *Tomo I. cap. 5.* §. 5. De libris ſuppoſitis legendus IOH. HENR. HOTTINGERI *Elenchus*, *ſeu Catalogus ſcriptorum ſuppoſititiorum*, in eiusdem *Diſſertat. miſcellanearum Pentade*, *Tiguri* 1654. *in 8. p.* 37. *ſq.* et IOH. RHODII *Catalogus Auctorum ſuppoſititiorum*, cum adnotationibus, in Opere Placciano *de Anonymis et Pſeudonymis. De cauſſis ſuppoſitorum librorum in Chriſtianos ſaeculi* I. *et II.* eleganti Diſſertatione IOH. LAVR. MOSHEMIVS egit, edita *Helmſtad. a.* 1725. auctiusque et emendatius recuſa in *Diſſert. ad Hiſtor. eccleſ. pertinentibus. Vol. I. p.* 217. *ſq.* POLYCARP. vero LYSERVS, Polyhiſtor quondam in Academia Iulia, *Vindicias generales Scriptorum*, *qui vulgo ſuppoſititii habentur*, parauit ac *Vitemb. a.* 1715. *in* 4. emiſit, Diſſertatione tamen paucorum foliorum. Libri corrupti et deprauati cognoſcuntur ex Diſputatione CASP. LOESCHERI *de latrociniis*, *quae in publicos Scriptores*,

Patro

ıtres praecipue, ſolent committere haeretici, Mar-
ıb. 1674. *in* 4; EX ALB. HENR. DEVTSCHMANNI Di-
ut. hiſtorica *de prauationibus librorum, potiſſimum*
centioribus, *Vitemb.* 1693. *in* 4; et ex IOH. CHRI-
OPH. WENDLERI Schediaſmate *de libris a Ponti-*
iis, aliisque haereticis, in praeiudicium doctrinae
rioris, noſtra et ſuperiori aetate ſuppreſſis et cor-
ptis, quod ad DANIEL. FRANCI *Indices libr. probi-*
torum, et LOESCHERI Diſputationem laudatam
ıpplementa porrigit, ita vero comparata, vt mul-
ſint praetermiſſa neceſſaria, multa inſerta, quae
nt aliena plane ab inſtituto. *Caſtrationes libro-*
rm attingit quoque et exemplis confirmat HEV-
ANNVS in *Conſp. Reipubl. litter. Cap. VI.* §. 19. *ſq.*
m. 342. qui liber facile poteſt euolui. *De variis poe-*
s, in libros ſtatutis, lectu dignum occurrit IOH. GE.
HELHORNII Schediaſma hiſtorico-litterarium
moenitat. litterar. Tomo VIII. p. 338. *ſq.* vbi memoran-
ır libri proſcripti et ſtigmate notati, ad aeternam
ıptiuitatem damnati, mutilati vel patibulo adfixi,
ſcerpti, aquis cloacisue iniecti, vel flammis deleti.
lem recenſet *l. c. Tomo II. p.* 341-399. varios *libros*
l pulica auctoritate, vel a priuatis, vel ab ipſis Auctori-
s Editoribusue ſuppreſſos. MICHAEL. RICCARTI
brorum mors ignis breuis eſt Commentatio, quae
genda in eius *Obſeruationum hiſtorico-politicarum*,
orimb. 1652. 8. *Decade VII. cap.* 10. *p.* 59. *ſq.*
NDR. WESTPHALIVS *Sedini anno* 1709. et 1710. *in* 8.
piſtolas duas *de libris auctoritate publica combuſtis*
pis curauit imprimendas, ex quibus deinde *Gry-*
isw. a. 1713. in 4. coaluit integra *Centuria librorum*
blica auctoritate combuſtorum. Quum autem com-
ures ab Auctore neglecti eſſent, amplum lauda-
S SCHELHORNIVS ſpicilegium inſtituit *l. c. Tomo*
III. artic. 6. *p.* 463. *Tomo IX. artic.* 1. *p.* 651. et *artic.* 2.
p. 752.

p. 751. ſq. qui poſtremus locus *Analecta* exhibet & Diſſertationes binas priores *de libris combuſtis*. Iam antea etiam *Tomi VII. Diſſert. ſecunda* pertractatum eſt hoc argumentum ab eodem; commemorat quippe Bibliothecas incendio abſumtas, libros, cum primis haereticos, iuſſu ſuperiorum, Vulcano conſecratos, nec non tales, qui ab Auctoribus ipſis, vel ſponte, vel inuite, illati in ignem fuerunt. *De combuſtione librorum haereticorum* FRID. GVIL. SCHÜTZII Diſſert. duae exſtant, quarum prior, IOH. SCHMIDIO praeſide, *Lipſ.* 1696. altera 1697. prodiit. REIMMANNVS in *Catal. Bibl. ſuae To II. p. 411.* commendat priorem potiſſimum, ob elegantiam et copiam variae eruditionis hiſtoricae, Auctoremque non de haereticorum tantum libris, ſed etiam de aliis, quocunque caſu igne abſumtis, praeclare diſſerere adfirmat. *De incenſione librorum Iuris antiquorum, Iuſtiniano ac Triboniano adficta*, eleganti egit IOH. GODOFR. SCHAVMBVRGIVS Programmate, quod *Rintelii a.* 1734. *in 4.* excuſum, tum *Commentario* ipſius *de Conſtitutionibus Imperatorum antiquis, Lemgov. 1735. eadem forma* diuulgato, *p. 178. ſq.* fuit inſertum. Caeterum REIMMANNVS *l. c.* optat, vt aliquis integrum Syſtema hiſtoricum de libris igne combuſtis concinnare velit, theologicis nimirum, iuridicis, medicis, philoſophicis, philologicis, hiſtoricis, caet. Quod olim eſt meditatus quidem IOH. LAVR. MOSHEMIVS, ſed poſtea abiecit. Vid. *Acta Erud. Lat. anni* 1743. *p.* 405. et Praefatio Viri ſummi, praefixa *dem anderweitigen Verſuch der Ketzer-Geſchichte*, vbi hac de re vberius verba fecit. Nec publicam adſpexit lucem Galli cuiusdam *Bibliotheca Vulcani*, cuius iniicitur mentio in *den Leipziger gelehrt. Zeit. a.* 1728. p. 865. Aliquo abhinc tempore in componenda *Bibliotheca Neptuni* occupatum fuiſſe Virum clariſſimum, IOH. CAROL. CON-

RAD.

RAD. OELRICHS, docet ipſius Praefatio, quae *Catalogum Bibliothecae Perardinae* ornat, *p.* 27. *nota* 15. Ibidem quoque *p.* 32. *ſq.* iucunde diſſerit Auctor induſtrius de nouo argumento, et ab aliis nondum pertractato, *de libris* nimirum *comeſtis*, ſeu iis, quos ipſi Scriptores, poenae cauſſa, comedere coacti fuerunt. GE. HENR. GOETZII *Krancken-Bibliothec, Rudolſt.* 1705. *in* 4. eiusdemque *Todten-Bibliothec, Pars I. Hamb.* 1704. *Pars II. Lubecae* 1704. *Pars III. ibidem* 1707. *in* 4. eos complectitur libros, quos vel aegrotantes habuerunt in deliciis, vel mortui ſecum ſepulchro intulere. Summa horum Opuſculorum Capita inueniuntur in *Nouis litterar. maris Balth. a.* 1705. *m. Iunio p.* 187. *a.* 1704. *m. Martio p.* 96. et *a.* 1705. *m. Iunio p.* 186. *ſq. Libros, Auctoribus ſuis fatales*, in Diſſ. Academica memorauit *Vitemb. a.* 1728. IOH. CHRIST. KLOTZIVS. Ornamenta librorum, apud veteres vſitata, CHR. GOTTLIEB SCHWARZIVS Diſſertationibus IV. expoſuit, quarum prima *Lipſ. a.* 1705. altera *ibid. a.* 1706. tertia *Altorfii a.* 1711. quarta *ibidem* 1716. prodiit. Acceſſere aliquot tabulae aeri inciſae. Abundat hic labor elegantioris doctrinae adparatu: breue contra ſcriptum eſt *de ornatu librorum*, quod in ERN. SALOM. CYPRIANI *Selectis Programmatibus, Coburgi* 1708. *in* 8. *p.* 40. *ſq.* occurrit. *De ineptis librorum titulis* GE. TRINCKHVSII exſtat Diſſertatio *in* 4. *Gerae anno* 1668. euulgata, itemque clariſſimi BIDERMANNI Progr. *de inſolentia titulorum librariorum, Numburgi* 1743. *in* 4. DAN. FRID. IANVS *fata* depinxit *Dedicationum librorum* ſingulari Diſſert. hiſtorica et litteraria *Vitemb. a.* 1718. cui adiungenda FRID. PETRI TACKII Commentatio *de Dedicationibus librorum, Guelpherb. a.* 1733. *in* 4. praecipue §. *XXVI. p.* 50. *ſq.* et NEMEITZII Obſeruatio *von Dedicationen, oder Zueignungs-Schriften, in den vernünftigen Gedancken P. II. p.* 95. *ſq.*

ſq. Conferri meretur quoque Viri reuerendi, IOH. GE. WALCHII, Diatribe *de Dedicationibus librorum veterum Latinorum*, praemiſſa CELLARII *Epiſtola Lipſ. a.* 1715. *in 8.* De Dedicationibus veteribusque *Praefationibus*, vbi librorum editiones repetitae fuerunt, ſeu bibliopolarum vitio, ſeu ob quascunque rationes alias, perſaepe neglectis, varia congeſſit exempla THOMAS CRENIVS *Animaduerſ. philolog. et hiſtoric. Parte I.* ac II. vtroque loco ſtatim ſub initium. Imprecationes libris adſcriptas cognoſcere licet ex IOH. BVRCH. MENKENII Progr. *de diris imprecationibus, quas veteres libris, tabulis et monumentis adiecere, Lipſ.* 1706. *in f.* et *Diſſertat. litterar. p.* 21. *ſq*; ex LILIENTHALII Obſeruat. *de Exorciſmo litterario, Selector. hiſtor. et litterar. Parte I. p.* 1. *ſq*; ex GOTTLOB HENR. PIPPINGII Diſſert. *de imprecationibus, libris adſcriptis, Lipſ.* 1721; ex NENEITZII Obſeruatione *von den imprecationen der Alten in Büchern und Diplomatibus, Parte I. der Vernünft. Ged. p.* 139. *ſq*; et ex Anonymi *hiſtoriſchen und moraliſchen Abhandlung von dem gelehrten Bücherfluche*, quod elegans Opuſculum, quaedam a prioribus haud obſeruata continens, cum Praefatione MOSHEMII *Halae M. a.* 1751. *in 8.* prelo exiit. Partis hiſtoricae Cap. II. potiſſimum hocce argumentum illuſtrat. *De minaci Bibliorum clauſula* IOH. BALTH. BERNHOLDVS *Altorfii a.* 1725. ſpeciatim egit Diſſertatione docta. Varias *librorum editiones ac translationes* iam recenſui *Tomo I. cap.* 5. §. 18. *p.* 724. *ſq.* quibus ibidem dictis ſubiungo *Remarques de l' Auteur des Nouvelles de la Republique des Lettres ſur les differentes Editions des livres.* Obuia eſt haec Obſeruatio IAC. BERNARDI in *Nouvelles de la Rep. des Lettres anni* 1703. *m. Nov. p.* 519. *ſq.* Hic etiam locum ſibi vindicant *libri rari*, de quibus copioſe diſſerui *l. c. Cap.* 5. §. 21.

et

et 22. *p.* 746. *ſq.* Nec ſileri debet commoda hac occaſione ſingulare, quod ſubiit, fatum HENR. STEPHANI, typographi nobiliſſimi, *de origine mendorum* liber. Diſputatum de hoc in vtramque partem ab eruditis. In VIGNEVL-MARVILLE *Melanges d' Hiſtoire et de Litterat. Vol. II. p. m.* 317. adſeritur, quod is non ſatis aeſtimari poſſit, dignusque ſit ob nimiam raritatem, qui iterum excudatur. Suſpecta haec vtique fuerunt STRVVIO; ideoque *Cap. V. de vſu Bibliothecarum* §. 21. ſic ſcripſit olim: *Sed fateor, librum me nunquam vidiſſe, imo plane dubitare, an vnquam editus ſit. Nec enim in Bibliothecarum catalogis, nec etiam in catalogo librorum excuſorum Henr. Stephani continetur. Imo Almeloveen de Vitis Stephanorum p.* 39. *ait:* libros de mendorum origine, et encomium artis equeſtris, quod compoſuerat, vel ipſo fatente non euulgauit. *Ipſe Stephanus in Dedicatione ad Thom. Rhedigerum, Commentario de idiomate linguae Atticae praefixa, cum dixiſſet, quam periculoſa ſit dialectorum ignoratio, tandem addit:* Sed de his latius in meo de mendorum origine opere, cuius ſpecimen aliquod iam pridem exhibui. *Specimen itaque ſaltim ſe edidiſſe dixit, quod nullum aliud eſſe puto, quam ipſius dialogum de bene inſtituendis Graecae linguae ſtudiis 1587. 4. in quo multorum errorum in Graecis litteris originem arguit. Liceat ergo hoc inter Maruillii errores numerare, vsque dum aliud demonſtratum fuerit.* Hactenus Struuius, quem COLERVS in *Analectis ſuis* dubitare ſine iuſta cauſſa putat, an liber hic vnquam prodierit in lucem. Ipſum enim STEPHANVM in *Epiſtola de ſuae typographiae ſtatu*, apud MATTAIRIVM in *Vitis Stephanorum* p. 305. ita ſcribere: *Quem olim pollicitus de origine mendorum librum, aliquando tandem et ipſum in lucem*

prodire ſinam: et HONORIVM DE S. MARIA in ſuis *Reflexions ſur les regles et ſur l'uſage de la Critique p. 7.* teſtem eſſe, quod exſtet hic libellus, et quod ſit libellus paruulus. Profecit Colerus ex HEVMANNI *Conſp. Reip. litter. Cap. VI. §. 30. p. m.* 367. qui tamen Vir doctus mutauit in editionibus recentiſſimis ſententiam, quam verbis expreſſit ſequentibus: *Edidit quidem* STEPHANVS Caſtigationes plurimorum Ciceronis locorum, *in eiusque libelli fine exempla variorum in Cicerone mendorum, et eorum cauſſas, recenſuit. Sed aliud, et quidem longe maius Opus eſſe, quod* de origine mendorum *compoſuerat, clariſſime docetur in* Kohlii Nouis litterariis anni 1738. *p.* 34. *Quare nunc tandem aſſentior* Struuio, *nondum editum eſſe hunc librum, vehementer optans, vt e ſuis tenebris aliquando in lucem proferatur artis criticae cultoribus futurus vtiliſſimus.*

§. XXI.

Nec male ad ſtatum rei litterariae et Scriptorum noſcendum referuntur Lexica, quae realia dicuntur vulgo et hiſtorica. Inter haec primus locus tribuendus SVIDAE Lexico, de quo actum iam *ſuperiori Capite §. XXXV.* Philologos quosdam Cantabrigienſes inde a pluribus annis nouam parare Operis huius vtiliſſimi editionem, KAHLIVS teſtatur in *Bibliotheca philoſophica Struuiana Tomo I. cap. I.* §. 3. *p.* 10. Sed nondum de felici conatus ſucceſſu facti ſumus certiores. Poſt Suidam CAROLI STEPHANI (de quo vid. MATAIRIVS in *Vitis Stephan. Tomo I. p.* 164. *ſq. et* MENAGIVS in *Anti Baillet, Tomi VII. Parte I.* Operis Bailletani, *Jugemens des Savans inſcripti, p.* 201. *ſq. edit. Amſtael.*) *Dictionarium hiſtoricum, geographicum, poeticum* innotuit. A NICOL. LLOYDIO interpolatum auctumque inſigniter,

ter, prodiit *Oxonii anno* 1671. et pulcherrime *Londini a.* 1686. *in f.* Quamquam enim ne ſic quidem omnibus eſt numeris abſolutum, inter Lexica tamen recentiora primum illud eſſe, iam adfirmatur in *Polybiſt. Morhofiano, Tomo III. lib. 4. p. m.* § 10. quo etiam loco de REINESII in hocce Opus lucubrationibus, nondum editis, ſermo eſt. Caeterum neque id ſilentio debet praetermitti, AMAR. RANCONETVM, Stephanianae officinae Correctorem, auctorem dici potius, quam ipſum Stephanum, qua de re vid. *Patiniana p.* 115. IOECHERI *Gelehrten-Lexicon* v. Ranconetus, et *Acta Erud. Lat. a.* 1704. *p.* 463. *in fine.* Subſequutum eſt IOH. IAC. HOFMANNI, Hiſtorici Heluetici, *Lexicon vniuerſale hiſtoricum, geographicum, philologicum, litterarium, phyſicum.* Ampliſſimus eſt titulus, quem hic in epitomen redegi. Opus, ordine alphabetico compoſitum, in Geographicis maximam quidem partem eminet, multa tamen de Scriptoribus quoque complectitur, quamuis non vbique ſatis adcurata. Primum illud *Baſileae a.* 1677. *in f.* Tomis II. excuſum: ac deinde additi ſunt *ibidem a.* 1683. *Continuationis* alii Tomi II. Turpi Auctor auaritia ſtimulatus noua mox parauit Supplementa, contendens a librario, vt, pretio pro iisdem ſoluto, Lexicon hoc iterum prelo ſubiiceret. Negauit is ante deſcendere ſe ad oblatas conditiones poſſe, donec prioris editionis exemplaria, quorum non exiguus ſuperſit numerus, diuendita eſſent. Hofmannus autem, longae morae impatiens, pactionem fecit cum bibliopola Belgico, Ioh. Iac. Hackio, de Lexico vniuerſali recudendo vberrimis acceſſionibus locupletiore. Hac ratione luci hoc expoſitum *Lugd. Bat. a.* 1698. *in f.* Tomis IV. quae nunc eſt optima editio. Vt interim librario Baſileenſi faceret ſatis, noua ipſi pollicebatur Supplementa;

quae tamen nunquam typis fuere impreſſa. Omnia haec fraudulenter ab Auctore acta memorantur in HENR. DE ROVVIERE *Voyage du Tour de la France*, *à Paris* 1713. *in 8. Epiſtola II. p.* 61. *ſq.* Maiori profecto adplauſu exceptum eſt LVDOV. MORERII *Grand Dictionaire hiſtorique*, quod, ſi primam editionem, *Lugduni anno* 1674. Volumine non niſi vno exhibitam, ſpectaueris, Hofmannianum aetate non nihil praecurrit. Deſtinauerat animo Morerius nouam editionem, Volumine alio auctiorem, quam tamen non vidit, *anno* demum 1681. *ibidem inf.* Tomis II. abſolutam, ipſo paullo ante, morte praematura, litteris erepto. Quoties tum recuſum ſit hocce Lexicon, lucubrationibus et acceſſionibus variorum doctiſſimorum Virorum emendatum et locupletatum, dici certe vix poteſt. Prodiit quippe *Pariſ. anno* 1683. et *Lugduni* 1688. cui editioni *Supplementum*, ſiue Volumen tertium, *Pariſ. a.* 1689. adiectum, quamquam in eodem multa ſunt repetita, quae Morerius iam attulerat, ac ſaepius errores erroribus cumulantur. Architectum hoc Supplementum habet VSSANVM, Abbatem, atque alios. Sextam editionem curauit IOH. CLERICVS *Vltrai.* 1691. *Tomis IV.* et non ſolum ordine alphabetico ſuis locis inſeruit Supplementum, ſed errores etiam plures emendauit, non pauca item, quorum pleraque ſunt vncis incluſa, ſubiunxit. Eidem debetur editio ſeptima et octaua, quae correctior eſt prioribus, atque ea complectitur ſimul, quae in Morerio notauerat BAELIVS. Exhibita iſthaec fuit *Amſtel. a.* 1699. Eodem anno *Pariſiis* aliam adornauit VAVLTIERIVS, qui Belgicas aliqua ex parte reprehendit, ſuamque caeteris omnibus praefert. Quumque Clericus in eiusdem editionis recenſione atque cenſura, quam in BERNARDI *Nouvelles de la Rep. des Lettres m. Februario a.* 1700. *art.* 7. legimus, quid inter

inter Belgicas editiones et hanc Gallicam interſit, demonſtraſſet, mox Vaultierius euulgauit *Projet pour la correction du Dictionaire hiſtorique de* Moreri, *déja revû, corrigé et augmenté dans la derniere edition de Paris*, quo Schediaſmate ſe excuſat ob errores ipſi obiectos, ſcilicet quod recognitio Operis iam ab alio fuerit coepta, antequam ei demandaretur. Noua ſucceſſit Clerici editio *Amſtaelod.a.* 1702. quae continet complura quidem, antea non inſerta, ſed quae deſumta tantum fuere vel ex MEVRSII *Bibliotheca Graeca* vel *Proſopographia Codicis Theodoſiani*, vel *Actis Martyrum*, aliisque eiusmodi Collectaneis. Hoc autem ad ſextam editionem translatum eſt in linguam Anglicam, cura potiſſimum DE LA CROSE, *Londini* 1694. *in f.* Multa tamen ex Gallico praetermiſſa, aliis eorum loco intermixtis, quae ad ſtatum cum primis et Nobilitatem Britannicam ſpectant. Hinc *anno* 1702. Supplementum additum, quod videre non contigit; adſcribere interim licebit, quae BERNARDVS de eodem ſignificauit in *Nouvelles de la Republ. des Lettres m. Nov.* 1705. *p.* 571. En! verba ipſius: *Il y a déja quelque tems, que le Supplement de Moreri Anglois paroit. Ce Supplement eſt de la façon de Mr. Collier. Pour bien attendre ce, que c' eſt, il faut que Vous ſachiez, que lors qu'on traduiſit Moreri en Anglois, on ne prit que les Articles, qui paroiſſoient les plus eſſentiels, et qui regardoient les perſonnes les plus connües. Mr. Collier a donc trouvé encore de quoi glaner abondamment. Il a auſſi profité du Dictionaire de Mr. Bayle, et de quelques Ouvrages Anglois, qui contiennent la Vie des Savans de ce païs. Baudrand, Hofmann, Charles Etienne etc. lui ont auſſi ſervi. Mais il s' eſt moins mis en peine de corriger leurs fautes, que de les copier fidellement. Encore*

core a-t-il fait quelques bévuës, faute d'entendre aſſez le François. Bien de gens ont été ſurpris, qu'en rapportant ce, qu'on trouve dans Moreri à l'Article Calvin et Calviniſtes, il ait retranché les correctifs, que Mr. le Clerc y avoit mis, ces Articles étant tirez de Maimbourg, que l'on convaincu de mille menſonges ſur cette matiére. Au reſte Mr. Collier étant de ces Eccleſiaſtiques, qu'on nomme non jureurs, parcequ'ils ne veulent pas preter ſerment au Gouvernement préſent, ni reconnoitre la juſtice de la derniére Revolution; il n'a pouſſé ſon Supplement, que jusqu' à l' année 1688. Vn autre l'a continué jusqu'à préſent; mais de la maniére du monde la plus pitoyable. Il fait Mademoiſelle de Scuderi femme de Mr. de Scuderi, ſon Frere. Haec de verſione Moreriani Lexici Anglica. Alia Gallica *Pariſiis anno* 1707. prelo exiit editio, de qua in *Actis Erud. Lat. anno* 1707. *m. Sept. p.* 426. haec memorantur: *Prodiit et nuper Pariſiis noua Dictionarii Moreriani editio, quam Angelus* (le P. Ange) *Exprouincialis Ordinis Diſcalceatorum D. Auguſtini centum quinquaginta articulis auxit, qui et paſſim Opus ſuppleuit. quamquam, nulla eius mentione facta, huic quoque editioni Valterii* (Vautier) *nomen ſit praepoſitum.* Eadem de editione in *Nouis litterariis Germaniae anno* 1707. *menſe Martio p.* 77. ſequentia occurrunt: *Anno 1707. ineunte denuo Pariſiis in lucem prodiit lingua Gallica Ludov. Moreri Lexicon Hiſtoricum, curante P. Angelo Rafart, Exprouinciali Ordinis Auguſtinianorum Diſcalceatorum. Licet enim duas editiones poſteriores a. 1699. et 1704. curaſſet N. Vaultier, cauſſarum patronus, adeoque ius nouae editionis ad ipſum quodammodo ſpectaret, idque quoque alii monerent, noluerunt tamen, diuenditis priorum exemplis, biblio-* polae

polae reditum peregre agentis exſpectare, *ideoque P. Angelo negotium hoc dederunt*, *qui et olim Vaultierium ſtrenue adiuuerat. Huius etiam modeſtia factum eſt*, *vt Vaultierii nomen in ipſa Operis inſcriptione ſit retentum*, *licet is nihil prorſus ad locupletandam hanc editionem contulerit. Centum et quinquaginta capitibus haec prioribus auctior eſſe ſcribitur*, *non numeratis aliis quinquaginta*, *quae ita emendata*, *aucta et inuerſa*, *vt aliam plane faciem praeſerant. Referuntur in iisdem vita et res geſtae Leopoldi*, *Romanorum Imperatoris*, *Ludouici M. Franciae Regis*, *ad annum vsque 1706. Caroli XII. Suecorum Monarchae*: *vt et alia de Curſoribus apoſtolicis*, *de Datariis*, *de Auditoribus Rotae*, *de Vicariis Pontificum*, *de Ordine equeſtri S. Ludouici*, *de Ordine Teutonico. Rerum genealogicarum aeſtimatores plura hic inuenient*, *quae in antecedentibus fruſtra quaeſiuerint. Et quamquam fuerint*, *et adhuc ſint*, *qui eas minus congrue in Lexico tradi exiſtiment*, *eorum tamen opiniones iam antea Vaultierius confutauit. Nec forte quiſpiam negauerit*, *haec talia effeciſſe*, *vt tot millia exemplorum*, *breui ſatis aeuo*, *fuerint diuendita. Annus* 1717. denuo protulit *Amſtaelodami* Lexicon Mererianum, et ſub idem tempus IAC. BERNARDI *Supplement aux anciens editions de Moreri in f.* Tomis II. lucem vidit. Vir ille doctus iam antea editiones Belgicas variis acceſſionibus ornauerat, quod factum etiam in iis editionibus, quae annum 1719. non excedunt, a LVDOV. ELLIES DV PIN. Hoc ipſo *anno* 1719. *Hagae Comitum* Lexicon Morerii Tomis VI. recuſum fuit, quo pariter anno LAVRENT. JOSSE LE CLERC, Clericus Lugdunenſis, *Aureliae*, loco tamen non adiecto, emiſit *Remarques ſur differens articles du premier Volume du Dictionnaire de Moreri*, addens

annis 1720. et 1721. *Remarques ſur le ſecond et troiſiéme Volume.* Reliqua, obſeruata ab ipſo, typis non ſunt impreſſa; nec edita facile occurrent in Germania, quoniam Auctoris impenſa videntur prodiiſſe. Quae igitur hic legis, ea fide ſcripſi Lipſienſium in *den Gelehrt. Zeit. A.* 1737. *p.* 295. vbi praeter haec dicitur, Benedictini Ordinis hominem, cui MERRY nomen, *anno* 1720. diuulgaſſe *Diſcuſſion critique et theologique des Remarques de M.* - - - *ſur le I. Vol. du Dictionnaire de Moreri*, ſeque, vt lateret, THOMAM DE LOUVAIN adpellaſſe. Redeo ad Lexicon Morerianum, quod exhibitum poſtea fuit *Amſtaelod. a.* 1724. ac *Pariſ. a.* 1725. Tomis VI. quod Pariſienſe exemplar in primis debetur FRANC. IOSEPHO DE LA BARRE DE BEAVMARCHAIS, qui Chronologiam et Hiſtoriam veterem, vt et Geographiam emendandam ſibi ſumſerat. Genealogica curae habuit VAILLY, cauſſarum patronus: et LAVR. JOSSE LE CLERC librum quinquies vel ſexies mille locis adcuratiorem politioremque reddidit, (ſine dubio hic ſunt intelligendae Obſeruationes Viri, modo adductae,) quod ex *Actis Erud. Latinis anni* 1729. *p.* 528. cognoui. Repetitum Opus, haud ſpernenda dote ſpecioſius inſtructum, *Baſileae anno* 1731. et *Pariſ.* 1732. itidem Tomis VI. Vltima haec editio, CLAVDII PETRI GOVIETI diligentia, amplius bis mille locis correcta maiora mox ornamenta accepit ab eodem: dedit quippe *ibidem a.* 1735. Tomis II. *in f. Supplement au grand Dictionnaire de* MORERI, variorum ſymbolis ſublenatus. Sunt ii POCQVET DE LIVONIERE, BATTIER DE LA GVITONIERE, DV MABARET, laudatus LE CLERC, PONCETVS, DESMOLETS, et BAIZE, Viri doctiſſimi. Pictores atque Sculptores inſignes collegit MARIETTE, filius; ea vero, quae ad Genealogiam pertinent, HOVXIVS DE LAVAV ſingulari ſtu-

dio

dio elaborauit. GALLYOTVS quoque, Cenſor regius, complures ſuppeditauit Obſeruationes, inſto loco inſertas. Gratiſſimum fuit hoc Supplementum iis, qui Lexici Moreriani editionem, annum 1725. praeferentem, poſſidebant, quoniam haec omnia in manus ipſis tradebantur, quibus editio anni 1732. emendata et aucta fuerat. Multa tamen adlata eſſe vel nullius, vel exigui certe, momenti, contendunt Collectores *Actor. Erud. Lat. a.* 1738. *p.* 569. qua occaſione vnum alterumque notatur, haud omnino reticendum. Verba haec ſunt: *Plerumque corriguntur errores typographici, vbi littera vel deeſt, vel abundat, vel transpoſita eſt, aut vbi commata et puncta ſuperflua, vel omiſſa ſunt. Non nunquam ſola mutata adparet orthographia, et quae plura harum minutiarum ſunt. Specimina ex Supplemento Lectores noſtri haud exſpectabunt. Ipſis potius confirmamus, varia in illo deprehendi memoratu digna, in primis, quae ad Hiſtoriam tum litterariam, tum eccleſiaſticam, tum denique politicam, Galliae pertinent. Fontes citantur vbique limpidiſſimi. Quam vero diligentiam iis in locis, vbi de exteris, et praecipue Germanis, eſt ſermo, ingenuus quisque deſiderabit. Sed deſiderabit etiam omiſſa varia, et errores paſſim non leues commiſſos, dolebit.* Speciminibus quibusdam hoc probatur, quo facto ſic pergunt Collectores: *Neque ferendum videtur, Auctores huius Supplementi librorum inſcriptiones fere ſemper ſermone Gallico adduxiſſe, ne verbo quidem adiecto, vtrum libri Latino, an Germanico idiomate ſint conſcripti. Cui ſcripta illa ignota ſunt, quo modo, quaeſumus, vel diuinando hoc Lector aſſequi poterit?* Succeſſit alia Operis Moreriani editio, quae ex Tomis VIII. conſtat, *Amſtael. a.* 1740: porro *Pariſ. a.* 1742. coepta totidem Tomis, *in f.* ac Tomis XVI. *in 4.* vti quidem teſtantur *die Götting. gel. Zeit. anni* 1749. *p.* 304. GOVIETVS, antea laudatus, *ibidem* exhibuit *Nouveau Supplément*

au Dictionnaire de MORERI *a.* 1749. Tom. II. Vid. FORMEY *France littéraire p.* 194. Denique praeſtantiſſimam omnium editionem, opera DOCVETI *Pariſ. a.* 1759. Tomis X. *in fol.* eſſe adornatam, nuper annunciatum eſt. De Anglica verſione ſupra iam actum. Italicam paraſſe Mainardum, typograghum Romanum, docent *die Leipz. gel. Zeit. a.* 1729. *p.* 50. Sed quo res ſit ſucceſſu ſuſcepta, comperire mihi non licuit. Haec fata fuere Lexici Moreriani, tot aliorum lucubrationibus ad maiorem ſemper perfectionis gradum producti. Nihilo tamen minus tritum illud ſermone prouerbium: *magnus liber magnum malum*, de eodem poteſt non inepte vſurpari. In Genealogicis quidem reperiuntur complura bonae frugis, maxime ſi Hiſtoriam Galliae ſpectaueris; ſed aliorum populorum, ſpeciatim Germanorum, res et Genealogiae, vel ſunt praetermiſſae, vel non digne ſatis propoſitae, et quae ex Hiſtoria litteraria interſeruntur, ea paſſim adcuratiori examine indigent. Quam miſera fuerit priorum editionum facies, vel ex verbis perſonati VIGNEVL-MARVILLE in *Melang. d' Hiſtoire et de Litterat. Vol. I. p. m.* 284. adparet. Ita vero ille: *Pour un Dictionnaire comme celui de Moreri, il faudroit, que ce fût un parfait Philologue, qui y eût mis la main; un homme univerſel et conſommé dans tant de choſes différentes, dont il traite; qui eût toute ſa matiére devant lui, et qui ſût faire ſelon les régles de la Critique un choix judicieux des Auteurs, et des matériaux, qu'il employe. Tout cela manque à Moreri. C'eſt un jeune homme, qui n'ayant aucun fonds, lit les livres à la bâte, ſans goût et ſans choix, qui jette ſur le papier tout ce, que le hazard lui fait tomber ſous les mains; et enfin qui copie fidélement les fautes des* [illegible]*res,* [illegible] *ajoûte encore les ſiennes avec une extre*[illegible] *bonté.* [illegible]*uand il rencontr*

contre des Auteurs, qui s'épanchent ſur des riens, il s'epanche avec eux; et quand il en trouve d' autres, qui ne s' expriment pas aſſez au long ſur des matiéres importantes, il laiſſe avec eux ces matiéres ſuſpenduës, n'ayant pas la force, ni la capacité, de ſupléer à leur defaut. Son Dictionnaire eſt un Ouvrage d' un très bon deſſein, et d' une exécution très difficile, comme ſont tous les Dictionnaires. Celui-ci eſt ſi mal exécuté, qu'il ne mérite ni l' aprobation des Savans, ni l' aplication de ceux, qui prétendent le devenir. Il n' eſt bon, que pour la bourgeoiſie, à qui il ne tire pas à conſequence, de ſavoir les choſes bien où mal. Auſſi un Abbé illuſtre l' apelle par grande diſtinction le Dictionnaire Bourgeois. - - - *Mr. Menage a dit joliment de ce Dictionnaire, qu'il ne le liſoit pas; parcequ' ayant beaucoup de mémoire, il craignoit d'en retenir toutes les fautes.* Hactenus Auctor ille, quibus ab eo dictis addantur *Remarques critiques ſur la nouvelle edition du Dictionnaire hiſtorique de Moreri donnée en 1704. avec une Préface et des Obſervations de Mr.* BAYLE, *pour ſervir d' inſtruction aux nouveaux Editeurs du Dictionnaire de Moreri*, qui libellus *Roterod. a.* 1706. *in* 4. auſpiciis ipſius BAELII recuſus, antea enim Pariſiis prodierat, nunc Dictionario Baeliano acceſſit. In mea editione, *Amſtael. a.* 1730. repetita, *Tomo IV. p.* 667. *ſq.* conſpicitur, cum nouis Petri DES MAIZEAVX notis in has Obſeruationes criticas et MORERI Opus, *anno* 1725. emiſſum. Longe melius componere Lexicon vniuerſale conſtituerat SAM. CHAPPVZEAV, ob religionem exul ex Gallia, qui *Cellis* in Ducatu Luneburgico *a.* 1694. *in fol.* conſilii ſui rationes cum eruditis communicauit libello hic inſcripto: *Deſſein d'un nouveaux Dictionaire hiſtorique, geographique, chronologique et philologique.*

Tres

Tres Tomos maioris formae deſtinauerat labori, primumque ſe iam habere confectum, reliquis duobus materiam omnem paratam adeſſe, confirmabat. Pollicebatur ſubinde, operam ſe daturum, vt plurimos lapſus Morerianos oſtenderet, multaque ſuppeditaret, quae vel ignorarit plane, vel ſtudio partium abreptus neglexerit, vel minus recte memorauerit Morerius. At ſextum tunc temporis et ſexageſimum aetatis annum agens praeter hunc Prodromum nihil dedit Vir ſolertiſſimus. Cf. de inſtituto eius *Acta Erud. Lat. an.* 1694. *p.* 287. Idem tentauit, at feliciori vtique ſucceſſu, PETRVS BAELIVS. Praemiſerat, nomine occultato, *Roterodami a.* 1692. *in 8. Projet d'un Dictionaire critique à Mr. de Rondel, Profeſſeur aux belles lettres à Maſtricht.* Addebantur aliqua fragmenta, ſeu ſpecimina, ex quibus Operis ratio cognoſci adcuratius poſſet. Recenſetur libellus in *Actis Erud. Lat. a.* 1692. *p.* 474. *ſq.* Subiuncta poſtea fuit longa ad Rondelium Praefatio, cum aliis quibusdam, *Tomo vltimo* Dictionarii. Sperata vero conatus huius adprobatio ab eruditis fruſtra exſpectabatur, voluerat enim errores Lexicorum hiſtoricorum, atque aliorum Scriptorum, notare potiſſimum: ideoque mutauit ſuſceptum conſilium Baelius, et latiores ſibi fines terminosque ſtatuit. Primum eiusdem *Dictionaire hiſtorique et critique* prodiit *Roterodamia* 1697. Tomis II. *in fol.* Schedae prelo iam anno 1693. ſubiectae, ſed paullo tardius excuſae. Vix Tomus I. et aliqua ſecundi abſoluta fuerant, quum illa ipſa iterum typothetae operam requirerent. Audiamus hac de re BAELIVM. *Il eſt vrai,* ait, *que plus de la moitié de l'Ouvrage a été imprimée deux fois, par la raiſon, que je vais vous dire. Quand on imprimoit le commencement de la Lettre P. M. Leers aiant cru, qu'il ne faiſoit pas tirer aſſez d'exemplai-*

s, vu les offres, qu'on lui faiſoit de divers endroits ur traiter avec lui d'un certain nombre, reſolut de ire tirer mille exemplaires de plus à l'avenir. Ain- quand toute l'impreſſion fut faite, il eut mille ex- iplaires de la Lettre P. en bas plus, que des Lettres écédentes. Il fallut donc, qu'il fit réimprimer de- uis A. jusqu' à P. pour faire tirer encore mille exem- aires; mais on a ſuivi le prémier Imprimé, et je n' ni changé, ni corrigé, ni ajouté, que quelques peti- s bagatelles, en tres peu d'endroits: et à tout pren- e les prémiers exemplaires ſont préférables au mille erniers; parceque je n'ai revu aucune Epreuve de ux-ci, et que par-là il y eſt reſté un nombre infini fautes d'impreſſion. Vid. *Lettres de Mr.* BAYLE, *omo II. p. 660. edit. Amſtaelod. a.* 1729. exhibitae. e recudendo ſtatim Opere cogitabant Pariſienſes Lugdunenſes librarii: quod antequam fieret, a oucheratio, Cancellario Franciae, examinandi iusdem negotium datum EVSEBIO RENAVDOTO, ui varia ibi latere adfirmauit ſacris Pontificiis, eipublicae bonisque moribus pernicioſa. Cauſ- m haec praebuere regio edicto, quo ſancitum ierat, ne Baelianus liber in tota Gallia venderé- ir. Interea temporis acceperat Petr. Jurieu, infe- us maxime Auctori, Cenſuram Renaudoti, hac in- riptione *Roterodami a.* 1697. *in 4.* ab eo ipſo luci poſitam: *Jugement du Public, et particuliérement l'Abbé Renaudot, ſur le Dictionaire critique du eur Bayle.* Quem ad libellum, paſſim ineptum, ſpondit Baelius in *Reflexions ſur un Imprimé, qui pour titre: Jugement du Public caet. ibidem eodem- te anno in 4.* Legi hac de re merentur *Lettres de Ir.* BAYLE *l. c. p. 686.* ac DES MAIZEAVX *Vie de Bay- , ad a.* 1697. *p. m. 76.* Succeſſit *Roterod. a.* 1702. tera Dictionarii editio, ab Auctore correcta et prope

prope dimidio locupletior reddita. Tres haec Tomos implet. Monitus quoque a Conſiſtorio Eccleſiae Wallonicae, quae Roterodami eſt, deleuit antea licentius ſcripta, parcius tamen id fecit, ſi ea excipias, quae ſub voce *David* legebantur, ad finem huius editionis nihilo minus adiecta. Conf. *Lettres de Mr.* BAYLE *Tomo II. p. m. 706. ſq.* vbi in Epiſtola, iam *a.* 1698. *in* 12. ſeparatim edita, de turbis propterea concitatis vberius diſſerit. Tomus III. varias habet Adpendices, Gallice itidem exaratas. Praeter ea nimirum, quae in priori exſtant editione de libro Stephani Iunii Bruti, de libellis famoſis, de Hippomane, ac de die, quatuor adhuc alia Opuſcula, primum nunc euulgata, occurrunt, quibus oſtendere ſtuduit, ſine cauſſa offenſos non paucos fuiſſe iis, quae dicta erant de bonis moribus quorundam Atheorum, de obiectionibus Manichaeorum et Pyrrhoniorum, nec non iis, quae relata fuerant lingua liberiori de obſcoenis moribus amatoriisue; quae verba ſunt *Actorum Erud. Lat. anno* 1702. *p.* 437. Quamquam autem altera editio non vna de cauſſa praeferenda eſt priori, haec tamen non amiſit pretium ſuum apud eruditos; quod facile credendum, ſi quis paullo ante dicta perpenderit. Tertia Baeliani Dictionarii editio, iam anno 1714. coepta, demum *anno* 1720. *Roterodami* Tomis IV. abſoluta eſt, ex ſchedis Auctoris relictis, aliorumque Virorum doctorum, praecipue PROSPERI MARCHAND, ſtudio admodum amplificata. Quarta *eodem anno Geneuae* producta Tomis III. ſed adiecto anno 1715. locoque Roterodami. Addita prioris Roterodamenſis editionis Supplementa *anno* 1722. fuere. Quinta, ad Roterodamenſem tertiam adornata, exiit *Amſtel. a.* 1730. Tomis IV. In hac omnia commixta ſunt, quae antea probe ſeparata erant, vt adeo neſci-

mus

s, quid Baelio, quid aliis ſit tribuendum. Or-
nentum tamen nouum accepit eadem *Vita Bae-*
a DES MAIZEAVX Gallice compoſita. Sexta edi-
, non *Amſtaelodami*, vt mentitur titulus, ſed
uoltii in typographia Ieſuitarum *anno* 1734. toti-
n Tomis ſuſcepta, parum habet elegantiae, nec
s eſt emendata per eos, qui mendorum tollen-
um curam agere debebant. Septimam ad prio-
n anni 1730. librarii Amſtaelodamenſes et alii
dam *anno* 1740. octauam autem, et, quantum
), poſtremam editionem Baſileenſes *anno* 1748.
mis itidem IV. diuulgarunt. Duae quoque pro-
it verſiones Anglicae. Prima *Londini a.* 1710.
fol. Tomis IV. ita inſcripta prodiit: *An hiſtorical*
Critical Dictionary by Mr. BAYLE, *translated*
Engliſh with many additions and corrections. Sed
nime haec eſt adcurata: nonnunquam enim
elii mentem plane non intellexerunt interpretes;
nnunquam omiſerunt integra loca, quod qui-
n BERNARDVS in *Nouvelles de la Republ. des Let-*
m. Nov. a. 1709. *p.* 596. ſequentibus iam ver-
indicauit: *On a remarqué, qu'on avoit retranché*
lques endroits: mais comme on en a laiſſé pluſieurs
res, bien auſſi libres, que ceux la, on peut croire,
ces retranchemens ſont plutôt accidentels, ou faits
quelque particulier, que de deſſein premedité et de
cert avec les libraires qui ne ſauroient y gagner.
eſtantior eſt altera verſio, quam *Londini* ab *anno*
34. vſque ad *a.* 1741. Tomis X. *in fol.* protulere
tiſſimi quidam Britanni, nimirum IOH. PETR.
RNARDVS, THOMAS BIRCH, IOH. LOCKMANVS
alii, qui complura noua Supplementa, praeci-
e ad Hiſtoriam Angliae ciuilem ac litterariam
ctantia, pararunt. GEORGIO SALE debentur,
ie ex Hiſtoria Orientali inſerta fuere. Acceſſe-
it Indices tres, iique copioſiſſimi. Prior earum
rerum

rerum potiora, quae his locis, vbi exſtant, facile quaeſiuerit: alter perſonarum ordine betico Catalogum: tertius easdem, ſerie c logica diſpoſitas, continet. Germanicam nem Baeliani Dictionarii *Lipſiae anno* 1741. e *in fol.* Tomis IV. ex celeberrima officina B pſiana accepimus. Praeter ea omnia, quae mae editioni Belgicae inſunt, GOTTSCH moderator inſtituti, addidit notas hiſtoricas casque, et interpretationem, ab aliis factam, ſe correxit. Interim non pauca irrepſerunt, virgulam cenſoriam merentur. Recenſionen mi I. legas, ſi placet, in *den zuverläſſigen Nachr Vol. II. P. 17. p. 362. ſq.* Qua vero ratione p nonnulla elimari, oſtendit reuerendus Vir, SAL. SEMLERVS, in *der Probe von Verbeſſerung Fehler in der deutſchen Ausgabe des Bayliſchen mens-Buches, Halae Magd.* 1748. *in 8.* De quo li certiorem me fecit *die Berliniſche Bibliothec, V P. 3. p. 430.* Nouiſſime prodiit IAC. GE. DE C FEPIE' *Nouveau Dictionaire hiſtorique et critique, ſervir de Supplement, ou de Continuation à celui d* BAYLE. Tomus I. ac II. *Amſtael. a.* 1750. Tom *anno* 1753. Tom. IV. isque vltimus, *anno* 1756. *mai.* abſolutus eſt. Fundamenti loco doctiſ Auctor vſus fuit Supplementis Anglorum, qu linguam Gallicam tranſtulit; at multa etiam e dauit, multa noua congeſſit, quae Operi exi et in Hiſtoria potiſſimum litteraria vtiliſſimo, rimum gratiae conciliant. Merito igitur id l tur in *Actis Erud. Lat. a.* 1754. *m. Dec. p.* 717. Vides nunc, Lector beneuole, quanta cura ela rint complures eruditorum, vt vel in maius e retur faſtigium perfectionis Baelianum Dicti rium, vel vſus eiusdem ingenti hominum mul dini facilior et expeditior eſſet. Variis id ip

ſubiectum fuit iudiciis. Sane IOH. FRANC. BVDDEVS *Iſagoges in Theolog. vniuerſam p. 1805.* dubitat, num plus inde redundet damni, an emolumenti ad Lectores incautos, rerumque, de quibus agitur, non ſatis peritos, vel ea ſolum, quae voluptatem adferre poſſunt, captantes. Cf. REIMMANNVS in libello, qui inſcribitur: *Verſuch einer Critique über das Dictionaire hiſtorique et critique des Mr. Bayle, Halae Magd. a.* 1711. *in 8.* vbi partim de ſtilo Auctoris, ordine, ſummaque dicendorum, partim de Vita Ioh. Woweri ſententiam ſuam exponit. Praeter ſcriptum hoc Reimmannianum habemus etiam *Obſervations critiques ſur le Dictionaire de Mr.* BAYLE in *Bibliotheque Françoiſe Tomo XXIX. Parte 2. p. 185.* ac *Tomo XXX. Parte 1. p. 1. ſq.* cui Anonymo aliis oppoſuit *Remarques ſur les Obſervations critiques, ibidem Tomo XXXI. P. 2. p.* 327. *ſq;* MERLINI *Reflexions ſur les Articles d' Abdas, d' Abel, de Cain, d' Abraham, d' Abelard, de Berenger, et de Sara du Dictionaire de Mr.* BAYLE, in *Memoires de Trevoux anni* 1735. *p. 2590. anni* 1736. *p. 1591. anni* 1738. *p. 678. 821. 1601.* et 2236. *ſq; Bayle en petit, ou Anatomie de ſes Ouvrages*, ſine loci indicio, forte Pariſiis, *a.* 1737. *in 8.* de quibus Dialogis inter Doctorem Pontificium, librarium, et Abbatem, paſſim iniquiſſimis, vid. *Supplem. ad Noua Acta Erud. Tomo V. p.* 368. *ſq;* item IOH. CONRAD. FVESLINI *Diſſert. apologeticam pro Dauide, Hebraeorum Rege, aduerſus obtrectationes P. Baelii*, obuiam in *Tempe Heluetica Tomi IV. Sect. 4. p.* 581. *ſq.* Praecipue tamen contra Baelii Dictionarium ſurrexere Anonymus, i. e. LAVR. JOSSE LE CLERC, in *Lettre critique ſur le Dictionaire de* BAYLE, *Hagae Com.* 1732. *in* 12. qui viginti plagularum libellus breuiter recenſetur in *Actis Erud. Lat. a.* 1735. *p.* 479. pariterque PHILIPP. LVDOV. JOLY in *Remarques critiques ſur le Dictionaire de* BAYLE, *Pariſ. ac Di-*

uione anno 1748. *in f.* Volumen alterum ſucceſſit *anno* 1752. Multa obſeruauit Auctor contra Baelium, ac partium eundem ſtudio in rebus hiſtoricis deditum fuiſſe, oſtendere eniſus eſt, qua occaſione haud raro defenſorem Pontificiorum agit. Nihilo tamen minus gratum eruditis eſt hoc ingenii Baeliani monumentum, de quo, vt alios complures taceam, recte omnino PFAFFIVS *Introd. in Hiſt. Theol. litter. Tomo I. p. 28.* his verbis iudicauit: *Inter omnia Lexica eminet illud Baelii, non propter multitudinem titulorum, (ſelecti enim ſaltim hic apparent tituli,) ſed propter eruditionem prolixiſſimam, ingeniumque ſummum, vbique emicans, rariſſimaque atque etiam philoſophica argumenta hic tractata.* Magna poſt Baelii inſtitutum animo conceperat VINCENT. CORONELLI, Reipublicae Venetae Coſmographus, Ordinisque Min. Conuent. S. Franciſci Generalis. Audiamus hac de re, quae in *Memoires de Trevoux m. Aprili anni* 1703. *p.* 318. referuntur. *On imprime,* aiunt Diarii Conditores, *à Veniſe le plus ample Dictionaire, qui ait encore été fait. En voici le titre:* Bibliotheca vniuerſale ſacro-profana del P. Coronelli, Min. Conv. o ſia gran Dizionario iſtorico-geographico caet. *C' eſt à dire: Bibliotheque univerſelle ſacrée et profane, ou grand Dictionaire hiſtorique caet. L' Auteur eſt le P. Coronelli, qui eſt à preſent General de l' Ordre de S. François. Cet Ouvrage doit avoir quarante Tomes, ſans les Supplemens. Les deux premiers ſont déja publiez; et on travaille à l' impreſſion du troiſiéme. Ce Dictionaire comprend tout ce, qui concerne l' Hiſtoire et la Geographie ancienne et moderne, l' Hiſtoire naturelle, la Poeſie, la Chronologie, les Genealogies, les Mathematiques, la Politique, la Botanique, la Medecine, la Chimie, le Droit, la Philoſophie, la Theologie, et la Bible. Il eſt compoſé*

compoſé en Italien, l'on y met l'etymologie et la ſignification de mots, avec le même mot rendu en Latin, en Hebreu, en Arabe, en Grec, en François, en Eſpagnol, en Allemand, en Anglois, et en Flamand. Ainſi ce Dictionaire renferme ce, qu' il y a de meilleur dans le Theatrum Vitae humanae, dans le Dictionaire de la Crusca, dans Moreri, dans Baudrand, dans Furetiere, et dans pres de quatre vingt Lexiques et Dictionaires differens. On y a inſeré l'explication des myſteres, la vie des Souverains Pontifes, celle des Peres de l'Egliſe, des Docteurs Orthodoxes, et des Prelats les plus conſiderables. On y a mis l'Hiſtoire des Hereſiarques, celle des Empereurs, des Rois, des grands Princes, des Capitaines célebres, et des Perſonnes illuſtres par leur ſainteté, par leur nobleſſe, et par leurs belles actions. On explique brievement tout ce, qui regarde les Sciences et les Arts, tant mechaniques, que liberaux. On y trouve auſſi le denombrement des villes, et des provinces, des pierres pretieuſes, des fruits, et des arbres, et de tous animaux: et de plus les Catalogues des Conciles, des Hereſies, des livres défendus. Enfin il y eſt parlé generalement de tout ce, qui peut appartenir aux Sciences et aux Arts. Haec de conatu magnifico, ſi Diis placet, cuius octo maioris formae Tomi excuſi dicuntur, teſte KEYSSLERO in *ſeiner Neueſten Reiſe, Parte II. p. 767. edit. prioris*, vbi et memorat, Coronellum ex Monaſterio Franciſcanorum aliquot aureorum millia Operi inepto impendiſſe. Sine dubio igitur error latet in his *Actorum Erud. Lat. anno* 1710. *p.* 47. *Venetiis celeberrimus Vinc. Coronelli, editis iam* octodecim *Bibliothecae vniuerſalis Tomis, vbi ſub littera* C. *ad titulum* Cavalieri *peruenit, in eo nunc eſt, vt integram Bern. Iuſtiniani Hiſtoriam Ordinum equeſtrium* (Opus decem prope, vt

vulgo dicunt, Alphabetorum) *recuſam vaſto illi Operi inſerat. Quare publico Programmate inuitauit rerum harum curioſos, vt, ſi quid habeant, quo ſuppleri Iuſtinianus poſſet, id ipſum curent Venetias, ſuis tamen ſumtibus, transmitti.* Ab his diuerſa ſunt admodum KRAVSII verba in *Nouis litterariis anni* 1719. *p.* 20. *Princeps,* ait, *eius opus eſt Bibliotheca vniuerſalis. ordine alphabetico diſpoſita, Voluminibus quinque et quadraginta abſoluenda, cuius tamen non niſi VII. Tomi prodiere, quorum poſtremus in vocibus a littera* C. *incipientibus deſinit, atque inter alia ſub voce* Cavalieri *vniuerſum Opus. Bern. Iuſtiniani, antea duobus maioris formae Voluminibus editum, exhibet. Accedunt Tabularum aenearum Tomi XIV. rerum locorumque praecipuorum, qui in toto opere deſcripti ſunt, icones oculis ſubiicientes.* Eadem referuntur in *Lexico Eruditor. Ioecheriano* v. Coronelli. Imparem tollendis hiſce diſſidiis me video, quum adcuratiorem Operis notitiam inuenire non contigerit. Pertinet huc etiam THOMAE CORNEILLE *Dictionaire univerſel geographique et hiſtorique,* quod Opus *Pariſiis anno* 1708. *in fol.* Tomis III. prelo exiit. Quamquam enim Geographica praecipue curae Auctori ſunt, vt iis tamen ſatisfaceret, qui Hiſtoriam amant litterariam, vrbium deſcriptionibus breues ſubinde hominum doctorum, qui orti fuerunt in ſingulis, Vitas ſubnectit. Vti vero in recenſendis ſuperioris aetatis eruditis Morerium prope ſolum, aut Perraltum, ſequitur, ita recentiores, quos hi nondum attigere, eos maxime, qui adſcripti Academiis Gallicis fuerunt, ſua ex ſupellectile addidiſſe videtur. Euoluantur hic *Acta Erud. Lat. a.* 1709. *p.* 150. *ſq.* quo tandem loco errores non nulli notantur, in rebus Germanorum commiſſi. Ne hiſce populis deeſſet eiusmodi Dictior ium, natiuo ſermone conſcriptum, Thoma Fritſchius operam

operam dedit, ſpectatiſſimus olim apud Lipſienſes bibliopola. Inuitauit ideo eruditos omnes ad ſymbolas conferendas. Moderatorem inſtituti elegit IOH. FRANC. BVDDEVM, eo tempore Halenſis Academiae Philoſophum, poſt, non longa interpoſita mora, Theologum et Philologum Ienenſem multae famae, qui eſt ita in hoc verſatus negotio, vt Lexicon Moreri fundamenti quaſi loco poneretur, illudque non ſolum Germanice redderetur, ab infinitis repurgatum naeuis, ſed ex Baeliano etiam Opere, aliisque plurimis Auctoribus, bis mille amplius nouis articulis locupletaretur. Ante omnia inſerenda curauit quae ad Hiſtoriam Germaniae ciuilem ac litterariam faciunt, ideoque Genealogiae Principum et illuſtrium Familiarum, nec non Vitae Theologorum, Ictorum, Medicorum et Philoſophorum magno numero exhibentur. Singula probatiſſimorum Scriptorum fide ſunt firmata. Sub laboris huius initium Buddeus adiutorem nactus eſt ſtrenuum FERDIN. LVDOV. BRESLERVM AB ASCHENBVRG, nobilem Sileſium, tunc domeſticum ipſius et conuictorem ſuauiſſimum, mox vero Reipublicae Vratislauienſis Senatorem. Poſtea ſe adiunxerunt IOH. ANDR. VHLIVS, et BVRCH. GOTTHELF STRVVIVS, cui quartam fere Lexici huius partem deberi, haud diffitetur Buddeus. Non pauca, praeter hos, tribuenda MART. SCHMEIZELIO et GOTTLIEB STOLLIO De hoc eius Vita conſulatur in *der Hiſt. der iuriſt. Gelahrheit p.* 54: de illo GOETTENII *Gelehrtes Europa*, *Parte I. p.* 424. Congeſtis hac ratione ordine alphabetico ſubſidiis, *Lipſiae anno* 1709. *in f.* Tomi II, in Partes quatuor diuiſi, prodierunt *des allgemeinen Hiſtoriſchen Lexici*, hisque *ibid. a.* 1714. acceſſit Tomus III. Supplementa et emendationes varias continens. Altera editio, (ad quam adornandam Viri docti ADAM. FRID. GLAFEY, IOH. IAC.

rum emendata etiam vbique, siue argu
ſiue dicendi rationem ſpectaueris. Om
quod fieri omnino non debebat, Budde
luculenta, ex qua totum inſtitutum opti
ſcitur. Hanc editionem, intermixtis mul
am Helueticam et Genealogias harum g
ſtrantibus, repetiit *Baſileae a.* 1729. B
rus, librarius, auxiliatrices praebente
CHRISTOPH. ISELINO, qui et Praefati
miſit. Brandmüllerus quum id ſine iuſt
ciſſet, eiusque conatus iam aliquot annis
tuiſſet Lipſiae, Fritſchius permouit NI
NYM. GVNDLINGIVM, vt *anno* 1726. *in*
ret nec loco adiecto, nec nomine ſcriben
liches und Vernunftmäßiges Bedencken von
lichen Nachdruck andern gehöriger Bücher,
rum plagularum ſchedae nunc exſtant i
gianis Parte XLV. p. 160. ſq. Cf. Anonymi
profecto, quisquis eſt, Auctoris, *unp*
Bedencken, - - daß der unbefugte Nachdruck
ter Bücher ein infamer Diebſtahl ſey, Coloni

go Tomos VI. generatim Lexicon hocce Buddeanum implet. Hodie id cum Baeliano, inter omnia huius generis alia, locum primum non immerito ſibi vindicat, quamquam ſucceſſit quatuor, et quatuor, et quod excedit, luſtris poſt grande illud Opus, a librario, editionem eius parante, *Zedlerianum* vulgo dictum. Primordia illius incidunt in *annum* 1731. quo Volumen primum *in f.* hac eſt inſcriptione emiſſum: *Groſſes, vollſtaendiges Vniuerſal-Lexicon aller Wiſſenſchaften und Künſte, welche bisbero durch menſchlichen Verſtand und Witz erfunden und verbeſſert worden*, caet. Praefixa eſt IOH. PETRI A LVDEWIG, Academiae Halenſis Cancellarii, Praefatio, in qua multa de hoc inſtituto magnifice loquitur, de Buddei autem, ſociorumque, laboribus abiecte admodum ſentit *ſſ. XV. p.* 7. ac deinde *ſſ. XIX. p.* 12. ſingulare quid memorat. Inter Directores cogniti mihi ſunt IAC. AVG. FRANCKENSTEINIVS; quo mox viuis erepto partes hasce ſuſcepit PAVL. DAN. LONGOLIVS; tandem vero, *anno* 1739. a Volumine XIX. Operis cura ſuprema tranſiit ad Virum celeberrimum, CAROL. GVNTH. LVDOVICI, Philoſophiae Profeſſorem Lipſienſem. Is per ſingulas litteras continuauit id ipſum, eidemque cum Volumine LXIV. *anno* 1750. finem impoſuit. Tum incepit idem *Nötbige Supplemente zu dem groſſen Vniuerſal-Lexicon*, quorum Supplementorum Vol. I. et II. *anno* 1751. Volumen III. *a.* 1752. prodiit. Reliqua, ſine dubio addita, nondum inſpexi. Non pauci leuis armaturae homines in hanc fuerunt palaeſtram cooptati, qui Buddei et alia Lexica ſaepenumero ad verbum exſcripſerunt, praetereaque errores auxerunt erroribus. Meliora tamen ſunt et certiora, quae ductu auſpicioque laudati Ludouici excuſa proſtant. Belgica lingua in vnum congeſſere corpus Belgae quidam, quicquid

[redacted]

praecipui obuium eſſe crediderunt in Moreri:
Baeliano, Buddeano, et aliis Lexicis, variis
que nouis additis, iis potiſſimum, quae ad H
riam patriae ſuae ſpectant. Abſolutum hoc eo
Opus *anno* 1733. *in fol. mai.* Tomis VIII. quo
inſcriptio eſt ſequens: *Groot algemeen hiſtoriſch*,
graphiſch, *genealogiſch en oordeelkundig Woorden*
caet. Librarii quidam Amſtaelodamenſes, V
iectini, et Hagae Comitum praefecerunt vn
ſo negotio DAVID. VAN HOOGSTRAATEN, Viru
Hiſtoria eruditorum haud incognitum, parite
IAN. LODEWYK SCHVER. Sed Hoogſtraateni
medio laboris progreſſu morte fuit oppreſſus.
enim anno 1722. praeparata eſſe ad inſtitutum
ceſſaria, patet ex Diariis Belgicis, *Maendelyke*
trekſels anni 1722. *m. Octobri art. 9.* et ex *Republ*
Geleerden anni 1722. *m. Sept. et Oct. art. 11.* nec
in Nov. ac Dec. art. 9. Denique ſilentio praet
nefas eſſet PROSPERI MARCHAND *Dictionaire*
rique, *ou Memoires critiques et litteraires*, *conce*
la Vie et les Ouvrages de divers perſonnages diſtin
particulierement dans la Republique des Lettres. T
Hagae Com. a. 1758. T. II. *a.* 1759. cum Indic
pioſo lucem adſpexit. Factum hoc, poſt Au
obitum, ſtudio amici eius, ALLAMANDI, Ph
phiae Profeſſoris in Academia Leidenſi, cui ta
dici non poteſt, quot moleſtiae propterea fu
ſuperandae, quoniam ſchedas ſuas inordinata
xime atque incompoſitas reliquerat Marcha
Vtilitas quadraginta annorum Operi non debe
te denegari. Eſt exemplo Baeliani conditum, at
dictione languidaque, non ea, quae illud com
dat. Saepe iniurius Auctor eſt etiam in Scrip
quosdam, cum primis Pontificios, ſaepe nin
in rebus minimis, operoſus. Cf. *Acta Erud.*
anni 1758. *menſe Dec. p.* 673. *ſq.* vbi Tomus

r

recenſetur cum hoc breui iudicio : *nobis non vbiuis principes auctores Noſter ſequutus eſſe videtur : tum multa affirmare, nonnulla negare, quae amplius indagare debuiſſet : tandem iniquus forte ſit in multis aduerſus aliorum ſacrorum ſectatores, Pontificios praecipue.* In Tomo altero clariſſimus Editor duos ipſe Articulos adiecit, quorum ille praeſtantiſſimus eſt, et in memoratu digniſſimis ponendus, qui de Graueſandio agit. Caeterum dolent complures, immane a librario huic eſſe Dictionario pretium ſtatutum.

§. XXII.

Maximi aeque in Hiſtoria litteraria momenti ſunt Epiſtolographi. Rectiſſime quippe LIPSIVS in *Praefatione Epiſtol. ſelectarum Detegimur*, ait, *in epiſtolis, et ſubiicimur oculis pene nudi. Noſſe me, aut alium vis? epiſtolas lege, quae depingunt. Ingenii mei, adfectus, iudicii, imo et vitae, non vana imago iſtic. Alibi fucus et ſimulatio habitat : hic candor, hic veritas, et non niſi natiuus ille color.* caet. Sunt, qui data opera vſum Epiſtolarum, ab eruditis hominibus exaratarum, ob oculos poſuere. Sic habemus ADAMI RECHENBERGII Commentationem *de vſu Epiſtolarum clarorum et illuſtrium Virorum, Lipſ. a.* 1693. *in* 4. atque in eiusdem *Exercit. in N. T. Hiſt. eccleſ. et litter. ibid.* 1707. *in 8. p.* 425. *ſq;* CHRIST. GODOFR. HOFFMANNI Praefationem *de vtilitate ex Litteris Virorum doctorum capienda*, praemiſſam CHRIST. WEISII *Epiſtolis ſelectioribus, Budiſſae a.* 1716. *in 8;* item IOH. FRANC. BVDDEI *de aucta inſigniter, per recentiſſimas quasdam Epiſtolarum Collectiones, re litteraria et eccleſiaſtica*, Diſſertationem, quae ornat *Supplementum Epiſtolarum* MART. LVTHERI, *Halae M. a.* 1703. *in 4.* euulgatum. Cf. HOTTINGERI *Bibliothecar. quadripartitus Parte I. cap. 6. p. 108. ſq.* ADAM. HENR. LACKMANNVS Diſſert. ſingulari, *Epi-*

ſtolis variorum ad LVCAM LOSSIVM, *Hamb. a.* 1718. *in* 8. praefixa, *de multiplici eruditorum ſtudio, Epiſtolis hactenus impenſo* egit copioſius. Potiora exinde referuntur in *den Deutſchen Actis Erud. Vol. XII. P.* 144. *p.* 886. *ſq.* Cenſuram autem in Epiſtolographos et veteres et recentiores egregie inſtituit MORHOFIVS *Parte priore Cap. I. Collegii epiſtolici*, ſeu *de ratione conſcribendarum Epiſtolarum*, qui libellus, primum *Lipſ. a* 1693. furtim ac mendoſe editus, mox *a.* 1694. *in 8. Lubecae* meliori habitu recuſus eſt et cum Obſeruationibus IOH. BVRCH. MAII. Idem laudatus MORHOFIVS in *Polyhiſt. Tomo I. lib.* 1. *Cap.* 23. *et* 24. *p. m.* 271. *ſq.* Epiſtolographos permultos, eosque potiſſimum, quorum aliquis in Hiſtoria litteraria vſus eſt, docte recenſet, addens *Cap.* 25. *de Epiſtolis eruditorum ineditis* Commentationem breuem. Praetermiſſos a Morhofio Epiſtolarum Scriptores, quorum ſunt pauci, tamen, nouosque nonnullos, BVDDEVS *l. c.* exhibuit cum epicriſi ſua. Ab eo tempore complures alios accepimus. Dolendum vero, plerumque negligi delectum. Colliguntur enim, quotquot conquiri poſſunt, Epiſtolae, nulla habita vtilitatis communis ratione. Itaque Lectori, nucleum quaerenti, ſatis eſt moleſtum, ſi cortice deceptum ſe videat, aliquot ſaepe paginis fruſtra perluſtratis, antequam ſingulare quidpiam reperiatur. Praeter ea variae proſtant Epiſtolarum Collectiones, quae et argumentorum et rerum, Indicibus neceſſariis deſtituuntur, vnde id naſcitur incommodi, vt facile, et vno quaſi adſpectu, perſpicere nequeas, quae in quauis Epiſtola, vel integro Volumine, lateant notatu prae caeteris digna. Operae pretium fuerit, hic loci tales producere Epiſtolographos, qui multifariam litteris lumen accendunt, quod fieri commode poterit, ſi primum Collectiones diuerſorum, de-

inde

nde autem ſingulorum Auctorum Epiſtolas editas, ıominauero. Illud chronologico, hoc alphabetico praeſtare ordine placet. Ad prioris claſſis libros quod attinet, reliquis aetate ſunt longe ſuperiores *larorum Virorum Epiſtolae Latinae, Graecae et Heraicae, variis temporibus miſſae ad* IOH. REVCHLI-VM, *Tubingae* 1514. *in 4.* porro *Hagenoae*, adiecto arum Epiſtolarum libro II, *anno* 1519. *in* 4. ac deique *Tiguri a.* 1558. *in 8.* quae tamen editio librum altim primum complectitur. Interim omnes tres ariſſime ſunt obuiae, maxime altera, eademque ocupletiſſima. Plures Epiſtolas et ipſe Reuchinus exarauit, quae hac in Sylloge exſtant. Data opera de eadem diſſeruit IAC. BVRCKHARDVS n KOHLII *geſammleten Briefwechſel der Gelehrten nni* 1751. *Parte* 40. *p.* 625. *ſq.* Add. idem *Comnentar. de linguae Latinae in Germania fatis Tono I. cap. 4. p.* 178. *ſq.* et ſpciatim *p.* 188. vbi poſtquam cauſſam ſe dixerat ignorare, cur Chriſtoph. Froſchouerus, quum Tiguri harum Epiſtolarum lirum I. edidiſſet, non adiecerit quoque ſecundum, ic ſcribit: *vterque liber digniſſimus mihi videtur, qui nter recentiores epiſtolographos, ſi non primo loco, inter primos ſaltim ponatur, praeſertim a Germanis, quum temporum, quibus litterae in Germania renatae ſunt, hiſtoriam quam maxime illuſtrent: controuerſia in primis, quae Reuchlino cum Colonienſibus fuit, optime ex iis cognoſci poteſt.* Laudando proinde conatu Burckhardus iſtas Epiſtolas cum iis, quas Rudolph. Agricola et Ioh. Trithemius ad alios dederant olim, denuo proferre in lucem voluerat, emiſſo huius conſilii cauſſa, iam *anno* 1714. *Guelpherb. in 4.* Schediaſmate ſingulari. At bibliopola, qui ſumtus ſuppeditaret, inueniri non potuit. Idem fruſtra tentaſſe HERM. VON DER HARDT, memorat BVRCKHARDVS *l. c. Tomo II. p.* 372. Illius

enim

cum Praefat. CONRINGII, repetita eſt.
haecce Centuria eruditorum variorum,
XVI. floruerunt, Epiſtolas, et in calce du
Goldaſtum. Omnes vero ſunt argum
et philologici. Cf. *Biblioth. hiſtor. Hamb*
VIII. artic. 77. *p.* 275. Quae olim exar
ad MARBACHIOS, celeberrimos Theolo
toratenſes, a Melanchthone, Chytraec
tio, Brentio, Huttero, caet. *Epiſtolae*
riam eccleſiaſticam non ſolum, ſed litte
que, multum facientes, eas IOH. FECH
laci anno 1684. *in* 4. hoc edidit titulo:
cleſiaſticae ſaeculi, a nato Chriſto, ſexti
plementum, celeberrimorum ex illo aeuo
Epiſtolis ad Iohannem, Eraſmum *et* Phili
bachios *conſtans, diuiſum in octo libros,*
paratu ad totum Opus neceſſario, et tabulis
hiſtoricis. De quibus vtiliſſimis Epiſto
Erud. Lat. a. 1684. *p.* 286. *ſq.* Prodieru
ex Bibliotheca HENR. GÜNTH. THVLEM
et Spirae a. 1688. *in* 4. *Virorum claroru*
rum ad Melch. Goldaſtum Epiſtolae, qu
quadringentae, duae ac triginta. Ir

fructu cognoſci. Temporis in colligendis his Epiſtolis habita ratio fuit, ſed non optime, praeſertim circa finem; adhaec retenti vbique tituli ad nihil vtiles, relictique plurimi typographici errores, adeo quidem, vt difficulter quandoque ſenſus eruatur. Vid. perilluſtris A SENCKENBERG *Vita Goldaſti*, praemiſſa eius *Scriptoribus rer. Alamannicarum* ſ. XLIV. p. 25. vbi et ſequentia digna ſunt, quae adſcribam. *Prius iam*, ait, (ſcilicet de vitiis typothetae) *obſeruauit ante me b. Tentzelius in monathlich. Vnterred. 1689. p. 408. ſq. vbi de eis latius diſſeritur. Verum ne huius negligentiae crimen in Thulemarium incumberet, purgauit is ſe Tentzelio, ab amico cum typographo ſe inſcio communicatas, atque a ſe nouam adornari editionem dictitans, l. c. 1690. p. 697. Sed abiit ad plures Thulemarius antequam promiſſis ſtare poſſet, vt vt poſtmodum eius Collectio non nullis Hortlederianis, Rittershuſianis, Barthianis, etc. auctior facta fuerit, narrante eodem 1694. p. 510. Quam vero Thulemarius neglexit Continuationem, eam nec alii ſuſcipere voluerunt, licet idem Tentzel. 1692. p. 971. Continuationem, atque vt ex penu Meibomii nepotis ad auum, et ab eo, ſcriptis litteris, vt et in Bibliotheca Bremenſi deliteſcentibus quis hac in re vteretur, optaſſet. Sed pleriſque deerant ſane ſubſidia, cum nec in Bibliotheca Bremenſi, nec alibi eiusmodi litteras exſtare, 1694. p. 510. monuerit ipſe Tentzelius.* Reliqua, ne nimis longum exſcribam locum, praeterire licebit. Idem laudatiſſimus Senckenbergius poſtea *Selectorum Iuris et Hiſtor. Tomo I. p.* 318. *ſq.* non ſolum Adpendicem Epiſtolarum Goldaſti ipſius ad Frid. Hortlederum, e Bibliothecis Zollmanniana et Loeniana, inſeruit, quae Epiſtolae rerum ſe praeſtantia magis, quam ſtilo, commendant, verum etiam earum

pleraeque profectae ab Iſaaco Caſau
Chytraeo, Iano Grutero, Ioh. Hotman
pſio, Frid. Lindenbrogio, Paulo Meru
teano, Iac. Aug. Thuano, et aliis. Qu
motus iisdem in hac Epiſtolarum claſſ
ſignare non dubitaui. Argumenta mix
ris. Quaedam enim Criticis placebun
Philologiae ſacrae, rei nummariae, M
Philoſophiae naturalis et Hiſtoriae
cultoribus. Multo autem plura inue
Hiſtoriam politicam quae debent re
Supplem. Actor. Erud. Tomi II. Sect. 3. p.
tinent huc ſimiliter *Epiſtolae variorum*, q
MATTHAEI *Lugd. B. a.* 1695. *in 8.* prim
protulit, et cum quindecim Teſtament
lis, e ſaeculo XIII, notis iuridicis et hi
ſtratis, ANDR. ALCIATI *contra vitam m*
BERN. MATTIVM *Epiſtolae* ſubiecit. Cop
agitur in *Act. Erud. Lat. a.* 1696. *p.* 29
huius clariſſimi veſtigiis credo inſiſtere
NVM GVIL. MEELIVM; *anno* enim 1701
ſtaelod. ex Bibliotheca ipſius exierunt *in*
rum Epiſtolae ſelectae, quas quidem in q

larum, quae ſunt criticae potiſſimum et litterariae, in *Actis Erud. Lat. a.* 1701. *p.* 463. *ſq.* breuiter indicantur. Hic porro memoranda *Monumenta pietatis et litteraria Virorum in Republica et litteraria illuſtrium ſelecta*, *Francof. ad M. a.* 1701. *in 4.* Qui haec Monumenta collegit, nomine ſuo non adiecto, eſt LVDOV. CHRIST. MIEGIVS, Theologus tunc Marburgenſis, poſt Heidelbergenſis; adiutorem tamen habuit Collegam, DAN. NEBELIVM, Profeſſorem eo tempore medicae artis. Prima Pars non eſt huius loci. Complectitur quippe varia Palatina de Bibliotheca Electoris, Hiſtoria Eccleſiaſtica et aliis. In Parte autem altera Eruditorum, ſuperioribus duobus ſaeculis celebrium, Epiſtolae nondum editae occurrunt, quae non poſſunt non ad cognoſcendam Reformationis Hiſtoriam, remque litterariam ornandam, multum vtilitatis adferre. Prae caeteris eminere CASP. SCIOPPII *p.* 415. *ſq.* Epiſtolas, contendit REIMMANNVS *Catal. Bibl. Tomo II. p.* 445. difficile dictu eſſe addens, quot et quanta in his arcana aperiantur de Scioppii perſona, ſcriptisque, doctrina ac dictis. Caeterum dolet idem, Indice nominum et rerum Collectanea haec eſſe deſtituta, atque ſic mendis maculata typographicis, vt, quid velint Scriptores, quid minus, conſtet parum. Cf. *Acta Erud. Lat. a.* 1703. *p.* 544. Nec ſilentio praeterire fas eſt *Clariſſimorum Virorum ad* GE. CASP. KIRCHMAIERVM *Epiſtolas, quae ſuperſunt, cum ipſius Epiſtolis nonnullis ac Poëmatibus, ex muſeo filii*, GE. GVIL. KIRCHMAIERI, *Vitemb. a.* 1703. *in* 8. Earum Epiſtolarum, quas Iſmael Bullialdus, Ioh. Henr. Boeclerus, Herm. Conringius, Sam. Strykius, Dan. Ge. Morhofius, Ant. Magliabechius, Ioh. Ge. Graeuius, et plures magnae famae homines exararunt, nouem ac triginta: harum contra, quarum Kirchmaierus auctor, duae et viginti numerantur.

Non

4. Adiunctae ſunt, ſeparato inſignitae
logo Codicum MStorum Bibliothecae Got.
raque ſpectant ad res theologicas et ec
Hiſtoriam: pauca litteraria obſeruaui.
non nihil adpoſuit Editor, quae ſunt leu
momenti. Maiora tum auſus eſt, Muſ
tiis confecit PETRVS BVRMANNVS. Poſ
anno iam 1722. ſingularem publicauera
conſilii rationem omnem explicantem,
SIVS *Nouis litterariis anni* 1723. *Parte I.*
ſeruit, ne plurimorum eadem conſpect
retur: celeberrimus ille Belgarum Phil
legit ſtrenue, digeſſit, ediditque *Lugd. B*
in 4. mai. Sylloges Epiſtolarum, a Viris ill
ptarum, Tomos quinque, qui recenſentur i
Lat. a. 1728. *p.* 155. *ſq.* vbi recte adſeritur
antea tam inſigne, tamque vtile Opus
eſſe; Hiſtoriae vniuerſae, potiſſimum
rariae, nouam lucem, quae integrum
luſtret, accendi, ſimulque artis criticae
bilia ſpecimina dari; Burmannum ſua

ris Obſeruationes, quibus aut errores quidam emendentur, aut obſcure propoſita ex monumentis optimis, ſigillatim Actis Academiae Leidenſis anecdotis, illuſtrentur, qua in re Hiſtoriae ſit praecipue ratio habita, vt eo maiori cum fructu hae Epiſtolae legi a quolibet poſſint; quamque magnificum ſit inſtitutum, luculenter adparere, ſi quis perpenderit, trecentorum amplius hominum doctiſſimorum, et quorundam plus quam trecentas Epiſtolas hic legi. Integrum *Tomum I. primamque II. partem* Lipſii occupant Epiſtolae, cum iis, quas alii Viri clariſſimi ad eundem conſcripſere. Omnes, paucis exceptis, nouae ſunt, et antea nondum excuſae. Reliquum *Tomi II.* ſpatium variorum explet epiſtolas, quae partim ex Bibliotheca Leidenſi Academica, partim aliunde depromtae ſunt. *Tom. III.* Nic. Heinſii, Ioh. Frid. Gronouii, Iſaaci Voſſii, Iani Vlitii, Arnoldi Schlichtenhorſtii, Vinc. Fabricii, Ezech. Spanhemii, et Hadr. Wallii maximam partem mutuas complectitur Epiſtolas. In *Tomo IV.* Heinſii et Graeuii mutuae exſtant, quibus circa finem Perizonii et Heinſii mutuae ſubiunguntur, et illae quidem tanta ſunt eruditione, tanta venuſtate refertae, vt animum legentis mirifice paſcant, et vel ſolae iſtam Syllogen vehementer commendent. *Tomo V.* complures quoque diuerſorum Epiſtolae continentur, plerumque mutuae, v. g. Schefferi, Reineſii, Boſii, Daumii, Fabrotti, Valeſiorum, rel. Rareſcere iam incipit Opus hoc Epiſtolicum; quadringenta enim exemplaria prodiiſſe ſaltim dicuntur, iis tradita, qui, more hodie recepto, nomina dederant bibliopolae. Eodem, quem ſupra indicaui, *anno* 1727. *Wiſmariae et Sundii in 8.* CHRIST. STEPH. SCHEFFELIVS exire iuſſit *Virorum clariſſimorum ad* GVNTH. CHRISTOPH. SCHELHAMMERVM *Epiſtolas ſelectiores, rem litterariam, Philoſophiam naturalem ac Medicinam*

tibus. Saepius exinde vel augeri, v
vel corroborari poſſe eruditorum Bio
dem fatentur et ſpeciminibus proban
Debentur hae Epiſtolae clariſſ. VON
primum easdem protulit, notis inſtr
tione, in qua de ſimilibus non nullis
Collectionibus diſſeruit, nec non Inc
xit. Lucem autem viderunt Lubeca
in 8. Eadem Vir doctus ratione *anno*
in 8. adiecit *Delicias Epiſtolicas*, *ſiue C*
ſtolarum, *memorabilia tum alia, tum in*
gica ac hiſtorico-eccleſiaſtica, complecten
uat *die deutſchen Acta Erud. Vol. XII. Pa*
ſq. qui plura de huius libri dote noſſe
mole ſua, et rerum variarum cop
eſt *Theſaurus Epiſtolicus* LACROZIANV
Bibliotheca Iordaniana *Lipſ. a.* 1742.
eruditis communicauit IOH. LVDOV.
de Republica litteraria praeclare me
Tomi ſunt, Indicibus neceſſariis ampl
rum prior diuerſorum; alter Ioh. Chr
ſii maximam partem ad Lacrozium Ep
tius huius Philologi Berolinenſis

maniorem, et mirum in modum reficere, poſſint; maxime quum ſalutandi formulae, caeteraque ad res domeſticas ſpectantia, a cl. Editore, bono conſilio, reſciſſa ſint, quibus verbis idoneam laudem Tomo I. tribuunt Lipſienſes *Actor. Erud. Lat. ann.* 1743. *p.* 402. Merito tamen addendus Viris illis Wolfius eſt, cuius ex Epiſtolis haud vulgaria diſcuntur, atque inter haec etiam, quae de vita et fatis ſuis familiariter aperuerat amico, quaeque, ſi ipſo adhuc viuo publicata fuiſſent, legiſſet forſitan cum quadam animi moleſtia. MOSHEMII *Animaduerſiones in Epiſtolas, a ſe iuuene ad illuſtrem Virum,* M. V. LA-CROZE, *ſcriptas, ibid. l. c. p.* 404. *ſq.* reperies. Progredior ad nobiliſſimum IOH. DAN. GRVBERI inſtitutum. Is *Hanouerae* et *Gottingae anno* 1745. *in 8.* Partibus II. edidit *Commercii Epiſtolici Leibnitiani, ad omne genus eruditionis, praeſertim vero ad illuſtrandam integri propemodum ſaeculi Hiſtoriam litterariam apprime facientis, per partes publicandi Tomum prodromum, qui totus eſt Boineburgicus.* Hoc in Tomo, quem plures a Grubero promiſſi ſequuti non fuere, occurrunt IOH. CHRISTIANI L. B. A BOINEBVRG et HERM. CONRINGII Epiſtolae mutuae, quibus aliorum ſunt intermixtae quaedam. Pertractantur in iis vel illuſtria Iuris publici, vel Hiſtoriae litterariae argumenta, vel controuerſiae, ſacrorum cauſſa coortae. Omnes hae Epiſtolae, vt ſine mendis excuderentur, operam dedit Editor, ſimulque ſuam cuique ſummam praefixit, et, vbi opus videbatur, ſelectas ſubiecit Obſeruationes. Multa hac de Collectione dicuntur in *Actis Erud. Lat. a.* 1746. *p.* 35. *ſq.* ex qua etiam recenſione cognoſcitur, Conringii Epiſtolas plenas iudiciorum eſſe de Auctoribus recentioris aetatis. Apud Italos inſigni eiusmodi ſchedarum Sylloge gratiam omnium, qui litteras in deliciis habent, ſibi conciliauit

 ciliauit

Viris, omni doctrina politiſſimis, ſcri
tionem ſuſcepiſſe typographum. Ita
Targionius eas ſcite a reliquis ſeparau
niſi gratiarum actiones, vel encomia,
ram librariam, vel futiles atque leuiſſi
tinent. Dignas luce exiſtimauit ſaltin
aliquid adferre poſſent ad Hiſtoriam o
litterariam, ſiue eccleſiaſticam, ſiue
naturalem. Di iis vero ſic loquitur
Sylloge haec Epiſtolarum complectitur H
rariam abſolutiſſimam dimidii circiter
maximam partem fruſtra alibi quaeras.
ui multa complectar, patebunt ex hiſce E
plura, ad vitam et mores doctorum viror
poris pertinentia, quae lectori non min
afferent, quam documento erunt. Cogn
immenſos labores, ab illis exantlatos, et
hibitas in perficiendis praeclaris operibus,
commodis inſeruirent; eoque indicio plura
affecta, necdum confecta, et in priuati
deliteſcentia, expiſcari poterit. Cauſſas q
tum, inter claros viros ſuſceptarum, cau
ſtrae quorundam fortunae, intelliget;

ıs litteras admirabitur; *Academiarum, Bibliotheca-m, et Muſeorum initia et grogreſſus, vel interitus, ſcet; vt verbo dicam, ſtatum litterarum per ea tem-ra in ſingulis Europae prouinciis cognoſet, vnde earum ogreſſus, vel decrementa, recte aeſtimare modo poſſit.* ox etiam eo ipſo *anno* 1745. *Florentiae in* 8. Tomis prodierunt *clarorum Belgarum ad* ANT. MAGLIA-CHIVM, *nonnulloſque alios, Epiſtolae, ex Autogra-is, in Bibliotheca Magliabechiana adſeruatis, deſcri-ae.* Has exceperunt eodem anno *Clarorum Vene-um ad* ANTON. MAGLIABECHIVM, *non nulloſque os, Epiſtolae* Tomis II, quorum ſecundum Italica nſcriptae lingua fere totum implent; itemque, ili ratione, *a.* 1746. *Clarorum Germanorum Epi-lae.* Tomus I. earundem innotuit, atque inter s familiam Leibnitianae ducunt. Praefatus eſt itor, et non ſolum obſcuriora loca plurimis il-trauit adnotationibus, verum Indices quoque re-n memorabilium, ne deſiderarentur, curauit. ıra adhuc Volumina medi..tus eſt idem; at non diui, talia ſucceſſiſſe prioribus. Cf. *die zuverläſſ. chricht. Vol. VIII. Parte* 86. *p* 81. et *Parte* 96. *p.* 5. *ſq.* Zach. Conr. ab Vffenbach, praeter diaria ıerum ſuorum, integrum Commercium littera-m, quod ipſi cum doctiſſimis noſtrae aetatis ho-nibus ſatis diu intercedſerat, legauit olim amico ı, IOH. GE. SCHELHORNIO. Itaque is, vt omni-ſ theſaurus tam inſignis prodeſſet, praeſtantiores iſtolas, cum ab illo acceptas, tum redditas, in ım redigere corpus conſtituit; cuius rei factum tium *anno* 1753. quo *Vlmae et Memmingae in* 8. iſſa fuere *Commercii Epiſtolaris Vffenbachiani cta*, continuata deinde vsque ad *Partem quintam* ıo 1756. editam, quam caeteri, vt ſpes eſt, inſe-ntur propediem. Varia celeberrimus Schelhor-s in hancce Collectionem ornamenta congeſſit.

Parti quippe primae alterique praefixit Vitam Vffenbachii; ſingulis autem Obſeruationes litterarias, easque dignas admodum lectu, ſuis ex ſcriniis inſeruit; vt notas vtiliſſimas taceam, quae paſſim Epiſtolis ſubiunctae cernuntur. Hae vero exaratae ſunt a Viris egregiis, Ioh. Alb. Fabricio, Imman. Webero, Ioh. Ge. Scherzio, Ioh. Henr. Maio, Ge. Chriſtiano Ioanne, Car. Ott. Rechenbergio, Ioh. Dav. Koelero, Ioh. Laur. Moshemio, Henr. Chriſt. L. B. a Senckenberg, aliis. Plurimae tamen earundem ex Maii, Profeſſoris Giſſenſis, calamo ſunt profectae. Binis Tomis accedere rerum praecipuarum Index ſolet. Cf. *Acta Erud. Lat. a.* 1755. *p.* 518. *ſq.* Ampliſſima laude, ac merito quidem, decoratur *Commercium Epiſtolicum Norimbergenſe, ſiue Virorum celeberrimorum Norimbergenſium ad diuerſos, et diuerſorum ad Norimbergenſes, Epiſtolae, e Mſto primum editae curante* GE. ANDR. WILLIO, Philoſophiae Profeſſore in Academia Altorfina. Particula I. ac II. *Altorf. a.* 1757. *in* 8. euulgata eſt: plures adhuc exſpectandae ab eleganti Muſa Williana. Inter omnes Epiſtolas illae praecipue, intelligentium iudicio, eminent, quae vel a Chriſtiano Gottlieb Schwarzio ſcriptae ſunt, vel ab aliis, e. g. Godofr. Thomaſio, ad eundem datae. Fertiliſſimus fuit eiusmodi Anecdotorum *annus* 1758. Primum enim, Vir illuſtris, IOH. LVDOV. VHLIVS, occultato nomine ſuo, produxit *Norimb. in* 8. *mai. Syllogen nouam Epiſtolarum varii argumenti.* Quatuor iam libros habemus, Indice inſtructos, atque anno ſequenti abſolutos. Explent hi Volumen prius, cui alia ſuccedent, quum plauſu non careat inſtitutum. De meliori certe commendatur iſthaec Sylloge in *den Götting. gel. Anzeig. a.* 1760. *Parte XXII. p.* 195. *ſq.* Primus liber, Editoris humaniſſimi beneficio, meis eſt in manibus, patetque exinde, plurimas Epi-

ſtolas

olas, ibidem obuias, ad ipſum exaratas laudatiſſi-
ium Vhlium fuiſſe. Multa vbique ſingularia, cri-
ca potiſſimum ac litteraria, inueni: nec facile
uempiam defatigabit, opinor, lectio, qui auctores
ouerit doctiſſimos, ſcilicet Ioh. Ge. Graeuium,
orn. van Bynckershoeck, Petr. Burmannum, Abr.
ronouium, Theoph. Sigfr. Bayerum, Iac. Phil.
Orville, Arn. Drakenborchium, Ioh. Conr. Rucke-
im, caet. Tum egregius Noricae Academiae An-
ceſſor, IOH. HEVMANNVS, *Altorfii in 8.* emiſit *Do-
imenta litteraria varii argumenti.* Conſtat Volu-
ien hoc modicae molis ex Epiſtolis, ſaeculo XVI.
d Bilibald. Pirckheimerum perſcriptis. Mixti ſunt
rgumenti, maxime tamen ad Hiſtoriam pertinent
ccleſiaſticam, quam illuſtrant inſigniter. Ad eas
ctius intelligendas multum conducet Editoris
eleberrimi Commentatio iſagogica, quae adiun-
a eſt, et ita diligenter elaborata, vt complura et-
m exhibeat de vita eorum, quorum Epiſtolae fe-
ci erutae caſu ex tenebris fuerunt. Tandem ab
legantis doctrinae Italo, ANGELO MARIA BANDINI,
*lorentiae in 4. Clarorum Italorum et Germanorum
piſtolas ad* PETRVM VICTORIVM, *Senatorem*, accepi-
ius, ex archetypis cum Vita Victorii et animaduer-
onibus editas. Primum iam Volumen, bonae
ugis pleniſſimum, indicatum eſt nuper in Diariis
tterariis: alterum tertiumque mox adiicietur.

§. XXIII.

Expoſitis Collectionibus Epiſtolarum, a variis
l alios transmiſſarum, tales nunc, ordine alpha-
etico, recenſebo, quae ſingulorum Scriptorum
omine inſignitae prodierunt. Scenam aperiant
H. LVDOV. GVEZII BALZACII *Lettres choiſies, Am-
el. ap. Elzeuirios anno* 1654. et 1656. *in 12.* Multa
iisdem haud vulgaria de rebus litterariis et Au-
oribus iudicia eſſe obuia, teſtatur MORHOFIVS

Polyhiſt. litter. Tomo I. lib. 1. Cap. 24. p. m. 293. vbi et alia lectu digna de ſtilo ipſius ſcribit, quem argutum, floridum, metaphoriſque aliquantulum indulgentem vocare non dubitat. Add. IOH. BVRCL. MAIVS ad MORHOFIVM *de ratione conſcribendarum Epiſtol. p.* 45. Plures Galli huius Epiſtolae, inter quas Latinae ſimul, exſtant in *Oeuvres* DE BALZAC *à Paris* 1665. *in f.* Tomis II. Non medicorem plane ſum eruditi tribuerunt *Lettres choiſies de Mr.* BAYLI, *à Rotterd.* 1714. *in 12. mai.* Tomis III, quibus in ordinem redigendis induſtriam ſuam conſecrauit PETR. DES MAIZEAVX. Equidem IOH. CLERICVS parum benigne de hac Sylloge ſentit in *Bibl. ancienne et moderne Tomo I. Parte 1. Art.* 5. *vbi p.* 204. *ſq.* de eadem agit, ipſamque credit eſſe *un amas de bagatelles et de penſees indigeſtes ou chagrines;* neque magis honorificum eſt Baelio iudicium NICERONII in *Vitis Erud. Parte VI. p.* 311. *edit. Germanicae;* at re vera magnae eſt profecto vtilitatis. Omnes pene Epiſtolae litterariae ſunt, quorſum et eruditiſſimae notae, plurimis ſubiectae paginis pertinent, quae incredibilem et adcuratiſſimam plerumque librorum produnt notitiam, atque a PROSPERO MARCHANDO profectae ſunt. Omiſſa interim et mutata non pauca eſſe ab eodem in hac prima editione, conqueſtus eſt grauiter laudatus DES MAIZEAVZ, cum alibi, tum in *Vita Baelii* circa finem. Ita vero ille; *On n'avoit pas mieux traité les Lettres de Mr. Bayle, que j'avois envoyés à ces Libraires, et qu'ils imprimerent en 1714. On s'ingera d'y faire plusieurs changemens, et d'y retrancher pluſieurs choſes. On y joignit des Notes, pleines de bevûes groſſieres en fait de Litterature, d'inſinuations baſſes et malignes, et des traits calomnieux contre des perſonnes diſtinguées, ſans eparguer Mr. Bayle J'ai retablices Lettres ſur les Originaux dans l'edition, qui en an été faite à Amſt. en 1729. et je les ai accompagnees*

gnées de tous les éclairciſſemens, qui m'ont paru neceſſaires. Itaque nouam parauit editionem, ita inſcriptam: *Lettres de Mr.* BAYLE, *publiées ſur les Originaux, avec des Remarques.* Exiit haec ipſa Tomis quoque III. *in 12. mai. Amſtael. a.* 1729. atque Indice ſatis diligenter confecto inſtructa eſt. Numerus Epiſtolarum in ea duabus et quadraginta eſt maior. Recuſae ſunt omnes, ad hoc alterum exemplar, perfectius paſſim, quamplurimis tamen mendis typographicis oppletum; in *Oeuvres diverſes de Mr.* BAYLE, *Hagae Comit. a.* 1731. *in f.* curante DE LA BARRE DE BEAVMARCHAIS cum Indice praeſtantiſſimo abſolutis, *Tomo IV. p.* 521. *ſq.* Acceſſerunt ibidem ſex et quinquaginta Epiſtolae nouae, adeoque haec editio dici locupletiſſima debet. Caeterum inſpici omnino merentur, quae MARCHANDVS vt purgaret ſe de peccatis, a Des Maizeaux ipſi obiectis, in *Journal litteraire Tomi XII. Parte 2. art. 11.* attulit. Quae ſi quis noſſe cupiat in compendio, ei ſatisfacient *die Leipz. gel. Zeit. a.* 1729. *p.* 949. Exacto decennio integro, ignotus mihi Editor Baelianas Epiſtolas, ab illis, quae olim publicatae fuerant, diuerſas, inque vnum congeſtas Volumen, exhibuit. Quippe *Hagae Comit. a.* 1739. *in 12. mai.* Tomis II. non admodum magnae molis lucem adſpexere *Nouvelles Lettres de Mr.* BAYLE caet. quae Epiſtolae ſtilo quidem negligentiori, et extemporali pene, in chartam coniectae, varia tamen Hiſtoriae litterariae, et aliarum diſciplinarum, capita, pro inſtituti ratione eleganter pertractant. Cf. *Acta Erud. Lat. anni* 1740. *p.* 476. *ſq.* IOACHIMO CAMERARIO vti litterarum commercium cum doctiſſimis totius Europae cultioris hominibus erat; ita facile credendum, in *Epiſtolis* eiusdem multa ſui temporis litteraria inueniri poſſe. Libros VI. priores poſt mortem ipſius edidere filii, *Francof. a.* 1583. *in 8. ibidem*que *a.* 1595.

in 4. in Germania etiam *Francof. a.* 1669
Partibus III. Gallicae autem Epiſtolae
receſſerunt priores editiones *Pariſ.*
ſq. Tomis II. *in 4.* *Nullo ex Comment*
intelligi poteſt doctrina Carteſiana, quam
praebent epiſtolae. Multa illic proponuntur
turae Φαινόμενα, *in quibus explicandis illi*
cuit ingenium, quae ſunt MORHOFII ver
294. Varia hiſtorica et eccleſiaſtica ſtil
vſitato, exponuntur, neque tamen litt
deſunt, in ISAACI CASAVBONI *Epiſtolis*
opera IOH. FRID. GRONOVII *Hagae Co*
in 4. iterumque, duabus et octoginta E
ctius, iuxta ſeriem annorum editis *Bruns*
ead. forma, curante IOH. GE. GRAEVIO.
vtramque longo poſt ſe interuallo relinqu
IANS. AB ALMELOVEEN editio, quam
anno 1709. *in f.* emiſit. Acceſſerunt, prae
tas Epiſtolas nouas, ISAACI CASAVBONI
dem Dedicationes, Praefationes, Pro
Poemata, et Fragmentum de libertate ec
item filii, MERICI CASAVBONI, Epiſtol

Editor lucem adfudit. Cf. *Acta Erud. Lat. anni* 1710. *p.* 184. *ſq.* et MORHOFIVS *l. c. p.* 284. pariterque NICERONIVS in *Vitis Erudit. P. XIV. p.* 131. *edit. Germ.* vbi tamen pauca ſingularia in his eſſe contendit Epiſtolis. NICOL. CLENARDI *Epiſtolarum libri II.* perraro inueniri ſolent. Prima editio haud dubie eſt *Louanienſis in* 8, *a.* 1551. notata. Sed haec non niſi vnicum librum exhibet. Aliam, *a.* 1561. *ibidem* adornatam, REIMMANNVS in *Catal. Bibl. theolog. p.* 949. laudat, quae, ſi nihil erroris in numeris commiſſum, pauciſſimis forte cognita eſt. Poſterior liber primum adiectus editioni *Antwerp. anno* 1566. *in* 8. quae Plantino tribuenda. Repetita haec fuit typis Wechelianis, non minus nitidis, *Hanouiae a.* 1606. *ead. forma.* Vehementer eas Epiſtolas extollit *l. c.* Reimmannus, Auctoremque de re litteraria Turcarum exactam dediſſe notitiam, obſeruat. IOH. CHRISTOPH. COLERI *Anthologia* complectitur Epiſtolas varii argumenti, ad illuſtrandam potiſſimum Hiſtoriam eccleſiaſticam et litterariam comparatas. Prodiit autem *Tomus* tantum *primus*, in Faſciculos ſex diuiſus, *Lipſiae* ab *anno* 1725. vsque ad *a.* 1728. *in* 8. Indices tres librum, dignum vtique lectu, magis commendant. Non placuit Auctori tamen eos nominare, ad quos, oblata occaſſione, litteras perſcripſerat. Certum interim, Heumannum, Theologum et Philologum Gottingenſem, horum in numero principem tenere locum. HERMANNI CONRINGII *Epiſtolarum Syntagmata duo*, vna cum reſponſis, *Helmſt. a.* 1694. *in* 4. CASP. CÖRBERVS edidit. Multae inter has ad Ferdin. Fürſtenbergium et Steph. Baluzium, huiusque ad Conringium exaratae, quae plenae ſunt variae doctrinae, antiquariae in primis atque hiſtoricae. Plures promiſerat Cörberus; ſed mors, quae aliquot annis poſt oppreſſit eundem, obſtitit ſine dubio conatui. Succeſſere tamen *Helmſtad.*

Poſtrema exemplaria vix puto noua eſſe
potius editionis reliquias, alio titulo
dera, venum datas. Non deſiderari h
multiplicis eruditionis, atque de Viri
eorum libris, iudicia, facile perſpicie
Exſtant etiam Conringianae Epiſtolae,
bero, tum a Ritmeiero productae, in *T*
rum CONRINGII *p*. 430. et *p*. 554. *ſq*. E
dem, IOH. GVIL. GOEBELIVS, notas pa
que plures Epiſtolas ſummi huius Poly
cit. Sic v. g. ſtatim poſt Praefationem
cilegium Epiſtolarum ad diuerſos. In GR
prodromo Commercii Epiſtolici Leibnitiani,
que Epiſtolas Conringii, antea nondur
exhiberi, *§. ſuperiori* iam eſt abs me
Quas ipſe Conringius *Helmſt. a.* 1666.
Epiſtolas de varia doctrina, hae ex De
conſtant et Praefationibus, vel eius,
libris praefixis. Has pariter, notulis illu
BELIVS *Operibus Conringianis l. c. p.* 3
ruit. Non videre vnquam licuit AQVIL

Voſſii, Caſauboni, et aliorum Epiſtolae ſeſe commendant, vti quidem in *Actis Erud. Lat. anni* 1725. p. 468. dicitur; alia tamen habent non minus grata, rerumque varietate omnes oblectantia, vt venuſtatem ſtili taceam, quae Cunaeo familiaris vtique fuit. Adiectae paſſim Burmanni adnotationes obſcuriora explicant, atque hiſtoriae priuatae arcana detegunt. Sunt exemplaria harum Epiſtolarum, quae *annum* 1732. praeferunt; at mutatus eſt titulus tantum, iure vendendi libri alium in bibliopolam translato. GISB. CVPERI *Lettres de Critique, de Litterature, d'Hiſtoire*, caet. *écrites à divers Savans de l'Europe*, *à Amſterd.* 1742. *in* 4. cum aliquot Tabb. aeneis, omnino vocari debent Sylloge plena rerum, quae fata eruditorum, linguarum item, et reliquarum Antiquitatum nobiliſſima quaeque argumenta illuſtrant. Copioſe inſigne hoc Volumen et honorifice recenſetur in *Actis Erud. Lat. anni* 1744. *p.* 202. *ſq.* Praeclara quaedam, ad rem criticam atque litterariam pertinentia, leguntur in CHRIST. DAVMII *Epiſtolis Latinis ad Ioh. Frid. Hekelium ſcriptis*, quas *Dresdae a.* 1697. *in* 8. typis imprimendas curauit IOH. ANDR. GLEICHIVS. Inſertae his non nullae ad ipſum Daumium litterae hominum doctrina praeſtantium. Eidem Editori debentur DAVMII *Epiſtolae philologico-criticae ad Ioh. Andr. Boſium, Ioh. Gebhardum et Mart. Hankium, tribus Partibus abſolutae, quibus accedit Pars IV. ſeu Adpendix ad diuerſos, omnes ex ipſis Autographis erutae, Chemnitii anno* 1709. *in* 8. Sed notanda hic ſunt verba GROSCHVFFII in *Noua libror. rarior. Collectione Faſciculo III. p.* 549. vbi ſic ſcribit Vir doctus: *Si ſtili ratio habenda eſt, praeſtat omnino integras edere Epiſtolas, quam obtruncatas excudere; quales ſunt Caſelii, Buchneri, Graeuii, aliorumque: ſin rerum ratio habenda, mallem edi potiora*

operoſe omnia conquiri ac euolgari. *In n*
lis Daumianis, a Viro cl. Ioh. Andr. Gl
quantum eſt, quo carere poſſumus! *Occ*
ex culina et curis domeſticis petita, *qu*
parum intereſt. *Cuius, quaeſo, vſus, qu*
gimus: Saccharum et haleces accepim
res gratias reponimus; *quid iſta verba p*
unt? der ſehr groſſe Wind hat mir he
ſehr rege gemacht, daher der Kopf w
nichts guts ſchreibt. *Eiusmodi complu*
Collectione. Mirificam ſpirant dictionis
rerumque haud vulgarium diuitiis er
NICII ERYTHRAEI *Epiſtolae ad Tyrrhenu*
ſos, *Coloniae* (ſeu verius *Amſtaelodami*
atque iterum *Ienae*, loco tamen priore
a. 1739. *in 8.* cura IOH. CHR. FISCHERI
ſimi, qui et admiſcuit notarum non nih
Auctoris, vberrime expoſitam, adiecit. I
FII *l.c.p.* 289. de hisce Epiſtolis verba. *St*
ſimo ſcriptae, rebusque refertae, quae ad h
rum temporum pertinent. Multa ex illis di
mae, quid in Italia tota rerum geſtum ſit

1665. *in 4.* Magni fiunt etiam ab omnibus HVG. GROTII *Epiſtolae*, quarum primum pauciores euulgatae ſunt *L. B.* 1648. et 1650. *in 12.* tum *Lipſ.* 1674. cura IOACHIMI GESENII, tandemque a GE. SCHVBARTO *Lipſ. et Francof. a.* 1684. *in 12.* Prior editio Lipſienſis meis eſt in manibus, Indice rerum haud leuiter confecto inſtructa. Praemiſſa Editoris Praefatio lectu digna, in qua recte adſeritur inter alia, ex his Epiſtolis Grotianis de re litteraria, deque ſtatu Germaniae, Galliae, Belgii, aliarumque terrarum, qualis tunc temporis fuit, memorabiles narrationes iucunde et vtiliter hauriri poſſe. Imo et iudicia de Scriptoribus et libris recens editis in iisdem nonnunquam reperiuntur. Nec parum exinde lucis effulget iis, qui fata Grotii ac ſtudia cognoſcere diligentius volunt. Tandem *Epiſtolae Grotianae*, quotquot in Bibliothecis Virorum illuſtrium latuerunt, collectae, cumque prioribus coniunctae, prodierunt optime, cura nepotum, *Amſtael. a.* 1687. *in f.* Vid. CLERICI *Bibliotheque univerſelle, Tomo I. m. Ianuario artic.* 1. et *m. Febr. p.* 121. *ſq.* Priori loco quae ad rem criticam ac Theologiam: poſteriori quae ad Iurisprudentiam, Hiſtoriam et Politicam ſpectant, ſatis copioſe recenſentur. Dolendum tamen, non adiectum eſſe Indicem, Epiſtolis modo ſecundum temporis ſeriem diſpoſitis. Nouam harum editionem, longe ordinatiorem, adornauit, quumque Grotius Steganographia ſaepius, cifris atque fictis nominibus vſus eſſet, Clauem, vt vulgo dicunt, paratam habuit Sam. Pufendorfius. Exſtat nunc eadem, cum Volumine Epiſtolarum Grotianarum nondum editarum, quarum numerus ducentas explet octoque et octoginta, in ſplendidiſſima Bibliotheca Bunauiana; id quod in *Lexico Eruditor. Ioecheriano*, v. Grotius, adfirmatur, ſimulque ex laudatae Bibliothecae *Catalogo Tomi I. Vol. 3. p.* 1924. patet. MARQVARDI GVDII, *et* *docto-*

SARRAVII *Epiſtolae*, ex eadem Bibliothe
Iſthaec quidem Sylloge non omni ex
quam fecerat Morhoſius, reſpondit, q
ſit, plures adhuc Epiſtolas anecdotas in
Gudiana fuiſſe adſeruatas; multa tame
tis a Burmanno de ſtatu recentiorum
reperimus: quodque in Sarrauianis o
expletae ſunt ex Gudii exemplari lacu
Erud. Lat. anni 1697. *p.* 139. *ſq.* compl
quae hisce Epiſtolis iuſtum ſtatuunt p
vero in compendium quo minus redigan
obſtat. Varii argumenti, critici potiſſi
terarii, Diſſertationibus, methodo Epi
aratis ad litteratiſſimos aeui noſtri hom
les nomen impoſuit CHR. AVG. HEVMA
mos III, quolibet in libros quatuor diuiſ
accepimus. Omnes excuſi ſunt *Halae M.*
vsque ad *a.* 1732. *in* 8. Adiecit Vir doctu
Programmata atque Diſſertationes ſing
occaſione exhibitas, praecipue in Gymn
genſi. Hauriri profecto ex hisce Tomis

gotiis Franciſcus ſaepenumero ſit, non ignorant peritiores: ideoque ex Epiſtolis illis multam acquirere notitiam licet de ciuili temporum horum, item religionis et rei litterariae conditione. Conqueritur autem Editor, a poſſeſſore iſtarum ſchedarum Gallo negatam ipſi poteſtatem fuiſſe delectus habendi in iisdem edendis. Haud paucas enim Epiſtolas, quae nullius plane ſint momenti, facile omitti potuiſſe. Conf. *Acta Erudit. Latin. a.* 1701. *p.* 58. *ſq.* vbi recenſetur haecce Collectio, et varia notatu digna, ſpeciminis loco, exinde proferuntur. IACOBI HOWEL *Familiar Letters domeſtic and forren divided into four Books, partly hiſtorical, political, philoſophical,* quum ſaepius prodierint, ſcilicet *Londini anno* 1645. *in* 4; 1650. *in* 8; 1656. *in* 4; 1673. *in* 8; 1688. et 1705. *eadem forma:* vel id harum Epiſtolarum praeſtantiam indicat. Maius autem noſtrae opinioni pondus adduntiſta MORHOFII verba *Polyh. Tomo I. libro* 1. *cap.* 24. *p. m.* 305. *Mixta hic ſunt,* inquit, *negotiis ciuilibus litteraria, magnaque illa rariſſimarum rerum varietas mirifice legentem delectat. Agitur hic de rebus Anglicis, Gallicis, Italicis, Germanicis, Hiſpanicis, Belgicis, Danicis, Suecicis, vnde multa ad hiſtoriam eorum temporum obſeruari poſſunt. Inſperguntur non nunquam poetici ſales et facetiae. Phyſica et medica non omittuntur. De rebus litterariis diſquiritur. Hiſtoriae rariores narrantur. Characteres et lineamenta Virorum illuſtrium et doctorum, tam in Anglia, quam in aliis locis, ab illo proponuntur. Elucet denique ex ſtilo varia et elegans eruditio.* Comprobat hoc Morhofius exemplis quibusdam, atque tum ſic pergit: *Infinita propemodum hic occurrunt obſeruatione digniſſima. Quare operae pretium faceret, qui has Epiſtolas in linguam vel Latinam, vel Germanicam conuerteret.* Fuit Howelius Regius Legati Anglici apud Danos Secretarius, tandem vero pri-

primus Hiſtoriographus, a Carolo II. conſtitutus. Diem obiit ſupremum anno *1666*, relictis ſcriptis quam plurimis, quorum tamen partem maximam vitae ſuſtentandae cauſſa edidit. Inter omnia laudatae eius Epiſtolae obtinent, communi eruditorum ſuffragio, principatum. *Epiſtolas ad* IOH. KEPLERVM, *inſertis ad eaſdem reſponſionibus Keplerianis, quot hactenus reperiri poterunt, iuſſu et auſpiciis Caroli VI. Romanorum Imperatoris, ex MSC.* typis imprimendas curauit *Lipſ.* ſeu Francofurti potius, *a.* 1718. *inf.* MICH. GOTTLIEB HANSCHIVS. De omnibus Keplerianis Operibus, coniunctim exhibendis, cogitatum ab eodem diu antea fuerat, iamque *anno* 1714. *Actis Erud. Latin. p.* 242. *ſq.* inſerta eſt (quae *a.* 1713. *Aug. Vindel.* Programmate ſingulari exierat, obuio in *dem Neuen Bücher Saal der gelehrten Welt, Vol. III. p.* 770. *ſq.*) *Deſignatio Operum* IOH. KEPLERI, *quorum editionem XXII. in fol. Voluminibus molitur* HANSCHIVS, *ſubſcriptionibus eruditorum promouendam.* Sed conſilio hoc felici ſucceſſu deſtituto, non niſi Tomus I. lucem vidit, qui Epiſtolas memoratas complectitur, nonnullis Tabulis aeneis exornatas. Mirifice hic Aſtronomi non ſolum et Philoſophi, verum etiam ii, quos Hiſtoriae litterariae ſtudium occupat, animum diſcendi cupidum paſcent. Eorum nomina, quibuscum Keplero, Mathematico Würtembergico, ſaeculo ſuperiori clariſſimo, litterarum fuit commercium, recenſentur in *Actis Erud. Lat. l. c. p.* 243. *ſq.* ipſae autem Epiſtolae in eiusdem Diarii *anno* 1719. *m. Ian. p. 1. ſq.* Praeter luculentum rerum memorabilium Indicem addidit Hanſchius *Vitam Kepleri*, ſumma induſtra expoſitam. Cf. *das ietztlebende gelehrte Europa, Parte III. p.* 460. *ſq.* Multa de Viris doctis et eorum Operibus iudicia conſpici in IOSEPHI LAVRENTII *Epiſtolis*, quarum *Centuria I. Venet. a.* 1612.

alteram

altera *Lucae a.* 1638. vtraque tandem *Patauii ann.* 1651. *in 8.* prodiit, MORHOFIVS teſtatur *l. c. p. m.* 300. *ſ. 75.* neque tamen Auctori fidem habendam ſemper, quum Panegyriſten potius, quam ſincerum agat Cenſorem, ſtilumque Scriptoris, inter ſimias Lipſianas referendi, κακόζηλον eſſe, idem contendit. Maiorem vtique praeſtant vſum GODOFR. GVIL. LEIBNITII *Epiſtolae ad diuerſos theologici, iuridici, medici, philoſophici, mathematici, hiſtorici et philologici argumenti.* Ex Manuſcripto Auctoris cum adnotationibus eruditis eas vulgauit CHR. KORTHOLTVS *Tomis IV. in 8. mai.* quorum primus *Lipſ. a.* 1734. poſtremus *a.* 1742. excuſus eſt. Poſtea IOH. ERHARD. KAPPIVS *ibid. a.* 1745. *eadem forma* laudando conatu adiecit *Sammlung einiger vertrauten Briefe, welche zwiſchen* Leibnitzen, *und dem berühmten Berliniſchen Hofprediger,* Dan. Ern. Iablonsky, *auch andern Gelehrten, beſonders über die Vereinigung der Lutheriſchen und Reformirten Religion, über die Auf- und Einrichtung der Königl. Preuſſiſchen Societät der Wiſſenſchaften* caet. *gewechſelt worden.* En! Epiſtolarum Centuriam, ab anno 1689. vsque ad annum 1704. ſcriptarum. Collocauit eas Kappius ſecundum ordinem chronologicum, ſingulis ſummam praefixit, paſſimque immiſcuit Obſeruationes ſuas et iucundas lectu, et rei conuenientes. Idem in Praefatione pollicitus eſt nouam Epiſtolarum Leibnitianarum, earumque Latinarum, Collectionem, quam tamen ipſi abſoluere non licuit. Cf. *Acta Erudit. Latin. anni* 1748. *p.* 164. *ſq.* Interim apud Heluetos, et quidem *Lauſannae, eodem anno* 1745. *in 4. mai.* Tomis II. acceſſit *Commercium litterarium inter* G. GVIL. LEIBNITIVM *et* IOH. BERNOVLLIVM, quae Epiſtolae Philoſophiam omnem et Matheſin, Hiſtoriamque harum diſciplinarum, illuſtrantes ab an-

werp. a. 1577. *in 8.* Optime autem
ibid. a. 1637. *Operum Lipſianorum To*
Succeſſerunt *Epiſtolarum ſelectarum Cen*
ter quas poſtumae ſunt quarta et vlt
Centuria ſingularis ad Italos et Hiſpanos
locis; Centuria porro *ſingularis ad Ger*
los; tandemque *Centuriae III. ad Belga.*
hae Epiſtolae non ſolum ſeparatim *in 4*
gatae ſunt *Antwerpiae*, verum etiam in
ductorum *Tomo II.* reperiuntur. Nor
quae ad Lipſii vitam, litterasque hum
tiquitates ſigillatim et rem criticam
Lectori erudito placebunt: neque ta
dum, complures etiam Epiſtolas adı
ſteriles, inopesque rerum. Dictio prae
ita comparata, vt imitatione digna vid
enim in iuuentute ſua Ciceronem ſequ
tate prouectus magis, nouum pene fi
quentiae genus, abruptum, hiſtrioni
Archaiſmis abundans. De Epiſtolis
Sylloge Burmanniana ſupra iam dixi.

deliciis haberi quoque ſolent ROLANDI MARE- *Epiſtolae philologicae*, quae libros II. explent. :em earundem ipſe Auctor *Pariſiis a.* 1650. *in* 12. lit: poſt mortem vero eius Launoius et Valeſii, res, reliquas, inter ſchedas Mareſii obuias, egerunt, et prioribus adiunxerunt *ibidem ann.* 5. *in* 8. Quae editio quum in Germania raris- a eſſet, ADAM. RECHENBERGIVS *Lipſ. a.* 1687. 2. nouam adornauit. Merito locum haud vul- :m ſibi vindicant iſtae Epiſtolae, ſtili elegantia ue, ac rerum copia conſpicuae. Multa enim :clara de ratione ſtudiorum inſtituendorum, de mmaticis, Poetis, locorum communium Col- oribus, Eloquentia, Theologia ſcholaſtica, Iu- rudentia, Hiſtoricis, continent. Nec deſide- :ur de Viris doctis iudicia. Singulis Epiſtolis ımenta praefixa ſunt, et ſub finem libri poſte- is amicorum quorundam ad Mareſium Epiſto- occurrunt, quibus Rechenbergius *p.* 569. *ſeq.* as aliquot, ab inſtituto non alienas, veluti l. Agricolae de formandis ſtudiis, et Ioh. Stur- de imitatione Epiſtolas ſubtexuit. Colopho- ı libro imponit rerum praecipuarum Index. ıf. MORHOFIVS *loc. cit. p. m.* 273. et IVVE- .IVS im *Verſuch einer Geſchichte der ſchönen Künſte Wiſſenſchaften*, *Parte II. p.* 461. *edit. Germ. Kap- ae*, vbi adſeritur, fictas eſſe Epiſtolas ac delicia- ı cauſſa ſcriptas, magisque Diſſertationes litte- as dici easdem poſſe. Quod ille iudicium de- ſiſſe videtur ex VIGNEVL-MARVILLE *Melanges d'* oire et de Litter. Vol. I. p. 166. edit. Roterod. ann.* 1702. :ferentis. Verba haec ſunt: *On s'aperçoit bien, les Lettres de Mr. des Marets ſont des ouvrages de aiſie; et c'eſt peut-être la ſeule choſe, qu'on y puiſſe ver à redire, ces ſortes de Lettres n'ayant pas le ıe agrement que celles, qui s'écrivent par rencontre, r la néceſſité de répondre à ſes amis. L'uniformité,*

 qui

qui y regne par tout, fatigue et ne réjoüit pas. Cela approche plus de la Diſſertation que du genre épiſtolaire, qui a quelque choſe de plus naturel, de plus riant et de plus diverſifié. Inter noſtrae aetatis Hiſpanos eruditiſſimos, poſt Gregor. Maianſium, commendandus itidem eſt EMMANVEL MARTINI, cuius *Epiſtolae*, in libros duodecim diuiſae, *Mantuae Carpetan. a.* 1735. *in 8.* Tomis II. prodierunt, moxque recuſae ſunt *Amſtel. a.* 1738. *in 4. mai.* cum. Praefat. PETRI WESSELINGII, pleniſſimoque rerum notabiliorum Indice, quo caret editio Hiſpanica. Praeter mirificam dictionis caſtitatem ſuauitatemque, inueniunt hic, quod in rem ſuam vertant, omnium Ordinum homines docti. Fieri tamen non potuit, quin ad ea maxime ſtudia, quibus praecipue ſe addixerat Martinus, ad rem ſcilicet Grammaticam, criticam et antiquariam, ingenii quodam impetu ſe trahi ſentiret. In quibus ille agris colendis quum per totam vitam deſudauerit ſtrenue, non eſt adeo mirum, a domeſtica hac doctrinae elegantioris parte plurimam ipſi ſcribendi materiam veniſſe, vti loquuntur Collectores *Actor. Erud. Lat. anno* 1738. *p.* 393. quo loco ſermo eſt vberior de Martini Epiſtolis. Cf. idem Diarium *anno* 1739. *p.* 253. *ſq.* Ibi nimirum editio Belgica recenſetur. Ad ſtatum rei eccleſiaſticae ac litterariae, qualis fuit ſaeculo XVI, non parum faciunt PHILIPPI MELANCHTHONIS *Epiſtolae*, a diuerſis collectae. IOH. MANLIVS *Baſil. a.* 1565. *in* 8. *Epiſtolarum Melanchthonianarum farraginem* edidit. Acceſſerunt *eodem anno Vitemb. in 8.* MELANCHTHONIS *Epiſtolae ſelectiores* cura CASPARI PEVCERI, quae librum I. exhibent, recuſum, et libro II. adauctum, *ibid.* 1570; deinde liber III. per CHRISTOPH. PEZELIVM *Bremae* 1589. *in 8*; tum liber IV. *Norimb. a.* 1640. et liber V. [illegible] 1646. *in 8.* vterque IOHANN. SAVBERTI ſtudio; poſtea *Lugd. Bat. a.* 1647. *in 8.* ab Anonymo E[illegible] *liber*, qui VI.

I. dici poteſt, *continens praeclara multa cum eccle-*
ſtica, tum politica et hiſtorica. Separatum etiam
olumen *Epiſtolarum, continua ſerie annis XXXVIII.*
l IOACH. CAMERARIVM *ſcriptarum, Lipſiae,* ex
ficina Voegeliniana, *anno* 1569. *in 8. mai.* luci
poſitum fuit, de quo fuſe actum in STRVVII *Bi-*
iotb. antiqua m. Dec. anni 1705. *p.* 545. *ſq.* Quum
on pauca hic reperiantur ſuppreſſis nominibus, et
r aenigmata, prolata, *Clauem* aliquis, forſitan
ſe Camerarius, parauit, qui exſtat in IOHANN.
HRISTOPH. WOLFII *Conſpectu ſupellectilis epiſtoli-*
e manu exaratae, Hamb. 1736. *in 8. p.* 301. *ſq.* Ali-
n *Clauem in* MELANCHTHONIS *Epiſtolas* CHRI-
IAN. THOMASIVS *Tomo I. Hiſtoriae Sapient. et*
ultitiae inſeruit. Auctor huius laboris eſt parens
ius, IAC. THOMASIVS. Stilus Melanchthonis,
RHOFIO iudice *l. c. p. m.* 281. planus eſt liquidus-
e, nec ſuis deſtitutus elegantiis, vtque candidum
i Viro pectus fuit; ita ſine fuco ſcribit in Epiſto-
, in quibus non nunquam deprehendes plenas
erelarum de turbato rei ſacrae ſtatu, deque pra-
s et ſeditioſis quorundam Theologorum conſiliis.
o non diſſimulauit, quae preſſerunt ipſum, do-
eſticas neceſſitates. GABRIEL. NAVDAEI *Epiſto-*
, *Geneuae a.* 1667. *in* 12. poſt mortem eius editae,
Medicos temporis ſui plerumque exaratae ſunt,
haud contemnenda etiam rei litterariae capita,
mque iudicia de doctis hominibus, complectun-
r. In his tamen partium ſtudium aliquoties elu-
t, neque negandum, rariora plura exſpectata
udaei a doctrina fuiſſe, quam in hisce Epiſtolis
currunt. Alterum Volumen, cuius in Praefa-
ne prioris, admodum vitioſe excuſi, ſpem fece-
bibliopola, non prodiit. Cf. MORHOFIVS *l. c.*
297. GVY PATIN *Lettres choiſies* prelo ſaepius
ierunt, ſcilicet *Hagae Comit. a.* 1673. *ibidem,* et
neuae 1683. *Pariſiis* 1685. 1688. et 1692. *in* 12. To-

 mis II.

l. c. p. 305. digna ſunt vtique notatu. *No*
ait, *qui audaciora et liberiora de libris*
cis priuatis, doctis, indoctis, iudicia conſig
tua hic (loquitur autem de priori Co
Chymicos et Pharmacopolas cauilla. *D*
tus et religionis, de rebus ſacris ſumma
catur. Ne quid de facetiis dicam, quib
epiſtolae. Infinita in illis obſeruari poſſi
maximus in hiſtoria litteraria non ſolum,
ca et ciuili, vſus eſt. Add. VIGNEVI
Melang. d'Hiſt. et de Litter. Vol. I. p. m.
Il ne reſte de Patin que ſes Lettres, q
trait au naturel de ſon coeur et de ſon e
dommage, qu'elles ſoient tachées d' impie
diſances atroces. On pourroit mettre juſ
tête, ou ſous le portrait de l'Auteur ce mot
Cauete canem. PERARDVS etiam in
bliotbecae ſuae p. 319. de Patino ſcribere
uit: *On le taxe avec raiſon, d'avoir ſouz*

ıli XV. variis exinde modis illuſtrari poſſe, oſten-
t NICOL. STANISL. MEVCCIVS in Praefat. *Tomo I.*
ɔiſtolarum PHILELPHI, *Florent. anno* 1743. *in* 8.
ai. praefixa. Omnes eius Epiſtolas, auctiores et
nendatiores, reuocare in lucem conſtituerat li-
'arius, Rigazzius, niſi mors Editoris interuertiſ-
t conatum. Certe non accepi a quopiam, To-
os plures ſubſequutos, eſſe. Antiquiſſima eſt et
'ima editio, quam ipſe Philelphus *Mediolani anno*
ı53. *in* 4. curauit. Libros ea X. continet. Denuo,
. libros XV. digeſtae, Epiſtolae hae *Brixiae a.* 1485.
f. prodierunt, alibique ſaepius. Ego eam poſſi-
ɔo, quae *Venetiis a.* 1502. *in f.* abſoluta eſt, atque
ı libris XXXVII. conſtat. Vid. FOPPIVS *de Vita et*
riptis FRANC. PHILELPHI *p.* 352. in *Tomo V. Miſcel-*
n. Lipſ. Pezold. Multa de doctis Italiae homini-
ıs memorari in LVCILLI PHILALTHAEI *Epiſtolis*,
apiae a. 1564. *in* 8. editis, MORHOFII *l. c. p. m.* 300.
ɔe ſcribo. Rariſſimum enim librum eſſe, nec a
.e vnquam viſum, lubens fateor. Idem dicen-
ım de LAVRENT. PIGNORII *Symbolarum Epiſtoli-*
ırum libro I. Patauii a. 1629. *in* 8. cum figuris qui-
ısdam. Dolendum eſt, non niſi librum vnicum
ɛſtare, quem plenum bonae frugis adpellat MOR-
OFIVS *p.* 294. mox ſubiungens, varii argumenti
ıulta hic, praecipue vero antiquaria, cumulari:
on pauca ad Iurisprudentiam et Hiſtoriam perti-
ere: complura Auctorum loca, et Inſcriptiones
eteres, emendari atque explicari: optimum eſſe
ro Criticis et Antiquitatum ſtudioſis librum. Mi-
ım itaque, de recudendo eodem nondum a quo-
iam cogitatum fuiſſe. Rara multa ad rei litterariae
atum, vt ſub initium ſaeculi XVI. fuit, ſecum fe-
ınt BILIBALDI PIRCKHEIMERI, et ad eum vario-
ım, v. g. Eraſmi, Melanchthonis, Reuchlini, Za-
i, caet. *Epiſtolae*, quae inter *Opera eius* inueniun-

 tur,

poſſe mihi videtur, *quod de clarorum Viro*
linum Epiſtolis paullo ante adfirmaui.
te, *in quod Pirckheimeri actas incidit* ,
dataeque religionis , *ac renaſcentium in*
terarum conditio conſpici ex illis poteſt, ***ma***
mea quidem ſententia , ***faciendis*** , ***nec ne***
quae a bonarum litterarum cultoribus leg
GELI POLITIANI, Itali ſaeculo XV. c
aliorum Virorum illuſtrium, ***Epiſtolae***,
diuiſae, primum *eiusdem Operibus*, ***Flore***
in f. excuſis, inſertae, ac poſtea ſaepi
ſis prelo repetitae fuerunt. Seorſim h
ſciamus, primus *Pariſ. a.* 1499. publ
BADIVS ASCENSIVS, typographus et
artis ſuae peritiſſimus. Ego vtor ex
ſtaelodami, vt quidem titulus indicat,
typis impreſſo, facile credendum t
Germanos id eſſe factum. Alias libri
gno numero diligentiſſime recenſet
MENCKENIVS in *Vita Politiani p.* 514.
ſi placet, inſpiciatur. Iam adnectere
bit, quid ſentiat de Epiſtolis Politiani
ille Scriptor, quo nemo forte freque

ꝛulare hae quoddam praecipuumque decus oſtendunt, d in ipſis ſcribendi argumentis nihil ſit vulgare et tile, nec ii tantum, qui orationis nitore delectantur, illi etiam ipſi, qui rerum in primis pondera ſectantur, enii hic ſui paſtum habeant. Sunt enim argumenta ſtolarum, ſi non omnium, plurimarum tamen, ſeleſima, ex omni genere doctrinae elegantioris, Hiſto- in primis, Philologia et Antiquitatibus, petita. ıue poſtea exemplis quam plurimis Menckenius ıfirmat. THOMAE REINESII *ad Caſp. Hoffmann et Chriſt. Adam. Rupertum, nec non eorum ad il- ı, Epiſtolae Lipſiae anno* 1660. *in* 4; Eiusdem *Epiae ad Ioh. Vorſtium, ab hoc*, poſt illius obitum, *on. Brandenb. a.* 1667. *in* 4; Eiusdem *Epiſtolarum Neſteros, patrem et filium, conſcriptarum farrago ſ.* 1670. *in* 4; Eiusdem *Epiſtolae ad Chriſt. Daumi-, et ipſius ad Reineſium, Epiſtolae, cura* IOH. ANDR. SII, *Ienae* 1670. *in* 4; ac denique Eiusdem et dati BOSII *Epiſtolae mutuae, Caſp. Sagittarii ex ıniis depromtae, cum Excerptis ex Virorum illuſtri- Epiſtolis, ad Ioſephi nouam editionem facientibus, ae a.* 1700. *in* 12. ab IOH. ANDR. SCHMIDIO pu- cum ſunt in conſpectum productae. Omnes hae llectiones exquiſita ſuperbiunt doctrina. Vel ım de rebus medicis ac phyſicis: vel de Hiſtoria mana: vel de Graecis Romanisque Antiquitati- s: vel de Latinitate medii aeui aliisque Criticis: l de Auctoribus vulgo incognitis iucunde diſſe- ır. Praeclara inſunt etiam, quae in Hiſtoria culi XVII. litteraria non parum accendunt lumi-, GEORGII RICHTERI, Procancellarii Altorfini, ısque familiarium, *Epiſtolis ſelectioribus*, quae prod- unt *Norimb. anno* 1662. *in* 4. recuſae *ibidem a.* 86. *ead. forma*. Omnium Ordinum eruditi repe- nt hic, quae in ſuccum conuertere ſanguinemque poſſint. Praemiſſa Richteri Vita et Orationum ʒa, antea non edita, prior de arcanis aulae Iuſtinia-

neae:

Barclaii Argenide caet. continet. Sequitu
Spicilegium poſt meſſem illuſtrium
quas Viri celeberrimi ad Caſp. Hofmar
ad alios ſcripſerunt. Tum finem Operi
ponunt Indices partim Auctorum: par
quius Epiſtolae profectae ſunt, cum
quid in ſingulis praecipue pertractetur:
notabilium. Argumenti maxime critici
SALMASII *Epiſtolae*, quarum liber I. cura
MENTII *L. B. a.* 1656. *in* 4. diuulgatus e
de laudibus et Vita Salmaſii Prolegome
ſtolam ad Menagium ſuper Herode in
ri celeberrimi Tragoedia, et Cenſura
1644. excuſam', aliamque Salmaſii Epi
primum 1619. editam, de regionibus e
urbicariis. Promiſſus in fine harum Epi
mus II. lucem non adſpexit. *Clauis Epiſto*
ſianarum, at is quinque ſaltim paginarum
LOMESII *Opuſculis p. m.* 177. *ſq. editionis*
a. 1669. adornatae. Elegantiſſimae ſ
CLAVDII SARRAVII, quae ſeparatim *Ara*

abſoluuntur. Multae ſunt autem in editione priori lacunae, quum varia tunc temporis non deberent tuto publicari. Hae deinde in Sylloge Gudianarum Burmanniana, mutata rerum facie, ſuppletae ſunt. IOS. SCALIGERI *Epiſtolae omnes, quae reperiri potuerunt, Lugd. Batauor. a.* 1627. moxque iterum *a.* 1628. *in* 8. *Francofurti* editae, abundant eruditione multiplici, et iucundiſſimae ſunt lectu, cum ob elegantiam dictionis, tum quod ad homines litteratos pleraeque, ac de litteris, aut re litteraria ſcriptae fuerunt. Proponuntur certe in iisdem philologica, medica, mathemathica, chronologica, et quae ad Orientalem litteraturam ſpectant: iudicia item de Viris doctis librisque complura, vt taceam, varia praeter haec ſacri Codicis veterumque Auctorum loca explicari. Primum ſtatim locum occupat perlonga *de vetuſtate gentis Scaligerae* Epiſtola, in qua et de vita vtriusque Scaligeri agitur. Deſunt autem Indices idonei, quod euoluentibus eſt moleſtum. Vid. MARESII *Epiſtolae lib. II. epiſt.* 1. *p. m.* 234. MORHOFIVS *l. c. p.* 285. et praecipue STRVVII *Biblioth. antiqua, m. Martio anni* 1706. *p.* 96. *ſq.* vbi ampliſſima recenſio legi poteſt. Sunt et Epiſtolae Gallica lingua ad Scaligerum ſcriptae, quem librum eſſe rariſſimum, et multa ſingularia de libris et Viris eruditis locisque Auctorum claſſicorum ſuppeditare, MORHOFIVS *l. c.* adfirmat. Produxit eas *Harderouici anno* 1624. *in* 8. IAC. REVIVS hoc titulo: *Epitres Françoiſes des perſonnages illuſtres et doctes à Mr.* IOS. IVST. DE LA SCALA. Subiungit Morhofius, ad intelligendas plurimas res, quae obſcuriores alias videantur, conducere iſtas Epiſtolas, ſi conferantur cum caeteris, ipſius quippe Scaligeri, quarum *Clauem* quoque parauit COLOMESIVS, *Opuſculorum,* ſaepius adductorum, *p.* 143. *ſq.* obuiam. CONR. SAM. SCHVRZFLEISCHII *Epiſtolae,* viuo adhuc nec inſcio Auctore, primum *Vitemb. anno* 1700. *in* 8. ſunt publicatae, vbi vero nomina doctorum Viro-

cupletior recula elt in BERGERI *Diſſer*
demicis, *Vitemb. a.* 1717. *in* 4. *p.* 89. *ſq.*
Schurzfleiſchii frater ipſius, HENR.
addidit eiusdem *Epiſtolas arcanas*, *Hal*
1711. et 1712. *in* 8. editas, quae quaſi
tiumque Volumen efficiunt. Vid. de
a. 1712. *p.* 229. et *p.* 552. *ſq.* Dici non
tum eruditionis hiſtoricae et litterar
lateat, ita quidem, vt cum iucundita
ob ſermonis venuſtatem, ſed etiam
ob rerum, quibus refertae ſunt, praeſt
tur. Multa in primis ad rationem ſtati
rii Germanici, qualis aetate ſcribentis
tia memorantur, quae non vulgarem
ritiam, animumque patriae amantiſſi
ſalute publica ſollicitum, indicant.
nulla, quae rem ſacram tangunt, mode
men reuocauit IOH. HENR. VON SEEL
Praefatione, *Deliciis epiſtolicis anno* 17
RICHARD SIMON *Lettres choiſes* primum
Amſtaelodami, vere autem Treuoltii, *a*

ie non ſolum Vitam eiusdem et Indicem omni-
Epiſtolarum chronologicum praemiſit, addito
jue Epiſtolae argumento, ſed adnotationes et-
ſubiecit paſſim, imo et inſeruit aliqua, in edi-
ıe priori minime obuia. Negari omnino nequit,
d pauca in Epiſtolis hiſce anecdota litteraria eſſe.
ti caeteris hoc vnum conqueruntur plerique,
ıd non acceſſit aliud, rarioribus adnumerandum,
onii Volumen Epiſtolarum. Lucem id adſpexit
leae, vel potius multorum ex ſententia *Rothomagi*,
599. *in 12.* hoc quidem titulo: *Lettres critiques, où
voit les ſentimens de Mr.* SIMON *ſur pluſieurs Ou-
ges nouveaux.* Vid. *Act. Er. Lat. a.* 1731. *p.* 423. *ſq.*
EIMMANNI *Catalogus Tom. II. p.* 522. Exigua pars
itteratorum hominum, quorum oculos ſubierunt
. TRITHEMII *Epiſtolarum familiarium libri II. Ha-
ae a.* 1536. *in 4.* et inter *Opera Trithemiana*, curan-
REHERO *Frf. a.* 1601. *in f.* excuſa, *Tomo II. num.* 3.
tur de his in *Bibl. hiſt. Hamb. Centur. II. p.* 290. ac de
ſtolis *p.* 319. verbis tamen paucioribus. Non igi-
inutilem laborem ſuſcepit HEVMANNVS, dum
is Miſcell. Lipſ. Mencken. Vol. II. p. 109. *ſq.* recenſio-
n Epiſtolarum illarum inſeruit. Complura iis in-
t, ad cognoſcendam ipſius Auctoris Vitam et mo-
adcommodata: neque vero deſiderantur etiam
e de ſtudiis Germanorum, vitiis et inſcitia Mona-
rum, mutationibusque rerum ac litterarum ſae-
XV. notari merentur. De recudendis iisdem
tra cogitaſſe olim IAC. BVRCKHARDVM, obſerua-
ı iam eſt *§pho ſuperiori.* Rariſſimae pariter ſunt
. VECTIANI *Selectae Epiſtolae*, quarum Pars I. *Bo-
iae a.* 1601. ac denuo *a.* 1626. *in 8. prodiit.* Plures non
ſtat ſucceſſiſſe. Non omnes ipſe Vectianus exa-
t: quaedam enim ſunt aliis tribuendae. Com-
le, ſi quis eas poſſideat, vſurpari poſſunt, vt noti-
xinde hauriatur Scriptorum Italorum, qui apud
nos

rerum praeſtantiſſimarum argumento inſignes
graphicarum negligentia haud leuiter eſſe cont
ſuo repoſitas omnes loco. Add. TENTZE
Vnterred. a 1690. *p.* 609. *ſq.* vbi indicantur varia h
argumenta, quae vel ad res ipſius Voſſii, vel ad ſacra
Hiſtoriam litterariam pertinent. OLAI WORMII
rorum ad eundem Epiſtolas. Hafn. a. 1728 *in* 8 *m*
IOH. GRAMMIVS. Sed in fatali incendio, quo e
uit nobiliſſima vrbs, dimidia pene harum pars, ſo
deſtituta, conflagrauit. Summa igitur Collectio
claſſem referendae fuit raritas, certumque eſt, qu
bliothecae Grammianae duo exemplaria tam auido
res, vt quoduis viginti prope Imperialibus diuendir
vero, quae ſupererant in Editoris ſupellectile, *H*
cunis expletis, plagulisque combuſtis reſtituti, ex
II, qui ſatis magnum Volumen efficiunt Praen
hiſtoriam ac fata libri breuiter exponens, item Vita V
mae Bartholini in eius obitum oratione. Hanc
quaedam Grammii, ſuo Epiſtolarum exemplo adſcr
binas paginas non excedunt, tum, Index doctorum V
Gallorum, Britannorum, Belgarum, Germanorum,
citur, quibuscum Wormius colloquutus eſt, et a qui
ratae litterae ſunt. Sub finem autem totius Ope
nominum locupletiſſimus occurrit. Proponuntu
anatomica, botanica, phyſica et hiſtorica argumen
res litteraria, linguaeque et Antiquitates Boreales

'eruit, varias hic inſtitutas eſſe de multis rebus litterariis conſul-
iones et iudicia: multa, quae agitabantur illo tempore inter viros
eratos, his in epiſtolis recenſeri: ſcriptas ad illuſtres fuiſſe ho-
nes, Scaligerum, Meurſium, Heinſium, Gruterum, Scriuerium,
plures, cum quibus non niſi erudita tractari potuerint: non
icas tamen Woweri ineditas olim fuiſſe in Bibliotheca Gudia-
aliquas etiam latitare inter Mſta publicae Hamburgenſis. Plu-
ducentis ibidem ſupereſſe, omnes autographas, ſubiungitur in
tis ad hunc Morhofii locum. Cf. REIMMANNI *Critique über*
YLE *Dictionaire Cap. II. p.* 57. *ſq.* Interſeruntur *ibidem p.* 60.
Editoris Praefatione haec verba: *Quae Wowerus improuida in-*
ſus ira apud amicos improuide effudit, induxi. Mihi enim animus
i eſt quemquam laedere, etiamſi capital fecerit. Inde facile ratio
›aret, quid lacunae denotent, paſſim ſignis quibusdam eminen-
. Finem conſtituant amplo Catalogo *Lettere di* APOSTOLO
NO *nelle quali contengono molte notizie attenenti all' Iſtoria lettera-*
de' ſuoi tempi, e ſi ragiona di libri, d' inſcrizioni, di Medaglie, e d'
ii genere d' erudita Antichità. Prodierunt *Venetiis a* 1752. *in* 8.
i. Voluminibus tribus. Epiſtolae, numerum trecenteſimum
›erantes, exaratae ſunt ab anno 1697. vsque ad annum 1750, quo
iis ereptus eſt Auctor. Quantum exinde fructuum promittere ſi-
queant Hiſtoriae litterariae recentioris, Antiquitatumque ac
numiſmaticae amatores, vel ex Diariis patet, v. g *den Leipz. gel.*
t. a. 1754. *p.* 75. Optandum eſt igitur, vt in Latinum Germa-
umue translatae ſermonem apud nos magis parabiles reddantur.
ıres Epiſtolographos, quamquam id facillimo peragi negotio
ſſet, recenſere non licet, quum ſatis iam diu huic immoratus
umento fuerim. Adeant ii, qui copioſiorem deſiderant adpara-
n, SILV. IOH. ARENHOLD, Viri doctiſſimi, *Conſpectum Bi-*
othecae vniuerſalis hiſtorico-litterario-criticae Epiſtolarum, typis im-
ſſarum et manuſcriptarum, Hanov. 1746. *in* 4. Ordine populo-
m ac temporis diſpoſuit laborem ſuum, et in Praefatione conſi-
m aperit, de Bibliotheca Epiſtolarum vniuerſali edenda, cuius
ec eſt ratio, vt non ſolum Hiſtoria Virorum doctiſſimorum Epi-
laris exhibeatur, verum excerpta etiam ex omnibus epiſtolis ſup-
ditentur, arcana et noua litteraria, ſingularia prorſus, conti-
ntia, nec aliunde iam nota. Hoc quidem diu ante in votis ha-
it TENIZELIVS, cuius hic inſpiciatur *Curieuſe Bibliothec,*
poſit. I. p. 200. *ſq.* vbi inter alia ſuadet, vt Excerpta eiusmodi
undum locos communes adornentur, theologicos quippe, iuri-
o-politicos, medico-phyſicos, philologicos, antiquarios, hiſto-
os, tam eccleſiaſticos, quam ciuiles ac litterarios, geographicos,
ronomicos, rhetoricos, aliosque mathematicos et philoſophicos:

gotii tanta eſt, vt id ſperandum vix videatur, n
busdam inierit ſocietatem. Praeter Morhofium,
adhiberi etiam poteſt hoc loco *Catalogus Biblioth*
mi I. Vol. 3. p. 1902. ſq. et, ſi quis ſcriptores Epi
rum ſibi reddere notos voluerit ſpeciatim, KES
medica, Tomo I. cap. 6. ſect. 2. p. 291 ſq.

§. XXIV.

Reſtat, vt *Itineraria* quaedam recenſeantur, qua
ad eruditionem omnem, in primis rem litterar
Vtilitatem inſtituti huius varii docuere, veluti CA
BAVDELOT DE DAIRVAL libro ſingulari *de*
ges, qui concerne la connoiſſance des Medailles, Inſ
Manuſcripts, langues, et l'avantage, que la rech
Antiquitez procure aux Savans, caet. Pariſiis primum
de *ibidem anno* 1693 *in* 12. *cum fig. aen.* Tomis II.
autem recuſo *Rothom. 1727.* Priorem editionem i
huic boni inſit, fuſius oſtendunt *Acta Erud. Lat.*
Vtrum litteratis prodeſſe queant, nec ne, peregrin
anno 1725. Diſſertatione quadam diſquiſiuit R
NING; quam videre tamen non contigit.
quoque: IENKINI THOMASII *Orat. de peregri*
inſigni vtilitate in ſtudio cum primis theologico, B
euulgata, iterumque in *Diſſert.* eius *Academ. Altor*
p. 40. ſq. IOH. GVIL. BERGERI *Progr. de Icto*
ptum *Vitemb. 1740.* inſertumque, aliquot annis po
demico p. 803. ſq.; THOM. BARTHOLINI *de pe*
Tractatus, Hafniae 1674. in 4, vbi non ſolum qu

GENIO *et* KREYSIGIO *collectorum*, *Altenb. a. 1755. in f.* praefixa eſt; IOH. FABRICII *Orat. de vtilitate, quam Theologiae ſtudioſus ex itinere capere poteſt Italico*, adiectis figuris, notis et inſcriptionibus, *Altorf. 1678. in 4*, ANDR. ADAMI HOCHSTETTERI *Orat. de vtilitate peregrinationis Anglicanae, Tubingae 1697. in 4*; et BERNH. RAVBACHII *Orat. de vtilitate peregrinationis Danicae*, primum *Kiliae anno 1712. in 4.* tum longe auctius, libri ſingularis forma, *Hamb. a 1717. in 8.* excuſam. Nunc ad ipſos itinerum Scriptores, eosque ex magna turba ſelectos. SAM. SORBIERIVS in *Relation d'un Voyage fait en Hollande*, quod opuſculum inſertum eſt eius *Relations, Lettres et Diſcours ſur diverſes matiéres curieuſes, à Paris 1660. in 8 p. 11. ſq.* multa habet de Medicis, Mathematicis et Philologis Belgis, ſed non omnia ſunt memoratu digna, neque iucundam reddunt lectionem perpetuae de Auctoris rebus anguſtis querelae. Melior eſt *Relation d'un Voyage fait en Angleterre, à Paris 1664. in 12* et *Coloniae a 1666. ead. forma.* Liberius autem, quum de quibusdam diſſeruiſſet, non omnium plauſum tulit hoc labore; imo in Gallia, publica auctoritate ſuppreſſus liber, ipſeque Sorbierius, per breue temporis interuallum, pulſus in exilium eſt. Vid. NICERONII *Vitae Eruditor. P. IV. p. 257.* et *265. edit. Germ.* Oppoſita etiam illi fuit THOMAE SPRATII *Epiſtola apologetica*, hoc edito titulo: *Obſervations on Mr.* DE SORBIERE's *Voyage into England, Savoy 1668. in 12.* iterumque *Londini a 1708. in 8. mai. Ibidem a 1709.* acceſſit SORBIERII Relatio ipſa, in Anglicum translata ſermonem. *Amſtaelodami* porro *a 1675. in 12* exiit Anonymi *Reponſe aux fauſſetés et invectives de la Relation d'un Voyage d'Angleterre.* Italicam verſionem Sorbieriani libelli, *Bononiae*, neſcio quo anno publicatam, NICERONIVS *l. c. p. m. 266.* memorat. CAROLI PATINI *Relations hiſtoriques et curieuſes de Voyages en Allemagne, Angleterre, Hollande, Boheme, Suiſſe*, primum *Baſil. a 1673.* deinde *Lugduni 1674.* tum *Amſtael. a 1676.* poſtremo *Rothomagi eod. anno in 12* prodierunt, item Italice *Venetiis a 1685. in 12.* hoc titulo: *Viaggi del* CARLO PATINI *trad. dal Franceſe per opera di* ANT. BVLIFON. Praecipue ibi memorabilia ſingularia leguntur, quae in variorum Principium Cimeliarchiis obſeruauerat Auctor. Antiquitates vbique conquiſiuit, easdemque interpretatus eſt cum Ge. Whelero IAC. SPONIVS. Operis haec inſcriptio: *Voyage d'Italie, de Dalmatie, de Grece, et du Levant, fait aux années 1675. et 1676. par* IAQ. SPON *et* GEORGE WHELER, *Lugduni a 1678.* Tomis III. *in 12.* poſt *Amſtael. a 1679*, ac denuo *ibidem a 1697. in 12.* Tomis II. Accedunt ſingulis editionibus figurae aeri inciſae. Germanica huius Itinerarii verſio, a IOH. MENVDIER, Gymnaſii Baruthini CHRISTIAN. ERNESTINI Profeſſore, parata,

tamen meretur. Nam Sponius cognitioni ar
mentorum praecipue ſtudium ſuum addixerat, a
nus curioſus. Whelerus e contrario, praeter i
nem, variis Obſeruationibus, ad res maxime nat
bus, animum occupauit: aliquot hebdomadis q
Graecia eſt commoratus, et regiones quasdam
Sponio videre non contigerat, reditum ſcilicet n
ea in quibusdam contradicere comitis ſui rela
duxit, quoniam hunc plus vice ſimplici Commen
ria fefelliſſe deprehenderat. Cf. *Acta Erud. Lat.*
ſq. vbi recenſetur liber ille Whelerianus, *Amſt*
Tomis II. a quopiam Gallice redditus, at non p
nam potiora tantum capita expreſſit interpres.
exinde diſci poſſunt, ſiue hiſtoriam naturalem, ſi
Geographiam ſpectaueris, quam ſedulo excolere
veterum, tum recentiorum, corrigere ſtuduit Auct
occaſione variis Strabonis, Pauſaniae, et aliorum
nihil attulit. Complura etiam aeri inſculpta o
bus clarius perſpicitur momumentorum, aedific
caet figura et ſitus In *Voyage d'Italie curieux e*
bellus *Lugduni a* 1681. *in* 12. prodiit, et, vt Pr
HVGVETANO, huius vrbis Aduocato, compoſi
antea non obſeruata ab aliis, dicuntur. Prae
IAC. SPONII Adpendices hic ſibi locum vind
altera Bibliothecarum, Pinacothecarum, et plu

iſ. *a* 1685. *in* 8 edito; deinde ſeorſim recuſum eſt, cum LAV-
II libro de ſcholis a Carolo M. et poſt eum in Occidente in-
ratis, curante IOH. ALB. FABRICIO, *Hamb. a* 1717. *in* 8;
lem inſertum iterum *Analectis* memoratis, quae *Pariſ. a* 1723.
. ſecundum exhibita fuere. Idem Mabillonius iter Italicum,
d ipſe cum Mich. Germano, hortatu Telleri, Archiepiſcopi
menſis, ſuſceperat, ad conquirendam, regiis ſumtibus, ſupel-
lem librariam, deſcribit in *Muſei Italici Tomo I. Parte* I. Ab-
tus hic *Pariſ. a* 1687 *in* 4. *mai.* Alter Tomus, alia conti-
s, *ibidem a* 1689. ſucceſſit. Vterque typis repetitus *ibidem a.*
4. *ead. forma.* Cf. *Tom. I* huius *Biblioth. litter. p.* 127. Quum
as negotium praecipuum fuerit, vt perueſtigaret praeſtantiores
ae Bibliothecas, harum potiſſimum theſauros indicat. *Voya-*
e Suiſſe en douze Lettres, écrites par les Srs. REBOVLET *et la*
VNE, *Hagae Comit. anno* 1686 *in* 12. e prelo exiit. Praeter
, multa ibi de viris doctis proponuntur. Huc itidem ſpectant
NED. HOPFERI, Profeſſoris Tubingenſis, *binae Epiſtolae*, an-
1673. et 1674. exaratae, in quibus de doctis agit hominibus,
s apud Anglos, Gallos, Belgas, Saxones inferiores, Danos
eosque ſalutauit. Finem hae imponunt MARESII *Epiſtolis*,
. 1686. editis, *p.* 673. *ſq.* GILB. BVRNETI *Voyage de Suiſſe,*
alie, et de quelques endroits d'Allemagne et de France primum
glice prodiit *Roterod. anno* 1686. quartumque eadem lingua
dini a. 1724. *in* 8. Gallice librum accepimus *Roterod. a* 1687. et
editione tertia, Vita Auctoris ornata, *ibidem a.* 1718. *in* 12. To-
II. Germanice etiam *Lipſiae a.* 1688. *in* 12. quae tamen interpre-
o non eſt optima. Adcuratiorem praedicat titulus tertiae edi-
nis, quae *a.* 1693 *in* 12 *ibidem* producta in lucem eſt. Eae, quas
ſpexi, editiones deſtitutae ſunt rerum memorabilium Indice,
od moleſtum ſane reddit libri vſum. Epiſtolae ſunt, compluri-
refertae, quae Hiſtoriam litterariam variis modis illuſtrant.
ud enim ſtatum ciuilem atque chorographiam in quolibet loco
ae habet ſolum, verum etiam de Bibliothecis, Viriſque, qui
a doctrina celebres fuerunt, diſſerere ſolet. Progredior ad MA-
MIL. MISSON. Ab eo profecti ſunt Commentarii de itinere
Italiam inito. In lucem hos protulit ipſe *Hagae Com. anno*
)1. hoc quidem titulo: *Nouveau Voyage d'Italie.* Tanto liber
uſu eſt exceptus, vt *ibidem a* 1694. 1698. et 1702. quintumque
raiecti a 1722. Tomis IV. *in* 8 recuſus fuerit. Secundae editio-
primum acceſſit: *Memoire contenant des Avis utiles à ceux, qui*
dront faire le même voyage. Sequuta noua editio *Pariſ. a.* 1744.
12. *mai.* totidem Tomis. Anglica quoque verſio proſtare dici-
, ſed manca paſſim atque inperfecta. Melior Germanica eſt,

tur, aeri inciſis decorata. In poſterioribus libri
ſim adiecta ſunt quaedam noua, ideoque hae Io
uallo relinquunt priores. Illi, quae *Vltrai.* I
adnectere placuit IOSEPHI ADDISONI *Rema*
droits d' Italie, pour ſervir au Voyage de Mr. M
conſcriptum hoc Itinerarium *anno 1705. Londi*
ipſo Miſſoni Opere, eandem in linguam transl
dem exiiſſe legi. Poſt *Hagae Comit.* 1718. *in* 8.
eſt Anglice, quod et factum *Londini* 1745. *in* 8.
ADDISON'S *Remarks on ſeveral parts of Italy.*
1701. 1702. 1703. Germanico tandem ſermo
exhibitum noui *Altenburgi anno* 1752. *in* 8. No
Addiſonus ab aliis vel plane non, vel perperam
gium poſt meſſem inſtituit laudabili conatu IOA
NEMEITZIVS *in der Nachleſe beſonderer N*
lien, als ein Supplement von Miſſon, Burnet,
dern, Lipſiae 1726. *in* 8. Partibus II. Multa,
ticis, phyſicis ac chymicis penes Viros cele
rat BALTH. MONCONYSIVS, communicaui
rum amatoribus in *Journal des Voyages* caet.
poſt mortem parentis, primum quidem *Lugdu*
et 1666. Partibus III. *in* 4. *cum fig. aeneis* euulga
RVS; at quum ſupra iuſto loco praetermiſſum
ſina, quae *anno* 1695. *in* 12. parata eſt, a grauiſſi
bus dicatur in *Actis Erud. Lat. a.* 1696. *p.* 1. mal
nerarium hic recenſere, quam nullam eiusdem

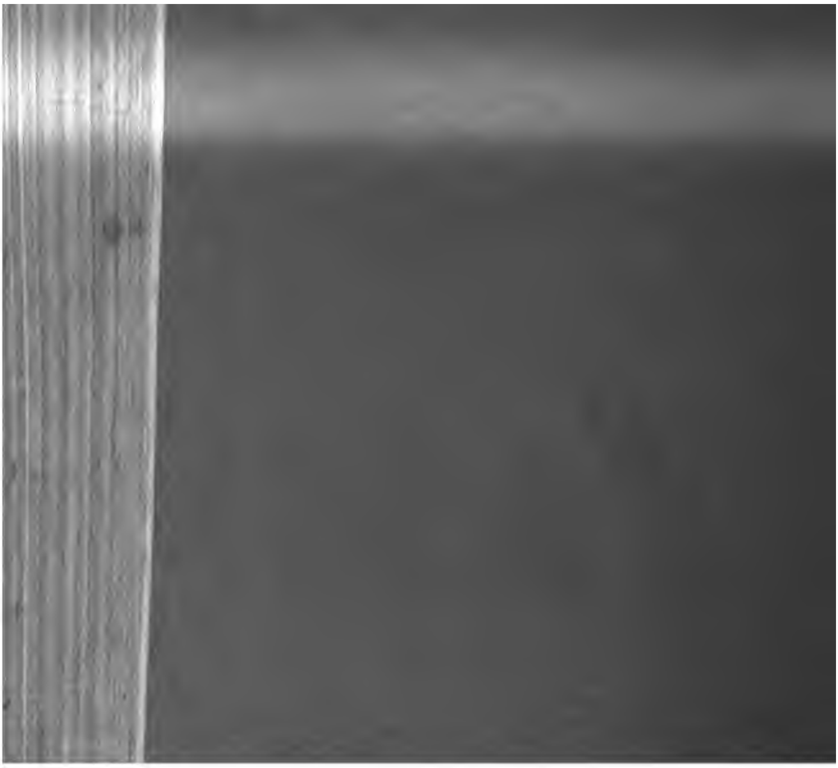
ta, complura bonae frugis iis offerunt, quibus ſacrae diſcipli-
: Hiſtoria litteraria in deliciis eſſe ſolent. MARTINI LI-
ꝛ I *Journey to Paris in the Year* 1698. primum *Londini* dicto
et bis *ibidem a.* 1699. *in* 8. prodiit, *Suobaci* quoque *a.* 1753.
ermanice. Singulae editiones habent figuras aeneas. Varia com-
:ur hocce Itinerarium Pariſienſe, quae ad rem litterariam natu-
, artificialemque pertinent. De IACOBI TOLLII *Epiſtolis*
triis, quae *Amſtael. a.* 1700. *in* 4. HENNINII notis, figurisque
ıe lucem adſpexerunt, nolo repetere alio loco iam dicta. Vid.
ſ I. Biblioth. litter. Cap. II. §. 3. *p.* 129. *Ibidem p.* 127. actum et-
e BERN. DE MONTFAVCON *Diario Italico, Pariſiis a.* 1602.
:miſſo, quod plenum eſt obſeruationum, Antiquitates Italiae
bliothecarum Hiſtoriam illuſtrantium. CHRIST. HENR.
D L, Medici olim Dreſdenſis, *de itinere ſuo Anglicano et Ba-*
annis 1706. *et* 1707. *facto, Relatio*, nomine Auctoris non niſi
indicato, primum *Dreſdae*, vt videtur, *anno* 1710. atque mox
n *Amſtaelod. a.* 1711. in 8. typis eſt impreſſa. Exhibet libellus,
ıo euoluatur *die Neue Häll. Biblioth. Vol. I. p.* 508. *ſeq.* varia
ıatomicis, chirurgicis, botanicis, omnique materia medica,
leſunt, quae in re litteraria poſſint vſurpari. Non nulla,
ndlio de Bibliotheca Guelpherbytana et Saliņarum Valle ſcri-
:xaminauit multiplicisque arguit falſitatis Ian. Gregor. Betu-
i. e. IOH. GE. BVRCKHARDVS, Vir illuſtris in aula Brun-
ıſi, in *Epiſtola ad Amicum, Hanouerae a* 1710. *in* 8. Addidit
anno 1711. *Epiſtolam alteram*, ſtatimque ipſi reſpondit
DLIVS in ſecundae editionis Amſtaelodamenſis *Praefatione*
ua, quae hic locum ſibi vindicant, ſuppeditat IOH. HENR.
CKHARDI *Bibliotheca, Parte I. p.* 156. Non multa ſolum
ɔla et Monaſteria delineantur, verum Epitaphia etiam atque
ptiones, cum recenſione critica Codicum diuerſorum, manu
:orum, occurrunt in *Voyage litteraire de deux Religieux Bene-*
ſ de la Congregation de St. Maur. Sunt ii doctiſſimi Viri,
VND. MARTENE, et VRSIN. DVRANDVS. Prodiit Opus
a. 1717. *in* 4. Tomis II. Succeſſit eorundem *Second Voyage*
ire ibid. 1724. *ead. forma.* Vtrumque Itinerarium figuris
s ſuperbit. Quum in primo itinere, per totam Galliam ſatis
ɔnfecto, memorabilia vbique locorum reperta ſedulo notaſ-
Auctores, in Volumine poſteriori ea exponunt, quae ex pe-
ıatione in Brabantiam, Weſtphaliam, itemque tractum Rhe-
n ad Larem ſuum familiarem pertulerant. Quantum inde
ſtoriam litterariam emolumenti redundet, vel ex ſpecimini-
ɔatet, quae *Acta Erud. Lat. anni* 1725. *p.* 54. *ſq.* exhibent.
m in Diario, *a.* 1718. *p.* 488. de primo Volumine ſermo eſt.

Priori

Priori quoque loco, *anno* nimirum 1725. *p.* 312. non vulgari modo recenſetur IOH. IACOBI SCHEVCHZERI *ὀρεσιφοίτης Helveticus, ſiue Itineraria per Heluetiae Alpinas regiones facta ab a.* 1702 *vsque ad a.* 1711. ſolo anno 1708. excepto. Priora tria Itinera iam *Londini a.* 1708 *in* 4. ediderat Auctor: deinde vero caetera adiunxit, et omnia, plurimis tabulis aeneis illuſtrata, ſimul diuulgauit *Lugd. Bat. a.* 1723. *in* 4. Tomis IV. facile vnum in Volumen redigendis. Praecipua ipſius cura fuit, vt Naturae miranda, quae larga manu ſpectanda praebet Heluetia, in genere, ſpeciatimque montium curioſa quaecunque inueſtigaret atque deſcriberet. Vid. denuo *Acta Erud. Lat. anni* 1709. *p.* 77. et *anno* 1725. *p.* 312. *ſq.* Inſignis certe libellus eſt, et Obſeruationum litterariarum copia repletus, qui *Hagae Com. a.* 1735. *in* 12. *mai.* Auctore haud nominato, (eſſe tamen hunc CAROL. STEPH. IORDANVM, nemo ignorat,) ſequenti titulo exiit: *Hiſtoire d'un Voyage litteraire, fait en* 1733. *en France, en Angleterre et en Hollande*, caet. Exſtant exemplaria, annum 1736 quae praeferunt: at in his nihil mutatum additumue, praeter Epiſtolam LACROZII, ad Auctorem exaratam, ideoque exemplaria haec vnius credo editionis partem eſſe. Quibus non eſt ad manus Opuſculum, ii conſulant *Nouorum Actor. Erud. Lat. Supplementa*, *Tomo II. p.* 272 *ſq.* vbi tamen ſub finem recenſionis candide monetur, inter res ſelectiores vulgaria etiam et inutilia quandoque narrari. *Annus* 1740. *Hanouerae* protulit IOH. GE. KEYSSLERI *Neueſte Reiſe durch Deutſchland, Boehmen, Ungarn, die Schweitz, Italien und Lothringen*, caet. cum tab aen. Duae ſunt Partes *in* 4. quarum altera *a.* 1741. edita. Opus Epiſtolarum compoſitum methodo, ſpectat ad Hiſtoriam ciuilem, naturalem, litterariam, ad rem numiſmaticam et Antiquitates, nec non ad Architecturam, Arteſque mechanicas, pictoriam et ſtatuariam. Nouam editionem, et auctiorem quidem ex Keyſsleri ſchedis, cum Vita eiuſdem adornauit *ibidem a* 1751. V. C. GODOFR. SCHÜTZIVS. Belgica Verſio *Amſtael. a.* 1756 *in* 4 excuſa typis eſt. Permulta quoque litteraria, variis paſſim nullius momenti permiſta, inueni in ZACH. CONR. AB VFFENBACH *merckwürdigen Reiſen durch Nieder Sachſen, Holland, und England*, cuius Itinerarii Pars I, IOH. GE. HERMANNI Vita Auctoris, tabuliſque aeneis inſtructa, ſtudio IOH. GE. SCHELHORNII, cui legauerat Vffenbachius Diarium hocce, *Frf. et Lipſ. a.* 1753. *in* 8. *mai.* prodiit. P. II. ac III. ſucceſſit *anno* 1754.

Explicit Tomus II.

LITTERIS STRAVSSIANIS.

JAN 1